

**ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

ΘΕΩΝΗ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΤΟΥ ΠΑΠΟΥΛΑΚΟΥ

**ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ
ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ**

**ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ
ΑΘΗΝΑ 1991**

**ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Δ.Γ. ΤΣΑΟΥΣΗΣ
ΜΕΛΗ: ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Χ. ΓΙΑΝΝΑΡΑΣ
ΛΕΚΤΩΡ: Μ. ΣΕΡΑΦΕΝΤΕΙΝΙΔΟΥ**

ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΤΟΥ ΠΑΠΟΥΛΑΚΟΥ

Οι πολιτικές, κοινωνικές και αθροσκευτικές διαστάσεις του.

Η έγκριση διδακτορικής διατριβής από το Πάντειον Πανεπιστήμιο κοινωνικών και πολιτικών επιστημών δεν υποδηλοί αποδοχή των γνώμων του συγγραφέως (νόμος 5343/32 άρθρο 202 παρ.2).

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- α. Οριοθέτηση της θεματικής.....2
- β. Μεθοδολογικά προβλήματα.....15

ΜΕΡΟΣ Α

ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α: Ο Παπουλάκος και το κίνημά του.

- 1. Βιογραφικά.....24
- 2. Το κήρυγμα.....40
- 3. Το κίνημα: α' φάση.....51
- 4. Το κίνημα: β' φάση.....66
- 5. Το κίνημα: γ' φάση.....79
- 6. Τα μετά τη σύλληψη.....134

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β: Οι πολιτικές και κοινωνικές διαστάσεις του κινήματος.

- 1. Το πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό και θρησκευτικό πλαίσιο
- 2. Η πολιτική δυναμική του κινήματος.....166
- 3. Οι εστίες της αντιπολίτευσης.....178
- 4. Η περίπτωση της Μάνης.....191
- 5. Η ηγεσία και η βάση του κινήματος.....204

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ: Ο χιλιαστικός χαρακτήρας του κινήματος.

- 1. Τα χιλιαστικά κινήματα.....217
- 2. Η θρησκεία στην Ελληνική κοινωνία (1833 - 1850).....230
- 3. Τα αίτια της προφητικής έξαρσης: ο θρησκευτικός και κοσμικός

μεγαλοϊδεατισμός.....	251
4. Το χιλιαστικό περιεχόμενο του ερησκευτικού μεγαλοϊδεατισμού.	
5. Οι αφορμές της προφητικής έξαρσης: το εκκλησιαστικό ζήτημα.	
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	284
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	286

ΜΕΡΟΣ Β

Α. ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ.....	297
Β. ΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ.....	314

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

"...under certain conditions
light plus light gives darkness."

Young's double - slit experiment.

International Journal of
Neuroscience, 1989, vol. 46, p.235.

Υπο ορισμένες συνθήκες η υπερβολική έκθεση στο φως της επιστημονικής ανάλυσης μπορεί να αποκρύψει το ίδιο το αντικείμενό της ή τις ουσιαστικότερες πλευρές του. Ακριβώς όπως ένας κακός φωτισμός.

Αυτοί που στήριξαν την προσπάθειά μου να τον αποφύγω, αλλάζοντας τις αρχικές μου εστιάσεις, ήσαν τα μέλη της Εισηγητικής Επιτροπής, Δημήτρης Τσαούσης, Χρήστος Γιανναράς και Μελίνα Σεραφετεινίδου. Τους ευχαριστώ και απο αυτή τη θέση. Οφείλω ακόμη ευχαριστίες στους καθηγητές Γεώργιο Λεονταρίτη και π.Γεώργιο Μεταλληνό για τη βοήθειά τους στα αρχικά στάδια της έρευνας, στην καθηγήτρια Κούλα Κασσιμάτη και στον πρώην πρόεδρο του συλλόγου Αρμπουνιωτών, κ. Ανδρέα Νασιόπουλο για την πολύτιμη προσφορά του.

Το προσωπικό των Γενικών Αρχείων του κράτους διευκόλυνε σημαντικά την επίπονη αναδίφηση. Η πρόσβαση στις εφημερίδες της εποχής έγινε δυνατή χάρη στην ευγενική παραχώρηση του κ. Π.Ρουγκέρη, του Κέντρου μικροφωτογράφισης της Βουλής. Τα στοιχεία για τις περιοδείες του Παπουλάκου, επεξεργάστηκε σε ηλεκτρονικό υπολογιστή ο Σταύρος Σούρας.

Αύγουστος 1990

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΓΑΚ: Γενικά Αρχεία του Κράτους

Βακ: Βακάλογλου

Δικ: Δικαιοσύνης

Εσω: Εσωτερικών

Μον: Μοναστηριακά

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

α. Οριοθέτηση της θεματικής.

Το θέμα αυτής της μελέτης είναι το κίνημα που προκάλεσε το κήρυγμα του μοναχού Παπουλάκου στην Πελοπόννησο στη δεύτερη Οθωνική δεκαετία (1850 -1852). Ο Παπουλάκος, κατά κόσμον Χρήστος Παναγιωτόπουλος, ξεσήκωσε τα λαϊκά στρώματα του ορεινού κυρίως όγκου της Πελοποννήσου, εναντίον του κράτους και της διοικούσας εκκλησίας, με κύριο στόχο τον Όθωνα και την Ιερά Σύνοδο.

Η αντιδυναστική και αντεκκλησιαστική πολεμική του πήρε τέτοιες διαστάσεις, ώστε ανάγκασε τις κυβερνητικές αρχές να εξαπολύσουν ένα πολύμηνο και πολυέξοδο κυνηγητό για την καταστολή του κινήματος. Ο Παπουλάκος φυλακίστηκε λίγο πριν ξεσπάσει ο Κριμαϊκός πόλεμος του 1853 και εξορίστηκε μέχρι το θάνατό του στην Άνδρο (1861).

Η μελέτη επιχειρεί να φωτίσει ένα γεγονός της Νεοελληνικής ιστορίας και να τεκμηριώσει με το αρχειακό υλικό τον ισχυρό απόηχό του. Ενώ η κοινωνιολογική ανάλυση αναδεικνύει πτυχές της κοινωνικής συγκρότησης του Ελλαδικού χώρου στον 19ο αιώνα, οι οποίες καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό τη μορφολογία της σύγχρονης Ελληνικής κοινωνίας.

Μέχρι σήμερα το θέμα του Παπουλάκου προκάλεσε πολλών ειδών διαπραγματεύσεις. Φιλολογικές, δημοσιογραφικές, λαογραφικές, επιστημονικές ή επιστημονικοφανείς, λογοτεχνικές και κριτικές. Οι επικρατέστερες τάσεις ανάμεσά τους είναι αντιθετικές. Ή θα μιλούν για την περίπτωση Παπουλάκου με

μία εκ των προτέρων - λόγω της κοινωνικής του θέσης και του μοναχικού σχήματος - απόρριψη και θα καταφεύγουν σε μια εύκολη κατάταξή του στο χώρο της "αντίδρασης" και της "συντήρησης" (1). Ή αντίθετα θα ηρωοποιούν και θα εξιδανικεύουν το φαινόμενο απολαγητικά, καταλήγοντας, απο άλλο δρόμο αυτές, στην οικειοποίηση του Παπουλάκου και την εξίσου εύκολη κατάταξή του στο χώρο μιάς ιδεολογικοποιημένης Ορθοδοξίας.

Η θέση αυτής της μελέτης είναι ότι η αλήθεια δεν βρίσκεται ούτε στη μία, ούτε στην άλλη πλευρά. Ο Παπουλάκος ήταν ενοχλητικός και για τους μεν και για τους δε. Και για όσους αντιπροσώπευαν, ή αντιπροσωπεύουν, την "πρόοδο" και για αυτούς που επιθυμούσαν, ή επιθυμούν, τη "συντήρηση".

Αν σήμερα διαφαίνεται μια τάση αποκατάστασής του (2), αυτή

(1) Στο θέμα αυτό υιοθετώ τη θέση του Α. Λιάκου για τον μη αξιολογικό χαρακτήρα του όρου, έτσι όπως την διατυπώνει στο άρθρο του " Η διάθλαση των επαναστατικών ιδεών στον Ελληνικό χώρο", Ιστορικά, τομ. Ι, 1983, σελ. 140, υποσημ. 85.

(2) Με προτάσεις αγιοποίησής του προς το Πατριαρχείο, ή ακόμα περισσότερο με την επίσημη ανακήρυξη της Μονής, όπου μόνασε, ως ιστορικού διατηρητέου μνημείου. Τα στοιχεία της απόφασης του Υπουργείου Πολιτισμού για την ανακήρυξη έχουν ως εξής: Αρх/ Β1/ Φ31 / 44212 / 1042 / 29 Δεκεμβρίου 1987. Και στην εφημ. της Κυβερνήσεως: φ. 12, τευχ. Β, 22 Ιανουαρίου 1988.

πρέπει να ερμηνευθεί με τους όρους της σημερινής ιστορικής συγκυρίας και με ιδιαίτερη προσοχή αναμφισβήτητα, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι μειώνεται η προσπάθεια αναγνώρισης του κινήματος του Παπουλάκου ως φαινομένου σημαντικού για την Ελληνική ιστορία.

Οι μέχρι τώρα αναφορές ή τεκμηριωμένες πληροφορίες για το φαινόμενο είναι, όπως είπαμε, ποικίλες και διάσπαρτες. Οι πιο σημαντικές πριν από το 1940 είναι οι δημοσιεύσεις του περιοδικού "Ιερός Σύνδεσμος" (3). Ανάμεσά τους και ένα άρθρο του Καλλίνικου Καστόρχη, πρωταγωνιστή από την πλευρά της Ιεράς Συνόδου των "Παπουλακίων", το οποίο περιέχει πρωτότυπες πληροφορίες για τη δράση του Παπουλάκου (4).

Η "Εστία" δημοσιεύει το 1889 σε συνέχειες το έργο του Μπάμπη Αννινου "Χρονικά της βασιλείας του Θεωρος - Ο Παπουλάκης". Η σειρά αυτή θα εκδοθεί το 1925 μαζί με άλλες ιστοριογραφικές μελέτες του Αννινου υπό το γενικό τίτλο "Ιστορικά σημειώματα". Η μονογραφία του Αννινου για τον Παπουλάκη παραμένει η περισσότερο τεκμηριωμένη, αν και μεροληπτική,

(3) Βλ. άρθρο του Δημ. Χ. Δουκάκη, με τίτλο "Η δράσις του Χριστόφορου Παναγιωτόπουλου", έτος θ, περίοδος θ, 1914, αριθ. 216-217-219.

(4) Καλλίνικου Καστόρχη, "Πιστή συλλογή των κατά την Πελοπόννησον και Μάνην ουσιωδεστέρων πράξεων του αγύρτου Χριστοφόρου Παπουλάκη, ΙΣ θ, 1913, φυλ. 189.

μελέτη για το θέμα με τη χρησιμοποίηση αρχειακού υλικού και δημοσιευμάτων του Τύπου.

Πρωτογενή στοιχεία περιέχουν επίσης "Αι Εκκλησιαστικά Σελίδες της Λακωνίας" του Μελέτιου Γαλανόπουλου, έκδοση του 1939, στις οποίες παρατίθενται έγγραφα της Ιεράς Συνόδου και της Μητροπόλεως Σπάρτης (σ. 227- 247). Η "Ιστορία της Εκκλησίας της Ελλάδος" του Χρυσόστομου Παπαδόπουλου, το 1920, ολοκληρώνει την "εγκυκλοπαιδική" εικόνα για το κίνημα του Παπουλάκου.

Το κοινό στοιχείο που συνδέει αυτές τις πρώτες δημοσιεύσεις για τον Παπουλάκο, είναι ο χαρακτηρισμός του ως αμαθούς και φανατισμένου καλογήρου, ο οποίος θα μπορούσε να μείνει στην ιστορία ως λιγότερο αμαθής αν είχε περιορίσει το κήρυγμά του στους λόγους μετανοίας και στις ηθικές ατασθαλίες του ακροατηρίου του, όπου το είχε αρχικά εντοπίσει. Αυτά μέχρι τη δεύτερη δεκαετία του 1900.

Μεταπολεμικά έχουμε έξαρση της λογοτεχνικής κυρίως παραγωγής και της αντίστοιχης κριτικής της. Κορυφαία στιγμή βέβαια αποτελεί το βιβλίο του Κωστή Μπαστιά "Παπουλάκος", που πρωτοεκδόθηκε στη Νέα Υόρκη το 1952 και τροφοδότησε τις περισσότερες, αν όχι όλες, τις επόμενες προσπάθειες ανάγνωσης του φαινομένου του Παπουλάκου. Ο ίδιος ο συγγραφέας χαρακτηρίζει το έργο του "μυθιστορία" παρόλο που οι πληροφορίες που μας παρέχει μαρτυρούν συστηματική μέθοδο συλλογής και επεξεργασίας (5).

(5) Το γεγονός μας επιβεβαίωσε ο γιός του συγγραφέα Ιωάννης Μπαστιάς, διευθυντής της "Εκδοτικής Αθηνών".

Μέσω αυτού του έργου η μορφή του Παπουλάκου έγινε ευρύτερα γνωστή (6).

Εξαίρεση στην περίοδο αυτή, τη δεκαετία του 1950, αποτελεί ένα άρθρο του φιλόλογου Βασιλείου Πατριαρχέα στο περιοδικό "Πελοποννησιακό Ημερολόγιο", το 1954 (7). Η αξία του άρθρου δεν έγκειται μόνο στο περιεχόμενό του, το οποίο αποτελείται από ανέκδοτα έγγραφα της καταδίωξης του Παπουλάκου και διηγήσεις, που συνέλεξε ο συγγραφέας στη Μάνη την περίοδο 1938 -40. Ο συντάκτης του ήταν απόγονος του Γρηγορίου Πατριαρχέα, δημάρχου Καρδαμύλης, ο οποίος είχε ενεργό ρόλο στο κίνημα του Παπουλάκου.

Στο άρθρο του ο Βασίλειος Πατριαρχέας δίνει χωρίς την ειρωνική διάθεση του Αννινου, μερικές από τις κρίσιμες αιχμές για την απήχηση του κινήματος: τις εκτροπές της Αντιβασιλείας στη Μάνη το 1834, τη διάλυση των Μοναστηριών, τις θρησκευτικές μεταρρυθμίσεις, το φορολογικό σύστημα που καταργούσε τα προνόμια της Μάνης.

Η παρούσα μελέτη βασίστηκε σε αδημοσίευτο αρχειακό υλικό των

(6) Ας σημειωθεί ότι το βιβλίο δινόταν για πολλά χρόνια στα κατηχητικά σχολεία ως αναμνηστικό, με τη λήξη της χρονιάς. Για την κριτική του έργου του Κ.Μπαστιά βλ. Ν.Καραντηνού, Βιβλιογραφική συμβολή στη μελέτη του έργου του Κωστή Μπαστιά, τομ. Α, Εκδοτική Αθηνών, Αθήναι 1969.

(7) Εκδότης Δ.Ι.Βογόπουλος, έτος Α, έκδοση της εφημερ. "Ηχώ της Μεσσηνίας", Αθήναι 1954, σελ. 144-161.

Γενικών Αρχείων του Κράτους (8), σε δημοσιεύματα του Τύπου της εποχής (1848-1853), σε απομνημονεύματα προσώπων που διεδραμάτισαν πρωταγωνιστικό ρόλο στην υπόθεση και στα Πρακτικά της Βουλής για την περίοδο 1850 - 1852.

Τα αρχεία της Ιεράς Συνόδου, που βρίσκονται στη Μονή Πετράκη, μολονότι μεγάλο μέρος της αλληλογραφίας της Συνόδου περιέχεται στα αρχεία που μελετήθηκαν, δεν έγινε δυνατό να ερευνηθούν γιατί παραμένουν αταξινόμητα. Επίσης δεν έγινε δυνατό να μελετηθεί το αρχείο της σχολής ΧΙΩΝ, το οποίο θα μπορούσε να προσφέρει χρήσιμες πληροφορίες για την εποχή.

Το πραγματολογικό υλικό που ανέκυψε από την έρευνα έχει μια ικανοποιητική αυτοτέλεια, θα μπορούσε να ονομαστεί "Αρχείο Παπουλάκου", βάσει της οποίας τέθηκαν τα ερωτήματα και τα θεωρητικά προβλήματα.

Το πρόβλημα της αυθεντικότητας των πληροφοριών που παρέχονται από τις πηγές, λύνεται μέσα από μια

(8) Από το Θεωνικό αρχείο μελετήθηκαν οι φάκελοι των Υπουργείων: Στρατιωτικών, Δικαιοσύνης, Εσωτερικών, Εκκλησιαστικών και Παιδείας. Επίσης τα Μοναστηριακά των ετών 1845- 1870 και των περιοχών που συνδέθηκαν με το κίνημα του Παπουλάκου. Από τη συλλογή Βλαχογιάννη μελετήθηκε το υλικό της Θεωνικής περιόδου καθώς και ιδιωτικές συλλογές (Αρχείο Γενναίου Κολοκοτρώνη [1823- 1878] και Ρήγα Παλαμήδη [1850 - 1880]).

κοινωνιολογική προοπτική: είναι πληροφορίες που ταιριάζουν θαυμάσια στο κοινωνικό πλαίσιο που τις περιβάλλει. Αυτή η προοπτική μετατοπίζει το κέντρο βάρους από τη λεπτομερή ιστορική αποκατάσταση στην ανεύρεση του κοινωνικού νοήματος κάθε πληροφορίας. Το κίνημα του Παπουλάκου εξετάζεται ως ιστορικό και κοινωνικό φαινόμενο.

Όπως προκύπτει από τη συνοπτική παρουσίαση των μέχρι σήμερα μελετών για το κίνημα, ο κεντρικός άξονας της προσέγγισης είναι το πρόσωπο του Παπουλάκου. Αντίθετα η μελέτη αυτή δεν επιδιώκει να απαντήσει στο ερώτημα "ποιός είναι ο Παπουλάκος", αλλά, όπως έγραφε ο σύγχρονός του Καλλίνικος Καστόρχης, θέλει να ρωτήσει "...πού υπάγουν ούτοι και διατί τρέχει κατόπιν του ο λαός..." (9). Θέτει δηλαδή το πρόβλημα της απήχησης του κινήματος. Ένα πρόβλημα κοινωνιολογικό επειδή εξετάζει τη σχέση ανάμεσα στο άτομο και τους οπαδούς του, δεν εξετάζει το ίδιο το άτομο. Για το πρόσωπο του Παπουλάκου δίνονται κάποιες πληροφορίες που φωτίζουν το ποιός ήταν. Ο Παπουλάκος ως άτομο έχει ερευνητικό ενδιαφέρον γιατί συνετέλεσε σε ένα ιστορικό γεγονός κοινωνικά σημαντικό (10).

(9) Ιερός Σύνδεσμος, σελ. 8, 1913, φυλ. 189.

(10) Ο Philip Abrams στο έργο του για την Ιστορική Κοινωνιολογία, ασκεί κριτική στην κλασσική αντίληψη που θέλει το άτομο και την κοινωνία δύο μεγέθη αντιθετικά. Βλ. στο κεφάλαιο The Historical sociology of individuals, σ.

Κι αυτό το γεγονός δεν είναι παρά η σχέση του με τους οπαδούς του, που δημιούργησε αυτό που αποκαλούμε κίνημα. Σχέση που δεν είναι δυνατό να αναλυθεί παρά μόνο μέσα σε ένα κοινωνιολογικό πλαίσιο αναφοράς, δηλαδή μέσα από την ανάδειξη των συνθηκών που την εξέθεσαν.

Με την ερώτηση "ποιές συνθήκες ευνόησαν το φαινόμενο Παπουλάκου", περνάμε από τη μοναδικότητα του ιστορικού φαινομένου στην κανονικότητα της κοινωνιολογίας, αναγνωρίζοντας πως η μοναδικότητα, όπως και η εξαίρεση, επιβεβαιώνει την κανονικότητα. Οι ιστορικές διαπιστώσεις γίνονται έτσι αφορμές για την ανάλυση των κοινωνικών φαινομένων (11).

Αυτή η σύζευξη ιστορίας και κοινωνιολογίας διαμορφώνει ένα γενικό θεωρητικό πλαίσιο, στο οποίο κυριαρχεί ένα βασικό

267-300, Historical Sociology, Ithaca, New York 1982.

(11) Βλ. και Ch. Tilly, The old new social history and the new old social history, Review No 3, 1984, σελ. 363-406, την άποψη του E.Hobsbaum την οποία παραθέτει: "Το πορτραίτο μιάς κοινωνικής κατάστασης χρησιμεύει ως ιστοριογραφική σύνδεση μεταξύ μεγάλων κοινωνικών διαδικασιών και μεμονωμένων ιστορικών εμπειριών. Η διαδικασία συνδέεται με την εμπειρία μέσω της κοινωνιολογίας. Ο τρόπος που η εμπειρία έχει φτάσει ως εμάς είναι μέρος της διαδικασίας. Ψάχνοντας, λοιπόν, για την εμπειρία, για το που, πότε και εν μέρει το πώς, βρίσκουμε και το γιατί." στη σελ. 370.

ερώτημα: πώς μπορεί να ερευνηθεί κοινωνιολογικά ένα ιστορικό γεγονός. Ο Francois Simiand στο έργο του *Methodes historique et science sociale* (12), έγραψε: "Δεν υπάρχει γεγονός όπου να μη διακρίνεται ένα μέρος του ατομικού και ένα μέρος του κοινωνικού, ένα μέρος της συμπτώσεως και ένα μέρος της κανονικότητας". Η αναζήτηση της κανονικότητας θα οδηγήσει τον κοινωνιολόγο στο παρελθόν, όπου θα συναντήσει τον ιστορικό. Και η αναζήτηση της συγκυρίας θα οδηγήσει τον ιστορικό στο παρόν, όπου θα συναντήσει τον κοινωνιολόγο. Η ταυτόχρονη κίνηση αντιστρέφει τις αφετηρίες. Τις ταυτίζει. Η ιστορία και η κοινωνιολογία τείνουν προς τον σχηματισμό ενός ενιαίου σώματος (13). Αυτή η θέση καθορίζει κατά ένα μεγάλο μέρος την ερμηνευτική προσέγγιση του κινήματος και στην παρούσα μελέτη.

(12) Στον Fernand Braudel, *Μελέτες για την Ιστορία*, Μνήμων 1986, σ.89.

(13) Για την τάση και την ολοκλήρωση ή απόρριψή της βλ. κυρίως τη συλλογή της Theda Skocpol, *Vision and Method in Historical Sociology*, Cambridge univ. press, 1987. Κύριος εκπρόσωπος της ενότητας των δύο επιστημών είναι ο Ph. Abrams. Βλ. και το άρθρο του Ch. Tilly, *Future History*, στο *Theory and Society*, 17, 1988, σελ. 704-705, και Ewa Morawska, *Social History update*, *Journal of social history*, winter 1989, vol. 23, n.2, σελ. 439-444, για τα πεδία των επικρατέστερων συγκλίσεων. Στην ελληνική βιβλιογραφία

Εντούτοις η εκκίνηση γίνεται από τη μεριά της κοινωνιολογίας, το γνωστικό αντικείμενο της μελέτης είναι η ιστορική κοινωνιολογία και όχι η κοινωνική ιστορία (14), γι αυτό η ερευνητική προσπάθεια δεν επικεντρώνεται στην ανάδειξη του ιστορικού υποβάθρου αποδεικτικά αλλά υπαινικτικά. Οι ιστορικές ατέλειες ως χρεωθούν σε αυτή την οπτική.

Η πολυπλοκότητα του φαινομένου του Παπουλάκου δεν επιτρέπει την ολοκλήρωση μιάς σύνθετης θεωρητικής προσέγγισης, άλλωστε κάτι τέτοιο θα ξέφευγε από τα όρια μιάς διδακτορικής διατριβής, αλλά οδηγεί σε μια θεωρητική προβληματική. Αφετηρία της είναι κατά κύριο λόγο ο χαρακτήρας της κοινωνίας στην οποία εμφανίζεται το κίνημα. Η Ελλαδική κοινωνία στη δεύτερη Οθωμική δεκαετία ζεί υπό το βάρος της

υπάρχει μόνο η μελέτη της Ιωάννας Λαμπίρη - Δημάκη, Κοινωνιολογία και Ιστορία, Ομοιότητες και ιδιαιτερότητες, Παπαζήσης 1989 (επανεκδοση).

(14) Η έμφαση δίνεται στην "κοινωνιολογία ως ιστορία", όπως χαρακτηρίζει την ιστορική κοινωνιολογία ο Abrams, ή στη "θεωρητική ιστορία" κατά τον Stedman Jones, βλ. στον G. Calhoun, From Historical Society to Theoretical History, British Journal of sociology, 27: 3. Πρβλ. Theodore Zeldin, Social history and total history, Journal of social history, winter 1976, σελ. 237, η κοινωνική ιστορία έγινε σλόγκαν στη δεκαετία του 70.

επαφής της με ένα νεωτεριστικό κράτος. Βρίσκεται σε μια διαδικασία κοινωνικής αλλαγής και διατάραξης της κοινωνικής συνοχής. Η διαδικασία της κοινωνικής αλλαγής αρχίζει με τη δημιουργία εθνικού κράτους (15), σύμφωνα με τις επιταγές των Προστάτιδων Δυνάμεων. Στα μέσα του 19ου αιώνα, τα αγροτικά κυρίως στρώματα της Ελλαδικής κοινωνίας, στα οποία ανήκει ο Παπουλάκος, δεν έχουν κατορθώσει να εναρμονιστούν με αυτές και πολύ περισσότερο να τις αποδεχτούν. Σε αυτά τα στρώματα οφείλεται, κατά κύριο λόγο, η αναμόρφωση και διατήρηση των παραδοσιακών συστημάτων κοινωνικής οργάνωσης, όπως λ.χ. του πελατειακού (16). Πρόκειται δηλαδή για μια κοινωνία στην οποία ενυπάρχουν διαμετρικά αντίθετοι τρόποι κοινωνικής οργάνωσης. Τόσο αντίθετοι που να δικαιολογούν την ένταση της αμφιθυμίας ή και της ολοκληρωτικής απόρριψης, ως προς τη

(15) Σύμφωνα με την άποψη του C.Tilly, ο όρος κοινωνική αλλαγή δεν μπορεί να είναι γενικός, αλλά αντιστοιχεί προς συγκεκριμένες "εποχικές διαδικασίες", όπως η δημιουργία κράτους ή η καπιταλιστική συσσώρευση, οι οποίες δημιουργούν εκ νέου τον κόσμο. Βλ. Skocpol, ο,π.

(16) Έτσι διατηρούν την πολιτική ανταγωνιστικότητά τους. Βλ. Samuel Popkin, The rational peasant, The political economy of peasant society, vol. 9, 1980, No 3, σελ. 411-471. Γι αυτό το λόγο επιλέχτηκε το πελατειακό σύστημα ως μέσο ανάλυσης της πολιτικής δυναμικής του κινήματος του Παπουλάκου.

μετάβαση απο το παλαιό στο νέο (17).

Η αντίθεση των παραδοσιακών στρωμάτων στο νέο οργανώνεται γύρω απο τους παλαιούς, τους οικείους, κοινωνικούς δεσμούς. Ενας απο αυτούς είναι στην περίπτωση του Παπουλάκου η λαϊκή θρησκευτικότητα και η λαϊκή θρησκεία. Μέσω αυτών προσφέρεται η δυνατότητα ενός δυναμικού αντιλόγου στην εκκοσμίκευση που επιβάλλει το νεωτεριστικό κράτος.

Για το φαινόμενο που εξετάζουμε, ο αντίλογος πήρε τη μορφή χιλιαστικού κινήματος. Ο όρος χιλιαστικό μπορεί να νοηθεί με δύο τρόπους: ως έννοια γένους, οπότε εκφράζει την προσμονή, την προσδοκία, το όραμα και ως έννοια είδους και σημαίνει την αναμονή συγκεκριμένου γεγονότος σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή (18).

Η χιλιαστική διάσταση στο φαινόμενο του Παπουλάκου είναι προεξάρχουσα επειδή ο έντονα προφητικός και εσχατολογικός χαρακτήρας του κινήματος μπορεί να αναλυθεί με τα εννοιολογικά εργαλεία των χιλιαστικών κινήματων. Αν και το προφητικό στοιχείο εκδηλώθηκε στη φάση της ακμής του

(17) Για μια ενδιαφέρουσα θεώρηση της μεταβατικότητας βλ. A.Smith, Theories of Nationalism, The transitional man, σελ. 86-108, London, Duckworth 1971.

(18) Σε αυτή τη μελέτη χρησιμοποιείται ως έννοια γένους. Σε καμιά περίπτωση ο όρος χιλιαστικό δεν υπονοεί κάποια συγκεκριμένη ομολογία.

κινήματος, απο την πρώτη στιγμή το χαρακτήριζε εν δυνάμει. Ωστόσο το ειδικό θεωρητικό πλαίσιο των χιλιαστικών κινήματων, αλλά και του πελατειακού συστήματος είναι μόνο κατηγορίες φαινομένων, κατηγοροποιήσεις που οπωσδήποτε δεν εξαντλούν το υπο εξέταση φαινόμενο. Γι αυτό τα ερωτήματα που εγείρει αυτή η έρευνα είναι, όπως θα δούμε στη συνέχεια, πολύ περισσότερα απο τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε.

β. Μεθοδολογικά προβλήματα.

Όπως σημειώθηκε και πιο πάνω, η κύρια επιδίωξη αυτής της μελέτης είναι η κοινωνιολογική ανάλυση ενός ιστορικού γεγονότος. Τα μεθοδολογικά προβλήματα που πηγάζουν από αυτή την επιδίωξη, αφορούν τη φύση και τη σύζευξη των πεδίων στα οποία διενεργείται η έρευνα: της ιστορίας και της κοινωνιολογίας. Δεν είναι στις προθέσεις αυτής της έρευνας η διασάφηση των ορίων τους (19), γι αυτό θα αρκεστούμε να επισημάνουμε τα κυριότερα προβλήματα που μας απασχόλησαν. Για να αποδοθούν οι κοινωνιολογικές συντεταγμένες του κινήματος του Παπουλάκου, χρησιμοποιήθηκε μια κατεξοχήν

(19) Η σύζευξη των δύο πεδίων "νομιμοποιήθηκε" στις αρχές της δεκαετίας του '80 και από τότε έχει μια σταθερά ανοδική πορεία. Βλ. το άρθρο της E.Morawska, "Social history update. Sociology and historical matters", Journal of social history, winter 1989.

ιστορική μέθοδος: η αρχειακή έρευνα σε συνδυασμό με την έρευνα του τύπου της εποχής. Αυτό το δάνειο από την ιστορία μπορεί να χρέωσε τη μελέτη με την επίπονη εξωτερική κριτική των εγγράφων (20), αλλά ταυτόχρονα προσέφερε το κατάλληλο "πρίσμα" (21) για την κατανόηση της κοινωνικής δομής του παρελθόντος.

Η έρευνα του τύπου και των πρακτικών της βουλής συνετέλεσε στην αύξηση ενός "αποθέματος διαπιστώσεων" (22) για τον κοινωνικό περίγυρο του Παπουλάκου. Ενώ η κριτική ανάλυση των εγγράφων (23), έθεσε μερικά ακόμη προβλήματα για την ερμηνευτική προσέγγιση του κινήματος.

Δύο ήταν οι βασικοί άξονες επιλογής:

- 1) η μελέτη και ανάλυση του γεγονότος σε βάθος (case study)
- 2) η χρησιμοποίηση του γεγονότος ως μέσου για την

(20) Δηλαδή τη μεταγραφή των κειμένων, την τεκμηρίωση της προέλευσής τους, τη διασταύρωση και την ταξινόμησή τους. Βλ. και Robert Marichal, Κριτική των κειμένων, στο Ιστορία και Μέθοδοί της, τομ. Δ, Οι μαρτυρίες και η κριτική τους αξιοποίηση, στη σελ. 75, ΜΙΕΤ 1980.

(21) Στον P.Abrams, ο.π, σελ. 192.

(22) Στον R.Marichal, ο.π, σελ.206.

(23) 'Η εσωτερική κριτική. Πρβλ. στον ίδιο, σελ. 197 και Ι.Δημάκη, ο.π, σελ. 115 και 146, για την κριτική ανάλυση ως έμμεση παρατήρηση.

επαλήθευση κάποιου θεωρητικού μοντέλου.

Η πρώτη επιλογή φαίνεται να συνδυάζει την ιστορική και κοινωνιολογική προοπτική, αλλά ενέχει δύο κινδύνους. Πρώτον τον κίνδυνο της καθειέρωσης του ιστορικού λάθους. Οι ιστορικές πληροφορίες που παρέχει το γεγονός χρησιμοποιούνται ως βάση για την κατασκευή υποθέσεων. Η γνησιότητα αυτών των πληροφοριών βρίσκεται πάντα υπο αίρεση γιατί η διασταύρωσή τους δεν είναι ποτέ απόλυτα επαρκής. Έτσι μια υπόθεση που βασίζεται σε μια εσφαλμένη ιστορική πληροφορία θα χρησιμοποιηθεί ως βάση για μια άλλη υπόθεση κ.ο.κ, διαιωνίζοντας το λάθος.

Δεύτερο, τη σχετική εφαρμογή των συμπερασμάτων της έρευνας. Το υπο εξέταση φαινόμενο μπορεί να μην είναι αντιπροσωπευτικό της κατηγορίας των φαινομένων στην οποία εντάσσεται. Με αυτή την επιλογή το κίνημα του Παπουλάκου θα έπρεπε να ερευνηθεί ως σύστημα, με έμφαση στην εσωτερική δυναμική, την οργάνωση της ιδεολογίας του και τη σχέση του με τους περιβάλλοντες θεσμούς.

Αντίθετα στη δεύτερη επιλογή, στην οποία προυπάρχουν κάποιες βασικές παραδοχές (24), το επίκεντρο θα ήταν η

(24) Και σε αυτή τη περίπτωση θα μπορούσαμε να διαπιστώσουμε μια σύγκλιση με την ιστορία, αν δεχτούμε ότι "ο ιστορικός.. πρέπει να ξεκινήσει με μια υπόθεση, με ένα ερώτημα..", το οποίο όμως "υποβάλλει την απάντηση", βλ. R.Marichal, ο.π, σ. 216, 233.

απήχηση του κινήματος, τα μέλη, οι σπαδοί του. Και κεντρικές έννοιες, οι έννοιες της συλλογικής συμπεριφοράς και της ματαίωσης.

Μια τέτοια προσέγγιση, συγγενής της κοινωνικής ψυχολογίας, θα ήταν σε θέση να προσφέρει απαντήσεις στο αρχικό ερώτημα γύρω από το οποίο αναπτύχθηκε η συλλογιστική της έρευνας για τον Παπουλάκο. Το ερώτημα, γιατί ο κόσμος τον ακολούθησε, ζητά μια ψυχολογική απάντηση, γιατί αναφέρεται σε ένα σύνολο υποκειμενικών εκτιμήσεων της πραγματικότητας και τρόπους συλλογικής συμπεριφοράς. Αφορά ανθρώπινες ανάγκες και επιθυμίες.

Το δεύτερο ερώτημα που ανακύπτει οδηγεί στην κοινωνιολογία: κάτω από ποιές συνθήκες διαμορφώθηκαν αυτές οι ανάγκες και οι επιθυμίες.

Αυτά είναι τα δύο βασικά θέματα στα οποία προσπαθεί να απαντήσει η έρευνα. Στόχος της είναι η λαϊκή διάσταση του κινήματος του Παπουλάκου. Η προσέγγιση του παρελθόντος από "κάτω", από το "έδαφος", από τη βάση πάνω στην οποία στηρίζεται η ιστορία των μεγάλων γεγονότων (η γεγονοτολογική ή επιφανειακή ιστορία), μπορεί να αποδειχτεί πιο αποκαλυπτική. Μόνο επάνω σε μια τέτοια βάση, την οποία αποτελούν οι καθημερινοί άνθρωποι, το ανώμυμο πλήθος, ο λαός, μπορεί να νοηθεί αυτό που ο Braudel ονόμασε "μακρά διάρκεια".

Μια λαϊκή μαρτυρία σαν αυτή που προσφέρει η περίπτωση του Παπουλάκου επιτρέπει όχι μόνο να ανιχνευθεί η επικαιρότητα του παρελθόντος, αλλά και να αποκατασταθεί ο σιωπηρός

συντελεστής του: ο λαός, μακριά από την κηδεμονία των πεφωτισμένων χειραγωγών του. Η ύπαρξη σημαντικού αρχειακού υλικού μπορεί να διευκολύνει την έρευνα προς την κατεύθυνση αυτή, αλλά δεν λύνει το πρόβλημα της διερμηνείας των πεποιθήσεων και στάσεων των λαϊκών στρωμάτων, τα οποία στηρίζουν το κίνημα.

Παρόλα αυτά ο ερευνητής που θα θελήσει να κάνει λαϊκή ιστορία, μπορεί να πέσει εύκολα θύμα της φιλοδοξίας του. Επιδιώκοντας να ανασύρει από το περιώριο της ιστορίας, γεγονότα σαν το φαινόμενο Παπουλάκου, που μοιάζουν να είναι δίκαια τοποθετημένα εκεί, ενώ αποτελούν αντιπροσωπευτικούς δείκτες της κοινωνικής πραγματικότητας, κινδυνεύει να υποπέσει σε αυθαιρεσίες. Για δύο λόγους:

α) γιατί ο λόγος των καθημερινών ανθρώπων της εποχής, είναι "άναρθρος", κυρίως γιατί δεν είναι καταγραμμένος

και β) γιατί έχει υποστεί ήδη παραποιήσεις, είτε κατά τη μεταφορά του στις επόμενες γενιές, είτε από τους λογίους, τις πνευματικές και κοινωνικές ελίτ, που τον πλασιώνουν.

Πραγματικά πόσο θεμιτό και γόνιμο είναι να αποδίδονται στις πράξεις του παρελθόντος σύγχρονα ονόματα και νοήματα; (25)

(25) Πρβλ. Etienne Delaruelle, *La piété populaire au Moyen Age*, Torino, Bottega d' Erasmo 1975, στη σελ. 81 "...jusqu' a quel point est-il possible de "psychoanalyser" une société, d' interpreter sans trop de risques d' erreurs, ses rêves, ses mythes, ses complexes", με την "έκκληση" του

Αν και είναι γνωστό ότι ο ιστορικός αποτελεί "μέρος της πομπής" (26) και κατασκευάζει (27), δεν αναπαριστά απλώς το παρελθόν, το ερώτημα πρέπει να παραμείνει ανοιχτό. Ακόμα κι αν η ευκολία του ερευνητή να κατηγοροποιεί, να ερμηνεύει το παρελθόν φαίνεται νόμιμη, επειδή οι πρωταγωνιστές δεν μπορούν να μιλήσουν, δεν θα έπρεπε τουλάχιστον να θεωρείται αυτονόητη. Με άλλα λόγια δεν θα έπρεπε να είναι ευκολία. Το παρελθόν, δεν μπορεί να σκηνοθετηθεί σαν ένα έργο που εξαντλείται στην ιστορική πιστότητα, την αναπαράσταση. Η εποχή είναι το εφελτήριο για να αποκαλυφθούν οι διαχρονικοί

E.P.Thompson για σεβασμό στα υπο μελέτη υποκείμενα, ώστε να μη γίνουν αντικείμενα. Στον C.Calhoun, "History and Sociology in Britain. A review article", Comparative studies in Society and History, vol. 29, 3, July 1987.

(26) Η φράση του E.Carr, στην ελληνική μτφ., Τι είναι η ιστορία, σελ. 1- 30, εκδ. Πλανήτης 1974. Πρβλ. Ι.Ωημάκη, ο.π, σελ. 43, "...ο ιστορικός έρχεται στο προσκήνιο αφού τα ιστορικά πρόσωπα έχουν εξαφανιστεί και η πορεία των γεγονότων έχει συντελεστεί".

(27) Πρβλ. Raphael Samuel (ed.), People's history and socialist theory, London, Routledge and Kegan Paul, 1981 και P.Abrams, ο.π, σελ. 193, "...events however detailed, are constructed not observed..".

άξονες που ορίζουν την ανθρώπινη ζωή. Τότε και τώρα.

Γι αυτό παρόλο που η ανάλυση των κοινωνικών φαινομένων που παρελθόντος εμπεριέχει τα κοινωνικά φαινόμενα μέσα στα οποία διενεργείται, ο ερευνητής πρέπει να εξοικειωθεί με τη δομή μιάς άλλης σκέψης, μιάς άλλης ratio. Οφείλει να επαναπροσδιορίσει τις καθευρωμένες έννοιες - κλειδιά.

Για την περίπτωση του Παπουλάκου, αυτές είναι: παλαιό - νέο, παραδοσιακό - νεωτεριστικό, πολιτισμική ταυτότητα και αλλοτρίωση. Γύρω από αυτά τα αντιθετικά ζεύγη περιστρέφεται η ιστορία του κινήματος και από αυτά ορίζεται σε όλη τη διάρκειά της. Είναι τα σημεία του μεταίχμιου, στο οποίο βρίσκεται το νεοελληνικό κράτος στα μέσα του 19ου αιώνα, τα σημεία της μετάβασης από ένα τρόπο παραγωγής, σε έναν άλλο διαφορετικό (28).

(28) Ο όρος δεν έχει αποκλειστικά οικονομικό χαρακτήρα, εδώ σημαίνει τρόπος ζωής. Για την αντικατάσταση του όρου "τρόπος παραγωγής", από τον όρο "τρόπος ζωής", αντικατάσταση που εκφράζει τη μετα-υλιστική εσώρηση των κοινωνικοπολιτικών συγκρούσεων, βλ. Claus Offe, Disorganised Capitalism, Polity Press, Cambridge, 1985, σελ. 5.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α.

Ο ΠΑΠΟΥΛΑΚΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΤΟΥ

1. ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

Η μορφή του Παπουλάκου έχει μέχρι σήμερα προκαλέσει τις πιο αντιφατικές περιγραφές. Λαοπλάνος ή αγύρτης και συγχρόνως φλογερός ιεραπόστολος και επαναστάτης κατάφερε να συντηρήσει μέχρι και σήμερα τους πιο φανατικούς υποστηρικτές και τους πιο φανατικούς εχθρούς του. Τα βιογραφικά στοιχεία για το πρόσωπό του είναι λιγοστά, τα περισσότερα επαναλαμβάνονται στερεότυπα σε κάθε δευτερογενή πηγή χωρίς να είναι δυνατό να τεκμηριωθούν.

Ο χρόνος γέννησής του είναι άγνωστος (29). Ο μέσος όρος των χρονολογιών που αναφέρονται στις πηγές είναι γύρω στα 1770, δηλαδή στην περίοδο των Ορλωφικών (30), που συντάραξαν την Πελοπόννησο, φέρνοντάς τη στο χείλος της απελευθέρωσης.

(29) Για τον κατά προσέγγιση υπολογισμό του χρησιμοποιούμε τρεις πηγές. Τα έγγραφα του αρχειακού υλικού, τα απομνημονεύματα του Θεόδωρου Ρηγόπουλου, συγγενή εξ αγχιστείας του Παπουλάκου (ο Παπουλάκος ήταν πρώτος εξάδελφος του πεθερού της αδελφής του Ρηγόπουλου) και το περιοδικό Ιερός Σύνδεσμος. Σύμφωνα με τα έγγραφα το 1850, ο Παπουλάκος ήταν 80 ετών, σύμφωνα με τον Ι. Σύνδεσμο το 1847 ήταν 70, άρα γεννήθηκε το 1777, ενώ ο Ρηγόπουλος γράφει ότι το 1851 ήταν ήδη ενενηκονταστής (γέννηση 1761).

(30) Τα Ορλωφικά (1768- 1774) ήταν μια από τις προεπαναστατικές εξεγέρσεις που υποκινήθηκαν από τους

Ο Παπουλάκος γεννιέται μέσα σε επαναστατικό αναβρασμό και μεγαλώνει με την προσμονή του μεγάλου Ξεσηκώμου. Στην Επανάσταση του 1821 είναι περίπου 50 χρονών (31). Όταν αρχίζει να κηρύττει, γύρω στα 1847 - 1848, είναι πλέον 78 χρονών.

Γεννήθηκε στον Αρμπουνα, ένα χωριό των Καλαβρύτων και πρέπει να είχε άλλα τέσσερα αδέρφια, τρία αγόρια και ένα κορίτσι (32). Το κοσμικό του όνομα ήταν Χρήστος Παναγιωτόπουλος (33) και όχι Χριστόφορος, όπως επεκράτησε να λέγεται.

Ρώσους και κατέληξαν σε αποτυχία. Βλ. Παντελή Κοντογιάννη, "Οι Έλληνες", εκδ. Βιβλιοθήκης Ιστορικών ερευνών Δ. Καραβία, Αθήνα 1989.

(31) Στα απομνημονεύματά του ο Γενναίος Κολακοτρώνης, ο οποίος διηύθυνε την επιχείρηση της καταδίωξης του Παπουλάκου, τον κατηγορεί ότι δεν έλαβε μέρος στον Αγώνα, αν και ήταν συνομήλικος με τους άλλους αγωνιστές. Βλ. Απομνημονεύματα, βιβλιοθήκη ΓΑΚ, χειρόγραφο Β, 1821-1862, Αθήνα 1961 υπό Ε.Πρωτοψάλτη, σελ. 96-97.

(32) Ο Μπαστιάς τους ονομάζει Αντώνη, Θανάση και Γιώργη, στη σελ. 17, του ομνυμου έργου. Για την αδελφή του Παπουλάκου γίνεται λόγος σε ένα απο τα έγγραφα.

(33) Το όνομα Χρήστος αναφέρει και ο Μπαστιάς και ο Β.Πατριάρχας στο Πελοποννησιακό ημερολόγιο, σ.π. Το όνομα Χριστόφορος πρέπει να είναι το όνομα που έλαβε μετά τη

Η πληροφορία ότι ανήκε σε "καλή οικογένεια" του Αρμπουνά πρέπει εν μέρει να οφείλεται στο επάγγελμά του. Κρεσπώλης ή σφαγέας και έμπορος ζώων (34) κατ' άλλους, είναι σχεδόν βέβαιο, ότι περιόδευε μαζί με τα αδέλφια του στα γύρω χωριά. Η κινητικότητα που του επέβαλλε το επάγγελμά του θα τον διέκρινε στην κλειστή αγροτική κοινωνία του μικρού ορεινού χωριού και πολύ πιθανό να έγινε και αιτία κάποιων επαφών με ανθρώπους που συνέβαλαν στην απόφασή του να μονάσει και να κηρύξει.

Το πότε, πού και απο ποιόν εκάρη μοναχός είναι ένα επίσης άγνωστο θέμα. Συχνά και στα έγγραφα και σε δευτερογενείς πηγές, αναφέρεται ως αυτοχειροτόνητος, αλλά μέσα στην αναστάτωση που προκάλεσε ο Αγώνας, είναι πολύ πιθανό να ήταν εύκολη, αν όχι συνήθης η καταστρατήγηση των εκκλησιαστικών κανόνων. Πάντως υπάρχει η μαρτυρία του Θεόδωρου Ρηγόπουλου (35), ότι το 1925 ο Παπουλάκος ήταν ήδη

μοναχική κουρά. Στα έγγραφα αναφέρεται συχνά ως Χριστόφορος Παναγιωτόπουλος, αλλά αυτά αφορούν τον μοναχό Παπουλάκο και όχι τον λαϊκό.

(34) Ο Μ. Αννίνος αναφέρει ότι έσφαζε και εμπορευόταν χοίρους, στη σελ. 14, ο,π.

(35) Ο Θ. Ρηγόπουλος ήταν δικηγόρος, γραμματέας και βαπτισιμιάς του Θεόδωρου και γραμματέας κατόπιν του Γενναίου Κολακοτρώνη. Μετά τη θητεία του στη δικηγορία

μοναχός και ασκήτευσε σε ένα καλύβι κοντά στον Αρμπουνα, που ο ίδιος είχε χτίσει και είχε αφιερώσει στην Κοίμηση της Θεοτόκου. Το "καλύβι" του ανήκε τυπικά στο μοναστήρι του Αγίου Αθανασίου, στα Φίλια Καλαβρύτων, το οποίο ήταν μετόχι της Αγίας Λαύρας (36). Η πληροφορία είναι σημαντική γιατί μπορεί να τεκμηριώσει μια υπόθεση που μέχρι σήμερα δεν έχει επιβεβαιωθεί: το πέρασμα του Παπουλάκου από κοινόβιο. Είναι πολύ πιθανό (37) να μόνασε για ένα διάστημα στο κοινόβιο του Αγίου Αθανασίου και κατόπιν να πήρε την

εξέδωσε την εφημερίδα "Αρκαδία". Εγγραψε τα απομνημονεύματά του το 1872. Βλ. στην Επετηρίδα Καλαβρύτων, том. I-IA, 1978-79, "Τα απομνημονεύματα του Θεόδωρου Ρηγόπουλου", υπο Αθ. Θ.Φωτόπουλου. Ο Παπουλάκος σύχναζε στο σπίτι του πριν την Επανάσταση και ο μικρός τότε Ρηγόπουλος τον ανάγκαζε να χορεύει, παίζοντας ταμπουρά.

(36) Βλ. στον Ρηγόπουλο, ο.π., σελ. 67 και Σπύρο Κοκκίνη, Τα Μοναστήρια της Ελλάδος, Εστία 1976, σελ. 107.

(37) Ο Κοσμάς Φλαμιάτος είχε επανειλημμένα στείλει επιστολές στο μοναστήρι του Αγίου Αθανασίου (1845 -1846), οι οποίες, εκτός των άλλων, περιείχαν και τους χαιρετισμούς του προς τον "Θσιον Χριστόφορον". Αν πρόκειται για το ίδιο πρόσωπο, πράγμα που είναι το πιο πιθανό, αποδεικνύεται η σχέση Φλαμιάτου - Παπουλάκου. Τα στοιχεία περιέχονται σε

απόφασή του να ασκητέψει. Η αρχική του απόφαση για τη μοναχική ζωή αποδίδεται από τον Μπαστιά και τον Αννίνο, σε μια μεταστροφή έπειτα από σοβαρή ασθένεια (38).

Την ασκητική περίοδο στην Κοίμηση (+/- 1825 -1847/48), ακολουθεί η περίοδος των μεγάλων περιοδειών και του κηρύγματος (1847/48 - Ιούνιος 1852). Δεν είναι γνωστό ούτε

αδημοσίευτο έγγραφο με τίτλο "Αι μυστικά ενέργειαι του Κ.Φλαμιάτου κλπ. κατά των καθεστώτων. 1845 -51".

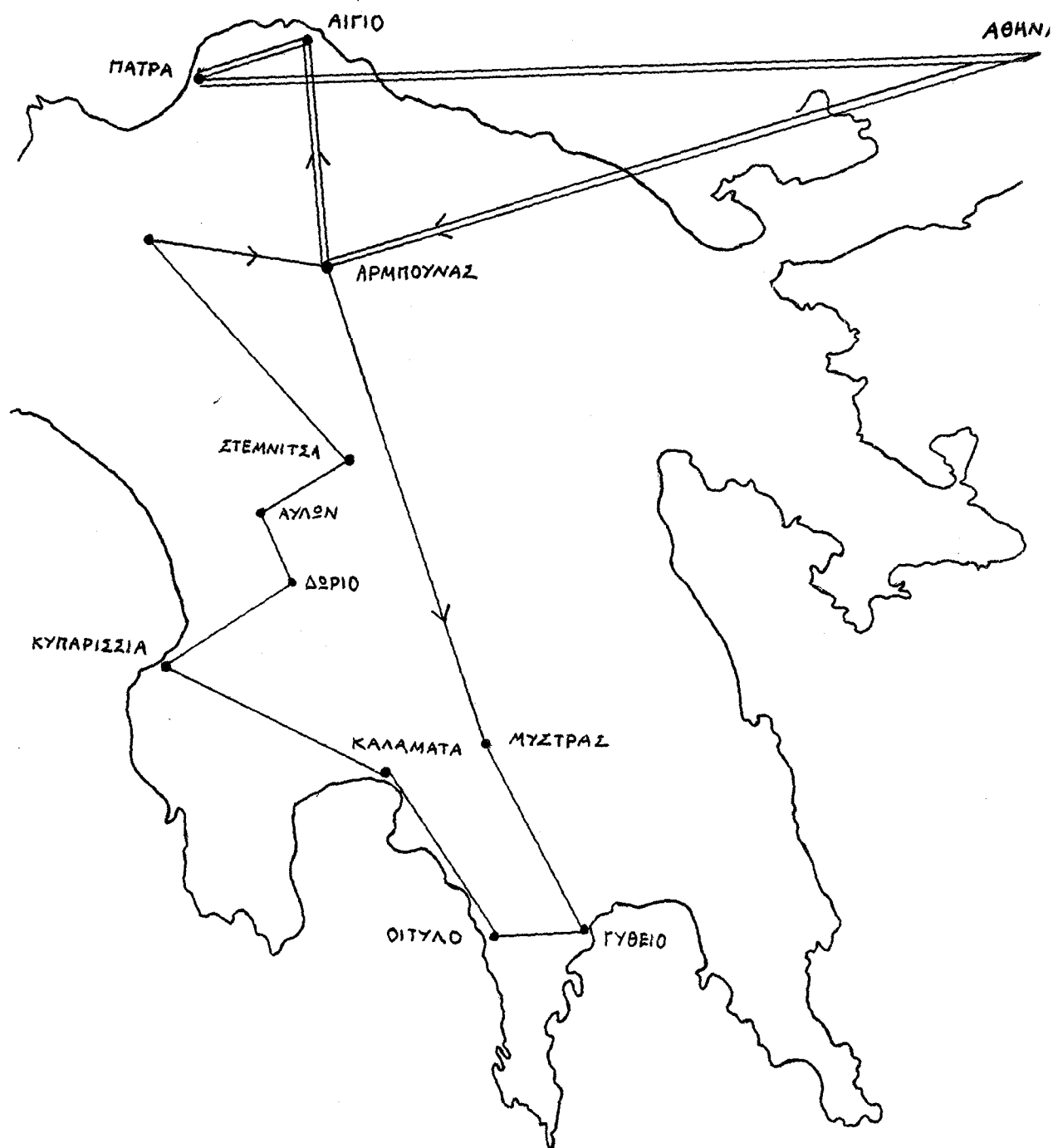
(38) Η ευρέως διαδεδομένη άποψη, ότι ο Παπουλάκος εξαιτίας του τύφου αποφάσισε να γίνει μοναχός μοιάζει λίγο υπερβολική. Με τα σημερινά ιατρικά δεδομένα, ένα πολύ μικρό ποσοστό των νοσούντων (κάτω από 30%), παρουσιάζει σοβαρές επιπλοκές, όπως πνευμονία ή μηνιγγίτιδα. Οι συνθήκες βέβαια της εποχής (μολυσμένα τρόφιμα και νερά, άγνοια περίθαλψης) θα έκαναν τον τυφοειδή πυρετό βαρυστά αρρώστεια. Από το Lange medical book, Medical diagnosis and treatment, 1990. Κι αν ακόμη υποτεθεί ότι η "εγκεφαλική βλάβη", που του καταλογίζει ο Αννίνος (στη σελ. 15), ή οι αλλοιώσεις που αναφέρει η εφημ. "Βελτίωσις" Τριπόλεως (απώλεια ακοής, φωνής, ψυχικές διαταραχές, στο φ. της 5ης Ιουνίου 1852), οφείλονται σε μηνιγγίτιδα, ο Παπουλάκος δεν θα ήταν σε θέση να αυτενεργήσει και αργότερα να κηρύξει. Περισσότερο θα ευσταθούσε η άποψη της μεταστροφής, λόγω του οριακού της ασθένειας.

πότε ακριβώς ξεκίνησε να περιοδεύει, ούτε το δρομολόγιο που ακολούθησε. Απο τον Οκτώβριο του 1850 βρίσκονται καταγραμμένες οι κινήσεις του στα υπηρεσιακά έγγραφα των αρχών. Σύμφωνα με αυτά περιόδευσε σε τρεις φάσεις: Απο τον Οκτώβριο του 1850 έως το Νοέμβριο του 1851, γυρίζει τη Δυτική Πελοπόννησο, φθάνει μέχρι την Αθήνα και εισάγει στον έως τότε θρησκευτικό του λόγο, πολιτικές αιχμές.

Απο τον Μάρτιο έως τον Απρίλιο του 1852, εποχή που η σιτοδεία μαστίζει τον κόσμο, επισκέπτεται τις επαρχίες της Ανατολικής Πελοποννήσου, για να καταλήξει στη Μάνη (Απρίλιος - Ιούνιος 1852). Σε αυτή την τρίτη φάση, που είναι και η φάση ακμής του κινήματος, οξύνει το θρησκευτικό - πολιτικό του κήρυγμα και προφητεύει. Στη Μάνη διώκεται απο τα Οθωνικά στρατεύματα και συλλαμβάνεται. Φυλακίζεται μέχρι το Δεκέμβριο του 1853, ενώ εκκρεμεί η δίκη του. Τον Ιανουάριο του 1854 αμνηστεύεται και εξορίζεται σε μοναστήρια της Θήρας και έπειτα της Ανδρου.

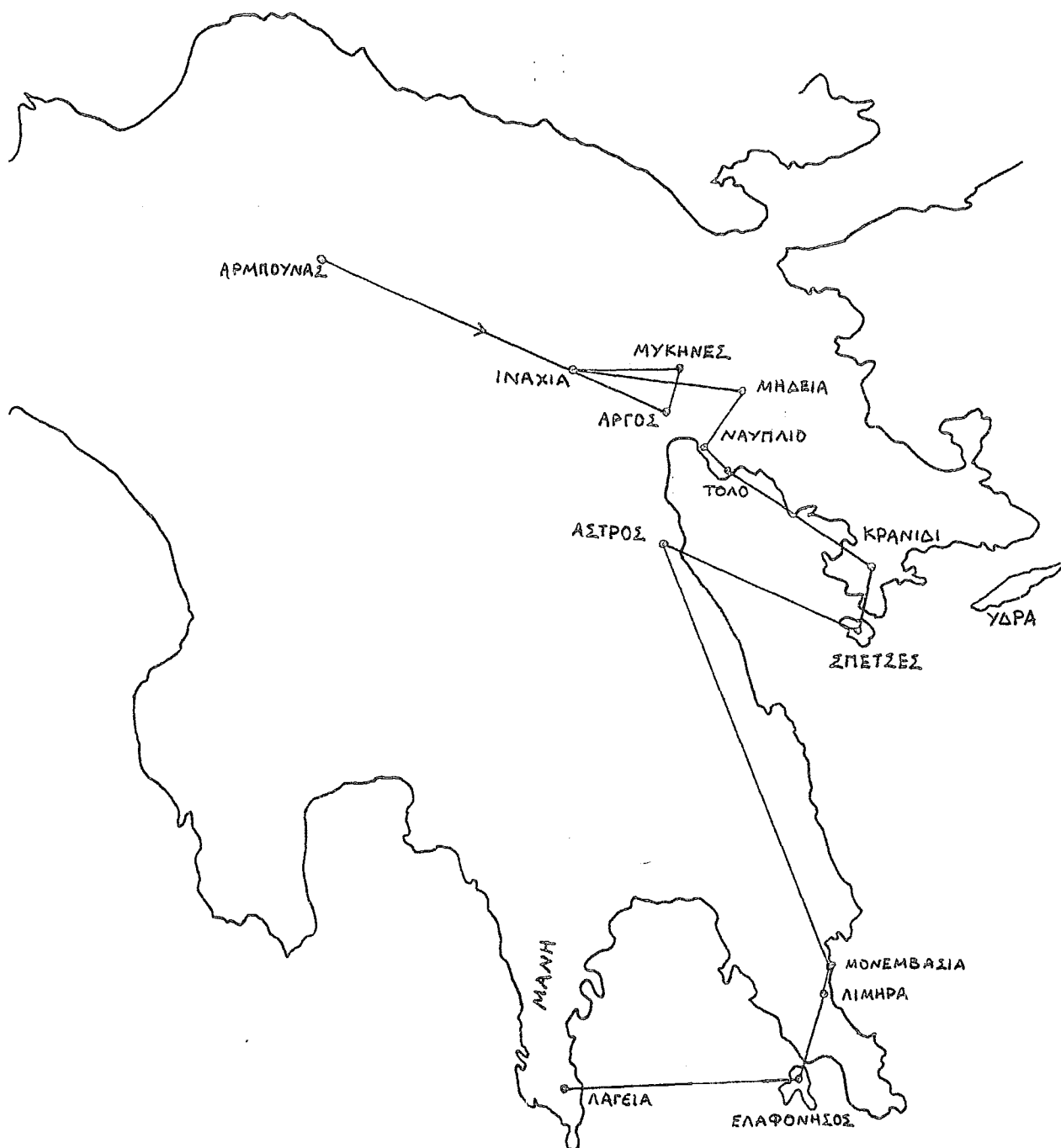
Στην Ανδρο συρρέει και πάλι κόσμος για να τον ακούσει, μέχρι το θάνατό του τον Ιανουάριο του 1861.

ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΔΕΙΩΝ.

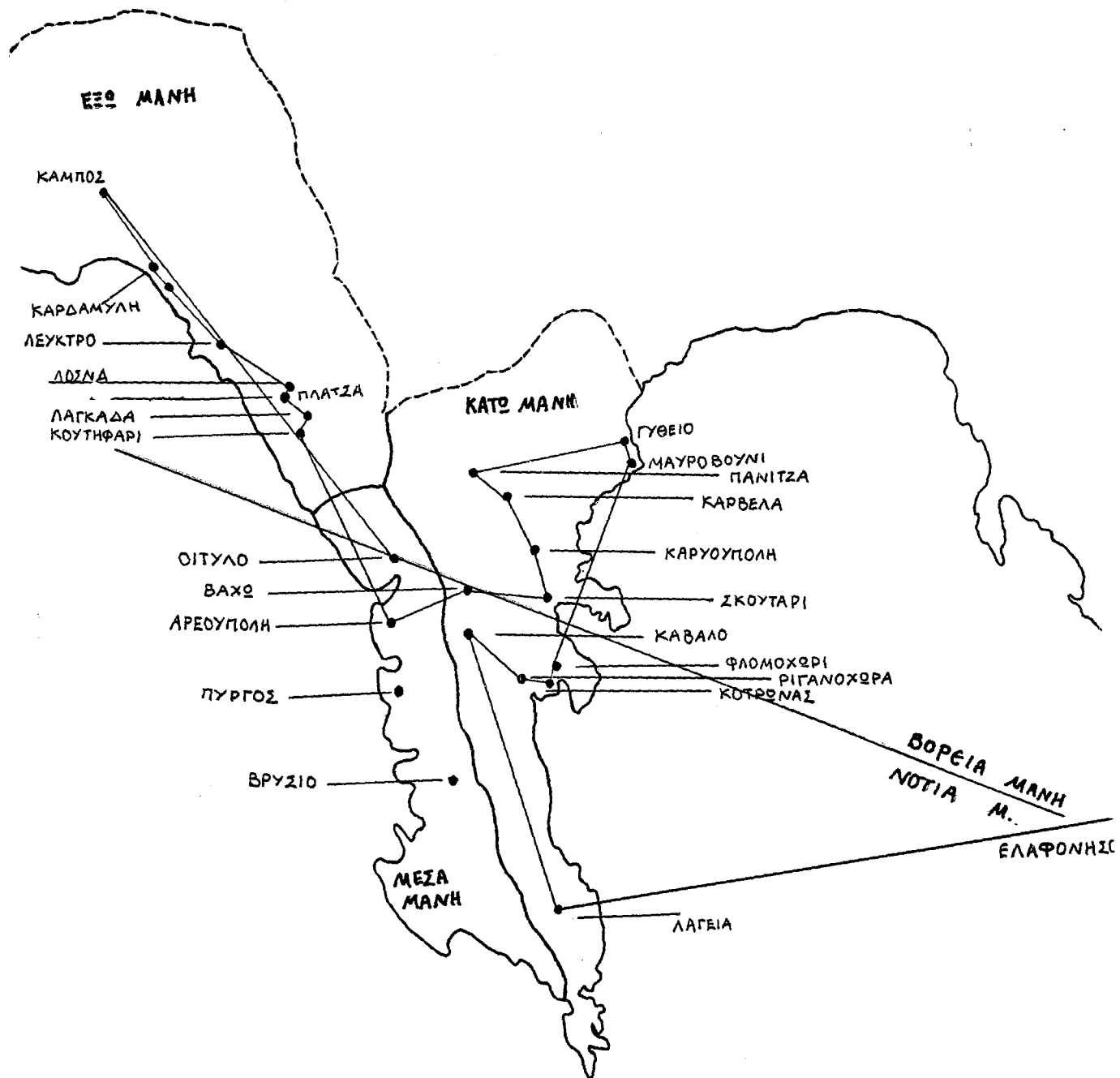
== 1850
 — 1851

Σχ. Ι Οι μετακινήσεις του Παπουλάκου. Οκτώβριος 1850 - Νοέμβριος 1851.

Σχ. II Οι μετακινήσεις του Παπουλάκου. Μάρτιος - Απρίλιος 1852

Ο ΣΠΑΡΤΗ

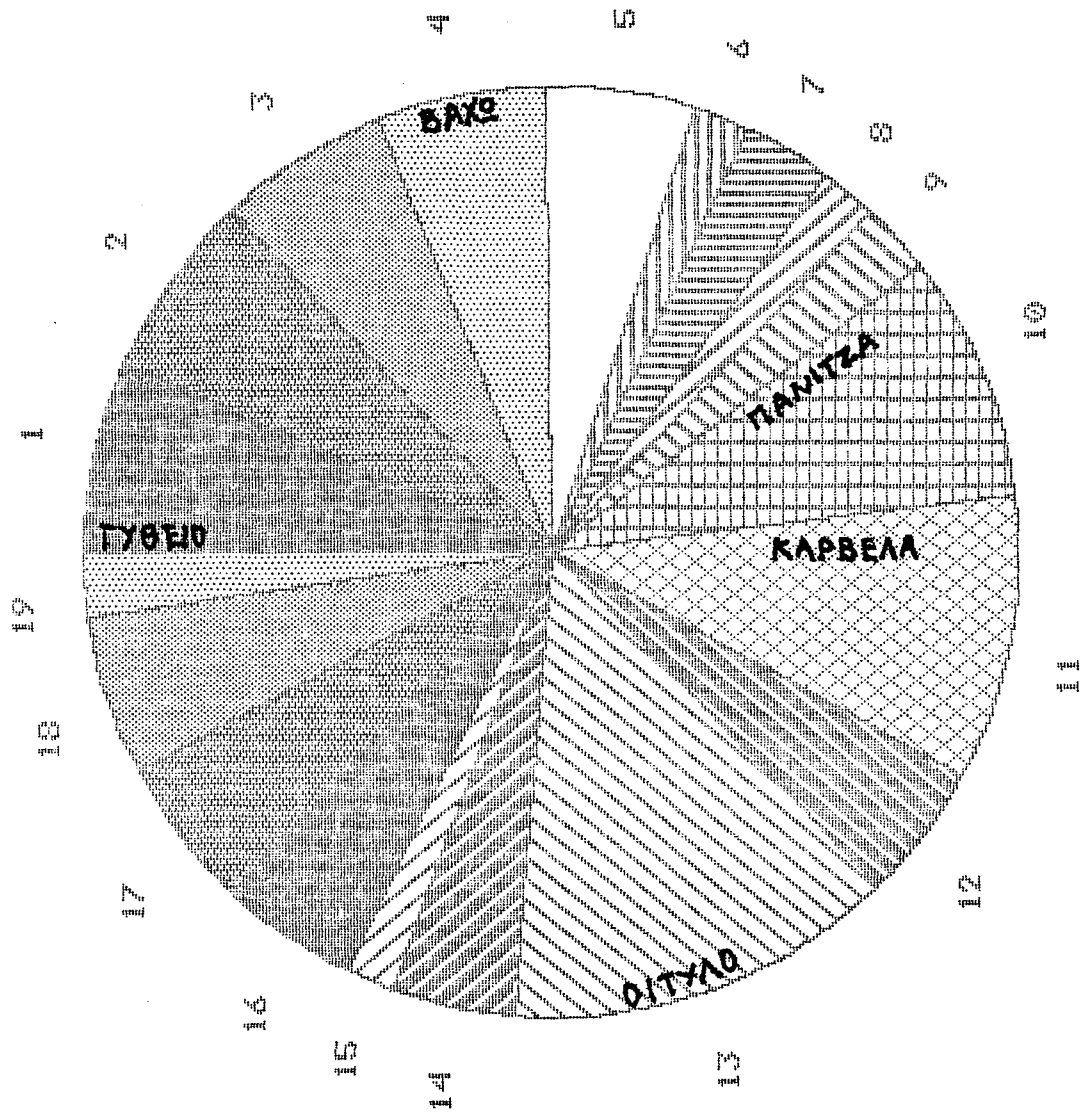
Σχ. III Οι μετακινήσεις του Παπουλάκου στη Μάνη. Απρίλιος-Ιούνιος 1852.

Σχ. 4

Κάτοικοι χωριών και οικισμών

	1879	1896	1852
1. Γύθειο	2.700	4060	700
2. Μαυροβούνι	790	860	679
3. Σκουτάρι	480	400	607
4. Βαχός	570	550	602
5. Καρυσούπολη	388	280	560
6. Κότρωνας	268	300	217
7. Κάββαλος	270	240	318
8. Φλομοχώρι	230	250	198
9. Ριγανόχωρα	140	76	242
10. Πάνιτζα	820	760	915
11. Καρβελά	730	530	1048
12. Αρεόπολις	1260	1970	500
13. Οίτυλο	1280	1190	1423
14. Κάμπος	550	630	423
15. Καρδαμύλη	340	440	181
16. Προάστειο	490	500	474
17. Πλάτσα	750	870	559
18. Κουτήφαρι	580	580	580
19. Λοσανά	270	300	222

Τα στοιχεία για το 1879 είναι από τον Μ. Χουλιάρη, Γεωγραφική, Διοικητική και πληθυσμιακή εξέλιξη της Ελλάδας, 1821-1971, τομ. Α μέρος ΙΙ και για το 1896 από τον Ι. Νουχάκη, Ελληνική Χωρογραφία, Αθήνα 1901. Ο πληθυσμός για το έτος 1852 υπολογίστηκε αναλογικά με βάση τις δύο παραπάνω χρονιές.

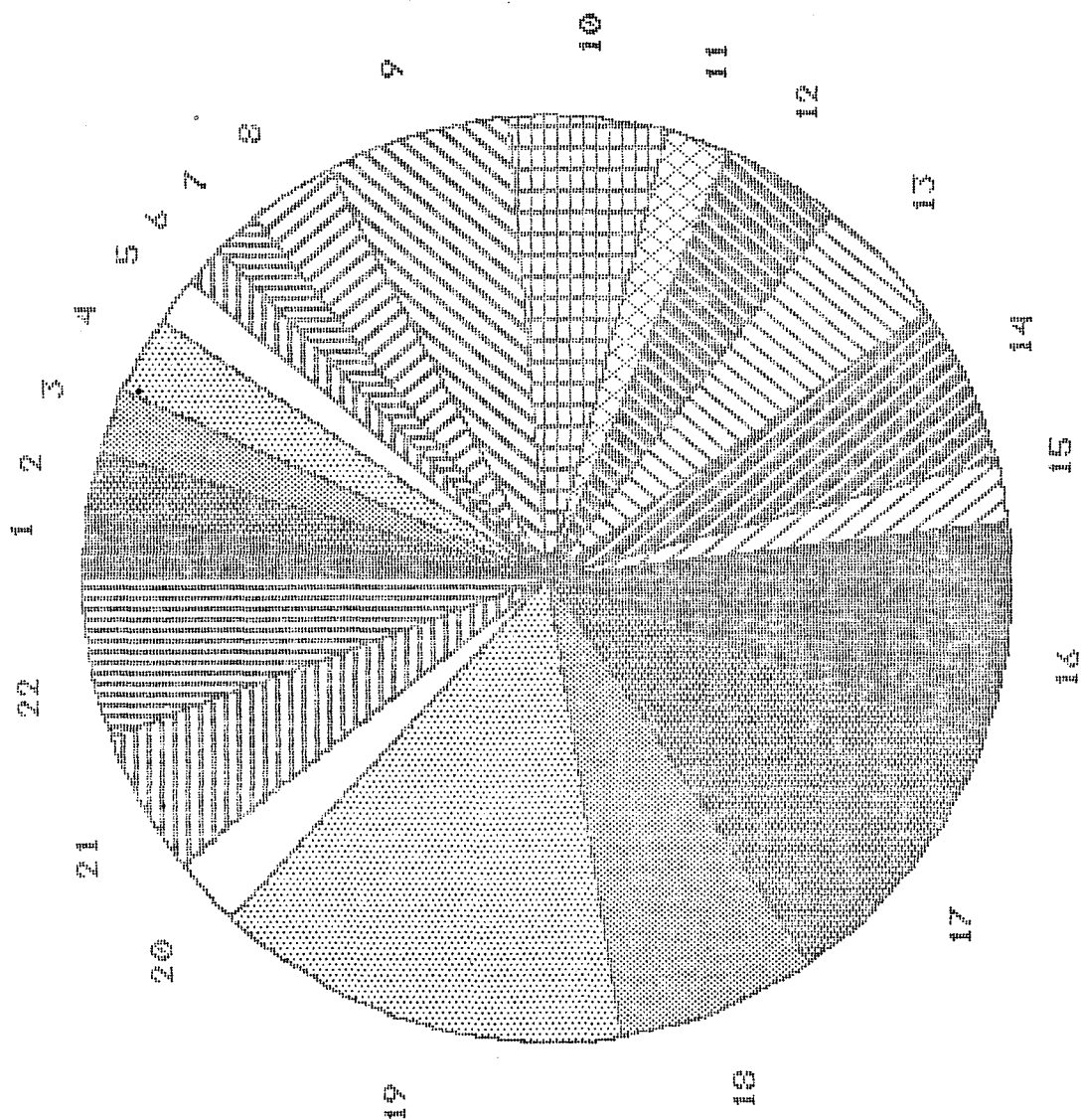

Σχ.5 Πληθυσμός δήμων για το 1852

ΔΗΜΟΣ

1.	Μονεμβασίας	2800
2.	Βοιών	2900
3.	Γυθείου	2400
4.	Μαλεωρίου	3.500
5.	Καρυσσιόπολεως	2.000
6.	Κολοκυνθίου	2.000
7.	Λαγείας	1.800
8.	Μέσσης	3.400
9.	Οιτύλου	8.200
10.	Λεύκτρου	6.700
11.	Καρθαμύλης	3.000
12.	Αβίας	5.000
13.	Κλειτορίας	6.000
14.	Ναυπλίου	7.000
15.	Μηθείας	2.700
16.	Αργούς	10.000
17.	Υόρας	12.000
18.	Σπετσών	8.900
19.	Πατρών	14.000
20.	Κυπαρισσίας	3.000
21.	Καλαμών	6.500
22.	Σπάρτης	6.700

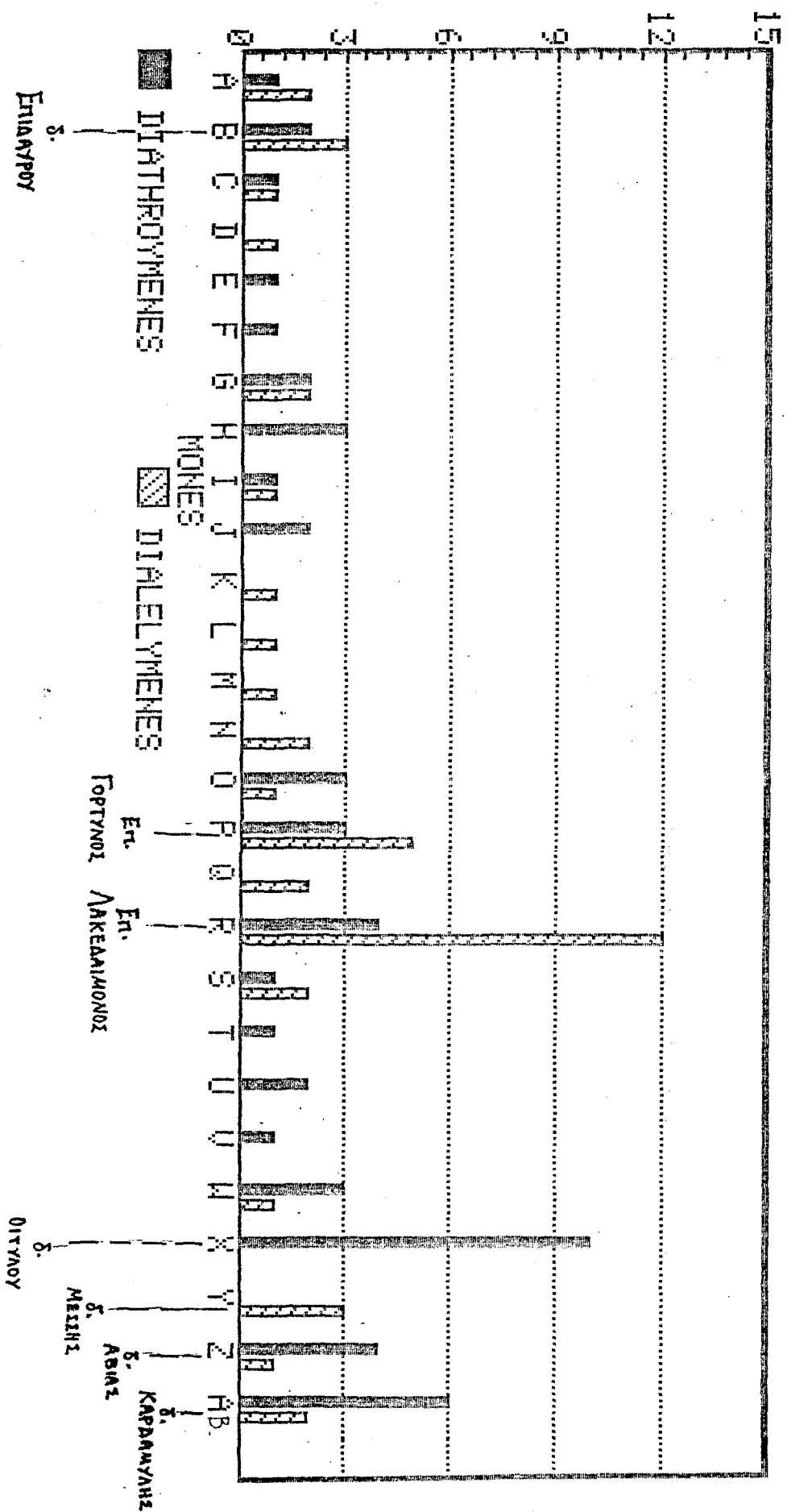
Τα στοιχεία από τον Μ.Χουλιάρáκη, α.π., Σχ.4

Σχ.6 Αριθμός διατηρουμένων και διαλελυμένων μονών σε κάθε δήμο ή επαρχία.

ΔΗΜΟΙ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΕΣ		ΔΡ	ΔΛ	
A.	Ναυπλίου	1	2	
B.	Επιδαύρου	2	3	
C.	Μηδείας	1	1	
D.	Αργούς	-	1	
E.	Σπετσών	1	-	
F.	Κρανιδίου	1	-	
G.	Καλαμών	2	2	
H.	Θουρίας	3	-	
I.	Αλαγωνίας	1	1	
J.	Ιθώμης	2	-	(Επαρχία Μεσσηνίας)
K.	Κυπαρισσίας	-	1	(Επαρχία Τριφυλλίας)
L.	Εράνης	-	1	(" ")
M.	Φλεσσιιάδος	-	1	(" ")
N.	Επαρχ. Ολυμπίας	-	2	
O.	" Μαντινείας	3	1	
P.	" Γόρτυνος	3	5	
Q.	Σπάρτης	-	2	
R.	Επ. Λακεδαιμόνος	4	12	
S.	Επιδαύρου Λιμηράς	-	1	
T.	Μαλευρίου	1	-	
U.	Καρυστού	2	-	
V.	Κολοκυνθίου	1	-	
W.	Λαγείας	2	-	
X.	Οιτύλου	10	-	
Y.	Μέσσης	-	3	
Z.	Αβίας	4	1	
AB.	Καρδαμύλης	6	2	

Τα στοιχεία από τον Μ. Χουλιάρη, ο.π., Σχ.4.

2. ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ.

Αν υπάρχει ένα σημείο, στο οποίο συγκλίνουν υποστηρικτές και μη του Παπουλάκου, αυτό είναι το χάρισμα του λόγου. "Αν και αγράμματος και γέρων", γράφει ο Ρηγόπουλος, "ωμίλει διαρκώς επι ώρας κρατών σειράν λόγου τακτικήν χωρίς να κουράζεται, και οι λόγοι του είχαν τόσην πειρώ και τόσην ενεποίουν αίσθησιν, ώστε ενόμιζεν έκαστος ότι περί αυτού λέγει" (39).

Στην πρώτη φάση των περιοδειών του, το κήρυγμά του έχει ηθικό περιεχόμενο: προτροπές για μετάνοια και τήρηση των κανόνων της εκκλησιαστικής ζωής, στηλίτευση της ψευδορκίας, της κλοπής και ιδιαίτερα της ζωοκλοπής, που μάστιζε κυριολεκτικά τη δυτική Παλοπόννησο την εποχή εκείνη, καταδίκη της μοιχείας. Η απήκησή του είναι τέτοια που προκαλεί ένα μεγάλο κύμα μεταστροφής στο ακροατήριό του (40).

Αυτή την περίοδο ο Παπουλάκος είναι ακόμα ακίνδυνος και το έργο του θεωρείται ωφελιμότετο από τον Τύπο και τις αρχές. Ο Παπουλάκος εμφανίζεται σαν κοινωνικός αναμορφωτής, ο οποίος επιτελεί σπουδαίο κοινωνικό έργο χωρίς προσωπικό

(39) Στο ημερολόγιο του Θ. Ρηγόπουλου, ο.π, σελ. 176-179.

(40) Επέστρεφαν κοπιμαία μπροστά στο βήμα, από όπου μιλούσε ο Παπουλάκος. βλ. εφ. "Αιών", φ. 1203/ 24, Οκτ. 1851.

όφελος. Σταδιακά όμως αλλάζει το περιεχόμενο του κηρύγματος. Στρέφεται προς τα θέματα της επικαιρότητας, Παρκερικά, Καίρεια, Τόμο (41) και τα καυτηριάζει. Αντίθετος με τη διδασκαλία του Καϊρή και τη στάση του Φαρμακίδη, του γραμματέα της Ιεράς Συνόδου, απέναντι στον Τόμο (42). Αντίθετος με τη διάλυση των μοναστηριών, την έλλειψη επισκόπων, κατηγορεί ανοιχτά τους Αγγλους, ότι επιχειρούν να θέσουν την Ελλάδα υπο την ολοκληρωτική τους επιρροή, εκμεταλλευόμενοι την οικονομική βοήθεια της είχαν προσφέρει (δάνεια).

(41) Τα θέματα αυτά ήσαν αντίστοιχα: ο αποκλεισμός του Πειραιά από τους Αγγλους, υπο τον ναύαρχο Πάρκερ, γεγονός που έκανε ακόμα πιο δύσκολο τον βαρύ χειμώνα του 1850. Η έξαρση των ερησκευτικών ζητημάτων με αφορμή την ιδιότυπη διδασκαλία του ιερωμένου Θεόφιλου Καϊρή. Η αναγνώριση του αυτοκεφάλου της Ελληνικής εκκλησίας από το Πατριαρχείο, σχεδόν 20 χρόνια μετά τη σύστασή του (Τόμος).

(42) Ο Θεόκλητος Φαρμακίδης αντιτίθετο στην εφαρμογή, την αποδοχή, του Τόμου (της αναγνωριστικής δηλαδή πράξης του Πατριαρχείου) από την Ελληνική εκκλησία, γιατί θεωρούσε ότι έτσι θα καταλυόταν το αυτοκέφαλο.

Βλ. το λογοπαίγνιο του Παπουλάκου: "...ο Καϊρης έβαλε τη φωτιά" και ο Φαρμακίδης "έχυσε το φαρμάκι", ομιλία στο Γύθειο, 19 Σεπ. 1851, Μον. φ.307.

Με βάση τις επικρίσεις του κατά των Αγγλων (43), επιχειρήθηκε συχνά να αποδειχθεί η σχέση, ή καλύπτει η μύηση του Παπουλάκου στη Φιλοθεόδοξο Εταιρεία, από τον γνωστό πολέμιο των Αγγλων, τον Κεφαλλονίτη Κοσμά Φλαμιάτο (44).

Η κεντρική ιδέα, η οποία συνέχει σε σύνολο τόσο την κριτική κατά των Καϊρη και Φαρμακίδη, όσο και κατά των Αγγλων είναι ο σκοπός στον οποίο ο Παπουλάκος θεωρούσε ότι απέβλεπαν: "να χαλάσουν την ερησκεία". Για εκείνον όλοι οι ξένοι, καθολικοί ή προτεστάντες αλλά και όσοι τους αποδέχονταν, όπως ο Καϊρης (45), επεδίωκαν να βεβηλώσουν την ορθόδοξη πίστη, να την εξαφανίσουν για να κυριαρχούν αυτοί.

(43) Ο Καλλίνικος Καστόρχης σημειώνει, ότι ο Παπουλάκος έλεγε πως ο Αντίχριστος είχε γεννηθεί στην Αγγλία, γύρω στα 1840. Στον ΙΣ, έτος Η, 1913, αριθ. 189, σελ. 7.

(44) Για τον Κοσμά Φλαμιάτο και τη δράση του βλ. κυρίως τις μελέτες του π. Γεωργίου Μεταλληνού, Κοσμάς Φλαμιάτος (1786-1852), Ένας μάρτυρας της Ορθοδόξου παραδόσεως στο Ελληνικό κράτος, Ανάτυπον από το περ. "Θεολογία", τ. ΝΗ, 1987, τευχ. Β, σελ.294-321. Δύο Κεφαλληνέες αγωνιστάι αντιμέτωποι, Κ.Φλαμιάτος και Κ. Τυπάλδος, Λευκωσία 1980.

(45) Για τον Θ.Καϊρη είχε πει ότι "θέλησε να μας φέρει τις ερησκειτικές δοξασίες των Γάλλων του 1792 και 1793". Στον φακ. Μον.307, με ημερομ. 19 Σεπ. 1851.

Η λαϊκή αντίθεση στη βαυαροκρατία και τις ξένες δυνάμεις ανεξάρτητα από τα κίνητρα που την προκαλούσαν, φόβος ή καταπίεση, εκφραζόταν μέσα από αυτό που αποτελούσε τη βάση της κοινωνικής ταυτότητας: τη θρησκεία.

Το επόμενο βήμα θα ήταν αναπόφευκτο για τον Παπουλάκο. Εφόσον όλοι οι ετερόδοξοι είναι εκθροί της πίστεως, τότε και ο Θεός δεν μπορεί παρά να συγκαταλέγεται ανάμεσα σε αυτούς. Το αίτημα για ορθόδοξο μονάρχη επανερχόταν επιτακτικά. Το αυτοκέφαλο, η υπαγωγή της εκκλησίας στο κράτος το 1833, είχε καταστήσει το βασιλιά κεφαλή της. Η αντίθεση του Παπουλάκου στο βασιλιά δεν ήταν παρά μια διαμαρτυρία για αυτό το παράδοξο: να διοικείται η ορθόδοξη εκκλησία από μη ορθόδοξο. "...Εχομεν και ημείς την πίστην μας Μεγαλειότατε 1830 χρόνους, δηλαδή από 30 έως τα 1852 την πίστη μας τη χάσαμεν..." διαμηνύει στον Θεώνα μέσω ενός βουλευτή (46).

Ακόμη και η Ιερά Σύνοδος έγινε στόχος της σκληρής κριτικής του. Εφόσον υποτασσόταν στον Θεώνα, το "ψωριάρικο γίδι", όπως τον χαρακτήριζε, τότε και αυτή ήταν "μιαρά, διαβολική, βουλομένη" [σφραγισμένη], με τη βούλα του Αρμανσπεργκ (47).

Η καταδίκη της Συνόδου από τον Παπουλάκο συμβολίζει την απόσταση του ανώτερου από τον κατώτερο κλήρο. Βοηθός των

(46) Συλλογή Βακάλογλου, φак. 24α, αρ.ε. εγγράφου 000,042.

(47) Εφ. "Αθηνά", φ. 11ης Μαΐου 1852.

κυβερνώντων και συνεξουσιαστής ο πρώτος, προκαλούσε το λαϊκό αίσθημα με την αδιαφορία και την υπεροψία του. Υπεροψία που διατρέχει εμφανώς, όλη τη σχέση του Παπουλάκου με τους ανώτερους εκκλησιαστικούς.

Εξάλλου μέσα στο ίδιο πνεύμα για την αλλοτρίωση της ερησκειάς εντάσσονται και δύο ακόμη κεντρικά θέματα του κηρύγματός του: ο όρκος και η εκπαίδευση. Ο Παπουλάκος, χρησιμοποιεί τον όρκο σαν σύμβολο αμφισβήτησης της κρατικής εξουσίας και νομιμότητας, βασιζόμενος στη ρητή απαγόρευσή του από την εκκλησία (48). Η άρνηση του όρκου στα δικαστήρια, παίρνει πολλές φορές στο κήρυγμά του χαρακτήρα μαρτυρίας για την πίστη: "...τούτον τον Νόμον του Χριστού, τον έγγραφαν τέσσαροι βαγγελιστάδες, επτά σύνοδοι Οικουμενικοί και έντεκα τοπικοί, και έντεκα μελεούνια μάρτυρες, όπου τους έλεγαν "κάμε όρκον βρε, δεν κάνω βρε" και τους εσκότωναν και είναι έντεκα μελεούνια μάρτυρες..." (49).

(48) Απαγόρευση με μακρά, ακόμη και νομοθετική, παράδοση. Βλ. Π.Γουναρίδη, Όρκος και αφορισμός στα Βυζαντινά Δικαστήρια, ΕΙΕ, Κέντρον Βυζαντινών ερευνών, Σύμμεικτα, τομ. 7ος, Αθήνα 1987, σ. 41-57, από όπου και η παρατήρηση που μπορεί να ισχύσει για την περίπτωση Παπουλάκου : "Η άρνηση αρκοδοσίας...υποδηλώνει το ιδεολογικό βάρος του θεσμού", στη σελ. 54.

(49) Μον. 307, αριθ. 40, κ.η.

Γι αυτό ο Παπουλάκος βαπτίζει τα δικαστήρια "γυφτόσπιτα" και αναρωτιέται "...τον όρκον βρε που σας λένε οι κριτές να κάμετε εκ του κατά ποίον νόμον είναι;..."

Η αμφισβήτηση του Νόμου, δεν είναι παρά υπόμνηση της υπεροχής του Ευαγγελικού νόμου έναντι του κοσμικού (50). Ο Παπουλάκος μέσω του όρκου, ανοίγει ένα ακόμη μέτωπο κατά των Ξένων και του Θεωνα, με το επιχείρημα, ότι οι Τούρκοι, αν και αλλόθρησκοι και δυνάστες δεν υποχρέωσαν το λαό να κάνει κάτι τόσο αντίθετο με την πίστη του. Και ο Θεωνας δεν ήταν ούτε αλλόθρησκος, ούτε δυνάστης...

Η διατήρηση της πίστης περνούσε φυσικά και από την ευαίσθητη δικλείδα αναπαραγωγής αξιών: την εκπαίδευση. Ο Παπουλάκος απορρίπτοντας τις κρατικές εκπαιδευτικές επιλογές, τα αλληλοδιδασκτικά σχολεία (51), αντιπρότεινε τα "θεϊκά" γράμματα, δηλαδή την παιδεία μέσω των

(50) "Τινές των δικαστών το όνομα του Παπουλάκου επρότεινον εις τους ορίκιζομένους δια φόβητρον και όχι του φόβου του Θεού", γράφει ο Κ.Καστόρχης, στον ΙΣ, ο.π, σελ. 7.

(51) Βλ. Α.Δημαρά, Η Μεταρρύθμιση που δεν έγινε, Ερμής, στη σελ. κδ', υποσημ. 4, "συνολτική εικόνα των αλληλοδιδασκτικών σχολείων, στα μάτια των αντιπάλων τους: "Το παιδί που βγαίνει από αυτά τα σχολεία του Διαβόλου, θα είναι το ίδιο δαίμονας, χωρίς θρησκεία, χωρίς ηθική (...), και δεν θα γνωρίζει πιά τίποτα άλλο εκτός από τα δικαιώματά του". M.Gontard, L' enseignement primaire en France 1789- 1833,

εκκλησιαστικών βιβλίων (οκτώηχος - ψαλτήρι). Σε οιοδήποτε σχολείο κι αν μαθήτευαν τα παιδιά, θα έβγαιναν "λουθηροκαλβίνοι". Εκτός από τα νεωτεριστικά σχολεία και τα πανεπιστήμια ήταν του διαβόλου κατά τον Παπουλάκο. Γι αυτό παρακινούσε τον κόσμο να αποφεύγει τους σπουδασμένους σε αυτά τα "διαβολοπαιστήμια", ιδιαίτερα τους "δεσποτάδες" και να δέχεται τους "παπάδες του λαού" (52). Η αντίθεση με τον ανώτερο κλήρο, είναι εμφανής.

Ωστόσο δεν πρόκειται για μια επιμέρους αντίθεση, σε ένα επιμέρους θέμα, αλλά για την έκφραση μιάς καθολικής αντίρρησης. Ο Παπουλάκος φαίνεται ότι αρνείται ολοκληρωτικά το νέο, το σύγχρονο. Η μορφή με την οποία, αυτό το σύγχρονο διατρέχει ως κακό το λόγο του, δεν είναι λανθάνουσα. Είναι άμεση.

Για παράδειγμα, χαρακτηρίζει τα εμβόλια, "βούλα του διαβόλου". Ή τα ατμόπλοια, "καρότσες του διαβόλου", δίνοντας έτσι ένα όνομα στην αγωνία του ναυτικού κυρίως κόσμου, που έβλεπε να χάνονται τα μέσα βιοπορισμού του από την εισαγωγή του ατμού.

Οι πολλαπλές αρνήσεις του Παπουλάκου, για τον υπαλληλοποιημένο κλήρο (βλ. τους "δεσποτάδες" της Συνόδου), την κοσμική παιδεία, τον ατμό, είναι οι αρνήσεις (53) ενός

Παρίσι 1959".

(52) Στον Καστόρη, ο.π, σελ. 8.

(53) Κλασσικές για τα χιλιεστικά κινήματα, βλ. στο *Dioux d'*

κόσμου, που υποχρεώνεται να κάνει το οικείο ξένο, να μετατρέψει την πίστη σε πολιτική αξία, να εφεύρει μια νέα νοοτροπία, που φοβάται την αλλαγή και την απορρίπτει, για να μπορέσει να την αντιμετωπίσει.

Σε μια αναλφάβητη κοινωνία, όπως η Ελληνική, όπου ο λόγος και η πρακτική ήταν πιο άμεσα και ο κοινωνικός έλεγχος περνούσε μέσα από τον προφορικό λόγο, το κήρυγμα γίνεται το μόνο μέσο επικοινωνίας. Το μόνο μέσο για να ελεγχθεί και να ανακατασκευαστεί η κοινωνική πραγματικότητα που περιέβαλε τον άνθρωπο (54). Η μόνη επιλογή ανακατασκευής που έχει πλέον ο Παπουλάκος δεν είναι εγκόσμια. Είναι υπερφυσική. Το χιλιαστικό στοιχείο του κινήματος αποκαλύπτεται (55).

hommes, Dictionnaire des Messianismes et Millénarismes de l' Ere Chretienne, Henri Desroche, Mouton, Paris, La Haye 1969. σελ.22.

(54) Βλ. και T.Mickey, Social order and preaching, στο Social Compass, 1980, σελ. 347, όπου το κήρυγμα μελετάται ως συμβολική διαντίδραση ανάμεσα στον φορέα και το κοινό.

(55) Για το πώς ο χιλιασμός, εφοδιάζει με μια κοινή γλώσσα και ένα κοινό σύστημα εννοιών τη λαϊκή κουλτούρα, βλ. J.F.C. Harrison, The Second Coming, Popular Millenarianism, 1780- 1850, Rutgers univ. press, New Brunswick, New Jersey, 1984, σελ. 6 κ.ε.

Την προδοσία της πίστης, ακολουθεί η συντέλεια του κόσμου: "η πίστις επροδόθη, η πίστις χάνεται, το τέλος του κόσμου άρχεται εντός τριών ετών " (56).

Η γλώσσα του Παπουλάκου, απο "χωρική", "χυδαία" και σκανδαλιστική (οι αναφορές του σε θέματα της προσωπικής ζωής: σχέσεις στο γάμο, μοιχεία κ.λ.π., προκαλούσαν με την τόλμη τους), γίνεται τώρα αποκαλυπτική, εσχατολογική. Χωρίς να είναι η αποκαλυπτική γλώσσα του Μακρυγιάννη στα "Οράματα και Θάματα", δίνει το μήνυμα της αποκάλυψης, μέσω του κηρύγματος (57). Το μήνυμα, για να μετατραπεί η κοινή εμπειρία σε πράξη υπέρβασης της απειλητικής πραγματικότητας. Ο Παπουλάκος αντιμετωπίζει την απειλή με μια υπόσχεση και μη μπορώντας να ελέγξει αλλιώς την εξουσία, χρησιμοδοτεί.

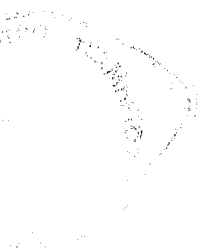
(56) Μον. φ.307, Αρχιμανδρίτης Σασανάς προς Ιερά Σύνοδο, 14 Μαΐου 1852.

(57) Πρβλ. "...η αποκάλυψη είναι μια εμπειρία που έγινε μήνυμα.." στον Schillebeeck, Jesus and Christ, trans. John Bowden, New york, Crossroad books, 1981, σελ. 50.

ΠΑΡΑΘΕΜΑ

Αδημοσίευτο δείγμα κηρύγματος του Παπουλάκου.

Τέσσαροι βαγγελιστάδες ο Μάρκος, ο Ιωάννης, ο Λουκάς και ο Ματθαίος έγραψαν τον Νόμον του Θεού, και είπαν, ου μη ομνύει το όνομα Κυρίου, ούτε επι τον ουρανόν, ούτε επι της γης, ούτε στα αστέρια ούτε στο κεφάλι σου, γιατί τον Θεόν δεν τον είδες, ο ουρανός είναι ο θρόνός του Θεού, η γη είναι το υποπόδιον του Θεού, ούτε το κεφάλι σου γιατί ούτε μια τρίχα ούτε μαύρη ούτε άσπρη μπορείς να κάμης και δεν το ορίζεις, και τούτον τον Νόμον τον ακούμεν όταν λέγομεν εις την εκκλησιάν το Βαγγέλιο εκ του κατά Λουκάν εκ του κατά Μάρκου, αμμ τον όρκον βρε που σας λένε οι κριτές να κάμετε εκ του κατά ποίου Νόμου είναι; σας λένε οι λογοθέτες, οι κριτές να κάνετε όρκο, μα για ρωτάτε τους τον φυλάν εκείνοι πρώτα; δεν τον φυλάν, είναι επίορκοι, Ίου λένε βρε να κάμης; πες τους δεν κάνω, τι θα σου κάμουν βρε, θα σε σκοτώσουν; ως σε σκοτώσουν βρε, άλλο παραπάνω δεν μπορούν να σου κάμουν, « ου φοβηθήτε απο ανθρώποκτονίαν ανθρώπων » γιατί το κορμί μοναχά θα σκοτώσουν την ψυχήν δεν την αγγιάνα, τούτον τον Νόμον του Χριστού τον έγραψαν τέσσαροι βαγγελιστάδες, επτά σύνοδοι Οικουμενικοί και έντεκα τοπικοί, και έντεκα μελεούνια μάρτυρες, όπου τους έλεγαν « κάμε όρκον βρε, δεν κάνω βρε » και τους εκότωναν και είναι έντεκα μελεούνια μάρτυρες, που πέφτει απο τριάντα χιλιάδες την ημέρα, και είναι χίλια οκτακόσια πενήντα χρόνια που είναι ο Νόμος τούτος γραμμένος, αμμ ο Νόμος που σας λένε να κάμετε όρκον είναι είκοσι χρόνων μόνον, και ' κείνον τον Νόμον τον έκαμεν ο αφέντης ο Χριστός και τον έγραψαν οι βαγγελιστάδες, οι Σύνοδοι, οι Μάρτυρες, αμμ τούτον ποιός τον έκαμε βρε; είχαμε τους Τούρκους τέσσερες εκατοντάδες και όρκον δεν κάναμε κανέναν, βρε όσοι είσαστε απο σαράντα χρόνων κι ' πάνω κάματε όρκον όταν είχαμε τους Τούρκους; (αποκρίνονται εκ του πλήθους, οχι) βρε οστε δεν κάματε όρκον, όταν είχαμε τους Τούρκους, είναι κανέναν που να μην έκαμε όρκον για είκοσι χρόνια; (αποκρίνονται εκ του πλήθους, οχι) αμμ οστε δεν εμείνατε κανέναν που είσαστε απο σαράντα χρόνων και απανω; αμμ τούτοι που είναι μικρότεροι απο τα σαράντα πως να μη κάμουνε; γιατί που είναι ο Πατριάρχης μας, που οι αρχιερείς μας, που οι έξαρχοι, που οι Ιεροκήρυκες; ο Βασιλιάς έχει τους υπουργούς, τους αξιωματικούς, τους χωροφύλακες τους Δημάρχους, τους Επαρχους, τους Παρέδρους, αμμ ο Βασιλιάς ο Χριστός μας, που είναι οι αξιωματικοί του, που είναι σωματοφύλακές του, οι Αρχιερείς, οι Ιεροκήρυκες; εσείς οι παππάδες που είσαστε στον Κόσμον Δήμαρχοι του Θεού για τα ψυχικά, ο Δήμαρχος του Βασιλιά αφίνει το Βασιλικό Διάταγμα να του το πάρη κανείς; δεν το αφίνει, αμμ εσείς με τι χαρτί διαβάζετε; που αφήκατε το Βασιλικό Διάταγμα του Θεού το Βαγγέλιο και το επήγανε στα χυφτόσπιτα και κάνουν τους ανθρώπους να βάνουν το χέρι τους πάνω και να ορκίζονται;

3. ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ : Α' ΦΑΣΗ.

"Το πλήθος την ημέραν εκείνην των αστών και των χωρικών είχεν υπερπληρώση την επάνω πλατείαν της πόλεως, πλήθος σταυροκοπούμενον εις κάθε διήγησιν και κάθε έργον του νέου προφήτου. Αίφνης ανεφάνη επι τινος εξώστου γλυκύς την μορφήν, σπινθηροβόλος το πεύμα, νευρικός κινούμενος, άλλοτε μεν ατενίζων τον Τσϋγκετον, άλλοτε δ' εμβλέπων προς το κάτωθεν αυτού εν σιγή αναμένον πλήθος, ελάχιστος το σώμα και μικροσκοπικός, εξ ου και Παπουλάκος (μικρός παπούλης) διότι το πραγματικό του όνομα ήτο Χριστόφορος Παναγιωτόπουλος. Και ήρξατο δια του σημείου του σταυρού αγορεύων." (58)

Η σκηνή αυτή επαναλαμβανόταν τακτικά απο το 1847 περίπου έως το καλοκαίρι του 1852, σε όλη την Παλοπόννησο. Η εικόνα ενός περιπλανώμενου κήρυκα - μοναχού (παππούλη) ήταν ήδη οικεία στον πολύ κόσμο. Είναι γνωστοί τουλάχιστον δύο ακόμη Παπουλάκηδες, πριν απο την εμφάνιση του Χριστόφορου. Ο πρώτος "έδρασε" κατά τη διάρκεια της Επανάστασης (1821 - 1825) στα Τριπόταμα Γαστούνης (59), και ο δεύτερος το 1827 /

(58) Το απόσπασμα απο το Σπαρτιατικόν ημερολόγιον του 1904, του Μ.Ι. Θεοδωροπούλου, σελ. 80. Το υπογράφει ο Κ.Γ. Παπαδόπουλος (Πάτραι 1903).

(59) Για τον Αγιοπατέρα των Τριποτάμων βλ. εκτός απο τον

1828 στην Κορινθία (60). Ο τρίτος στη σειρά Παπουλάκος ξεπέρασε σε απήχηση τους άλλους δύο, δημιουργώντας ένα κίνημα, το οποίο συντηρήθηκε και μετά το θάνατό του.

Το χρονικό αυτού του κινήματος, έχει καταγραφεί χωρίς σοβαρά κενά στην αλληλογραφία, επίσημη και ανεπίσημη, των αρχών καθώς και στις εφημερίδες της εποχής. Ας το παρακολουθήσουμε.

Τον Ιανουάριο του 1850 ο αγγλικός στόλος αποκλείει τα ελληνικά λιμάνια, για να εξαναγκάσει την κυβέρνηση να ενδώσει στις οικονομικές απαιτήσεις δύο Αγγλων (61). Με την άρση του αποκλεισμού το καλοκαίρι, εκδίδεται και ο Συνοδικός Τόμος (29 Ιουνίου 1850), βάσει του οποίου το Πατριαρχείο της Κωνσταντινουπόλεως αναγνωρίζει το αυτοκέφαλο της Ελληνικής εκκλησίας. Και τα δύο αυτά γεγονότα σηματοδοτούσαν την κορύφωση μιάς έντασης, στο διπλωματικό και εκκλησιαστικό

Αννίνο αναφορές και στα "Ελληνικά Υπομνήματα" του Ι.Θ. Κολοκοτρώνη, 1856, στη σελ. 9, στα "Απομνημονεύματα" του Ν.Σπηλιάδου, том. Γ, 1857, σ.20,120 , στον J.Hartley, "Researches in Greece", London 1831, σ.357. Επίσης στην εφημ. "Αιών", φ. 12/7/1842 και 28/2/1848.

(60) Στην ίδια εφημ. βλ. φ. 1/1/1839, Ο επι Καποδίστρια Παπουλάκης και φ. 28/2/1848, αυτός ο δεύτερος Παπουλάκος έγινε λιγότερο γνωστός.

(61) Του ιστορικού Γ.Φίνλαιν και του Δ.Πατσίφικο, Ιστ. Ελληνικού Έθνους, σ. 138-139.

πεδίο, η οποία επρόκειτο να εκτονωθεί με τον Κριμαϊκό πόλεμο, το 1853. Σε αυτή την κρίσιμη περίοδο κάνει την "επίσημη" εμφάνισή του ο Παπουλάκος.

Τον Οκτώβριο του 1850 (27/10) ανακρίνεται από την αστυνομία Αιγίου, στην οποία ο ίδιος ομολογεί ότι περιφέρεται τρία χρόνια στις πόλεις, χωρίς την απαιτούμενη άδεια της Ιεράς Συνόδου, για να προτρέψει το λαό σε μετάνοια. Η παρουσία του στο Αίγιο είχε ήδη γίνει γνωστή στη Σύνοδο και το Υπουργείο Εκκλησιαστικών ως σκάνδαλο, κατά τα γραφόμενα του Νομάρχη Αχαΐας.

Ενα μήνα αργότερα, τον Νοέμβριο, φτάνει στην Πάτρα, όπου η Επισκοπή απαιτεί τη σύλληψή του και το Φρουραρχείο κρίνει παράνομες τις συναθροίσεις στους τόπους των κηρυγμάτων του. Ο Παπουλάκος συλλαμβάνεται, προσάγεται για εξέταση, αλλά η αντίδραση του κόσμου αναγκάζει την Επισκοπή Πατρών να τον φυγαδεύσει στο σπίτι του Πρωτοσυγγέλου και από εκεί στο σπίτι του ταγματάρχη της φάλαγγος.

Η επιμονή του κόσμου να τον δει και να τον ακούσει (62), είναι τέτοια που δεν επιτρέπει στις αρχές να τον ανακρίνουν.

(62) Ανυπόγραφη επιστολή από την Πάτρα προς την εφημερίδα Αθηνά, φύλλο 1729/1 Ιανουαρίου 1851, αποκαλύπτει ότι δυο "γνωστά άτομα" οδηγούσαν τον όχλο, χωρίς να κατονομάζει ποιά. Φαίνεται ότι η παρουσία του Παπουλάκου προσέφερε δυνατότητες εκτόνωσης σε κάθε λογής δυσανεστήμενους.

Γι αυτό τον στέλνουν στην Αθήνα, συνοδεία χωροφυλάκων, για να αναλάβουν οι εκεί υπηρεσίες την υπόθεσή του. Πράγματι στις 7 Ιανουαρίου του 1851, ο Παπουλάκος βρίσκεται στην Αθήνα, στη διάθεση της Ιεράς Συνόδου και του Πρωτοδικείου, για να του επιτραπεί να κηρύττει. Όμως ούτε η Σύνοδος φαίνεται διατεθειμένη να αναλάβει την ευθύνη του και έτσι η απόφαση για την επίλυση του θέματος ανατίθεται στην Επισκοπή Καλαβρύτων, στην οποία ούτως ή άλλως ανήκε το μοναστήρι του Παπουλάκου. (Η κοίμησις της Θεοτόκου, στον Αρμπουνά).

Ο Επίσκοπος μετακαλεί με τη σειρά του τον μοναχό για εξέταση και στέλνει το πόρισμά του στη Σύνοδο. Η τελική απόφαση της Συνόδου είναι περιοριστική. Επιτρέπει μόνον στον Παπουλάκο να κηρύττει αλλά μόνον στην επαρχία Καλαβρύτων και υπο την επιτήρηση του εκεί Επισκόπου.

Το θέμα του περιπλανώμενου μοναχού δεν θα απασχολήσει τις Αρχές για ένα εξάμηνο, μέχρι τα τέλη Αυγούστου, όταν εμφανίζεται εκ νέου ο Παπουλάκος στον Μυστρά. Στα υπηρεσιακά έγγραφα γίνεται λόγος για τις προσκλήσεις που δεχόταν για να κηρύξει, καθώς και για τα αποτελέσματα των διδασχών του: σταματούσε η ζωοκλοπή και η δενδροκοπία και πολλοί οι οποίοι είχαν διαπράξει κλοπές στο παρελθόν, επέστρεφαν τα κλοπιμαία. (63)

(63) Την αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας του τονίζει σε έκθεσή του προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης και ο Εισαγγελέας Καλαμών: "...οι λόγοι του κατεκυρίευσαν ου μόνον τας καρδίας

Η εφημερίδα "Αιών" αναφέρει χαρακτηριστικά ότι αυτό που δεν είχαν κατορθώσει οι καταδιώξεις και τα μεταβατικά σώματα στην Πελοπόννησο, δηλαδή την πάταξη της ληστείας και της ζωοκλοπής, το κατόρθωσε ένας "ιδιώτης" καλόγηρος (64).

Η παρουσία του αρχίζει να γίνεται αποδεκτή και επίσημα, όπως στο Γύθειο όπου η ίδια η δημαρχία έχει απο πριν ετοιμάσει τον τόπο του κηρύγματος. Εδώ η διδασκαλία του αποκτά πολιτική χροιά. Θυμίζει τα Παρκερικά και κατηγορεί τους Αγγλους ότι έχουν συμφωνήσει με τους Οθωμανούς και τους Εβραίους να μοιραστούν την Ελλάδα, την Ανατολή και την Ιερουσαλήμ αντίστοιχα. Αναφέρει ακόμα τη διάλυση των

των ακροασαμένων αυτόν αλλά και των απωτέρω εκ φήμης πληροφορηθέντων..." ώστε πολλοί μιλούν για "θαύματα τα οποία άλλοι πιστεύουσι και άλλοι πανηρότεροι προσποιούνται ότι πιστεύουσι."

(64) Ιδιώτης γιατί είχε φτιάξει δικό του μοναστήρι, ή γιατί ενεργούσε αυτοβούλως. Αιών, 18 Ιουλίου 1851, φ.1177. Η εφημ. κατακρίνει επίσης την προσαγωγή του στην Αθήνα και προτείνει να ακολουθήσουν και άλλοι το παράδειγμά του και στις επαρχίες της Στερεάς "οι μεθόριοι των οποίων κάτοικοι είναι, χωρίς του να σφάλη τις ως επι το πολύ εις κατάστασιν αγρίαν ως μη έχοντες ούτε νόον ούτε ιερείς δια τας ερησκειυτικής των υπηρεσίας. Βλ. και φύλλο της 29 Σεπ. 1851.

Μοναστηριών (65), την έλλειψη επισκόπων και την αδράνεια των αρχών στο θέμα της αντικατάστασής τους, επειδή "είναι σκοπός να χαλάσουν τη θρησκεία" (66). Ωστόσο τους ηθικούς καρπούς της διδασκαλίας του αναγνωρίζει και η Σύνοδος η οποία "κρίνει ωφελιμότερον το Ευαγγελικόν κήρυγμα όπως κηρύττεται παρά του μοναχού" (67). Τον προτρέπει μάλιστα να πάει και

(65) Η διάλυση των μοναστηριών το 1833 προβλεπόταν από το καινούργιο καταστατικό της Εκκλησίας, που συνέταξε ο Γ.Μάουερ. Το μοναστηριακό ζήτημα, όπως αποκλήθηκε έκτοτε, έγινε πηγή δυσανεσκειών, όχι μόνο του εκκλησιαστικού κόσμου, αλλά και του πολιτικού. Για μια σύντομη και περιεκτική περιγραφή βλ. Ι.Α.Πετρόπουλου και Α.Κουμαριανού, Η θεμελίωση του ελληνικού κράτους, Θεωνική περίοδος 1833- 1843, εκδ. Παπαζήση, σελ. 103-113.

(66) Στην ίδια ομιλία κατηγορεί τον Καΐρη ότι "έβαλε τη φωτιά" και το Φαρμακίδη ότι "έχυσε το φαρμάκι". Βλ. και Αθηνά της 22ας Οκτωβρίου 1851: "Ο Καΐρης θέλησε να μας φέρη τις θρησκευτικές δοξασίες των Γάλλων του 1792 και 1793..", και στον Αιώνα -6 Οκτ.1851- άρθρο με τίτλο "Ο ιερομόναχος Χριστόφορος και ο Ορκιστής Φαρμακίδης", όπου ο Φαρμακίδης, εκτός των άλλων, κατηγορείται ότι σπαταλάει το δημόσιο χρήμα ως καθηγητής στο Πανεπιστήμιο, ενώ ο Χριστόφορος επιτελεί σπουδαίο κοινωνικό έργο, χωρίς οικονομικές απολαβές.

(67) Μον. φ. 307, η Ιερά Σύνοδος προς το Υπ. Εκκλησιαστικών,

στη Μάνη, όπου υπήρχε έντονο πρόβλημα αυτοδικίας και αντεκδίκησης, με τη ρητή εντολή όμως να αποφύγει τους πολιτικούς λόγους (68).

Ο Παπουλάκος υπακούει στην προτροπή της Συνόδου, περνά από τις επαρχίες Οιτύλου και κατευθύνεται προς την Καλαμάτα όπου φθάνει στις 10 Οκτωβρίου του 1851. Ο αρμόδιος για την ενημέρωση της κυβέρνησης, ο νομάρχης Μεσσηνίας Ροντόπουλος, στέλνει από εκεί μια εκτενή έκθεση προς το Υπουργείο των Εκκλησιαστικών με την οποία επιβεβαιώνεται για άλλη μια φορά η δημοτικότητα και η λαϊκή αμεσότητα του μοναχού (69).

22 Σεπ. 1851. Η Σύνοδος εξάλλου με τη στάση της, είχε καταστήσει ανενεργό τη μήνυση που είχε υποβάλλει ο Εισαγγελέας Σπάρτης, κατά του Παπουλάκου. βλ. στην εφημ. "Αθηνά", φ. 1/10/1851.

(68) Για το σκοπό αυτό η Σύνοδος είχε στείλει το Γενικό Επισκοπικό Επίτροπο Λακωνίας, για να ενημερώσει τον Παπουλάκο, Μον. φ.307, 24/9/1851.

(69) Στοιχείο αυτής της αμεσότητας είναι κυρίως η γλώσσα που μεταχειρίζεται. Ο Ροντόπουλος τη χαρακτηρίζει "αγοραία", σε άλλο έγγραφο θα τη δούμε "χωρική", και γεμάτη αισχρολογίες για τις οποίες όμως οι νοημονέστεροι δεν τον χλευάζουν "ευλαβούμενοι εξ ανάγκης...τας προλήψεις του παρισταμένου όχλου". Εξαιτίας αυτών εξάλλου ο νομάρχης τον κατηγορεί ανοικτά για προσβολή της δημοσίας αιδούς, Μον.φ.307, 11 Οκτωβρίου 1851.

Ο κόσμος συρρέει όλη τη νύχτα στο σπίτι που τον φιλοξενεί, ζητώντας ευλογία και κομμάτια απο το ράσο του και τον ακολουθεί μετά τα μεσάνυχτα στην εκκλησία. Με την ίδια εμμονή παρακολουθεί και το κήρυγμά του, που διαρκεί με μια διακοπή το μεσημέρι, όλη την ημέρα, καταφεύγοντας σε εκδηλώσεις λατρείας και μεταστροφής (70).

Ο Ροντόπουλος στην αναφορά του, στηλιτεύει την έλλειψη στοιχειώδους Εκκλησιαστικής παιδείας του μοναχού συνέπειες της οποίας θεωρεί "το τραχύ του ύφους, το ακανόνιστον της γλώσσας, το ασυνάρτητον του λόγου" και την "αταξία των ιδεών" που τον χαρακτηρίζουν. Αλλά δεν είναι ο μόνος. Σε άρθρο της η εφημερίδα Ελπίς αναφέρει ότι με τις αισχροτήτες του "αγύρτη Σοποτηνού καλαγήρου...θα ερυσείαζαν και αύται αι εν ταις πορνοστασίσις ενδiciaιτώμεναι" (71).

Στην Καλαμάτα ο Παπουλάκος δεν περιορίζεται σε συμβουλές ηθικού περιεχομένου. Κατηγορεί το εκπαιδευτικό σύστημα, επειδή αγνοεί τα εκκλησιαστικά βιβλία, όπως η Οκτώηχος και

(70) Βλ. επιστολή Ταβουλαρίδη απο την Καρδαμύλη προς την εφημερίδα Αιών, φύλλο 1203/24 Οκτωβρίου 1851. Υπολογίζει πάνω απο 10.000 άτομα. "Εβλεπον", λέει ο Ταβουλαρίδης, "τα πλήθη κυματούμενα ως εις το όρος των Ελαιών".

(71) Στο ίδιο άρθρο, αναφέρεται ότι ο Παπουλάκος υποστήριζε πώς τα κορίτσια έπρεπε να παντρεύονται στα 12 και τα αγόρια στα 15. βλ. "Ελπίς", φ. 651, 19/10/1851.

το Ψαλτήρι και καταφέρεται εναντίον του όρκου στα δικαστήρια (72). Όπως είναι φυσικό οι απόψεις του για την εκπαίδευση προκαλούν την αντίδραση των επίσημων λειτουργών της, των δημοδιδασκάλων, οι οποίοι βρίσκονται ήδη σε δυσμενή θέση (73).

Στο μεταξύ ο νομάρχης Μεσσηνίας είχε αποδυθεί σε αγώνα για την απομάκρυνση και τον περιορισμό του Παπουλάκου σε μονή (74), χρησιμοποιώντας ένα πολιτικό επιχείρημα: τις επικρίσεις του Παπουλάκου κατά των Αγγλων "ως προσπαθούντων

(72) Στη Μεσσηνία ήταν οξύ το πρόβλημα της ψευδορκίας και γι αυτό η προτροπή του Παπουλάκου για τον όρκο δεν μπορούσε παρά να δυσαρεστήσει το νομάρχη, ο οποίος επισυνάπτει στην έκθεσή του αντίγραφο της σχετικής ομιλίας. Αυτή είναι σχεδόν η μόνη μη αποσπασματική μαρτυρία προφορικού λόγου του, αν και η έλλειψη ημερομηνίας και υπογραφής κάνει ευάλωτη την εγκυρότητά της. Βλ. το παράθεμα του κεφαλαίου 2.

(73) Βλ. Μον.φ.307. Επαρχιακός δημοδιδάσκαλος Α.Ιωαννίδης προς τη Β.Νομαρχία Μεσσηνίας στις 16 /10/ 1851. Παραπονείται ότι από τους 200 μαθητές του δημοτικού σχολείου έμειναν 120 εξαιτίας των γραμματοδιδασκάλων και μετά τη διδασκή του Χριστόφορου μόνο 60.

(74) Ο Ροντόπουλος χαρακτηρίζει τον περιορισμό ως "κατεπείγουσα και απαραίτητο κοινωνική ανάγκη". Βλ. έγγραφο προς Υπ. Εκκλησιαστικών, 16/10/1851, Μον. φ.307.

δια της επιρροής του δανείου να μεταβάλλωσι το Ελληνικό ερήσκειον" (75). Οι προσπάθειες του Ροντόπουλου (76) βρίσκουν τελικά ανταπόκριση στην Αθήνα και πείθουν την Ιερά Σύνοδο να δραστηριοποιηθεί. Το επιχείρημά του ήταν αρκετό για να κινηθεί γρήγορα ο γραφειοκρατικός μηχανισμός. Στις 20 Οκτωβρίου του 1851 το Υπουργείο Εκκλησιαστικών ανακοινώνει ότι η Ιερά Σύνοδος κάλεσε τον Παπουλάκο στην Αθήνα για απολογία (77)

Στο μεταξύ εκείνος αγνοώντας τις εξελίξεις συνεχίζει την περιοδεία του κατευθυνόμενος προς την Τριφυλλία και την Κυπαρισσία, ενώ οι αρχές καταβάλλουν κάθε προσπάθεια για να τον σταματήσουν. " ...Η κυβέρνηση απο χριστοφοβίαν πάσχουσα και υποπεύουσα άλλα, περί ων δεν πρέπει να γίνηται λόγος επι του παρόντος, εμποδίζει δια λοχχοφόρων στρατιωτών το κήρυγμα του Ευαγγελίου...", γράφει ο "Αιών", υπαινιγισσόμενος

(75) Ροντόπουλος πρὸς Υπ. Εκκλησιαστικών, 16/10/1851. Το ζήτημα του δανείου (60 εκ. φράγκα το 1832) είχε πράγματι χρησιμοποιηθεί από τους Αγγλους, από το 1845, ως αντίβαρο στη Γαλλική επιρροή, που εξασφάλιζε η πρωθυπουργία του Κωλέττη.

(76) Οι προτάσεις του Ροντόπουλου περιέχονται σε επίσημες και ανεπίσημες επιστολές. Οι ιδιωτικές με ημερομηνία 12 και 14 Οκτωβρίου 1851, όπου ο Ροντόπουλος προειδοποιεί ότι θα ενεργήσει μόνος του αν δεν του δοθούν αμέσως διαταγές.

(77) Κοινοποίηση πρὸς Υπ. Εσωτερικών, Μον. φ. 307.

προφανώς τη Φιλοθεόδοξο εταιρεία (78). Είναι ακόμη η περίοδος των αγαθών σχέσεων μεταξύ του Παπουλάκου και του τύπου της ρωσόφιλης παράταξης (Αιώνος), στην οποία υποτίθεται ότι ανήκε. Όταν αργότερα θα πάψει να εξυπηρετεί τα πολιτικά της συμφέροντα, στρεφόμενος προς τον εξτρεμισμό της εσχατολογικής προφητείας, θα πάψει αυτόματα και το κήρυγμά του να θεωρείται ευαγγελικό..

Οι προσπάθειες που καταβάλλουν οι διωκτικές αρχές, από τις παραινετικές παρεμβάσεις των τοπικών υπευθύνων, μέχρι τις αποστολές επίσημων προσώπων (79), αποβαίνουν άκαρπες. Η εντόπιση και η αποτροπή του Παπουλάκου από πολιτικά κηρύγματα, είναι σχεδόν αδύνατη.

Πράγματι, το κήρυγμά του έχει πάρει μια πολύ ανατρεπτική ροπή, αφού καλεί τους ιερείς να μη μνημονεύουν τους Βασιλείς, "ως... αλλοεθνήσκους και φράγκους" και να μνημονεύουν αντ' αυτών "ορθοδόξους χριστιανούς βασιλείς".

(78) Τη μυστική εταιρεία, που είχε συσταθεί για την ανατροπή του Θεωνα. Για τη σχέση Παπουλάκου - Φιλοθεοδόξου θα γίνει λόγος πιο κάτω. Βλ. "Αιών", φ. 3/11/1851.

(79) Η Σύνοδος έχει στείλει τον Εκκλησιαστικό Τοποτηρητή Λακεδαιμόνος με τη μυστική εντολή να οδηγήσει τον Παπουλάκο στην Αθήνα. Βλ. επιστολή Ροντόπουλου προς άγνωστο παραλήπτη, επίσημο πρόσωπο όπως φανερώνει η προσφώνηση, με ημερομ. 26/10/1851, Μον. φ.307.

(80). Το γεγονός, όπως είναι φυσικό, εκλαμβάνεται ως προσβολή κατά του ιερού προσώπου του Ανακτος και ο Εισαγγελέας Καλαμών διατάζει κατεπειγόντως τακτική εξέταση με στόχο τη δίωξη.

Ταυτόχρονα η ανταπόκριση του κόσμου στην παρουσία του Παπουλάκου γίνεται ολοένα και πιο θερμή (81) και οι συνέπειες της διδασκαλίας του φανερές όχι μόνο στα σχολεία αλλά και στα δικαστήρια όπου οι μάρτυρες αποποιούνται τον όρκο (82). Οι εκδηλώσεις αυτές τον ενθαρρύνουν και του επιτρέπουν να διαβεβαιώσει το πλήθος που τον ακολουθεί ότι, "εις καρμίαν βίαν της εξουσίας δεν θέλει ενδώσει" (83).

Εντούτοις η κατάσταση εξομαλύνεται και ο τόνος πέφτει λίγες μέρες μετά (84). Ο Επισκοπικός Επίτροπος Λακεδαιμόνος

(80) Στην ίδια επιστολή.

(81) "οι λαοί παντού τον υποδέχοντε..[sic]", "ως ένθεον τον παρακολουθεί ο κόσμος". Από την Κυπαρισσία, 24 Οκτωβρίου, προς άγνωστο παραλήπτη, ο Ν.Σ.Κέπας.

(82) Μον.φ.307, σε ιδιωτικό έγγραφο του Ροντόπουλου με ημερομηνία 24/10/ 1851.

(83) Κέπας πρὸς άγνωστο παραλήπτη, 24/10/1851, Μον. φ. 307. Ο αποστολέας ερμηνεύει το γεγονός ως προετοιμασία αντίστασης "των φανατικών ανθρώπων υπέρ αυτού".

(84) Το ήπιο κήρυγμά του στην Κυπαρισσία συνετέλεσε σημαντικά σε αυτό. Βλ. αναφορές επάρχου Κυπαρισσίας Γκούστη και Ροντόπουλου. ο.π., 26 και 28 Οκτωβρίου αντίστοιχα. Ο

βρίσκει την ευκαιρία να του μεταβιβάσει τη Συνοδική εντολή της μετάκλησής του στην Αθήνα (85). Αλλά ο Παπουλάκος αρνείται να υπακούση προφασιζόμενος αδυναμία, λόγω της προχωρημένης ηλικίας του, αναβάλλοντας κιόλας μια προγραμματισμένη επίσκεψή του στα Φιλιατρά (86).

Με αυτό τον τρόπο δεσμεύεται άτυπα να επιστρέψει στο κελλί του, στα Καλάβρυτα, για να δώσει τέλος στις απαιτήσεις της Συνόδου. Έτσι και ο νομάρχης Μεσσηνίας αναγκάζεται να ανακαλέσει τις κατηγορίες για εξύβριση του βασιλέως (87), τονίζοντας όμως, ότι ο μοναχός "όπου υπάρχει νοημοσύνη περιορίζει την ομιλίαν του, ενώ εις τα χωρία εκτραχηλίζεται περισσότερο" (88).

έπαρχος αναφέρει ότι μίλησε για την ορκομωσία αλλά δεν απαγόρευσε τον όρκο.

(85) Μέσω ενός δημοδιδασκάλου του ιερομονάχου Δοσίθεου Ασημάκη, γιατί ο Παπουλάκος αρνιόταν επίμονα να δει τον ίδιο.

(86) Είχαν ήδη πάει ιερείς από τα Φιλιατρά για να τον παραλάβουν. Ας σημειωθεί ότι και στην Κυπαρισσία είχε προσκληθεί από επιτροπή πολιτών.

(87) Το γεγονός της εξύβρισης επιβεβαιώνει ως αυτόπτης μάρτυρας και ο Γενικός Επισκοπικός επίτροπος Ναυπλίας Αβρόσιος Ψηλογαλάκης σε αναφορά του προς την Ιερά Σύνοδο.

Μον.φ.307, Κυπαρισσία 17 Νοεμβρίου 1851.

(88) Ροντόπουλος πρὸς ἄγνωστο παραλήπτη, ἀπὸ Καλαμάτα,

Είναι φανερό ότι οι αρχές φοβούνται ακόμη τη λαϊκή αντίδραση και η αναπάντεχη ύφεση στην υπόθεση είναι μια καλή ευκαιρία για να διασκεδαστούν αυτοί οι φόβοι (89). Το θέμα όμως εξακολουθεί να απασχολεί τον Τύπο κυρίως λόγω διαμαρτυριών για τη στάση της Ιεράς Συνόδου στο θέμα του Παπουλάκου, στάση που απο πολλούς ερμηνευόταν ως υποχώρηση της Συνόδου στις πιέσεις της Κυβέρνησης (90).

Ο τελευταίος σταθμός του Παπουλάκου πριν γυρίσει στο κελλί του στον Αρμπουνά είναι η Στεμνίτσα. Κι εδώ η ίδια ανταπόκριση. Κατηγορεί τους ιεραποστόλους και τους ιησουΐτες ότι επιβουλεύονται 60 χρόνια την πίστη την Ελληνική και αποκαλεί τους επιζώντες αρχιερείς "ανικάνους σκύλους...η

28/10/1851, Μον. φ.307.

(89) Ο Επαρχος Κυπαρισσίας γράφει χαρακτηριστικά προς τον νομάρχη Μεσσηνίας: "το κατ'εμε μη θεωρών συμφέρον το να παρεμποδίσω το εκ νέου κήρυγμα...καθ'οσον μάλιστα συνέρρευσεν ενταύθα εκ των πέριξ μερών, πλήθος λαού, προτίθεμαι να μεταχειριστώ έμμεσα μέσα...".

(90) Βλ. γράμματα Γ.Κωνσταντινίδη και Α.Π απο τη Στεμνίτσα προς τον Αιώνα, 14 και 17 Νοεμβρίου 1851. Στο πρώτο αναφέρεται ότι ο αριθμός των προσκλητηρίων ιδιωτικών και επίσημων, που παίρνει ο Παπουλάκος απο επαρχίες, δήμους και "ιερά καταγώγια", υπερβαίνει σύμφωνα με τον επιστολογράφο τον αριθμό ενός αρχείου ειρηνοδοκτικακού.

φωνή των οποίων ουδόλως σκανδαλίζει τους αναφανδόν τα θεμέλια της Εκκλησίας υποσκάπτοντας λύκους" (91).

Στις αρχές Δεκεμβρίου του 1851, το Υπουργείο Εκκλησιαστικών θεωρεί ότι η ασφάλεια και η τάξη έχουν αποκατασταθεί στη Μεσσηνία (92). Αλλά οι οπαδοί του Παπουλάκου μάλλον δεν συμμερίζονται την αισιοδοξία του Υπουργείου. Στις επόμενες φάσεις η αφοσίωση προς το πρόσωπο και τα λόγια του Παπουλάκου, δεν θα περιοριστεί στις εκδηλώσεις λατρείας και μεταστροφής, αλλά θα πάρει σταδιακά τη μορφή του κινήματος, που απείλησε για λίγο το Θεωνικό καθεστώς.

(91) "Αιών", φ.1210, 17 Νοεμβρίου 1851. Αρεο με τίτλο "Ο Χριστόφορος εν Στεμνίτση."

(92) Βλ. κοινοποίησή του προς το Υπ. Εσωτερικών, με ημερομ. 30/11/1851.

4. ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ: Β' ΦΑΣΗ.

Το 1851 λήγει μέσα σε ένα θρησκευτικό και πολιτικό αναβρασμό με επίκεντρο τον Συνοδικό Τόμο. Η αποδοχή και εφαρμογή του από την Ελληνική Πολιτεία απαιτούσε τη μετατροπή του εν ισχύι Καταστατικού Νόμου για την Εκκλησία. Οι πιθανές συνέπειες αυτής της μετατροπής, που ανακινούσε το θέμα των σχέσεων εκκλησίας και κράτους, είχαν γίνει αντικείμενο σκληρής αντιπαράθεσης ανάμεσα στους υποστηρικτές και τους πολέμιους του Τόμου. Οι "τομιστές" και οι "αντιτομιστές" είχαν την υποστήριξη των ξένων Δυνάμεων, οι οποίες με τον Τόμο είχαν βρεί μια σοβαρή αφορμή ανάμειξης στα πολιτικά πράγματα της Ελλάδος.

Ετσι αυτοί που ήθελαν την εφαρμογή του Τόμου θεωρούντο το λιγότερο στελέχη του Ρωσικού κόμματος (των Ναπαίων) και το περισσότερο στελέχη κάποιας μυστικής εταιρίας, εκτός από τη "Φιλορθόδοξο" που ήταν γνωστή, η οποία είχε στόχο την ανατροπή του Όθωνα και την κατάλυση του Συντάγματος.

Στον αντίποδα των "τομιστών" ήσαν οι οπαδοί της αγγλικής και γαλλικής παράταξης, οι οποίοι θεωρούσαν ότι ο Τόμος κατέλυε την ανεξαρτησία του κράτους. Ήταν φυσικό λοιπόν ένα θέμα με τέτοιες προεκτάσεις να επηρέαζε και να μεγιστοποιούσε κάθε είδους κίνηση που προερχόταν από τον εκκλησιαστικό χώρο.

Ισως γι αυτό το λόγο με την είσοδο του νέου έτους η Ιερά Σύνοδος αποπειράται να αποκαταστήσει την καλή φήμη του Παπουλάκου, επιχειρώντας να αποτρέψει αυτό που είχε αρχίσει να γίνεται φανερό: το κίνημα του Παπουλάκου γινόταν δίοδος

εκτόνωσης της συσσωρευμένης δυσαρέσκειας. Ένας εύλακας αντιπολίτευσης που παρέκαμπε τα υπάρχοντα πολιτικά σχήματα (τα κόμματα και τις πελατειακές φατρίες) από τα οποία ο λαός είχε ούτως ή άλλως πενιχρές απολαβές.

Πράγματι η αναπάντεχη εμφάνιση του Παπουλάκου στην Αργολίδα δυο μήνες μετά τορπιλλίζει την προσπάθεια της Συνόδου. Τα νέα φτάνουν από τον Γενικό Επισκοπικό Επίτροπο Αργολίδος κι ακολουθούν το γνωστό σχήμα: ο μοναχός προσκεκλημένος, πάντα, από κατά τόπους επιτροπές (93) κηρύττει εν μέσω ενθουσιώδους πλήθους 3 και 4 ώρες, για τη νηστεία, τη μετάνοια, την ελεημοσύνη, την υπακοή προς το Βασιλιά, την Κυβέρνηση και τις διοικητικές, δικαστικές και στρατιωτικές αρχές, τη ληστεία την αδικία και φυσικά τον όρκο.

Ταυτόχρονα στην Τρίπολη κυκλοφορεί μια ανυπόγραφη προκήρυξη υπέρ του Παπουλάκου, η οποία είναι αμφίβολο αν έφτασε στα χέρια της Κυβέρνησης, γιατί δεν βρέθηκε διαβιβαστικό έγγραφο. Το περιεχόμενο όμως και το ύφος της (94) είναι ιδιαίτερος αποκαλυπτικός για το κλίμα που επικρατούσε. Κλίμα

(93) Πολλές φορές του στέλνουν και γράμματα. Επίσκοπος Αργολίδος προς Ιερά Σύνοδο, Ναύπλιο, 14/3/1852.

(94) Το κείμενο της προκήρυξης βλ. στο έγγραφο αρ. 45, Μον. φ.307, 16/3/1852, Αντίγραφο κατασχεθέντος πρωτοτύπου από τη Νομαρχία Αρκαδίας. Το ύφος του συντάκτη ή των συντακτών ευμίζει εκκλησιαστικό κήρυγμα που θίγει δυναμικά τα κακώς

δικοσμού μεταξύ αυτών που υπερασπίζονταν τον Παπουλάκο και αυτών που δεν τον θεωρούσαν όσιο και απεσταλμένο του Θεού. Οι τελευταίοι αποκαλούνται από τον άγνωστο συντάκτη της προκήρυξης, διώκτες "της ορθοδόξου", λουθηροκαλβίνοι που τρέφονται με το αίμα του "δυστίνου λαού". Σύμφωνα με αυτόν και η μεγάλη απήχηση που είχε ο Παπουλάκος στη Λακωνία, δεν οφειλόταν στον ίδιο αλλά στο "ενυπάρχον εις αυτούς [τους Λάκωνες] αίσθημα της ελευθερίας" (95).

Η στερή λογική της προκήρυξης δεν αφήνει περιθώρια για παρεξηγήσεις: κάτι άλλο είναι που ενοχλεί όσους θεωρούν τον Παπουλάκο τρελλό. "τινες δε μισόκαλοι...λέγουσι· οτι ούτος είναι φρενοβλαβής αλλά ωμιαροί και βεβηλωμένοι εαν αυτός ην τοιούτος προς τι να συρρέη τόσον πλήθος λαού, ή εαν ούτος ουδένα έβλαψε, ουδέ αδίκησε, προς τι, να κινήσαι κατά ενός φρενοβλαβούς με όλας σου τας δυνάμεις..."

κείμενα: "Θυαί ημιν γραμματείς οι διορίζοντες στρατούς εναντίον των υπέρ πίστεως μαχομένων ενώ η πατρίς μας καταμαστίζεται απο του λαιμού...υμεις επιφορτίζεται τον λαόν με νέας φορολογίας...Δεν σας αρκει η τοςαύτη υπομονή του λαού πληρόνωντες φόρους το Ταμείον ευρίσκεται αιωνίως κενόν ως τον τετριμένον πήθον των Δαναϊδων. [sic]"

(95) Και επειδή βλέπουν τη ερησκέια βεβηλωμένη και "σχεδόν κλουβιζομένην" [απο τη λέξη κλούβ, ελληνική μετάφραση του club], ο.π.

Πρός το παρόν όμως υπάρχουν αρκετές αφορμές για να θεμελιωθεί η ενόχληση. Το γεγονός ότι ένας μοναχός, έστω ευρύτερα γνωστός, περιφέρεται "αυτεπαγγέλτως", οφείλει να επισύρει την καταγγελία των Εκκλησιαστικών αρχών. Πράγματι η Σύνοδος (96) καταγγέλει τον Παπουλάκο στο Υπουργείο Εκκλησιαστικών, ανοίγοντας έναν ακόμη κύκλο ερευνών και ανακρίσεων.

Οι αρχές κινητοποιούνται με εντυπωσιακή ταχύτητα προς όλες τις κατευθύνσεις για να εξαλείψουν το σκάνδαλο της απείθειας και ανυπακοής ενός πολίτη του κράτους. Βέβαια το σκάνδαλο δεν αφορά το μη νομότυπο της διδασχής του Παπουλάκου, αλλά το περιεχόμενό της. Η εκστρατεία ξεκινάει από το Υπουργείο Εσωτερικών το οποίο έχει στο μεταξύ πληροφορηθεί την

(96) Όλες οι ενέργειες και οι αποφάσεις της Ιεράς Συνόδου αποκτούν κύρος μόνο με τη συγκατάθεση του Υπουργείου των Εκκλησιαστικών και τις περισσότερες φορές η Σύνοδος δρα τη υποδείξει του. Επομένως και αυτή η καταγγελία δεν είναι παρά άλλη μια εξαίτηση υποδείξεως. Χαρακτηριστικό δείγμα αυτής της κατάστασης είναι το γεγονός ότι όταν η Σύνοδος ζητά από το παραπάνω Υπουργείο τα οδοιπορικά του Επισκοπικού Επιτρόπου Λακωνίας η απάντηση είναι η ακόλουθη: "μολονότι εκ των αρχείων του Υπουργείου δεν εξάγεται, ότι η προκειμένη αποστολή [του επιτρόπου] εγένετο κατά προηγουμένην διαταγήν του Υπουργείου, μολαταύτα..." Μον.φ.307, 3 Απριλίου 1852.

εμφάνιση και τη δράση του Παπουλάκου στις Σπέτσες (97). Οι εντολές του υπουργού είναι σαφείς: ο μοναχός πρέπει να περιοριστεί το συντομότερο δυνατό και να σταλούν ιεροκήρυκες συνετοί και πεφωτισμένοι (98) στα μέρη όπου εδίδαξε για να αποσοβηθούν οι συνέπειες της διδασχής του (99).

Το γεγονός ότι λίγους μήνες μετά την επιστροφή του στα Καλάβρυτα άρχισε να περιοδεύει και πάλι χωρίς να "δυσκολεύεται" αυτή τη φορά απο το γήρας, παρείχε το ισχυρότερο έρεισμα στην εξουσία, για να επισύρει εναντίον του πειθαρχική ποινή. Στις 5 Απριλίου του 1852 η Ιερά Σύνοδος εκδίδει τη διαταγή απαγόρευσης του "ιεροκηρύττειν" στον μοναχό Χριστόφορο. Την ίδια ημέρα με εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών ειδοποιούνται ολοι οι νομάρχες της Πελοποννήσου να συμπράξουν με τους κατά τόπους Επισκοπικούς

(97) Όπου αποκαλεί τα αλληλοδιδασκτικά σχολεία, σχολεία του Σατανά και τα ατμόπλοια και τις άμαξες, άρματα του διαβόλου. Ο Υπουργός Εσωτερικών Δανόπουλος πρὸς το Υπ. Εκκλησιαστικών, 2/4/1852, Μον. φ.307.

(98) Η σύνεση του ιεροκήρυκα κατά τη γνώμη του Υπουργείου ήταν κυρίως να στηρίζει τα καθεστώτα. Βλ. ο.π.

(99) Συνέπειες σοβαρές αν κρίνει κανείς απο το παράδειγμα του δήμου Λεύκτρου, όπου οι ιερείς αρνήθηκαν να αρκίσουν τα μέλη του δημαϊρεσιακού συνεδρίου για την εκλογή δημάρχου και παρέδρων. ο.π.

Επιτρόπους στην εκτέλεση της διαταγής (100).

Δεν είναι γνωστό, αν και με ποιό τρόπο κοινοποιήθηκε στον Παπουλάκο αυτή η διαταγή, αλλά το Υπουργείο Εκκλησιαστικών φαίνεται ότι είχε λόγους να πιστεύει ότι ο Παπουλάκος ενημερώθηκε αλλά αγνόησε για δεύτερη φορά την ανωτάτη Εκκλησιαστική αρχή (101). Έτσι με το πρόσχημα της παραβίασης των Εκκλησιαστικών διατάξεων και των ιερών κανόνων το αρμόδιο Υπουργείο υποδεικνύει στη Σύνοδο τον περιορισμό του σε μοναστήρι. Ως καταλληλότερος τόπος επιλέγεται η θήρα και η πράξη προσυπογράφεται από τον ίδιο τον Θεώνα (102).

Εν τω μεταξύ ο Παπουλάκος από την Κυνουρία, περνά στη Μονεμβασία (103), όπου και κηρύττει και από εκεί στην Ελαφόνησο. Οι Επαρχοί Γυθείου και Οιτύλου, υποθέτοντας, ότι

(100) Σε άρθρο της στις 12 Απριλίου 1852, η εφημερίδα "Ελπίς" χαρακτηρίζει τον Παπουλάκο προφανή παραβάτη του άρθρου 272 του ποινικού νόμου.

(101) Η εφημερίδα "Αθηνά", έγραφε ότι η ίδια η Σύνοδος υπέβαλπε την ανυπακοή. Βλ. φύλλο της 25/3/ 1852.

(102) Βλ. Μον. φ.307, έγγραφα 61 και 62, με ημερομ. 24 Απριλίου 1852.

(103) Θα μπορούσε να συλληφεί εύκολα μέσα στο φρούριο της Μονεμβασίας, αν δεν αδρανούσαν οι υπεύθυνοι. Βλ. αναφορά του Νομαρχιακού γραμματέα Λακωνίας προς το Υπ. Εσωτερικών, Σπάρτη 25/4/1852, Μον. φ.307.

απο την Ελαφόνησο το μόνο πρόσφορο έδαφος για αποβίβαση ήταν η αντικρυνή Λαγία, στέλνουν εκει ενα στρατιωτικό απόσπασμα, ενώ μια Βασιλική κανονοφόρος περιέπλεε τον κόλπο του Γυθείου. Αν και το πέρασμα ήταν πράγματι ενα, ο Παπουλάκος καταφέρνει να βαδίσει προς τα ενδότερα της Μάνης χωρίς να γίνει αντιληπτός.

Στις 29 Απριλίου του 1852 βρίσκεται στο δήμο Λαγίας, της Μάνης και κηρύττει παρακολουθούμενος απο τον Επίσκοπο Ασίνης (104) Μακάριο, ιερείς και πλήθος κατοίκους (105). Αυτό το πλήθος που τον ακολουθεί κατά πόδας, σχηματίζει μια φυσική ασπίδα, που προστατεύει τον Παπουλάκο απο τους διώκτες του.

Οπως σημείωνε και ο διευθυντής της Βασιλικής Κανονοφόρου, "ο περί ου ο λόγος μοναχός δυσκόλως δια θαλάσσης συλλαμβάνεται, διότι διαβαίνει τα Μεσογείους της Μάνης κώμας και διότι παρακολουθείτε απο πολύν όχλον" (106).

Ομως δεν είναι μόνο ο "όχλος", που εμποδίζει τη σύλληψη του μοναχού. Αρκετοί προεστώτες, μεταξύ αυτών και ο επίσκοπος Ασίνης (107), υποστηρίζουν έμπρακτα τον Παπουλάκο,

(104) Λαγεία, Λάγια ή Λαγία και Ασίνη.

(105) Πάνω απο 500 απο τα χωριά Λαγία και Κελοκύνει.

(106) Προς τον έπαρχο Γυθείου, 30/4/1852, Μον. φ.307.

(107) Ο Ασίνης είχε στείλει επιστολή-διαμαρτυρία προς την Επαρχία Γυθείου στην οποία ισχυριζόταν, οτι είχε δώσει άδεια στον Χριστόφορο να κηρύττει, απο τον Σεπτέμβριο του 1851. Βλ.

παρέχοντάς του κάλυψη. Ο Ασίνης μάλιστα απειλεί ανοιχτά την εξουσία: αν εξακολουθήσει την καταδίωξη του Παπουλάκου, ο λαός θα έλθει "εις κίνηση" (108). Τέτοιου είδους απειλές ήταν αρκετά σοβαρές για να μείνουν αναπάντητες. Στις αρχές του Μαΐου ο έπαρχος Οιτύλου διατάσσεται να εκτελέσει "ανυπερεθέτως" τη σύλληψη του μοναχού (109).

Όμως αυτή η διαταγή, με τις συνθήκες που επικρατούσαν στη Μάνη, έμοιαζε περισσότερο με ευχή. Ήδη από το 1851 τα τρόφιμα είχαν λιγοστέψει σημαντικά και το Φεβρουάριο του 1852 η Κυβέρνηση είχε αναγκαστεί να στείλει προμήθειες σε αρκετές λιμοκτονούσες επαρχίες, μεταξύ των οποίων ήσαν η Μάνη, οι Σπέτσες (110) και το Κρανίδι.

Το κήρυγμα του Παπουλάκου σε αυτά τα μέρη είχε γίνει δεκτό με έναν ενθουσιασμό, που μόνο η μεγάλη απόγνωση μπορούσε να αιτιολογήσει. Οι κάτοικοι των Σπετσών έκαναν συνεχείς

Βλ. επιστολή του Υπουργού Εσωτερικών προς το Υπ. Εκκλησιαστικών και Δημοσίας Εκπαιδεύσεως, 3/5/1852, Μον. φ.307. και αντίγραφο της επιστολής του Επισκόπου Μακαρίου προς τον Επαρχο Γυθείου με ημ. 29/4/1852.

(108) Βλ. ο.π, στην ίδια επιστολή.

(109) Η Νομαρχία Λακωνίας προς το Υπ. Εσωτερικών, Σπάρτη, 2/5/1852, Μον. φ.307.

(110) Γη γόνιμη για φανατισμό, κατά τον Επαρχο Σπετσών, γιατί επιπολάζει στην "βαρβαρότητα" και την "αμάθεια". Βλ. επιστολή του προς τη Νομαρχία Αργολίδος και Κορινθίας, με ημ.

λιτανείες, αγρυπνίες και δεήσεις, πιστεύοντας ότι επίκειται η συντέλεια του κόσμου (111). Την πεποίθηση αυτή τροφοδοτούσε η φήμη ότι ο Παπουλάκος ήταν ο προφήτης Ηλίας, που είχε επιστρέψει στη γή για να προαναγγείλει τη Δευτέρα Παρουσία (112). Ήταν τόση η έξαψη των Σπετσιωτών που έριχναν τις

(111) Μον. φ.307, 30 Απριλίου 1852, ο δημαστυνόμος Σπετσών προς το εκεί Βασιλικό Επαρχείο. Ο θεός θα κατέστρεφε τον κόσμο "κατά την 15 Μαΐου Τ[ρέχοντος].Ε[τους] ή εις το διάστημα τριών ετών".

(112) Ο Νομάρχης Αργολίδος αναφέρει προς το Υπουργείο εσωτερικών ότι ο ίδιος ο Παπουλάκος "έδιδε πλαγίως να εννοήσωσιν οι Χριστιανοί" ότι ήταν ο Ηλίας. Ναύπλιο, 3/5/1852. Σύμφωνα με μια εκκλησιαστική παράδοση που έχει τις ρίζες της στην Παλαιά Διαθήκη, ο προφήτης Ηλίας και ο Ενώχ δεν είχαν φυσικό θάνατο αλλά αναλήφθηκαν και αναμένεται ότι θα έρθουν πάλι στη γη λίγο πριν από τη Δευτέρα Παρουσία για να ηγηθούν των λίγων πιστών και να κηρύξουν μετάνοια. Ας σημειωθεί ότι και ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός, ο οποίος ταυτίστηκε πολλές φορές στη συνείδηση του κόσμου με τον Παπουλάκο, όταν εμφανίστηκε θεωρήθηκε ότι ήταν ο προφήτης Ηλίας. Για την χρησιμολογία της εμφανίσεως των Ενώχ και Ηλία βλ. Αλεξάνδρου Καριώτογλου, Η περί του Ισλάμ και της πτώσεως αυτού ελληνική χρησιμολογική γραμματεία, διδακτορική διατριβή,

εικόνες που θεωρούσαν μολυσμένες απο τους αιρετικούς, στη θάλασσα. Τέτοιες πράξεις αναγκάζουν τον Επαρχο Σπετσών να ζητήσει τη βοήθεια των εκκλησιαστικών αρχών (113) για να αποτραπεί η "χαλάρωση των κοινωνικών θεσμών". Η χαλάρωση ήταν κάτι παραπάνω απο αισθητή, αφού, σύμφωνα πάντα με τον επάρχο, "...πάσα βιομηχανική εργασία και πάσα υγιής ιδιωτική επιχείρησις υπεχώρησε, θεωρουμένη δευτερεύουσα της ψυχικής και μόνης σωτηρίας επιδιωκομένης, ως ούσης ματαίας πάσης, πρὸς πορισμόν υλικών μέσων προσπαθείας, αφού ελπίζεται του παντός η συντέλεια." (114)

Η συντέλεια βέβαια είχε έρθει στη συνείδηση του κόσμου - τι άλλο να σήμαινε η σιτοδεία; - σαν ταιριαστό τέλος μιάς μακράς αναμονής. Το 1853 συμπληρώνονταν 400 χρόνια απο την άλωση.. Αλλά οι διώκτες του Παπουλάκου φέρονται σαν να αγνοούν ή να αδιαφορούν για τους συσχετισμούς. Ανησυχούν περισσότερο για την παρουσία του μοναχού στη Μάνη παρά για τον αναβρασμό στις

Αθήναι 1982, σελ.334. Για τον Άγιο Κοσμά τον Αιτωλό βλ. Διονύση Μιτάκη, " Ο Πατροκοσμάς ως Παπουλάκος", ανάπτυπο απο το περιοδικό "Στερεά Ελλάς", τευχος 121-122/1979.

(113) Ζητά απο το νομόρχη Αργολίδος εκκλησιαστικούς τοποτηρητές και ιεροκήρυκες, Υπ. Εκκλησιαστικών πρὸς το Εσωτερικών, 2/4/1852, Μον. φ.307.

(114) Αναφορά του επάρχου Σπετσών πρὸς τη Νομαρχία Αργολίδος και Κορινθίας, 1/5/1852, Μον. φ.307.

Σπέτσες, θεωρώντας ίσως, ότι το κίνημα δεν είχε μεγάλες πιθανότητες επέκτασης σε ένα νησί.

Αν και θα μπορούσε να υποστηριχτεί ότι και η Μάνη ήταν νησί, αφού ήταν προσπελάσιμη σχεδόν μόνο από τη θάλασσα. Εκτός όμως από αυτό, το πληθυσμιακό της δυναμικό σε σύγκριση με τις Σπέτσες (115) και η μόνιμη αντιδικία της με το κράτος (116) της προσέδιδαν το χαρακτήρα της ιδιαίτερα ευαίσθητης πολιτικά περιοχής.

Γι αυτό και η πρωτοβουλία του Ασίνης να υποστηρίξει τον Χριστόφορο, προκαλεί την έντονη αντίδραση του Υπουργείου Εσωτερικών, το οποίο ζητά από τη Σύνοδο την τιμωρία του Επισκόπου. Συγχρόνως αποστέλλονται και ιεροκήρυκες για να

(115) Βλ. Μ.Χουλιάρáκη, Γεωγραφική, Διοικητική και πληθυσμιακή εξέλιξις της Ελλάδος 1821-1971, τ.Α, μέρος ΙΙ. Το 1852 η επαρχία Σπετσών και Ερμιονίδος (συμπεριλαμβανομένου και του Κρανιδίου) αριθμεί 19.238 κατοίκους ενώ οι νομοί Γυθείου και Οιτύλου 12.188 και 26.884 αντίστοιχα.

(116) Βλ. komis konstantin, Aspects Demographiques du Magne (Pendant la domination turque et les premiers pas de l' Etat grec), D.E.A, 1983 Universite Paris I, σ.103. Τοποθετεί την αντιδικία στο επίπεδο των γαιοκτητικών απαιτήσεων των Μανιατών και των προβλημάτων που δημιουργεί ο κρατικός συγκεντρωτισμός στην κλειστή "φυλετική" κοινωνία τους.

γίνει κατανοητό πρὸς κάθε κατεύθυνση οτι, "ἡ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ δεν φρονεῖ ὡς ὁ Χριστόφορος" (117). Ὁ Χριστόφορος ἔπρεπε νὰ ἀπογυμνωθεῖ ἀπο τὰ εἰσώματά του, ποὺ ἦταν ἀκριβῶς ἡ υπεράσπιση τῆς ἐκκλησίας, καὶ νὰ ἐκτεθεῖ στα μάτια τῶν ὁπαδῶν του. Ὁμως ἡ συνοχή τῶν τελευταίων δεν φαίνεται νὰ κινδυνεύει ἀπο τὴν μὴνῃ τῆς ἐξουσίας, καθὼς σύσσωμος ὁ λαὸς τοῦ δήμου Οἰτύλου συμμετέχει στο ἀνάθεμα τοῦ Ἀσίνης "κατ'ἐκείνου ὅστις δεν ἤθελε χύσει τὸ αἷμα τοῦ υπέρ τοῦ ἱεροκήρυκος" (118).

Ἡ ἀπάντηση τῆς Κυβερνήσεως εἶναι νὰ στείλει ἀμέσως ἐνὰ τάγμα ὑπο τὸν ταγματάρχη Μαυροδήμο καὶ τὸν ἀντισυνταγματάρχη καὶ βουλευτὴ Πετροπουλάκη με ἄλλες δυνάμεις γιὰ νὰ καταστείλουν

(117) Ὅπως χαρακτηριστικὰ γράφει ὁ Υπουργὸς Εσωτερικῶν πρὸς τὸν Υπουργὸ Ἐκκλησιαστικῶν στίς 5/5/1852. Μον.φ.307. Οἱ ἱεροκήρυκες ποὺ ἐστάλησαν ἦσαν: ὁ Καλλίνικος Καστόρχης στὴν Ἀργολίδα καὶ τὶς Σπέτσες, ὁ Νεόφυτος Κωνσταντινίδης στὴ Λακωνία καὶ ὁ πρῶν Ἐπίσκοπος Ἀνδρούβιστας (περιοχὴς στὴ Β.Μάνη) στὴ Μάνη.

(118) Τὸ ἀνάθεμα ἐγίνε στα χωριά Βρύσιο καὶ Πύργος. Γιὰ νὰ ἐπισφραγίσουν τὸν ὅρκο τοὺς ἐρίξαν "σῶρεϊα λίθων". Βλ. στα Μον. φ.307, με ἡμερομ. 8/5/1852, ἐπιστολὴ τοῦ Ἀρχιμανδρίτη Διονυσίου Σασανά (Γενικοῦ Ἐπισκοπικοῦ Ἐπιτρόπου Λακωνίας) καὶ ἀναφορὰ τοῦ Υπουργείου Ἐκκλησιαστικῶν πρὸς τὴν Ἱερὰ Σύνοδο στίς 7 τοῦ ἰδίου μηνός.

την εξέγερση (119). Αλλά και ο Παπουλάκος μένει αμετακίνητος και εξακολουθεί να δοκιμάζει την κυβερνητική ανοχή. Όταν ο Επαρχος και ο Υπομοίραρχος Οιτύλου προσπαθούν να τον πείσουν να πάει στην Αθήνα για να ζητήσει άδεια από τη Σύνοδο, αυτός απαντά ότι δεν έχει ανάγκη από άδεια ανθρώπων και μάλιστα από τη "μιαρά" (120) Σύνοδο του Αρμανσπεργκ.

Αυτή η απροκάλυπτη επίθεση του Παπουλάκου κατά της Συνόδου, διευρύνει τη ρήξη με τα "καθεστώτα", οδηγώντας το κίνημα στην τρίτη και τελευταία φάση του.

(119) Το σχόλιο της Αθηνάς για τις εξελίξεις: "Ιδου οι διαρρηγνύμενοι υπέρ του Τόμου. Ιδού οι προστάται της ερησκειάς", στο φύλλο της 11ης Μαΐου 1852.

(120) Την οποία αποκαλούσε επίσης "διαβολική" και "βουλομένη" [σφραγισμένη με βούλα].

5. ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ : Γ' ΦΑΣΗ

Η άρνηση του Παπουλάκου να ζητήσει τη νομιμοποίησή του από τη Σύνοδο επιβαρύνει ακόμη περισσότερο την ηλεκτρισμένη ατμόσφαιρα. Οι φήμες ότι μιλάει με το Θεό και βλέπει οπτασίες, εξάπτουν κι αυτές τα πνεύματα. Χαρακτηριστική, για το κλίμα που επικρατούσε, είναι η εικόνα που δίνει ένας τοποτηρητής της Συνόδου, ο αρχιμανδρίτης Διονύσιος Σασσανάς: "Χθές περί την δύσιν του ηλίου πλήθος χιλιάδων ανδρών απόλων, γυναικών και παιδίων ήλθον έξωθεν του Γυθείου εις το Μαυροβούνιον και ολονέν συναεροίζονται εκεί, προπορεύονται τούτων ιερείς, έρχονται δήθεν δια να κάμωσι παράπονα εις τας αρχάς και να ζητήσωσι την άδειαν του να κηρύττη ο Χριστόφορος ακωλύτως, και να διορισθώσι και Επίσκοποι εις τας επαρχίας των...Οι λαοί είναι αφοσιωμένοι εις τον μοναχόν και απλούς μόνον κατά του μοναχού λόγος είναι ικανός να κινήση τον όχλον εις αποπήματα..." (121).

Τα παράπονα του πλήθους όμως άγγιζαν πραγματικά προβλήματα: το πρόβλημα των Επισκοπών που χήρευαν από την Επανάσταση, προκαλώντας τη δυσλειτουργία του εκκλησιαστικού σώματος

(121) Δ.Σασσανάς προς την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου της Ελλάδος, Γύθειο, 8/5/1852, Μον. φ.307.

(122), το πρόβλημα του περιορισμού των μοναχών, απόρροια κι αυτό μιάς αντιλαϊκής διευθέτησης του μοναστηριακού χώρου (123). Η αφοσίωση στο πρόσωπο του Παπουλάκου δείχνει πώς αυτά τα προβλήματα μπορούσαν να ενεργοποιήσουν τον κόσμο και να τον οδηγήσουν σε "ατοπήματα".

Ενα απο τα πρώτα που γίνονται γνωστά, είναι η συγκέντρωση στο Μαυροβούνι, έξω απο το Γύθειο, στις 7 Μαΐου του 1852. "Πλήθος χιλιάδων" (124), με προπομπό το ιερατείο, ζητά απο την Κυβέρνηση την άδεια να κηρύττει ο Παπουλάκος. Οι ιερείς

(122) Το αυτοκέφαλο περιόρισε τις επισκοπές απο 40 σε 10, όσες ήταν και οι νομαρχίες, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν πολλά προβλήματα διαποίμανσης.

(123) Εκτός απο τη διάλυση των Μοναστηριών το 1833, απο το 1842 οι μοναχοί δεν είχαν το δικαίωμα να μετακινούνται μέσα στο Βασίλειο χωρίς προηγούμενη άδεια των Εκκλησιαστικών αρχών. Για τις απαγορευτικές εγκυκλίους, που αφορούν και άλλα θέματα της μοναχικής ζωής, βλ. Σπύρου Κοκκίνη, Τα μοναστήρια της Ελλάδος, εκδ. Εστία, σ.238 του παραρτήματος. Για τη σύνδεση του μοναστηριακού χώρου με το λαό βλ. παρακάτω κεφ. 3

(124) Η εφημ. "Ελπίς", αναφέρει 1500 άτομα, φ. 10/5/1852 και ο "Αιών" 5000, φ. 14/5/52.

καταθέτουν επίσημα μια αίτηση (125) για το θέμα στην Επαρχία Γυθείου.

Πρόκειται για μια έκκληση για θρησκευτική ελευθερία, για "το θρησκευτικόν", όπως γράφουν οι ίδιοι, το οποίο κατ' αυτούς κινδύνευε από την έλλειψη Επισκόπων και ιερέων και τους περιορισμούς των μοναχών και των κοινών διδασκάλων. Ζητούσαν επίσης το διορισμό εντοπιών Αρχιερέων (126) οι οποίοι να είναι ανεξάρτητοι να εκλέγουν ιεροκήρυκες και να χειροτονούν ιερείς για να καθοδηγείται ο "χυδαίος λαός" και να μη μολύνεται το Ευαγγέλιο από την επιπορκία.

Η αίτηση συνόψιζε τα βασικά σημεία της διδασκαλίας του Παπουλάκου και αν πιστέψουμε την "Ελπίδα", έγινε τη προτροπή του ίδιου (127). Ένας στρατιωτικός, ο διοικητής της Μοίρας Λακωνίας Κουτσογιανόπουλος δίνει τελικά την άδεια στον Παπουλάκο να κυκλοφορεί ελεύθερα στη Μέσα Μάνη, υποσχόμενος ταυτόχρονα να επιδώσει την αίτηση-αναφορά στην Κυβέρνηση.

(125) Η αίτηση φέρει την υπογραφή: "Ευπειθέστατοι και πιστοί υπήκοοι. Λαός της Λακωνίας"

(126) "εκτός των πατριωτών μας δεν παραδεχόμεθα ουδενός άλλου"

(127) βλ. φ. 10ης Μαΐου. Ο Παπουλάκος είχε πεί σε ακροατήριο 3000 ατόμων, να κάνει αναφορές στον Βασιλιά ζητώντας αρχιερείς.

Μετά την κατάθεση της αίτησης ο κόσμος διαλύεται, αλλά ο Παπουλάκος δεν μπορεί να εντοπιστεί πουθενά. Οι πληροφορίες που φτάνουν στις εφημερίδες μιλούν άλλες για επίσκεψή του στα χωριά Καρβελά, Πάνιτσα και Κολοκύναι μετά το Μαυροβούνι και άλλες για τη Λαγία. Είναι πάντως βέβαιο ότι τον ακολουθεί κατά πόδας στρατός.

Η προσοχή των αρχών στρέφεται προς το άμεσο περιβάλλον του Παπουλάκου και ιδιαίτερα προς τον Επίσκοπο Ασίνης, ο οποίος θεωρείται ο κύριος διοργανωτής όλων των κινήσεων. Ένας απεσταλμένος της Ιεράς Συνόδου, ο ιεροκήρυκας Καλλίνικος Καστόρχης φτάνει στο Γύθειο (128) και χρησιμοποιεί ένα

(128) Το σχόλιο του Παπουλάκου για τον ερχομό του Καστόρχη περιέχεται στην αναφορά του δεύτερου προς το Υπ. Εκκλησιαστικών, στις 14/5/52: "Εμάθα ότι η βουλομένη Σύνοδος έστειλεν ένα Ιεροκήρυκα, και με κακολογεί τον γνωρίζω, και ονομάζεται Κατόρχης, είναι καλός και σπουδασμένος εις τα διαβολικά Πανεπιστήμια, πλην ας έλθη εδώ, και ας φέρη και το Ευαγγέλιον, και αν το εξηγήσῃ καλλίτερα απο εμε, να παύσητε εμε, ει δε και το εξηγήσω εγω καλλίτερα, να παύσητε εκείνον." Ο Καστόρχης ήταν σημαίνον εκκλησιαστικό πρόσωπο με υψηλά αξιώματα και δράση στον Αγώνα. Το 1852, μετά τα Παπουλακικά, έγινε αρχιεπίσκοπος Φειώτιδος και Λοκρίδος. Βλ. τη βιογραφία του γραμμένη απο τον ίδιο στον "Ιερό Σύνδεσμο" του 1913, τευχ.189, σ.3-5.

σίγουρο τέχνασμα για να αποδυναμώσει τον Επίσκοπο (129). Του υπόσχεται τον επισκοπικό θρόνο της Μάνης (130), προσπαθώντας παράλληλα να μειώσει τις διαστάσεις της δράσης του Παπουλάκου. Έτσι ο μοναχός εμφανίζεται δια στόματος Καστόρχη να έχει υποπέσει μόνο σε ένα σφάλμα το οποίο ήταν τα εξής τρία...: η ανυπακοή προς τη Σύνοδο, η κακολογία των "ευεργετών" Αγγλων και η αευροστομία (131).

Το κήρυγμα του Καστόρχη προς τους "ευαγωγοτέρους των ιερών και κοσμικών" άρχισε να πιάνει τόπο. Ο Καστόρχης αισιοδοξούσε για την "υποχώρηση του φανατισμού", το ίδιο και ο άλλος απεσταλμένος της Συνόδου, Δ.Σασσανάς. Το ζητούμενο ήταν η υπακοή προς τα καθεστώτα, την οποία, όπως φαίνεται,

(129) Βλ. την ίδια αναφορά, "συνννεορήθην", γράφει, "μετά των πολιτικών και στρατιωτικών Αρχών...και συμφώνως εκρίναμεν συμφέρον να μη πέμψω τας διαταγάς της Ιεράς Συνόδου ούτε προς τον Επίσκοπον Ασίνης, ούτε προς τον απονενοημένον Χριστόφορον, και να μη κάμω χρήσιν του Ευαγγελικού κηρύγματος απο του ιερού άμβωνος, ινα μη γείνη πρόφασις τούτο προς τους ερησκομανείς, οτι τους αποκηρύττομεν αποτόμως."

(130) Διαβεβαιώνοντάς τον οτι ο σκοπός της αποστολής του στη Μάνη ήταν ο καθορισμός των ορίων των Επισκοπών σε όλη την Πελοπόννησο, ενόψει των χειροτονιών.

(131) "...μολύνει τας ακράς του λαού και μάλιστα των αθών γυναικών και κορασίων".

προσέφεραν όσοι παρακολουθούσαν τον Παπουλάκο "άνευ άλλου τινος σκοπού...ειμή εις το ν'ακούσωσι την φλύαρον διδασκαλίαν του" (132). Κι όμως υπήρχαν κι άλλοι σκοποί κι ήταν ακριβώς αυτοί, που απασχολούσαν περισσότερο τις αρχές. Σκοποί πολιτικοί που απειλούσαν κυρίως το θρόνο.

Τα εκκλησιαστικά ζητήματα (133) είχαν προσφερθεί και στο παρελθόν για συνομωτικές κινήσεις που στόχευαν στην ανατροπή του Θεώνα (βλ. τη Φιλοθεοδόξου εταιρεία). Ήταν επόμενο να θεωρηθεί και το κίνημα του Παπουλάκου σαν μια απο αυτές, αφού ο Παπουλάκος εμφανιζόταν, κυρίως απο τον Τύπο, σαν όργανο της Φιλοθεοδόξου εταιρείας (134) και των τομιστών. Ο

(132) Βλ. αναφορά του Σασανά προς τη Σύνοδο, με ημ. 14/5/52, στα Μον. φ.307.

(133) Η κυβερνητική κωλυσιεργία στο θέμα του Τόμου, προξενούσε δυσαρέσκεια ακόμη και στους "ευπειθείς υπηκόους", όπως δείχνει το παρακάτω απόσπασμα: "Πολλούς εκ των φρονίμων ήκουσα να κατηγορούν την Κυβέρνησίν μας, ως αιτίαν των τοιούτων δυσαρέστων, διότι ημέλησε τα Εκκλησιαστικά, ενώ αν πρό καιρού ήθελεν εισάξει Νομοσχέδιον εις τας Βουλάς περί χειροτονίας Επισκόπων, δεν ηθέλαμεν ανησυχεί τώρα ούτε δια τον μιανόν Παπουλάκην, ούτε δια τον φρενοβλαβή Φλαμιάτον..." Ι. Χαϊκάλης απο Πάτρα προς άγνωστο αποδέκτη, 3/6/1852, Βλαχ. Δ 47.

(134) Η εφημερίδα "Αθηνά" τον θεωρούσε επίσημο κήρυκά της,

Τόμος, για τους αντιπάλους του, συμβόλιζε την κατάργηση της αυτονομίας του κράτους επειδή προϋπέθετε την ανατροπή των μέχρι τότε υφισταμένων σχέσεων εκκλησίας και πολιτείας.

Η απειλή της ανατροπής και ο φόβος μιάς γενικευμένης εξέγερσης έκαναν την Κυβέρνηση να λάβει δραστικότερα μέτρα.

Στις 15 Μαΐου 1852 ο Θεων διορίζει έκτακτο νομάρχη Λακωνίας τον διευθυντή της διοικητικής αστυνομίας Αθηνών Δούκα.Κ.Δούκα (135) και αρχηγό των όπλων για όλη τη Λακωνία, Μεσσηνία και Αρκαδία τον Υποστράτηγο και Γερουσιαστή Ιωάννη Θ.Κολοκοτρώνη. Μαζί με τον Κολοκοτρώνη φεύγουν αυθημερόν για τη Λακωνία οι Βουλευτές της περιοχής και αξιωματικοί, Ν.Πιερράκος, Πατριαρχέας, Σ.Καπετανάκης και ο Βουλευτής Σπάρτης Κ.Κοπανίτσας. Την ίδια ημέρα η Ιερά Σύνοδος εκδίδει εγκύκλιο προς τον Λακωνικό κλήρο και λαό (136).

Με το κείμενο αυτό η Σύνοδος αποπειράται να κατοχυρώσει θεολογικά τη στάση της στο θέμα του Παπουλάκου. Με συχνές

Βλ. φ. 11ης Μαΐου και 12ης Νοεμβρίου 1852.

(135) Ο Δούκας δεν φαίνεται να έχει καλή φήμη στην Αθήνα και ο διορισμός του ερμηνεύεται από την Αθηνά ως δίκαιη απομάκρυνση. Βλ. φύλλο 1868, 18/5/ 1852.

(136) Μον.φ.307, την υπογράφουν ο Μητροπολίτης Αθηνών και πρόεδρος της Συνόδου Νεόφυτος, ο Καλαβρύτων Βαρθολομαίος και ο Αιγίνης Σαμουήλ.

Με συχνές αναφορές σε χωρία της Αγίας Γραφής (137) απειλεί έμμεσα να αφορίσει τους Λάκωνες, αν εξακολουθήσουν να υποστηρίζουν τον μοναχό που "δίκαια" θεωρείται "ως αντάρτης της Εκκλησίας, ως αδόκιμος και απόβλητος".

Αλλά ο Παπουλάκος δεν λογοδοτεί στη Σύνοδο, ούτε οι Μανιάτες στην Κυβέρνηση. Έτσι οι κινήσεις των αρχών συντονίζονται για να κηρυχθεί η Λακωνία σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης. Η κωροφυλακή της ενισχύεται με ένα τάγμα στρατιωτών με επικεφαλής τον Σ.Μαυροδήμο και η Βασιλική κορβέτα Αμαλία περιπλέει τα παράλια της Μάνης με το πλήρωμά της σε ετοιμότητα.

Τόπος συγκέντρωσης και εξόρμησης των στρατιωτικών δυνάμεων είναι το Γύθειο. Την ίδια ημέρα που το έκτακτο επιτελείο υπο τον Ιωάννη Κολοκατρώνη φθάνει στη Λακωνία ο μοίραρχος Κουτσογιαννόπουλος μαζί με τον βουλευτή Πετροπουλάκη, ένα λόχο στρατού και 80 Λάκωνες κατευθύνεται προς το χωριό Ριγανόχωρα του δήμου Κολοκυνθίου, όπου σύμφωνα με πληροφορίες κρυβόταν ο Παπουλάκος. Τη νύχτα πολιορκούνται

(137) "πάσα ψυχή εξουσίαις υπερεχούσαις υποτασσέσθω, ου γαρ εστιν εξουσία ειμή υπο Θεού...ο αντιτασσόμενος τη εξουσία τη του Θεού διαταγή ανθέστηκεν, οι δε ανθεστηκότες, εαυτοίς κρίμα λήφονται". Ρωμ. 13,1ε' Κατά την Ιερά Σύνοδο Χριστόφορος απέιχε πολύ απο το παράδειγμα του Αποστόλου Παύλου.

ασφυκτικά από 2.000 Κολοκυνθιανούς και ετεροδημότες. Από τους 80 Λάκωνες που συνοδεύουν τη δύναμη μένουν μόνο οι οκτώ. Οι υπόλοιποι λιποτακτούν.

Την επομένη και ενώ το τάγμα του Μαυροδήμου έχει ξεκινήσει ήδη από το Γύθειο για να ενισχύσει τη μοίρα του Κουτσογιαννόπουλου, οι πολιορκητές διπλασιάζονται και παίρνουν θέσεις μάχης στα σκουρότερα οικήματα του χωριού (138). Ο Κουτσογιαννόπουλος με τους αξιωματικούς του βρίσκει προσωρινό καταφύγιο σε κάποια σπίτια παρά τις εχθρικές διαθέσεις των οικοδεσποτών (139), ενώ οι συσκέψεις των Κολοκυνθιανών για την εξέλιξη της σύγκρουσης καταλήγουν σε

(138) Οι πληροφορίες για το επεισόδιο, που είναι από τα σημαντικότερα της σύγκρουσης, περιέχονται αναλυτικά σε ιδιωτική επιστολή προς άγνωστο παραλήπτη, με υπογραφή θ.ηλιόπουλος και ημερομ. 16 Μαΐου και σε αναφορά του αρχιμανδρίτη Δ.Σασανά προς την Ιερά Σύνοδο, στις 17 Μαΐου 1852. Στα Μον.φ.307.

(139) Αν σκεφτεί κανείς ότι στη Μάνη ο ξένος ήταν ιερός και ο οικοδεσπότης απαγορευόταν να τον προδώσει, τότε οι διαθέσεις αυτές παίρνουν άλλες διαστάσεις. Για τα έθιμα της Μάνης βλ. Μάουρερ.Γ.Α., Ο Ελληνικός Λαός, Χαϊδελβέργη 1835, μτφρ. Χ.Πράτσικας, τ.ΙΙ, Αθήνα 1947, σελ.143.

αδιέξοδο. Άλλοι θέλουν να αφήσουν όλο το στράτευμα να φύγει αμαχητί και άλλοι μόνον τον μοίραρχο και τους αξιωματικούς αφού σκοτώσουν τους στρατιώτες εις "ανάμνησιν της εποχής του Κλεόπα".

Η τελευταία φράση αποκαλύπτει τη ρεβανσιστική νοοτροπία των Μανιατών αλλά και την ταυτότητα των διασυνδέσεών τους. Ο Κλεόπας ήταν ο μοίραρχος που συνέλαβε τον Κολοκοτρώνη στο Ναύπλιο το 1833, κατηγορούμενο για συννομωσία κατά της Αντιβασιλείας. Ταυτόχρονα με τη δίκη του, στις αρχές του 1834, ξέσπασαν ταραχές στη Μάνη, οι οποίες θεωρήθηκαν υποκινούμενες από το Ναύπλιο και τους Ναπαίους (τους οπαδούς τους Ρωσικού κόμματος), με στόχο τον αντιπερισπασμό της δίκης (140).

Δεν αποκλείεται λοιπόν η δυσαρέσκεια των Μανιατών και η έντονη συμμετοχή τους στο κίνημα του Παπουλάκου, να καθοδηγήθηκε και σε αυτή την περίπτωση από κάποια κέντρα ισχύος έξω από την Μάνη. Εξάλλου οι αιτιολογήσεις για την ανταρσία ήταν όμοιες και στις δύο περιπτώσεις. Όπως σημειώνει ο Μάουρερ: "Έχουν πείσει τους ευπίστους Μανιάτας ότι

(140) Αυτή ήταν η άποψη του Μάουρερ, ο.π., σελ.442- 444, αλλά η παρουσία δυο οπαδών του Κολοκοτρώνη στους αντάρτες της Μάνης επιβεβαιώνεται από αρχειακές πηγές. Βλ. στην Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, σ.49.

κινδυνεύει η ερησκέια των και η ελευθερία των" (141).

Το επεισόδιο στα Ριγανόχωρα παρά την ευμενή έκβαση για το βασιλικό στρατό, ο οποίος διέφυγε χωρίς απώλειες δια θαλάσσης, είναι σημαντικό γιατί αποκαλύπτει την έκταση της σύγκρουσης ανάμεσα στα δυο στρατόπεδα και σηματοδοτεί την έναρξη ενός εμφυλίου ερησκευτικού πολέμου, όπως παρατηρεί ένας βαπτιστής ιεραπόστολος (142).

Όμως τον χαρακτήρα της σύρραξης φαίνεται ότι επιθυμεί να προσδώσει και ο ίδιος ο Παπουλάκος ανακηρύσσοντας τον εαυτό του στρατηγό υπέρ της πίστεως και αναθεματίζοντας "όποιον ήθελε φανεί αντιπατριότης [sic]" (143) και δεν συνέτρεχε τον

(141) Γ.Λ.Μάουρερ, ο.π., σελ.443. Τα "συνθήματα" της αποστασίας του 1834 εκτός από την απειλή κατά της ερησκειάς ήταν: ο αφοπλισμός των πύργων, τον οποίο με μεγάλη επιμονή επεδίωκε η Αντιβασιλεία και η επικείμενη επιβολή φορολογίας.

(142) Report Arnold, στο Baptist Missionary Magazine, τ.32 (1852) σ.370. Είναι ενήμερος ακόμα και για τις μεταθέσεις των διοικητικών αρχών και τις υπεραρμοδιότητες των αντικαταστατών τους. Το άρθρο του καταλήγει ως εξής: "Intelligence of a decisive character from the seat of war is daily expected at the capital."

(143) Θ. Ηλιόπουλος πρὸς άγνωστο παραλήπτη, 19/5/52, Εσω. φ.171.

ίδιο ή τους οπαδούς του. Γι αυτό μοίρασε σε όσους τον ακολουθούσαν πιστοποιητικά αφοσίωσης, "διπλώματα" (144), τα οποία θα έπρεπε να επιδώσουν στους Ρώσους, που θα έφταναν σύντομα, για να τους δοθεί ο βαθμός του "κολονέλου".

Η ώρα της εκπλήρωσης των παλαιών προφητειών είχε φτάσει. Οι Ρώσοι, "το ξανθό γένος" ήσαν πρό των πυλών. Η προδομένη πίστη θα απεκαθίστατο με τη συντέλεια του κόσμου (145).

Ο Παπουλάκος μετακινείται συνεχώς και παντού τον ακολουθούν ένοπλοι οι οπαδοί του σχηματίζοντας μια φρουρά η οποία κάθε τόσο αλλάζει, ενισχύοντας έτσι την εντύπωση της καθολικής συμμετοχής του λαού στην εξέγερση (146). Εξέγερση που

(144) Ο ταμίας Θ.Ηλιόπουλος που παρέχει τις σχετικές πληροφορίες επισυνάπτει ένα δείγμα ενός τέτοιου διπλώματος: Μέσα σε ένα κύκλο ένας σταυρός με τα σύμβολα ΙΣ ΧΣ ΝΙ ΚΑ και γύρω από αυτόν οι αριθμοί 1558, 130, 315, 8.5, 40 640. Από κάτω Χριστόφορος. Το δείγμα πρέπει να είναι αντίγραφο γιατί ο Ηλιόπουλος γράφει ότι οι αριθμοί δεν είναι οι ίδιοι με το πρωτότυπο. Βλ. ο,π.

(145) "Η πίστις επροδόθη, η πίστις χάνεται, το τέλος του κόσμου άρχεται εντός τριών ετών", φέρεται ότι έλεγε ο Παπουλάκος. Δ.Σασανάς προς Σύνοδο, 14/5/52, Μον. φ.307.

(146) Ο Παπουλάκος φροντίζει να ενισχύει αυτή την εντύπωση λέγοντας ότι "...δεν είμαστε μόνοι, έχουμε τους Μεσσηνίους και Αρκαδίους..." Για τα στοιχεία του εγγράφου βλ. ο.,π.

παίρνει υπερτοπικό χαρακτήρα και από το γεγονός ότι ταυτόχρονα στις 17 Μαΐου του 1852, κυκλοφορούν δύο προκηρύξεις υπέρ του μοναχού: μία στο Κολακύνει, στη Μάνη, και μία στην Τρίπολη (147), από την οποία δεν είχε περάσει ποτέ ο ίδιος.

Μέσα σε αυτό το κλίμα η είδηση της εμφάνισης και άλλων μοναχών κατά το πρότυπο του Παπουλάκου είναι αναμενόμενη. Η πρώτη επίσημη κοινοποίηση μιας τέτοιας εμφάνισης, στο δήμο Τροπαίων στην Αρκαδία, αφορά έναν Μεγασπηλαιώτη μοναχό ονόματι Ιγνάτιο. Ανεπίσημα όμως το Υπουργείο των Εσωτερικών είχε κινηθεί αρκετό καιρό πριν, για την ανακάλυψη και άλλων μοναχών που υποστήριζαν τον Χριστόφορο στα Καλάβρυτα.

Το Υπουργείο είχε δώσει εντολή στο δήμαρχο Κλειτορίας, περιοχή όπουμόναζε ο Παπουλάκος, να κάνει έρευνες στα σπίτια των μοναχών που θεωρούνταν ύποπτοι. Οι έρευνες του δημάρχου απέδωσαν καρπούς. Ανακαλύφθηκαν και κατασχέθηκαν 62 έγγραφα και επιστολές (148) του Παπουλάκου και του Κοσμά

(147) Το κείμενο της δεύτερης δεν είναι γνωστό. Η προκήρυξη του Κολοκυνθίου παρατίθεται στο τέλος με α/α 104ε και στοιχεία 000,039, Βακ.24α.

(148) Τα ενοχοποιητικά αυτά έγγραφα, δεν υπάρχουν, αν και φέρονται ως επισυνημμένα σε διαβιβαστικό έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών προς το Δικαιοσύνης, με ημερομηνία 18 Μαΐου 1852, Μον.φ.307.

Φλαμιάτου, πρὸς τοὺς μοναχοὺς Ἰγνάτιο Μεγασπηλαιώτη καὶ Παρθένιο τῆς Μονῆς Ἀγίου Ἀθανασίου στα Καλάβρυτα, τὰ ὁποῖα χαρακτηρίστηκαν ὡς ἀνατρεπτικὰ γιὰ τὰ καθεστῶτα. Ἀρχηγὸς τῆς οἰκίας θεωρήθηκε ἀπὸ τὶς ἀρχὲς ὁ Φλαμιάτος, γι' αὐτὸ παράλληλα μετὰ τὴν ἐντολὴν τακτικῆς ἀνάκρισης γιὰ τὴν ὑπόθεσιν πρὸς τὸν ἀρμόδιον εἰσαγγελεῖα, ἐγίνετο ἐρευνὰ στὸ σπίτι τοῦ Φλαμιάτου στὴν Πάτρα, ἡ ὁποία ἀποδείχθηκε τὸ ἴδιον ἀποδοτικὴ μετὰ αὐτὴ τῶν Καλαβρυτῶν. Βρέθηκαν ἐπίσης ἐνοχοποιητικὲς ἐνδείξεις γιὰ μοναχοὺς (149), ἐναντὶ εἰρηνοδίκῃ (150) καὶ τὸ δημαρχικὸν πᾶρεδρο Τριπόλεως Χρήστο Μπιλάλη, ὁ ὁποῖος καθαιρέθηκε ἀμέσως.

(149) Ἐνοχοποιήθηκαν: ἀπὸ τῆς Μονῆς Μ.Σπηλαίου: ὁ ἡγούμενος, οἱ προηγούμενοι Παφνούτιος καὶ Δαμασκινός, οἱ ἱερομόναχοι Ἰγνάτιος, Σάββας, Πορφύριος, Πανάρετος, οἱ μοναχοὶ Δανιήλ Μαμμωνάς, Ἡσαΐας, Κυπριανός καὶ Ἀρσένιος. Ἀπὸ τῆς Μονῆς τοῦ Οσίου Λουκά ὁ μοναχὸς Παρθένιος. Ἀπὸ τῆς Μονῆς Κοιλάδος ὁ ἱερομόναχος Σωφρόνιος Παναγιωτόπουλος. Ὁ ἱερομόναχος Παρθένιος τῆς μονῆς Ἀγίου Ἀθανασίου. Ὁ μοναχὸς Παρθένιος καὶ ὁ ἱεροδιάκονος Γρηγόριος τῆς μονῆς Ἀγίας Μαύρας καὶ ὁ πνευματικὸς Ἰωάσαφ Βυσσαρίων. Μον.φ.307, τὸ Υπουργεῖο Ἐσωτερικῶν πρὸς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν στίς 19 Μαΐου 1852.

(150) Ὀνομάζεται Λεβεΐδιος, μάλλον στὴν Ἀρκαδίαν. Στὰ Μον.φ.307, 18 Μαΐου 1852, τὸ Υπουργεῖο Ἐσωτερικῶν πρὸς τὸ Δικαιοσύνης.

Το νέο της ανακάλυψης αυτών των στοιχείων φθάνει στον Τύπο υπο τύπον σκανδάλου και βαφτίζεται "Καλογερική συνομωσία". Η εφημερίδα Αθηνά, στις 18 Μαΐου 1852, υπερθεματίζει γράφοντας, ότι κατασχέθηκε στο ταχυδρομείο μία επιστολή προς τον Παπουλάκο απο τη Βλαχία (151) και ότι η πρόσκλησή του απο την Ιερά Σύνοδο στην Αθήνα, τον Ιανουάριο του 1851, ήταν το άλλοθι για να έρθει σε επαφή "με διαφόρους", ένας απο τους οποίους, σύμφωνα πάντα με τα γραφόμενα της εφημερίδας, ήταν και ο στρατηγός Μακρυγιάννης.

Για την "Αθηνά" ο Παπουλάκος ήταν όργανο και μάλιστα "μισθοδοτημένο" των φιλορθόδοξων και όσων ήθελαν τον Τόμο, για την κατάλυση της εθνικής αυτονομίας, του συντάγματος, της Βασιλείας, των καθεστώτων "εν γένει". Την ίδια αντίληψη εξέφραζε και το Υπουργείο Εσωτερικών συνδέοντας άμεσα τη "συνομωσία" των μοναχών με την ψήφιση των Εκκλησιαστικών νόμων στη Βουλή, δηλαδή των Νόμων με τους οποίους θα αποκτούσε ισχύ ο Συνοδικός τόμος της αναγνώρισης του αυτοκεφάλου της Ελληνικής Εκκλησίας.

Ομως το θέμα της σύνδεσης του Παπουλάκου με τη Φιλορθόδοξο εταιρεία παραμένει αρκετά σκοτεινό, όχι μόνο γιατί υπάρχουν

(151) "...με γράμματα ως λέγουν ιδιότροπα..." Αθηνά, φύλλο 1868. Για την ίδια είδηση βλ. και στην "Εφημερίδα του λαού", φύλλο 21ης Μαΐου 1852.

λίγα στοιχεία που να αποδεικνύουν αυτή τη σχέση, αλλά κυρίως γιατί οι υπάρχουσες πληροφορίες για την Εταιρεία είναι ανεπαρκείς.

Παρόλα αυτά η άποψη ότι ο Παπουλάκος ήταν όργανό της ήταν αρκετά ισχυρή και οφειλόταν σε τρεις λόγους:

1) Στην ταύτιση μερικών από τα αιτήματα της εταιρείας με τα αιτήματα του Παπουλάκου (εκδίωξη ξένων ιεραποστόλων-ασπασμός της ορθοδοξίας από τον Θεώνα)

2) Στην εξωτερική ομοιότητα της πρακτικής τους (απονομή "διπλωμάτων" σε οπαδούς)

3) Στο γεγονός ότι σύμφωνα με το τυπικό της Φιλορθοδόξου τον μεσαίο ή μέγα βαθμό αποτελούσαν ιερωμένοι "που απέβλεπαν στην επανόρθωση της θρησκείας" (152) και λειτουργούσαν και ως "απόστολοι" για τη στρατολογία νέων μελών". Το μοναχικό σχήμα του Παπουλάκου και οι συχνές περιοδείες του σε όλη την Πελοπόννησο ενίσχυαν την εντύπωση ότι ήταν ένας "απόστολος" (153), καθώς και η εταιρεία φρόντιζε να δημιουργεί πυρήνες στις επαρχίες.

(152) Βλ. Ι.Πετρόπουλου, Πολιτική και συγκρότηση κράτους στο Ελληνικό Βασίλειο (1833-1843), Αθήνα 1985, Μορφωτικό Ιδρυμα Εθνικής Τραπέζης, σ.370.

(153) Η "Εφημερίς του Λαού" το έγραφε απερίφραστα: "Απόστολος είναι ο Χριστόφορος". Στο φύλλο της 21 Μαΐου 1852 άρερο για την ανακάλυψη εγγράφων στα Καλάβρυτα και την Πάτρα.

Πιθανότατα η εφημερίδα Αθηνά να υπονοεί αυτούς ακριβώς τους λόγους όταν γράφει: "...οσα η φιλοθεόδοξος [εταιρεία] δεν ηδυνήθη να φέρη εις πέρας το 1840, 1843, 1844 ήλθον εις την στιγμήν να εκπληρωθούν το 1852...". Οι ανεκπλήρωτοι στόχοι αφορούσαν τα πολιτικά σχέδια των Ναπαίων (154), τα οποία η αντιπολιτευόμενη προς αυτούς "Αθηνά" θεωρούσε ότι είχαν έρθει στο φώς απο κακό χειρισμό. Λέγοντας κακό χειρισμό εννοούσε φυσικά την επιλογή ενός αγράμματος μοναχού ως όργάνου τους.

Κάτω απο αυτές τις συνθήκες η αποστολή επιπλέον στρατευμάτων στη Λακωνία ήταν αναμενόμενη. Τάγματα ιππικού, πεζικού, εθνοφυλακής, οροφυλακής, φάλαγγες και μια ορεινή κανονοστοιχία, όχι τόσο συχνή επιλογή για εξεγέρσεις, συγκεντρώνονται και εντυπωσιάζουν με τον όγκο τους (155).

(154) Το 1840 είχαν συνωμοτήσει χωρίς επιτυχία εναντίον του Θεώνα για να τον εξαναγκάσουν να αλλάξει δόγμα και το 1843-44, στην επανάσταση της 7 Σεπτεμβρίου, είχαν ευκαιριακά συμπράξει με τους αντιδυναστικούς δυσαρεστημένοι απο την άρνηση του μονάρχη να ενδώσει στις απαιτήσεις τους. Απαιτήσεις που περιελάμβαναν και την παροχή ιδιαίτερων προνομίων στο κόμμα τους.

(155) " Η άφιξις του Κολοκοτρώνου, των Λακώνων Βουλευτών και του Ιππικού εις Σπάρτην έκαμε κρότον..." Στην εφημ. " Ελπίς", στις 24 Μαΐου 1852.

Ταυτόχρονα καταδιώκονται και συλλαμβάνονται οι ύποπτοι για συνωμοτικές κινήσεις. Στις 20 Μαΐου συλλαμβάνεται ο μοναχός Ιγνάτιος στην Τρίπολη και στις 21 ο Κοσμάς Φλαμιάτος στην Πάτρα (156).

Ο φόβος της εξουσίας μήπως το παράδειγμα του Παπουλάκου βρεί μιμητές την εξωθεί σε αερόες συλλήψεις μοναχών και ο τύπος οξύνει τις εντυπώσεις με ειδήσεις για την εμφάνιση και άλλων Παπουλάκων, ακόμη και στη Στερεά (157). Όλες οι κινήσεις γίνονται με αρκετές προφυλάξεις και με την κατηγορία της συμμετοχής στη Φιλορεόδοξο εταιρεία.

Στις 21 Μαΐου 1852 ο Παπουλάκος γράφει μια επιστολή υπο

(156) Στο φ. Εσω 171, ιδιωτική επιστολή του νομάρχη Αρκαδίας πρὸς άγνωστο παραλήπτη με ημερομ. 20/5/52. Ο Νομάρχης χαρακτηρίζει τον Φλαμιάτο πολύ πιο επικίνδυνο από τον Παπουλάκο και τον θεωρεί υπεύθυνο για την ανάμειξη του δημάρχου Τριπόλεως, Χ.Μπιλάλη στο κίνημα.

(157) Η "Ελπίς" της 24ης Μαΐου 1852 αναφέρει ότι οι επίδοξοι αγύρτες έχουν σκοπό να καταστρέψουν τα σχολεία, να εμποδίσουν την πνευματική πρόοδο και να εγκαθιδρύσουν ιεροκρατία. Βλ. και "Αιών", 28 Μαΐου, οι συλλήψεις γίνονται με εχεμύθεια, και "Αθηνά", το φύλλο της 9ης Ιουνίου 1852, όπου αναφέρεται η εμφάνιση κάποιου Υδραίου Γρηγορίου Κυριαζή στη Βοιωτία και η συνακόλουθη φυλάκισή του.

τύπον αναφοράς προς τον Θεωνα (158). Ένα αντίτυπο στέλνει στο βουλευτή Γρηγόρη Βαλτινό για να το επιδώσει στον ίδιο τον βασιλέα και ένα άλλο στη Νομαρχία και τη Μοιραρχία Ηακωνίας μέσω ενός μοναχού. Τα κυριότερα σημεία αυτής της "αναφοράς" είναι τα εξής: 1) Η πίστη χάθηκε από το 1830 παρόλο που ο βασιλιάς είχε δώσει υπόσχεση να την προστατεύσει. Η αθέτησή του αποδεικνύεται από το ότι "έχει χάσει παππά και πίστη και χάσει η βασίλισσα". Ο λαός "κοιτά να στερεώσει" την πίστη για να βρεί το δίκιο του.

2) Το Ευαγγέλιο μολύνθηκε στα δικαστήρια.

3) Οι δεσποτάδες πρέπει να είναι ανεξάρτητοι από τη Σύνοδο.

4) Δάσκαλοι να είναι οι κοινοί και η εκπαίδευση να βασίζεται στην οκτώηχο και το ψαλτήρι.

Δεν είναι γνωστό αν αυτή η επιστολή έφθασε τελικά στα χέρια του Θεωνα, πάντως συνοψίζει εναργώς τις απόψεις και τα αιτήματα του Χριστοφόρου.

Αυτά τα αιτήματα βδελύσσεται λίγες μέρες αργότερα ο κυριότερος υποστηρικτής του Παπουλάκου, ο επίσκοπος Αθίνης Μακάριος κάτω από την έντονη πίεση του Επισκοπικού Επιτρόπου της Συνόδου Καλλίνικου Καστόρη. Τη υποδείξει του

(158) Στη συλλογή Βακ φ.24α με ημερομηνία 21 Μαΐου 1952. Το κείμενο της επιστολής με μικρές παραλλαγές δημοσιεύεται από τον Μπ. Αννίνο. Στα έγγραφα με α/α 125.

Καστόρκη ο Ασίνης εκδίδει στις 23 Μαΐου μια εγκύκλιο (159) με την οποία "έλυne" τους όρκους και τα αναθέματα που είχε κάνει το ποίμνιό του σε εκδήλωση αφοσίωσης στον Παπουλάκο. Δεν περιορίστηκε όμως μόνο σε αυτή την ένδειξη μεταμελείας αλλά ακολούθησε το συνταγματάρχη Νικ. Πιεράκο στη Δ.Λακωνία, αποφεύγοντας έτσι και την προσαγωγή του στην Ιερά Σύνοδο, η οποία ήδη τον είχε καλέσει να λογοδοτήσει για τις πράξεις του (160).

Ο Παπουλάκος στο μεταξύ εξακολουθούσε να μετακινείται συνεχώς απο χωριό σε χωριό. Στις 21 Μαΐου, ημερομηνία της επιστολής του προς τον Θεώνα, φεύγει απο το Κολοκύνη και κατευθύνεται πρὸς το δήμο Λεύκτρου με ένοπλη συνοδεία. Ο Επαρχος και Υπομοίραρχος Οιτύλου, υπο τον Γερμανό Μαυρομιχάλη σπεύδουν εκεί και συγκρούονται με τους οπαδούς του. Ο Γερμανός τραυματίζεται στην προσπάθειά του να συλλάβη

(159) Στα Μον φ.307. Στην προσφώνησή του "Ευλαβέστατοι Ιερείς και τίμιοι Γέροντες του Δήμου____" υπάρχει ένα κενό, σημάδι πως η επιστολή επρόκειτο να διοχετευθεί και σε άλλους δήμους και όχι μόνο στο δήμο Λαγείας στον οποίο ανήκε ο Επίσκοπος.

(160) Ο Παπουλάκος προφητεύοντας το γεγονός ή γνωρίζοντάς το ήδη κατά την άποψη του αρχιμανδρίτη Σασανά, είπε, "Βρε Μανιάται αυτός είναι αληθινός Δεσπότης, αλλά καημένοι θα σας τον σηκώσουν". Η πληροφορία απο αναφορά του αρχιμανδρίτη πρὸς τη Σύνοδο στις 24 Μαΐου 1852, στο φ.Μον.307.

τον μονακό (161), αλλά στην αναφορά του προς τον Υπουργό Στρατιωτικών Σ.Μίλιο αποσιωπά το γεγονός και την έκταση των επεισοδίων εμφανίζοντας την επιχείρηση σαν επιτυχή (162). Ο Μίλιος όμως όντας πεπεισμένος για το διπλό ρόλο του Μαυρομικάλη (163) επικεντρώνει τη δυσκολία για την

(161) Τον χτύπησε με ξύλο στο κεφάλι ένας ιερέας. Σύμφωνα με τα γραφόμενα του Σασανά, ο.π., όταν ο Μαυρομικάλης έβαλε το χέρι του πάνω στον Παπουλάκο αυτός φώναξε "γυναικούλαι μου που είσθε". Η φράση αυτή πήρε αρκετή δημοσιότητα στον τύπο, ακόμα και τον μεταγενέστερο και χρησιμοποιήθηκε ως επιχείρημα για τον αγυρτικό και καευστερημένο πολιτισμικά χαρακτήρα του κινήματος.

(162) Τον διαβεβαίωσε ότι είχε πείσει τους κατοίκους να μη δέχονται τον Χριστόφορο ο οποίος συνεπεία τούτου θα αναγκαζόταν να φύγει από την Λακωνία. Βλ. στο φ.Βακ. 24α, γράμμα του Σ.Μίλιου προς το Νομάρχη Λακωνίας στις 26 Μαΐου 1852, όπου φαίνεται ότι ο Μίλιος αμφισβητεί την ακρίβεια των πληροφοριών του Μαυρομικάλη.

(163) "Ενόϊσες ότι οι Μαυρομηχαλέοι έχουν συμφέρον να κρύπτουν το κατά της Κυβερνήσεως μίσος των υπο τον ερησκαευτικών φανατισμόν, και οι εναντίον των έχουν το αντίθετον αυτών συμφέρον;...εγώ πηστεύω ότι η μαυρομηχαλεϊκή μερίς προσποιήται [sic]." Σε συνθηματική επιστολή προς τον Δούκα στις 25 Μαΐου 1852, φ.Βακ 24α.

αποκατάσταση της τάξεως σε δύο σημεία:

1) το ερησκευτικό φανατισμό ο οποίος "...δεν πολεμάται δια της βίας αλλά απαιτείται να του δίδεται καιρός να παρέλθη.." και

2) τα επιτόπια πάθη τα οποία δεν συμφέρει την Κυβέρνηση να οξυνθούν "...όπως συμφέρει να αποφύγομεν του να φανώμεν πολεμούντες την ερησκειαν...". Οι θέσεις και οι οδηγίες του Μίλιου ήταν σαφείς: Επρεπε να ενισχυθούν οι στρατιωτικές δυνάμεις που είχαν σταλεί για την καταστολή της εξέγερσης, να ενθαρρυνθούν οι μεταμεληθέντες και να αποκλειστεί η Λακωνία για να μην μπορέσουν οι κάτοικοί της να διαφύγουν. Το στρατηγικό σχέδιό του όριζε ως σημεία εκκίνησης το Γύθειο και την Καλαμάτα (164). Όσο για τους Λάκωνες που

(164) Ο Υπουργός αναφέρει ένα ακόμα μέρος ως στρατηγικό κέντρο, την Καστάνια, την οποία απαγορεύει να προσεγγίσουν, "αυτού μάλιστα Πελοποννησίου του αρχηγού", δηλαδή του Γενναίου Κολοκατρώνη. Η έγνοια του Μίλιου είναι να μην οξυνθούν "οι τοπικές φιλοτιμίες". Στο φ.Βακ.24α, 23 Μαΐου 1852, ανεπίσημη συνθηματική επιστολή προς τον Δούκα, νομάρχη Λακωνίας. Στην Καστάνια είχε καταφύγει το 1780 ο πατέρας του Θεόδωρου Κολοκατρώνη και παππούς του Γενναίου, κυνηγημένος από τους Τούρκους. Οι Μανιάτες δεν τον βοήθησαν αρκετά με αποτέλεσμα να σκοτωθεί ο ίδιος και να καταστραφεί η

είχαν πάρει το μέρος της Κυβέρνησης ο Μίλιος πρότεινε να ενισχυθούν με ντόπιους (αλλά και άψυχο υλικό, δηλαδή χρήματα) και όχι με άντρες της δημοσίας δυνάμεως για να μπορέσουν να δράσουν καλυμένοι "με την γλώσσαν των" και "με τα ήθη των" (165).

Αυτή η κάλυψη ήταν απαραίτητη, γιατί μια ανοιχτή αντιπαράθεση θα οδηγούσε σε μία ανεξέλεγκτη σύγκρουση όχι μόνο μεταξύ Λακωνίας και κράτους αλλά και μεταξύ Λακωνίας και των γειτονικών της επαρχιών (166). Οι εύφορες πεδιάδες της Μεσσηνίας και της Μονεμβασίας είχαν υποστεί αρκετές φορές τις συνέπειες της προσφιούς τακτικής των Μανιατών:

Καστάνια. Φαίνεται ότι η αντίσταση που είχε προβάλει τότε στους Τούρκους η οικογένεια του Β.Κολοκοτρώνη, είχε πάρει διαστάσεις πατριωτικού κινήματος, το οποίο είχε διχάσει τους Μανιάτες. βλ. Γ.Καψάλη, "Η Καστάνια", περ. "Πελοποννησιακά", том. Α, Αθήναι 1956, σελ. 127-162.

(165) βλ. ο.,π. Με αυτό τον τρόπο οι "φιλοκυβερνητικοί" Λάκωνες θα δρούσαν εκ του παραλλήλου.

(166) Ο Μίλιος διαφωνεί με την στρατολογία Λακεδαιμονίων θεωρώντας ότι η είσοδός τους στην Λακωνία θα εξάψει τα πνεύματα. βλ. ο.,π. στην ίδια επιστολή. Οι πεδιάδες του Ελαους και της Μονεμβασίας είχαν λεηλατηθεί από τους Μανιάτες στο παρελθόν. βλ. Χρήστος Λούκος, οι Μαυρομιχάλοι, στα "Ιστορικά", τ.2.

της λεηλασίας (167). Η εμφάνιση του Παπουλάκου επέτεινε την "ευαισθησία" της περιοχής παρέχοντας ερείσματα για μεγαλύτερη δυσπρόσβαση εναντίον της Κυβέρνησης και δίνοντας μια γερή αφορμή για να ξεκαθαριστούν κάποιοι ανοιχτοί λογαριασμοί. Το επεισόδιο στην Αρεούπολη αποτελεί ένα τέτοιο παράδειγμα:

Στις 21 Μαΐου ο συνταγματάρχης Ν.Πιεράκος και ο Ασίνης βρέθηκαν στην Αρεούπολη, τόπο διαμονής του Γερμανού Μαυρομιχάλη. Ανάμεσα στους δυο στρατιωτικούς υπήρχε μεγάλη έχαρα παρόλο που και οι δυο ήσαν γόνοι της ίδιας οικογένειας (168). Έτσι οι οπαδοί του Γερμανού κατασκεύασαν την εντύπωση

(167) Επι Καποδίστρια οι Μαυρομιχαλαίσι "ήθεσαν με την υποκίνηση των φτωχών Μανιατών σε λεηλασίες, να αναγκάσουν την Κυβέρνηση, να αναθέσει σ' αυτούς την ειρήνευση της επαρχίας" για να επαναποκτήσουν τα ερείσματά τους στην Κυβέρνηση και τον Στρατό. Βλ. Χρήστου Λούκου, Η κατάληψη της Καλαμάτας από τους Μανιάτες το 1831 και η επέμβαση των Γάλλων στις διενέξεις των Ελλήνων, ανάτυπο από τον α' τόμο του περιοδικού "Μνήμων", Αθήνα, 1971.

(168) Ολόκληρο το όνομα του Πιεράκου ήταν Νικόλαος Πιεράκος Μαυρομιχάλης. Το 1828 ο Γεώργιος Μαυρομιχάλης αποπειράθηκε να τον δολοφονήσει γιατί ο Νικόλαος είχε αποκηρύξει το φόνο του Καποδίστρια. Βλ. Βιογραφίες Μανιατών στο κυτίο Ε 39 της συλλογής Βλαχογιάννη και Κων. Α.Κατσώνη, "Ν.Πιεράκος

οτι ο Πιεράκος είχε συλλάβει τον Ασίνης και με τη βοήθεια των γειτονικών χωριών τον πολιορκήσαν απαιτώντας και απο αυτόν και τον Μαυρομιχάλη (για να μην δημιουργηθούν υποψίες για τον υπαίτιο της υποκίνησης) να εγκαταλείψουν την Αρεούπολη (169).

Στο επεισόδιο αυτό που κράτησε μια μέρα, πρωτοστάτησαν στενοί συγγενείς του Γερμανού Μαυρομιχάλη (170) γεγονός που επιβεβαίωνε την ανάμειξή του. Εύλογα λοιπόν τίθεται το ερώτημα γιατί οι αρχές γνωρίζοντας την προσωπική διένεξη των δυο ανδρών τους ανέθεσε ταυτόχρονα το δύσκολο έργο της καταστολής της εξέγερσης του Παπουλάκου. Για λόγους φεοράς των αντιπάλων ή για λόγους ευρύτερης πολιτικής σκοπιμότητας;

Μαυρομιχάλης", περ. "Λακωνικάί σπουδαί, τομ.9, 1988, σελ. 463-503.

(169) "οτι ως πολιτικοί όντες αντίπαλοι ούτοι, γίνονται πρόξενοι κακών εις τον τόπον" έγραψε ο Αιών στις 23 Μαΐου 1852. Ο Νομάρχης Λακωνίας χαρακτήρισε τα επεισόδια ως στάση "εκ μέρους της πολιτικής έχερας κατά του Πιεράκου" ενώ ο ίδιος ο Πιεράκος έγραψε προς τον Υπουργό των Στρατιωτικών, 6 Ιουλίου 1852 στο φ.ΕΣΩ 182, οτι η εμφύλια ρήξη ήταν επινόηση κάποιων ανωτέρων υπαλλήλων. Επιστολή Δούκα προς Θεωνα, Βακ 24α,xx.

(170) Ο γαμπρός του Βασίλειος Ζερβομπεάκος και ο γυναικάδελφός του Πουλίκος Σκλαβουνάκος. Τα χωριά που πήραν μέρος στη σύγκρουση (Πύργος, Χαριά, Κολοκύναι, Καρβελά και

(Για να συνεχιστεί η αναταραχή και να δυσφημιστεί έτσι η κυβέρνηση ή η πατρίδα των Ναπαίων, η οποία εθεωρείτο ότι κινούσε το κίνημα και την εξέγερση).

Στην προσπάθειά τους να διαγνώσουν ή να επιβάλλουν τέτοιες σκοπιμότητες οι υπεύθυνοι αγνοούσαν τις δηλώσεις μετανοίας των προκρίτων της Μάνης (171) θεωρώντας τις πλαστές. Γι αυτό ευθυνόταν ο υπερβολικός φανατισμός των οπαδών του Παπουλάκου, έτσι τουλάχιστον όπως έφτανε στις αρχές (172), και η πεποίθησή τους για την ύπαρξη μυστικής εταιρείας στην οποία συμμετείχαν οι έχοντες "επισημότητα κοινωνικήν" (173). Στο μεταξύ ο Γερμανός Μαυρομιχάλης διαβεβαίωνε τον Μίλιο, ότι τα "Λακωνικά διασκεδάζονται" και ότι μέσα σε δύο το πολύ μέρες, ο Παπουλάκος δεν θα υπήρχε πιά. Κι αυτό στην πιο οξυμένη φάση του κινήματος, όταν ο Παπουλάκος μοίραζε "διπλώματα" και έγραφε γράμματα στον Θωνα...

Βαχώ) ήσαν υπο την προστασία και την επιρροή της Μαυρομιχαλείκης οικογένειας. Βλ. Αιών 23 Μαΐου 1852.

(171) Και δεν ήταν λίγες. Μόνο ο Δούκας αναφέρει ότι τον επισκέφθηκαν αντιπρόσωποι από 4 δήμους, πάνω από 60 πάρεδροι, δημοτικοί σύμβουλοι και πρόκριτοι. Σε ανεπίσημη επιστολή προς τον Δανόπουλο, 25 Μαΐου, φ.Βακ24α.

(172) Ο Δούκας γράφει ότι υποχρέωναν τον Παπουλάκο να βάζει βδέλες στα χέρια του για να μαζεύουν το αίμα του για φυλαχτό. Προς τον Δανόπουλο, στις 25 Μαΐου 1852, φ.Βακ.24α.

(173) ο.,π. ο Δούκας. Και προσθέτει: "ο όχλος των λακώνων

Όμως ο οχλος των Λακώνων ήταν που στήριζε τον μοναχό και αυτή η καθολική υποστήριξη (174) εξασθένιζε την επιρροή των προυχόντων στους οποίους δεν απέμεναν πολλά περιθώρια έμπρακτης αφοσίωσης στην Κυβέρνηση. Είναι σαφές ότι πολλοί από όσους κατείχαν δημόσια αξιώματα, δήμαρχοι ή πάρεδροι δημοτικών συμβουλίων, είχαν ταχθεί με το μέρος του Παπουλάκου είτε φανερά είτε προσποιούμενοι τους φίλους του Βασιλέως. Αρκετοί από αυτούς προέρχονταν από το δήμο Μαλευρίου και ίσως έτσι να εξηγείται το ότι ο Παπουλάκος έστειλε σε αυτόν τον δήμο την προκήρυξή του για την εισβολή στην Καλαμάτα (175).

Μια μέρα πριν την εμφάνιση αυτής της προκήρυξης, δηλαδή στις 26 Μαΐου 1852, η Ιερά Σύνοδος κυκλοφόρησε τη δεύτερη εγκύκλιό της κατά του μοναχού η οποία δημιούργησε πολλές

δεν πιστεύω να γνωρίζουσιν το μυστήριον του λαοπλάνου"

(174) "δεν υπάρχει ουδεμία οικογένεια εντός της οποίας να μην έχει οπαδούς ...διότι το όνομα του Χριστοφόρου συνεταυτίσθη με το όνομα της ερησκείας", ο Επαρχος Οιτύλου προς το Νομάρχη Λακωνίας Δούκα στις 29 Μαΐου 1852, φ.Βακ 24α. Ο Επαρχος διαβεβαίωνε τον Νομάρχη ότι οι γυναίκες εγκατέλειπαν τις οικογένειές τους και απειλούσαν με χωρισμό τους άντρες τους αν μιλούσαν εναντίον του Χριστοφόρου. Τα ίδια γράφει και ο Θεόδωρος Παπαδάκος προς τον Νομάρχη Αρκαδίας, 29 Μαΐου, φ.Εσω 171.

(175) Η προκήρυξη παραλλαγμένη βρίσκεται και στον Μ.Αννίνο, σ.127. Στα έγγραφα με α/α 143.

αντιδράσεις (176) τόσο στην Αθήνα όσο και αλλού. Στις Σπέτσες έγιναν σοβαρά επεισόδια όταν 2.000 Σπετσιώτες ζήτησαν από τον Επισκοπικό Επίτροπο την εγκύκλιο για να την κάψουν. Στην άρνηση του Επιτρόπου απάντησαν με βία απειλώντας ακόμα και το Επαρχείο. Ήταν τέτοια η έκταση των επεισοδίων που οι αρχές του νησιού ζήτησαν από το Υπουργείο Ναυτικών την αποστολή ενός Βασιλικού πλοίου για τη σύλληψη των πρωταιτίων και μίσθωσαν δημοσία δαπάνη έκτακτους πολιτοφύλακες.

Μέσα σε αυτό το κλίμα καχυποψίας και έντασης και μόνη η εμφάνιση μοναχών μπορούσε να κινητοποιήσει τον αστυνομικό μηχανισμό. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση ενός κληρικού από τα Καλάβρυτα, του ιερομονάχου Αθανασίου, ο οποίος καθ' οδόν προς την Αθήνα συνελήφθη με την κατηγορία συμμετοχής στη "συμμορία του Χριστοφόρου" χωρίς να υπάρχει κανένα αποδεικτικό στοιχείο (177). Η σύλληψη καλύφθηκε τυπικά με το

(176) Κυρίως για το ότι κυκλοφόρησε στα καφενεία και όχι στις εκκλησίες. Βλ. εφ. "Ελπίδα", φύλλο 31ης Μαΐου και "Αθηνά" 5ης Ιουνίου 1852.

(177) Ο Επαρχος Μεγαρίδος που τον συνέλαβε θεώρησε ύποπτα τα σημεία του μεγάλου μοναχικού σχήματος που έφερε στο ράσο του ο Αθανάσιος: έναν κόκκινο σταυρό με τα σύμβολα ΙΣ ΧΣ ΝΙ ΚΑ. Βλ. επιστολή Επαρχου προς τον Υπουργό Εσωτερικών, 28 Μαΐου 1852, φ.Μον.307.

επιχείρημα ότι δεν είχε μαζί του διαβατήριο, αλλά άδεια του Επισκοπικού Επιτρόπου Κορινθίας, πράγμα που ο Επίτροπος αρνήθηκε πεισματικά όταν ρωτήθηκε. Ο νόμος απαιτούσε άδεια από την εκκλησιαστική αρχή του τόπου διαμονής του. Μέχρι και τον Αύγουστο του 1852 η περίπτωση του Αθανάσιου απασχολούσε τις ανακριτικές αρχές (178).

Στο μεταξύ ο φόβος της εισβολής του Παπουλάκου στην Καλαμάτα, προκαλεί νέα αποστολή στρατιωτικών δυνάμεων στην Λακωνία και εξαναγκάζει τις αρχές να οχυρώσουν μερικά σπίτια στην πόλη. Οι φήμες τον ήθελαν επικεφαλής 1000 Λακώνων. Στις 27 Μαΐου 1852 ο Παπουλάκος στέλνει ένα καλόγερο στο νομάρχη Μεσσηνίας να του μνηύσει ότι "αυτός έρχεται να κηρύξη το λόγο του Θεού" (179). Σε απάντηση του στέλνουν μια επιτροπή πολιτών για να του γνωστοποιήσει ότι δεν είναι δεκτός στην Καλαμάτα και αν επιχειρούσε να μπει θα αντιμετώπιζε το

(178) Όλο αυτό το διάστημα ήταν φυλακισμένος. Το Υπουργείο Εσωτερικών είχε ζητήσει από την Ιερά Σύνοδο πειθαρχική ποινή για τον Επίτροπο της Κορίνθου, αλλά η Σύνοδος τον κάλυπτε ισχυριζόμενη ότι ο Αθανάσιος δεν είχε περάσει ποτέ από την Κόρινθο και ότι το διαβατήριο που έφερε μαζί του κατά τη σύλληψη ήταν πλαστό. Βλ. Σύνοδος προς το Υπουργείο των Εκκλησιαστικών, 19 Ιουνίου 1852, φ.Μον.307.

(179) "Αιών", φ. 31/5/52.

στρατό. Ο Μοίραρχος Μεσσηνίας Δημακόπουλος συμπλέκεται με τους οπαδούς του μοναχού και τους υποχρεώνει να υποχωρήσουν, ενώ ο Παπουλάκος οπισθοχωρεί προς τη Δυτική Μάνη, 5 ώρες μακριά από την Καλαμάτα, σε ένα μέρος άπρόσιτο για το ιππικό. Κάποιοι από τους οπαδούς του που είχαν μείνει πίσω συλλαμβάνονται και φυλακίζονται. Ο Μοίραρχος Κουτσογιανόπουλος με 500 εενοφύλακες, ο συνταγματάρχης Πιεράκος και ο Γενναίος Κολοκοτρώνης, που αφήνει το αρχηγείο του στο Γύθειο για να βρεθεί αυτοπροσώπως στον τόπο της αναταραχής (180), καταδιώκουν τώρα τον μοναχό. Στις 31 Μαΐου τα στρατεύματα του Πιεράκου καταφέρνουν να διαλύσουν μια συγκέντρωση των οπαδών του στο δήμο Λεύκτρου και να τρέψουν τον Χριστόφορο σε φυγή. Οι εξελίξεις αναγκάζουν τον Κολοκοτρώνη να διατάξει την εισβολή στρατού στη Δυτική Λακωνία.

Το παρασκήνιο αυτής της στρατηγικής επιλογής όπως και αυτό της επιλογής των προσώπων που στίθεντο επί κεφαλής των σωμάτων, αξίζει ιδιαίτερης προσοχής. Ο Θεων είχε πείσει τον Γενναίο Κολοκοτρώνη να δεχτεί τη θέση του αρχιστρατηγού της

(180) Ο Υπουργός Εσωτερικών Δανόπουλος είχε εκφράσει τη δυσαρέσκειά του για την παραμονή του Κολοκοτρώνη και του Δούκα στο Γύθειο. Βλ. Δανόπουλος προς Δούκα, 29 Μαΐου 52, φ.Βακ. 24α.

Λακωνίας βασιζόμενος στην αφοσίωσή του (181), στη φήμη του ως μετριοπαθούς και συντηρητικού στρατιωτικού που δεν ήθελε να ανακατεύεται στην πολιτική, αλλά και στο γεγονός ότι γνώριζε αρκετά καλά τη Μάνη (182).

Πράγματι ο Γενναίος ανταποκρίθηκε στην επιθυμία του Οθωνα (183) γνωρίζοντας εντούτοις την δυσκολία του εγχειρήματος

(181) Ήταν υπασπιστής του Οθωνα, γερουσιαστής, και εθεωρείτο από όλους "παλατιανός", πράγμα που επέσυρε τη δυσαρέσκεια πολλών υπουργών. Βλ. Απομνημονεύματα του Γ.Κολοκοτρώνη, Βιβλιοθήκη ΓΑΚ, χειρόγραφο Β 1821-1862, Αθήνα 1961, επιμέλεια Ε.Πρωτοψάλη, σ.15 και 93. Βλ. και Ιωάννου Χρ. Πούλου, "Πολιτικά της Πελοποννήσου επί Οθωνος", περ. Πελοποννησιακά, τομ. Β, Αθήναι 1957, σ. 33-57, "είτε τον συμβουλεύεται [τον Γενναίο] ο βασιλεύς είτε όχι, έχει πάντοτε γνώμην την οποίαν οι Υπουργοί συναντούν ως εμπόδιον εις πάν, το οποίον προτείνουν..", στη σελ. 48.

(182) Ο Γενναίος είχε βρεθεί εκεί το 1832 υποστηρίζοντας τον πατέρα στην εμφύλια διαμάχη που είχε ξεσπάσει μετά το θάνατο του Καποδίστρια. Βλ. Κολοκοτρώνη, Ιωάννη,Θ, Διάφορα έγγραφα και επιστολαί αφορώντα τας κατά το 1832 μετά τον θάνατον του Κυβερνήτου Ι.Καποδίστρια συμβάσας κατά την Ελλάδα ανωμαλίας και αναρχίας, σ.32 κ.ε.

(183) "Ο Γενναίος με μεγάλην δυσκολίαν εδέχθη ταιαύτην υπηρεσίαν, μάλλον πρός χάριν του προσώπου του Οθωνος...Μαεών ο κόσμος ότι ο Γενναίος δωρίσθη πρός σύλληψιν του Παπουλάκη

του και υποσχόμενος να μην χυθεί αίμα.

Η δυσκολία έγκειτο κατά κύριο λόγο στην ιδιαιτερότητα της εξεγερμένης περιοχής (της Μάνης) και κατά δεύτερο στην αντιπάθεια που έτρεφαν οι υπουργοί της Αθήνας στο πρόσωπό του. Ο Γενναίος λοιπόν μπορούσε να στηρίζεται μόνο στη συμπαράσταση του Οθωνα αλλά σε τέτοιες στιγμές αυτή δεν έφτανε. Γι αυτούς τους λόγους οι τριβές που δημιουργήθηκαν με την τοποθέτηση μερικών στρατιωτικών σε υπεύθυνες θέσεις ήταν αναπόφευκτες (184). Οι διαφορετικές εκτιμήσεις για την κατάσταση μεταξύ των δύο κέντρων: Γυθείου και Αθήνας (185), και η παραποίηση, σκόπιμη ή μη, των διαταγών

Χριστοφόρου, ο μὲν απλούς κόσμος ελυπήθη, ο δὲ νοήμων κόσμος ἦτον εἰς περιέργειαν δια το ἀποτέλεσμα τῆς δεινῆς ταύτης θέσεως τοῦ Γενναίου, καθὼς ἐπίσης καὶ ἡ οἰκογένειά του τον ἀπέτρεπε τῆς ἐπιχειρήσεώς του ταύτης, το νὰ υπάγῃ ἐναντίον τοῦ ἁγίου Παπουλάκη." Στα Απομνημονεύματα ο.π., σ.94-95.

(184) Ο Υπουργός Στρατιωτικών Μίλιος διαμαρτύρεται στον Δούκα για την ανάθεση ενός τάγματος στον μοίραρχο Κουτσογιαννόπουλο σε βάρος του ταγματάρχη Μαυροδήμου. Συνθηματική επιστολή στις 31 Μαΐου 1852, φ.Βακ. 24α.

(185) Ο Μίλιος προτιμά τη δράση, "παύσατε το σ' είπα και μου είπατε. ενέργεια . κτιπήσατε [εἰς] τον λαοπλάνον και τους περί αυτόν." Μίλιος πρὸς Δούκα, ο.,π. Ο Δανόπουλος τη ραδιουργία,

σύγχυση και χρονοτριβή (186) που απέβαινε, όπως ήταν φυσικό, σε όφελος των καταδιωκομένων.

Χαρακτηριστική για την κατάσταση αυτή είναι μια ιδιωτική επιστολή προς το νομόρχη Αρκαδίας Τζάνο Μοναστηριώτη, που υπογράφει ο Θεόδωρος Παπαδάκος από το Γύθειο, ο οποίος είχε στο παρελθόν κατηγορηθεί για το φόνο του Ν.Κορφιωτάκη, υπουργού Εκκλησιαστικών και Παιδείας (187). Ο Παπαδάκος

"να ενσπείρεται εντέως η διαίρεσις εις τους Λάκωνας" διέταξε τον Δούκα, 30/5/52, στο φ. Βακ.24α και ο Κολοκοτρώνης την πειρώ.

(186) Π.κ. διαταγή "ενισχύσατε τον Πιεράκον" μεταβιβάζεται ως "εγκαταλείψατε". Ο Πιεράκος αρνείται να λάβη διαταγές από τον Κουτσογιαννόπουλο. Βλ. επιστολή του προς τους επάρχο και υπομόιρарχο Οιτύλου, 2 Ιουνίου 1852, φ.Βακ. 24α.

(187) Ο υπουργός Ν.Κορφιωτάκης βουλευτής Σπάρτης και Γραμματέας της Βουλής δολοφονήθηκε στις 20 Αυγούστου 1850, ημέρα εορτασμού της αναγνώρισης του αυτοκεφάλου. Ο Θ.Παπαδάκος από το Οίτυλο, χωροφύλακας που είχε αποβληθεί από το σώμα για την κακή του διαγωγή, κατηγορήθηκε για το φόνο μαζί με τον Θωμά Ζυγούρη από το χωριό Καρβελά της Μάνης. Ηθικοί αυτουργοί θεωρήθηκαν οι: Πέτρος και Λεωνίδας Μαυρομιχάλης οι οποίοι συνελήφθησαν και δικάσθηκαν. Η βασίλισσα Αμαλία είχε καλέσει για την υπόθεση τον Μοναστηριώτη, τότε Διευθυντή της Αστυνομίας. Στο περιοδικό "Μπουκέτο", 4 Ιουνίου 1931, συλλογή Βλαχογιάννη, κυτίο Ε

υποστηρίζει ότι οι τοπικές κομματικές συγκρούσεις ευθύνονταν για την αναταραχή στη Λακωνία (188) και την εκμετάλλευση της θεοσεβείας και του αισθήματος προσβολής των Μανιατών (επειδή ο Χριστόφορος ενώ είχε περάσει από πολλές περιοχές καταδιώχθηκε μόνο στη δική τους). Η αποστολή προσώπων χωρίς επιρροή (189) συνέβαλε στην όξυνση της κατάστασης κι ο λόγος που οι Μανιάτες "ολο ενα σπασματόνοντε [sic] μ' απόφασιν θανάτου" είναι για τον Παπαδάκο ο φόβος της τιμωρίας, όχι μόνο για την εξέγερση εν εξελίξει, αλλά και για τις

39. Η δίωξη των Μαυρομικαλαίων είχε βάση γιατί ο Κορφιώτακης στεκόταν εμπόδιο στην εξάπλωσή τους στη Σπάρτη και επιπλέον είχε την κυβερνητική υποστήριξη. Βλ. φ.21 Αυγούστου 1850, εφημ. Ελπίς.

(188) Οι βουλευτές Ν.Πιεράκος, Γ.Πατριαρχέας, Σ.Καπετανάκης πίεζαν προς την κατεύθυνση της ρήξης "δια ιδιοτελή σκοπόν", γράφει ο Παπαδάκος, εννοώντας ότι ήθελαν να πάρουν εκδίκηση για την απιστοχώρηση-ήττα στα Ριγανόχωρα "δεν ηβλέπουν την ορα πότε να γένη σήγγρουνσι να οικανοποιηθούν [sic]" και να φανούν απαραίτητοι στην κυβέρνηση, 29 Μαΐου 1852, Παπαδάκος προς Μοναστηριώτη, φ. Εσω.171. Σύμφωνα με τον ίδιο, οι τοπικές αρχές ευθύνονταν που η Κυβέρνηση υπέλαβε το ζήτημα της Λακωνίας ως πολιτικό.

(189) Ο υπαινιγμός για την ακαταλληλότητα του Μοναστηριώτη, με τον οποίο ο Παπαδάκος είχε προηγουμένα, είναι σαφής.

παρελθούσες στάσεις (190).

Αλλά αν τα πράγματα στη Μάνη ήταν όπως τα περιγράφει ο Παπαδάκος η κατάσταση στην Αρκαδία δεν ήταν διαφορετική. Ένας ανώνυμος επιστολογράφος από την Τρίπολη γράφει προς τον Αιώνα (191), ότι η αναστάτωση που έχει προκληθεί είναι έργο ραδιούργων που θέλουν να κατηγορήσουν τους Ναπαίους (192) "επι φιλορροδοξία" και να αναβιώσουν τις σκηνές του 1833 (Όταν κλιμακώνονταν οι αντιδράσεις εναντίον του αυτοκεφάλου) (193).

(190) Προφανώς εννοεί αυτές του 1834. Η Εφημερίς του Λαού έγραφε στις 28 Μαΐου 1852: "Οι περισσότεροι άνθρωποι εννόησαν την πλάνην του Χριστοφόρου αλλ' είναι φοβισμένοι ότι θα τιμωρηθούν όσοι έλαβον μέρος εις τας αντιστάσεις, και ότι θα τιμωρηθή και ο επίσκοπος και οι ιερείς, δια τούτο είναι αναγκασμένοι να μην ησυχάζουν."

(191) Φύλλο 4ης Ιουνίου 1852, ημερομηνία επιστολής 31 Μαΐου.

(192) "...ητοι όλον τον λαόν οχι μόνο της Μαντινείας, αλλά του Νομού ολοκλήρου". Όλη η Αρκαδία παρουσιάζεται έτσι ως φιλορωσική.

(193) Το 1833 στο Ναύπλιο ο αγιορείτης μοναχός Προκόπιος Δενδρινός, είχε ξεσηκώσει τον κόσμο κατηγορώντας την αντιβασιλεία ότι ήθελε να μετατρέψει τους Έλληνες σε Καθολικούς και Προτεστάντες. Βλ. Πετρόπουλος, Ι, πολιτική και συγκρότηση κράτους ...σ.218-219.

Τις ημέρες που κυκλοφορούσαν αυτά στον Τύπο, στην Τρίπολη βρέθηκε μια σημαία με τα σύμβολα ενός πυροβόλου και ενός σπαιριού και τις επιγραφές: "Ζήτω η ορθοδοξία. Ζήτω ο αυτοκρατορικός Ρωσικός Βασιλεύς Νικόλαος. Ζήτω ο θάνατος" (194). Η θριαμβική ιαχή υπέρ του Τσάρου φέρνει στο προσκήνιο τη Ρωσία και το πρόβλημα της πολιτικής κηδεμονίας που αυτή ασκούσε στο όνομα της θρησκείας.

Παράλληλα με την επίσημη γραμμή της Ρωσικής πολιτικής που ήταν η προάσπιση των συμφερόντων των ομοδόξων λαών - γραμμή που εντασσόταν μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο του πανσλαβισμού- η μυστική διπλωματία φρόντιζε να υποδαυλίζει τις δυσσυνέσεις του Ελληνικού χώρου προς όφελός της (195). Εμφανώς βέβαια

(194) Πρβλ. το περιστατικό στον Μ. Αννίνο, ο Παπουλάκης, σ.111-112. Τα σημεία και οι φράσεις που αναφέρει ο Αννίνος είναι λίγο διαφορετικά. Και στην Αθηνά, φ.9 Ιουνίου 1952, η οποία θεωρεί τη σημαία αποδεικτικό στοιχείο για την ύπαρξη της φιλορθόδοξου εταιρείας.

(195) Είναι γνωστός ο ρόλος των Ρώσων πρακτόρων στον επαναστατικό αναβρασμό της Πελοποννήσου το 1763, πριν τα ορλωφικά. Βλ. ενδεικτικά Ζησίου, Κωνστ. Οι Μαυρομικάλαι, Αθήνα 1903, σ.22. Σάββα Ν.Κ., Τουρκοκρατούμενη Ελλάς 1453-1821, σ.460-462. Η επιρροή της Ρωσίας ήταν ιδιαίτερα έντονη στα Μοναστήρια. Βλ. Παπαδάτο, Σταύρο, Αι Σλαυϊκαί

αρνιόταν κάθε ανάμειξη σε συννομώσεις και αναταραχές. Μια τέτοιου είδους επίσημη δήλωση ήταν η εγκύκλιος του Ρώσου πρεσβευτή στην Ελλάδα Κ.Περσιάνη προς τους υπ' αυτόν προξένους με αφορμή τα Χριστοφορικά.

Στην επιστολή του ο Περσιάνη αποδοκιμάζει "πάσαν απόπειραν υπο το προσωπίον της πίστεως ή υπο πάσαν άλλην πρόφασιν ήεελε γενή κατά του Μοναρχικού συστήματος" γιατί οποιαδήποτε απόπειρα θα κατέστρεφε όλες τις εγγυήσεις "εφ' ων ερείδεται η ύπαρξις της Ελλάδος" (196).

Το μήνυμα ήταν τόσο σαφές - ερόνος = ανεξαρτησία - όσο και η απειλή της άρσης της Ρωσικής υποστήριξης προς το νέο κράτος το οποίο σύμφωνα με την εκτίμηση του πρεσβευτή βρισκόταν "παρά το χείλος της αβύσσου". Η σκληρή γλώσσα της εγκυκλίου ενόχλησε όταν δόθηκε στη δημοσιότητα. Η εφημερίδα "Παρατηρητής των Αθηνών", προσπαθώντας να μειώσει τις διαστάσεις του προβλήματος έγραφε, ότι μόνο ένας δήμος της Μάνης είχε παρασυρθεί από τις προφητείες του Χριστοφόρου

διδασδύσεις εν Αγίω Όρει, Ανάτυπο εκ των Θ και Ι τομ. Ηπειρωτικής Εστίας.

(196) Περσιάνη προς Εβερκαρδ πρόξενο της Ρωσίας στη Σύρο με ημερομηνία 26 Μαΐου 1852, στην εφημ. "Σφαίρα", φύλλο 9ης Ιουλίου 1852 και στον Μ. Αννινο, σ.113-114 ελαφρά παραλλαγμένα.

(197).

Εντούτοις η ενέργεια του Ρώσου πρέσβη δεν άλλαξε σε τίποτα το σκηνικό των συνομωσιών που η κυβέρνηση θεωρούσε ότι εξυφαίνονταν σε βάρος της. Για την ανακάλυψή τους έγιναν πολυήμερες έρευνες στις μονές Μεγάλου Σπηλαίου, Ταξιαρχών στο Αίγιο και Οσιο Λουκά στη Βοιωτία (198), καθώς και στο σπίτι του Κωνσταντίνου Οικονόμου (πρώην μέλους της Ιεράς Συνόδου της Ρωσίας και Μεγάλου Οικονόμου του Πατριαρχικού ερόνου). Όλες απέβησαν άκαρπες (199).

(197) Από σχόλιο της "Εφημερίδας του Λαού", όπου αναφερόταν ότι και η "Σφαίρα" υποστήριζε ότι τα Χριστοφορικά ήταν ενδοτοπική υπόθεση που αφορούσε ένα Μανιάτικο έθιμο.

(198) Στη Βοιωτία είχε εμφανισθεί και άλλος "Χριστόφορος", ο Υδραίος Γρηγόριος Κυριαζής, ο οποίος συνελήφθη και φυλακίσθηκε. Στην "Αθηνά", φύλλο 9ης Ιουνίου 1852.

(199) Βλ. Παρίληψις της εξομολογήσεως του Κ.Οικονόμου στο φ.Δικ.23 με ημερομ.16 Ιουνίου 1852. Βλ. και "Αιών": ο Οικονόμος είπε προς τους ανακριτές: "Η Οικονομία σας...εφαρμόζεται κακώς, διότι τοιαύτην εναντίον μου προσβολήν δεν ενήργησεν ούτε αυτός ο Μέττερνιχ, οτε εν Βιέννη και ωμίλουν και προέτρεπον και έγγραφον υπέρ της Ελλάδος αγωνιζομένης..", φ.18 Ιουνίου 1852. Ο Ιωσήφ Ιωάννου μοναχός στους Ταξιάρχες έγραψε στον Αιώνα στις 3 Ιουνίου ότι "οχι μόνον τα διάφορα κιβώτια, τραπέζια, αρμαρία, και ταβάνια εξηρεύνησαν, αλλά και αυτάς τας βιβλιοθήκας μας

Ο Προηγούμενος του Μεγάλου Σπηλαίου διαμαρτυρήθηκε στον Τύπο για τη μεταχείριση των μοναχών από τους ανακριτές και τους στρατιώτες που είχαν καταλάβει τη Μονή "ως να επρόκειτο ανταρτικόν τι κίνημα" (200). Ταυτόχρονα ο Περσιάνη ζήτησε από το Υπουργείο των Εξωτερικών διασαφήσεις για το αποτέλεσμα της κατ' οίκον έρευνας και της ανάκρισης του Κ.Οικονόμου.

Η ανάμειξη του Περσιάνη επιβεβαίωσε την άποψη που επικρατούσε στους κυβερνητικούς κύκλους, και είχε πολλές φορές διατυπωθεί από το επίσημο όργανό τους την "Εβδομάδα", ότι η Ρωσία υπέσκαπτε τα εσέμλια του Ελληνικού ερόνου χρησιμοποιώντας σαν όργανα φανερά τον Χριστόφορο και τον Φλαμιάτο και κρυφά την Πρεσβεία της, τον Οικονόμο και την εφημερίδα "Αιών".

Η αντίθετη άποψη, την οποία εξέφραζε ο Αιώνας, ήταν ότι η καλογερική συνομωσία (στην οποία ενείχοντο όλοι οι προαναφερθέντες) ήταν εφεύρημα της ίδιας της κυβέρνησης για

βιβλίον πρὸς βιβλίον και φύλλον πρὸς φύλλον διεξήλεον..επι 3 ημέρας" , στο φ. 11 Ιουνίου. Η επιστολή γράφτηκε για να αποδείξει την κατηγορία ότι ο Φλαμιάτος είχε 2 οπαδούς στη Μονή.

(200) Αιών, ο.,π., καταχωρείται και δεύτερη επιστολή των Μεγαλοσπηλαιωτών στην οποία τονίζεται η προσφορά των υπαρχλίκων πατέρων της Μονής στον αγώνα της Ανεξαρτησίας.

να καλύψει το σχέδιο καταστροφής της Εκκλησίας και τη ρήξη της εκκλησιαστικής και εθνικής ενότητας που αυτή δημιουργούσε (201).

Οι ανακρίσεις βέβαια δεν περιορίστηκαν στην Αθήνα και τα Καλάβρυτα. Η ενοχοποίηση του Κοσμά Φλαμιάτου που έμενε στην Πάτρα έφερε κι αυτήν την πόλη στο στόχαστρο των ερευνών (202). Τα σενάρια που κυκλοφορούσαν για το επίκεντρο της καλογερικής συννομωσίας άλλοτε ανέφεραν το Άγιον Όρος (οτι χρηματοδοτούσε τον Παπουλάκο), άλλοτε την Πάτρα (οτι έγινε κέντρο το 1845) και άλλοτε το Μέγα Σπήλαιο (203).

Η δημοσιοποίηση τέτοιων απόψεων μέσω του Τύπου, διεύρυνε τα

(201) "...διατί δεν λέγετε, φανερά, οτι διασχίζετε την εν Ελλάδι Εκκλησία απο της Ανατολικής ενότητος δια να παραδώσητε αυτήν δεσμίαν εις την Ρώμην, και ν' απολαμβάνητε ούτω την υποστήριξιν της Δυτικής διπλωματίας;" , "Αιών", 21 Ιουνίου 1852.

(202) Βλ. γράμμα του εισαγγελέα Ιωάννη Τυπάλδου προς τον ανακριτή Καλλισπέρη με την εντολή να ανακαλύψει στοιχεία για τη συννομωτική διασύνδεση Πάτρας και Καλαβρύτων. Στο φ. Δικ.23, xx.

(203) Στην Αθηνά, φ.17 Ιουνίου και Ελπίδα, 31 Μαΐου 1852. Η Ελπίδα θεωρεί οτι ο σκοπός της συννομωσίας ήταν η καταστροφή των σχολείων.

μέτωπα τα οποία είχε να αντιμετωπίσει η κυβέρνηση στον εκκλησιαστικό χώρο. Εκτός από τα εκκλησιαστικά νομοσχέδια έπρεπε τώρα να εξαλείψει την αντίσταση του κλήρου κατά του θρόνου (την "καλογερική συνομωσία"). Τα ειρηνικά μέτρα στα οποία κατέφυγε ήταν η έκδοση, μέσω της Συνόδου, εγκυκλίων παραινετικών ή απαγορευτικών, προς τις εκκλησιαστικές αρχές (204), και η χρησιμοποίηση φιλοκυβερνητικών κληρικών (205) που ασκούσαν επιρροή στο λαό.

Επιρροή που γινόταν φανερή από τις δηλώσεις μεταμελείας προς τις αρχές, πράγμα που εντούτοις δεν μπορούσε σε στιγμές τέτοιας κρίσης να αποτελέσει δείκτη πραγματικής μεταστροφής. Αυτό γίνεται εύκολα αντιληπτό από τις εξελίξεις που ακολούθησαν την ανεπιτυχή απόπειρα του Παπουλάκου να μπει στην Καλαμάτα, στα τέλη Μαΐου και την ματέπειτα καταδίωξή

(204) Το μέτρο της απαγόρευσης των συγκεντρώσεων θυμίζει τη σύγχρονη επιβολή του στρατιωτικού νόμου. Εγκύκλιοι εκδόθηκαν με αφορμή ταραχές που είχαν ξεσπάσει στην Αίγινα. Βλ. Υπουργείο Εκκλησιαστικών προς Ιερά Σύνοδο στις 2 Ιουνίου 1852, φ.Μον.307.

(205) Αυτοί ανήκαν κατά κανόνα στις ανώτερες τάξεις του κλήρου. Ο Νομάρχης Μεσσηνίας Ροντόπουλος προσκάλεσε τον επίσκοπο Ανδρούβιστας (Λακωνίας) Προκόπιο για να εκφωνήσει λόγο κατά του Παπουλάκου στην Καλαμάτα. φ.Μον. 307, Ροντόπουλος προς Υπουργείο Εσωτερικών, 1 Ιουνίου 1852.

του.

Στις αρχές Ιουνίου του '52, μετά την οπισθοχώρηση του μοναχού στα ενδότερα της Μάνης, οι περιστάσεις πίεζαν προς μία λύση της αναταραχής. Τα στρατεύματα ήταν ήδη σχεδόν ένα μήνα στη Λακωνία και η παρουσία τους εκεί ήταν προβληματική όχι μόνο για τα έξοδα που απαιτούσε η μισθοδοσία (206) αλλά και γιατί υπήρχε οξύ πρόβλημα σίτησής τους (λόγω της γενικής σιτοδείας οι Μανιάτες αρνούνταν να δώσουν τις λίγες τροφές που τους απέμεναν (207)). Υπήρχαν εξάλλου πολλοί που

(206) Ο μηνιαίος μισθός των ενοφυλάκων (δηλαδή των εκτάκτως στρατολογηθέντων) ήταν 25 δρχ. Το σύνολο των ενοφυλάκων που χρησιμοποιήθηκαν σε διάφορα χρονικά διαστήματα ήταν 1297. Εκτός από τους μισθούς υπήρχαν και άλλα έξοδα για αγωγή, πεζούς, ναύλους, πολεμοφόδια και για τα τάγματα του τακτικού στρατού. Το σύνολο του ποσού που δαπανήθηκε ήταν 34464 δρχ. Βλ. αναλυτική κατάσταση στο φ. Εσω.192, Λογαριασμός των κατά την Λακωνίαν γενομένων εξόδων.

(207) Βλ. Αθηνά, φ.13ης Ιουνίου 1852: "οι πάσχοντες λαοί της Ελλάδος δεν ηδυνήθησαν ν' ανακύψωσιν από της ακρηματίας...α: αγοράι Πατρών-Ναυπλίας, Αθηνών και λοιπών πόλεων ευρίσκονται εις μεγάλην στάσιν και νέκρωσιν. Ουκ ήττον συνετέλεσαν εις την επαύξησιν του κακού τούτου τα Χριστοφορικά τα οποία κατεφόβισαν τον κόσμον." Ο στρατός αναγκάζεται να ζητήσει τροφές από την Καλαμάτα, ο Ροντόπουλος ανταποκρίνεται και

θεωρούσαν τον αριθμό των αποσταλέντων σωμάτων υπερβολικό (208) και ως εκ τούτου αιτία κατασπατάλησης του δημοσίου χρήματος. Είναι αλήθεια ότι υπήρχαν μεγάλα περιθώρια ιδιοποίησης του από τους υπεύθυνους της στρατολογίας, επειδή ουσιαστικά δεν υπήρχε τρόπος ελέγχου των εκτάκτως στρατολογηθέντων, οι οποίοι αποτελούσαν και το μεγαλύτερο μέρος της δύναμης. Έτσι μπορούσαν να ζητηθούν εικονικά ποσά για μισθοδοσία τα οποία θα καρπώνονταν μετά οι υπεύθυνοι προς ίδιον όφελος (209).

στέλνει 400 άρτους στο χωριό Κάμπος της Μάνης.

(208) Τα σώματα που εστάλησαν ήσαν τα εξής: Η 4η Τετραρχία της Φάλαγγος (η Φάλαγγα ήταν ένα τιμητικό σώμα που δημιουργήθηκε για να εκτονώσει τη δυσαρέσκεια των παλαιών αγωνιστών. Οι φαλαγγίτες πολλές φορές υποκινούσαν τη ληστεία), Θρεινή κανονοστοιχία, ένας λόχος Ευζώνων, διλοχία του 2ου Ελαφρού Τάγματος της Οροφυλακής, ένα Τάγμα Οροφυλακής, Πεζοί ενωμοτίες της Μοίρας Λακωνίας, 23 Εφιπποι των Μοιρών Αρκαδίας, Αργολιδοκορινθίας και Ακαρνανίας. Στο φ.Εσω.182.

(209) Η Ελπίδα στις 7 Ιουνίου '52 γράφει: "γνωρίζομεν.. τι σημαίνουν αι στρατολογίαι των λεγομένων αρχηγών και αρχηγίσκων." Για την εκστρατεία στην Καλαμάτα θεωρούσε ότι ήταν αρκετά τα αποσπάσματα χωροφυλακής της Μεσσηνίας και Αρκαδίας. Οι αρχηγοί των στρατιωτικών σωμάτων είχαν πολλά

Εκτός των άλλων η θρυλούμενη εισβολή του Παπουλάκου στην Καλαμάτα και η παρουσία στρατού εκεί είχε επιφέρει τέτοια αναστάτωση στον πληθυσμό, ώστε πολλοί έμποροι και πολίτες είχαν μεταφέρει τα υπάρχοντά τους άλλοι στο Νησί (έξω από την Καλαμάτα) άλλοι στα Κύθηρα και άλλοι σε πλοία περιμένοντας τη νέα κίνηση του Παπουλάκου.

Αλλά ο Παπουλάκος είχε γίνει άφαντος. Οι φήμες τον ήθελαν τότε να κρύβεται μέσα σε μια σπηλιά στο χωριό Μηλέα και τότε να κηρύττει στο δήμο Λεύκτρου. Ο υπουργός των Εσωτερικών έγραψε στον Θεώνα ότι ο Χριστόφορος ξύρισε τα γένειά του, έβαλε φουστανέλα και ότι κρυβόταν στον Ταύγετο (210). Πράγματι ο Παπουλάκος είχε καταφύγει στον Ταύγετο, μαζί με κατοίκους των χωριών Καστάνια, Πύργος και Νεοχώρι. Ήταν οι ίδιοι που προμήθευαν τα ζώα στον στρατό και αποτελούσαν την επικουρική φρουρά των αρχών.

Γνωρίζοντας αυτό το γεγονός ο Πιερράκος μπορούσε να το χρησιμοποιεί, παρουσιάζοντάς το σαν απόδειξη αφοσίωσης των κατοίκων στον Βασιλιά και την Κυβέρνηση. Για να είναι μάλιστα καλυμμένος προς τους ανωτέρους του, ως προς τη

οφέλη:μισθό, ισχυρή προστασία μέσα στο στρατό και γή (οι προικοδοτημένοι φαλαγγίτες) την οποία συνήθως χρησιμοποιούσαν τοκογλυφικά. Σχημάτιζαν φρουρές υποσχόμενοι βαθεμούς και μισθούς.

(210) Δανόπουλος προς Θεώνα, 6 Ιουνίου 1852, φ.Εσω.171.

διαπίστωση που είχε επίσημα εκφράσει (οτι δηλαδή οι Λάκωνες είχαν αντιληφθεί την απάτη του Παπουλάκου) (211), έφτιαξε ένα σχέδιο αναφοράς προς τον Θεώνα και ζήτησε από τους προκρίτους των τριών χωριών να την υπογράψουν. Αυτοί όμως απέφυγαν τη γραπτή δήλωση μετανοίας με τη δικαιολογία ότι δεν μπορούσαν να υπογράψουν ως πληρεξούσιοι των συνδημοτών τους (212).

Το περιστατικό αυτό είναι μόνο ένα δείγμα του μαραθωνίου που είχε ξεκινήσει η εξουσία για να αποσπάσει τους Λάκωνες από την επιρροή του Παπουλάκου. Χρησιμοποιώντας άμεσες ή έμμεσες απειλές προσπαθούσε να εκμεταλλευτεί του φόβους και το δισταγμό τους. Σε αυτή την προσπάθεια συνέβαλε αρκετά η συχνή παρουσία δημοτικών συμβουλίων από διαφορούς δήμους, πότε στον Δούκα και πότε στον Κολοκοτρώνη και τους αξιωματούχους του, με σκοπό την πιστοποίηση -σχεδόν πάντα προφορική- της υπακοής τους προς την Κυβέρνηση.

(211) Την άποψή του την είχε μεταβιβάσει στον Θεώνα ο Πρωθυπουργός Α.Κριεζής στις 8 Ιουνίου 1852.

(212) Οι δημότες Μαλευρίου είχαν υπογράψει μια τέτοια δήλωση στις 8 Ιουνίου '52 και την είχαν δώσει στον Κολοκοτρώνη για να την μεταβιβάσει στον Θεώνα. Στο φ.Εσω 171, φέρει 56 υπογραφές. Ο Πιεράκος ισχυρίστηκε ότι η έλλειψη καρτοσήμου ήταν η αιτία που δεν υπέγραψαν αμέσως οι πρόκριτοι των 3 χωριών. Πιεράκος προς Επαρχο και Υπομοίραρχο Οιτύλου, 2 Ιουνίου '52, φ.Βακ.24α.

Όμως η παρουσία των προκρίτων αφενός δεν εξασφάλιζε τη συναίνεση των υπολοίπων, αφετέρου μπορούσε να θεωρηθεί σαν ένας πολιτικός χειρισμός για να αποπροσανατολιστεί η εξουσία από τις πραγματικές διαθέσεις του λαού. Φυσικά οι αρχές είχαν επίγνωση αυτής της πραγματικότητας γι' αυτό ζητούσαν έμπρακτες αποδείξεις μεταμελείας (213): τη συνδρομή των Λακώνων στο στράτευμα και την υπόδειξη του μέρους που κρυβόταν ο Χριστόφορος.

Αλλά για μεν το πρώτο υπήρχαν πληροφορίες ότι κανένα χωριό δεν δεχόταν να παραμείνει ο στρατός στο έδαφός του (214) και για το δεύτερο υπήρχαν λίγες ελπίδες να πραγματοποιηθεί γιατί ήταν αντίθετο προς τον εθιμικό κώδικα των Λακώνων (215).

(213) Ο Δανόπουλος στις οδηγίες του προς τον Δούκα επέμενε ιδιαίτερα πάνω σε αυτό το σημείο, το οποίο ήταν όντως το σημαντικότερο.

(214) Η "Αθηνά" έγραφε γι' αυτό το θέμα το εξής παράδοξο: ότι δεν δέχονταν το στρατό αλλά δέχονταν με ευχαρίστηση την εξουσία. Βλ. φύλλο 17ης Ιουνίου '52.

(215) "Δεν συγκατατίθενται να τον προδώσωσιν", έγραφε ο Δανόπουλος στον Θεώνα, "ουχι από σέβας αλλ' από την κατερωμένην Λακωνικήν ειρμοταξίαν του να μη προδίδωσι τους εις Λακωνίαν προσφεύγοντας." στο φ. Εσω 171 με ημερομηνία 21 Ιουνίου 1852.

Παρόλα αυτά, παράλληλα με τις πληροφορίες που έπαιρνε επίσημα ή ημिएπίσημα το Υπουργείο Εσωτερικών για πολίτες που συνέπραταν στις έρευνες (216), κυκλοφορούσαν επιστολές υπέρ του Παπουλάκου. "Άπειραι τοιαύται εστάλησαν εκ Καλαμών λέγοντες οτι εν ονόματι του Θεού να επημένωσι [εἰς] ζηγιώται, Κολακτηιάνοι, λαγιάται κτλ. εις οσα εκήρυξε ο άγιος Πατέρας διότι και αυτός ο Βασιλεύς παρεδέχεη τας προτάσεις του..." (217).

Τα "οπλα" των αρχών σε αυτή την εκστρατεία μεταστροφής ήταν η υπόσχεση χορήγησης Βασιλικού ελέους, δηλαδή αμνηστίας, σε περίπτωση που οι Λάκωνες συμμορφώνονταν προς τις επιταγές της εξουσίας (218) και η παροχή ειδικών προνομίων. Στο

(216) Ο Δούκας επι παραδείγματι βεβαίωνα οτι παρουσιάσθηκαν ενώπιόν αυτού και του Γενναίου οι προκριτώτεροι τεσσάρων δήμων της επαρχίας Γυθείου και υποσχέθηκαν να φτιάξουν ομάδες ανά 5 ή 10 για να βοηθήσουν στις έρευνες. στο φ.Εσω.170, Δούκας προς Εσωτερικών, αναφορά υπ' αριθ.57, 7 Ιουνίου '52.

(217) Επιστολή Πιεράκου προς Επαρχο και Υπομόιραρχο Οιτύλου, 2 Ιουνίου '52, φ.Βακ.24α.

(218) Ο Δανόπουλος γράφει χαρακτηριστικά προς τον Δούκα: "Τας περί Β.επισεικείας διαβεβαιώσεις θέλετε δίδει εις τους προσερχομένους υμάς σίκοθεν και εν παποιεήσει, ουκί όμως ως έχοντες τοιαύτην εντολή. Διότι εννοείται οτι η Κυβέρνησις

παρελθόν η σύσταση κατ' εξαίρεσιν Λακωνικού τάγματος (αποτελούμενου απο 200 αξιωματικούς) και η φορολογική ατέλεια είχαν χρησιμοποιηθεί επιτυχώς για την εξαγορά της ειρήνης (219).

Ομως τα μέτρα αυτά δεν ήταν αρκετά για να κατευνάσουν τους φόβους των Λακώνων οτι η παρουσία στρατού είχε σκοπό την καταστροφή των πύργων και τον αφοπλισμό τους. Εν μέρει και οι δύο πλευρές θεωρούσαν την επιβουλή της ερησκείας πρόφαση. Η μεν εξουσία για την ανατροπή του Θεωνα , οι δε Λάκωνες για την ανατροπή της αυτονομίας τους. Υπήρχε εξάλλου πάντα ο φόβος να εξωθηθούν τα πράγματα σε ακόμα μεγαλύτερες ακρότητες αν αντί για αμνηστία γίνονταν συλλήψεις. Στην απελπισία τους οι Μανιάτες θα έκαναν αρχηγό τον Χριστόφορο, "πρώτον διότι είναι περί ερησκείας, και δεύτερον...εκ του φόβου της δικαστικής καταδίωξης...", όπως έγραφε στον Δανόπουλο ένας άγνωστος αποστολέας (220).

δεν δύναται να κάμη τοιαύτην διομολόγησιν πριν ή αποπερατωθή η Χριστοφόρειος σκηνή." στο φ.Βακ 24α, στις 12 Ιουνίου '52. Η "διομολόγησις" με τους Μανιάτες είχε γίνει το 1834 μετά τις ταραχές στη Μεσσηνία.

(219) Βλ. επιστολή του παρέδρου Γυθείου Ι.Δρακουλάκου προς Θεωνα, 7 Ιουνίου '52, στο φ.Εσω 171.

(220) Πρέπει να ήταν γνωστός στον Δανόπουλο, στο φ.Βακ 24α, με ημερομ.9 Ιουνίου '52. Επιμένει οτι ο Χριστόφορος εκει

Αυτός ισχυριζόταν ότι ο Παπουλάκος δεν είχε κρυφτεί στον Ταύγετο, όπως όλοι πίστευαν, αλλά βρισκόταν ακόμη μέσα στη Λακωνία και ερχόταν σε μυστικές συνεννοήσεις με κληρικούς. Ότι είχε δηλαδή χρησιμοποιήσει ένα τέχνασμα, διαλύοντας τους σπαδούς του "για να θερίσουν και συγκομίσουν τους καρπούς των".

Αυτή η άποψη παρόλο που εκφράζει μια προσωπική γνώμη, θεμελιώνει από άλλο δρόμο τη βασική αντίληψη που επικρατούσε στους κόλπους της εξουσίας για τον μοναχό: ότι ήταν ενεργό μέλος εταιρείας με στόχους ανατρεπτικούς για το καθεστώς. Η ώρα της δράσης είχε πλέον φτάσει (221).

Στις 7 Ιουνίου 1852 ο Α.Κορφιωτάκης Βουλευτής Λακεδαιμόνος συλλαμβάνει δυο μοναχούς σπαδούς του Παπουλάκου (222). Τον ένα θα τον χρησιμοποιούσαν ως οδηγό, μαζί με άλλους δυο φυγόδικους, στους οποίους είχαν υποσχεθεί χάρη και αμοιβή

σκοπό, εταιρεία "Αρα ..θα την ταραχή την Μάνην, ή δεν θέλη την εγκαταλείψει μέχρις ου συλληφθή ή φονευθή".

(221) Γιατί "τοσούτος όγκος δυνάμεως άνευ αποτελέσματος εξασθενεί την ηθική βαρύτητα της εξουσίας ενώπιον του πλήθους" Δανόπουλος προς Δούκα, 6 Ιουνίου '52, φ.Βακ.24α.

(222) Τον Ησαΐα Ριζάκη από τη Μονή Γόλας και τον Διονύσιο από τη Μονή Αγίου Γεωργίου στο χωριό Ζελήναι. Σε αναφορά του Δούκα, ο.π.

6.000 δρχ. αν βοηθούσαν στη σύλληψη (223).

Οι πρώτες στρατιωτικές κινήσεις έγιναν με αρκετές προφυλάξεις. Ο Κολοκοτρώνης δέταξε να καταληφθούν οι οχυρές θέσεις. Μια απο αυτές ήταν η Αγία Παρασκευή, κέντρο της Ανατολικής Μάνης αλλά και τόπος συγκέντρωσης των Μανιατών σε έκτακτες περιστάσεις (224). Απο εκεί ο Γενναίος προσπάθησε να καταλάβη τα γύρω μονύδρια, αλλά ήταν ήδη πιασμένα απο λάκωνες. Για να μην δώσει υπόνοιες για επίθεση διέταξε τα τηλεβόλα να επιστρέψουν στο Γύθειο. Όμως οι φυσικοί προμαχώνες της Μάνης δεν άφηναν πολλά περιθώρια στρατηγικών επιλογών. Ο Δούκας πρότεινε στον Κολοκοτρώνη να στρατολογήσουν ντόπιους (225) έτσι ώστε και η δύναμη να

(223) Οι φυγόδικοι ήταν απο το δήμο Δεύκτρου και θα ακολουθούσαν τον Πιεράκο. Ο Δρακουλάκος έγραφε στον Οθωνα: "δια μέσου κληρικών και λαϊκών, εγκληματιών κλ.π. υποσχόμενος εις άλλους αμοιβάς χρηματικές, εις άλλους χάριν των εγκληματικών πράξεων των, ενεργούμεν ενέδρας, κατασκοπεύσεις κλπ."

(224) Κατά τον Δρακουλάκο εκεί έκανε και ο Παπουλάκος τα συμβούλιά του. Ο Δούκας θεωρούσε την Αγία Παρασκευή ακατάλληλη για επίθεση γιατί περιβαλλόταν απο βράχους και γκρεμούς.

(225) Οι Καπετανάκηδες μεγάλη οικογένεια της Μάνης είχαν διαταχθεί να στρατολογήσουν αλλά κανένας δεν υπάκουσε. Ο

αυξηθεί και να επιτευχθεί διαίρεση μεταξύ των Λακώνων. Η πρόταση του Δούκα δεν χρειάστηκε να πραγματοποιηθεί γιατί είχε ήδη μπει σε εφαρμογή το μυστικό σχέδιο που οδήγησε τελικά στη σύλληψη το μοναχού.

Οι απόπειρες προσεταιρισμού των κληρικών που ακολουθούσαν τον Παπουλάκο, είχαν βρεί στο πρόσωπο του ιερέα π. Βασίλαρου το στόχο τους. Ο Παππα Βασίλαρος από το χωριό Λαγκάδα του δήμου Λεύκτρου ήταν γνωστός στον υπομοίραρχο Ζωγράφο, με τον οποίο είχε αλληλογραφία για τις λεπτομέρειες του σχεδίου. Μαζί με έξι χωροφύλακες μεταμφιεσμένους σε Λάκωνες ο π.Βασίλαρος θα παρουσίαζε στον Παπουλάκο μια πλαστή επιστολή του επισκόπου Ασίνης με την οποία θα τον καλούσε να κηρώξει στο Κολοκύνει (ή σύμφωνα με μια άλλη εκδοχή θα τον οδηγούσαν ως τα παράλια για να τον φυγαδεύσουν δήθεν στη Ρωσία).

Η επιλογή του Κολοκυναίου δεν ήταν τυχαία. Το Κολοκύνει ήταν το μέρος στο οποίο ο Παπουλάκος είχε βρεί τη μεγαλύτερη απήχηση και γι αυτό το είχε ονομάσει νέα Ιερουσαλήμ (226). Στο Φορμαχώρι χωριό του δήμου Κολοκυναίου οι κάτοικοι δεν άφησαν το στρατό να περάσει (227). Πρωτοστατούσε ο

Κολοκοτρώνης είχε 300 άνδρες στο Γύθειο. Η "Ελπίδα" έγραφε ότι η Κυβέρνηση συντηρούσε 600 ενοφύλακες για την καταδίωξη του Χριστοφόρου, φ.13 Ιουνίου '52.

(226) Βλ. Ελπίδα της 4ης Ιουλίου 1852.

(227) Με επιτροπή οι κάτοικοι αρνήθηκαν την είσοδο στον υπομοίραρχο Λέκα. Ο Δούκας έγραφε στον Σ.Μίλιο, Υπουργό

π.Βασίλαρος που ενεργούσε για λογαριασμό των αρχών. Στα μέσα του Ιουνίου οι αρχές έμαθαν ότι ο Παπουλάκος κρυβόταν με 10 ενόπλους σε ένα μοναστήρι κοντά στην Καρδαμύλη, τη Μονή Βοϊδενίτσης του χωριού Σαϊδώνος (228) και ότι τον συντηρούσε κρυφά ο δήμαρχος Καρδαμύλης.

Εκεί τον συνάντησε ο π.Βασίλαρος και συμφώνησε μαζί του να επιστρέψει (ο π.Βασίλαρος) στις 22 Ιουνίου, ημέρα Κυριακή μαζί με 5-6 Λάκωνες για να ψάξουν για άλλο καταφύγιο. Οι Λάκωνες που θα τον συνόδευαν θα ήταν οι μεταμφιεσμένοι χωροφύλακες και το νέο "Λημέρι" η μονή Τσίγκου του δήμου Οιτύλου.

Το Υπουργείο Στρατιωτικών έδωσε εντολή να γίνουν όλα γρήγορα και μυστικά χωρίς απώλειες για την Κυβέρνηση αλλά σε περίπτωση που το σχέδιο καλούσε ο μοναχός θα έπρεπε να

Στρατιωτικών ότι οι Φλομοχωριανοί ήταν "οι πλέον απειθείς" γιατί επί Φέδερ (Βαυαρού αξιωματικού που είχε αναλάβει τον αφοπλισμό των πύργων το 1833) το χωριό δεν αναγκάστηκε να κατεδαφίσει του πύργους του. Το 1852 είχε πάνω από 180 μάχιμους άνδρες. Στο φ. Βακ,24α, με ημερομ.13 Ιουνίου '52.

(228) Για την Μονή βλ. Αρχαίον Ι. Μητροπόλεως Μεσσηνίας, Ιούλιος 1955, αρ. φακ. 10, "Ιστορικά μνημεία. Το Μοναστήρι της Βοϊδενίτσας", σ. 39. Το μοναστήρι ήταν προεπαναστατικά καταφύγιο κλεφτών. "Τώρα εκτός από το εκκλησάκι, όλα είναι χαλάσματα για να μαρτυράνε ότι και εκεί προπαρασκευάστηκε το ένδοξο '21 κι έδρασε ο Ξακουστός Παπουλάκος ή Παπουλάκης".

εκτελεστεί (229).

Στις 20 Ιουνίου αποπλέει από τον Πειραιά το ατμόπλοιο Θάων με τροφές και πολεμοφόδια. "Φαίνεται ότι ελήφθησαν μέτρα προσβολής" γράφει ο "Αιών" (230). Τα μέτρα αυτά όμως δεν μπορούσαν να κατευνάσουν την ανησυχία του π.Βασίλαρου, που ήθελε 100 στρατιώτες επιπλέον και ακόμη γράμματα από τον Κουντουριώτη και Τζάνη στην Υδρα (πρόσωπα αντιπολιτευόμενα προς την κυβέρνηση) (231).

Ο Κολοκοτρώνης στο μεταξύ επέστρεψε στη βάση του στο Γύθειο και ο Δούκας ξεκίνησε με την πρόφαση μιας περιοδείας, για το

(229) Δ.Σούτζος προς Δούκα, 16 Ιουνίου '52, φ.Βακ,24α και Κολοκοτρώνης προς Δούκα 17 του ίδιου μήνα.

(230) Βλ. φύλλο 21ης Ιουνίου, με την είδηση ότι ο Κολοκοτρώνης ζήτησε την ανάκλησή του γεγονός, που δεν επιβεβαιώνεται από τα έγγραφα.

(231) Βλ. την αλληλογραφία Ζωγράφου και π.Βασίλαρου στους φ.Βακ.24α και Εσω 171 με ημερομ. 16 και 17 Ιουνίου 1952. Ο Λ.Παλάσκας, κυβερνήτης της Ματιέλδης -του πλοίου που έπαιξε σημαντικό ρόλο στη σύλληψη, υποστηρίζει σε επιστολή του προς την εφημερίδα Εμπρός, ότι η πλαστή επιστολή του Λαγείας περιείχε τη διαβεβαίωση ότι περίμενε τον Παπουλάκο σκάφος για να τον πάει στην Υδρα "συναινέσει και προσκλήσει του Κουντουριώτου και άλλων σφόδρα αντιπολιτευομένων.", στο φύλλο 1ης Ιουλίου 1900.

δήμο Οιτύλου έχοντας μαζί του όμως ένα λόχο οροφυλάκων που θα ενίσχυε από την Ξηρά τους μεταμφιεσμένους. Παράλληλα τέθηκε σε εφαρμογή ένας νόμος του 1835 που απαγόρευε τη μετακίνηση από νομό σε νομό χωρίς διαβατήρια, επιτυγχάνοντας με αυτό τον τρόπο τον αποκλεισμό των Λακώνων (232).

Στις 20 Ιουνίου ένα κατεπείγον γράμμα έφτασε στα χέρια του Δούκα: "Σας πληροφορώ ότι το μυστήριον του γάμου είναι εις ενέργεια, ο ιερεύς Βασίλαρος είναι ποιγεμένος από το εσπέρας πρὸς αντάμωσι του Χριστοφόρου [sic]" (233). Αυτό ήταν το σύνθημα για την εκκίνηση της επιχείρησης.

Ο υπομοίραρχος Ζωγράφος μαζί με τον Δούκα ξεκίνησαν νύχτα από την Καρδαμύλη με τη βασιλική γολέτα Ματείλδη. Με μια λέμβο, 10 οροφύλακες και μερικούς ναύτες (234), ο Ζωγράφος πλησίασε τα παράλια και έφτασε μετά από 3 ώρες στη μονή Τζίγκου, όπου συνέλαβε τον μοναχό την αυγή της 21ης Ιουνίου 1852 (235).

(232) Όταν μερικοί Μανιάτες από την Αλτομυρά θέλησαν να πάνε στην Καλαμάτα για να προμηθευτούν κάτι γύρισαν πίσω άπρακτοι "αμηχανούντες περί των μέσων της υπάρξεώς των.." Δανόπουλος πρὸς Θεωνα, 19 Ιουνίου '52, φ.Εσω 171.

(233) Στο φ.Βακ.24α, με υπογραφή: Λ.Τεγαρούλιος.

(234) Σύνολο 19 άτομα. "Ονομαστικός κατάλογος των συνοδευσάντων τον υπομοίραρχον Ζωγράφον". στο φ.Εσω.182.

(235) Υπάρχουν αντιφατικές πληροφορίες για την ακριβή ημερομηνία της σύλληψης. Στην επιστολή του Ζωγράφου πρὸς το

αρχηγείο της Λακωνίας, που δημοσιεύτηκε στις 4/7/52 στην "Ελπίδα", αναφέρεται η 21η. Στην επίσημη ανακοίνωση, η 23η Ιουνίου, βλ. φ.Εσω 171, Δανόπουλος προς Νομάρχες, ενώ στον Αννινο η 24η, σελ.140-142.

6. ΤΑ ΜΕΤΑ ΤΗ ΣΥΛΛΗΨΗ.

Σε όλη τη διάρκεια της καταδίωξης η επιρροή του Παπουλάκου είχε γίνει εμφανής και έξω από τα όρια της Μάνης. Εκτός από τη Βοιωτία, όπου όπως προαναφέρθηκε είχε συλληφθεί και άλλος "Χριστόφορος", στην Αρκαδία ο Δήμαρχος Φαλαισίας κατηγορήθηκε ως συννομώτης στα Παπουλακικά (236) ενώ συνεχίζονταν οι συλλήψεις λαϊκών και κληρικών (237).

Η εγκύκλιος που είχε εκδώσει η Σύνοδος στις 26 Μαΐου 1852 κατά του Παπουλάκου και η οποία είχε ξεωρηθεί από αρκετούς επιτίμιο, είχε γίνει αιτία αναταραχής. Κάποιοι ιερείς από την Ολυμπία είχαν διαδώσει ότι η εγκύκλιος δεν ήταν έγκυρη, αφού έφερε τις υπογραφές μόνο 3 μελών από το σύνολο των 5 που αποτελούσαν τη Σύνοδο. Η άποψη αυτή προκάλεσε νέες ανακρίσεις και έρευνες στην περιοχή. Αλλά και στην Αθήνα

(236) Ο νομάρχης Αρκαδίας προς το Υπουργείο Εσωτ., 9/6/52 φ.Εσω 170 και Σταυρούλης.Ι κατά του δημάρχου Φαλαισίας, Εσω.171, Δανόπουλος προς Θεώνα, 16/6 στον ίδιο φάκελλο.

(237) Μέχρι τις αρχές του Ιουλίου 150 μοναχοί ήταν στις φυλακές. "Η Αθήνα μοιάζει με Μαδρίτη ή Ρώμη", έγραφε η "Αθηνά" στις 17/6, εννοώντας ότι οι δρόμοι είχαν γεμίσει από κληρικούς. 11 μοναχοί εκρατούντο στο στρατόνα της Χωροφυλακής.

είχε προκληθεί θόρυβος (238) επειδή θεωρήθηκε ότι η εγκύκλιος δεν ξεκαθάριζε όσο έπρεπε τη θέση της Εκκλησίας στο θέμα του Παπουλάκου και ότι είχε χρησιμοποιηθεί ως μέσο αναμέτρησης ανάμεσα στον συντάκτη της Μισαήλ Αποστολίδη και τον Θεόκλητο Φαρμακίδη που εκείνη την εποχή είχε εκδώσει την πραγματεία του κατά του Συνοδικού Τόμου (239).

Η μεγαλύτερη αναστάτωση προκλήθηκε στις Σπέτσες και το Κρανίδι. Ο Ιεροκήρυκας Νεόφυτος Κωνσταντινίδης που είχε σταλεί για να κατευιάσει τα πνεύματα κινδύνεψε να τραυματιστεί από το πλήθος όταν αποπειράθηκε να μιλήσει (240). Ο κόσμος εκεί έχτιζε ναούς στο όνομα του Παπουλάκου

(238) Στην Κόρινθο ένας ψάλτης και δάσκαλος, αρνήθηκε να τη διαβάσει με την αιτιολογία ότι μετά θα έψελνε. στο φ.Μον.307, το υπουργείο των Εκκλησιαστικών του ζητάει το λόγο, 21 Ιουνίου '52.

(239) Ο Φαρμακίδης είχε κατηγορήσει τον Μ.Αποστολίδη, ο οποίος είχε κάνει τις διαπραγματεύσεις για τον Τόμο στην Κωνσταντινούπολη, ότι αποδέχτηκε τους όρους του Πατριαρχείου. Βλ. C.Frazer, Ορθόδοξος Εκκλησία και Ελληνική Ανεξαρτησία, Δόμος 1997, σ.235. Η "Αθηνα" έγραψε ότι η εγκύκλιος έγινε "πρός θεραπείαν ιδιωτικής εκδικήσεως", φ.5/6/52.

(240) Στο Κρανίδι τον γιουχαΐσαν φωνάζοντας "όστις δεν θέλει τον παππού κρατημάρα και στραβούνι". Κωνσταντινίδης προς Γενικό Επισκοπικό Επίτροπο Αργολίδας, 25/6/52 φ.Μον.307.

και ζύμωνα προσφορές με πέτρες απο τα μέρη όπου είχε κηρύξει. Πρωταγωνιστές των ταραχών ήσαν οι ιερείς, οι οποίοι κατά τον Κωνσταντινίδη ενθάρρυναν τους "παπουλίζοντες προς πορισμόν" (241). Ενας απο αυτούς, ονόματι Μιχαήλ Σακελάρης, είχε ξεσηκώσει το πλήθος εναντίον ενός Εκκλησιαστικού Επιτρόπου, επειδή ο τελευταίος είχε κλείσει μια εκκλησία. Ο ίδιος ιερέας διορίστηκε αργότερα, τον Ιανουάριο του 1853, απο τον επίσκοπο Υδρας μέλος μιας ανακριτικής επιτροπής που θα διερευνούσε την υπόθεση δύο ιερέων, οι οποίοι είχαν μνημονεύσει τον Παπουλάκο αντί για τον Βασιλέα στη λειτουργία (242). Η υπόθεση αυτή απασχόλησε για αρκετούς

(241) Ο Παπουλάκος είχε προτρέψει τους Σπετσιώτες να γεμίσουν δυο καράβια με σιτάρι και να τα στείλουν στη Μάνη γιατί οι Μανιάτες ήσαν φτωχοί. Ο Κωνστ/δης σε επιστολή του προς τον Γεν.Επ.Επίτροπο υποστηρίζει οτι ήθελε το σιτάρι για την εκστρατεία στην Καλαμάτα, 17 Ιουνίου στο φ.Μον.307. "δεν πειράζει αν φονεύσωσιν εδώ εκεί κανένα, αλλά τετάρτην και παρασκευήν έλαιον δεν τρώγουσι" φέρεται οτι είπε ο Παπουλάκος για τους Μανιάτες.

(242) Πρόκειται για τους:Μιχαήλ Λόλα στην ενορία των Ταξιάρχων στις Σπέτσες (Μνημόνευσε στη μεγάλη είσοδο τον Παπουλάκο στις 6/9 και 25/12/52) και Νικόλαο Παππαεσοδώρου στον Άγιο Βασίλειο. Ο δεύτερος αποποιήθηκε την κατηγορία ισχυριζόμενος οτι μνημόνευσε τον άγιο Χριστόφορο τον Πρόκορο

μήνες το Υπουργείο Εκκλησιαστικών και την Ιερά Σύνοδο, κατά κύριο λόγο επειδή απαιτούσε την εφαρμογή του νέου καταστατικού νόμου για τη διοίκηση των εκκλησιαστικών θεμάτων (243).

Στην περίπτωση των δύο ιερέων ο επίσκοπος Υδρας είχε παράτυπα παραπέμψει την υπόθεση στη Σύνοδο (σύμφωνα με το νόμο έπρεπε να συγκαλέσει επισκοπικό Δικαστήριο υπο την εποπτεία του το οποίο θα αποφαινόταν για το είδος της ποινής (244)), γι αυτό η απόφαση βγήκε με καθυστέρηση τον Μάιο του 1853. Οι ιερείς υποχρεώθηκαν σε αργία απο κάθε ιεροπραξία, στέρηση των δικαιωμάτων απο τις ενορίες τους και προσωπικό

αλλά η δικαιολογία του δεν έστεκε γιατί άγιοι δεν μνημονεύονται στην μεγάλη είσοδο. Ο Επαρχος Σπετσών και Ερμιονίδος πρὸς το Υπουργείο των Εκκλησιαστικών, 6 Ιανουαρίου 1853 και ο Επίσκοπος Υδρας πρὸς το Εκκλ. στις 17, φ.Μον.307.

(243) Ο νέος καταστατικός νόμος είχε ψηφιστεί στις 9/7/52 και δεν ανέτρεπε αλλά ισχυροποιούσε το καθεστώς πολιτικού ελέγχου της εκκλησίας που είχε εγκαθιδρύσει ο Μάουρερ το 1833. Βλ. Ch.Frazer, ο.,π. σ.243.

(244) Βλ. άρθρο Θ του Σ νόμου στον αρχιμ. Θ.Στράγκα, "Εκκλησίας Ελλάδος ιστορία εκ πηγών αψευδών", 1817-1967, τομ.Α, Αθήναι 1969, σ.255.

περιορισμό (245). Η έκταση που πήραν τα Χριστοφορικά στις Σπέτσες ήταν τόση ώστε ένα εξάμηνο μετά τη σύλληψη του Παπουλάκου, όταν επρόκειτο να γίνουν εκλογές εκεί, δόθηκε εντολή να σταλούν προληπτικά στρατιωτικές δυνάμεις για να διαφυλάξουν την τάξη (246).

Η σύλληψή του Παπουλάκου έγινε γνωστή με ενθουσιασμό από τον αθηναϊκό τύπο. "Η σύλληψις του αγύρτου οφείλεται στην πίστη ενός ιερέως Μανιάτου, στην τόλμη έξ Χωροφυλάκων και εις το ακάματον του υπομοιράρχου Ζωγράφου..η σύλληψις του τιμά και την Μάνην, διότι απεδείχθη..οτι και αυτοί οι δεισιδαιμονέστατοι και δυσπειθέστατοι των Ελλήνων οι Μανιάται κλίνουνσι προς την τάξιν.." (247). Οι αντιρωσικές εφημερίδες εκθείαζαν τη σύνεση των Υπουργείων (248), παρόλο

(245) Οι ιερείς είχαν δικαίωμα να ασκήσουν έφεση αλλά ο Επίσκοπος δεν τους κοινοποίησε την ποινή. Το θέμα της ποινής τους ήταν ανοιχτό μέχρι και τις αρχές του 1854. Ιερά Σύνοδος προς Εκκλησιαστικών, 2 Μαΐου 1853, φ.Μον.307. και Εκκλ.προς επίσκοπο Υδρας και Σπετσών, 28 Ιανουαρίου 1854.

(246) Ρ. Παλαμήδης (Υπουργός Εσωτερικών μετά τον Δανόπουλο) προς Εκκλησιαστικών. 12 Νοεμβρίου 1852, φ.Μον.307. Ζήτησε ακόμη και τον Υδρας να πάει επιτόπου για να τους νοθεύσει. Οι εκλογές ήταν για τις 20 Νοεμβρίου.

(247) "Εφημερίς του Λαού", 28 Ιουνίου 1852.

(248) Κυρίως γιατί δεν είχε διαταχθεί επίσημα εισβολή στη Μάνη. Η Ελπίδα της 27ης Ιουνίου έγραφε ότι ο Παπουλάκος

που πριν κατηγορούσαν την Κυβέρνηση ως υπεύθυνη για τα "Χριστοφόρεια". Αντίθετα ο φιλοναπαϊτικός Αιών προσπαθούσε να μειώσει το βάρος της υποθέσεως χαρακτηρίζοντάς την ασήμαντη (249). Για τον "Αιών" τα Χριστοφορικά ήταν έργο πολιτικής συκοφαντίας της ρωσόφιλης παράταξης απο τους οπαδούς των αντίθετων παρατάξεων (της αγγλικής και γαλλικής) και απο τον Καθολικό τύπο. Το σημείο ταύτισης των δύο αντίθετων μερίδων του τύπου ήταν ότι η Λακωνία είχε χρησιμοποιηθεί απο ορισμένους είτε για να καρπωθούν χρήματα, είτε βαθεμούς (250) και μάλιστα εν γνώσει του Υπουργείου Στρατιωτικών (251).

έπρεπε να μεταφερθεί μέσα μεσημέρι στην Αθήνα για να αποδειχτεί ότι εκεί δεν ζούσαν Ισπανοί του 12ου αιώνα. (με αφορμή δημοσίευμα γερμανικής εφημερίδας για κάποιον μοναχό που μοίραζε στους δρόμους της Αθήνας άρτο που έλεγε ότι τον είχε ευλογήσει ο Παπουλάκος).

(249) "Ετελείωσεν και η σκηνή της βατραχομουμαχίας", φ. 28/6/52.

(250) "Εμείναν εις τα κρύα του λουτρού οι κομματάρχαι εκείνοι, οίτινες περίμενον γαλόνια, σταυροφορίας και συμφέροντα..." Αιών, 5/6/52.

(251) Απο το 1851 η Ελπίδα είχε καταγγείλει το ρόλο του Υπουργείου γράφοντας ότι γνώριζε τους προστάτες των ληστών στις επαρχίες, οι οποίοι δεν ήσαν άλλοι απο τους βουλευτές και τους γερουσιαστές. Το επιχείρημά της ήταν ότι είχαν

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, τα κριτήρια επιλογής των προσώπων που εστάλησαν για την καταστολή της εξέγερσης, ήταν πελατειακά. Για παράδειγμα η αποστολή του συνταγματάρχη Ν.Πιεράκου αποδείχτηκε πηγή προβλημάτων (σύγκρουση με τον Γερμανό Μαυρομιχάλη στην Αρεούπολη- διαφωνίες με τον Κουτσογιαννόπουλο (252) και τον Κολοκοτρώνη (253) και δίκαια επέσυρε πολλά ερωτηματικά. Η έχερα ανάμεσα σε αυτόν και τους Μαυρομιχαλαίους (254) και η παλαιότερη κατηγορία για

διοριστεί στα μεταβατικά σώματα (σώματα για την καταδίωξη των ληστών) ληστές αμνηστευθέντες ή άτομα που είχαν σχέσεις μαζί τους. Πρβλ. Αθηνά 20ης Ιουνίου και 10ης Ιουλίου για την ανικανότητα του Υπουργείου.

(252) Το 1950 ο Κουτσογιαννόπουλος είχε ασκήσει εκλογική βία και νοθεία στο δήμο Μέσσης της Μάνης. Ελπίζ 10 Δεκεμβρίου 1850. Αρα στέλνονται άτομα που έχουν ανοιχτούς λογαριασμούς με την περιοχή. Ο Πιεράκος δυσπιστούσε στις οδηγίες του Κουτσογιαννόπουλου.

(253) Ενώ η τακτική του Γενναίου ήταν να κινείται προκαλώντας τη μικρότερη δυνατή δυσαρέσκεια, ο Πιεράκος κατέλαβε μερικά σπίτια στο Λιμένι. Ο Κολοκοτρώνης εξαγριωμένος πήγε να τον βραί εκεί. Βλ. Αθηνά 20 Ιουνίου '52.

(254) Η Αθηνά στις 17 Ιουνίου '52 έγραψε: "Οι υπουργοί έπρεπε να λάβωσιν υπόψν τι εστί Πιεράκος παρά Λάκωσι, τι σημαίνει, και τότε ν' αποφασίσωσι την αποστολήν του ανθρώπου τούτου καθ' ου βοά η Λακωνία άπασα".

ανάμειξή του στη Φιλορθόδοξο εταιρεία το 1839 (255), ήταν στοιχεία που δεν μπορούσαν να εγγυηθούν τη σωστή διεξαγωγή των καθηκόντων του (256). Ακόμα και ο ίδιος ο Κολοκοτρώνης διατύπωσε επίσημα την άποψη ότι τα Χριστοφορικά έγιναν αντικείμενο ραδιουργιών, επιρρίπτοντας όμως την ευθύνη στις Λακωνικές αρχές (μη μπορώντας προφανώς να την επιρρίψει άμεσα στην Κυβέρνηση (257). Η φήμη ότι παραιτήθηκε από τη

(255) Βλ. επιστολή Πιεράκου προς τον Εισαγγελέα Σπάρτης στις 27 Ιανουαρίου 1840 με την οποία ζητά να εφαρμοσθεί ο ποινικός νόμος κατ' αυτών που τον κατηγορήσαν για συμμετοχή στη Φιλορθόδοξο (είχαν ισχυριστεί ότι πήρε 2 χιλιάδες τάλλερα από τους Ρώσους). Στο φ.545 MA Υπουργείο Στρατιωτικών, Θεωνικά αρχεία.

(256) Ας σημειωθεί ότι ο Πιεράκος ζήτησε τα περισσότερα χρήματα ως αποζημίωση για τα Παπουλακικά, 2.598 δρχ. Ο Γενναίος ζήτησε μόλις 500 και ο Ζωγράφος που διενέργησε τη σύλληψη 1500 δρχ. Ο Αιών έγραφε στις 27 Αυγούστου '52 ότι οι Υπουργοί καρίστηκαν σε μερικούς μοιράζοντας 11.000 δρχ. χωρίς την έγκριση του αρχηγού Κολοκοτρώνη.

(257) Κολοτρώνης προς Υπ. Στρατιωτικών, 16/7/52 φ.Εσω.192 και "Αιών", 27/8/52 όπου διαφαίνεται η ένταση στις σχέσεις του με την κυβέρνηση. Η "Εβδομάδα", κυβερνητική εφημερίδα, προσπαθούσε να μειώσει τη συμβολή του στη διάλυση της εξέγερσης. Κάποιος που πήρε μέρος στην εκστρατεία στέλνει

θέση του Αυλάρχη, λίγο μετά την επιστροφή του στην Αθήνα, δυσαρεστημένος από την κυβερνητική ψυχρότητα, αποκαλύπτει τόσο τα πραγματικά κέντρα εξουσίας στην Αθήνα όσο και τον τρόπο λειτουργίας τους (258).

Το πολιτικό παρασκήνιο της σύλληψης του Παπουλάκου ήταν μια από τις όψεις της υπόθεσης. Η σύλληψή του μπορεί να έδωσε ένα τέλος στις πολιτικές αψιμαχίες, άφησε όμως ανοιχτό το θέμα της κοινωνικής του αποδοχής, η οποία, όπως θα δούμε, παρέμεινε ισχυρή μέχρι το θάνατό του.

Ο Παπουλάκος μετά τη σύλληψή του στάλθηκε στον Πειραιά με στρατιωτική συνοδεία, όπου και παρέμεινε (μέσα στο ατμόπλοιο "Θεών") μέχρι τη μεταγωγή του στις φυλακές του Ρίου στις 14 Ιουλίου 1852. Με απόφαση του Νομάρχη Πατρών, του Εισαγγελέα και δύο στρατιωτικών και σύμφωνα με τις οδηγίες του Υπουργού Δικαιοσύνης, απαγορεύτηκε αυστηρά ακόμα

επιστολή στην Εβδομάδα μέσω του Αιώνα διατηρώντας την ανωνυμία του (υπογράφει με τα αρχικά Κ.Β): "...η φρόνησις του Αρχηγού, του Δούκα και τινων άλλων έφερον εις πέρας το πολύπλοκον τούτον ζήτημα... και όχι η φρόνησις των πατρώνων σου."

(258) Η στάση της Κυβέρνησης αποδόθηκε στο γεγονός ότι ο Κολοκοτρώνης δεν επικύρωσε "εικονικούς καταλόγους απαιτήσεων εις τινας υπ' αυτόν ταχθέντας στρατιωτικούς". Βλ. Αθηνά 30ης Ιουλίου '52.

και στους φύλακές του να του μιλούν (259).

Στη Λακωνία τα στρατεύματα είχαν αρχίσει να αποσύρονται σταδιακά. Ο Δούκας υπέβαλε αίτηση ανάκλησής του στην Αθήνα για λόγους υγείας, αλλά δεν έγινε δεκτή γιατί εκκρεμούσε η διάλυση των ενοφυλάκων, οι επικείμενες δημαϊρεσίες των επαρχιακών συμβουλίων και οι αναφορές για όσους είχαν πάρει μέρος στα Χριστοφορικά (260). Στον παππα Βασίλαρο δόθηκε προκαταβολή 3.000 δρχ. (261) (υπ' ευθύνη του Δούκα γιατί η αμοιβή του, που ανερχόταν σε 6.000, δεν είχε ακόμα εγκριθεί από το αρμόδιο υπουργείο) με την εντολή να εγκαταλείψει αμέσως τη Λακωνία.

(259) Αρχηγείο Χωροφυλακής, 26/7, φ.Μον.307 και Εσω.171. Ετέθη "εις απρόσωπον [χωρίς παράθυρο] δωμάτιον."

(260) Αν και όλα αυτά θα μπορούσαν να γίνουν χωρίς να απαιτείται αναγκαστικά η παρουσία του Δούκα εκεί. Ο Δανόπουλος, προϊστάμενος του Δούκα, φαίνεται ότι δεν τον ήθελε στην Αθήνα, άγνωστο για ποιούς λόγους. Σε όλη τη διάρκεια των Λακωνικών ο Δανόπουλος δεν έκανε ευκαιρία να επιτιμήσει τον Δούκα, ακόμα και με ύφος που δεν άρμοζε στη θέση του ως Υπουργού Εσωτερικών. Βλ. κυρίως την επιστολή της 26ης Ιουνίου '52, Δαν. προς Δούκα, φ.Βακ.24α.

(261) Και μηνιαία σύνταξη 50 δρχ.. Πήρε συνολικά 6000 δρχ. ποσό που αντιστοιχούσε στην ετήσια αμοιβή ενός Μητροπολίτη. Οι επίσκοποι έπαιρναν 4.000 κατ' έτος. Βλ. για τις αμοιβές Θ.Στράγκα, ο.π. σ.258.

Η οργή του κόσμου για την προδοσία ήταν μία άμεση απειλή, ακόμα και για τη σωματική ακεραιότητα του π.Βασιλάρου (262). Παρά τη σύλληψη του Παπουλάκου οι έρευνες και οι ανακρίσεις συνεχίστηκαν, στρεφόμενες κυρίως προς μοναχούς. Και μόνη η εμφάνιση τους αρκούσε για να επισύρει ποινική καταδίωξη γιατί σύμφωνα με το νόμο απαγορευόταν η μετακίνησή τους στον κόσμο (263). Ως τόπος περιορισμού τους επιλέγονταν τα μοναστήρια της νησιωτικής Ελλάδος. Ιδιαίτερα αυτά της Σκιάθου, Υδρας, Θήρας και Ευβοίας (264).

(262) Στις 19 Ιουλίου 1852 παρουσιάστηκε στα ανάκτορα συνοδευμένοι πάντα από χωροφύλακες οι οποίοι τον είχαν σώσει από την οργή του κόσμου στην Τρίπολη και το Ναύπλιο. Την ίδια αντιμετώπιση είχε και αργότερα όταν πηγαίνοντας στη Μεσσηνία (τον είχαν διορίσει ιερέα τάγματος στην Πύλο) το τρεχαντήρι του έκανε σταθμό στις Σπέτσες.

(263) Στο άρθρο ΙΓ του Σ νόμου του νέου καταστατικού της Εκκλησίας υπήρχε η ρητή διατύπωση: "Εις ουδένα των εκ του Κλήρου επιτρέπεται να περιφέρηται από κοινότητας εις κοινότητα, επαιτών λόγω ενδείας ή άλλης τινος αιτίας. ει δε τις επί τούτω φωραθή, συλλαβάνεται παρά της πολιτικής αρχής, και αν δεν υπάρξη αφορμή προς ποινικήν καταδίωξιν, προσάγεται εις τον Επίσκοπον...", στον Θ.Στράγκα, ο.π., σ.257.

(264) Στη Σκιάθο είχε περιοριστεί ο Μεγασπηλαιώτης Παρθένιος

Η συνεχιζόμενη ένταση οφειλόταν κυρίως στους εξής λόγους:

1) είχε ανακοινωθεί επίσημα ότι κατά την ώρα της σύλληψης του Παπουλάκου είχαν βρεθεί επάνω του έγγραφα (265)

Ν.Αναγνωστάπουλος. Δεν αποδείχτηκε η συμμετοχή του στη "συνομοσία". Παρ' εφέταις Εισαγγελεύς προς Υπουργείο Εκκλησιαστικών, 19/10/52, φ. Μον.307. Στην Ευβοία είχαν περιοριστεί δύο δόκιμοι υποτακτικοί του Μεγασπηλαιώτη Παρεσβίου, οι Νικόλαος και Βασίλειος Δαφνόπουλοι, κατά των οποίων δεν συστήθηκε κατηγορία. Ο Νομάρχης Ευβοίας προς την Ιερά Σύνοδο και το Εκκλησιαστικών στις 31/10 και 23/9/52, φ.Μον.307. Στο ίδιο νησί είχαν βρεθεί 5 Κολλυβάδες οι οποίοι αργότερα κατέφυγαν στη μονή Προφήτη Ηλία στην Υδρα, κτ.κκ, κα, στο φ.Εσω 171. Οι Κολλυβάδες ήταν αγιορείτες μοναχοί που αντιτίθεντο στην τέλεση μνημοσύνων την Κυριακή. Η θεολογική διαφωνία, που χρονολογείται από το 1770, επεκτάθηκε και οι Κολλυβάδες συνδέθηκαν με την ησυχαστική παράδοση της Εκκλησίας. βλ. Κ.Παπουλίδη, Les Collynistes et le Paisianisme, σελ.353-359. Και Τζώγα, Παν. Η περί μνημοσύνων έρις, Κονιδάρη, Γ., Εκ/κή ιστορία της Ελλάδος, Αθena 1970, σ.212-213.

(265) Τα έγγραφα αυτά θεωρήθηκαν διπλώματα της φιλορθεοδόξου εταιρείας. Αρχηγείο προς Εσωτερικών με ημερομ. 25/6, στο φ.Εσω 171 και Ελπίς 4/7, όπου γράφεται ότι λίγες μέρες πριν τη σύλληψή του είχε παραδώσει μια τσάντα με έγγραφα στην Καρδαμύλη.

2) μοναχοί εμφανίζονταν και κήρυτταν σε διάφορα μέρη (266)
3) ανακρίθηκαν οι υπάλληλοι της Ελληνικής πρεσβείας στην Κωνσταντινούπολη από τον Ι.Τυπάλδο, Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών, που είχε σταλεί από την Αθήνα ειδικά γι' αυτό το σκοπό.

Ο θάνατος του Κοσμά Φλαμιάτου (που είχε κατηγορηθεί ως αρχηγός της καλογερικής συννομίας) στη φυλακή, στις 23 Ιουλίου 1852 προκάλεσε επίσης πολλές αντιδράσεις και επανέφερε το θέμα της μυστικής εταιρείας στον τύπο. Ο "Αιών" σε αλληλόκληρα δημοσιεύματά του (267), υποστήριζε ότι τα φλαμιατικά και τα χριστοφορικά είχαν "κατασκευαστεί" για τους εξής λόγους: τον προπηλακισμό πολιτικών προσώπων που η κυβέρνηση είχε σε δυσμένεια (268), τη διάλυση των τεσσάρων

(266) Ως και στην Κωνσταντινούπολη εμφανίστηκε ένας ιμάμης κατηγορώντας την κυβέρνηση ότι παρέλυσε τη θρησκεία. Το γεγονός αυτό μπορεί να μην σχετίζεται άμεσα με τον Παπουλάκο αλλά δίνει το στίγμα της εποχής. Αθηνά, 7 Ιουλίου '52.

(267) Φύλλα 19 και 23 Ιουλίου, 27 και 30 Αυγούστου και 6 Σεπτεμβρίου 1852.

(268) Όπως το 1840 στην περίπτωση του Υπουργού Εσωτερικών Γλαράκη φερόμενου ως πρωτεργάτη της φιλορθόδοξου εταιρείας. Ο "Αιών" σε άρθρο του με τίτλο "Καλόγηροι και Υπουργοί", 30/7/52, βάσει στο στόμα υποτιθέμενου αντιπάλου του τα εξής: "Τι καταγίνεσαι πλέον κ. Φιλήμων, [ο συντάκτης του Αιώνα];

μεγάλων μονών: Μεγάλου Σπηλαίου, Ταξιαρχών, Αγίων Θεοδώρων στην Αιγινιάλεια, Οσίου Λουκά στη Βοιωτία και τέλος τη διαίρεση της Εκκλησίας και την υπαγωγή της στην πολιτική αρχή. Σύμφωνα με αυτή την άποψη η συνομωσία είχε στηθεί λίγο πριν την ψήφιση των Εκκλησιαστικών νομοσχεδίων, για να αποσύρει την προσοχή από αυτά, ακριβώς όπως και το 1833 η συνομωσία του αγιορείτη Προκόπιου Δενδρινού στο Ναύπλιο (269).

Παρόλο που ένα τέτοιο σενάριο θα μπορούσε να έχει πολλά σημεία επαφής με την πραγματικότητα, είναι αρκετά δύσκολο να επιβεβαιωθεί με τα υπάρχοντα στοιχεία. Τα Χριστοφορικά έγιναν πράγματι στόχος εκμετάλλευσης από διάφορες ομάδες συμφερόντων, αυτό όμως δεν αρκεί για να εμελιώσει την

εις το ζήτημα της Φιλοθεοδοξίας; Ο σκοπός ημών ετελείωσε, και δια τούτο σκιαμαχείς μη έχων αντιπάλους. Δημιουργούντες την Φιλοθεοδοξίαν ημείς ένα κυρίως σκοπόν είχομεν, την ενοχοποίησιν και πτώσιν του κ. Γλαράκη. Κατωρεώθη αύτη; Ο αγών ημών έπαυσε."

(269) Για τον Δενδρινό ο Μάουρερ είχε γράψει ότι η αναταραχή προερχόταν "αποκλειστικά από κομματικές επιδιώξεις", στον Ιω.Πατρόπουλο, πολιτική και συγκρότηση.. σ.218-219. "όσα αγέγοντο τω 1833, τα αυτά υπο τροποποιήσεις άλλας γενόμενα είδομεν και τω 1852, διότι εις αμφοτέρας τας εποχάς ταύτας προέκειντο Εκκλησιαστικά νομοσχέδια" γράφει ο Αιών στις 30 Αυγούστου του '52.

απόδοση της αρχικής ευθύνης στις σκοπιμότητές τους. Γεγονός είναι πάντως ότι οι εντυπώσεις μετά τη σύλληψη του Παπουλάκου ήταν ακόμη νωπές κι αυτό διευκόλυνε την υπερβολή από όλα τα μέρη.

Τον Σεπτέμβριο του 1852 το Δικαστικό συμβούλιο Πατρών εξέδωσε ένα βούλευμα 145 σελίδων, το οποίο χαρακτήριζε τα Χριστοφορικά και Φλαμιατικά πλημμέλημα (270). Ταυτόχρονα άνοιξαν και οι φυλακές (271). Στους Λάκωνες δόθηκε γενική αμνηστεία εκτός από εννέα, ανάμεσα σε αυτούς και ο Παπουλάκος (272). Τον Μάρτιο του 1853 αποφασίστηκε η

(270) βλ. "Αιών" 20/9/52. Στις 24 γράφει ότι παρέμειναν εκκρεμή.

(271) Ένας μοναχός 60 χρόνων με το όνομα Θεοδόσιος πέθανε στο Ρίο. Οι αρχές δεν επέτρεψαν στους γνωστούς του να τον θάψουν, αλλά έκαναν την ταφή κρυφά "πρίν ετι ανατείλη ο ήλιος", στον Αιώνα, 6/9/ 52.

(272) Οι υπόλοιποι ήσαν οι: Γερέας Μανδραγόρας από Οίτυλο, πάρεδρος Ιωάννης Κτεναβέας από την Λαγκάδα και Ευστράτιος Κτεναβέας, Πουλίκος Σκλαβουνάκος από Μαλεΰριο, Βασίλειος Ζερβομπεάκος από Καρβελά, Γεώργιος Πιερέας Καπετανάκης από Αβία, Αθανάσιος Φάσος και Νικ. Μαυροειδής από Αβία και Κωνσταντίνος Δουράκης από Καστανιά με Βασιλικό Διάταγμα στις 9 Αυγούστου 1852. Από τους προγραφέντες συναλήφθησαν μόνο οι Δουράκης και Μανδραγόρας. βλ. και Αιώνα 13 Αυγούστου και 10 Σεπτεμβρίου '52.

παραπομπή του στο δικαστήριο ενόρκων στην Αθήνα. Στις 24 Ιουνίου του ίδιου χρόνου ο Παπουλάκος παρέστη στο δικαστήριο (273), η δίκη του όμως αναβλήθηκε, με την πρόφαση ότι δεν προσήλθαν οι μάρτυρες κατηγορίας. Αλλά η πραγματική αιτία ήταν το ότι η Ελλάδα βρισκόταν στα πρόθυρα του Κριμαϊκού πολέμου.

Το απόσπασμα από την αγόρευση του Εισαγγελέα, δίνει μια εικόνα για τη δίκη του Παπουλάκου: "Ο Χριστόφορος Παναγιωτόπουλος ή Παπουλάκος περιηρχτο πρό δύο περίπου ετών εις άπασαν σχεδόν την Πελοπόννησον και υπο το πρόσχημα της διακηρύξεως του θείου λόγου διέδιδεν υπούλως διδάγματα τείνοντα εις αναστάτωσιν του λαού κατά των καθεστώτων, διαβάλλων δημοσίως τας πολιτικές και εκκλησιαστικές αρχάς ως όργανα του Σατανά και ξένης πολιτικής, σκοπόν προεσμένης την εξόντωσιν της Ιεράς Ορθοδόξου θρησκείας και της Εθνικής ημών ανεξαρτησίας. δια τοιούτων δ' αγυρτειών κατώρεωσεν ο υποκριτής ούτος να αποπλανήση ου μόνον το πλείστον μέρος του απλού λαού της Πελοποννήσου, αλλά και πολλούς εκ των της ανωτέρας τάξεως ευπαιδευτών πολιτών, ώστε να τον θεωρήσωσιν ως τον προφήτην Ηλίαν απεσταλμένον παρά του Θεού δια να φέρη τους αμαρτωλούς εις μετάνοιαν και να τους οδηγήση εις την αληθή οδόν της αιωνίου Χριστιανικής Μακαριότητος πιστεύοντες

(273) Ο "Αιών" έγραφε, ότι κατά τη μεταφορά του στο δικαστήριο, τον ακολουρούσε πλήθος κόσμου, βλ. φ.27/6/53.

οτι οι λόγοι του είναι λόγοι εμπνεόμενοι παρ' αυτού του Θεού εις αυτόν και οτι οι ορθόδοξοι Χριστιανοί οφείλουν να υπακούωσι τυφλοίς όμμασιν εις τας συμβουλάς του" (274).

Τον Σεπτέμβριο του 1853, λίγους μήνες μετά την προσαγωγή του Παπουλάκου στο δικαστήριο, βρέθηκαν στις Σπέτσες και το Κρανίδι επιστολές (275) και δελτία χαλκογραφημένα (276), τα οποία σχετίζονταν με την υπόθεση. Η εμφάνιση των νέων στοιχείων δεν εμπόδισε τον Θεώνα να αμνηστεύσει τον μοναχό, μαζί με τον Καπετανάκη και τον Ζερβομπεάκο, την 1η Ιανουαρίου 1854 (277). Το Υπουργείο Εκκλησιαστικών θεωρώντας

(274) Απο το Σπαρτιατικόν ημερολόγιον του Μ.Θεοδωροπούλου, 1904, ο.π., Εισαγγελέας παρ' Αρείω Πάγω ήταν ο Ι.Σωμάκης.

(275) Ανάμεσά τους και μία ανώνυμη προς το Δήμαρχο Σπετσών, με ημερομ. 10 Σεπτεμβρίου 1853, ενός πρώην μέλους της "αδελφότητας" του Παπουλάκου.

(276) Το περιεχόμενό τους δεν είναι γνωστό. Ο δήμαρχος Κρανιδίου στην αναφορά του προς το Βασιλικό Επαρχείο Σπετσών γράφει οτι παρόμοια είχαν βρεθεί στο κρανίδι και τον Αύγουστο του '52, δηλαδή μετά τη σύλληψη του Παπουλάκου. Αυτά είχαν σταλεί στον Εισαγγελέα Ναυπλίας αλλά η έρευνα που έγινε δεν έφερε τίποτα στο φώς. Στο φ.Μον.307 με ημερομ.22 Σεπτεμβρίου 1853.

(277) Βλ. αντίστοιχο Β.Διάταγμα και αναφορά Υπουργείου Δικαιοσύνης προς Εκκλησιαστικών, 2/1/1854, στο φ.Μον.307.

οτι η αμνηστεία αφορούσε τον Παπουλάκο ως πολίτη, ζήτησε την εφαρμογή της Συνοδικής αποφάσεως του Απριλίου του 1852 για τον περιορισμό του στην νήσο θήρα (278). Στις 22 Ιανουαρίου 1854 ο Χριστόφορος μεταφέρθηκε εκεί, στο μοναστήρι

(278) Υπουργείο Εκκλησιαστικών προς Ιερά Σύνοδο και Νομάρχη Κυκλάδων στις 4 Ιανουαρίου 1854 και προς Υπουργείο Δικαιοσύνης στις 2 του ίδιου μήνα, στο φ. Μον.307. Πρβλ. στην εφημερίδα Ορθόδοξος Τύπος, φύλλο 26 Αυγούστου 1988, αναδημοσίευση άρθρου του Μ.Μηνδρινού στα Κυκλαδικά θέματα, όπου περιέχονται τα έγγραφα που αφορούν τον περιορισμό του στη θήρα. Ο Μηνδρινός αναφέρει οτι η παραμονή του εκεί διήρκεσε δύο χρόνια, δηλαδή οτι μεταφέρθηκε αμέσως μετά τη σύλληψή του εκεί, πράγμα που δεν αποδεικνύεται απο το αρχειακό υλικό που χρησιμοποιήθηκε. Υπάρχει όμως και άλλη μαρτυρία για τη θήρα, απο τον έπαρχο του νησιού Αντώνιο Τσαμαδό: "Κατά τον Κριμαϊκόν πόλεμον κατεφέρετο [ο Παπουλάκος] κατά των δυτικών. Προς πρόληψιν παντός απευκταίου, διότι οι κάτοικοι εσέβοντο αυτόν, ανέλαβον υπ' ευθύνην μου να τον απομακρύνω και ανέθεσα εις τον εν θήρα σταθεμεύοντα Δημήτριον Σαχτούρην...να τον μεταφέρη εις Ανδρον, η δε κυβέρνησις ενέκρινε την πράξιν μου". Στην Εστία, τομ. 28, Ιούλιος- Δεκέμβριος 1889, εκδ. Ν.Γ.Πολίτης και Γ.Δροσίνης.

του Προφήτη Ηλία (279) όπου παρέμεινε μέχρι τον Ιούλιο. Ο επόμενος τόπος περιορισμού του ήταν η Μονή της Παναχράντου στην Ανδρο (280).

Σε όλη τη διάρκεια της εξορίας του εκεί συνέχιζε να κηρύττει και να προσελκύει κόσμο. Το Ηγουμενοσυμβούλιο της Μονής ζήτησε τη μεταφορά του Παπουλάκου, γιατί δεν μπορούσε να ελέγξει την κατάσταση που είχε δημιουργήσει. "...ημείς πάσκομεν", έγραφαν στο Επαρχείο, "δεν δυνάμεθα να αφίσωμεν ανοικτήν την θύραν της Μονής, και ου μόνον οι εντόπιοι καθ' εκάστην, ως δεν λανθάνει την Επισκοπήν τούτο, τρέχουσιν εις επίσκεψιν του Παπουλάκου τούτου, αλλά παρατηρούμεν και όσοι των εκτός προσορμισθώσιν εις οιονδήποτε τμήμα της Ανδρου έρχονται εις επίσκεψιν του και μάλιστα των κάτω μερών οι ναύται" (281).

Το Επαρχείο αύξησε τα μέτρα επιτήρησης, στέλνοντας έναν ακόμη χωροφύλακα και απαγορεύοντας την έξοδο του Παπουλάκου από το κελλί του. Όμως η κοσμοσυρροή δεν ήταν το μόνο πρόβλημα που είχε να αντιμετωπίσει το μοναστήρι της

(279) Νομάρχης Κυκλάδων προς το Εκκλησιαστικών, Ερμούπολη 19 Φεβρουαρίου, φ.Μον.307.

(280) Παραδόθηκε στο μοναστήρι στις 29 Ιουλίου 1854. Βλ. Αρχιμ. Εμμανουήλ Ι.Καρπαθίου, "Η εν Ανδρῳ Ιερά Μονή Παναχράντου", εν Αθήναις 1938. σελ.86 κ.ε.

(281) Κώδιξ της Μονής υπ' αριθ. 36, σελ. 398, 399. Στον Καρπάθιο, ο.π., σελ.87.

Παναχράντου. Τον Αύγουστο του 1855 έφεασε εκεί ο Επίσκοπος Ανδρου και Κέας Μητροφάνης, ο οποίος δημιούργησε ένα σοβαρό επεισόδιο, το οποίο έφτασε μέχρι τον Τύπο. Στις κατηγορίες που του προσήψε ο Παπουλάκος για σιμωνία (282), απάντησε χειροδικώντας και επιβάλλοντας απομόνωση (283). Χρειάστηκε η επέμβαση δικηγόρου (284) για να πειστεί ο Μητροφάνης να βγάλει από τη δεινή θέση τον υπέργνηρο Παπουλάκο.

Μέχρι το θάνατό του, στις 18 Ιανουαρίου 1861, ο Παπουλάκος δεν θα απασχολούσε άλλο τον τύπο.

(282) Και όχι μόνο. Τον κατηγόρησε ακόμη ότι χρησιμοποίησε "αισχρά μέσα" για να πάρει το αξίωμα του Επισκόπου. Ο Παπουλάκος και ο Μητροφάνης γνώριζονταν από παλιά σαν συμπατριώτες. Βλ. "Ανδριακά Χρονικά", Ι.Π.Ζωγράφου, τ.12 (1962), Αναδρομή εις τα περασμένα. Χρονογραφικά σημειώματα περί της Ανδρου. Μέρος Β': 1840-1874, απόσπασμα από την εφ. "Ανεξάρτητος", αρ.239, 4/10/1855. στη σελ. 134.

(283) Βλ. και το σχόλιο της εφ. "Ανατολή", αρ. 153, 11 Απριλίου 1856 για τη διαγωγή του Μητροφάνη: "Τοιαύτα έλεγαν και έπραττον οι ιεροεξετασταί του ΙΔ αιώνας, και οι βάρβαροι Ουλεμάδες εν Κωνσταντινουπόλει,* οπόταν ήθελον να κορέσωσι τα άγρια πάθη των , και να δικαιολογήσωσι την απάνθρωπον διαγωγήν τών! ".

(284) Μεσολάβησε ο Ν. Σαρίπολος, δικηγόρος των συγκατηγορουμένων του Θ.Καϊρη, στα Ανδριακά Χρονικά, ο.π. σ.111.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ.

1. ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.

Η εποχή μέσα στην οποία εμφανίστηκε το κίνημα του Παπουλάκου (1848-1852) χαρακτηρίζεται στην ιστορία ως περίοδος εσωτερικών ανωμαλιών και εξωτερικών πιέσεων. Και οι δύο ήταν συνέπειες του σχηματισμού του νέου Ελληνικού κράτους το 1833. Το νέο κράτος δεν ήταν το αποτέλεσμα της νικηφόρας έκβασης του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα του '21, αλλά το αποτέλεσμα της προσπάθειας των Μεγάλων Δυνάμεων να αποκομίσουν τα βέλτιστα οφέλη από τη διάλυση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας (285).

Η πολιτική της προστασίας χρέωσε με μια συγκεκριμένη φόρτιση τον Ελληνικό χώρο και τον εξέθεσε σε μια οριακή κατάσταση. Η υπόσπαση της αντίστασης των Βαλκανικών λαών από τις Μεγάλες Δυνάμεις, αποσκοπούσε στο να εξωθήσει την Τουρκία σε εδαφικές παραχωρήσεις. Μια τέτοιας υψής παραχώρηση ήταν και η δημιουργία του Ελληνικού κράτους.

Οι δύο δεκαετίες που μεσολάβησαν από την ίδρυσή του, μέχρι

(285) Ο προσεταιρισμός των Ελλήνων ήταν προσοδοφόρος πολιτικά εφόσον κατοχύρωνε την πρωτοβουλία στο ανατολικό παιχνίδι. Η άποψη λοιπόν, πως η Ελλάδα ήταν το 1833 ένα Βαυαρικό προτεκτοράτο, δεν απέχει πολύ από την πραγματικότητα, αν και μειώνει μια άλλη όψη της: το ότι η ξένη προστασία ήταν και εσωτερική επιλογή.

την εποχή του Παπουλάκου ήταν πολύ λίγος χρόνος για να αποδώσει καρπούς η προσπάθεια ανασύνταξης της χώρας.

Η δεκαετία του 1840 σηματοδεύτηκε από έντονες πολιτικές ζυμώσεις (1843: επανάσταση Γ' Σεπτεμβρίου, 1844: ψήφιση Συντάγματος), συχνές εξεγέρσεις (1844: στην Ακαρνανία, 1847: στην Πελοπόννησο και Στερεά, 1848: στα Ιόνια) και διπλωματικές εξάρσεις (1847: επεισόδιο Μουσούρου). Επίσης το εκκλησιαστικό ζήτημα ήταν σε εκκρεμότητα, επειδή η Σύνοδος είχε ζητήσει το 1843 την αλλαγή του καταστατικού νόμου για την Εκκλησία.

Η έξαρση των φιλελεύθερων κινημάτων στην Ευρώπη το 1848, άφησε στην Ελλάδα του 1850, εκτός από τα κύματα των προσφύγων (286), αρκετά εσωτερικά και εξωτερικά προβλήματα, που δεν προσιώριζαν εύκολη επίλυση. Το κλίμα της πολιτικής αβεβαιότητας επιδείνωνε η δυσμενής ιστορική συγκυρία.

Ο αποκλεισμός των ελληνικών λιμανιών από τον αγγλικό στόλο στις αρχές του 1850 (Παρκερικά), νέκρωσε για αρκετούς μήνες το εμπόριο, κάνοντας ακόμα πιο δύσκολο τον βαρύ χειμώνα εκείνης της χρονιάς (287). Τα Παρκερικά ήταν το προανάκρουσμα της μεγάλης οικονομικής ύφεσης που επρόκειτο

(286) Πολωνοί, Ούγγροι, Ιταλοί. Βλ. Μ. Δημητρίου, "Το Ελληνικό σοσιαλιστικό κίνημα", Πλέθρο, 1985, σελ. 66-73.

(287) Με τον αποκλεισμό δεν μπορούσαν να προμηθευτούν το καύσιμα που έρχονταν δια θαλάσσης, βλ. Μ. Ανγίνο, "Αι Αθήναι κατά το 1850", Ιστορικά σημειώματα, Εστία 1925, σελ. 323

να ακολουθήσει (1850-1855), με επίκεντρο τη σταφιδική κρίση και την κρίση της ναυτιλίας. Τον παγετό του 1850, ακολούθησε η σιτοδεία του 1851, που έβαλε σε κίνδυνο τη ζωή πολλών ανθρώπων, κυρίως των απομονωμένων περιοχών.

Δεν ήταν όμως μόνο η οικονομική δυσπραγία που ταλαιπωρούσε το νεοσύστατο κράτος. Το 1850 ήταν η χρονιά της επίρρωσης των εκκλησιαστικών ζητημάτων, τα οποία μέσα στην επόμενη διετία θα προκαλούσαν μεγάλη πολιτική και κοινωνική αναταραχή.

Το έναυσμα δόθηκε από το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως, όταν τον Ιούνιο του 1850 εξέδωσε τον Συνοδικό Τόμο, αναγνωρίζοντας έτσι την αυτοκεφαλία της Ελληνικής Εκκλησίας. Σε όλη τη διάρκεια του 1851 και μέχρι την ψήφιση του Τόμου το 1852, από τη Βουλή, τα εκκλησιαστικά νομοσχέδια ήταν μόνιμη πηγή πολιτικής έντασης. Την ένταση τροφοδοτούσαν και κάποια άλλα γεγονότα, που είχαν αναχθεί σε μείζονα θέματα: η παρουσία ξένων ιεραποστόλων (288), η υπόθεση του Θεόφιλου Καΐρη (299) και η δράση του Κοσμά Φλαμιάτου, ο οποίος

(288) Το 1851 ένας αμερικανός ιεραπόστολος, ο Ιωνάς Κίνγκ, κατηγορήθηκε για προσηλυτισμό και προσήχθη σε δίκη. Βλ. O.Frazer, ο.π. σελ. 230-231.

(299) Ο Θ.Καΐρης, κληρικός από την Άνδρο, προκάλεσε μέγα ζήτημα το 1839, όταν αρνήθηκε στην Ιερά Σύνοδο να δώσει ομολογία πίστεως. Η Σύνοδος τον είχε καλέσει σε απολογία,

εφέρετο ως πρωτεργάτης μυστικής εταιρείας που στόχευε στην ανατροπή του Οθωνα (290).

Εκτός από αυτά, η ατεκνία του βασιλικού ζεύγους, δημιουργούσε ένα οξύ πρόβλημα διαδοχής στο θρόνο και ευνοούσε, όπως ήταν επόμενο, έντονες διπλωματικές ζυμώσεις και εξωτερικές πιέσεις. Κάθε αντιπολιτευτική κίνηση εκλαμβάνονταν ως συννομωσία κατά του Στέμματος (βλ. "Καλογερική συννομωσία"), τα κρούσματα ληστείας πλήθαιναν, το ίδιο και οι τοπικές στάσεις και ανταρσίες (291).

Η εσωτερική κρίση δεν ήταν άμοιρη των διεθνών εξελίξεων. Το 1850 ήταν η χρονιά της καταστολής των φιλελευθέρων και εθνικών κινημάτων στην Ευρώπη, μετά τον επαναστατικό αναβρασμό του 1848. Στη διετία 1850-1852, η πρόσκαιρη συμπαράταξη της Γαλλίας και της Ρωσίας, για την απόκρουση της Βρετανικής απειλής (βλ. Παρκερικά), κατέληξε στην πλήρη κυριαρχία της Ρωσίας στο Ελληνικό πολιτικό προσκήνιο.

εξαιτίας της ιδιότυπης ερηνευτικής διδασκαλίας του, που στηριζόταν σε ένα δικό του σύστημα: τη "θεοσεβεία". Το θέμα του Καϊρη έμεινε ανοικτό μέχρι τον θάνατό του το 1853.

(290) Της Φιλορθόδοξου. Η καλύτερη παρουσίασή της γίνεται από τον Ι.Πετρόπουλο, στο Πολιτική και συγκρότηση κράτους, ο,π, σ. 365-381 και 727-744.

(291) Η πιο γνωστή ήταν η ανταρσία του αξιωματικού Μερενδίτη, ο οποίος το 1847 λήστεψε την Εθνική Τράπεζα στην Πάτρα. βλ. φ.145 Εσω.

Η άνοδος της Ρωσικής επιρροής, οφειλόταν όχι μόνο στην άνοδο της φιλορωσικής παράταξης των Ναπαίων (292), αλλά και στο θέμα του Τόμου, το οποίο η Ρωσία χρησιμοποιούσε για να ασκεί πιέσεις στην Ελληνική κυβέρνηση . Η στάση της Ρωσίας υπαγορευόταν από την πολιτική του πανσλαβισμού που ακολουθεύσε, δηλαδή την πολιτική της προστασίας κάθε ορθόδοξης εθνότητας, με απώτερο στόχο τη δημιουργία ορθόδοξης αυτοκρατορίας (293).

Τα εκκλησιαστικά ζητήματα, εκτός από την εσωτερική πολιτικο-εθνοκευτική διάσταση, είχαν λάβει γενικότερο χαρακτήρα, λόγω των απαιτήσεων που πρόβαλαν οι ετερόδοξοι στα προσκυνήματα των Αγίων Τόπων (294). Όταν η Πύλη τους αναγνώρισε κάποια δικαιώματα το 1852, σήμανε συναγερμός για τους Ορθοδόξους. Ο συναγερμός αυτός σε συνδυασμό με τη χρησιμολογική έξαρση, που είχε γίνει αισθητή από τα τέλη της

(292) Υπουργός Εκκλησιαστικών το 1951 ήταν ο Σ.Βλάχος από το κόμμα των Ναπαίων.

(293) Για το ρόλο της Ρωσίας βλ. την περιεκτική ανάλυση του C.Frazer, ο.π, σελ. 218 κ.ε, Για τον πανσλαβισμό Ε.Σκοπετέα, "Το πρότυπο Βασίλειο και η Μεγάλη Ιδέα", Πολύτυπο, 1989, σελ. 416-418 και Ν.Σβορώνο, "Επισκόπηση της Νεοελληνικής ιστορίας", Θεμέλιο, σελ. 81.

(294) Η δι-εκκλησιαστική σύγκρουση, είχε ξεκινήσει στην Ελλάδα από το 1834, όταν οι Καθολικοί απαίτησαν βελτίωση της θέσης τους στο νέο κράτος.

δεκαετίας του 1840, και την επίρρωση του Μεγαλοϊδεατισμού διαμόρφωσαν ένα ιδεολογικό ρεύμα που θα μπορούσε να χαρακτηρίσει την περίοδο 1850-52, περίοδο ερησκειτικού εθνικισμού.

Οι πρώτες εκδόσεις των χρησμών του Αγαθαγγέλου (295) κυκλοφόρησαν το 1838, εγκαινιάζοντας μία μακρά περίοδο προφητικής έξαρσης. Οι Τουρκο-αιγυπτιακές διαφορές του 1839-41 και ο Κριμαϊκός πόλεμος του 1853, αναζωπύρωσαν τις προσδοκίες για τη λύση του προβλήματος των αλυτρώτων Ελλήνων και τις προφητείες που συνδέονταν με τη λύση αυτή. Το 1852, χρονιά που το κίνημα του Παπουλάκου βρισκόταν στο απόγειό του, οι προσδοκίες κορυφώθηκαν εν όψει της συμπλήρωσης 400 χρόνων απο την Αλωση.

Το 1852 ήταν ακόμη η χρονιά των οραμάτων του Μακρυγιάννη και

(295) βλ. "Ο Αγαθάγγελος. Ητοι προφητεία περί του μέλλοντος των εθνών και ιδίως περί της Ελλάδος", εκδ. Σαλίβερος, κ.κ. Η πατρότητα των προφητειών είναι αμφιλεγόμενη. Τεκμηριωμένες πληροφορίες για τον Αγαθάγγελο δίνει ο Αλέξανδρος Καριώτογλου στο "Η περί του Ισλάμ και της πτώσεως αυτού ελληνική χρησμολογική γραμματεία. Απο των αρχών του 16ου μέχρι του τέλους του 18ου αιώνας", Αδμοσίευτη διδ. διατριβή 1982, σελ. 169-172. Συγγραφέας του Αγαθαγγέλου θεωρείται ένας κληρικός του 17ου αιώνα απο τη Θράκη, ο Θεόκλητος Πολυείδης.

των προφητικών διαγγελμάτων του Σερίφιου (296). Η ερησκειτική έξαρση που χαρακτηρίζει την εποχή του Παπουλάκου αποκαλύπτει τους τρόπους μέσα από τους οποίους οι διάσπαρτες κοινωνικές δυνάμεις δρούσαν συλλογικά.

Τα αίτια της προφητικής έξαρσης θα έπρεπε να αναζητηθούν στο πρόβλημα της εθνικής ταυτότητας που δημιούργησε ο σχηματισμός του νεοελληνικού κράτους και στο φάσμα των κοινωνικών αλλαγών που προκάλεσε. Αλλαγές 1ον: στους όρους της εξουσίας - από την υποτέλεια στην απόλυτη και κατόπιν στη συνταγματική μοναρχία

2ο: στη διοίκηση - όπου τις υψηλότερες θέσεις κατείχαν οι Έλληνες του εξωτερικού, οι ετερόχθονες, που είχαν την εμπειρία του δυτικού κράτους.

3ο: στη στρατιωτική οργάνωση - τα σώματα των ατάκτων του Αγώνα δεν μπορούσαν να σχηματίσουν τον εθνικό στρατό που

(296) Το πραγματικό όνομα του Σερίφιου ήταν Ιωάννης Παπαδόπουλος. Ήταν αντιπρόσωπος της Σερίφου στην Εανοσυνέλευση του Αργους, εξ ου και το ψευδώνυμο. Πίστευε ότι ήταν προορισμένος να γίνει αυτοκράτορας του Βυζαντίου, επειδή οι χρησμοί ανέφεραν έναν Ιωάννη. Το 1841, 1847, 1851 και 1853, εξέδωσε τεύχη με προφητείες για το "τέλος" των Οθωμανών. Βλ. στην εφ. "Αιών", φ.12/2/1997. Επίσης στον J.Aiton, The Drying up of the Euphrates or the Downfall of Turkey prophetically considered, London 1853, όπου περιέχονται προφητείες του.

χρειάζοταν το κράτος

4ο: στην εκκλησιαστική οργάνωση - κατά το προτεσταντικό πρότυπο.

Ήταν αλλαγές που επέβαλαν "νέα πεδία δράσης, νέους πρωταγωνιστές και νέα μορφή λογικής" (297). Ο λαός έπρεπε να ενταχθεί σε αυτό το καινούριο σχήμα, χωρίς όρους (όροι θα ήταν π.χ. η αναγνώριση κάποιων παραδοσιακών πεδίων όπως η εκκλησιαστική οργάνωση). Γι' αυτό προσελάμβανε την αλλαγή σαν απειλή και η βία στην οποία συχνά κατέφευγε (ληστεία - εξεγέρσεις) ήταν ανάλογη του μεγέθους της αλλαγής (298). Γεγονός πάντως είναι ότι ο λαός απέδιδε άλλες προθέσεις στο νεωτεριστικό κράτος και ανεξάρτητα από το αν κατανοούσε τις πραγματικές του προθέσεις, δεν ταυτιζόταν με αυτό. Αντίθετα το αντιμαχόταν. Ο αποκλεισμός του λαού από τα νέα πεδία δράσης, συσώρευε την κοινωνική δυσαρέσκεια, απαλείφοντας τις τοπικές διαφορές και δημιουργώντας ομοιογενείς εστίες αντιπολίτευσης.

Από την άλλη πλευρά, η επιθυμία του κράτους να σπάσει τις παραδοσιακές μορφές κοινωνικής οργάνωσης (πελατειακά δίκτυα, φατριασμό, εκκλησιαστική αυτονομία, τοπικά προνόμια)

(297) Βλ. C.Offe, Disorganised Capitalism, ο.π, σελ. 150.

(298) βλ. Peter Berger, T.Luckman, The social construction of reality, A treatise in the sociology of knowledge, Penguin 1966, σελ. 176.

υπαγορευόταν από την εύλογη ανάγκη να ελέγχει την περιφέρεια, για να διατηρεί την εσωτερική του συνοχή και οργάνωση. Το όραμα του Θεωνα για τη δημιουργία ενός εθνικού κόμματος υπό το στέμμα, κατά την πρώτη σεωνική δεκαετία, δείχνει ακριβώς αυτή την επιθυμία, αλλά και την ανάγκη του κράτους να στέκεται υπεράνω όλων. Ανάγκη που προσέκρουε συνεχώς στις αντιμαχόμενες κοινωνικές δυνάμεις, που εξέφραζαν σε πολιτικό επίπεδο τα τρία μεγάλα κόμματα: το αγγλικό, το γαλλικό και το ρωσικό (299).

Θα μπορούσε λοιπόν να υποστηριχθεί, ότι η μετάβαση στη νέα κοινωνική πραγματικότητα γινόταν σε όφελος των παραδοσιακών ελίτ: των προκρίτων, που αντιπροσώπευαν κυρίως τη γαιοκτητική ολιγαρχία της Πελοποννήσου και ενός μέρους των στρατιωτικών, που είχαν καταφέρει να ιδιοποιηθούν την κρατική εξουσία, όπως παλιότερα είχαν ιδιοποιήσει την Τουρκική (300). Σε αυτού θα πρέπει να προστεθούν και οι

(299) Η ψήφιση του Συντάγματος το 1844, δεν άλλαξε αυτή την εικόνα, αντίθετα την ισχυροποίησε γιατί προσέφερε νέα κίνητρα πολιτικής υπεροχής. Βλ. στον Ι.Πετρόπουλο, ο.π, "το διασπαστικό έργο των κομμάτων ενισχύεται φυσικά από τις αντίστοιχες δυνάμεις που τα κηδεμονεύουν", στη σελ. 624.

(300) Βλ. στον Ν.Σβορώνο, Επισκόπηση..., ο.π. σσελ. 44. Την ιδιοποίηση ο Β.Φίλιππας αποκαλεί "νέο ραγιαδισμό", σελ. 134, στο "Κοινωνία και Εξουσία στην Ελλάδα 1. Η νόθα αστικοποίηση

Ελληνες του εξωτερικού (το παροικιακό κεφάλαιο), που είχαν αναλάβει τον καθοδηγητικό ρόλο στη μετάβαση.

Το "ανακάτεμα των δυτικών θεσμών και της εγχώριας πολιτικής πρακτικής" (301), δεν ήταν αρκετό για να αντιστρέψει τους ρόλους: η κοινωνική αλλαγή ισχυροποιούσε τα συμφέροντα των ήδη ισχυρών και απειλούσε τα συμφέροντα των στρωμάτων που, είτε δεν κατάφερναν να αγαμορφωθούν και να συμμορφωθούν προς τη νέα πραγματικότητα (όπως ένα μέρος των οπλαρχηγών και του κλήρου), είτε είχαν αποκλειστεί εξ αρχής από αυτή.

Τα δεύτερα δεν ήταν άλλα από τα λαϊκά στρώματα του αγροτικού χώρου, που έχοντας πληρώσει το μεγαλύτερο τίμημα για την Απελευθέρωση, ζούσαν σε οριακές συνθήκες διαβίωσης. Η μόνη διέξοδος ήταν η ληστεία, οι συνομωσίες ή τα κινήματα του τύπου του Παπουλάκου. Το κράτος αδυνατούσε να ελέγξει τη δυσαρέσκεια και τους μηχανισμούς που διέθεταν αυτά τα στρώματα για να την ενεργοποιούν. Μηχανισμούς που πρόδιδαν,

1800- 1864", Αθήνα 1974. Η επιβίωση των παραδοσιακών ελίτ ήταν το αποτέλεσμα της τυχοδιωκτικής ιδιοποίησης εθνικής γής και πολιτικής εξουσίας. Στον ίδιο, σελ. 67-89 Πρβλ. Κ.Βεργόπουλο, "Το αγροτικό ζήτημα στην Ελλάδα", Εξάντας 1975, σελ. 40.

(301) Στον Θ.Βερέμη, "Κράτος και έθνος στην Ελλάδα:1821 - 1912", Ελληνισμός, Ελληνικότητα, Ελληνική κοινωνία 1, σελ. 60.

όπως θα διαπιστώσουμε, μία ανθεκτική και ισχυρή κοινωνική συγκρότηση. Ο αντίλογος της παραδοσιακής κοινωνίας στο νεωτεριστικό κράτος ήταν δυναμικός (302). Το κίνημα του Παπουλάκου το αποδεικνύει.

(302) "Αυτό που καταχρηστικά αποκαλούμε παραδοσιακή στάση δεν είναι ακίνητο και ανεξέλικτο", στον Α.Λιάκο, Περί λαϊκισμού, περ. Ιστορικά, τομ.6, τευχ. 10, σελ. 20.

2. Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ.

Το επίκεντρο της αντιδικίας Παπουλάκου και κρατικής εξουσίας, δεν ήταν μόνο η εκκοσμίκευση της εκκλησίας, αλλά αυτό που ο Παπουλάκος θεωρούσε απώτερο στόχο της: η διάλυση της θρησκείας (βλ. στο χρονικό: "απειλείται το θρησκευτικόν", "η πίστις χάνεται"). Το κράτος συνιστούσε απειλή κατά της ορθοδοξίας, γιατί έθετε νέους όρους (303) εκκλησιαστικής και κοινωνικής συγκρότησης. Οι όροι του Παπουλάκου ήταν διαφορετικοί: ορθόδοξος μονάρχης - ανεξάρτητη από το κράτος εκκλησία.

Το σημαντικό είναι ότι από την πλευρά του κράτους, η στάση του Παπουλάκου προσλαμβάνεται ως πολιτική αμφισβήτηση, γεγονός που μπορεί να σημαίνει δύο πράγματα ταυτόχρονα ή μη: 1. ότι η ταύτιση θρησκείας και πολιτικής δεν αφορούσε μόνο τα λαϊκά στρώματα και 2, ότι η θρησκεία προσφερόταν για πολιτική χρήση.

Η βιασύνη του κράτους να αποδώσει πολιτικές προθέσεις στο κίνημα - χωρίς αυτό να αρκεί βέβαια για να χαρακτηριστεί πολιτικό - υποδηλώνει την ανασφάλειά του ή την πρόθεσή του να "εγλωβίσει" το κίνημα μέσα σε ένα χώρο γνώριμης πολιτικής συνδιαλλαγής.

Αυτός ήταν ο χώρος της Φιλορθοδοξίας, που στα 1850, όπως έχουμε δει, παρέπεμπε στο φιλορωσισμό και το Ναπαιϊκό κόμμα (το Ρωσικό). Η άνοδος της ρωσικής επιρροής στο διάστημα 1850-1852 και η προφητική έξαρση, ευνοούσαν, αν όχι

(303) Όπου νέο συνώνυμο του ξένο, επισημαίνει ο Δ.Κυρτάτσας, ο.π, σ.200.

επέβαλαν, το χαρακτηρισμό του Παπουλάκου ως μέλους της Φιλορθόδοξου εταιρείας, στενού συνεργάτη του Κοσμά Φλαμιάτου και οργάνου των Ναπαίων (304). Η άποψη που θέλει τον Παπουλάκο να μυστείται από τον Φλαμιάτο, δεν έχει επιβεβαιωθεί από το αρχειακό υλικό. Το γεγονός ότι εκινούντο στους ίδιους χώρους (κυρίως τον μοναστικό) (305),

(304) Όμως, τονίζει σωστά η Ε.Σκοπετέα, ο "λαϊκός φιλορωσισμός δεν συνέπιπτε αυτονόητα με το Ναπαιϊκό κόμμα", στη σ.330. Κι αν ακόμα ο αγαθαγγελισμός (η πίστη στις προφητείες του Αγαθαγγέλου) ήταν το "μέσο διαμαρτυρίας της πληβείας βάσης του Ρωσικού κόμματος", όπως υποστηρίζει ο Nicolouroulos, σ.52, αυτό δεν σημαίνει ότι οι πληβείοι ασπάζονταν τις πεποιθήσεις των πατρικίων και χειραγωγών τους σε τέτοιο βαθμό, ώστε να γίνονται όργανά τους. Ο Μακρυγιάννης το δηλώνει ξεκάθαρα: "χορτάσαμεν πλέον λευτεριά συνταματική από τους Αγγλους και Γάλλους και ορθόδοξία Ρούσσικη με την Φιλορθόδοξο Εταιρεία αυτεινών των ομοερέσκων μας Ρούσσων, στα Απομνημονεύματα, βιβλίο Γ. κεφ.5. Άλλο στοιχείο που επιβεβαιώνει αυτή τη θέση είναι οι ταλαντεύσεις του φιλοναπαιϊκού Τύπου, ανάμεσα στην αποδοχή και την απόρριψη του Παπουλάκου.

(305) Κέντρο του Φλαμιάτου ήταν το Μέγα Σπήλαιο, πολύ κοντά άλλωστε και στη γενέτειρα του Παπουλάκου. Για τη δράση του Φλαμιάτου εκεί, στις αρχές της δεκατίας του 1840 βλ. π. Γ. Μεταλληνού, Κοσμάς Φλαμιάτος (1786-1852), Ανάτυπον εκ του

αυξάνει οπωσδήποτε το ενδεχόμενο μιας τέτοιας μύησης. Για τον αντιπολιτευόμενο στο Ρωσικό κόμμα, Τύπο της εποχής ήταν βεβαιότητα.

Ο J.Nicolourouλος θεωρεί τον Παπουλάκο έναν από τους πολιτικο - ερησκευτικούς δημαγωγούς της Μεγασπηλαιώτικης πολιτικής δράσης. Έναν κρίκο στην αλυσίδα που από τον Φλαμιάτο οδηγεί στα σύγχρονα ερησκευτικά σωματεία (306). Μια τέτοια άποψη, αν ισχύει, θα μπορούσε να δώσει στοιχεία για την κοινωνική και πολιτική δυναμική του μοναστικού χώρου στον 19ο αιώνα.

Είναι πολύ πιθανό ο Παπουλάκος ως μοναχός να αντλεί από μια "παράδοση ανταρσίας" (307) που δεν βρισκόταν στο περιθώριο της κοινωνικής ζωής, όπως η ληστεία. Η κοινωνική διαμαρτυρία φύσει του μοναχισμού πιθανότατα ήταν μια γενικευμένη πεποίθηση.

Εντούτοις ο Παπουλάκος χαρακτηρίστηκε και ληστής από την

περιοδικού Θεολογία, τ.ΝΗ, τευχ.Β, σ.294-321, Αθήναι 1987.

(306) Ο Nicolourouλος παραβλέπει όμως τον αγροτικό χαρακτήρα του κινήματος του Παπουλάκου, που έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τον αντίστοιχο αστικό, αλλά και αντιμοναστικό, των σωματείων, στο *From Agathangelos to the Megale Idea*, Balkan studies, 1985. Για μια γενική εικόνα των σωματείων, Spyridon Galanis, *La conception de l' Eglise dans la pensee theologique et les mouvements religieux en Grece, de 1830 a nos jours*, διδ. Διατριβή, Στρασβούργο 1986.

(307) Ο όρος του Στάθη Δαμιανάκου: Παράδοση ανταρσίας και λαϊκός πολιτισμός, Πλέθρον, Αθήνα 1987.

κρατική εξουσία (308). Δεν γνωρίζουμε αν αυτό διευκόλυνε το κράτος στην καταστολή του κινήματος, ή αν εξέφραζε απλώς την προσπάθεια να μειωθεί το κύρος του ηρωοποιημένου μοναχού. Σε κάθε περίπτωση όμως, ο Παπουλάκος αποκάλυπτε την αδυναμία του κράτους να εξουσιάζει και να ελέγχει την απομονωμένη περιφέρεια. Και η αδυναμία αυτή επέτρεπε τη συνεχή αναπαραγωγή των πελατειακών σχέσεων (309).

Αποτελεί κοινή παραδοχή των μελετητών του 19ου αιώνα, και όχι μόνο του Ελληνικού (310), ότι τα φαινόμενα κοινωνικής

(308) Οι ληστές συνδέονταν με δεσμούς ομαιμοσύνης, αγχιστείας, πελατειακούς και πνευματικούς με το τσελιγκάτο, τα γειτονικά τους χωριά, τους πολιτικούς, τους στρατιωτικούς. Με τα μοναστήρια τους συνέδεαν δεσμοί πνευματικής συγγένειας (αδελφοποιίες), στον Δαμιανάκο, ο.π, σ.93. Σπανιότεροι αλλά ενδεικτικοί είναι οι δεσμοί μεταξύ ληστών και μοναχών αναφέρει ο Γιάννης Κολιόπουλος, σ.225, *Ληστές, Η κεντρική Ελλάδα στα μέσα του 19ου αιώνα*, 1979.

(309) Βλ. για την αναπαραγωγή των πελατειακών σχέσεων και στη σύγχρονη εποχή, Luis Roniger, *Modern patron -client relations and historical clientilism*, *European Journal of Sociology*, 1983, σ.63 κ.ε.

(310) Βλ. την ενδιαφέρουσα μελέτη του Henk Driessen για την Ανδalousία του 19ου αιώνα, *The noble bandit and the bandits of the nobles*, *Arch. europ. de soc.*, 1983, όπου ανάλογοι πελατειακοί μηχανισμοί ευθύνονται για την παράταση ληστρικών φαινομένων στη Νότια Ευρώπη, στη σ. 113, "political bosses used

αναταραχής και παρανομίας υποκινούνται κατά το πλείστον, απο πελατειακά δίκτυα. Ο Παπουλάκος θεωρήθηκε παράνομος απο τη στιγμή που η Ιερά Σύνοδος του απαγόρευσε να κηρύττει. Δεν έχει τόση σημασία αν "κηρύχθηκε " παράνομος σαν "ληστής" ή μοναχός, όσο τι συνέπειες είχε η κήρυξη και τι μηχανισμούς έθετε σε λειτουργία. Υπο το καθεστώς της παρανομίας το κίνημά του προσφερόταν για πολιτική καπηλεία. Το είδος των πολιτικών συγκρούσεων της εποχής, "η πολιτική της σκιάς" (311) σχεδόν την επέβαλε.

bandits for their ends contributing to the instability of state power", "a state which has not yet succeeded in establishing rural security is likely to produce bandits". Για τον Ελληνικό χώρο πρβλ. Νίκου Κοταρίδη, *La societe traditionnelle face a l'etat moderne, etude sur la revolte militaire de 1848 en Grece*, Paris 1987, διδ. διατριβή, οι παράνομοι συστατικό στοιχείο φανταστικών ανταγωνισμών.

(311) Για τον όρο βλ. στον Paul Santa-Cassia, *Patterns of covert politics in post - Independence Cyprus*, *European Journal of Sociology*, tome XXIV, 1983, num.1, Cambridge univ. Press, σ.115-147. Πρβλ. στην εφημερίδα Αιών, φ. 21ης Μαρτίου 1851 " Εκ των τρανών αυτών, εκτός της υλικής ωφελείας, υποθάλλουσι την ληστείαν, οι μεν ελπίζοντες δι' αυτής να έλωσιν εις τα πράγματα, οι δε δι' εκδικήσεως και άλλοι δια να καταδείξωσιν ανικάνους τους επιφορτισμένους την καταδίωξιν των ληστών στρατιωτικούς..", και στην Αθηνά, φ.23ης Φεβρουαρίου του ίδιου χρόνου, "διότι ουδείς αγνοεί

Μπορεί το κίνημα ασυνείδητα να εξυπηρετούσε τα συμφέροντα και τους στόχους των οικογενειών της Μάνης για παράδειγμα, στον αγώνα τους για επικράτηση και δύναμη (312). Η συνειδητά, αυτό θα το δείξει η μελλοντική έρευνα, τα συμφέροντα των φιλορθοδόξων ή των Ναπαίων. Όμως η βάση του εξαργύρωνε με τον καλύτερο τρόπο την "εξυπηρέτηση", εκμεταλλευόμενη τις διαθέσεις και τις ιδιοτέλειες αυτών που ήθελαν να την κατευθύνουν (313).

Η ασθενική κεντρική εξουσία εκτός του ότι άφηνε πολλά περιθώρια δράσης στους προστάτες, αναγκάζοταν να αναζητήσει αμφίβολης νομιμότητας στηρίγματα από την ίδια την

οτι από τα Καπετανάτα συσταίνονται αι δημαρχίαι, απορρέουσι και οι Βουλευταί και αλλοίμονον εις τους πολίτας εκείνους, όσοι δεν ψηφοφορήσουν υπέρ των υπο των Καπετανάτων συσταινομένων δημάρχων και Βουλευτών".

(312) Για ανάλογη κάλυψη συμφερόντων μιας φθίνουσας ελίτ - η αντιστοιχία με τους Μαυρομιχαλαίους δεν θα ήταν άστοχη - βλ. στον James Scott, *Peasant Resistance: Islamic and Christian, Comparative Studies in society and history*, vol 29, 3, July 1987, σ.421.

(313) Αρκεί να θυμηθεί κανείς τη διπλή συμπεριφορά των Λακώνων προς τη εξουσία. Από τη μια δήλωναν υποταγή και συνεργασία, από τη άλλη έκρυβαν τον Παπουλάκο. Όσοι είχε αποδειχτεί ότι κρατούσαν αυτή τη στάση σημειώνονται στον προσωπογραφικό πίνακα με + - .

περιφέρεια που επιθυμούσε να ελέγξει (314). Στην υπόθεση του Παπουλάκου αντιπροσωπεύτηκε όλο το φάσμα αυτών των στηριγμάτων - μεσολαβητών: πολιτικοί, στρατιωτικοί, εκκλησιαστικοί.

Τα οφέλη που απεκόμιζαν ήταν πρωτίστως μη υλικά: Οι εκκλησιαστικοί (επίσκοποι όπως ο Λακωνίας Ασίνης, εκκλησιαστικοί τοποτηρητές ή επίτροποι όπως ο Δ.Σασανάς ή ο Καλλίνικος Καστόρχης) μπορούσαν να προσβλέπουν σε μια καλύτερη θέση στην εκκλησιαστική ιεραρχία.

Οι στρατιωτικοί (Γερμανός Μαυρομιχάλης, Γενναίος Κολοκοτρώνης, Σπυρομίλιος) αξιώματα, τα οποία αποτελούσαν πηγή πολιτικής επιρροής και καθόλου ευκαταφρόνητα εισοδήματα (315). Και οι πολιτικοί (Βουλευτές Λακεδαιμόνος, Δούκας) την εξασφάλιση της εκλογικής τους πελατείας.

Ο Αιών είναι σαφέστερος: "...άλλοι μεν δια να συστηθώσιν ετι

(314) Την αντιφατική αυτή πραγματικότητα επισημαίνει και ο Rod Aya στο *The Missed Revolution: the fate of rural rebels in Sicily and Southern Spain 1840-1950*. *Papers on European and Mediterranean Societies*, III, Amsterdam 1975.

(315) Συνήθως όσοι διορίζονταν αρχηγοί στρατιωτικών σωμάτων στρατολογούσαν ένα εικονικό ποσοστό ανδρών, για να καρπώνονται τους ανάλογους μισθούς. Βλ. στον Χρήστο Λούκο, Η ενσωμάτωση μια παραδοσιακής αρχοντικής οικογένειας στο νέο ελληνικό κράτος: η περίπτωση των Μαυρομιχαλαίων, Ιστορικά, τομ. 1, για το ότι οι Μαυρομιχαλαίοι έχασαν και αυτό το προνόμιο επι Καποδίστρια.

μάλλον επι δουλοφροσύνη όπως διατηρώνται εις τας θέσεις των, άλλοι δε, δια να τύχωσι προβιβασμού, καίτοι υπομειδιώντες δια την απάτην της Εξουσίας ή την εν γνώσει πλάνην αυτής δι' άλλους σκοπούς και συμφέροντα, έσπευσαν να χαρακτηρίσωσι την υπόθεσιν [Παπουλάκου] οίαν επεθύμει η εξουσία, ήτοι ως εγκλημα καθοσιώσεως" (316).

Εγκλημα ή οχι τα Χριστοφορικά επιβεβαίωναν για άλλη μια φορά την προεπαναστατική αντιζηλία, ανάμεσα σε στρατιωτικούς και πολιτικούς αξιωματούχους, που διατηρήθηκε το ίδιο έντονη και μετά την ίδρυση του νέου κράτους (317). Η μεσολάβηση αυτών των ομάδων (στρατιωτικών, πολιτικών, εκκλησιαστικών) για την καταστολή του κινήματος και η προσπάθειά τους, στο μέτρο που έγινε, να καρπωθούν μέρος της απήκησης του, είχε δύο συνέπειες:

1. αφενός το κίνημα εμφανιζόταν οτι είχε οργάνωση και συνειδητούς πολιτικούς στόχους,
2. αφετέρου αλλοίωνε τα πραγματικά αιτήματά του (318).

(316) φύλλο 27ης Αυγούστου 1852.

(317) Βλ. στο χρονικό τις συγκρούσεις και το κλίμα καχυποψίας του στρατιωτικού Μίλιου με τον πολιτικό Δούκα. Σε γενικές γραμμές οι διαπιστώσεις του Ι.Πετρόπουλου για αυτές τις δύο ομάδες και την πελατειακή τους συμπεριφορά, κατά τη διάρκεια της πρώτης οθωνικής δεκαετίας, ισχύουν και για τη δεύτερη, στην οποία δρά ο Παπουλάκος.

(318) Ο Ν.Κοταρίδης ερμηνεύει το φαινόμενο ως "νόθευση" των πολιτικών και των κομμάτων, που μεσολαβούν ανάμεσα στο κράτος και την κοινωνία, ο.π, σ.20-28.

Ο Παπουλάκος αναγνωρίζει την πολιτική σημασία μιας τέτοιας μεσολάβησης, αγνοώντας ή παραβλέποντας τις συνέπειες, όταν δίνει σε έναν βουλευτή να παραδώσει προσωπική του επιστολή προς τον Θεώνα (319). Αλλά η αντιπολίτευση που εμάχετο το κίνημα (αγγλόφιλοι, γαλλόφιλοι, αντιτομιστές και ένα μέρος των φιλορθεοδόξων) εκμεταλλεύτηκε στο έπακρο αυτές τις συνέπειες. Το επιχείρημά της ήταν η πολιτική χρησιμοθηρία του ερρησκευτικού συναισθήματος του λαού, από τους "επιτήδειους αγύρτες" όπως ο Παπουλάκος. Η φιλορθεοδοξία για τους πολέμιους του, ταυτιζόταν με έναν επικίνδυνο αντιδυτίκισμό και φιλορρωσισμό, που απειλούσε την πολύτιμη ανεξαρτησία του κράτους.

Η αντιπολιτευτική μάχη ευνοούσε το κίνημα, όσο το επέτρεπε η ιστορική συγκυρία (π.χ. ο θόρυβος για τα εκκλησιαστικά νομοσχέδια και τους μισιονάριους). Οι αντιδράσεις κατά του κινήματος μεγιστοποιούσαν την απήχυσή του, γιατί σκλήρυναν τη στάση των οπαδών του και ανέβαζαν τις μετοχές του στο πελατειακό χρηματιστήριο. Ο κίνδυνος κατά της ερρησκείας, το κύριο μοτίβο του κινήματος, αποκεινυόταν χρήσιμο όπλο στα

(319) Κατά τον Ν.Κοταρίδη αυτή η ενέργεια υποδεικνύει τα ρήγματα της λαϊκής ιδεολογίας: στη зоφερή πραγματικότητα τους κράτους υπήρχαν και κάποιοι "καλοί", όπως ο βουλευτής Πατριαρχέας, στον οποίο επέδωσε την επιστολή ο Παπουλάκος, στο Όψεις της παραδοσιακής επανάστασης και της ιδεολογίας της. Σχόλια πάνω σε μια επιστολή του Οδυσσέα Ανδρούτσου, υπο έκδοση.

χέρια των ισχυρών αφού κινητοποιούσε τις μάζες (320).

Συνοψίζοντας μπορούμε να πούμε ότι, ένα μέρος της αντιπολίτευσης (αντιτομιστές) συγκέντρωνε τα πυρά του στο ότι οι πολιτικοί χρησιμοποιούσαν τη θρησκεία προς ίδιον όφελος, και ένα άλλο (τμήμα τομιστών) στο ότι οι θρησκευόμενοι πολιτεύονταν.

Αλλά και τα δύο μέρη αγνοούσαν, ίσως ηελημένα, την πραγματικότητα της διαπλοκής θρησκείας και πολιτικής, πολιτευόμενα υπέρ της μίας ή της άλλης πλευράς (της θρησκείας ή της πολιτικής).

Μετά τη σύλληψη του Παπουλάκου τον Ιούνιο του 1852, αντιπολιτευτές και υποστηρικτές (μεταξύ των δεύτερων και η ρωσόφιλη εφημερίδα Αιών), ανακουφισμένοι μάλλον απο τη λήξη μιάς περιπέτειας, που παρολίγο να ξέφευγε απο τον έλεγχό τους (321), αποκήρυξαν δημόσια το κίνημα.

(320) Βλ. την παρατήρηση του Francois Houtart, προσαρμοσμένη στη σύγχρονη πραγματικότητα: "For a political or social movement, an atheistic doctrinal position can only lead to an enstrangement of the masses and, as a consequence, reinforce the utilization of religion as an ideological and political factor by the dominant social classes". Towards a sociology of Marxist Atheism, στο Soc. Compass, 1-3, 1988, σ.164.

(321) Η γνήσια λαϊκή απήχηση του κινήματος ξεκινά απο το σημείο που σταματά ο έλεγχος, ακόμα και των οπαδών. Ίσως αυτό υπονοεί και η Σκοπετέα όταν γράφει: "Η έντονη λαϊκή

Τα "Παπουλακικά" καταχωρήθηκαν στη συνείδηση της εποχής ως "Επανάσταση" ή "εργασκευτική Εταιρεία" (322), από αυτές που μπορούσαν να δημιουργήσουν τα ταραγμένα χρόνια πριν τον Κριμαϊκό.

Αν η κρίση των συγχρόνων του Παπουλάκου αποδεινύεται ανθεκτική στο χρόνο, άλλο τόσο ισχυρή παραμένει η μνήμη του στη λαϊκή συνείδηση. Γι αυτό οι αιτίες της απήκησής του θα έπρεπε να αναζητηθούν και αλλού.

Μέσα στη δίνη τόσων συγκρουόμενων συμφερόντων, θα έμοιαζε μάταιο να αναζητηθεί μία και μόνη πειστική απάντηση στο πρόβλημα της πολιτικής ταυτότητας του κινήματος.

παρουσία με κύριο ξέσπασμά της στο κίνημα του Παπουλάκου, προεξοφλούσε.. το αδιέξοδό της, ταυτόχρονα όμως υπεδείκνυε τους κινδύνους που ενείχε η ανεξέλεγκτη επιβίωση μιάς αδέσποτης ιδεολογίας", ο.π, σ.178.

(322) Και οι δύο χαρακτηρισμοί στον Αιώνα της 28ης Ιουνίου 1852.

3. ΟΙ ΕΣΤΙΕΣ ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗΣ.

Οι δύο δεκαετίες της Θεωνικής μοναρχίας, (απόλυτης και κατόπιν συνταγματικής) δεν αποδείχθηκαν αρκετές για να σχηματιστεί το ευπρόσωπο κράτος που είχαν οραματιστεί οι κηδεμόνες του και οι υποστηρικτές τους στην Ελλάδα (323). Ισχυρές αντίρροπες δυνάμεις υπονόμευαν συστηματικά την εγκαθίδρυση συγκεντρωτικής και αποτελεσματικής εξουσίας. Προερχόμενες κυρίως από τα λαϊκά στρώματα της υπαίθρου και τα ηγετικά στελέχη τους (που δεν είχαν ικανοποιηθεί από τη θέση που τους επεφύλαξαν τα νέα πεδία δράσης), δημιούργησαν ένα διαρκώς ογκούμενο κύμα δυσφορίας για τις επιλογές του κράτους και των φορέων του (324).

Οι δυνάμεις αυτές ανέλαβαν έναν έντονο αντιπολιτευτικό ρόλο, ο οποίος ευθύνεται για τα φαινόμενα που χαρακτηρίζουν

(323) Πάνω σε αυτή την αποτυχία ριζώνει το αλυτρωτικό και εθνικιστικό θέμα. Αυτή συντηρεί εξάλλου και τις προσδοκίες του παρελθόντος, το χιλιασμό. βλ. και Γ.Λεονταρίτη, Εθνικισμός και Διεθνισμός: πολιτική ιδεολογία, Ο πολίτης, τευχ.44, Ιουλ. 1981. Για την ομοφωνία στη διαπίστωση της αποτυχίας του εξερωπαϊσμού, βλ. Σκοπετέα, σ.162-168.

(324) Χωρίς αυτό να σημαίνει απαραίτητα απόρριψη της νομιμότητας της κρατικής εξουσίας. Η αντίθεση σήμαινε κυρίως προσπάθεια μετατροπής των συναπειρών της εξουσίας, προσπάθεια να καθορισθεί και από άλλους το κράτος. Γι αυτό με την κριτική που ασκεί ο Παπουλάκος στον Θεώνα, δεν αντιπολιτεύεται τον βασιλικό θεσμό αλλά το πρόσωπο. Βλ. και J.M.Barbalet, Power and resistance, The British Journal of Sociology, vol. XXXVI, num.4.

τον μέσο 19ο αιώνα: εξεγέρσεις - στάσεις - συνομωσίες και ληστεία.

Φαινόμενα, που είτε είχαν το κέντρο τους στο κέντρο (βλ. πολιτικούς που υποκινούν τη ληστεία), είτε στην περιφέρεια συνδέονται μεταξύ τους με την παλατιακή λογική και τη νοοτροπία της συνομωσίας και της ανατροπής. Τα συστατικά του φατριασμού: ο βραχυπρόθεσμος προγραμματισμός, η εξατομικευμένη πολιτική και ο συγκεκριμένος χαρακτήρας της (325), οδηγούσαν στη συνομωτική εξουδετέρωση των αντιπάλων. Έτσι οι περισσότερες τοπικές εξεγέρσεις γίνονταν για "προσωπικούς ανταγωνισμούς" (326) ή για τον έλεγχο της πελατείας.

Η συνομωτική ανατροπή πρέπει να κατανοηθεί ως θεμιτή μορφή πολιτικού ανταγωνισμού, μέσα στα πλαίσια του φατριασμού, όχι σαν οριακή πρακτική διαφόρων ομάδων συμφερόντων κάτω από την πίεση της συγκυρίας. Μέσα σε αυτό το γενικό κλίμα η στασιαστική δράση του Παπουλάκου και η σύνδεσή του με τη Φιλορθόδοξο εταιρεία ή την "καλογερική συνομωσία" ήταν απόλυτα φυσική.

Αλλά αν οι στάσεις αποτελούσαν μια καλή ευκαιρία επίδειξης δύναμης ή ένα τέστ γόητρου, αυτό αφορούσε όσους είχαν δύναμη και γόητρο, όχι αυτούς που εστερούντο και τα δύο. Οι δεύτεροι αποτελούσαν τη βάση των στασιαστικών κινήματων. Η κλασσική εικόνα της βάσης σαν αδιαφοροποίητης και τυφλής

(325) Για το φατριασμό βλ. ο.π, P.Santa-Cassia, σ.118, κ.ε.

(326) Στον Δαμιανάκο, σ.77.

μάζας που εξεγείρεται με το πρώτο ερέθισμα, δεν ανταποκρίνεται πλήρως στο ευρύ αντιπολιτευτικό φαινόμενο της εποχής. Εστω και αν τα ερεθίσματα ήσαν ισχυρά (επιβολή φόρων, ελλείψεις αγαθών άμεσης ανάγκης (327)).

Η απόσταση μεταξύ μιας "αυθόρμητης" (328) και μιας περισσότερο οργανωμένης εξέγερσης ήταν πολύ μικρή. Οι συχνές εξεγέρσεις, ακόμα κι αν ερμηνευτούν βάσει της πελατειακής λογικής, ως σπασμωδικές κινήσεις των τοπικών εξουσιών (329), είναι γεγονός ότι εκτόνωναν μεγάλα τμήματα λαού.

(327) Εκτεταμένη περιγραφή των ερεθισμάτων στον Θεόδωρο Σακελλαρόπουλο, Οι κρίσεις την Ελλάδα, Οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές όψεις, τομ. Α-Β, 1835-1856, Μ.Ι, ΕΤΕ, Αθήνα 1988.

(328) Για τα εισαγωγικά στη λέξη αυθόρμητη, παραπέμπουμε σε δύο απόψεις: 1. και η πιο βραχεία και αυθόρμητη εξέγερση έχει ένα βαθμό οργάνωσης, στον Rod Aya, Theories of Revolution reconsidered: contrasting models of Collective violence, Theory and Society, vol. 8, No 1, July 1979.

2. ο όχλος είναι μια σταθερή οντότητα, στον E.Hobsbaum, Primitive rebels, ο.π, σ.111.

(329) Βλ. στον Ν.Κοταρίδη: εξισορροπητική πρακτική, Η Παραδοσιακή επανάσταση.., Πρβλ. στο χρονικό επιστολή Παπαδάκου προς Μοναστηριώτη, "θέλουν να φαίνονται απαραίτητοι" και Gellner, Muslim Society, Cambridge univ. press. 1981, για το Μαρόκο, όπου οι αγροτικές εξεγέρσεις

Όπου η επιθυμία για εκτόνωση συσσωρευόταν, προκαλούσε αλυσιδωτά φαινόμενα αντίδρασης και αντιπολίτευσης. Οι εστίες μπορούσαν εύκολα να συμπαρασύρουν τους γειτονικούς τους χώρους σε εξέγερση.

Απο τα πρώτα χρόνια της Οθωμικής μοναρχίας κάποιες περιοχές παίρνουν το χρίσμα του στασιαστικού πυρήνα. Τα πρωτεία βέβαια κατέχει η Πελοπόννησος.

Το 1834 εξεγείρονται η Μάνη, η Μεσσηνία και η Αρκαδία. Το 1838 ξεσπά πάλι αναταραχή στη Μεσσηνία και την Υδρα. το 1839 στη Μάνη. Το 1844 η ψήφιση του Συντάγματος προκαλεί νέο κύμα αναταραχών στην ύπαιθρο. Η έξαρση της ληστείας, τα φορολογικά θέματα και η φτώχεια, ευθύνονται για τις εξεγέρσεις στην Πελοπόννησο το 1847 και 1848 χρονιά που η αναταραχή παίρνει και ιδεολογικό περιεχόμενο κάτω από την επήρεια του επαναστατικού αναβρασμού της Ευρώπης.

Υπάρχει λοιπόν μια συνεχής αναστάτωση σε όλο το χώρο της Πελοποννήσου πριν ακόμη γίνει ευρύτερα γνωστή η παρουσία του Παπουλάκου. Αφορμές υπάρχουν πολλές: Σιτοδεία (1850-1852) (330). Εκτεταμένες φυσικές καταστροφές (η φυλοξήρα καταστρέφει το 1852 τη σταφίδα το κύριο εξαγωγικό προϊόν της χώρας). Φορολογικές και πολιτικές μεταβολές, μεταβολές στις οικονομικές σχέσεις (εμπορευματοποιούνται οι γεωργικές

είναι προϊόν της πολιτικής βούλησης των πατρώνων.

(330) "Η ταύτιση αυτών των τοπικών ή γενικών εξεγέρσεων με μια κρίση έλλειψης ή μια σιτοδεία δεν μπορεί πάντα να αποδειχθεί". Στον Θ.Σακελλαρόπουλο, ο.π, σ. 585.

καλλιέργειες για να συνδεθεί η τοπική αγορά με τη διεθνή). Ναυτιλιακή κρίση (απο το 1848 όταν τα ελληνικά πλοία δεν μεταφέρουν πλέον σιτηρά για την Ευρώπη). Και μέσα σε όλα αυτά ο βαρύς χειμώνας του 1850 επιδεινώνει τη νέκρωση του εμπορίου την ίδια περίοδο εξαιτίας των Παρκερικών.

Ο Παπουλάκος κινείται στον ίδιο αντιπολιτευτικό άξονα που ορίσαμε πιο πάνω. Στην πρώτη περιοδεία του (Οκτώβριος 1850 - Νοέμβριος 1851), περνά από την Αχαΐα, Αρκαδία και Μεσσηνία, και στη δεύτερη (Μάρτιος - Απρίλιος 1852) ο βασικός άξονάς του είναι Υδρα - Σπέτσες - Ναύπλιο - Μάνη με επίκεντρο την τελευταία (Απρίλιος - Ιούνιος 1852).

Η κοινωνική διαθεσιμότητα για εξέγερση και διαμαρτυρία δεν παρουσιάζει μεγάλες διαφορές στα μέρη αυτά. Επειδή η πολλαπλότητα των κρίσεων καταργούσε τα όρια των συνεπειών τους και διαμόρφωνε ένα ενιαίο φαινόμενο κρίσης (331). Η κρίση δονούσε όλο το σώμα της ελληνικής κοινωνίας και συχνά το "σύμπτωμα" παρουσιάζόταν ως ανάκλαση της αιτίας που το προκαλούσε, όχι ως άμεση συνέπειά της.

Η έντονη αντίθεση του Παπουλάκου για τα ατμόπλοια, τις "καρότσες του διαβόλου", όπως τις αποκαλούσε, θα μπορούσε να συνηγορήσει υπέρ αυτής της θέσης. Τα ατμόπλοια απειλούσαν κατά κύριο λόγο τα νησιά και όσο κι αν η ναυτιλία αποτελούσε το δυναμικότερο κλάδο της οικονομίας

(331) Το 1852 υπερδιπλασιάζονται οι θανατικές καταδίκες, σημάδι γενικευμένης παρανομίας. Στον ίδιο, ο.π, σ. 480-481.

(332), δεν θα μπορούσαν να προβληματίζουν ισάξια τον ορεινό πληθυσμό της Πελοποννήσου, προς τον οποίο κυρίως απευθυνόταν ο Παπουλάκος.

Η αντίδραση (αντίδραση όχι μόνο με την έννοια της αντιπαράθεσης, αλλά και με αυτή της διαντίδρασης) λοιπόν απέναντι στο φαινόμενο της κρίσης παρουσιάζει ποσοτικές και όχι ποιοτικές διαφορές από τόπο σε τόπο. Γι' αυτό το λόγο η απήκηση του Παπουλάκου ήταν καθολική, με αυξομειώσεις βεβαίως έντασης, οι οποίες αποτελούν συνάρτηση του χρόνου παραμονής του στα συγκεκριμένα μέρη και της χρονικής στιγμής, κατά την οποία βρέθηκε εκεί (π.χ. όταν ο Παπουλάκος περιοδεύει στην Αργολίδα και τη Μάνη βρίσκεται στο προσκήνιο της επικαιρότητας η υπόθεση του Θεόφιλου Καϊρη)

Από τα μέρη που πέρασε, οι Σπέτσες και η Μάνη διεκδικούν το μεγαλύτερο μερίδιο απήκησης. Οι Σπέτσες, η Υδρα και το Κρανίδι, έχουν χάσει το ναυτιλιακό τους κεφάλαιο και

(332) Βλ. Γ. Θεονταρίτη, Ελληνική εμπορική ναυτιλία (1453-1850), Μνήμων 1981, Κωνστ. Παπαθανασόπουλος, Η ελληνική εμπορική ναυτιλία, Κράτος και ναυτιλιακή πολιτική στη μετεπαναστατική περίοδο, 1833-1856, διδ. διατριβή 1981. Στοιχεία για τη θέση της ναυτιλίας στο εμπόριο της Σύρου, στον Βασ. Καρδάση, Εμπορικές δραστηριότητες στη Σύρο, 1843-1857, Δελτίο Ιστορικής Εθνολογικής Εταιρείας, том 25, 1982, σ.321-394.

βρίσκονται σε οικονομική παρακμή (333). Οι Σπέτσες ήταν το δεύτερο λιμάνι της χώρας και το Κρανίδι από τα νέα ναυτιλιακά κέντρα (334), αλλά συμπαρασύρονται κι αυτά από τη ναυτιλιακή κρίση (1850-1855), το κοινό χαρακτηριστικό του νησιωτικού χώρου της εποχής. Η ναυτιλιακή κρίση επηρέασε τις μάζες γιατί αφαιρούσε τα μέσα βιοπορισμού τους.

Οι πληροφορίες για την Υδρα είναι δυστυχώς λιγοστές για την εποχή που εξετάζουμε. Πρέπει να σημειωθεί όμως, ότι είχε διακριθεί ως αντιπολιτευτικό κέντρο από την μετα - Καποδιστριακή περίοδο (335).

Η Υδρα και το Ναύπλιο (Ο Παπουλάκος είχε κηρύξει σε όλα τα χωριά γύρω από αυτό με επιτυχία), βρίσκονται κάτω από την άμεση επιρροή της Μάνης. Επιρροή που κατά κύριο λόγο λειτουργεί από επάνω, από τη Μαυρομιχαλαϊκή οικογένεια (στο Ναύπλιο, βρισκόταν η θερινή κατοικία του Πετρόμπεη) (336).

(333) βλ. Κ. Παπαθανασόπουλο, ο.π, σ. 122-126.

(334) βλ. Μ. Πετρονώτη, Σχεδιάγραμμα για τη μελέτη των οικονομικών και κοινωνικών σχηματισμών στο Κρανίδι. (1921-1991), Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών 1985, σ.63 -82.

(335) Ιωάννης Θ. Κολοκοτρώνης, Διάφορα έγγραφα και επιστολαί αφορώντα τας κατά το 1832 συμβάσας κατά την Ελλάδα ανωμαλίας και αναρχίας, σ.6.

(336) Επομένως οι Μαυρομιχαλαίοι είχαν αξιώσεις στην περιοχή, βλ. Χ. Λούκου, Η ενσωμάτωση..., ο.π.

Εκτός από την Αργολίδα και η Αχαΐα, γειτονική επαρχία της γενέτειρας του Παπουλάκου (Καλάβρυτα), είχε ανταποκριθεί στο κήρυγμά του. Από την Πάτρα μάλιστα προέρχεται το πρώτο έγγραφο που αναφέρεται σε αυτόν. Η Πάτρα στις αρχές του 1852 ζει μια οικονομική καταστροφή (337) . Το μικρόβιο της φυλοξήρας κατέστρεψε τα κλήματα και μαζί με αυτά το εξαγωγικό εμπόριο της σταφίδας.

Η Αχαΐα ήταν ανάμεσα στις περιοχές που επλήγησαν από τη σιτοδαΐα. Είχαν προηγηθεί οι επαρχίες της Ολυμπίας και Μεσσηνίας. Η Μεσσηνία ήταν το επίκεντρο της επαναστατικής αναταραχής του 1834 (338). Ο Παπουλάκος την επισκέφθηκε το 1851, μόλις άρχιζε ο λιμός. Ο Φεβρουάριος και ο Μάρτιος του 1852, περίοδος κορύφωσης της απήχησης του, είναι οι δυσκολότεροι μήνες της σιτοδαΐας. Η παρουσία του στη Μάνη συμπίπτει με αυτό το διάστημα, αλλά η σύμπτωση δεν είναι

(337) Λεπτομερή στοιχεία στον Θ.Σακελλαρόπουλο, ο.π, σ.468-469 και 431, ο πληθυσμός δεν μπορούσε να αγοράσει τα συνηθισμένα αγροτά. Βλ. και Χριστίνα Αγριαντώνη, Οι απαρχές της εκβιομηχάνισης στην Ελλάδα τον 19ο αιώνα, Ιστορικό αρχείο Εμπορικής Τραπέζης Ελλάδος, Αθήνα 1986, σ.65-66.

(338) Ο Τ.Κανδηλώρος αναφέρει για τη Μεσσηνιακή επανάσταση, ότι η "αρυλουμένη απαλλαγή της δεκάτης" και η εντύπωση ότι αγωνίζονται υπέρ ερησκείας, έκανε τους χωρικούς να ξεσηκωθούν, στο Η Δίκη του Κολοκοτρώνη και η επανάσταση της Πελοποννήσου, Αθήνα 1906, σ. 328.

επαρκής λόγος για να εξηγηθεί η αφοσίωση των Μανιατών στο πρόσωπό του. Αν η κινητοποίησή τους ήταν ένα απλό ξεσκήκωμα πείνας, το κίνημα θα είχε σβήσει την επομένη μιάς ληλασίας σε γειτονική περιοχή (γι αυτό εξάλλου το "σύνθημα" της εισβολής στην Καλαμάτα πιάνει).

Η απήχηση του Παπουλάκου στη Μάνη αξίζει ιδιαίτερης προσοχής. Η περίπτωση της επιβεβαιώνει, όπως θα δούμε, την υπόθεση ότι όσο πιο κλειστή και συμπαγής είναι μία κοινωνία, τόσο μεγαλύτερες πιεσνότητες εξέγερσης έχει (339).

(339) βλ. και Douglas Kincaid, Peasants into Rebels: Community and Class in Rural El Salvador, Society for Comparative study of Society and History, July 1987, vol. 29, num.3, σ.467.

Στο φάκελο 79 του Υπουργείου Εσωτερικών, υπάρχει ένα έγγραφο ανυπόγραφο, με δυσανάγνωστη ημερομηνία, γραμμένη με μολύβι, (1952). Παραθέτουμε μέρος του κειμένου γιατί δίνει μια αποκαλυπτική εικόνα για τις εστίες της αντιπολίτευσης. Οι περιοχές που αναφέρονται, συνδέονται με κάποιο τρόπο με τον Παπουλάκο (περιοχές όπου κήρυξε ή έμεινε μεγάλο διάστημα, όπως ο τόπος της εξορίας του, η Ανδρος).

Επαρχία Καλαβρύτων, Γόρτυνος:

κέντρα ραδιουργίας κατά την Πελοπόννησον, περιλαμβάνουσιν τα πλέον δυσσοικονόμητα πρόσωπα και έχουσιν ανάγκη νοήμονος διοικήσεως.

Ηλιδείας:

άμεση σχέση με Πάτρα, Γορτυνία, παίρνει ^μώσθη από αγορά Πατρών καθόσον αφορά την ηθικήν κίνησιν της τελευταίας τάξεως. Από την Γορτυνία παίρνει ζωκλοπήν, Ευερέειστα και ορμητικά πρόσωπα και ο διοικητικός άρχων πρέπει να έχει αρκετή ικανότητα να διέρκεται ανάμεσα σε φατρίες.

Ολυμπίας:

Πολυπληθέστερη νομού Μεσσηνίας. Χαρακτήρας κατοίκων σοβαρότερος των υπολοίπων. Εμπόδιο στη συνεννόηση Ηλιδείας και Μεσσηνίας σε κάθε στασιαστικό κίνημα. ζωκλοπή (ιδιαίτερα οι παραχειμάζοντες Γορτύνιοι). Αγορά των πέριξ επαρχιών.

Κορινθείας:

από τη θέση της συντελεί στην ασφάλεια Μεγαρίδος. Κακούργοι Μεγαρίδος εις αέναν συνάφειαν μετά των κακούργων Κορινθείας. Εκτεταμένη - πλουσία. Στοιχεία συγκρουόμενα.

Αιγιαλείας:

μικρή έκταση. Χρειάζεται επιτήρηση γιατί σχετίζεται με Πάτρα και Καλάβρυτα.

Τριφυλίας:

Επιρροές της, υποδαιρέθησαν, εξέλαιψαν ή αδυνάτησαν. Είναι έδρα επισκοπής. ζωκλοπή - πνεύματα ανήσυχα.

Οιτύλου - Γυθείου:

Μέχρι χεές δευτερεύουσες, σήμερα έχουν ανάγκη αστυνομικής επιτηρήσεως.

Ανδρος:

πολλά εγκλήματα στα οποία συντρέχει η συνταραχή της πίστεως ως εκ των Καϊρείων.

Μεσσήνης, Επιδαύρου Λιμηράς, Κυνουρίας, Υδρας, Σπέντζα, Θήρα:

ανάγκη απλής διοικήσεως. εις συνήθεις περιστάσεις. Εις εκτάκτους Μεσσήνη, Πυλία, Υδρα μπορεί να είναι επικίνδυνες.

4. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΜΑΝΗΣ.

Η ανταπόκριση που είχε ο Παπουλάκος στη Μάνη πρέπει να ερευνηθεί ξεχωριστά για δύο λόγους: α) γιατί εκεί έφτασε το κίνημα στο απόγειό του και β) γιατί η περιοχή αυτή χαρακτηριζόταν από μια ιδιαιτερότητα σε όλα τα επίπεδα της κοινωνικής της ζωής. Στο πολιτισμικό, το στρατιωτικό, το πολιτικό. Η φυλετική οργάνωση και η γεωμορφολογία της, καθόριζαν την ταυτότητά της (340).

Τα πιο εμφανή χαρακτηριστικά αυτής της ταυτότητας, ήταν η γλώσσα και τα έθιμα (341), που συμβόλιζαν την Μανιάτικη ιδιοτυπία. Αυτή η πολιτισμική ιδιαιτερότητα, ο Μανιάτικος υποπολιτισμός ή υποκουλτούρα, θεωρητικά τουλάχιστον δεν ανέτρεπε την πολιτισμική ενότητα (και κατ' επέκταση και κοινωνική) του Ελληνικού βασιλείου. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι δεν την απειλούσε με ανατροπή. Η απειλή αυτή (αν και δεν είχε την αποκρυσταλλωμένη μορφή μιάς π.χ. σύγχρονης μειονότητας), είχε επανειλημμένα προκαλέσει την κρατική βία.

(340) Βλ. Π.Αλεξάκης, Τα γένη και η οικογένεια στην παραδοσιακή κοινωνία της Μάνης, Αθήνα 1980.

(341) Γύρω από την υπέρτατη αξία της τιμής της οικογένειας και του γένους αναπτύσσονται σε άρρηκτη σύνδεση, τα υπόλοιπα κοινωνικά αξιώματα: η φιλοξενία, η τήρηση της υποσχέσεως, ο σεβασμός της ψυχαδελφουσύνης, η υπακοή στους μεγαλύτερους, η εκδίκησης της προσβολής (βεντέτα) και η αγάπη της ελευθερίας μέχρι θανάτου, στον Δικαίο Βαγιακάκο, Οι πύργοι της Μάνης, Πελοποννησιακή Πρωτοχρονιά, Γ 1959, σ.70.

Στη Μάνη οι ρωγμές που προξενεί το νεωτεριστικό κράτος στην παραδοσιακή κοινωνία, διακρίνονται καθαρότερα.

Ο υποπολιτισμός της την έκανε εύκολη λεία για εξέγερση, καθώς παρείχε ισχυρά άλλοθι σε διάφορες ομάδες συμφερόντων (π.χ. τους στρατιωτικούς που είχαν αναλάβει την καταδίωξη του Παπουλάκου, ή τους ντόπιους προκρίτους). Η αναγωγή προθέσεων και αιτίων στη Μανιάτικη ιδιοτυπία, ήταν μια έτοιμη λύση.

Αλλά η ιδιοτυπία δεν ήταν μόνο πολιτισμική, αφορούσε και την πολιτική συγκρότηση της Μανιάτικης κοινωνίας. Η κλειστή πατριαρχική κοινωνία εκφραζόταν πολιτικά, μέσα από το πελατειακό σύστημα, που αντιστάθμιζε την απομόνωση (342).

Μέσα από τα συγγενικά δίκτυα (τους αιματοσυγγενικούς δεσμούς), οι μεγάλες οικογένειες (μεγαλογενίτες), ανελάμβαναν το ρόλο του προστάτη, για τις λιγότερο ισχυρές οικογένειες, που έπαιρναν τη θέση του πελάτη.

Στη Μάνη βρίσκουμε ένα υπόδειγμα πελατειακής συγκρότησης με βάση τους συγγενικούς δεσμούς. Οι ισχυρότεροι πάτρονες της μετεπαναστατικής περιόδου, οι Μαυρομιχαλαίοι, αντιστάθμιζαν με την προστασία τους την απειλή της κεντρικής εξουσίας (343).

(342) Βασική διαπίστωση στους J.K.Campbell, Honour, family and patronage, Oxford univ. press, και Ernestine Friedl, Vasilika, A village in Modern Greece, New York.

(343) Ο Robin Theobald, διακρίνει δύο τύπους πατρονείας: της κοινωνικής ανθρωπολογίας, όπου η πατρονεία ερμηνεύεται ως

Το νέο κράτος απειλούσε "εδραιωμένα τοπικά συμφέροντα και επιρροές" (344). Περισσότερο όμως απειλούσε την αδιαφιλονίκητη κυριαρχία της Μαυρομιχαλαίικης οικογένειας. Ταυτίζοντας το συλλογικό συμφέρον με το ατομικό (για την περίπτωση, των Μαυρομιχαλαίων) (345), οι Μανιάτες αρνούνται να δεχτούν τους "υπερτοπικούς νόμους και να ενσωματώσουν τη δική τους τοπική εξουσία στον κρατικό μηχανισμό" (346). Δεν ήταν όμως μόνο η υποχρέωση προς τους μεγαλογενίτες - προστάτες που επέβαλε στους Μανιάτες μια τέτοια αντίδραση (347).

προσκόλληση του αδύνατου στον ισχυρό και θεωρείται ίδιον των αγροτικών κοινωνιών (βλ. υποσημ. 144) και της πολιτικής επιστήμης, που εξετάζει την πατρωνεία ως σύστημα κατανομής πολιτικής δύναμης, στο *The decline of patron -client relations developed societies*, *Arch. Europ. de sociologie*, tome XXIV 1983, No 1, σ. 137,141.

(344) Στον Χ.Λούκο, ο.π, σ.284.

(345) Αυτό συμβαίνει λόγω της πολυεπίπεδης σύνδεσης των συμφερόντων της οικογενείας: οικονομικής, πολιτικής και κοινωνικής. Σύνδεση που ισχυροποιούν οι ιεροί δεσμοί αίματος, βλ. Ι.Πετρόπουλο, σ.70.

(346) Γιάννης Κ.Σαΐτας, Μάνη: Οικιστική και αρχιτεκτονική εξέλιξη στους μέσους και νεότερους χρόνους, Ανάτυπο από το δελτίο 6α της Εταιρείας σπουδών νεοελληνικού πολιτισμού και γενικής παιδείας, Αθήνα 1983, στη σ.98.

(347) Η αρχή της αμοιβαιότητας ανάμεσα σε προστάτες και πελάτες ισχυροποιείται, όπως είπαμε, από τα συγγενικά δίκτυα.

Αλλά κυρίως , κι αυτό είναι το σημαντικότερο κοινωνιολογικά, η επαναστατική τους παράδοση τους επέβαλε τη στάση της αντίστασης και της αντίδρασης.

Η επαναστατική παράδοση της Μάνης επιβεβαιώνεται απο πολλές πηγές. Ο Υψηλάντης, ο Ρήγας Φεραίος, προσέβλεπαν στη Μάνη σαν ορμητήριο για την Ελληνική επανάσταση (348). Ο Σπυρίδων Τρικούπης στην ιστορία του παραθέτει τους λόγους, για τους οποίους η Μάνη καθιερώθηκε ως το πολεμικό κέντρο της Πελοποννήσου:

" Η Μάνη εξ αιτίας της ορεινής θέσεώς της και της ακαρπίας της γής, δεν έπεσεν εις τας αυτάς πολιτικές περιπετείας, ούτε

Γι αυτό: "Κάθε προσφορά του αρχηγού προϋπέθετε... την αμοιβαιότητα: ήταν ανταμοιβή των οπαδών για την πίστη που επέδειξαν και συγχρόνως, ενέχυρο οτι θα είναι αφοσιωμένοι και στο μέλλον", στον Λούκο, σ.285. Δηλαδή η σχέση δικαιωμάτων και υποχρεώσεων ενεργοποιείται απο τη συγγένεια και όχι απο την πελατειακή σχέση.

(348) Βλ. Σάϊτα, ο.π, σ. 90, αναφέρει και συνεννοήσεις του Ναπολέοντα με Μανιάτες, Πρβλ. Ζησίου, Κωνστ. Οι Μαυρομιχάλοι, Συλλογή των περί αυτών γραφένων, Αθήνα 1903, τυπογρ. Κωνσταντινίδου, σελ. 45 και 58, οι Φιλικοί θεωρούσαν τη Μάνη "ως το επικαιρότερο σημείο" για την επιτυχία της επανάστασης, και στον Κ.Σάθα, Τουρκοκρατούμενη Ελλάς, σ.460-462. Η Ελληνική επανάσταση ξεκίνησε, σύμφωνα με μια άποψη, με την είσοδο των Μανιατών στην Καλαμάτα, υπο τον Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, στις 23 Μαρτίου 1821, βλ. Ζησίου, σ. 67.

διήγειρε την φιλοδοξίαν και την πλεονεξίαν των δορυκτετόρων, ως η λοιπή Πελοπόννησος. Ο λαός της πτωχός ως ο τόπος ον κατοικεί, αφιλέμπορος, αβιομήχανος, άμικτος και ζών εν σκληραγωγίαις και τη χρήσει των όπλων, εθήρευε πολλάκις τα πρός το ζήν δι' αρπαγήν κατά γήν και κατά θάλασσαν. Ούτε αρχήν τουρκικήν, ούτε κατοίκους τούρκους είχε ποτέ η Μάνη.. εις εκείνους [τους Μανιάτες] απέβλεπαν κυρίως οι λοιποί λαοί της Πελοποννήσου δια την φήμην της ανδρείας των" (349).

Ως επαναστατική εστία και ορμητήριο δεν ήταν δύσκολο να αναπτύξει και άλλου είδους "πολεμικές δραστηριότητες, όπως η λεηλασία και η πειρατία. Με αυτά τα "προσόντα" η Μάνη είχε καταφέρει να γίνει καταφύγιο φυγάδων (350).

Αρα η περίπτωση της δεν είναι η περίπτωση μιάς καταπιεσμένης περιοχής, που λιγότερο ή περισσότερο δίκαια εξεγείρεται, (φαινόμενο συγκυριακό). Αυτή η διαπίστωση μειώνει την επιρροή της συγκυρίας για τη Μάνη και ισχυροποιεί την άποψη, οτι ακόμα και όταν οι Μανιάτες εμφανίζονται σαν θύματα

(349) Σπ. Τρικούπης, Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασως, σ. 40-54, Αθήνα 1971.

(350) Απο την Τουρκοκρατία και μετά .Και ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης είχε καταφύγει τον Ιανουάριο του 1821 εκεί καταδιωκόμενος απο τη τουρκική εξουσία, στον Ζησίου, ο.π., σ. 66. Τριάντα σχεδόν χρόνια μετά ο γιός του Γενναίος, θα αναγκασόταν να μπει στη Μάνη σαν στρατηγός, για να καταστείλει το κίνημα του Παπουλάκου.

κινητοποίησης από τρίτους, εκπληρώνουν μια εσωτερική επιθυμία. Οι Μανιάτες εξεγερόμενοι ανταποκρίνονται στο στερεότυπο του επαναστάτη, που αποτελεί τη βάση της ταυτότητάς τους. Η Μάνη είναι ο χώρος της ενδημικής επανάστασης (351).

Το βαυαρικό κράτος προσπάθησε να αντιμετωπίσει αυτή την πραγματικότητα με την παροχή προνομίων, υλικών και μή. Γνώριζε εξάλλου πού είχε οδηγήσει η απολυτότητα του Καποδίστρια σχετικά με τη Μάνη (352). Γι αυτό ακόμα κι όταν χρησιμοποιούσε στρατιωτική δύναμη, για να καταστρέψει τα σύμβολα της Μανιάτικης αυτονομίας, τους πύργους (353),

(351) Στον E.Hobsbaum, *Primitive rebels*, ο.π, η περιοχή της Ανδαλουσίας παρουσιάζει πολλές ομοιότητες με τη Μάνη. Η Ανδαλουσία παρομοιάζεται από το συγγραφέα με καβούκι, για να δείξει την απομόνωσή της (βλ. στο χρονικό χαρακτηρίσαμε τη Μάνη, νησί). Εκεί η επανάσταση ενδημεί από το 1860. Η Ανδαλουσία εθεωρείτο η Σικελία της Ισπανίας, σελ. 74-75. Είναι ενδιαφέρον ότι οι Μανιάτες είχαν αποικήσει την Κορσική το 1600, στον Σάϊτα, σ.88.

(352) Στο φόντο του από μέλη της Μαυρομιχαλαίικης οικογένειας.

(353) Για τους πύργους βλ. Δ.Βαγιακάκο, ο.π, σ. 65-80, οι πύργοι ήσαν σοβαρά στηρίγματα της δυνάμεως της γενιάς (πάνω από 800 στη μέσα Μάνη). Όσοι δεν συμμετείχαν στην ανοικοδόμησή τους δεν τελούσαν υπό την προστασία της γενιάς. Μέσω αυτών εκδηλώνονταν οι οικογενειακές έχθρες και αυτοί όριζαν τα όρια της επιρροής κάθε γενιάς στο χώρο. Και Αργύρη Πετρονώτη, Οι Μανιάτες μαστόροι, *Λακωνικά Σπουδαί* 5, 1980

απένειμε τίτλους και βαθμούς σε αρχηγούς οικογενειών (354).

Την ίδια τακτική ακολούθησε για να εξασφαλίσει πρόσβαση στο στενό περιβάλλον του Παπουλάκου: στον παππα-Βασίλαρο που τον πρόδωσε, χρήματα, στον επίσκοπο Ασίνης που τον υποστήριζε υψηλότερη θέση στην ιεραρχία.

Στη διαπραγμάτευση ανάμεσα στη Μάνη και την κεντρική εξουσία, που είχε αντικείμενο την αυτονομία της πρώτης, οι Μαυρομιχαλαίοι έπαιζαν το ρόλο των μεσολαβητών. Όσο τους προσφέρονταν αξιώματα και λεφτά, όσο δηλαδή τους αναγνωριζόταν ο πολιτικός έλεγχος της περιφέρειας, μπορούσαν να εμφανίζονται ως ειρηνοποιοί. Μια μικρή ανακατανομή ισχύος, όπως το 1852, αρκούσε για να μεταπέσουν στη θέση των

σ.171. Οι υποψήφιοι για την τάξη των μεγαλογενιτών, έπρεπε να μπορούν οι ίδιοι να χτίζουν όσο γίνεται πιο γρήγορα τους πύργους τους.

(354) Ο Βαυαρός αξιωματικός Φέδερ, που είχε επιφορτισθεί το 1834 τον αφοπλισμό της Μάνης, τους ονόμαζε αξιωματικούς της Λακωνικής Φάλαγγος, στον Βαγιακάκο, ο.π, σ.75. Βλ. και Ι.Πούλου, Πολιτικά της Πελοποννήσου επί Θεωνος, Πελοποννησιακά, τομ.β, Αθήναι 1957, όπου σημειώνεται η άποψη του Γάλλου διπλωμάτη Piscatory (1841): Η κυβέρνηση επωφελήθηκε απο τις διαφωνίες των δύο μεγάλων οικογενειών της Μάνης (Μαυρομιχαλαίων και Τζανετάκηδων), για να δημιουργήσει επιρροή των μικρών καπεταναίων. Τους συνεκρότησε σε σώμα και τους έδωσε βαθμούς, τους πλήρωνε για κάθε πράξη αφοσιώσεως πρὸς τον βασιλέα και αντίθεση πρὸς τους παλαιούς αρχηγούς, στη σ.57.

"προασπιστών της αυτονομίας της Μάνης", θέση που κατείχαν επιτυχώς επι Καποδίστρια (355). Στην περίπτωση του Παπουλάκου, στο πρόσωπο του Γερμανού Μαυρομιχάλη, βλέπουμε την ταυτόχρονη ανάληψη και των δύο ρόλων.

Παρόλο που η παροχή προνομίων δεν κατέληγε πάντα στο επιθυμητό αποτέλεσμα (την κατάπαυση των εξεγέρσεων), η επαναστατική παράδοση της Μάνης απέκλειε από τους επίδοξους προστάτες της όσους είχαν διαφορετικό νοοτροπικό κώδικα.

Με άλλα λόγια η Μάνη μπορούσε να διαβρωθεί μόνο από Μανιάτες (356). Η ανοιχτή αντιπαράθεση εγκυμονούσε τους γνωστούς κινδύνους: επιδρομή στις γειτονικές επαρχίες. Οι εύφορες πεδιάδες της Μεσσηνίας και Μονεμβασίας, είχαν γνωρίσει πολλές φορές την προσφιλή τακτική των Μανιατών (357)

(355) Λούκος, σ. 292 και 295, Από το 1843, η Μάνη ενδιέφερε τους Μαυρομιχαλαίους ως εκλογική πελατεία.

(356) Βλ. στο χρονικό, την κάλυψη που προτείνουν οι Μανιάτες που συνεργάζονται με την κυβέρνηση, στην καταδίωξη του Παπουλάκου: να ενισχυθούν από ντόπιους για να δράσουν καλυμμένοι "με την γλώσσα των" και "με τα ήθη των".

(357) Ο Θ.Σακελλαρόπουλος χαρακτηρίζει τις επιδρομές ανταγωνιστική μορφή κοινωνικής διαμαρτυρίας (σύμφωνα με την τυπολογία του R.Tilly), δηλαδή προσπάθειες ομάδων να

Η εμφάνιση του Παπουλάκου στη Μάνη δίνει μια ακόμη ευκαιρία για ένα ξεκαθάρισμα λογαριασμών, τόσο σε εσωτερικό επίπεδο, ανάμεσα σε οικογένειες (358), όσο και σε εξωτερικό, μεταξύ αυτών των οικογενειών και της κυβέρνησης.

Οι Μαυρομιχαλαίοι είχαν ακόμη πολιτική δύναμη, αλλά δεν κυβερνούσαν. Πιο ισχυρή θέση στον κρατικό μηχανισμό είχαν οι ανταγωνιστές τους Κολοκοτρωναίοι (359). Οι Μαυρομιχαλαίοι

επιβεβαιώσουν τις κατεστημένες απαιτήσεις τους κάθε φορά που απειλούνται ή αμφισβητούνται από κάποιον άλλο, στη σ.577.

Επι Καποδίστρια οι Μαυρομιχαλαίοι "ήθελαν με την υποκίνηση των φτωχών Μανιατών σε λεηλασίες, να αναγκάσουν την Κυβέρνηση, να αναθέσει σ' αυτούς την ειρήνευση της επαρχίας", για να επαναποκτήσουν τα ερείσματά τους στην κυβέρνηση και το στρατό, στον Χ.Λούκο, Η κατάληψη της Καλαμάτας από τους Μανιάτες το 1831 και η επέμβαση των Γάλλων στις διενέξεις των Ελλήνων, ανάτυπο από τον α' τόμο του περ. Μνήμων, Αθήνα 1971.

(358) Βλ. στο χρονικό, η ιδέα ότι οι τοπικές κομματικές συγκρούσεις ευθύνονταν για την αναταραχή στη Λακωνία (λόγω Παπουλάκου) είναι διάχυτη. Πρβλ. Σάϊτα, σ.95, ο.π, το 1852 είναι χρονιά εμφύλιων σπαραγμών.

(359) Η έκθερα ξεκίνησε από τις μετεπαναστατικές απαιτήσεις του Πετρόμπεη, βλ. Χ.Λούκου, Ο κυβερνήτης Καποδίστριας και οι Μαυρομιχαλαίοι, Μνήμων τομ.4, Αθήνα 1974φ, σελ. 16. Έναν Κολοκοτρώνη, τον Γενναίο διαλέγει ο Θεώνας για να συγκρουστεί με τους Μανιάτες.

είχαν εκπέσει της βασιλικής ευνοίας (360).

Το πιο πιθανό είναι λοιπόν, στο κίνημα του Παπουλάκου να ενσαρκώνονται κάποιοι περιφερειακοί δεσμοί, που έχουν χάσει ή κινδυνεύουν να χάσουν τη θέση τους στο πελατειακό σύστημα (361). Ο Παπουλάκος δίνει την ευκαιρία στο κράτος να επέμβει στη Μάνη (362).

Η κίνησή του να πάει στη Μάνη, υποδηλώνει όχι μόνο ότι ήξερε πως εκεί θα έβρισκε καταφύγιο (οι αρχές τον καταδίωκαν καιρό), αλλά και τη συνειδητή ή ασυνείδητη αναγνώριση της Μάνης ως επαναστατικού κέντρου. Ο Παπουλάκος πρέπει να

(360) Η βαρύτητα της έκπτωσης γίνεται κατανοητή αν, λάβουμε υπόψη τη διαπίστωση του Πετρόπουλου, ότι το "κράτος έγινε αντικείμενο ανταγωνισμού ανάμεσα στους Έλληνες... έπαυε να αποτελεί απειλή για κάποιον μόνον όταν αυτός μπορούσε να το εξουσιάζει", σελ. 74-75.

(361) Βλ. στον Luis Roniger, *Patron -client relations...*, ο.π. σ.66, για τους λόγους απώλειας μιάς τέτοιας θέσης.

(362) "οι επι πολιτικώ ψευδαπόστολοι ισχυροποιήσαν τα παρ' αυτών απ' αρχής διαδιδόμενα ότι δήθεν ημείς προδόται της πατρίδος εφέραμεν τα στρατεύματα ταύτα πρός πραγματοποίησιν της πληρωμής του δεκάτου, να καύσωσι τας οικίας των και να ατιμάσωσι τας γυναίκας των..". Αυτά τα γράφει ένας Μανιάτης στρατιωτικός, ο Ν.Πιερράκος, προς το Υπουργείο Στρατιωτικών, φ. Εσωτερικών 182, 6 Ιουλίου 1852 (μετά τη σύλληψη του Παπουλάκου).

γνώριζε, ή έστω να διαισθανόταν, οτι στη Μάνη θα είχε πολλούς οπαδούς.

Κινούμενος κυρίως στο φτωχότερο και τραχύτερο τμήμα της (Μέσα Μάνη) (363), δημιούργησε πράγματι εκατοντάδες οπαδούς, που τον ακολουθούσαν σε κάθε τόπο κηρύγματος.

Μετά τα κηρύγματα κατά της βεντέτας και της ζωοκλοπής (364), ο Παπουλάκος απείλησε την κυβέρνηση με εισβολή στην Καλαμάτα. Η προοπτική αυτή βρήκε αμέσως σύμφωνους τους Μανιάτες, επειδή πεινούσαν και ο στόχος τους ήταν οικείος (365) .

(363) Βλ., Γ.Σάϊτα για κάθετο διαχωρισμό της σε Εξω Μάνη (αριστερή, δυτική) και Κάτω (δεξιά, ανατολική). Οριζόντια χωρίζεται σε Βόρεια και Νότια. Βόρεια: ευφορότερη, οικονομική δραστηριότητα, εμπόριο, γαιοκτησία, κληρονομικές τοπαρχίες (καπετανίες), σταθερό σύστημα ιεράρχησης. Νότια: φτωχή σε φυσικούς όρους, μη εγχρήματα οικονομία, τοπική ισχύς θεμελιώνεται σε αιματοσυγγενικούς δεσμούς, δυναμικό σύστημα ιεράρχησης. Ο Παπουλάκος κινείται περισσότερο στη Νότια.

(364) Αν η ζωοκλοπή στη Μάνη, εθεωρείτο προσβολή της τιμής μιάς ομάδας, όπως επισημαίνει ο Δαμιανάκος για τους Σαρακατσαναίους, σ.88, τότε η εξάλειψη της ζωοκλοπής εξαιτίας του Παπουλάκου, έχει πολύ μεγαλύτερη σημασία, απο την εξάλειψη μιάς κακής συνήθειας.

(365) Η κυβέρνηση είχε στείλει λίγα τρόφιμα. Για τη διάσταση των πόρων ανάμεσα στη Μάνη και τις γειτονικές της περιοχές, βλ. στην εφημ. Ελπίς, φ.9ης Ιουνίου 1851, Η Μάνη παρήγαγε 2000 οκάδες μετάξι, η Λακεδαίμων 20.000, η Καλαμάτα- Μεσσηνία -Ολυμπία, 15.000.

Η εξουσία είχε προσπαθήσει να καταστείλει το κίνημα, καλλιεργώντας ένα κλίμα φόβου για την τιμωρία που θα υφίσταντο, όσοι είχαν ακολουθήσει τον Παπουλάκο. Η τακτική αυτή όμως απέδωσε ελάχιστους καρπούς, γιατί ξεπερνούσε το φόβο που ήθελε να προκαλέσει, εξωθώντας έτσι τους καταδιωκόμενους σε απόγνωση και χειρότερες αντιδράσεις (366). Το τελευταίο καταφύγιο του Παπουλάκου ήταν ένα από τα πολλά μοναστήρια, τα περισσότερα σε όλη την Ελλάδα, που η ιδιοτυπία της Μάνης είχε καταφέρει να διατηρήσει (367).

(366) Βλ. στο χρονικό, ότι οι Μανιάτες μετά από ένα σημείο δεν μπορούσαν να κάνουν πίσω.

(367) Από τα 146 συνολικά μοναστήρια που διατηρήθηκαν, μετά τη διάλυση το 1833, τα 63 ήταν στη Μάνη. Η κυβέρνηση δεν τόλμησε να επέμβει όταν οι Μανιάτες εξεγέρθηκαν για τη διάλυση. Στον Πετρόπουλο, σ.216. Βλ. και Frazee, σ.157, Το 1833, ενώ ο νομός της Αχαΐας είχε 2 επισκόπους η Λακωνία είχε 8. Δές και Σπύρου Κοκκίνη, τα μοναστήρια της Ελλάδος, Εστία 1976, σελ. 116-119.

5. Η ΗΓΕΣΙΑ ΚΑΙ Η ΒΑΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ.

Το δυσκολότερο και πιο κρίσιμο ερώτημα στην ανάλυση του κινήματος του Παπουλάκου, είναι αυτό που αφορά τις κοινωνικές δυνάμεις που εκφράζει, ή εξυπηρετεί. Η δυσκολία αυξάνεται όσο η παρουσία αυτών των δυνάμεων δηλώνεται υπαινικτικά και έμμεσα. Κι αυτό μπορεί να συμβαίνει για δύο λόγους:

1. όταν οι κοινωνικές δυνάμεις που το χρησιμοποιούν επιθυμούν να παραμείνουν στο παρασκήνιο. Αυτή είναι η περίπτωση της λανθανουσας ηγεσίας.

2. όταν οι κοινωνικές δυνάμεις που εκφράζονται μέσα από αυτό δεν έχουν, στην πλειονότητά τους, τρόπους να δηλώσουν την ταυτότητά τους. (π.χ. οι αναλφάβητοι οπαδοί μας γίνονται γνωστοί μέσω των λογίων παρατηρητών τους).

Αλλά έστω και με αυτή την έμμεση παρουσία, είναι δυνατό να σχηματισθεί μία πρώτη εικόνα για τα κοινωνικά στρώματα, στα οποία είχε απήχηση το κίνημα. Αυτά είναι:

1α. Προνομιούχα αγροτικά στρώματα ή παλαιοί πρόκριτοι (πχ. σταφιδέμποροι Καλαμάτας, Πάτρας (368) - Μανιάτες μεγαλογενίτες).

1β. Λιγότερο προνομιούχα αγροτικά στρώματα του ορεινού χώρου (π.χ. κτηνοτρόφοι, γεωργοί, Καλαβρύτων - Αρκαδίας).

2. κατώτερος κλήρος

3. μοναχοί

4. παρηκμασμένοι ναυτικοί πληθυσμοί.

(368) Ο άξονας των ηγετικών οικογενειών λόγω του εμπορίου της σταφίδας, είναι Κόρινθος, Πάτρα, Πύργος, Καλαμάτα, στον Κ.Βεργόπουλο, Κράτος και οικονομική πολιτική στον 19ο αιώνα, σ.102, Εξάντας 1978. Για τη μεταβολή της θέσης των κυρίαρχων

Το κοινό χαρακτηριστικό τους είναι ότι βρίσκονται υπο απειλή, ή είναι ήδη εξοντωμένοι από τις νέες πραγματικότητες που επέβαλε το κράτος.

Ενας σύγχρονος υπαστυνόμος, που θεώρησε την περίπτωση Παπουλάκου, όπως πολλοί άλλοι, ένα επεισόδιο διατάραξης της έννομης τάξης, κατονομάζει αυτούς τους ανθρώπους: "Οι δεισιδαίμονες, οι αντικαθεστωτικοί, άνθρωποι αδικημένοι από την εξουσία.." (369).

Από τους "αδικημένους" κάποιοι είχαν αναλάβει το ρόλο των ηγετών και κάποιοι των ουραγών. Το θέμα της ηγεσίας του κινήματος απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή.

Ο φανερός και αδιαμφισβήτητος ηγέτης του κινήματος ήταν ο ίδιος ο Παπουλάκος. Η σχέση του με τους οπαδούς του καθορίζεται από το προσωπικό χάρισμα, το οποίο του αναγνωρίζουν ακόμη και οι πολέμιοί του (σύγχρονοι με αυτόν και μεταγενέστεροι).

Σύμφωνα με το βερμπεριανό μοντέλο, η έννοια της χαρισματικής

στρωμάτων της σταφιδοφόρας περιοχής, βλ. Θ.Καλαφάτη, Αγροτική πίστη και οικονομικός μετασχηματισμός στη Βόρεια Πελοπόννησο, Αιγιάλεια, τέλη 19ου αιώνα, διδ. διατριβή, Αθήνα 1987 και Θ.Σακελλαρόπουλο, ο.π. σ.539, η παρακμή τους αρχίζει στα 1940 και κορυφώνεται στη δεκαετία του 1950. Η σταφιδική κρίση (1952) τους αποδεκατίζει.

(369) Ιωάννης Αντωνάκος, υπαστυνόμος Α, στο περ. Ιστορία, αρ. 52, Οκτώβριος 1972, σ.59.

ηγεσίας, έχει νόημα μόνο ως κοινωνική σχέση (370). Σχέση που οδηγεί στις εξής παραδοχές:

1. ότι το χάρισμα προϋποθέτει την "τυφλή" και μη ορεολογική αποδοχή του (επειδή ο ηγέτης θεωρείται φορέας του ιερού)
2. ότι η φύση του χαρίσματος είναι καινοτόμος (371)

Η πρώτη παραδοχή υπονοεί ότι για να δημιουργηθεί η σχέση της χαρισματικής κυριαρχίας, χρειάζεται κάτι περισσότερο από απλή αναγνώριση του χαρίσματος και του φορέα του. Χρειάζεται αφοσίωση και παράδοση (372). Η μισαλλοδοξία και ο φανατισμός που τόσο συχνά προσάπτονται στους οπαδούς του Παπουλάκου, θα μπορούσαν να ερμηνευτούν κάτω από αυτό το πρίσμα.

Η δεύτερη παραδοχή, η καινοτομία, δεν είναι απαραίτητο να βρίσκεται σε διάσταση με την υπάρχουσα παράδοση (373).

(370) Το χάρισμα δεν εξετάζεται σαν προσωπική ιδιότητα, είναι ο,τι οι άλλοι πιστεύουν.

(371) Ο χαρισματικός ηγέτης έχει μία αποστολή ή μήνυμα, το οποίο έρχεται συνήθως σε ρήξη με τις καθιερωμένες αντιλήψεις. βλ. Robin Theobald, A charisma too versatile? European Journal of Sociology, 1978, XIX, σ.193.

(372) David Beatham, Max Weber and the theory of modern politics, London, 1974, αυτές τις λέξεις χρησιμοποίησε ο Weber για να περιγράψει τη στάση των "οπαδών".

(373) Ο Peter Berger στο έργο του Charisma and Religious innovation: the social location of Israelite prophecy, ασχολήθηκε με τον τύπο του παραδοσιακού χαρισματικού ηγέτη, στον Theobald, ο,π, σ.197. Πρβλ. και Aaron Rhodes, Charisma

Μπορεί να απορρέει από αυτή. Το χάρισμα του Παπουλάκου είναι ένα τέτοιο παράδειγμα. Στην εκκλησιαστική παράδοση, στην οποία εντάσσεται ο Παπουλάκος, οι προφύτες, οι κατεξοχήν ριζοσπάστες, κατέχουν ιδιαίτερη θέση. (Γι αυτό ο Παπουλάκος στη λαϊκή συνείδηση, καταλαμβάνει τη συγκεκριμένη θέση του προφήτη Ηλία).

Η έννοια του χαρίσματος ως αναλυτικού εργαλείου, μπορεί να προσφέρει δύο λόγους για την απήχηση του κινήματος:

1. το κίνημα είχε απήχηση γιατί η φύση του χαρίσματος οδηγούσε στην πλήρη αποδοχή. (374)
2. γιατί η εκκλησιαστική παράδοση προσέδιδε στο χάρισμα ένα συγκεκριμένο, δηλαδή αποδεκτό και κοινωνικά αναγνωρίσιμο περιεχόμενο.

Αν όμως δεχτούμε ότι χαρισματική ηγεσία μπορεί να υπάρχει, μόνο στο αρχικό στάδιο της εμφάνισης ενός κινήματος, και όσο δεν το διεκδικούν άλλοι, τότε η αναλυτική χρησιμότητα του προσωπικού χαρίσματος αίρεται.

Στην περίπτωση του Παπουλάκου υπήρχαν αρκετοί που, πάντα έμμεσα, φαίνονταν πρόθυμοι να διεκδικήσουν την ηγεσία από

and objectivity, Europ. Journal of Soc. 1989, num. 1, "Charisma [is] transmitted through traditions that contain the paradoxical sense of detachment from tradition", σ.26.

(374) Δηλαδή αναγνώριση = απήχηση. Ο Theobald διαφωνεί με τη θέση αυτή γιατί θεωρεί ότι η σχέση ηγέτη και οπαδών περιπλέκεται με την επίδραση και άλλων παραγόντων συμβολικών ή μη. Στον ίδιο, ο.π, σ.197-198.

αυτόν για να οδηγήσουν τον κόσμο του. Για τη λανθάνουσα ηγεσία, δύο υποθέσεις μπορούν να γίνουν:

1. ή να υπήρχε πράγματι μία κρυφή ηγεσία που καθοδηγούσε το κίνημα.
2. ή να λειτουργούσε εν δυνάμει, και μόνο από το γεγονός ότι της αποδιδόταν ο ρόλος της λανθάνουσας.

Τα πρόσωπα ή οι φορείς, που ήταν δυνατό να στελεχώσουν αυτήν την ηγεσία, μας είναι ήδη γνωστά από τα προηγούμενα κεφάλαια: Οι Μεγασπηλαιώτες μοναχοί, ο Κοσμάς Φλαμιάτος, μέλη της Φιλοθεοδόξου εταιρείας, περιφερειακοί πάτρονες που κρατούσαν ανοικτούς λογαριασμούς με την κεντρική εξουσία, ρωσόφιλοι.

Τα πλήρη στοιχεία της ταυτότητάς τους δεν είναι εύκολο να εξακριβωθούν, γιατί ο συγκεκριμένος χαρακτήρας της διαμαρτυρίας και της πολιτικής τους παρουσίας, δεν αφήνει πολλά περιθώρια αποσαφήνισης (βλ. τις διαφορετικές αποχρώσεις του ρωσόφιλου ρεύματος).

Η ταυτότητα της βάσης του κινήματος, είναι ευκολότερο να διαπιστωθεί (375). Αν πάρουμε σαν χαρακτηριστικό δείγμα τις

(375) Με βάση το κήρυγμα του Παπουλάκου για τον όρκο και την υπόθεση ότι είναι γνήσιο, μπορούμε να υπολογίσουμε την ηλικία του κοινού του. (έγγραφο με αρ. 40) "όσοι είσαστε από σαράντα χρόνων κι απάνω κάματε όρκον ταν είχαμε τους Τούρκους;.. αστε δεν εμείνατε κανένας που είσαστε από σαράντα χρόνων και απάνω; αμμ τούτοι που είναι μικρότεροι από σαράντα πως να μη κάμουνε;" Ο Παπουλάκος απευθύνεται στη γενιά της Επανάστασης.

περιοχές στις οποίες είχε το υψηλότερο ποσοστό απήχησης, νότια Μάνη, Σπέτσες, θα θεωρήσουμε ότι το κύριο σώμα της βάσης του αποτελούν τα πιο στερημένα ή απογοητευμένα στρώματα της ελληνικής κοινωνίας.

Το χιλιαστικό μήνυμα του Παπουλάκου ήταν ο πιο σίγουρος τρόπος για να επανακτήσουν το χαμένο τους γόητρο (376), ή ακόμη τα υλικά αγαθά που εστερούνται (377). Ο αφορισμός του Worsley, ότι τα χιλιαστικά κινήματα είναι τα κινήματα των απόκληρων (378), έχει νόημα μόνο αν βρεθεί το κοινωνικό τους προφίλ στο συγκεκριμένο ιστορικό πλαίσιο.

Η διπλή συμπεριφορά των Λακώνων αποδεικνύει, ότι όσο "απόκληρη" κι αν ήταν η βάση, επιθυμούσε να εκμεταλλεύεται τις διαθέσεις και τις ιδιοτέλειες της κάθε ηγεσίας. Δημιουργείται λοιπόν εύλογα το ερώτημα, αν η υπόθεση της κατεύθυνσης ή χειραγώγησης των λαϊκών μαζών, είναι πλαστή.

Η ανάγκη αλλαγής της στατικής θεώρησης, που βλέπει τα κατώτερα στρώματα παθητικά υποχείρια, σε μια δυναμικότερη

(376) Βλ. K.Burridge, *New Heaven...*, σ.π, σ.11 και G.Rush - R.Denisoff, *Social and political movements*, New York 1971, σ.3 για επανάκτηση ισορροπίας.

(377) Βλ. στον Theobald τη συμμετοχή για λόγους πρόσβασης σε πολιτικο - οικονομικές πηγές δηλαδή ανάκτηση δύναμης. Όμως τότε δεν μιλάμε για βάση αλλά για λανθάνουσα ηγεσία, επειδή υπάρχει το στοιχείο χρησιμοποίησης του κινήματος για πολιτική δύναμη. Ο Γερμανός Μαυρομικάλης ταιριάζει σε αυτή την περίπτωση.

(378) Βλ. Peter Worsley, *The Trumpet...*, στη σ. 318.

έχει διατυπωθεί (379). Αλλωστε και μόνη η συμμετοχή στο κίνημα, αποτελεί μια ενέργεια, τη δήλωση της επιθυμίας για αλλαγή (380).

Επιθυμία κοινή, απο ότι φαίνεται, στον κόσμο της υπαίθρου και των πόλεων. Ο Παπουλάκος κήρυξε και στους δύο χώρους με επιτυχία. Ο όχλος της άγονης Μάνης παρουσιάζεται στα έγγραφα, ίδιος με τον όχλο των πόλεων (Τρίπολης, Ναυπλίου). Αυτό σημαίνει, ότι μπορεί πράγματι "το στασιαστικό στοιχείο να μη βρισκόταν στις πόλεις" (381), αλλά συνδεόταν με ένα τμήμα της. Για την εξουσία οι δύο "όχλοι" (της πόλης και του μικρού χωριού) εξομοιώνονται, μόνο απο τα γεγονότα ότι παρακολουθούν τον Παπουλάκο. Πίσω απο την εξομοίωση, κρύβεται η επιθυμία της εξουσίας να διαγνώσει και να εξαλείψει το λόγο για τον οποίο συμμετέχει η βάση.

Δεν έχει τόση σημασία αν ο "χύδην λαός" κινητοποιείται για πολιτικούς λόγους, κάτω απο το "πρόσχημα" του κινδύνου κατά

(379) Απο τον James Scott, στο Protest and Profanation, Part I, Theory and Society, vol.4, No 1, Spring 1977.

(380) Βλ. και στον Burridge, "the participants in millenarian activities set themselves the task of reformulating their assumptions, so as to create or explain a new or changing material and moral environment", σ.10.

(381) Στον Α.Λιάκο, σ.121. Πρβλ. τον ορισμό του όχλου απο τον E.Hobsbaum, "το αστικό ισοδύναμο της κοινωνικής ληστείας", σ.6-7 και 118.

της ερησκειας, όσο οτι ο κίνδυνος εξακολουθεί να έχει ισχύ και να οδηγεί σε δράση. Η συσσωρευμένη δυσαρέσκεια προς την κεντρική εξουσία, περνά μέσα απο αυτόν τον κίνδυνο.

Το ερώτημα, πώς διανύεται η απόσταση απο τη δυσαρέσκεια στη συλλογική δράση, μπορεί να απαντηθεί με πολλούς τρόπους. Εδώ θα επιχειρήσουμε να σκιαγραφήσουμε μερικούς απο αυτούς.

Οι βασικές γραμμές είναι τρείς:

1. η κοινωνική διαθεσιμότητα για εξέγερση και διαμαρτυρία, ορίζεται *a priori* απο την επαναστατική δυναμική των αγροτικών στρωμάτων (382).
2. η εξέγερση είναι πολιτικό φαινόμενο ή
3. ιδεολογικό φαινόμενο.

Απο τις μορφές της κοινωνικής διαμαρτυρίας, που διακρίνει ο Ε. Hobsbaum στον 19ο αιώνα, ληστεία - χιλιαστικά κινήματα - κινήματα "για την εκκλησία και τον βασιλιά", αυτή που παρουσιάζει ομοιότητες με το φαινόμενο Παπουλάκου, είναι η περίπτωση της Ανδαλουσίας. Αν και ο Hobsbaum χρησιμοποιεί την Ανδαλουσία, ως υπόδειγμα μετατροπής της δυσαρέσκειας σε πολιτικό κίνημα, δίνει ένα μοντέλο επαναστατικής δυναμικής των αγροτικών στρωμάτων.

Σύμφωνα με αυτό η ερησκειτική έξαρση είναι μόνο μια όψη της

(382) Σε αυτή τη γραμμή θα μπορούσε να ενταχθεί και η "πρωτόγονη επανάσταση" του Hobsbaum. Για μια συνολική παρουσίαση, βλ. Teodor Shanin, (ed.), *Peasants and peasant societies*, Penguin 1971.

ενδημικής επαναστατικότητας του αγροτικού χώρου (383).

Η κατεύθυνση αυτής της επαναστατικότητας απασχολεί τους θεωρητικούς της δεύτερης γραμμής, αυτούς που θεωρούν τις εξεγέρσεις και τις επαναστάσεις, αποκλειστικά πολιτικά φαινόμενα.

Ο Rod Aya (384) θεωρεί τη συλλογική βία ή τη συλλογική δράση, φαινόμενα πολιτικής συνδιαλλαγής. Γι αυτό απορρίπτει τις αντιλήψεις που αποδίδουν τα αίτια των εξεγέρσεων: 1. στη ματαίωση, ή τη σχετική ένδεια που προξενεί η κοινωνική αλλαγή (385) και 2. στη νοοτροπία ή τις γενικευμένες πεποιθήσεις.

Η "γενικευμένη πεποίθηση" (Smelser), υπονοεί σύμφωνα με τον Αγα, ότι υπάρχει μια αδιαφοροποίητη μάζα χωρίς ενδιαφέρον για την κατανομή της δύναμης. Όμως στην περίπτωση του Παπουλάκου, αυτή ακριβώς η γενικευμένη πεποίθηση, η πεποίθηση ότι "η

(383) E.Hobsbaum, Primitive..., σελ. 72-80. Πρβλ. και Ν.Κοταρίδη, Όψεις της παραδοσιακής επανάστασης...., ο.π, μέσω του θεού "αξιοδοτείται και νομιμοποιείται η εξέγερση", υπο έκδοση.

(384) R.Aya, Theories of revolution reconsidered: contrasting models of collective violence, Theory and society, vol.8, No 1, July 1979, σ.39-99.

(385) Το κλειδί δεν είναι η κοινωνική αλλαγή απο μόνη της, αλλά το πότε αυτή συμβαίνει. Στη σύγχρονη εποχή η αλλαγή δεν προκαλεί ματαίωση, αντίθετα είναι το ζητούμενο. Βλ. και J.Harrison, The second coming..., την εισαγωγή.

ερησκέα βρίσκεται εν κινδύνω", επιτρέπει στη μάζα να αντιδρά κατά του κράτους ή ακόμη να συμμετέχει στους πολιτικούς ανταγωνισμούς της εποχής: τους πελατειακούς.

Αν δεν ήταν ακόμη ισχυρή η ερησκευτική αντίληψη για τον κόσμο, το εκκλησιαστικό ζήτημα δεν θα προκαλούσε τόσες αντιδράσεις, ούτε θα κινητοποιούσε το λαό, έστω και επιπροφάσει. Το γεγονός ότι το εκκλησιαστικό ήταν ένα θέμα πολιτικά διαπραγματεύσιμο, δείχνει τη σημασία της ερησκευτικής κοσμοαντίληψης για τον έλεγχο του κράτους και τη διανομή της δύναμης.

Όπως ο ίδιος ο Αγα λέει, "Τα άτομα δεν ενεργοποιούνται μαγικά... πρέπει να υπάρχει κάποια έτοιμη οργάνωση για να μετατραπεί η δυσαρέσκεια σε συλλογική δράση" (386). Αυτή η οργάνωση για την περίπτωση Παπουλάκου ήταν η λαϊκή χρησμολογική παράδοση. (η πρώτη ύλη του ερησκευτικού μεγαλοϊδεατισμού).

Η συμβολική της διάσταση (387) δεν αφαιρεί τίποτα από τον αντικρατικό χαρακτήρα του κινήματος (388). Μάλλον

(386) Στον ίδιο, *Popular intervention in Revolutionary situations in statemaking and social movements: Essays in history and theory*, Charles Bright and Susan Harding (eds), Univ. of Michigan press, 1984, σ.332-333.

(387) Βλ. και J.Scott, *Protest...*, Part II, σ.224 κ.ε.

(388) Βλ. William Brustein - Margaret Levi, *The geography of rebellion, Theory and society*, 16, 1987, σ. 482, μια αντικρατική εξέγερση είναι μια ακραία συνδιαλλαγή ανάμεσα στο

επιβεβαιώνει τη θέση ότι "ο χιλιασμός είναι η κατεξοχήν μεταφορά της διαλεκτικής ανάμεσα στη θρησκεία και την εξουσία" (389).

Η βάση συμμετέχει λοιπόν στο κίνημα :

1. παρακινημένη από καθοδηγητικούς κοινωνικούς συντελεστές
2. από έναν εγγενή "χιλιαστικό ενθουσιασμό" (390)
3. για ανάκτηση γοήτρου ή πρόσκτηση υλικών αγαθών
4. από δυσaréσκεια για την κεντρική εξουσία
5. από δυσaréσκεια για την αυτοκεφαλία
6. για λόγους πολιτικής διαπραγμάτευσης (391)
7. από αντίδραση στην πείνα (392)

κέντρο και την περιφέρεια. Πρβλ. Carlo Geneletti, *The Political orientation of agrarian classes: a theory*, Arch. europ. sociol. XVII (1976), σ.55-73.

(389) N.Kokosalakis, *Legitimation ...*, σ.π, σ.369.

(390) Στον Diaz del Moral, *Historia de las agitaciones campesinas andaluzas*, Madrid 1973, έργο του 1923, προπομπός των Primitive Rebels του Hobsbaum. Η αγροτική συλλογική δράση σαν είδος πρωτόγονης θρησκευτικότητας.

(391) Πρβλ. στον I.Wallerstein, *Civilizations and modes of production, Theory and Society*, 1978 "rebellions ..often turn to be hidden ways of defending the "more" of what is of interest to a group against the "more" of another..", σ.7.

(392) βλ. τις μορφές κοινωνικής διαμαρτυρίας του Charles Tilly, στο Lynn Hunt, *Ch.Tilly's collective action, Vision and Method in Historical Sociology*, T.Skocpol, Cambridge univ. press 1984, σ.244-276.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Ο ΧΙΛΙΑΣΤΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ.

1. ΤΑ ΧΙΛΙΑΣΤΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ

Ο Lucien Goldman, έγραφε το 1971, ότι " ανθρώπινη δράση δεν μπορεί πλέον να προσδιορίζεται απο την πραγματικότητα που την περιβάλλει, χωρίς αναφορά στη δυνητική πραγματικότητα την οποία επιθυμεί να δημιουργήσει" (393). Αυτή η εν δυνάμει πραγματικότητα, η εκ των προτέρων ουτοπική αποτελεί τον πυρήνα του χιλιασμού.

Όπως τονίστηκε και στην εισαγωγή, ο χιλιασμός δεν έχει αποκλειστικά συγκεκριμένο περιεχόμενο (αναμονή συγκεκριμένου γεγονότος σε καθορισμένη χρονική στιγμή), αλλά μπορεί να εκφράζει ένα ευρύτερο φάσμα προσδοκιών, το οποίο να συνθέτει ένα όραμα. Παρουσιάζεται έτσι με δύο διαστάσεις: μια θεολογική -σωτηριολογική, η οποία εκφράζει την αναμονή της βασιλείας του Θεού και μια κοσμική, που αφορά επίγειες αλλαγές (π.χ. το όραμα της αταξικής κοινωνίας) (394). Τα όρια μεταξύ τους είναι δυσδιάκριτα, γιατί οι δύο "κόσμοι", ο κοσμικός ή εκκοσμικευμένος και ο θεολογικός, το εδώ και το επέκεινα, δεν είναι ποτέ απόλυτα χωρισμένα (395).

(393) Στο Reflections on History and class consciousness, απο το "Aspects of History and class", London 1971, σελ. 76.

(394) Που είναι μια εκκοσμικευμένη ουτοπία. Βλ. J.F.C.Harrison, The Second Coming...o,π., σελ. 10.

(395) Ο Harrison απορρίπτει αυτό το διαχωρισμό ως αναχρονιστικό: αντίθεση, κατ' αυτόν, είναι πάντα Χριστός -

Η χιλιαστική ουτοπία εκφράζει την επιθυμία για αντικατάσταση μιάς επώδυνης πραγματικότητας, γεμάτης ανισότητες και καταναγκασμούς, από μια άλλη απαλλαγμένη από αυτά (396). Ο νέος κόσμος, ή η νέα τάξη πραγμάτων δημιουργούνται επαναστατικά, είτε από μια ξαφνική αλλαγή, έργο θεϊκής επέμβασης, είτε ως αποτέλεσμα ανθρώπινων ενεργειών, αφού δηλαδή ανανεωθεί ο υπάρχων κόσμος (397).

Ο Peter Worsley, στο βιβλίο του "The Trumpet shall sound", (1968) ένα από τα βασικά θεωρητικά έργα για τα χιλιαστικά κινήματα, κάνει διάκριση μεταξύ ενεργητικού και παθητικού χιλιασμού. Ο παθητικός είναι η μετεξέλιξη του ενεργητικού. Όταν οι χιλιαστικές αντιλήψεις υποχωρήσουν, όταν δηλαδή οι πολιτικές επιδιώξεις χάσουν το θησκευτικό τους χαρακτήρα και

Αντίχριστος, όχι τομείς της ζωής, όπου ενεργεί ο Θεός και τομείς όπου δεν ενεργεί, βλ. στην ίδια σελίδα.

(396) Κάθε ουτοπική σκέψη, σύμφωνα με τον K.Mannheim, παράγει, όπως και η ιδεολογία, μια παραμορφωμένη εικόνα της πραγματικότητας, αλλά αντίθετα με τη δεύτερη, έχει τη δυνατότητα να μετατρέπει την πραγματικότητα σε αυτή την εικόνα. Στον P.Berger, ο.π. σελ. 22.

(397) Βλ. την τυπολογία της χιλιαστικής αντιμετώπισης του κόσμου στον Bryan Wilson, "Magic and the Millenium: A sociological study of religious movements of protest among tribal and third-world peoples", London 1973.

εκφραστούν άμεσα, μέσα απο πολιτικές οργανώσεις, ο ενεργητικός μετατρέπεται σε παθητικό, σε κοσμική ουτοπία και όραμα αταξικής κοινωνίας. Ο παθητικός χιλιασμός οδηγεί στον αναχωρητισμό, ενώ ο ενεργητικός στα προφητικά χιλιαστικά κινήματα ή σέκτες. Για τον Worsley, ένα χιλιαστικό κίνημα δεν είναι παράλογη φυγή απο την πραγματικότητα ή απλή επιστροφή στο παρελθόν, αλλά λογική ερμηνεία και κριτική ενός άλλου, ξένου τρόπου ζωής, ο οποίος εμπεριέχει αντιφάσεις ανεξήγητες για το σύστημα λογικής αυτών που μετέχουν στο κίνημα.

Παρόμοια είναι και η θέση του J.Harrison, στο έργο του για τον λαϊκό χιλιασμό στην Αγγλία του 19ου αιώνα (1780-1850). Ο Harrison προχωρεί ακόμα πεισσότερο βλέποντας στα χιλιαστικά κινήματα, την έκφραση μιάς ιδεολογίας της κοινωνικής αλλαγής (398). Σύμφωνα με τον Harrison, στις προβιομηχανικές κοινωνίες η αλλαγή ως έννοια, νόημα, δεν ήταν αποδεκτή, γι αυτό έπρεπε να παρουσιάζεται ως ανασύσταση του παλαιού, όχι σαν κάτι νέο. Η έννοια της ανασύστασης, όπως θα δούμε παρακάτω, είναι ιδιαίτερα σημαντική για τη μελέτη του φαινομένου του Παπουλάκου, επειδή μπορεί να ερμηνεύσει τον έντονα προφητικό χαρακτήρα του.

(398) Και ο Kenelm Burridge θεωρεί τα χιλιαστικά κινήματα δείκτη κοινωνικής ανάπτυξης, στο "New Heaven, New Earth, A study of millenarian activities", Oxford 1971.

Ο ρόλος λοιπόν των χιλιαστικών κινήματων μπορεί να είναι :

1) Η επιβεβαίωση του ισχύοντος συστήματος αξιών, σε αντιπαράθεση προς κάποιο άλλο, νέο. Ή αλλιώς, το μέσο για να αποτραπεί η διατάραξη της κοινωνικής συνοχής.

2) Η προσπάθεια επίλυσης νέων προβλημάτων, που ανακύπτουν από νέες μορφές κοινωνικής και οικονομικής οργάνωσης.

3) Η επιδίωξη πολιτικών στόχων, που εκφράζονται θρησκευτικά και κυρίως

4) η έκφραση της κοινωνικής δυσaréσκειας και της αντίδρασης, σε κάτι που βιώνεται ως καταπίεση από μια άλλη τάξη ή εθνότητα (399).

Δηλαδή σε κάτι που προσλαμβάνεται υποκειμενικά ως καταπίεση, ανεξάρτητα αν υφίσταται αντικειμενικά ή όχι. Ο K.Burridge (1971) θεωρεί, ότι αυτό το αίσθημα καταπίεσης εκδηλώνεται, όταν :

1) μειωθεί η ισχύς των παραδοσιακών παραδοχών για τη ζωή και

2) το υπάρχον σύστημα ηθικής παρακμάζει.

Με άλλα λόγια σε περιόδους κοινωνικής κρίσης. Σε περιόδους που η πραγματικότητα που περιβάλλει τον άνθρωπο γίνεται απειλητική, γιατί παύει να είναι σταθερή και γνωστή. Για να διατηρηθεί η γνώριμη πραγματικότητα, πρέπει να ενεργοποιηθούν τελετουργικές τεχνικές.

(399) Η καταπίεση δεν είναι απαραίτητο να προέρχεται από εξωγενή παράγοντα, μπορεί να είναι εγγενής κατάσταση, η οποία να διοχετεύεται προς τα έξω. πρβλ. K.Burridge και Harrison, ο.π, σελ. 9 και 6 αντίστοιχα.

Στην περίπτωση του Παπουλάκου, μία από αυτές τις τεχνικές, ήταν τα ανάθεματα, οι σωροί από πέτρες που έριχναν οι οπαδοί του, αναθεματίζοντας την εξουσία. Το ανάθεμα ήταν αναγνωρισμένος, θεσμοποιημένος τρόπος συμπεριφοράς για την λαϊκή παράδοση. Ήταν μια μορφή συλλογικής τελετουργίας, η οποία, εκτός από την επιβεβαίωση της συνοχής των οπαδών, χρησίμευε και για τον συλλογικό εξαγνισμό τους (400).

Η επιβεβαίωση της κοινωνικής ταυτότητας, μέσα από τέτοιου είδους στάσεις φανερώνει την επιθυμία για κοινωνική ολοκλήρωση και συνοχή. Το αίσθημα της κοινότητας αντιπαρατίθεται στο αίσθημα της ανομίας που προκαλεί η νέα κατάσταση. Ο Παπουλάκος για να διατηρήσει την κοινωνική συνοχή, καταφεύγει στον παλιό κοινωνικό δεσμό: την εκκλησία. Υπάρχουν ωστόσο κάποιοι περιορισμοί ή σωστότερα κάποιες θεωρητικές δυσκολίες στην ερμηνεία του κινήματος του παπουλάκου ως χιλιαστικού. Οι περισσότερες αναλυτικές προσεγγίσεις των χιλιαστικών κινήματων, καθώς και των αντίστοιχων εννοιών που περιλαμβάνουν, όπως αυτές της λαϊκής θρησκείας, της προφητείας ή της εκκοσμίκευσης,

1. εξετάζουν τα χιλιαστικά κινήματα ως θρησκευτικές μερίδες ή σέκτες και κατά συνέπεια, υπερτονίζουν τον αιρετικό και

(400) Άλλο ένα στοιχείο εξαγνισμού βρίσκουμε και στη βία στην οποία συχνά κατέφευγαν οι οπαδοί του Παπουλάκου. Οποίος σκότωνε ή σκοτωνόταν από στρατιώτη των αποσπασμάτων καταδίωξης θεωρείτο μάρτυρας πίστεως.

σχισματικό χαρακτήρα τους, πράγμα που δεν ισχύει στην περίπτωση του Παπουλάκου. Το κίνημά του προερχόταν από τους κόλπους της επίσημης Εκκλησίας, δεν βασιζόταν σε "νέα διδασκαλία", ούτε πρότεινε μια νέα τάξη πραγμάτων όπως οι σέκτες. Και

2. έχουν ως ερμηνευτικό πλαίσιο αναφοράς τον δυτικό Χριστιανισμό (401).

Εκείνο που σε κάθε περίπτωση μπορεί να θεωρηθεί κοινό, είναι οι λόγοι συμμετοχής στα χιλιαστικά κινήματα. Ο A.Beckford τους συνοψίζει ως εξής: επιθυμία για κοινωνική ολοκλήρωση, κοσμοαντίληψη και αισθήματα ματαίωσης ή αποζημίωσης (402).

Ας δούμε αναλυτικότερα ποιές είναι οι συνθήκες κάτω από τις οποίες γεννώνται αυτά τα αισθήματα ματαίωσης και δυσαρέσκειας.

(401) Το περιοδικό Social Compass έχει αφιερώσει ένα τεύχος στην κοινωνιολογία της Ελληνικής Ορθοδοξίας, vol. XXII, 1975/1. Άλλες αναφορές στην ξένη βιβλιογραφία δεν υπάρχουν. Στην Ελληνική το κενό είναι ακόμη μεγαλύτερο, βλ. Γ.Μαντζαρίδου, "Θέματα κοινωνιολογίας της Ορθοδοξίας", Θεσσαλονίκη 1975, όπου γίνεται αντιληπτό το πρόβλημα της σύγχυσης με τη θρησκευτική κοινωνιολογία.

(402) Βλ. στο Social Compass, άρθρο του με τίτλο: "New nine in new bottles", XXIII, 1976/1. Η ματαίωση κινητοποιεί προς την αναζήτηση της αποζημίωσης.

Ο Worsley αναφέρει τις εξής:

1. εξωτερική επιβολή (η περίπτωση τω αποικιοκρατουμένων χωρών).
2. αγροτικές κοινωνίες, που δεν επιτρέπουν, λόγω συνθηκών διαβίωσης στα μέλη τους να οργανωθούν πολιτικά και να εκφράσουν τα κοινά συμφέροντά τους, τα οποία γίνονται συνειδητά μόνο σε κοινωνικές κρίσεις. Σε αυτή την περίπτωση, το χιλιαστικό κίνημα είναι η τυπική μορφή μιάς πρώιμης πολιτικής οργάνωσης του αγροτικού χώρου (403).
3. κοινωνίες κατακερματισμένες χωρίς κεντρική εξουσία και ενότητα.
4. α. κοινωνία με εξειδικευμένους πολιτικούς θεσμούς που αγωνίζεται για την ανεξαρτησία της αλλά συνεχώς αποτυγχάνει.
β. η πολιτική δομή μιάς κοινωνίας σπάει, λόγω πολέμου και αδυνατεί να καλύψει τις ανάγκες όσων θέλουν να συνεχίσουν τον αγώνα.
5. γενικευμένες υλικές φθορές.

(403) βλ. Norman Cohn, "The pursuit of the millenium. Revolutionary millenarians and mystical anarchists of the middle ages", Oxford univ. press, 1961, ο οποίος θεωρεί ότι ένα χιλιαστικό κίνημα δεν είναι απαραίτητα προπολιτικό ή μεταπολιτικό, αλλά μπορεί να είναι η ριζοσπαστικοποίηση των κοινωνικών κινημάτων που δεν μπορούν να φτάσουν τους στόχους τους.

6. νέες κοινωνικές απαιτήσεις.

Ο Ν. Cohn (1961) συνοψίζει τις συνθήκες που ευνοούν την εμφάνιση των χιλιαστικών κινήματων, στην αποδυνάμωση ή εξαφάνιση των παραδοσιακών μορφών κοινωνικής οργάνωσης και την εκβιομηχάνιση. Η εκβιομηχάνιση και ο εκσυγχρονισμός (404) ευθύνονται για τη διαδικασία της εκκοσμίκευσης (405). Μέσω αυτής η θρησκευτική πίστη χάνει την κοινωνική της αξία (406) και το κέντρο μετατοπίζεται από την πίστη στο θεό, στην πίστη στο κράτος και την κοινωνία.

Λέγοντας πίστη δεν εννοούμε μόνο τη συνείδηση, προσωπική ή συλλογική, αλλά και τη δράση, ενεργητική ή παθητική, στην οποία αυτή οδηγεί και το θεσμικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται. Η εκκοσμίκευση αφορά και μια πολιτική αλλαγή: την έξωση της θρησκευτικής εξουσίας από την πολιτική ζωή και

(404) Πρβλ. Ν. Kokosalakis, Religion and modernization in 19th century Greece, Soc. Comp. XXXIV, /2-3, 1987, σελ. 233-241, και Raymond Grew, "More on modernization", Journal of social history, Winter 1980, σελ. 179-187.

(405) Για τις εννοιολογικές αποχρώσεις του όρου βλ. Karl Dobbelaere, Secularization theories and sociological paradigms: convergences and divergences", στο ίδιο, XXXI/2-3, 1984, σλ. 199-219.

(406) Βλ. και Bryan Wilson, "Religion in sociological perspective", Oxford univ. press 1982.

την αποκλειστική νομή της απο την κρατική εξουσία (407).

Με την "αποϊεροποίηση" του κόσμου, η θρησκευτική υπερκόσμια αυθεντία παραχωρεί τη θέση της στην εγκόσμια πολιτική αυθεντία. Η πολιτική περιβάλλεται, μέσω της θρησκείας, το ιερό και έτσι καθιερώνεται και νομιμοποιείται (408).

Με αυτόν τον τρόπο, απο τη μονιστική αντίληψη για τις σχέσεις θρησκείας και πολιτικής, που βλέπει τα δύο μεγέθη συμπληρωματικά, περνάμε στη δυαδική αντίληψη για την αμοιβαία ανταγωνιστικότητά τους, για να καταλήξουμε στο πλουραλιστικό στάδιο, όπου οι πολιτικές λειτουργίες της θρησκείας δεν είναι πλέον αυταπόδεικτες (409).

Η Ελληνική κοινωνία του 19ου αιώνα ταλαντεύεται ανάμεσα στις δύο πρώτες αντιλήψεις. Η μετάβαση απο το ένα στάδιο στο άλλο, σήμαινε άρνηση αυτού που μέχρι πρότινος αποτελούσε την κρυστάλλωση και έκφραση της εθνικής ταυτότητας: της θρησκείας (410).

(407) Βλ. Daniel Bell, "The return of the sacred", British Journal of sociology, 1977, σελ. 427.

(408) N.KoKosalakis, "Legitimation power and religion in modern society", Sociological analysis, 1985, 46, σελ. 367-376.

(409) βλ. Mathew Schoffeleers, "Religion and Power", Social Compass, XXXII/1, 1985, σελ. 5-13.

(410) Αρκεί να θυμηθεί κανείς το κύριο μοτίβο του κηρύγματος του Παπουλάκου: "η θρησκεία κινδυνεύει. Η πίστη μας

Ο D.Martin (1978) θεωρεί το δεσμό εκκλησίας και έθνους ιδιαίτερα ισχυρό όταν:

1. η εκκλησία είναι ο μοναδικός φορέας κοινωνικής ταυτότητας μιάς εθνότητας υπο ξένη κατοχή
2. όταν η πίστη των κατακτητών διαφέρει από των κατακτημένων. (τότε ο δεσμός βασίζεται στην απειλή και τη δοκιμασία)
3. ο αγώνας για την ανεξαρτησία πραγματοποιείται μέσα στο κλίμα του ρομαντικού εθνικισμού. Τότε ο δεσμός αποκτά μεσσιανικό χαρακτήρα. (411).

Η τρίτη περίπτωση είναι αυτή του Ελληνικού χώρου. Η δύναμη της ερησκείας ήταν μεγάλη, επειδή η ιδέα του έθνους ταυτιζόταν με την πίστη. Η σχέση ερησκείας και εθνικής ταυτότητας είναι κεντρικής σημασίας για τη μελέτη, επειδή αποτελεί τον πυρήνα του εκκλησιαστικού προβλήματος, στην Οθωνική Ελλάδα, πτυχή του οποίου είναι το κίνημα του Παπουλάκου.

Όπως σημειώθηκε παραπάνω, τα χιλιαστικά φαινόμενα είναι πιο συχνά και έκδηλα σε κοινωνίες που βρίσκονται στα αρχικά στάδια της εκβιομηχάνισης και του εκσυγχρονισμού. Με την ολοκλήρωση αυτών των διαδικασιών, αυτού του είδους τα

χάνεται". Πρβλ. τη φράση του David Martin, "...threatened identity and autonomy is mediated by religion", στο "A general theory of secularization", oxford 1978, σελ. 77.

(411) Στον ίδιο, σελ. 106-107.

φαινόμενα παρακμάζουν. Αναίστανται τόσο περισσότερο, όσο πιο καθυστερημένα, πολιτισμικά και κοινωνικά, είναι τα στρώματα που τα στηρίζουν.

Παρόλα αυτά το ενδεχόμενο αναβίωσης τέτοιων κινήματων, δεν είναι σπάνιο. Συνήθως η δύναμη των προσδοκιών που έχουν επενδυθεί σε αυτά, ξεπερνά ο,τι τα ωθεί προς αφανισμό. Έτσι η υπόσχεση ανανεώνεται και η πραγμάτωσή της μετατίθεται σε άλλο χρόνο (412). Κάτι αντίστοιχο συνέβη και με το κίνημα του Παπουλάκου. Η σύλληψή του και η έκρηξη του Κριμαϊκού πολέμου σταμάτησε βίαια την εξέλιξη του κινήματος, αναστέλλοντας την προαναγγελεθείσα συντέλεια. Η συρροή του κόσμου στον τόπο της εξορίας του, ανανέωσε τον ενθουσιασμό και την αφοσίωση στο πρόσωπό του.

Οι απόψεις συγκλίνουν για τα στρώματα που συμμετέχουν σε χιλιαστικά κινήματα. Πρόκειται για τα μη προνομιούχα κοινωνικά και οικονομικά, για τις κατώτερες τάξεις, που διαμαρτύρονται μέσω των κινήματων, για την απουσία προνομίων (413). Τα χιλιαστικά κινήματα προσφέρουν σε

(412) Βλ. Anthony van Fossen, "How do movements survive failures of prophecy", Research in social movements, conflicts and change, 1988, No 10.

(413) Ο N.Cohn βρίσκει αυτή τη θέση υπεραπλουστευτική γιατί παραβλέπει, κατά την άποψή του, ότι η δυσαρέσκεια

αυτά τα στρώματα έναν τρόπο ταξικών διεκδικήσεων, διαμορφώνοντας ριζοσπαστικές κοινωνικές αξίες και οδηγώντας σταδιακά στην εξέγερση και την επανάσταση (414). Τα δεινά των μη προνομιούχων: η επιβολή φόρων, η πολιτική εκμετάλλευση, η οικονομική απομύζηση από τα ηγετικά στρώματα, περιβεβλημένα τη χιλιαστική αντίληψη και πρακτική, αποκτούν άλλη δυναμική διαμαρτυρίας.

Με αυτή την έννοια, μέσα σε ένα κόσμο ανισοτήτων, υπάρχουν πολλά εν δυνάμει κινήματα, που κατά κάποιο τρόπο "περιμένουν" τους οπαδούς τους. Αυτή η πραγματικότητα όμως δεν αρκεί για να προκαλέσει τη συμμετοχή τους. Χρειάζεται ένας καταλύτης για να απελευθερωθούν οι δυνάμεις εκείνες, που θα

μπορεί να είναι "προνόμιο" και των προνομιούχων. Εκτός από απλή διαμαρτυρία, ένα χιλιαστικό κίνημα, μπορεί να εκφράζει πολυπλοκότερες κοινωνικές συγκρούσεις. Βλ., ο.π, στην εισαγωγή.

(414) Για τη σχέση ερησκέας και επανάστασης, βλ. τη μελέτη του James Scott, "Protest and profanation", Part I, II, Theory and Society, vol. 4, no. 1-2 1977. Επίσης Lewy Guenter, "Religion and revolution", New York, Oxford univ. press 1974.

ενεργοποιήσουν το κίνημα (415). Με άλλα λόγια τα χιλιαστικά κινήματα δν ίναι αναπόφευκτες συνέπειες των συνθηκών που τα ευνοούν. Μόνο η σύμπτωση των συνθηκών με το κατάλληλο κλίμα αναμονής παράγει τέτοιες συνέπειες. Στην περίπτωση του Παπουλάκου, το κλίμα αναμονής που επέβαλε η χρησμολογική έξαρση της δεκαετίας 1840-1850, γονιμοποίησε, όπως θα δούμε, τις κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες.

(415) Ένας τέτοιος καταλύτης στην περίπτωση των cargo cults, που αναλύει ο Worsley, είναι η εμφάνιση των λευκών, βλ. ο.π, σελ. 252 -253.

2. Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ (1833-1850)

Πρίν επισημανθούν τα αίτια και οι αφορμές που εξέφεραν το κλίμα αναμονής μέσα στο οποίο αναπτύχθηκε το κίνημα του Παπουλάκου θα έπρεπε να σκιαγραφηθεί το πορτραίτο της θρησκείας στην ελληνική κοινωνία του 1850-1852.

Ποιός είναι ο ρόλος της; Ποιά στοιχεία καθορίζουν τη δυναμική της; Πως επικοινωνούν οι θρησκευτικές και πολιτικές ιδεολογίες; Αυτά είναι μερικά απο τα ερωτήματα που θα έπρεπε να τεθούν για να αποδοθεί το "πρόσωπο" της θρησκείας.

Ο ρόλος της, έτσι όπως διαμορφώθηκε μετά το αυτοκέφαλο του 1833, καθορίζεται απο δύο στοιχεία: την εκκλησία ως θεσμό, ο οποίος αντιπροσωπεύει την επίσημη (ή επικρατούσα) και την κρατική (ή πολιτειακή) θρησκεία, και την εκκλησία ως σώμα πιστών το οποίο εκφράζεται με τη λαϊκή θρησκευτικότητα και διαμορφώνει τη λαϊκή θρησκεία.

Η δυναμική της θρησκείας καθορίζεται απο το οτι η εκκλησία ως θεσμός διαχειρίζεται όλες τις όψεις της θρησκευτικής ζωής: την επίσημη, την κρατική και τη λαϊκή. Η ιστορική αφετηρία αυτής της μονομερούς διαχείρισης είναι η αναγνώριση της Ελληνικής εκκλησίας απο την Οθωμανική εξουσία ως εθνικού θεσμού (millet) (416).

(416) Βάσει του Κορανίου η ορθόδοξη κοινότητα αναγνωριζόταν ως νομικό πρόσωπο απο το κράτος με ανώτατο αρχηγό τον Πατριάρχη της Κωνσταντινούπολης που διατηρούσε όλα τα προνόμια των βυζαντινών αυτοκρατόρων. Βλ. Ν. Σβορώνου, Επισκόπηση της

Η ιστορική σύνδεση της εκκλησίας με το έθνος και η ταύτισή της με αυτό της προσδίδει ένα κατεξοχήν εθνικό χαρακτήρα ο οποίος καθορίζει τον πολιτικό της ρόλο. Η ίδρυση του νέου ελληνικού κράτους αφαιρεί από την εκκλησία το έρεισμα αυτής της σύνδεσης διεκδικώντας για λογαριασμό του κράτους τον εθνικό ρόλο. Έτσι η εκκλησία βρίσκεται μετέωρη σε ένα ιστορικό κενό απογυμνωμένη από τις λειτουργίες που μέχρι τότε επιτελούσε:

1. την πολιτική, εκπροσωπώντας τους υποδούλους έναντι της Πύλης.
2. τη δικαστική
3. την κοινωνική, διαμορφώνοντας τη συλλογική ταυτότητα των υποδούλων.

Η αντικειμενική αδυναμία του κράτους να καλύψει το κενό που αφήνει η εκκλησία επιτρέπει τη διατήρηση της Κωνσταντινούπολης ως εθνικού κέντρου (417). Είναι το ίδιο ιστορικό κενό που ευθύνεται για τη σύγκρουση εκκλησίας και

νεοελληνικής ιστορίας, σελ.44, Θεμέλιο 1984. Κων. Πατελος, Πολιτική ιστορία του ισλαμικού χώρου, Αθήνα 1987, σελ. 154-155, Στις εθνικές κοινότητες βασιζόταν η δημόσια διοίκηση.

(417) Όταν δεν ανταγωνίζονται η Αθήνα, το κέντρο του νέου κράτους, και η Κωνσταντινούπολη, μοιράζονται την ευθύνη της "ένταξης του έξω ελληνισμού στο ιδεολογικό σύστημα του νεοελληνικού εθνικισμού", βλ. Π.Κιτρομηλίδη, Ιδεολογικά ρεύματα και πολιτικά αιτήματα: προοπτικές από τον ελληνικό 19ο αιώνα, Όψεις της ελληνικής κοινωνίας του 19ου αι., Αθήνα

κράτους, σύγκρουση που τροφοδοτεί όπως θα δούμε την προφητική έξαρση.

Το νέο ελληνικό κράτος στην προσπάθειά του να θεμελιώσει την κυριαρχία του και να νομιμοποιηθεί στη λαϊκή συνείδηση (418), δημοσιοποιεί τη θρησκεία, δηλαδή, αναγνωρίζει την ορθοδοξία ως επικρατούσα θρησκεία και καειστά το θεσμό που την εκπροσωπεί διοικητικά, την επίσημη εκκλησία, δημόσια (κρατική ή πολιτειακή). Ως δημόσια η επίσημη εκκλησία είναι υπόλογος στο κράτος -άρα τελεί υπο καθεστώς υπαλληλίας - για το ποίμνιο, το σώμα που εκπροσωπεί. Η ένταξή της στην πολιτεία χρησιμεύει στο να "εξαγιάζει" τις πράξεις της δεύτερης.

Ετσι με τη δημοσιοποίηση, ή κρατικοποίηση της εκκλησίας το κράτος

1. ανακτά την κατά παράδοση, λόγω millet, πολιτειακή εξουσία της εκκλησίας.
2. υπερέχει στη συναλλαγή του με την επίσημη εκκλησία ως κατεστημένο πρόσωπο.
3. ελέγχει το σώμα και κατ' επέκταση τη λαϊκή θρησκευτικότητα.
4. ελέγχει τις διόδους πιθανής αντίστασης του σώματος, τα

(418) Βλ. Nikos Kokosalakis, The political significance of popular religion in Greece, Archives des Sciences sociales des Religions 1987, 64/1, στη σελ. 41 για τη χρήση θρησκείας και εκκλησίας ως μέσων κρατικής νομιμοποίησης.

"κανάλια της πράξης", όπως ονομάζει ο James Beckford τις αντιλήψεις για τον κόσμο που ωθούν σε πράξη (419).

4. καίσατά την εκκλησία κύριο φορέα κοινωνικού ελέγχου (420), αποκτώντας έτσι ένα εξιλαστήριο θύμα σε περίπτωση που ο έλεγχος δεν αποδώσει.

6. διασπά τη θρησκευτική ενότητα διευρύνοντας το χάσμα επίσημης - λαϊκής θρησκείας. (εντείνει τις συγκρούσεις μεταξύ ανώτερου κλήρου, εκφραστή κατά κανόνα της επίσημης

(419) Η κοσμοαντίληψη στην περίπτωση Παπουλάκου είναι θρησκευτική. Ένα κανάλι μέσα από το οποίο περνά η ανθρωπίνη πράξη είναι η θρησκεία. Βλ. J.Beckford, Holistic Imagery and Ethics in New Religious and Healing Movements, Social Compass, 1984, 2-3, στη σελ. 261, οι αντιλήψεις αυτές μπορεί να δημιουργούνται τόσο από ιδέες, όσο και από υλικά συμφέροντα.

(420) Πρβλ. N.Kokosalakis, Popular Religiosity in Greece, University of Liverpool, 1982, σελ.2, Ελλη Σκοπετέα, Το "πρότυπο βασίλειο" και η Μεγάλη Ιδέα: Όψεις του εθνικού προβλήματος στην Ελλάδα (1830 -1880) , Αθήνα 1988, σελ. 134 "στην πολιτική αρχή συμφέρει η πλήρης ελευθερία κινήσεων της εκκλησίας στην καταπολέμηση κάθε νεωτερισμού"

εκκλησίας και κατώτερου, συνδεδεμένου οργανικά με τη λαϊκή
εθνησκέια).

Ομως παρά τα έκδηλα οφέλη που αποκομίζει το κράτος στην
προσπάθειά του να θέσει υπο έλεγχο τη εθνησκέια και την
εκκλησία (421), διατρέχει τον κίνδυνο να δημιουργήσει
εναν ανεξέλεγκτο αντίπαλο. Κι αυτό γιατί:

1. αγνοεί την ανθεκτικότητα της λαϊκής εθνησκέιας στην
εκκοσμίκευση (422) την οποία επιδιώκει σαν όρο
εκσυγχρονισμού. Ανθεκτικότητα που κατά κύριο λόγο
οφείλεται στην ισχυρή σύνδεση λαϊκής - επίσημης και την
πολιτισμική ομοιογένεια της ελληνικής κοινωνίας (423).

2. προσφέρει στην εκκλησία εξουσίες που μπορούν εύκολα να
υπερκεράσουν τις κρατικές, επειδή η δημοσιοποιημένη

(421) Όπως σημειώνει ο π. Γεώργιος Μεταλληνός, " Η
Εκκλησία (ως κλήρος και ως καθίδρυμα) έπρεπε να οργανωθεί
κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να καταστή εύχρηστο μέγεθος για
τη λειτουργία της Πολιτείας.." , στο Ελλαδικού
Αυτοκεφάλου παραλειπόμενα, Αθήνα 1983, σελ. 17.

(422) Βλ. Anthony Smith, Theories of Nationalism, London,
Duckworth 1971, σελ. 240, ορίζει την εκκοσμίκευση ως την
υπεροχή του ορθού λόγου έναντι της αποκάλυψης. David Martin,
A General Theory of Secularization, Oxford 1978, "Greek
Church was triply secularized: by its identity with the
nation 2) by secular power and corruption 3) and by the
promotion of Hellenism", σελ. 263.

(423) N.Kokosalakis, Archives... ο.,π. σελ. 38.

ερησκέα μετατρέπει τους ερησκευτικούς θεσμούς σε πολιτικούς γιατί ασκεί εξουσία έξω από αυτούς (424).

3) αφήνει στην εκκλησία, σαν "φυσικό δικαϊούχο", το μονοπώλιο του αντιδυτισμού (=νεωτερισμού), και της πολιτικής του χρήσης (425).

Το κράτος έχει λοιπόν να αντιπαλέψει με έναν φορέα εξουσίας με αυξημένη δυναμικότητα έναντι αυτού και με ένα πρόσθετο πλεονέκτημα: το κοινωνικό του έρεισμα. Η με τα λόγια του Ι. Πετρόπουλου: "καμμία άλλη όψη του παραδοσιακού πολιτισμού δεν μπορούσε να βασιστεί σε μια τόσο καλά διατυπωμένη παράδοση, ούτε διέθετε για την υπεράσπισή της τόσο αποφασισμένους υποστηρικτές" (426).

Η αποδυνάμωση της εκκλησίας είναι επιθυμητή γιατί έτσι επιτάσσει η λογική της εκκοσμίκευσης: τη συρρίκνωση της ερησκευτικότητας στον ατομικό χώρο, γεγονός που αφενός οδηγεί στον ερησκευτικό πλουραλισμό, εφόσον η ερησκέα βιώνεται πλέον από τον καθένα διαφορετικά, αφετέρου στη

(424) Βλ. Δ.Τσαούση, Η κοινωνία του ανθρώπου, σελ. 531 κ.ε., Μορφές της κοινωνικής οργάνωσης του χριστιανισμού.

(425) Όπως πολύ σωστά επισημαίνει η Σκοπετέα, "Στερημένη από τη δυνατότητα πολιτικής έκφρασης, κάθε ανεπίσημη αντιδυτική κίνηση [όπως του Παπουλάκου] ήταν καταδικασμένη να φέρει τη σφραγίδα της αναρχίας ή του φανατισμού", στη σελ. 134.

(426) Ιωάννου Πετρόπουλου, Πολιτική και συγκρότηση κράτους στο Ελληνικό Βασίλειο (1833 - 1843), στη σελ. 227.

καλάρωση της θεσμικής δομής της (427).

Το κράτος για να "διευκολύνει" τη διαδικασία της εκκοσμίκευσης, χρησιμοποιεί ένα τέχνασμα δοκιμασμένο στον Προτεσταντισμό και τον Καθολικισμό: ιδιοποιείται ένα μέρος της θεσμικής δομής της θρησκείας (δημιουργώντας την κρατική εκκλησία) και εγκλωβίζει ταυτόχρονα το υπόλοιπο στους γραφειοκρατικούς δαιδάλους της κοσμικής του εξουσίας (428).

Αν υποθέσει ότι αυτό ισοδυναμεί με τον κίνδυνο πλήρους αποδυνάμωσης της εκκλησίας μπορεί να αποτελεί και ισχυροποίησή της. Γιατί ο κίνδυνος ενεργοποιεί τους μηχανισμούς άμυνας και αντίστασης.

Το φαινόμενο Παπουλάκου θα μπορούσε να είναι ένα εύστοχο παράδειγμα μιας τέτοιας ισχυροποίησης. Η οξεία αντίθεση του Παπουλάκου στην Ιερά Σύνοδο εκφράζει τη λαϊκή αποδοκιμασία για τα "έργα της Βαυαροκρατίας (429).

(427) D.Martin, ο.π., σελ. 3-5.

(428) Η Ελληνική εκκλησία αναδιοργανώθηκε από τον Μάουρερ βάσει του Συντάγματος της Βαυαρικής Προτεσταντικής Εκκλησίας του 1818. Ο Charles Frazee τεκμηριώνει κατηγορηματικά το γεγονός, βλ. στις σελίδες 139 και 147-152, στην ελληνική μετάφραση, Ορθόδοξος Εκκλησία και Ελληνική Ανεξαρτησία, 1821-1852, Δόμος 1987, Πρβλ. στον Πετρόπουλο τις σελ.215-216.

(429) Η "ελλαδική εκκλησία" ένα από αυτά, στην Σκοπετέα, ο.π., σελ.125. Με μια προβολή του συλλογισμού στο παρελθόν θα μπορούσε να δει κανείς την υπερεθνική εκκλησία του

Ο Παπουλάκος οραματίζεται μια άλλη εκκλησία. Η επίσημη εκκλησία δεν είναι αυτή που θέλει.

Η εποχή του ήταν μια εποχή που η εκκλησία ως θεσμός έπρεπε να διαφοροποιηθεί από την εκκλησία ως σώμα πιστών. Η συλλογική πίστη και θρησκευτική πρακτική δεν έβρισκε πλέον την έκφρασή της μέσα από την εκκλησία ως θεσμό, παρόλο που ήταν οργανικά δεμένη με αυτή. "Οι εκσυγχρονιστικές πιέσεις των καιρών" (430) οδηγούσαν προς την κοινωνική διαφοροποίηση, η οποία αναπόφευκτα "ζητούσε" να συνοδευτεί και από τη θρησκευτική. Η θρησκευτικότητα του Παπουλάκου και του κόσμου του όμως, εξακολουθούσε να έχει μόνο μία διάσταση - και για τούτο καθολική - (431): την παραδεδομένη. Για να δούμε πως λειτουργεί αυτή η διάσταση στο κοινωνικό πλαίσιο της εποχής θα πρέπει να αποσαφηνίσουμε εννοιολογικά ο,τι την περιέχει : τη λαϊκή θρησκεία.

Αν η έννοια της λαϊκής θρησκείας προσδιοριστεί αρνητικά, δηλαδή σε αντίθεση με την επίσημη ή κρατική θρησκεία, τη θρησκεία του ανώτερου ή πεφωτισμένου κλήρου και, ή , των

Πατριαρχείου σαν έργο της Τουρκοκρατίας;

(430) Η φράση του Γ.Λεονταρίτη στο άρθρο του, Εθνικισμός και διεθνισμός: πολιτική ιδεολογία, περιοδικό Ο Πολίτης, τευχ. 44, 1981, σελ. 43.

(431) Πρβλ. αυτό που ο Νίκος Θεοτοκάς ορίζει ως "ολοποιώ πολιτισμικό πρότυπο", Το αποτύπωμα του ζωντανού και του ονείρου στα κείμενα του Μακρυγιάννη, περ. Ιστορικά, Δεκέμβριος 1985, τομ.β τευχ. 4.

ελίτ (432), τότε είναι δυνατό να λειτουργεί με δύο τρόπους:

1. είτε ως διαμαρτυρία εναντίον του κοσμικού ή εκκλησιαστικού καθεστώτος
2. είτε ως μέσο συναλλαγής ανάμεσα στις λαϊκές και ηγετικές τάξεις (433).

Διαμαρτυρία ή συναλλαγή. Σύγκρουση ή συναίνεση. Και τα δύο προϋποθέτουν τη δυνατότητα υπέρβασης των ταξικών και θεσμικών ορίων. Ο Ν. Kokosalakis θεωρεί ότι σε αυτή ακριβώς τη δυνατότητα οφείλει η λαϊκή θρησκεία την πολιτική της δύναμη και αξία (434). Η έννοια της λαϊκής θρησκείας παρουσιάζεται έτσι τόσο ελαστική, ώστε γίνεται η γέφυρα ανάμεσα στο δόγμα και την κατάργηση του δόγματος.

Ο Jean Séguy δίνει ένα μοντέλο ελαστικότητας:

ΣΗΜΗ

{

Α. Θρησκεία με κατεστημένη οργάνωση - "Η Αλήθεια"

ΪΚΗ

{

Β. Λιγότερο οργανωμένη (ομάδες εξαρτημένες δομικά από την επίσημη) - "Η Αλήθεια μας"

Γ. Λίγο οργανωμένη (ομάδες που διαμαρτύρονται) - "Η θρησκεία μας"

Δ. Ελεύθερη (Άτομα που αρνούνται τη δομή της επίσημης, π.χ. οι μυστικοί κατά Troeltsch) - "Η θρησκεία μου"

(432) Ο αρνητικός ορισμός είναι ο συνηθέστερος. Βλ. La Religion populaire, Paris, Ed. du C.N.R.S 1979, p. 450.

(433) Βλ. Matthew Schoffeleers, Religion and Power, στο περ. Social Compass, 1985, 1, σελ. 11, εισαγωγικό σημείωμα.

(434) Κατά τον Κοκοσαλάκη η λαϊκή θρησκευτικότητα υπερβαίνει το διαχωρισμό κοινωνιολογικής κοινότητας και κοινωνίας

ΝΕΑ { Ε. Συγκριτική θρησκεία μη οργανωμένη - "Η θρησκεία" (435)

Η λαϊκή θρησκεία στην Ελλάδα του 19ου αιώνα θα μπορούσε να τοποθετηθεί ανάμεσα στον τύπο Β και Γ, ανάμεσα στη δομική εξάρτηση από την επίσημη θρησκεία και την άρνηση της εξάρτησης.

Ο Παπουλάκος είναι ένας από αυτούς που αρνούνται την εξάρτηση, διαμαρτυρόμενοι για την εκκοσμίκευση της επίσημης εκκλησίας. Η διαμαρτυρία του βρίσκει απήχηση ακόμα και σε αυτούς που δεν συγκαταλέγονται στους οπαδούς του, επειδή η πολιτισμική και θρησκευτική ομοιογένεια της Ελληνικής κοινωνίας ευνοούσε τη "διάχυση" (436) της λαϊκής θρησκευτικότητας σε όλα τα κοινωνικά στρώματα.

Οι πρακτικές και οι δοξασίες της λαϊκής θρησκευτικότητας ήταν κοινό κτήμα του λαού, της εκκλησίας, του κράτους, ο

(Gemeinschaft - Gesellschaft), επειδή λειτουργεί σε εθνικό ιδεολογικό επίπεδο. Βλ. στον ίδιο, *Popular Religiosity in Greece*, University of Liverpool, 1982.

(435) Βλ. J.Seguy, *Images et "religion populaire"*, Arch. Sc. soc. des Rel., 1977, 44/1, σελ. 38.

(436) Τον όρο της διαχεόμενης θρησκείας χρησιμοποιεί ο R.Cipriani για να υποδηλώσει τη σιωπηρά ή αθέατη παρουσία της θρησκείας σε όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής. Στο *Religious influence on Politics in Italy*, Acts of 17th International Conference on Sociology of Religion (CISR), London 1983. Ο όρος "αθέατη" εισάγεται από τον Thomas Luckman στο έργο του: *The invisible religion*, London 1963.

κοινός τόπος ιδιωτικής και δημόσιας ζωής (437).

Γι αυτό και η επίσημη ή κρατική εκκλησία ενσωμάτωνε εύκολα τη λαϊκή θρησκευτικότητα στους κανόνες της (438). Η ενσωμάτωση μπορεί να συγκάλυπτε τις εντάσεις, αλλά οπωσδήποτε δεν τις εξαφάνιζε.

Το γεγονός αυτό γίνεται ιδιαίτερα αισθητό στην περίπτωση Παπουλάκου, όπου η λαϊκή θρησκευτικότητα για τους επίσημους εκφραστές του δόγματος -την διοικούσα εκκλησία- άγγιζε πολλές φορές τα όρια του σχίσματος και της αιρέσεως. Το περιεχόμενο των αναφορών απεσταλμένων της Συνόδου στα μέρη όπου κήρυττε ο Παπουλάκος, δείχνει τη διάσταση ανάμεσα στην "ορθο-δοξία" του ανώτερου κλήρου και την "ετερο-δοξία" του κατώτερου κλήρου και του "χύδην" λαού.

(437) Βλ. στον Ν.Κοκοσαλάκης, *The political significance ...* ο.π, σελ. 38-39. Με αυτόν τον τρόπο η λαϊκή θρησκευτικότητα λειτουργεί ως συμβολικό διάμεσο ανάμεσα στη θρησκευτική και πολιτική, ή τη δημόσια και ατομική ζωή.

(438) Η ενσωμάτωση κατά τον Κοκοσαλάκη είναι συνέπεια της συγχώνευσης των τριών τύπων θρησκευτικότητας -επίσημη κτλ. - στην εκκλησία. Αυτό οφειλόταν στο ότι η πόλωση καθολικισμού - προτεσταντισμού της Δυτ. Ευρώπης ήταν ανύπαρκτη για την Ανατολή, επειδή η Αναγέννηση δεν είχε αντίκτυπο στο Βυζάντιο. Έτσι ίσως εξηγείται γιατί Καθολικισμός και Προτεσταντισμός ταυτιζόταν στη συνείδηση του κόσμου. Βλ. ο.π, *Political..* σελ. 38-41 και του ιδίου, *Popular Religiosity ..*, σελ. 5.

Ο James Scott αναλύει αυτή τη διάσταση ερευνώντας τη σχέση αγροτικών εξεγέρσεων και λαϊκής θρησκείας. Η λαϊκή θρησκεία αποτελεί κατά τον Scott μέρος της "μικρής παράδοσης" ή του πολιτισμού των κατώτερων στρωμάτων (439). Η μικρή παράδοση αναλύεται σαν βεβήλωση ή συμβολική αντιστροφή του θρησκευτικού και πολιτικού συστήματος των κυρίαρχων τάξεων, της κυρίαρχης "ορθο-δοξίας". Η αντιστροφή παρέχει στα κατώτερα στρώματα τη δυνατότητα της κοινωνικής άμυνας η οποία και οδηγεί στην εξέγερση. Η θέση αυτή θα μας απασχολήσει στο επόμενο κεφάλαιο.

Η σύγκρουση που υποκρύπτουν οι έννοιες "ορθο-δοξία" και "ετερο-δοξία" δεν αίρει τη χρηστική αξία της λαϊκής θρησκευτικότητας για τους χειραγωγούς του λαού. Η λαϊκή "χυδαιότητα" είχε αποδειχτεί χρήσιμη στη συναλλαγή της εκκλησίας με το κράτος. Όχι μόνο επειδή ισχυροποιούσε τη θέση της εκκλησίας αλλά και γιατί της προσέφερε ένα ισχυρό άλλοθι για να υπονομεύει το ρόλο της ως κρατικής. Ο θεσμός εκμεταλλευόταν το σώμα αλλά και το σώμα εκμεταλλευόταν το

(439) Βλ. J.Scott, *Protest and Profanation, Agrarian Revolt and Little Tradition*, Part 1, II, *Theory and Society* 1, 2 (1977), p. 1-38, 159-210. Η μελέτη αφορά την Ευρώπη και τη Νοτιοανατολική Ασία (άρα το πλαίσιο είναι ο Καθολικισμός, Ισλαμισμός και Βουδδισμός). Ωστόσο όπως λέει ο συγγραφέας, ο θρησκευτικός συμβολισμός της λύτρωσης από κάθε είδους πιέσεις, [ο χιλιασμός], παρουσιάζει πολλές ομοιότητες στο χώρο, το χρόνο, τον πολιτισμό και τη θρησκεία.

Θεσμό (440). Η κρατική εξουσία αναγνωρίζοντας τη λαϊκή δυναμική της επίσημης εκκλησίας προσπαθούσε με βίαιο (βλ. τη διάλυση των μοναστηριών), ή λιγότερο βίαιο τρόπο να τη θέσει υπο έλεγχο. Ο Παπουλάκος ήταν μια δοκιμασία για την ικανότητα της κρατικής εξουσίας να ασκεί αυτό τον έλεγχο. Ωχυρωμένοι πίσω απο την τριπλή ταυτότητα (επίσημη - κρατική - λαϊκή) της εκκλησίας οι "συμπαθούντες" τον Παπουλάκο μπορούσαν να εναλλάσσουν προσωπεία: πότε αυτό της νομιμοφροσύνης και πότε της ανταρσίας (βλ. την περίπτωση του επισκόπου Ασίνης).

Το έρεισμα σε κάθε περίπτωση ήταν "το θρησκευτικόν". Κι αυτό δείχνει ότι η σπουδαιότητα του ρόλου της θρησκείας ήταν μεγάλη όχι μόνο λόγω της σύνδεσης των τριών διαστάσεων της αλλά κυρίως επειδή η πολιτική υπόσταση του έθνους είχε θρησκευτική ταυτότητα. Απο τις τρεις διαστάσεις η επίσημη εμφανίζεται καταρχήν ως μέγεθος ανταγωνιστικό πρὸς το κράτος, γεγονός που επαυξάνει την πολιτική σημασία (441) της λαϊκής.

(440) Βλ. στον Jon Butler, The people's faith in Europe and America: Four centuries in review, Journal of social history, summer 1979. Κοινή διαπίστωση για τους μελετητές της λαϊκής θρησκείας στις προβιομηχανικές κοινωνίες.

(441) Η λαϊκή θρησκεία είχε κατοχυρωθεί ως πολιτικά σημαντική απο την περίοδο της Τουρκοκρατίας με την αναγωγή της εκκλησίας σε εθνικό θεσμό. Στην προβιομηχανική Ευρώπη η σημασία αυτή ήταν μια σταδιακή κατάκτηση. Βλ. στον J. Butler, ο.π, σελ.166.

Η σχέση μιας ισχυρής λαϊκής θρησκείας με μια εξίσου ισχυρή εκκλησία ήταν απο τα πρώτα θέματα που έπρεπε να διευθετήσει το νέο κράτος. Το αυτοκέφαλο ίσως δεν ήταν παρά η προσπάθεια του κράτους να επέμβει σε αυτή τη σχέση, για να ιδιοποιήσει το "θρησκευτικό κεφάλαιο" που κατείχε η εκκλησία ή για να απορροφήσει την ιδεολογία που το αντιμαχόταν.

Ομως όσο κατάφερνε να εκκοσμικεύει την εκκλησία και να την θέτει υπο την κοσμική του εξουσία, τόσο περισσότερο εξηρτάτο απο αυτήν. Το γιατί μπορεί να αναζητηθεί σε δύο επίπεδα: ενα θεωρητικό, το οποίο αφορά τις σχέσεις θρησκείας και πολιτικής ή θρησκείας και εξουσίας, και ενα ιστορικό, το οποίο αφορά τη σχέση εκκλησίας και νεοελληνικού κράτους μέσα στο πλαίσιο του εθνικισμού.

Στο θεωρητικό επίπεδο η κλασσική αντίληψη ερμηνεύει τη θρησκεία είτε ως σύστημα αξιών που διαμορφώνει νοοτροπίες και ιδεολογίες, είτε ως μηχανισμό νομιμοποίησης της εξουσίας (442). Ο Matthew Shoffeleers θεωρεί ότι ο συνδυασμός των δύο απόψεων είναι πιο γόνιμος για τη σύγχρονη έρευνα επειδή μπορεί να ερμηνεύσει "οχι μόνο πώς η εξουσία παράγει αξίες αλλά και πώς τα συστήματα αξιών παράγουν πολιτική εξουσία"

(442) Πρβλ. D.Martin, A general theory of secularization, ο.π, σελ. 108. T. O'Dea, The sociology of religion, Hall, Englewood Cliffs, New Jersey 1966, p.p. 6-7, "Religion answers the problem of meaning". Daniel Bell, The return of the sacred, Soc. Comp., p.429, "meanings [are] the language of culture".

Η θρησκεία θεωρείται έτσι πολιτικό φαινόμενο, το οποίο καθορίζει τις σχέσεις εκκλησιαστικής και κοσμικής εξουσίας. Στο κεφάλαιο για τα χιλιαστικά κινήματα αναφερθήκαμε στα στάδια των σχέσεων θρησκείας και πολιτικής, από την ταύτιση έως την πλήρη διάσταση. Η μεταβατικότητα που χαρακτηρίζει την εποχή του Παπουλάκου επηρεάζει και αυτές τις σχέσεις. Η πολιτική τοποθέτηση εξακολουθούσε να εκφράζεται με όρους θρησκευτικούς και στη λαϊκή συνείδηση το πολιτικό ταυτιζόταν με το θρησκευτικό (443). Η διαδικασία της εκκοσμίκευσης υποχρέωνε την πολιτική να χειραφετηθεί από τη θρησκευτική αυθεντία. Από την αλληλοσυμπλήρωση τα δύο μεγέθη έπρεπε να περάσουν στην αντίθεση.

Ακόμα και τότε όμως η κοσμική εξουσία, η πολιτική εξουσία χρειαζόταν τη θρησκευτική επικύρωση για να εξασφαλίζει την κοινωνική συναίνεση. Η μετάβαση από το μονιστικό μοντέλο στο δυαλιστικό, της αμοιβαίας ανταγωνιστικότητας θρησκείας και πολιτικής, εκκλησίας και κράτους, χρειαζόταν με άλλα λόγια ένα "κανονιστικό πλαίσιο συγκρότησης" (444) για να καταστεί δυνατή.

(443) Αυτό φαίνεται από το ότι ερμήνευαν το πρώτο μέσω του δευτέρου. Η διαπίστωση του Ι.Πετρόπουλου για τα πρώτα χρόνια της Βαυαροκρατίας, ότι σε κάθε εξέγερση πρωτεύουσα θέση είχε το θρησκευτικό ζήτημα, ισχύει και για την εποχή που εξετάζουμε. Βλ. Πετρόπουλος, ο.π., σελ.227.

(444) L.Layendecker: The sociology of the sociology of Religion. Deficiencies and Opportunities, Soc. Comp. 1984, 2-3, σελ.165.

Ο Βρετανός πρεσβευτής στην Ελλάδα το 1852, sir Thomas Wyse, το αναγνωρίζει: "Τα Συντάγματα δεν θα μπορέσουν ποτέ να συγκεντρώσουν τις δυνάμεις των ελληνικών συστημάτων και γενών που είναι απλωμένα στην απέραντη έκταση της τουρκικής αυτοκρατορίας και ακόμη περισσότερο να τα εμψυχώσουν. Η ερησκέια όμως μπορεί! " (445). Ο Wyse αναγνωρίζει το κανονιστικό πλαίσιο της ερησκέιας, το οποίο αντικαθιστά ακόμη και το νόμο.

Ως μηχανισμός επικύρωσης και νομιμοποίησης η ερησκέια οφείλει να αποδεικνύει τη γνησιότητα της εξουσίας, ερησκειτικής ή κοσμικής (446) και ως σύστημα αξιών να της προσδίδει νόημα και στόχους (447). Ένα από αυτά τα νοήματα μπορεί να είναι αυτό που ο Hans Mol ονομάζει "ιεροποίηση της ταυτότητας" (448), δηλαδή το να αποδίδεται στη συλλογική ταυτότητα χαρακτήρας ιερός.

(445) Στον Charles Frazzee, Ορθόδοξος εκκλησία και Ελληνική Ανεξαρτησία, 1821-1852, Δόμος 1987, σελ. 234. Ο Wyse αναφέρεται στις πολιτικές διαθέσεις της Ρωσίας που αφορούσαν τόσο τους αλύτρωτους Έλληνες, όσο και το Ελληνικό Βασίλειο.

(446) Η την Αλήθειά της. Βλ. και στον kenelm Burridge, New Heaven, New Earth, A stydy of millenarian activities, Oxford 1971, σελ. 7.

(447) N.Kokosalakis, Legitimation Power and Religion in Modern Society, Sociological Analysis 1985, 46, σελ. 375.

(448) H.Mol, Identity and the Sacred, A sketch for a new social scientific theory of Religion, Oxford, 1976.

Σύμφωνα με τον Mol αυτό επιτυγχάνεται μέσα απο διαδικασίες τελετουργικές και μυθικές. Μέσα απο αυτό που ο Anthony Smith ονομάζει σύμπλεγμα μύθων, μνημών, αξιών και συμβόλων (mythomoteur) (449) και το οποίο αποτελεί τον πυρήνα της εθνικότητας.

Το εν ενεργεία σύμπλεγμα για την Ελλάδα του 19ου αιώνα, ήταν η έννοια του προσρισμού του Ελληνικού έθνους. Η έννοια αυτή ξεκινά απο μία ενοκεντρική αντίληψη που θεωρεί το έθνος, όχι απλώς πρωταγωνιστή της ιστορίας αλλά εκλεκτό του Θεού, απεσταλμένο του στη γή (450). Το σχήμα είναι γνωστό: πρόκειται για τον περιούσιο λαό που απαρνείται το ένδοξο παρελθόν του, αλλά με την εξιλέωση το ανακτά, για να συνεχίσει την αποστολή του στη γή.

Θα δούμε στο επόμενο κεφάλαιο πώς το σχήμα, πτώση - εξορία (εξιλασμός) - αναγέννηση, κυριαρχεί στην προφητική έξαρση που χαρακτηρίζει την εποχή του Παπουλάκου. Αρκεί εδώ να συγκρατήσουμε ότι οι μηχανισμοί ιεροποίησης της συλλογικής ταυτότητας, ωθούν το ενοκεντρικό σχήμα στην πιο απόλυτη μορφή του. Το έθνος καταλήγει να θεωρείται ιερό όχι γιατί είναι το όργανο της Πρόνοιας, αλλά γι αυτό καθεαυτό (451). Η

(449) Βλ. A.Smith, The ethic origins of nations, Blackwell, 1989.

(450) Ο Smith ορίζει αυτή την αντίληψη ως "religio - communal self -definition, ο.π, στη σελ. 65.

(451) Πρβλ. A.Smith, Theories of nationalism, London, Duckworth, 1971, σελ. 249-251, E.Gellner, Nations and Nationalism, Oxford, Blackwell, 1983, σελ. 56.

λατρεία του θείου μετατρέπεται σε λατρεία του έθνους, εγκαινιάζοντας έτσι τον κοσμικό εθνικισμό. Όπως επισημαίνει ο E.Gellner, το χαρακτηριστικό μιας εθνικιστικής εποχής, είναι η χωρίς κανένα πρόσχημα λατρεία της κοινωνίας.

Το πέρασμα από τον ερρησκευτικό εθνικισμό στον κοσμικό δεν είναι βέβαια ούτε αυτόματο, ούτε ξεκάθαρο.

Ο ερρησκευτικός εθνικισμός που αναπτύχθηκε κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας, η κυρίαρχη εθνική ιδέα, ήταν η προστασία της ορθοδοξίας από το Ισλάμ και η τελική της νίκη επί των απίστων. Με την ίδρυση του Ελληνικού βασιλείου η ιδέα αυτή αποβάλλει σταδιακά το ερρησκευτικό της περιεχόμενο και μετατρέπεται σε Μεγάλη Ιδέα (η οποία είναι τόσο ελαστική, ώστε κατορθώνει μέχρι και τον επόμενο αιώνα, τον 20ο, να στεγάσει τα πιο αντίθετα πολιτικά οράματα (452)).

Ο Μεγαλοϊδεατισμός του 19ου αιώνα διατηρεί ωστόσο το σημαντικότερο στοιχείο του ερρησκευτικού του ισοδύναμου: την εξωτερική απειλή. Τους απίστους διαδέχονται οι αλλόεθνοκοι, απέναντι στους οποίους το έθνος πρέπει να κρατήσει την ίδια γραμμή άμυνας αν θέλει να αναγεννηθεί (453). Οι εχθροί είναι

(452) Για μια ζωντανή περιγραφή των εκάστοτε περιεχομένων της Μεγάλης Ιδέας μέχρι το 1880, βλ. Ε.Σκοπετέα, Πρότυπο βασίλειο... σελ. 251-271. Α φάση: ανατολική ή ελληνική αυτοκρατορία, Β φάση 1862: επέκταση ελληνικών συνόρων, Γ φάση 1870: ελληνοσλαβισμός.

(453) Για την άμυνα πρβλ. Stephen Xydis, Modern Greek Nationalism, στο Sugar.P and Lederer.I (eds), Nationalism in Eastern Europe, Seattle Univ. press 1969, σελ.214-215.

τώρα οι Καθολικοί, οι Προτεστάντες και οι Έλληνες που τους δέχονται (454). Οι "εχθροί" θέτουν σε λειτουργία όλους τους μηχανισμούς άμυνας και συσπείρωσης με αποτέλεσμα την ενίσχυση της πολιτικής δυναμικής τόσο της λαϊκής, όσο και της επίσημης θρησκείας (455). Η ενίσχυση καταγράφηκε έγκαιρα, το 1851, από τον Γάλλο υπουργό Βαρώνο Forth - Rouen: " Η σημαία της θρησκείας που έχει χρησιμοποιηθεί τόσο συχνά στην Ελλάδα ξεδιπλώθηκε ξανά. Η θρησκεία βρίσκεται εν κινδύνω, και καλούνται ακόμη μία φορά τα τέκνα της να τρέξουν προς υπεράσπισή της.. Η θρησκεία στην Ελλάδα είναι ένα δυναμικό στοιχείο για μηχανορραφίες, και αυτός που παρουσιάζει τον Καθολικισμό ως εισβολέα, ως απειλή για την Ορθοδοξία.. είναι βέβαιος ότι θα συγκινήσει βαθιά τα πνεύματα" (456).

Η αμυντική γραμμή βρίσκει, όπως θα δούμε, το απόγειό της στις προφητείες που κατακλύζουν το νεοελληνικό κράτος υπερμεσούσης της δεκαετίας του 1840.

και Smith, The ethnic.. σελ. 55.

(454) Βλ. Κων. Δημαράς, Κ. Παπαρρηγόπουλος, η εποχή του - η ζωή του - το έργο του. Μ.Ι.Ε.Τ, Αθήνα 1986, στη σελ.75, η δυσφορία για τους καθολικούς Βαυαρούς δεν είναι καινούρια, ξεκινά από την "εθνική χαρακτηριολογία" που θεωρεί ξένο αυτόν που δεν ανήκει στην οικογένεια. Ο Δημαράς εντάσσει τη δυσφορία στη λογική του "πας μη Έλλην", αλλά αυτό είναι στοιχείο επιθετικής ταυτότητας, όχι αμυντικής, βλ. στον Δ. Τσαούση, Ελληνισμός και Ελληνικότητα, το πρόβλημα της νεοελληνικής ταυτότητας, Ελληνική κοινωνία 1. Για τους

Ελληνες "φίλους" των Καθολικών, βλ. τη φράση του Μακρυγιάννη
"Κωλέττης και γενεά" και τον σχολιασμό της από τον
Δ.Κυρτάτα, Η ερησκευτική έξαρση στην Ελλάδα στα μέσα του
19ου αι., Η μαρτυρία του Μακρυγιάννη για τους μηχανισμούς
διάχυσης των ερησκευτικών ιδεολογιών, Επετηρίς του κέντρου
ερεύνης της Ελληνικής κοινωνίας, 1, 1987, Ακαδημία Αθηνών.

(455) Βλ. και Ν.Κοκοσάλακis, Archives..., σελ.40.

(456) Στον Frazee, ο.π., σελ.230. Πρβλ. και Πετρόπουλο, σελ.
227, το αντιδυτικό αίσθημα ήταν ισχυρό όπλο προπαγάνδας.

3. Ο ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΚΑΙ Ο ΚΟΣΜΙΚΟΣ ΜΕΓΑΛΟΙΔΕΑΤΙΣΜΟΣ

Οι αφορμές που προσέφερε η ιστορική συγκυρία για την προφητική έξαρση που σημαδεύει την εποχή του Παπουλάκου, μπορούν να αναζητηθούν σε πολλά επίπεδα: στο πολιτικό για την κυβερνητική αστάθεια, στο οικονομικό για τις αλεπάλληλες κρίσεις που υπονομεύουν κάθε προσπάθεια ανασύνταξης, στο επίπεδο των διεθνών σχέσεων, για τις ιδιαίτερα έντονες πιέσεις που ασκούν οι Μεγάλες Δυνάμεις (Παρκερικά) ή την ανατροπή των ισορροπιών που προμηνούσε ο Κριμαϊκός πόλεμος.

Όμως το επίπεδο που αποκαλύπτει εναργέστερα το γιατί και το πώς της έξαρσης είναι αυτό της ενδο και δι-εκκλησιαστικής διαμάχης. Όχι μόνο επειδή το περιεχόμενο των προφητειών παραπέμπει αυτόματα σε αυτό αλλά και γιατί περικλείει τον πυρήνα της ιδεολογικής διαμάχης για την εθνική ταυτότητα, που αντιμετωπίζει το νεοελληνικό κράτος από τη σύστασή του. Η αναγνώριση του αυτοκεφάλου της Ελληνικής εκκλησίας από το Πατριαρχείο το 1850 (Συνοδικός Τόμος) αλλά και οι προγενέστερες συνέπειες της αυτοκεφαλίας (διάλυση μοναστηριών - πρόβλημα επισκοπών), γίνονται αφορμές κοινωνικής αναταραχής. Το εκκλησιαστικό ζήτημα θα αποτελέσει για δύο σχεδόν δεκαετίες (1833-1852) μείζον πρόβλημα, με αποκορύφωμα τη διετία 1850-1852, κατά την οποία έδρασε και ο Παπουλάκος.

Αλλά η πραγματική αιτία της αναταραχής βρίσκεται αλλού. Το εκκλησιαστικό είναι μόνο απόρροια του "πολιτισμικού ρήγματος", όπως το αποκαλεί ο Πετρόπουλος. Απόρροια της σύγκρουσης μεταξύ δύο διαμετρικά αντίθετων αντιλήψεων (όπως τουλάχιστον πίστευαν οι φορείς τους) για την ταυτότητα της

ελληνικής κοινωνίας και του έθνους. Το ερώτημα "Τι είναι η Ελλάς; Ανατολή ή Δύση" (457) κυριαρχεί στον 19ο αιώνα. Το αλυτρωτικό (το πρόβλημα των Ελλήνων που βρίσκονται ακόμη υπο Τουρκική κυριαρχία) εντείνει και συντηρεί το διττό προσανατολισμό της σε μια εποχή που στην Ευρώπη κυριαρχεί ο ρομαντικός εθνικισμός.

Στο διττό πρόβλημα, αρμόζει μια διττή απάντηση. Ο μεγαλοϊδεατισμός στη θρησκευτική ή κοσμική εκδοχή του είναι το ιδεολόγημα που θα γεννήσει την προφητική έξαρση.

(457) Τίτλος κειμένου του Μάρκου Ρενιέρη το 1842, στον Ερανιστή, φυλ. Α, τ.Α, έτος Β, Αθήνα.

Η δημιουργία του νέου ελληνικού κράτους απαιτούσε τη δημιουργία εθνικής συνείδησης για την ιδεολογική στήριξή του. Στη διαδικασία αυτή δύο είναι τα κύρια μοντέλα με τα οποία έρχεται αντιμέτωπο:

1. το δυτικοευρωπαϊκό που ταύτιζε το κράτος με το έθνος (458), πράγμα που έθετε εξ αρχής ένα τεράστιο πρόβλημα, αφού το νέο κράτος αντιπροσώπευε πληθυσμιακά ένα μικρό ποσοστό Ελλήνων.

2. το προϋπάρχον μοντέλο της παραδοσιακής ιδεολογίας που ταύτιζε την εκκλησία με το έθνος (459).

"Η εθνική ταυτότητα προϋπήρχε του Βασιλείου, ασχέτως αν η παρουσία του διαφοροποιούσε το περιεχόμενό της, ενώ η Ευρωπαϊκή ταυτότητα ήταν ένα ζητούμενο και μετά την ίδρυσή του" (460). Το Ελληνικό κράτος έπρεπε να αναγνωριστεί ως

(458) Σύμφωνα με τις επιταγές της πολιτικής φιλοσοφίας τους Διαφωτισμού. Βλ. Θ. Βερέμη, Κράτος και έθνος στην Ελλάδα, 1821-1912, Ελληνική κοινωνία 1, Εστία, σελ.59.

(459) "...οι έννοιες Ορθοδοξία και εθνικότητα ήταν στενά συνυφασμένες" ακόμα και γι αυτούς που ήταν κατά της θρησκείας "ώστε η εξασθένιση της πρώτης να θεωρείται πλήγμα κατά της δεύτερης. Στον Πετρόπουλο, σελ.53. Πρβλ. Ε.Σκοπετέα, ο.π. σελ.123, Η δυτικοευρωπαϊκή αντίληψη: Επειδή υπάρχει το έθνος, υπάρχει η θρησκεία. Η αντίθετη που διαμορφώθηκε στην Τουρκοκρατία: επειδή υπάρχει η θρησκεία υπάρχει το έθνος. Αυτή υπαγόρευε στην εκκλησία το διπλό της ρόλο: του συντηρητή και συντηρουμένου.

(460) Σκοπετέα, σ.123

σύμβολο εθνικής κυριαρχίας, όχι μόνο απο την Ευρώπη που είχε επιτρέψει την ύπαρξή του, αλλά και απο τους Έλληνες που ήσαν έξω απο τα όριά του (461). Ακόμα περισσότερο απο τα λαϊκά στρώματα που επέμεναν να αμφισβητούν τη νομιμότητά του.

Στη διαμόρφωση και εμπέδωση της εθνικής συνείδησης, το κράτος είχε αντίπαλη την Εκκλησία, που επιθυμούσε τη "διατήρηση της υπεροχής της θρησκείας ως ρυθμιστικής αρχής της κοινωνίας" (462). Γιατί μόνο η θρησκεία μπορούσε να εξασφαλίσει την άμυνα εναντίον της δυτικής πολιτισμικής διείσδυσης που απειλούσε την ελληνική παραδοσιακή κοινωνία. Στο ζητούμενο λοιπόν της Ευρωπαϊκής ταυτότητας, ή ακριβέστερα του επαναπροσδιορισμού της εθνικής ταυτότητας, με κυρίαρχο σκέλος αυτή τη φορά το εθνικό κράτος, την πολιτεία, η άρνηση έχει δύο μορφές:

1. Η είναι αμφίσημη. Απορρίπτει και ταυτόχρονα θαυμάζει τη Δύση για την πρόοδό της (463).
2. Η είναι ολοκληρωτική (αυτήν υιοθετεί ο Παπουλάκος).

(461) Για το θέμα των έξω - Ελλήνων βλ. το διαχωρισμό σε Έλληνες "συμπαγών πληθυσμών" υποδούλων της Οθωμανικής αυτοκρατορίας και Έλληνες της Διασποράς, στη Σκοπετέα, σελ. 65-68.

(462) Πετρόπουλος, ο.π., σελ. 224.

(463) Ιδιον της μετάβασης απο το παραδοσιακό στο σύγχρονο. Βλ. A.Smith, Theories of nationalism, Transitional man, στις σελ. 93-108. Για μια μεταφορά της μεταβατικότητας, η Ελλάδα ως χρυσασπίδα, Σκοπετέα.. σελ.162, υποσημ.3.

Η μακρόχρονη σύγκρουση με τη Δύση εξαντλεί τα όρια των δύο αρνήσεων και αγγίζει την υπερβολή. Ο νεωτερισμός θεωρείται πιο επώδυνος από τη δουλεία. Η Οθωμανική αυτοκρατορία έχει από τα πράγματα παραιτηθεί από το ρόλο του προστάτη της Ορθοδοξίας από την αιρετική Δύση. Η αντιδιαστολή ανάμεσα στη λατινική καλύπτρα και το τουρκικό φέσι επαναλαμβάνεται. Στη θέση του φεσιού είναι τώρα το ευρωπαϊκό ψαθάκι, το σκιάδιον. Στην εφημερίδα Αθηνά αποτυπώνεται επιγραμματικά η αντιδιαστολή "δια τούτο εμισμούμεν την κίδαριν; δια να φορέσωμεν τοιούτον σκιάδιον;" (464).

Ωστόσο η πολιτισμική σύγκρουση δεν εξαντλείται στο ιδεολογικό πεδίο. Εκτός από την πολιτική της χρήση στο παιχνίδι των Μεγάλων Δυνάμεων (Η Ρωσία τη συντηρεί για να εξασφαλίζει τον φιλορωσισμό των Ελλήνων), έχει μια άμεση χρηστική αξία και για το λαό.

Όπως επισημαίνει ο Α.Λιάκος: "Η Ορθοδοξία σε έξαρση τα μετεπαναστατικά χρόνια, δεν ήταν μόνο ο ιδεολογικός αντίπαλος των δυτικοφερμένων θεωριών. Επηρεάζοντας βαθιά τα λαϊκά και κυρίως τα αγροτικά στρώματα, και αποτελώντας το ιδεολογικό σχήμα μέσα από το οποίο αντιλαμβάνονταν τον κόσμο, ήταν όχι μόνο το εθνικό τους έρεισμα ... αλλά κάτι περισσότερο : μια γραμμή άμυνας και αποκρούσης των δεσμών που χάλκευαν οι νέες πραγματικότητες του εμπορίου, της κρατικής καταπίεσης και των ιδεολογικών τους συμφραζομένων, φιλελεύθερων και αυταρχικών" (465).

(464) φύλλο 10ης Μαΐου 1851.

(465) Α.Λιάκος, Η διάθλαση των επαναστατικών ιδεών στον

Ιδεολογικό σχήμα ή γραμμή απόκρουσης, σε κάθε περίπτωση είναι φανερός ο αμυντικός χαρακτήρας της παραδοσιακής κοινωνίας. Η διπλή απειλή που αντιμετωπίζει: η εσωτερική διάβρωση από τις αρχές του διαφωτισμού και οι εξωτερικές πιέσεις των "νέων πραγματικοτήτων", ανοίγει τον δρόμο στον εθνικισμό (466).

Η θέση της ορθοδοξίας ως εθνικού ερείσματος ισχυροποιείται πάνω στη βάση της αμυντικής ταυτότητας: την άρνηση των ξένων. Το περιεχόμενο αυτού του εθνοκεντρικού εθνικισμού είναι οικείο: η θρησκευτική πίστη διαχωρίζει την κοινότητα των πιστών από τους απίστους και την ανάγει σε Έθνος (467). Το mythomoteur (σύμπλεγμα μύθων και συμβόλων) του A.Smith είναι ένα χρήσιμο θεωρητικό εργαλείο για την ερμηνεία του θρησκευτικού εθνοκεντρισμού.

Κάθε εθνότητα εξηγεί την καταγωγή της και ορίζει την ταυτότητά της μέσω ενός τέτοιου συμπλέγματος. Ανάλογα με τους φορείς του (προνομιούχος οίκος ή κοινότητα) μπορεί να είναι δυναστικό ή κοινοτικό. Το "κοινοτικό σύμπλεγμα" έχει πολιτικό χαρακτήρα, αν αποδίδει την μοναδικότητα και ενδοξότητα της εθνότητας στο πολιτικό της σύστημα. Όταν αντίστοιχα την αποδίδει στη θρησκεία της, έχει θρησκευτικό

Ελληνικό χώρο, 1830-1850, Τα Ιστορικά, том 1, τευχ.1, Σεπ. 1983, σελ.137.

(466) Βλ. A.Smith, ethnic origins., "Ethnicism is a response to outside threats and divisions within" σελ. 55.

(467) Απόλυτο μέγεθος θρησκευτικού εθνικισμού είναι βέβαια ο Αραβικός εθνικισμός. Αν και κατά μια άποψη ο εθνικισμός

χαρακτήρα.

Η δεύτερη περίπτωση αποτελεί κατά τον Smith τον πιο χαρακτηριστικό και ανθεκτικό τύπο εθνοκεντρισμού. Σε αυτόν τον τύπο κυριαρχεί η έννοια του περιούσιου λαού ως εκπροσώπου του Θεού στη γή. Όταν η σχέση λαού - Θεού διαταραχθεί, ο λαός ζεί στην εξορία με την ελπίδα της αποκατάστασής του (εξόδου) στην προγενέστερη αρμονική κατάσταση (ένδοξο παρελθόν ή χρυσή εποχή).

Αυτή η ελπίδα, η προσδοκία της αποκατάστασης και της αναγέννησης είναι το τυπικό γνώρισμα του χιλιασμού (468). Το ιδεολογικό του ισοδύναμο στον Ελληνικό 19ο αιώνα είναι, όπως θα δούμε, ο ερησκευτικός Μεγαλοϊδεατισμός. Μέσα στην χιλιαστική προσμονή του ο εκλεκτός λαός διατηρεί εν δυνάμει την ιερότητά του, το "ιερό σύμπλεγμα μύθων και συμβόλων", μέσω του οποίου ανανεώνει τις δυνάμεις του και διατηρεί τις ελπίδες του για αλλαγή. Το στοιχείο του ιερού προσδίδει στη συλλογική συνείδηση τη λαϊκή δυναμική της. Η Ελληνική Επανάσταση ως ιερός αγώνας εναντίον των απίστων δείχνει

είναι έργο της αποικιοκρατίας και συμβολίζει την ήττα και διάλυση της πολιτικής δύναμης του Ισλάμ. Το σκεπτικό είναι ότι ο εθνικισμός βάζει σύνορα, ενώ το Ισλάμ δεν τα αναγνωρίζει. Βλ. The impact of nationalism on the Muslim world, M.Ghayasuddin (ed.), The Open press, Al-Hoda publishers, Muslim Institute, London, 1986.

(468) Ο Smith σε άλλο έργο του το διατυπώνει ρητά. Για τον χιλιασμό είναι απαραίτητη η ύπαρξη εθνοκεντρικού εθνικισμού, Theories, σελ.160.

καθαρά αυτή τη δυναμική.

Η πραγματικότητα του νέου ελληνικού κράτους έθεσε σε λειτουργία τους αμυντικούς μηχανισμούς αυτού του περιούσιου λαού που ως ορθόδοξη millet είχε καταφέρει να διατηρήσει την πολιτισμική του παράδοση και ταυτότητα (469). Όταν το προστατευτικό κάλυμμα της millet σπάει η εθνότητα πρέπει να επαναπροσδιοριστεί στο χώρο και το χρόνο. Η σύγκρουση ανάμεσα σε δύο διαφορετικά εθνικά ιδεώδη, το θρησκευτικό και το εκκοσμικευμένο, επέβαλε συγκεκριμένες "χρήσεις του χώρου και της ιστορίας". Έτσι ο χώρος αποκτά δύο στίγματα, δύο εθνικά κέντρα: την Αθήνα και την Κωνσταντινούπολη. Και η ιστορία δύο παρελθόντες χρόνους: τον αρχαιοελληνικό και τον Βυζαντινό.

Μπροστά στον ήδη υπάρχοντα και ισχυρό θρησκευτικό εθνοκεντρισμό της παραδοσιακής κοινωνίας "το κράτος αναγκάζεται να κατασκευάσει την παράδοσή του... να την ιστορικοποιήσει" (470). Καταφεύγει λοιπόν σε ένα ιστορικό ρεφορμισμό που είναι σε θέση να συνδέσει την παράδοση με τον εκσυγχρονισμό αλλά και να κατοχυρώσει την ύπαρξη του

(469) Το προστατευτικό κουκούλι της θρησκευτικής πίστης διατήρησε το έθνος - χρυσαλλίδα για να μεταμορφωθεί σε ευρωπαϊκό κράτος. Μέχρι και το 1880 δεν είχε ακόμα μεταμορφωθεί. Πρβλ. Σκοπετέα, ο.π, σελ.162 και Smith, Ethnic..., σελ. 203 για τον ίδιο όρο (χρυσάλλδα).

(470) Κ. Τσουκαλά, Παράδοση και εκσυγχρονισμός, σελ. 43, Ελληνική κοινωνία I, Εστία 1983.

(471). Το κράτος και ο μονάρχης του είναι πλέον τα όργανα της Πρόνοιας. Αλλά για να υπάρξει Πρόνοια πρέπει να αποδειχτεί η συνέχειά της στο χρόνο. Αυτό είναι το έργο του ιστορικού ρεφορμισμού. Το κράτος "ανέχεται" την αναβίωση ενός παρελθόντος που το αναιρεί (του βυζαντινού), γιατί μόνο έτσι μπορεί να οδηγήσει στον πολιτικό μεσσιανισμό που του είναι τόσο απαραίτητος για τον καισαροπαπισμό και τα αλυτρωτικά του σχέδια. Η ιστορία ανακατασκευάζεται για να αποδώσει στο κράτος δικαιώματα νόμιμου κληρονόμου του έθνους.

Το πλαίσιο αυτής της ιστορικής ανακατασκευής είναι δεδομένο: η δυτικοευρωπαϊκή αντίληψη του ρομαντικού ιστορισμού (472) επέβαλε την κατασκευή ενός "ιστορικού δράματος" με πρωταγωνιστή το έθνος. Το απογοητευτικό παρόν συνδεόταν με ένα ένδοξο παρελθόν και ένα εξίσου λαμπρό μέλλον. Το ιστορικό δράμα ερμήνευε τις δυσχέρειες του έθνους υπο το πρίσμα του προορισμού. Η λύση του δράματος

(471) Ο άλλος τρόπος είναι ορθολογικός: χρησιμοποιεί την ηθική για να εξυγιάνει την παράδοση και να την συνδέσει με τον νεωτερισμό. Ο ιστορικός ρεφορμισμός συνδυάζει τη θεϊκή τάξη με το επιστημονικό κράτος. Διπλή νομιμοποίηση τον ονομάζει ο Smith, Theories..

(472) Πρβλ. Π.Κιτρομηλίδη, Ιδεολογικά ρεύματα.., σελ. 31-32, Όψεις ελληνικής κοινωνίας.., Τροπή προς τον Μεσαίωνα και τη Χριστιανική πίστη στον Κ.Δημαρά, Κων. Παπαρηγόπουλος, ο.π., σελ. 47 και Νεοελληνικός Διαφωτισμός του ίδιου, σελ. 403, Νεοελληνικά μελετήματα, Αθήνα 1983.

ήταν η εκπλήρωση του προορισμού.

Όπως επισημαίνει και ο Κ.Τσουκαλάς, ο ρομαντικός εθνικισμός χρειαζόταν ένα "ιδεολογικοποιημένο παρελθόν" και ένα "ιδεολογικοποιημένο μέλλον" (473). Ο Μεγαλοϊδεατισμός μπορούσε να εξασφαλίσει και τα δύο. Αφενός γιατί είχε ισχυρές ρίζες στο παρελθόν και αφετέρου επειδή μετά το 1844 ήταν το δημοφιλέστερο πολιτικό σύνθημα (474).

Η γέννηση της Μεγάλης Ιδέας χρονολογείται από τον 13ο αιώνα μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους (475).

Και τότε και μετά το 1453 η επιθυμία της ανάκτησης των χαμένων εδαφών ταυτίζεται με την κατίσχυση της Ορθοδοξίας

(473) Βλ. Κ.Τσουκαλά, ο.π., σελ.38-39. Πρβλ. Immanuel Wallerstein, Civilizations and modes of production. Conflicts and Convergences. Theory and Society, vol.5, No.1, Jan. 1978, για την "εφεύρεση" της παράδοσης: "Tradition is always a contemporary social ceation. Civilizations are the way we describe our particularities in terms of millenial heritages".στη σελ.4.

(474) Ο Κ.Όημαράς επισημαίνει ότι "το ακαθόριστο πλαίσιο [της Μεγάλης Ιδέας] επέτρεψε πολλαπλές ερμηνείες του συνθήματος, και συνεπώς την αποδοχή του μέσα σε ποικίλων αποχρώσεων ιδεολογικούς κύκλους", στο Κ. Παπαρηγόπουλος.. ο.π., σ.95.

(475) Βλ. Γ.Ζώρας, Αι προ και μετά την άλωσιν διαμορφωθείσαι ιδεολογικαί και πολιτικαί κατευθύνσεις, στο Επέτειος αλώσεως Κωνσταντινουπόλεως, 1453-1953, σ.111-135.

(476). Αυτή η "εργασκευτική καταγωγή" της Μεγάλης Ιδέας την καθιστούσε πολύ χρήσιμη για το κράτος, παρά τη δυσφορία των φιλελλήνων και το φόβο των Μεγάλων Δυνάμεων για άνοδο της Ρωσικής επιρροής (477). Η Μεγάλη Ιδέα ήταν το σημείο σύγκλισης της παραδοσιακής κοινωνίας με το νεωτεριστικό κράτος.

Το κράτος μπορούσε να χρησιμοποιήσει πολιτικά τη θρησκεία για να νομιμοποιήσει τον εθνικισμό του (478). Ο ερίαμβος της Ορθοδοξίας μετριάστηκε σε εκπολιτιστική αποστολή στην Ανατολή (έμμεσος τρόπος για την ένωση με τους ομοδόξους αλύτρωτους Έλληνες). Την εθνική αποστολή της λύτρωσης των αλυτρώτων είχε πλέον αναλάβει το κράτος.

(476) Η έννοια του ερίαμβου της ορθοδοξίας επι των απίστων υπάρχει και στο λόγο - μανιφέστο της Μεγάλης Ιδέας - του Κωλέττη (1844). Συγκεκριμένα χρησιμοποιεί τη λέξη "προσηλυτισμός". Βλ. παράθεμα στη Σκοπετέα, σ. 264.

(477) Η αρχαιολατρεία των φιλελλήνων δεν συμβιβαζόταν με τα εθνικο-εργασκευτικά ιδεώδη, και η Φιλορθοδοξία προσέκρουε στην Ευρωπαϊκή αντίδραση γιατί είχε ταυτιστεί με τη Ρωσία.

(478) Βλ. D.Martin, ο.π, σ.101 " the existence of a nation.. is either rooted directly in religion or positively related to it". Ο A.Smith απορρίπτει την άποψη που βλέπει τον εθνικισμό ως πολιτική προέκταση της θρησκείας κάτω από εκσυγχρονιστικές πιέσεις. Θεωρεί ότι ο ρόλος της θρησκείας

Το έργο της λύτρωσης δεν ήταν παρά η "επιθυμία για την επέκταση του ελληνικού κράτους στα όρια του έθνους" (479), η επιθυμία για τη δημιουργία έθνους (480). Ήταν η ίδια επιθυμία που μοιράζονταν τα λαϊκά στρώματα και πριν την ίδρυση του νέου κράτους: η αποκατάσταση της Βυζαντινής αυτοκρατορίας, η επανάκτηση της Κωνσταντινούπολης.

Γι αυτό η Μεγάλη Ιδέα κατάφερε να "συμβιβάσει το λαό με το κράτος" (481) και να γίνει το "δόγμα της πολιτικής και θρησκευτικής αυτού πίστωσης" (482). Στο τέλος της δεύτερης Θεωνικής δεκαετίας το "δόγμα" δοκιμάζεται απο την αναβίωση του θρησκευτικού Μεγαλοϊδεατισμού στην πρωταρχική μορφή του (483). Η σύγκρουση των ετών 1850- 1852 θα αναδείξει

σταματάει στη διατήρηση της εθνότητας ως γόνιμου εδάφους για την ανάπτυξη του εθνικισμού, στο Theories... , σ. 48-57.

(479) Χαρίλαος Τρικούπης 1876.

(480) Για τον Ernest Gellner αυτή η επιθυμία είναι ο πυρήνας του εθνικισμού. Δεν είναι η αφύπνιση της εθνικής συνείδησης, αλλά η εφεύρεση του έθνους. Πρβλ. και Βερέμη, ο.π, σ.65, για το οτι ο εθνικισμός χρησιμοποιείται απο το κράτος.

(481) Στον ίδιο, σ.62.

(482) Ε.Σκοπετέα, σ.267 και 178 Η Βαυαροκρατία καταφέρνει μέσω της Μεγάλης Ιδέας "να εκμαιεύσει απο τους υπηκόους της μια νέα νομιμοφροσύνη". Βλ. και C.Frazee, ο.π, σ.209, η επαφή του Κωλέττη με την ορθόδοξη μερίδα ήταν η Μεγάλη Ιδέα

(483) Για την απόδοση αυτής της μορφής ως "πανορθόδοξου

νικητή τον κοσμικό εθνικισμό, όπως επισημαίνει και ο C.Frazer (484). Η Μεγάλη Ιδέα θα κατοχυρωνόταν στο κράτος, στον "επίσημο εθνικισμό" (485).

χιλιασμού", βλ. John Nicolopoulos, From Agathangelos to the Megale Idea: Russia and the emergence of modern Greek nationalism, Balkan Studies, vol. 26, num.1, Thessaloniki 1985. Για τον συγγραφέα η μετάβαση από τον πανορθόδοξο χιλιασμό στον εθνικισμό ήταν πολύ αργή και ατελής.

(484) βλ., ο.π, σ.247, Το 1852 υπάρχει "τέλεια αφοσίωση στην Ορθοδοξία, που δεν συγκρίνεται όμως με τον ενθουσιασμό που προκάλεσε η Μεγάλη Ιδέα".

(485) βλ. στον ίδιο, σελ. 43-44 για την απορρόφησή της από τον επίσημο εθνικισμό. Θεωρεί τη Μεγάλη Ιδέα ιδεολογικό αντίπαλο του πανσλαβισμού. Ο ελληνοχριστιανικός πολιτισμός και η αποστολή του αντιστοιχούσε με την "Ιερή Ρωσία" των Σλαβοφίλων.

4. ΤΟ ΧΙΛΙΑΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ
ΜΕΓΑΛΟΙΔΕΑΤΙΣΜΟΥ.

Όπως είδαμε το ιστορικό δράμα του ρομαντικού εθνικισμού έχει τρεις πράξεις: το κλέος - την πτώση - την αναγέννηση. Η ελληνική του απόδοση παρουσιάζεται με δύο παραλλαγές: τη λόγια, με τον ιστορικό Κωνσταντίνο Παπαρρηγόπουλο, και τη λαϊκή της χρησμολογικής παράδοσης. Η κάθε μια από διαφορετικό δρόμο "προφητεύει" την αποκατάσταση του έθνους, μαρτυρώντας την αδιάσπαστη συνέχειά του στο χρόνο. Ο επιστημονικά επικυρωμένος ιστορικός χρόνος και ο χρόνος των προφητειών, υπηρέτησαν πιστά κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα, το όραμα του ενοκεντρισμού, που είναι ένα όραμα κατεξοχήν χιλιαστικό.

Αν ο χιλιασμός είναι το όραμα ενός ενδόξου παρελθόντος, που αντιπροσωπεύει τη λαϊκή ιστορική μνήμη μιας συγκεκριμένης εποχής τότε η ανασύσταση που υποδηλώνει η προφητική ρήση "πάλι με χρόνια με καιρούς" αποκτά το σωστό της περιεχόμενο: το χιλιαστικό. Η Ελληνική επανάσταση στηρίχτηκε σε μια προσμονή, στην ανασύσταση της Βυζαντινής αυτοκρατορίας, και η περιορισμένη επιτυχία της (486), επέτρεψε τη κραταίωση του Μεγαλοϊδεατισμού. Μέχρι την επικράτηση της Μεγάλης Ιδέας ως αποκλειστικά πολιτικού δόγματος, οι ελπίδες και οι επιδιώξεις των λαϊκών στρωμάτων διοχετεύονταν μέσα από το κανάλι του ερησκειτικού

(486) Ο Κωλέττης το 1844, στο λόγο του για τη Μ.Ιδέα, ονόμασε στρατιώτες της Επανάστασης όλους όσους αγωνίστηκαν για την ελευθερία από την πτώση της Κωνσταντινούπολης. Η ιδέα ότι η Επανάσταση "είναι ακόμη εν τω γίγνεσθαι" ερέφει

εθνικισμού και ειδικότερα μέσα από τις προφητείες. Το "πάλι με χρόνια με καιρούς" είναι το όραμα που κλήθηκε να πραγματοποιήσει Επανάσταση. Αυτό ήταν το σημείο τομής του ερησκευτικού στοιχείου με το εθνικό και πάνω σε αυτό μπόρεσε να στηριχθεί ο κοσμικός Μεγαλοϊδεατισμός για να μετατρέψει τη λαϊκή ερησκειά σε εθνικισμό (ή τον εθνικισμό σε κοσμική ερησκειά).

Η Μεγάλη Ιδέα συνέδεσε τα αποκαλυπτικά οράματα με τις εδαφικές διεκδικήσεις (487). Οράματα γεννημένα από τη λαϊκή ερμηνεία της άλωσης, που έβλεπε στην οθωμανική κατάκτηση την ποινή για την αμαρτία της ένωσης των εκκλησιών (Ανατολικής και Παπικής) (488).

το ριζοσπαστισμό του 1850, βλ. σχετικά στον Α.Λιάκο, ο.π, σελ. 142-143.

(487) Όπως σημειώνει και ο Πετρόπουλος, ο Αγαθάγγελος "δείχνει το ερησκευτικό πλαίσιο της καλλιέργειας του αλυτρωτισμού ανάμεσα στις μάζες", στη σ.801. Και στον Smith, The ethnic..., σ.118, για τη σύνδεση.

(488) βλ. Δημήτρη Χατζή, Το ιδεολογικό περιεχόμενο των Μονωδιών, περ. Αντί, περ. Β, τευχ. 297, σελ. 36-37, δημοσίευση του τέταρτου κεφαλαίου της διαδαστορικής διατριβής του Χατζή (Βερολίνο 1969) με θέμα τις Μονωδίες (τα έργα των ανθενωτικών βυζαντινών λογίων για την άλωση). Ζιώρα, Γ., ο.π, οι νέοι οραματισμοί που ακολούθησαν την άλωση ήταν "η φυσική εξέλιξις των προ της αλώσεως διαμορφωθείσών ιδεολογικών συγκρούσεων", ανάμεσα σε δυτικούς και αντιδυτικούς, ενωτικούς και ανθενωτικούς. Η

"Η αντίληψη της αμαρτίας και της ποινής βεβαίωσε την παρουσία της πρόνοιας στην ιστορία" (489). Επειτα από μια μακρά περίοδο δοκιμασίας και εξορίας (Τουρκοκρατία) (490), η Πρόνοια θα επέτρεπε στο Ελληνικό έθνος να αναλάβει τον προνοιακό του ρόλο (491) (τη διάδοση των φώτων από τη Δύση στην Ανατολή και την απελευθέρωση των ομοδόξων Χριστιανών) στην τρίτη και τελευταία πράξη της αποκατάστασης ή αναγέννησης.

Η δημιουργία του νέου ελληνικού κράτους δεν ανέτρεψε αυτό

αντίληψη της άλωσης ως ποινής, οδήγησε κατά τον Ζιώρα στη μοιρολατρική αναμονή της απελευθερώσεως, στις σελ. 115-117. Και John Campbell - Philip Sherrard, Modern Greece, London 1968, εκτός από τιμωρία ή άλωση σήμαινε και λύτρωση από τους Λατίνους, στη σ.25.

(489) Στον Ν.Θεοτοκά, Το αποτύπωμα του ζωντανού και του ονείρου στα κείμενα του Μακρυγιάννη, Ιστορικά Δεκ. 1985, τομ.β, τευχ.4, σ.294.

(490) Η όπως σημειώνει ο Campbell, ο.π. σελ. 25, ο περιούσιος λαός ζούσε στη χώρα του τη βαβυλώνια αιχμαλωσία.

(491) Με τη γραφή του Κων. Παπαρρηγόπουλου: "...ούτως βραδύτερον εσώθη [το έθνος] πάλιν υπό του Θεού των πατέρων αυτού επί της Τουρκικής κυριαρχίας ινα εκπληρώση και εν τοις νεωτέροις χρόνοις τρίτην τινά .. μεγάλην ιστορικήν εντολήν, οτι εν άλλαις λέξεσι προόρισται να προεδρεύση εις την αναβίωσιν της Ανατολής." παρατίθεται από τον Κ.Δημαρά στη βιογραφία του Παπαρρηγόπουλου, ο,π, σ.183.

το βασικό σχήμα των λαϊκών προσδοκιών. Όσο η Κωνσταντινούπολη παραμένει έξω από τα όριά του, ο εξιλασμός δεν ολοκληρώνεται. Η λύτρωση συνεχώς μετατίθεται, το ίδιο και η χρονολογία των εσχάτων. (Το 1850 ο Παπουλάκος βεβαίωνε: "Το τέλος του κόσμου άρχεται ενός τριών ετών". [1853]).

Παρακινημένος από έναν χρησμολογικό εθισμό (492), ο εξόριστος λαός αναζητεί ένα Μεσσία. Δεν θα τον βρεί πλέον στο πρόσωπο ενός λαϊκού ήρωα - του μαρμαρωμένου βασιλιά - αλλά στη συλλογική εικόνα του "Ξανθού γένους" (των Ρώσων) (493). Ο Παπουλάκος έχει ένα πολύ συγκεκριμένο ρόλο σε αυτή την αναζήτηση. Είναι ο "μεσολαβητής" (494) για τον ερχομό του Λυτρωτή. Αυτός που προετοιμάζει τον κόσμο. Δεν είναι ένας απλός άγιος, ούτε ένας απλός προφήτης, αλλά ο προφήτης

(492) Βλ. διεξοδική καταγραφή της χρησμολογικής εμπειρίας, Α.Καριώτογλου, Η περί του Ισλάμ ..ο,π. πρβλ. και την πρωτότυπη άποψη του S.Χydis ότι οι προφητείες είναι προάγγελοι του σύγχρονου ψυχολογικού πολέμου, στο Modern Greek nationalism..., ο.π. σ.222.

(493) Για μια τυπολογία μεσσιανικών προτύπων βλ. Henri Desroche, Dieux D' Hommes, Dictionnaire des Messianismes et Millenarismes de l' Ere Chretienne, Paris 1969, σ. 16-17.

(494) Στον ίδιο, σ.17, ο μεσολαβητής καταγράφεται ως εκπρόσωπος ή "τοποτηρητής" του Μεσσία. Η πιο συχνή μορφή

Ηλίας που επιστρέφει στον κόσμο για αυτή τη συγκεκριμένη αποστολή.

Η ομόδοξη Ρωσία συγκέντρωνε όλα τα στοιχεία που θα την καειστούσαν κατάλληλη για το ρόλο του Λυτρωτή: Η ορθοδοξία και το αυτοκρατορικό παρόν της, ταίριαζαν στο όραμα της αναγέννησης της Βυζαντινής αυτοκρατορίας. Ο μεσσιανικός χαρακτήρας του αυτοκράτορα και η ιερή αυθεντία του Τσάρου δικαιολογούσαν το χαρακτηρισμό της Μόσχας ως τρίτης Ρώμης (495).

Παρόλο που λαϊκή ανάθεση του λυτρωτικού ρόλου στη Ρωσία, προσέκρουε σε εσωτερικούς και εξωτερικούς πολιτικούς ανταγωνισμούς, εντούτοις γινόταν πολλές φορές δεκτή από το κράτος γιατί εξασφάλιζε το χαμηλότερο κόστος για τη μετάβαση από το θρησκευτικό στον κοσμικό εθνικισμό (496).

του είναι ο περιπλανώμενος (ο πλάνης) προφήτης - ασκητής. Η περιγραφή ταιριάζει πλήρως στον Παπουλάκο.

(495) Δεύτερη ήταν η Κωνσταντινούπολη. Στο πρόσωπο του Τσάρου ενσαρκώνεται αυτό που ο Smith ονομάζει "fusion of communal with dynastic mythomoteur", στη σ.66.

(496) "Russia offered them an irresistible model for the necessary transition from Byzantine Universalism to modern nationalism with the least possible psycho-social dislocation", στον J.Nicolopoulos, ο.π., σ.42-43. Πρβλ. και Σκοπετέα, σ.178, "Οι Βαυαροί είχαν συμφέρον να ανεχθούν τη λαϊκή άποψη γιατί προσέδιδε κύρος ελληνικότητας στη μοναρχία".

Ωστόσο "η πίστη στη συνέχεια του αυτοκρατορικού πεπρωμένου του Χριστιανικού Βυζαντίου" (497) ήταν τόσο ισχυρή, ώστε μπορούσε να αναγνωρίσει σε κάθε βασιλική μορφή έναν υποψήφιο διάδοχο. Για μια μερίδα λαού (498) ο Θεων ήταν ένας τέτοιος υποψήφιος και στην αντίθεση του Παπουλάκου για το πρόσωπό του, ή τα αιτήματα της Φιλοθεοδόξου εταιρείας (να βαπτιστεί ο Θεων ορθόδοξος) μπορεί να γίνει κατανοητό το ασύμπτωτο της θέσης του με το θρήσκευμά του.

Ο Θεων αποτυγχάνει στο ρόλο του Μεσσία, του προστάτη και λυτρωτή του έθνους, αυτού που θα οδηγούσε στην επαλήθευση της προφητείας "πάλι με χρόνια, με καιρούς", στην εκπλήρωση της Μεγάλης Ιδέας. Αποτυγχάνοντας σε αυτό το ρόλο, στρέφει τη λαϊκή νομιμοφροσύνη και αφοσίωση προς άλλα πρόσωπα: τον Πατριάρχη ή τον Τσάρο (499). Ο ελληνας βασιλιάς δεν ήταν άξιος αφοσίωσης όχι γιατί ήταν αλλοεθνής, αλλά επειδή δεν ήταν ορθόδοξος.

(497) Campbell, ο.π, σ.25.

(498) Και του κλήρου. Ο Πετρόπουλος αναφέρει χαρακτηριστικά την απάντηση ενός επισκόπου για ένα εκκλησιαστικό πρόβλημα που είχε ανακύψει το 1837: ο βασιλιάς ως διάδοχος των Βυζαντινών αυτοκρατόρων, θα έπρεπε να γνωρίζει ότι το Βασιλικό διάταγμα έχει λιγότερη ισχύ από τον ιερό νόμο.

(499) Αυτό δημιουργούσε ένα μεγάλο πρόβλημα εμπιστοσύνης κυρίως του κλήρου. Στον Πετρόπουλο, σ.225. Βλ. και το επιχείρημα του Τσάρου: "το ελληνικό έθνος δεν ήταν ενωμένο στο πρόσωπο του ηγεμόνα του με τον αδιάλυτο δεσμό της κοινής πίστης", σ.158, Frazee.

Η αποδοκιμασία του Παπουλάκου, όταν τον αποκαλεί "ψωριάτικο γίδι" δεν αναιρεί τη λαϊκή πίστη στο μεσσιανισμό του μοναρχικού ιδεώδους (500). Ο Παπουλάκος δεν αντιδρά στον μονάρχη, τον βασιλιά (βλ. την επιστολή του προς τον Θεωνα), αλλά στον καθολικό Θεωνα. Η εμμονή του Θεωνα στον καθολικισμό, σήμαινε ότι δεν αποδεχόταν τους όρους που του έθεταν για να αποδείξει τον μεγαλοϊδεατισμό του. Παραμένοντας ένας απλός "δημαγωγός της Μεγάλης Ιδέας" (501), αφήνει ανοιχτό το δρόμο για την επίρρωση του λαϊκού φιλορωσισμού και του προφητικού κλίματος (502).

(500) Πρβλ. την ανάλυση του E.Hobsbaum για τον όχλο. "[The church and king mob] ..wants a king who does his duty, as it wants a saint who does his duty: anyone will do", σ. 121, Primitive Rebels, New York 1965. Στη λαϊκή συνείδηση ένα από τα καθήκοντα του μονάρχη Θεωνα ήταν εκτός από την απονομή δικαιοσύνης, η προστασία της ερησκείας.

(501) Βλ. Σκοπετέα, σ.260.

(502) Για τις προφητείες βλ. Question d' Orient, Propheties, presages, sermons, όπου περιέχονται οι χρησμοί του Αγαθαγγέλου, το προφητικόν διάγγελμα του Σερίφιου, θαυμαστά και αξιομνημόνευτα προγνώσεις, κ.α. Ο Μ.Αννίνος παραθέτει ένα ανέκδοτο που δείχνει πόσο ζωντανή ήταν η χρησμολογική παράδοση, στο έργο του, Αι Αθήναι κατά το 1850, Ιστορικά σημειώματα, Εστία 1925. Γηραιοί αγωνιστές θεωρούσαν τόσο σίγουρο ότι η πρωτεύουσα του Ελληνικού βασιλείου θα μεταφερόταν στην Κωνσταντινούπολη, σύμφωνα με τους χρησμούς, που είπαν στον πατέρα του Δημήτρη Κορομηλά,

όταν έχτιζε το σπίτι του στο Σύνταγμα: "Κουκουβάγιες θα
λαλήσουν εις το σπίτι σου Κυρ-Αντρέα" , στη σ.316.

5. ΤΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Στη διετία 1850-1852 μια σειρά γεγονότων προκάλεσε την αναζωπύρωση του εκκλησιαστικού προβλήματος. Η αναγνώριση του αυτοκεφάλου, η δράση ξένων ιεραποστόλων, η καταδίκη του Θεόφιλου Καΐρη, το ζήτημα της διαδοχής στον Ελληνικό θρόνο, η δι-εκκλησιαστική διαμάχη για τους Αγίους Τόπους, δημιούργησαν ένα πλέγμα εσωτερικών εντάσεων και εξωτερικών πιέσεων.

Το θέμα της αναγνώρισης του αυτοκεφάλου της Ελληνικής εκκλησίας από το Πατριαρχείο το 1850 (Συνοδικός Τόμος), ανακίνησε το πρόβλημα των σχέσεων εκκλησίας και κράτους, φέρνοντας για μια ακόμη φορά σε αντίθεση την παραδοσιακή κοινωνία και το νεωτεριστικό κράτος.

Ο Τόμος προκάλεσε τις ίδιες αντιδράσεις, που είχε προκαλέσει και η ανακήρυξη του αυτοκεφάλου το 1833. Το αυτοκέφαλο είχε ανακηρυχθεί υπό το καθεστώς της βασιλικής απολυταρχίας, η οποία απολάμβανε της εμπιστοσύνης των Μεγάλων Δυνάμεων. Το 1850 οι ανταγωνισμοί ανάμεσα στις Δυνάμεις ήταν πιο έντονοι, γιατί είχαν κρυσταλλωθεί οι πολιτικοί συσχετισμοί με τη λειτουργία του Συντάγματος. Το γεγονός αυτό άλλαζε και τις πολιτικές προεκτάσεις των δύο πράξεων (αυτοκεφάλου - Τόμου) που αφορούσαν το εκκλησιαστικό ζήτημα.

Αν η συνέπεια του αυτοκεφάλου ήταν η υπαγωγή της εκκλησίας στο κράτος (ο καισαροπαπισμός) (503), ο Συνοδικός Τόμος την

(503) Ο Frazee επισημαίνει ότι ο πρωτεργάτης του αυτοκεφάλου, ο G.Maurer, επικύρωσε το χωρισμό εκκλησίας και

αναιρούσε. Ο αγώνας υπεροχής που είχε εγκαινιάσει η αυτοκεφαλία, ανάμεσα σε δύο είδη δικαίου, το κανονικό (των εκκλησιαστικών κανόνων) και το κοσμικό, βρισκόταν στα 1850 σε κρίσιμη καμπή. Ουσιαστικά ήταν ένας αγώνας που αφορούσε το μονοπώλιο του κοινωνικού ελέγχου.

Ο τόμος σήμαινε τελεία ανατροπή του καταστατικού του Μάουρερ, "μία εσωτερική επανάσταση μέσα στην ίδια την Ελλάδα που θα τραβούσε την εκκλησία από την κατάσταση υποτέλειας της στο κράτος" (504) . Αλλά αυτή η επανάσταση δεν ήταν επιθυμητή στους οπαδούς του αγγλικού και γαλλικού κόμματος, οι οποίοι ταύτιζαν την αυτοκεφαλία με την ανεξαρτησία του κράτους. Η αγγλική κυρίως μερίδα θεωρούσε ότι αν εφαρμοζόταν ο Τόμος, αυτό θα σήμαινε κατάλυση του Συντάγματος. Ο πραγματικός όμως φόβος όσων υποστήριζαν την άποψη αυτή ήταν η αύξηση της Ρωσικής επιρροής σε βάρος των υπόλοιπων ενδιαφερομένων. Η ένωση με το Πατριαρχείο, έστω και τυπικά, συμβόλιζε την επιστροφή σε μια προηγούμενη

κράτους, δεν τον προκάλεσε. Όμως το καταστατικό του έκανε την εκκλησία τη φτωχότερη υπηρεσία του κράτους. Στις σελ. 160, 149, 152, και 173. Για την επικύρωση του χωρισμού βλ. και π.Γ.Μετταληνού, Ελλαδικού αυτοκεφάλου παραλειπόμενα, Αθήνα 1983, σ.16. "Ο καισαροπαπισμός ήταν εγγύηση βασιλικής απολυταρχίας απέναντι στην εθνική εκκλησία", Ι.Πετρόπουλος, ο.π, σ.217 και Χ.Ανδρούτσου, Εκκλησία και Πολιτεία εξ επόψεως ορθοδόξου, Αθήναι 1920, σ.8.

(504) C.Frazer, σ. 223.

ισορροπία, η οποία δεν περιελάμβανε τους νέους διεκδικητές της πρωτοκαθεδρίας.

Για τους αντιτομιστές, η εκκλησία όφειλε υπακοή στο κράτος που την προστάτευε (505) και όχι στον Πατριαρχικό θρόνο που βρισκόταν ακόμη υπο οθωμανικό έλεγχο. Η επιρροή της Ρωσίας στην Οθωμανική αυτοκρατορία καειστούσε αυτό τον έλεγχο πλασματικό. Για τους αγγλόφιλους και γαλλόφιλους πίσω από τους οθωμανούς κρύβονταν πάντα οι Ρώσοι.

Παρά τις αντιθέσεις των αντιτομιστών, η διαδικασία για την αποδοχή του Τόμου είχε τεθεί σε λειτουργία. Δύο χρόνια, ως το 1852, 'χρειάστηκαν για να ψηφιστεί από τη Βουλή η εφαρμογή του και να πολωθεί η σύγκρουση ανάμεσα στους υποστηρικτές και τους πολέμιους του. (Ο Παπουλάκος είχε χαρακτηριστεί από τον Τύπο τομιστής). "Προδότες της ανεξαρτησίας του κράτους οι πρώτοι, προδότες του εκκλησιαστικού ζητήματος οι δεύτεροι".

Το αίτημα των αντιτομιστών δεν ήταν τόσο η μη εφαρμογή του Τόμου, όσο η χειραφέτηση της πολιτικής από τη θρησκεία (506)

(505) " το κράτος επιδαψιλεύσαν την προστασίαν του εις την Εκκλησίαν.. εζήτησε εις αντάλλαγμα την κυριαρχίαν επι της Εκκλησίας.." στον Δημ. Μπαλάνο, Πολιτεία και εκκλησία, Αθήναι 1920, σ.5, κριτική στον Ανδρούτσο.

(506) Παύλου Καλλιγιά, Περί της σχέσεως της ανατολικής Εκκλησίας πρὸς το πολιτικόν δίκαιον, Αθήναι 1840. "...εαν η θρησκεία σήμερον διεγείρετο κατά της Πολιτείας ήθελεν είναι φανατισμός. διότι η θρησκεία δεν έχει πλέον ιδιαίτερον

Το κώλυμα αυτής της χειραφέτησης, ήταν "η απαίτηση για ενότητα της ελληνικής εκκλησίας" (507). Απαίτηση που εξυπηρετούσε εν μέρει τον Μεγαλοϊδεατισμό του κράτους (508), μέσα από τους ιδεολογικούς μηχανισμούς που περιγράψαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο.

Γεγονός είναι ότι στην αποδοχή του τόμου κρύβεται η συσσωρευμένη δυσaréσκεια για την αυτοκεφαλία, που αποτελούσε πηγή λαϊκής διαμαρτυρίας. Η αυτοκεφαλία είχε αφαιρέσει προνόμια από το θεσμό της εκκλησίας, και είχε προσφέρει άλλα στους ιερείς ως κοινωνικό στρώμα (οικονομική εξασφάλιση, αξιώματα). Η "μετατόπιση" προνομίων παρείχε ερείσματα κινητοποίησης.

Τα εκκλησιαστικά νομοσχέδια για την εφαρμογή του τόμου

ηθικών και ουσιώδη σκοπόν, όστις να μη υπάρχη εις την Πολιτείαν". Πρβλ. και Κωνσταντίνου Δουβουνιώτη, Σχέσις εκκλησίας και πολιτείας εν τη ελευθέρα Ελλάδι, Αθήνα 1916, σ.63.

(507) Δηλαδή αίτημα εθνικής ενότητας, στον Π.Κιτρομηλίδη, ο.π, σ.33.

(508) Ίσως αυτό να διέκρινε ο T.Wyse όταν έγραφε: "τα πνευματικά όπλα δεν είναι εύκολο να συγκριθούν με τα κοσμικά και άπαξ ξεφύγουν από τα χέρια της εξουσίας, είναι δύσκολο να τα ξανακερδίσουν", Frazee, στη σελ. 238. Και ίσως γι αυτό ο Κ.Δημαράς βλέπει στη στάση του κράτους το 1850, την προσπάθεια εξαγοράς της "περιπέτειας γύρω από το αυτοκέφαλο", στο Νεοελληνικός Διαφωτισμός, σ.403.

έδωσαν άλλη μια ευκαιρία στη λαϊκή δυσφορία να εκδηλωθεί. Τον Ιούνιο του 1852, με τους νόμους Σ και ΣΑ, ο τόμος έγινε δεκτός από την Ελληνική κυβέρνηση με τέτοιες τροποποιήσεις όμως, που άφηναν το καταστατικό του αυτοκεφάλου ανέπαφο. Λίγο πριν την ψήφιση των εκκλησιαστικών νομοσχεδίων είχαν προηγηθεί αερόες συλλήψεις μοναχών με την κατηγορία της συννομωσίας κατά του θρόνου. Η "καλογερική συννομωσία", όπως την αποκάλεσε ο Τύπος της εποχής, απέβλεπε κατά τον Frazee αλλού: "μήπως σε αυτή την κρίσιμη ώρα, όταν θα περνούσε στη Συνέλευση η νομοθεσία που αφορούσε τον Τόμο, η κυβέρνηση βρεθεί αμήχανη μπροστά σε μια λαϊκή εξέγερση" (509).

Αλλά η κυβέρνηση είχε ήδη δώσει δείγματα της αμηχανίας της όταν έστειλε στρατό και στόλο για την καταστολή του κινήματος του Παπουλάκου. Η καχυποψία της για τον μοναστικό χώρο είχε εξάλλου εκφραστεί ανοιχτά με τη διάλυση των μοναστηριών το 1833.

Η σχετική αυτάρκεια και αυτονομία των μοναστηριών έναντι του εκκλησιαστικού θεσμού (510), προσέδιδε στο μοναστικό χώρο έναν λανθάνοντα χαρακτήρα, που δυνητικά τουλάχιστον ήταν σε θέση να υποβάλει κάθε μορφής δυσανεμία. Η θέση των μοναχών ως πνευματικών συμβούλων και καθοδηγητών του κατώτερου κλήρου και του λαού, τους έδινε το προβάδισμα

(509) Frazee, σελ. 237.

(510) Πράγμα που έκανε το μοναχό ξένο, με την κοινωνιολογική έννοια του όρου. Μπορούσε ανα πάσα στιγμή να συμμετέχει στο θεσμό και να αποσύρεται από αυτόν.

στην κυριαρχία του λαού (511). Εκτός από πνευματικοί ηγέτες οι μοναχοί θεωρούντο αν όχι πράκτορες, οι πιο αφοσιωμένοι οπαδοί της Ρωσίας. Η "λανθανούσα" θέση τους, ευνοούσε την ανάπτυξη συνομωτικής δράσης και την υποκίνηση λαϊκής αναταραχής (512). Γι αυτό στο πρόσωπο των μοναχών το αυτοκέφαλο είχε βρεί την πιο ισχυρή αντιπολίτευση.

Το ίδιο συνέβη με τον Παπουλάκο. Η μοναστική του ιδιότητα του επέτρεπε να στηλιτεύει την υποταγή της Εκκλησίας στον Καίσαρα, παρόλο που μαζί της μοιραζόταν τον ίδιο πολιτισμικό κώδικα (513).

Ο Παπουλάκος λειτουργεί μέσω ενός ρόλου αποδεκτού στο κοινωνικό σύνολο (γι αυτό το πρόβλημα της τυπικής λήψης του μοναχικού σχήματος δεν απασχολεί κανένα). Η σχέση του με το λαό είναι μια σχέση επαναλαμβανόμενη και αναγνωρίσιμη. Ο λαός του αποδίδει το δευτερογενές χάρισμα που αρμόζει στη μοναστική του θέση, αλλά και το προφητικό (πρωτογενές) που

(511) Για τη θέση των μοναχών βλ. Steven Runciman, Η Μεγάλη Εκκλησία εν αιχμαλωσία, ελληνική μτφ., εκδ. Μπεργαδή, Αθήνα 1979, σ.660-662.

(512) Συνδέσμους στην οργάνωση συνομωσιών και φορείς επικοινωνίας πολιτικών ομάδων τους χαρακτηρίζει ο Πετρόπουλος, στη σ.221. Η διάλυση των μοναστηριών αποσκοπούσε στην ευκολότερη επιτήρησή τους.

(513) Πρβλ. J.Seguy, Charisme, prophetie, religion populaire, Arch. Sc. soc. des Rel., 1984, 57/2, σ.166, θεωρητικά υπάρχει πολιτισμική διαφορά ανάμεσα στα λαϊκά ερησκευτικά κινήματα και την επίσημη Εκκλησία.

χαρακτηρίζει τις ξεχωριστές περιπτώσεις των αγίων (βλ. και την ταύτιση του με τον προφήτη Ηλία). Ο πλάνητας μοναχός, όπως ο Παπουλάκος, ο περιφερόμενος κήρυκας, ήταν ένα πρόσωπο που είχε εξ αρχής εξασφαλισμένη τη λαϊκή αποδοχή (514) και την υπόνοια της εξουσίας (515).

Ο Παπουλάκος αρνείται την εγκυρότητα της "βούλας του Αρμανσπέργου" στη Σύνοδο, όπως αρνείται την πίστη του Θεωνα ("πώς γίνεται να έχεις χώρια εσύ την πίστη σου και χώρια η Βασίλισσα").

Η ετεροδοξία του βασιλικού ζεύγους προκάλεσε για άλλη μια φορά εντάσεις το 1851, με αφορμή την ατεκνία του. Το πρόβλημα της διαδοχής στο θρόνο προσφερόταν για εξωτερικές επεμβάσεις και πολιτική εκμετάλλευση, επειδή το Σύνταγμα όριζε ότι ο διάδοχος θα έπρεπε να είναι ορθόδοξος.

(514) Η σχέση είναι γνωστή και σε άλλες ερησκείες: βλ. τους μπαμπάδες του Ισλάμ, στο Βλαδίμηρου Μιρμίρογλου, Οι Δερβίσσαι, Αθήναι 1940. Έχει σημασία αν ο κήρυκας προέρχεται από το χώρο του κοινοβιακού ή ασκητικού μοναχισμού. Για τον τελευταίο βλ. ρώσους στάρετς.

(515) Η φράση "ούτε σκέτος καλόγερος, αλλ' ούτε και δημεγέρτης" δείχνει ότι είναι δύσκολο να απομονωθεί η μία από τις δύο ιδιότητες, Στο περ. Κοινωνία, δελτίον πανελληνίου ενώσεως θεολόγων, έτος ΛΒ, Ιούλ.-Σεπ. 1989, τευχ. 3., Η.Μαστρογιανόπουλου, Ευσέβιος Ματεόπουλος. Στον Κυρτάτα, ο.π, πώς η φιλορθόδοξη προπαγάνδα χρησιμοποιεί τους πλάνητες, στη σελ.204.

Το 1851 ήταν επίσης η χρονιά της καταδίκης του αμερικανού ιεραποστόλου Ιωνά Κίνγκ (516), με την κατηγορία του προσηλυτισμού. Τα "Κίνγκεια" και τα "Καϊρεια" (η δίκη του Θεόφιλου Καϊρη) (517) συνέπεσαν χρονικά με μια αναταραχή για εκκλησιαστικά θέματα σε διεθνές επίπεδο. Οι αξιώσεις των Ρωμαιοκαθολικών στα προσκυνήματα των Αγίων Τόπων, τα οποία ανήκαν μεν στη δικαιοδοσία της Πύλης αλλά τη φύλαξή τους είχαν αναλάβει Έλληνες μοναχοί, έφεραν για μια ακόμη φορά τη Ρωσία στο προσκήνιο (ως υπερασπιστή της ορθοδοξίας).

Μέσα σε μια διετία οι αφορμές ήταν αρκετές για να εξαφθούν τα πνεύματα και να καθειρωθεί ο φιλορωσισμός ως φιλορθοδοξία. Η αναμονή βοήθειας από τους Ρώσους για την απελευθέρωση των αλύτρωτων, συσκοτίζε τους πολιτικούς ανταγωνισμούς αλλά και τα λαϊκά αιτήματα.

Στα τελευταία του κηρύγματα ο Παπουλάκος δίνει το στίγμα αυτής της γεωμετρικά αυξανόμενης προσμονής: όταν θα έφταναν οι Ρώσοι, οι οπαδοί του θα γινόντουσαν στρατηγοί (518).

(516) Η παρουσία ξένων ιεραποστόλων ήταν έντονη ήδη από το 1830. Βλ. Ελένη Φουρναράκη, Εκπαίδευση και αγωγή των κοριτσιών, Ελληνικοί προβληματισμοί 1830-1910, Ιστορικό αρχείο Ελληνικής Νεολαίας, Γεν. γραμ. Νέας Γενιάς, Αθήνα 1987, για τη δράση των John και Frances Hill που ίδρυσαν το ομώνυμο παρθεναγωγείο, σελ. 18-20, 102, 325. π. Γ. Μεταλληνού, Η κατά την Ανατολήν δύσις. Ο "μετακενωτικός" ρόλος των δυτικών μισσιοναρίων στο ελληνικό κράτος, περ. Σύναξη, τευχ. 8, φθινόπωρο 1983, σελ. 23-57.

Το ξέσπασμα του Κριμαϊκού πολέμου το 1853, σαρώνει τις λαϊκές προσδοκίες και αναβάλλει την πλήρωση των προφητειών.

(517) Του κληρικού που είχε ιδρύσει παιδαγωγική σχολή στην Ανδρο, βάσει ενός δικού του συστήματος , της θεοσεβείας.

(518) Ακόμα κι αν η φράση θεωρηθεί επινόηση των διωκτών του Παπουλάκου, η επιλογή της μοιάζει απόλυτα πειστική.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Τι ήταν τελικά το φαινόμενο Παπουλάκου; "Ανταρτικόν τι κίνημα" ή κίνημα των αποκλήρων; Και πώς η απείθεια ενός μοναχού μπόρεσε να προκαλέσει τόσο μεγάλη κοινωνική αναστάτωση; Τα αρχικά ερωτήματα της έρευνας βρίσκουν την απάντησή τους μόνο στο βαθμό που έγινε δυνατό να δημιουργήσουν νέα ερωτήματα. Για τη φύση της κοινωνικής αλλαγής στον 19ο αιώνα, τη σχέση θρησκείας και εθνικισμού, το είδος του πολιτικού ανταγωνισμού και των κοινωνικών αιτημάτων στη δεύτερη Οθωνική δεκαετία.

Το κίνημα του Παπουλάκου ήταν η έκφραση της λαϊκής αποδοκιμασίας προς ένα βασιλιά που είχε αρνηθεί να ταυτιστεί με το λαό του. Αλλά ταυτόχρονα και η άρνηση αυτού του λαού να ταυτιστεί με το κράτος. Το κύημα ενός ενοκεντρικού εθνικισμού, ταιριαστού άλλωστε στο ρομαντισμό του αιώνα, που όμως επρόκειτο να συντριβεί από την πραγματικότητα που επιχειρούσε να εξορκίσει. Η πείνα και η εξαθλίωση του κόσμου που ο Παπουλάκος καλούσε να ξεσηκωθεί, ήταν μόνο οι ωστικές δυνάμεις της συγκυρίας. Αυτές που έκαναν το κίνημα τόσο ευάλωτο στην πολιτική καπηλεία. Κάτω από τις ιδιοτέλειες της βάσης και της ηγεσίας του, τις επιπλοκές που δημιουργούσαν τα ξένα συμφέροντα και οι συγκρούσεις της διοικούσας εκκλησίας και του κράτους, κρυβόταν ένα άλυτο ιδεολογικό θέμα, που το συντηρούσαν έντεχνα προστάτες και Προστάτες: Τι ήταν η Ελλάς; Ανατολή ή Δύσις; Πάνω σε αυτό το διαζευκτικό ή αναμετρήθηκαν δυναμικά δύο τελείως διαφορετικοί κόσμοι: το Οθωνικό κράτος και η παραδοσιακή ελληνική κοινωνία.

Διαφορετικοί στις καταβολές, τη νοοτροπία, την οργάνωση της ζωής, το πολιτικό σύστημα. Νικητής δεν βγήκε κανείς. Ηττημένη παραμένει μέχρι σήμερα η ελληνική κοινωνία που δεν κατόρθωσε να άρει τη διάζευξη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΔΗΜΟΣΙΕΥΤΕΣ ΠΗΓΕΣ

Γενικά Αρχεία του Κράτους

ΘΩΝΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ 1833-1862:

Υπουργείο Εσωτερικών φ.145-163

Νομαρχίαι - Επαρχίαι φ. 79, 82-87, 88-91, 132.

Αστυνομία φ.142-144

Χωροφυλακή φ.145-156

Ασφάλεια φ.158-184

Φυλακές φ.185-187

Υπουργείο Δικαιοσύνης

Ποινική Δικαιοσύνη:

Ληστεία φ.11

Κατάδικοι φ.13-21

Εκτακτος Δικαιοσύνη:

Συνομωσίαι Στάσεις φ.23

Βασιλικαί χάριτες 1854-55 φ.19/ 1856-62 φ.20

Θανατικά εκτελέσεις 1833-1857 φ.21

Υπουργείο Εκκλησιαστικών και Παιδείας

Ιερά Σύνοδος:

1834-39 φ.1/ 1840-49 φ.2/ 1850-62 φ.3

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΑ

Ετη 1845-1850 φ.4

Μέγα Σπήλαιο 1841-1861 φ.305

Μονή Προφήτη Ηλία. Θήρα φ.561

Μονή Παναχράντου. Άνδρος φ.545

Σύμμικτα Άνδρου φ.536

Σύμμικτα Θήρας φ.537

Επαρχία Καλαβρύτων. Κοίμησις της Θεοτόκου εις Αρμπουνα. Μονύδριον
Ιδιωτικών 1850-1854 φ.307

ΣΥΛΛΟΓΗ ΓΙΑΝΝΗ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗ

Αρχείο Περιόδου Θωνος:

Εκκλησιαστικών και Δημοσίας Εκπαιδεύσεως 1833-1862 φ.132

Υπουργείο Δικαιοσύνης φ.133

Υπουργείο Στρατιωτικών 1849-1856 φ.149

Βουλή και Γερουσία 1850-1851 φ.155 / 1852-1854 φ.156

Κυτία:

Δ 47 / Δ 48 1862β/ Δ 75/ Ε 39

ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΣΥΛΛΟΓΕΣ

Αρχείο Γενναίου Κολοκατρώνη 1823-1878 φ.232

Αρχείο Ρ.Παλαμήδη 1850-1880 φ.259/ πολιτικά οικονομικά 1832-1862
φ.268.

ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΕΤΡΟΥ ΒΑΚΑΛΟΓΛΟΥ

Κ 24 Συλλογή Δούκα Κ.Δούκα

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΕΣ ΠΗΓΕΣ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Τομ. 18,19,20: 17/5/1850 - 10/7/1851

Γ' Περίοδος 23-25: 25/4/1852 - 20/4/1854

ΑΡΧΕΙΟ Ι.ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

Ιούλιος 1955, φ.10

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

Αθηνά 1847-1854

Αιών 1847-1854

Ανατολή 1856

Ανεξάρτητος 1855

Βελτίωσις 1852

Εβδομάς 1850-1852

Ελπίς 1850-1853

Εφημερίς του Λαού 1852

Καρτερία 1845

Σφαίρα 1852

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΑΠΟΥΛΑΚΟ

Αννίνος, Μπάμπης: Ο Παπουλάκης, (α' έκδοση) "Εστία" 1889.

Αντωνάκος, Σαράντος: Ο Παπουλάκος: βίος και πολιτεία ενός πανούργου καλογήρου, "Ιστορία", τευχ.52, Οκτ.1972.

Αντωνόπουλος, Δημ.: Το ταξίδι του Παπουλάκου, "Φωνή της Γορτυνίας", αρ. 37-39, 1934.

--- Προφητείες του Παπουλάκου, αρ.42-43, 1934.

Αποστολάτος, Κ.Περ.: Ο Παπουλάκος: ένας παρεξηγημένος απόστολος του Μωριά, "Πελοποννησιακή Εστία", έτος Α', φ.2, Ιουν. 1953.

Γιανννόπουλος, Σ.: Συλλογή των εγκυκλίων της Ιεράς Συνόδου, Αθήναι 1901, σ.377.

Γαλανόπουλος, Μελέτιος: Εκκλησιαστικά σελίδες της Λακωνίας, Αθήναι 1939.

Γριτσόπουλος, Τ: Θρησκευτική και Ηθική Εγκυκλοπαίδεια, τομ. 10, 1960, σελ. 14-18.

Δουκάκης, Χ: Η δράσις του Χριστόφορου Παπουλάκη, "Ιερός Σύνδεσμος", έτος θ, περ. θ, αρ. 216 -217, 1914.

Ζωγράφος, Ι.Π: Αναδρομή εις τα περασμένα. Χρονογραφικά σημειώματα περί της Ανδρου, "Ανδριακά Χρονικά", τ.12, 1962.

Η Αγία Σκέπη: Ορθόδοξον περιοδικόν Ι.Μονής Αγίας Σκέπης, Πάνιον Όρος Αττικής, τευχ. 105.

Καραντηνός, Νίκος: Βιβλιογραφική συμβολή στη μελέτη του έργου του Κωστή Μπαστιά, τομ.Α, Εκδοτική Αθηνών, Αθήναι 1969, σελ. 125-179.

- Καρπάθιος, Εμμ.: Η εν Ανδρω Ιερά Μονή Παναχράντου, Αθήναι 1938.
- Καστόρχης, Καλλίνικος: Πιστή συλλογή των κατά την Πελοπόννησον και Μάνην ουσιωδεστέρων πράξεων του αγύρτου Χριστόφορου Παπουλάκη, "Ιερός Σύνδεσμος", έτος Η', φ.189, 1913.
- Κοτταδάκης, Αθαν.: Αυτοί που άνοιξαν το δρόμο, εκδ. Τήνος 1976.
- Μαρκεζίνης, Σπ: Πολιτική Ιστορία της Ελλάδος, τομ. Α, σελ. 233-4, 281.
- Μηνδρινός, Ματθαίος: Ανέκδοτα έγγραφα για τον Παπουλάκο, "Ορθόδοξος Τύπος", φ.26, Αυγ. 1988 (αναδημοσίευση από το περιοδικό "Κυκλαδικά θέματα" τευχ. 24, 1988).
- Μιτάκης, Διονύσης: Ο Πατροκοσμάς ως Παπουλάκος, "Στερεά Ελλάς", τευχ. 121/122, 1979.
- Μπαστιάς, Κωστής: Ο Παπουλάκος, α' έκδοση Νέα Υόρκη 1951.
- Μπατιστάτος, Δ.: Κοσμάς Φλαμιάτος και Χριστόφορος Παπουλάκος, "Σάλπιγξ Ορθοδοξίας", 1969.
- Νασιόπουλος, Ανδρέας: Ο αληθινός Παπουλάκος, Αθήνα 1984.
- Οικονόμος, Κων/νος ο εξ Οικονόμων: Τα σωζόμενα Εκκλησιαστικά συγγράματα, Αθήνησι ΑΩΞΔ, σελ. 597.
- Παναγόπουλος, Θ.Γ: Ο Παπουλάκος, "Επετηρίς των Καλαβρύτων", 1973, σελ. 228-232.
- Παπαδόπουλος, Χρυσ.: Ιστορία της Εκκλησίας της Ελλάδος, Αθήνα 1920, σελ. 387.
- Παπατσώνης, Παν: Απομνημονεύματα, υπο Ε.Πρωτοψάλτη, Αθήνα 1960, σ.22.
- Πατριαρχέας, Βασ.: Χριστόφορος Παπουλάκος, "Πελοποννησιακό Ημερολόγιο", έτος Α, Αθήναι 1954, σελ. 144-161.
- Σαρδελής, Κώστας: Χριστόφορος Παπουλάκος και Κοσμάς Φλαμιάτος, οι πρωτομάρτυρες και εύματα του Ελλαδικού κράτους, "Σάλπιγξ Ορθοδοξίας", τευχ. 214-221, 1987.
- Σκοπετέας, Χ.Στ.: Ο Παπουλάκος και η δημοτική μας Ποίησης, "Πελοποννησιακή Εστία", έτος Α, φ. 7, Δεκ.1953.
- Τσάκωνας, Δημ.: Ο Κοινωνικός Παπουλάκος, "Πελοποννησιακή Πρωτοχρονιά", τομ. Γ-Δ, 1959-1960.
- Τσαμαδός, Αντώνιος: Σημείωσις περί του Παπουλάκη, "Εστία", τομ. 28, Ιούλιος - Δεκ. 1889, σελ. 63.
- Φωτόπουλος, Αθαν.: Τα απομνημονεύματα του Θεόδωρου Ρηγόπουλου, "Επετηρίς Καλαβρύτων", τομ.Ι-ΙΑ, 1978-79.

- Abrams, Philip : Historical Sociology, Ithaca, New York, 1982.
- Αγριαντώνη, Χριστ.: Οι απαρχές της εκβιομηχάνισης στην Ελλάδα του 19ου αιώνα. Ιστορικό αρχείο Εμπορικής Τραπεζής Ελλάδος, Αθήνα 1986.
- Aiton, J: The Drying up of the Euphrates or the Downfall of Turkey prophetically considered, London 1853.
- Αλεξάκης, Π: Τα γένη και η οικογένεια στην παραδοσιακή κοινωνία της Μάνης, Αθήνα 1980.
- Ανδρούτσος, Χ: Εκκλησία και Πολιτεία εξ επόψεως Ορθοδόξου, Αθήναι 1920.
- Αννινος, Μπάμπης: Αι Αθήναι κατά το 1850, Ιστορικά Σημειώματα, "Εστία" 1925.
- Aya, Rod: Popular intervention in Revolutionary situations, Statemaking and social movements, Essays in history and theory, Ch. Bright - S. Harding (eds), Univ. of Michigan press 1984.
- The Missed Revolution: the fate of rural rebels in Sicily and Southern Spain 1840-1950, Amsterdam 1975.
- Theories of revolution reconsidered: contrasting models of collective violence, "Theory and Society", vol. 8 No 1, July 1979, σελ. 39-99.
- Βαγιακάκος, Δικαίος: Οι πύργοι της Μάνης, "Πελοποννησιακή Πρωτοχρονιά", τομ. Γ, 1959.
- Barbalet, J.M: Power and resistance, "The British Journal of sociology", vol. XXXVI, No.4, pp 531-548.
- Beckford, James: Holistic Imagery and Ethics in New Religious and Healing movements, "Social Compass", 2-3, 1984, σελ. 259-272.
- New wine in new bottles, "Social Compass", XXIII, 1, 1976.
- Beetham, David: Max Weber and the theory of modern politics, London 1974.
- Βεργόπουλος, Κώστας: Το αγροτικό ζήτημα στην Ελλάδα, Εξάντας 1975.
- Κράτος και οικονομική πολιτική στον 19ο αιώνα, Εξάντας 1978.
- Βερέμης, Θάνος: Κράτος και Έθνος στην Ελλάδα: 1821-1912, Ελληνισμός - Ελληνικότητα, Ελληνική κοινωνία 1, Εστία.
- Berger, P - Luckan, T: The social construction of reality: A treatise in the sociology of Knowledge, Penguin 1966.
- Braudel, Fer.: Μελέτες για την ιστορία, Μτφ. Ο.Βαρών και Ρ.Σταμούλη, Μνήμων 1986.
- Brustein, W - Levi, M: The geography of rebellion, "Theory and society", 16, 1987, σελ. 467-495.
- Burridge, Kennelm: New Heaven, new Earth, A study of millenarian activities, Oxford 1971.
- Butler, Jon: The people's faith in Europe and America: Four centuries in review, "Journal of social history", Summer 1979, σελ. 159-167.
- Γουναρίδης, Π: Ορκος και αφορισμός στα Βυζαντινά Δικαστήρια, ΕΙΕ, Κέντρον Βυζαντινών Ερευνών, Σύμμεικτα, τομ.7, Αθήνα 1987.

- Calhoun, Graig: From Historical Society to theoretical History, "British Journal of Sociology", 27:3,
 --- History and Sociology in Britain, "Comparative studies in Society and History", vol. 29, 3, 1987, σελ. 615-625.
- Campbell, John: Honour, Family and patronage, Oxford univ. press.
 --- - Sherrard Ph. : Modern Greece, London 1968.
- Carr, Edward: Τι είναι η ιστορία, Πλανήτης 1974.
- Cipriani, Rob.: Religious influence on Politics in Italy, Acts of 17th International Conference of Sociology of Religion, London 1983.
- Cohn, Norman: The pursuit of the millenium, Oxford univ. press 1961.
- Δαμιανάκος, Στάθης: Παράδοση ανταρσίας και λαϊκός πολιτισμός, Πλέρο, Αθήνα 1987.
- Delaruelle, Etienne: La piete populaire au Moyen Age, Torino 1975.
- Desroche, Henri (ed.): Dieux d' hommes, Dictionnaire des Messianismes et Millenarismes de l' Ere Chretienne, Mouton, Paris, La Haye, 1969.
- Δημαράς, Αλέξης: Η Μεταρρύθμιση που δεν έγινε, Ερμής 1973, τομ. Α.
- Δημαράς, Κων. : Κωνσταντίνος Παπαρρηγόπουλος: η εποχή του, η ζωή του, το έργο του, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 1986.
 --- Νεοελληνικός Διαφωτισμός, Νεοελληνικά μελετήματα, Αθήνα 1983.
- Δημητρίου, Μιχάλης: Το Ελληνικό σοσιαλιστικό κίνημα, Πλέρο 1985.
- Dobbelaere, K: Secularization theories and sociological paradigms: convergences and divergences, "Social Compass", XXXI, 2-3, 1984, σελ. 199-219.
- Driessen, Henk: The noble bandit and the bandits of the nobles: brigandage and local community in 19th century Andalusia, "Archives europeenes de sociologie", XXIV, num. 1, 1983, σελ. 96-135.
- Δουβουνιώτης, Κων.: Σχέσις Εκκλησίας και Πολιτείας εν τη ελευθέρα Ελλάδι, Αθήνα 1916.
- Zeldin, Theodore: Social history and total history, Journal of social history, winter 1976, σελ. 237-245.
- Ζησίου, Κων.: Οι Μαυρομικχάλοι, Αθήνα 1903.
- Ζώρας, Γ: Αι προ και μετά την άλωση διαμορφωθείσαι ιδεολογικαί και πολιτικαί κατευθύνσεις, L' Hellenisme Contemporain, Η 500η επέτειος απο την άλωση της Κωνσταντινουπόλεως, Αθήνα 1953.
- Frazee, Charles: Ορθόδοξος Εκκλησία και Ελληνική Ανεξαρτησία, 1821-1852, Δόμος 1987.
- Friedl, Ernest.: Vasilika, a village in Modern Greece, New York.
- Galanis, Spyridon: La conception de l' Eglise dans la pensee theologique et les mouvements religieux en Grece, de 1830 a nos jours, Strasbourg 1986.
- Gellner, E: Nations and nationalism, Oxford Blackwell, 1983.
- Geneletti, Carlo: The political orientation of agrarian classes: a theory, "Archives europeenes de sociologie", XVII, 1976, σελ. 55-73.
- Ghayasuddin, M (ed.): The impact of nationalism on the Muslim

- world, The open press, Muslim Institute, London, 1986.
- Goldman, Lucien: Reflections on history and class consciousness, Aspects of history and class, London 1971.
- Grew, Raymond: More on modernization, "Journal of social history", Winter 1980.
- Guenther, Lewy: Religion and revolution, New York, Oxford univ. press 1974.
- Harrison, J.F.C: The Second Coming: Popular Millenarianism, 1780-1850, Rutgers univ. press, New Jersey, 1984.
- Hobsbaum, Eric: Primitive rebels, New York 1965.
- Houtart, Francois: Towards a Sociology of Marxist Atheism, "Social Compass", XXXV, 2-3, 1988.
- Θεοτοκάς, Νίκος: Το αποτύπωμα του ζωντανού και του ονείρου στα κείμενα του Μακρυγιάννη, "Ιστορικά", τομ. Β', τευχ. 4, Δεκ.1985.
- Καλαφάτης, Θαν.: Αγροτική πίστη και οικονομικός μετασχηματισμός στη Β.Πελοπόννησο, (διδ. διατριβή), Αθήνα 1987.
- Καλλιγιάς, Παύλος: Περί της σχέσεως της Ανατολικής Εκκλησίας προς το Πολιτικόν Δίκαιον, Αθήναι 1840.
- Κανδηλώρος, Τάκης: Η δίκη του Κολοκοτρώνη και η επανάσταση της Πελοποννήσου, Αθήνα 1906.
- Καρδάσης, Βασίλης: Εμπορική δραστηριότητα στη Σύρο, 1843-1877, "Δελτίο Ιστορικής Εθνολογικής Εταιρείας", τομ. 25, 1982.
- Καριώτογλου, Αλέξανδρος: Η περί του Ισλάμ και της πτώσεως αυτού Ελληνική Χρησμολογική γραμματεία, (διδ. διατριβή), Αθήνα 1982.
- Καψάλης, Γ: Η Καστάνια, "Πελοποννησιακά", τομ.Α, Αθήναι 1956.
- Kincaid, Douglas: Peasants into Rebels: Community and class in Rural El Salvador, "Society for Comparative study of Sociology and history", vol. 29, num. 3, 1987, σελ. 466-494.
- Κιτρομηλίδης, Πασχάλης: Ιδεολογικά ρεύματα και πολιτικά αιτήματα: Προοπτικές απο τον Ελληνικό 19ο αιώνα, Όψεις της Ελληνικής κοινωνίας του 19ου αιώνα, Εστία.
- Κοκκίνης, Σπύρος: Τα μοναστήρια της Ελλάδος, Εστία 1976.
- Kokosalakis, Nikos: Legitimation power and religion in modern society, "Sociological analysis", 46, 1985.
- Popular religion in Greece, University of Liverpool 1982.
- Religion and modernization in 19th century Greece, "Social Compass", XXXIV, 2-3, 1987.
- The political significance of popular religion in Greece, "Archives des Sciences sociales des Religions", 64/1, 1987.
- Κολιόπουλος, Γιάννης: Ληστές: Η κεντρική Ελλάδα στα μέσα του 19ου αιώνα, Αθήνα 1979.
- Κολοκοτρώνης, Ιωάννης.Θ (Γενναίος): Απομνημονεύματα, επιμ. Ε.Πρωτοψάλτη, χειρόγραφο Β, βιβλιοθήκη Γενικών Αρχείων του Κράτους, Αθήνα 1961.
- Διάφορα έγγραφα και επιστολαί αφορώντα τας κατά το 1832 μετά τον θάνατον του Κυβερνήτου Ι.Καποδίστρια συμβάσας κατά την Ελλάδα ανωμαλίας και αναρχίας, εκδ. Χ.Ν.Φιλαδελφεύς, Αθήνησι 1855.

- Ελληνικά Υπομνήματα, εκδ. Χ.Ν.Φιλαδελφείας, Αθήνησι 1856.
- Komis,Konstantin: Aspects Demographiques du Magne, D.E.A, Univ. Paris I, 1983.
- Κονιδάρης,Γεράσιμος: Εκκλησιαστική ιστορία της Ελλάδος, Αθήνα 1970.
- Κοντογιάννης,Παντελής: Οι Έλληνες, Βιβλιοθήκη ιστορικών ερευνών Δ.Καραβία, Αθήνα 1989.
- Κοταρίδης,Νίκος: La societe traditionnelle face a l'etat moderne, etude sur la revolte militaire de 1848 en Grece, (διδ. διατριβή) Paris 1987.
- Κοτσώνης,Λ: Ν.Πιερράκος Μαυρομιχάλης, "Λακωνικάί Σπουδαί", τομ.9, 1988.
- Κυρτάτας,Δημήτρης: Η θρησκευτική έξαρση στην Ελλάδα στα μέσα του 19ου αιώνα. Η μαρτυρία του Μακρυγιάννη για τους μηχανισμούς διάχυσης των θρησκευτικών ιδεολογιών, "Επετηρίς του κέντρου ερεύνης της Ελληνικής κοινωνίας" 1, 1987, Ακαδημία Αθηνών, σελ.183-206.
- Λαμπίρη- Δημάκη,Ιω.: Κοινωνιολογία και Ιστορία: Ομοιότητες και ιδιαιτερότητες, Παπαζήσης 1989.
- Layendecker,L: The sociology of the sociology of Religion: Deficiencies and Opportunities, "Social Compass", 2-3, 1984.
- Λεονταρίτης,Γεώργιος: Εθνικισμός και διεθνισμός: πολιτική ιδεολογία, "Ο Πολίτης", τευχ. 44, Ιούλιος 1981.
- Ελληνική εμπορική ναυτιλία (1453-1850), Μνήμων 1981.
- Λιάκος,Α: Η διαθλάση των επαναστατικών ιδεών στον Ελληνικό χώρο, "Ιστορικά", τομ.1, 1983, σελ. 121-144.
- Περί λαϊκισμού, "Ιστορικά", τομ.6, τευχ.10, Ιούνιος 1989.
- Λούκος,Χρήστος: Η κατάληψη της Καλαμάτας απο τους Μανιάτες το 1831 και η επέμβαση των Γάλλων στις διενέξεις των Ελλήνων, "Μνήμων", 1971.
- Ο Κυβερνήτης Καποδίστριας και οι Μαυρομιχαλαίσι, "Μνήμων", τομ.4, 1974.
- Η ενσωμάτωση μιας παραδοσιακής αρχοντικής οικογένειας στο νέο Ελληνικό κράτος: η περίπτωση των Μαυρομιχαλαίων, "Ιστορικά", τομ.
- Luckman,Th.: The invisible religion, London 1963.
- Μάουρερ,Γ: Ο Ελληνικός λαός, Χαϊδελβεργη 1835, μτφ. Χ.Πράτσικας, τ.11, Αθήνα 1947.
- Μαντζαρίδης,Γ: Θέματα Κοινωνιολογίας της Ορθοδοξίας, Θεσσαλονίκη 1975.
- Marichal,Robert: Οι μαρτυρίες και η κριτική τους αξιοποίηση, Ιστορία και Μέθοδοί της, τομ. Δ, Μ.Ι.Ε.Τ, 1980.
- Martin,David, A general theory of secularization, Oxford 1978.
- Μαστρογιαννόπουλος,Η: Ευσέβιος Ματεόπουλος, "Κοινωνία", ετος ΛΒ, τευχ.3, Ιουλ.-Σεπ. 1989.
- Μεταλληνός,Γεώργιος: Ελληνικού Αυτοκεφάλου παραλείπόμενα, Αθήνα 1983.
- Ο μετακενωτικός ρόλος των δυτικών μισσιοναρίων στο ελληνικό κράτος, "Σύναξη", τευχ.8, 1983.
- Κοσμάς Φλαμιάτος (1786-1852): Ένας μάρτυρας της Ορθοδόξου παραδόσεως στο Ελληνικό κράτος,

- "Θεολογία", τ.ΝΗ, τευχ. Β, 1987.
- Mickey,T: Social order and preaching, "Social Compass", 1980, σελ. 347-371.
- Μιρμύρογλου,Βλαδ.: Οι Δερβίσσαι, Αθήναι 1940.
- Mol,Hans: Identity and the sacred: a sketch for a new social scientific theory of religion, Oxford 1976.
- Morawska,Ewa: Social history update, "Journal of Social history", vol. 23, winter 1989, σελ. 439-444.
- Μπαλάνος,Δημ.: Πολιτεία και Εκκλησία, Αθήναι 1920.
- Nicolopoulos,John: From Agathangelos to the Megale Idea: Russia and the emergence of modern Greek nationalism, "Balkan Studies", vol.26, num. 1, Thessaloniki 1985, σελ. 41-56.
- Offe,Claus: Disorganised Capitalism, Cambridge 1985.
- Παπαδάτος,Σταύρος: Αι Σλαυϊκαί διεισδύσεις εν Αγίω Ορει, "Ηπειρωτική Εστία", τομ. Θ-Ι, Ιωάννινα 1961.
- Παπαθανασόπουλος,Κων.: Η Ελληνική εμπορική ναυτιλία. Κράτος και ναυτιλιακή πολιτική στη μετεπαναστατική περίοδο, 1833-1856, (διδ. διατριβή), 1981.
- Παπουλίδης,Κ: Les Collyvistes et le Paisianisme, Actes du Iie Congres International des Etudes du Sud-Est Europeen, 4, 1978, σελ. 353-359.
- Πάτελος,Κων.: Πολιτική ιστορία του Ισλαμικού χώρου, Αθήνα 1987.
- Πετρονότη,Μ: Σχεδίασμα για τη μελέτη των οικονομικών και κοινωνικών σχηματισμών στο Κρανίδι (1821-1981), "Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών", 1985.
- Πετρονότης,Αργύρης: Οι Μανιάτες μαστόροι, "Λακωνικά σπουδαί", 5, 1980.
- Πετρόπουλος,Ιω.: Πολιτική και συγκρότηση κράτους στο Ελληνικό Βασίλειο (1833-1843), Μ.Ι.Ε.Τ, Αθήνα 1985.
- , Κουμαριανού,Αικ: Η θεμελίωση του Ελληνικού κράτους, Οθωνική περίοδος 1833-1843, Παπαζήσης.
- Popkin,Samuel: The rational peasant, The political economy of peasant society, "Theory and Society, no.3, vol.9, 1980, σελ. 411-471.
- Πούλου,Χρ.: Πολιτικά της Πελοποννήσου επί Οθωνος, "Πελοποννησιακά", τομ.Β, Αθήναι 1957.
- Rhodes,Aaron: Charisma and objectivity, "European Journal of sociology", num.1, 1988, σελ. 12-30.
- Roniger,Luis: Modern patron-client relations and historical clientilism, "European Journal of Sociology", 1983.
- Runciman,Steven: Η Μεγάλη Εκκλησία εν αιχμαλωσία, Αθήνα 1979.
- Rush,G - Denisoff,R: Social and political movements, New York 1971.
- Σάθας,Κων.: Τουρκοκρατούμενη Ελλάς, 1453-1821, Αθήνα 1974 (επανεκδοση).
- Σάϊτας,Γιάννης: Μάνη: Οικιστική και αρχιτεκτονική εξέλιξη στους μέσους και νεότερους χρόνους, "Δελτίο Εταιρείας σπουδών νεοελληνικού πολιτισμού και γενικής παιδείας", 6α, Αθήνα 1983.
- Σακελλαρόπουλος,Θεόδ.: Οι κρίσεις στην Ελλάδα, Οικονομικές - πολιτικές και κοινωνικές όψεις, τομ. Α-Β, 1853-1856, Μ.Ι.Ε.Τ, Αθήνα 1988.
- Samuel,Raphael: (ed.) People's history and socialist theory,

- London, Routledge and Kegan Paul, 1981.
- Santa-Cassia, Paul: Patterns of covert politics in post-Independence Cyprus, "European Journal of sociology", XXIV, 1983.
- Σβορώνος, Νίκος: Επισκόπηση της Νεοελληνικής Ιστορίας, Θεμέλιο 1984.
- Schillebeeck, A : Jesus and Christ, New York, Grossroad books, 1981.
- Schoffeleers, M: Religion and Power, "Social Compass", XXXII/1, 1985, σελ. 5-13.
- Scott, James: Protest and Profanation, Part I, II, "Theory and Society", vol.4, No. 1-2, Spring 1977.
- Resistance without Protest and without Organization: peasant opposition to the Islamic Zakat and the Christian Tithe, "Comparative studies in society and history", vol.29, no.3, July 1987, σελ. 417-453.
- Seguy, Jean: Images et "religion populaire", "Archives des Sciences sociales des Religions", 44/1, 1977, σελ. 25-43.
- Charisme, prophetie, religion populaire, "Arch. des Sciences soc. des Rel.", 57/2, 1984, σελ. 153-168.
- Shanin, Teodor: (ed.) Peasants and peasant societies, Penguin 1971.
- Skocpol, Theda: Vision and method in historical Sociology, Cambridge univ. press, 1987.
- Σκοπετέα, Ελλην: Το πρότυπο Βασίλειο και η Μεγάλη Ιδέα, Πολύτυπο 1988.
- Smith, Anthony: Theories of Nationalism, London, Duckworth, 1971.
- The Ethnic Origins of Nations, Blackwell 1986.
- Στράγκας, Θεόφ.: Εκκλησίας Ελλάδος Ιστορία εκ πηγών αψευδών, 1817-1967, τμ.Α, Αθήναι 1969.
- Τζώγας, Παν: Η περί μνημοσύνων έρις, Θεσσαλονίκη 1969.
- Theobald, Robin: A charisma too versatile? "European Journal of sociology", XIX, 1978, σελ. 192-200.
- The decline of patron-client relations in developed societies, "European Journal of sociology", XXIV, no.1, 1983, σελ. 136-147.
- Tilly, Charles: The old new social history and the new old social history, "Review", No.3, 1984, σελ. 366-406.
- Future History, "Theory and Society", 17, 1988, σελ. 703-712.
- Τρικούπης, Σπυρ.: Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασης, Αθήνα 1971.
- Τσαούσης, Δημ.: Ελληνισμός Ελληνικότητα, το πρόβλημα της Νεοελληνικής ταυτότητας, Ελληνική κοινωνία I, Εστία.
- Η κοινωνία του ανθρώπου, Αθήνα 1984.
- Τσουκαλάς, Κων.: Παράδοση και εκσυγχρονισμός, Ελληνική κοινωνία I, Εστία 1983.
- van Fossen, Athony: How do movements survive failures of prophecy, "Research in social movements conflicts and change", No. 10, 1988.
- Wallerstein, Im.: Civilizations and modes of production: Conflicts and convergences, "Theory and Society", vol.5,

- No.1, 1978, σελ. 1-18.
- Wilson, Bryan: Magic and the Millenium: a sociological study of religious movements of protest among tribal and third world peoples, London 1973.
- Religion in sociological perspective, Oxford univ. press, 1982.
- Worsley, Peter: The trumpet shall sound, London 1957.
- Φίλιας, Βασίλης: Κοινωνία και εξουσία στην Ελλάδα: Η νόθα αστικοποίηση 1800-1864, Αθήνα 1974.
- Φουρναράκη, Ελένη: Εκπαίδευση και αγωγή τω κοριτσιών, Ελληνικοί προβληματισμοί, 1830-1910, Ιστορικό αρχείο Ελληνικής Νεολαίας, Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Αθήνα 1987.
- Χατζής, Δημ.: Το ιδεολογικό περιεχόμενο των μονωδιών, "Αντί", περ.Β, τευχ.297, σελ. 36-37.
- Χουλιαράκης, Μ: Γεωγραφική, διοικητική και πληθυσμιακή εξέλιξις της Ελλάδος, 1821-1971, τ.Α, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, Αθήναι 1973.
- Xydis, Stephen: Modern Greek nationalism, Nationalism in Eastern Europe, Sugar, P. -Lederer, I. (eds), Seattle univ. press, 1969, σελ. 207-258.

ΜΕΡΟΣ Β

Α. ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Ο πίνακας περιέχει σχεδόν όλα τα πρόσωπα που αναφέρονται στα έγγραφα και διεδραμάτισαν κάποιο ρόλο στην υπόθεση του Παπουλάκου. Ως υπόδειγμα χρησιμοποιήθηκε η κατάσταση που συνέταξε το Υπουργείο Στρατιωτικών μετά τη λήξη των "Χριστοφορικών". Με τα σύμβολα + - δηλώνεται αν τα πρόσωπα ήσαν υπέρ ή κατά των διωκτικών αρχών. Η παράθεση και των δύο συμβόλων σημαίνει ότι οι πληροφορίες για τη στάση των εν λόγω προσώπων είναι αντικρουόμενες. Όπου αναγράφονται τόποι στις "παρατηρήσεις" αφορούν τα μέρη όπου έδρασαν τα πρόσωπα, ενώ η ένδειξη "τόπος" αναφέρεται στον τόπο διαμονής ή καταγωγής τους. Οι χρονολογικές ενδείξεις, όπου υπάρχουν, αφορούν το έτος 1852. Το "X" σημαίνει Χριστόφορος.

ΟΝΟΜΑ	/	+	-	/	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	/	ΤΟΠΟΣ	/	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
Αγγελόπουλος Πανάρετος		+			Ιερομόναχος		Καλαμάτα (;)		
Αλβανάκης		+			Νομιάτρος		Μεσσηνία		
Αλώπης.Π.		+			Υπολοχαγός				4η τετραρχία
Αντωνάκος Κυριάκος ή Κυριακούλης		+			Ανευπολοχαγός Πρεσβύτες				υπο Ν.Πιερράκο
Αντωνόπουλος Γ.Σπύλιος		+			Γραμματεύς Νομ. Λακωνίας				
Αποστόλου.Ν. ή Αποστόλης		+			Σημαιοφόρος Ματείλδης, αξιωματικός				Μονή Τσίγκου Φεγανοχώρι
Ασημακόπουλος Ιωάννης		+			Στρατιώτης 5ου τάγματος Οροφυλακής, επιλοχίας				Σύλληψις Χριστοφόρου
Ασσίνης Μακάριος		+	/	-	Επίσκοπος Γυθείου		Λάγεια		συνόδευε Χ, ανήγειρε αναθέματα, προπορευόταν Χ, με 50 ιερείς σε: Αρεούπολη, Κάβαλο, Μαυροβούνι, Βαχού, Καρβελά, Φλομοχώρι
Βακάλογλου.Π		+			Υπομοίραρχος Υπασπιστής Αρχηγείου Χωροφυλακής				
Βαλάσκας.Λ		+			Διευθυντής Ματείλδης				
Βασιλάκης Αναγνώστης		+							Καλαμάτα
Βασιλάκης.Ι		+			Δήμαρχος Αλαγωνείας				Καλαμάτα υπο Κορφιωτάκη
Βασιλείου Δημ.		+			Χωροφύλαξ όης ενωμοτίας				Μετεμφισθεείς
Βενετσάνος Κίβελος		+			Υπολοχαγός				Καταδίωξη
Βλαχογιάννης.Ν		+			Λοχαγός, 5ο τάγμα Οροφυλακής				
Βουδύγαρης, ή Βουδιγάρας		+			Ανευπασπιστής				υπο Ν.Πιερράκο

Δικαίος

Βούρος.Α.Γ.	+	Εισαγγελέας Πατρών	Ρίο, φυλάκιση Χ
Βράχμας.Ν	+	Ιατρός	Καλαμάτα (;)
Γαλανόπουλος Αποστόλης		Στρατιώτης Επιλοχίας 4ου λόχου Οροφυλ.	Μονή Τζίγκου, σύλληψη Χ
Γενοβέλης.Κ	+	Μοίραρχος	Ρίο Ρίο, φυλάκιση Χ
Γεωργατζάκος Κων/νος	+	Πολίτης	Λάγεια Ριγανόχωρα
Γεωργίου Θεόδ.	+	Χωροφύλαξ 68ης ενωμοτίας	Μετεμφιεσθείς
Γερακαράκης Πασχάλης	-	Υπολοχαγός	Δεν παρουσιάσθηκε στην Τετραρχία
Γεωργόπουλος Ιωάννης	+ / -	Ανευπολοχαγός 4η Τετραρχία	Φεγανoxώρι, 15/5/ 52.
Γεωργόπουλος Κυριακούλης	+	Πολίτης	Λάγεια Ριγανoxώρι
Γεωργούσης Αντώνιος	+	Πάρεδρος Αμφείας δημαρχεών	Καλαμάτα 29/5 52.
Γιαννακόπουλος Ιωάννης	+	Δημότης	Καλαμάτα υπο Ι. Φλέσσα
Γιαννούλης Δημ.	+	Λοχαγός 1ο πεζικό τάγμα	
Γιατράκος.Ν Παναγιώτης	+	Πολίτης	Εστειλε εενοφρουρά για ενίσχυση Γυ- θείου. Πρωτεύουσα δήμου Αβίας με 1ο λόχο οροφ. υπο Ματάλα.
Γονατάς.Σ	+	Αντισυνταγματάρχης	Ρίο. Φυλάκιση Χ
Γουλάκος.Π		Ενωμοτάρχης	
Γουνελάς Ιωάννης			
Γουνελάς Μιχαήλ	+	Πρόεδρος δημοτ.	Λάγεια Ριγανoxώρι
Γρηγορακάκης Δρακούλης	+	Δήμαρχος Μέσσης	Με τη συνδρομή Σασσαραιών δεν

			έγινε δεκτός Χ στο δήμο του.
Γρηγοράκης.Α Ιωάννης	+/-	Λοχαγός προικοδο- τημένος. Φάλαγξ	Ριγανοχώρι. Φεγανοχώρι 15/5
Γρηγοράκης Ιωάννης	+	Ταγματάρχης 4η Τετραρχία	
Δανιλόπουλος Αθ.	+	Δήμαρχος Αρτος	Καλαμάτα 27/5
Δασκαλάκης Ιωάν.	+	Πολίτης	Λάγεια Ριγανοχώρι
Δαρειώτης.Εμμ.	+	Δήμαρχος Παμίσου	Νησί Μεσσήνης συγκέντρωσε εενοφ.
Δεμέστιχος Γιαννούτζος ή Δομέστικος Γιαννούλης	-	Υπολοχαγός αρχίας	Κολοκύνη Δεν έδωσε τον πύργο του κοντά στη θάλασσα. Δεν ενημέρωσε αρχές. Ριγανοχώρι. Φεγανοχώρι.
Δεσποτόπουλος.Δ	+	Γραμματέας δημαρχίας Σπάρτης	Οδηγός των Ματα- λα, Γιατράκου. Αβία
Δημακόπουλος Κων/νος	+	Μοίραρχος Χωροφυλακή	
Δημάκος.Δημ.	+	Ανευπολοχαγός Πρεσβύτες	Υπο Ν.Πιερράκο
Δημητρακαράκος Γ.	+	Αντισυνταγματάρχης Προικοδοτημένος Φάλαγξ. Πρόεδρος δημ. συμβ. Καρβελά	Αποδοκίμασε δημόσια τον Β. Ζερβομπεάκο
Δημητρακόπουλος	+	Επαρχος Οιτύλου	
Δημητρακόπουλος Χαράλαμπος	+	Υπολοχαγός Στρατιωτική σχολή	
Δημητρίου Σπύρος	+	Στρατιώτης Επιλοχίας 4ου λόχου 5ου οροφυλ.	Μονή Τζίγκου Σύλληψη Χ
Δημητρίου Γεώργιος	+	Στρατιώτης Επιλοχίας 4ου λόχου 5ου οροφυλ.	Μονή Τζίγκου Σύλληψη Χ
Δικαίος.Κ	+	Πρώην δήμαρχος Θουρίας	

Δούκας.Κ. Δούκας	+	Νομάρχης Λακωνίας		
Δουράκης	-		Μηλέα	
Δρακουλάκης ή Δρακουλάκος Ιωάννης	+	Δημοτικός πάρεδρος	Λάγεια	
Δρακούλης Χαμονδράκος		Ανευπολοχαγός		Σύγκρουση Αρε- ούπολη, Λοζνά
Ευθιμιόπουλος Γεώργιος	+	Στρατιώτης 5ου		Συνοδός υπομ. Ζωγράφου στη σύλληψη Χ.
Ζαχαρόπουλος Νικήτας	+	Πολίτης		Επικεφαλής Εθνοφυλάκων.
Ζερβομπεάκος Βασίλειος	-	Λοχαγός	Καρβελά	Γαμπρός Μαυρο- μιχαλαίων. Καρβελά, Ριγα- νοχώρι, Φλομο- χώρι Ξεσήκωνε λαό. Αρεούπο- λη. Καρβελά.
Ζιακέας.Γεωργ.	+	Ανευπολοχαγός Τιμής		
Ζιναράς.Ν	+	Ανευπολοχαγός 4η Τετραρχία		
Ζωγράφος.Γ	+	Υπομοίραρχος Οιτύλου		Λαγκάδα 19/5
Ηλιοπούλος Θεόδωρος	+	Ταμίας	Γύθειο	
Ιατράκος Παναγιώτης	+	Πολίτης		Συνόδευσε ταγ. Ματάλα
Ιωαννίδης Νικόλαος	+	Επαρχος Μεγαρίδος		
Ιωάννου Ακριβός	+	Ενωμοτάρχης Χωροφυλ.		
Καββαλιεράκης Δημ.	-	Υπολοχαγός	Καρυούπολη	Συγγενής αντισ. Κοσονάκου Φίλος Μαυρομιχ. Δεν παραχώρησε τον πύργο του. Αγ. Παρασκευή

Καβουλάκος Αντώνιος	-	Δήμαρχος Καρυουπόλεως	Σκουτάρι	Οπαδός στρατη- γού Τζανετάκη Είχε στο σπίτι του Χ. Αρχηγός στο Μαυροβούνι
Καγκελοδημη- τρώπουλος Νικόλαος	+	Στρατιώτης Ελ. Τάγματος οροφυλ. Επιλοχίας	Σου	Συνόδευσε υπομ. Ζωγράφο στη σύλληψη Χ
Καλαϊντζής ή Καλαντσής.Κ	+	Λοχαγός Σου Τάγμ. Οροφυλ.		
Καλιανούδης.Π	+	Υπολοχαγός 4η Τετραρχία		
Καλλίνικος Ηλίας	+	Ιερέυς	Καλαμάτα (;)	
Καλογεράς Γεώργιος	+	Πολίτης	Γύθειο	
Καλογράκος ή Καλογερόγιαννης Παναγιώτης	-	Ανευπολοχαγός	Νεοχώρι	Συγγενής Μαυ- ρομικ. Αγία Παρασκευή. Φεγανοχώρι. Προέτρεπε Χ για στρατηγό
Κανάρης	+	Διευθυντής κανονοφόρου		
Κανδήρος ή Κανδύλης Θεόδωρος	+	Ανευπολοχαγός Προικοδοτημένος Φάλαγξ		Υπο Ν.Πιερράκο
Κανέλλου.Γ. Φίλιππος	+	Ναύτης	Ματθαίλδης	Μονή Τζίγκου Σύλληψη Χ
Καπετανάκης.Α	+	Υπολοχαγός Φρούραρχος 1ο Πεζικό	Καλαμών	
Καπετανάκης.Μ.Γ	+	Ανευπολοχαγός Τιμής		Γιάννιτσα
Καπετανάκης Πιερίας Γεώργιος	-	Πολίτης	Μαντήνια	Φυγόδικος για φόνο. Γαμπρός Μαυρομ. Σωμα- τάρχης Χ. Αλτομυρά Πηγάδια
Καπετανάκης.Γ.Π	+	Αντισυν/χης		

4η Τετραρχία

Καπετανάκης Σταυριανός	+	Αντισυν/χης Βουλευτής Λακωνίας		
Καπετανάκη. Χ Ζωή	+		Κάβαλο	Χήρα Χ.Καπετα- νάκη. Συνετέλε- σε στη διάλυση στάσης Αρεουπό- λεως 21-22/5
Καραγιαννόπουλος Ιωάν.	+	Χωροφύλαξ		Μονή Τζίγκου
Καρακούλιας ή Λιαράκος. Δημ.	-			
Καράμπελας.Κ. Δημήτριος	-	Πολίτης	Σκαμνίτζα	
Καράμπελης Σταμάτης ή Καράμπελας Σταματάκης	-	Πολίτης	Σκιφιάνικα	
Καριζός.Γ	+	Διευθυντής Κανονοφόρου ο "Κανάρης"		
Κατζάκος Ιωάννης	-			
Κατσεράκης Παναγ.	-			
Κατζουλιέρης.Ν	+	Υπολοχαγός Επιτροπή Ιματισμού		
Κατσάνης.Δ	+	Δήμαρχος Θουρίας		Καλαμάτα 27/5
Κατσανάκος Θεόδωρος	+/-	Υπολοχαγός Προικοδοτημένος Φάλαγξ	Κολοκύνθι	Φεγανοχώρι
Κατσέρης	+	Δικηγόρος		
Κετσέας ή Κιτζέας Γεώργιος ή Γρηγόριος	+/-	Λοχαγός Δήμαρχος Αβίας	Αβία	Κατόρθωσε να μη γίνει δε- κτός Χ. Οροβά
Κολιτσιδής Παναγ.	+	Δημότης		Καλαμάτα 20/ 5
Κολοκοτρώνης	+	Συνταγ/χης		

Αποστόλης		4η Τετραρχία	
Κονδάκης.Ι	+	Ειρηνοδίκης Κάμπου	Πληροφορούσε Επαρχο Οιτύ- λου για δια- γωγή κατοίκων
Κοπανίτζας	+	Βουλευτής Λακεδαίμονος	Ακολουθούσε Κο- λοκοτρώνη στον Ταύγετο προς ανεύρεση Χ
Κοταρίδης Αναγν.	+	Δημότης	Καλαμάτα υπο Ι.Φλέσσα
Κορφιωτάκης.Α	+	Βουλευτής Λακεδαίμονος	Συνέλαβε μονα- χούς Ησαΐα Διονύσιο. Ακο- λούησε Κολοκ.
Κορφιωτάκης Βασίλειος	+	Νομαρχία Μεσσηνίας	
Κορφιωτάκης Γρηγόριος	+	Βουλευτής Λακεδαίμονος	Καλαμάτα 27/5
Κουκολώνης Γεώργιος	+	Στρατιώτης Επιλοχίας 4ου λόχου, 5ου οροφ.	Μονή Τζίγκου Σύλληψη Χ
Κούρινος Πουλάκος ή Κισυρίνος Πουλίκος	+/-	Ανευπολοχαγός Προικοδοτημένος Φάλαγξ	Υπο Ν.Πιερράκο Λαγκάδα 19/5
Κουτήφαρης.Ν	+	Υπολοχαγός Πρεσβύτες	Καρδαμύλη
Κουτουλιέρης.Ν	+	Υπολοχαγός της Γραμμής	Αρεούπολη. Λοζνά
Κουτσογιαννόπου- λος	+	Διοικητής Μοίρας Λακωνίας Αντισυν/χης	
Κρεμαδής	+	Αξιωματικός Ματείλδης	
Κρανίδης Ιωάννης	-	Ταγματάρχης	Μολάοι
Κτεναβέας ή Κτηναβέας Ιωάννης	-	Δημαρχεύων πάρεδρος	Λεύκτρο Φανατικός οπαδός Μαυρομ. Λαγκάδα

Κτεναβέας	-	Πολίτης	Οίτυλο	Αδελφός Ιω. Κτεναβέα
Κυβέλος Βενετσάνος	+	Υπολοχαγός 4η Τετραρχία		Λοζνά
Κυριακός.Κ. Ιωάννης	+	Δήμαρχος Καλαμών		
Κυσσαντέλης ή Κωσταντέλης Θρασύβουλος	+	Υπολοχαγός Πυροβολικό		
Κωνσταντίτου Δημήτριος	+	Στρατιώτης Επιλοχίας 4ου λόχου 5ου οροφ.		Μονή Τζίγκου Σύλληψη Χ
Λαδόπουλος Αθανάσιος	+	Ιερεύς		Τοποτηρητής της Μονής Φανερωμέ- νης. Χρησίμευσε σε ουσιώδεις αποστολές
Λαγός.Αθ	+			
Λαγουδάκης Παναγιώτης ή Παναγιωτάκης	+/-	Ανευπολοχαγός Ακόλουθος του Στρατού		Υπο Ν.Πιεράκο Λαγκάδα 19/5
Λέκκας Χρήστος	+	Υπομοίραρχος Χωροφύλαξ		
Λιανδάκης Παναγ.	+	Ανευπολοχαγός Ακόλουθος		
Λιάπης Χρήστος	+	Στρατιώτης 5ου Ελ. Ταγμ. οροφ. Επιλοχίας		Συνόδευσε Ζω- γράφο. Σύλληψη Χ
Λιναράς Νικόλαος	-	Ανευπολοχαγός		Φεγανοχώρι 15/5
Λιπολολάκος ή Μπολολάκος Γεώργιος	-	Ιερεύς	Πλάτσα	
Λυκέας ή Λιακέας Γεώργιος	+	Ανευπολοχαγός Τιμής		Υπο Ν.Πιεράκο
Λυκουρέζος Ηλίας	+	Νομαρχία Μεσσηνίας		
Λύρας Βασίλειος	-		Κολοκύνθι	
Μανδραγούρης	-	Ιερεύς	Οίτυλο	Φίλος Γερμανού

				Μαυρομ. Λαγκάδα
Μαγκοράκος Κων/νος	-	Πολίτης	Γύθειο	Ανηψιός στρατ. Τζανετάκη
Μάνεσης.Α	+	Τροφοδότης Κανονοφόρου		
Μανιαδάκος Πέτρος	-	Πολίτης	Σκαμνάκη	
Μάντανος Ευστράτιος	+	Αστυνόμος Γραμματέας δήμου Μαλευρίου	Πάνιτζα	
Μαντινιώτης Οικονόμος	-	Ιερεύς	Καρβελά	
Μαργιολάκος Δαμιανός	+	Δήμαρχος Καβαλου		Απαγόρευσε στον Χ να κηρύττη
Μαριολήμας.Θ. Κωνσταντίνος	+	Ναύτης Ματεΐλδης		Μονή Τζίγκου Σύλληψη Χ
Ματάλας Κ. ή Παρασκευάς	+	Ταγματάρχης Προικοδοτημένος Φάλαγξ. Βουλευτής Λακεδαίμονος		Ακολούθησε Κο- λοκοτρώνη. Στρα- τολόγησε άνδρες Εισέβαλε στην Αβία με Γιατρά- κο.
Μαυρομιχάλης Γερμανός	-	Αντισυν/χης	Αρεούπολη	Φλομοχώρι Βαχώ, Χειμάρρα Τραχίλα Λαγκάδα 19/5
Μαυρουΐδης ή Μαυροειδής Νικόλαος	-	Ανευπολοχαγός Προικοδοτημένος	Πηγάδια	
Μελάς Γεώργιος	+	Πολίτης	Λάγεια	Ριγανόχωρα
Μελετόπουλος	+	Βουλευτής Λακεδαίμονος		Ακολούθησε Κο- λοκοτρώνη
Μελετόπουλος.Δ	+	Δημαρχεύων Πάρεδρος Σπάρτης		Συγκέντρωσε εθνοφύλακες
Μέλιος. Ευστ.	+	Ανευπολοχαγός Φάλαγγος		Καλαμάτα υπο Κορφιοτάκη
Μενδώρος.Α	+	Ανακριτής		Πηγάδια Μονή Δήμιοβας
Μεταξάς.Σπ.	+	Υγειονομικός		Πληροφορίες

σταθμάρχης
Καρδαμύλης

στον Επαρχο
Οιτύλου για
διαγωγή κατοίκων

Μοναστηριώτης
Πάνος ή Τζάνος

Μουκαούρης
Αριστείδης

+

Επιλοχίας
Υπ. Στρατιωτικών

Μουστόπουλος.Π

+

Πολίτης

Μούτουλας.Δ

+

Δήμαρχος Φάριδος

Ενίσχυσε Γύθειο
Σπάρτη με ενο-
φύλακες.
Ταύγετος πρὸς
ανεύρεση Χ.

Μουχόπουλος.Γ

+

Υπ. Στρατιωτικών

Μπαρλής
Παναγιώτης

+

Μπέλετας.Β

+

Ανευπολοχαγός
4η Τετραρχία

Μπενιαράκος ή
Μπεκαράκος
Σακελάρης

-

Ιερεύς

Σκαμνάκη

Μπερδιοσάκος ή
Μπερδεσάκος
Δρακούλης

+/-

Πολίτης

Λάγεια

Εστάλη απο βου-
λευτή Τζανετάκη
για να ξεσηκώ-
σει Λάγεια, Κο-
λοκύνει.

Μπεχράκης.Μ

+

Υπολοχαγός
4η Τετραρχία

Αρεούπολη
Λοζνά

Μπονακούρης
Αριστείδης

+

Επιλοχίας
4ο Πεζικό Τάγμα
Ακροβολιστών

Μπότζαρης.Δ

+

Λοχαγός
Πυροβολικό

Μπουκουβάλας.Ν

+

Λοχαγός ΙΙ
Ελαφ. Τάγμα

Μπουρδάκος
Γρηγόριος

+

Πολίτης

Λάγεια

Ριγανόχωρα

Μπράκος
Κων/νος

-

Πολίτης

Ριγανόχωρα

Δεν άνοιξε τα
σπίτια του.

Νάκος. Δημ.	+	Χωροφύλαξ έτης ενωμοτίας	Μετεμφιεσθείς
Νέτσος ή Νέζος Σπύρος	+	Χωροφύλαξ έτης ενωμοτίας	Μετεμφιεσθείς
Νικηταράκος Δημ.	-	Ιερεύς Σκιφιάνικα	
Νικολάκος Νικόλαος	+	Προικοδοτημένος εις αργίαν	Υπο Ν.Πιεράκο
Νικολάου. Ιω.	+	Ενωμοτάρχης	
Νικολάου Κυριακός	+	Χωροφύλαξ έτης ενωμοτίας	Μετεμφιεσθείς
Νικολινάκος. Ν	+	Υπολοχαγός	Αρεούπολη Λοζνά
Νικολόπουλος Παναγιώτης	+	Πολίτης Λάγεια	Ριγανόχωρα
Νταμύλος ή Δαμύλος Γεώργιος	-	Δημοτ. Μαυροβούνι σύμβουλος	Ηγείτο ενόπλων συγγενών του.
Ντουράκης ή Δουράκης Κων/νος	-	Υπολοχαγός Μεγάλη Καστάνια	Οπαδός Μαυρομ. Σωματάρχης Χ
Ξανθάκος Παναγιώτης	-	Πάρεδρος Κονάκια	
Ξύδης. Ευστ.	+	Ιατρός Τάγματος II Πεζικό Τάγμα	
Οικονομίδης Γρηγόριος	-	Ιερεύς Μαραθέα	
Πάλας. Σ. Νικόλαος	+	Ναύτης Ματείλδης	Μονή Τζίγκου Σύλληψη Χ
Παλάσκας. Κ	+	Διευθυντής Ματείλδης	
Παναγιώτης. Κ	+		ΑΒία
Παναγόπουλος Ευστ.	+	Χωροφύλαξ έτης ενωμοτίας	Μετεμφιεσθείς
Παναγουλάκος ή Παναγολάκος Νικόλαος	+/-	Υπολοχαγός εις αργίαν	Ριγανόχωρι Φεγανόχωρι 15/5
Παντελάκος Παναγιώτης	+	Ανευπολοχαγός Προικοδοτημένος	Υπο Ν.Πιεράκο

		Φάλαγξ		
π. Αθανάσιος	-	Ιερεύς	Πηγάδια	Εκρυβε Χ
π. Χιώτης	-	Ιερεύς	Καλύβια	
Παππαβασίλαρος	+	Ιερεύς		Σύλληψη Χ
Παπαδημητρά- κόπουλος. Π	+	Επαρχος Οιτύλου		
Παππασταθόπουλος	+	Πρώην δημαρχεύων πάρεδρος θουρίας		
Παπατσώνης Παναγιώτης	+			Καλαμάτα 27/5
Πατζώρας. Ν	+	Ανευπολοχαγός 4η Τετραρχία		
Πατριάρχας. Α	-	Δημοτικός αστυνόμος	Καρδαμύλη	
Πατριάρχας Γρηγόριος	-	Δήμαρχος Καρδαμύλης		Ομιλία υπέρ Χ
Πατσούρας. Ν	+	Ανευπολοχαγός		Αρεούπολη Λοζνά
Πετμεζάς Σωτήριος	+	Ανευπολοχαγός Πυροβολικό		
Πετράκος Νικόλαος	-	Πάρεδρος Καρβελά		Οπαδός Μαυρομ. Αρχηγός στο Μαυροβούνι.
Πετρονάκος ή Πετρουνάκης Ιω.	+/-	Αξιωματικός Ναυτικού υπο σύνταξιν		Λαγκάδα 19/5. Λεύκτρο
Πετροπουλάκης Δημ.	+	Αντισυν/χης 4η Τετραρχία		Συνετέλεσε στη έκδοση αφορι- σμού Ασίνης Εμπόδισε συνά- θροιση πλήθους στην Αγ. Παρασκευή
Πετροπουλάκης. Δ.	+	Πολίτης	Γύθειο	Ριγανόχωρα Συγκέντρωσε λα- γυαίτες εναντίον Κολοκυθιανών
Πιεράκος. Νικολ.	+	Συντ/χης 4η Τετραρχία		Λοζνά

Πικουλάκης Μιχαήλ	-	Πολίτης	Λαγκάδα 19/5
Πικουλάκος Στέφανος	+	Αντισυν/χης	
Πλέσσας. Αναστ.	+	Μοίραρχος Χωροφ.	
Πολίτης Οικονόμος	+	Εκκλησιαστικός Τοποτηρητής	
Πουλάκος.Γεώργ.	-	Πάρεδρος Μαραθέα	
Πουλικάκος.Δημ.	+	Αντισυν/χης 4η Τετραρχία	Λοζνά. Βρήκε τα ενδύματα για τις μεταμφιέσεις
Πουπολάκης.Δ	+	Αντισυν/χης	Αρεούπολη
Ρεντζεπεράκος ή Ρετσεμπράκος Παναγιώτης	-	Πολίτης Σκαμνάκη	
Σαββάκης.Ν. Λογοθέτης	-	Πολίτης Κότρωνας	Μετέφερε γράμματα
Σακκελίου	+	Επαρχος Γυθείου	
Σαλτάρης.Νικ.	+	Ιερεύς Γιάννιτσα	Εμπόδισε Χ να μπει στη Γιάννιτσα
Σαραταγέας Θεόδωρος	-	Ανευπολοχαγός	Δεν παρουσιά- σθηκε στην Τε- τραρχία
Σάσσαρης.Δημ.	+	Ανευπολοχαγός Πρεσβύτες	Υπο Ν.Πιεράκο
Σάσσαρης Μιχαήλ	+	Ανευπολοχαγός 4η Τετραρχία	Λεύκτρο
Σάσσαρης.Ν	+	Ανευπολοχαγός εις αργίαν	Υπο Ν.Πιεράκο
Σειτογεωργόπουλος Δημήτριος	+	Στρατιώτης Επιλοχίας 4ου λόχου 5ου οροφ.	Μονή Τζίγκου Σύλληψη Χ
Σκαλκάκος ή Σκαλικάκος.Νικολ.	+	Υπολοχαγός Πρεσβύτες	Υπο Ν.Πιεράκο
Σκλαβουνάκος.Ιω.	-	Πολίτης Πύργος	Γυναικάδελφος Γ.Μαυρομ. Κολοκύνει

			Αρεούπολη Αγ. Παρασκευή
Σκουρούτος Πουλάκος	+	Ανευπολοχαγός Προικοδοτημένος Πρεσβύτες	Αρεούπολη Λοζνά
Σκυλανθρωπάκος Κων/νος	+	Πολίτης Λάγεια	Ριγανόχωρα
Σκυλάνθρωπος Μιχαήλ	+	Δήμαρχος Λάγεια	Ριγανόχωρα
Σούλης.Γ	+	Επιλοχίας 4ου λόχου. 5ου οροφ.	
Σούτζος.Δημ.	+	Ταγματάρχης Ιππικό	
Σούτζος.Κ.Ιω.	+	Νομάρχης Αχαΐας	Ρίο. Φυλάκιση Χ
Σούτζος.Σ		Γενικός Γραμ. Υπουργ.Στρατ.	
Σπανίδης.Α	+	Ειδικός Πάρεδρος Θουρίας	
Σπανίδης.Α	+	Δημοτ. αστυνόμος Θουρίας	Καλαμάτα
Σταγαρούλης.Μ. Λογαθέτης	+	Ανευπολοχαγός Προικοδοτημένος Φάλαγξ	Υπο Ν.Πιεράκο
Σταθόπουλος.Ν	+	Γραμματέας Αστυνόμος Αρτος	Καλαμάτα 27/5
Στάϊκος.Ιω	+	Υπολοχαγός τάγματος Γραμμής. Ι Πεζ.Τάγμα	Φρουρούσε Οίτυ- λο
Σταρόγιαννης Παναγιώτης	+/-	Ταγματάρχης εις αργίαν	Μαυροβούνι Ριγανόχωρα Φεγανοχώρι 15/5
Στραβοσκιάδης Λ.Π.	+	Συμβολαιογράφος	Καλαμάτα (;)
Σκινάς.Απ.	+	Ανευπολοχαγός Φάλαγγος	Καλαμάτα 27/5
Σωτηρίου.Ιω.	+	Παλαιός Υπαξιωματικός	Μονή Τζίγκου
Σωτηρίου.Ιω.	+	Πολίτης	Συνόδευσε υπομ.

Ζωγράφο κατά τη
σύλληψη Χ.

Ταγαρούλης Λογοθέτης	+	Ανευπολοχαγός Πρεσβύτης Προικοδοτημένος		
Τζαμάλας.Π	+	Ανευπολοχαγός III Ελαφ. Τάγμα		
Τζανετάκης ή Τσανετάκος Πιέρος	-	Βουλευτής	Γύθειο	Κολοκύνει
Τζανετάκης.Κ	+	Ανευπολοχαγός Πρεσβύτης Προικοδοτημένος		
Τζάνης.Ιω. Δήμος	+	Ναύτης Ματείλδης		Μονή Τζίγκου
Τουρμπετιάρης Οικονόμος	-	Ιερεύς	Σκαμνάκη	
Τσάννες.Διον.	+	Αστυνόμος	Καλαμάτα (;)	
Τσιγκουράκος.Δ.Γ	+/-	Δικηγόρος Σπάρτης	Αγερανός	Ακολουθήσε Κου- τσογιαννόπουλο Συντηρούσε εξ ιδίων εενοφύλ. Μαυροβούνι Ριγανόχωρα Φεγανοχώρι
Τσιγκουράκος ή Τζιγκουράκος Κυριάκος	-	Πολίτης	Σκαμνάκη	
Φάσσος Αθανάσιος	-	Ανευπολοχαγός Προικοδοτημένος	Πηγάδια	Αρχηγός Πηγα- διωτών
Φλέσσας.Ν.Ιω.	+	Υπολοχαγός Φάλαγγος Πρώην δήμαρχος Αμφείας Βουλευτής		Καλαμάτα 27/5
Φραντζισκάκης.Α	+	Ανευπολοχαγός		Αρεούπολη Λοζνά
Φραγκισκάκος.Α	+	Ανευπολοχαγός 4η Τετραρχία		
Φωτόπουλος.Γ	+	Χωροφύλαξ		Μονή Τζίγκου
Χαδιαράκος ή	-	Πολίτης	Πάνιτζα	

Χαϊδιαράκος ή
Χαϊδαράκος Πέτρος

Χαντζάρας.Ν + Υπολοχαγός
5ου Ταγ.οροφ.

Χαστόδρακος.Δ + Ανθυπολοχαγός
4η Τετραρχία

Χήρα Γεωργίου.Κ + Αρεούπολη 21/5
Μαυρομιχάλη

Χριστέας + Πολίτης Περιποιήθηκε
Στέφανος στρατό

Χριστέας + Πολίτης Αγ.Δημήτριος Περιποιήθηκε
Χρηστόδουλος στρατό

Β. ΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ *

* Η μεταγραφή των εγγράφων έγινε με ηλεκτρονικό υπολογιστή σε χρόνο που δεν επέτρεπε τη χρήση του πολυτονικού συστήματος.

1) Αριθ. 3017
Αίγιαν
Τη 27 8βρίου 1850

9405

Πρός την Β. Νομαρχίαν
Αχαιοήλιδος
Πρ. αριθ. 7076

Ελ. τη 28 8βρίου 1850

Περί τινος Μοναχού.

Μοναχός τις, Χριστόφορος Παναγιωτόπουλος, ηλικίας ετών 80, μονάζων πρό 15 περίπου ετών εις την κατά το χωρίον Αρμπουνα των Καλαβρύτων ιδιοκτητή του Εκκλησίας « η Κοίμησις » περιφέρεται εις τας διαφόρους πόλεις και χωρία, διδάσκων τας Ευαγγελικάς παραγγελίας.

ο Μοναχός ούτος φθάσας και ενταύθα κατά το εσπέρας της 25 τρέχοντος, εξεφώνησε χθές λόγον εν ταις ενταύθα Εκκλησίαις, υπέρ του χριστιανικού δόγματος, προτρέπων τους ανθρώπους ν' απέχωσιν απο τας παρεκτροπάς και καθά επληροφορήθημεν η ενταύθα Δημοτική αρχή, ηθέλησε ν' αποτρέψη αυτόν, αλλ' ο σκληρός φωνάζων υπέρ του Μοναχού επεθύμη ν' ακούσῃ αυτόν και ούτω η Δημοτική αρχή δεν εξεπλήρωσε το εργον της. ταύτα μαθόντες μεταφέραμεν αυτόν σήμερον ενώπιον μας δια του Κ. Αστυνόμου, και ερωτήσαντες αυτόν, είπεν, οτι Μονάζει προ ετών, και οτι περιφέρεται προ 3. επίσης ετών εις τας πόλεις με την επιθυμίαν τού να προτρέψη δια των λόγων του τον λαόν εις μετάνοιαν χωρίς εντούτοις να εχη άδειαν του κηρύττειν, και αύριον αναχωρεί δια τα αυτόθι μέρη.

Διο, αναφέρομεν ταύτα υπ' οψιν της Β. Νομαρχίας.

Ευπειθέστατος
ο Επαρχος Αιγιαλείας
και ωσαύτως ο Γραμματεύς
X

2) Αριθ 7076
Την 4 Νοεμβρ 1850
Πάτρι,

5/22

Μον, 307
10588

Προς το επι των Εκκλησιαστικών κτλ υπουργείον,

Περί του Μοναχού Χρ. Παναγιωτοπούλου,
Τόπος Σφραγίδας

Εκ της εν πρωτοτύπω υποβαλλομένης υπ αριθ 3017 αναφοράς του επάρχου Αιγαιαλείας πληροφορείται το Υπουργείον τα περι την διαχωγήν του επι δόλον γ Μοναχού, περιφερομένου εις διάφορα μέρη και διδάσκοντος ανευ της απαιτουμένης αδείας. Επειδή δε ο Μοναχός ούτος γίνεται πρωταίτιος σκανδάλων ως τούτο προκύπτει απο τα υπο του ειρημένου επάρχου διαθετόμενα, παρακαλώ το υπουργείον να διενεργήση τα δέοντα προς περιορισμόν του ειρημένου Μοναχού είτε εις την Εκκλησίαν του είτε εις άλλην τινα διατηρουμένην Μονήν.

Ευπειθέστατος
Ο Νομάρχης Αχαΐας
(Υπογραφή)

3016

Προς την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου διευθύνοντες το παρόν μετά του εγκλείστου παρακαλούμεν αυτήν αφού λάβη γνώσιν των ενδιαλαμβανομένων, να γνωστοποιήση εις ημάς την περι τούτων γνώμην της, επιστρέφουσα και τα έγγραφα.

Εν Αθήναις τη 9 Νοεμβρίου 1850
Ο επι των Εκκλησιαστικών κτλ,
Υπουργός
Α. Στάϊκος

Ελ, 14 Νοεμ, 50
Αρ. Πρωτ 237 (Υπογραφή)

3) =====
5/22 9405/3016 Εν Αθήναις τη 9 Νοεμβρίου 1850

Αχαΐας Νομάρχης
Περί του Μοναχού Χριστοφορου Παναγιωτοπούλου

(Δυσαν,) Προς την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου διευθύνοντες το παρόν μετά του εγκλείστου, παρακαλούμεν αυτήν, αφού λάβη γνώσιν των ενδιαλαμβανομένων να γνωστοποιήση εις ημάς την περι τούτων γνώμην της, επιστρέφουσα και τα έγγραφα.

Ο Υπουργός
Α. Στάϊκος

Ελήφθη 13 98βρίου 50
Μον, 307

4) Αρ.790 5/22
Πάτραι την 27ην Ιοβρίου 1850

Θ Μον.307

ΤΣ

Το Φρουραρχείον Πατρών
προς
Το Υπουργείον των Στρατιωτικών εις Αθήνας

Περί μοναχού τινος αποπεμφθέντος.

Ειδοποιούμεν το Σεβ.Υπουργείον,οτι Μοναχός τις υπο το πρόσχημα του οτι
δήθεν θέλει να κηρύξη τον λόγον του Θεού επ' εκκλησίας, έφθασε προ ολίγων
ημερών ενταύθα.Η επισκοπή εξήτησεν απο την Χωροφυλακήν την σύλληψίν του
όπερ και εγένετο,αλλά καθ' ην ώραν ήθελε να τον εξετάση η Επισκοπή εγένετο
μεγάλη του λαού συνάθροισις.Ενεκα τούτου η Επισκοπή τον έστειλεν εις την
οικίαν του πρωτοσυγγέλου δια να διανυκτερεύση ως προχωρησάσης της νυκτός. Ο
λαός και εκείθεν επίσης,δραμών,εξήτει αυτόν να τον ιδή και να τον ακροασθή.
Τότε αντί να διανυκτερεύση εις την οικίαν του πρωτοσυγγέλου,διανυκτερεύσαν
εις την οικίαν του Ταγματ.της Φάλαγγος Γ.Λέοντος.

Σήμερον περί την 8,ώραν π.μ. τον μετέφερον εις την επισκοπήν,και επειδή
συναθροίσθη και πάλιν πολυάριθμος λαός,ο επίσκοπος τον παρέδωκε και πάλιν
εις την χωροφυλακήν και απεπέμφθη απο την Πόλιν σήμερον την 10 π.μ. υπο
συνοδείας χωροφυλακών δι' αυτόθι.

Την χωροφυλακήν απο χθές,το φρουραρχείον,δια του υπ' αριθμ.788 εγγράφου
του προσεκάλεσε να λάβη τα ανήκοντα μέτρα αρμοδίως προς περιστολήν των
παρενόμων συναθροίσεων και την διατήρησιν της τάξεως.

(υπογραφή)

Διευθύνεται,απο επιστροφήν προς το υπουργείον των Εσωτερικών και δι' αυτού
προς το επι των Εκκλησιαστικών προς πληροφορίαν.

Εν Αθήναις την 30 Δεκ.1850

ο Στρατιωτικών ,Μήλιος

ΤΣ

Λαβόντες γνώσιν των ενδιαλαμβανομένων διευθύνομεν την παρούσαν προς το επι
των Εκκλησιαστικών κ.τ.λ Υπουργείον.

Εν Αθήναις την 8 Ιανουαρίου 1851

Ο Υπουργός των Εσωτερικών
(υπογρ.)

Χριστόφορος μον.
Ελ.29/12 (υπογρ.)

5) Αριθ. 9244

5/22

ΤΣ

ΟΜΟΝ 307

Πάτριας την 28 Δεβρίου 1850

Προς
το επι των Εκκλησιαστικών Υπουργείον

Περί του αγύρτου Μοναχού Χριστοφόρου.

Κατόπι της υπ' αρ 9239 απο 26 τρέχοντος μηνός αναφοράς μου υποβάλλω κατ' αίτησιν του Σ. επισκόπου Αχαΐας το προς την ιεράν Σύνοδον της Εκκλησίας της Ελλάδος υπ' αριθ. 100 β. έγγραφον του περί της διαγωγής του επιδηλομένου Μοναχού.

Ευπειθέστατος

ο

Νομάρχης Αχαΐας κ.λ.π
(υπ.)

Εν Αθήναις τη 6 Ιανουαρίου 1851.

Πρός την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου.

Περί τινος αγύρτου μοναχού Χριστοφόρου.

Ελήφθη 7 Ιανουαρίου '51.

Την έγκλειστον προς την Ιεράν Σύνοδον αναφοράν του Σ.Επισκόπου Αχαΐας, μετά των επισυνημμένων διεύθυνε προς ημάς η Νομαρχία Αχαΐας και Ηλιδος κατ' αίτησιν του ειρημένου Σ.Επισκόπου.

Ο Νομάρχης εις το προς ημάς έγγραφόν του μνείαν ποιείται και ετέρας εκθέσεώς του 26 του παρελθόντος μηνός υπ' αριθ. 9239, ήτις, περί του ιδίου μοναχούπραγματευομένη, δεν περιήλθεν εισέτι εις ημάς.

Ο Υπουργός
Α.Παΐκος.

Εν Αθήναις τη 7 Ιανουαρίου 1851.

Πρός την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου.

Τον αγύρτην Μοναχόν Χριστόφορον περί ου εγράψαμεν ήδη εις την Ιεράν Σύνοδον αποστέιλαντες και τα περί αυτού έγγραφα της Επισκοπής Αχαΐας, απέστειλαν εις Αθηνas συνοδευμένον υπο χωροφυλάκων. ούτος έφθασεν ενταύθα σήμερον τηρείται δε παρά της Μοιραρχίας Αττικής και Βοιωτίας εις την διάθεσιν της Ιεράς Συνόδου. όθεν ειδοποιούμν την Ιεράν σύνοδον παρακαλούντες αυτήν να επιληφθή άνευ αναβολής των κατ' αυτόν, και όσον το δυνατόν ταχύτερον αποφασίση περί αυτού και κοινοποιήση εις ημάς την απόφασίν της. Ειδοποιήσαμεν δε συγχρόνως και την Εισαγγελίαν των ενταύθα Πρωτοδικών ινα και αυτη ενεργήση το καθήκον της.

Ο Υπουργός
Α. Παΐκος.

Εν Αθήναις τη 7 Ιανουαρίου 1851.

Διευθ.

Πρός τον παρά τοις ενταύθα πρωτοδίκαις Εισαγγελέα διευθύνοντες την παρούσαν μετά των εγκλείστων, αξιούμεν ινα λαβών γνώσιν των ενδιαλαμβανομένων ενεργήση ο,τι νόμιμον. εν περιπτώσει δε απολύσεως του ως αγύρτου καταγγελομένου μοναχού συννενοηθή με την διεύθυνσιν της Διοικητικής Αστυνομίας Αθηνών και Πειραιώς, όπως φροντίση περί της μη αναχωρήσεώς του μέχρις ου, η Ιερά σύνοδος αποφανθή περί αυτού και προσέτι όπως μη ως εκ της παρουσίας του καταγγελομένου αγύρτου μοναχού συμβή και ενταύθα ομοιόν τι με το εν Πάτραις συμβάν σκάνδαλον. ο Μοναχός αυτός τηρείται, σήμερον παρά τη Μοιραρχία Αττικής και Βοιωτίας εις την διάθεσιν της Ιεράς Συνόδου, ήτις ειδοποιήθη ήδη δια να επιληφθή των κατ' αυτόν άνευ αναβολής και ενεργήση τα των καθηκόντων αυτής.

Να επιστραφή πρὸς ημάς η παρούσα μετά των εγκλείστων.

Ο Υπουργός
Α. Παΐκος.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Εν Αθήναις, την 9 Ιανουαρίου 1851.

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Πρός το επι των Εκκλησιαστικών κτλ. Υπουργείον.
Επι του υπ' αρ. 10208 εγγράφου του κτλ.

Παρακαλείται το υπουργείον εις απάντησιν, να διατάξη, ώστε ο περί ου ο λόγος μοναχός Χριστόφορος, τηρούμενος παρά τη Μοιραρχία Αττικής και Βοιωτίας, να παρουσιασθή ενώπιον της Συνόδου αύριον την 13 ώραν π.μ. δια τα περαιτέρω.

Ο Αθηνών Νεόφυτος πρόεδρος:

[...]

- + ο Φειώτιδος Ιωάννης
- + ο Ευβοίας Νεόφυτος
- + ο Καλαβρύτων Βαρθολομαίος

ΤΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Εν Αθήναις την 1 Φεβρουαρίου 1851.

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Πρός το επι των Εκκλησιαστικών κτλ. Υπουργείον
Επι των υπ' αρ. 10157 και 10408 εγγράφων του.

Λαβούσα η Σύνοδος τα απο 6 και 7 του λήξαντος μηνός προς αυτήν αποσταλέντα δύο έγγραφα του Υπουργείου μετά των [...] διεύθυνεν αυτά προς τον Σεβασμιώτατον επίσκοπον Καλαβρύτων ως αρμόδιον, ίνα μετακαλεσάμενος τον περί ου ο λόγος μοναχόν Χριστόφορον Πναγιωτόπουλον, εξετάση αυτόν ακριβώς, και αναφέρη εις την Σύνοδον τα περί αυτού. Και δη λαβούσα αύτη την παρ' αυτού ενεργηθείσαν εξέτασιν, διαβιβάζη αυτήν [...] το Υπουργείον εις απαίτησιν προς πληροφορίαν του. Επειδή όμως εκ της εξέτάσεως αυτής και εξ άλλων πληροφοριών, τας οποίας έλαβεν η Σύνοδος παρ' αξιοπίστων ανθρώπων, ο περί ου ο λόγος μοναχός Χριστόφορος Παναγιωτόπουλος, αποδεικνύεται, οτι όπου και αν απήλθε, κηρύξας τον λόγον του θεού. Ούτε αγυρτίαν, ούτε ιδιοτέλειαν τινά εφάνη μετελθών, αλλ' αφιλοκερδής ών, και ακτήμων, και ως απλούς απλούστατα τον λόγον του θεού κηρύξας, συνέστειλε και παντελώς έπαυσε δια της διδασκαλίας του, την ζωοκλοπήν, την δενδροκοπίαν, την ψευδορκίαν κτλ. και εις άλλα μέρη και ιδίως κατά την Επαρχίαν Καλαβρύτων, καθ' α μαρτυρείται και παρά πολλών άλλων και ιδίως παρά του Σεβασμιωτάτου Επισκόπου Καλαβρύτων, η Σύνοδος θεωρεί αυτόν της κατ' αυτού γενομένης κατηγορίας αθών. και επειδή ούτος, ως απεδείχθη, ωφελεί τους απλουστέρους δια της διδασκαλίας του, η Σύνοδος συγχωρεί αυτόν, ίνα διδάσκη εις αυτούς τον λόγον του θεού αλλά περιορισμένως εις τους εντός της παρχίας Καλαβρύτων και υπο την επιτήρησιν του Σεβασμιωτάτου επισκόπου Καλαβρύτων. Θεεν φέρει ταύτα εις γνώσιν του Υπουργείου η Σύνοδος, ίνα διατάξη ήδη την απο της κρατήσεως απόλυσίν του, όπως επανέλθη ελευθερώς εις τα ίδια.

Επιστρέφονται και τα εις αυτό ανήκοντα έγγραφα.

- + ο Αθηνών Νεόφυτος Πρόεδρος:
- + ο Ευβοίας Νεόφυτος
- + ο Καλαβρύτων Βαρθολομαίος

ΤΣ

Ελ. την 12 Φεβρ. 1851/979

327/κατεπείγον.

Πρός τον παρά τοις ενταύθα Πρωτοδίκαις Εισαγγελέα, ίνα λαβών γνώσιν των ενδιαλαμβανομένων, συνεννοηθή άνευ αναβολής, με την Μοιραρχίαν Αττικής και Βοιωτίας προς τον σκοπόν του ν' αφεθή ελεύθερος ο ενταύθα μνημονευόμενος μοναχός Χριστόφορος, και απέλθει εις τα ίδια, κατά την γνώμην της Ιεράς Συνόδου. Αξιούμεν δε να μας επιστραφή, ομού με την προεπισταλείσαν υπ' αριθ. 10208 (7 Ιανουαρίου Τ.Ε) και η παρούσα, όσον το δυνατόν ταχύτερον, δια να επιστείλωμεν τα δέοντα και προς τον Νομόρχην Αχαΐας και Ηλίδος.

Εν Αθήναις τη 10 Φεβρουαρίου 1851.
Ο Επι των Εκκλ./ων κτλ.
Υπουργός
Α. Παΐκος.

ΤΣ

αριθ. 1529 κατεπείγον

Πρός τον Κον Μοίραρχον Αττικής δια να λάβη γνώσιν της [...] διαταγής του επι των Εκκλησιαστικών Υπουργείου και διατάξη επομένως τα δέοντα ώστε ν' αφεθή ελεύθερος ο υπο επιτήρησιν ευρισκόμενος Μοναχός Χριστόφορος, μεθ' ο να μας επιστρέψη το παρόν με την κοινοποίηση του αποτελέσματος.

Αθήναι την 12 Φεβρουαρίου 1851.
Ο Εισαγγελεύς
(υπ.)

ΤΣ αρ. 753

Πρός τον ίδιον Κύριον εισαγγελέα επιστρέφεται, αφ' ου ελάβομεν γνώσιν της ανωτέρω επισημειώσεώς του.

Αθήναι την 14 Φεβ.ου 1851.
(υπ.)

11) αρ. 2024

ΤΣ

MON 307

[συνέχεια του 10ου εγγράφου]

Επιστρέφεται πρὸς το ἐπὶ των Εκκλ: Υπουργείον κατὰ την υπ αριθ.
327 διαταγήν του, με την παρατήρησιν ὅτι τα σχετικά ἐγγράφα θέλει
επιστραφῶσιν, ἀμα σταλῶσιν ὑπὸ του ἐν Πάτραις Εἰσαγγελέως, εἰς
την υπηρεσίαν του ὁποίου εἶχον διαβιβασθῇ [...]

25 Φεβρ. 1851 Αθήναι

Ευπειθέστατος
ο Εἰσαγγελεύς
(υπ)

Ιερά Σύνοδος

Περί του αγύρτου μοναχού Χριστοφόρου Παναγιωτοπούλου

Εν Αθήναις τη 10 Φεβρουαρίου] 1851.

Διεκπ. 13 Φεβ.

Διευθ

Πρός τον παρά τοις ενταύθα Πρωτοδίκαις Εισαγγελέαν, ινα λαβών γνώσιν των ενδιαλαμβανομένων, συννενοηθή άνευ αναβολής με την Μοιραρχίαν Αττικής και Βοιωτίας προς τον σκοπόν του ν' αφεσθή ελεύθερος ο ενταύθα μνημονευόμενος μοναχός Χριστόφορος, και απέλθη εις τα ίδια, κατά την γνώμην της Ιεράς Συνόδου, αξιούμεν δε να μας επιστραφή, ομού με την προεπισταλείσαν υπ' αριθ. 10208 (7 Ιανουαρίου Τ.Ε, και η παρούσα όσον το δυνατόν ταχύτερον δια να επιστείλωμεν τα δέοντα και προς τον Νομόρχην Αχαΐας και Ηλιδος.

Ο Υπουργός

Α. Παΐκος

328

επι του αριθ. 448

Πρός την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου

Τα προς ημάς επισταλέντα δια του εγγράφου της Ιεράς Συνόδου α. μηνός Ισταμένου, απεδεξάμεθα. Κατά συνέπειαν δε εξεδώκαμεν τας ανηκούσας διαταγάς ινα αφεσθή ελεύθερος ο μοναχός Χριστόφορος και απέλθη εις τα ίδια, χωρίς να εξέρχεται εκ της Επαρχίας Καλαβρύτων [...] διατελεί δε ων αείποτε υπο την επιτήρησιν του Σ. Επισκόπου της Επαρχίας εκείνης.

ο Υπουργός

Α. Παΐκος

Εν Σπάρτη την 30 Αυγούστου 1851

Η Μοιραρχία Λακωνίας

Πρός το Γον Τμήμα του Υπουργεί: των Στρατιωτ.

/Γραφείον Χωροφυλακής/ εις Αθήνας

Περί της εις τον Νομόν μας ελεύσεως Ιεροκύρηκος.

ΤΣ

Μοναχός τις ερημίτης Χριστόφορος καλούμενος, και μονάζων εις εν [...] των Καλαβρύτων Μονύδριον, 80 σχεδόν ετών κατά την Ηλικίαν, περιεφέρετο ως Ιεροκύρηξ και χεές το εσπέρας αφίχθη εις Μυστράν. Ο Διαληφθείς Ιεροκύρηξ, δεν μεταβαίνει εις κανέν μέρος, χωρίς προηγουμένως να προσκληθῇ δια πρεσβείας, κηρύττει δε το Ευαγγέλιον, τα της εξομολογήσεως, και τα της [...] των αμαρτημάτων χωρίς ποσώς εις τας προκυρήξεις του να κάμει ποσώς μνεία περί πολιτικών πραγμάτων.

Το άτομον του Γέροντος τούτου Ιεροκύρηκος [...] εις τοσούτον βαθμόν Σεβαστόν [...] ώστε πανταχόθεν ο κόσμος τρέχει δια να τον ακροασθῇ και σημαντικά [...] επέφερεν εις πολλά μέρη προπάντων δε, ανέστειλεν σημαντικά την κακίαν, το μίσος, την κλεψιά, και την ζωοκλοπήν καθότι ως παρατηρήθη πολλοί πράγματι προ πολλού κλοποι, επέστρεψαν τα κλοπιμαία εις τους Κυρίους των.

Και ταύτα προς γνώσιν του Σ. τούτου Γου τμήματος.

Ο Διοικητής της Μοίρας
(υπ)

αρ. 7379

Αθήναι 4 78ρίου 1851.

Γ Τμήμα του Υπουργείου των Στρατιωτικών
/Γραφείον Χωροφυλακής/

Πρός το Υπουργείον των Στρατιωτικών.

Πρός πληροφορίαν του.

Ο Διοικ. του Γ Τμήματος
[...] Σούτζος

Αριθ. 14808

ΤΣ

Πρός το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών και της δημοσίου εκπαιδεύσεως, επι επιστροφή, δια να λάβη γνώσιν των ενδιαλαμβανομένων και ευαρεστηθῇ να διατάξῃ ο,τι εγκρίνει.

Εν Αθήναις την 6 78ρίου 1851

ο Υπουργός των Στρατιωτικών

Σ.Μίλιος.

2747

Πρός την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου ινα λαβούσα γνώσιν των ενδιαλαμβανομένων εξετάση περί του ωδε μνημονευομένου Κληρικού και μας αναφέρη εαν κρίνη τούτον ικανόν να κηρύττη κατά τας κώμας και χωρία του Νομού όπου νύν ενδημεί λαμβάνων ως θέμα των λόγων του, προς τας άλλους, και την προς το εκδικείσθαι τον πλησίον αποστροφήν. Παρακαλείται δε να μας απαντήσει εν τάχει, επιστρέφουσα και την παρούσαν.

Αθήνησι τη 12 Σεπτεμβρίου 1851.

Ο Επι των Εκκλησιαστικών κτλ. Υπουργός
(υπ.)

ελ. 17 Σεπ. 51/ αρ. πρ. 1404

Πρός τον Υπουργόν των Εκκλησιαστικών.

Κύριε Υπουργέ.

Σας πέμπω επι επιστροφή επιστολήν του Εισαγγελέως Καλαμών περί του μεταβατικού Ιεροκήρυκος, και παρακαλώ να λάβητε οποίον νομίζετε κατάλληλον μέτρον.

ο Υπουρ. της Δικαιοσύνης
(υπ)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Εν Αθήναις, τη 12 Σεπτεμβρίου 1851

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤ. ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ.

Στρατιωτικῶν Υπουργείων Διευθύνει αναφορὰν Μοιραρχίας Λακωνίας, Περί του εἰς τον Νομόν τούτον ἐλεύσεως του ἱεροκήρυκος Χριστοφόρου.

Διευθ

Πρός την Ἱερὰν Σύνοδον του Βασιλείου ἵνα λαβούσα γνῶσιν των ἐνδιαλαμβανομένων, ἐξετάσῃ καὶ μας ἀναφέρῃ περὶ του ὡδε μνημονευομένου Κληρικοῦ, εἰὰ κρίνῃ τούτον ἱκανόν να κηρύττῃ κατὰ τὰς κώμας καὶ χωρὰ του Νομοῦ ὅπου νῦν ἐνδημεῖ, [...] ὡς θέμα των λόγων του, πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ την πρὸς το ἐκδικεῖσθαι τον πλησίον ἀποστροφὴν. παρακαλεῖται δὲ να μας ἀπαντήσῃ ἐν τάχει ἐπιστρέφουσα καὶ την παρούσαν.

ο Υπουργός
(υπ)

Γύθειον τη 17 78ρίου 1851.

Κύριε Ταγματάρχα.

Επροχθές έφθασεν αυτόθι είς καλόγηρος, ο οποίος σας είναι γνωστός, καώς επληροφορήθην ότι επέρασεν προ ημερών και απο Σπάρτην, και εκήρυξεν.

Χθές μετέβη εις έν προσδιορισμένον μέρος, όπου η δημαρχία του είχεν ετοιμάσει έξωθεν της πόλεως και αφού είπεν περί ζωοκλοπής, περί φόνων, και ψευδορκιών και πολλά περί αμαρτημάτων νηστειών, και λοιπά, ήλθεν και εις πολιτικά πράγματα, δηλ. περί Αγγλων, οθωμανών και Εβραίων, και ότι δήθεν αυτοί θέλουσι να μας χαλάσουσι την ερησκειαν και ότι είναι σύμφωνοι, οι μεν Αγγλοι να πάρουσι την Ελλάδα, οι Οθωμανοί την Ανατολήν και οι Εβραίοι την Ιερουσαλήμ. ανέφερεν πρός τούτοις και τα περιστατικά των Αγγλων, εις καιρόν όπου μας είχον πάρει τα πλοία και τα τοιαύτα. είπεν πρός τούτοις και περί των Μοναστηρίων όπου εξαλάσθησαν, και περί Αρχιερέων όπου δεν έχομεν, και διατί δεν κάμνουσι άλλους, επειδή είναι σκοπός να χαλάσουν την ερησκειαν, είπεν πρός τούτοις ότι ο Καϊρης έβαλεν την φωτιά, και ο Φαρμακίδης έχυσεν το φαρμάκι.

Όλα τα ανωτέρω έκρινα χρέος μου, Κ. Ταγματάχα, να σας κάμω γνωστά και φρονώ ότι δεν έπρεπε να κάμη άλλο, ειμή να περιορισθώ εις τα ερησκευτικά, και κακουργήματα, και λοιπά αμαρτήματα.

Ευπειθέστατος

Χ.Λέκας

Πρός τον Κύριον Ταγματάρχην Κουτσογιαννόπουλον Διοικητήν της Μοίρας λακωνίας κτλ. κτλ. κτλ.

17) Αντίγραφο της προηγούμενης επιστολής.

7948

Δια το ακριβές της αντιγραφής
(υπ)

ΤΣ

Εν Αθήναις τη 18 Σεπτεμβρίου 1851.

Προς την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου

Ελήφθη 20 7βρίου 51

ο Κύριος Υπουργός της Δικαιοσύνης κοινοποίησεν ημιεπισήμως εις ημας ιδιαιτέραν προς αυτόν παρὰ του Εισαγγελέως των εν Καλάμαις Πρωτοδικών επιστολήν εν η προς τοις άλλοις διαλαμβάνονται αυτολεξεί τα εξής « Εκ της περιοδείας μου ευρέθην εις θέσιν να πληροφορηθώ καλύτερον περί της επικρατούσης ησυχίας και της μεγάλης μεταβολής του πνεύματος των κατοίκων προς την τάξιν και την αποφυγήν των εγκλημάτων, ο,τι δε απασχολεί ιδίως τα πνεύματα των κατοίκων είναι η εμφάνισις ενός Καλογήρου, όστις περιελθών μέρη τινα της Ολυμπίας και τελευταίον της Αρκαδίας και Σπάρτης εξακολουθεί να κηρύττει και οι λόγοι του κατακυριεύουσιν τας καρδίας ου μόνον των ακροασαμένων αυτόν, αλλά και των απωτέρω εκ φήμης πληροφορηθέντων, ώστε πολλούς έφεραν εις μεταμέλειαν. Αλλά το κακόν είναι, οτι η δεισιδαιμονία και η πλάνη μεταβάλλει την αλήθειαν και διαφημίζει περί του Καλογήρου αυτού θαύματα και τα παρόμοια, τα οποία άλλοι πιστεύουσι, και άλλοι πονηρότεροι προσποιούνται οτι πιστεύουσι. Παρατηρώ επομένως, οτι ο Ιεροκήρυξ ούτος ή έπρεπε δια καταλλήλου τρόπου να περιορισθή, ή άλλως συμφερότερον ητο να μεταβή εις όλα τα μέρη όπου η περί αυτού φήμη έφθασε, καθότι δια της αυτοπροσώπου εμφανίσεως και της κηρύξεώς του εξαλείφεται ευκολώτερον η πλάνη περί θαυμάτων και άλλων ως δήθεν παρ' αυτού κηρυττομένων, οίον περί ακτημοσύνης και άλλων αντικοινωνικών και δεισιδαιμονικών ιδεών. » Κοινοποιούντες ταύτα εις την Ιεράν Σύνοδον, παρακαλούμεν αυτήν να μας δώση, όσας έχη, εαν έχη, πληροφορίας περί τούτου, του μεταβατικού ούτως ειπείν Ιεροκήρυκος, άλλως να ζητήση τοιαύτας, διότι ενδεχεται να είναι έτερος παρὰ τον, περί ου και άλλον εγένετο λόγος, Χριστόφορον. Περιμένομεν δε την προς ταύτα απάντησιν της Ιεράς Συνόδου οσον το δυνατόν ταχύτερον.

ο Υπουργός
(υπ)

Σημ. Να γραφή ημιεπισήμως, και άνευ αριθμών, το εξής

Προς τον Κύριον Υπουργόν της Δικαιοσύνης λαβών γνώσιν των περιεχομένων εις την προς υμας ιδιαιτέραν επιστολήν του παρὰ του εν Καλάμαις Εισαγγελέως, περί του Μεταβατικού Ιεροκήρυκος, έσπευσα να ζητήσω πληροφορίας παρὰ της Ιεράς Συνόδου του Βασιλείου, δια να ενεργήσω εν γνώσει τα δέοντα. Επιστρέφω δ' έγκλειστον ωδε την ειρημένην επιστολήν κατά την αίτησιν Σας.

ο Υπουργός των Εκκλησιαστικών κλπ
(υπ)

19)Αριθ. 4007

ΟΜΟΝ 307

Σπάρτη τη 19 7βρίου 1851

Η Μοιραρχία Λακωνίας

Προς

Το Ιον Τμήμα του Υπουργείου των Στρατιωτικών
Ι Γραφείον Χωροφυλακής Ι Εις Αθήνας

Περί του Ιεροκήρυκος Χρηστοφόρου Μοναχού

ΤΣ

Ελάβωμεν την τιμήν να αναφέρομεν προλαβόντος προς το Ιον τούτο Τμήμα περί της αφήξεως εις τον Νομόν μας του Γέροντος Ιεροκύρηκος Χρηστοφόρου Μοναχού, συνάμα δε και ότι αι Ιεροκυρίξεις του συνετέλεσαν αρκετά εις τα πνεύματα των λαών.

Ηδη δε πληροφορούμεθα ότι ο διαληφθείς Ιεροκύρηξ παρεκτράπη και ήρχισε να ομιλεί περί πολιτικών πραγμάτων ως θέλει πληροφορηθή το Σ, τούτον πρώτον Τμήμα απο το εσώκληστον αντίγραφον γράμματος του υπομοιράρχου Κου Λέκα προς τον υποφαινόμενον.

Επειδή ταύτα φρονούμεν ότι αντικεινται εις την πολιτικήν της Κυβερνήσεως και καθόσον αφορά το περί Επισκόπων κεφάλαιον καθίσταται σκανδαλώδης, συνενοηθέντες μετά του ενταύθα Νομαρχεύοντος Κυρίου Αντωνοπούλου, εγράψαμεν εκ συμφώνου προς τους Κυρίους Επάρχους και Υπομοιράρχους Γυθείου και Αρεουπόλεως, δια να παρατηρήσουν προς τον Ιεροκύρηκα δια να απέχει απο τοιούτους λόγους καθότι σκανδαλώδης και ερεθαστικοί, εκρίναμεν δε χρέος μας να υποβάλλωμεν ταύτα, και προς το Σ, τούτο Ιον Τμήμα προς γνώσιν του.

Ο Διοικητής της Μοίρας
(υπ)

Αρ. 7948

Αθήναι, 22 7βρίου 1851

Το Ι Τμήμα του Υπουργείου Στρατιωτικών
Ι Γραφείον Χωροφυλακής Ι

Προς

Το Υπουργείον των Στρατιωτικών

Υποβάλλεται μετά του εγκλείστου ημιεπισήμου γράμματος προς πληροφορίαν του,

ο Διευθ. το Ι Τμήμα
Σούτζος

Αριθ. 15925

ΤΣ

Προς το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίας εκπαιδεύσεως, επι επιστροφή, δια να λάβη γνώσιν των ενδιαλαμβανομένων και ευχαρεστηθή να διατάξη ο,τι εγκρίνει, δια να περισταλή ο περί ου ο λόγος ιεροκήρυξ εις το ν' αναμνηγνύη εις τους λόγους του πολιτικά πράγματα ως πάντα αλλότρια της αποστολής του.

Εν Αθήναις την 27 7μβρίου 1851

ο Υπουργός των Στρατιωτικών Σ. Μήλιος

Εκ του επισυνημμένου αντιγράφου ημεπισήμου επιστολής του εν Γυθείω Υπομοιράρχου προς τον Ταγματάρχην και Διοικητήν της Μοίρας Λακωνίας Κ Κουτσογιαννόπουλον πληροφορείσθε ότι Ιερομόναχος τις εκ Καλαβρύτων περιφερόμενος πρότινος χρόνου και κηρύττων του Ευαγγελίου παραγγέλματα έφθάσε και εις Γύθειον, και την 16 του παρόντος εις την οποίαν έκαμε πανδήμως έξωθεν της Πόλεως εκείνης ομιλίαν παρήνειρε τους Αγγλους οθωμανούς και Εβρέχους ως σκοπούντας την κατάργησιν της Θρησκείας μας και την κυρίευσιν της Ελλάδος και άλλων μερών, Προσέθηκε δε και την διάλυσιν των Μοναστηρίων και απέδωκε την έλλειψιν Επισκόπων εις σκοπόν κατά της θρησκείας κτλ.

Ο αναπληρών τον απόντα Επαρχον Γυθείου Γραμματεός καίτοι οφείλων να μ'αναγγείλη ημεπισήμως ταύτα εαν έλαβον άπαντα χώραν δεν μ' επέστειλεν όμως καμμίαν κοινοποίησιν, Εζήτησα όθεν λόγον παρ' αυτού δια την σιωπήν του και τον προσεκάλεσα να συνεννοηθή και μετά του Υπομοιράρχου και να σώσωσιν εις τον μνησθέντα Ιερομόναχον να εννοήση ότι αντί να ωφελήση ηθικώς την κοινωνίαν βλάπτει αυτήν παρενείρων Πολιτικά Αντικείμενα, να τον προτρέψωσιν αρμοδίως να απέχη των Πολιτικών ομιλιών και να μη κάμνη καν λόγον περί των Κυβερνητικών πράξεων ως περί Μοναστηρίων και Επισκόπων, και εν περιπτώσει επιμονής αυτού να ενεργήσωσι τα υπ' αυτοίς, Τα αυτά εσύστησα και εις τους Επάρχους Οιτύλου και Επισκύρου Αιμηράς αφ' ου προηγουμένως συνεννοήθημεν μετά του Διοικητού της Μοιραρχίας.

Κατά χρέος δε γνωστοποιώ ταύτα εις την Σ Εξοχότητα επιφυλακτόμενος Κύριε Υπουργέ να σας υποβάλω κατόπιν ο,τι άξιον λόγου λάβη χώραν ως προς την προκειμένην υπόθεσιν.

Εν Σπάρτη την 19 Σεπτεμβρίου 1851

Ευπειθέστατος Ο Αναπληρών τον Νομάρχην Λακωνίας Γραμματεός
Γ, Αντωνόπουλος

Προς τον Εξοχώτατον επι των Εσωτερικών Υπουργόν
και Υποστράτηγον Κύριον Κύριον Δ, Μελετόπουλον κτλ, κτλ, κτλ.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Εν Αθήναις, την 21 Σεπτεμβρίου 1851

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Προς το επι των Εκκλησιαστικών κτλ, Υπουργείον
Επι της υπ' αρ.14015 Διευθύνσεως κτλ

Απαντάται εις το Υπουργείον, ότι η Σύνοδος, καθ' α ανέφερεν εις αυτό και απο 13 του εναεστώτος μηνός και υπ' αρ.1328-1394 κρίνει ωφελιμώτατον το Ευαγγελικόν κήρυγμα, όπως κηρύττεται παρά του περί ο λόγος μοναχού Χριστόφορου, Οθεν αποστέλλουσα ήδη η Σύνοδος προς τον κατά την Ακωνίαν Γενικόν Επισκοπικόν Επίτροπον ως προς τούτο τα δέοντα, προσκαλεί αυτόν συγχρόνως, ινα υπομνήση εις τον μνησθέντα μοναχόν Χριστόφορον, όπως απερχόμενος κατά την Ακωνίαν και κηρύττων τον λόγον του Θεού εις τους Χριστιανούς αποτρέψη προς τοις άλλοις αυτούς δια της διδασκαλίας του και απο της αυτοδικίας και αντακδικήσεως. Αλλ' εν τούτω παρακαλείται το υπουργείον, να παραγγείλη εις τον Νομάρχην Ακωνίας ώστε και αυτός συμφώνως προς τον Γενικόν Επίτροπον Ακωνίας προσκαλέση και προτρέψη δεόντως τον διαληφθέντα μοναχόν Χριστόφορον και ενεργήση περί της εις Ακωνίαν μεταβάσεως αυτού εις διδασκαλίαν των χριστιανών και οδηγίαν αυτών εις τα αληθή του χριστιανού καθήκοντα. Επιστρέφεται και το έγγραφον.

+ο Αθηνών Νεόφυτος πρόεδρος: [...]

+ο Καλαβρύτων Βαρθολομαίος

ΤΣ ο Γραμματεὺς Αρχιμανδ; Μ. Αποστολίδης

22) Κύριε Συνάδελφε!

ΘΜΟΝ 307

Εκ της εγκλείστου Διευθυνομένης ημιαπισήμου επιστολής του Νομαρχεύοντος Γραμματέως Ακωνίας θέλετε ευχαρεστηθῆ να πληροφορηθείτε, ότι ο εκ Καλαβρύτων Ιερομόναχος όστις απο τινος χρόνου περιέρχεται κηρύττων του Ευαγγελίου παραγγέλματα ανέμιζεν εις τας διδασχάς του πολιτικά αντικείμενα κλ.Μ' όλον ο,τι ο Νομαρχεὺων Γραμματεὺς αναφέρει, ότι έλαβε τα δέοντα μέτρα εις κατάπαυσιν του ατόπου, μ' όλον τουτο τω έγγραφω σήμερον να τον καθοδήγηση προς αποφυγήν σκανδάλων.

Εν Αθήναις τη 22 Σεπτεμβρίου 1851

Ο Υπουργός των Εσωτερικών

(υπ)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Εν Αθήναις, την 22 Σεπτεμβρίου

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Προς το επι των Εκκλησιαστικών κ.τ.λ. Υπουργείον
Επι του υπ' αρ. 14228 εγγράφου κ.τ.λ.

Απαντάται εις το Υπουργείον, ότι η Σύνοδος δεν γνωρίζει άλλον τινα μοναχόν, περιελθόντα εις Ολυμπίαν και Αρκαδίαν, και φθάσαντα εις Σπάρτην, κηρύξαντα τον λόγον του Θεου με τόσον ηθικόν καρπόν εις τους χριστιανούς, ειμή τον μοναχόν Χριστόφορον, περί ου έγινε πολύς λόγος και απεφασίσθη ήδη να μεταβή ούτος και κατά την Μάνην επ' αυτό τούτω τω θεαρέστω και θεοφιλή σκοπώ, μ' όλον τούτο εξετάσασα η Σύνοδος, και αν, κατά την προς τον υπουργόν της Δικαιοσύνης ιδιαιτέραν επιστολήν του παρά τοις εν Καλάμκαις Πρωτοδίκαις Εισαγγελέως, ούτος είναι άλλος προς τον γνωστόν ήδη μοναχόν Χριστόφορον, θέλει αναφέρει εγκαίρως περί αυτού εις το Υπουργείον. Αλλ' εν τούτω δεν δύναται η Σύνοδος, ειμή να ομολγήση, ότι δεν ενόησε τίποτε εξ' ων ο μνησθείς εισαγγελέως αναφέρει προς το Υπουργείον της Δικαιοσύνης, και ούτε τον σκοπόν αυτού, εφ' ω ταύτα ανέφερεν.

ο Αθηνων Νεόφυτος πρόεδρος
το Καλαβρύτων Βαρθολομαίος

ΤΣ ο Γραμματεὺς
Αρχιμανδ. Μ. Αποστολίδης

Προς τον κατά την Λακωνίαν Γενικόν Επισκοπικόν Επίτροπον

Η Σύνοδος απέστειλε προς υμας δια του απο 22 του εναεστώτος μηνός και υπ' αρ. 1404 αυτής εγγράφου περί του κηρύττοντος τον θείον λόγον μοναχού Χριστοφόρου τα δέοντα, ηδη δε, επειδή έμαθεν αύτη, οτι ούτος, κηρύσσων την σωτήριον διδασκαλίαν του Ευαγγελίου, παρενείρει ενίστε εν αυτή και πολιτικά πράγματα, αναφέρων ονόματα Αγγλων, Τούρκων και Εβραίων, ως εχόντων πολιτικούς σκοπούς και άλλα τοιαύτα, ατινα ουδόλως αρμόζουσιν εις την ευαγγελικήν διδασκαλίαν, προσκαλείσθε, αμα λαβόντες το παρόν Συνοδικόν εγγραφον, ινα μεταβήτε αμέσως όπου ο περί ου ο λόγος μοναχός Χριστόφορος ευρίσκεται, όπως είπητε αυτώ εκ μέρους της Συνόδου οτι, αν αύτη επεδοκίμασε και επιδοκιμάζει την Χριστιανικήν αυτού διδασκαλίαν την περί μετανοίας και αποχής απο των αμαρτημάτων, και τας προτροπάς αυτού εις τους Χριστιανούς εις το να μένωσιν ούτοι σταθεροί εις την πίστιν, ην παρέλαβον παρά των πατέρων ημων και φυλάττωσι τας θείας αυτής εντολάς, αλλά το να αναμιγνύη εις αυτήν και ενταυτώ πολιτικά πράγματα, αποδοκιμάζει τούτο, ως αλλότριον και πάντη ξένον αυτής, και προτρέψητε αυτόν, ινα απέχη του λοιπού εντελώς εκ των τοιούτων λόγων, αναφέρων εν αυτοίς άλλων εθνών ονόματα, και πολιτικά αντικείμενα, οσα δύνανται να δώσωσιν αφορμήν εις σκάνδαλον και εις παραζήχησιν, και περιοριζόμενος μόνον εις ον μέχρι τούδε έδειξε θεάρεστον ζήλον, διδάσκει τους Χριστιανούς εκείνα μόνον, οσα αφορώσι την αιώνιον σωτηρίαν αυτών και την δόξαν του Θεού και της καθ' ημας Ορθοδόξου Εκκλησίας, οίον το να αγαπώσιν αλλήλους, να μη κακοποιώσι τινα, ούτε δια κλοπής, ούτε δια φόνου ή δυνδροκοπίας, ή πυρπολήσεως, ούτε δια συκοφαντιών ή άλλου τινός αδικήματος, να μη ψευδορκώσι, να μη ψευδομαρτυρώσι, να μη αυτοδικώσι, να συχνάζωσιν εις την Εκκλησίαν, να εξομολογώνται και να μεταλαμβάνωσιν αξίως των αγράντων μυστηρίων, αποφεύγοντες πάσαν ψυχόλεθρον πράξιν, και εν ενί λόγω να ήνε πιστοί φύλακες και εκτελεσταί των εντολών του Θεού. Ετι δε ευπειθείς εις τους νόμους απονέμοντες την προσήκουσαν τιμήν ως σέβας εις τας πολιτικές αρχάς, διότι ούτω διδάσκον ευδοκιμήση παρά τω Θεω ως πιστός διάκονος του θείου λόγου, και εξει προς τούτω και τας ευχάς και ευλογίας της Συνόδου, περί ου θέλετε πληροφορήση προσεχώς την Σύνοδον, και ταύτα κατ' έγκρισιν.

Αθήναι τη 24 7βρίου 1851

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Εν Αθήναις, τη 3 Οκτωβρίου 1851
Ελήφθη 5 Οκτωβρίου 51

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤ.ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Περί του μοναχού Χριστοφόρου
Πρός τον Νομόρχην Λακωνίας

Μετά την ειδήσιν του προς υμας υπ' αριθ. 4295 (18 του παρελθόντος μηνός) ημετέρου εγγράφου, επειδή και εκ της ημετεπισήμου εκθέσεώς Σας προς το Υπουργείον των Εσωτερικών 19 εκείνου του μηνός και εξ επισήμου εγγράφου του Υπουργείου των Στρατιωτικών έχνωμεν ότι ο μοναχός Χριστοφόρος εις τας προς τον λαόν διδασχάς του αναμιγνύει και πολιτικές υποθέσεις, τουθ' όπερ είναι όλως ανάρμοστον εις το κήρυγμα του θείου λόγου, του οποίου μόνος και κύριος σκοπός είναι η ηθική και ψυχική ωφέλεια, δια τούτο συνενοήθημεν αμέσως μετά της Ιεράς Συνόδου,

Κατά συνέπειαν δε η Ιερά Σύνοδος παρήγγειλεν εις τον κατά την Λακωνίαν Γενικόν Επισκοπικόν Επίτροπον, ινα, ανευ αναβολής μεταβή όπου ευρίσκεται ο ειρημένος μοναχός, και τω είπη εκ μέρους αυτής ότι αν και αύτη επιδοκίμασε και επιδοκιμάξη την χριστιανικήν του διδασκαλίαν την περί μετανοίας και αποχής απο των αμαρτημάτων, και τας προτροπάς αυτού εις τους χριστιανούς όπως μένωσι σταθεροί εις την πίστιν ην παρέλαβον παρά των πατέρων ημων και φυλάττωσι τας θείας εντολάς, αλλ' όμως το να αναμιγνύη εις την διδασκαλίαν του και πολιτικά πράγματα, αναφέρων ονόματα, Αγγλων, Τούρκων και Εβραίων ως έχόντων πολιτικούς σκοπούς, και άλλα τοιαύτα άτινα ουδόλως αρμόζουσιν εις το θείον κήρυγμα, αποδοκιμάζει ταύτα η Ιερά Σύνοδος ως αλλότρια και πάντη ξένα της Ευαγγελικής διδασκαλίας. Παρήγγειλε προσέτι εις αυτόν τον Γενικόν Επισκοπικόν Επίτροπον να προτρέψη τον περί ου ο λόγος μοναχόν ινα απέχη του λοιπού εντελώς εκ των τοιούτων λόγων, και να μη αναφέρη άλλων εθνών ή προσώπων κληρικών ή λαϊκών, ονόματα και αντικείμενα πολιτικά, εν ενι λόγω πανθ' οσα δύνανται να δώσωσιν αφορμήν εις σκάνδαλον και εις παρεξήγησιν, αλλά να περιορίζεται μόνον εις ον μέχρι τούδε έδειξε θαάρεστον ζήλον, διδάσκων τους χριστιανούς εκείνα μόνον, οσα αφορώσι την αιώνιον σωτηρίαν αυτών και την δόξαν του Θεού και της καθ' ημας ορθοδόξου Εκκλησίας, οιον το να αγχώσιν αλλήλους, το να μη κακοποιώσι τινα είτε δια κλοπής, είτε δια φόνου ή δανδροκοπίας ή πυρπολήσεως, είτε δια συκοφαντιών ή άλλου τινος αδικήματος, να μη ψευδορκώσι, να μην αυτοδικώσι, να συχνάζωσιν εις την Εκκλησίαν, να εξομολογούνται και μεταλαμβάνωσιν αξίως των αχράντων μυστηρίων, αποφεύγοντες πάσαν ψυχώλεθρον πράξιν, και τέλος να είναι πιστοί φύλακες και εκτελεσταί των θείων εντολών, ετι δε ευπειθείς εις τους Νόμους, απονέμοντες την προσήκουσαν τιμήν και σέβας εις τας Πολιτικές Αρχάς, Ταύτα ο Γενικός Επισκοπικός Επίτροπος Λακωνίας παρηγγέλεθ εκ της 24 του παρελθόντος μηνός ν' ανακοινώση εκ μέρους της Ιεράς Συνόδου εις τον μοναχόν Χριστόφορον όπου αν ευρίσκεται εντός του υπο την ημετέραν Διευθυνσιν Νομού, Κοινοποιούμεν δε, αυτά ταύτα προς γνώσιν υμων, όπως και υμεις εν χρεία, καταστήσετε προσεκτικόν τον ειρημένον μοναχόν, και Σας προσκαλούμεν να μας ειδοποιήτε εκάστοτε τα περί αυτού,

ο Υπουργός (υπ)

με μολύβι η ένδειξη; ενήργησεν ήδη η Σύνοδος εις το αρχαίον

Εν Καλάμαις τη 11 Οκτωβρίου 1851

ΤΣ

Προς το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών

Περί των κηρυγμάτων του περιφερομένου Μοναχού Χριστοφόρου εκ Καλαβρύτων.

Του χθές περί την Δείλιν αφιχθέντος ενταύθα Μοναχού Χριστοφόρου εκ της ομόρου επαρχίας Οιτύλου προερχομένου, και προ πολλού περιφερομένου εις τας επαρχίας ως Ιεροκήρυκος επροπορεύετο φήμη μεγάλη.

Ολόκληρος των Καλαμών η πόλις εξήλθε προς υποδοχήν αυτού, διότι και αυτοί οι νοημονέστεροι των κατοίκων προκατειλημμένοι απο την φήμην του οτι τα κηρύγματά του και αι εξ αυτών προσκινόμεναι εντυπώσεις εις το πνεύμα του λαού, διορθώνουν τα ελαττώματα της κοινωνίας είχαν περί αυτού καλήν ιδέαν, οι πάντες δ' επεθύμουν να τον ίδωσι και να τον ακούσωσιν εξ ιδίας αντιλήψεως, διότι η φήμη και αι απο στόματος εις στόμα εξαπορρευόμεναι ειδήσεις, δεν ανεβίβαζον μόνον τον άνθρωπον εις περιωπήν υψηλήν, αλλά τον περίστανον και θαυματουργούντα και προφητεύοντα, ενισχύοντας τας δεισιδαιμονίας και τας προλήψεις του όχλου του οποίου ο ενθουσιασμός εφαινετο ακράτητος, πας φρόνιμος οθεν ηύχετο περί της ελευσεώς του δια να κατασταθή γνωστός εκ του πλησίον και δια να παύσωσιν αι ψευδείς διαδόσεις.

- Η φυσιογνωμία του, η ηλικία του και η πολιά του εις την πρώτην οψιν ανεθάρρυνον τας ελπίδας των νοημονεστέρων οίτινες περιέμενον ν' ακούσωσι παρ' αυτού διδασκαλίας Ευαγγελικάς, επισυρούσας το προς τα θεία σέβας του λαού, καταπραυντικάς των ανθρώπινων παθών, συντελεστικάς εις την ηθικοποίησιν των ανθρώπων, και δυναμένας να καταπαύσωσιν ή να περιστείλωσιν οποιαδήποτε κακά.

Αλλ' αι προσδοκίαι αύται δεν εβράδυναν δυστυχώς να διαψευσθώσι μόλις ηκούσθη η πρώτη ομιλία του την οποίαν αμα πατήσας το έδαφος της πόλεως απήγγειλεν εις επήκοον του συνηθροισμένου πλήθους. Παρατηρήθη ευθύς, οτι είναι άμοιρος παιδείας Εκκλησιαστικής, χυδαίος και ολως αγораίος εις τας ιδέας του, ούτε θέμα εις τον λόγον του ηδυνήθη να θέση, ούτε σειράν τινά να διατηρήση. Το αποπώτερον δε ητο οτι λαλών με γλώσσαν αγοραίαν παρήνειρεν εις την ομιλίαν του αισχρολογίας τσαούτας, ώστε οι νοημονέστεροι των πολιτών ήθελον τον χλευάσει ευθύς, αν εξ ανάγκης δεν ηυλαβούντο τας προλήψεις του παρασταμένου όχλου, όστις μ' όλα τα άτοπα της ομιλίας του τον ήκουε με ενθουσιασμόν.

Ο Αντιπρόσωπος του Εκκλησιαστικού Τοποτηρητού μεθ' ου είχαν προσυεννοηθή ινα συνδιαλεχθή μετ' αυτού και τον προτρέψη να λαλήση κατά της ζωοκλοπής, της ψευδορκίας, της πλαστογραφίας και άλλων κοινωνικών ελαττωμάτων, είχε προπαρκασκευασθή να τον δεχθή εις την οικίαν του. Αλλ' ο Κ. Λυμπέρτος Μπενάκης έσπευσε να τον λάβη εις την ιδικήν του, δι' ολης δε της νυκτός συρροή ανδρών, γυναικών και παιδίων ζητούντων ευλογίας και τεμάχια των φορεμάτων του Αγίου Πατρός, ως πανταχόθεν αποκαλείται, υπήρχε παρ' αυτώ και εις την οικίαν όπου κατέλυσε και εις την εκκλησίαν όπου μετέβη μετά το μεσονύκτιον και διήνυσε της νυκτός το υπόλοιπον.

Η σημερινή πρωινή ομιλία του εις την οποίαν και η πόλις και τα περίχωρα των Καλαμών και πολλοί εκ των γειτονικών δήμων συνέρρευσαν, προς τους παρακολουθήσαντας αυτόν Λάκωνας, δεν εβράδυνεν να χειροτερεύση τας περί του ανθρώπου πεποιθήσεις του νοήμονος κοινού, αν και τα κηρύγματά του άφηνον εντυπώσεις εις το πνεύμα του αλόγως ενθουσιώδους όχλου μη έχοντος νουν να τα εκτιμήση.

Το κυριώτερον του λόγου θέμα εις το οποίον ασυναρτήτως και αδιαπαύστως επανήρχετο ητο η νηστεία την οποίαν με τόνον πολύν και με ύψος τραχύτατον τούτος παρήγγειλε να φυλάττωσιν ως την πρώτην εντολήν, υπομονή δε αν επιπορούμεν εις τούτο και εις οσα δήποτε άλλα κηρύγματα απορρέοντα εκ των θείων του Ευαγγελίου παραγγελμάτων, και συνάδοντα με τους Εκκλησιαστικούς μας κανόνες, αν και το τραχύ του ύψους, το ακανόνιστον της γλώσσης, το ασυνάρτητον του λόγου, η αταξία των ιδεών, εξηφαίνουσιν άνθρωπον οστις έχει την μονομανίαν να λέγη μόνον, χωρίς να κοπιάζη πώς ο νους δια να ενυπάρχη εις τον λόγον σημασία, έννοια και ανάπτυξις τοιαύτη, ώστε να δύναται να προξενήση την εντύπωσιν της θείας των Ιερών παραγγελμάτων αληθείας, εις το ανήκον ηθικόν αποτέλεσμα. Αλλ' ο Ιεροκήρυξ ούτος παρεξέτράπη και προσέβαλε δημοσίως την ηθικήν δια της σωρείας των αισχρολογιών τας οποίας παρήνειρεν εις τας ομιλίαις του, δια να λαλήση κατά της μοιχείας εχρειάσθη ν' αναπτύξη τα διάφορα είδη και αυτών ακόμη των παρά φύσιν ασελγειών με λέξεις, τας οποίας και οι χυδαίότεροι των ανθρώπων αισχύνονται να είπωσιν εις τας ιδιαιτέρας ομιλίαις των. Εκ των ολίγων τούτων κατανοεί το Υπουργείον, ότι ο Μοναχός ούτος χωρίς ίσως να το θέλη και χωρίς να το αισθάνεται, αντι ν' απαγορεύση ο,τι εννοεί κακόν διαχείρη εις το πνεύμα του όχλου την ιδεάν αμαρτημάτων, τα οποία ευτυχώς είναι εκ των σπανιωτάτων εις την κοινωνίαν μας.

Αντι ως έπρεπε ν' αναπτύξη την θείαν εντολήν « μη ψευδομαρτυρήσης » οπερ δια την Μεσσηνίαν εις διάφορα μέρη της οποίας επιπολάζει η ψευδορκία, ητο αναγκαιότατον, απηγόρευσε τον όρκον δους την παραγγελίαν του να μην ορκίζονται επι του Ιερού Ευαγγελίου εις τα δικαστήρια. Τεμάχιον της περί τούτου ομιλίας του οπως απηγγέλη κατά λέξιν επισυνάπτεται δια να γνωρίση το Υπουργείον τι είπα κατά του όρκου, και πως ομιλεί ο κληρικός ούτος. Κατόπιν ομίλησε κατά των διδασκάλων και κατά της μεθόδου της εκπαιδεύσεως, ως μη εις αυτήν των Εκκλησιαστικών βιβλίων του Οκτωήχου και του Φαλτηρίου, εις δε την εσπερινήν ομιλίαν του, αφού ανεκάλεσε τα λεχθέντα κατά του όρκου εις την πρωϊνήν συναισθανθείς φαίνεται το άστοπον, παρεξέτράπη εις άλλα αναμιχθείς φύρδην μύρδην και εις πολιτικά ζητήματα, χωρίς να εννοή τι λέγει, και ετελείωσε με αισχρολογίας πάλιν αίτινες απέσπασαν γέλωτας. Του ανθρώπου τούτου δεν είναι παράδοξον να είναι διατεταραχμένη η συνείδησις ως εκ του προς αυτόν ενθουσιασμού του όχλου, και να πιστεύη το ολιγώτερον ίσως, ότι είναι θεόπεμπτος, διότι παρατηρήθη ότι με εγωϊσμόν άφθονον ανέπτυξε την βιογραφίαν του, και εις τα χυδαία σχήματα του λόγου του εδεικνυεν ότι επροσωποποιεί τοιαύτην αποστολήν.

Παρατηρεί οθεν εξ όλων τούτων το Υπουργείον, ότι η συμπεριφορά και αι ομιλίες του κληρικού τούτου, καταβιβάζουσι την Ιεράν ημών θρησκείαν απο το υψος της δια της σωρείας των αισχρολογιών, και δια της ενισχύσεως των προλήψεων του όχλου, προσκρούουσιν εις καθεστώτας νόμους, και αντιβαίνουν εις την δημοσίαν ηθικήν, θεωρώ επομένως ερχον ανάγκης ου μόνον ν' ανακληθή το ταχύτερον απο την Ιεράν Σύνοδον και να περιορισθή δια της Εκκλησιαστικής δικαιοδοσίας ο Μοναχός ούτος, αλλά και να σταλώσιν Ιεροκήρυκες εις τα μέρη όπου ομίλησεν, αν και αλλαχού είπα τα αυτά, δια να τακτοποιήσωσι δια του αληθούς κηρύγματος του θείου λόγου τας συνειδήσεις του όχλου ή τουλάχιστον να διαταχθώσιν οι Ιερείς και οι προεξάρχοντες αυτών να ομιλήσωσιν εις τας Εκκλησίας αληθείας θρησκευτικής δυναμένας να προξενήσωσι το ανήκον ηθικόν αποτέλεσμα.

Εις το Υπουργείον απόκειται να ενεργήση και διατάξη ο,τι εχρήνη.

Ευπειθέστατος
Ο Νομάρχης Μεσσηνίας
Ροντόπουλος

27) Σεβαστέ Κύριε μου!

ΟΜΟΝ 307

Τον Καλόγηρον είναι ανάγκη να τον εμποδίσωμεν δια να εκλείψη παν σκάνδαλον. Περιμένω τας περί τούτου διαταγάς σας διότι απο εδω αναχώρησε χθές το εσπέρας δια την Αλαγωνίαν παρακολουθούντος πλήθους όχλου. Εκείθεν θα αναχώρηση δια τον Δήμον Αμφείας ως έμαθον και κατόπιν εις άλλους Δήμους της Μεσσηνίας. Σημειώσατε οτι δεν είναι δυσκολία να εκτελεσθή η απομακρυνσις του μ' όλον τον επικρατούντα ενθουσιασκμόν του όχλου, αρκεί να δώση διαταγήν η Ιερά Σύνοδος καλούσα αυτόν εν Αθήναις. Τούτο είναι το ευσημιονέστερον μέσον. Χθες την νύκτα ελθών ο Εκκλ. Τοποτηρητής Λακεδαιμόνος με διαταγήν της Ιεράς Συνόδου του απεύθυνεν εντόνους παρατηρήσεις καθ' όσον αναφέρει εις τας ομιλίας του περί πολιτικών πραγμάτων και κατά ξενων εθνών και δυνάμεων, αλλ' είναι άνθρωπος χυδαίος και δεν πιστεύω να συμμορφωθή με τας παραγγελίας της Ιεράς Συνόδου. Η ανάγκη της απομακρύνσεώς του κατά τοσούτον μάλλον είναι κατεπείγουσα καθ' όσον ελάλησε κατά των άγγλων ως προσπαθούντων δια της επιρροής του θανείου να μεταβάλωσι το Ελλ. θρήσκειον, και ενδέχεται να περιπλεχθή η Κυβέρνησις. Αν πληροφορηθώ οτι εξακολουθεί να διαδίδει τα αυτά συλλογίζομαι να κάμω και μόνος το κίνημα της παρεμβάσεως του, όπωςδήποτε πρέπει να μας εφοδιάσητε κατεπειγόντως με διαταγάς, διότι ο δια διαταγής της Ιεράς Συνόδου τρόπος της απομακρύνσεώς του είναι ο προτιμώτερος. Σας προσφέρω το βαθύτατον σέβας μου και ειμί

Εν Καλάμαις την 12 Σβρίου 1851

Υμέτερος
Ροντόπουλος

27A)

Σεβαστέ κύριέ μου !

Ο Ιεροκήρυξ Χριστόφορος περί του οποίου και επισήμως και ιδιαιτέρως σας έχραψα με το παρελθόν Ταχυδρομείον, τα αυτά κηρύγματα αναμασά και εις τους άλλους Δήμους όπου μεταβαίνει. Μολονότι και ο Εκκλ. Τοποτηρητής Λακεδαιμόνος του έκαμεν παρατηρήσεις καθ' ην έφερε μεθ' εαυτού διαταγήν της Ιεράς Συνόδου, αυτός μολταχούτα είναι μακράν απο του να συναισθάνηται το άστοπον των κηρυγμάτων του. Εις τον Δήμον Αλαγωνίας όπου μετά την εντεύθεν αναχώρησίν του μετέβη τα επανέλαβεν, και το αυτό αναμφιβόλως θα συμβή και εις τον Δήμον Αμφείας, και εις τους λοιπούς της Επαρχίας Καλαμών Δήμους όπου προτίθεται να περιοδεύση. Είναι ανάγκη να ξεμπερδεύσωμεν απο αυτόν τον καλόγηρον οστις και εις την ηθικήν και εις την θρησκείαν και εις τα καθεστώτα προσκρούει σκανδαλωδώς, διεγείρων τον ενθουσιασμόν και τας προλήψεις του όχλου. Αναμένω τας διαταγάς σας, Σας προσφέρω το σέβας μου και ειμί

υμέτερος
Ροντόπουλος

Εν Καλάμαις την 14 Σβρίου 1851

Εν Καλάμαις τη 16 Οκτωβρίου 1851

Προς το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών

Περί του Ιεροκήρυκος Χριστοφόρου

Ακόλουθον τη υπ' αριθ. 6939 και 11 του τρέχοντος αναφοράς μου, υποβάλλω έγκλειστον αντίγραφον της σημερινής αναφοράς του εν Καλάμαις Δημοδιδασκάλου, δια να πληροφορηθή το Υπουργείον οποία επέρχονται αποτελέσματα εκ των κηρυγμάτων του Μοναχού Χριστοφόρου, Αφου ο χυδαίος και ασύνειδος αυτός άνθρωπος, εκφράζεται τοσούτον σκανδαλωδώς κατά της καθιερωμένης απο την Νομοθεσίαν μας εκπαιδεύσεως, και ενισχύει δια των ανοήτων κηρυγμάτων του την γραμματοδιδασκαλίαν του Οκτωήχου και Ψαλτηρίου, αμφιβολία δεν μένει οτι εντός ολίγου θέλουν αργήσει ολα τα Δημοτικά Σχολεία εαν ο Διαληφθείς Μοναχός μείνη απεριόριστος και εξακολουθήση τα κηρύγματά του,

Αφου διήλθε τους Δήμους Αλαχωνίας και Αμφείας, μετέβη χθες εις τον της Θουρίας, παρακολουθούμενος απο τον όχλον, όπου επανέλαβε τα αυτά κηρύγματα με τας αυτάς αισχρολογίας εξακολουθών με ετι σκανδαλωδέστερον τρόπον ν' αναμιγνύεται και εις πολιτικά ζητήματα, Εξύβρισεν ως έμαθον σήμεραν και πρόσωπα Σεβασμιωτάτων Αρχιερέων, Ιεροκληρύκων και άλλων κληρικών, και απεκάλεσεν εαυτόν εκ Θεού απεσταλμένον, Ο ακράτητος του όχλου ενθουσιασμός μ' ολην την αποδοκιμασίαν των νοημόνων ανθρώπων, φαίνεται οτι διετάρχαε το λογικό του ανθρώπου, ώστε ούτε τι λέγει συναισθάνεται, ούτε της επιρροής και του αποτελέσματος των λεγομένων του εχει συνείδησιν, Αναμένων τα περί της απελάσεως αυτού διαταγής, παρατηρώ, οτι ο περιορισμός αυτού εις μονήν είναι μια κατεπείγουσα και απαραίτητος κοινωνική ανάγκη,

Ευπειθέστατος

Ο Νομάρχης Μεσσηνίας

Γ. Ροντόπουλος

Προς την Β. Νομαρχίαν Μεσσηνίας
Περί Γραμματοδιδασκάλων,

Ωφεληθέντες οι ενταύθα γραμματοδιδάσκαλοι εκ της διακοπής του Δημοτικού Σχολείου της προελθούσης ένεκα της γενικής επισκευής του, προσέλαβον τους μαθητάς εις τα καταγώγια των, και εκ 200 μόλις 120 επανήλθον εις τας τάξεις των ωφεληθέντες δ' εσχάτως και εξ άλλης περιστάσεως της διδασχής του Χριστοφόρου Μοναχού, προτρέποντος τον λαόν να εκπαιδεύη τα τέκνα του δια των οκτωήχοφαλτηρίων, μου αφήρεσαν και εκ των 120 τους ημισείους περίπου, και, αμφιβολία δεν είναι, αν δεν καταρχηθώσι και καταδιωχθώσι δραστηρίως, θέλουν εκκενώση ολοτελώς το Δημοτικόν Σχολείον και ματαιώση καθ' ολοκληρίαν τον σκοπόν της αποστολής μου και της γενομένης δαπάνης δια την διατήρησιν του Δημ. Σχολείου. Τούτο φέρων κατά χρέος εις γνώσιν της Νομαρχίας μετά σπουδής, εξαιτούμεν την πλήρη και ταχείαν εφαρμογήν του Νομου κατά των επαγγελομένων ενταύθα ή και εις τα χωρία του Δήμου άνευ αδείας το διδασκαλικόν επάγγελμα, των απασχολούντων της τακτικής εκπαιδεύσεως την νεολαίαν, και κατά τούτων εις αχρηστίαν την ως λυσίτελή παραδεδεγμένην και διατεταγμένην διδασκαλίαν.

16 8βρίου 1851

Ευπειθέστατος
Ο Επαρχ. Δημοδιδάσκαλος Καλαμών
Α. Ιωαννίδης

Δια την αντιγραφήν
αυθημερόν Ο Νομαρχιακός Γραμματεύς (υπ)

=====

30) Το ίδιο ακριβώς έγγραφο με αριθ. 15088 και υπογραφή
Δια την αντιγραφήν αυθημερόν
Ο Γραμματεύς της Νομαρχίας (υπ)

Εν Καλάμαις τη 16 Οκτωβρίου 1851
Προς το Υπουργείον των Στρατιωτικών

Περί του Μοναχού Χριστοφόρου

ΤΣ

Υποβάλλω κατόπιν της υπ' αριθ. 6939 αναφοράς μου, αντίγραφον ετέρως ην πέμπω σήμερον προς το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών, και αντίγραφον ωσαύτως της εν αυτώ μνημονευομένης του Δημοδιδασκάλου Καλαμών, δια να πληροφορηθή το Υπουργείον τούτο τα αποτελέσματα των κηρυγμάτων του Μοναχού Χριστοφόρου, και ευχαρεστηθή να συννενοηθή μετά του επι των Εκκλησιαστικών, όπως διαταχθώσι τα δέοντα περί της ταχίστης απελάσεως του Μοναχού τούτου.

Ευπειθέστατος

Ο Νομάρχης Μασσηνίας (υπ)

ΤΣ λίαν καταπαίχον 17313

με μολύβι η ένδειξη: Βλ. αριθ. 15089 ο Καλόγηρος είναι ήδη καθ' οδόν προσερχόμενος εις Αθήνας

Διευθύνοντες προς το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών επι επιστροφή εκδώσει της υπ' αριθ. 17313, απο 17, τριμ, επισημειώσεως μας δια να ευχαρεστηθή να λάβη ταχίστην πρόνοιαν περί του Μοναχού Χριστοφόρου, και μας ανακοινώση, ο,τι ήθελεν αποφασίση εις περιστολήν των εκ των ανοικείων διδασχών του Μοναχού τούτου προερχομένων αποπημάτων.

Παρακαλούμεν το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών να λάβη υπο σπουδαίαν έποψιν τα υπο του Νομάρχου Μασσηνίας εκτεθέντα, τα οποία λαμβάνουσιν σσημέρας σπουδαιότερον χαρακτήρα.

Εν Αθήναις τη 23 Οκτωβρίου 1851
Ο Υπουργός των εσωτερικών
(υπ)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Εν Αθήναις, τη 20 Οκτωβρίου 1851

Ελήφθη 22 88βρίου 51

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤ. ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Εσωτερ. υπουργείον

Διευθύνει αναφοράν του Νομ.Μασηνίας

Περί του Ιεροκήρυκος Χριστοφόρου

Αποστέλλοντες την παρούσαν μετά των εγκλείστων γνωστοποιούμεν αυτώ ότι η Ιερά Σύνοδος του Βασιλείου μετακάλεσκατο ήδη τον περί ου ο λόγος μοναχόν να προσέλθη άνευ αναβολής εις Αθήνας,Περί τούτου ειδοποιήθη ήδη ιδιαιτέρως παρ' ημών και ο Νομάρχης Μασηνίας,

ο Υπουργός (υπ)

(με μολύβι η ένδειξη: εις τον φάκελον των Χριστοφορειών)

Ο Μοναχός Χριστόφορος περί της αναχωρήσεως του οποίου σας έγραψα με το ταχυδρομείον της 21 του τρέχοντος, επιστρέψας απο την οποίαν έλαβα προς τον νομόν της Αρκαδίας διεύθυνσιν, ηλθεν εις το χωρίον αυτόν της επαρχίας Τριφυλλίας, όπου εξηκολούθησε τα κηρύγματά του, Εκείθεν δε έμελλε να μεταβή εις την πόλιν Κυπαρισσίαν, Γράφω σήμερα προς τον Επαρχον Κον Γκούστην δια να συνεννοηθή μετά του εκείσε Εκκλησιαστικού Τοποτηρητού, και να προσπαθήσωσιν αμφότεροι με τρόπον επιτήδειον δια να μην εξακολουθήση και εις την επαρχίαν εκείνην τα κηρύγματά του, διαφθείρων και εκεί τας συνειδήσεις του όχλου, Τας συναγείας των κηρυγμάτων του τας βλέπομεν ου μόνον εις τα Σχολεία ως επισήμως ανέφερον, αλλά και εις τα Δικαστήρια όπου οι μάρτυρες αποποιούνται τον όρκον, Ο Εκκλ. Τοποτηρητής Ακαδεχάιμονος ελθών ως επληροφορήθη ενταύθα το εσπέρας της 21 ανεχώρησεν την πρωίαν της επιούσης δια το Νησίον χωρίς να τον ίδωμεν, πηγαίνει αναμφιβόλως να εύρη τον Μοναχόν καθ' ην φέρει εντολήν της Ιερής Συνόδου ως μοι εγράψατε.

Επισημειούμαι με το ανήκον σέβας

Ο υμέτερος

Γ. Ροντόπουλος

Εν Καλάμαις τη 24 88ρίου 1851

Τη 24 Σεπρίου 1851 Κυπαρισσία

.....
 Ενώ υμεις τον αγιον Πατέρα ενομίζατε ωδεύον τα πέραν των ορίων του Νομού, καθ' οδόν επληροφορήθην οτι ευρίσκεται εις το χωρίον Αετός,σήμεραν ευρίσκεται εις το χωρίον Ραντοπούλου και περιμένεται σήμεραν ή το πολύ αύριον ενταύθα συνοδευόμενος και απο τον Πρωτοσύγγελον Τοποτηρητήν μας,πληροφορούμαι οτι κηρύττει ανεδέσπερον κατά των καθεστώτων και παραιναι τους Ιερείς εις τας μυσταγωγίας των να μην μνημονεύουσι τους Βασιλείς μας ως δήθεν αλλόθρησκους και φράγκους κατά την έκφρασίν του, και οτι πρέπει να μνημονεύουσι ορθοδόξους Χριστιανούς Βασιλείς,και τα τοιαύτα. Απορία είναι πως η Κυβέρνησις δεν λαμβάνει μέτρα,ο θεός να μας φυλάτη,απο την τοιαύτην λέπραν,οι λαοί παντού τον υποδέχοντε,και μάλιστα ανέφερεν πολλάκις εις αυτούς οτι εις καμμίαν βίαν της εξουσίας δεν θέλει ενδώσει,προετοιμάζει τρόπον τινα αντίστασιν των φανατικών ανθρώπων υπερ αυτού, Τα [...] όμως και τα τοιαύτα εξακολουθούσι.....

[...] υμέτερος
 Ν.Ι.Κεπας(;))

Απο το επισυνημμένον απόσπασμα επιστολής την οποίαν χθές έλαβεν εκ Κυπαρισσίας ο Εισαγγελεός πληροφορήθην τι γράφουσιν εκείθεν περί του εκτραχηλισμού του Μοναχού Χριστοφόρου μέχρι βλασφημιών κατά του Ιερού προσώπου του Α,Μ, Εβίστασα και εγώ και ο Εισαγγελεός και ο Μοίραρχος συνελθόντες παρ'αυτά επι τούτω, να πιστεύσωμεν οτι εξετραχηλίσθη τοιουτοτρόπως ο Μοναχός, διότι μ' όλα τα άλλα ανόητα και σκανδαλώδη τα οποία ηκούσαμεν παρ' αυτού κηρυττόμενα εν Καλλάμεις, παρατηρήσαμεν οτι επρόφερε πάντοτε μετά σεβασμού το όνομα του Α,Μ, Τούτου ένεκα ο Εισαγγελεός διετάξεν καταπειγόντως τακτικήν εξέτασιν και αν βεβαιωθώμεν οτι κατήντησεν εις τοιούτον ανοσιούρημα, έπεται οτι δεν πρέπει πλέον να περιμένωμεν την εκτέλεσιν του ευσχήμου μέτρου της ανακλησεώς του εις Αθήνας δια το οποίον πηγαίνει κατόπιν του ο Επισκοπικός Επίτροπος Λακεδαιμόνος, αλλά να ενεργήσωμεν κατ' αυτού ο, απαιτεί το καθήκον, μ' όλον τον ενθουσιασμόν του όχλου όστις τον παρακολουθεί,

Εγραψα και πάλιν προς τον Επαρχον Τριφυλλίας καθώς και προς τον Επισκοπικόν Τοποτηρητήν Αμβρόσιον Ψηλογαλανόπουλον, δια να κατορθώσωσιν ώστε να μην εξακολουθήση τα κηρύγματά του εις την Επαρχίαν εκείνην μέχρις ου τον εύρη ο κατόπιν αυτού πορευόμενος Επισκοπικός Επίτροπος Λακεδαιμόνος, και προς τούτον εστειλα χθές επίτηδες πεζόν όπου τον εύρη, δια να παύση να υπάχη προς αντάμωσιν του Μοναχού και εκτελέση την Συνοδικήν εντολήν, βεβαιωθήτε οτι ο Μοναχός ούτος τον οποίον ως ένθεον παρακολουθεί ο όχλος, δύναται να καταντήση επικίνδυνος αν τον αφήσωμεν; φοβούμαι οτι δεν θα ενδόση μήτε εις την Συνοδικήν εντολήν, δια τούτο αυτό ημιτελών μέτρον πρέπει να λάβωμεν οριστικός διαταγάς, σας προσφέρω το Σέβας μου και ειμί

υμέτερος
Ραντόπουλος

Εν Καλλάμεις τη 26 θβρίου 1851

Φίλε Κύριε Ραντόπουλε!

Ευρισκόμενος ήδη εις ανάρρωσιν εκ τινος σφοδράς ασθενείας εξ ης είχαν προσβληθή πριν δώδεκα περίπου ημερών, λαμβάνω τον κάλαμον εις χείρας δια ν' απαντήσω εις την απο 24 του τρέχοντος επιστολής Σας. Προ τριών ημερών επληροφορήθην αίφνης οτι πρεσβεία εκ δεκαπέντε και επέκεινα πολιτών Κυπαρισσίας μετέβη εις το χωρίον Αετός δια να καλέση τον εκείσε ευρισκόμενον Μοναχόν Χριστόφορον να έλθη ενταύθα και πραχματικώς περι την δειλὴν της 24 επανήλθεν η πρεσβεία φέρουσα και τον Χριστόφορον, τον οποίον πλήθος λαού περίμενε και εξω της πόλεως. Μολονότι ουδέν θετικόν εχγώριζον περί του εις άλλας επαρχίας γενομένου υπ' αυτού κηρύγματος και μολατούτα εθεώρησα αναγκαίον να γενή εις τον ίδιον εμμέσως και ιδιαιτέρως παρά του Δημάρχου Κυπαρισσίας η παρηχηρήσῃ οτι εις την διδασκαλίαν ην προετίθετο να εκφωνήσῃ ως και εξεφώνησε χθές την πρωϊαν εις άκρον της κωμοπόλεως Κυπαρισσίας,ώφειλε ν' αποφύγη απο το να επεμβή εις αντικείμενα αφορώντα εν γένει την Κυβέρνησιν, και οτι εδύνατο να περιορισθῇ απλώς και μόνον εις Εκκλησιαστικά -Και τω όντι εις την διδασχὴν του αυτήν, περιορίσθη,ως επληροφορήθην παρά πολλών παρευρεθέντων εκεί,να κάμη λόγον περί αμαρτημάτων και των κολασίμων πράξεων της ζωοκλοπής και ζωοκτονίας,και να παραιτήσῃ όπως αυτός εννοεί καλητέρως την μέλλουσαν δια τους αμαρτωλούς κόλασιν. Ωμίλησεν κατόπιν και περί ορκωμοσίας,αλλά χωρίς ν' απαγορεύση τον όρκον ενώπιον των Δικαστηρίων,απεναντίας είπεν, ως με εβεβαίωσαν πολλοί,οτι οφείλουν οι προσκαλούμενοι να δέχονται και δίδουν αληθή όρκον, εμβήκεν επι τέλους εις την εξέτασιν περί της πλάσεως του πρώτου ανθρώπου,περί ψυχής ως και περί άλλων αντικειμένων,τα οποία διεπραγματεύθη ως εκ της παχυλής αμαθίας του,αθλιώτατα,κινήσας ένεκα τούτου και της οποίας έκαμε χρήσεως βαυαύσων λέξεων και εκφράσεων,τον γέλωτα εις τους νοημονεστέρους εκ των ακροώντων,αν και το πλήθος εφαίνετο ευχαριστούμενον εις τους λόγους τούτους.

Εντούτοις διαλυθείσης της συναθροίσεως και πληροφορηθείς οτι είχαν αφιχθῇ ενταύθα ο Επισκοπικός Επίτροπος Λακεδαιμόνος όστις ασθενήσας καθ' οδόν έμεινεν εν τη οικία του Ελληνοδιδασκάλου Κυπαρισσίας,απέστειλα προς αυτόν τον Γραμματέα του Επαρχείου Κον Καχυμάννην,παρά του οποίου και επληροφορήθην οτι ο Μοναχός Χριστόφορος εδέχθη την οποίαν τω ενεχείρισεν ο ειρημένος Επισκοπικός Επίτροπος διαταγήν της Ιεράς Συνόδου,αλλ' εφάνη διστάζων το να μεταβή εις Αθήνας προτείνων ως εμπόδιον την σωματικήν του αδυναμίαν και τας κακουχίας του ταξειδίου,διο και εξακολουθεί διαμένων ενταύθα και προετοιμαζόμενος να διδάξῃ εκ νέου σήμερον ενταύθα,και μετά ταύτα να απέλθῃ εις Φιλιατρά,απο οπου,ως πληροφορούμαι,ήλθον δυό ή τρείς Ιερείς δια να τον παρελάβωσι. Το κατ' εμε μη θεωρών συμφέρον το να παρεμποδίσω το εκ νέου κήρυγμα του ειρημένου Μοναχού,καθ' όσον μάλιστα συνέρρευσε ενταύθα εκ των πέριξ μερών,πλήθος λαου,προτίθεμαι να μεταχειρισθῶ έμμεσα μέσα δια να τον αποτρέψω απο του να μεταβῃ εις Φιλιατρά,και να κατορθώσω,να εξέλθῃ του Νομού Μεσσηνίας.Περί του αποτελέσματος τού επι του αντικειμένου ενεργειών μου επιφυλάττομαι να Σας ειδοποιήσω προσεχώς.

Ο Φίλος σας (υπ)

Υ.Γ. Είχον παρατώσει την παρούσαν οτε έλαβον την απο 25 του λήγοντος επιστολήν σας και,επι της οποίας θέλω σας απαντήσαι ιδιαιτέρως.

(με μολύβι η ένδειξη; Να τεθεί εις τον φάκελον του Παπουλάκη)

Σας διευθύνω έγκλειστον μίαν επιστολήν του επάρχου Κου Γκούζη και την απάντησιν του Επισκοπικού Επιτρόπου Λακεδαιμόνος, κατόπιν της προχθεσινής επιστολής μου, δια να πληροφορηθείτε οποία υπήρξαν τα κηρύγματα του Μοναχού Χριστοφόρου εις την πόλιν Κυπαρισσίας, και οποία η διαγωγή του μετά την προς αυτόν επίδοσιν της Συνοδικής εντολής, καθώς άλλοι γράφουσιν εκείθεν απειρηθή να υπάγη εις Φιλιατρά όπου τον προσεκάλεσαν, ετοιμάζεται δε να αναχωρήση δια τον Νομόν αρκαδίας ως γράφει ο υπομοίραρχος, ίσως με σκοπόν να επανέλθη εις το Καλλίον του ως γράφει ο Επισκοπικός Επίτροπος Λακεδαιμόνος, η διδασκαλία του εν Κυπαρισσία ητο περιορισμένη, φρονώ δε ως εξ αρχής έλαβον την τιμή να σας αναγγείλω ότι δεν έχονται αληθείας τα περί εκφράσεων τολμηρών κατά του προσώπου του Α.Μ., μολονότι ο Μοναχός ούτος εις τα μέρη όπου υπάρχει νοημοσύνη περιορίζει την ομιλίαν του, ενώ εις τα χωρία εκτραχηλίζεται περισσότερο ως παρατηρήθη εις τας επαρχίας Καλαμών και Μεσσηνίας, Επιφυλάττομαι να σας πληροφορήσω τα περί της αναχωρήσεως του αν την πραγματοποιήση, καθώς και τα περί του αποτελέσματος των ενεργουμένων ανακρίσεων δια τα λεχθέντα περί εκφράσεων τολμηρών,

Με το ανήκον σέβας ειμί
υμέτερος
Ραντόπουλος

Εν Καλάμαις τη 28 8βρίου 1851

Εν Κυπριασσία τη 17 Νοεμβρίου 1851

Προς την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου της Ελλάδος
Ανεχ τη 14 δεκεμβρ,51

Ελαβον ευσεβάστως την απο 31 του παρελθόντος οκτωβρίου,ως υπ' αρ-1636-επιστολήν της Ιεράς Συνόδου,δι' ης με εζητήθη να πληροφορήσω αυτήν,εις ποία πράγματα και αντικείμενα περιστρέφοντο οι λόγοι του Μοναχού Χριστοφόρου παρακολουθούμενος αυτόν,

Ο Ευπειθέστατος υποφαινόμενος περιοδεύων τα χωρία του Δήμου,έμαθεν κατά την 23- του παρελθόντος οκτωβρίου,οτι ο ειρημένος Μοναχός Χριστόφορος,εκήρυτε τον λόγον του θεου εις το χωρίον Αστόν του αυτού Δήμου,την δε επιούσαν 24- του αυτού μηνός,μαθών ουτος την εις το χωρίον ραφτοπούλου Διαιτριβήν μου,ήλθεν προς επίσκεψίν μου,συνοδευόμενος απο πλήθος λαού,συνελθόντων και των περίξ λαών,ήρχισε τον λόγον του εκτός της Εκκλησίας του χωρίου,όστις διήρκησε σχεδόν πάντα ώρας, οι λόγοι του εκφράζοντο,με τας πλέον απλουστάτας λέξεις,εις επίγνωσιν των ακροατών, αλλ' η έννοιά του εβασίζετο πάντοτε εις τας θείας γραφάς και παραδόσεις της του Χριστού ανατολικής Εκκλησίας,την προς τον Β:θρόνον αφοσίωσιν και υποταγήν,και προ πάντων κατά των σπερμολόγων καϊαφών και λουθηροκαλβίνων, Ταύτα ακούσας με την μεγαλητέραν προσοχήν,εκθέτω κατά λέξιν προς την Ιεράν Σύνοδον, αν απαντήσει ήθελεν ακούσω εναντίον και κατά των καθεστώτων,δεν ήθελεν απαντήσω την παραμικράν δυσκολίαν του να τον διακόψω κηρύττοντα-

Ευπειθέστατος Γεν:Επισκ:Επίτροπος Ναυπλίας-
Αρχιμανδ-Αμβρόσιος Ψηλογαλάκης

=====

39)Αριθ. Πρωτ,15346/Διεκπ,3491

ΟΜΟΝ 307

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Εν Αθήναις,τη 30 Νοεμβρίου 1851

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤ,ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΕΩΣ

Ελήφθη 4 108βρίου 51

Υπουργείον Εσωτερικών Διευθύνει αναφοράν του Νομάρχου Μεσσηνίας περί της κοινής ησυχίας και ασφαλείας εις τον Νομόν Μεσσηνίας,

Κύριοι

Λαβόντες γνώσιν των διαλαμβανομένων εις την παρούσαν,επιστρέφομεν αυτήν προς το Υπουργείον των Εσωτερικών κατά την αίτησίν του,

ο Υπουργός
(υπ)

Χριστοφ,

Τέσσαροι Βαγγελιστάδες ο Μάρκος, ο Ιωάννης, ο Λουκάς και ο Ματθαίος έγραψαν τον Νόμον του Θεού, και είπαν, ου μη σμύνει το όνομα Κυρίου, ούτε επι τον ουρανόν, ούτε επι της γης, ούτε στα αστέρια ούτε στο κεφάλι σου, γιατί τον Θεόν δεν τον είδες, ο ουρανός είναι ο θρόνος του Θεού, η γη είναι το υποπόδιον του Θεού, ούτε το κεφάλι σου γιατί ούτε μια τρίχα ούτε μαύρη ούτε άσπρη μπορείς να κάμης και δεν το ορίζεις, και τούτον τον Νόμον τον ακούμεν όταν λέγομεν εις την εκκλησιά το Βαγγέλιο εκ του κατά Λουκάν εκ του κατά Μάρκου, αμμ τον όρκον βρε που σας λένε οι κριτές να κάμετε εκ του κατά ποίου Νόμου είναι; σας λένε οι λογοθέτες, οι κριτές να κάνετε όρκο, μα για ρωτάτε τους τον φυλάν εκείνοι πρώτα; δεν τον φυλάν, είναι επίορκοι, Σου λένε βρε να κάμης; πες τους δεν κάνω, τι θα σου κάμουν βρε, θα σε σκοτώσουν; ας σε σκοτώσουν βρε, άλλο παραπάνω δεν μπορούν να σου κάμουν, « ου φοβηθήτε απο ανθρώποκτονίαν ανθρώπων » γιατί το κορμί μοναχά θα σκοτώσουν την ψυχήν δεν την αγγιάνε, τούτον τον Νόμον του Χριστού τον έγραψαν τέσσαροι Βαγγελιστάδες, επτά σύνοδοι Οικουμενικοί και έντεκα τοπικοί, και έντεκα μελεούνια μάρτυρες, όπου τους έλεγαν « κάμε όρκον βρε, δεν κάνω βρε » και τους εσκότωναν και είναι έντεκα μελεούνια μάρτυρες, που πέφτει απο τριάντα χιλιάδες την ημέρα, και είναι χίλια οκτακόσια πενήντα χρόνια που είναι ο Νόμος τούτος γραμμένος, αμμ ο Νόμος που σας λένε να κάμετε όρκον είναι είκοσι χρόνων μόνον, και ' κείνον τον Νόμον τον έκαμεν ο αφέντης ο Χριστός και τον έγραψαν οι Βαγγελιστάδες, οι Σύνοδοι, οι Μάρτυρες, αμμ τούτον ποιός τον έκαμε βρε; είχαμε τους Τούρκους τέσσερες εκατοντάδες και όρκον δεν κάναμε κανέναν, βρε όσοι είσαστε απο σαράντα χρόνων κι ' απάνω κάματε όρκον όταν είχαμε τους Τούρκους; (αποκρίνονται εκ του πλήθους, οχι) βρε οστε δεν κάματε όρκον, όταν είχαμε τους Τούρκους, είναι κανέναν που να μην έκαμε όρκον για είκοσι χρόνια; (αποκρίνονται εκ του πλήθους, οχι) αμμ οστε δεν εμείνατε κανέναν που είσαστε απο σαράντα χρόνων και απάνω; αμμ τούτοι που είναι μικρότεροι απο τα σαράντα πως να μη κάμουνε; γιατί που είναι ο Πατριάρχης μας, που οι αρχιερείς μας, που οι έξαρχοι, που οι Ιεροκήρυκες; ο Βασιλιάς έχει τους υπουργούς, τους αξιωματικούς, τους χωροφύλακες τους Δημάρχους, τους Επαρχους, τους Παρέδρους, αμμ ο Βασιλιάς ο Χριστός μας, που είναι οι αξιωματικοί του, που είναι σωματοφύλακές του, οι Αρχιερείς, οι Ιεροκήρυκες; εσείς οι παπάδες που είσαστε στον Κόσμον Δήμαρχοι του Θεού για τα ψυχικά, ο Δήμαρχος του Βασιλιά αφίνει το Βασιλικό Διάταγμα να του το πάρη κανείς; δεν το αφίνει, αμμ εσείς με τι χαρτί διαβάζετε; που αφήκατε το Βασιλικό Διάταγμα του Θεού το Βαγγέλιο και το επήγανε στα γυφτόσπιτα και κάνουν τους ανθρώπους να βάνουν το χέρι τους απάνω και να ορκίζονται;

Προς το υπουργείον των Εκκλησιαστικών
Περί του Ιεροκήρυκος Χριστοφόρου.

Ακόλουθα τη υπ' Αριθ. 6939 απο 11 του τρέχοντος αναφορά μου υποβάλλω
έγκλειστον αντίγραφον της σημερινής αναφοράς του εν Καλάμαις
Δημοδιδασκάλου, δια να πληροφορηθή το υπουργείον οποία επέρχονται
αποτελέσματα εκ των κηρυγμάτων του Μοναχού Χριστοφόρου, Αφου ο χυδαίος και
ασύνειδος ούτος Ανθρώπος εκφράζεται τοσούτον σκανδαλωδώς κατά της
καθιερωμένης απο την Νομοθεσίαν μας εκπαιδεύσεως, και ενισχύει δια των
ανοήτων κηρυγμάτων του την γραμματοδιδασκαλίαν του οκτοήχου και ψαλτηρίου,
αμφιβολία δεν μένει, οτι εντός ολίγου θέλουν αρχήσει όλα τα Δημοτικά
σχολεία, εαν ο Διαληφθείς Μοναχός μείνη απεριόριστος και εξακολουθήση τα
κηρύγματά του.

Αφου διήλθεν τους Δήμους Αλαχωνίας και Αμφείας, μετέβη χθές εις τον της
Βουρίας, παρακολουθούμενος απο τον όχλον, όπου επανέλαβε τα αυτά κηρύγματα με
τας αυτές αισχρολογίας, εξακολουθών μ' ετι σκανδαλωδέστερον τρόπον ν'
αναμιγνύεται και εις Πολιτικά ζητήματα, Εξύβρισεν ως έμαθον σήμερον και
πρόσωπα Σεβασμιωτάτων Αρχιερέων, Ιεροκλήρων και άλλων κληρικών, και
απεκάλεσεν εαυτόν εκ Θεού απεσταλμένον. Ο ακράτητος του όχλου ενθουσιασμός
μ' όλην την αποδοκιμασίαν των νοημόνων ανθρώπων, φαίνεται, οτι διατάραξεν το
λογικόν του ανθρώπου, ώστε ούτε τι λέγει αισθάνεται, ουδέ της επιρροής και
του αποτελέσματος των λεγομένων του εχει συνείδησιν.
Αναμένων τας περί της απελάσεως αυτού διαταγάς παρατηρώ, οτι ο περιορισμός
αυτού εις Μονήν τινά είναι κατεπείγουσα και απαραίτητος κοινωνική ανάγκη.

Ευπειθέστατος
ο Νομάρχης Μεσσηνίας
Γ. Ροντόπουλος

Δια την αντιγραφήν
Εν Καλάμαις αυθημερόν
Ο Γραμματεύς της Νομαρχίας Μεσσηνίας (υμ)

Ελαβον την απο 25 θβρίου φιλικήν επιστολήν Σας δια του επίτηδες απεσταλμένου, εξής μοι λέγεται τα περί του μοναχού Χριστοφόρου, Θθεν εις απάντησιν Σας λέγω, οτι, αφού εκ Καλαμών διήλθον, δεν Σας αντάμωσα, διότι ήκουσα οτι ο περί ου ο λόγος μοναχός διέτριβε εν τη Μονή του Βουλκάνου, και έσπευσα προς αντάμωσίν του όπως εκπληρώσω την Συνοδικήν εντολήν όσον τάχιστα, Αλλά μεταβής εις Νησίον έμαθον παρά του γραμματέως του επαρχείου απόντος του Επαρχου οτι ο μοναχός Χριστόφορος είχεν αναχωρήσει εκ Βουλκάνου και διευθύνθη προς το χωρίον Αετός της επαρχίας Τριφυλίας, συνεσκεύημεν μετά του Γραμματέως ποίαν οδόν να βαδίσω προς αντάμωσιν του περί ου ο λόγος μοναχού, εκρίναμεν λοιπόν εύλογον να μη υπάγω εις Αετόν δια να μη πάθω υπο του ανοήτου όχλου, αλλ' εις την Κυπαρισσίαν, όπου έμελε να διαβή και ο μοναχός, έφθασα οθεν την τρίτην το εσπέρας ασθενής και άχρι της ώρας κατέχομαι υπο συνεχούς πυρετού, Ο δε Άγιος Πατήρ έφθασεν ενταύθα μετά βαΐων και κλάδων την επιούσαν και επειδή δεν ηδυνάμην, ένεκα της ασθενείας, να μεταβώ εις το κατάλυμά του, τον προσεκάλεσα δια του Ελληνοδιδασκάλου Κ, Δοσιθέου Ασημακίδου Ιερομονάχου δια να έλθη όπου, εκειτόμην δια να του αναγγείλω την Συνοδικήν Σας παραγγελίαν και συνάμα να του εγχειρίσω επίσημον έγγραφον αυτής, Αλλ' ούτε εις την πρώτην, ούτε εις την δευτέραν, ούτε εις την τρίτην προσκλησίμ μου υπήκουσεν, τέλος ηναγκάσθην να τω εγχειρίσω το Συνοδικόν έγγραφον δια του μνησθέντος ελληνοδιδασκάλου, λαβών δε τούτο ο μοναχός, μεταμελήθη, φαίνεται, και ήλθεν εις την οικίαν εν η διαμένω, Τον ηρώτησα αν έλαβε το συνοδικόν έγγραφον, και μοι απάντησε ναι, Του εζήτησα το έγγραφον, μοι το έδωσε και του το ανέγνωσα διότι, ούτος, φαίνεται, δεν γνωρίζει να αναγνώση χειρόγραφα, Του ηρμήνευσα την έννοιαν του Συνοδικού εγγράφου, και τον προέτρεψα να μεταβή εις Αθήνας, Αλλά προσεποιήθη αδυναμίαν ένεκα του γήρατος ώστε δεν δύναται να μεταβή εις Αθήνας, Μεταχειρίσθην διάφορα πειστικά μέσα, αλλά δεν ηδυνήθην να τον πείσω, μοι είπε δε οτι μεταβήναι εις το καλλεϊόν του, Ενταύθα δε εκήρυξεν ο μοναχός και τη 25 και τη 26 θβρίου, αλλά εγω ασθενής ων, δεν ήκουσα την ομιλίαν του, διο δεν γνωρίζω να Σας είπω τίποτε περί των εκφράσεών του, δύσκολον δε να το πληροφορηθήτε παρά των ενταύθα αρχών, Ταύτα και ειμί ο φίλος Σας

Αρχιμανδρίτης Θ, Σασσανάς

(Επο πτω μέρος)

Προς τον Ευγενέστατον Νομόρχην Μεσσηνίας Κύριον Δ. Ραυτοήσανον.

Ες καλάμαε.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Εν Αθήναις, την 24 Ιανουαρίου 1852

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Προς το επι των Εκκλησιαστικών κτλ.Υπουργείον,
Περί του τον λόγον του θεού κηρύσσοντος μοναχού Χριστοφόρου κτλ.

Και εξ άλλων πολλών μέσων και εξ αναφοράς του κατά την επισκοπήν Τριφυλίας Γενικού Επισκοπικού Επιτρόπου επληροφορήθη η Σύνοδος, οτι ο τον λόγον του θεού κατά την Πελοπόννησον κηρύσσων μοναχός Χριστόφορος, περί ου εγένετο ήδη πολὺς λόγος, αναφανείς και κατά την επισκοπήν εκείνην, και διδάσκων, ουδέν εἶπε εἴτε κατά των καθεστώτων, εἴτε κατά τινος άλλου, εἰμὴ μόνον κατά των επιβουλευομένων την αμώμητον ημῶν θρησκείαν, εκπληρῶν την διακονίαν του ευαγγελικῶς και καρπὸν μέγαν επιφέρων ηθικόν προς τους Χριστιανούς, ὅθεν διαβιβάζει προς το Υπουργείον την αναφοράν αὐτήν του περί ου λόγος Γενικού επισκοπικού επιτρόπου, δια να πληροφορηθῇ τούτος, και πληροφορήσῃ επομένως και την Β.Κυβέρνησιν.

ο Αθηνῶν Νεόφυτος πρόεδρος;
+ο Καλαβρύτων Βαρθολομαίος

ΤΣ ο Γραμματεὺς Αρχιμανδ: Μ Αποστολίδης

Εν Ναυπλίω την 14 Μαρτίου 1852
Ο Γεν.Επισκ.Επίτροπος Αργολίδος

Περί του περιφερομένου και ήδη και κηρύττοντος Χριστοφόρου μοναχού,

Κατά χρέος μου ειδοποιώ την Ιεράν Σύνοδον δια της παρούσης μου περί του αυταπαγγέλτως περιφερομένου και ήδη (ως και πέριου εις τα λοιπά της Πελοποννήσου μέρη) και κηρύττοντος τον λόγον του Θεού Χριστοφόρου μοναχού, του κοινώς Αχιοπατέρα λεγομένου,

Ενεφανίσθη ούτος κατ' αυτάς και εις την Αργολίδα, και κηρύττοντα εις τινα χωρία του Αρχους, πανταχόθεν απεστάλησαν επιστολαί τε και επιτροπαί προσκαλούσαι αυτόν να μεταβή και εις τα μέρη των προς τούτο, και μεταβās εκήρυξε την 5 του παρόντος εις το Αρχος, την 6 εις τας Μυκήνας, την 7 εις την Ιναχίαν, την 8 εις την Μηδαίαν, την 9 εις την Πρόνοιαν του Ναυπλίου, την 10 εις τινα άλλα χωρία του αυτού Δήμου, και εις το Τολόν, και την 11 ανεχώρησε δια το Αστros, ως προσκεκλημένος και εκείθεν, Αμα ειδοποιήθη τον εκ Αρχους ερχομόν του, μετέβην και εχω εκεί, και παρευρέθην εις το κήρυγμά του, πρώτην ήδη φορά ήκουσα τον άνθρωπον αυτόν κηρύττοντα, αλλά με όλην την αμάθειάν του, και με όλον το πολύ απλούν εις τας εκφράσεις ύφος του, δεν δύναται τις να αμφιβάλλη την με θείαν έμπνευσιν, με θείον ζήλον, και με σκοπόν ωφελείας ψυχικής, διδασκαλίαν του ανθρώπου τούτου,

Το κήρυγμά του γίνεται εις όλα τα μέρη επι πλαταιών, όπου μετά κοδοнокρουσίαν συνέρχεται αμέσως ο λαός, άνδρες τε και γυναίκες, και οι πάσης ηλικίας και τάξεως άνθρωποι, και διαρκεί ο λόγος του 3 και 4 περίπου ώρας, με θαυμασίαν και σπανίαν επιμονήν τε και υπομονήν, του μεν διδάσκοντος και αντέχοντος, εν τοιαύτη ηλικία μάλιστα, των δε μετά μεχίστης σιωπής και προσοχής ακουόντων την διδασκαλίαν του,

Εις το εν Πρόνοια κήρυγμά του (ενθα εξήλθον και οι της πόλεως Ναυπλίου) παρευρέθησαν και ολαι αι Διοικητικάι και Στρατιωτικάι Αρχαί, οι καθηγηταί και οι διδάσκαλοι, και ολοι οι Δικαστικοί (εμου μόνου, ως ασθενούντος κατὰ την αυτήν ημέραν, λείποντος), και ο κόσμος ολος, μ' ολας τας απλοικάς και χυδαίικας εκφράσεις του, έμεινε κατὰ πολλά ευχαριστημένος εις το κήρυγμά του, και ήρχισαν οι πάντες ή πλείονες να συναισθάνωνται την ευατών Διαγωγήν,

Το κήρυγμά του, με διάφορα απο των Ιερών Γραφών παραδείγματα, και με καταλλήλους και επιτυχχανομένους τινας εξομοιώσεις του, περιστρέφεται εις τα ακόλουθα,

Περί αληθείας εν γένει, Περί ακριβούς Διατηρήσεως των θείων εντολών, Περί ζήλου και Διαφυλάξεως της Ιεράς ημών πίστεως, ως επιβουλευομένης πάντοτε και ήδη απο τους εχθρούς της, και να είμεθα πολλά προσεκτικοί, Περί τελείας υπακοής εις τον Βασιλέα ημών και εις την Κυβέρνησίν του, εις τας Διοικητικάς, τας Δικαστικάς, και Στρατιωτικάς αρχάς του, ως και εις τα παρ' αυτών διαταττόμενα, μέχρι θυσίας και αυτής της ζωής ημών, προς τω, «απόδοτε τα Καίσαρος Καίσαρι, και τα του Θεού τω Θεώ » κτλ, Περί των κακών, άτινα προέρχονται εκ των κομμάτων, και περί ομονοίας και αγάπης των χριστιανών, Περί των συμβαινόντων ληστειών και αδικιών, της επιστροφής αυτών, και περί αποχής του λοιπού απο των τοιούτων, Περί προσοχής, Περί νηστείας, και της πολυειδώς και πολυτρόπως απατήσεως της ήδη, Περί ελεημοσύνης ταις ιδίαις ημών χερσί το κατὰ δύναμιν, Περί όρκου, οτι, μ' όλον οτι είναι απηγορευμένος ούτος όλως απο το Ιερόν Ευαγγέλιόν μας, ημεις και ορκιζόμεθα την σήμερον, δεν φυλάττομεν και τον όρκον μας αυτόν, δεν λέγομεν και την

αλήθειαν εις τα Δικαστήρια, και γινόμεθα ως εκ τούτου και επίορκοι, και τέλος, Περί μετάνοιας, Περί εξομολογήσεως, Περί επιστροφής ημών εις, τον Θεόν, κτλ, και Περί αποχής των κακών εν γένει. Ο δε καρπός της διδασκαλίας του ανθρώπου τούτου, είναι τόσον τελεσφόρος, και τόσην πολλήν και καλήν εντύπωσιν ποιεῖ, ὥστε αυθαρεῖ μεταβάλλει και μεταφέρει ψυχὰς απολυμένας εις μετάνοιαν και εις δάκρυα κατανύξεως, οἱ δε ἄνθρωποι τὸσον πείθονται και υπακούουσιν εις τοὺς λόγους του, ὡς νὰ διδάσκωνται ἀπο Θεῖαν τινα ἀρχὴν και τόσον σέβας και υπόληψιν τῷ ἀποδίδουσιν, ὥστε μετὰ το τέλος του λόγου του, φιλοτιμούνται, τὶς πρῶτος νὰ προσπασθῇ τὴν χεῖρα του, και τὶς νὰ προφθάσῃ νὰ κόψῃ μέρος ἀπο το ράσον του, διὰ νὰ ἔχῃ αὐτὸ χάριν Σεβασμοῦ και ευλαβείας του.

Ταῦτα πρὸς πληροφρίαν και γνώσιν της Ἱερᾶς Συνόδου, και υποφαίνομαι εὐσεβᾶτως,

Εὐπειθέστατος

Ἀρχιμ. Ἰωσήφ Κωνσταντινίδης

Φίλτατοι μου Συμπατριώται,

Με μεγίστην της ψυχής μου θλίψιν παρατήρησα επί της αγοράς ημών ότι τινές εξ υμών διάκεινται ουκ ευμενώς προς τον όσιον χριστόφορον, προφασιζόμενοι ότι είπεν ότι οι λόγοι ους εγω λέγω ουκ εστιν της ημετέρας επινοίας και βεβχίως εισίν λόγοι του Ιερού Ευαγγελίου των Αγίων Γραφών.

β) Ότι είπεν, ότι ουκ ήλθον εξ εμαυτού, και βεβχίως τον διατάττει αυτός ο θεός, τουτ' εστι το ιερόν Ευαγγέλιον καθότι ουκ οιδατε ότι κατέκρινεν τον σκηνήρόν δούλον, όστις απέκρυψε το τάλλαντον εις την γην, τον διπλασιάσαντα αντέμοιψε εκατονταπλασίωνα, γ) Αναστάτωσε τους λάκωνας, αλλά γνώσατε, ω άνδρες Τριπολίται! ότι, αναστάτους εποίησαν ουχί οι μεληριτοι λόγοι του σεβαστού χριστοφόρου, αλλ' αυτοί εκείνοι ορμώμενοι απο το ευπαρχον εις αυτοús αίσθημα της ελευθερίας, και ορώντες βεβηλωμένην την τε θρησκείαν και Ελευθερίαν εφάνησαν άξιοι των προγόνων των, διότι αδελφοί, τι βλέπει τις και να μην σπαράξη η καρδιά του, και να φύγη το αίμα του, βλέπει την θρησκείαν παραμελημένην ην εστερέωσαν οι σεπτοί αποστόλοι δια των σεβαστών διδασχράτων και μυριάδων μαρτύρων επεσφράγησαν δια του αιματός των, αλλά τι λέγω; δια του Τιμίου αίματος αυτού του ιδίου πλάστου μας και θείου μας Ιησού Χριστού, και σχεδόν κλουβιζομένην αδελφοί, εγγατέλειπον το ποιμνιον, χωρίς ποιμένη εις την διάκρισιν του αιμοβόρου λύκου αυτών των Ιησουϊτών οίτινες ακταπαύστως προθυμοποιούνται όπως καταποντήσωσι την σεπτήν ορθόδοξον αποστολικήν Εκκλησίαν, βαβαί τ[], ουαί υμιν, Ιησουήται λουθηροκαλλίνιοι προτεπνάνται και λοιποί διώκται της ορθοδόξου, ματαιώς κοπιάζετε βουλευόμενοι κατά των ορθοδόξων, διότι μεθ' ημών έσεται, ο θεός και ουδείς καθ' ημών.

Ουαί υμιν διώκται της ορθοδόξου και του σεβαστού χριστοφόρου προς τι να κατατρέχεται τον ευεργέτην τούτον, της Πελοποννήσου! ή μήπως αγνοήτε ότι εις την περιήγησιν αυτού περιεστάλησαν αι ψευδορκίαι όπερ εστι το απαισιώτερον κατέπαυσαν αι ζωκλοπαί ολαι αίτινες το παν κατέστρεφον οι φόνοι αι ληστρικά συμμορία και τα παραπλήσια τούτων, τα οποία δεν ηδυνήθησαν να κατορθώσουν, ούτε οι στρατοί, ούτε τα τόσα έξοδα της Κυβερνήσεως.

Ουαί υμιν, διώκται της ορθοδόξου και του σεβαστού χριστοφόρου ινα τι φρίτταται τα ότα σας και κλείεται τους οφθαλμούς σας ώστε ακούοντες ουκ ακούεται και ορώντες ουχ οράτε, το Ευαγγέλιον το οποίον κράξη ότι, χωρίς εμου ου δύνασθαι ποιείν ουδέν και τους ψυχωφελούς και σωτηρίους λόγους του σεβαστού χριστοφόρου, όστις κράζει μεγαλοφώνως γρηγορείτε και προσεύχεσθαι ότι εν τω αδη ουκ έστι μετάνοια, ή μήπως δεν λέχει ζυρούς και γυμνούς τους λόγους του Ιερού Ευαγγελίου και των θείων γραφών;

Τινές δε μισόκαλοι εις ους κατοικεί λεγεών ακαθάρτων πνευμάτων λέγουσι ότι ούτος είναι φρενοβλαβής αλλά ω μικροί και βεβηλωμένοι εαν αυτός ην τοιούτος προς τι να συρραή τόσον πλήθος λαού, ή εαν αυτός ουδένα έβλαψε, ουδέ αδίκησε, προς τι, να κινήσαι κατά ενός φρενοβλαβούς με ολως σου τας δυνάμεις, αλλά εαν ητον τοιούτος ήθελε μνησθί απο τον λαόν ειπέ μοι λοιπόν ποία ισχυράν κατηγορίαν ευρίκεις ώστε κινήσαι εναντίον του; αλλ' ενθυμούμενος ότι κατηγορίας εύρον και αυτού του αναμαρτήτου Θεού Ιησού Χριστού σιωπά,

Αλλ' ούτος ο ολβιος χριστόφορος να το [θέλει μένει εις αιώνα αιώνων και μακαρίζεσθαι απο γεναιάς γεναιών επαναπάβηται εις τους θείους λόγους χαίρεται και αγαλιάσθαι όταν διώξουσιν υμας και είπωσιν παν ρήμα πονηρόν ψευδόμενοι ένακεν εμου και το ρητόν του Ευαγγελίου ότι, ουκ εστιν δούλος μείζων του δεσπότου ότι ει εμε εδίωξαν και υμας διώξουσι, τας ισχυράς

κατηγορίας έχουν, ότι ομιλεί κατά των λουθηροκαλβίνων, και λοιπών διώκτων, αλλ', εαν τούτο πράττει κατ' ουδέν υμας αδικεί, καθ' ότι δεν πράττει άλλο παρ' εκτός εκείνο το οποίον, προστάζει αυτό το Ιερόν Ευαγγέλιον, Μάχεσθαι υπέρ πίστεως και πατρίδος.

Ουαί υμεις γραμματεῖς και φαρισαῖοι οἵτινες τρέφεσθε με το αίμα του δυστίνου λαού, ενώ η πατρίς μας καταμαστιίζεται απο τον λοιμόν ου και πλείστοι απέθανον απο την ένδειαν, υμεις επιφορτίζεται τον λαόν με νέας φορολογίας, — όπως χορτάσετε με το αίμα των αθών την ακόρεστον επιθυμίαν σας, αλλ' έρχεται ώρα και δεν θέλει μείνει λίθος επι λίθου και δεν θέλετε εξιλεώσει τον θεόν, ουδέ με αυτό το ιδικόν σας αίμα,

Ουαί υμιν γραμματεῖς και λοιποί οι τρεφόμενοι με τας σάρκας και αίμα του δυστυχούς λαού οι διορίζοντες στρατούς εναντίον των υπέρ πίστεως μαχομένων, διότι υπαίτιοι εσθαι εις αυτόν τον ίδιον πλάσαντα χύοντες αίμα αθών αίμα χριστιανικόν η αμαρτία αυτών θέλει μένει επι τας κεφαλάς και τα τέκνα υμών. Ουαί υμεις γραμματεῖς και οι ροφόντες αίμα χριστιανικόν πως αποτολμάτε ω βέβηλοι και μεμυασμένοι να κινήσεται πόλεμον κατ' αυτής της θρησκείας ουκ οἶδατε ότι το θρησκευτικόν αίσθημα είναι προσκεκολλημένον με τα σπλάχνα του ανθρώπου δια στενής ταινίας και η παραμικρά παραβίασις δύναται να συνταράξη το παν καθώς πολλά σμικρός σπυνθήρ πεσών επι πυροκόνεως δύναται να ανατρέψη το παν,

Δεν σας αρκεί η τσαχύτε υπομονή του λαού ώστε πάντοτε πληρόνωντες φόρους το Ταμείον ευρίσκεται αιωνίως κενόν ως τον τετριμένον πηθόν των δαναΐδων, δεν σας αρκεί η τσαχύτε σπατάλη του δημοσίου πλούτου η χαλάρωσις της τε θρησκείας μας και ελευθερίας αλλὰ θέλετε πολεμείν και αναφανδόν, Δράξασθαι παιδείας μήποτε οργισθή Κύριος και απολείσθαι υμεις εξ οδού δικαίας, Αλλ' ουκ εστι καιρός ω άνδρες Τριπολίται ινα μακρολογώμεν αλλ' όλοι ομοφρόνως μια τη φωνή και καρδιά εὔξασθαι εις τον πολυεύσπλαχνον θεόν υπέρ της συγχωρήσεως αυτών των διώκτων της ορθοδόξου και βοηθωμεν άφες αυτοίς πάτερ ότι ουκ οἶδασι τι ποιούσι κατά το θέιον ρητόν, όπως ανοίξωσι τους οφθαλμούς των, όπως ίδωσι τα καλά έργα ημων και δοξάζωσι τον πατέρα και υμεις μισθόν παρά του υψίστου έξεσθαι,

Μωρά τε καν' είπον παύω αφήνων ημας όπως κρίνητε και περί των λοιπών ορθώς και μένω ο αμαρτωλός αδελφός σας εξ ε συνιστάμενος απο χούν και πνεύμα ως και πάντες υμεις,

Προς το έντιμον και φιλελεύθερον κοινόν Τριπόλεως

Οτι ακριβές αντίγραφον εκ του κατασχεθέντος πρωτοτύπου

Εν Τριπόλει 16 Μαρτίου 1852

Ο Υπογραμματεὺς της Νομαρχίας Αρκαδίας

Τρ. Ευθ. Ταρπακόπουλος

Προς την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου της Ελλάδος
Αναγλ. τη 19 μαρτίου 52

Ο ευσεβήστως υποφαινόμενος, αναφέρω, ότι συνεπεία των απο 24 7βρίου Π.Ε. και υπ' αριθ 1466 Συνοδικής Διαταγής, μετέβην εις Καλάμας κατά την 11 Οκτωβρίου προς συνέντευξιν του μοναχού Χριστοφόρου, ινα διακοινώσω προς αυτόν, οσα παρά της Ιεράς Συνόδου διαταχτόμην, και δεύτερον πάλιν συνεπεία Συνοδικής Διαταγής, μετέβην εις Κυπαρισσίαν κατά την 22 Οκτωβρίου δια να επιδώσω το προς τον ειρημένον Χριστόφορον Συνοδικόν Γράμμα, και προτρέψω αυτόν όπως συμμορφωθή με το περιεχόμενον του γράμματος. Εις την πρώτην εκ Σπάρτης εις Καλάμας μετάβασίν μου, και της εκείθεν επανόδου μου παρήλθον ημέραι τέσσαρες, εις την δευτέραν εκ Σπάρτης εις Κυπαρισσίαν μέχρι της επανόδου μου ημέραι 47 ητοι απο την 22 Οκτωβρίου μέχρι της 8 Δεκεμβρίου. Η χρονοτριβή αύτη εγένετο ένεκα της επισημειωθείσης μοι καθ' οδόν ασθενείας. Εις τας δυο ταύτας οδοιπορίας ηναγκάσθην να δαπανήσω δραχ. πεντακοσίας δέκα, και λεπτά δέκα, αριθ 510,10 και τούτων αι μεν 418 σημειούνται εις τα εσωκλείστως πέντε αποδεικτικά αι δε 92 εις τον υπ' εμου εσωκλειστον κατάλογον.

Τας δαπανηθείσας ταύτας δραχμάς εις τας αποστολάς παρακαλώ την Ιεράν Σύνοδον, ινα λάβη πρόνοιαν όπως μοι αποδοθώσι, τας δαπανηθείσας δραχμάς δεν ήθελον ποτέ απαιτήσει, εαν το πλείστον τούτων δεν ήσαν εκ δανείου ειλημμένα.

Είναι αληθές αγία και Ιερά Σύνοδος, οτι ποιμένω εκκλησιαστικώς εκτεταμένην Επισκοπήν, αλλ' εκ ταύτης μόλις απολαμβάνω τα με πολλήν οικονομίαν και γλισχρότητα απολύτως αναγκαία έξοδα μου, διότι εκ των κανονικών λαγομένων δικαιωμάτων ουδ' οβολόν λαμβάνω και τούτο πέποιθα, οτι γινώσκει η Ιερά Σύνοδος.

Ευέλπισ ων εις την δικαίαν μου αίτησιν υποσημειούμαι ευσεβήστως,

Ο Ευπειθέστατος

Αρχιμανδρίτης Διονύσιος Σακανάς

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ,

Εν Αθήναις, την 20 Μαρτίου 1852

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Προς το επι των Εκκλησιαστικών κτλ. Υπουργείον,
περί δαπάνης κτλ.

Μαθούσα η Σύνοδος κατά τον Οκτώβριον 5 Παρελθόντος έτους, ότι ο κατά την Μεσσηνίαν περιφερόμενος και Διδάσκων τον λαόν μοναχός Χριστόφορος παρέκλινε του καθήκοντος, καταφερόμενος κατά των Αγγλων κτλ. εκρίνε τότε, κατά την αξίωσιν του Υπουργείου, ινα διατάξη τον κατά την Λακωνίαν Γενικόν Επισκοπικόν Επίτροπον, όπως απέλθη προς αυτόν, όπου και αν εύρη αυτόν, και τον αποτρέψη εν ονόματι της Συνόδου απο του να κάμνη χρήσιν ή των Αγγλων ή άλλου τινός έθνους ονόματος κτλ. περιοριζόμενος ακριβώς εις την ευαγγελικήν διδασκαλίαν προς τον λαόν, μη προθέντος δε, να επιδώση αυτό το προς αυτόν έγγραφον της Συνόδου, δι' ου προσεκαλείτο ευφήμως, ινα μεταβή εις Αθήνας, ούτος απελθών εις Καλάβρας, και εκ Καλαμών εις νησίον και εις άλλα μέρη της Μεσσηνίας, μόλις προλαβών, εύρεν αυτόν κατά την Κυπαρισσίαν, εκπληρώσας κατ' ακρίβειαν το προς την αποστολήν αυτήν χρέος του, αλλ' εκ της απο τόπου εις τόπον μεταβάσεως του μέχρι Κυπαρισσίας επήλθεν αυτό ασθένεια βαρυτάτη, και μόλις διασωθείς αυτής, επανήλθεν εις την έδραν του και επειδή κατά την αποστολήν του αυτήν εδαπάνησεν εξ' ιδίων του εις αχώρα και λοιπά της ασθενείας του έξοδα δραχμάς πεντακοσίας δέκα και λεπτά δέκα (510,10) εξήτησεν ηδη αυτός δι' αναφοράς του παρά της Συνόδου, Όθεν αυτή κρίνει εύλογον, ινα διαβιβάση προς το υπουργείον την αναφοράν αυτού μετά των εν αυτή δικαιολογητικών εγγράφων εις πρωτότυπον, παρακαλούσα αυτό, ινα διατάξη, όπως πληρωθώσιν αυτό αι δραχμαί αύται, ως δικαιολογημέναι.

το Αθηνών Νεόφυτος Πρόεδρος;

το Κυκλάδων Δανιήλ;

το Καλαβρύτων Βαρθολομαίος

ΤΣ ο Γραμματεύς Αρχιμανδ; Μ Αποστολίσης

Προς την Ιεράν Σύνοδον
επὶ του αρ. 2125 περί πληρωμῆς ἐξόδων οδοιπορικῶν κλπ. του Επισκοπικοῦ
Επιτρόπου Διονυσίου Σατανά.

τῇ Μαρτίου 1852 Ἀθήναι

Επὶ τῇ αἰτήσῃ της Ιερᾶς Συνόδου 20 του παρόντος μηνὸς ἀποστέλλεται
ἐγκλειστον ἐνταῦθα το ὑπ' αρ. ... χρηματικὸν ἐντάλμα, δια νὰ πληρωθῇ ἀπο το
Ταμείον Λακεδαιμόνος, ὁ κατὰ τὴν Λακωνίαν Γενικὸς Επισκοπικὸς Επίτροπος
Κύριος Διονύσιος Σατανάς τὰ παρ' αὐτοῦ γινόμενα ἐξόδα οδοιπορίας κλπ δια
τὴν ἀποστολὴν του πρὸς εὐρεσὶν του Μοναχοῦ Χριστοφόρου,
Τὰ ἀνωτέρω ἐξόδα συνίστανται κατὰ τὰς υποβληθείσας ἀποδείξεις εἰς Δρχ.
509,/00, καὶ οὐχὶ εἰς Δρχ. 510,10/00, ὡς διαλαμβάνει το ἐγγράφον της Ιερᾶς
Συνόδου.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Εν Αθήναις, την 20 Μαρτίου 1852

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Προς το επι των Εκκλησιαστικών κτλ. Υπουργείον.
Περί του μοναχού Χριστοφόρου κτλ.

Ότε ο περί ου ο λόγος μοναχός χριστοφορος κατά τον Νοέμβριον παρελθόντος έτους ως γινώσκει το Υπουργείον, προσεκλήθη ευφώνως ινα μεταβή εις Αθήνας ένεκα των διατρεξάντων τότε υπ' αυτού δια της προς τους λαούς διδασκαλίας του, δεν μετέβη, προτείνας εις τον επι τούτω αποσταλέντα παρά της Συνοδου το γήρας του και το ασθηρόν του χειμώνος, αλλ' απήλθε κατ' ευθείαν εις το ησυχαστήριον του, και ην εκει εφησυχάζων, αίφνης δε πληροφορείται η Σύνοδος δι' αναφοράς του κατά την Αρχολίδα Γενικού Επισκοπικού Επιτρόπου, οτι ούτος εξήλθεν εκ νέου εις το κήρυγμα άνευ τινός εκκλησιαστικής αδείας, και ευρίσκεται ηδη κατά τον νομόν εκείνον, διδάσκων τον λαόν τα προς σωτηρίαν αυτού, Όθεν κρίνει εύλογον η Σύνοδος, ινα διαβιβάση προς το Υπουργείον την αναφοράν αυτήν του γενικού επισκοπικού επιτρόπου εις πρωτότυπον, και επομένως ερωτήται το υπουργείον, εαν νομίζει, οτι πρέπει να ενεργηθή τι περί τούτου, ινα και η Σύνοδος ενεργήση τα εις αυτήν ανήκοντα.

+ο Αθηνών Νεόφυτος Πρόεδρος:

+ο Κυκλάδων Δανιήλ

+ο Καλαβρύτων Βαρθολομαίος

ΤΣ ο Γραμματεός Αρχιμανδ: ΜΑρστωλίδης

Εν Αθήναις τη 25 Μαρτίου 1852
Περί του μοναχού Χριστοφόρου

Θεωρ. 27 Μαρτίου 52
Προς τον Νομάρχην Αργολίδος και Κορινθίας

Πληροφορηθέντες, ότι ο προ πάντε ήδη μηνών αποσυρθείς εις το ησυχαστήριον αυτού μοναχός Χριστόφορος αίφνης εξήλθεν εκ νέου εις το κήρυγμα του θείου λόγου και περιέρχεται κηρύττων εν τῷ Νομῷ του οποίου προϊστάσθε, Σας προσκαλούμεν να μας αναφέρετε εαν αυθορμήτως προσήλθεν, ἢ προσκεκλημένος και παρά τινος Αρχῆς. Περί τίνων πράγματεύεται εν ταῖς ομιλίαις αυτού εαν ο λαός τον ακροάται ασμένως, εαν οι λόγοι του φέρωσι καρπόν, Εκ διαλειμμάτων δε θέλετε μας αναφέρει τα κατ' αυτόν, προσέχοντες μήποτε αι έρευναί Σας κινήσωσι την κοινήν περιέργειαν,
Περιμένομεν ὅσον το δυνατόν ταχέως τας περί τούτου πληροφορίας υμῶν,

ο Υπουργός (υπ)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ.

Προς το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών

Εμάθομεν Κύριε Υπουργέ, ότι ο γνωστός Ιεροκήρυξ Χριστόφορος μεταβάς εις Σπέτσας εκτός των άλλων παραλοχισμών ους παρενείρεν εις τας ομιλίας του έλαβεν ως κυριώτερον θέμα αυτών, Αον) να κατακρίνη την Νομοθεσίαν μας, ως αντιχριστιανικήν δέθεν, και ως τείνουσαν εις εκφύλισιν των ηθών δια της καθιερωμένης ορκωμοσίας, την οποίαν απολύτως απαχόρευσεν, Βον) Τα Αλληλοδιδασκτικά σχολεία ονομάζει σχολεία του Σατανά, και συνιστά ως προτιμώτερα τα λεγόμενα Κοινά, όπου διδάσκαται η Οκτώηχος και το Ψαλτήριον, τα οποία κατ' αυτόν πρέπει να ήναι η πρώτη τροφή των μαθητιώντων παιδων γον) Τα ατμόπλοια και τας αμαζας, τα οποία άρματα του Διαβόλου απεκάλεσεν, Δια των απο 29 Οκτωβρίου και 12 Δεβρίου Π.Ε, υπ' αριθ. 17918 και 20051 εγγράφων μας, Σας εγνωστοποιήσαμεν Κύριε Υπουργέ, οποίον αποτέλεσμα είχε παραγάγει η διδασκαλία του Ιεροκήρυκος τούτου τουτέστιν, ότι ως εκ του φόβου προς τον Ορκον, τον οποίον αι διδασκαλίκαι του μοναχού αυτού ενέπνευσαν, παρεκινήθησαν οι κατά τον Δήμον Λεύκτρου Ιερείς ν' αρνηθώσι το καθήκον του να παρασταθώσι εις την Ορκωμοσίαν των μελών του Δημοκρασιακού συνεδρίου, το οποίον επρόκειτο να συνέλθη επ' εκλογή των δια τας θέσεις Δημάρχου και Παρέδρων υποψηφίων.

Αι ληφθείσαι ήδη πληροφορίαι περί των νεών κηρυγμάτων αυτού μας πείθουσιν, ότι οφείλει η Κυβέρνησις να λάβη κατά του ανθρώπου τούτου μέτρον τι σπουδαίον και οριστικόν, μη ανεχομένη να κηρύττονται λόγοι αντιβαίνοντες εις τα καθεστώτα καταστρέφοντες πάσαν ιδέαν πολιτισμού, και απάδοντες όως εις το υψηλόν του Ιεροκήρυκος έργον, το οποίον πρέπει να εχη βάσιν την αληθή διδασκαλίαν της αγίας και Ιεράς ημών πίστεως, και να συντελή εις την στήριξιν των καθεστώτων την εμπύχωσιν της προς τους Νόμους υπακοής και την προς τα καλά, και του πολιτισμού κλίσιν του Ελληνικού λαού, Το μέτρον τούτο ανήκει μεν εις υμας Κύριε Υπουργέ, να λάβητε συνεννοούμενοι μετά της Ιεράς Συνόδου, αλλ' έχομεν και ημεις καθήκον ν' απαιτήσωμεν την ταχείαν αυτού ενέργειαν, υποχρεούμενοι απο τον Νόμον να φροντίζομεν υπέρ της κοινής ησυχίας και ασφαλείας του Κράτους υπέρ της διατηρήσεως και αναπτύξεως του πολιτεύματος αυτού, και υπέρ της ηθικής και υλικής αναπτύξεως των πολιτών, Το εφ' ημών φρονούμεν ότι ου μόνον, πρέπει ν' ανακληθή ενταύθα αμέσως ο μνησθείς Ιεροκήρυξ, και ν' απαχоруευθή εις αυτόν του να επανέλθη πλέον και να κηρύττη, αλλά και να σταλώσιν εις οσα μέρη του Κράτους μετέβη ούτος Ιεροκήρυκες συνετοί και πεφωτισμένοι ινα ουδετερώσωσι τα εκ των διδασκαλιών αυτού αποτελέσματα.

Το πράγμα, ως βλέπετε, Κύριε Υπουργέ, είναι μαχίστης σπουδής άξιον και είναι αναγκαιότατον να σπεύσητε να προλάβητε το σκάνδαλον καθ' ην στιχημήν μάλιστα κατατρυχώμενοι υπο της σιτοδείας οι κάτοικοι, σιμμά των υλικών βοηθημάτων, τα οποία προσπαθή η Κυβέρνησις να τους χορηγή έχουσιν ανάγκην παρηγόρου διδασκαλίας και ενισχύσεως προς την τάξιν, Παρακαλούμεν υμας Κύριε Υπουργέ, να ευχαρεστηθήτε να μας κοινοποιήσετε τάχιστα τα μέτρα, τα οποία ηθέλατε λάβει περί τούτου.

Εν Αθήναις την 2 Απριλίου 1852

Ο Υπουργός Α.Σ. Δανόπουλος

Περί των διδασκαλιών του Ιεροκήρυκος Χριστοφόρου

Τη 3 Απριλίου 52 Αθήναι

Προς την Ιεράν Σύνοδον,

επι του αρ.2125 περί οδοιπορικών εξόδων του Επισκοπικού επιτρόπου Διονυσίου Σασανά,

Θεωρ. 3 Απριλίου 52

Η Ιερά Σύνοδος δια του εγγράφου της της 20 του παρελθόντος Μηνός Μαρτίου ητήσατο να πληρωθώσιν εις τον κατά την Λακωνίαν Γεν.Επισκοπικόν Επίτροπον Κύριον Διονύσιον Σασανάν δραχμί μεν 92,, ως οδοιπορικά έξοδα της προς αντάμωσιν του Μοναχού Χριστοφόρου αποστολής του, και δραχμαί 418,, ως έξοδα ασθενείας αυτού και του ανηψιού του Κωνσταντίνου, όλον δραχμαί 510,10/00, μολονότι δε εκ των αρχείων του Υπουργείου δεν εξάγεται, ότι η προκειμένη αποστολή εγένετο κατά προηγουμένην διαταγήν του Υπουργείου, μολαταύτα το καλόν της αποστολής αυτής αναγνωρίζοντας, γνωστοποιούμεν εις την Ιεράν Σύνοδον εις απάντησιν του ρηθέντος εγγράφου της, ότι εκ των ζητουμένων εξόδων μόνον των δραχμών 92,, ως οδοιπορικών εξόδων, δυνάμεθα να διατάξωμεν την πληρωμήν, και τούτων τότε, όταν μας υποβληθή τακτικός λογαριασμός, συνωδευμένος κατά τους λογιστικούς τύπους με τ' απαιτούμενα δικαιολογητικά έγγραφα,

των δε λοιπών δραχμών 418,, ως εξόδων ασθενείας του διαληφθέντος επισκοπικού Επιτρόπου και του ανηψιού αυτού, δεν δυνάμεθα να διατάξωμεν την πληρωμήν, ως μη προβλέποντος περί τοιούτων εξόδων του προϋπολογισμού του υπ' ημών Υπουργείου,

Επιστρέφονται δια ταύτα τα εις ημάς υποβληθέντα αποδεικτικά πληρωμής, δια να εκδώση η Ιερά Σύνοδος τας ανηκούσας διαταγάς.

Ο Υπουργός (υπ) εκλ.

Εν Αθήναις τη 3 Απριλίου 1852

Προς την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου,
Περί του μοναχού Χριστοφόρου

Θεωρ. 3 Απριλίου 52

Εκ του Συνοδικού εγγράφου της 30 του παρελθόντος μηνός είδομεν μ' απορίαν αμα και θαυμασμόν, ότι, ο μοναχός Χριστοφόρος, παρά της Ιεράς Συνόδου κατά μήνα οκτώβριον του παρελθόντος έτους παραγγελθείς ινα προσέλθη ανευ αναβολής εις Αθήνας, ένεκα των τότε διατρεζάντων κατά την εν Μασσηνία διδασκαλίαν αυτού, και μη προσελθών προφάσει του γήρως της χειμερινής ώρας του χρόνου, αλλ' απελθών κατ' ευθείαν εις το ησυχαστήριον του ινα εφησυχάζει και καθά υπεσχέθη εις τον επι τούτου αποσταλέντα παρά της Ιεράς Συνόδου, αίφνης, κατά ιδίαν βούλησιν και αρέσκειαν, εν αγνοία της Ιεράς Συνόδου εξήλθεν εκ νέου απο τον τόπον της ησυχίας του προς το κήρυγμα ανευ εκκλησιαστικής τινος αδείας, και διελθών το Αργος την Ναυπλίαν και τας Σπέτσας έφθασεν ήδη, ως πληροφορούμεθα εις την Κυνουρίαν.

Η πράξις αύτη του μοναχού Χριστοφόρου, και εκκλησιαστικώς και πολιτικώς θεωρουμένη, είναι επιλήψιμος, διότι πρώτον μεν έδειξε προφανώς απειθεία εις την πρόσκλησιν της Ιεράς Συνόδου του Βασιλείου, δεύτερον δε εμεύσθη διττώς: α) διότι αντί να διαμένη εφησυχάζων ως υπεσχέθη, εξήλθεν ιδιορύθμως προς το κήρυγμα και β) εαν το γήρας εκώλυεν αυτόν τότε να προσέλθη όπου προσεκληθή, το γήρας αυτό ήθελε τον κωλύσει απο της νέας επιπόνου περιοδείας του και εαν ο χειμών τότε τον εμπόδιζε να εκτελέση την Συνοδικήν παραγγελία, ώφειλεν, αμα εξελθών της κέλλης του, να οδεύση κατ' ευθείαν όπου ητο προσκεκλημένος, και ουχί να περιοδεύη κατά βούλησιν.

Τας παρατηρήσεις ταύτας εκρίναμεν δέον να κάμωμεν εις την Ιεράν Σύνοδον προς απάντησιν επι του προμνησθέντος Συνοδικού εγγράφου, διότι και δια την αξιοπρέπειαν του Σ, τούτου Σώματος της ανοχής του οποίου έδειξεν οτι καταφρονεί ο περί ου πρόκειται μοναχός, και δια την ασύμφωνον προς τον σκοπόν του κηρύγματος του θείου λόγου διαγωγήν αυτού του μοναχού (διότι πως είναι δυνατόν να λογισθή παρά παντός του νούν έχοντος συνεπής και ο εξ ενός μεν παραγγέλων το « πείθεσθαι τοις ηγουμένοις και τοις άρχουσιν » εξ ετέρου δε απειθών εις την παραγγελίαν της Ανωτάτης εκκλησιαστικής Αρχής) η Βασιλική Κυβέρνησις δεν θεωρεί ούτε έλλογον ούτε ευπρεπές το να εξακολουθή ο τοιούτος άνθρωπος το κήρυγμα της ευαγγελικής διδασκαλίας, το οποίον εις μόνους τους αξίους και « δυνατούς έργω και λόγω » πρέπει να εμπιστεύεται. Ενταύθα του λόγου γενομένου, λαμβάνεται σπουδαιότατον έγγραφον παρά του Υπουργείου των Εσωτερικών, περί αυτής ταύτης της υποθέσεως πραχματευόμενον, εγκλείομεν αυτό προς γνώσιν της Ιεράς Συνόδου. Εξ αυτού η Ιερά Σύνοδος θέλει ιδει εις πόσους και ποίους παραλογισμούς και ουτοπίας εξόκειλαν ο μοναχός Χριστόφορος εις τας εν Σπέτσας προσφάτως ομιλίαις του. Ταύτα προς τοις άνωθι εκτεθώσιν αποτελούσι κατά την γνώμην ημών εν σύνολον, άξιον σπουδής μεγίστης και σκέψεως εμβριθεστάτης, εν μόνον μέσον εις το ν' αρθή εκ μέσου παν σκάνδαλον θεωρούμεν και τούτο δεν διστάζωμεν ν' ανακοινώσωμεν δια του παρόντος εις την Ιεράν Σύνοδον; την απαγόρευσιν του κηρύγματος του θείου λόγου απο τον περί ου ο λόγος μοναχόν χριστόφορον και τον τούτου περιορισμόν εις μονα τα χρέη του μοναστικού επαγγέλματος, ητον δε και την αξίαν εις τας προεκτεθείσας πράξεις του πειθαρχικήν ποιινήν οποίαν η Ιερά Σύνοδος ήθελε κρίνει κατάλληλον προς σωφρονισμόν και παραδειγματισμόν. Της περί του προκειμένου διασκέψεως παρακαλούμεν την Ιεράν Σύνοδον να επιληφθή αμα μετά την παραλαβήν της παρούσης και άνευ της ελαχίστης αναβολής. Την δ' απόφασίν της παρακαλείται να ανακοινώση εις ημάς

καταπειχόντως, ινα εκ συμφώνου η τε Εκκλησιαστική και η Πολιτική Αρχή
ενεργήσωσι καταλλήλως εις την σπουδαίαν ταύτην υπόθεσιν το καθήκον αυτών.
Περιμένομεν εντός της αύριον την προς ταύτα απάντησιν της Ιερής Συνόδου, με
την επιστροφήν του εγκλείστου,

ο Υπουργός (υπ) εκλ.

Εν Ναυπλίῳ τῇ 4 Ἀπριλίου 1852

Πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν ἐκκλησιαστικῶν

Επὶ τῆς ἀπὸ 25 Μαρτίου ὑπ' ἀριθ. 1112 Διαταγῆς του.

Περὶ τοῦ μοναχοῦ Χριστοφόρου

Ὁ Μοναχὸς χριστόφορος εἰσῆλθεν αὐθόρμητως ἐντὸς τοῦ Νομοῦ τούτου κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος Μαρτίου, καὶ ἐνεφανίσθη εἰς Ἀρχὸς ὅπου ὠμίλησεν ἐπὶ πολλὰς ὥρας ἐν τινὶ πλατείᾳ συρρεῦσαντος μεγάλου ἀριθμοῦ κατοίκων, τὴν 9 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς μετέβη εἰς Ναύπλιον καὶ διαμείνας εἰς τὸ προάστειον τῆς Προνόιας ὠμίλησεν ἐν τῇ αὐτῇ πλατείᾳ ὅπου συνηχθέντες οἱ κάτοικοι τοῦ Πρασταίου καὶ οἱ πλείστοι τῆς πόλεως Ναυπλίου, οἱ μὲν εἰς διὰ τὴν προπορευθεῖσαν ἐπ' ἀγιότητι φήμην τοῦ κήρυκος, οἱ δὲ ἐκ περιεργείας παρευρέθησαν δὲ καὶ ὅλοι σχεδὸν οἱ υπάλληλοι, καὶ ἀκούσαμεν ἐφ' ἱκανὴν ὥραν τὸν αὐτοσχέδιον τούτον ἱεροκήρυκα, λαβόντα ὡς θέμα τὴν ἐρμηνεῖαν διαφόρων τεμαχίων τοῦ ἱεροῦ Ευαγγελίου, ἐξετάσθη εἰς τὰ περὶ νηστείας περὶ τῆς ἐκ τοῦ παραδείσου ἐξόδου τοῦ Ἀδὰμ, περὶ κολάσεως περὶ καθαριότητος τῶν ηθῶν περὶ ἀποχῆς ἐκ τῶν κλοπῶν κτλ., ὅλα δὲ ταῦτα ἀνωμάλως ἐρριμένα ἀνευ σειρᾶς ἰδεῶν καὶ τῆς ἐξαγωγῆς ὑγιῶν συμπαρασμάτων πρὸς διδασκαλίαν τῶν χριστιανῶν, ἀμαθῆς δὲ ὡν καὶ μὴ εἰδὼς τὰς ἱερὰς γραφὰς οὐδέ κατανοήσας ὄντως τὴν ἀληθὴ ἐννοίαν τῶν μερῶν τὰ ὁποῖα ἀνέγνωσεν ἢ ἤκουσεν ὡς συνήθως λεγόμενα εἰς τὰς μονὰς καὶ τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας, δὲν ἐδίδεν ἐνίστε εἰς αὐτὰ ἀποχρώσαν ἐξηγήσιν, ἐν γένει αἱ ἐκφράσεις αὐτοῦ εἴτε ἐξηγούντος ἱερὰ καίμενα εἴτε παρεμβάλλοντος ὅρους ἢ ἀγίων ἐντολᾶς ἢ ἀπειλᾶς, ὑπῆρξεν λίαν χυδαῖος καὶ ὑβριστικὸς σχεδόν, ὅλος δὲ ἀπρόσεκτος ἐφάνη εἰς τὰς περὶ καθαριότητος ηθῶν παρρηγελίας καὶ διδασκαλίας αὐτοῦ, παρεμβαίνων με φράσεις πολλὰ ἀπρεπεῖς, εἰς τὰ περὶ συζυγικῶν σχέσεων κτλ., ἡ ομιλία αὐτοῦ διήρκεσε τέσσαρες ὥρας, ἂν καὶ ἡ ἡμέρα ἦτο ψυχρὰ καὶ λεπτὴ βροχὴ παρηνόχλει τὸ πολυἀριθμὸν ἀκροατήριον, τὸ ὁποῖον καὶ βαθμυδὸν πλαττούτο, ὅταν δὲ ἀποπερατώσας τὴν ομιλίαν αὐτοῦ κατέβη τοῦ ἀνεγερθέντος δι' αὐτὸν βήματος καὶ συσφιγγομενος ἐσπευδεν [νὰ ἀποκόψῃ τμήμα τοῦ μαλίνου ἐπενδύτου αὐτοῦ, ὥστε μετ' ὀλίγου τὸ πλείστον αὐτοῦ ἀπεκόπη, καὶ οἱ περιεστώτες ἀκροαταὶ στρατιῶται κατόρθωσαν νὰ ἀνοίξωσι τὸ πλῆθος διὰ νὰ διευκολυνθῇ ὁ κήρυξ εἰς τὴν οἰκίαν του, τῇ ἐπαύριον ἀνεχώρησε διὰ τὴν Κυνουρίαν καὶ τὴν μεγάλην ἐβδομάδα μετέβη εἰς Σπατάς, ὅπου ὠμίλησεν κατὰ τὸ σῶνθηες, ἡ δὲ ομιλία αὐτοῦ ἔφερεν θετικὸν ἀποτέλεσμα, διότι διάφορα ἱερὰ σκευῆ διὰ ἐκκλησιῶν τὰ ὁποῖα ἐσυλλέγησαν προ τινῶν ἡμερῶν, ἐκεῖσε, καὶ διάφορα ἄλλα κλαπέντα προ πολλοῦ εἶδη εὐρέθησαν μετὰ τὴν ομιλίαν αὐτοῦ, ἐρριμένα, ἤδη ἀγνοούμεν εἰς ποῖο μέρος εὐρίσκεται, πιθανῶς ὅμως διεωθύνθη εἰς Τροιζηνίαν καὶ Ἑρμιονίδα. Οἱ κάτοικοι τῆς Ναυπλίας καὶ ἐν γένει τῆς Ἀργολίδος δὲν ἐδείξαν ὡς πρὸς τὸν μοναχὸν τούτον φανατισμὸν καὶ ἀπερίσκεπτον ὑπὲρ αὐτοῦ περὶ ἀγιότητος πεποίθησιν, καὶ ἂν ἐξαίρεσωμεν τὴν ἀποκοπὴν τοῦ ἐπενδύτου του καὶ, τούτο ἰσως κατὰ μίμησιν μᾶλλον τῶν κατοίκων ἄλλων ἐπαρχιῶν, αἱ περὶ αὐτοῦ κρίσεις ἐφάνησαν διάφοροι καὶ μέχρι τῆς τελευταίας τοῦ λαοῦ τάξεως, καθόσον ἠδυνήθημεν νὰ ἀκούσωμεν ὁ μοναχὸς οὗτος εἶχε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ κατασταθῇ ὠφέλιμος καὶ εἰς τούτῳ ἀπέβλεπεν ἡ ἐπιχείρησίς του ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ὁ σκοπὸς οὗτος ἐν μέρει ἐξεπληρώθη, διότι αἱ περὶ ἀποτροπῆς τῶν χριστιανῶν ἀπὸ τὰς κλοπᾶς καὶ ἀδικίας παρρηγέσεις, ἐνισχυόμεναι ἐκ τῆς ἀφιλαρχυρίας καὶ λιτότητος αὐτοῦ, καὶ γενόμεναι εἰς τὴν χωρικὴν γλῶσσαν, καταληπτὴν οὖσαν εἰς πάντας, εἰσακούσθησαν καὶ πολλὰ ἐφάνησαν ὡς πρὸς τούτῳ τὰ ἀποτελέσματα ἐπ' ἀγαθόν, καθόσον ὅμως ἀφορὰ τὰς περὶ ἠθικῆς καὶ ἠθικῆς διδασκαλίας αὐτοῦ, κανέν ἐυχάριστον ἀποτέλεσμα δὲν δύναται νὰ περιμένῃ τις, διότι ταῦτα

εἰσὶν πολὺ ἀνώτερα τῶν δυνάμεων τοῦ, ὡς πρὸς τὸ δεύτερον μάλιστα αἱ
ἐπιδράσεις τοῦ εἰσὶ σκανδαλώδεις,

Εὐπειθέστατος

Κωλυομένου τοῦ Νομάρχου Ἀργολίδος

Ὁ Γραμματεὺς (υπ')

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Εν Αθήναις, την 5 Απριλίου 1852

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Προς το επι των εκκλησιαστικών κτλ, Υπουργείον
Απάντησις επι του υπ' αρ. 1113-1288 εγγράφου κτλ,

Απαντώνσα η Σύνοδος εις το απο 3 του εναστάτος μηνός έγγραφον του Υπουργείου, αναγγέλει εις αυτό, οτι έκρινεν εύλογον να απαγορεύση εντελώς το ιεροκηρύτειν εις τον περί ου ο λόγος μοναχόν Χριστόφορον ως άνευ τινός αδείας, ούτε Συνοδικής, ούτε Αρχιερατικής, αλλ' αυτοκλήτως και αυθαирέτως αναδεξάμενον το ιερόν τούτο έργον, καθότι η τοιαύτη διαγωγή αυτού αντίκειται εις τους ιερούς κανόνας και τας εκκλησιαστικάς διατάξεις. Θθεν κατά συνέπειαν της αποφάσεως ταύτης έγραψεν αμέσως η Σύνοδος εις τους κατά την Αρχολίδα και την Κυνουρίαν Γενικούς Επισκοπικούς Επιτρόπους, ινα ζητήσωντες αυτόν δηλώσωσι την απαγόρευσιν ταύτην της Συνόδου, και οτι δεν επιτρέπεται αυτό να διδάξη του λοιπού ούτε εντός ούτε εκτός των ιερών ναών, μέχρις ου εμφανισθείς εις την Σύνοδον αποδώση λόγον του κηρύγματός του,

+ο Αθηνών Νεόφυτος Πρόεδρος:

+ο Καλαβρύτων Βαρθολομαίος

ΤΣ ο Γραμματεύς Αρχιμανδ: ΜΑποστολίδης

Κατεπείγον/Διεκ.980

Προς το Υπουργείον των Εσωτερικών ινα λαβόν γνώσιν των ενδιαλαμβανομένων κατά συνέπειαν του εγγράφου του 2 μηνός ισταμένου υπ' αριθ. 6862, εκδώση οιας εκκρίνει διαταγάς προς τους αρμοδίους Νομάρχας ινα εν χρεία συμπράξωσι μετά των ωδε μνημονευομένων δυο Γενικών επισκοπικών Επιτρόπων δια την εκτέλεσιν της παρούσης Συνοδικής πράξεως, Προσθέτομεν δε οτι παρεκαλέσαμεν ήδη την Ιεράν Σύνοδον, ινα ο,τι παρήγγειλεν εις τους Γενικούς Επισκοπικούς Επιτρόπους Αρχολίδας και Κυνουρίας, τουτ' αυτό παρραγγείλη επίσης και εις άπαντας τους λοιπούς κατά την Πελοπόννησον Επισκοπικούς Επιτρόπους, Ταύτα προς το Υπουργείον ανακοινούντες επι του παρόντος, παρρακαλούμεν αυτό να επιστρέψη προς ημας το Συνοδικόν έγγραφον

Εν Αθήναις τη 5 Απριλίου 1852

Ο επι των Εκκλ/ων κτλ, Υπουργός (υπ)

Καταπαύγων

Εν Αθήναις τη 5 Απριλίου 1852

Διευθ

Προς το Υπουργείον των Εσωτερικών, ινα λαβόν γνώσιν των ενδιαλαμβανομένων κατά συνέπειαν του εγγράφου του 2 μηνός ισταμένου υπ' αριθ. 6062, εκδύση οιας εγκρίνη διαταχάς προς τους αρμοδίους Νομάρχας, ινα, εν χρεία, συμπράξωσι μετά των ωδε μνημονευομένων δυο Γενικών Επισκοπικών Επιτρόπων δια την εκτέλεσιν της παρούσης Συνοδικής πράξεως, προσθέτομεν δε οτι, παρακαλέσαμεν ήδη την Ιεράν Σύνοδον, ινα ο,τι παρήγγελεν εις τους Γενικούς Επισκοπικούς Επιτρόπους Αρχολίδος και Κυνουρίας, τουτ' αυτό παραγγείλη επίσης και εις άλλαντας τους λοιπούς κατά την Πελοπόννησον Επισκοπικούς επιτρόπους, Ταύτα προς το Υπουργείον ανακοινούντες, επι του παρόντος Παρακαλείται δε αυτό να επιστρέψη προς ημας το παρόν Συνοδικόν έγγραφον.

Ο Υπουργός (υπ)

επι του αριθ.2182

Διεκπ.αριθ.981

Προς την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου

Το μέτρον το οποίον δια του σημερινού εγγράφου της η Ιερά Σύνοδος έκρινε πρέπον να λάβη προς το παρόν δια τον μοναχόν Χριστόφορον, το ανακοινώσαμεν εις το Υπουργείον των Εσωτερικών όπως και το Υπουργείον αυτό εκδύση τας ανηκούσας διαταχάς προς τους αρμοδίους Νομάρχας, Επειδή δε είναι ενδεχόμενον, ο ειρημένος μοναχός ν' αναχώρησεν ήδη εκ Κυνουρίας και να μετέβη ή να μεταβή ως ημερήσιος περιοδευτής εις ετέραν ή ετέρας επαρχίας άχρις ου τον φθάσωσιν αι απαγορευτικά διαταχαί της Ιεράς Συνόδου, δια τούτο, καλόν νομίζομεν ινα ο,τι η Ιερά Σύνοδος παρήγγειλεν ήδη εις τους Γενικούς Επισκοπικούς Επιτρόπους Αρχολίδος και Κυνουρίας τουτ' αυτό παραγγείλη και προς τους κατά τα λοιπά μέρη της Πελοποννήσου διωρισμένους Επισκοπικούς Επιτρόπους και ειδοποιήση ημας,

ο Υπουργός (υπ)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ,
ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ,

Προς το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών,

Ανταποστέλλοντές σας, Κύριε Υπουργέ, το έγγραφον της Ιεράς Συνόδου, το οποίον δια της σημερινής υπ' αριθ. 1315 επισημειώσεώς σας μας διευθύνετε, λαμβάνομεν την τιμήν να σας κοινοποιήσωμεν εν οπισθογράφω προς γνώσιν υμών αντίγραφον της σημερινής εγκυκλίου μας προς τους κατά την Πελοπόννησον Νομάρχας.

Εν Αθήναις την 5 Απριλίου 1852
Ο Υπουργός
Α.Σ. Δανόπουλος

Περί του Μοναχού Χριστοφόρου.

Η Ιερά Σύνοδος του Βασιλείου, προς ην ανεκοινώσαμεν κατ' επανάληψιν δια του Υπουργείου των Εκκλησιαστικών τα εις διάφορα της Πελοποννήσου μέρη εναντίον της καθεστώσης νομοθεσίας κηρύγματα του Μοναχού Χριστοφόρου, έκρινεν εύλογον ν' απαγορεύση εντελώς το Ιεροκηρύττειν εις τον Μοναχόν τούτον, ως άνευ τινός αδείας ούτε Συνοδικής, ούτε αρχιερατικής αναδεξαμένου αυτοκλήτως και αυθαίρετως το υψηλόν τούτο έργον, καθότι η τοιαύτη διαγωγή αυτού αντίκειται εις τους Ιερούς κανόνας, και τας Εκκλησιαστικάς διατάξεις. Εγράψε δε άμέσως προς τους κατά την Αργολίδα και Κυνουρίαν Γενικούς Επισκοπικούς Επιτρόπους, ινα ζητήσαντες αυτόν, δηλώσωσι την απαγόρευσιν ταύτην, και οτι δεν επιτρέπεται αυτό να διδάξη του λοιπού ούτε εντός, ούτε εκτός των Ιερών ναών, μέχρις ου εμφανισθείς εις την Σύνοδον αποδώση λόγον του κηρύγματος του, Ανακοινούντες υμιν την Συνοδικήν ταύτην απόφασιν, σας προσκαλούμεν Κύριε Νομάρχα, να συμπράξητε μετά των Ειρημένων Επισκοπικών Επιτρόπων προς την εκτέλεσιν αυτής, και ιδίως να συνεννοηθήτε μετ' αυτών δια να πειθαναγκασθή ο περί ου ο λόγος Μοναχός να επανέλθη εις την Μονήν του ομοίως των προς τους Γενικούς Επισκοπικούς Επιτρόπους Αργολίδος και Κυνουρίας γραφεισών Επιστολών παρεκλήθη παρά του Υπουργείου των Εκκλησιαστικών η Ιερά Σύνοδος ν' απευθύνη προς άπαντας τους κατά την Πελοπόννησον Επισκοπικούς Επιτρόπους, και ουδεμία υπάρχει αμφιβολία, οτι θέλει γράψει προσεχώς και προς τούτους τα εικότα η Ιερά Σύνοδος, ελπίζομεν οτι ο μνησθείς Μοναχός μετά την έκδοσιν και κοινοποίησιν αυτού της αποφάσεως ταύτης δεν θέλει τολμήσει πλέον να Ιεροκηρύξη, αν όμως ηθέλετε πληροφορηθή, οτι ούτος εις ουδέν λογιζόμενος την Συνοδικήν απόφασιν, προτίθεται να ιεροκηρύξη εις τι μέρη του υπ' υμας νομού, οφείλετε, Κύριε Νομάρχα, συνεννοούμενοι μετά της αρμοδίας Εκκλησιαστικής Αρχής να τον εμποδίσητε δια τρόπων ευσεγήμων και επιτηδίων, ώστε να μη προξενηθώσι σκάνδαλα και ν' αναφέρητε πάραυτα εις το Υπουργείον, όπως γίνη η ανήκουσα μετά της Ιεράς Συνόδου συνεννόησις και ληφθούν εναντίον του απειθούς και εις τους Ιερούς κανόνας και τας εκκλησιαστικάς διατάξεις αντιβαίνοντος αυστηρά μέτρα, Πιστεύομεν όμως, οτι δεν θέλετε ευρεθή εις την τελευταίαν ταύτην περίστασιν εαν αποτελεσματικώς φροντίσητε περί της ταχίστης αποστολής του εις την Μονήν του,

Εν Αθήναις την 5 Απριλίου 1852

Περί του μοναχού Χριστοφόρου

Βαυρ, 24 Απριλίου 52

Εν Αθήναις τη 24 Απριλίου 1852

Προς την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου▼

Ταύτη τη στιγμή ελάβομεν τα έγκλειστα έγγραφα περί της κάτωθι υποθέσεως παραπεμφθέντα προς ημάς παρά του Υπουργείου των Εσωτερικών. Εξ αυτών θέλει ιδει και πεισθή η Ιερά Σύνοδος ότι ο περί ου πρόκειται μοναχός χριστόφορος φυσιωθείς, και ηπειθήσε και απειθεί εντελώς εις την Ιεράν Σύνοδον, τας διαταχάς της οποίας ως χριστιανός μεν όφειλε να σεβασθή ως μοναχός δε όφειλε να υπακούση εις αυτάς. Το αδιόρθωτον του πεφυσιωμένου τούτου ανθρώπου βλέποντες, και το εκ της διαχωχής του ταύτης μεγα σκάνδαλον, προς σωφρονισμόν αυτού και προς παραδειγματισμόν, Εφ' ω και παρακαλούμεν αυτήν να επιληφθή αμέσως της περί τούτου διασκέψεως, και απαντήση εις ημάς οσον ταχύτερα και ει δυνατόν εντός της ημέρας, δια να προβώμεν και ημείς εις την περαιτέρω ενέργειαν των δεόντων.

ο Υπουργός (υπ) εκλ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Εν Αθήναις, την 24 Απριλίου 1852

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Προς το επι των Εκκλησιαστικών κτλ, Υπουργείον
Επι του υπ' αρ.1618 εγγράφου κτλ.

Λαβούσα η Σύνοδος των εν τω περί ου ο λόγος εγγράφω και τοις επισυνημμένοις αυτώ διαλαμβανόμενων, και σκεφθείσα επ' αυτών, Επειδή ο περί ου ο λόγος μοναχός χριστόφορος αναντίον των ιερών κανόνων και της εκκλησιαστικής διατάξεως κηρύττει, ως λέγει τον λόγον του θεού, χωρίς αδείας προηγουμένης εκκλησιαστικής τινός αρχής και χωρίς να δηλώση εις αυτήν τας αρχάς της διδασχής του, αν αύται εισί σύμφωνοι προς τα δόγματα της αμωμήτου ημών πίστεως, Επειδή ούτος, διαταχθείς υπο της Συνοδου, να παύση του κηρύττειν και να προσέλθη εις αυτήν, ινα δώση λόγον περί τούτου, δεν έπαυσε και ούτε προσήλθε και επειδή η απειθεία αυτού αποκαθίστησιν αυτόν ύποπτον και το κήρυγμα του παράνομον, δια ταύτα η Σύνοδος, συμφώνως προς την γνώμην του Υπουργείου, κρίνει εύλογον ινα απαχθή ούτος και περιορισθή εις την κατά την θήραν μονήν του Προφήτου Ηλίου προς σωφρονισμόν αυτού και κατάπαυσιν του εκ της αυθαιρέτου ταύτης διαγωγής και απειθείας του γινομένου σκανδάλου,

Οθεν απόκειται ήδη εις το Υπουργείον, ινα ενεργήση δεόντως και καταλλήλως την απόφασιν ταύτην της Συνοδου, και γνωστοποιήση τούτο επομένως και προς την Σύνοδον, όπως ενεργήση αύτη ως προς τούτο ο,τι εκ των καθηκόντων της, Επιστρέφονται και τα έγγραφα.

το Αθηνών Ναόφυτος Πρόεδρος;
το Καλαβρύτων Βαρθολομαίος

ΤΣ ο Γραμματεύς Αρχιμανδ; ΜΑποστολίδης

1156 Ελ.30 Απριλίου/Αρ.3060

Προς τον Νομάρχη Κυκλάδων Διευθύνοντες την παρούσαν γνωστοποιούμεν αυτώ οτι τα περί του μοναχού χριστοφόρου γνωμοδοτηθέντα υπο της ιερής Συνοδου ανέκρινεν ήδη η Βασιλική Κυβέρνησις δια διατάγματος χθες εκδοθέντος, και κατά συνέπειαν εγένετο παρ' ημών αμέσως η ανήκουσα κοινοποίησις εις το Υπουργείον των Εσωτερικών, ινα αφού το Υπουργείον τούτο συνεννοηθή μετά του επι των Ναυτικών, εκτελεσθή η Συνοδική απόφασις, και πεμφθή εις τον τόπον του περιορισμού του, την εν θήρα δηλονότι μονήν του Προφήτου Ηλίου, ούτος ο αυτοχειροτόνητος Ιεροκήρυξ και εις τας διαταγάς της Εκκλησίας απειθών μοναχός χριστόφορος

Οθεν ο Νομάρχης προσκαλείται να παραγγείλη άνευ αναβολής εις τον έπαρχον θήρας, ινα φθάσαντα εκείσε τον ειρημένον μοναχόν αποστείλει αυτόν κατ' ευθείαν απο του πλοίου εις την προμνησθείσαν μονήν εντός της οποίας θέλει μένει περιορισμένος προς σωφρονισμόν αυτού και κατάπαυσιν του, εκ της αυθαιρέτου διαγωγής και της απειθείας του, γενομένου σκανδάλου

Περί της ακριβούς εκτελέσεως των δια της παρούσης παραγγελομένων
προσκαλείται η Νομαρχία να μας αναφέρη εν καιρώ επιστρέφουσα και την
παρούσαν

Εν Αθήναις την 25 Απριλίου 1852
ο Υπουργός (υπ) εκλ

Περί του μοναχού Χριστοφόρου
Εν Αθήναις τη 24 Απριλίου 1852

Μεγαλειότατε

Προ ολίγων ωρών σήμερον το Υπουργείον των Εσωτερικών μ' εκοινοποίησε τας περί του μοναχού Χριστοφόρου τελευταίας ειδήσεις της Νομαρχίας Λακωνίας Γνούς δ' εξ αυτών ότι ο παφυσιωμένος ούτος καλόγηρος, καιτοι προσκληθείς υπο της Ιερής Συνόδου να παύση του να κηρύττη άνευ αδείας Εκκλησιαστικής τινος Αρχής και να προσέλθη εις Αθήνας (η δε Συνοδική αύτη Διαταγή εκοινοποιήθη εις αυτόν) ηπειθήσε ενώ και ως Χριστιανός όφειλε να σεβασθή την Διαταγήν της Εκκλησίας και ως μοναχός εχρεώσται, να υπακούση εις αυτήν, επέστειλα άμέσως προς την Ιεράν Σύνοδον τα δέοντα, παραστήσας το καταπείζον του να διασκεφθή αύτη και προτείνη άνευ αναβολής τον περιορισμόν του τετυπωμένου αυτού ανθρώπου εντός ενός των εν τω Βασιλείω διατηρουμένων μοναστηρίων προς περιστολή του κακού, και παύσιν του σκανδάλου, Επειδή δε ταύτη τη στιγμή παρ' αυτής της Συνόδου έλαβον την εγκλεισμένην πράξιν της, εν η εκθέτονται αποχρώντως οι λόγοι του περιορισμού του ειρημένου αυτοχειροτονήτου Ιεροκήρυκος και προτείνεται η εις την εν Θήρα μονήν του Προφήτου Ηλίου αποστολή του, σπεύδω να παρακαλέσω απεινώς την Υ, Μ, ινα' ευδοκήση να περιβάλλη με την Βασιλικήν υπογραφήν Αυτής το προσκείμενον ωδε Διαταγμα,

ο Υπουργός (υπ) εκλ,

Οθων κτλ, κτλ, κτλ,

Δια τους λόγους τους υπο της Ιερής Συνόδου εκτεθέντας εν τη υπ' αριθ, 2259 εκθέσει αυτής, κατά πρότασιν του ημετέρου Υπουργού των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίας Εκπαιδεύσεως, εγκρίνομεν ινα ο μοναχός χριστόφορος, ως εναντίον και των Εκκλησιαστικών Κανόνων και της Εκκλησιαστικής Διατάξεως, κηρύττων άνευ προηγουμένης αδείας Εκκλησιαστικής τινος αρχής, και ως απειθήσας εις τας δοθείσας αυτό Συνοδικάς Διαταγάς, αποσταλή εις την εν Θήρα διατηρουμένην μονήν του Προφήτου Ηλίου, και μένη εν αυτή περιορισμένος, συμφώνως προς τα περί αυτού γνωμοδοτηθέντα υπο της ειρημένης Ιερής Συνόδου,

62) Αριθ, Σφραγ, 17487

ΤΣ

MON 307

ΘΕΩΝ ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ,

(ίδιο κείμενο με 61)

Προς το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών
Περί περιορισμού του μοναχού Χριστοφόρου

επι του αριθ,2259

Περί του μοναχού Χριστοφόρου

θεωρ,25 Απριλίου 52

Εν Αθήναις τη 25 Απριλίου 1852

Προς την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου

Δια τους λόγους τους εν τω Συνοδικώ εγγράφω 24 μηνός φθίνοντος εκτεθέντας, και δυνάμει Βασιλικού Διατάγματος χθες εκδοθέντος, εγκρίνεται ινα ο μοναχός Χριστόφορος, ως εναντίον και των Εκκλησιαστικών κανόνων και της Εκκλησιαστικής διατάξεως κηρύττων άνευ προηγουμένης αδείας Εκκλησιαστικής τινος Αρχής, και ως απειθήσας εις τας δοθείσας αυτώ Συνοδικάς Διαταγάς, αποσταλή εις την εν Θήρα διατηρουμένην μονήν του Προφήτου Ηλίου, και μένη εν αυτή περιωρισμένος, συμφώνως προς τα περί αυτού γνωμοδοτηθέντα υπο της Ιεράς Συνόδου,

Το εκ μέρους μεν ημων επεστείλαμεν ήδη τα δέοντα και προς το Υπουργείον των Εσωτερικών και προς την Νομαρχίαν Κυκλάδων, απόκειται δε εις την Ιεράν Σύνοδον το να ενεργήση τα των καθηκόντων αυτής,

ο Υπουργός

(υπ) εκλ

θεωρ.25 Απριλίου 52

Εν Αθήναις τη 25 Απριλίου 1852

Διευθ επι του αριθ.1618

Αντεπιστέλλοντες την παρούσαν μετά των εγκλειστών προς το Υπουργείον των Εσωτερικών, γνωστοποιούμεν αυτό, ότι κατά του αυτοχειροτονήτου Ιεροκήρυκος, και απειθούς εις τας διαταγάς της Εκκλησίας του μοναχού, λέγομεν, χριστοφόρου, η Ιερά Σύνοδος του Βασιλείου δια Συνοδικής πράξεως 24 μηνός φθίνοντος υπ' αριθ.2259 απήγγειλε την απαγωγήν αυτού εις την επι της Νήσου θήρας διατηρουμένην μονήν του Προφήτου Ηλίου και τον εν ταύτη τη μονή περιορισμόν του, προς σωφρονισμόν ουχ ήττον ή προς κατάπαυσιν του γινομένου σκανδάλου εκ τε της αυθαιρέτου διαγωγής και εκ της απειθείας του, Τα ούτω Συνοδικώς αποφασισθέντα ενεκρίθησαν ηδη δια Βασιλικού Διατάγματος χθες εκδοθέντος, Και ημεις μεν εστείλαμεν ηδη τα δέοντα προς την Ιεράν Σύνοδον και προς τον Νομόρχην Κυκλάδων όπως η μεν Σύνοδος ενεργήση τα του πνευματικού καθήκοντος αυτής, ο δε Νομόρχης πραχτείλη άνευ αναβολής εις τον έπαρχον θήρας, ινα αμα φθάσαντα εκείσε τον περί ου ο λόγος μοναχόν, αποστείλη αυτόν, απο του πλοίου κατ' ευθείαν, εις την προμνησθείσαν μονήν, εν η θέλει μένει περιορισμένος, Οθεν ανήκει εις το Υπουργείον των Εσωτερικών, ειδοποιούμενον νυν περί τούτου, να συνεννοηθή μετά των επι των Ναυτικών και επι των Στρατιωτικών Υπουργείων περί της συλλήψεως και περί της εις τι των Βασιλικών πλοίων επιβίβασεως και της ασφαλούς απαγωγής του μοναχού εις τον τόπον του περιορισμού του,

ο Υπουργός (υπ) εκλ

Θεωρ. 25 Απριλίου 52
Εν Αθήναις τη 25 Απριλίου 1852

Διευθ. επι. του αριθ. 1638

Προς τον Νομάρχη των Κυκλάδων Διευθύνοντες την παρούσαν γνωστοποιούμεν αυτόν ότι τα περί του μοναχού Χριστοφόρου γνωμοδοτηθέντα υπό της Ιεράς Συνόδου ενέκρινεν ήδη η Βασιλική Κυβέρνησις δια Διατάγματος χθες εκδοθέντος, και κατά συνέπειαν εγένετο παρ' ημών αμέσως η ανήκουσα κοινοποίησις εις το Υπουργείον των Εσωτερικών, ινα αφού το Υπουργείον τούτο συνεννοηθή μετά του επι των Ναυτικών, εκτελεσθή η Συνοδική απόφασις, και πεμφθή εις τον τόπον του περιορισμού του, την εν Βήρα δηλονότι μονήν του Προφήτου Ηλίου, ούτος ο αυτοχειροτόνητος Ιεροκήρυξ και εις τας διαταχάς της Εκκλησίας απειθών μοναχός Χριστόφορος.

Οθεν ο Νομάρχης προσκαλείται να παραγγείλη άνευ αναβολής εις τον Επαρχον Βήρας, ινα αμα φθάσαντα εκείσε τον ειρημένον μοναχόν αποστείλῃ αυτόν, κατ' ευθείαν απο του πλοίου, εις την προμνησθείσαν μονήν εντός της οποίας θέλει μένει περιορισμένος προς σωφρονισμόν αυτού και κατάπαυσιν του, εκ της αυθαирέτου διαγωγής και της απειθείας του, γενομένου σκανδάλου. Περί της ακριβοῦς εκτελέσεως των δια της παρούσης παραγγελομένων προσκαλείται η Νομαρχία να μας αναφέρῃ εν καιρῷ επιστρέφουσα και την παρούσαν

ο Υπουργός (υπ) εκλ

66) 2295 Ελ. την 29 Απριλίου 52 Μ.Μ./1135

MON 307

Προς τον Επαρχόν Γυθείου

Πληροφορούμεθα ότι καταδιώκεται ο ελθών προλαβόντος εις την δικαιοδοσίαν μου ως και εις το λοιπόν έθνος Χριστόφορος Μοναχός ιεροκήρυξ παρά της πολιτικής αρχής προς παρεμπόδισιν του κηρύγματός του, εις τον οποίαν έχομεν χορηγούμενην την άδειαν εις αυτόν απο το Π.Ε Σεπτέμβριον, να εχη την άδειαν οπότε ήθελε φανή εις την επισκοπήν μου να κηρύττη τον λόγον του θεού άνευ καμμιός παρεμποδίσεως, και δια ταύτα παρακαλείσθε ει δυνατόν να διατάξετε την στρατιωτικήν αρχήν να μην τον καταδιώκη και παρεμποδίζη αυτόν απο την διδασχήν του, επειδή Κύριε έπαρχε, βλέπω εις τον λαόν της λακωνίας και έφερε μεγάλην ησυχίαν, και προέτρψε τους ανθρώπους απο την αμαρτίαν, και αν αυτός μένη καταδιωγμένος θέλει φέρετε τον λαόν εις κίνηση και ταύτα προς υπ' οφιν σας,

Εν Λαγία την 25 Απριλίου 1852

Ο Επίσκοπος
ΤΣ Μακάριος

Αντίγραφον απαράλλακτον
εν Γυθείω την 30 Απριλίου 1852

ο Επαρχος Γ.Σκελλίων

=====

67) 2830/ Ελ. την 29 Απριλ.52/αρ. 1135

8198

MON 307

(Ιδιο με 66)

Εν Σπάρτη τη 25 Απριλίου 1852
 Προς το Υπουργείον των Εσωτερικών
 Περί του μοναχού Χριστοφόρου,

ΤΣ

Εμεινεν άγνωστον το μέρος εις το οποίον διευθύνθη ο αυτοχειροτόνητος ιεροκήρυξ μοναχός Χριστόφορος εκ του Δήμου Βοιών ως [δια της απο 20 του παρόντος υπαρ. 2556 εκθέσεώς μας. Αλλ' εξ αναφοράς του Επαρχου Γυθείου σήμερον ληφθείσης πληροφορούμεθα ότι ο μοναχός ούτος είχε καταφύγει εις Ελαφώνησον έμελλε δε να αναχωρήση εκείθεν το πρωί της 23 αλλ' ηγνοείτο το μέρος της διευθύνσεώς του. Εξ εικασίας όμως υποννοήσας ο Επαρχος ως πρόσφορον της αποβιβάσεως του ειρημένου Χριστοφόρου μέρος τους όρμους του Δήμου Λαγείας απέστειλαν εκεί τη συνεννοήσει του Υπομοιράρχου στρατιωτικών απόσπασμα δια να παρεμποδίση αυτόν μετά προσοχής και συγχρόνως ειδοποίησεν εκτάκτως, και τον του Οιτύλου Επαρχον προς τον ίδιον σκοπόν, ίσως δε και η παραπλεύουσα τον κόλπον Γυθείου Β.Κανονοφόρος απαντήσει το μετακομίζον τον μοναχόν πλοιάριον και παραλάβη αυτόν διότι κατά την πληροφορίαν του Επαρχου Γυθείου δεν ευρίσκεται εκεί εντόπιον πλοίον και ξένον ουκ ετύχχανεν ήτον αδύνατον να τον περιλάβη.

Το κήρυγμα εν τούτοις του περί ου ο λόγος Χριστοφόρου κατά την Μονεμβασίαν εθεωρήθη εν μέρει αντικοινωνικόν και σκανδαλώδες και δια τον λόγον τούτον ο περιορισμός αυτού καθίσταται αναγκαίος, εδύνατο δε να πραγματοποιηθή ησυχότατα εις Μονεμβασίαν εντός του φρουρίου αλλ' παρεμελήθη απο τον διευθύνοντα το Επαρχείον Γραμματέα, όστις καίτοι μεν είχαν την δευτέραν διαταγήν υπαρ. 6852 ουχ ήττον όμως ώφειλε να παρεμποδίση τον άνευ αδείας κηρύττοντα συναρεία της πρώτης υπαρ. 6295 καθ' όσον μάλιστα μετά θρασύτητος απεφάνθη ότι δεν παύει απο του να κηρύττει κλπ. ως γίνεται λόγος εις την ειρημένην έκθεσιν μας.

Επιφυλασσόμεθα δε να αναγγείλωμεν το αποτέλεσμα.

Ευπειθέστατος

Του Νομάρχου Λακωνίας απόντος

Ο Γραμματεύς Σ.Γ.Αντωνόπουλος

Εν Σπάρτη τη 29 Απριλίου 1852

Προς το Σεβ.Υπουργείον της Δικαιοσύνης

Συμμορφωθέντες με την υπ' αριθ.3622 και απο 24 Απριλίου Τ.Ε. Διαταγήν του Σεβ. Υπουργείου, κοινοποιήσαμεν το περιεχόμενον αυτής προς τον ενταύθα Κ.Νομάρχην παρακαλούντες αυτόν να μας γνωστοποιήση οιοδήποτε πληροφορίας έχει περί της Διαμονής του Μοναχού χριστοφόρου όπως συνεννοούμενοι μετ' αυτού συμπράξωμεν και ημείς εις τα προς σύλληψιν τούτου μέτρα. αλλ' αν και η Νομαρχία ουδεμίαν απάντησιν μέχρι τούδε μας διεβίβασε δυνάμεθα όμως να διαβεβαιώσωμεν επι του παρόντος το Σεβ. Υπουργείον, ότι ο περί ου ο λόγος Μοναχός διελθών εν ακαρεί την επαρχίαν Επιδαύρου Λιμηράς αναχώρησε προ ημερών εκείθεν και μετέβη εις τον Δήμον Λαγγείας αφ' όπου βεβαίως σήμερον και αναχώρησε δια ενδότερα μέρη της Λακωνίας μη διαμένων συνήθως εις εν και το αυτό μέρος.

Εν τούτοις δεν θέλομεν λείπει, συνεννοούμενοι μετά του Νομάρχου απο του να συμπράξωμεν και ημείς όσον το εφ' ημιν εις την δια καταλλήλου τρόπου σύλληψιν του διαλειφθέντος Μοναχού, επιφυλακτόμενοι να γνωστοποιήσωμεν τω Σ.Υπουργείον το αποτέλεσμα. Παράινοντες δε την παρούσαν μας δεν νομίζομεν απο σκοπού να αναφέρωμε ενταύθα, ότι η σύλληψις του ειρημένου Μοναχού ηδύνατο ευκολώτατα να γείνη εις Μονεμβασίαν ένθα διερχόμενος εισήλθεν αλλ' αγνοούμεν τίνος ένεκεν η αυτόθι Διοικητική αρχή δεν έπραξεν τούτο.

Ευπειθέστατος

ο παρά Πρωτοδίκαις Εισαγγελεύς

Γ.Κυριακός

69α) αριθ.1134.1135

8198

MON 307

Εν Γυθείω την 29 Απριλίου 1852 μ.μ.

Πρός την Β.Νομαρχίαν Λακωνίας

ελ. τη 4 Μαΐου 52 Αρ.2830

Περί του Επισκόπου Λαγείας

Λαβών σήμερον μ.μ. το συνημμένον έγγραφον του Επισκόπου Λαγείας
πραγματευόμενον περί της δοθείσης παρ' αυτού αδείας κατά το Π.Ε.
του Ιεροκηρύττειν εις τον Χριστόφορον Μοναχόν κλη. το υποβάλλω
υπ' όψιν της όπως λάβη γνώσιν και διατάξει ο,τι εγκρίνει.

Ευπειθέστατος

Ο Επαρχος Γυθείου (υπ)

70) Αρ.Πρ.159 Ελ.την 30 Απριλίου 1852 Αριθ.791 8199 ΜΟΝ 307

Σπέτσαι την 30 Απριλίου 1852 ΤΣ

Προς το Β.Επαρχαίον Σπετσών κλπ.

Εκ της διδαχής του Καλογήρου Χρηστοφόρου έφθασαν εις τόσην απόγνωσιν ενταύθα οι άνθρωποι Κ.Επαρχε ώστε αφήσαντες τα έργα των τρέχουν νυχθημερόν εις τα της πόλεως και εις τα εκτός της πόλεως υπάρχοντα ερημοκλήσια με λαμπάδας και λίθων εις τας χείρας των κραυγάζοντες και πράττοντες αδιακόπους παρακλήσεις νομίζοντες οτι δια του τρόπου αυτού θέλη εξιλεώσουν τον θεόν να μην καταστρέψη τον κόσμον κατά την 15 Μαΐου Τ.Ε. ή εις το διάστημα τριών ετών, η ιδέα αυτή της καταστροφής εντυπωθείσα εις τον εγκέφαλον των τε αντρών και γυναικών και αυτών των ανηλίκων παιδων κατήντησεν αυτούς να εξωκείλουν επι τοσούτον ώστε ούτε αυτοί δεν γνωρίζουν τι πράττουσιν, ούτε ημεις δυνάμεθα να τα εκθέσωμεν κατά γράμμα. Οθεν επειδή οι άνθρωποι πιθανόν να εξωκείλουν επι περισσότερο ως εκ της απλότητος των αφού μάλιστα κατήντησαν να ρίψουν εις την θάλασσαν και αγίας εικόνας δια τον λόγον οτι είναι νοθευμένοι απο τους αιρετικούς, δια τούτο κρίνω χρέος μου να αναφέρω προς υμας ταύτα, δια να ανερχήσητε οτι εγκρίνητε εις αυτήν την περίστασιν προς περιστολήν των δια τοιούτων εμπεκτικών κατά της ιερής θρησκείας μας έργων, και προς σωφρονισμόν ιερέων τινών οίτινες ωφελούμενοι της περιστάσεως παρακινούν τους ανθρώπους να πράττουσιν τοιαύτα προς το συμφέρον των.

ΤΣ Ευπειθέστατος

Π.Δαλμάρος

(δημαγγονόμος Σπετζίων).

71) Αριθ.1155

8197

MDN 307

Επι των υπ' αριθ.2779 και 2790
Προς την Β.Νομαρχίαν Λακωνίας
Εν Γυθείω τη α Μαΐου 1852

ελ.τη 2 Μαΐου 52 Αρ.2850

Παρί Μοναχού Χριστοφόρου

Παρί την 4 μ.μ. χθες έλαβον την ανωτέρω διαταγήν της και αυθωρεί δι' εκτάκτου πεζού έπεμψα προς τον έπαρχον Οιτύλου την δι' αυτόν ετέραν της. Παρί δε του Μοναχού Χριστοφόρου τη αναφέρω οτι ήναι παρακολουθούμενος απο αρκετούς Λαχιάτας και Κολοκυνθίους, απο τον Επίσκοπον Λαχείας και όλων των εκεί Ιερέων ανεχώρησαν απο Λαγίων την 29 Μ.Μ. του λήξαντος μηνός διευθυνόμενος δια την Επαρχίαν Οιτύλου εις τον δήμον Μέσης. Την Κανονοφόρον επιστρέψακαν εξ αχιλείου χθες το εσπέρας, διέταξα αμέσως ν' αναχωρήση δια λιμένιον και συνενοηθή με τον εκεί Επαρχον, προς ον έγραψα και παρί Μοναχού, Επισυνάπτωμεν αντίγραφα α) της αναφοράς του Δημάρχου Λαχείας, και β) του εγγράφου του Διευθυντού της Κανονοφόρου προς γνώσιν της.

Ευπειθέστατος
Ο Επαρχος Γυθείου
Γ.Σακελλίων

Προς τον Κ.Επαρχον Γυθείου

Χθες περί την 3: ὄραν Μ.Μ. εμφανισθεῖς ὁ προ ἐπτά μηνῶν Ιεροκήρυξ καὶ αὐθὺς πρὸς τὸν ὁποῖον προΐσταται Δήμον Λαγείας, συνωδευμένος με 500; ἐπέκεινα ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν Δημοτῶν Κολοκυθίου τὸν ὁποῖον προΐπαντήσας μετὰ μεγάλῃς πομπῆς ὁ Ἀρχιερεὺς Ἀσίνης, καὶ σήμερον ἀπο τὴν πρωΐαν μέχρι τῆς 2 ὥρῃς Μ.Μ. ἐκήρυξαν, καὶ μετὰ τὸ κήρυγμα ἀναχώρησαν με τὸν Επίσκοπον Ἀσίνης, συνωδευμένος με 300 ἀνδρας καὶ γυναῖκας διὰ τὸν Δήμον Μέσης καὶ πρὸς πληροφορίαν σας,

Μένω με σέβας,

Εὐπειθέστατος

ὁ Δήμαρχος Λαγείας Μ;Σκιλανθρωπάκος

Αριθ.75

Β

Προς τὸν Επαρχον Γυθείου

ὁ Διευθυντὴς τῆς Β;Κανονοφόρου ὁ Κανάρης

Περιπλέοντες τὸν λακωνικὸν Κόλπον κατὰ τὰς ἀριθ.1035 ἀπὸ 22 ἀπριλίου καὶ 1100,1101 ὑμετέρης Διαταγῆς πρὸς ἐπιτήρησιν καὶ σύλληψιν τοῦ Μοναχοῦ Χριστοφόρου ἐφθάσαμεν εἰς τὸ ἀχίλειον, πληροφορηθέντες δὲ παρὰ τοῦ ἐκεῖ Σταθμοφύλακος καὶ ἀνθυπολοχαγοῦ Π;Καλογαρόγιαννη ὅτι ὁ μοναχὸς οὗτος ἐκήρυξεν εἰς τὸν Δήμον Λαγείας καὶ ὅτι ἐμελλε νὰ διαβῇ τὰς μεσογαίους τῆς Μάνης Κώμας, κηρύττων καὶ παρακολουθούμενος ἀπὸ πολὺν ὄχλον, Συναθρομεν ἐνταῦθα διὰ νὰ σας πληροφορήσωμεν τὰ περὶ τοῦ Μοναχοῦ Χριστοφόρου, Πρόσδε σας διαβεβαιώνωμεν Κ.Επαρχε ὅτι ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος Μοναχὸς Χριστόφορος δυσκόλως διὰ θαλάσσης συλαμβάνεται, διότι διαβαίνει τὰς μεσογαίους τῆς Μάνης Κώμας καὶ διότι παρακολουθεῖτε ἀπὸ πολὺν ὄχλον,

Εν Γυθείῳ τὴν 30 Ἀπριλίου 1852

ὁ Διευθυντὴς (υπ)

Διὰ τὴν ἀντιγραφὴν τὴν α Μαΐου 1852

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Β.ΝΟΜΑΡΧΙΑΝ ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ,

Ο ΕΠΑΡΧΟΣ ΣΠΕΤΣΩΝ ΚΑΙ ΕΡΜΙΟΝΙΔΟΣ

Εν Σπέτσαις τη 1 Μαΐου 1852

Παρί μεταβάσεως ενταύθα και εις Κρανίδιον Ιεροκλήρυκος και του αρχιερατικού Τοποτηρητού του Νομού.

Απο της πρωτοτύπως υποβαλλομένης συνημμένως ωδε υπ' αριθ.159 αναφοράς του Δημαστυνόμου Σπετζών, πληροφορείται η Β.Νομαρχία, εις ποίον βαθμόν τυφλών προλήψεων και δυσειδαιμονιών, περιήλθον οι κάτοικοι Σπετζών, της τελευταίας ιδίως τάξεως και των δυο φύλλων, ένεκα των ναμάτων μεθ' ων εποτίσθησαν απο την διδασκαλίαν του αυτοχειροτονήτου, αλλά περιβοήτου Ιεροκλήρυκος Χριστοφόρου ο αυτός δυστυχώς ουχ ήττον των προλήψεων πυρετός, κατέχει και τους κατοίκους Κρανιδίου, όπου επίσης ο επικίνδυνος ούτος Καλόχηρος ενέχυσε τους πόρους της μυστηριώδους και όχι αμιγούς και καλού διδασκαλίας του, και όπου ως και εις Σπέτζας εύρε την γόνιμον την επιπολάζουσαν εις βαρβαρότηταν και αμάθειαν, Εντεύθεν αι δυο αύται κοινωνίαι παρουσιάζουν τον Τύπον του ελαεινοτέρου θρησκευτικού φανατισμού και της απογνώσεως διότι ως επικειμένης δήθεν της συντελείας του αιώνος, την οποίαν ο και με προφητικήν χάριν πιστευθείς ως πατροικισμένος ούτος μοναχός, σιωπίζετο, η μεγαλητέρα επικρατεί εις τα πνεύματτα ταραχή και κίνησις προίόν της οποίας είναι αι καθημερινάί λιτανείαι και δεήσεις εξ ων αι [ατελεύτως αντηχούσιν, αι **αγνυιαι** Νυκτεριναί αγρυπνίαι, και αι εξομολογήσεις απέναντι των οποίων, πάσα Βιομηχανική εργασία, και πάσα υγιής ιδιωτική επιχείρησις, υπεχώρησε, θεωρουμένη δευτερεύουσα της ψυχικής και μόνης σωτηρίας επιδιωκομένης, ως ούσης ματαίας πάσης, προς πορισμόν υλικών μέσων προσπάθειας, αφού ελπίζεται του παντός η συντέλεια.

Δια να διασκεδασθώσι οθεν αι πλάναι και αι προλήψεις αύται, αι οποίαι μη εκριζούμεναι δια του αυτού επίσης θρησκευτικού μέσου, της τσιόδος ο εστί του θείου Λόγου σπουδαίας και δυσαρέστους απειλούν να ενάγη συνεπείας, δια της απελθούσης νεκρώσεως της βιοτικής εργασίας και το ανοιχθέν εις την σκηνήριαν και την απειστίαν ευρύ στάδιον, και επι πάσι δια την επιγενομένην εκ της διδασκαλίας του Μοναχού τούτου χαλάρωσιν πολλών κοινωνικών θεσμών περί ων ως μας επιτραπή να μη αναπτυχθώμεν θεωρούμεν εκ των ουκ άνευ τα εφεζής δυο μέτρα, 1) Την αποστολήν εκ των θα και εις Κρανίδιον Ιεροκλήρυκος και 2) την ταχείαν επίσης μετάβασιν και εις τα δυο ταύτα μέρη του αυτόθι αρχιερατικού τοποτηρητού η παρουσία του οποίου εις τα μέγιστα προς τους σκοπούς ουσιώδης ως δυναμένης να [τους συμβαδίζοντας με τας εντυπωθείσας περί ου ο Λόγος προλήψεις Ιερείς, παρ' ων μάλιστα υποθάλλεται είτε Λόγω ιδιοτελείας είτε αμαθείας ένεκεν, η προκειμένη δυσάρεστος του φανατισμού και της απογνώσεως κατάστασις επι τοσοούτω μάλλον εφόσον οι αιμόδιοι αντιπροσωποί του αδυνατούν να ενεργήσωσι αποτελεσματικώς προς τούτο καίτοι παρ' ημιν προσκληθέντες.

Παρακαλείται άρα η Β.Νομαρχία εκ του πράγματος την [αφορώσα να ενεργήση οτι ήθελεν εκκρίνει [

Ευπειθέστατος

Ο Επαρχος Σπετζών και Ερμιονίδος

Γ.Μουρζίνης

Εν Σπάρτη την 2 Μαΐου 1852

Προς το επι των Εσωτερικών Υπουργείου

Περί του μοναχού Χριστοφόρου ΤΣ

Κατόπιν της απο 29 του παύσαντος υπ' αριθ,2779 2790 εκθέσεως γνωστοποιούμεν προς το Υπουργείον ότι ο μοναχός Χριστόφορος συνοδευόμενος απο πολλούς κατοίκους, Ιερείς και τον επίσκοπον Ασίνης ανεχώρησεν την 29 του λήξαντος μηνός εκ Λαγκείας δια τον Δήμον Μέσσης της Επαρχίας Διτύλου κατά την επισυνημμένην υπ' Αριθ,1758 αναφοράν του Επαρχου Γυθείου.

Τον επάρχον Διτύλου ειδοποιηθέντα παραχρήμα παραγγείλαμεν και ήδη να εκτελέση ανυπερθέτως την σύλληψιν του ειρημένου μοναχού και την αποστολήν αυτού εις τον προς εν ορον δια της Β,Κανονοφόρου αποπλευσάσης εκ Γυθείου δια λιμένιον. Ελπίζομεν δε ότι θέλει εκτελεσθή εις την Επαρχίαν εκείνην η σύλληψις του μοναχού δια της ενεργείας και του εκει υπομοιράρχου.

Ευπειθέστατος

Του Νομάρχου Λακωνίας Απόντος

Ο Γραμματεὺς Γ,Σ,Αντωνόπουλος

Εν Σπάρτη την 2 Μαΐου 1852

Προς το επι των Εσωτερικών Υπουργείον

Περί του μοναχού Χριστοφόρου.

Σχετικώς με την υπ' αριθ,2850 σημερινήν έκθεσιν υποβάλλω επισυνημμένως την υπ' αριθ,1134,1135 αναφοράν του Επαρχου Γυθείου και την εν αυτώ ετέραν του Επισκόπου Λαγείας ή Ασίνης δια να πληροφορηθή το Υπουργείον μέχρι τίνος βαθμού προέβη ο Επίσκοπος ούτος υπερασπιζόμενος τον Μοναχόν χριστόφορον και ενεργήση ο,τι εχκρίνη.

Ευπειθέστατος

Του Νομάρχου Λακωνίας Απόντος

ο Γραμματεύς Σ.Γ.Αντωνόπουλος

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Προς το των Εκκλησιαστικών και της Δημόσιας Εκπαιδεύσεως

Ο νομάρχης Λακωνίας υπέβαλεν ημιν δι' ημεπισήμου επιστολής του μετ' άλλων εγγράφων αντίγραφον επιστολής προς τον Επαρχον Γυθείου του Σεβ. Επισκόπου Μακαρίου απο 25 Απριλίου Τ.Ε. εκ Λαγείας.

Τα της επιστολής ταύτης θέλετε ευχαρηστηθή να παρατηρήσητε, Κύριε Υπουργέ, ότι ο ειρημένος Σεβ. Επίσκοπος έχει δεσπομένην απο του Σεπτεμβρίου Π.Ε. άδειαν εις τον μοναχόν Χριστόφορον να ιεροκηρύττη, ενώ και αν τούτο ούτως είχαν, όφειλεν ο Επίσκοπος ν' ανακαλέση την άδειαν μετά την έκδοσιν της Συνοδικής αποφάσεως, δι' ης απηγορεύθη εις τον Μοναχόν Χριστόφορον το ιεροκηρύττειν.

Φέροντες τα περί τούτου εις γνώσιν Σας, παρακαλούμεν ημας Κύριε Υπουργέ, να μας πληροφορήσητε, αν αι αποφάσεις της Ιεράς Συνόδου περί απαγορεύσεως του να ιεροκηρύττη ο ειρημένος μοναχός και περί απαγωγής και περιορισμού του Μοναχού αυτού εις την επι της νήσου θήρας διατηρουμένην ιεράν Μονήν του Προφήτου Ηλίου, εκοινοποιήθησαν εις τας κατά την Πελοπόννησον

Εκκλησιαστικές Αρχάς και κατέστησαν γνωσταί εις τους χριστιανούς, ινα μη παρακολουθήσι τον πλάνον τούτον Χριστόφορον, καταδικασμένον όντα υπο της ιεράς Συνόδου εις περιορισμόν, προσθέτοντες, ότι εις υμας εναπόκειται να ενεργήσητε, ο,τι απαιτείται κατά του ειρημένου επισκόπου εις περίπτωσιν καθ' ην ήθελεν αποδειχθή ότι έπραξε παρά τας αποφάσεις της Ιεράς Συνόδου.

Αθήναι τη 3 Μαΐου 1852

Ο Υπουργός Α.Σ.Δανόπουλος

Περί της εις τον Μοναχόν Χριστόφορον δοθείσης άδειας του Ιεροκηρύττειν παρά του Σεβ.Επισκόπου Λαγείας.

Ναύπλιον τη 3 Μαΐου 1852

Προς το Υπουργείον των Εσωτερικών

Περί των κακών αποτελεσμάτων των της εις Σπέτσας μεταβάσεως του Μοναχού Χριστοφόρου,

Αι αχυρτικαί ομιλίας του μοναχού Χριστοφόρου και αι απειλαί περί μελλούσης κολάσεως και προ πάντων η προσεγγίζουσα συντέλεια των αιώνων, ην όρισαν ούτος, ότι θέλει γίνει την 15 του τρέχοντος μηνός Μαΐου, εξήψαν εις τοιούτον βαθμόν τον θρησκευτικόν ζήλον ή μάλλον τον φανατισμόν των απλουστέρων κατοίκων των Σπετσών και του Κρανιδίου, ώστε παρατήσαντες άνδρες τε και γυναίκες τας εργασίας των περιορίζονται εις εξομολογήσεις λιτανείας και εξιλασμούς, προετοιμαζόμενοι δι' αυτών δια την μέλλουσαν ζωήν, κατά τας νοθεσίας του αγύρτου εκείνου, ον εκλαμβάνωσιν ως θεώθεν αποσταλμένον και δεύτερον Ηλίαν, ως εις τας ομιλίας του έδιδε πλαχίως να εννοήσωσιν οι Χριστιανοί,

Προς διασκέδασιν των δεινών αποτελεσμάτων της τοιαύτης των κατοίκων αποπλάνησεως, θεωρούμεν αναγκαίον να σταλή ταχέως εις Σπέτσας, Κρανίδιον και Υδραν ακόμη, εις των ικανοτέρων και σεβασμιωτέρων Ιεροκληρύκων, όσις δια των διδαχών και των παραινήσεών του να δυνηθή να εξάξη της απάτης τους απλουστέρους και καθησυχάση η ηθική αυτών ταραχή,

Το καθ' ημας εγράψαμεν εις τον ενταύθα Επισκοπικόν Επίτροπον συνιστώντες εις αυτόν την εις τα μέρη εκείνα μετάβασιν του, ήτις δύναται να συντελέση εν μέρει προς καθησύχασιν των πνευμάτων,

Επισυνάπτωμεν την περί του αντικειμένου τούτου υπ' αριθ. 814 αναφοράν του Επαρχου Σπετσών,

Ο Ευπειθέστατος

Νομάρχης Αρχολίδος (υπ)

78) 3060 Ελ,5 Μαΐου 52/αρ.πρ.962

MON 307

Ο Επαρχος Θήρας προς ον διευθύνεται η παρούσα λαβών γνώσιν των εν τη παρούση διατακτομένων, προσκαλ~~ύται~~^{είται} εις την κατά γράμμα εκτέλεσιν, αναφέρων περί του αποτελέσματος των ενεργειών του, με την επιστροφήν της παρούσης.

Απόντος του Νομάρχου Κυκλάδων
Ο Γραμματεὺς
Κ.Καληγάς

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Προς το επι των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίας Εκπαιδεύσεως Υπουργείον.

Κατόπιν του απο 3 του παρόντος υπ' αριθ.8100 εγγράφου μας περί του Μοναχού Χριστοφόρου, λαμβάνομεν την τιμήν να σας διευθύνομεν επωκλείστως Κύριε Υπουργέ, τας υπ' αριθ.2830 και 2850 αναφορές του Νομάρχου Λακωνίας, και την υπ' αριθ.3327 του της Αργολίδος κτλ, δια να πληροφορηθήτε περί της συνδρομής την οποίαν ο επίσκοπος Ασίνης εχορήγησεν εις τον αυτοχαιροτόνητον τούτον Ιεροκήρυκα και μετά την απόφασιν της Ιεράς Συνόδου και περί της επιρροής την οποίαν επροξένησεν εις το πνεύμα του λαού η αντικοινωνική διδασχή του, και ευχαρεστηθήτε να καταστήσητε γνωστόν, ως σας παρακαλέσωμεν και άλλοτε δια του επισημοτέρου τρόπου προς τας κατά την Πελοπόννησον Εκκλησιαστικές Αρχάς το αμετάκλητον μέτρον της Ιεράς Συνόδου περί του περιορισμού αυτού εις την εν Θήρα Μονήν του Προφήτου Ηλίου, με την παραγγελίαν του να το φέρωσιν εις γνώσιν των χριστιανών, ινα ίδωσιν, οτι η εκκλησία του Χριστού δεν φρονεί ως ο Χριστόφορος, Αφ' ετέρου δε θεωρούμεν αναγκαίον να σας παρακαλέσωμεν και αύθις επιμόνως Κύριε Υπουργέ, να φροντίσητε ν' αποσταλώσι, εις είτε δυο Ιεροκήρυκες εκ των ικανοτέρων και σεβασμιωτέρων εις τα μέρη εις τα οποία μετέβη τελευταίως ο ειρημένος Μοναχός, όπως δια της διδασκαλίας των ουδετερώσωσι τας επιβλαβείς ιδέας υπο των οποίων κατελήφθησαν οι πλείστοι των απλουστέρων κατοίκων ως εκ της απερισκεπτού και υποκριτικής διδασχής του χριστοφόρου, Τας διαταχάς, τας οποίας επι του προκειμένου θέλετε εκδώση σας παρακαλούμεν, Κύριε Υπουργέ, ν' ανακοινώσετε και εις ημάς.

Εν Αθήναις την 5 Μαΐου 1852

Ο Υπουργός Α.Σ.Δανόπουλος

Περί του Μοναχού Χριστοφόρου.

Εν Αθήναις τη 5 Μαΐου 1852

Εσωτερικῶν υπουργείον περί της εἰς Μάνην μεταβάσεως του μοναχοῦ Χριστοφόρου
καὶ περί της διαγωγῆς του Επισκόπου Ασίνης

Διευθ

Προς την Ιερὰν Σύνοδον του Βασιλείου Διευθύνοντες την παρούσαν μετὰ του
εγκλείστου, παρακαλούμεν αὐτὴν νὰ μας πληροφορήσῃ τὰ ενεργηθέντα κατὰ
συνέπειαν του της 5 Απριλίου υπ' αριθ. 1315 εγγράφου ἡμῶν καὶ ἂν αὐτὸ τε
ἐκεῖνα καὶ τὰ περί του χριστοφόρου τελευταῖον αποφασισθέντα Συνοδικῶς καὶ
εγκριθέντα παρὰ της Κυβερνήσεως, κοινοποιήθησαν εἰς τὰς ἐν τῇ Πελοποννήσῳ
Εκκλησιαστικὰς Ἀρχάς, καὶ δι' αὐτῶν εἰς τοὺς χριστιανοὺς τοὺς μὴ κατ'
ἐπίγνωσιν παρακολουθοῦντας τὸν πλάνον καὶ ἀπονεινομένον μοναχόν, οὗχ ἦττον
δε παρακαλούμεν νὰ ἐξεθέσῃ μετὰ της δυνατῆς ἀκριβείας εἰάν ὁ Σ.Επίσκοπος
Ασίνης, ἐν γνῶσει ὧν τῶν παρὰ της Ιερᾶς Συνόδου διαταχθέντων περί του
εἰρημένου μοναχοῦ, καὶ μετὰ την παραλαβὴν του πρώτου Συνοδικοῦ εγγράφου,
ἐπέστειλε πρὸς τὸν Ἐπαρχὸν Γυθείου τὰ ἐν τῇ εγκλείστῳ ἐπιστολῇ αὐτοῦ 25 του
παρελθόντος μηνὸς περιεχόμενα, δι' ὧν ἀπετόλμησε καὶ νὰ προαπειλήσῃ ταραχὴν
ἐκεῖνος, ὅστις ἐν τῇ κληρωθείσῃ αὐτῷ Επισκοπῇ οφείλει νὰ εἶναι εἰρήνης
Ἀγγελος, καὶ ἀκριβῆς ἐκτελεστής τῶν παραγγελιῶν της προϊσταμένης αὐτοῦ καὶ
ανωτάτης ἐν τῷ Βασιλείῳ Εκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς, αὐτῆς λέγομεν της Ιερᾶς
Συνόδου. Ἐν τοιαύτῃ δε περιπτώσει, τιμωρητέας οὖσης της διαγωγῆς του
εἰρημένου Β.Επισκόπου αἰτιούμεεν ἵνα ἡ Ιερὰ Σύνοδος κάμῃ εἰς ἡμᾶς ὁποῖαν
κρίνει κατάλληλον πρότασιν πρὸς σῶφρονισμόν αὐτοῦ καὶ πρὸς παραδειγματισμόν.
Τὴν πρὸς τοῦτο ἀπάντησιν ἀπεκδεχόμεθα ὅσον το δυνατόν ταχύτερον μετὰ την
ἐπιστροφὴν τῶν εγγράφων.

ὁ Υπουργός (υπ) ἐκλ

=====

81) 1250 Ελ.6 Μαΐου 52/Αρ.Πρ.2295

MON 307

(Ἰδιο κείμενο με 80)

Κατόπιν των προς την Ιεράν Σύνοδον επισταλέντων δια του υπ' αριθ.1796 εγγράφου μας, διευθύνομεν προς αυτήν και τα παρόντα, εξ'ων η Ιερή Σύνοδος θέλει παρατηρήσει α) την επιλήψιμον και αξιόποινον διαγωγήν του Σ. Επισκόπου Ασίνης, ο οποίος, εις τον Συνοδικώς κατακριθέντα δια της απείθειαν και την άνευ αδείας Εκκλησιαστικής προς το κήρυγμα έξοδόν του, τον απονενοημένον μοναχόν Χριστοφόρον, έδειξε τοιαύτην περιποίησιν, οια εκθέτεται εις τα έγγραφα τα δια της υπ' αριθ.2850 αναφοράς του Νομάρχου Λακωνίας υποβαλλόμενα, θέλει ιδει προσέτι και το αυτόγραφον της επιστολής του Σ.Επισκόπου, ης το αντίγραφον επέμψαμεν προς την Ιεράν Σύνοδον χθες, β) τα αποτελέσματα της πλάνης, την οποίαν δια της απεισκήπτου και υποκριτικής και νανοθευμένης διδαχής του ενέσπειρεν ο ειρημένος μοναχός εις τους πλείστους των απλουστέρων κατοίκων Σπατών και Κρανιδίου, Το πράγμα, ως σπουδαιοτάτης διασκέψεως και προχείρου θεραπείας χρήζον, συνιστώμεν εις την Ιεράν Σύνοδον, και συμμεριζόμενοι εντελώς την γνώμην του υπουργείου των Εσωτερικών, θεωρούμεν λίαν επάναγκες και καταλείπον, α) το να καταστήση η Ιερή Σύνοδος γνωστά, δια του επισημοτέρου τρόπου, προς τας κατά την Πελοπόννησον Εκκλησιαστικάς Αρχάς, και δι' αυτών εις τους Χριστιανούς τα μέτρα τα κατά του Χριστοφόρου ληφθέντα, και τους λόγους δι' ους η Εκκλησία έλαβε ταύτα κηδομένη της ψυχικής ουχ ήττον ή της σωματικής σωτηρίας των χριστιανών β) να παραγγεληθώσιν άνευ αναβολής, οι Ιεροκήρυκες Κοι Κ.Καστόρχης και Νεόφυτος Κωνσταντινίδης ο μεν πρώτος να μεταβή εις Αργολίδα, Σπέτσας, Υδραν, Ερμιονίδα, ο δε δεύτερος κατά την Λακωνίαν, ινα δια της ικανότητος εν η διακρίνονται, και δια της υγιούς διδασκαλίας αυτών, εξαλείψωσι τας επιβλαβεis ιδέας και εντυπώσεις, υφ'ων οι απλούστεροι κατελήφθησαν εκ του Χριστοφορείου διδάγματος, γ) Δεν ήθελεν εισθαι ίσως άσκοπον εν ταύτη τη περιπτώσει να παραγγεληθή και ο πρώην Ανδρουβίστης Σ.Επίσκοπος να περιοδεύση κηρύξων και ούτος εις το μέρος όπου διαμένει νυν, διότι και τούτου η διδασκαλία και ως λογίου και ως περιβεβλημένου με την Αρχιερατικήν αξίαν δύναται να φέρη καλόν αποτέλεσμα, δ) Τελευταίον, να επιβληθή η ανήκουσα ποινή εις τον Σ.Επίσκοπον Ασίνης δια την ανοίκειον εις την θέσιν του, και μάλιστα εναντίαν προς τα δεδομένα και τη Εκκλησία και τη πολιτεία, διαγωγήν αυτού περί του μοναχού Χριστοφόρου, Την προς ταύτα απάντησιν της Ιερής Συνόδου περιμένομεν οσον το δυνατόν ταχύτερον, με την επιστροφήν των εγγράφων, ινα και ημεις ενεργήσωμεν τα των καθηκόντων ημων.

ο Υπουργός (υπ) εκλ

83) 1806/1256 λίαν καταλείπον MON 307

Εσωτερ.Υπουργείον
Περί του μοναχού Χριστοφόρου

Θεωρ.6 Μαΐου 52

(Ιδιο κείμενο με 82)

Περί της Διαγωγής του Επισκόπου Ασίνης και περί του μοναχού Χριστοφόρου,
Εν Αθήναις τη 7 Μαΐου 1852

Προς την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου.

Θεωρ. αυθημερόν

Δια δυο προλαβόντων εγγράφων μας εγνωστοποιήσαμεν εις την Ιεράν Σύνοδον τα περί του μοναχού Χριστοφόρου αφιχθέντος εις Μάνην και τα περί της Διαγωγής του Σ.Επισκόπου Ασίνης. Νυν δε σπεύδομεν ν' ανακοινώσωμεν εις την Ιεράν Σύνοδον, ότι καθ' ως η Βασιλική Κυβέρνησις έλαβεν ταύτη τη στιχηρή επισήμους ειδήσεις και εκ Κότζας και εξ Αρσουπόλεως τη 3 μηνός Ισταμένου, (αφού διεφύλισθη, ως φαίνεται η περί του αυτοκλήτου Ιεροκήρυκος Χριστοφόρου Συνοδική απόφασις, και ότι προς εκτέλεσίν της ούτος μέλλει να συλληφθή) ο Επίσκοπος Ασίνης συνοδεύων τον Χριστόφορον μετά λαού ικανού και του ιερατείου των Δήμων Μέσσης Λαχίας και Κολοκυνθίου, αναβάς επι του βήματος και περιβληθείς το ωμοφόριον του, προσκάλεσε τον λαόν να εκφωνήση το ~~αγάθημα~~ κατ' εκείνου όστις δεν ήθελε χύσει το αίμα του υπέρ του Ιεροκήρυκος τούτου, αμα ήθελεν επιτεθεί χείρ συλλήψεως κατ' αυτού, ο λαός αναφωνήσας όμωσε μετ' ενθουσιασμού μεγάλου, ότι δεν θέλει εγκαταλείψει αυτόν ποτέ, αλλ' ότι θέλει χύσει το αίμά του υπέρ αυτού, ποιήσαντες ούτως ~~αγάθημα~~ και ρίψαντες σφραίαν λίθων προς επισφράγισιν του όρκου των,

ο Επαρχος και ο Υπομοίραρχος, δεν έλλειψαν να παρατηρήσωσι κατ' ιδίαν εις τον Χριστόφορον ότι πρέπει να μεταβή εις Αθήνας δια να λάβη παρά της Ιεράς Συνόδου την άδειαν του ιεροκηνύττειν, αλλ' ούτος, ου μόνον δεν έδωκε καμμίαν σχεδόν ακρόασιν εις τους λόγους των, αλλά και ασυστόλως τους είπεν, ότι η αποστολή του εις την γήν είναι παρ' αυτού του Θεού και ότι ουδεμίαν έχει ανάγκην άδειας ανθρώπων και μάλιστα της Συνόδου, και ότι ουδείς δύναται παρά τω κόσμω τούτω να τον αποτρέψη απο το έργον του, αφού εδίδαξαν και εις τον Δήμον Οιτύλου προχώρησε τη 2 Ισταμένου μηνός περί την 4 ώραν Μ.Μ. δια το χωρίον Κάββαλον του Δήμου Κολοκυνθίου της Επαρχίας Γυθείου, συνωδευμένος απο τον Επίσκοπον Λαχίας, απο πολλούς Ιερείς και απο ικανόν λαόν,

ο μανιώδης ούτος Ιεροκήρυξ Χριστόφορος, κηρύττει ότι ομιλεί με τον Θεόν, ότι βλέπει οπτασίας αγγέλων και δαιμόνων, και δια του μέσου τούτου εξαπατά τον όχλον, ός τις τον θεωρεί ως τον Πρόφήτην Ηλίαν, ή άλλον αγιον απεσταλμένον παρά Θεού δια να τον σώση απο τας αμαρτίας, Δια της διδαχής του προσβάλλει την Ιεράν μας Σύνοδον αποκαλών αυτήν μιανήν Σύνοδον, παρενείρει πολλάκις αντικείμενα εις την Διδασκαλίαν του, τα οποία διεαίρουν το μίσος του λαού κατά της Κυβερνήσεως κτλ.

Τοιαύτας έχουσα επισήμους ειδήσεις η Βασιλική Κυβέρνησις, σπεύδει να τας ανακοινώση εις την Ιεράν Σύνοδον, αζούσα, ινα άνευ της ελαχίστης αναβολής αποφανθή περί της όλης αξιοκατακρίτου και αξιοποίνου Διαγωγής του Σ.Επισκόπου Ασίνης τιθέντος επι κεφαλής του κλήρου της εαυτού επισκοπής προς ενθάρρυνσιν της αχυρταίης του λαολάνου Χριστοφόρου, του παν όσιον και Ιερόν εμπαίζοντος ως κηρύττοντος εαυτόν θεόπεμπτον, και ασεβούντος εις την Εκκλησίαν της οποίας την Διοίκησιν, αυτήν δηλονότι την Ιεράν Σύνοδον, περιυβρίζει και περιφονεί μετά αναιδείας και θρασυήτος και σκανδαλίζοντας τας συνειδήσεις των χριστιανών. Των δε παρά της Ιεράς Συνόδου αποφασισθησόμενων η εκτέλεσις κρίνει καλόν η Βασιλική Κυβέρνησις ν' ανατεθή εις τον Ιεροκήρυκα Κον Καλλίνικον Καστόρχην κομίσαντα εκείσε τα Συνοδικά γράμματα, τώσον περί του Σ.Επισκόπου Ασίνης καθώς περί του ηδη καταδικασθέντος Συνοδικώς Χριστοφόρου κηρύζοντ^ς τον λόγον του Θεού ινα δια

της υγιούς διδασκαλίας εξαληφθώσιν αι επιβλαβεῖς ιδέαι και εντυπώσεις υφ' ὧν οι απλούστεροι κατελήφθησαν εκ του Χριστοφορείου διδάγματος, και συμπράξαντα οὕτω μετὰ των επι τόπου πολιτικών Αρχών, προς καθήσυχασιν των συνειδήσεων των χριστιανών
Περιμένομεν εντός της ημέρας ει δυνατόν την προς ταύτα απάντησιν,

ο Υπουργός (υπ) εκλ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Εν Αθήναις, τη 8 Μαΐου 1852

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤ. ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ.

Σύνοδος, Χριστόφορος
Θεωρ.8 Μαΐου

Διευθ.

Προς το Υπουργείον των Εσωτερικών, ινα λάβη γνώσιν των ενδιλαμβανομένων κατά συνέπειαν των προς ημάς υπ' αριθ.8100 και 8199 (3 και 5 μηνός ισταμένου) εγγράφων του. Παράκαλείται δε να επιστρέψη μετά ταύτα εις ημάς το παρόν.

ο Υπουργός (υπ) εκλ

Περί της εκτάκτου αποστολής του Ιεροκήρυκος Καστόρχη.

Εν Αθήναις τη 8 Μαΐου 1852

Προς τον Νομάρχη Λακωνίας

Θεωρ, 8 Μαΐου

Ο Ιεροκήρυξ Κύριος Καλλίνικος Καστόρχης πέμπεται αυτόσε, εφωδιασμένος με τας ανηκούσας οδηγίας παρά της Ιεράς Συνόδου και με γράμματα παρά της Ιεράς Συνόδου προς τον Σ.Επίσκοπον Αθίνης, ο ειρημένος Ιεροκήρυξ είναι παρηγγελμένος να διέλθῃ κηρύζων τον λόγον του Θεού κατά τον υφ' υμας Νομόν, όπως δια της υγιούς διδασκαλίας εξαλειφώσιν αι επιβλαβεῖς ιδέαι υφ' ὧν κατελήφθησαν οι απλούστεροι των χριστιανῶν εκ του διδάγματος του τετυφωμένου και απονενοημένου Χριστοφόρου.

Ανακοινούμεν αυτό τούτο εις υμας ινα αναγνωρίσαντες ως τοιούτον, επιφορτισμένον δηλονότι με την έκτακτον ταύτην Εκκλησιαστικὴν αποστολήν, τον προμνησθέντα Κον Καλλίνικον Καστόρχην, δώτε εις αυτόν πάσαν συνδρομήν δια την μετ' επιτυχίας εκτέλεσιν του έργου δι' ο αποστέλλεται.

ο Υπουργός (υπ) εκλ

1291

Προς τον Επαρχον Γυθείου,

Κοινοποιούμεν εις υμας εν οπισθογράφῳ το προς τον Νομάρχη Λακωνίας σημερινόν έγγραφόν μας περί της κάτωθι υποθέσεως και σας παρακαλούμεν να ενεργήσετε συμφώνως προς την έννοιαν αυτού παν ο,τι κατά καθήκον ανήκει εις υμας.

ο Υπουργός (υπ)

Περί των κατά του μοναχού χριστοφόρου εν Μάνη.
Εν Αθήναις τη 8 Μαΐου 1852
Προς το Υπουργείον των Εσωτερικών

Θεωρ. 8 Μαΐου 52

Επειδή ο εις λακωνίαν εκτάκτως αποστελλόμενος ως Εκκλησιαστικός αξιάρχος Ιεροκήρυξ Κύριος Καλλίνικος Καστόρης, παρέστησεν εις ημάς ότι έχει ανάγκην εξόδων δια τον προκείμενον σκοπόν της αποστολής του, και επειδή εις τον ειδικόν Προϋπολογισμόν του υπ' ημών Υπουργείου ταιούτου είδους πίστωσης δεν υπάρχει παρακαλείσθε Κύριε Υπουργέ να διατάξητε να μετρηθώσιν εις τον ειρημένον Ιεροκήρυκα μέλλοντα μετ' ολίγου να κατέλθῃ εις Πειραιά, δια ν' αναχωρήσῃ σήμερον, 150 (εκατὸν Πεντήκοντα) δραχμάς δι' έξοδα της εκτάκτου ταύτης αποστολής του,

ο Υπουργός (υπ) εκλ

Εκ Γυθείου την 8 Μαΐου 1852

Προς την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου της Ελλάδος

Αναφέρω ευσεβώς τα περί του αγίου Ασίνης και μοναχού Χριστοφόρου, ο άγιος Ασίνης συνοδεύων τον μοναχόν Χριστόφορον εξήλθε της επισκοπής του παρακολουθούμενος υπ' όλου του κλήρου του, και απο μεγάλου πλήθους μετέβη εις την επαρχίαν Οιτύλου εις το χωρίον Βρύσιον του Δήμου Οιτύλου, και αφού ήκουσαν, οτι ο Επαρχος και υπομοίραρχος Οιτύλου εδιευθύνοντο εκει, η Πανιερότης του επρότρεψε τον παρακολουθούντα όχλον, ινα μεθ' όρκου ομολογήσωσιν, οτι εν περιπτώσει, καθ' ην η εξουσία ήθελεν επιβάλλει χείρα εις τον μοναχόν να τον υπερασπισθώσι με το αίμά των,αφορίσας εκείνον, όστις δεν ήθελε πράξει τούτο, τούτ' αυτό έπραξε και εις το χωρίον Πύργου του αυτού Δήμου η εξουσία ιδούσα τούτο, δεν ενήργησε την σύλληψιν του μοναχού, Εκείθεν ο Επίσκοπος και ο μοναχός επρουχώρησαν μέχρι της Αρεουπόλεως, παρακολουθούμενοι υπο του πλήθους, εκ της Αρεουπόλεως εισήλθον εις την επαρχίαν Γυθείου εις τους Δήμους Καρυουπόλεως Μαλευρίου και Γυθείου, όπου διδάσκων ο μοναχός απεκάλει την Σύνοδον, Σύνοδον Αρμανσπέργου, Σύνοδον μιανάν, Σύνοδον Διαβολικήν, Σύνοδον βουλομένην, Αι πολιτικά και στρατιωτικά αρχαί εκινήθησαν προς σύλληψιν του μοναχού, αλλά δεν συνέλαβον τούτον, διότι αυτός ειχε κρυβή, και εις ετι δεν γνωρίζεται που διαμένει, Ο Επίσκοπος Ασίνης ανεχώρησε και ούτος και μετέβη εις το χωρίον Βαχού, αλλ' αν εις ετι διαμένει εκει ή ανεχώρησεν άγνωστον, Χθες περί την δύσιν του ηλίου πλήθος χιλιάδων ανδρών αόπλων, γυναικών και παιδίων ήλθον έξωθεν του Γυθείου εις το Μαυροβούνιον και ολονεν συναθροίζονται εκει, προπορεύονται τούτων ιερείς, έρχονται δήθεν δια να κάμωσι παράπονα εις τας αρχάς και να ζητήσωσι την άδειαν του να κηρύττη ο χριστόφορος ακωλύτως, και να διορισθώσι και Επίσκοποι εις τας Επαρχίας των, αυτά συνέβησαν μέχρι της ώρας ταύτης, όλων τούτων αίτιος θεωρείται ο άγιος Ασίνης, καθ' α επληροφορήθην παρ' του υπομοιράρχου Οιτύλου, Οι λαοί είναι αφοσιωμένοι εις τον μοναχόν και απλούς μόνον κατά του μοναχού λόγος είναι ικανός να κινήση τον όχλον εις ατοπήματα, αναφέρω ταύτα προς την ιεράν Σύνοδον προς γνώσιν της.

Ο Ευπειθέστατος

Αρχιμανδρίτης Διονύσιος Σκσανάς

Εν Γυθείω την 8 Μαΐου 1852
Προς την Β.Νομαρχίαν Λακωνίας
Περί του Μοναχού Χριστοφύρου

Κατόπιν της χθεσινής μου αναφοράς υπ' αριθ.1214 σπεύδω να τη αναφέρω ότι σήμερα μ.μ. παρουσιασθέντες τινές Ιερείς των Δήμων Καρυσιπόλεως και Μαλεωρίου εις ημάς και εις τον Διοικητήν της Μοίρας, επι παρουσία και του Εκκλησιαστικού Επιτρόπου Λακεδαιμόνος μας ενεχείρησαν την συνημμένην προς την Α.Μ. αναφοράν άνευ υπογραφής, με την λέξιν μόνον ο λαός της Λακωνίας, Εκ των εκθετομένων λοιπόν δια της αναφοράς ταύτης παρατηρεί η Β.Νομαρχία τας ανοησίας των συναθροισθέντων οίτινες υποκινούμενοι το κατ' εμάς από μόνην την προς τον Μοναχόν Χριστόφορον λυσσώδη μανίαν των έπραξαν τας αταξίας ταύτας νομίζοντες ως προσβολήν των να συλληφθή ο Μοναχός ούτος εντός της Λακωνίας, καθάπερ σχετικώς μας ανέφερον οι Ιερείς τη παρουσία και των ανωτέρω Αρχών.

Εν τούτοις οι συναθροισθέντες εις το Μαυροβούνιον μετά την εγχείρησιν της ως είρηται αναφοράς ανεχώρησαν αμέσως εις τα ίδια χωρία να προξενηθή καμμία αταξία, καθ' οδόν δε απαντούντες και άλλους Επαρχιότας των Διευθυνομένους εις Μαυροβούνιον ινα επιστρέψουν.

ο καταδικασόμενος Μοναχός μ' όλας τας προσπάθειάς μας και της Στρατιωτικής αρχής δεν ηδυνήθημεν μ' όλα ταύτα ν' ανακαλύψωμεν που ευρίσκεται, και ότι [είναι ότι αυτός θέλει κρύπτεται απο τους Κατοίκους στενότητα και δυσκόλως ούτως θέλομεν δυνηθή να συλλάβωμεν αυτόν εις την Επαρχίαν ταύτην, αφού κατά δυστυχίαν η υπέρ αυτού θρησκομανία του λαού είναι ανεξήγητος, ως ήκουσαν και πληροφορηθήσαν και αι ενταύθα ρηθείσαι ως ανωτέρω αρχαί, καταγινόμενοι όμως να εξετάζωμεν περί αυτού προς ενέργειαν των διατακτομένων επόμεθα να τη αναγγείλωμεν ο,τι ήθελομεν ανακαλύψη.

Εν τούτοις φέρω εις γνώσιν της Β.Νομαρχίας ότι εις την ως είρηται συνάθροισιν του Μαυροβουνίου ουδείς εκ των Δημάρχων ητο, μονον ο Δήμαρχος Καρυσιπόλεως είχαν έλθη εκεί, ενώ εισέτι ημην και εγω, προ της συναθροίσεως του λαού, λέγων μοι ότι εκ του Δήμου του είχαν ιδει πολλούς Ιερείς και πλήθος ανθρώπων ερχομένους εις Μαυροβούνιον τότε, μη δυνηθείς να τους εμποδίση, αγνοώ όμως εις την περίστασιν εκείνην εαν ειλικρινώς δια μόνον το να με αναγγείλῃ τούτο ήλθε, ή και αυτός συμμαρίζετο τα των άλλων, επίσης παρεστάθη εκεί ο Ειδικός Πάρεδρος του χωρίου Καρβελά προσποιηθείς και αυτός ότι εβιάσθη απο τους κατοίκους της [του,

Η ησυχία διατηρείται.

Ευπειθέστατος
Ο Επαρχος Γυθείου
Γ.Σακελλίων

Μεγαλειότατε

Ο λαός της Λακωνίας με λύπην του θεωρεί, ότι απειλείται το θρησκευτικόν, ένεκα ελλείψεως εντοπίων αρχιερέων, ιεροκηρύκων, και την ελευθερίαν των μοναστηρίων, και διδασκάλων κοινών, συμφώνως κατά τις παλαιάς της θρησκείας μας γραφάς και ότι κατά των τωρινών Συνοδικών Δεσποτάδων, ιεροκηρύκων και διδασκάλων, εκτός των πατριωτών μας δεν παραδεχόμεθα ουδενός άλλου, διότι οι εκ των γυμνασίων και Πανεπιστημίων διορισθέντες, όχι μόνον δεν έχομεν την παραμικράν εμπιστοσύνην εις τις ιεροκηρύξεις, και παντός των Συνοδικών, απο των οποίων κινδυνεύει το θρησκευτικόν μας, προς αποφυγήν προσθαφαιρέσεων

Παρακαλούμεν μετά θερμών δακρύων την αυτού Μεγαλειότητα να λάβη πρόνοιαν συμφώνως με το άρθρον α του συντάγματος και διατάξη το να διορισθώσι εντόπιοι Αρχιερείς, και να μένουν ανεξάρτητοι εις το να εκλέγουν τους ιεροκήρυκας των μεταξύ των οποίων να εχη απο σήμερα ο ενταύθα Διακρίβων Χριστόφορος μοναχός επιλεγόμενος Παπουλάκης και να χειροτονούν ιερείς εκείνους τους οποίους είναι εις κατάστασιν να διατάζουν και να καθοδηγούν τον χυδαίον τούτον λαόν, κατά τους Εκκλησιαστικούς κανόνες, δια να μη μολύνεται το Ευαγγέλιον μας απο τις παραβιάσεις της επιορκίας επ' αυτό, κατά τις ρητάς διατάξεις, του Ιερού Ευαγγελίου μας, το οποίον ορίζει « μη ομόσσετε όλως, το ναι ναι και το ου ου, Κατά συνέπειαν όλων τούτων θέλομεν παρακαλέσει δια να υποβληθή νόμος να ορκίζονται εκτός του Ιερού Ευαγγελίου δια την ελευθερίαν των χριστιανών, ως προς το θρησκευτικόν μας, δια τούτα εκφράζοντες τον πολυχρονισμόν της Αυτού Μεγαλειότητος, δια του οποίου το όνομα και του θρόνου του υποσχόμεθα να χύσωμεν και την υστερήν ρανίδα του αίματός μας

Οι ευπειθέστατοι και πιστοί υπήκοοι
λαός της Λακωνίας

Εν Γυθείω την 8 Μαΐου 1852
Αντίγραφον απαράλλακτον την 9 Μαΐου 1852
Εν Γυθείω ο Γενικ,Επίσκοπ,Επίτροπος Λακωνίας
Αρχιμανδρίτης Διονύσιος Σασανάς

9Φ) Χαρτόσημο

1924 8571

MON 307

(Ιδιο κείμενο με 90 εκτός μιας παραγράφου που εχει παραληφθή)

Δια της ταπεινής ταύτης αιτήσεώς μας επαναλαμβάνομεν να σας παρακαλέσωμεν
οτι να διορισθώσιν Επίσκοποι κατά το πάλαι και τούτο θέλει βελτιώση τον
λαόν και φέρη την μεγαλητέραν ησυχίαν,

(Δημοσιευμένο και στην Ελπίδα της 16 Μαΐου /φύλλο 680)

Εν Γυθείω την 9 Μαΐου 1852

Προς την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου της Ελλάδος

Αναφέρω ευσεβώς, ότι οι συναθροισθέντες λαοί εις Μαυροβούνιον Γυθείου, ως ανέφερον δια της χθεσινής και υπ' αρ.1152 αναφοράς μου, διελύθησαν, αφού πρώτον έδωκαν προς το εντυχύθα Επαρχείον, της οποίας αντίγραφον υποβάλλω προς την Ιεράν Σύνοδον,

Ο μοναχός Χριστόφορος είναι εις ετι άγνωστον που ενδιατρίβει. Τους ιερείς εκείνους οίτινες συνετέλεσαν εις τας ατόπους και ασκόπους συναθροίσεις του λαού θέλω αναφέρει προς την Ιεράν Σύνοδον, αφού πρώτον πληροφορηθώ περί τούτων,

Ο Ευπειθέστατος

Αρχιμανδρίτης Διονύσιος Σακκινάς

Εν Σπάρτη την 9 Μαΐου 1852 Θραν Θην Μ.Μ.
 Προς το επι των Εσωτερικών Υπουργείον
 Περί του Μοναχού Χριστοφόρου,

ΤΣ

Ταύτην την στιχμήν ελάβομεν απο τον ηδη ελθόντα ταχυδρόμον την επισυνημμένην εν πρωτοτύπῳ υπ' αριθ.1215 αναφοράν του επάρχου Γυθείου περί των [,

- Εκ της αναφοράς ταύτης παρατηρεί το υπουργείον οτι οι θειασώτες του αυτοκλήτου Ιεροκήρυκος μοναχού χριστοφόρου μη δυνηθέντες να τον
- περιστοιχίζωσι και να τον υποστηρίζωσι περισσότερον, ενεχείρησαν δια τινων Ιερέων των μνημονευομένων εις την αναφοράν του επάρχου ανυπόγραφον αίτησιν του λαού δήτην της Λακωνίας, δια την οποίαν και ο αναφεροχράφος ταύτης δεν γνωρίζει τι [και ενεχείρησεν.

Καθ' ως δ' ελάβομεν συγχρόνως πληροφορίας απο τον Διοικητήν της Μοίρας Συνταγματάρχην Κον Κ.Κουτζογιαννόπουλον, και δι' άλλων πηγών πολλοί των κατοίκων της Επαρχίας Γυθείου είχαν απομακρυνθή του μοναχού Χριστοφόρου, ο δε μοναχός ούτος έχεινεν όφαντος και δεν ηδυνήθησαν αι αρχαί ν' ανακαλύψωσι το μέρος εις ο προσέφυγεν κρυφθείς, ο λαός επανήλθεν εις τα έργα του, παντού ησυχία επικρατεί, και ουδέν φαινόμενον περί διαταράξεως της ησυχίας παρίσταται

Δεν είναι καμμίαν αμφιβολία οτι υπο το πρόσχημα της θρησκείας, υπεκρύπτοντο σκοποί ολέθριοι, αλλ' όμως δια της φρονίμου ενεργείας των αρχών, και της παρουσίας του Διοικητού της Μοίρας διασκεδάσθησαν ούτοι επιφυλασσόμεθα ν' αναφέρωμεν κατόπιν ο,τι ηθέλωμεν πληροφορηθή.

Ευπειθέστατος

Απόντος του Νομάρχου Λακωνίας
 ο Γραμματεύς Σ.Γ.Αντωνόπουλος

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ,

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Προς το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών

Κατόπιν των επισταλέντων υμιν περί του Μοναχού Χριστοφόρου Παπουλάκη λαμβάνομεν την τιμήν να σας διευθύνομεν εν Πρωτοτύπω την απο 9 Τ.Μ. υπ' αριθ. 3055 αναφοράν του Νομάρχου Λακωνίας μετά της υπ' αριθ. 1215 αναφοράς του Επαρχου Γυθείου, και μιας ανυπογράφου αναφοράς προς την Α.Μ. αποτεινομένης δήθεν προς Αυτήν εξ ονόματος του λαού της Λακωνίας. Εκ της αναγνώσεως της τελευταίας θέλετε κατανοήση, Κύριε Υπουργέ, ποιοί ησαν και είναι οι σκοποί των υποκινησάντων τον Μοναχόν Χριστόφορον εις ους φαίνεται αναμιγνυόμενος και ο επίσκοπος Ασίνης, και εναπόκειται εις την σύνεσιν υμών να πράξητε τα προσήκοντα.

Εν Αθήναις την 12 Μαΐου 1852

Ο Υπουργός
Α.Σ. Δανόπουλος

Περί του Μοναχού Χριστοφόρου

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Εν Αθήναις την 12 Μαΐου 1852

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Προς το επι των Εκκλησιαστικών κτλ, Υπουργείον
Περί του μοναχού Χριστοφόρου κτλ,

Χθες και σήμερον έλαβεν η Σύνοδ^ος ευω αναφοράς του κατά την λακωνίαν Γενικού
Επισκοπικού Επιτρόπου, των οποίων αντίγραφον μετά του εν αυτώ διαβιβάζεται
προς το Υπουργείον, δια να πληροφορηθή τούτο περί του μοναχού Χριστοφόρου
και του Σεβασμιωτάτου Επισκόπου Ασίνης και μέχρι τίνος ούτοι εξετράπησαν.

+ο Αθηνών Νεόφυτος Πρόεδρος;
+ο Καλαβρύτων Βαρθολομαίος

ΤΣ ο Γραμματεύς Αρχιμανδ;ΜΑποστολίδης

Εν Αθήναις τη 12 Μαΐου 1852
 επί του αριθ. 2301-2303
 Προς την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου

Θεωρ. 13 Μαΐου 52

Εκ του Συνοδικού εγγράφου και των εις αυτό επισυνημμένων δυο εκθέσεων του Γενικού Επισκοπικού Επιτρόπου λακωνίας, έχοντων ως εκ περισσοῦ τα κατὰ τον Σ.Επίσκοπον Ασίνης, τα κατὰ τον μοναχόν Χριστόφορον, και τας αιτήσεις τας οποίας ανωνύμως, ως εκ μέρους Εήθεν του λακωνικού λαού, απευθύνθησαν δια του Επάρχου Γυθείου προς τον Μεγαλειότατον Βασιλέα ημών.

Και περί μεν του Επισκόπου Ασίνης, του πρώτου, ως φαίνεται αιτίου εις το προκείμενον παραχώδες κίνημα, κρίνομεν καλόν ινα η Ιερὰ Σύνοδος μετακαλέσῃ άνευ αναβολής την Σεβασμιότητά του εις Αθήνας, όπως, ενώπιον αυτής της Συνόδου παρουσιασθείς, απολογηθή εφ' οίς καταγγέλλεται οτι έπραξε. Να τω ορισθή δε και χρόνος ο της εμφάνισης του ενθάδε, ινα εαν ούτος φανή παρήκοος, η Ιερὰ Σύνοδος προβή εις την παραιτέρω ενέργειαν των καθηκόντων αυτής.

Περί δε των εις κίνησιν όντων λακώνων, έχόντων επι κεφαλής τους Ιερείς αυτών, επαναλαμβάνομεν εκ νέου τα προεπισταλέντα προς την Ιεράν Σύνοδον, τουτέστιν οτι είναι εκ των μάλιστα αναγκιών το να εκδώσῃ η Ιερὰ Σύνοδος Γράμματα συμβουλευτικά και προτρεπτικά εις τα τον Κλήρον και εις τους χριστιανούς τους εν λακωνία δι' ών να εξηχούνται οι λόγοι του μέτρου του ηδη ληφθέντος εκ συμφώνου, παρά της Εκκλησίας και παρά της Πολιτείας, κατὰ του αυτοκλήτου Χριστοφόρου, να αντικρούονται μετά λόγου οι άστοχοι ισχυρισμοί της ανωνύμου αναφοράς της περιεχούσης αιτήματα παράτολμα, και εναντίον των νόμων, δι' ών η πολιτεία ημών διοικείται, και τέλος νανουθετώνται πατρικώς οι Χριστιανοί να υποτάσσωνται ως αληθείς χριστιανοί κατὰ την ρητήν του Θεοκήρυκος Αποστόλου παραγγελίαν εις την Αρχήν την παρά Θεού τεταχμένην και εις τους παρ' αυτής της Αρχής, του Μεγαλειοτάτου δηλονότι Βασιλέως ημών, πεμπομένους κατὰ τόπον άρχοντας « προς εκδίκησιν μεν κακοποιών έπαινον δε αγαθοποιών », και να παίδωνται εις τους νόμους και εις τας διατάξεις τας ου μόνον δια τους πολίτας Ελληνας αλλά και δι' όλους τους κατοίκους της Ελλάδος εν γένει, και μη ζητώσιν εξαιρέσεις αντιβαίνούσας εις νόμους και εις Βασιλικά διατάγματα. Των τοιούτων δε Συνοδικών γραμμάτων η έκδοσις να γένῃ μετά σπουδής και όσον το δυνατόν ταχύτερον, πεμπομένου και προς ημας ικανών εντύπων δια να τ' αποσταίλωμεν εις τας εν ετέρω τι νομό Διοικητικάς τε και Δημοτικάς Αρχάς. Περί της εκτελέσεως παρακαλούμεν την Ιεράν Σύνοδον να ειδοποιήσῃ ημας άνευ αναβολής.

ο Υπουργός (υπ) εκλ

97) 1895/1407

MON 307

Εσωτερικόν Υπουργείον

Διευθ: αναφοράν του Νομ: Μετσπνίας περί του μοναχού Χριστοφόρου

Θεωρ.15 Μαΐου 52

Λαβόντες γνώσιν των ενδιαλαμβανομένων επιστρέφωμεν την παρούσαν προς το
Υπουργείον των Εσωτερικών, κατά την άνωθι αίτησιν αυτού,

Εν Αθήναις τη 13 Μαΐου 1852

Πανιερώτατε Αγία Ασίνης σας προσκυνώ ευλαβώς,

Η Σεβαστή Βασιλική Κυβέρνησις και η Ιερά Σύνοδος με διέταξε να μεταβώ ενταύθα, δια να πληροφορηθώ εαν τω όντι ακολουθούν εις την Επαρχίαν σας θρησκευτικά ταραχαί, και να πληροφορήσω περί τούτου την Ιεράν Σύνοδον, Φθάσας δε ενταύθα χθες, έμαθον με πολλήν μου ευχαρίστησιν σήμερον, ότι η Πανιερότης σας ως φιλήσυχος Αρχιερεύς προσπάθησате και προσπαθείτε με ζήλον πολύν, δια να φέρετε την ησυχίαν του χριστιανικού λαού του τόπου τούτου, Βεβαιωθείτε λοιπόν, Πανιερώτατε ότι θέλω γράψαι κατ' ευθείαν προς τον Βασιλέαν μας και προς την Ιεράν Σύνοδον, ότι η Πανιερότης Σας εχάινατε η Πρώτη αιτία, δια να αισθανθή ο λαός ότι ακολουθών τον αυθάδη καλόγηρον Χριστόφορον, θέλει πάθει πολλά δεινά και πολιτικώς και εκκλησιαστικώς, Σας πληροφορώ προσέτι ότι θα περιέλθω όλην την Πελοπόννησον κατά διαταγήν της Β. Κυβερνήσεως και της Ιεράς Συνόδου να χωρίσω τα όρια όλων των Επισκοπών, διότι πρόκειται εντός ολίγου ν' αρχίσωσιν αι χειροτονίαί όλων των Αρχιερέων, Και επειδή η Πανιερότης σας είσθε ο μόνος εκ των παλαιών Αρχιερέων ζών, η Ιερά Σύνοδος σκοπεύει να σας διορίση Μητροπολίτην ολης της Μάνης, μ' ένα ακόμη Επίσκοπον, Δια τούτο, Πανιερώτατε, Δείξατε όλην την αφωσίωσίν σας προς τον Βασιλικόν θρόνον, και προς την Ιεράν Σύνοδον, και μην αφήσατε τους Χριστιανούς σας να παρακολουθούν ένα στασιαστήν καλόγηρον, Εαν δε θέλη αυτός να υποταχθή εις τας διαταγάς της Ιεράς Συνόδου, ας βεβαιωθή ότι θέλει τον δεχθή εις τας πατρικάς αυτής αγκάλας, φθάνει να μη κατηγορή τους Ευεργέτας ημών Αγγλους, και να μη γεμίξη τας ακοάς του αθώου λαού γυναικών και κορασιών, απο ανηκούστους φλυαρίας, Ταύτα με πόνον της ψυχής μου σας γράφω, και περιμένω ευχάριστον απάντησίν σας με τον επίτηδες αποστελλόμενον, Σας προσκυνώ και μένω,

ο Εξάρχος της Ιεράς Συνόδου,

Εν Γυθείω την 13 Μαΐου 1852

Προς τον απεσταλμένον Εξάρχον της Ιερής Συνόδου του Βασιλείου της Ελλάδος.

Είνοι τω όντι, ότι ανεξαιρέτως ολος ο λαός της Μάνης έδωσε και δίδει ευπείθειαν και υπακοήν εις τα διδάγματα του ιεροκήρυκος Χριστοφόρου, και επιμένει με την αμετάθετον απόφασιν να θυσιασθή μέχρι θανάτου δια τα θρησκευτικά του δικαιώματα.

Είνοι λέγω τω όντι, ότι δεν έλειψα να τρέχω προς τον λαόν τούτον, δια να ησυχάσω την οργήν εκείνην την οποίαν έκαμε και κάμει σύμφωνα με τα διαταττόμενα του ρηθέντος ιεροκήρυκος Χριστοφόρου, αλλ' εστάθησαν ματαίως τα πάντα.

Σήμερον αφού και έλαβον το απο 13 T.M. προς ημας έγγραφόν σας, αμέσως παρουσιάσθεις εν τω μέσω του συναγομένου λαού ανδρών τε και γυναικών, και με φρικτόν επιτίμιον εδιέλυσα τούτον, και ανεχώρησεν έκαστος προς την οικίαν του, προσφέρων το σέβας και την ευπείθειαν του προς την Σ. Κυβέρνησιν και την Ιεράν Σύνοδον.

Εν Βαχώ την 14 Μαΐου 1852
ο Επίσκοπος Αθίνης Μακάριος

Δια το ακριβές της Αντιγραφής (ΤΣ)
Εν Γυθείω 16 Μαΐου 1852

Ο Εξάρχος της Ιερής Συνόδου,
Κ. Καστόρχης.

Εν Γυθείω την 14 Μαΐου 1852

Προς το επι των Εκκλησιαστικών κτλ, Υπουργείον.

Φθάσας ενταύθα την 12 Τ.Μ, συνεννοήθην ευθύς μετά των πολιτικών και Στρατιωτικών Αρχών περί της ενταύθα αποστολής μου, και συμφώνως εκρίναμεν συμφέρον να μη πέμψω τας Διαταγάς της Ιερής Συνόδου ούτε προς τον Επίσκοπον Ασίνης, ούτε προς τον απονενοημένον Χριστόφορον, και να μη κάμω χρήσιν του Ευαγγελικού κηρύγματος απο του ιερού άμβωνος, ινα μη γείνη πρόφασις τούτο προς τους θρησκομανείς, οτι τους αποκηρύττομεν αποτόμως,

Ηρχισα λοιπόν να περιποιούμαι δια του θείου λόγου τους ευαχωχότερους των ιερών και κοσμικών, και να λέγω, οτι το μόνον αμάρτημα του Χριστοφόρου είναι διότι παρακούει εις τας Διαταγάς της Ιερής Συνόδου, και εις τας ομιλίας του κακολογεί μιαν ευεργέτιδα δύναμιν την Αγγλίαν, και εξεραιχεται πολλάς φλυαρίας, δια των οποίων μολύνει τας ακοάς του λαού, και μάλιστα των αθών γυναικών και κορασίων,

Χθες δε έπεμψα μ' επίτηδες απεσταλμένον επιστολήν μου περιποιητικήν προς τον Επίσκοπον Ασίνης, της οποίας περικλείω ενταύθα αντίγραφον, και εαν λάβω απάντησίν του, θέλω πέμψει και αντίγραφον αυτής, αλλ' ως παρατηρούμεν, ο λαός ήρχισε να συναισθάνεται ημέρα τη ημέρα την απάτην του, πλην εντελώς δεν δύναται να αποχωρισθή απο του αγύρτου Χριστοφόρου, καθόσον ούτος ο παμπόνηρος τον αποπλανά διαφοροτρόπως, πότε εξυβρίζων την Ιεράν Σύνοδον, πότε λέγων προς αυτόν να έλθωσιν ολοι εις Αθήνας δια να καύσουσι την Εκκλησίαν της Αγίας Ειρήνης, καθότι εις αυτήν έβαλον είδωλα και οχι εικόνες,

Χθες είχαν εως δυο χιλιάδες συμφαρτώδους λαού εις εν χωρίον τέσσαρας ώρας απέχον της πόλεως Γυθείου, και προς τοις άλλοις ληρήμασιν είπε και τούτο, « Εμαθα οτι η βουλομένη Σύνοδος έστειλαν ενα Ιεροκήρυκα, και με κακολογεί τον γνωρίζω, και ονομάζεται Καστόρχης, είναι καλός και σπουδασμένος εις τα διαβολικά Παναπιστήμια, πλην ως έλθη εδω, και ως φέρη και το Ευαγγέλιον, και αν το εξηγήση καλλίτερα απο εμε, να παύσητε εμε, ει δε και το εξηγήσω εγω καλλίτερα, να παύσητε εκείνον,»

Χθες ήλθον Δημοτικαί αρχαί εκ των περίξ Δήμων και απαρουσιάσθησαν εις τας Β.Αρχάς, και επιτέλους ήλθον και προς εμε, και με παρακάλεσαν να γράψω κατ' ευθείαν προς την Α.Μ, του Σ, ημων Βασιλέα, και προς την Ιεράν ημων Σύνοδον, οτι είναι ευπειθέστατοι προς τον Β.θρόνον και προς την Εκκλησίαν εγω δε απαντήσας προς αυτοούς ο,τι έπρεπε, τους απέστειλα εν ειρήνη. Τω όντι ολονέν ολιγοστεύει ο λαός την προς τον αγύρτην αφωσίωσίν του, και ελπίζομεν σύντομον την αποπομπήν του εκ των μερών τούτων, και την επάνοδον της ησυχίας του τόπου,

Ταύτα επι του παρόντος, Μένων δε προθυμότατος και πιστός υπηρέτης της Β.Κυβερνήσεως, υποσημειούμαι,

Ευπειθέστατος

Κ.Καστόρχης Ιεροκήρυξ.

1422 ΤΣ

Προς το Υπουργείον των Εσωτερικών, ινα λάβη γνώσιν των διαλαμβανομένων, κατ' συνέπειαν του υπ' αριθ.1822 εγγράφου μας, και μετά ταύτα επιστρέψη προς ημας το παρόν,

Εν Αθήναις τη 17 Μαΐου 1852

Ο Υπουργός των Εκκλησιαστικών κτλ, (υπ)

ΤΣ

Λαβόντες γνώσιν των διατιθεμένων εν τη παρούση επιστρέφομεν αυτήν προς το
Υπουργείον των Εκκλησιαστικών,

Ο Υπουργός των Εσωτερικών

Α.Σ. Δανόπουλος

Εν Γυθείω την 14 Μαΐου 1852,
Προς την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου της Ελλάδος,

Αναφέρω ευσεβώς, ότι ο κακόβουλος μοναχός Χριστόφορος, καθ' ὃν ανέφερον δια της ἀπο 9 του ευνεστήτος μηνός, καὶ ὑπ' ἀρ. 1183 αναφοράς μου ἐμείνεν ἀφανής ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, ἀλλὰ τὴν 12 του ἱσταμένου ἐπαρουσιάσθη εἰς Φλομοχώριον τοῦ δήμου Κολοκυνθίου, καὶ ἐδίδαξεν ἐκεῖ, παραγγεῖλας εἰς τοὺς συναθροισθέντας, ὅτι τὴν ἐπιούσαν ἔμελλε νὰ διδάξῃ εἰς τὴν ἀγίαν Παρασκευήν, θέσιν τοῦ δήμου Καρυουπόλεως, συνεπεῖα δὲ τῆς παραγγελίας αὐτῆς συναθροίσθη ἱκανὸν πλῆθος τοῦ πλείστον τούτου συγκείμενον ἐκ γυναικῶν καὶ παιδίων, ἀλλ' ὁ μοναχός ἀντὶ νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὴν προωρισμένην παρ' αὐτοῦ θέσιν, μετέβη εἰς τὸ χωρίον Βαχὸν τοῦ αὐτοῦ δήμου, καὶ ἐκεῖ ἐδίδαξεν. Ἀγνοεῖται ἂν αὐτὸς ἐνδιαιτρίβει ἐκεῖ, ἢ μετέβη εἰς ἄλλο μέρος, διότι μετὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ ἐγένετο ἀφανής.

Αἱ πολιτικαὶ καὶ Στρατιωτικαὶ Ἀρχαὶ συν αὐταῖς καὶ ἡμεῖς καὶ ὅλοι οἱ νοήμονες τῶν μερῶν τούτων κάτοικοι ἐπροσπαθήσαμεν, καὶ προσπαθοῦμεν διὰ τῶν καταλληλοτέρων μέσων, πρὸς ἀποφυγὴν δυσχερέστων συνεπειῶν, νὰ πείσωμεν τοὺς ἀνοήτους καὶ ἀθῶους κατοίκους τῶν μερῶν τούτων, νὰ πιστεύσωσιν, ὅτι ὁ μοναχός Χριστόφορος δὲν εἶνε παρὰ θεοῦ ἀπεσταλμένος, ὡς αὐτὸς λέγει, ἀλλ' ὅτι εἶνε ἄνθρωπος κακόβουλος, καὶ ἀπειθῆς εἰς τὰ τὴν Σ.Κυβέρνησιν καὶ τὴν Ιεράν Σύνοδον, καὶ ὅτι ἡ διδασκαλία τοῦ εἶνε ὅλως ξένη τοῦ ἱεροῦ Ευαγγελίου, διότι γέμει ὕβρεων καὶ φλυαριῶν, καὶ ὅτι ἄλλον σκοπὸν δὲν ἔχει εἰμὴ νὰ ἐνοχοποιήσῃ αὐτοὺς ἐνώπιον τῆς Σ.Κυβερνήσεως τῆς τοσούτον εὐεργετικῆς πρὸς αὐτοὺς.

Αἱ παρατηρήσεις αὗται ἤρχισαν νὰ φέρωσιν αἰσίον ἀποτέλεσμα, εἰς τοὺς ἀνεὺ ἄλλου τινὸς σκοποῦ παρακολουθοῦντας τὸν μοναχόν, εἰμὴ, εἰς τὸ ν' ἀκούσωσι τὴν φλύαρον διδασκαλίαν τοῦ, τὴν ὁποίαν καλύπτει μετὰ φράσεις « Ἡ πίστις ἀποδόθη, ἡ πίστις χάνεται, καὶ ὅτι τὸ τέλος τοῦ κόσμου ἔρχεται ἐντὸς τριῶν ἐτῶν » καὶ ἤδη πολλοὶ συναισθάνονται εἰς ποῖαν υπέπεσαν ἀπάτην. Ἐλπίζεται ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, διὰ τοῦ φρονήμου τούτου τρόπου τῶν ἀρχῶν, νὰ κατανοήσῃ ὁ ἀνόητος οὗτος λαὸς τὸν χριστόφορον τίς ἐστὶ, καὶ νὰ τὸν ἀποστραφῇ μετ' ὀργῆς.

Ἐκ τῶν Διαφόρων Δήμων τῆς Ἐπαρχίας ταύτης ἦλθον καὶ ἐρχονται οἱ ἐπισημότεροι καὶ νουνεχέστεροι εἰς τὰς ἐνταύθα τῆς Κυβερνήσεως Ἀρχάς, λέγοντες ὅτι εἶναι ἑτοιμοὶ νὰ ἐνεργήσωσι παν ὅτι ἤθελον παρ' αὐτῶν Διαταχθῇ.

Αναφέρω ταῦτα πρὸς τὴν Ιεράν Σύνοδον πρὸς γνῶσιν τῆς.

Ὁ Εὐπειθέστατος

Ἀρχιμανδρίτης Διονύσιος Σακανάς

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Εν Αθήναις, την 15 Μαΐου 1852

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Προς το επί των Εκκλησιαστικών κτλ. Υπουργείον.
Επί του υπ' αρ.1909 εγγράφου κτλ.

Συμμορφωθείσα η Σύνοδος προς τα εν τω απο 12 του εναεστώτος μηνός προς αυτήν αποσταλέντι εγγράφω διαλαμβανόμενα, ενήργησεν ήδη ως ταύτα ο,τι εκ των καθηκόντων της, θθεν αναφέρει ήδη τούτο προς γνώσιν του Υπουργείου εις απάντησιν, πέμπουσα εις αυτό και τα ζητηθέντα αντίτυπα του προς τον κλήρον και τον λαόν της λακωνίας Συνοδικού προτρεπτικού εγγράφου.

+ο Αθηνών Νεόφυτος Πρόεδρος;
+ο Καλαβρύτων Βαρθολομαίος

ΤΣ ο Γραμματεὺς Αρχιεμνδ;ΜΑποστολίδης

Χριστόφορος
Θεωρ.15 Μαΐου 52

Προς τον Νομάρχη Λακωνίας

Του σήμεραν εκδοθέντος Συνοδικού γράμματος προς πάντα τον Κλήρον και τον λαόν Λακωνίας, εγκλείομεν ωδε έντυπα 22 προς γνώσιν υμών. Ικανά τούτων έντυπα απέστειλεν η Ιερά Σύνοδος δια του σημερινού Ταχυδρομείου προς τον εν τω Νομώ Γενικόν Επισκοπικόν Επίτροπον, ινα επ' εκκλησίας αναγνωθώσιν εις γνώσιν απάντων.

Περί της εκτελέσεως και της προσηκούσης δημοσιεύσεως αυτού του Συνοδικού εγγράφου προσκαλείσθε να μας αναφέρετε άνευ αναβολής.

ο Υπουργός (υπ) εκλ

1418

Προς το Υπουργείον των Εσωτερικών,

Εγκλείομεν πέντε έντυπα του προς τον εν Λακωνία Κλήρον και τον λαόν εκδοθέντος σήμεραν Συνοδικού εγγράφου.

Τούτου ικανά έντυπα αποστέλλει η Ιερά Σύνοδος δια του σημερινού Ταχυδρομείου προς τον κατ' εκείνον τον νομόν Γενικόν Επισκοπικόν Επίτροπον ινα επ' εκκλησίας αναγνωσθώσιν εις επήκοον πάντων.

Επέμψαμεν δε και ημεις οσα είχομεν λάβει έντυπα προς την Νομαρχίαν Λακωνίας δια να κάμη την ανήκουσαν χρήσιν αυτών και την προσκαλέσασιν να μας ανακοινώση άνευ αναβολής περί της δημοσιεύσεως.

ο Υπουργός (υπ)

=====

104) (η εγκύκλιος)

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Πρὸς τὸν κατὰ τὴν Λακωνίαν ἱερὸν κληρὸν καὶ πάντα τὸν εὐσεβῆ καὶ περισούσιον αὐτῆς λαόν.

Περὶ τῆς εἰς τὴν ἀκοήν τῆς Συνόδου, ὅτι ὁ ἐκ Καλαβρύτων μοναχὸς Χριστόφορος, ἀναδευχθεὶς κήρυξ καὶ ἀπόστολος αὐτοχειροτόνητος, περιέρχεται ἀπὸ τόκου εἰς τόκον κηρύττων δὴθεν τὴν θείαν λόγον, καὶ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦτο, λήρους ἀσέβειους καὶ σκανδαλώδεις ἐφευρόμενος, διαπορεύει δι' αὐτῶν τὴν γῆσιαν τοῦ θείου Εὐαγγελίου διδασκαλίαν, καθιστὼν αὐτὴν νῦν μὴν γέλοισιν, νῦν δὲ ὡς πολυμίαν εἰς τὰς καθιστάσας ἀρχὰς καὶ τοὺς νόμους τῆς Θεοῦ πολιτείας ἡμῶν, καὶ δι' αὐτοῦ παρασύρων τοὺς ἀπλουστέρους εἰς πολλὰ ἄτοπα, καὶ ἱμνίον εἰς τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἰδεῖν τὸν ἀντιχριστιανικὸν καὶ ἀντιθεόν. Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος Χριστόφορος ἀναδευχόμενος διδάξει ἄλλους, ὥστε γινώσκουσιν αὐτὸς πρῶτος, ἢ τοῦν διέπει ὅτι γινώσκουσιν, ὅτι ὁ θεὸς λόγος ἐνέλλεται εἰς τὴν δι' κηρύττειν ἵαν μὴ ἀποσταλῶσι, ὡς ὥστε λέγοντες, ἵνα γινώσκῃ, ὅτι κατ' αὐτὴν τὴν θείαν γῆσιν, οὐδεὶς συγχωρεῖται κηρύττειν, ἵαν μὴ ἀποσταλῇ παρὰ τῆς προσήκουσας Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς, ἥτις ἔχει τὸ καθῆκον τοῦ ἐκτελεῖν καὶ τὰς γνώσεις καὶ τὸ εὐρύτημα καὶ τὰ ἑβὰ δόγματα τοῦ μέλλοντος μετῴθῃν τὸ ἱερὸν τοῦτο καὶ ψυχροσπῆριον ἔργον πρὸς στηριγμὸν τῆς ἀγίας ἡμῶν πίστεως καὶ οἰκοδομῆν τῶν ὁδοδὲξων χριστιανῶν. Ὅστις δὲ ἀυθαίρτως καὶ αὐτογνώμωνως παρουσιάζεται ὡς διδασκαλὸς τοῦ χριστιανικοῦ λαοῦ, ἀπειθῶν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ μὴ καταδεδυγμένος δοῦναι λόγον τοῦ κηρύγματός του, αὐτὸς οὐλόως παρέχει ἀφορμὴν, ἵνα ὑπονοηθῇ, ὅτι ἵαν εἰς ἐκείνων τῶν ψευδοδιδασκάλων καὶ λαοπλάνων, δι' οὗς, καθὼς λέγει ὁ μακάριος Πέτρος ὁ κορυφαῖος τῶν Ἀποστόλων εἰς τὴν ἐπιστολὴν αὐτοῦ εἰς τὸν Πέτρον καὶ τὸν Κλήμην, ὅτι οὗτοι εἰς ἐκείνων τῶν ψευδοδιδασκάλων, οἵτινες ἔρχονται ἐν ἰσχύει καὶ ἐν δυνάμει καὶ ἐν ἐξουσίᾳ, οὗς παραγγέλλει ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἵνα εὐφρανῶνται, προσέχοντες μὴ παρερρόνῃν ἐκ τῶν λόγων αὐτῶν εἰς Προσεχόμενοι λέγει ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἰσχύει καὶ ἐν δυνάμει καὶ ἐν ἐξουσίᾳ.

Ὁ Θεοφώτιστος Ἀπόστολος Παῦλος, ὁ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκλεγθεὶς ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν, καὶ σὺν τῇ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διακρίσει, οὐκ ἀπέχρισεν ἀναδελφῶν εἰς ἱεροσολύμους πρὸς τοὺς πρὸ αὐτοῦ ἀποστόλους τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, τοὺς δοκούντας στήλους εἶναι τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἀναθῆναι εἰς αὐτοὺς τὸ εὐαγγέλιον, ὅτι ἐκέρχοντο ἐν τῇ ἰσχύει, ἵνα πληροπορήσῃ, λέγει, μήτηρ εἰς κενὸν τρίχει ἡ ἰσχύει. (5). Ὁ δὲ μοναχὸς Χριστόφορος προσκλήθεις ὑπὸ τῆς Συνόδου τῆς ἐπιστημονικῆς τὴν μέριμναν καὶ ἐπισκοπὴν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, προσκλήθεις ἀπὸ τοῦ περιλήντος Ὁκτωβρίου μηνὸς ὡς πρὸς πᾶν, ἵνα δώσῃ λόγον περὶ τῆς διδασκαλίας του, ἡμεῖς καὶ οὐ κατεδόξατο ἰδεῖν, ἀλλὰ τὸ γῆρα καὶ τὸν χιμῶνα προβαλόμενος ἀπέλθιν εἰς τὸ ἡγούμενον αὐτοῦ ἐπισκοπῇ ἀναρρίπτει πλὴν, ὑπὸ μὴδὲν σταλῇ, καὶ περιέρχεται, συνταράσσων τὸν ὁρθόδοξον λαόν, καὶ ἀσπαρασσὼν ὅσα οὐ μόνον οὐκ εἰς συμφέρον τοῦ Εὐαγγελίου, ἀλλὰ καὶ ἀπειθῶν ἀντίκειται αὐτῷ, εἰς ἀλήθῃ τυγχάνουσιν, ὅσα διαβυλλοῦνται ὡς ὑπ' αὐτοῦ διδασκόμενα.

Τούτων περιλήντων εἰς τὴν ἀκοήν τῆς Συνόδου, προσέκλινε καὶ αὐτὸς αὐτόν, ἵνα παρουσιασθῇ εἰς τὴν Σύνοδον πρὸς ἀπολογία, ἀλλ' αὐτοῖς οὐ μόνον καὶ πάλιν ἀπέλθιν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀτόκους φλυαρίας ἐξετραχλίσθη, ἀπ' ἐναντίας τῆς βολῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ, ἥτις παραγγέλλει πᾶσι τοῖς πιστοῖς καὶ εὐσεβεῖς χριστιανοῖς, ἵνα ἐμῶσι τὰς ἀρχὰς, αἰδωνοῦνται τοὺς κειμένους νόμους καὶ ὑποτάσσονται αὐτοῖς ἀσπασίως. ὁ δὲ ἵαν διδάξει ἄλλους, δὲν ἔρρόνῃσι νὰ διδάξῃ πρότερον ἐαυτὸν, ὅτι παραγγέλλει τὸ θῆον λόγον εἰς Πιθῶσι τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκειν, αὐτοὶ γὰρ ἀγγυνοῦνται ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγος ἀποδώσονται, ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι καὶ μὴ σινῶντες, ἀλλοιῶς γὰρ ὑμῖν τοῦτο εἰς (γ). ὁ δὲ ἵαν νοθεύειν ἄλλους, δὲν ἐνοῦνῃσι πρότερον ἐαυτὸν, καθὼς διδάσκει ἡ θεία Γραφὴ τὸ εἰς Πᾶσα ψυχὴ ἱερωτικὴς ὑποτασσάτω, οὐ γὰρ ἵαν ἱερωτικὴ ἐκτὸς τοῦ Θεοῦ. Αἱ δὲ οὗτοι ἱερωτικὴ, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσιν. Ὅτι δὲ ἀνταρρῶνται τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ ἀντιθέτῃ, οἱ δὲ ἀντιθέτῃ, ἐαυτοὶ κρίμα λήθονται. (δ). Ὁ ἀνώτατος Ἀρχὼν εἶναι κατὰ τὴν θείαν ταύτην διδασκαλίαν, Διάκονος Θεοῦ, ἐκδικὸς εἰς ὅρῃν τῷ τὸ κακὸν πρῶσονται, οἱ δὲ ἀνὰ ἡγεῖα ὑποτάσσονται οὐ μόνον διὰ τὴν ὁρῃν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. Ὁ δὲ Χριστόφορος διὰ τῆς αὐθαίρετου ταύτης διδασκαλίας του, κακῶν καὶ ἀρχῶν καὶ νόμων καὶ καθιστῶν, ἐνώπιον τοῦ λαοῦ, παρασύρει τοὺς ἀπλουστέρους εἰς περικτεροπᾶς ἀσπασίους εἰς ἀπειθῶν καὶ παρερρόνῃν τῶν νόμων τῆς πολιτείας, εἰς αὐθάδειαν ἀξέκρινον, καὶ ἡν ἀντὶ νὰ ὑπακούωσιν ὡς χριστιανοὶ κατὰ τὴν θείαν διδασκαλίαν τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τοὺς παρὰ τῆς νομίμου ἀρχῆς τελεμένους νόμους, αὐθαδῶς τολμῶσιν αὐτοὶ νὰ ἐπιβάλλωσι τὴν ἀνόητον καὶ ἀδικον καὶ θλασθερὰν αὐτῶν βίλησιν εἰς τὰς ἀρχὰς, διεγείροντες κατ' ἐκείνων τὴν δικαίαν ὁρῃν τῆς νομίμου ἀρχῆς, ὡς τοῦτο ἔγινεν καὶ εἰς τὴν παρὰ τῶν ὑμῶν συνταχθεῖσαν ἀναρρῶν καὶ ἀνόμως διεβδυνθεῖσαν εἰς τὸν Σιδαστὸν ἡμῶν Βασιλεῖα μὴ ἰδόντων οὐτε εἰ λήθουσιν οὐτε εἰ ληθούσιν. Ἡ δὲ ἀρχὴ μεταχειριζομένη τὴν δικαιοσύνην, ἀναγκάζεται ἐκ τούτου ἐπαγεῖν κατὰ τὸν ἀπειθῶν τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζόμενας ποινὰς εἰς τὸν γὰρ τὸ κακὸν ποιῆς, λέγει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, φοβέ! οὐ γὰρ εἰχὴ τὴν μάχαιραν φορεῖ Θεοῦ γὰρ δίκαιος ἵαν, ἐκδικὸς εἰς ὅρῃν τῷ τὸ κακὸν πρῶσονται.

Ὅτι δὲ διδασκαλία αὐτοῦ τοιαύτη οὐστ, οὐ μόνον ἀντίκειται εἰς τὴν γῆσιαν τοῦ Θεοῦ Εὐαγγελίου διδασκαλίαν, καὶ διὰ τοῦτο ἵαν παράνομος καὶ ἀκυρὸς, καὶ οὐδεμίαν πνευματικὴν ὥφελισιν δύναται νὰ εἰσῇ, ἀλλὰ καὶ σωματικῶν ποινῶν, καὶ προσκλήρων δεινῶν εἰς τοὺς ἀκροαμένους αὐτὴν κινδυνεύει νὰ γίνῃ πρόξενος.

Ταῦτα ἀναλογιζομένη ἡ Σύνοδος, καὶ κηδομένη καὶ ὑμῶν ὡς πνευματικῶν ἐν Χριστῷ αὐτῆς τίκων, θέλουσα νὰ προλάβῃ τὰ ἐκ τοιαύτης ἀνόμου διαγωγῆς λυπηρὰ ἀποτελέσματα καὶ πρὸς τὴν ψυχικὴν σωτηρίαν καὶ πρὸς τὴν βιωτικὴν εὐδαιμονίαν ὑμῶν, αὐτῷ μὲν ἀπηγόρευσιν ὅλους, ἵνα μὴ διδάξῃ τοῦ λοιποῦ, μέχρις οὗτο ἐμφανισθῇ εἰς τὴν Σύνοδον κατὰ τοὺς ἰουὺς κανόνας τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν αἰνῶν Ὁικουμενικῶν Συνόδων καὶ κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ μεγάλου διδασκάλου τῶν ἐθνῶν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, δώσῃ λόγον τῆς διδασκαλίας του καὶ ἀποσταλῇ οὕτω νομίμως παρὰ τῆς προσήκουσας Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, ἂν ἐν εὐθείᾳ ἵαν εἰς τὴν ἱερὰν ταύτην δικαιοσύνην τοῦ κηρύγματος. Ἄλλως, δι' ἐκείνων, δικαίως θεωρεῖται ὡς ἀνάρτης τῆς ἐκκλησίας, ὡς ἀδόκιμος καὶ ἀπόκλητος. Ὅτι δὲ πάντας τοὺς εὐλογημένους χριστιανούς, ἱερεῖς καὶ λαϊκοὺς, ἀνδρας καὶ γυναῖκες, μικροὺς τε καὶ μεγάλους πάσης τάξεως καὶ ηλικίας, νοθεύει πατρικῶς καὶ συμβουλευτικῶς καὶ προτρέπει, ἵνα, ἐνθυμούμενοι τὴν παραγγελίαν τοῦ μακαρίου τοῦ Παύλου εἰς τὴν ὑμῶν εὐαγγελίζεται παρ' ὁ παρὰ τῆς ἐκκλησίας, ἀνάθημα ἵαν καὶ ἅγιος εἰς οὐρανὸν εὐαγγελίζεται ὑμῖν, παρ' ὁ ἡ ἐκκλησία, ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίζεται, ἀνάθημα ἵαν. Τὴν εὐθερὰν ταύτην ἀρὰν τοῦ θείου ἀποστόλου τρέμοντες, ἀπῆλθον τοῦ λοιποῦ τῆς ἀκροάσεως ἐκείνου, ὅστις ἀνόμως ἐτόλμῃσι νὰ διδάξῃ, παρακούων τῆς ἐκκλησίας ὁ παρακούων τῆς ἐκκλησίας ἵαν ὑμῖν, κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου, ὡς ὁ Ἐθνικός καὶ ὁ Τελώνης εἰς τὸν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἵαν ὡς ὁ Ἐθνικός καὶ ὁ Τελώνης.

Ὅτι χριστιανοὶ λοιπὸν, ὡς τίνα γνήσια τῆς Ὁρθοδόξου ἐκκλησίας, καὶ ὡς ἀγαθοὶ πολῖται καὶ φίλοι τῆς Πατρίδος ἡμῶν, κίθισθε μετὰ ταπεινώσει εἰς τὰς καθιστάσας ἀρχὰς, ἐμῶσι διὰ τῆς ἐννόμου διαγωγῆς ὑμῶν τὸν Τρισάξον καὶ γαληνότατον ἡμῶν Βασιλεῖα, δὲ κατέστησεν ἡ πατρικὴ τοῦ Θεοῦ πρόνοια, ὡς σύλον ἀφραγῆ βασίλειον ἀκλόνητον τὸ ἀγλὰν οἰκοδόμημα τῆς ἐλευθερίας καὶ αὐτονομίας τῆς Πατρίδος ἡμῶν, αἰεθῇ τοὺς κειμένους νόμους, μὴ παρασυρόμενοι ἀπὸ τοὺς λόγους πονηρῶν καὶ κακοδοῦλων ἀνθρώπων, εἰς ἀπειθῶν καὶ περικτεροπᾶς, αἵτινες οἰροῦσι ζημίαν μὲν εἰς ὅλην τὴν Πατρίδα, βλάβον δὲ ψυχικὸν τε καὶ σωματικὸν εἰς τοὺς αὐτοὺς τοὺς τῶν. Ἀλλ' ἐρημνύοντες ἐν ἀλλήλοις καὶ ὁμονοοῦντες πρὸς τὴν διατήρησιν τῆς κοινῆς εὐταξίας τε καὶ ἀσφαλείας, προσέκλινε τὴν ἐμῶν τῶν Σιδαστῶν ἡμῶν Βασιλεῖα καὶ τῆς αὐτοῦ Κυβερνήσεως καὶ τὸν ἵαν παρὰ πάντων. Ταῦτα εἰσιν ὅσα καὶ δίκαια καὶ θεοφιλῆ. Τοῦτο εἶναι τὸ ἀληθὲς συμφέρον καὶ τῆς Πατρίδος καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὑμῶν αὐτῶν.

Ταῦτα τοῖνον γινώσκοντες, οὕτω ποιεῖτε, ἵνα καὶ ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος σὺν τῇ παρ' ἡμῶν εὐχῇ καὶ εὐλογία εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 15 Μαΐου 1852.

+ ΝΕΟΦΥΤΟΣ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

+ Καλαβρύτων ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ.

+ Ὁ Αἰγίνης ΣΑΜΟΥΗΛ.

Ὁ Γραμματεὺς

(Γ. Σ.)

Ἀρχιμανδρίτης Μιχαὴλ Ἀποστολίδης

α) Β. Πέτρον β'. 1

β) Γαλ. β'. 4-3.

γ) Εβρ. ιγ'. 18.

δ) Ρωμ. ιγ'. 1-3.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ.

Προς τον Κύριον Δούκαν Κωνστ.Δούκα Διευθυντήν της Διοικητικής Αστυνομίας Αθηνών και Πειραιώς.

Η αυτού Μεγαλειότης Ο Βασιλεύς ευπρεστήθη να σας διορίση προσωρινόν Νομάρχην του νομού Λακωνίας.

Ειδοποιούντες υμας περί του διορισμού σας τούτου, σας προσκαλούμεν ν'αναχωρήσετε αμέσως δια την προσωρινήν ταύτην θέσιν σας και σας εφοδιάζομεν με τας εξής οδηγίας.

Μοναχός τις Χριστοφόρος Παπουλάκης καλούμενος χειροτονήσας αυτός εαυτόν Ιεροκήρυκα περιφέρεται εις διάφορα μέρη και κηρύττει. Τα κηρύγματά του απειδείχθησαν μη συνάδοντα ούτε προς την καθεστώσαν νομοθεσίαν ούτε προς τον ορθόν λόγον. Η Ιερά Σύνοδος του Βασιλείου μαθούσα τα περί των κηρυγμάτων αυτού απηγόρευσεν αυτό το Ιεροκηρύττειν, ως παρά τους ιερούς κανόνας άνευ άδειας της υπερτάτης εκκλησιαστικής εκτελούμενον, και τον προσεκάλεσε να έλθη ενταύθα δια να δώση λόγον του κηρυγματός του, αλλ'ούτος ηλείθησε και μεταβάς εις την Επαρχίαν Γυθείου εξακολουθεί να κηρύττει προς μέγιστον σκάνδαλον και προς περιφρόνησιν των αποφάσεων της υπερτάτης Εκκλησιαστικής Αρχής, εύρε δε κατά δυστυχίαν υποστήριξιν εκεί παρά τω Σεβαστώ επισκόπῳ Αίγινης και τισιν Ιερέυσι δήμων τινών της επαρχίας Γυθείου. Η Ιερά Σύνοδος απεφάσισε δια την απείθειάν του να περιορίση αυτόν εις την επί της νήσου θήρας διατηρουμένην Ιεράν Μονήν του Προφήτου Ηλίου, και προς εκτέλεσιν της αποφάσεως ταύτης εξεδόθησαν αι αναγκαίαι διαταγαί, αλλ'επειδή η εκεί υπάρχουσα στρατιωτική δύναμις δεν ηδυνήθη να συλλάβη τον ειρημένον, Μοναχόν, καθόσον περιστοίχισε τούτον πλήθος λαού και ο Επίσκοπος Αίγινης μετά του κλήρου, η Κυβέρνησις ευρέθη εις την ανάγκην, να ενισχύση την εν τῷ νομῷ Λακωνίας χωροφυλακήν δια στρατιωτικής δυνάμεως υπο την διοίκειν του Ταγματάρχου Στάμου Μαυροδήμου, να διατάξη την Βασ. κορβέταν Αμαλίαν να παραπλέη τα παράλια της Μάνης, και να δώση προς τούτο πάσαν συνδρομήν, ενισχύουσα και δια ναυτών την της Ήφρας δύναμιν, αν το καλέση η χρεία, και ν'αποστείλῃ εκεί τον Ιεροκήρυκα Κύριον Καστόρχην δια να συμπράξη μετά των πολιτικών αρχών, εις το να καθουχάσῃ των χριστιανών τας συνειδήσεις διαταραχθείσας υπο του υποκριτικού και αγυρτικού χριστοφορείου Κηρύγματος. προς τούτο σφείλετε και υμεις, Κύριε Νομάρχα, να ανέλθῃτε πάραυτα εις την Επαρχίαν Γυθείου, και συνεννοούμενος μετά του Υποστρατήγου, και Γερουσιαστού Κυρίου Ιω.Θ.Κολοκοτρώνη μεταβαίνοντος εκεί ως αρχηγού των κατά τους νομούς Λακωνίας και Μεσσηνίας στρατευμάτων και μετά του ιεροκήρυκος κυρίου Καστόρχη να παραστήσῃτε εις τον λαόν το επιβλαβές και αντιθρησκευτικόν των κηρυγμάτων του Χριστοφόρου, και να συνεργήσῃτε δια να καταστή εφικτή του μοναχού τούτου η σύλληψις και η απαγωγή εις την εν θήρα Μονήν του Προφήτου Ηλίου, όπως αρθῇ εκ του μέσου το σκάνδαλον.

Καθόσον δ'αφορά τον Σεβ. επίσκοπον Αίγινης εκτός των όσων μέχρι τουδε διέταξεν η ιερά Σύνοδος κατ'αυτού, θέλουν διαταχθῇ και αυστηρά μέτρα αν δεν επανέλθῃ εις την οδόν του καθήκοντος, και τα οποία θέλουν σας κοινοποιηθῇ ινα ενεργήσῃτε συμφώνως με τας δοθησομένας υμιν διαταγάς. Αν οι κάτοικοι σας υποβάλωσι παράπονον

τι, ή απαίτησιν, θέλετε κοινοποιήσει εις αυτούς, οτι εν σω διατελούσιν εις ην ευρίσκονται ηδη στάσιν, ουδεμία ακρόασις είναι δυνατόν να δοθή.

Εμβλέποντες εις την σύνεσιν και επιτηδειότητα σας, ελπίζομεν, Κύριε οτι θέλετε κατορθώσει εντός ολίγου να θώσητε πέρας εις την σκανδαλώδη ταύτην υπόθεσιν, και θέλετε επαναφέρη εις την Μάνην την διαταραχθείσαν τάξιν.

Περί του αποτελέσματος των ενεργειών σας θέλετε μας αναφέρει δι' εκάστου Ταχυδρομείου φροντίζοντες ν' ανακαλύψητε ποιοι ήσαν οι πρωταίτιοι των τοιούτων κινήματων, και ποίαν διαγωγήν οι των μερών εκείνων δήμαρχοι έδειξαν.

Εν Αθήναις την 15 Μαΐου 1852

Ο Υπουργός Α.Σ. Δανόπουλος

Περί του διορισμού του ως προσωρινού Νομάρχου Λακωνίας

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ.

Προς τον Διευθυντήν της Διοικητικής Αστυνομίας Αθηνών και Πειραιώς.

Κατόπιν της υπο σημερινήν ημερομηνίαν προς υμας διαταγής μας σας παρατηρούμεν Κύριε Διευθυντά συμφώνως με την έννοιαν του απο 14 Τ.Μ. Βασιλ. Διατάγματος, οτι αμα θεωρήσητε περιττήν την εις τον νομόν λακωνίας παρουσίαν σας, οφείλετε ν'αναφέρητε εις το Υπουργείον δια να λάβητε τας περαιτέρω διαταγάς μας.

Εν Αθήναις την 15 Μαΐου 1852

Ο Υπουργός Α.Σ. Δανόπουλος

Περί της κατά τον νομόν λακωνίας αποστολής του

104γ) Κύριε μου

ΕΣΩ 171

ουδέν θετικόν και άξιον λόγου σήμερον.

το τάγμα του Μαυροδήμου ήλθεν χθές το εσπέρας και ανεχώρισεν σήμερον δια το κολοκύνθι. Ο Κουτζογιαννόπουλος είχεν αναχωρήσει αποχθές δια το ίδιον μέρος μέχρι της όρας καθήν αναχωρή το ταξίδρομ. Δεν έχομε θετικόν τι. Εφυμίσθη εν τη αγορά οτι οι κολοκυνθιανοί μαθόντες τον πιγεμόν του Κουτζογιανοπούλου εσήμανον και πάλιν τας καμπάνας δια να συναχθούν και προτείνουσιν εις τας αρχάς οτι δεν ανέχοντε να τους [...] αλά τούτο είνε εις εμε τουλάχιστον απήθανον.

απο το επισιναπτόμενον γράμα του Αλεξάνδρου σας μανθάνετε τα της άλης Επαρ. απο τον οπήον είχετε τας πληροφορίας.

επιφιλάτομαι με το προσεχές ταξίδρομ να σας πληροφορίσω τα διατρέξαντα αλά φρονό οτι τον λαοπλάνον θα τον κρύψουν οι λάκονες.

σας προσκυνώ και μένο

ο Δούλος σας

Θ.ηλιόπουλος

γύθειον τη 16 Μαΐου όρα 10 Π.Μ.

Εφεύσθην λέγοντάς σας με το χθεσινόν γράμμα μου, ότι τα πράγματα της λακωνίας είχαν δείξει σημεῖα κατευνασμού και ότι ἦτον ἐλπίς ψυχίας.

Σας λέγω σήμερον με λύπην μου ότι τα πράγματα της λακωνίας ἔλαβον σοβαρόν χαρακτήρα, και ἐν μέρος αὐτῆς ἐνοχοποιήθη καὶ ἐκηρύχθη ἀποστασιουμένη κατὰ των καθεστώτων. Τὴν δεκάτην πέμπτην ο Μοίραρχος Κουτσογιαννόπουλος μετὰ του Πετροπουλάκη ἀνεχώρησαν ἐντεύθεν συνοδευμένοι με τον λόχον του Καλαντζή και με ογδοήκοντα λάκωνας οἵτινες ἐφθασαν αὐθημερόν εἰς τα ριγανόχωρα, και τὴν ἰδίαν νύκτα εὐρέθησαν πολυορκημένοι ἀπο δύο περίπου χιλιάδ. ἐνόπλων ἐκ των κατοίκων του δήμου Κολοκυνθίου και υπερ[...] ἐκ τῶν πλησίον δήμων, με τὴν διαφορὰν ότι ἀπο τους ογδοήκοντα λάκωνας οἵτινες τους ἐσυνάντησαν μόνον οκτὼ ἐμείναν μαζί των. εἰς μάτην ο Μοίραρχος ἐδιέταξε τὴν διάλυσιν των πολυορκικῶν. ἐβιάσθη ἐπὶ τέλους, να υπενθυμίσῃ εἰς τον Δήμαρχον και τους περί αὐτῶν τὴν εὐθύνην εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκοντο ἐὰν ἐντὸς του δήμου των ἐπροσβάλετο ἡ ἐξουσία. τὴν αὐτὴν ἡμέραν τουτέστιν χθες οἱ πολυορκηταὶ συνίσταντο πλέον των τεσσάρων χιλιάδ. και δὲν ἐσκέπτοντο ἄλλο εἰμὶ τὴν καταστροφὴν τῆς ὀλίγης ἐνόπλου δυνάμεως τῆς ἐξουσίας ἀλλὰ ἐν τῷ μεταξύ υπέπεσαν εἰς διαφωνεῖαν οἱ Κολοκυνθιανοὶ μετὰ των ἐτεροδημοτῶν, οἱ μὲν Κολοκυνθιανοὶ ἐπέμενον να δώσουν τόπον του Μοιράρχ. να ἀναχωρήσῃ ἀμαχητὶ οἱ δὲ το ἀνάπαλιν, και πάλιν ἄλλαξαν γνώμην τον μὲν Μοίραρχ. μετὰ των ἀξιωματικῶν να ἀφίσουν να ἀποχωρήσῃ, τους δὲ στρατιώτας να καταστρέψουν πρὸς ἐκδίκησιν τῆς ἐποχῆς του Κλεόπα, και πάλιν ἄλλως πως, διότι εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν οὐδεὶς ἐφάνη ἐπὶ κεφαλῆς δια να κινή τους ἀποστάτας αὐτούς. ἐπὶ τέλους συνελθόντες εἰς συμβούλιον ο Μοίραρχος μετὰ των ἀξιωματικῶν του λόχου, και παρατηρήσαντες ότι τα οχυρότερα οικήματα του χωρίου ἐκείνου κατελήφθησαν ἀπο τους ἀποστάτας, και ότι ἐπεβουλεύοντο και ἀπο τους αὐτούς οἰκοδεσπότας εἰς των ὁποίων τὰς οἰκίας εἶχον περιορισθῇ, κατ'ἐπίμονον αἰτησὶν τότε των ἀξιωματικῶν, ἀπεφασίσθη, ἡ ἀναχώρησις των ἐκείθεν, οἵτινες και ἐκατέβησαν ἀμαχητὶ εἰς το παράλιον του Κότρωνα ὅπου ἐμβαρκαρίσθησαν εἰς τὴν κανονοφόρον και εἰς τὰς λέμβους τῆς Ἀμαλίας και ἦλθον ἐνταύθα σήμερον περί τὴν πρώτην ὥραν προ μεσημβρίας.

Το δὲ τάγμα του Μαυροδήμου εἶχεν φθάσει μέχρι του Ἀγερανοῦ παρακολουθῶν τον Μοίραρχ, ἀλλὰ ο Μοίραρχ παρατηρήσας το ἀδύνατον τῆς διαβάσεως του τάγματος εἰς τα ριγανόχωρα, εἶχεν κατωρθῶσι, να το εἰδοποιήσῃ να ἐπιστρέψῃ εἰς το Γύθειον χωρὶς να τῷ εἴπῃ ότι εὐρίσκετο και πολυορκιμένος. Ἡ φρόνησις δὲ αὐτῆς του Μοιράρχου ἦτον σωτήριος δια το τάγμα, διότι ἐὰν του ἔλεγε ότι εἶναι πολυορκημένος δὲν ἤθελεν ὀπισθοδρομίσει, και εἰς τὴν κλίσουρά τῆς πλανιάς Σέλας ἦτον ἐνεδρὰ ἀπο οκτακοσίους περίπου λάκωνας οἵτινες, βοηθοῦμενοι ἀπο τὴν θέσιν ἐκείνην ἤθελον καταστρέψῃ ἐφνηδίως ὁλόκληρον το τάγμα.

Ἀν και ἡ ἀποστασία αὕτη δὲν ἔχῃ κανένα ἀρχηγόν να τὴν διευθύνῃ φέρει ὅμως τον χαρακτήρα του ἱεροῦ πολέμου διότι ο λαοπλάνος χριστόφορος ἐνέπνευσεν εἰς ἅπασαν τὴν λακωνίαν τὴν ἰδέαν του θρησκευτικῶν ζήλου και εἶναι με πληρεστάτην πεπίθῃσιν ότι ὅσοι ἤθελον φονευθῇ θα ἦναι μάρτυρες. Ἡ ἐλευσις του Καστόρχη διεδόθη ἐν ἀκαρεὶ εἰς ὅλην τὴν ἐπαρχίαν ότι ἐστάλλει να σφραγίσῃ τους ἀνθρώπους εἰς το ἀντίθεον δόγμα και ότι ἦλθε να κηρύξῃ ὅλα τα

εναντία του Χριστοφόρου. πολλοί εκ των λακώνων εγνώρισαν την πλάνην του χριστοφόρου αλλά δεν τολμούν να αναφέρωσι το κατ'αυτού διακινδυνεύοντες απο τους ιδίους οικείους και συγγενείς των, αυτά είναι η πραγματική κατάσταση της επαρχίας τούτης μέχρι της παρούσης ώρας

Γύθειον την 17 Μαΐου ώρα 10 Π.Μ. 1852

ο δούλος σας

Θ.ηλιόπουλος

Σας προσθέτω δε οτι η πόλις του Γυθείου είναι αρκετά εξασφαλισμένη καθότι και στρατός της εξουσίας είναι αρκετός καθώς και το πολεμικόν πλοίον η Αμαλία

χθες ο λαοπλάνος χριστόφορος μετά την αναχώρησιν του Μοιραρχ απο τα ριγανόχωρα υποχρέωσε τους απονενοημένους στασιαστές και έκαμαν ανάθεμα εις όποιον ήθελε φανεί αντιπατριότης των, και εαν δεν ήθελε συντρέξουν όποιον ήθελε κινηθή η εξουσία να συλάβη και οτι να αναγνωρίση αυτόν ως στρατηγόν αντί ιεροκήρυκα

ο ιδιος

Θ.ηλ.

εν ονόματι του Χριστού και πάντων των αγίων προς όλους τους αδελφούς χριστιανούς δημότας του δήμου Μέσσης

Σας πληροφορούμεν ότι χθές ο Μοίραρχος Κουτσογιανόπουλος με 110 στρατιώτας παρουσιάσθη εις το χωρίον ριγνόχωρα του δήμου Κολοκυνθίου ζητώντας την σύλληψιν του αγίου πατέρος αλλά δια του χριστού την πίστην την αγίαν επολιώρκισθη απο 2 χιλιάδες αδελφούς μας χριστιανούς και παραδοθείς χωρίς πόλεμον ανεχώρησεν αβλαβής δια Γύθειον με κανονοφόρα.

Επειδή και η κυβέρνησις επιμένει την σύλληψιν του αγίου Πατέρος και επειδή εμας μας εκήρυξεν αποστάτας όπου δια την πίστην μας υπερασπίζωμεν τον αθών Αγιον Πατέρα ευρισκόμεθα μετά όπλα εις τας χείρας και επι κήνησιν πολέμου αμα μας ήθελε δοθεί παραμικράν αιτίαν απο την Κυβέρνησιν επειδή η Κανονοφόρα μεταφέρεται με τους στρατιώτας εις τα νερά μας και τούτο το να κάμωμεν κρότον δια την πίστην και δεύτερον δια την φιλοτημίαν της πατρίδος μας.

Και δια τούτο όσοι πιστοί στειγμέως να εκκηνίσετε μετά όπλα σας δια να ανταμωθώμεν εις το χωρίον Βαχό όπου εκει σας περιμένομεν αύριον και μεθαύριον και να αποφασίσωμεν οτι ο θεός θέλει μας οδηγήσει να πράξωμεν.

Σας περιμένομεν ανυπομόνως

Οι Αδελφοί σας

Πιστοί Χριστιανοί σας γράφομεν

Εν Κολοκυνθίω την 17 Μαΐου 1852

Δια την αντιγραφήν

Εν Αραιοπόλει την 25 μαΐου 1852

απόντος του Γραμματέως του Επαρχείου

Ο Πρωτοκολλήσας

Α Νικολάου

Εσωτερ. Υπουργείον περί του μοναχ. Χριστοφόρου
θεωρ. 17 Μαΐου 52

Εν Αθήναις τη 16 Μαΐου 1852

Διευθ

Επειδή δια της υπ' αριθ. 1822 επισημειώσεώς μας ανακοινώσαμεν εις το
Υπουργείον των Εσωτερικών τα ενεργηθέντα περί της προκειμένης υποθέσεως,
δια τούτο επιστρέφομεν προς αυτό το Υπουργείον την παρούσαν μετά των
εγκλείστων, παρακαλούντες το να επιστρέψη προς ημάς την δια της
προμνησθείσης επισημειώσεως μας αποσταλείσαν προς αυτό Συνοδικήν έκθεσιν.

ο Υπουργός (υπ) εκλ

επι του αριθ.8571 θεωρ.17 Μαΐου 52

Περί του Χριστοφόρου
Προς το Υπουργείον των Εσωτερικών

Επιστρέφονται τα εις το έγγραφόν Σας 12 μηνός υπερμασούντος επισυνημμένα
έγγραφα, γνωστοποιούμεν εις υμας οτι καθ' ημετέραν αίτησιν η Ιερά Σύνοδος
τον μεν Επίσκοπον Αθίνης προσεκάλεσε ενθάδε, ιν' απολογηθή εφ' οίς έπραξε.
Περί δε του αγύρτου μοναχού Χριστοφόρου παρεκτός των οσα προενήργησε,
εξέδωκε τελευταίον προς τε τον Κλήρον και προς τον λαόν τον εν λακωνία,
Γράμμα Συνοδικόν παραινετικών και συμβουλευτικών καθά ειδοποίησαμεν ηδη το
υφ' υμας υπουργείον δια του υπ' αριθ.1946 εγγράφου μας,

ο Υπουργός
(υπ) εκλ.

107) ΜΟΝ 307

Εν Γυθείω την 16 Μαΐου 1852

Προς την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου της Ελλάδος

Την 13 τ.μ. ανέφερον προς την Σ.Ιεράν Σύνοδον τα περί του Επισκόπου Αθίνης και του απονενοημένου χριστοφόρου, εγκλείσας και αντίγραφον της προς τον Επίσκοπον τούτον επιστολής μου, ήδη δε εγκλείω εν αντιγράφω και την προς εμε απάντησιν αυτού.

Τέλος πάντων και ούτος και ο λαός της Μάνης απεσύρθησαν από τον απονενοημένον χριστόφορον, και αφήκαν αυτόν μονώτατον. Ήδη ελπίζομεν σύντομον και αναπόφευκτον την παράδοσίν του εις χείρας της εξουσίας, και συγχρόνως την αποκατάστασιν της κοινής ησυχίας.

Εγώ εξακολουθών με ζήλον τα εμπιστευθέντα μοι χρέη υποσημειούμαι

Ευπειθέστατος

Κ.Καστόρχης Ιεροκήρυξ

108) 1999/1422

Χριστόφορος

ΜΟΝ 307

Θεωρ.17 Μαΐου 52

Εν Αθήναις τη 17 Μαΐου 1852

Διευθ.

Προς το Υπουργείον των Εσωτερικών ινα λάβη γνώσιν των διαλαμβανομένων
κατά συνέπειαν του υπ' αριθ.1822 εγγράφου μας, και μετά ταύτα επιστρέψη
προς το παρόν.

Ο Υπουργός (υπ) εκλ.

Εν Γυθείω την 17 Μαΐου 1852

Προς την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου της Ελλάδος

Αν και η Ιερά Σύνοδος πληροφορήται τα περί του πανούργου μοναχού Χριστοφόρου, παρά του απεσταλμένου ιεροκήρυκος Κ.Καλλινίκου Καστόρχη, ενόμισα μολταύτα χρέος μου, να εκθέσω ευσεβώς προς αυτήν τα διατρέξαντα απο της 15 μέχρι σήμερον.

Δια της απο 14 του ισταμένου και υπ' αρ.1186 αναφοράς μου, ανέφερον προς την Ιεράν Σύνοδον ότι εκ του χωρίου Βαχού ανεχώρησεν ο μοναχός Χριστόφορος, και ότι δεν ητο γνωστόν που διευθύνθη, αλλά την 15 επληροφορήθησαν αι ενταύθα της Κυβερνήσεως αρχαί, ότι ο χριστόφορος διέτριβεν εις τον δῆμον Κολοκυνθίου, τότε ο Αντισυνταγματάρχης και μοίραρχος Λακωνίας

Κ.Δ.Κουτσογιαννόπουλος παραλαβών στρατιωτικὴν δύναμιν και τον ταγματάρχην και βουλευτήν Κύριον Πετροπουλάκον, και άλλους λάκωνας αξιωματικούς, μετέβη εις τον δῆμον Κολοκυνθίου προς σύλληψιν του μοναχού, αλλ' οι κάτοικοι ιδόντες τούτο έκρουσαν τους κόδωνας των Εκκλησιῶν, και συνήθροισαν ευθὺς ἑνοπλοι, οι κάτοικοι Κολοκυνθίου, και εξ άλλων δῆμων, περίπου τεσσάρων χιλιάδων, οἵτινες αντετάχθησαν εις τους στρατιώτας της Κυβερνήσεως και τοις είπον, ότι ησαν έτοιμοι να τους κτυπήσωσιν εις περίστασιν καθ' ην ήθελον ενεργήσωσι την σύλληψιν του μοναχού, όστις διήλθεν ολας τας πρωτευούσας της Πελοποννήσου, και πολλῶν νήσων, και δεν τον συνέλαβον, αλλά θέλουσι να τον συλλάβωσι εις την Λακωνίαν. Αι του κυρίου Πετροπουλάκου παρατηρήσεις προς τους αντιστασομένους απέβησαν μάταιαι.

Ο μοίραρχος και οι υπ' αυτόν στρατιώται επέστρεψαν την νύκτα σήμερον ενταύθα.

Ο κακόβουλος και πανούργος μοναχός συνήθροισε τον τυφλῶς αφοσιωμένον λαόν, τον θεωρούντα αυτόν ἅγιον και προφήτην, και ωμίλησε παρακινῶν αυτούς ν' αντισταχθῶσιν εις την εξουσίαν, λέγων, ότι τα όπλα των στρατιωτῶν της Κυβερνήσεως δεν ενεργούσι κατ' αυτόν, και ότι αυτός δεν εἶνε πλῆθον Ιεροκήρυξ, αλλά στρατηγός υπέρ της πίστεως, καλεῖ την Λακωνίαν τόπον ἅγιον, τόπον ιερόν, και με τοιαύτας εκφράσεις παροτρύνει τον θρησκομανή τούτον λαόν.

Επρόκάλεσαν ανάθεμα, δι' ου συνέδεσε τους συναθροισθέντας, δια να ήναι έτοιμοι, εν περιπτώσει, καθ' ην η εξουσία αποπειραθῇ να συλλάβη τινα αυτών υπέρ αυτού στασιασάντων, να τον υπερασπισθῶσιν ἅπαντες, καθώς και τους δι' ενταλμάτων καταδιωκομένους να υπερασπισθῶσι, ταύτα και άλλα πλείστα ο πανούργος και κακόβουλος καταστροφεύς της κοινωνίας χριστόφορος διδάσκει, τα οποία ο μορός λαός παραδέχεται, ως λόγους θεοπνεύστους υπέρ της κινδυνευούσης πίστεως.

Τα του χριστοφόρου έλαβον σοβαρόν χαρακτήρα, και ειθε η φρόνησις της Σ.Κυβερνήσεως, και η ευχή της Ιεράς Συνόδου να διασκεδάσωσιν αναμνητή

ο κατά την Λακωνίαν Γενικός Επισκοπικός Επίτροπος,

Ο Ευπειθέστατος

Αρχιμανδρίτης Διονύσιος Σακανάς

110) ΜΟΝ 307

Εν Γυθείω την 17 Μαΐου 1852

Προς την Σ.Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου της Ελλάδος

Με λύπην μου αναγγέλω σήμερον προς την Ιεράν Σύνοδον ότι ο πανούργος Χριστόφορος χθες εν τω μέσω τεσσάρων περίπου χιλιάδων ενόπλων λακώνων εκηρύχθη αρχηγός αποστασίας, και οι λόγοι του κυρίως περιστρέφονται ήδη εις επαναστατικά κινήματα υπέρ πίστεως δῆθεν.

Τοιοῦτος ὅφισ ἐκρύπτετο προ ετών εις την ἔρημον δια τας αμαρτίας του αἰσίου λαοῦ. Κατά της Ιερᾶς Συνόδου και καθ' ἐμοῦ ἐξερεῦγεται την μωρία ἐνώπιον του συφερτώδους ὄχλου. Ὁ δὲ Ἐπίσκοπος Ἀσίνης καθὼς χθες ἀνέφερον προς το Ὑπουργεῖον των ἐκκλησιαστικῶν και προς την Ιεράν Σύνοδον, μένει ἀδιάφορος. Εἶναι ἀπερίγραπτος ἡ μέχρι λατρείας ἀφοσίωσις του τυφλοῦ τούτου λαοῦ προς τούτον τον ἐξοχον ἀγύρτην.

Αἱ ἐνταῦθα Πολιτ.και Στρατιωτ.Ἀρχαί, ἀναφέρουν σήμερον προς την Κυβέρνησιν τὰ καθ' ἑκάστη των διατρεχόντων.

Εὐπειθέστατος

Κ.Καστόρχης Ιεροκήρυξ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Εν Αθήναις, την 17 Μαΐου 1852

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Προς το επι των Εκκλησιαστικών κτλ,Υπουργείον
Περί των κατά την Μάνην Διατρεχόντων κτλ.

Σήμερον έλαβεν η Σύνοδος έκθεσιν του κατά την Λακωνίαν Γενικού Επισκοπικού Επιτρόπου, αφορώσαν τα κατά την Μάνην Διατρέχοντα και κατά πόσον ταύτα ηδη έλαβον ύφεσιν, της οποίας αντίγραφον υποβάλλεται εις το Υπουργείον προς πληροφορίαν αυτού τε και της Κυβερνήσεως.

+ο Αθηνών Νεόφυτος Πρόεδρος;
+ο Καλαβρύτων Βαρθολομαίος

ΤΣ ο Γραμματεύς Αρχιμανδ;ΜΑποστολίδης

Εν Τριπόλει τη 17 Μαΐου 1852

Προς το Υπουργείον των Εσωτερικών

Περί τινος Διακηρύξεως υπέρ του Χριστοφόρου Μοναχού κλπ.

Χθες περί την πρωΐαν μοι ανήγγειλαν ο Δημαστυνόμος Τριπόλεως οτι Διακήρυξίς τις υπέρ του λαοπλάνου Χριστοφόρου Μοναχού, και κατά της καταδιώξεως αυτού, ευρέθη τοιχοκολλημένη εις δημοσιώτερον μέρος της πόλεως και κατόπιν μοι επαρουσίασεν αυτήν ο Δημαρχεύων Πάρεδρος Τριπόλεως Κος Χρήστος Μπιλάλης. Υποβάλλω εν αντιγράφω την Διακήρυξιν αυτήν της οποίας το πρωτότυπον παρέδωσα αμέσως προς τον Κ.Εισαγγελέα και επελήφθη των απαιτουμένων ανακρίσεων, παρατηρώ οτι καθό με επληροφόρησε χθες η ενταύθα Μοιραρχία, και έτερος αυτοχειροτόνητος Ιεροκήρυξ Ιερομόναχος Ιγνάτιος καλούμενος, και εκ της Μονής Μεγάλου Σπηλαίου καταγόμενος, αναφάνη εις τον Δήμον Τροπαίων και τας ομόρους, διδάσκων, αμα περιήλθεν εις χείρας μου το περί τούτου έγγραφον της Μοιραρχίας. Διέταξα τους ενταύθα ευρεθέντας Δημάρχους Τροπαίων και Ελευσίνος, να μεταβώσιν αμέσως εις τους Δήμους των, και ακούσωσι τας Διαταγάς του Επάρχου, τον οποίον προσεκάλεσα να συνεννοηθή με του Κυ Υπομοιράρχου, Διαταγέντος περί τούτου παρά του Μοιράρχου, και να εκδώσι τας απαιτουμένας Διαταγάς προς τους αρμοδίους Δημάρχους, προς τον σκοπόν του να συλληφθή ο αυτοχειροτόνητος Ιεροκήρυξ, και μεταχθή ενταύθα, δια να αποσταλή εις την Κυβέρνησιν Επιφυλάττομαι δε να αναφέρω περί του αποτελέσματος των ενεργειών μου.

Ευπειθέστατος

Ο Νομάρχης Αρκαδίας

Μ.Μοναστηριώτης

Ο Υπογραμ Στρ.Ευθ.Σταμπακόπουλος

ΤΣ

Προς το Υπουργείον των Στρατιωτικών μετά του επισυνημμένου επι επιστροφή δια του Υπουργείου των Εκκλησιαστικών ινα λάβη γνώσιν των αναφερομένων, λαμβάνομεν δε την τιμήν να κοινοποιήσωμεν συγχρόνως προς αυτό και το έγγραφον της προς τον αναφερόμενον Νομάρχην απο 19 τρ.μ. υπ' αριθ. 2047 Διαταγής μας.

Αθήναι 21 Μαΐου 1852

Ο Υπουργός των Εσωτερικών

Α.Σ.Δανόπουλος

1523

Προς την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου, ινα λάβη γνώσιν των ενδιαλαμβανομένων, και εκδώσι οποίας κρίνει καταλλήλους Διαταγάς και οδηγίας προς τας εν τη Πελοποννήσω Εκκλησιαστικὰς Αρχάς, αίτινες, ως εκ της πνευματικής θέσεώς των θύονται να παραινέσωσι και συμβουλεύωσιν εις τον λαόν τα σωτήρια και συντελέσωσιν ούτως εις την διασκέδασιν παντός ερεθισμού των πνευμάτων και την διατήρησιν της ευταξίας.
Να επιστραφή μετά ταύτα προς ημας η παρούσα με την κοινοποίησιν των ενεργηθέντων.

113) MON 307 Επισυντημμένο στο 115;

Λαβόντες υπονοίας κατά τας αρχάς του Μαΐου, ότι εις τον Δήμον Κλειτορίας εν ω ασκείται ο Ιερομόναχος Χριστόφορος, υπήρχον και έτεροι Μοναχοί συμμεριζόμενοι του κηρύγματος τούτου, διατάξαμεν τον Νομάρχην Αχαΐας και Ηλιδος, να επιστήση την προσοχήν του, παρεμποδίζων εκείνον εξ αυτών, όστις ήθελε εξέλθη εις κήρυξιν ή εξομολόγησιν και μας αναφέρη,

Ο Νομάρχης εξέδωκε τας αναγκαίας διαταγάς προς τον επάρχον Καλαβρύτων όστις εκ τούτων και εκ φημών, εν τω τόπω διατρεχουσών λαβών αφορμήν, ότι

Ιερομόναχος τις Παρθένιος ανήκων εις την εν Καλαβρύτοις Μονήν του Αγίου Αθανασίου απετέλει μέρος της Ομάδας εκείνων οίτινες συμμερίζονται των κηρυγμάτων του Χριστοφόρου, έσπευσε να διατάξη έρευναν δια του Δημάρχου Κλειτορίας εις την οικίαν του Παρθενίου, ως και εις την του Ιερομονάχου Ιγνατίου μονάζοντος εν τη Μονή του μεγάλου Σπηλαίου, και αποτέλεσμα ταύτης ήτον η ανακάλυψις και κατάσχεσις διαφόρων επιστολών και εγγράφων προς αυτούς του Ιερομονάχου Χριστοφόρου, και ετέρων αποστελλομένων προ πάντων υπο τινος λαϊκού διαμένοντος εις Πάτρας, και καλουμένου Κοσμά Φλαμιάτου εκ Κεφαλληνίας, όστις εκ του περιεχομένου των εγγράφων φαίνεται ο θεμελιωτής και το κέντρον της περί ης ο λόγος ομάδος. Επειδή εκ της αναχνώσεως των εγγράφων και ιδίως των του Φλαμιάτου εξάγεται ότι υπο το πρόσχημα της υπερασπίσεως της επιβουλευομένης ορθοδόξου πίστεως του Ελληνικού γένους, συνεβουλεύετο προς τε τους Μοναχούς και τους λαϊκούς απείθει εις τα καθεστότα, διαβιβάζομεν προς υμας άπαντα τα έγγραφα ταύτα, δια να διατάξητε τον Αρμόδιον Εισαγγελέα να προχωρήση εις την τακτικήν ενέργειαν του Νόμου, κατά τε των ενοχοποιουμένων υπο των διευθυνομένων εγγράφων και κατά εκείνων τους οποίους η τακτική ανάκρισις ήθελεν ανακαλύψει,

Τα έγγραφα άπερ σας διαβιβάζομεν εν πρωτοτύπω συμποσούνται άπαντα εις εξήκοντα και δυο, σας παρατηρούμεν δε, ότι ο έπαρχος δεν μας διαβίβασεν, ούτε Πρωτόκολλον, περί της κατ' οίκον ερεύνης, ούτε τακτικόν πίνακα των εγγράφων, και άπόκειται εις υμας να διατάξητε να γενή ακριβής καταγραφή αυτών, ινα μη τυχόν παραπέση τι. Ενομίσαμεν δε, περιττόν να σας διαβιβάσωμεν και μιαν έκθεσιν του Νομάρχου Αχαΐας και Ηλιδος περί της γενομένης ερεύνης εις την οικίαν του εν Πάτραις Κοσμά Φλαμιάτου, διότι ταύτην ενήργησεν ο εν Πάτραις Εισαγγελεός, και εχει εις χείρας του πάντα τα ευρεθέντα έγγραφα. Μιαν μόνην σημείωσιν σας κάμνομεν, ότι καθ' α εν τη εκθέσει του ταύτη ο Νομάρχης γράφει, εκ των του Φλαμιάτου εγγράφων προκύπτει η ενοχή ειρηνοδίκου τινός Λεβειδίου και περί τούτου εγράψαμεν χθες ημιεπισήμως προς τον Νομάρχην Αρκαδίας προσκαλέσαντες αυτόν να συνεννοηθή μετά του εκει Εισαγγελεός και προβώσιν εις τας περαιτέρω ερέυνας. Προσκαλέσαμεν δε και την παύσιν του Δημαρχικού Παρέδρου Τριπόλεως Χρήστου Μπιλλάη ως ενοχοποιουμένου υπο των εγγράφων,

Επι τέλους φρονούμεν ορθόν να διατάξητε τον Εισαγγελέα Πατρών να πέμψη ανακριτήν τακτικόν εις Καλαβρυτα, δια να ενεργηθούν τακτικά ανακρίσεις εις τας εκει μονάς, αίτινες, ως εξάγεται εκ των διευθυνομένων εγγράφων, δεν φαίνονται αμέτοχοι των ιδεών του Φλαμιάτου,

Νομίζομεν δε περιττόν να σας συστήσωμεν την σπουδαιότητα της υποθέσεως, καθότι αμα αναχνώσητε τα διευθυνόμενα εις υμας έγγραφα, θέλατε εννοήση, ότι ανάγκη παρίσταται να εκδώσητε προς τους αρμοδίους εισαγγελείς διαταγάς ουχί μόνον να προχωρήσωσιν εις τας ερέυνας των με όλην την απαιτουμένην ταχύτητα, αλλά και με πάσαν σύνεσιν, έχοντες υπ' όψιν των το ακροσφαλές της υποθέσεως. Αντίγραφον του παρόντος εγγράφου μας διευθύνομεν και εις το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών,

Εν Αθήναις την 18 Μαΐου 1852 (εσωτ;) προς Δικαιοσύνης

Προς τον Νομάρχην Αρκαδίας,

Απαντούμεν εις το υπ' αριθ.3702 της 17 Μαΐου τ.ε. εγγράφου Σας, καλώς ποιούντες αποστέλλατε εις τον Εισαγγελέα τα περί εξακριβώσεως του δημοσιεύσαντος την Διακήρυξιν υπέρ του Παπουλάκη, εν τούτοις δεν μας εξεθέσατε ποίαν εντύπωσιν εις το κοινόν έκαμε το τοιούτον έγγραφον και ποία συμπεράσματα έκαμαν αμέσως οι φρονιμώτεροι περί αυτού και αν επέδειξεν τινα η κοινή γνώμη δημιουργόν αυτού, Η Νομαρχία, ητις γνωρίζει ήδη ότι εν τριπόλει το κήρυγμα του χριστοφόρου είχε και οπαδούς και θαυμαστάς, οφείλει να επιστήση άχρυπνον προσοχήν μήπως υπο το πρόσχημα της θρησκείας υπάρχωσι άνθρωποι άλλα ζητούντες, Τον νεοδιορισθέντα Δήμαρχον Τριπόλεως θέλετε καλέσει ενώπιόν Σας και θέλετε τον καταστήση προσεκτικών εις την Αστυνομίαν των συνδημοτών του, Καθόσον δ' αφορά τον αναφανέντα αυτόκλητον Ιεροκήρυκα Ιγνάτιον εις τον Δήμον Τροπαίων, όστις εικόζομεν ότι είναι ο εκ Μεγάλου Σπηλαίου θέλετε διατάξει την σύλληψίν του και την απαγωγήν αυτού ουχί ενταύθα αλλ' εις τον εν Πάτραις εισαγγελέα, καθότι ούτος είναι και εκ των μάλλον ενοχοποιουμένων εις τ' αντικοινωνικά κηρύγματα, Εν τωσούτω, Κύριε οφείλετε καταλλήλω τω τρόπω να πληροφορήσητε και τους Ιερείς και τους πολίτας ότι η ομας εις την οποίαν ανήκει ο Χριστόφορος και της οποίας το κέντρον είναι εις Πάτρας κατά τα συλληφθέντα έγγραφα υπο το πρόσχημα της θρησκείας υπεβουλεύετο καθάρως το Σύνταγμα και τους καθεστώτας νόμους,

Αθήναι 19 Μαΐου 1852

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ,

Προς το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών

Σας κοινοποιούμεν οπισθογράφως έγγραφόν μας προς το Υπουργείον της Δικαιοσύνης υπ' αριθ.8946-8948 απο 18 τρ.μηνός, περί ανακαλυφθέντων εις τας οικίας των Ιερομονάχων Παρθενίου, και Ιγνατίου εγγράφων, σχέσιν εχόντων με τα κηρύγματα του Χριστοφόρου, Εκ των δυο τούτων Ιερομονάχων, ο μιν πρώτος μονάζει εν τη μονή του Αγίου Αθανασίου, ο δε Ιγνάτιος εν τη του μεγάλου Σπηλαίου,

Προς τούτου σας αναγγέλλομεν, ότι κατ' αναφοράν του Νομάρχου Αχαΐας και Ηλιδος υπ' αριθ.3552 απο 17 τρεχ. μηνός ενοχοποιούνται μέχρι τούδε υπο των ανακαλυφθέντων, εις την εν Πάτραις οικίαν του Κ.Φλαμιάτου και κατασχεθέντων εγγράφων, Αον) Ο νυν ηγούμενος της Μονής μεγάλου Σπηλαίου, Βον) Οι Προηγούμενοι της αυτής Μονής Παφνούτιος και Δαμασκινός, Γον) Οι Ιερομόναχοι Ιγνάτιος, Σάββας, Πορφύριος, Πανάρετος, και οι μοναχοί Δανιήλ Μαμμωνάς, Ησαΐας, Κυπριανός και Αρσένιος, άπαντες μονάζοντες εν τη Μονή του μεγάλου Σπηλαίου, Δον) Ο εν τη Μονή του στίου Λουκά μοναχός Παρθένιος, Εον) ο εν τη μονή Κοιλιάδος Ιερομόναχος Σωφρόνιος Παναγιωτόπουλος, ΣΤον) Ο εν τη Μονή Αγίου Αθανασίου Ιερομόναχος Παρθένιος, ζον) Ο Πνευματικός Ιωάσαφ Ευσπαρίων, Ηον) Ο εν τη Μονή Αγίας Μαύρας Μοναχός Παρθένιος και ο Ιεροδιάκονος Γρηγόριος, Επιφυλακττόμεθα δε να σας ανακοινώσωμεν προσεχώς και όσους άλλους κληρικούς η ανάγκη των εγγράφων ήθελε προαχάγει εις φως, ότι συνεμερίζοντο των ιδεών της ομάδος της οποίας μέρος αποτελεί και ο Χριστόφορος,

Εν Αθήναις την 19 Μαΐου 1852

Ο Υπουργός Α.Σ.Δανόπουλος

Σπεύδω να σας πληροφορήσω τα οσα μετά την τελευταίαν μου επιστολήν του Σαββάτου ηκολούθησαν

Ο λαοπλάνος χριστόφορος μετά την αναχώρησιν του Μοιράρχου απο τα Ριχανόχωρα μετέβη περικυκλωμένος απο τους απονενοημένους οπλοφόρους όχλους και πάλιν εις το Φλομοχώρι, και εκείθεν επαρουσιάσθη χθες εις το Βαχώ όπου διέμειναν μέχρι την 2 ώραν Μ.Μ ανεχώρησε δε εκείθεν με Πεντακοσίους περίπου οπλίτας, οίτινες τον συνώδευσαν πέραν του Οιτύλου, και εκει εκ συνεννοήσεως φαίνεται τον περιέμεναν άλλη φρουρά, εκ των Δήμων Λεύκτρου και Οιτύλου των οποίων ο αριθμός μας είναι άγνωστος, και διεδόθη συγχρόνως οτι θα διέλθη τους Δήμους Λεύκτρου Καρδαμύλης και Αβίας, και οτι είναι συνενοημένος με τους Μεσσηνίους δια να μεταβή εκει, αλλά τούτο είναι απίθανον, συνάδει ομως εις το κήρυγμά του διότι είπεν εις το Βαχώ οτι δεν είμεθα μόνοι, έχομεν τους Μεσσηνίους και Αρκαδίους δηλ. τους Κυπαρισσίους.

Η φρουρά η οποία τον είχαν συνδεύσει απο το Βαχώ επέστρεψεν εις τα ιδια, φθάσαντες προς του Πασά την βρύσιν, επιρροκρότησαν τρεις φορές προς περιφρόνησιν φαίνεται της εξουσίας, χθες είχαν μεταβεί εις το Βαχώ, μια αφθόρμητος επιτροπή εκ των προκριτοτέρων εμπόρων του Γυθείου και Μαλευριού δια να συνδιαλεχθώσι μετά των Κολοκυθιανών και πασχίσωσι όπως επαναφέρωσιν αυτούς εις την οδόν του καθήκοντος, αλλ' αυτή είχαν φθάσει εκει μετά την αναχώρησιν του λαοπλάνου Χριστοφόρου. Εγραψεν ομως χθες εκείθεν η αναφερομένη επιτροπή οτι οι διασημότεροι του Κολοκυθίου, εξέφρασαν εις τους Γυθειώτας οτι αναγνώρισαν δήθεν την απάτην εις την οποίαν υπέπεσαν και οτι μεταμελήθησαν, και οτι θέλουν προσέλθει εις τας αρχάς δια να επικαλεσθώσι το έλεος της Σεβ. Κυβερνήσεως, αλλά τούτο το νομίζω οτι είναι προσποίησης των Γυθειωτών ή των Κολοκυθιανών δια να μετριάσουν των αρχών την αγανάκτησιν, συγχρόνως χθες είχαν σταλεί απο τον Πιερράκον ο Γρηγορακάκης και ο Σκάλης με μιαν λέμβον της Αμαλίας εις τον Κότρωνα δια να ομιλήσωσι προς τους Κωτρωνάιους, και προχωρήσωσι εκείθεν προς τους Δήμους Κολοκυθίου και Λακτίας, αλλ' αμα αφείχθησαν εις Κότρωνα, τους εδίωξαν με απειλάς και επέστρεψαν. Εις ολας δε αυτάς τας σκηνάς ουδεις εφάνη εκ των διασήμων της Λακωνίας εκτός του Κ. Ζερβομπεκ, όπου και ούτος ως θεατής εφαινετο εις τον όχλον. Εκ μέρους του Επάρχου Οιτύλου είχαν σταλεί χθες εις το Βαχώ ο Γερμανός, προς περιστολήν των απονενοημένων, αλλά και τούτου ο πηγαιμός είναι άγνωστον κατά πόσον συνετέλεσεν.

Η συγκεντρωθείσα ενταύθα δύναμις της εξουσίας εως σήμερον συνίσταται εκ τριακοσίων ανδρών εκτός των προσκληθέντων λακώνων, αλλά των λακώνων η πίστις είναι αμφίβολος, διότι ο Πετροπουλάκης ανεχώρησε με 80 δια τα ριχανόχωρα και έμειναν μόνον με επτά, είναι ομως αληθινόν οτι πολλοί αισθάνονται την πολιτικήν αποστολήν του λαοπλάνου και οτι επίτηδες μετέβη δια να διαφθείρη τους τραχείς λαούς της Ελλάδος τουτέστιν της Υδρας Πετζών και της Λακωνίας, αλλά και τούτοι πνήγονται εις τον προληπτικόν και θρησκομανή όχλον, η κατάσταση του οποίου είναι απερίγραπτος, εις τον οποίον έφθασαν βαθμόν, έχων πλήρη πεποίθησιν οτι ο πλάνος χριστόφορος δεν είναι επίγειος άνθρωπος και πιστεύωσιν αδιστάκτως κατά τας ρήσεις του, οτι όστις ήθελεν φονεύσει στρατιώτην της εξουσίας είναι μάρτυς, και πιστεύσανε οτι εις τα ριχανόχωρα παρευρέθησαν και παρθένοι, με πέτρας εις τας χείρας, όπως αξιωθώσι του μαρτυρίου τον στέφανον.

Ο Πιεράκος μετά των λοιπών βουλευτών της Λακωνίας (εκτός του υιού Τζανταάκη), οίτινες είχαν σταλεί καταπιγόντως απο την Κυβέρνησιν, ο μεν Πιεράκος, μετά του Σ. Καπετανάκη και τινες αξιωματικοί, ανεχώρησαν χθες το εσπέρας με την κανονοφόρον, δια το Μαζοπον, ο δε Πετροπουλάκης, έμειναν ενταύθα και ο Πατριαρχέας ανεχώρησε εις την Καρδαμύλην δια της Μηλέας,

Ο λαοπλάνος εκτός των πολλών αχυρτιών όπου μετέλθε εμήρασεν ως εμάθαμεν και διπλώματα κατά το επισυνημμένον δείγμα, ειπών εις όσους το έδωκε φυλάξετε αυτό, και εαν εγω συληφθώ να το παρουσιάσετε εις την Ρωσικήν εξουσίαν, ήτις Γρήγορα θα έλθη, και οστις φέρει τούτο θα γείνη Κολονέλος αμέσως. Ο Λαχίας ετρύπωνεν εις την φαλέαν του και φαίνεται αδιάφορος και εκείθεν έγραψεν εις τον Καστόρχην και εις τον Επαρχον την πιστήν αφοσίωσιν του εις την Κυβέρνησιν. Δια τον Μηλέας είπον οτι και αυτός είναι υπέρ του λαοπλάνου αλλά αβέβαιον.

Ταύτην την στιγμήν εγνωστοποίησεν η επιτροπή του Γυθείου οτι εκατόρθωσεν να συνενοηθή με όλους τους κατοίκους της επαρχίας, δια να συναχθώσιν οι προκριτότεροι εις την αγίαν Παρασκευήν, και αφού συνενοηθώσιν, να έλθωσιν ολοι ομου εις τας αρχάς.

Γύθειον την 19 Μαΐου ώρα 10 Π.Μ.

Ο Δούλος σας

Θ.ηλιόπουλος

Υ.Γ.

Σας περικλείω την επιστολήν του Παπαδάκου αλλά αμφιβάλλω εαν η πατριωτική φιλαυτία δεν τον υπεχρέωσεν εις την μεροληψείαν ως προς την εξιστόρησιν των πραγματικώς διατρεζάντων.

ο ίδιος

Θ.ηλ.

Το σχέδιον τούτο ως εμάθαμεν είνε όμιον μετά προτότητα αλά όχι οτι είνε και οι αυτοί αριθμοί, τους οτίους εσιμιόσασμεν, δηλ. δι' αυτού του τρόπου εχει θέσι αριθμούς ασυναρτίτους.

(γύρω απο εννα σταχυρό ΙΣ ΧΣ ΝΙ ΚΑ μέσα σε κύκλο οι αριθμοί:1558 130 315 8,5 40 640 Κάτω απο τον κύκλο:χριστόφορος)

Εν Γυθείω την 19 Μαΐου 1852

Προς την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου της Ελλάδος.

Ελαβον σήμερον το υπ' αρ.2304 κτλ. και απο 15 τρέχοντος μηνός έγγραφον της, ομού με την εμπερικλειομένην εγκύκλιον, και σήμερον θέλω κάμει χρήσιν αυτής προς τον ενταύθα κλήρον και τον λαόν, και θέλω ερμηνεύσει προς τούτον ολον το πνεύμα της εγκυκλίου, συγχρόνως θέλω εξαποστείλει εις ολα τα μέρη της λακωνίας την συνοδικήν ταύτην εγκύκλιον.

Πληροφορώ δε την ιεράν Σύνοδον, ότι ο Επίσκοπος Ασίνης εκήρυξεν εις όλους τους χριστιανούς, ότι απατηθείς κατ' αρχάς απο τον απονενομημένον Χριστόφορον εβάδισε δρόμον λοζόν, ηδη δε εκηρύχθη εχθρός αυτού, και διάγει ησύχως, και τούτο έχεινε δήλον προς την Ιεράν Σύνοδον και εκ του προς εμε γράμματός του, το οποίον εν αντιγράφω διεύθυνα προς την Ιεράν Σύνοδον την 16 τρέχοντος μηνός.

Σήμερον μανθάνομεν, ότι ο απονενομημένος Χριστόφορος μετέβη εις τα χωρία της Δυτικής Μάνης κατά τον δήμον Λεύκτρου της επαρχίας Οιτύλου μεθ' ικανών σπλοφόρων πυροβολούντων.

Αύριον μεταβαίνω εις Σπάρτην και εκείθεν εις Μεσσηνίαν κτλ. ινα κατακρίνω δια του θείου λόγου εις τον Χριστιανικόν λαόν τα του λαοπλάνου τούτου καλοχήρου απονενομημένα κηρύγματα.

Υποσημειούμαι

Ευπειθέστατος

Κ.Καστόρχης Ιεροκήρυξ.

Εν Σπάρτη τη 19 Μαΐου 1852

Προς το επι της Δικαιοσύνης Σ Υπουργείον

Ο Υποστράτηγος και Υπαπιστής της Α.Μ Γενναίος Κολοκοτρώνης, ελθόν ενταύθα, ως προανέφερον έλαβε μεν όλα τα κατάλληλα μέτρα, αλλά μέχρι σήμερον δεν απεφάσισε να μεταβή εις Γύθειον, διότι όχι μόνον περί του σκοπού των εν Λακωνία διατρεχόντων δεν ηδυνήθη εισέτι να σχηματίση ιδέαν τινα καθάραν, αλλά και διότι δεν έχει ακριβή γνώσιν της καταστάσεως της Λακωνίας. Ο Γερμανός Μαυρομιχάλης, αναχωρήσας απο λυκοβουνόν, ως χθες ανέφερον εις το Σ, τούτο Υπουργείον, μετέβη ως πληροφορήθην εις τον Δήμον Κολοκυνθίου, ένθα ευρών τον Λαοπλάνον Χριστόφορον, διδάσκοντα, προσεκάλεσεν τον συναθροισθέντα Λαόν ν' αποσυρθή, και ν' αφήσωσι τον Μοναχόν εις χείρας της εξουσίας, και να τον αποδιώξωσιν εκείθεν, ούτε εις ταύτα οι συναθροισθέντες δεν έδωσαν μεν ουδεμίαν ακρόασιν, αλλά ούτε πάλιν προσέβαλον δι' απειλών, ή κινημάτων τον ειρημένον Γερμανόν Μαυρομιχάλην. Εκείθεν ούτος διευθύνθη εις τον Δήμον Αρεουπόλεως, και κατόπιν ο Μοναχός Χριστοφόρος μετά των παρακολουθούντων αυτόν διευθύνθη εις Βαχώ, οπόθεν, ως λέγεται, θέλει μεταβή εις την Επαρχίαν Οιτύλου.

Σήμερον δι' εκτάκτου απεσταλμένου ο Διοικητής της Μοίρας Διέταξε τον ενταύθα Υπομοίραρχον να συλλάβη καταπειχόντως και δια καταλλήλου μέτρου τον εν Λυκοβουνώ κατοικούντα Ιωάννην Κωτσάκον, χωρίς ποσώς να αναφέρη ούτε εις την Νομαρχίαν, ούτε εις την Εισαγγελειάν τους λόγους, δι' ων ηνυχκάσθη να λάβη το έκτακτον ούτο μέτρον. Τούτο μαθών έσπευσα αμέσως να συνεννοηθώ προφορικώς μετά του ενταύθα Υποστρατήγου, και Νομάρχου, και να παραστήσω εις αμφοτέρους, ότι το ληφθέν τούτο μέτρον υπο του Διοικητού της Μοίρας δεν δύναται παρά να ήναι παράνομον. Εις τας παρατηρήσεις μου ταύτας συνεφώνησαν μεν αμφότεροι, αλλά μοι απήντησαν, ότι δεν ηδύναντο μεν ν' αναστείλωσιν εντελώς το τοιούτο μέτρον, καθ' όσον, ως είρηται, ηχνόουν τους λόγους, εφ' ων ο Μοίραρχος στηριζόμενος Διέταξε το τοιοούτον έκτακτον μέτρον, αλλά κατέφυγον εις το μέτρον του να προσκαλέσωσι τον ρηθέντα Ιω.Κωτσάκον να εμφανισθή αυθημερόν ενταύθα όπως εξετασθή διοικητικώς υπο της ενταύθα Μοιραρχίας, περί τινος αντικειμένου.

Ταύτην την στιγμήν, ώραν 6 Μ.Μ. αφίχθη ενταύθα, συνοδευόμενος υπο της σταλείσης ενόπλου δυνάμεως ο ρηθείς Ιω.Κωτσάκος, όστις, ως με πληροφορήσεν ο αποσταλείς Ενωμοτάρχης Αρτέμιος Κωνσταντινίδης, ουδεμίαν αντίρρησιν επέφερεν εις αυτόν, προσκαλέσαντα να τον παρακολουθήση.

Ταύτα εκθέτων επι του παρόντος επιφυλάττομαι ν' αναφέρω παν ό,τι ήθελον πληροφορηθή.

Ευπειθέστατος

Ο Εισαγγελεύς

Γ.Κυριακός.

Εν Σπάρτη τη 20 Μαΐου 1852

Προς το επί της Δικαιοσύνης Σ.Υπουργείον,

Κατόπιν της χθεσινής αναφοράς μου σπεύδω ν' αναφέρω προς το Σ.Υπουργείον, ότι κατά τις οποίας χθες το εσπέρας έλαβον εκθέσεις υπο των αρμοδίων Αρχών, ο τε Υποστράτηγος Γενναίος Κολοκοτρώνης και η Νομαρχία, ο Χριστόφορος Μοναχός ανεβάνη την 18ην εις το χωρίον Βαχώ, και εκείθεν μετέβη εις χωρίον Κουτήφαρι του Δήμου Λεύκτρου της Επαρχίας Οιτύλου, προτιθέμενος να μεταβή δήθεν εις Μεσσηνίαν, Ο Επαρχος Οιτύλου παραλαβών τον Υπομοίραρχον και τους νοημονεστέρους των κατοίκων, μεταξύ των οποίων και τον Γερμανόν Μαυρομιχάλην, όστις κατά πρόσκλησίν του είχαν μεταβή εις την Επαρχίαν Οιτύλου Διευθύνθη προς σύλληψιν του Λαοπλάνου, αλλά μέχρι της στιγμής ταύτης αγνοείται το αποτέλεσμα.

Το κατ' εμε φρονώ, ότι αι καθ' εκάστην Διαβιδόμεναι φήμαι περί της μεταβάσεως του Λαοπλάνου, ποτέ μεν δια την Μεσσηνίαν ποτέ δε δια την Λακεδαιμόνα, εισί τεχνάσματα των Λακώνων του να εξαπατώσι τας Αρχάς, καθ' όσον είναι αδύνατον να πισταύση τις ότι ο Λαοπλάνος ούτος θέλει αποφασίσει να εγκαταλείψη την Λακωνίαν, ένθα έλαβεν αρκετά δείγματα της προς αυτόν αφοσιώσεως των απονενομημένων κατοίκων. Αλλά πισταύομεν μάλλον, ότι ο ρηθείς Μοναχός θέλει κρύπτεσθαι εν Λακωνία, ή εν περιπτώσει ανάγκης θέλει αποπλεύσει δια το Τουρκικόν ίσως.

Σήμερον περί την 2αν ώραν Μ.Μ ανεχώρησεν εντεύθεν ο Υποστράτηγος και Υπασπιστής της Α.Μ Γενναίος Κολοκοτρώνης, Διευθυνόμενος εις τον Δήμον Μελτινής, οπόθεν, οδηγούμενος απο τας ληφθησομένας πληροφορίας περί της Διαμονής του Μοναχού, θέλει [εις Λακωνίαν προς σύλληψίν του. Αύριον δε ίσως αναχωρήση και ο Νομάρχης μετά των Βουλευτών Λακεδαιμόνος δια Γύθειον. Εγω όμως θέλω αναβάλαι την αναχώρησίν μου μέχρις ου ο Κος Νομάρχης μοι γράψει, ως περί τούτου εμείνχμεν σύμφωνοι.

Επι τούτοις προσθέτω ενταύθα, ότι ο Ιωάννης Κωτσάκος Διετάχθη υπο του ενταύθα Υπομοιράρχου να μη απομακρυνθή εντεύθεν, μέχρις ου λάβει την προς τούτο άδειαν. Ούτε εγω, ούτε η Νομαρχία, μεθ' ης προφορικώς συνεννοήθην, γνωρίζω εισέτι τους λόγους, οίτινες ηνάγκασαν τον Διοικητήν της Μοίρας, δια να προβή εις το τοιούτον μέτρον.

Περαίνων την παρούσαν μου θεωρώ αναγκαίον να παρακαλέσω και αύθις το Υπουργείον, όπως ευχαρεστούμενον μοι χορηγήση επι της προκειμένης υποθέσεως, την οποίαν προ πολλού εξήτησα πληροφορίαν δια να συμμορφωθώ ακριβώς με αυτήν.

Ευπειθέστατος

Ο Εισαγγελεύς των εν Σπάρτη Πρωτοδικών

Γ.Κυριακός

Περί τινων μοναχών ταραχοποιών
 Εν Αθήναις τη 20 Μαΐου 1852
 Προς την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου

Πέμπομεν προς την Ιεράν Σύνοδον επι επιστροφή το οποίον προ μικρού ελάβομεν
 έγγραφον παρὰ του Υπουργείου των Εσωτερικών,
 Εξ αυτού του εγγράφου η Ιερὰ Σύνοδος θέλει ιδει εις ποίον ανοίξας και
 παραφροσύνης βαθμόν κατήντησαν οι ονομαστί σημειούμενοι μοναχοί εκ των
 μοναστηρίων του μεγάλου Σπηλαίου, της λαύρας του αγίου Αθανασίου, του οσίου
 Λουκά και άλλων, συλλαβόντες την σατανικήν ιδέαν να διαταράξωσιν τον τόπον
 προσήματι μεν του να προασπίσωσι την θρησκείαν ως δέθεν επιβουλευομένην,
 πράγματι δε να χειρώσιν σταυροφορίαν τινα κατά της υπερτάτης Αρχής του
 Κράτους και αυτών των καθεστώτων, μήτε θεοῦ αιδεσθέντες οι δαίλαιοι παρ' ου
 πάσα εξουσία καθίσταται επι της γης, μήτε ανθρώπους εντραπέντες οι
 ασυνείδητοι, και τούτο πότε; κατά την εποχήν καθ' ην η βασιλική Κυβέρνησις
 προς δόξαν και καταταίωσιν της Ιερᾶς ημῶν θρησκείας και προς την λαμπρότητα
 της αγίας του Χριστοῦ Εκκλησίας, καταρτίζει νόμους Εκκλησιαστικούς, οτι
 τάχιστα υποβλήθησόμενοι εις την επιψήφισιν των Βουλών,
 Τους τοιούτους ταραξίας δεν δυνάμεθα να προσονομάσωμεν ει μη λύκους βαρείς
 εναδρευσάντας εν αποκρύφῳ, ἀλλ' ἐγνώσθησαν ἤδη τα κρύφια ἔργα αὐτῶν, το
 εχρήγορον της Κυβερνήσεως ὅμα ἀπεκάλυψε την μοχθηρίαν των ἀνδραρίων
 τούτων, και ἐλήφθησαν κατ' αὐτῶν ὅλα τα ὑπο του νόμου επιτρεπόμενα μέτρα,
 ὅπως τίσωσι δίκην αἰτίαν,
 Και η μεν Πολιτεία ἔκαμεν οὕτως οτι εις αὐτήν ἀνήκει προς τιμωρίαν αὐτῶν των
 λυμένων της κοινωνίας, Εἰς δε την Εκκλησίαν την Ιεράν τουτέστιν Σύνοδον,
 ἀνήκει το να ἐκδώσῃ ἀνευ ἀναβολῆς ἐγγράφα παραινετικά και συμβουλευτικά
 προς ἅπαντα τον Κλήρον και τους Πολίτας Ἕλληνας, ἀναγνωσθησόμενα ἐπ'
 Εκκλησίαις, δι' ὧν ν' ἀποδοκιμάζονται μεν τα σατανικά ἐπινοήματα και τα
 ἀντικοινωνικά και ἀντιχριστιανικά κινήματα των περί ὧν ο λόγος ἀνθρώπων,
 ἐπι τους ὁποίους ἀρμόζει καταλλήλως το θεῖον λόγιον, οτι ἔχοντες μὸρφωσιν
 εὐσεβείας την δε δύναμιν αὐτῆς ἀρνοῦνται, να νοθευθῇται δε ο περιούσιος του
 Κυρίου λαός ου μόνον να φεύγῃ ἀπ' αὐτῶν ως ἀπο λοιμῶν, ἀλλὰ και να τηρεῖ
 ἀκαρδίως τα παραγγέλματα των θεοκηρύκων ἀποστόλων οἵτινες ἐντέλλονται εις
 πάντας τους χριστιανούς ὑποταχῆν εις τον Βασιλέα και εὐπαίθειαν εις τους
 νόμους της Πολιτείας,
 Ταῦτα δια της παρούσης προς την Ιεράν Σύνοδον ἐπιστέλλοντες παρακαλοῦμεν
 αὐτήν ινα μετὰ πάσης σπουδῆς ἀμα και ταχύτητος ἐπιληφθῇ τούτου του εις την
 Εκκλησίαν ἀνήκοντος ἔργου ἐκδιδούσα δε εις ικανά ἐντυπα την περί τούτου
 Συνοδικήν ἐγκύκλιον ἀξιούμεν να πέμψῃ και εις ἡμᾶς τα ἀρκούντα να σταλῶσι
 προς τας Διοικητικὰς Ἀρχάς, δι' ὧν θέλει γένει καταδηλοτέρα μεν η πατρικὴ
 της Εκκλησίας στοργὴ προς τα πνευματικά τέκνα αὐτῆς, ἐπιφανέστερον δε το
 ἀποτέλεσμα της ψυχικῆς τε και σωματικῆς σωτηρίας του λογικοῦ ποιμνίου,
 ἐπιβουλευομένης ἀπο τινος προθεμένου να το λυμένωσιν ως λύκοι,
 Περιμένομεν ὅσον το δυνατόν ταχέαν την προς ταῦτα ἀπάντησιν της Ιερᾶς
 Συνόδου,

ο Υπουργός (υπ) ἐκλ

20 Μαΐου Τρίπολις 1852

Κύριέ μου!

Ο αυτοχειροτόνιτος Ιεροκήρυξ Ιγνάτιος περί του οποίου προχθες Σας έγραψα εσυλλήφθη και σήμεραν μετεφέρθη εις την Νομαρχίαν δια της χωροφυλακής προς την οποίαν παρεδόθη πάλιν με έγγραφόν μας προς το Υπουργείον δια να τον παραδώση εις αυτό, ο Ιγνάτιος αυτός είναι εκείνος όστις έκαμε το γράμμα προς τον Χρήστον Μπιλλάην, και απο τας ανακρίσεις του εξάγεται οτι είναι επικινδυνέστερος απο τον Παπουλάκον και σχεδόν είναι ένας τρανός κακούργος, και γράφω προς τον υπουργόν να τον προσέχουν καλά να μην φύγη διότι θε να γίνη χειρότερος απο τον Παπουλάκον,

Σας εσωκλείω και τρια γράμματα τα οποία έλαβον δια του Ταχυδρομείου του χθεσινού και του σημερινού, τα γραφόμενα των οποίων αν και δυσάρεστα είναι όμως Σπουδαία και Περίεργα, Σας παρατηρώ δε οτι ο Θεόδωρος Παππαδάκος είναι μανιákης και γράφει πάντοτε υπέρ των συμπατριωτών του δια τούτο και πρέπει να μην δίδετε πίστιν εις όλα οσα γράφει παρ'ό μόνον εις οσα συμφέρει να γνωρίζωμεν ο δε άλλος Θ.Ηλιόπουλος είναι αξιόπιστος, του έγραψα μάλιστα και του είπα οτι επειδή και τα γράμματά του θα τα βλέπει ο κύριος Βέντλανδ πρέπει να γράφη εις αυτά ολην την αλήθειαν και γυμνήν την αλήθειαν, Εδω έχομεν άκραν ησυχίαν

ο Δούλος σας
Μ.Μοναστηρ.

Γυθείον την 20 Μαΐου 1852

Φίλοι Κύριοι Κορφιωτάκη, Κοπανιτζα, και Μελετόπουλε!

Με μερίστην μου λύπην σας γνωστοποιώ ότι το θέαμα των πραγμάτων των μερών
τούτων καταντά φαβερόν και τρομακτικόν.

Ο όχλος επίκοσεν την κεφαλήν και ύψωσε τους όμους, και ουδείς πλέον
εισακούεται,

Πλησίον του λαοπλάνου υπάρχουσι και πολλοί εκ του Δήμου της Μελτίνης εκ
τούτου λοιπόν βλέπετε ότι η πυρκαϊα ήρχησεν να εξαπλούται και κύριος ιδε,
λάβεται λοιπόν τα μέτρα σας διότι ενδέχεται να παρουσιασθή εφνίδιον τι και
τότε δεν θέλεται έχει βεβαίως καιρόν δια να ενεργήσεται ότι απαιτείτε,
επι του παρόντος κατά την επαρχίαν του Γυθείου τα πνεύματα φέρονται
διασκεδασμένα ολίγη εμπιστοσύνη όμως έχω,
Σας συστηνώ επι τέλους την οικογενιά μου
Σας ασπάζωμαι και είμαι,

Ο φίλος σας (υπ)

Εν Γυθείω 21 Μαΐου 1852

Προς την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου της Ελλάδος.

Εἰς χεῖρας τοῦ Γενικ. Ἐπισκοπ. Ἐπιτρόπου εἶδον χθες ἔγχραφον τῆς Ιερᾶς Συνόδου, δι' οὗ διατάσσεται τὸν Ἐπίσκοπον Ἀσίνης, νὰ μεταβῇ εἰς Ἀθήνας καὶ δώσῃ λόγον, ὡς περιποιηθέντα τὸν ἀπονεινονημένον Χριστόφορον κλπ. Το ἔγχραφον τοῦτο, εἶπον πρὸς τὸν Ἐπίσκοπ. Ἐπίτροπον νὰ μὴ διευθύνῃ πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον Ἀσίνης, καὶ μετὰ τὴν γνώμην μου συνεφώνησε καὶ ὁ ἐπίτροπος οὗτος, καθὼς καὶ αἱ ἐνταῦθα πολιτ. καὶ Στρατ. Ἀρχαί, διὰ τοὺς λόγους, ὅτι, ὅταν τὸ ἔγχραφον τοῦτο ἔγραψεν ἡ Ιερὰ Σύνοδος, ἠγνόει ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος Ἀσίνης, ἀπὸ ἐλαβε τὴν ἀπὸ 13 Τ.Μ. ἐπιστολήν μου, ἀπεσύρθη ἀπὸ τοῦ ἀποστάτου χριστοφόρου, καὶ ἀφόρισε τοὺς ὅσοι ἐκ τῶν χριστιανῶν ἠθέλων τὸν παρακολουθήσῃ, καὶ ἂν δὲν ἠέλεε διατηρήσῃ τὴν ἔγχραφον ταύτην ὑπόσχεσίν του, βεβαίως χρέος εἶχομεν ἀμέσως νὰ τὴν διευθύνωμεν τὸ μνησθὲν ἔγχραφον τῆς Συνόδου. Ἀφοῦ δὲ ἐδείξε σημεῖα ὑποταχῆς καὶ ἀφ' οὗ ἐμαθόν ὅλοι, ὅτι πρὸς ἐμὲ ἔγραψε, καὶ ἐγὼ ἀνέφερον πρὸς τὴν Ιεράν Σύνοδον, δὲν ἠθέλομεν ἀνάψει ἀθεράπευτον σκάνδαλον ἂν ἠθέλομεν διευθύνῃ τὸ αὐστηρὸν τοῦτο πρὸς αὐτὸν ἔγχραφον τῆς Ιερᾶς Συνόδου; Διὰ ταῦτα ἐλπίζομεν, ὅτι ἡ Ιερὰ Σύνοδος θέλει δικαιολογήσῃ τὴν σκέψιν μας ταύτην. Τὰς ἐγκυκλίους ὅμως ἐπέμψαμεν πρὸς τὸν Σεβαστὸν Ἐπίσκοπον τοῦτον, γράψαντες πρὸς αὐτόν, νὰ τὰς διανείμῃ πρὸς τοὺς Ιεραῖς του. Παρατηρῶ δὲ, ὅτι συμφέρει πολὺ νὰ σταλῇ παρὰ τῆς Ιερᾶς Συνόδου τοιαύτη ἐγκύκλιος καὶ πρὸς ὅλον τὸν κλήρον καὶ τὸν εὐσεβὴ λαὸν τῆς Πελοποννήσου, ἵνα καὶ διὰ τοῦτου καὶ διὰ τοῦ κηρύγματος τοῦ θείου λόγου δυναθῶμεν νὰ ψυχράνωμεν τὰς καρδίας τοῦ λαοῦ, τὰς ὁποίας τοσοῦτον ἐκέρδισεν ὁ λαοπλάνος χριστόφορος, ὥστε οὐδεμίᾳ χεὶρ δύναται νὰ περιγράψῃ. Ἐγὼ ἐν ὧ ἡτοιμαζόμεν ν' ἀναχωρήσω διὰ Σπάρτην παρηγγέλθην ὑπὸ τοῦ Στρατηγοῦ Ἰωάννου Κολοκοτρώνη καὶ τοῦ Νομάρχου Κ. Δούκα νὰ περιμένω αὐτοὺς ἐρχομένους σήμερον ἐνταῦθα, καὶ τότε θέλω ἀκολουθήσῃ ὅπως με ὁδηγήσωσιν. Ὁ λαοπλάνος Χριστόφορος μὴ εὐρίσκων πλέον ὑποδοχῆς εἰς τὴν Ἀνατολ. Μάνην μετέβη εἰς τὴν Δυτικὴν παρακολουθούμενος ἀπὸ ὀλίγους ἀνδρας ὡπλισμένους, καὶ ἀπὸ πολλὰς γυναῖκας, αἵτινες ἐλιθοβόλησαν τὰς ἐκεῖ Ἀρχὰς πλησιαζούσας νὰ τὸν συλλάβωσιν. Ἐκήρυξε δὲ πρὸς ὅλους, ὅπου ἀπαντήσωσιν ἐμὲ, νὰ με πιάσωσιν, ὡς ἀποσταλέντα παρὰ τῆς μιᾶς Συνόδου νὰ τοὺς βουλῶσω μετὰ τὴν βούλαν τοῦ Ἀρμάνσπερχ. Εἶθε νὰ συλληφθῇ σύντομα, καὶ νὰ λάβῃ τὰ ἐπὶ χεῖρα τῆς σατάνικῆς αὐτοῦ ψυχῆς.

Υποσημειοῦμαι

Εὐπειθέστατος

Καλλίνικος Καστόρχης Ιεροκήρυξ

Φίλε Κύριε Δούκα

Ευχαρίστως εκ της απο 18 τρ.μ. επιστολής σας επληροφορήθην, ότι αισίως εφθάσατε αυτόσε, και ανελάβετε αμέσως τα καθήκοντά σας, την προς τον Κύριον Μίλιον επιστολήν σας εξαπέστειλα, και αμέσως μοι την διεύθυνε και ανέχων το περιεχόμενον, Αλλά, και αν δια τας προς αλλήλους σχέσεις μας, ήναι αδιάφορον, φρονώ όμως, ότι δεν συνάδει με τας απαιτήσεις της υπηρεσίας να διαβιβάζωσιν αι υφιστάμεναί μου αρχαί προς άλλους υπουργούς δι' εμου επιστολάς ασφαλισμένας δια να τας ανακινώσκω μετά ταύτα και πληροφορώμαι περί αντικειμένων της υπηρεσίας μου. Ενεκα τούτου παρακαλώ, όπως εις το μέλλον ήναι λεπτομερείς αι προς εμε επιστολαί σας, και μοι είναι αδιάφορον, αν τα αυτά εκθέτετε και προς άλλους Υπουργούς.

Σας παρακαλώ να επιστήσητε πολύ την προσοχήν σας εις το να ανακαλύψητε την αλήθειαν του σκοπού του κινήματος της Λακωνίας και τας αιτίας αυτού, και αν δεν ητο δυνατόν να προληφθή εν περιπτώσει, καθ' ην ησαν άλλες αρχές επι τόπου.

Επιθυμώ να μοι γράψετε καθ' εκάστην περί πάντων προς γνώσιν και οδηγίαν μου, Σας ασπάζομαι, Εν Αθήναις την 21 Μαΐου 1852

Ο Φίλος σας
Α.Σ.Δανόπουλος

Υ.Γ

Εννοείτε δε, ότι επιθυμώ όπως μετά ακριβή εξέτασιν μοι γράψετε και περί της διαχωγής των Δημάρχων αμφοτέρων των επαρχιών Γυθείου και Οιτύλου. Επειδή ολίγαι ημέραι διήλθον αφ' ης ανεχωρήσατε εντεύθεν, κρίνω περιττόν να σας παραστήσω το οποίον η Κυβέρνησις έχει μέγα συμφέρον να ιδή οσον τάχιστα διακελυμένην την Λακωνικήν ταύτην σκηνήν κτλ.

Ο ίδιος (υπ)

Γενναιότατε Κε Γριγόριε Βαλτινέ
την 21 Μαΐου 1852

Χαίροις, παρακαλούμεν διεύθυνε την αναφοράν εις τον Βασιλέα μας όπου έχεις το κύρος και την Ισχύν, και πηγένει ασφαλώς, εχρίγορα, διατί ο Λαός αν δεν προφθάση αυτό δεν ησιγάξει, εγω δεν κρίβομαι αλλά περιπατώ παρόν, και οπότε έλθει η αναφορά να μου δώσης είδησιν, και να βουλόσης την βασιλικήν αναφοράν, και όσοι σε ρωτούνε αυτό γυρεύουν, ολη η Ελλάς και κρύτει το σχέδιον της αναφοράς και δείχνετο όλων των χριστιανών αν ήνε πιστοί Χριστιανοί,

Τόσον και μένω Χριστόφορος Κήρυκας

Εν Ελλάς την 21 Μαΐου 1852

Μεγαλειότατε Βασιλεύ, κάθε νεώτερον είνε αξιώτερον απο το παλαιόν, η βασιλεία της Μεγαλειότης σου ετάραξεν ολα τα Βασίλεια τα παλαιά δια τούτο έχωμεν απο τον αφέντη τον θεόν και μας επαρείγγειλε διο απόδωτε τα του Καίσαρος Καίσαρι τα του θεού τω θεώ, έχωμεν και ημεις την πίστην μας Μεγαλειότατε 1830 χρόνους δηλαδή απο 30; εως τα 1852 την πίστην μας την χάσαμεν, διατί μας το έδωσες εγγράφως δια χειρών σου, δια να φυλάξης την πίστην μας, Σήμερον Μεγαλειότατε Βασιλεύ πολυχροναμένη βλέπουμει τους κριτάς όπου έχεις εις τα δικαστήριά σου, εσταθήκαμε και εμολίναμε το άγιον Ευαγγέλιον του αφέντη μας Χριστού με τους όρκους, και δια τούτο η πίστη μας χάνεται εδω, και ζητούμαι την πίστην μας να την στερεόσωμεν Τώρα η Μεγαλειότης σου πως έχεις χώραν παπρά, και την πίστην σου και χωριστά η Βασίλισσα και την ιδικήν της πίστην, Ενία σου Μεγαλειότατε τώρα μας λέγει και ο Βασιλεύς μας ο Ουράνιος, υπερμάχου υπέρ πίστεως και πατρίδος, ημεις οι Δούλοι σου γυρεύωμεν αυτήν την πίστην μας, οσα δεσποτηλίκια είχαμεν και καθεδραν δεσποτάδων μας απο την 2810 χρόνια όπου τα είχαμεν τους ιδίους δεσποτάδες θέλομεν σήμερον εις τας ιδίας θέσεις, θέλομεν τους δεσποτάδες μας και απο κάθε τόπον, και τον δεσπότη μας να ήνε ανεξάρτητος να μην τον ορίζη η Σύνοδος, θέλομεν ναβγει το άγιον μας Ευαγγέλιον απο τα κριτήρια διότι το μολύνομαι με τους όρκους, θέλομεν να βάλωμεν διδασκάλους κοινούς με τον οχτόηχον και με το Ψαλτήριον και με τους αποστόλους μας, και με οσα βιβλία εσινέθεσαν οι προπατορές μας, Ελληνικούς και αλληλοδιδακτικούς διδασκάλους δεν τους θέλομεν τόσον και μένομεν της Μεγαλειότητός σου, Δούλοι υπήκοοι όλος ο Λαός της Ελλάς, και δι' εμου του σκλάβου σου Χριστοφόρου Κήρυκα έστειλες Βασιλικά Διατάγματα να με συλλάβουν, εγω κρίνομαι κατά τους Νόμους της Μεγαλειότητός σου, όπου ήθελεν είνε οι περισσότεροι ψήφοι να υπέρχη το δικαίωμα δια τούτο Μεγαλειότατε έδωσαν τους ψήφους τους οι Ελλάς μου είπανε να σου αποκριθώ εαν είσε δίκαιος Βασιλεύς Εώσε το δίκαιον του Λαού όπου φωνάζουν δια την πίστην μας και μην βάνεις βάση εις τους ραδιούργους Μεγαλειότατε και τότε θέλεις έχεις μεγάλη ειρήνη εις το κράτος σου, ολος ο Λαός της Ελλάς παρακαλούμεν τον θεόν αυτό να μας γενή να μακροιμερέβης και να ζης ως Μεγαλειότατος Βασιλεύς, της Ελλάς,

ο Δούλος σου Χριστόφορος κύρικας Ελλαδίτης

Ελ.τη 25 Μαΐου 52 Αρ.3419 .

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ.

Προς τον Νομάρχην Λακωνίας

Ελάβομεν, Κύριε Νομάρχα, τας υπ'αρ.3276 3307 και 3320 απο 18 και 19 τρ.μ. τρεις αναφοράς σας και ευχαρίστως δια των δυο τελευταίων επληροφορήθημεν, οτι ο λαός της λακωνίας ήρξατο να συναισθάνεται τα αποτελέσματα της απειθείας και αντιστάσεώς του κατά της εκτελέσεως των διαταγών της Κυβερνήσεως, Δεν διατάζομεν δε, οτι δια των απο κοινού μετά του αρχηγού της δημοσίας δυνάμεως ληφθέντων και ληφθησομένων παρ'υμων συνετών μέτρων θέλετε ευρεθή όσον τάχιστα εις την ευάρεστον θέσιν να μας αναγγείλετε το τελικόν αποτέλεσμα.

Επιστρέφονται κατά την αίτησιν σας τα δια της υπ'αρ. 3320 απο 19 τρ. μ. αναφοράς σας υποβληθέντα πρωτότυπα έγγραφα.

Εν Αθήναις την 22 Μαΐου 1852

Ο Υπουργός Α.Σ.Δανόπουλος

Ελ.την 26 Μαΐου 52 17

Διευθύνεται μετά των επισυνημμένων εις τον εν Γυθείω Κυρ. Νομάρχην Λακωνίας προς γνώσιν και οδηγίαν του

Εν Σπάρτη την 25 Μαΐου 1852

Απόντος του Νομάρχου

ο Γραμματεύς

Σ.Γ.Αντωνόπουλος

Περί του λαοπλάνου Χριστοφόρου.....

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Εν Αθήναις, την 22 Μαΐου 1852

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Προς το επι των Εκκλησιαστικών κτλ. Υπουργείον.
Περί των κατά την Μάνην διατρεχόντων κτλ.

Διαβιβάζονται προς το Υπουργείον αντίγραφα των απο 16 και 17 του ενεστώτος μηνός προς την Σύνοδον αναφορών του κατά την Μάνην αποσταλέντος ιεροκήρυκος Καλλινίκου Καστόρχη και του κατά την Λακωνίαν Γενικού επισκοπικού Επιτρόπου, όπως πληροφορηθή περί της διαγωγής του Σεβασμιωτάτου Επισκόπου Ασίνης και του Αυτοχειροτονήτου ιεροκήρυκος μοναχού Χριστοφόρου, και κατά πόσον ο τελευταίος εξετραχηλίσθη.

ο Αθηνών Νεόφυτος Πρόεδρος
ο Αιγίνης Σαμουήλ
το Καλαβρύτων Βαρθολομαίος

ΤΣ ο Γραμματεὺς Αρχιμανθ:Μ Αποστολίδης

Αριθ.Πρωτ.2111/ελήφθη τη 28 Μαΐου 1852

Εν Σπάρτη τη 23 Μαΐου 1852

Επί της υπαρ.1946 διαταγής απάντησις.

Προς το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών
Περί συνοδικού γράμματος.

Εκ των σταλέντων με των απέναντι 22 αντιτύπων συνοδικού γράμματος διευθύνθησαν τα αναγκαία εις τους Επάρχους, τα υπολειφθέντα δε εις τους μεθούρους της Λακωνίας δήμους της Λακεδαίμονος και εις άλλους τινες προς δημοσιοποίησιν. χρειάζονται ετι επτά αντίτυπα και ταύτα παρακαλούμεν να μας πεμφθώσιν όσον τάχιστα.

Ευπειθέστατος
Του Νομάρχου Λακωνίας απόντος
Ο γραμματεύς
Σ.Γ.Αντωνόπουλος

Οικονομ. Υπουργείον
Διευθ. αναφοράν του Επαρχ. και οικον. Εφορ. Επίδ. λιμνηράς περί
απαγορεύσεως του όρκου παρά του μοναχού Χριστοφόρου.

θεωρ.24 Μαΐου 52

Εν Αθήναις τη 23 Μαΐου 1852

Διευθ

Προς την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου, ινα λάβη γνώσιν των
ενδιαλαμβανομένων και ενεργήση τα των καθηκόντων αυτής κατά την
άνωθι επισημείωσιν του Υπουργείου των Οικονομικών. Παρακαλείται
δε να ειδοποιήση ημας περί της εκτελέσεως επιστρέφουσα και την
παρούσαν.

ο Υπουργός (υπ) εκλ

Ευλαβέστατοι Ιερείς και Τίμιοι Γέροντες και λοιποί απαξάπαντες ευλογημένοι χριστιανοί του Δήμου.....χάρις ειη υμιν και ειρήνη παρά Θεού παντοκράτορος, παρ ημων δε ευχή και ευλογία και συγχώρησις.

Επειδή εις τας διαφόρους διδαχάς του Μοναχού Χριστοφόρου εις τας οποίας παρευρέθητε έγιναν διάφορα παράλογα αναθέματα και όρκοι μεταξύ σας, σας λύομεν όλων τούτων και σας συγχωρούμεν. σας προτρέπομεν δε του λοιπού να μη δώσητε την παραμικράν προσοχήν και ακρόσαιν εις τας τοιαύτας διδαχάς Εαν τυχόν ήθελον σας παρουσιασθώσιν, ως αντιβενούσαι εις τους καθεστώτας νόμους και εις τας θρησκευτικές βάσεις μας και ως εν μέρει σαθρώς ανοικείους και σκανδαλώδεις, όστις δε εξ υμων ήθελε τυχόν παρακούσει την ανωτέρω τον έχομεν αφορισμένον κατηραμένον και μετά θάνατον άλυτον, να εχη δε και τας αράς των τριακοσίων δέκα και οκτώ θεοφόρων αγίων πατέρων.

Εγένετο εν λαλεία την 23 Μαΐου 1852

Ο Επίσκοπος Αθίνης Μακάριος ΤΣ.

131) ΕΣΩ 171

((Ιδιο με 130)

Δια το ακριβές της αντιγραφής
Εν Γυθείω τη 8 Ιουνίου 1852

Ο Αρχηγός των Επιτελών
(υπ)Σούτζος Μοίραρχος του Ιππικού

Ο παρουσιάσας το παρόν έγγραφον εις την Νομαρχίαν και τον
διοικητήν της Μοίρας Λακωνίας μοναχός Αθανάσιος Λαδόπουλος.

((ίδιο κείμενο με 125, γράμμα προς Πατριαρχέα))

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Εν Αθήναις, την 24 Μαΐου 1852

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Προς το επι των Εκκλησιαστικών κτλ. Υπουργείον.
Περί των κατά την Μάνην κτλ.

Σήμερον έλαβεν η Σύνοδος αναφοράν του κατά την λακωνίαν γενικού Επισκοπικού Επιτρόπου απο 21 του ενεστώτος μηνός, ως και δυω άλλας απο 19 και 21 του κατά τον Νομόν εκείνον αποσταλέντος ιεροκήρυκος Κ.Κ.Καστόρχη, αντίγραφα των οποίων διαβιβάζει η Σύνοδος προς το Υπουργείον, δια να λάβη τούτο γνώσιν των εν αυτή. Επειδή δε ο Ιεροκήρυξ Κ.Καλλίνικος Καστόρχης απεστάλη ρητώς εις λακωνίαν, η Σύνοδος δεν εγκρίνει την εις τον Νομόν Μεσσηνίας, ως γράφει, μετάβασιν του. Οθεν και έγγραφεν αυτώ σήμερον, ινα, αν τυχόν ανεχώρησεν, ως λέγει, εκείθεν, να επανέλθη αμέσως εις λακωνίαν, και περιελθών κατά την αποστολήν του τα κυριώτερα και ασφαλέστερα μέρη αυτής, οδηγήσει τους χριστιανούς δια της διδασκαλίας του εις την ευθείαν οδόν, αφ'ης απεπλανήθησαν ούτοι υπο της Χριστοφορείου υποκριτικής διδαχής. Οθεν μη αμφιβάλλουσα η Σύνοδος, οτι θέλει ευρεί και το Υπουργείον σύμφωνον προς τούτο, παρακαλεί αυτό, ινα επιστείλη και αυτό τούτο προς αυτόν τα ίδια. Επομένως δε παρακαλείται το Υπουργείον, να δηλώση εις την Σύνοδον, αν δέχεται το ληφθέν μέτρον υπ'αυτού και του κατά την λακωνίαν Γενικού Επισκοπικού επιτρόπου περί της μη ενεργηθείσης εις τον Σεβασμιώτατον Επίσκοπον Αίγινης Συνοδικής διαταγής, δι'ης ούτος προσεκαλείτο, όπως μεταβή εις Αθήνας και δώση λόγον ενώπιον της Συνόδου εφ'οις κατηγορήθη.

+Αθηνών Νεόφυτος πρόεδρος
+ο Κυκλάδων Δανιήλ
+ο Καλαβρύτων Βαρθολομαίος

ΤΣ ο Γραμματεύς Αρχιμανθ. Μ Αποστολίδης

Εν Γυθείω την 24 Μαΐου 1852

Προς την Ιεράν Σύνοδον του βασιλείου της Ελλάδος

Την απο 15 του ισταμένου μηνός και υπ'αρ. 2304 κτλ. Συνοδικήν πρόσκλησιν χθες έλαβον, συν αυτη και το προς τον Επισκοπον Ασίνης έγγραφον της Ιεράς Συνόδου. Οθεν σπεύδω ν'αναφέρω ευσεβάστως προς την ιεράν Σύνοδον τα εξής, οτι ο Επισκοπος Ασίνης εννοήσας τον πανούργον και δόλιον χριστόφορον εγκατέλειπεν αυτόν, και μεταμεληθείς δι'οσα υπέρ αυτού ενήργησεν ήδη πράττει τα εναντία, ομιλών και συμβουλεύων τους χριστιανούς να μη πιστεύωσι τον μοναχόν Χριστόφορον, ως άγιον και προφήτην, αλλά να τον θεωρώσιν ως απατεώνα και δόλιον κτλ. παρακολουθή δε ο Επισκοπος ούτος εις την δυτικήν λακωνίαν τον συνταγματάρχην Κ.Νικόλαον Πιεράκον, προσπαθών μετ'αυτού εις το να επαναφέρωσιν εις την ευθείαν οδόν τον αποπλανηθέντα λαόν απο την χριστοφόρειον διδασκαλίαν, ητις εύρε μεγίστην υποδοχήν εις τας ψυχάς των ανθρώπων. ο κακόβουλος μοναχός παρακολουθούμενος υπο του επισκόπου Ασίνης πρότερον, και γνωρίζων, οτι ο επισκοπος έμελλε να προσκληθή παρά της ιεράς Συνόδου δια να δώση λόγον περί των ανοήτων και στασιαστικών κινημάτων του, προφητεύων, δήθεν, έλεγεν εις τους παρακολουθούντας <Βρέ Μανιάται αυτός είναι αληθινός Δεσπότης, δεικνύων τον Επισκοπον Ασίνης, αλλά καημένοι θα σας τον σηκώσουν> και άλλους τοιούτους αγυρτικούς λόγους.

Αι ενταύθα της κυβερνήσεως Αρχαί, καθώς και ο παρά της Ιεράς Συνόδου απεσταλμένος κύριος Καλλίνικος Καστόρχης, επεριποιήθησαν τον Επισκοπον Ασίνης πραγματικώς τε και εγγράφως, δια να τον αποσπάσωσιν απο τον αγύρτην και κακόβουλον Χριστόφορον, ως και εγένετο, δι'ολα ταύτα κατά συναίνεσιν και των ενταύθα αρχών, ενόμισα συμφερότερον, να μη πέμψω το προς τον Επισκοπον Ασίνης Συνοδικόν γράμμα, δι'ου προσκαλείται να μεταβή εις Αθήνας και παρασταθή ενώπιον της ιεράς Συνόδου, φοβούμενος τούτο ερεθίση ετι μάλλον τους ανοήτους λάκωνας, και πιστεύωσι τα του χριστοφόρου φλυαρήματα, περί του επισκόπου, ως προφητείας, αλλά ν'ανασταλή προσωρινώς η πρόσκλησις της Ιεράς Συνόδου περί του Επισκόπου Ασίνης, και πάσα άλλη ενέργεια κατά των παρακολουθησάντων και συνετρεξάντων και συνετρεχόντων ιερέων τον χριστόφορον, μέχρις ου λάβωσιν εν τέλος τα περί χριστοφόρου εν λακωνία τα οποία έχουσιν ούτω.

Ο μοναχός Χριστόφορος προ τριών ημερών ανεχώρησεν εκ του δήμου κολοκυνθίου συνοδευόμενος υφ'ικανών οπλοφόρων και μετέβη εις τον δήμον Λεύκτρου της Επαρχίας Οιτύλου, τούτο μαθόντες ο Επαρχος και υπομοίραρχος, εσπευσαν να μεταβώσιν εις τον δήμον εκείνον, παρακολουθούμενος υπο του Γερμανού Μαυρομιχάλη, και υπ'άλλων αξιωματικών λακώνων του Δ.Μπουλικάκου και Γάσαρι και λοιπων, φθάσαντες εις το χωρίον Κουτίφαρι, του δήμου Λεύκτρου, εις ο εύρον τον αγύρτην χριστόφορον, παρουσιασθέντες εις αυτόν πρώτος ο Γερμανός Μαυρομιχάλης τω είπεν, οτι έχει διαταγήν της Κυβερνήσεως να τον συλλάβη και να τον στείλη εις την Κυβέρνησιν, απήντησεν εις αυτόν ο χριστόφορος σύλλαβε με, ο Γερμανός τότε επέβαλεν εις αυτόν την χείρα, αλλ'ευθύς τότε ο χριστοφόρος επεκαλέσθη την βοήθειαν των γυναικών, ειπών, <γυναικούλαι μου που είσθε> και τότε εις ιερέυς εκτύπησε με ξύλον εις την κεφαλήν του Γερμανού

Μαυρομιχάλη και μετά τον ιερέα ώρμησαν άνδρες τε και γυναίκες μετά ξύλων και πετρών, εκτύπησαν τον Επαρχον, τον υπομοίραρχον και τους λοιπούς, έθλασαν ξίφη αξιωματικών και άλλα τοιαύτα, αυτά γνωρίζομεν μέχρι της ώρας ταύτης περί Χριστοφόρου. Παρακαλώ την ιεράν Σύνοδον, ινα ευαρεστούμένη, μοι γράψη, αν το περί αναστολής μέτρον του προς τον άγιον Ασίνης Συνοδικού εγγράφου είνε παραδεκτόν ή όχι.

Ο ευπειθέστατος

Αρχιμανδρίτης Διονύσιος Σασσανάς

Πατέρα

Ελαβα την των 20 επιστολήν σου. είδον την αναφοράν του Αρχιγείου των 20. είδον το ιδιαιτερόν του. είδον αναφοράν του Κουτσογιαννοπούλου, είδον τελοσπάντων και την αναφοράν του Επάρχου και Υπομοιράρχου Οιτύλου. είδον θα ειπή τα συμβάντα εις λαγκάδαν της 19ης

Εξ σσων βλέπω ο φανατισμός υπέρ χρηστοφόρου είναι μεγάλος. οτι η βάσις της οικογενείας εσάλευσεν. ο τούτων φανατισμός δεν πολεμάται δια της βίας, αλλά απαιτείται, να του δίδεται καιρός ινα παρέλθη. εννοώ πολύ καλά οτι επεχίρισθη ο Ναπολέων να πολεμήσῃ τον φανατισμόν των Ισπανών και Πορτογαλών, αλλά και τι εκατόρθωσεν; πόσο μάλλον ημεις οίτινες δεν έχομεν και τοιαύτας δυνάμεις αναλόγως αρκούσας;

Επειτα έχομεν και άλλον σκόπελον. ο εστί τα τοπικά πάθη, ηδη πελοποννησιακά, και λακωνικά. ιδού λοιπόν οι δυο σκόπελοι.

α) ο θρησκευτικός φανατισμός

β) τα επιτόποια πάθη.

Οπως συμφέρει να αποφύγομεν του να φανώμεν πολεμούντες την θρησκείαν, ούτω και πρέπει ν'αποφύγομεν να ερεθίσομεν τα επιτόποια πάθη.

Ιδού αρα τι το πρακτέον. Το Γύθειον και αι Καλάμαι πρέπει να θεωριθώσιν point de depart. η δε Καστάνια μ'όλον οτι τσαούτην προσέγγησιν του κέντρου μας δεν εγκρίνω δια τον λώγον του να μην ερεθίσω τας τοπικάς φιλοτιμίας αυτού μάλιστα Πελοποννησίου του Αρχιγού είναι το κέντρον [...] προσέγγησις του κέντρου γεννά και επιταχύνει την σύγκρουσιν.

Επρεπεν ν'ενδυναμοθή ο Υπομοιράρχος οιτύλου με τινά δύναμιν της κυβερνήσεως.

Καθώς και εκείνος της Επαρχίας Γυθείου.

Ο δε Κουτσογιαννόπουλος με τον Μαυροδήμον να υπαγῃ κατόπιν του.

Οι δε εντόπιοι λάκωνες οι φίλοι της τάξεως, να ενυοχιθώσιν στρατολογούντες εντοπούους και να μην αναμυγνῆνται με την δημόσιον δύναμιν αλλ'αυτοί με την γλώσσαν των, με τα ηδη των πληρομένοι δε παρ'ημων να κυνηγούν τον χρηστόφορον και να τον συλλάβουν.

Ενυοχησατε αρα εκείνους εκ των λακώνων οίτινες είναι γνωστοί φίλοι της τάξεως, και δοσατέ τους καιρόν να ενεργήσουν. Τι σας οφελούν οι στρατολογηθέντες λακαιοδεμόνιοι; δια ματαίαν και επιβαβί επίδειξιν! δεν πρέπει ούτοι, να εισέλθουν εις την λακωνίαν διότι κεντόμεν ακαίρως, και ατόπως τας τοπικάς φιλοτημίας. αρα προς τι το έξοδον τούτο; δεν ητο καλήτερα να γινή η δαπάνη εις εντοπούους; οι λακεδεμόνιοι ημπορούν να χρησιμεύσουν μόνον δια τα ορια της λακωνίας επι τω σκοπώ του να μην εξέλθουν οι λάκωνες. το εννοώ τούτο.

Μου λέγεις οτι 1000 λάκωνες προσφέρονται μεν, φοβούνται δε την ποινικὴν καταδίσξιν δι'οσα έπραξαν η γλώσσα την οποίαν πρέπει να διατηρήσετε είναι οτι ποτε αμνηστία δεν προηγείται της μετανοίας. η δε μετάνοια δυκνύεται δια των έργων και οχι δια λόγων. διότι τότε η αμνηστία ενθαρρύνει το κακούργειν, ενώ εις την άλλην περίστασιν το περιστέλει. λοιπόν ας δείξουν οι λάκωνες μετάνοιαν δια των έργων, και τότε έρχεται το έλεος. άλλως η αμνηστία αποκαθίσταται αντίθηκη και ο αμνηστεύον ταπεινούται, και

εξευτελίζεται. αρα ενυαχησατε αφ'ενος τους φιλους της τάξεως
λάκωνας και αφ'ετέρου ενθαρρύνετε τους μεταμελημένους. αφ'ετέρου
ασφαλίσατε τα ορια. και ούτω νομίζω οτι εκπληρείτε την αποστολήν
σας.

Εν τούτοις προς τι μεταχειρίζεσθε τας οικονομικάς αρχάς; ταχα αι
γνώσεις του Σχίζα σας ητο κατά τοσαύτον αναγγέαι; Αφήσατε τους
εισπράκτορας άνευ ισχύος, αρα πόθεν θα οικονομώμεν χρήματα;
Το έργον κύριοι, ούτε του αρχηγού, ούτε του Νομαρχεύοντος δεν
είναι να φέρεσθε εις τρόπον ώστε να δυκνίετε τα ράκη της
Κυβερνήσεως τουτέστι οτι δεν έχει δυνάμεις, νομίζοντες οτι ούτω
δικεολογείσθε, αλλά να σκεπάζετε τα ράκη της Κυβερνήσεως δια των
εμφρόνων κινημάτων σας, δια της βαθείας συνεσεόσας, δια του νοός
εν ενη λόγω δια της επινοίας αντι δυνάμεως.

Την 23 Μαΐου 1852

Εν Αθήναις

Ο υιός Σ Μίλιος

Ενυαχήσατε τον Πιεράκον δια εθνοφυλάκων.

Πατέρα

Απαντώ εις το απο 22 εκ Γυθείου γράμμα σου. είδον και αντίγραφον εγγράφου του Επάρχου Οιτύλου και του υπομοιράρχου των 11 ωρών π.μ. της 21 εξ Αρεουπόλεως προς τον Κουτσογιαννόπουλον. είδον και αντίγραφον επιστολής του Πιεράκου προς τον ίδιον γραφέν τας 7.1/μ ώρας μ.μ. της 21 ο εστί 8.1/μ ωρών μετ'εκείνου του επάρχου και Υπομοιράρχου.

Τι είδον; οτι απέδωσαν οι λάκωνες έγκλημα εις τον Πιεράκον οτι δήθεν ηθέλησεν να συλλάβη τον Ασίνης.

Και είδον οτι συ θεωρείς κομματικόν το πράγμα και έγγραφες ν'εξέλθη και ο Γερμανός, και ο Πιεράκος απο Αρεούπολιν. μ'άλαις λέξαις τον πάσχοντα υπέρ ημων, αφίνεις εις την διάκρισιν των εχθρών μας. Σας βεβεώνω τοιαύτην λογικήν δεν ηδυνίθην να την ενοίσω.

Αρα προς τι λάκωνες να υπακούουν τας διαταγάσας οταν διότι δήθεν έχουν και πάθειτων τους εγκαταλυμπάνομεν, τους αποδιόκωμεν; πρέπει ν'είναι ανόητοι. εκαθάρισας ποίοι οι φίλοι μας, και ποίοι οι εχθροί μας; ενόϊσες οτι οι Μαυρομνηχαλέσι έχουν συμφέρον να κρύπτουν το κατά της Κυβερνήσεως μίσος των υπο τον θρησκευτικόν φανατισμόν, και οι εναντίον των έχουν το αντίθετον αυτών συμφέρον; και αντί να ενθαρρύνομεν τούτους τους εγκαταλυμπάνομεν. Κατά τας πληροφορίας τας οποίας έχομεν, φαίνεται οτι ο πλάνος χρηστόφορος εκρύφθη. διότι να μένουν τώρα. η ανακάλυψις αυτού, και η καταδίωξις των απειθαδύντων λακώνων.

Αρα ενύσχιαις εις την χωροφυλακήν, και δύναμις εις εν κέντρον δια να επιπύπτει προς βοΐθειαν της χωροφυλακής. η οροφυλακή να δοθής εις επικουρίαν εις τον Κουτσογιαννόπουλον, Ζωγράφον και λέκα. Εν σώμα δε η γραμμή ενομέον και μ'οροφυλακήν εν κέντρον.

Σήμερον η δύναμις της οροφυλακής αρκεί δια την μίαν υπηρεσίαν. δια το κέντρον θα στείλω μίαν δυλοχίαν με τ'ατμοκίνητον.

Οστε και πάλιν οι φίλοι της κυβερνήσεως λάκωνες είναι αναγκέοι και πρέπει να τους ενυσχίσετε.

Την τρίτην ίσως το εσπέρας κινά το ατμοκίνητον με 150 οροφύλακας. τούτους και την γραμμήν με τα πυροβόλα τα οποία κακώς έστειλεν ο αρχηγός εις Αλμυρόν δια θαλάσσης και ούτω τ'αποκατέστησεν άχρηστα ν'αποτελέσουν εν σώμα, εντός του οποίου ο Νομάρχης και ο αρχηγός, δια να επιπίπτουν όπου αντίστασις.

Ενοϊται όμως κύριε Δούκα οτι ο σκοπός της Κυβερνήσεως δεν είναι δια διαταγών της να φέρη προσκόμματα εις τα μέτρα σας. εξ εναντίας φρονώ να αφίσωμεν ελεύθερον την ενεργίαν σας, επομένως οτι και αν γράφωμεν είναι απλαί συμβουλαί, και θέλεται κριθεί απο τας πράξεις σας χωρίς να σας χρησιμεύουν ως δικεολόγησις τα γραφομενά μας. διότι σύς ήσθε επι του τόπου. η Κυβέρνησις θέλει την τημορίαν των αποστατησάντων, και την σύλληψιν του μοναχού. η αξιοπρέπεια της Κυβερνήσεως τούτο απαιτεί. ανήκει εις υμας μετά του στρατιωτικού Αρχιγού πως να το εκτελέσετε. λοιπόν σας στέλω και αυτήν την δύναμιν.

Κύριε Δούκα Η.Α.Μ. θέλει ν'υποστηρίζονται οι φίλοι της τάξεως. θέλει να εκαθαρίζονται οι προσποιούμενοι και να τους γίνεται γνωστόν οτι προσποίησις ψεύδους δεν περνά. ούτω ρυθμησατε την διαγωγήν σας.

Εγω πιστεύω οτι η μαυρομνηχαλείκή μερίς προσποιήται. μελέτισον τα

πράγματα, εκτιμησέτα, και ειπέ των οτι τους ενοείς.

Η Κηβέρνησις μετρά ήδη τας ενόπλους προσβολάς.

1) πολιορκία του κουτσογιανοπούλου εις Ρηγαναχώρι.

2) προσβολή των αρχών και πληγώσεις εις λαγκάδα

3) προσβολή των αρχών εις Αρεούπολιν.

Εις την τελευταίαν. αν την θεωρείς όλως κομματικήν και τότε μόνον εδύνατο ν'ειποθή οταν ο πιεράκος επήγενεν να εξασκήση ηδικήν του, αλλά και τότε το ενόπλιον είναι προσβολή της κηβερνήσεως πως συμβιβάζεται με τα εσωκλειστά γραφόμενα του Επαρχου και Υπομοιράρχου; Πως ενόπλιον πολιορκούν; πως σκέπτεσαι δεν καταλαμβάνω.

φαίνεται με προκαταλήψεις τας οποίας καταδικάζω.

Στέλω το παρόν του Στρατηγού, προς τον οποίον κρίνω περιττόν να γράψω σήμερον, σμού με τα εσωκλειστά τρία, ο εστί το ιδιόν σου, του Επαρχου αιτύλου, και του πιεράκου δια να κρίνη.

λέγεις οτι δεν άφησεν αυτού ο Στρατηγός ουδένα στρατιώτην. δεν το εννοώ. ο Στρατηγός μ'έγραπεν οτι άφησεν εις Γύθειον το απόσπασμα του Ιου της Γραμμής το οποίον σύγκειται εξ 60 ου δε οτι δεν άφησεν ουδένα στρατιώτην. Μήπως εις τα μάτια σου δεν είναι στρατιώτες οι της Γραμμής; και έτερον δείγμα της λογικήςσου!

Κύριε Δούκα! δεν ήσθε αυτού δια ν'απατάστε αλλά δια να φέρετε τάξιν τημορούντες τους κακούς, και αποδίδοντες ικανοποίησιν εις την Κυβέρνησιν της Α.Μ επι των προσβολών αίτινες της έγιναν και γίνωσιν! θέλει η Α.Μ να φανώσιν δια πραγμάτων palpablement οι φίλοι της Κηβερνήσεως δηλαδή οι υπακούοντες και να υποστηρίζονται. θέλει να μην μας απατά τινάς και απατώμεν. καθαρότερα δεν ηξεύρω να εξηγηθω.

Δεν είναι η παρουσία σου μετά του υπηρέτη σου ως γράφεις εις τον Υπουργόν των Εσωτερικών ήτις θα φέρη το αίσιον αποτέλεσμα. δεν συλογίζεσαι οτι αν σε προσβάλουν προσθέτεις εις την Κυβέρνησιν προσβολάς. δεν συλογίζεσαι οτι αι προσβολαι των αρχών μη ικανοποιούμεναι εξασθενούν την Κηβέρνησιν;

Αι κάτοικοι λέγεις Αρεουπόλεος εξίτισαν την απομάκρυνσιν και των δύο. αλλά η αίτησις των κατοίκων είναι σημειον υποταγής; πολιορκούν τας αρχάς ενόπλιον, και αιτούν! και τούτο είναι υποταγή; το να φύγη ο Πιεράκος, ή ο δεινα κτλ. είναι υποταγή; θα ειπή τούτο οτι ο Επαρχος est libre de ses actions?

Ενυσχίσате τον Ζωγράφον με διό λόχους και κτηπάτε άνευ απάτης Βλέπω απο τα γράμματα του Επαρχου, και απο το γράμα σου τα διαμαχόμενα μέρει, οτι εχαλάρωσες και τον Επαρχον, και κατά συνέπειαν και τον Υπομοίραρχον προς ον έγγραφον εγω οτι εχρεόσται ν'αποθάνη! και εις λαγκάδα εκυνόήνευσεν τω ώντη προς εκπλήρωσιν της διαταγής μου ταύτης! Κτηπάτε λέγω, και με τούτο δεν εννοώ το χωρίς να συλλογίζεστε, αλλ'οχι το χαλαρομένον συλλογίζεστε.

Αν είναι άτιμον δια τον Πιεράκον ν'εξέλθη της Αρεουπόλεος ως σ'είπεν η αδελφή του και σε φαίνεται περίεργον, σου προσθέτω οτι πραγματικώς είναι άτιμον δια την Κυβέρνησιν ήτις τον διέταξεν ν'υπάγη εις Αρεούπολιν όπου ν'υπάγη και η Τετραρχία του απο Καλάμας. και εν τούτοις ν'εγκαταλείψη την θέσιν του υποχρεομένως το λέγει ο Νομάρχης! Ο δε Γερμανός διετάχθη έκτοτε οτε σύς αναχώρισате ο Διευθυντής της μοίρας να καλέση πλησίον του ν'υπηρετή την κυβέρνησιν. και εντούτοις, ισομετρούνται, παρά του Νομάρχου! εν ω αυτός δεν παρακολουθή τον Μοίραρχον! Ναι Κύριε Δούκα είναι εγκατάλυψις θέσεως δια τον Πιεράκον, ο δε άλλος μη ων παρά τω Μοιράρχω είναι απήθεια. ούτω πρέπει και χρεωστέις να

σκέπτεσαι, και αι προκαταλήψεις σου δεν πρέπει ν' επιρρεάζουν την υπηρεσίαν του Βασιλέως. αι συμπαθιαί σου, ή αι αντιπαθειαί σου πρέπει να μένουν εις την οικίαν σου. Δεν σου συγχωρώ κατ' ουδένα τρόπον του να ματαιώνης την διαταγήν του υπουργείου, εξ εναντίας χρεωστάς να την εκτελείς.

την 25 Μαΐου 1852

Εν Αθήναις

Σ Μήλιος

Ελαβον σήμερον την αναφοράν του Στρατηγού των 22 ώρα 11.1/2 π.μ. εκ Ζελίνης. δεν έχω τίποτες να του παρατιρίσω. πρέπει να είναι ελεύθερος των ενεργιών του είναι επι του τόπου ας κάμει οτι νομίζει συντελεστικότερον

Μήλιος

τη 25 Μαΐου εξήρθε

ελήφθη τη 28

137) Αριθ. Πρωτ.2377/Διεκπ.316
Αρ.Πρ.2152/ελ.27 Μαΐου 1852

MON 307

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Εν Αθήναις, την 26 Μαΐου 1852.

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Προς το επι των εκκλησιαστικών κτλ. Υπουργείον
Επι του υπ'αρ. 2057 εγγράφου κτλ.

Εκδούσα η Σύνοδος το προς τον λαόν προτρεπτικόν, αμα δε και
συμβουλευτικόν αυτής έγγραφον, πέμπει εξ αυτού διάφορα αντίτυπα
προς το Υπουργείον κατά την αξίωσιν αυτού.
Επιστρέφεται και το έγγραφον του επι των Εσωτερικών Υπουργείου.

ο Αθηνών Νεόφυτος Πρόεδρος!
+ο Κυκλάδων Δανιήλ!
+ο Καλαβρύτων Βαρθολομαίος

ΤΣ ο Γραμματεύς Αρχιμανδ! Μ Αποστολίδης

την 25 Μαΐου
Κ.Θανόπουλον

Αγαπητέ αδελφέ

ελαβον την των 21 τρέχοντος ημιεπίσημον σας, και ανέγνων το περιεχόμενον αυτής δε αμέσως, και παραδέχομαι ολοσχερῶς τας παρατηρήσεις σας

και αν εβλέπατε εκ του σύνεγης την κατάστασιν ως και τας πολυπλόκους υπηρεσίας ηθέλετε με οικτείρει, μη δυνάμενον να τρώγω ή να κοιμώμαι όταν θέλω (σημείωση αριστερά:) [...] εκ τούτου έχων οτι μια των προς τον συνάδελφον σας επιστολήν δεν ειχον τον [...] να διακοινώσω και προς ημας τα ίδια.

είναι μοναδικόν φαινόμενον, η θρησκευτική αφοσίωσις των απονενοημένων λακώνων, υπέρ του λαοπλάνου και πονηρού χριστοφόρου, θεωρούντα αυτόν ως θεόμπεμπτον προφήτην, οι υιοί εναντίον των πατέρων σύζυγοι εναντίον των συζύγων των, αν δεν συμμερίζοντο τα κυρήγματα του λαοπλάνου.

οι πονηροί επίσης λάκονες αμα επληροφορήθησαν την αφίξιν μας μαίνονται μεταμελημένοι, και οτε μετέβην ενταύθα εύρον τεσσάρους δημάρχους με τα συμβουλιά των, και παρρησιασθέντες ενώπιον μου εξομολόγησαν την ασύγγνωστον διαγωγήν των προερχομένην απο θρησκευτική μανία και επικαλήται το έλαιος και την επιείκίαν του τρισεβάστου Βασιλέως μας, υποσχθέντες πανόημοι οτι αν επανέλθῃ εις τα όρια της επαρχίας Γυθείου να τον συλλάβωσιν και μετακομίζωσιν ενώπιόν μου

χθες μ.Μ επίσης παρουσιάσθησαν του δήμου καριουπόλεως μετά του δημάρχου υπέρ των εξήκοντα πάρεδροι, δημοτικοί σύμβουλοι και πρόκριτοι. εξ εκίνων μάλιστα οίτινες συνόδευσαν τον λαοπλάνον και εντός του δήμου των και εις άλλους δήμους φωνάζοντες οι απονενοημένοι το Κύριε ελέησον. και αφού διατήρησαν μίαν γλώσσαν πολύ [...] κατακρίνων την επιλήψιμον διαγωγήν των, ήτις βεβαίως θέλει έχει δυσαρέστους συνεπείας, διότι δεν δύναται να ανεχθῇ η βασιλ. Κυβέρνησις, [...] ατιμωρητί να εγκαταλείψῃ προ πάντων τους πρωταιτίους των τωσούτων προσβολών κατά του διοικητού της μοίρας, εις το ριγανοχωρι [...] και του επάρχου οιτύλου. οι πονηροί ούτοι είχαν έτοιμον την απάντησιν, οτι οι άνδρες δεν έλαβον μέρος, αλλ'αι γυναίκαι των εις τα τοιαύτα ατοπήματα, και επικαλόνται μεταμεληθέντες, το έλεος της Κυβερνήσεως, ειπόντες οτι αείποτε σέβονται τας αρχάς του Βασιλείου, και [...] προπάντων εις τον Σεβ. Βασιλέαν μας διότι εις όλας τας περιστάσεις τους επροστάτευσεν με ιδιαιτέραν Β. Εύνοιαν και ιδίως επιτέλους έχουσιν δείγματα της Βασιλικής [μεν με την αποστολήν δημητριακών καρπών και εις την περίστασιν ταύτην εύρον λαβήν να κατακρίνω την αχαριστίαν και απείθειάν των εις τας διαταγάς της Κυβερνήσεως, διότι επανέλαβον τας παρακλήσεις των δια να εξιλεσθώσιν, παρά τω έναντι, υποσχόμενοι οχι μόνον τελείαν αφοσίωσιν, και πίστιν, αλλ'οτι θέλουν εισθαι οι πρώτοι, να συλλάβωσιν τον λαοπλάνον, και τον παρρουσιάζωσιν εις τον αντιπρόσωπον της Κυβερνήσεως. δεν αισχύνθησαν όμως να ομολογήωσιν οτι εθεώρουν αυτόν ως προφήτην και πατέρα της καταπολεμουμένης θρησκείας, των. και διότι εις όλους τους νομούς του κράτους τον υπεδέχοντο μετ'ενθουσιασμού εις τρόπον ώστε οχι μόνον το ράσον του κατακερμάτιζον λαμβάνοντες

τεμάχιον το οποίον και διατηρούσιν εις ψυχικήν σωτηρίαν έφθασαν εις το ατόπημα οι απονενοημένοι λάκωναι να υποχρεώνωσιν τον λαοπλάνον να επιθέτη αβδέλας εις τας χείρας του, ώστε εις το ρέον βδελυρόν αίμα του να βουτώσιν βαμπάκι και να το κάμνωσιν φυλακτόν. φαντασθείτε Κύριε θανόπουλε ποίαν επιρροήν είχεν εις τα πνεύματα των λακώνων ο αγύρτης χριστόφορος, όστις επιτέλους είπεν προς αυτούς. οτι όστις θυσιάζεται υπέρ του παπουλάκη θέλει απολαύσει τον παράδεισον και άλλα μοσχαρόλογα, αναιδή και αντικοινωνικά.

); σας αποστέλω σημείωσιν του κυρήγματος, δια να ιδήτε, τας αισχρολογίας του και μ' όλα ταύτα οι άθλιοι και απονενοημένοι λάκωναι τον εθεώρουν ως άλλον προφήτην.

καθόσον δε αφορά την διαγωγήν των δημάρχων [...] των επαρχιών θέλει σας αναφέρω εν καιρώ τω θέοντι, δια να ενεργηθώσιν κατ' αυτού τα θέοντα. σας αποστέλω το αντίγραφον της αναφοράς του επάρχου με τα διευθυνέντα έγγραφα εν πρωτοτύπω και την προς αυτόν απαιτησίμ μου δια να λάβετε γνώσιν, διότι το κατ' εμε δεν συμφέρει να αποστέλονται τα τοιαύτα επισήμως.

ο πονηρός ούτος και λαοπλάνος χριστοφόρος ως και χθες σας έγγραφον, υποκρύπτεται βεβαίως αγνοθμένου του μέρους, αλλ' επει ελήφθησαν τα αναγκαία μέτρα εντεύθεν και παρά της νομαρχίας Μεσσηνίας, πιστεύω οτι θέλει ανακαλυφθή η διαμονή του, και επιτέλους συλληφθή. καταγίνομαι να συλλάβω πληροφορίας περί των συνενόχων, και των πιστοτέρων οπαδών της μυστικής εταιρείας του παπουλάκη εις ην δυστυχώς περιεπλέχθησαν πολλοί και εξ άλλων νομών, και ίσως έχοντες επισημότητα κοινωνικήν, διότι ο όχλος των λακώνων, δεν πιστεύω να γνωρίζωσιν το μυστήριον του λαοπλάνου.

Αθήναι την 26 Μαΐου 1852

Κύριε Νομάρχα

Απο πληροφορίας τας οποίας ο Αντισυνταγματάρχης Γερμανός Μαυρομιχάλης έδωκε δι'επιστολής του μηνολογουμένης εξ Αρεουπόλεως την 18 του τρέχοντος εξάγεται ότι ο ίδιος μεταβάς εις Κολοκύνθιον, όπου ευρίσκεται κηρύττων ο Μοναχός Χριστόφορος περιστοιχισμένος απο 5000 ως έγγιστα λαού παρετήρησεν εις τον λαόν την απάτην εις ην υπέπεσε, και υπεχρέωσε τον λαοπλάνον Μοναχόν ν'αποσυρθή εκείθεν. Επίσης ότι κατέπεισε τους κατοίκους Οιτύλου να μη δεχθώσι τον μνησθέντα μοναχόν. ότι τα αυτά ήλπιζε και δια τον Δήμον Λεύκτρου συνεπεία των γραμμάτων του και τελευταίον ότι εντός δύο ημερών ο Μοναχός δεν υπάρχει πλέον εις την Λακωνίαν, και ούτω τα Λακωνικά προελθόντα απο θρησκευτικών μόνον έρωτα διασκεδάζονται, και ότι αι έκτακτοι αποστολαί δυνάμεως θεωρούνται περιτταί.

Επιθυμών να έχω ακριβείς πληροφορίας περί της αληθείας των ανωτέρω λεγομένων, Σας προσκαλώ να εξετάσητε περί τούτου Κύριε Νομάρχα μετ'ακριβείας, και να μοι γνωστοποιήσητε το αποτέλεσμα των ερευνών Σας.

ο Υπουργός των Στρατιωτικών
Σ Μίλιος

Εν Αθήναις τη 27 Μαΐου 1852

Προς το Υπουργείον των Εσωτερικών

Το εγγραφόν Σας 19 μηνός φθίνοντος ανεκοινώσαμεν εις την Ιεράν Σύνοδον. κατά συνέπειαν δε των προς παρ' ημών προς αυτήν επισταλέντων, συνάξασα εξέδωκε προτρεπτικήν αμα δε και συμβουλευτικήν εγκύκλιον προς άπαντας τους εν τω Βασιλείω χριστιανούς επ' εκκλησίαις αναγνωσθησομένην της οποίας επισυνάπτομεν ωδε πεντήκοντα έντυπα δια να κάμετε την ανήκουσαν χρήσιν αυτών.

ο Υπουργός

(υπ) εκλ.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Κατεπείγον

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ.

Προς το επι των εκκλησιαστικών και της δημοσίας εκπαιδεύσεως.

Εκ του υπο τον ανωτέρω αριθμόν εγγράφου μας προς το επι των στρατιωτικών Υπουργείον και το επι των Ναυτικών, το οποίον λαμβάνομεν την τιμήν να σας κοινοποιήσωμεν εν οπισθογράφω, θέλετε πληροφορηθή, Κύριε Υπουργέ, περί της ταραχής, ήτις έλαβε χώραν εις Σπέτσας συνεπεία της εκδοθείσης εγκυκλίου της ιεράς Συνόδου αφορώσης τον Μοναχόν Χριστόφορον, και περί των μέτρων, τα οποία ελήφθησαν και πρόκειται να ληφθώσι προς κατάπαυσιν του ερεθισμού και αποκατάστασιν της ευταξίας. Σας διευθύνομεν και αντίγραφον της προς τον Νομάρχην Αργολίδος και Κορινθίας διαταγής μας, διαταχθέντα να μεταβή εις Σπέτσας δια την καθυσύχασιν των πνευμάτων των κατοίκων δια να λάβητε γνώσιν του περιεχομένου αυτής και ευαρεστηθήτε να ενεργήσητε να δοθώσιν αι ανήκουσαι οδηγίαι προς τον Επισκοπικόν Επίτροπον

Εν Αθήναις τη 27 Μαΐου 1852

Ο Υπουργός

Α.Σ.Δανόπουλος

Περί συμβάσης ταραχής εις Σπέτσας.

Εξ ημιεπισήμου αναφοράς του Επάρχου Σπετσών και Ερμιονίδος και επισήμου της Νομαρχίας Αργολίδος και Κορινθίας πληροφορούμεθα, ότι την 22 του λήγοντος μηνός περί την 10 ώραν Μ.Μ. εσχηματίσθη εις Σπέτσας συνάθροισις εκ δύο περίπου χιλιάδων γυναικών και παίδων και εξ ευαρίθμων αντρών και διευθύνθη εις την οικίαν του επισκοπικού επιτρόπου, παρ' ου δι' απειλών και ύβρων εξήτει την κατά του μοναχού Χριστοφόρου εγκύκλιον της ιεράς Συνόδου δια να την παραδώσῃ εις το πυρ. Αντιτείνοντος δε τούτου οι οχλαγωγοί εισβαλόντες εις την οικίαν του την απέσπασαν βιαίως. μετά ταύτα διευθυνθέντες εις το κατάστημα του Επαρχείου έξωθεν του οποίου τοποθετηθέντες, εξήτουν δι' απειλών επίσης και κραυγών να τοις δοθώσιν οσα αντίτυπα της εγκυκλίου ταύτης υπήρχον εκεί, όπως και τάντα παραδώσωσιν εις το πυρ. βεβαιωθέντες δε παρά του Πρωτοκολλιστού του Επαρχείου, δια της Αλβανικής γλώσσης, ης είναι κάτοχος, ότι τοιαύται εγκύκλιοι δεν υπήρχον εις το Επαρχείον, απεσύρθησαν αφ' ου εξεσφενδόνισαν αρκετούς λίθους εις το προαύλιον του καταστήματος.

Ο Επαρχος πληροφορηθείς ταύτα παρά του Γραμματέως του Επαρχείου εις Κρανίδιον, όπου είχε μεταβή δι' υπηρεσίαν, ανεχώρησεν αμέσως εις Σπέτσας. όπου θέλει λάβει ως αναφέρει, τα κατάλληλα μέτρα προς καθυσύχασιν των τεταραγμένων πνευμάτων.

Παρατηρεί δε ότι δια την καθυσύχασιν των πνευμάτων ως και αποκατάστασιν της ευταξίας απαιτείται να ενισχυθή η υπάρχουσα εκεί δημοσία δύναμις και ν' αποσταλή εν Β. πλοίον, ώστε δια της συλλήψεως των πρωταιτίων να δοθή παράδειγμα και προς άλλους, και να ικανοποιηθή και η προσβληθείσα αξιοπρέπεια της Κυβερνήσεως.

Την αναφοράν τάντην του Επάρχου λαβόντες, διετάξαμεν τον Νομόρχην Αργολίδος, Κύριον Ράδον, εν αδεία ευρισκόμενον ενταύθα, να μεταβή άνευ αναβολής εις Σπέτσας, όπως συνεννοούμενος μετά των Επάρχου και της δημοτικής αρχής, καθοδηγήσῃ δια καταλλήλων και συνετών λόγων τους κατοίκους εις την τάξιν. προς ενίσχυσιν δε της εκεί χωροφυλακής επιτρέψαμεν εκ των ενόντων να μισθωθώσι δημοσία δαπάνη μέχρι των οκτώ πολιτοφυλάκων.

Γνωστοποιούντες ταύτα προς υμας, Κύριε Υπουργέ, σας παρακαλούμεν να εκδώσῃτε τας αναγκαίας διαταγὰς προς συγκέντρωσιν αναλόγου δυνάμεως εις Σπέτσας, όπως συντελέσῃ αὐτή εις την διατήρησιν της ευταξίας, και την εκτέλεσιν των διαταχθέντων μέτρων.

Εν Αθήναις τη 27 Μαΐου 1852

Προς το Υπουργείον των Ναυτικών

όμοιον τω ανωτέρω με την εξής μεταβολήν ως προς την τελευταίαν παράγραφον.

Γνωστοποιούντες ταύτα προς υμας, Κύριε Υπουργέ, Σας παρακαλούμεν να διατάξητε ν' αποσταλή εις Σπέτσας εν Β. πλοίον κατά την πρότασιν του ειρημένου επάρχου, το οποίον θέλει διατελεί υπο τας διαταγὰς του Νομόρχου ή του Επάρχου δια να χρησιμεύσῃ εις την εκτέλεσιν των διαταχθησομένων μέτρων.

Εν Αθήναις τη 27 Μαΐου 1852

το παρον γραμα να δοθι απο χοριον ης χοριον ης μαλευριον

(σταυρός)

ενονοματι τις αγιας Τριαδος

Αδελφι χριστιανι μαλευριανι σας ευχομε

Εν καμπο τη 27 Μαΐου 1852

Εγω αποφασισα δια να εκινησο με την δυναμιν του χριστου και τις
παναγιας και παντων των αγιον δια να περασο εις την καλαματαν δια
να κριθο με τους κριταδες και αν φτεο εγω να με βανετε στι φωτια
καίτε δεν φτεο να με αφισετε να κυριτο τον λογον του θεου
χριστιανι δεν λεγόμαστε σας παρακαλο σας αγαπατε τον χριστον και
Ιησου Τριαδα αμεσος να κοπιασετε ης της μετενιες απο εκι περιμενο
και κιριτο τον λογον του θεου οταν σας παρακαλο να διευθινε το
γραμα μου απο χοριον ης χοριον και περιμενο σας αγαπατε τον
χριστον δια να κοπιαστε ολι σπλισμενι διοτι με σκοτονουνε ι
κριταδες να μην λιψετε

(σταυρός) χριστοφορος ελινας

επι του αριθ.2373.2375.2376

Εν Αθήναις τη 28 Μαΐου 1852

Προς την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου

Επεξελθόντες τα έγγραφα τα διαβιβασθέντα προς ημας δια της Συνοδικής εκθέσεως 24 μηνός φθίνοντος, απαντώμεν τα εξής. Ο Ιεροκήρυξ Κ.Κ.Καστόρχης απεστάλη μεν δια να κηρύξη τον θείον λόγον εις την Μάνην ιδίως, αλλ'επειδή μετά την εντεύθεν αναχώρησίν του η Βασιλική Κυβέρνησις έκρινε καλόν να αποστείλῃ κατ'εκεῖνα τα μέρη και δύναμιν ένοπλον δια να καταπαύσῃ την ταραχήν, δια τούτο ο ειρημένος Ιεροκήρυξ δεν οφείλει να πράξῃ κατά τας οδηγίας του διευθύνοντος την προμνησθείσαν ένοπλον δύναμιν απερχόμενος όπου ο Υποστράτηγος ήθελε νομίσει καταλληλότερον το να κηρυχθῇ απο του άμβωνος ο λόγος του Θεού, προς διατήρησιν της κοινής τάξεως και ησυχίας. τουτέστιν ή εις τα όμορα μέρη της Μάνης όπου η ησυχία και η τάξις δεν διαταράχθη, ή και εις την Μάνην αυτήν. δια τούτο, άσκοπον θεωρούμεν να απαγορευθῇ εις τον Ιεροκήρυκα το να απέλθῃ εις λακεδαίμονα, Γύθειον ή και εις Μεσσηνίαν (εαν τούτο κριθῇ καλόν) προς το παρόν. Δύναται δε μετά ταύτα ν'απέλθῃ και εις την Μάνην.

Περί δε της αναστολής της επιδόσεως της προς Σ.Επίσκοπον Ασίνης Συνοδικής προσκλήσεως, αφου αι επιτόπιοι Αρχαί ούτως εθεώρησαν πρέπον επι του παρόντος εωσού η ησυχία αποκατασταθῇ εντελώς εις την Μάνην, ουδέν προς τούτο έχομεν ν'αντιτάξωμεν.

ο Υπουργός
(υπ) εκλ.

Περί ταραχής συμβάσης εις Σπέτσας

Εν Αθήναις τη 28 Μαΐου 1852

Προς την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου

Διευθύνομεν έγκλειστον το υπ' αριθ.9588 έγγραφον του Υπουργείου των Εσωτερικών περί της κάτωθι υποθέσεως. και παρακαλούμεν την Ιεράν Σύνοδον, ινα λαβούσα γνώσιν των περιεχομένων, επιστείλη τα θέοντα προς τον αρμόδιον Επισκοπικόν Επίτροπον όπως και ούτος συντελέση ως εκ της θέσεώς του εις την κατεύνασιν του ερεθισμού, καθιούχασιν των πνευμάτων, και αποκατάστασιν της ευταξίας Με την επιστροφήν δε των εγκλείστων παρακαλείται να μας ανακοινώση τα ενεργηθέντα παρ' αυτής.

ο Υπουργός (υπ) εκλ.

146) 2177/1512

θεωρ.29 Μαΐου 52

ΜΟΝ 307

επι του αριθ.3254

Εν Αθήναις τη 28 Μαΐου 1852

Προς τον Νομόρχην Λακωνίας

Εγκλείομεν ὡδε πέντε μόνα (ὡς μη υπάρχόντων ἐτέρων) ἐντυπα τῆς Συνοδικῆς ἐγκυκλίου 15 τοῦ φθίνοντος μηνός πρὸς τοὺς κατοίκους τοῦ ὑφ' ὑμᾶς Νομοῦ Ἱερωμένους καὶ λαϊκοὺς. καὶ τοῦτο συμφώνως πρὸς τὴν αἴτησιν ὑμῶν 23 τοῦ ἰδίου τούτου μηνός

ο Υπουργός (υπ) ἐκλ.

Εν Μεγάροις την 28 Μαΐου 1852

Κύριε Υπουργέ!

Σήμερον ανεφάνη ενταύθα κληρικός τις Αθανάσιος Ιερομόναχος καλούμενος, καταγόμενος εκ του χωρίου Χάσια του Δήμου Φελλόης των Καλαβρύτων ηλικίας πενήτηκοντα πέντε εως εξήκοντα ετών όστις ως λέγει ανεχώρησεν εκ του χωρίου του την παρελθούσαν δευτέραν ήτοι την 26 του φθίνοντος, και διελθών εκ του χωρίου Σηκία, και εκ Κορίνθου όπου και εφωδιάσθη με άδειαν της αυτόθι εκκλησιαστικής αρχής απέρχεται εις Αθήνας προς τον σκοπόν του να ζητήση συγχώρησιν απο τον Επίσκοπον Καλαβρύτων δια παρελθούσας παρεκτροπάς του ως πρώην Ιερέως εις το χωρίον της γεννήσεώς του. Ούτος ούτε διαβατήριον αστυνομικόν φέρει, ούτε άδειαν της αρμοδίας εκκλησιαστικής αρχής του τόπου της διαμονής του εκτός της άδειας του Αρχιμανδρίτου Κορίνθου ως προείπον. Το ύφος η συμπεριφορά του και τινες λόγοι υπ' αυτού λεχθέντες τυχαίως υπέρ του χριστοφόρου διήγειρον κατ' αυτού υπονοίας και κατά συνέπειαν ο Ασυνόμος Μεγάρων κατά παραγγελίαν μου διέταξε την κράτησιν του εν τω εναύθα Στρατώνι της χωροφυλακής. εξετάσεως δε ακριβεστέρας γενομένης ανεκαλύφθησαν επ' αυτού σημεία άτινα προδίδουν τούτον ως οπαδόν της του χριστοφόρου εταιρίας. Ούτος φέρει και εις τα εωτερικά του ενδύματα επι του στήθους και εις το ενδότερον του καλογερικού καλύματος της κεφαλής του Σταυρόν κεντιτόν με μετάξην χρώματος ερυθρού (κοκκίνου) και περίξ αυτού γράμματα σημαίνοντα Ιησούς χριστός νικά. Τα σημεία τάυτα, το εσπευσμένον της οδοιπορίας του πεζού μάλιστα οδοιπορούντος προς σωτηρίαν του ψυχικήν οι λόγοι το αμφίβολον και διακεκομένον των εκφράσεων του και η ελλειψις διαβατηρίου και άδειας της εκκλησιαστικής αρχής αποκαθιστούν αυτόν ύποπτον.

Οθεν μολονότι ερεύνης γενομένης επ' αυτού δεν ευρέθη κανέν έγγραφον ενοχοποιούν αυτόν εκτός των σημείων ή συμβόλων περί ων προείπον εθεώρησα εύλογον να τον αποστείλω υπο συνοδείαν χωροφυλάκων εις την αστυνομίαν των Αθηνών η δε αποστολή του θέλει ενεργηθή αύριον διότι δεν είναι εις κατάστασιν να οδοιπορήση απόψε.

Καθυποβάλλων ταύτα κατά χρέος εις υμας Κύριε Υπουργέ προς πληροφορίαν σας αναγκαίον κρίνω και να προσθέσω οτι εις Καλαμάκιον προ τριών ημερών ως επληροφορήθην υπάρχει προσωρμισμένον εν πολεμικόν ρωσικόν πλοίον και εν έτερον απο της παρελθούσης Κυριακής πολεμικόν και τούτο. πλην αγνώστου σημαίας περιπλέον εις Αίγινα διευθυνθέν εκείθεν προς τα παράλια της Πελοποννήσου τα απέναντι της Αιγίνης δυτικώς.

Ευπειθέστατος
Ο Επαρχος Μεγαρίδος
Νικολ Ιωαννίδης

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Αριθ.Πρωτ.2251/ελήφθη τη 30 Μαΐου 1852

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Προς το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών κτλ.

Σας κοινοποιούμεν αντίγραφον της απο 28 λήγοντος μηνός ημιεπισήμου επιστολής του επάρχου Μεγαρίδος περί τινος εκεί αναφανέντος Ιερομονάχου Αθανασίου εκ του χωρίου χάσια του δήμου Φελλόης και ανήκοντος, ως φαίνεται, εις την συμμορίαν της οποίας μέλος είναι και ο Χριστόφορος. Παρατηρήσεως δε άξιον καθίσταται πως ο Επισκοπικός επίτροπος Κορινθίας έδωκεν εις τον Κληρικόν τούτον άδειαν να απέλθη εις Αθήνας ενώ κατά τα διατεταγμένα υπο της Ιεράς Συνόδου οι εξερχόμενοι των Μονών των κληρικοί οφείλουν να εφοδιάζονται με άδειας της Εκκλησιαστικής Αρχής του τόπου της διαμονής των.

Παρακαλούμεν επομένως να γενώσιν αρμοδίως αι θέουσai παρατηρήσεις προς τον Επισκοπικόν επίτροπον Κορινθίας, να ζητηθή δε και λόγος παρ'αυτού περί τούτου, και να εφελκυσθή επανειλημμένως η προσοχή των τε Μοναχών και εκκλησιαστικών επιτρόπων επι της ακριβούς εφαρμογής των υπο της Ιεράς Συνόδου διατεταγμένων.

Εν Αθήναις την 29 Μαΐου 1852

Ο Υπουργός

Α.Σ.Δανόπουλος

Περί τινος Ιερομονάχου Αθανασίου εκ του Δήμου Φελλόης

Μεγαλειότατε!

Αι εκ Μεσσηνίας περί Χριστοφόρου ειδήσεις δεν είναι δυσάρεστοι. ο λαοπλάνος δεν ετόλμησε να πλησιάση τας Καλλάμας ο Μαίραρχος Δημακόπουλος προσέβαλε με την Επιππον Χωροφυλακήν τον λαοπλάνον και τους περί αυτόν, οίτινες ετράπησαν εις φυγήν. Συνελήφθησαν δε και έξ οίτινες μετεφέρθησαν εις Καλλάμας
Τα καθέκαστα θέλω λάβει την τιμήν να εκθέσω ενώπιον της Μεγαλειότητός Σας μετ' ολίγον

Της ~~Χ.~~ Μεγαλειότητος
Πιστός θεράπων

ο Υπουργός των Εσωτερικών
Α.Σ. Δανόπουλος

Φίλε Κύριε Δούκα!

Ελαβον σήμερον και τα ημιεπίσημά σας.

Εξ επιστολής του Κυρ. Τζιγκουράκη πληροφορήθην, ότι ο Χριστόφορος και έγγραφα εγχειρίζει προς τινες δια να τοις χρησιμεύσουν, καθ'α λέγει, εν καιρώ προς απόδειξιν των εκδουλεύσεών του. Επιθυμω να λάβω εις χείρας μου τοιαύτα έγγραφα, αν υπάρχωσι οθεν σας παρακαλώ να καταβαλετε πάσαν προσπάθειαν δια να ευρήτε τοιαύτα και μοι τα διευθύνετε. ο Κυρ. Τζιγκουράκης είναι βεβαίως εις θέσιν να σας καταδείξη πρόσωπα εις τα οποία εδόθησαν τοιαύτα έγγραφα.

Εν Αθήναις την 29 Μαΐου 1852

Ο φίλος σας
Α.Σ. Δανόπουλος

Υ.Γ. Αι εκ Μεσσηνίας σημερινά ειδήσεις δεν ήσαν ευάρεστοι, και μέχρι της σήμερον γινώσκετε βεβαίως τα περί τούτου. εκείνο δ' όπερ δεν δύναμαι να εννοήσω είναι, πως υμεις τε και ο στρατηγός Γενναίος διαμένετε αμφότεροι εις Γύθειον, εν ω το κακόν φαίνεται ήδη ανεπτυγμένον εις την δυτικήν Μάνην, και η παρουσία ενός εξ υμων εις τα γειτνιάζοντα με την Μεσσηνίαν μέρη της Λακεδαιμόνος ητον αναγκαιοτάτη, αν δεν ηδύνασθε να μεταβήτε εις τον δήμον Αβίας ή εις Οίτυλον. Περί του ζήλου σας δεν αμφιβάλλω, αλλ' επιθυμω να γνωρίζω, δια να σας δικαιολογώ προσηκόντως

Ο ίδιος (υπ)

Την 29 Μαΐου εν Αρεουπόλει

Κύριε Νομάρχα

Ανέγνων μετά προσοχής, τας απο 27 του ηδη λήγοντος τρείς ημιεπισήμους επιστολάς Σας. επι των οποίων απαντώ ως εφεξής.

Μοι λέγετε, κύριε Νομάρχα, οτι αι πληροφορίες τας οποίας δι' ιδιαιτέρας επιστολής μου Σας διεκοίνωσα περί της γενομένης δια κωδωνοκρουσίας συναθροίσεως εις το χωρίον Βαχό του δήμου Καρυουπόλεως δεν ήτον αληθείς, διότι κατά την αυτήν ημέραν είχαν μεταβή εις Γύθειον, ο Δήμαρχος Καρυουπόλεως, οι σύμβουλοι, δημαρχικοί πάρεδροι, και προκριτότεροι, επικαλεσθέντες το έλεος του Σεβαστού ημών Βασιλέως.

Το κατ'εμε, και αληθής εαν υπήρχε η μετάβασις των δημοτικών Αρχών αυτού του δήμου εις Γύθειον, πάλιν δεν ηδυνάμην ειμή να συστήσω ως αληθείς τας ανωτέρω πληροφορίας, στηριζομένας εις την περί τούτου διαβεβαίωσιν του επίτηδες αποσταλέντος εις Βαχό προσώπου, το οποίον ουδέν είχε συμφέρον να μας είπη άλλο τι παρά την αλήθειαν. αλλά πολλώ μάλλον πρέπει να πεισθώμεν περί της αληθείας των πληροφοριών αυτών, οπόταν συνδυάσωμεν αυτάς με την παρελθούσαν διαγωγήν των κατοίκων του δήμου Καρυουπόλεως, και με την άρνησιν των δημοτικών αρχών αυτού του δήμου του να μεταβώσιν εις Γύθειον, κατ'άλλην ιδιαιτέραν επιστολήν Σας της χρονολογίας, δι ης μοι λέγετε οτι μόναι αι δημοτικά αρχαι του δήμου Καρυουπόλεως και Κολοκυνθίου δεν εμιμήθησαν το παράδειγμα των λοιπων του να παρουσιασθώσιν αυτόθι.

Ελυπήθην τα μέγιστα Κύριε Νομάρχα, διότι ευρίσκετε αντιφασκουσας τας διαφόρους εκθέσεις μου, καθ'όσον αφορά το πρόσωπον του αντισυνταγματάρχου Γ.Μαυρομιχάλη.

Περί του Γερμανού Μαυρομιχάλη δεν έκαμα λόγον ειμή εις τας υπ αριθ τρείς αναφοράς μου, και δια μεν των δυο πρώτων, ώφειλον να ομολογήσω τον ζήλον μεθ'ου ούτος ενήργει κατά της διδασκαλίας του χριστοφόρου, δια δε της τρίτης πάλιν δεν ηδυνάμην να σιωπήσω τας κατ'αυτού υπονοίας μου ως υποκινήσαντος το τελευταίον στασιαστικόν κίνημα, στηριζομένας εις περιστατικά ουσιώδη, και εις την κοινήν ομολογίαν. Τοιαύται λοιπόν εκθέσεις αντί να θεωρηθώσιν ως αντιφατικά, έπρεπε νομίζω, να εκτιμηθώσι κατά την αληθή των αξιαν, τουτέστιν ως εμφανίνοσαι χαρακτήρα υπαλλήλου, μηδέν άλλο προτιθεμένου ειμή το να εκθέση δια της προισταμένης του αρχής εις την Κυβέρνησιν απαθώς και αμερολήπτως όλην την αλήθειαν.

Προς τας δημοτικάς Αρχάς δεν έλειψα, κύριε Νομάρχα, γράφων επισήμως τε και ιδιαιτέρως, παριστάνων εις αυτάς το μέγα βάραθρον, εις το οποίον ωθεί τον τόπον η αγυρτεία του Λαοπλάνου Χριστοφόρου, και συνιστών εις αυτούς την ανάγκην του να καταγίνωσι δι' όλων των μέσων να εξάξωσιν τους απλουστέρους εκ της απάτης, αλλά δυστυχώς η φωνή αυτών ως και παντός άλλου νουνεχούς πολίτου, δεν εισακούεται σήμερον. διότι το όνομα του χριστοφόρου συνεταυτίσθη με το όνομα της θρησκείας, επομένως πας ο ομιλών ή ενεργών κατά του χριστοφόρου εκλαμβάνεται ως πολεμών αυτήν την θρησκείαν, και ως τοιούτος λιθοβολείται απο τον μωρόν όχλον, και ιδίως απο το γυναικείον φύλλον το οποίον ενεργεί τοσούτον εμμανώς υπέρ του χριστοφόρου, ώστε πολλά γύναια παρακολουθούν τον πλάνον

αυτόν εναντίον της θελήσεως των συζύγων των, εγκαταλιποντα και συζύγους και τέκνα. Εάν δε ο Ταρτούφος ούτος φαίνεται ευδοκίμων μέχρι τούδε είναι, διότι δεν υπάρχει ουδεμία οικογένεια, εντός της οποίας να μην έχη οπαδούς.

Τοιαύτης λοιπόν ούσης της καταστάσεως των πραγμάτων, δεν πρέπει να φαίνεται προσώς παράδοξον, κύριε Νομάρχα εάν οι Δημαρχοι ή και οι έχοντες επιρροήν τινα εις τον τόπον δεν δύνανται σήμερον να συντελέσωσιν, όσον ελπίζετε, κατά του χριστοφόρου.

Το κατ'εμε απέχω του να δώσω εις την κίνησιν ταύτην των Λακώνων άλλον σκοπόν παρά τον άλογον θρησκευτικόν ενθουσιασμόν, δεν δύναμαι όμως να κρύψω και τους φόβους μου, οτι, εάν το δράμα αυτό παραταθή επι πολύν ετι χρόνον, δύνανται να ευρεθώσιν άνθρωποι κακόβουλοι, οίτινες δραττοντες της τοιαύτης ευνοϊκής περιστάσεως, να εργασθώσι εις το να μεταβάλωσιν επιτηδείως την πάλην απο θρησκευτικής εις πολιτικήν.

Θεωρώ δύσκολον επι του παρόντος, ινα μην είπω αδύνατον, την μετάβασιν εις τα αυτόθι των δημοτικών υπαλλήλων της επαρχίας μου, και δια τούτο δεν έκρινα αξιοπρεπές να κάμω περί τούτου ουδεμίαν ενέργειαν ούτε αμέσως ούτε εμμέσως.

Φθασάσης σήμερον ενταύθα της ημιλοχίας ο Συνταγματάρχης κύριος Πιεράκος είναι προπαρασκευασμένος να κινηθή δια Καλάμας αμα φθάση ο περιμενόμενος αφ'ώρας εις ώραν απεσταλμένος μας, και πληροφορηθώμεν δι'αυτού οτι δεν διελύθησαν εισέτι αι περί του χριστοφόρου συναθροίσεις.

Ευγνωμονών επι τέλους προς υμας, κύριε Νομάρχα, δια τας οποίας μοι απευθύνετε ως προισταμενος συμβουλάς, περί αμεροληψίας και δικαιοσύνης, λαμβάνω την τιμήν να Σας παρατηρήσω οτι ως δημόσιος υπάλληλος έδειξα πανταχού χαρακτήρα συμβιβαστικόν και μετριόφρονα, πολλώ δε μάλλον εις την Επαρχίαν ταύτην ήτις παρά πάσαν άλλην χρήζει προισταμένου νουνεχούς και διακρινομένου δια την ευθύτητα και δικαιοσύνην του, επικαλούμαι δε εις μαρτυρίαν τούτου αυτάς τας πράξεις μου.

Σας προσκυνώ και ειμί

Ο δούλος Σας

Πρ. Παπαδημητρακόπουλος (επαρχος)

Υ.Γ. Δεν έχομεν νεωτεραν πληροφορίαν περί του χριστοφόρου

Ο κύριος Πιεράκος αναχωρεί ταύτην την νύκτα δια θαλάσσης μεταβαίνων εις Καρδαμύλην προς καταδίωξιν του ταρτούφου.

Σας διαθέτω αντίγραφον της εκθέσεώς μου περί του στασιαστικού κινήματος, και αντίγραφον της διακηρύξεως μου

ο ίδιος

(σημείωση στο αριστερό περιθώριο)

δεν αρνείσθε βεβαίως τα επιπολάζοντα επιτόπια πάθη και τας κοματικές διαιρέσεις, και οτι οι πονηροί λάκωνες υπο το πρόσχημα ειλικρινούς αφοσιώσεως καλύπτουν τα πρόσωπά των και παριστάνουν εις τας Αρχάς τα ^{πραγματα υπο το λενεματι} των συμφερόντων των εγω [και να [λέγω μετέβην ενταύθα, αν εκ ανστήματος δεν δίδω την παραμικράν πίστιν εις [, οτι και μου λέγουσιν κατά των [και οι άλλοι κατά των άλλων

η χειροτέρα διαγωγή των κατοίκων Καριουπόλεως μου έγινεν ηδη

γνωστή.

οι είπον ότι δεν απαντώμεν, ότι δεν μετέβημεν εισέτι και οι μεν
Καριουπόλεως και Κολοκυθίου δημαρχοί και λοιποί και αυτοί
επαρουσιάσθησαν την επαύριον της μεταβάσεως μου

(δίπλα στην παράγραφο Περί του Γερμανού... η σημείωση:) δεν είδον
εις τα ούτω σημειούμενα έγγραφα να ομιλείτε υπέρ του Γερμανού,

επαρχος Οιτύλου

απο 29 Μαΐου ελήφθη την 31. Προς απάντησιν του Κ.Δούκα.

(οι σημειώσεις του Δούκα;)

152) (Φάκελος) Προς τον ευγενέστατον Κύριον Τζάνον Μοναστηριώτην
Νομόρχην Αρκαδίας Εν Τριπόλει

Σας προσκυνό

ΕΣΩ 171

Γύθειον τη 29 Μαΐου 1852

Ελαβον το απο 16 τρέχοντος. ευγεν[ευχαριστήθην οτι εκαταδέχθης να μου απαντήσης ικανοποιούμαι αρκετά οταν μου απαντάς περί δεσμών μου λέγης οτι δια τον κόπον μου θέλη μου τον πληρόσης εγω εύχομε εις τον ύψιστον να είσε ηγίης και ένδοξο και εχο τόσην πεπήθησιν οτι εαν σου τύχει εποχή θέλη μ οφελήσης γνωρίζο οτι απο λασήνι σου μ αγαπάς καθώς και εγω δεν θέλο παύση εγραφοντά σου κατεξοχήν τα αυτα περιστατικά τα οποία ος πάνε και αυξάνουν τα οποία σου προέγραφα τα δε νεότερα μέχρι τούδε οπού ηκολούθησαν αφού εύθασε προ πέντε ημέρας και ο Δ.Πετροπουλάκης εξ αθηνόν αμέσως ενήργησε και σχηματίσθηκε φρουρά υποσχόμενος βαθμούς και μισθούς ομήλησε διαφόρον φυλον του αλλά του απάντησαν οτι εαν έχης ειδική σου ανάγκη να θυσιαστούμε εμ[ς πρώτα αλλά κατά του αγίου πατέρος δεν ερχόμεθα κανέναν οστε οπού και η [δεν τον [και ούτος σηνενοήτε μετά του κουτζογιανοπούλου την απελθούσαν πέμπτην την 15 τρ. και επήγεν με 65 στρατιώτας χωροφυλακες και οροφύλακες εις τα ριγανόχωρα ο δε καλόγερος εβρίσκετο εις το Φλομοχώρη και καθώς επίγεν οχηρόθησαν μέσα εις τα σπίτια του χωρίου αυθωρή τους επολιόρκησαν άνδρες και γυνέκες κολοκυθειανοί σιγχρόνος ηθοποίησαν την Δητικην μάχην και μετά 4 ώρας συναθρίσθησαν υπέρ τας 5 χιλιάδας σπήργοι και χωριά πεντάδα και νικολιάνικα αλλά πρήν φθάσουν αυτοί τους ομήλησεν τι ζητούν οπού ήλθαν τους ήπων θέλομε τον καλόγηρο αποκριθσαν οτι επειδή ειδήλθε κηρήτοντος το ευαγγέλιον σπέτζες κρανήδη υδρα και μονεμβασία και δεν τον ει[λαβε η εξουσία αλλά σήμερον οπού ευρέθη εις την πατρίδα μας δεν γηνόμεθα στρατιώταις αυτού διότι μας φέρη προσβολή να ηξεύρομε οτη αποθένομεν ολοι να σου δήδομεν μ ορα διορια να φύγης ητε και δεν φύγης οψου. αλλα εις την διαπραγματευσιν ουδέν ολο ενα σηναθρίζοντο και επολιόρκουν το χωρίον ήδε ληπόν οτι δεν δύνατε να αντησταθή και βεβαίος δεν ήθελε γλιτόσι ουδένας του έδωσαν λόγον τιμής του εύγαλον απο τα σπήτια και οι κολοκυθειανοί τους εσπηνόδευσαν με δισαρέσκειαν τον δυτικόν εως την θάλασαν και εβαρκαρίσθησαν εις την κανοναφόρα και ήλθον το σάββατο εις το Γύθειον και ήδη ευρίσκοντε εδο ητον και το τάγμα του μαυροδήμου εως εις το βαθή πηγεμένο του έγγραφαν και εγερησε πήσο αυθημερών ενας λόχος οροφύλακες ευρίσκοντε εις μαυροβούνι εις στα σπίτια του τζανετάκη τα δε λυπά στρατεύματα της γραμής και του μαυροδήμου με την καβαλαρίαν 30 τον αριθ. μας εβρήσκοντε εις Γύθειον χθες ήλθον οι Ν. Πιεράκος Γ. Πατριαρχέας και Σταν. Καπετανάκος βουλευτέ και συσκέφτοντε πως να ακολουθήσουν καθώς και η πατριότης τους επήρε ο φόβος οτι θέλη τους καταδιώξη η εξουσία δια τα πρώτα τους κινήματα και μετά ταύτα και ολο ενα σπασματόνοντε εις το κολοκυθι όλοι η μεσα μανιάτες ακόμη και απο ξηγό κι ανδρουβίστας τα μέρη καθώς μας πληροφορούν άνδρες και γηναικες ήνε υπέρ τον 8 χιλιάδων μ απόφασιν θανάτου εαν τους δώσουν αφορμή της εξουσίας τα στρατεύματα και φοβούμαι πολή διώτι οι προμνημονευθέντες ενεργούν ολο ενα εις τον κουτζογιανόπουλον ος αρχηγόν των στρατευμάτων να

ενεργηθή μιαν τιαύτην ρίξην δια ιδιοτελή σκοπόν και τους ήνε αδιάφορον εαν χηθή αίμα ελληνικόν μάλα χριστιανικόν διότι εως εδο οπου ευθασε ένεκα της ραδιουργίας εις τας τοπηκάς αρχάς οι οποίαις ασκέπτος έγγραφον εις την κηβέρνησιν και το υπέλαβε ος τιουτό οτι υπήρχε σκοπός πολιτικός και σας διαβεβεώ οτι ασκόπος και απο απηρίαν έκαμον ολα τα κινίματα κηνούμενοι μόνον και μόνον απο θεοσέβειαν και αν ήθελε ευρεθή φρόνημος Διοικητής απο τας αρχάς να [μερικόν την ραδιουργία και τον ιδιοτελή σκοπόν δεν ήτον τίποτα και σήμερον ακόμη εαν ήθελε στείλη ο βασιλέας μας έκτατον απεσταλμένον άνδρα φρόνιμον ενδεδημένον με εθνικήν επηροήν τα διασκεδάξη ευκόλος καθός και εις άλλας περιστάσις οπου ήτον και κοματικά πολλή περισσότερον σήμερον οπου ήνε μεθησμένος απο θεοσέβειαν διότι αυτό να μιν τους κάμη σήμερον να τους πάρη τον καλόγερρον απο την πατρίδα τους το οποιον θεωρούν προσβολή και υπόσχωντε να χήσουν και το αίμα τους δια το όνομα του βασιλέος αχ και να ήτον τρόπος να παρουσιαζοσουν ος τιοιούτος σου υπόσχωμαι με την βοήθειαν του θεού ήθελε τα ηρηνη φέρης μετά δυω ημέρας αμα εύθανες καθός πολλή το λέγουν εαν ήσουν εδο διοικιτής απο τας αρχάς τιποτα δεν εγένετο αλλά τόρα ο θεός το γηνόσκει που θα καταντήση όσον πληροφορούντε ποζ έρχοντε εδο στρατεύματα της εξουσίας τόσον αυτή σησοματόνοντε και προετοιμάζουν τα χριόδη του πολέμου ενεργήτε ολο ενα εις αυτούς η διέρεση αλά ήνε αθήνατον διώτι φοβούντε μετα ταύτα παραδέχοντε οτι τους ηπή η εξουσία εκτός του καλογέρου να μην τον παραδώσουν αλλά να τον διόξουν και επειδή τους πληροφορήσαν οτι έχουν πολούς κατηγορουμένους ος στασιαστές να τους στείλη αμνηστία ο βασιλεύς ηδάλος εις την επημονήν οπου σήμερον εβρίσκονται και η εξουσία αν τους καταδιόξη θελη ακούση τρομερά περιστατικά και ας οψετε αυτός αφου τα έφερεν εις αυτήν την κατάστασιν σήμερον πληροφορούμαι οτι ήχον προτίνηι τινες ραδιούργοι λάκωνες εις τας αρχάς οτι ο βασιλάκος ο ζερβάκος ήνε σημέτοχος των κηνημάτων των μανιατών και απο τον φόβον του απελπίσθη και επήγε με 25 ανθρώπους προς αντάμοσιν των μανιατών και λέγουν οτι και εις το πετροβούνη ήνε αρκετοί μανιάτες ο γερμανός [μ άδια του επάρχου οιτύλου επήγε και αντάμοσε εις το κολακήθη τον καλόγηρον του ομίλυσεν δεν γνωρίζομε αλλά μας πληροφορήσαν οτι ο καλόγηρος επέρασε εις τον ζηγόν και νομίζουν οτι ήνε δια την μηλέα και οσα χωρία επέρασε εις ολα κύριξε λέγοντος αυτού αυτά οπου σας προήπα οτι έρχοντε να σας υποδουλώσουν και να σας αλαξοπηστήσουν αλλά βαστάτε και ο θεός ήνε μαζί σας και τον λόγον του τον εσεβάστησαν σαν τον λόγον του χριστού που να το αποδόσο δεν ηξεύρο του θεού η του διαβόλου τα πράγματα αυτού ήνε τρομερά εκατήντησε να ηπούν η γηναίκες εις τους άνδρες τους οτι ο οποιος ηπή κατά του αγίου πατέρα τον χωρίζοντε τον οποιον θεωρούν ος άγιον άνθρωπον πολλά τους ομιλήσασθε οπωςουν οι έχοντες ολήγην κρίσην ναν τους ευγάλομεν αυτήν την ηδέαν και οτι το κηριγμα του αποβλέπη εις πολιτηκόν σκοπόν αλλά μας ήπεν οτι ήμεθα βουλομένοι και λουθηροκαλβίνοι και ο θεός ναν τους εδόση φώτηση να γνωρίσουν την φθορά τους και τας αρχάς να διοικήσουν φρόνιμα

Γνωρίζο οτι η φονήσου εχη επηροήν εις την κυβερνισιν και εις τον βασιλέα ενεργησε δια να αποσταλή άνθρωπος φρόνιμος να διορθόσι τα πράγματα και θελη έχης μισθόν απο τον θεόν διώτι αυτί οπου ήνε εδο επειδή επροσεβλήθησαν εις τα ριγανόχωρα δεν ηβλέπουν την όρα πότε να γενή σήγγερροι να οικανοποιηθούν και να βεβεόνουν την κηβέρνησιν ηδού οπου ήτον σκοπός καθός σας προίπαμε αλλά

γνωρίζουν προς το παρόν ότι δεν κάνουν τίποτα και δια τούτο
σισπένουν η δε ολο ενα προετημάζονται

Χθες επίγον 10 πολήτες με άδια του κουτζογιανοπούλου εις την
καριούπολη έγγραφα και εις τον μαλεύρη να πάνε άλλη τόσσοι να
πάρουν και καριουπολήτας να πάνε όπου εβρίσκοντε σπασματομένοι
ναν τους ομιλήσουν να διαλυθούν και αυτή εσωτερηκός επήγαν
περισσότερο ναν τους παρακαλέσουν δια να μην κτηπήσουν στο Γύθειον
και τους επάρουν την Γ και περί τούτου ότι τους ήπον μη τον
εφαρμόσουν ότι μάθο επηφυλάτομε να σου γράψω ακολούθος σε
παρακαλό να μου απαντάς προς παιχίαν μου και τα γραματα μου ναν
τα Γ

Ο δούλος σου

Θεόδωρος Γ.παπαδάκος

Εσωτερ.Υπουργείον

Περί τινος διακηρύξεως υπέρ του Χριστοφόρου κτλ.

Εν Αθήναις τη 30 Μαΐου 1852

Διευθ

Προς την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου, ινα λάβη γνώσιν των ενδιαλαμβανομένων, και εκδώση οποίας κρίνει καταλλήλους διαταγάς και οδηγίας προς τας εν τη Πελοποννήσω Εκκλησιαστικάς Αρχάς, αίτινες ως εκ της πνευματικής θέσεώς των δύνανται να παραινέσωσι και συμβουλεύσωσιν εις τον λαόν τα σωτήρια, και συντελέσωσιν ούτως εις την διασκέδασιν παντός ερεθισμού των πνευμάτων και την διατήρησιν της ευταξίας.

Να επιστραφή δε μετά ταύτα προς ημας η παρούσα με την κοινοποίησιν των ενεργηθέντων

ο Υπουργός

(υπ) εκλ.

154) 2251/1525 θεωρ.31 Μαΐου 52

Εσωτερ. Υπουργείον
Περί του Ιερομονάχου Αθανασίου εκ του Δήμου Φελλόης

Εν Αθήναις τη 31 Μαΐου 1852

Διευθ

Προς την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου διευθύνοντες την παρούσαν μετά του εγκλείστου, παρακαλούμεν αυτήν να ενεργήση τα δέοντα κατά την τελευταίαν παράγραφον του εγγράφου του Υπουργείου των Εσωτερικών, ζητούσα λόγον παρά του εν Κορινθία Επισκοπικού Επιτρόπου δια την προκειμένην πράξιν του εναντίον των προσφάτως διαταχθέντων παρά της Ιεράς Συνόδου, και τιμωρούσαν αυτόν ει θεον Πειθαρχικώς ινα γένηται εις το μέλλον προσεκτικώτερος προς δε και συνιστώσα εις απάσας τας εν τω Βασιλείω Εκκλησιαστικής Αρχάς πολλήν την προσοχήν επι της ακριβούς τηρήσεως των περί Συνοδικώς διαταχθέντων κατά της εκ των μοναστηρίων εξόδων και της απο τόπον εις τόπον μεταβάσεως μοναχών

Να επιστραφώσι δε τα έγγραφα προς ημας με την κοινοποίησιν των ενεργηθέντων

ο Υπουργός (υπ) εκλ.

=====

155) 1525 ελ 3 Ιουν(ου 52/Αρ.Πρ.2438

MON 307

(ίδιο κείμενο με 154 και (δια ημ/ν(α)

Εν Καλάμαις την 30 Μαΐου 1852

επι της υπ'αριθ. 9649 απο 27 Μαΐου εγκυκλίου

ΤΣ

Προς το υπουργείον των Εσωτερικών

Περί δημοσιεύσεως της υπ'αριθ.2377 Συνοδικής Εγκυκλίου.

Την, δια της απαντωμένης εγκυκλίου, σταλείσαν εγκύκλιον της Ιεράς Συνόδου του Βασιλείου, εδημοσιεύσαμεν την πρώϊαν σήμερον ενταύθα δι'αναγνώσεως εις τα δημοσιώτερα μέρη της πόλεως, προηγηθείσης τυμπανοκρουσίας προς συνάθροισιν των κατοίκων αντίτυπα δ'αυτής αποστέλλομεν δι του σημερινού ταχυδρομείου προς τε τους επάρχους και Δημάρχους της περιφέρειας μας, δια να φροντίσωσι και ούτοι, όπως δοθή πληρεστάτη δημοσίευσις αυτής καθ'ολα τα μέρη της περιφέρειας των.

Ειδοποιούμεν οθεν το Υπουργείον περί τούτου, κατά την διαταγήν του, προς γνώσιν του.

Ευπειθέστατος

ο Νομάρχης Μεσσηνίας

Δ.Ροντόπουλος

ΤΣ

Διευθύνεται προς το επι των Εκκλησιαστικών Υπουργείον προς γνώσιν του.

Εν Αθήναις την 6 Ιουνίου 1852

Ο Υπουργός των Εσωτερικών

Α.Σ.Δανόπουλος

Φίλε Κύριε Δούκα!

Απαντών εις την απο 27 Μαΐου επιστολήν σας, σας παρατηρώ, οτι δεν πρέπει να στηρίζεσθε εις τας δι'αναφορών ή δια λόγων απλώς δεικνυόμενας μεταμελείας των κατοίκων, αλλ'εις αυτά τα πράγματα. Δεν εννοώ παντάπασιν, οτι δεν πρέπει να εν(σ)πείρεται εντέχνως η διαίρεσις εις τους Λάκωνας, όπως δια της προς αλλήλους συζητήσεως των κατά του χριστόφορου κατανοήσωσι την πλάνην των, και επανέλθωσιν εις την ευθείαν οδόν, αλλά τούτο δύνασθε να πράττητε, χωρίς αφ'ετέρου να εκλαμβάνετε ως πάντη βεβαίως τας διδομένας υποσχέσεις, και να πιστεύετε τετελεσμένα τα κατά τον χριστόφορον. Διότι κατά την 27ην Μαΐου καθ'ην υμεις γράφετε περί μεταμελείας των κατοίκων, κατά την αυτήν μας διεύθυνεν ο Νομάρχης Μεσσηνίας αναφοράν, δι'ης ειδοποιήθημεν, οτι ο χριστόφορος παρακολουθούμενος απο δυο χιλιάδες άνδρας γυναίκας και παιδια εξ ων πεντακόσιοι ένοπλοι απειπειράθη να εισέλθη εις Μεσσηνίαν δια των Καλαμών, και αποκρουσθείς δεόντως έλαβε την προς το πλευρόν οδόν. Η περίστασις αύτη είναι αξία να στρέψη την ιδιάζουσαν προσοχήν σας επι της δυτικής Λακωνίας, καθ'ην φαίνεται το κακόν αναζωπυρομένον, και να λάβετε ενεργητικώτερα μέτρα εις αποκατάστασιν της δημοσίας τάξεως κλ. Τα περί Β.επιεικειας κλ. προς τους προσερχομένους και δεικνύοντας μεταμέλειαν Λάκωνας, είναι αντικείμενον επερχόμενον μετά την διάλυσιν της χριστοφορικής σκηνής, οτε θέλει γενή σκέψις, και η Κυβέρνησις αναντιρρήτως δεν θέλει προσενεχθή σκληρώς προς κατοίκους, οτινες εν έργω και ουχί προς εξαπάτησιν των αρχών ήθελον δείξη μεταμέλειαν.

Ιδιαζόντως εφελκύνω, ως και επισήμως σας έγγραφα, την προσοχήν σας επι του κλήρου, διότι και πολλήν επιρροήν επι των πνευμάτων των Λακώνων ούτος έχει, και απο αυτούς το πλείστον ενισχύεται βεβαίως ο χριστόφορος. Ουχ ήττον δε ανάγκη είναι να μοι διευθύνεται εκάστοτε επίσημον έκθεσιν περί της καταστάσεως της Λακωνίας και περί των εργασιών σας, δια να φωτίζομαι αποχρώντως και κατανοήσω την θέσιν σας και τα αποτελέσματα των εργασιών σας, διότι ευρίσκομαι ήδη εις παντελώς σχεδόν άγνοϊαν των περί υμων, εν ω, δεν σας λανθάνει, οτι η κυβέρνησις πρέπει να ήναι επι τσαούτου σπουδαίου αντικειμένου ενήμερος καθ'ολα, λαμβάνουσα λεπτομερείς, συχνάς και ακριβείς πληροφορίας.

Εν Αθήναις την 30 Μαΐου 1852

Ο φίλος σας
Α.Σ.Δανόπουλος

Αδελφέ Δούκα!

Σπάρτη 31 Μαΐου 1852 ώρα 4 Μ.Μ.

Εαν ο κακόγηρος έλθη κατά την Ανατολ. Μάνην, τότε είμαι αναγκάιος αυτού δια να συσκεφθώμεν. αλλ' [...] υπάρχει εις την αβεβαιότητα είμαι αναγκάιος εδω δια να ήμαι πλησίον και εις τας Καλάμας. Απο τον [...]θισμό του Μετάλλα και απο την εγκατάλειψιν της οχυράς θέσεως Γιανιτσης υπο του Κουτσογιανοπούλου, με κάμει να υποπτεύσω οτι ούτος ή εκ προθέσεως τα κάμει αυτά, ή οτι τον κατέλαβε μεγάλη δειλία.

Η διαίρεσις και η ενίσχυσις των φίλων της Κυβερνήσεως λακώνων κατά των Χρηστοφορικών είναι αναγκέα και ωφελιμος δια το ποθούμενον αποτέλεσμα, και εκει πάντοτε πρέπει να τείνης.

Τους Γερμανόν και Ζερβομπεγάκον περιμένω, και περί του δευτέρου θέλω πράξει σύμφωνα με τα γραφόμενα

Και χθες νομίζω Σου έγγραφον οτι το Υπουργείον χορηγεί εις τους κατά την Επαρχίαν Γυθείου και Οιτύλου Χωροφύλακες και οροφύλακες εκτός του τακτικού επιμισθίου και μίαν μερίδα ακόμη άρτου οπότε τους έρχεται απο 13 λεπτά την ημέραν.

ο αδελφός

Ιωάννης Γ

Πατέρα

Είδον και των 28 γράμμα σου.

Η διλοχία πρέπει ν'είναι αυτού εως τώρα. τάχα άφησεν διαταγάς ο αρχηγός τι να κάμη; τι να σ'είπω εντεύθεν;

Απορώ με τα κινήματά σας. χάνεστε ακούοντες τους λάκωνας, και αφίνετε τον λαοπλάνον ελεύθερον να πηγένη όπου θέλει.

Τι έκαμεν άχρηστον τον Μαυροδήμον; δεν είτο ικανός απτός να διοικήση το Τάγμα του και ν'υπάγη συσσωματομένος προς αναζίτισιν του λαοπλάνου; διατί προτημιτέος ο Κουτσογιανόπουλος; Διατί επι τέλους ο Μαυροδήμος να μένη εις γύθειον άχρηστος; δεν έφθανον εις γύθειον ο λόχος της Γραμμής με 50-60- του Πετροπουλάκη; Μ'ενα λόχον τι θα κάμη ο Στρατηγός;

Πάύσατε τα λόγια, το σ'είπα και μου είπες. ενέργια. κτιπήσατε τον λαοπλάνον και τους περί αυτόν.

Την 31 Μαΐου 1852

Εν Αθήναις

Σ.Μίλιος

Μήλιος

την 31 Μαΐου ελήφθη την 3 Ιουνίου απαντ.την 4 ιδίου (σημείωση Δούκα;)

160) ΕΣΩ 171

Μεγαλειότητα!

Εκ Μεσσηνίας δεν έχομεν νεώτερόν τι άξιον λόγου. ο Μαίραρχος Κουτσαγιαννόπουλος, ακολουθήσας τον παπουλάκον και τους περί αυτόν, δεν έφθασεν εις κανέν αποτέλεσμα, ανήγγειλε μόνον, οτι του εμποδίσθη η διάβασις απο λάκωνας εις την θέσιν Μεραβινίτσαν του δήμου Αβίας, και εξήτησεν επικουρικήν δύναμιν. Εστάλει εις βοηθειάν του ο Υπολοχαγός Α.Καπετανάκος με 25 οροφυλακας και 15 Χωροφύλακας.

Ο Κος Υποστράτηγος Κολοκοτρώνης, αμα πληροφορηθείς τα τελευταία ταύτα συμβάντα, ανεχώρησεν εκ Γυθείου δια την δυτικήν Μάνην.

31 Μαΐου 1852

Της Υμετέρας Μεγαλειότητος
Πιστός και Ευπειθής θεράπων
ο υπουργός των Εσωτερικών
Α.Σ.Δανόπουλος

Εγώ αποφάσισα να περάσω εις τας Καλάμας με την δύναμιν του Χριστού και της Παναγίας και πάντων των αγίων δια τούτο σας λέγω οσσοι αγαπάτε τον Χριστό να έλθετε μαζί μου, να ακούτε οπου θα κριθώ με τους κριτάς, αν φτέγω εγω όλοι να με ρίχτε σε μίαν φωτιά να με κάψτε να ησυχάση ο Κόσμος, όχι και με φτένε οι Κριταί να τους πήτε να κηρύττω τον λόγον του Θεού ο λόγος του Χριστού δεν δέδεσται. και να έχω απαντησίν σας σήμερον, και αν θα μαζοχθήτε εις ποίον τόπον θα μαζοχθήτε να με ειπήτε, διότι εγω δεν κινάω, διότι με σκοτόνουν μοναχός μου δεν κινάω και οσσοι αγαπάτε τον Χριστόν και την Παναγίαν μικροί και μεγάλοι να ελθήτε, και οσσοι είνε με τον διάβολον ας πάψουν, πάρτε και ψωμί κοντά σας δια τρείς ημέρας δια να πάμε εις την χώραν των Καλαμών.

Χριστόφορος Κήρυκας

Προς τον Κύριον Κωνστ. Ράδον Νομάρχην Αργολίδος και Κορινθίας

Επισυνάπτεται εν πρωτοτύπω και επι επιστροφή η απο 24 τρ.μ. υπ'αρ.3959 αναφορά της Νομαρχίας Αργολίδος και Κορινθίας και το εν αυτή μνημονευόμενον αντίγραφον αναφοράς του Επάρχου Σπετσών, εξ ων θέλετε πληροφορηθή το εις Σπέτσας τολμηθέν οχλαγωγικόν κίνημα.

Αμα λαβόντες την παρούσαν προσκαλείσθε, Κύριε Νομάρχα, να μεταβείτε εις Σπέτσας και συνεννοούμενοι μετά του Επάρχου και των δημοτ. Αρχών να καθο(δη)γήσετε δια καταλλήλων και συνετών λόγων τους κατοίκους εις την τάξιν και την εις τους νόμους υπακοήν, διδόντες εις αυτούς να εννοήσωσι το στασιώδες και εγκληματικόν του οχλαγωγικού κινήματος, εξηγούντες αυτοίς το αμάρτημα εις το οποίον ως μη όφειλε εξώκειλον οι Χριστιανοί ούτοι, περιφρονήσαντες την διακήρυξιν της ανωτάτης εκκλησιαστικής Αρχής, της Ιεράς, λέγομεν, Συνόδου και αποτρέποντες αυτούς απο της επαναλήψεως παρομοίων εγκληματικών σκηνών. Προς ενίσχυσιν δε της εν Σπέτσαις χωροφυλακής επιτρέπομεν, να μισθωθώσι δημοσία δαπάνη οκτώ πολιτοφύλακες επι μισθώ δραχμών εικοσιπέντε κατά μήνα έκαστος. Περί του αποτελέσματος της αποστολής σας ταύτης οφείλετε Κ.Νομάρχα να μας υποβάλετε λεπτομερή έκθεσιν.

αντίγραφον του Εισαγγελέως Ιωαν. Τυπάλδου προς τον Ανακριτήν Καλλισπέρην

Ο παρά της Πλημμελειοδίκαις Εισαγγελεύς.
Προς τον παρά τον αυτοίς ανακριτήν Κ.Καλλισπέρην.

Εκ τινων εις Καλάβριτα κατασχεθεισών επιστολών ανακαλύφθη εσχάτως συνωμοσία τις κατά των καθεστώτων, ως μέλη της οποίας ενοχοποιούνται μεταξύ άλλων ο Κοσμάς Βλαμιώτης, ο ιερομόναχος του μεγάλου σπηλαίου Ιγνάτιος ο Θεοδόσιος Βεργής Μοναχός και ο προτινος καιρού υψώσας αναφανδόν την σημαίαν της ανταρσίας εν λακωνία Χριστόφορος Μοναχός. Ως όργανον μεταχειρισθείσα η συμμορία αύτη την τε εξομολόγησιν την προφορικήν ιδιαιτέραν διαδασκαλίαν και αυτόν τον τύπον υπο το πρόσχημα της θρησκείας, εδυσφήμει την βασιλικήν εξουσίαν τας εκκλησιαστικάς αρχάς και το καθεστώς συνταγματικόν πολίτευμα, παριστώσα αυτό εις τους απλουστέρους ως εφεύρημα των επιβουλευομένων την θρησκευτικήν συνείδησιν των πολιτών και μέσον αντιδράσεως κατά της ορθοδόξου πίστεως και της Εκκλησίας. Επειδή δ'ενδέχεται να υπάρχη σχέσις τις μεταξύ της πράξεως ταύτης, δι'ην ενεργείται τακτική ανάκρισις εις Πάτρας παρά του επ'αυτό τούτο διορισθέντος ανακριτού Κ.Νικολαΐδου και των αποδεδομένων εις τους Γ.Μεταξά και Α.Βούλγαρη περί των ανετέθη υμιν η ενέργεια των τακτικών ανακρίσεων προς συμπλήρωσιν αυτών παρακαλούμεν, όπως λάβητε παρά του εν Πάτραις συναδέλφου υμων τας προσηκούσας πληροφορίας, και εαν τοιαύτη τις σχέσις εξάγεται ως υπάρχουσα μεταξύ των διαφόρων τούτων πράξεων ενεργήσατε τα προς φωτισμόν των ανακρίσεων και συμπλήρωσιν των ειδικών οικογραφιών επι των παραγγελιών ημων, τας οποίας κρατώμεν εις το γραφείον ημων μέχρις απαντήσεώς σας.

Ο Εισαγγελεύς
Ιωαν.Τυπάλδος.

Ο Νομάρχης Μεσσηνίας.

Προς τον Σ.επίσκοπον Ανδρουβίστης Κ.Προκόπιον.

Ο λόγος τον οποίον εξεφωνήσατε χθές εις επήκοον του πλήθους των Καλαμών εμπνέων αισθήματα ακραιφνή προς την Ιεράν ημών θρησκείαν, και ανασκευάζων δι' ισχυρών επιχειρημάτων τα κηρύγματα του λαοπλάνου χριστοφόρου, του με δέρμα προβάτου και καρδίαν λύκου, ως προσφυώς τον εχαρακτήρισατε αποπλανώντος τον λακωνικόν λαόν εις απονενομημένα κινήματα, ο λόγος σας, λέγω, ούτος Σεβασμιώτατε, επροξένησεν εις τους κατοίκους αίσλαν εντύπωσιν και επεφημίσθη παρά πάντων, ου μόνον δια την δύναμιν αυτού κατά της πλάνης αλλά και δια το απεριόριστον σέβας το οποίον δικαίως προσφέρουσιν οι χριστιανοί εις το πρόσωπον της υμετέρας Σεβασμιότητος. Μάρτυς των εντυπώσεων τούτων και εκφράζων τας ευχαριστίας μου προς την υμετέραν σεβασμιότητα, θεωρώ λυσιτελέστατον εις τας παρούσας περιστάσεις, καθ' ας η μέθη του προς τον λαοπλάνον ενθουσιασμού των λακώνων εξακολουθεί, και ούτος κατορθώνει δια της πλάνης να τους παρασύρη εις εγκληματικές πράξεις, να εισχωρήση η υμετέρα Σεβασμιότης εις τους Δήμους Αβίας και Καρδαμύλης, όπου δια της επιρροής του λόγου επι του πνεύματος, είμαι πεπεισμένος οτι θέλει δυνηθή και τους αποπλανημένους να εξαγάγη απο την πλάνην και τους μη λαβόντας μέρος εισέτι, οίτινες αμφιταλατευόνται ίσως, να διατηρήση εις την οδόν του καθήκοντος. Δια του μέσου τούτου προσφέρετε, Σεβασμιώτατε, εις τας παρούσας περιστάσεις προστασίαν αξίαν λόγου εις το ποίμνιον του οποίου είσθε ο πνευματικός πατήρ, και του οποίου την συνείδησιν διαφθείρει ο λαοπλάνος, σώζοντας αυτό απο τας συνεπείας της εγκληματικής διαγωγής, εις ην υποπίπτει παρακολουθούν τον λαοπλάνον, και συνεισφέρετε εις την καταπράυνσιν των πνευμάτων, όπερ ουσιωδέστατα συντείνει εις την αποκατάστασιν της ηυχίας και την διατήρησιν της δημοσίας τάξεως.

Εν Καλάμαις την 1 Ιουνίου 1852

Ο Νομάρχης

Γ.Ροντόπουλος

Δια την αντιγραφήν!

αυθημερόν!

ο Νομάρχης.

Γ.Ροντόπουλος

Εν Καλάμαις τη 1 Ιουνίου 1852

Προς το Υπουργείον των Εσωτερικών
Περί των Χριστοφορείων

Συντελεστικώτατα εἰς τὰς παρούσας των χριστοφορικών περιστάσεις εθεώρησα ἐξ ἀρχῆς τὰ ὄπλα του λόγου, καὶ τὴν ἐπιρροὴν αὐτοῦ ἐπὶ του πνεύματος των κατοίκων. Τούτον [ὡς τὸ κυριώτερον των καθηκόντων μου ἀπέναντι τῆς πλάνης, εθεώρησα τὴν ἐργασίαν του να μορφωθῇ εἰς τὸν τόπον τὸ δημοσίον πνεῦμα καὶ να σχηματισθῇ γνῶμη κοινὴ ἐναντίον του λαοπλάνου. Ἡ νοημοσύνη πανταχοῦ υπεστήριξε τὸ ἔργον μου τούτο, εἰς τὰς Καλάμας δὲ ἰδίως ἅπαντες οἱ ἐγκριτοὶ του τόπου με ἐβοήθησαν, καὶ φρονῶ ὅτι δὲν ἀπέτυχον, διότι τὰ πράγματα [μέχρι τίνος διετρανώθη εἰς Μεσσηνίαν τὸ κατὰ του λαοπλάνου πνεῦμα.

Συντελεστικόν εθεώρησα πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ τὴν εἰς τὰ ὡδε παρουσίαν του Σεβασμιωτάτου Ἐπισκόπου Ἀνδρουβίστης Κου Προκοπίου, ἀνδρὰν ἀπολαύοντος ἀπεριόριστον σέβας οὐ μόνον ἐν τῇ Ἀκωνίᾳ ὅπου ἔχη τὴν πνευματικὴν του δικαιοδοσίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Μεσσηνίαν ἅπασαν. Ὁ Ἅγιος Ἀνδρουβίστης Ἀνὴρ πεπαιδευμένος καὶ σεβάσμιος ἀπολαύει δικαίως του σεβασμοῦ καὶ τῆς υπολήψεως των ἀνθρώπων, εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις πτο χρήσιμος, δια να συντελέσῃ ὑπὲρ τῆς δημοσίας τάξεως. δὲν ἐδίστασα ὅθεν εἰς [ευρισκόμενον να τὸν προσκαλέσω εἰς τὰς Καλάμας. Ἐλθὼν χθὲς ἐνέδοσε μετὰ προθυμίας εἰς τὴν παράκλησίν μου, καὶ ἀπήγγειλεν εἰς τὴν πλατείαν τῆς Πόλεως, πλήθους συναθροισθέντος, λόγον πολλοῦ λόγου ἄξιον, ἐμπνεύσαντα ἀκραιφνὴ αἰσθήματα πρὸς τὴν ἱερὰν ἡμῶν θρησκείαν, καὶ ἀνασκευάζοντα μετὰ λόγων καὶ ἰσχυρῶν ἐπιχειρημάτων, τὰ ἀπονενοημένα κηρύγματα του Χριστοφόρου. Ἡ δύναμις του λόγου κατὰ τῆς πλάνης, ἐπροξένησεν αἰσίας ἐντυπώσεις, καὶ ἀμφιβολία δὲν εἶναι ὅτι αὗται ἐπεκτείνονται καὶ εἰς τὴν γείτονα λακωνίαν, διαδιδομένου ὅτι ὁ Σεβάσμιος οὗτος ἀνὴρ ἀπήγγειλεν Ἀντιχριστοφορικὸν λόγον.

Ἡ χρῆσις των ὀπλων τούτων του λόγου εἰς τὴν Ἀκωνίαν, ὅπου ἀποπλανῶν τὸν λαὸν κακούργος λαοπλάνος, εἶναι καταλληλοτέρα τῆς υλικῆς δυνάμεως, δια να ἐξέλθωσιν οἱ ἄνθρωποι τῆς πλάνης, τουλάχιστον δια να ἐξοντωθῇ ὁ ἀριθμὸς των παρακολουθούντων τὸν Χριστόφορον, δια τούτο δὲν ἐδίστασα να ἀπευθύνω πρὸς τὴν Σεβασμιότητά του τὸ εἰς ἀντίγραφον ἐγκλειόμενον ἐγγράφον. αὐρίον θέλει ἀναχωρήσῃ δια τοὺς Δήμους Ἀβίας καὶ καρδαμύλης. Καὶ δια τὸ σέβας του λαοῦ πρὸς τὸν ἄνδρα, καὶ δια τὴν δύναμιν των λόγων του, εἶμαι πεπεισμένος ὅτι αἱ διδασχαί του θέλουσιν ἀποβῇ τελεσφόροι. Παρακαλῶ δὲ τὸ Υπουργείον να συνεννοηθῇ μετὰ του ἐπὶ των Ἐκκλησιαστικῶν, ὅπως ἐξηγηθῇ πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Ἐπίσκοπον τούτον ἡ ευαρέσκεια τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ἐνισχυθῇ δια να προχωρήσῃ οὐ μόνον εἰς τοὺς δήμους τῆς πνευματικῆς του δικαιοδοσίας, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλους τῆς Ἀκωνίας, ὅπου εἰσεχώρησε τὸ μῖσος.

Ὁ Νοήμονες των διαφόρων Δήμων τῆς Ἀκωνίας, καὶ οἱ ἔχοντες ἐπιρροὴν εἰς τοὺς τόπους ἐκείνους, εἶμαι πεπεισμένος ὅτι δὲν συμμερίζονται ἐνδομύχως των κηρυγμάτων του λαοπλάνου, ἀπο σκέψεις πλαγίας [τινες καὶ ἄλλοι ἀπο πολιτικούς λόγους ἐνδέχεται ν' ἀδιαφορῶσιν ἢ καὶ ν' ἀντιπράττωσι, χωρὶς οἱ τελευταῖοι να τὸ

πράττωσι φανερά και μετά παρησίας, ολοι δε μεταχειρίζονται τας υπερβολάς, απο διαφόρους σκέψεις ορμώμενοι, και οι πάντες προς τούτοις μεγαλοποιούσι τα πράγματα δεικνύοντες οτι τα ηλάττωσαν, δια να προσφέρουσιν εκδουλεύσεις. Η μέθη του προς τον Λαοπλάνον ενθουσιασμού είναι βέβαιον οτι είχε ακόμη εις την ακμήν της. Αλλ'είναι αδύνατον να πιστεύσω, οτι δεν δύνανται να την καταπράυνωσιν οι έχοντες επιρροήν εις τον τόπον, και η εξουσία αυτή της κυβερνήσεως παρουσιαζομένη αξιοπρεπώς δια των οργάνων της. Μια ειρηνική εισβολή του Νομάρχου Λακωνίας εις τα ενδότερα, περιτοιχιζομένου απο τους διαφόρους κομματάρχας, προσλαμβάνοντας απο Δήμου εις Δήμόν και απο χωρίου εις χωρίον τους Δημάρχους, Παρέδρους και Ιερείς, και προχωρούντος μετ'αυτών δια της επιρροής του λόγου επι του πνεύματος, είναι νομίζω η καταλληλότερα εκστρατεία κατά της πλάνης. Τουλάχιστον ήθελον χωρισθή πολλά υπέρ της δημοσίας τάξεως πρόσωπα, ήθελεν εμπνευσθή ο φόβος της αποκηρύξεως των άλλων ως στασιαστών, και του παραδείγματος τούτου αι εντυπώσεις ήθελον προξενήσει μάλιστα εις τους αποπλανημένους συναίσθησιν. Τοιουτοτρόπως καθαριζομένου του τόπου απο χωρίον εις χωρίον εξαλείφεται το μίσημα και αφοπλίζεται ο Λαοπλάνος όστις εν οσω κρύπτεται και αναφαίνεται συγκεντρώνων ευκόλως τον όχλον περί εαυτόν, είναι αδύνατον να κατασχεθή εις τους τραχείς τόπους της Λακωνίας, όπου θέλει εξαντληθή χωρίς αποτελέσματος η υλική δύναμις της Κυβερνήσεως, αν προχωρήση αύτη εις τας επιθέσεις. Αγνώ κατά πόσον ο εν Λακωνία συναδελφός μου επελήφθη της εργασίας ταύτης, επειδή όμως την θεωρώ λυσαιτελεστάτην φέρω το σχεδιόν μου υπ'οψιν του Υπουργείου εις ο απόκειται να διατάξη ο,τι εγκρίνει.

Ευπειθέστατος
Ο Νομάρχης Μεσσηνίας
Γ.Ροντοπουλος

ΤΣ 10205

Διευθύνεται προς το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών μετά του επισυνημμένου, δια να λάβη γνώσιν των αναφερομένων και ευαρεστηθή να εκφράση την ευαρέσκειάν του εις τον περί ου ο λόγος επίσκοπον και μας την επιστρέψη.

Εν Αθήναις την 4 Ιουνίου 1852
Ο Υπουργός των Εσωτερικών.
Α.Σ.Δανόπουλος

1729

Παρακαλείται η Ιερά Σύνοδος του Βασιλείου, ινα λαβούσα γνώσιν των διαλαμβανομένων εις την παρούσαν και εις το εν αυτή επισυνημμένον, εκφράση μεν τον ανήκοντα παρά της Εκκλησίας έπαινον εις τον πρώην Ανδρουβίστη Σ.Επίσκοπον, ως εκτελέσαντα επαξίως το εκκλησιαστικόν χρέος, δια των καταλλήλων διδασχών του, ως συντελέσαντα επιτυχώς εις την κατεύνασιν των ερεθισμένων πνευμάτων, δια την διατήρησιν της δημοσίας τάξεως και ηυχίας, ενθαρρύνη δε συγχρόνως αυτόν, ινα εξακολουθήση μετά προθυμίας

κηρύττων εις τον λαόν τα σωτήρια μέχρι της τελείας αποκαταστάσεως
της ευταξίας εις εκείνα τα μέρη.
Να επιστραφή προς ημας το παρόν με την κοινοποίησιν των
ενεργηθέντων.

Εν Αθήναις τη 16 Ιουνίου 1852

Ο επι των Εκκλησιαστικών Υπουργός (υπ)

ελ 19 Ιουνίου 52/Αρ.Πρ.2524

Περί τινος εν Αιγίνη συμβάσης ταραχής εκ δεισιδαίμονος
διαφημίσεως

(Χριστοφορικά)

Εν Αθήναις τη 2 Ιουνίου 1852

Προς την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου

Διευθύνοντες έγκλειστον την εκ του Υπουργείου της Δικαιοσύνης
διαβεβαιωθείσαν προς ημας υπ'αρ. 6791 αναφοράν του παρά τοις
ενταύθα Πλημμελειοδίκαις Αντεισαγγελέως περί της κάτωθι
υποθέσεως, παρακαλούμεν την Ιεράν Σύνοδον να εκδώση προς πάσας
τας εν τω Βασιλείω Εκκλησιαστικές Αρχάς και ιδίως προς την εν
Αιγίνη, οδηγίας καταλλήλους, όπως μη προσκαλώσιν εις συναθροίσεις
τον λαόν, και ενθαρρύνωσι δια της τοιαύτης διαγωγής των τας
προλήψεις του όχλου εις περιστάσεις μάλιστα καθ'ας πνεύμα
επίβουλον υπο το πρόσχημα της θρησκείας προσπαθεί να διαταράξη
την κοινήν ησυχίαν και ασφάλειαν.

Περί της εκτελέσεως παρακαλούμεν την Ιεράν Σύνοδον να μας
ειδοποιήση, επιστρέφουσα και το έγκλειστον.

ο Υπουργός (υπ) εκλ.

Εσωτερ. Υπουργείον

1544

Εν Αθήναις τη 2 Ιουνίου 1852

Διευθ.

Διευθύνοντες την παρούσαν προς το Υπουργείον της Δικαιοσύνης συμφώνως προς την τελευταίαν παράγραφον της προηγουμένης Επιστημειώσεως του Υπουργείου των Εσωτερικών, προσθέτομεν ότι παραγγείλαμεν ήδη εις τον Αρμόδιον Ιεροκήρυκα να μεταβή ούτος εις Σπέτζας άνευ αναβολής, δια να κηρύξη τον θείον λόγον.

ο Υπουργός (υπ) εκλ

1554

Περί των κατά τας Σπέτζας συμβάντων.
Προς τον Νομάρχην Αργολίδος και Κορινθίας

Προτινος ήδη η Ιερά Σύνοδος παρήγγειλε εις τον Ιεροκήρυκα Κον Νεόφυτον Κωνσταντινίδην, να μεταβή αυτόσε εκ Πατρών, και κηρύξη τον θείον λόγον προς διασκέδασιν της κακής εντυπώσεως την οποίαν ίσως έκαμεν επι του πνεύματος των απλοϊκοτέρων η αντιχριστιανική και αντικοινωνική διδαχή του χριστοφόρου.

Εντεύθεν υπολαμβάνοντες ελλόγως ότι ο προμνησθείς Ιεροκήρυξ Κος Νεόφυτος είναι αφιγμένος προ ημερών εντός του υπο την υμετέραν διεύθυνσιν νομού, Σας προσκαλούμεν ινα, αμα λαβόντες την παρούσαν, του παραγγείλητε εξ ονόματος ημών να μεταβή αμέσως εις Σπέτσας και δια της υγιούς διδασκαλίας του συντελέση εις την ενίσχυσιν των μέτρων της Κυβερνήσεως, εις αντίθρασιν των αντικοινωνικών διδασχών του χριστοφόρου, και εις την αποκατάστασιν και την στερέωσιν της τάξεως και ηουχίας. Περί δε του αποτελέσματος προσκαλείσθε να μας αναφέρετε εν τάχει.

ο Υπουργός
(υπ) εκλ

Εν Αγίω Δημητρίω την 2 Ιουνίου 1852
 ὥρ.3 Μ.Μ.

Κύριοι

Χθες ὁ'επείτηδες Σας ἔγραψα τα διατρέχοντα και σκέψεις τινάς δια το μέλον ἀπέναντι της σημερινῆς καταστάσεως των πραγμάτων εν λακωνείᾳ, περιοδεύων οὔτε καιρός μου μένει οὔτε γραφικὴν ικανὴν βοήθειαν ἔχω πλησίον μου δια να ἐξηγῶ καθαρὰ τας ιδέας μου και δια τούτο βλέπετε αὐτάς συγκεχειμένας.

Εἰς το τέλος της ἐπιστολῆς μου της χθεσινῆς Σας ἐπρόσθεσα την προς ἐμε παρουσίαν των προκρίτων Νεοχωρίου Πύργου και Καστανίας ὡς πληρεξούσιοι ἐγράψως ἐκ μέρους των λοιπών κατοίκων των χωρίων τούτων, καθὼς και ἐκείνων της Καρδαμύλης ἐνοῶ τας προτινούσας του Δήμου, οἱ ἀντήθετοι του Δημάρχου ἐκτός του Ἀντ. Πατριαρχεία. οἱ μὲν πρώτοι ἀνεχώρησαν χθες με την προς ἐμε υποσχασίν των να ζητήσωσι με ἀναφοράν τους το ἔλεος της Α.Μ. πλὴν θέλωσι να υπογραφῇ και παρὰ των λοιπών συνδημοτῶν των και η ἀναφορὰ σχεδιάσθη. και η ἐλίψης χαρτοσήμου μέχρις προ μίας ὥρας ἐμπόδισε δια να ιδώμεν κατὰ πόσον η ραδιουργία θέλει ἀφίσση να πραγματοποιηθῇ ο ὠφέλιμος οὗτος ὁ'αυτοὺς σκοπός, διότι ἐπιστολαὶ ἀνεγνώσθησαν παρα αουστόλων εἰς διάφορα μέρη του Δήμου τούτου με την υπογραφήν <Οἱ ἀδελφοί σας ἀνδρουβίστιανοι> και ὡς λέγωσι ἀπειραὶ τοιαῦται ἐστάλησαν ἐκ Καλαμών λέγοντες οτι ἐν ὁμίᾳ του θεοῦ να ἐπημένωσι ζηγιώται, Κολοκηθιανοὶ λαγιάται κτλ. εἰς οσα ἐκήρυξε ο ἅγιος Πατέρας διότι και αὐτός ο Βασιλεύς παρεδέχθη τας προτάσεις του κτλ. τοιαῦται ἐπιστολαὶ ἐστάλησαν και εἰς τα διάφορα αὐτόθι μέρη. Επεμψα ἐν ἀπόσπασμα ὑπο τον Δὴμ. αστυνόμον εἰς Κουτήφαρη και λαγγάδα ἰσως δεινηθῶσι με θέλῃσιν ἢ με βίαν να λάβωσι μια των προτοτύπων τούτων ἐπιστολῶν. Οἱ δὲ δεῦτεροι ἀνεχώρησαν σήμερον δια καρδαμύλην με τας αὐτάς σχεδόν διαβεβαιώσεις φωνάζοντες κατὰ του Δημάρχου των οτι δῆθεν οὗτος πρώτος ἔρρηξε πέτρα εἰς το τελευταῖον ἀνάθεμα ἐπὶ της διδοχῆς του λαοπλάνου εἰς τον Δῆμον των.

Ἀφου ἀποχθες την ἐσπέραν εὐγάλα τ'ἀποσπάσματα προς ἐρευνα και καταδίωξιν του Κακούργου Μοναχοῦ προς το μέρος ἀράχωβα, Μηλέα βασιλικὴν και τους πρόποδας του Ταϊγέτου, αφου σήμερον ἐπεφόρτησα δια τας ρηθείσας ἐπιστολάς καταπόσον να ἐμποδίσουν και να σπλάβουν ἢ δυνατόν ἀπ'αυτάς, και ἐπεφόρτησα πᾶσι να ἐνεργήσουν την ἀναφοράν και να δοκημάσουν μάλιστα πρόσωπα διακεκριμένα, και εἰς περήτασιν ἀρνήσεως να τα σημειόνουν προς ἐνθῆμησιν δεν μ'εμενε πλέον δουλιά, εἰς πλέτζα και ἀνεχώρησα ὁ'ἐν ^{ταῦτα} 2 Μ.Μ. μεταξύ ὅμως πλέτζας και αγίου Δὴμ. ἔλαβον την κατεπείγουσα ἐπιστολήν ἀπο τον Κ.Κουτσογιαννόπουλον η οποία διαλαμβάνει ἀκριβῶς οὕτως. <κύριε Συνταγματάρχα. Αὔριον ἐκκοινοῦμεν ἐντεύθεν δια τα μέρη δια θαλλάσσης, ἀμα λοιπόν ιδείτε εἰς ὅποιον δῆποτε μέρος το ημβρίκιον η Ἀθηνά, να στείλετε ἀνθρώπους δια να μας κάμωσι κανέν σημεῖο μολονότι σκοπὸν ἔχωμεν να τραβήξωμεν κατευθεῖαν εἰς τον ἅγιον Δημήτηρον ἀν δεν νομήζετε οτι πρέπει ν'ἀποβηθασθῶμεν ἀλαχόθεν δια τα σημεῖα δυνάμεθα να συνεννοηθῶμεν. Καλάμαι 1 Ιουνίου 1852. ὥρ.10 Μ.Μ. Ο ημέτερος Κουτσογιαννόπουλος.> ἀγνώθω δὲ ὡς βλέπετε ἀν το μέτρον τούτο εἶναι ἰδικόν του ἢ κατὰ διαταγήν ἀνωτέρα, διότι ἀν το πρώτον καταπόσον θα εὐρεθῶ σύμφωνος

δεν ηξεύρω. αν το δεύτερον νομίζω οτι έπρεπε να έχω διαταγές
ρητάς και οδηγίας. Εκρίνα δε καλόν να σας στείλω επήτηδες πεζόν,
και άλλον ευγάλετε απο αυτού δ'εντεύθεν δια το συντομότερον με την
παράκλησην να με φανερώσετε αν έχετε περη τούτου ίδησην, ή τι
φρονήτε επι ενός τοιούτου [ανοτέρας διαταγής μέτρον.

Μένο εν βία

φιλος Σας
N.Πιεράκος

Υ.Γ. αν δεν είναι αναχωρησμένη η λέμβος της μαθήλῃς απανησατέ
μου δ'αυτής.

ο αυτός.

(φάκελος) Προς τους Κ.Κ Επαρχον και Υπομείραρχον Οιτύλου κλπ
Εις Αρεόπολιν

Καρδαμήλη την 5 Ιουνίου 1852

Κύριοι!

Χθες Σας έγραψα δια του Δημοτικού Ταχυδρόμου εν ολιγολογία με την παράκλησιν του να πέμψετε το εν τη επιστολή μου εσώκλειστον έγγραφον προς το Αρχηγείον. Δια της παρούσης δε Σας λέγω οτι ο Δημος της Καρδαμήλης ευρίσκεται εις ην ητο κατάστασιν. Προσήλθον όμως πολλοί, και κατά τας βεβαιώσεις τούτων ελπίζεται οτι θέλει υπογραφεί και παρ'αυτών η κατά το εσώκλειστον σχέδιον αναφορά. Ευρέθην βιασμένος να συνοδεύσω σημερον εις Κάμπον τον Στρατόν όπως συντελέσω και προς την ασφάλειαν και προς την καθυσύχασιν των πνευμάτων δια της πειθούς και των λοιπών καταλλήλων μέσων. Δεν θέλω ταχύνει την επάνοδόν μου, διότι ελπίζω οτι εις τ'αυτώς δεν θέλει είσθαι πολλή ανάγκη. χρείας δε τυχούσης θέλω Σας γράψει και εκ Κάμπου τα εικότα. φρονώ όμως ως αναγκαίον να προσπαθήσητε, ώστε και εις τ'αυτώς να γίνωσιν ο,τι εγένοντο εις Λεύκτρον, και ο,τι θα γίνωσιν εις Καρδαμύλην ως και εις Αβίαν, ώστε δια τούτων να δυνηθώμεν να εξημερώσωμεν τον μωρόν λαόν, και τον φέρωμεν εις την ευθείαν οδόν. την παρούσαν Σας παρακαλώ να διαβιβάσητε και προς το Αρχηγείον εις Γύθειον, ή όπου, όπως λάβη γνώσιν των ανωτέρω.
Σας ασπάζομαι, και μένω.

φίλος Σας
Ν.Πιεράκος

Υ.Γ.

Σας προθέτω ευχαρίστως οτι η τελευταία φρουρά του λαοπλάνου ήσαν οι κάτοικοι των χωρίων Καστανέας, Πύργου, και Νεοχωρίου. Αυτοί ούτοι, εκτός του δείγματος όπερ έδειξαν προσενεγκοντες κατά παραγγελίαν μου τα αναγκαία εις τον στρατόν ζωα, είναι και επικουρική φρουρά εμου και των Β.αρχών ήδη. Και τάντα δεν είναι ει μη δείγματα αναμφισβήτητα τω όντι της υποταγής των εις την Β.Κυβέρνησιν.

ο αυτός

Το εσώκλειστον άσχετον με τα εν τη παρούση παρακαλώ να σταλεί ασφαλώς.

Μεγαλειότατε!

Αι σημεριναί ειδήσεις εκ Λακωνίας χρονολογούνται απο την 3 Ιουνίου. Κατ'αυτάς επιβεβαιούνται τα προχθές αναφερθέντα, οτι δηλ Ο Λαοπλάνος ενεδύθη φουστανέλλαν και εκρύβη προς τον Ταύγετον προστίθεται δε οτι εξώρισε και το γένειον. Κατά την γενομένην καταδίωξιν αυτού εις λαγκάδα συνέλαβον ενα ημίονον αυτού. το πνεύμα των λακώνων, ως γράφουν, φωτίζεται απο ημέραν εις ημέραν και η κατά του Χριστοφόρου αντίδρασις εγένετο επαισθητή. Μένει όμως να βεβαιωθούμε ακόμη περί τούτων δια πραγμάτων διότι οι Λάκωνες είναι λίαν πονηροί και είναι ενδεχόμενον να απατώσι την εξουσίαν.

Υποσημειούμαι ευσεβάστως

Της Υμ. Μεγαλειότητος

Πιστότατος και Ευπειθέστατος

Α.Σ. Δανόπουλος

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Εν Αθήναις, την 6 Ιουνίου 1852

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Προς το επι των Εκκλησιαστικών κτλ. Υπουργείον
Επι του υπ'αρ. 2175 εγγράφου κτλ.

Λαβούσα γνώσιν η Σύνοδος των εν Σπέτσαις συμβάντων κατά της κατά του μοναχού Χριστοφόρου εκδοθείσης εγκυκλίου Συνοδικής Επιστολής, απέστειλεν ήδη κατά την αξίωσιν του Υπουργείου προς τον κατά την Επισκοπήν Αργαλίδος Γενικών Επισκοπικών Επίτροπον ως προς ταύτα τα δέοντα. Οθεν γνωστοποιούσα τούτο η Σύνοδος προς το Υπουργείον, επιστρέφει και τα ανήκοντα εις αυτό έγγραφα.

ο Αθηνών Νεόφυτος Πρόεδρος:
+ο Κυκλάδων Δανιήλ
+ο Αιγίνης Σαμουήλ
+ο Καλαβρύτων Βαρθολομαίος

ΤΣ ο Γραμματεὺς Αρχιμανθ: Μ Αποστολίδης

αριθ.72/ελήφθη την 9 Ιουνίου 1852

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ.

Προς τον Νομάρχην Λακωνίας Κύριον Δούκαν Κ. Δούκαν

Επι της υπ' αριθ. 36 αναφοράς Σας απαντώμεν ότι επερείδόμενοι εις την σύνεσιν, ικανότητα και πείραν Σας περί την υπηρεσίαν ουδέποτε εδιστάζομεν, ότι ηθέλετε δώσει καλήν διεύθυνσιν εις τα κατά την Λακωνίαν Χριστοφόρεια, και ότι ηθέλετε καταβάλει πάσαν προσπάθειαν και ζήλον δια να ανταποκριθήτε εις την εμπιστοσύνην της Κυβερνήσεως.

Εν τούτοις ήδη, αφ ου κατά τας υπ' όψιν του Υπουργείου εκθέσεις Σας τα πνεύματα των κατοίκων Λακωνίας κατεπραύνθησαν και η κατά του Χριστοφόρου αντίδρασις προχωρεί, φρονούμεν ότι καλόν ήθελεν είσθαι να περιοδεύσητε εις τας επαρχίας Γυθείου και Οιτύλου, δια να κατανοήσητε εκ του σύνεγγυς τα πνεύματα, εξακριβώσητε τους υποκινήσαντας τον όχλον και αποτείνητε προς τους κατοίκους τας δεούσας παραινέσεις, στηρίζοντες αυτούς εις την τάξιν και συντελούντες εις την ανακάλυψιν και σύλληψιν του λαοπλάνου, ήτις δεν είναι θιόλου ορθόν να βραδύνη επι πλέον, καθότι ταςούτος όγκος δυνάμεως άνευ αποτελέσματος εξασθενεί την ηθικήν βαρύτητα της εξουσίας ενώπιον του πλήθους και γεννά ανησυχίας εις τας επαρχίας μη δυναμένας να εννοήσωσι την απραξίαν των αρχών των επιφορτισμένων την σύλληψιν του περί ου ο λόγος λαοπλάνου.

Εν Αθήναις την 6 Ιουνίου 1852

Ο Υπουργός Α.Σ.Δανόπουλος

Περί του Χριστοφόρου

Σουλτάνης

Μεγαλειότατε!!!

Ηλθον χθες ενταύθα τα δημοτικά συμβούλια και πρόκριτοι της Ανατολικής Λακωνίας, ζητούντες το έλεος της Υ.Μεγαλειότητος δια τα αμαρτήματα εις τα οποία υπέπεσαν απο θρησκευτικήν μέθην κτλ. Παρόντος δε του Νομάρχου και πολλών αξιωματικών του στρατού και ναυτικού τοις εξέθεσα τάδε. οτι η Α.Μ. ο Βασιλεύς απ' αρχής πολλά ευργετήματα παρήξεν εις τους λάκωνας απο Σας διώρισεν υπέρ τους 200 αξιωματικούς κατ'εξαίρεσιν της λοιπής Ελλάδος εσύστησεν ιδιον Λακωνικόν τάγμα, και προ πάντων εις Σας εδωρήσατο το μέγα πλεονέκτημα την ατέλειαν. Προ ολίγου μεγάλης πείνης επιπολαζούσης εις τον τόπον σας ο Βασιλεύς έσπευσε να σας προφθάση δια μετακομιδής σιτηρών, και μυρία άλλα βοηθήματα σας εχορήγησε. αλλά σεις αντί πάντων τούτων αμοιβήν απεδώσατε αχαριστίαν δια των εσχάτως απονενοημένων κινήμάτων σας, υποδεχθέντες και υπερασπισθέντες εναντίον της επιθυμίας της Κυβερνήσεως ενα μωρόν λαοπλάνον, ζητούντα την ανατροπήν των καθεστώτων την καταστροφήν της κοινωνίας μας, εξυβρίζοντα την Κυβέρνησιν και μάλιστα την Σύνοδον, και άλλας τοιαύτας επιπλήξεις και παρατηρήσεις τοις έκαμον. Αλλ'ο Βασιλεύς ην εύσπλαγχνος και μακρόθυμος, και αν δείξετε μεταμέλειαν οχι δια λόγων, αλλά δι' έργων και πραγμάτων, ελπίζω οτι θέλει μαλακωθή η δικαία οργή του καθ' υμων πληροφορούμαι οτι τινες υποπτεύονται οτι σκοπόν έχω να κατεδαφίσω πυργους και να σας φορολογήσω εαν είχαν τοιαύτην εντολήν, τοις είπον, ήθελον εκτελέσει κατ' γράμμα τας διαταγάς της Κυβερνήσεως μη διστάζων ποσώς απο κανένα φόβον, αλλ' ηδη προσρισμός της αποστολής μου είναι η πλήρης υποταγή των λακώνων εις τα καθεστώτα η σύλληψις του λαοπλάνου και η εξαλείψις της μωρίας απο τας κεφαλάς σας ήτις εισέδυσσε απο τας αγυρτείας του κακούργου Χριστοφόρου κλπ.

Επι τούτων δε μου απήντησαν οτι υπόσχονται να δείξουν μεταμέλειαν οχι δια λόγων αλλά δι' έργων και εαν τυχόν ήθελε αναφανή ο λαοπλάνος εις τον τόπον των, ου μόνον να μη τον δέχωνται αλλά και να τον συλλαμβάνουν και παραδίδουν εις την εξουσίαν. προς τούτο δε υπόσχονται να προσφέρουν εθνοφύλακας ακολουθούντας ενα υπο της εξουσίας διωρισμένον επι κεφαλής των, δια να συντρέξουν προς ανεύρεσιν και σύλληψιν του λαοπλάνου υπόσχονται προς τουτοις να συνδράμουν τον επι κεφαλής τεθέντα να κάμνη κατ' οίκον ερεύνας είτε εις οικίας, είτε εις εκκλησίας Μονάς και σπήλαια δια τον αυτόν σκοπόν, ώστε αν τυχον ήθελε απαντήσει αντίστασιν τινα εκ μέρους άλλων, οι λοιποί να επιτιθενται κατ' αυτών υπέρ της εξουσίας. και τοιαύτα.

Καθόσον όμως παρατηρώ, Μεγαλειότατε αν και οι Λάκωνες είναι δόλιοι και πονηροί, δίδω όμως πίστιν εις τους ημίσειους των λόγων των, διότι εν μέρει ήρχισε να ελαττώνηται και ο φανατισμός των. Επομένως απεφάσισα να θέσω επι κεφαλής των υποσχεθέντων εθνοφυλάκων τον υπομοίραρχον λέκαν αφ' ενός και αφ' ετέρου έχων επι κεφαλής εις τους λοιπούς εθνοφύλακας τον πετροπουλάκην και Σταυρογιαννην, οίτινες δεικνύουν ζήλον και προθυμίαν, να ενεργήσουν δια την ανεύρεσιν και σύλληψιν του λαοπλάνου.

Απεφασίσαμεν ο Δούκας παραλαβών τους Δημάρχους και μέρος προκρίτων της Ανατολ. Μάνης να μεταβή εις την Δυτικήν δια να δυνηθη να καθουσχάση τα πνεύματα των, και εαν είναι ανάγκη να

υπάγω και εγώ!

Εγώ δε, αφού αφήσω τους αναγκαίους στρατιώτες φρουράν του Γυθείου και Μαυροβουνίου μετά των λοιπών θα προχωρήσω προς τα ενδότερα της Λακωνίας και θα τοποθετηθώ εις τινα κεντρικήν θέσιν, καλουμένην Αγία Παρασκευή, όπου και οι ίδιοι Λάκωνες την έχουν προσδιορισμένην ως κεντρικήν ενεργούντες εκεί συναθροίσεις, οπόταν πρόκειται να συσχεφθούν περί εκτάκτων περιστάσεων, καθώς και ο αγύρτης ούτος εκεί έκαμνε τα συναγώγια και πονηρά συμβούλια του.

Ενεργήσαντες δια μέσου του υιού του Πετροπουλάκη, έστειλε την διάλυσιν του όρκου ο Μωρός αρχιερέυς Ασίνης, αντίγραφον της οποίας εσωκλείστως λαμβάνω την τιμήν να καθυποβάλλω προς υμας.

Μεγαλειότατε! ενήργησα και ενεργώ μετά της μεγαλειτέρας προθυμίας και δραστηριότητας, δια μέσου κληρικών και λαϊκών, εγκληματιών κλπ. υποσχόμενος εις άλλους αμοιβάς χρηματικές, εις άλλους χάριν των εγκληματικών πράξεων των, ενεργούμεν ενέδρας, κατασκοπεύσεις κτλ. δια να κατορθώσωμεν την σύλληψιν του λασπλάνου. Αλλ'αν τούτο επιτύχωμεν, Μεγαλειότατε! Σας παρακαλώ να μην ανακαλέσητε, διότι εγώ, υπηρετώ μ'όλην την δυνατήν ειλικρίνειαν και ζήλον. αλλ'οι Κύριοι Υπουργοί παραμορφώνουν τας ενεργείας μου, ως μου γράφουν τινες αυτόθεν, και διαδίδουν διαφόρους παρατηρήσεις κατ'εμου εις τας Αθήνας εναντίον των προσπαθειών μου, το οποίον νομίζω οτι δεν είναι δίκαιον.

Γύθειον την 7 Ιουνίου 1852

Είμι με το προσήκον βαθύτατον σέβας της Υ.Μεγαλειότητος
Ευπειθέστατος

Ιωάννης Δρακουλάκος; (πάρεδρος Γυθείου;)

Ταύτην την στιγμήν με ειδοποιεί ο Κορφιωτάκης οτι εσύλαβε δυο οπαδούς του λασπλάνου καλογήρου

174) ΕΣΩ 170

Ημιεπίσημος επιστολή Νομάρχου Λακωνίας Κυρίου Δούκα εκ Γυθείου την 7 Ιουνίου

Διευθύνει αντίγραφον εγγράφου του Επισκόπου Αθίνης προτρέποντος τους κατοίκους να μη δίδωσι την ελαχίστην προσοχήν εις τα κηρύγματα του Χριστοφόρου και αφορίζοντας τους αποπλανημένους. Εξεδόθη την 23 Μαΐου.

Ημιεπίσημος επιστολή του αυτού εκ Γυθείου την 7ην Ιουνίου

Οτι ενέκρινεν μετά του αρχηγού της δημοσίας δυνάμεως να υποσχεσώσι χάριν της ποινής και αμοιβής εκ δραχ. εξ χιλιάδων προς δυο εν τῷ δήμῳ Λεύκτρου διαμένοντας φυγοδίκους, αν κατορθώσωσι να συντελέσωσιν αποτελεσματικῶς εις την σύλληψιν τῷ Χριστοφόρου. Οτι ο Χριστόφορος υποκρύπτεται εις τι παρακείμενον δάσος των ηγασδίων ἢ εις ἄλλα ορεινά και δύσβατα μέρη του δήμου της επαρχίας Οιτύλου.

Ημιεπίσημος επιστολή του αυτού εκ Γυθείου την 8ην Ιουνίου.

Διευθύνει ημιεπίσημον προς αὐτόν και τον αρχηγόν της δημοσίας δυνάμεως επιστολήν του Επάρχου και Υπομοιράρχου Οιτύλου. Οὔτοι εκθέτουσιν, οτι οι ανωτέρω ειρημένοι φυγοδικοί παρακολουθεύσι τον Πιεράκον. Οτι υπο του υπομοιράρχου προετράπη και υπεσχέθη ο εκ του δήμου Λεύκτρου ιερεύς Βασίλαρος επι τη αμοιβῇ δραχ. εξ χιλιάδων και επι αμνηστεύσει του να επαναφέρῃ τον Χριστόφορον, (τον οποίον παρηκολούθησε και εφιλοξένησεν ἄλλος) εκ του κατά τον δήμον Κολοκυθείου Μονιδρίου Ζέλινι εις Λαγκάδα του δήμου Λεύκτρου, δια να συλληφῇ προειδοποιουμένου του υπομοιράρχου. Διετάχθη δε υπο του αρχηγού να καταληφθώσιν αι οχυραί θέσεις. Δεν εθεωρήθη δε καλόν να γενῇ στρατιωτική τις κίνησις κατά τον δήμον Κολοκυθείου δια να μη φυγαδευθῇ ο Χριστόφορος εκτός του Κράτους.

Νομάρχου Λακωνίας Κ.Δούκα αναφορά εκ Γυθείου την 7 Ιουνίου υπ' αριθ. 59

Οτι ο Βουλευτής Α.Κορφιωτάκης έστειλεν αποσπασμα και συνέλαβεν κρυπτόμενον εντός οικίας τινος εις Καμήνια τον εν τη Μονῇ Γόλας Μονάζοντα Ησαΐαν Ριζάκην, οπαδόν του Χριστοφόρου. [εις την κατά το χωρίον Ζελήναι Μονήν Άγιος Γεώργιος συνελήφθη μοναχός τις Διονύσιος οπαδός παρακολουθήσας μέχρι τινος τον Χριστόφορον. οτι τούτον ο Βουλευτής Κορφιωτάκης θέλει μεταχειρισθῇ ως οδηγόν πρὸς ανεύρεσιν του Χριστοφόρου.

Νομάρχου Λακωνίας Κ.Δούκα εκ Γυθείου την 7. Ιουνίου υπ' αριθ. 57

οτι παρουσιάσθησαν ενώπιον αυτού και του αρχηγού οι προκριτότεροι εκ των τεσσάρων δήμων της επαρχίας Γυθείου μετά των δημοτικών αρχών δεικνύοντες μεταμέλειαν και επικαλούμενοι το Β.Ελεος. οτι τοις παρετήρησεν, οτι απαιτούν πράγματα κι ουκί λόγους. υπεσχέθησαν να διορίσωσιν ανά πέντε ἢ δέκα συνδημότας των δια να ενεργήσωσι μετά του υπομοιράρχου ἢ ἄλλου αξιωματικού κατ' οίκους ερεύνας ἢ και εις τα ὑπόπτα μέρη πρὸς ανεύρεσιν του

λαοπλάνου. ότι και τα δημοτικά συμβούλια θέλουσιν υποβάλει πράξεις περί Β.ελέους. Οι κάτοικοι του δήμου Λαγείας είναι αφοιωμένοι πάντοτε και δια τούτο δεν κάμει λόγον.

Νομάρχου Αρκαδίας αναφορά υπ' αριθ.4422 απο 9η Ιουνίου.

οτι εξ ιδιαιτέρας επιστολής επληροφορήθη, οτι εις χωρίον Ακωβα, ιδιαιτέραν του δημάρχου Φαλαισίας κηρύττων παρόντος και του εφημερίου του αυτού χωρίου Γεωργίου, όστις δι' αφορισμών παρήγγειλεν επ' εκκλησίας τους κατοίκους να μην ακούωσι τυφλοίς όμμασι τον δήμαρχον. οτι δια του χωρίου Τουρκολέκα διευθύνθη εις τους λάκκους της Μεσσηνίας/ δήμου Οικαλίας. οτι εξέδωκεν ο Νοάρχης έγγραφα προς τον έπαρχον Γόρτυνος και δήμαρχον Φαλαισίας δια να τον ειδοποιήσωσι λαμβάνοντες μέτρα να περιστείλωσι πάν ατόπημά του έγραψε δε και προς τον Μοίραρχον Αρκαδίας και Νομάρχην Μεσσηνίας.

175) ΕΣΩ 171

1018

Μαλερίου δημότες
Περὶ των Παπουλακικῶν
8/6/52

Αρχεία 17/6/52

1086

Πετρόπουλος Α.
ὅτι συκοφαντεῖται ὡς συνεργήσας
υπὲρ του Παπουλάκου
24/6/52 Σινάνα

Αριθ. φακέλλου 925
Υπουργ. Εσωτερ.
12/7/52

1128

Σταυρούλης Ι. κατά του Δημάρχου
φαλαισίας ὡς συνωμότου εἰς τα
Παπουλακικά
5/6/52 Λεοντάρι

Υπουργ. Δικαιοσύνης
ἐνεργήση τα περαιτέρω,
γνωστοποιῶ συγχρόνως
τα θέοντα πρὸς το
Υπουργ. των Εσωτερ. και
Στρατιωτικῶν.
11/7/52

Βασιλεῦ!

Ο διευθυντής του Βασιλ. βρικίου η Αθηνά με αναγγέλει ἰδία, ὅτι παρὰ του συνταγματάρχου Πιερράκου ἔμαθεν τα ἐξῆς.

Οι λάκωνες μετεμελήθησαν δια την διαγωγὴν των, τα κηρύγματα του Παπουλάκου ἀποδεχθέντες. Επανελθόντες δὲ ἤδη εἰς εαυτοὺς ἐπείγονται νὰ προστρέξωσι, δι' ἀναφορῶν των, πρὸς την Υ.Μ. το ἔλεος Της ἐξαιτησόμενοι, δια την ἀπονενοσημένην αὐτὴν διαγωγὴν Σπεύδω δὲ νὰ υποβάλλω την εἰδῆσιν ταύτην πρὸς την Υ.Μ. ἀμὰ δὲ παρακαλὼν αὐτὴν νὰ με ἐπιτρέψῃ νὰ υποσημειωθῶ

Της Υ.Μεγαλειότητος

Ευπειθέστατος καὶ πιστότατος θεράπων

Α.Κριεζής

Εν Μαλευρίω τη 8 Ιουνίου 1852

Αρχεία

Μαλευρίου δημότες του Γυθείου

Περί της αφοσιώσεως του όχλου προς τον Παπουλάκην ένεκα μωρίας μάλλον

1018

Μεγαλειότατε!

Το παρελθόν θέρος ανεφάνη κατά την Πελοπόννησον διακηρύσσων, Ιεροκήρυξ τις υπο την επωνυμίαν μεν Παπουλάκης ή άγιος Πατέρας, υπο το όνομα δε Χριστόφορος Μοναχός.

Διερχόμενος τας μεσογγείους επαρχίας, εδεξιούτο με τιμάς αγίου, και πανταχόθεν ανεχώρει διαθρυλούμενος ως θαυματουργός. Η φήμη του αύτη μεγαλυνομένη και διαφοροτρόπως μεταμορφουμένη υπο του προληπτικού όχλου, ήρκτησε να πλάσῃ τας πλέον μυθώδεις ιστορίας. αύται εδυνήθησαν να κλονίσωσι των πλείστων κοινωνικών τάξεων τας πεποιθήσεις και έφερον το αποτέλεσμα του να [...] πρότερον, πόλεις, κωμόπολεις ή χωρίον, ν' αξιωθεί της επισκέψεως και της διδαχής αυτού.

Υπο τοιαύτην φήμην και τρόπον επεσκέφθη ο άνθρωπος ούτος τον 7βριον του Τρ.Ε. την Λακωνίαν, και κατ' αρχάς μεν το Γύθειον, όπου ακροάσθη υπο απειραρίθμου λαού επι τη παρουσία των αρχών ενισχυσυσών αυτόν όπως και εις τας οποίας προδιήλθεν επαρχίας, και όπου ηξιώθη το μάλινον ευτελέεσ επανοφόριόν του σχιζόμενον υπο του όχλου, να διανεμηθή υπ' αυτών προς θαυματουργόν χρήσιν κατά την προσχηματισμένην πεποιθήσιν. είτα δε διήλθε την υπόλοιπον λακωνίαν απολαύσας τας αυτάς τιμάς, εξ ενός μεν διότι, καθά εφημήσθη προς τοις άλλοις εις τας άλλας επαρχίας η εμφάνισις του κατόρθωσεν την κατάπαυσιν της ζωοκλοπής, εξ άλλου δε διότι, εις την Λακωνίαν κατορθώθη η κατάσβεσις των πολυχρονίων παθών και η άνευ εκδικήσεως διαλλαγή των εκ φονικών αιτιών αδιαλλάκτων.

Διήλθε τάχιστα την λακωνικήν χώραν, μετέβη εις την Μεσσηνιακήν και εκείθεν εις τας δυτικές επαρχίας της Πελοποννήσου ως επληροφορήθημεν, με τας αυτάς και ετι μείζονας δεξιώσεις.

Ικανοί μήνες παρήλθον έκτοτε, οτε εν μια των ημερών ωδε και πάλιν αναφαίνεται δια της Επιδ. Λιμηράς εις την κοινωνίαν μας, ήτοι εις τον Δήμον Κολοκυνθίου, αναλαμβάνων τας ιεροκηρύξεις του.

ο όχλος τυφλώττων απο τας περί αυτού προσχηματισμένας πεποιθήσεις, ασπάζεται αυτόν και με την αυτήν θρησκευτικήν μανίαν, τον ακολουθεί συμπεριφερόμενος μετ' αυτού εις τας κατά την επαρχίαν μας και τους δήμους της επαρχίας αιτύλου διδαχάς του.

Μακράν του να εννοήσω τας κατά των φίλων δυνάμειν, της Ιεράς Συνόδου, της Παιδείας και άλλας Προσωπικάς ύβρεις και φλυαρίας του χριστοφόρου αυτού, μακράν του να εξηγήσω την αληθή σημασίαν των λόγων του και τους τυχόν αποκρυπτομένους σκοπούς του εις τας θρησκευτικάς αναμίξεις, και πεισθώ εις τας παρατηρήσεις των νοσημονεστέρων της επαρχίας μας, αποκαλούντων αυτόν αγύρτην και λαοπλάνον, εξηκολούθη ο λαός ιδίως γυναίκαί και παίδες να τον ακροάζωνται υπο την αυτήν θρησκευτικήν έμπνευσιν, αχρισού τέλος ο αγύρτης αυτός κατόρθωσε να εθήση τον λαόν εις την αφροσύνην του να εγχειρίσῃ αναφοράν κατ' απαγγελίαν του γραφείσαν περί θρησκευτικών δήθεν αξιώσεων, και εις τον δήμον μας ν' αποτρέψη τον κ.Κουτσογιαννόπουλον να ενεργήσῃ την Σύλληψίν του.

οτι αληθώς όλα ταύτα έλαβον χώραν του λαού της επαρχίας μεθυσκομένου θρησκευτικώς, αυτά τα πράγματα τα μαρτυρούσι, διότι ο όχλος ουδέν υπ' ουδενός αρχηγείτο, διότι δεν εγνώριζε τι ζητεί ή τι κάμνη, διότι τους νοήμονας και διακεκριμένους επαρχιώτας τους αποπειραθέντας προσωπικώς ν'άρωσι εκ του μέσου αυτού τον αγύρτην αυτόν όροις ανεξαιρέτως κακομεταχειρίσθη, διότι ουδείς συνέλαβεν ή εξέφρασε πολιτικόν τινα σκοπόν και διότι μετά ταύτα συναισθάνθη μέγα μέρος την αγυρτείαν αυτού, όστις αν δεν έσπεύσε ν'αναχωρήσῃ [το αδύνατον της περαιτέρω διαμονής του, δια την δυτικήν Λακωνίαν, υποδεχθείς απο κατοίκους αυτούς εκ της αυτής τυφλώσεως φρονούμεν απο την οποίαν και ο ~~β~~ιδικός μας όχλος έπαθε βεβαίως ηθέλομεν τον συλάβῃ ημεις αυτόν και τον παραδόσωμεν εις τας χείρας της δικαιοσύνης.

Οτι επομένως τα κινήματα ταύτα ουδένα σκοπόν κατά των καθεστώτων είχαν, αυτά τα προεκτεθέντα περιστατικά το βεβαιούσι.

Ημεις δε Μεγαλειότατε εκθέσαντες τα γεγονότα ταύτα ειλικρινά και απαθώς προς τε τον Κ.Κ.Κολοκοτρώνην και Δούκαν εκτάκτους απεσταλμένους, διαβεβαιούμεν την Υ.Μ. οτι Σύμπας ο Δήμος μας είναι και θέλει είσθαι αφοσιωμενος εις τον Υμ. θρόνον Σας, πρόθυμος να χύσῃ και την τελευταίαν ρανίδα του αίματός του υπέρ της Παγιώσεως του θρόνου της διατηρήσεως της τάξεως και ησυχίας, και ανυπομονούμε αυτά τα πράγματα ν' αποδείξωμεν τα εγκάρδια ταύτα αισθήματα, ωπασχόμενοι να τρέξῃ πάραυτα προς την σύλληψιν του αγύρτου αυτού, εμφανιζομένου τυχόν και πάλιν και εις τον Δήμον μας, και την εις τας χείρας της εξουσίας παραδοσίν του, και την καταδιώξιν του εις όποιονδήποτε μέρος ήθελεν η Σ.Κυβέρνησις ευαρεστηθή να μας διατάξῃ.

Πεπείσμεθα Μεγαλειότατε οτι τα Συμβεβηκότα ταύτα ως απόρροια αμαθείας ώσπερ μέτρον θρησκευτικού ζήλου, θέλει ευδοκήσῃ η Υ.Υ.Μ. να θεωρήσῃ και υπο την αληθή και πραγματικήν τούτην έποψιν εξετάζουσα τούτης πεισθή περί της αφοσιώσεώς του επαναλάβῃ την αυτήν Υ.Β. εύνοιαν εις λαόν πιστόν και αποπλανηθέντα εκ προλήψεων και θησιδαιμονιών.

Παρακαλείται ο Κ.Στρατηγός Κολοκοτρώνης να διαβιβάσῃ την παρούσαν μας εις την Α.Μ.

παβλος χαδιάρκος
γ καρπουτζακος
γεώργιος κορονάκος
Αγαχάλιος κορονάκος
γιωργιος γενεακος
Οημήτριος ξαργουλακος
Γιωρ στρινακος
Γεωργος κανιλακος
ατρηνακος
Γεωργιος Ιω φουριόης
Ιω ματογανάκος
Ιω αντονακος
η Καραμουζάκος
α χαδαράκος
β Χαδάρης
π κοταρακος
ιω. αλεβρομιτης
β δημιακονακος
υ Παυλακος

μ χαδιάρης
σ μανατής
π διμάκος
παναγιότης ταυρακος
διμητριος στρατος
διμιτιος αλεβροματις
βασηλης καλογερακος
Γεώργιος Ν. Καράμπελας

Της Υ.Υ.Μ.

Ε και πιστοί υπήκοοι Δημόται πρόκριτοι του Δήμου Μαλευρίου της
επαρχίας Γυθείου

Δ. χαντζακος
β. μανδηραπουλικος
Δη δημητρακηρακος
Δ ατοννακος
θεοδορος μανολακος
παναγιότης σταθάκος
Γεώργιος Παππαδάκος
Γεώργιος Η. καρατζουλάκος
ιωαννης [...]δακος
Σαρ. Πετρίδης
Ξ κοταρακος
Ευστρατιος Τζικακος
Β τατρανός
Η. Στανθακος
μιχαλης ασφαλαγγακος

Θ σταρχουλακος
Γ. Πουλημενακος
γιουργακος στιββουλακος
Κυριακος κυριακουλακος
Ιωάννης Κυριακάκος
Γεώργιος Ξανθάκος
Βασίλης Γ. Ζερβουλάκος
αγμενουδακος
Γ: χαδιαρακος
ηλίας ψακαλακος
Β τζαμανακος
Γ Δουκακος
υ τουτονακος
Η μονης γιοργηος

Επικυρούται η γνησιότης του ανθ[] και απέναντι υπογραφών της
παρούσης προς την Α.Μ. τον Σεβαστόν βασιλέα μας αναφοράς των
προκρίτων του ημετέρου δήμου.

Εν Κάντζα την 10 Ιουνίου 1852
ο Δήμαρχος Μαλευρίου

ΤΣ ΓΕΟΡΓΙΟΣ ΜΕΝΟΥΔΑΚΟΣ

Φίλε Κύριε Δανόπουλε

9 Ιουνίου 1852

Εν Σπάρτη

Περὶ Χριστοφόρου. Παρατῆρῶ με λύπην μου βαθυτάτην, ὅτι αἱ διδόμεναι εἰς τὰς Βασιλ. Ἀρχὰς πληροφορίες δὲν εἶναι εἰλικρινεῖς διότι δὲν συμφωνοῦν ποσῶς με τὰ πράγματα Π.Χ. ἔγραψαν εἰς τὰς ἀρχὰς, ὅτι ὁ λαοπλάνος Χριστόφορος καταδιωκόμενος καὶ καταληφθεὶς ἀπὸ φόβον διέλυσε τοὺς περὶ αὐτὸν εἰς τὸ χωρίον Ἰζίνα τοῦ Λεύκτρου καὶ ἐκρύβη μεταμφιεσθεὶς ὡς κατέφυγεν εἰς τὰ ὄρη τοῦ Ταυγέτου καὶ ἐκεῖθεν ἰσῶς ἐκτὸς τῆς λακωνίας ἀλλὰ τὸ ἀληθές εἶναι, ὅτι ὁ Χριστόφορος χωρὶς φόβον διέλυσεν τοὺς περὶ αὐτὸν δια νὰ θερσίουν καὶ συγκομίσουν τοὺς καρπούς των, καὶ νὰ τοὺς συγκαλέσῃ ἀκολουθῶς. Ὁ Χριστόφορος δὲν ἐμακρύνθη, ἀλλὰ κρύπτεται ἐντὸς τῆς λακωνικῆς χώρας, ἔχει συνεννοήσεις διὰ κληρικῶν καὶ ἄλλων, καὶ εἶναι ἐν γνώσει ὅλων. Οἱ Λάκωνες, γράφουν, ψυχάζουν, καταγινόμενοι εἰς τὰς βιωτικὰς τῶν ἐργασίας, ὅλοι ἐγκατέλειπον τὸν Χριστόφορον, καὶ ἐντοῦτοις καὶ εἰς τὴν Δίβην καὶ εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Μάνην δὲν δέχονται τὰ στρατεύματα τῆς Κυβερνήσεως νὰ εἰσέλθουν, νὰ διαμείνουν ν' ἀνευρευνήσουν διὰ τὸν λαοπλάνον. Παρουσιαζοῦνται εἰς τὸν Ἀρχηγὸν καὶ τὸν Κον. Νομάρχην Δημοτικοὶ Ὑπάλληλοι καὶ πρόκριτοι τῆς Ἀνατολικῆς Μάνης καὶ προσφέρουν Ὑποταγὴν διαβεβαιοῦν, ὅτι δὲν δέχονται τὸν Παπουλάκον, καὶ επικαλοῦνται τὸ ἔλεος τῆς Α.Μ. ἀν' ἐκ παραφορὰς ὁρμηκευτικῆς ἐσφαλὸν κατὰ τι, καὶ ἐν τούτοις παρατηροῦν, ὅτι ὁ λαὸς εἶναι ὑποπτος καὶ τὰ στρατεύματα νὰ μὴν εἰσέλθουν, ἀλλὰ ἀν' θέλουν ὁ Νομάρχης καὶ ὁ Ἀρχηγὸς νὰ περιοδεύσουν, εἶναι ἐτοιμοὶ αὐτοὶ οἱ ἐντόπιοι, νὰ τοὺς συνοδεύσουν, καὶ οὐχὶ νὰ ἔχουν στρατιώτας. ἐν ἄλλαις λέξεσι τὰ πάντα με τοὺς λόγους εἶναι τελειωμένα καὶ ἡσυχὰ ἀλλὰ διὰ τῶν πραγμάτων, οὐδὲν φαίνεται ὅτι ἔλαβε πέρας. Ἐκ τούτων ὅλων ὁρμώμενος συμπεραίνω, ὅτι ὁ λαοπλάνος, ἔχει σκοπὸν ἔχει ἐταιρίαν, δὲν ἔχει ἀλλοῦ ἀστυλόν. Ἀρα ὁ λαοπλάνος θὰ τὴν τάρῃ τὴν Μάνην, ἢ δὲν θέλῃ τὴν ἐγκαταλείψῃ μέχρις οὗ συλληφθῇ ἢ φονευθῇ. Ὁ λαὸς τῆς λακωνίας. Ὁ λαὸς τῆς λακωνίας ἔχει πεποιοθῆναι, ὅτι εἶναι ἅγιος καὶ ἐγέμισεν ἡ κεφαλὴ του, ὅτι ἡ ὁρμηκεία κινδυνεύει, ἡ ὁρμηκεία ἀνευ τοῦ Χριστοφόρου ἀπώλутαι ὁ λαὸς τῆς λακωνίας ἐνοχοποιήθη ἀπέναντι τῆς ἐξουσίας καὶ ἀν' δὲν ἐπέλθῃ τὸ ἔλεος τῆς Α.Μ. θὰ πάθῃ. προσμένει ὥρα νὰ λάβῃ τὴν ἀμνηστειὰν μετὰ τὰς τελευταίας διαβεβαιώσεις, ἀλλ' ἀν' ἀντὶ τῆς ἀμνηστειᾶς, προχωρήσουν τὰ στρατεύματα, ἀντὶ ἀμνηστειᾶς ἀρχίσῃ ἀνάκρισις καὶ σύλληψις δὲν θὰ ζητήσῃ ἀρα τὸν Χριστόφορον ὅπου καὶ ἀν' εἶναι; δὲν θὰ τὸν θέσῃ ἐπὶ κεφαλῇς του καὶ νὰ μάχηται με ἀπελπισίαν; πρῶτον διότι εἶναι περὶ ὁρμηκείας, καὶ δεύτερον, διότι ὡς φρονεῖ ἐκ τοῦ φόβου τῆς Δικαστικῆς καταδιώξεως, καὶ ἡ εἰρήνη δι' αὐτὸν θέλει εἶσθαι καταστροφή; τούτου δοθέντος φρονεῖτε, ὅτι εἶναι εὐκόλον νὰ καταβληθῶν, καὶ ἀν' διαρκεῖ αὐτόθι ὁ πόλεμος, ἡ δὲ ἐταιρία δὲν περιορίζεται εἰς δύο ἢ τρία γεροντοκαλογηρίδια, ἀλλὰ πολλὰ γε καὶ ὅσα, ὡς υποπτεύονται οἱ φρονημοὶ τι θέλει πράξῃ; ἢ τι τοῖς δίδεται καιρὸς νὰ πράξῃ; ὅλα ταῦτα ἀνήκουσιν εἰς Ὑμᾶς ὡς διευθύνοντα τὰ πράγματα νὰ τὰ ἐξετάσῃτε νὰ τὰ σκεφθῇτε καὶ νὰ λάβῃτε τὰ κατάλληλα καὶ σωτήρια μέτρα. τὸ κατ' ἐμὲ εὐχομαι νὰ ψευσθῶσιν οἱ διαλογισμοὶ μου οὗτοι καὶ νὰ εὐγούν λανθασμένοι εἰς τὰς κρίσεις καὶ σκέψεις μου αὐτάς.

ως φίλος σας όμως ατομικώς, ως πιστός και αφοσιωμένος εις τα
καθεστώτα, και ως αγαπών την τάξιν και ησυχίαν παρά πάντα άλλον,
ενόμισα χρέος μου να σας γράψω όλα ταύτα προς γνώσιν και οδηγίαν
σας

Ο φίλος σας

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Εν Αθήναις, την 9 Ιουνίου 1852

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Προς το επι των Εκκλησιαστικών κτλ. Υπουργείον
Επι της υπ'αρ. 2087 Διευθύνσεως κτλ.

Λαβούσα γνώσιν η Σύνοδος των εν τοις απο 30 του παρελθόντος μηνός προς αυτήν διευθυνθεισων εγγράφων του Νομάρχου Αρκαδίας κτλ. διαλαμβανομένων, αναφέρει προς το Υπουργείον εις απάντησιν ότι επειδή εξέδοτο ήδη η Σύνοδος προς τον λαόν και τον κλήρον κατάλληλον αυτής εγκύκλιον επιστολήν, ην γινώσκει και το ίδιον υπουργείον περί των Χριστοφορείων, και κατά πάσαν ευκαιρίαν δεν διαλείπει απευθύνουσα τας περί τούτων προσηκούσας διαταγάς προς τας κατά την Επικράτειαν Εκκλησιαστικάς Αρχάς, ινα επαγρυπνούσαι αύται, ενεργώσι το καθ'αυτάς εις την κατάπαυσιν των ερεθισμών, την καθυσύχασιν των πνευμάτων του λαού και την αποκατάστασιν της ευταξίας, περιττό και νομίζει ήδη προς το παρόν να εκδώση και άλλην δευτέραν.

Επιστρέφονται και τα έγγραφα.

+Αθηνών Νεόφυτος Πρόεδρος:
+ο Κυκλάδων Δανιήλ:
+ο Αιγίνης Σαμουήλ:
+ο Καλαβρύτων Βαρθαλομαίος:

ΤΣ ο Γραμματεύς Αρχιμανθ: Μ Αποστολίδης

Βασιλειον της Ελλάδος

1754/ελ την Ιουνίου 52
Εν Κορίνθω την 11 Ιουνίου 1852

ο Δημοτικός αστυνόμος Κορίνθου
Προς τον Γ.Επισκοπικόν Επίτροπον Κορινθίας

11638 13904 16243

Ο περί ου γίνεται λόγος εις το υπ'αριθ.1754 εγγραφον Σας
Ιερομόναχος Αθανάσιος δεν έλαβε παρ'ημων διαβατήριον καθά
εξάγεται απο το Βιβλιον των Διαβατηρίων

ΤΣ ο αστυνόμος (υπ)

αριθ.πρ.82

ελήφθη την 11 Ιουνίου εξ αρεουπόλεως

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ.

Προς τον Νομόρχην Λακωνίας Κύριον Δούκαν

Ελάβομεν, κύριε Νομόρχα, τας υπ' αριθ.57 και 63 απο 7 και 8 τρ.μ αναφοράς σας, και ευχαρίστως επληροφορήθημεν, ότι αι Λάκωνες κατανοήσαντες την εκ των κηρυγμάτων του Χριστοφόρου πλάνην των, προσέρχονται εις υμας τε και τον αρχηγόν της κατά τους Νομούς Λακωνίας και Μεσσηνίας δημοσίας δυνάμεως επικαλούμενοι το Β Ελεος, και προτείνοντες αφοσίωσιν εις τα καθεστώτα.

Πειθόμεθα, Κύριε Νομόρχα, ότι η μεταμέλειά των είναι πραγματική, αλλ' απαιτείται να καταδείξωσι τήν ταύτην και δι' έργων συντρέχοντες ειλικρινώς την δημοσίαν δύναμιν εις ανεύρεσιν του υποκριπτομένου Χριστοφόρου, ως πολλά ορθώς υμεις τε και ο αρχηγός της δημοσίας δυνάμεως παρατηρήσητε κατά την αναφοράν σας εις τους προσελθόντας υμιν προκρίτους των δήμων της Επαρχίας Γυθείου μετά των δημοτικών αρχών.

Εν Αθήναις την 11 Ιουνίου 1852

Ο Υπουργός

Α.Σ.Δανόπουλος

Περί της διαγωγής των δημοτικών Αρχών και προκρίτων της Επαρχίας Γυθείου.

182) Αριθ.Πρωτ.1754/Διεκ.160 15709 13204 MON 307
Ελ.14 Ιουνίου 52/Αρ.Πρ.2473 11638 16243 2583

Εν Κορίνθω την 11 Ιουνίου 1852
Ο Γενικός Επισκοπικός Επιτροπος Κορινθίας

ελ.19 Ιουνίου 52

Προς την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου της Ελλάδος
επι της υπ'αριθ.2458

Ζητούμενος δια της απο 9 ενεατώτος μηνός και υπ'αριθ.2438 διαταγής της Ιεράς Συνόδου, να δώσω λόγον, διατί δεν εμπόδισα ιερομόναχον τινα Αθανάσιον, εντεύθεν διαβάντα, εκ του χωρίου Χάσια του δήμου Φελλόης των Καλαβρύτων, αλλ'έδωκα εις αυτόν διαβατήριον δι'Αθήνας, αναφέρω εις την Ιεράν Σύνοδον, οτι ουδόλως δεν ενθυμούμαι τοιούτον Ιερομόναχον, εντεύθεν διελθόντα.

Επειδή το βιβλίον των διαβατηρίων της Επισκοπής μετά τριών φακέλλων του Αρχείου, μετά ικανών ιδίων μου βιβλίων, και πολλών άλλων επίπλων μου εκάησαν εντός του κατακέντος την 4 Ιουνίου δωματίου της οικίας μου, εξήτησα παρά του Αστυνομού της Κορίνθου να με πληροφορήση, αν τοιούτος Ιερομόναχος έλαβε διαβατήριον Αστυνομικόν, και εκ της ενταύθα εσωκλείτου απαντήσεως του Ασυνόμου πληροφορείται η Ιερά Σύνοδος, οτι ο ειρημένος Ιερομόναχος Αθανάσιος δεν έλαβεν εντεύθεν διαβατήριον.

λέγω δε, οτι ενθυμούμαι καλώς, οτι τοιούτος Ιερομόναχος βεβαίως δεν διήλθεν εντεύθεν μετά την 23 Μαΐου. Αν τυχόν διήλθε, διήλθε προ της 23 Μαΐου, οτε δεν είχαν λάβει ακόμη την απο 19 Μαΐου και υπ'αριθ.2353 συνοδικήν εγκύκλιον. διότι έλαβον αυτήν την 24 Μαΐου.

Δύναμαι προσέτι να διαβεβαιώσω την Ιεράν Σύνοδον, οτι αν τω όντι διήλθεν εντεύθεν ο ρηθείς Ιερομόναχος, και αν έλαβε παρ'εμου διαβατήριον (το οποίον παντελώς δεν ενθυμούμαι), αφεύκτως πρέπει να έφερε διαβατήριον είτε της Εκκλησιαστικής είτε της πολιτικής Αρχής του τόπου του. άλλως ητον αδύνατον να δώσω εις αυτόν εγω διαβατήριον.

Αλλ'αν δεν έλαβε διαβατήριον απο την ενταύθα Αστυνομίαν, ως τω όντι δεν έλαβε, δεν ηδύνατο να μεταβή εις Αθήνας δια μόνου του ιδικού μου διαβατηρίου. Αφεύκτως αρα είχε διαβατήριον του τόπου του, δυνάμει του οποίου μετέβη εις Αθήνας. και το οποίον δεν ηδύνατο να τω δοθή ειμη δια προηγουμένης άδειας της εκει Εκκλησιαστικής Αρχής.

Τέλος πάντων, επειδή ο περί ου ο λόγος Ιερομόναχος Αθανάσιος δεν έλαβεν εκ της ενταύθα Αστυνομίας διαβατήριον δι'Αθήνας, επειδή το οποίον λέγει, οτι φέρει (αν φέρη) ιδικόν μου διαβατήριον, δεν μετεχειρίσθη αυτό ως άδειαν του να λάβη εντεύθεν το πολιτικόν διαβατήριόν του, ως το της ενταύθα Αστυνομίας έγγραφον βεβαιοί, και επειδή άνευ πολιτικού διαβατηρίου δεν ηδύνατο να μεταβή εις Αθήνας.

Δια ταύτα έπεται βεβαίως, οτι ή πρέπει να ήναι πλαστόν το οποίον φέρει ιδικόν μου διαβατήριον, ή, δια να λάβη αληθώς τοιούτος παρ'εμου, πρέπει να έφερε διαβατήριον της Αστυνομίας του τόπου του, ητις δεν ηδύνατο να δώση αυτό εις αυτόν, ειμή μετά προηγουμένην άδειαν της εκει Εκκλησιαστικής Αρχής.

και οτι μη λαβών εκ της εντεύθεν Αστυνομίας διαβατήριον, εις

Αθήνας βεβαίως μετέβη όχι δι' ιδικού μου διαβατηρίου, αλλά δια του της Αστυνομίας του τόπου του.

Επι τέλους δύναμαι να διαβεβαιώσω την Ιεράν Σύνοδον, ότι, ο αν ο περί ο λόγος ιερομόναχος ανεχώρησεν απο του τόπου του άνευ αδειας της Μονής του, άνευ αδειας της Εκκλησιαστικής Αρχής του, και άνευ πολιτικού διαβατηρίου, ητο των αδυνάτων αδύνατον να δώσω εγω εις τοιούτον διαβατήριον. και αν υπάρχη τοιούτόν τι, είναι βεβαίως τρομερά δολιότης, και τρομερωτέρα σκευωρία, σκοπόν έχουσα ασυνείδητον καθ'εμου προσβολήν.

Δια ταύτα παρακαλώ την Ιεράν Σύνοδον, να ευαρεστηθή, να εξετάση ακριβώς, περί της κατ'εμου τεκταινομένης ταύτης σκευωρίας, και επιβουλής.

Ευπειθέστατος

ο Γεν.Επισκοπ.Επίτροπος

Αρχῆρ. Ζαχαρίας Μαθάς.

183) Μεγαλειότατε!

ΕΣΩ 171

λαμβάνω την τιμήν να υποβάλω υπ' όψιν της Υ.Μεγαλειότητος
αντίγραφον της υπο σημερινήν ημερομηνίαν επιστολής μου προς τον
Νομάρχην Λακωνίας επι των περί Βασιλικής επιεικείας αιτήσεως των
κατοίκων.

Της Υ.Μεγαλειότητος
Ευπειθέστατος
και πιστότατος Θεράπων

Ο επι των εσωτερικών Υπουργός
Α.Σ.Δανόπουλος

Κύριε Νομάρχα!

Τας απο 7 8 και 9 τρ.μ. ημιεπισήμους εκθέσεις σας, έλαβον, και ευχαρίστως επληροφορήθην, ότι οι Λάκωνες κατανοήσαντες την εκ των κηρυγμάτων του Χριστοφόρου πλάνην των απεύδουσι να προσέρχονται εις υμας, παριστώντες την μεταμέλειάν των και επικαλούμενοι το έλεος της Α.Μ.

Η επιείκεια του αγαθού και Σεβαστού Βασιλέως μας είναι εγνωσμένη και αναντίρρητος, ουδέποτε δ'επεκαλέσθησαν ταύτην ματαίως, οι ψυχράναντες προσωρινώς την πατρικήν καρδίαν της Α.Μ. και μεταμεληθέντες ειλικρινώς δια τα ατοπήματα, εις τα οποία εκ πλάνης εξώκειλον. Χρέος υμέτερον λοιπόν είναι να ενισχύσητε δια των παραδειγμάτων τας περί της Β.επιεικείας ελπίδας των προσερχομένων και τους προτρέψητε κατά την τακτικήν σας να δώσωσι και δείγματα της μεταμελείας των δια της καταδείξεως του μέρους, ένθα υποκρύπτεται ο λαοπλάνος Χριστόφορος, όστις εις τοιαύτην τους έφερε δια των αγυρτιών του θέσιν. Τας περί Β.επιεικείας διαβεβαιώσεις θέλετε ίδιει εις τους προσερχομένους υμεις οίκοθεν και εν πεποιθήσει, ουχί όμως ως έχοντες τοιαύτην εντολήν. Διότι εννοείται ότι η Κυβέρνησις δεν δύναται να κάμη τοιαύτην διομολόγησιν πριν ή αποπερατωθή η Χριστοφόρειος Σκηνή.

Είναι όμως ανάγκη να οδηγηθώσιν επιτηδείως και ιερείς και κάτοικοι να εκθέσωσι δι'αναφορών των, ότι εκ πλάνης παρακολουθήσαντες τον λαοπλάνον Χριστόφορον και ακουσίως παρασυρθέντες επι τοσοούτον, ώστε να απειθησώσι κατά της αποφάσεως της ιεράς Συνόδου και των μέτρων της Κυβερνήσεως, μεταμελούνται δια την διαγωγήν των ταύτην, και εξαιτούνται το έλεος της Α.Μ. όπως μη πάθωσι δια της δικαστικής καταδίωξεως ανάλογα της διαγωγής των.

Το περιεχόμενον της παρούσης μας θέλετε κάμει γνωστόν προς τον αρχηγόν της κατά τους Νομούς Λακωνίας και Μεσσηνίας δημοσίας δυνάμεως δια να εννοήση το πνεύμα μας και οδηγήθῃ. Θέλετε δε καθοδηγήσει επι τη βάσει της παρούσης μας και όλους τους υφ'υμας υπαλλήλους δια να ενισχύσωσι τας περί Βασιλικής επιεικείας ελπίδας των κατοίκων, και τους οδηγώσιν επιτηδείως ως προς το ύφος των περί ταύτης αναφορών των.

Επεριεχόμενοι, Κύριε Νομάρχα, εις την πείραν σας, τον ζήλον και την αφοσίωσιν σας πεποίθαμεν, ότι δια των απο κοινού μετά του αρχηγού της δημοσίας δυνάμεως λαμβανομένων καταλλήλων μέτρων θέλετε ευρεθῇ εις την ευάρεστον θέσιν να μας αναγγείλητε προσεχώς, ότι επαγιώθη εντελώς κατά την Λακωνίαν η δημοσία τάξις, και ότι δια της συνδρομής των κατοίκων κτλ. κατωρθώσατε τέλος πάντων να συλλάβητε τον λαοπλάνον Χριστόφορον.

Εν Αθήναις την 12 Ιουνίου 1852

Ο υπουργός των εσωτερικών
Α.Σ.Δανόπουλος

Υ.Γ. Σας διευθύνω εγκλείστως απόσπασμα ιδιαιτέρας προς εμε επιστολής αυτούθεν, δια να λάβετε υπ'όψιν τας σκέψεις του γράψαντος την επιστολήν και οδηγηθῇτε εις τας κρίσεις σας περί του πνεύματος των Λακώνων ως προς τον Χριστόφορον, και μη

εξαπατηθήτε απο επιδεικτικούς λόγους, εαν έχωνται βασιμότητος τα γραφόμενά του. Υμεις εγγύς όντες των πραγμάτων, είσθε εις θέσιν να κρίνητε λαμβάνοντες υπ' όψιν τα διάφορα περιστατικά.

Ο ίδιος

185) Αρ.1870.1892.1899-1907 11683 2742
Ελ.τη 14 Ιουνίου 52/αρ.3989

ΜΟΝ 307

Εν Αρεουπόλει την 12 Ιουνίου 1852
Επι της υπ'αρ. 52 της 5 Ιουνίου διαταγής.

Προς τον Κύριον Νομόρχην Λακωνίας
Περί των δημοσιευθεισών εγκυκλίων της ιεράς Συνόδου.

Κατά τας πληροφορίας των υφ'ημας δημοτικών αρχών, αι εκδοθείσαι, εγκύκλιοι της ιεράς Συνόδου ανεγνώσθησαν, πανταχού επ'Εκκλησίας, η δε ανάγνωσις αυτών συνετέλεσε κατά το μάλλον και ήττον, εις το να εξαγάγη πολλούς κληρικούς τε και λαϊκούς της απάτης εις ην ενέβαλεν αυτούς η αγυρτεία του αυτοκλήτου ιεροκήρυκος χριστοφόρου.

Ευπειθέστατος
ο Επαρχος Οιτύλου!
Π. Παπαδημητρακόπουλος

Εν Κορίνθω την 13 Ιουνίου 1852
Απάντησις εις την υπ'αριθ.2399 διαταγήν του.

Προς τον Κύριον Επαρχον Κορινθίας

ελ. την 18 Ιουνίου 1852/αριθ.2488 11409

Περί της αναγνώσεως της εγκυκλίου της ιεράς Συνόδου.

Αντενέργεια δια την μη ανάγνωσιν της εγκυκλίου της Ιεράς Συνόδου δεν υπήρξεν διεδώθη όμως πριν της προπαραελθούσης Κυριακής ότι η εγκύκλιος αύτη είναι επιτήμιον ή αφορισμός, αλλ'επιτέλους ετοιχοκολλήθη και εδημοσιεύθη η ειρημένη εγκύκλιος και κατενόησαν άπαντες ότι αύτη ητον έγγραφον νοθετικόν αναιρούν τας σπερμολογίας κλπ. και ως τοιούτον πάντες το ανέγνωσαν και το ήκουσαν.

Ευπειθέστατος.

ΤΣ ο αστυνόμος Κορίνθου (υπ)

την 13 Ιουνίου 1852
εν Αρεσούπολει

παιδί μου σπύρο!

η τοπογραφική θέσις των λακώνων εν γένει είναι δεινότης και δύσβατος, διότι εις [...] μέρη διήλθον μέχρι καριουπόλεως και αρεσούπολεως αν και είναι ομαλοτέρα όπως των άλλων μερών υπάρχουσιν μ' όλα ταύτα εις διαφορά μέρη φυσικοί προμαχόνες και στενοποιί πετρώδεις δρόμοι.

εν εκ των χωρίων του δήμου Κολοκυθίου, το φλωμοχώρι, κείται επι αποτόμων και δυσβάτων βράχων απέχει της παραλίας μισήν σχεδόν ώραν, έχει αρκετούς πύργους δυνατούς, και επέκεινα των 180, μαχίμων λακώνων, και επειδή επι της παντοδυναμίας του φέδερ το διαλειφθέν χωρίον δεν υποχρεώθη να κατεδαφίση τους προμαχόνες των πύργων του, πάντες οι κάτοικοι αυτού εις διαφόρους εποχάς, εφάνησαν οι πλέον απειθείς.

μετά τον θάνατον του λοχαγού Καπετανίας όστις είχεν απόλυτον επιρροήν εις τον δήμον Κολοκυθίου, δυο εισί αι εξέχουσαι οικογένειαι υπό την αυτήν σήμερον επιρροήν. η των λεκιάνων και λιγομιαλιάνων λεγόμεναι. αμφοτεραι τούτων των οικογενιών, μετέβησαν εις γύθειον, εκ μεν της πρώτης ο Γιώργος διελεβάκος, και θεοδ. λεκάθος, αμφοτέροι ανθυπολοχαγοί, εκ δε της δευτέρας ο θεοδ. πουλάκος και Γ.Γεωργακάκος, οίτινες μετά των λοιπών συνδιωκτών των επεκαλέσθησαν το έλεος τη Α.Μ. του Σεβ. Βασιλέως μας. υποσχεθέντες την πλήρη αφοσίωσιν των και πίστιν εις τα καθεστώτα, και [...] μοι] μέχρις αίματος να δώσωσιν πάσαν συνδρομήν δια την σύλληψιν του λασπλάνου, αν και ητον οι ένθερμοι προστάτες του Χριστοφόρου.

Σας εξέθεσεν βεβαίως ο Κύριος Κολοκοτρώνης τα διατρέξαντα εις αγίαν παρασκευήν και την νέαν αφοσίωσιν των. εις την θέσιν ταύτην αν γνωρίζετε ητον τοποθετημένος ο Β.Στρατός. αλλ' ητον [...] και περικυκλωμένος απο κρημνώδεις και πετρώδεις λόγους, εις τρόπον ώστε δεν ηθέλαμεν δυνηθή να είμεθα επιθετικοί, περιστάσεως δοθείσης.

οι φρονιμώτεροι των κατοίκων της επαρχίας γυθείου, εκτός του κολοκυθίου, δεικνύουσιν τελείαν αφοσίωσιν εις την Β.Κυβέρνησιν, και υπεσχήθησαν ενόπλως να μας συνδράμωσιν, μ' όλα ταύτα, ως και άλλοτε είπον και προς υμας και προς τον Κύριον θανόπουλον, οτι δεν είναι εκτός πειθανότητας, οτι μεταξύ αυτών να υπάρχωσιν τινες, οίτινες νοστιμούνται την ανεμοζάλην, και τας τοιαύτας ταραχάς, εκτός των θρησκευτικών παραφορών των, και δια πολιτικούς σκοπούς, διότι δεν υπάρχει η ελαχίστη αμφιβολία, οτι μετά την εκ Γυθείου εξέδου του Β.Στρατού, μυριοτρόπως εσπερμολόγησαν διαδίδοντες φήμας ψευδείς, καταβάλλω πάσαν δυνατήν προσπάθειαν να ανακαλύψω τους αυτουργούς, αλλά δεν ητύχησα μέχρι τούδε.

εις την περιστάσιν ταύτην απαιτείται φρόνησις μεγίστη και προσοχή, και πάσα στρατ. κίνησις του λοιπού, πρέπει να γίνεται μετά πολλών σκέψεων.

επειδή η υπο τα διαταγάς του αρχηγού ευρισκομένη Στρατ. δύναμις εις Γύθειον, σύγκειται μόλις εκ τριακοσίων ανδρών. είμαι γνώμη να επαυξηθή, η των επιτοπίων Οροφυλάκων δύναμις μέχρι εξακοσίων, το έξοδον εκ [...] είναι ασήμαντον, η δε ωφέλεια μεγίστη. η

αύξησης αυτή κατά φυσικόν λόγον επαυξάνει την τόσον αναγκαίαν και αναπόφευκτον διαίρεσιν εις τρόπον ώστε αν η ανάγκη το κελεύσει, οι λάκωναι, να κτυπήσωσιν τους λάκωνας. και τότε διαχωρίζονται οι ειλικρινείς φίλοι και αφοσιωμένοι της Κυβερνήσεως και τότε θέλει [...]. κατά πόσον η μεταμέλεια των κατοίκων πραγματοποιήθη. την ιδέαν μου ταύτην, ο Κύριος αρχηγός δεν συμπερίσθη εισέτι και με [...]. του μετεμφισμένου δίδει αρκετά [, και οτι ο γνωστός [θα κατορθώση πούχως το σχέδιον του, τότε [το σκάνδαλον, και τότε οι εισέτι απονενοημένοι επανέρχονται εις την ευθείαν οδόν. αν όμως παρά πάσαν ελπίδαν, δεν επιτύχη ο γνωστός, και αν οι δημότες Κολοκυθίου, φανώσιν ασυνεπείς και εις τας δοθείσας προσφάτως εις την αγίαν παρασκευήν υποσχέσεις των προς τον αρχηγόν, τότε πρέπει να αποσταλεί Β.δύναμις δια θαλάσσης εις τον δήμον Κολοκυθίου, και να τοποθετηθή εις το χωρίον Κότρονα, όπου υπάρχουν και ύδατα άφθονα, αν όμως προηγουμένως τοποθετηθή η ανάλογη δύναμις, και καταλάβη το χωρίον, καβαλον, δια της τοποθετήσεως των τε πολιορκητών εν μέρει το φλομοχώρι εμποδίσει συγχρόνως και πάσαν δοθησομένην επικουρίαν απο τα χωρία πύργου και χαργιάς του δήμου Οιτύλου, διότι εισίν σφικτά συνδεδεμένοι και ενόρκως οι κάτοικοι των δυω τούτων χωρίων, μετά των κολοκυθιατών υπέρ του χριστοφόρου. καθόσον δε αφορά τα πνεύματα των κατοίκων της δυτικής λακωνίας, αν συμβάλουν τον αρχηγόν, το [Πιεράκου, επάρχου και υπομοιράχου, έκαμα διαφόρους επερωτήσεις, και αι δοθείσαι πληροφορίαι εκ τριών, είναι αρκετά ευάρεστοι, πρώτον οτι το αίσθημα υπέρ του λαοπλάνου εν γένει ηλαττώθη, οτι εις διάφορα μέρη όλων των δήμων, και εν καιρώ της παραφοράς δεν εδέχθησαν τον λαοπλάνον.

Μεγαλειότατε!

Το σήμερον αφιχθέν ταχυδρομείον μοι έφερε τα εξής σπουδαιότερα έγγραφα.

Αον) αναφοράν του Νομάρχου Λακωνίας υπ' αριθ. 72 απο 9 Ιουνίου εκ Γυθείου, δι' ης μοι αναγγέλεται, οτι κατά τας προς αυτόν δοθείσας πληροφορίας υπο του επάρχου Οιτύλου η δημοσία τάξις διατηρείται απρόσβλητος κατά τους δήμους Λεύκτρου, Καρδαμύλης και Αβίας των οποίων οι κοινότητες ενεργούσιν αναφοράς περί Βασιλικού ελέους, το δε δημοτικόν συμβούλιον Οιτύλου δι' ικετηρίου πράξεώς του επικαλείται το Β. έλεος υπέρ των αποπλανηθέντων συνδημοτών του.

Βον) Ημιεπίσημον επιστολήν του Νομάρχου Λακωνίας υπο ημερομηνίαν 10ην Ιουνίου εκ Καρυουπόλεως. Δια ταύτης μοι αναγγέλεται, οτι εις προϋπάντησιν του εξήλθον περί τους εικοσιπέντε πολίτας κατοίκους των χωρίων Καυκιά και Νεσχωρίου, τους οποίους, αποδίδοντας την διαγωγήν των εις θρησκευτικήν παραφοράν, ενίσχυσαν εις τας περί Β. ελέους ελπίδας των, αν συντελέσωσιν εις την σύλληψιν του Χριστοφόρου. Οτι ήλθεν εις ομιλίαν μετά των δυο ιερέων του Μαλευρίου, οίτινες ωμολόγησαν το σφάλμα των υποδειχθέν αυτοίς υπο του Νομάρχου. Οτι το ιερατεϊον έχει μεγίστην επιρροήν εις τον λαόν της Λακωνίας και ιδίως εις το γυναικειον φύλον, και οτι κυριεύεται απο τον φόβον της κατ' αυτού δικαστικής καταδιώξεως. Καθ' ας δ' έλαβεν ο Νομάρχης εις Καρυούπολιν πληροφορίας οι πλείστοι των κατοίκων του δήμου Κολοκυνθίου διατηρούσιν εισέτι τας υπέρ του λαοπλάνου συμπαθείας των.

Γον) Ημιεπίσημον επιστολήν του Νομάρχου Λακωνίας εκ Καρυουπόλεως υπο ημερομηνίαν 10η Ιουνίου. Δια ταύτης μοι αναγγέλλεται, οτι οι κάτοικοι ήρχισαν να αποστρέφονται τον λαοπλάνον, πληροφορηθέντες, οτι ούτος ανήκει εις μυστικήν εταιρίαν προτιθεμένην την ανατροπήν των καθεστώτων.

Οτι εις είκοσι κατοίκους του χωρίου Βοχού δήμου Κολοκυνθίου και έτέρους τσοσούτους προκρίτους του χωρίου Παρραρηάς, ομολογούντας το σφάλμα των, ανέγνω το καταστατικόν της Ιεράς Συνόδου πληροφορήσας αυτούς, οτι παμψηφεί παρεδέχθη υπο της Βουλής, και οτι όσον ούπω θέλουνσι διορισθώσι και οι αναγκαιούντες αρχιερείς εις τας επαρχίας του Κράτους, όπερ τους ευχαρίστησεν. Το χωρίον Βοχόν και έτερά τινα του δήμου Κολοκυνθίου εθεωρούντο υπο του λαοπλάνου ως συμμεριζόμενα τυφλοίς όμμασι των αρχών του, ελπίζει δε ο Νομάρχης οτι και οι κάτοικοι Κολοκυνθίου θέλουνσι μιμηθή τους κατοίκους του χωρίου Βοχά μεταμεληθέντας, μ' όλον ο,τι και ούτοι μετέβησαν εις Γύθειον μετά των λοιπών δεικνύοντες την αυτήν μεταμέλειαν. Οτι προετίθετο ο Νομάρχης να μεταβή και εις την Επαρχίαν Οιτύλου.

Δον) Ημιεπίσημον του αυτού Νομάρχου επιστολήν υπο την αυτήν ημερομηνίαν εκ Καρυουπόλεως. Δι' αυτής υποβάλλεται αντίγραφον επιστολής του επάρχου και υπομοιράρχου Οιτύλου δι' ης φερούσης απο στιγμής εις στιγμήν αναμένεται το αποτέλεσμα της περί συλλήψεως του Χριστοφόρου υποσχέσεως του ιερέως Λαγκάδας του δήμου Λεύκτρου Βασίλαρου.

Εον) Ημιεπίσημον επιστολήν του Νομάρχου Αχαΐας και Ηλιδος απο 12 Ιουνίου εκ Πατρών. Δια ταύτης αναγγέλεται, οτι ο καταστατικός της Ιεράς Συνόδου Νόμος επροξένησε γενικήν ευχαρίστησιν εις το κοινόν των Πατρών εκτός μόνων ολιγίστων και ασημάντων φλαμισιατικών ισως.

ΣΤον) Ημιεπίσημον επιστολήν του επάρχου Τριφυλίας, οτι οι

Δημητριακοί καρποί της επαρχίας ταύτης είναι ευτυχείς, τουναντίον
δε, δυστυχείς αι σταφιδάμπελοι και ελαίαι. Τας σταφιδαμπέλους
κατέλαβε νόσος προσβαλούσα ουχί μόνον τον καρπόν αλλά και τους
βλαστούς, ως λέγουν, ώστε αι σταφιδάμπελοι αποπέμπουσιν αποφοράν
δυσώδη.

Εν Αθήναις την 14 Ιουνίου 1852

Της Υ.Μεγαλειότητος
Ευπειθέστατος
και πιστότατος θεράπων
Ο επι των εσωτερικών υπουργός
Α.Σ.Δανόπουλος

Περί των εις Σπέτζας συμβάντων

Εν Αθήναις τη 14 Ιουνίου 1852

Προς την Ιεράν Σύνοδον του Βασιλείου.

Διευθύνοντες έγκλειστα τρία έγγραφα περί της κάτωθι υποθέσεως πραγματευόμενα, παρακαλούμεν την Ιεράν Σύνοδον να ενεργήση τα των καθηκόντων αυτής κατά του ωδε μνημονευομένου Σακελλαρίου Σπετζών του οποίου η παράδοξος διαγωγή ερέθισεν αντί να κατευνάσῃ την ορμήν του όχλου, κατά την ημέραν καθ'ήν συνέβη εν εκείνη τη Νήσω η καταπαύσασα ήδη ως φαίνεται σχλαγωγία, τα αυτά μέτρα παρακαλούμεν προσέτι την Ιεράν Σύνοδον να λάβῃ συγχρονως και κατά των δυο Ιερέων Μανούσων Πατρός και υιού, κατά των δυο Ιερέων Λόλεξα Πατρός και υιού και κατά του Ιερέως Ιωάννου Εφημερίου της Εκκλησίας των αγίων Αποστόλων οίτινες, καθά μετά τελειότητος επληροφορήθημεν, εις Σπέτζας έπραξαν της υποθέσεως των Χριστοφορέων, προς καπηλείαν των θείων, μηδαμώς σεβασθέντες τας διαταγάς της ιεράς Συνόδου.

Μετά της απαντήσεώς της δε η Ιερά Σύνοδος παρακαλείται να μας επιστρέψῃ τα έγκλειστα.

ο Υπουργός

(υπ) εκλ

Μεσσην: Νομάρχης
Περί των Χριστοφορέων

Εν Αθήναις τη 16 Ιουνίου 1852

Διευθ.

Παρακαλείται η Ιερά Σύνοδος του Βασιλείου, ινα λαβούσα γνώσιν των ενδιαλαμβανομένων εις την παρούσαν και εις το εν αυτή επισυνημμένον, εκφράση μεν τον ανήκοντα παρά της Εκκλησίας έπαινον εις τον πρώην Ανδρουβίστης Σ.Επίσκοπον, ως εκτελέσαντα επαξίως το Εκκλησιαστικόν χρέος, δια των καταλλήλων διδασχών του, και ως συντελέσαντα επιτυχώς εις την κατεύνασιν των ερεθισμένων πνευμάτων δια την διατήρησιν της δημοσίας τάξεως και ησυχίας, ενθαρρύνει δε συγχρόνως αυτόν, ινα εξακολουθήση μετά προθυμίας κηρύττων εις τον λαόν τα σωτήρια μέχρι της τελείας αποκαταστάσεως της ευταξίας εις εκείνα τα μέρη.

Να επιστραφή προς ημας το παρόν με την κοινοποίησιν των ενεργηθέντων.

ο Υπουργός
(υπ) εκλ

Μεγαλειότατε!

Αι δια του σημερινού ταχυδρομείου αφιχθείσαι ημιεπίσημοι εκθέσεις του Νομάρχου Λακωνίας ημερολογούνται την 11ην και 12ην Ιουνίου ώραν 11ην Μ.Μ. εκ Καρυουπόλεως. Κατά ταύτας εξακολουθεί διατηρουμένη απρόσβλητος η δημοσία τάξις και πουχία καθ'όλους τους δήμους των επαρχιών Γυθείου και Οιτύλου. Κάτοικοι δε χωρίων τινών, δυσπιστούντες εις τας διδομένας προς αυτούς διαβεβαιώσεις υπο των αρχών, και ραδιουργούμενοι, οτι η είσοδος αποσπασμάτων του Β.στρατού εις τα χωρία των σκοπών έχει την κατεδάφισιν των Πύργων, την φυλάκισιν των πλειοτέρων κατοίκων, την επίθεσιν φορολογίας κτλ. δεν επιτρέπουν την εις τα χωρία των εισόδον στρατού. τοιούτόν τι συνέβη εις χωρίον φλωμοχώριον του δήμου Κολοκυθίου. Ο Υπομοίραρχος κυρ. Λέκας πανταχού του δήμου Κολοκυθίου υπεδέχθη μετά των υπ'αυτόν φιλοφρόνως υπο των κατοίκων, εις φλωμοχώριον όμως οι κάτοικοι δι'επιτροπής των δεν εδέχθησαν να εισέλθη. Καθ'α δ'εξέθεσεν ο υπομοίραρχος προς τον νομάρχην, οι φλωμοχωρίτες εραδιουργούνται εις τούτο υπο του ιερέως Βασίλαρου, και εκ τούτου εξάγει ο Νομάρχης, οτι ο ιερέυς ούτος πιστός εις τα προς τον υπομοίραρχον Οιτύλου υποσχέσεις του περί προδόσεως του λαοπλάνου εδείκνυε τοιαύτην διαγωγήν, δια να φανή μεγίστη αφοσίωσις του προς τον Χριστόφορον, και δυνηθή δια της προσποιήσεως του ταύτης να τον φέρη εις Λαγκάδα κατά την μετά του υπομοιράρχου συνεννόησιν του. Οι κάτοικοι των λοιπών χωρίων του δήμου Κολοκυθίου και εν γένει της επαρχίας Γυθείου προσέφερον εαυτούς εις ενίσχυσιν του Β.στρατού κατά των φλωμοχωριατών, εαν ληφθή το μέτρον της εις το χωρίον τούτο βιαίας εισόδου των. Ο Νομάρχης και ο αρχηγός της δημοσίας δυνάμεως προέθεντο να αναχωρήσωσιν εκ Καρυουπόλεως εις Οίτυλον, και επι ταύτω επανήλθεν ο Β.στρατός εξ Αγίας Παρασκευής, θέσεως περί την ημίσειαν ώραν απεχούσης εκ Καρυουπόλεως, εις Γύθειον.

Κατά την απο 11 Ιουνίου έκθεσιν του Νομάρχου Μεσσηνίας και κατά την απο 14 του αυτού μηνός ετέραν του Νομάρχου Αρκαδίας ο εις χωρίον Άκρωβις του δήμου φαλαισίας ητο φρενοβλαβής τις λαικός εκ του δήμου Καλαμών, προς σύλληψιν του οποίου ευρισκομένου εις Δίμιοβαν, Μονήν κειμένην παρά ταις Καλάμαις, απεστάλησαν υπο του Νομάρχου Μεσσηνίας δυο χωροφύλακες δια να τον προσαγάγωσιν ενώπιόν του εις περαιτέρω εξέτασιν κλπ.

Κατά την απο 12 Ιουνίου έκθεσιν του Νομάρχου Μεσσηνίας ανεφάνησαν εις δυο χωρία του δήμου Ανδανίας σπερμολογούντες υπέρ του αγύρτου Χριστοφόρου δυο Λάκωνες, εις σύλληψιν των οποίων εξεδόθηον υπο του Νομάρχου αι θέουσαι διαταγαί.

Κατά την απο 12 Ιουνίου έκθεσιν του επάρχου Σπετζών εστήθη εις Ερμιόνην ύπο του λαού δημοσία αρά κατά του Χριστοφόρου ως προκαλούντος στάσεις και απείθειαν εις τα καθεστώτα. Εις δε το Κρανίδιον παρεδόθη εις το πυρ το δένδρον, αφ'ου Ιστατο διδάσκων ο αγύρτης Χριστόφορος, και το οποίον πρότερον δια την τύφλωσιν των κατοίκων εφωταγωγείτο ως θείον θεωρούμενον. εξέδωκε και ο Επαρχος προς τους κατοίκους Σπετζών κατάλληλον διακήρυξιν περί των σκοπών του χριστοφόρου, και καθ'α μοι εκθέτει, η διακήρυξις αύτη έφερεν αποτελέσματα.

Κατά την απο 13 Ιουνίου έκθεσιν του Νομάρχου Αχαΐας και Ηλιδος ενέσκηψε και εις Πάτρας, και εις Ηλείαν και εις Αιγιάλειαν νόσος

επι των σταφιδαμπέλων, ήτις επέφερε μέχρι τούδε την απώλειαν του ημίσεως του προϊόντος. Μοι προσθέτει ο Νομάρχης, ότι εάν το κακόν μείνει εως εδω θέλουσι ζημιωθή ιδιοκτήται τινες και ουχί εν γένει οι σταφιδούχοι και το δημόσιον. Διότι θέλει αυξήσῃ η τιμή του προϊόντος.

Εν Αθήναις την 16ην Ιουνίου 1852

Της Υμετέρας Μεγαλειότητος
Ευπειθέστατος
Και πιστότατος θεράπων
Ο επι των εσωτερικῶν Υπουργός
Α.Σ.Δανόπουλος

Την 16 Ιουνίου 1852

Εν Αρεουπόλει

Προς το Υπουργείον των Εσωτερικών
Περί αποστολής Οκτώχου

Απέστειλον προς το υπουργείον ημιεπισήμως, αν δεν απατώμαι σημείωσιν όλων των λυριμάτων και αισχρολογιών εις τα κηρύγματα του Λαοπλάνου. Δια να υποστηρίξη δε προς τους απονενοημένους Λάκωνας την ιδέαν του οτι διακινδυνεύει η θρησκεία μας απο αντιθρησκευτικές εισηγήσεις τινών Λουθηροκαλβινιστών, ως έλεγεν, έφερεν μεθ'εαυτού μιαν οκτώχηον και εις όλας τας πολυαρίθμους του τότε αχαλινωτου λακωνικού όχλου συναθροίσεις, ανεγίνωσκεν το εις την 119 σελίδα απολυτίκιον αντί αγγελικαί δυνάμεις Αγγλικά δυνάμεις και εις το τυπικόν τούτο λάθος ο παράφρων κλήρος και υπέργηρος Επίσκοπος Αρσίνης επηύξησαν την θρησκευτικήν παραφοράν των απονενοημένων εις τοιούτον βαθμόν ώστε οι πάντες εκήρυττον στεντωρία φωνή και κατά πεποίθησιν, οτι ο Αγύρτης ούτος Χριστόφορος είναι θεόπεμτος Σωτήρ της καταπολεμουμένης χριστιανικής θρησκείας των κτλ.
Σας αποστέλλω και μιαν Οκτώχον δια να παρατηρησετε το εις την μνημονευομένην σελίδα Απολυτίκιον.

Ευπειθέστατος

Ο περιοδεύων Νομάρχης Λακωνίας
(υπ)

Mon cher Ducas

Le general vous donne tous les moyens pour finir un moment plus tot avec ce Scelerat; agissez donc avec sagesse avant tout et faites attention que le detachement n'aie pas a souffrir dans la nuit de l'execution. Tenez encore un petit detachement en reserve dans la golette qui puisse servir comme appui dans tous cas, qu'on ne peut pas prevenir; Agissez vite que cette affaire finisse bien et dans le plus grand secret; tout depend de la; Donnez nous les nouvelles mais ne demandez pas les copies

le 16 Juin

votre Devoue D.Soutzo

Παππά Βασιλείς ευλαβώς σε προσκυνώ
Αρεόπολις 16 Ιουνίου 1852

Είναι απεριγραπτός η χαρά την οποίαν ησθάνθην αμα έλαβον το υπο
χθεσινήν χρονολογίαν αδελφικόν γράμμα σου. Οι κόποι σου είναι
μεγάλοι και πολλοί αλλά πείσου εις τον λόγον της τιμής του
αδελφού σου Υπομοιράρχου οτι θέλουν ανταμοιφθεί και θέλω σε
αποκαταστήσει εναν των καλλιτέρων οικοκυραίων του Ζυγού. Περιττόν
κρίνω να σου γράψω περισσότερα περί τούτου διότι καλώς γνωρίζεις
την προς σε αγάπην και ειλικρίνειάν μου έρχομαι μόνον να σου
γράψω τ'ακόλουθα περί της γνωστής υποθέσεως
θα σου στείλω τους οκτώ ανθρώπους που με γράφεις με την άδειαν
και με τον Σπύρον και αμα έλθουν αυτού και λάβεις δια του ιδίου
Σπύρου άλλο γράμμα μου θα κινηθής αμέσως και εγω θα έλθω
συγχρόνως με τους στρατιώτας ως μου γράφεις να τελειώσωμεν την
υπόθεσιν, δια την οποίαν δεν πρέπει να ειπής εις κανένα τίποτε
και έλπιζω να εφύλαξες την μεγαλυτέραν μυστικότητα. Εις το Γράμμα
μου όπου θα σου φέρη ο Σπύρος αμα τον στείλω με τους ανθρώπους θα
σου λέγω ρητώς ποίαν ώραν θα φθάσης εις τον τόπον όπου θα είμαι
και εγω συγχρόνως με τους στρατιώτας. Θα σου στείλω και ένα
γράμμα του Δεσπότη λαχείας δια να το δώσης όταν ανταμώσης τούτου
ένεκα δεν πρέπει κατ'ουδένα λόγον να λείψης ούτε ημέρα ούτε νύκτα
πλέον απο το σπήτι σου και να εχω απάντησίν σου με τον ίδιον
όστις θα σας φέρη το παρόν μου, γράφοντες μου και οτι νεότερα
έχετε περί της αυτής υποθέσεως.

Ο φίλος σας και αδελφός
Ζωγράφος

Κύριε Δούκα.

Φθάσας χθες ενταύθα, επροσκάλεσα τον υπολοχαγόν Γιαννούτζον, όστις ελθών με πληροφορεί ότι εις τον δήμον Κολοκυνθίου υπάρχει άκρα πούχια επι του παρόντος, και ότι ο Παπαβασίλαρος ανεχώρησεν εκείθεν απο την παρελθούσαν πέμπτην. Μην λείπετε λοιπόν Σας παρακαλώ να μοι γνωστοποιήτε παν αξιοσημείωτον, ως συνεννοήθημεν, και εγω εσθέ βέβαιος ότι θέλω πράττει το ίδιον οσάκις μου παρουσιάζεται αιτία.

Τον υπολοχαγόν τούτον θέλω διορίσει με 10 εθνοφύλακες εις τον δήμον τούτον δια να μεταχειρίζηται αυτούς εν είδη κατασκόπων, ώστε να είμεθα εις θέσιν να γνωρίζωμεν τα καθέκαστα των προθέσεων των κατοίκων του δήμου τούτου.

ο,τι δε ενεργήσητε περί των ιερέων, σας παρακαλώ να με ειδοποιήσητε δια να ενεργήσω και εγω εκ συμφώνου μετά του ενταύθα επάρχου κατά το γράφειν της Γραμματείας.

Εν Γυθείω τη 16 Ιουνίου 1852

Ιωάννης Κολοκοτρώνης

Κύριε Υπομοίραρχε και αδελφέ Χαίροις.

Ελαβον το γράμμα σας και είδον να με γράψης, ότι θα με στείλεις τους στρατιώτας, και το γράμμα του Δεσπότη να ήναι και βουλωμένο, και να κάμετε και ένα γράμμα απο τον Κουντουργιώτην και τον Τζάνη απο την Υδραν, και αμέσως να ήναι οι στρατιώται και οι αποδέλοιποι κατόπιν να ελθούνε. Ημεις όταν θα πάμε εκει δηλ. την μίαν βραδυά την άλλην θα πάμε εκει όπου είναι δια να τον ανταμώσωμεν. Είτε και πάμε ημέρα εκει στο χωριό δηλ. το εσπέρας θα τον ανταμώσωμεν. Οι Κολοκυνθιανοί, οι οποίοι ήλθανε στο σπήτι μου ακόμη δεν επέρασαν απο εδω, και πάλιν όπως το εγκρίνετε πάλιν μου γράφετε Άλλο δεν έχω ταύτα και καλή αντάμωση.

Εν Λαγκάδα την 16ην Ιουνίου 1852

Ο φίλος και αδελφός σας
Π.Ιερέυς Βασίλαρος.

Δια την αντιγραφήν
Εν Αρεσούπολει την 17 Ιουνίου 1852
Ζωγράφος Υπομοίραρχος

Αιθεσιμώτατε Παππά Βασίλαρε αδελφικώς σε ασπάζομαι

Αρεόπολις 17 Ιουνίου 1852

Το γράμμα σου έλαβον και σου διευθύνω εσωκλείστως σύμφωνα με αυτό το άλλο, το οποίον αφου αναγνώσης καλώς σφραγισέ το δια να το εγχειρίσης. Σου διευθύνω ωσαύτως και την άδειαν καθώς μου έγγραφες και πέντε ανθρώπους μου καλούς και πιστούς, οι οποίοι αμα φθάσουν αυτού πάρε αν εγκρίνης και ενα δυω ιδικούς σου και να κινήσετε αμέσως δια την υπόθεσιν. αμα ευρήτε τον κακόγερο ευθύς να στείλης εις Καρδαμήλη εναν απο τους ιδικούς μου και ενα απο τους ιδικούς σου να μας ειδοποιήσουν όπου θα είμεθα εντός του πλοίου εκατό στρατιώτε καλοί οι δυω ούτοι άνθρωποι πρέπει να γνωρίζουν καλά τον τόπον δια να μας οδηγήσουν εν ώρα νυκτός όπου θα ήσθε εσείς, δια να τελειώσωμεν την υπόθεσιν χωρίς καμμίαν δυσκολίαν. Το μέτρον τούτο θέλεις βάλει εις ενέργειαν αμα ηδεις την βασιλική Γολέτα να περιφέρετε πλησίον της Καρδαμύλης ή να ήναι αρασμένη. Οι άνθρωποι δεν πρέπει να πάνε με βάρκα εις την Γολέτα άλλα να ερωτήσουν εις ποιο σπίτι είμε εγω κονεμένος με τον Νομάρχην και να έλθουν εκεί.

Ο θεός πιστεύω να μας ευλογίση να τελειώσωμεν την δουλίαν μας και να μην χαθούν οι κόποι μας έλπιζω εις τον θεόν να σε κάμω ευτυχή. δεν σου λέγω άλλο διότι τα λόγια είναι περιττά

Δι' ευχών σας υποσημειούμαι

Ο αδελφός και φίλος σου

Ζωγράφος

Προσέξετε πολύ να μην σας ενοήσουν και μη φοβηθήτε διόλου, διότι ημείς είμεθα έτοιμοι δια πάσαν περίστασιν

Πριν ξημερώσει αναχωρούμε και ημείς απο το λιμένι με την Γολέτα και προς γνώσιν σου

Μην πολύ βιασθεις και χαλάσης το σχέδιον, διότι ημείς έχωμεν υπομονήν εις Καρδαμύλη.

Αδελφέ Δούκα

Περιμένω ανυπομόνως ειδήσεις σας δια να μάθω την ενέργειαν των σχεδίων μας. Γνωρίζεις ότι είχα δώσει μυστικές οδηγίας εις τον υπομοίραρχον Ζωγράφον, ότι εις περιστάσιν ανάγκης, ημπορεί να δουλεύση και η πιστόλα κατά της κεφαλής του Κακογήρου, δια να ξεμπερδεύσωμεν ή ούτως ή αλλέως απο το μίasma τούτο. Συνεννοήσου με τον υπομοίραρχον και περί τούτου, ώστε εγκαίρως να γνωστοποιηθή το μυστικόν τούτο και εις τους μετεμφιεσμένους οκτώ. Ημπορείτε να λάβητε όσους στρατιώτας χρειασθήτε και είμαι έτοιμος να σας εγκρίνω ο,τι μέτρον με προτείνετε δυνάμενον να συντελέση εις την επιτυχίαν του σχεδίου. Άλλο δεν έχω να σας ειπώ, περιμένω ενέργειαν δραστηριότητα και φρόνησιν

Γύθειον 17 Ιουνίου 1852

Σας ασπάζομαι

Ο αδελφός σου

Ιωάννης Κολοκοτρώνης

Εν Σπέτσαις τη 17 Ιουνίου 1852

Προς τον Γενικ.Επισκοπ. Επίτροπον Αργολίδος

Δυνάμει του απο 10 Π.μ. και υπ' αριθ. 2295 Σεβαστού εγγράφου της ιερής Συνόδου έφθασα προ πολλού εις την υπο την διευθυνσίν σας Αργολίδα, και καταρχάς ωμίλησα εν Αργει μονοεκκλησίας γενομένης, προς εξάλειψιν των στρεβλών εντυπώσεων, τας οποίας ο αγύρτης χριστόφορος ενέσπειρεν εις τας καρδίας των απλουστέρων ανδρών τε και γυναικών. Το αντικείμενον της ομιλίας μου ητον περί πίστεως, β) περί ανατροφής των παιδων, και προ πάντων περί υποταγής εις την Κυβέρνησιν της Α.Μ. του Βασιλέως ημων, και εις την Ιεράν Σύνοδον, ήτις επαγρυπνά εις την ακριβή τήρησιν της ιερής ημων πίστεως, της μιας, αγίας, καθολικής και Αποστολικής εκκλησίας, ο λαός καθώς εβεβαίωσε και υμας, έλαβε μεγίστην ευχαρίστησιν απο το κήρυγμα του θείου λόγου, μολονότι ητον κακώς διατεθειμένος απο τινας σπερμολόγους, οτι δήθεν ημην διατεταγμένος απο την Κυβέρνησιν να ομιλήσω κατά της θρησκείας, κατά της πίστεως, κατά των αγίων εικόνων και κατά του αγίου Βαπτίσματος δηλ. να βαπτίζονται του λοιπού αφ' ου φθάσωσι το εικοστόν της ηλικίας των έτος, και άλλων τοιούτων, οσα δύναται να επινοήση η κακία των διεφθαρμένων προς ανατροπήν των καθεστώτων. Αλλ' ενταύθα μεταβάς εύρον τους πλείστους παπουλίζοντας, ούτοι προς ανάμνησιν αυτού μεταβαίνουνσι μέχρι σήμερον εις το μέρος, όπου τελευταίως ωμίλησε και προσκυνοῦσιν αὐτόν ως άγιον ανάπτουσι κηρία περί το φρέαρ, όπερ ηνέωξαν μετά την αναχώρησιν του αγύρτου, του οποίου το αλμυρόν ύδωρ νομίζουσι γλυκόν, και εν ω είναι τοιούτοι δεν πείθονται. η θεοβλάβειά των αύτη ή μάλλον ασέβεια, ενεθαρρύνθη απο τους ενταύθα ιερείς προς πορισμόν, και μάλιστα απο τον Σακελλάριον και τινα των ενταύθα ποιμαντικών, εξ ων ο μεν ερέθισε τον λαόν τσασούτον, ώστε ολίγον έλλειψε να φονεύση τον υμέτερον επίτροπον λόγω οτι έκλεισε την εκκλησίαν αυτού, ο δε διεκήρυξε και διακηρύττει οτι ο παπουλάκος είναι ο προφήτης Ηλίας, διότι, λέγει, τοιούτος είναι ο Ηλίας και το ανάστημα και την ηλικίαν και μάλιστα τας χείρας. Τούτου ένεκεν ο λαός έκαμε πολλάς ολονυκτίας τω ονόματί του εις το εξωκλήσιον του Προφήτου Ηλίου. ο ενταύθα μωρός λαός έφθασε εις τσασούτην θεοβλάβειαν, ώστε ου μόνον το ρυπαρόν ράσον μεταχειρίζεται δια να κάμωσι προσφοράς και άρτον, καθώς και οι εν Αργει, αλλά και τους λίθους τούς περί το νεωστί ανοιχθέν φρέαρ ευρισκομένους, ους και εις το εικονοστάσιον θέτουσιν ως αγίους. Αν οι ιερείς μας ήσαν κατ' αλήθειαν ιερείς ήθελαν εμποδίσει τουλάχιστον τον λαόν να κάμη προσφοράς δια του ράσου και λίθων. οι μόνοι ιερείς οι γνωρίσαντες την πλάνην του αγύρτου και εμποδίσαντες ολίγον είναι ο Υμέτερος Επίτροπος, και ο ιερομόναχος Προκόπιος. Απαντας τους ιερείς προσεκαλέσαμεν εις το Επαρχείον, και αφ' ου ο Επαρχος είπεν οτι οι ιερείς, αν ήθελον μεταχειρισθή όλα τα πρόσφορα μέσα, δεν ήθελε καταντήσει ο λαός εις ην ευρίσκεται κατάστασιν. Τότε λαβών τον λόγον παράστησα την καταγωγήν του αγύρτου, και τους δολίους αυτού σκοπούς και οτι η εκκλησία μας ουδένα μέρι τούδε ζώντα εδόξασεν ως άγιον, παρά μετά θάνατον, αφ' ου εδοκιμάσθη το λείψανόν του ως θαυματουργόν, ουχί δε ράσον και τους λίθους, το όποιον είναι καθαρά ειδωλολατρεία να

προσκυνώσι ταύτα ως άγια. Και οτι η Σ. Ιερά Σύνοδος θέλει ευρεθή εις την ανάγκην, αν δεν παύσωσι ταύτα, να μεταχειρισθή τα μέσα τα ανήκοντα αυτή προς διόρθωσιν. ταύτα και άλλα πλείστα είπον αυτοίς, οίτινες γνωρίσαντες την πλάνην, υπεσχέθησαν ενώπιον εμου και του επάρχου και του δημάρχου, οτι θέλουνι μεταχειρισθή ολα τα μέσα δια να ελευθερώσωσι τας ενορίας των, απο την πλάνην, εις ην ευρίσκονται αλλά και κατ' ιδίαν μέχρι σήμερον δεν παύω νουθετών αυτούς, και νομίζω οτι συνέτεινα ολίγον ενταύθα. Προχθές, γενομένης μονοεκκλησίας, ωμίλησα εις τον Ναόν της Αγίας Τριάδος, υπέρ τας δυο ώρας α) περι πίστεως, διότι ο αγύρτης έλεγεν οτι εχάθη η πίστις βρε παιδιά και θα πάρω τας γυναίκας σας να πάγω | στας Αθήνας κλ. β) περί υποταγής, έχων εις χείρας το ευαγγέλιον, διότι ο αγύρτης τους ενέπεισε να μη δεχθώσιν απο τας Αθήνας ούτε ιεροκήρυκας, ούτε Αρχιερείς, διότι είναι όλοι Αουθηροκαλβίνοι, και άλλα πολλά ανταρτικά, άτινα ίσως είναι γνωστά τη τε Ιερά Συνόδω, και Σεβαστή Κυβερνήσει γ) περί συντελέσεως και αναστάσεως έχων περί οφθαλμών το κβ' και κγ' κεφάλαιο του Ευαγγελιστού Ματθαίου. Ευχαριστήθησαν ωσαύτως οι παρευρεθέντες, εξ ων πολλοί εφαρμακεύθησαν απο τους σπερμολόγους. Και ενόμιζον ο,τι και οι εν Αργεί. νομίζω οτι επείσθησαν, αφ' ου δεν ήλθεν η συντέλεια κατά τον ψευδοπροφήτην, όστις ηπάτησε τον δυστυχή λαόν και έτρεχεν εις τα όρη μετά φανών και λαμπάδων, και αφήσαντες τας εργασίας των, πάσχουσι της πείνης. ο αγύρτης είπεν εις τον λόγον του να φορτώσωσι δυο καράβια σίτον, και να τα φέρωσιν εις Μάνην, διότι, έλεγεν, οι Μανιάται είναι καλοί άνθρωποι, αλλά πτωχοί, και δεν πειράζει, αν φονεύσωσιν εδω, εκει κανένα, αλλά τετάρτην και παρασκευήν έλαιον δεν τρώγουσι. φαίνεται ήθελε τον σίτον δια την εκστρατείαν ο πονηρός. Ταύτα και άλλα πολλά αισχρά εις τον λόγον του ανέφερν ο παπουλάκος, και όμως ο λαός δεν δέχεται ν' ακούση κακόν δια το όνομά του διότι!!!

Πεποιθώς δ' οτι θέλετε γνωστοποιήσαι ολα τα ανωτέρω προς γνώσιν της Σ. Ιεράς Συνόδου, όπως επιφέρει μικρά διόρθωσιν εις τους ιερείς μας, οίτινες κατά την ομολογίαν των ενταύθα αρχών έφερον τα πράγματα εις τοιαύτην δυσχερή κατάστασιν αποβλέποντες προς το ίδιον συμφέρον, υποσημειούμαι

ο Ιεροκήρυξ

Αρχιμ. Νεόφυτος Κωνσταντινίδης

200) ΕΣΩ 171

Εν Αθήναις τη 18 Ιουνίου 1852
Ημερησία έκθεσις.

Μεγαλειότατε!

Κατά τας οποίας έλαβον σήμερον πληροφορίας παρά τε του Νομάρχου Λακωνίας και του επάρχου Γυθείου, η αποκατάστασις της ηουχίας και τάξεως προβαίνει σσημέρας εις τας Λακωνικάς επαρχίας και ο Νομάρχης ελπίζει, οτι προσεχώς θέλει κατορθωθή η σύλληψις του Λαοπλάνου και κακούργου Χριστοφόρου.

Κατά τον Νομόν Μεσσηνίας συνελήφθη ο Παναγιώτης Κατσαρός εκ του χωρίου Καλυβίων και ο αγωγιότης αυτού, οίτινες περιερχόμενοι εκήρυττον τα Χριστοφώρεια. απεδείχθη δ'ακολουθως, οτι ο Κατσαρός ούτος και πριν μεν έπασχε κατά τας φρένας, αλλά μετά την ακρόασιν των κηρυγμάτων του Λαοπλάνου. αι φρένες αυτού διεταράχθησαν ετι μάλλον, και δια τούτο ο Νομάρχης παρέδωκεν αυτόν εις τους συγγενείς του, παραγγείλας αυτοίς να μη τον αφήσωσι να περιέρχεται.

Εις των κατοίκων του χωρίου Αλτομυρά της Λακωνίας Καλόγηρος Ψαρέας ονόματι, αφ'ου, μεταβάς εις το χωρίον Κάμπον του δήμου Αβίας, ήκουσε διαφόρους και μετέβαλεν ιδέαν ως προς τα Χριστοφώρεια, επέστρεψεν εις το χωρίον και εκήρυττεν αγύρτην και δόλιον τον Χριστόφορον. η σύζυγός του κυριευμένη ούσα υπο της μέθης των εμπνεύσεων του Λαοπλάνου, ώρμησε κατά του συζύγου της, ήρπασεν αυτόν απο του λαιμού και μικρού εδέησε να τον πνίξη δια των χειρών της, οτε ούτος οργισθείς, εξέβαλε το πιστόλιόν του και επυροβόλησε κατ' αυτής, ήτις τρωθείσα καιρίως, εξέπνευσε.

[...ακολουθούν άλλες ειδήσεις]

Ευπειθέστατος και πιστότατος θεράπων
Ο Υπουργός των Εσωτερικών
Α.Σ.Δανόπουλος

201) ΕΣΩ 171

Μεγαλειότατε!

Τα δια του σημερινού ταχυδρομείου ληφθέντα έγγραφα του Νομάρχου Λακωνίας ημερολογούνται την 15ην Ιουνίου ώραν 12 Μ.Μ. εξ Αρεουπόλεως, τα δε του επάρχου Γυθείου την 16ην του αυτού. Κατά τα έγγραφα ταύτα ο μεν αρχηγός της κατά τους Νομούς Μεσσηνίας και Λακωνίας δημοσίας δυνάμεως επανήλθεν εις Γύθειον, ο δε Νομάρχης Κυρ. Δούκας έμεινεν εις Αρεούπολιν, προτιθέμενος να περιοδεύση εις την επαρχίαν Οιτύλου κατά τας προς αυτόν διαταγάς του υπουργείου όπως κατανοήση εκ του σύνεγγυς το πνεύμα των κατοίκων, και αποδείνη προς αυτούς τας θεούσας προτροπάς και νουθεσίας δια να επανέλθωσιν εις την ευθείαν οδόν οι και μέχρι τούδε πλανώμενοι εις τας περί Χριστοφόρου ιδέας. Η ησυχία και τάξις εξακολουθεί κατ'αμφοτέρας τας επαρχίας της Λακωνίας, και τον υπομοίραρχον λέκαν περιελθόντα μετά των υπ'αυτόν στρατιωτών εις τον δήμον Κολοκυνθίου υπεδέχθησαν οι κάτοικοι φιλοφρόνως. Διαβιβάζει δε ο Νομάρχης και αντίγραφον μιας προς τον υπομοίραρχον οιτύλου επιστολής του εκ Λαγκάδας του δήμου Λεύκτρου ιερέως Βασίλαρου, όστις επανελθών εις το χωρίον του, τον ειδοποιεί, ότι συνεφώνησε μετά του Λαοπλάνου, τον οποίον αντάμωσε την 14ην Ιουνίου εις την Σαϊθόναν εις εν όρος, να υπάγη την ερχομένην Κυριακήν 22αν τρ. μ. με πέντε εξ Λάκωνας, και ότι, σκοπόν προθέμενος να τον συλλάβη, απαιτείται, να υποστηριχθή υπο πενήτηκοντα στρατιωτών τοποθετημένων άνωθεν και κάτωθεν. Το περιεχόμενον της επιστολής ταύτης του ιερέως ανεκοινώθη και εις τον αρχηγόν δια να εκδοθώσιν αι θέουσαι διαταγαί προς τον Διοικητήν του Τάγματος και προς τον Διευθυντήν της Β.Γολέτας Ση Ματθ(ιλ)θη Εφρόνει δε και ο Νομάρχης να μεταβή αυτοπροσώπως επι τη προφάσει περιοδείας ή άλλης τινος αιτίας μετά του υπομοιράρχου, τιθησομένου επι κεφαλής του στρατιωτικού αποσπάσματος. Κατά τινα έκθεσιν του Νομοίατρού Μεσσηνίας προς τον Νομάρχην του αυτού Νομού μη γενόμενοι, δυνάμει του περί διαβατηρίων Β.Διατάγματος, του 1835, δεκτοί εις Καλάμας Αλτομυριακοί τινες, μεταβάντες εκει άνευ διαβατηρίων, επανήλθον οίκαδε, βαρυθυμούντες και αμνηχανούντες περί των μέσων της υπάρξεώς των και εν γένει περί του μέλλοντός των, εαν η εξουσία δια την κατά τα Χριστοφόρεια διαγωγήν των εξακολουθήση να εφαρμόζη το μέτρον τούτο. Εκ τούτου προκύπτει το συμπέρασμα, ότι εν ανάγκη αποτελεσματικός υπέρ της δημοσίας τάξεως και ησυχίας κατά την Λακωνίαν ήθελεν είσθαι τακτικός εξ αμφοτέρων των μερών αποκλεισμός, τον οποίον και ακούοντες οι Λάκωνες τρέμουσι.

Εν Αθήναις την 19 Ιουνίου 1852

Της Υ.Μεγαλειότητος

Ευπειθέστατος

Και πιστότατος θεράπων

Ο επι των εσωτερικών υπουργός

Α.Σ.Δανόπουλος

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Εν Αθήναις, την 19 Ιουνίου 1852

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Προς το επι των Εκκλησιαστικών κτλ. Υπουργείον
Επι της υπ'αρ. 2251 Διευθύνσεως κτλ.

Διαβιβάζει η Σύνοδος προς το Υπουργείον εις απάντησιν την απο 11 του ενεστώτος μηνός αναφοράν του κατά την Κορινθίαν Γενικού Επισκοπικού Επιτρόπου μετά του εν αυτή της Αστυνομίας Κορίνθου εγγράφου εις πρωτότυπον, εξ ων θέλει πληροφορηθή, ότι ο περί ου ο λόγος ιερομόναχος Αθανάσιος εκ Χασίων του δήμου Φελλόης των Καλαβρύτων, δεν διέβη εκ Κορίνθου, και ούτε ο Γενικός Επισκοπικός Επίτροπος Κορινθίας έδωκεν εις αυτόν διαβατήριον παρά τα διατεταγμένα δια τας Αθήνας, και ότι το παρ'αυτού δήθεν εκδοθέν τω ιερομόναχω τούτω διαβατήριον, αν των άντι ούτος φέρη τοιούτον, είναι πλαστόγραφον. Θθεν κατά τούτο η Σύνοδος δεν δύναται να επιφέρη προς το παρόν ουδεμίαν πειθαρχικήν ποινήν κατά την αξίωσιν του επι των εσωτερικών Υπουργείου, εαν μη, εξετάσεως καλητέρας γενομένης, αποδειχθή η αλήθεια. Επιστρέφονται και τα έγγραφα.

+ο Αθηνών Νεόφυτος Πρόεδρος:
+ο Κυκλάδων Δανιήλ:
+ο Αιγίνης Σαμουήλ:
+ο Καλαβρύτων Βαρθολομαίος:

ΤΣ ο Γραμματεύς Αρχιμανδ: Μ Αποστολίδης

1794 ΤΣ

Προς το υπουργείον των Εσωτερικών διευθύνοντες την παρούσαν μετά των εγκλείστων, προς απάντησιν του υπ'αριθ.9793 29 του παρελθόντος μηνός εγγράφου του. παρακαλούμεν, ινα, αφού λάβη γνώσιν των ενδιαλαμβανομένων επιστρέψη προς ημας τα παρόντα έγγραφα.

Εν Αθήναις τη 21 Ιουνίου 1852
Ο Υπουργός των Εκκλ/ων κτλ.
(υπ)

Αρ. Πρ. 2916 3846 29 Ιουνίου 1852

Διευθύνεται προς τον διευθυντήν της διοικητικής αστυνομίας Αθηνών και Πειραιώς δια να μας αναφέρη που ευρίσκεται ήδη ο περί ου ο λόγος ιερομόναχος Αθανάσιος εκ χασίων της επαρχίας Καλαβρύτων τον οποίον δια της Μεγαρίδος μεταβαίνοντα εις Αθήνας τον παρελθόντα μήνα απέστειλεν ο έπαρχος υπο συνοδείαν κοροφυλάκων εις την διεύθυνσιν της διοικητικής Αστυνομίας.

Εν Αθήναις την 28 Ιουνίου 1852
Ο Υπουργός των εσωτερικών.
Α.Σ.Δανόπουλος

2183 ΕΛ.1 Ιουλίου 52 /αριθ. 5690

Διευθύνεται, επι επιστροφή, προς τον Κύριον Νομάρχην Αττικής, παρακαλούμενον να μας δώση την ζητούμενην παρά του Υπουργείου πληροφορίαν, διότι νομίζομεν οτι ο περί ου πρόκειται Ιερομόναχος απεστάλη εις την Νομαρχίαν παρά του επάρχου Μεγάρων.

Την 20 Ιουνίου 1852 [...]
(υπ)

ΕΛ.2 Ιουλίου /5499

Πρός τον παρά ταις ενταύθα Πλημμελιοδίκαις Κ.Εισαγγελέα επι επιστροφή μετά των συνημμένων, παρακαλούμενον να μας δώση τας ζητούμενας πληροφορίας.

Αθήναι την 1 Ιουλίου 1852
Κολυομένου του Νομάρχου
ο Γραμματεύς
Α.Οικονομίδης

αριθ.9572 Β

Επιστρέφονται εις την Νομαρχίαν Αττικής κλ. με την πληροφορίαν οτι εκ των γενομένων ενταύθα ανακριτικών εξετάσεων δεν εύρομεν αφορμήν του να ζητήσομεν την προφυλάκισιν του περί ου πρόκειται Μοναχού διευθύνομεν δε τα περί αυτού έγγραφα εις τον εν Πάτραις Εισαγγελέα καθόσον και η ολη ανάκρισις των πράξεων [...] εθεωρίτο ύποπτος [...] Μοναχός διεβιβάσθη εις την εν Πάτραις ανακριτικήν αρχήν παρά της οποίας να ληφθώσι περισσότερας πληροφορίας.

Εν Αθήναις την 23 Ιουλίου 1852
Ο παρά των Πλημμελειοδικών
ΤΣ ΚΤυπάλδος

ΕΛ.24 Ιουλίου 52/ αρ.6435 3687 15709

Αρ Πρ.3327/25 Ιουλίου 1852

Πρός την Διεύθυνσιν της Διοικητ. Αστυνομίας Αδειών εις πειραιάν μετά των συνημμένων εις απάντησιν του υπ' αρ. 2916 εγγράφου της.

Αθήναι την 24 Ιουλίου 1852
Ο Νομάρχης

(ση)

16243

ο Γραμματέας

Α.Οικονομίδης.

Εν Κορίνθω την 19 Ιουνίου 1852

Προς το Υπουργείον των Εσωτερικών

Περί της επ'εκκλησίας αναγνώσεως της υπ'αριθ.2377 συνοδικής εγκυκλίου.

Προς συμπλήρωσιν της υπ'αριθ.2309 απο θ του υπερμεσούντος αναφοράς του Επαρχου λαμβάνω την τιμήν να ειδοποιήσω το Υπουργείον ότι καθ'ας έλαβον πληροφορίας, και εις τους λοιπούς δήμους της επαρχίας ανεγνώσθη επ'εκκλησίας, και ετοιχοκολλήθη, η εν τη περιλήψει συνοδική εγκύκλιος.

Το Επαρχείον αμα λαβόν την εγκύκλιον, έσπευσεν αμέσως να συνεννοηθή μετά του Γενικού επισκοπικού επιτρόπου, περί της αναγνώσεως αυτής διέταξε δε προς τούτο τα θέοντα και εις την δημοτικήν αρχήν, και ουδεμίαν είχεν αμφιβολίαν ότι ηδύνατο να μην αναγνωσθή τοιούτον νουθετικών έγγραφον ουδ'είχε λάβει την παραμικράν νύξιν ουτε απο την εκκλησιαστικήν αρχήν, δούσαν εις τους Ιερείς τας αναγκαίας προφορικός παραγγελίας περί της επ'εκκλησίας αναγνώσεως αυτής, ούτε απο την δημοτικήν αστυνομίαν, ώστε να υποθέση ότι υπήρχεν αντενέργεια τις δια να μη αναγνωσθή και να λάβη κατά συνέπειαν μέτρα.

Εκ της εγκλεισμένης υπ'αριθ.284. αναφοράς του δημαστυνόμου Κορίνθου απο τον οποίον έλαβον και προφορικός πληροφορίας εξάγεται ότι προς τον σκοπόν του να μη αναγνωσθή η εγκύκλιος της Συνόδου είχε διαδοθή φήμη, ότι ήτον έγγραφον επιτίμιον. η εγκύκλιος, όμως ετοιχοκολλήθη και εδημοσιεύθη προσηκόντως, αναγνωσθείσα και επ'εκκλησίας υπο του Ιερέως.

Τους διαδόσαντας την ανωτέρω φήμην δεν ηδυνήθην η αστυνομία να ανακαλύψη με όλας τας οποίας κατέβαλε προς τούτο προσπάθειας.

Ευπειθέστατος

Ο Επαρχος Κορίνθας (υπ)

ΤΣ 10640

Προς το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών μετά του επισυνημμένου, επι επιστροφή, εις πληροφορίαν του.

Εν Αθήναις την 21 Ιουνίου 1852

Ο Υπουργός των Εσωτερικών

Α.Σ.Δανόπουλος

(φάκελος: Κατεπείγον Προς τον Κύριον Νομόρχην Λακονοίας εις Καρθαμύ)

Κύριε νομόρχα

νεοχώρι την 20 Ιουνίου 1852

Σας πληροφορώ ότι το μιστίριον του γάμου είνε εις ενεργία, ο ιερεύς Βασίλαρος είνε ποιγεμένος απο το εσπέρας προς αντάμωσι του χριστοφόρου. ο δούλος σας απόψε με το απόσπασμα μεταβένο δια νικτός εις την θέσιν εκοίνην και υμεις οπότε ειδοποιηθίτε περί εκδρομήν να είστε έτιμος και με τον εποιφέρον περιμένω να πληροφοριθώ την ό[...]

Σας ασπάζομε
ο δούλος σας
λ.Τεγαρούλιος

Μεγαλειότατε!

Τα δια του σημερινού ταχυδρομείου ληφθέντα έγγραφα του Νομάρχου Λακωνίας Κυρ. Δούκα ημερολογούνται την 17 Ιουνίου εξ Αρεουπόλεως. Εκ τούτων εξάγεται, ότι οι κάτοικοι του δήμου Οιτύλου και Κολοκυνθίου υπεδέχθησαν φιλοφρονέστατα τον υπομοίραρχον με τους υπ' αυτόν στρατιώτας, και ότι δια της διαγωγής των ταύτης προτείνουν ότι δίδουσιν εχέγγυα και δείγματα της μεταμελείας των και της προς τον Υψηλόν Θρόνον αφοσιώσεως των, ώστε να τοις απονεμηθή η Β. αμνηστεία.

Κατά δε τα ημιεπίσημα υπο την αυτήν ημερομηνίαν έγγραφα του αυτού Νομάρχου οι κάτοικοι της Λακωνίας φιλοτιμούνται να παριστώσι την μεταμέλειάν των δια των επανειλημμένων διαβεβαιώσεών των περί της προς τα καθεστώτα αφοσιώσεώς των, καταρώνται δε εκείνους, οίτινες με τας επιστολάς των τους ώθησαν εις το ατόπημα του να απειθήσωσιν εις την Κυβέρνησιν, και οίτινες ευρίσκονται εις τους δήμους Μαλευρίου, Καρυουπόλεως και Γυθείου. Δεν συγκατατίθενται όμως να κατανοματίσωσι και τούτους.

Οι πιστότεροι οπαδοί του Χριστοφόρου ήρχισαν να τον αποστρέφονται, και να κατανοώσιν ότι ούτος ήτον λαοπλάνος, υπεσχέθησαν δε, ότι δεν θέλουν τον δεχθή, αλλά δεν συγκατατίθενται και να τον προδώσωσιν ουχί απο σέβας, αλλ' απο την καθιερωμένην Λακωνικήν εθιμοταξίαν του να μη προδίδωσι τους εις Λακωνίαν προσφεύγοντας. Είναι όμως έτοιμοι να τρέξωσιν, όπου διαταχθώσιν υπό των εν Λακωνία Αρχών, και αν οι άνθρωποι της εξουσίας τον ανακαλύψωσιν, υπόσχονται να θώσωσι και μέχρις αίματος πάσαν συνδρομήν, ει και εις χωροφύλαξ μόνος είναι ο ανακαλύψας, δια να τον φέρωσιν ασφαλώς εις χείρας της εξουσίας.

Ο Νομάρχης Λακωνίας μοι διεβίβασε και αντίγραφον της προς τον υπομοίραρχον Οιτύλου επιστολής του εκ Λαγκάδας ιερέως Βασίλαρου, της οποίας υποβάλλω εγκλειστως αντίγραφον. καθ' όσον και περιέρχεται αυτή διεγείρει, και την υπόσχεσιν του ιερέως περί Χριστοφόρου βάσιμον και ειλικρινή δεικνύει. Συνεπεία της επιστολής ταύτης απεστάλησαν μετεμφισμένοι Λακωνιστί εξ στρατιώται προς συνοδείαν του ιερέως, και δια να τον υποστηρίξωσιν εν ανάγκη εις σύλληψιν του χριστοφόρου. Την δε 11ην ώραν Μ.Μ. της 17 Ιουνίου εστάλη προς τον Ταγματάρχην Μαυροδήμον διαταγή του αρχηγού δια να επιβάσῃ εις την εν Λιμενίω κατ' εκείνην την ώραν ελλιμενισθείσαν Β. Γολέτταν <η Ματιθ(λ)θη> ογδοήκοντα εκ των καλλιτέρων στρατιωτών υπο τας διαταγάς του λοχαγού Καλαντζή. Μετά την επιβίβασιν των στρατιωτών έμελλον να κατέλθωσιν εις Λιμένιον ο τε Νομάρχης και υπομοίραρχος δια να επιβιβασθώσιν επι του αυτού Β. πλοίου και αποπλεύσωσι εις τα παράλια της Καρδαμύλης προς τον σκοπόν του να αποβιβασθώσιν οι στρατιώται μετά του υπομοιράρχου εις το μέρος καθ' ο υποκρύπτεται ο Χριστόφορος, οτε ο ιερεύς Βασίλαρος ειδοποιήσῃ τον Υπομοίραρχον περί του καταλλήλου της ώρας. Οι εν την επιστολή του ιερέως Βασίλαρου αναφερόμενοι Κολοκυνθιάται είναι αυτοί εκείνοι, τους οποίους ο Νομάρχης μετά του αρχηγού απέστειλον εις ανίχνευσιν της διαμονής του λαοπλάνου.

Τελευταίον λαμβάνω την τιμήν να υποβάλω, ότι η επιστολή του ιερέως Βασίλαρου καταδεικνύει, ότι υπήρχε μετά του Χριστοφόρου συνεννόησις και ανδρών ορμωμένων εξ άλλων του Κράτους μερών, και

οτι ούτος έκαμεν εις τους κατηχουμένους γνωστά τα ονόματα των
οπαδών του. Μ'όλον τούτο ενδεχόμενον είναι να μετεχειρίζετο ο
Χριστόφορος τοιαύτας αγυρτίας εις εμπύχωσιν του όχλου, χωρίς να
επιδοκιμάζωσι τα κινήματά του οι εν τη επιστολή του ιερέως
Βασίλαρου. Ο χρόνος και αι εξετάσεις θέλουσι φέρει εις φως τα
περί τούτου.

(ακολουθούν άλλες πληροφορίες)

Εν Αθήναις την 21 Ιουνίου 1852

Της Υ. Μεγαλειότητος

Ευπειθέστατος

Και πιστότατος Θεράπων

Ο επι των Εσωτερικών Υπουργός

Α.Σ.Δανόπουλος

Εν Ανδρισταίνη την 21 Ιουνίου 1852

Προς την Β.Νομαρχίαν Μεσσηνίας

Απάντησις εις την υπ'αριθ.4106 της 13 Ιουνίου τ.ε. Διαταγήν της.

Περί ιερέως.

Δυσ εκ των ιερέων του Δήμου Ανδρισταίνης ερρέθη ότι εξερεύγοντο ανοήτως και ουχί εκ προθέσεως κακοφθόγγους τινάς ιδέας ουχί δημοσίως, αλλά κατ'ιδίαν, και ταύτας εν είδει συνομιλίας, περί της ιεράς συνόδου. αμα όμως τους εγένετο αυστηρά επιτίμποις κατ'ιδίαν και τοις εξητήθη λόγος αν εγένοντο τοιαύται παρ'αυτοίς επικρίσεις, έντρομοι άπαντα απειποιήθησαν, και μετά σεβασμού πολλού εξηγήθησαν το σέβας των και την υπόκλισιν προς την ιεράν σύνοδον, και καταμαρτυρούμενοι ενώπιον θεού και ανθρώπων εξωμολογήθησαν ότι πώποτε δεν ανέφερον λόγους εναντίον της ιεράς συνόδου, και ότι του λοιπού θέλωσι ενδιαιτάσθαι απομακροισμένοι επικρίσεως, εν σεμνοπρεπεία και αρετή διάγοντες. Τούτου ένεκα ενόμισα πλέον ουχί φρονήσεως έργον να τραχύνω την καρδίαν των κληρικών επεμβαίνων τας ανακρίσεις, και να δώσω μυρίας υποψίας εις τον χύδην λαόν, αφηνιαζόμενον και μάλιστα εν τη παρούση ώρα, καθ'ην επικρατεί εν απάντων τα στόματα πολύς λόγος περί θρησκείας. αυστηρά όμως επιτηρεί η Δημοτική αστυνομία κατά παραγγελίαν μου απάντων των κληρικών και τας παραμικροτέρας κινήσεις, μετά πολλής προσοχής και επιτηδειότητος, και ακολούθως επιφυλάσσομαι να καταγγείλω τον θρασύν, αν τυχόν ήθελε καταφανή. κατά ταύτα, δοκώ, ότι η Β. Νομαρχία δεν θέλει μοι αποδοκιμάσει τας παρατηρήσεις μου εξαγομένας απο τελευταίαν επιεική διάταξιν του άρθρου 93 του περί αστυνομικών καθηκόντων Β. Διατάγματος εν τούτοις αν ευαρεστηθή η Β. Νομαρχία να μοι επιστείλη τας διαταγάς της, δια να πράξω όπως με διατάξη.

Ευπειθέστατος

Ο Επαρχεύων Γραμμ. Ολυμπίας.

Μ.

Εν Αθήναις την 21 Ιουνίου 1852

Χριστοφορικά

Προς τον δημοδιδ. Κορίνθου κ. Δ. Πανταζίδην
Προς απάντησιν εις την υπ' αριθ.12 αναφοράν του

Με δυσαρέσκειαν ημών επληροφορήθημεν τα διατρέξαντα κατά την Αην λήγοντος περι της Αναγνώσεως της συνοδικής Εγκυκλίου εν τη Εκκλησία και της αναφοράς σου της περί αυτής της υποθέσεως ελάβομεν γνώσιν, παρατηρούντες σοι οτι χοροστατών εν τη εκκλησία και ψάλλον, ως λέγεις, είχες ετι μάλλον χρέος ν' αναγνώσης αυτήν προσκληθείς, και να μη δώσης αιτίαν εις χασμωδίας και σκάνδαλα αρνούμενος την ανάγνωσιν επι προφάσει οτι έμελλες κατόπιν να ψάλλης.

Αφου σοι εκφράσω μεν την δυσαρέσκειαν μας δια ταύτην την απερίσκεπτόν σου πράξιν επι αντικειμένου σπουδαίου, σε προτρέπομεν όπως εις το εξής εκτιμάς κάλλιον τας τοιαύτας περιστάσεις και φαίνεσαι πρόθυμος συμπράκτωρ πάντοτε εις το να προλαμβάνονται αι χασμωδία και τα σκάνδαλα και μάλιστα εν ταις Εκκλησίαις.

Ο Υπουργός Σ.Β(λάχος)

1819

2497

Εν Αθήναις την Ιουνίου 1852

Περί της Αναγνώσεως της συνοδικής Εγκυκλίου κλ. εις Κόρινθον

Προς το Υπουργείον των Εσωτερικών

Λαμβάνομεν την τιμήν να σας επιστρέψωμεν τα διευθυνθέντα προς ημας έγγραφα περί της επιδηλουμένης υποθέσεως παρατηρούντες οτι και τον δημοδιδ. επεπλήξαμεν προτρέψαντες αυτόν εις το να ήναι εις το εξής προσεκτικώτερος εις τοιαύτας περιστάσεις.

Ο Υπουργός Σ.Β

η Ιερά Σύνοδος περί του Ιερομ. Αθανασίου εκ Χασίων του Δήμου
Φελλόης των Καλαβρύτων.
(χριστοφορικά)

Εν Αθήναις τη 21 Ιουνίου 1852

Διευθ.

Προς το Υπουργείον των Εσωτερικών διευθύνοντες την παρούσαν
μετά των εγκλείστων, προς απάντησιν των υπ' αριθ. 9793 (29 του
παραλθόντος μηνός) εγγράφου του, παρακαλούμεν ινα αφού λάβη
γνώσιν των ενδιαλαμβανομένων επιστρέψη προς ημας τα παρόντα
έγγραφα.

ο Υπουργός Σ.Β

Εσωτερ.υπουργείον

Διευθ: αναφοράν του Επάρχου Σπετζών, περί προκηρύξεώς του προς κατάπαυσιν των εκει αναφυέντων σκανδάλων

Εν Αθήναις τη 21 Ιουνίου 1852

Διευθ

λαβόντες γνώσιν των διαλαμβανομένων εις την παρούσαν και εις το επ' αυτή επισυνημμένον επιστρέφομεν αυτήν προς το Υπουργείον των Εσωτερικών κατά την αίτησίν του.

ο Υπουργός Σ.Β.

Προς το Επι των Εσωτερικών Υπουργείον
Επι της υπ'αριθ.11146 απο 18 Ιουνίου Τ.Ε διαταγής . Απάντησις.

Εν Σπάρτη την 21 Ιουνίου 1852

Περί της εις Αρεουπόλει υποδοχής της συνοδικής εγκυκλίου

Δεν παρέπεμψα την απέναντι διαταγήν εις τον Προσωρινόν Νομάρχην εις αυτόν βέβαια αποτεινομένην προς απάντησιν της υπ'αριθ. 5280 αναφοράς του ως περιοδεύοντα ήδη την Επαρχίαν Οιτύλου καθ'α μ'εγραψεν. Εύρον όμως εις το αρχείον της Νομαρχίας την υπ'αριθ. 1876, 1892, 1899, 1907, αναφοράν του Επάρχου Οιτύλου την οποίαν και διευθύνω εν πρωτοτύπω. Εις την αναφοράν ταύτην γίνεται λόγος περί της αναγνώσεως της εγκυκλίου της Ιεράς Συνόδου πανταχού επ'εκκλησίας κατά τας πληροφορίας των Δημοτικών αρχών Οιτύλου

Ευπειθέστατος
Του Νομάρχου Λακωνίας Απόντος
ο Γραμματεύς
Σ.Γ.Αντωνόπουλος

Εκκλ. Αρ.Πρ.2742/ Ε. 4 Ιουλίου 1852

Προς το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών, μετά του επισυνημμένου επι επιστροφή, προς πληροφορίαν του.

Εν Αθήναις την 28 Ιουνίου 1852
Ο Υπουργός των Εσωτερικών
Α.Σ.Δανόπουλος

εις το αρχείον

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Εν Αθήναις, την 23 Ιουνίου 1852

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Προς το επι των Εκκλησιαστικών κτλ. Υπουργείον
Επι της υπ'αρ. 2343 Διευθύνσεως.

Λαβούσα γνώσιν η Σύνοδος των αυτοίς απο 16 του ενεστώτος μηνός
προς αυτήν διευθυνθείσαν εγγράφοις του Νομάρχου Μεσσηνίας
διαλαμβανομένων, και συμφώνως προς την αξίωσιν του υπουργείου
αποστέλλασα προς τον Σεβασμιώτατον Επίσκοπον πρώην Ανδρουβίστης
κ.Προκόπιον τα θέοντα, επιστρέφει ήδη τα έγγραφα.

+ο Αθηνών Νεόφυτος Πρόεδρος:
+ο Κυκλάδων Δανιήλ:
+ο Αιγίνης Σαμουήλ:
+ο Καλαβρύτων Βαρθολομαίος:

ΤΣ ο Γραμματεύς Αρχιμανθ: Μ Αποστολίδης

Φίλε Κύριε Δούκα!

Ελαβον τας μέχρι της 18ης τρ.μ. μνηολογημένας επιστολάς σας, και είδον, οτι ενασχολείσθε εις τα περί της ανακαλύψεως και συλλήψεως του λαοπλάνου Χριστοφόρου. Αλλ'εως πότε πλέον θέλει παραταθή η σκηνή αύτη; πότε τέλος πάντων θέλομεν ιδεί το αποτέλεσμα του σχεδίου και μέτρων σας; φοβούμαι μη τυχόν μεσσαλαβή απάτη εκ μέρους του ιερέως με όλας τας διαβαιώσεις του. Το κατ'εμε αν μετά τρείς ή τέσσαρας ημέρας δεν πληροφορηθώ περί της συλλήψεως του λαοπλάνου, απελπίζομαι απο το σχέδιον και πείθομαι περί της απάτης του ιερέως. Οθεν φροντίσατε να μας αναφέρητε εν καιρώ, σκεπτόμενοι ωρίμως και σχετικώς με τας περιστάσεις και πράγματα, όπως λάβη η Κυβέρνησις εν οριστικόν μέτρον δια να δοθή πέρας εις την σκηνήν ταύτην, ήτις εξασθενίζει την ηθικήν ισχύν της Κυβερνήσεως δια της επι τοσοούτον χρόνον ανέλπιστον παράτασιν της.

Σας ασπάζομαι. Εν Αθήναις την 23 Ιουνίου 1852

Ο φίλος σας
Α.Σ.Δανόπουλος

213) Αριθ.393 000,009
Ελ. την 27 Ιουνίου 52/110

ΒΑΚ 24α

Το Αρχηγείον των κατά την Λακωνίαν και Μεσσηνίαν Β. Στρατευμάτων
Προς
Τον Κύριον Νομόρχην Λακωνίας, όπου

Σας διευθύνομεν το Βασιλικόν ατμόπλοιον ο Οθων δια να
επιβιβασθήτε επ' αυτού μετά του λασπλάνου και της συνοδείας Σας
και μεταβήτε ενταύθα το ταχύτερον.

Εν Γυθείω τη 24η Ιουνίου 1852

Ιωάννης Κολοκοτρώνης

Περί μεταβάσεως εις Γύθειον

Εν Καλάμαις τη 24 Ιουνίου 1852

Προς το Υπουργείον των Εσωτερικών

Περί τινων λεχθέντων εις Ανδριτσαιναιαν ως προς τα Χριστοφόρεια.

Είχον μάθει οτι Ιερείς της πόλεως Ανδριτσαίνης επικρίνοντες την πρώτην της Ιεράς Συνόδου εγκύκλιον κατά του Λαοπλάνου Χριστοφόρου έλεγον οτι αύτη δεν έχει κύρος, διότι τρεις μόνως φέρει υπογραφάς. δια να γνωρίσω κατά πόσον το άκουσμα τούτο είχετο αληθείας, παρήγγειλα τω Επαρχείω να κάμη εύστοχον και συνετήν έρευναν και να με πληροφορήση. Ουω Ιερείς ως μοι αναφέρει το Επαρχείον είχαν προφέρει κακοφθόγγους τινας ιδέας ουχι δημοσίως, αλλ'εις ιδιαιτέραν ομιλίαν. οτε δε τους προσεκάλεσα να δώσωσιν λόγον περί τούτου, απειποιήθησαν τα πάντα, και εξέφρασαν το σέβας εις την υπόκλησιν των προς την Ιεράν Σύνοδον. Του Επαρχείου η αναφορά υπ'Αριθ.5748 υποβάλλεται εν πρωτοτύπω. Εις αυτήν παρατηρεί το Υπουργείον και την εκ μέρους της δημοτικής αρχής Ανδριτσαίνης αναπτυσσομένην ενεργητικότητα κατά των Χριστοφορέων σπερμολογιών. Εις το Επαρχείον απαντώ οτι έπραξε καλώς μη προχωρήσαν εις περαιτέρω ανακριτικάς ερεύνας, ουδ'η Νομαρχία εννóει τούτο δια της διαταγής της. Ταύτα προς πληροφορίαν του Υπουργείου.

Ευπειθέστατος

Ο Νομάρχης Μεσσηνίας

Δ.Ροντόπουλος

Αρ.Πρ.2744/4 Ιουλίου 1852

Διευθύνεται μετά της επισυνημμένης αναφοράς προς το επι των Εκκλησιαστικών Υπουργείον επι επιστροφή προς γνώσιν του

Εν Αθήναις την 28 Ιουνίου 1852

Ο Υπουργός των Εσωτερικών

Α.Σ.Δανόπουλος

1852 τη 25 Ιουνίου εν Ερμιόνη

2577

Προς τον κατά την Αργολίδα γενικ. Επισκοπικόν Επίτροπον.

Εκ Σπετσών έγγραφον προς υμας την αθλίαν του κλήρου και μερικών σφόδρα παπουλιζόντων κατάστασιν, εκείθεν σας έστειλα και ημίσειαν προσφοράν άζυμον, διότι οι πλείστοι των εκεί κατασκευάζουσιν εκ του ρυπαρού ράσου και εκ του αγίου λίθου, κατ'αυτούς του παπουλάκη προζύμιον. Εκείθεν σας έστειλα την έκθεσιν μου περί πάντων τούτων, παρακαλώ να διευθύνετε προς την ιεράν Σύνοδον ταύτην, καθώς και την προσφοράν δια να γνωρίζη εις ποίαν πλάνην υπέπεσαν οι Ιερείς μας και χριστιανοί μας.

Ηδη δε σας γράφω, οτι μεταβάς εις Κρανίδιον εύρον κακίστην υποδοχήν εκ μέρους του αναγώγου όχλου, διότι πριν εισέλθω εις την Κωμόπολιν Κρανιδίου απήντησα μερικούς απονενοημένους εις τι περιβόλιον, οίτινες εφώναζον λέγοντες γιούχα. Εγω δε σιωπών επροχώρουν εν σιωπη και μεγίστη ταραχή της ψυχής μου μεταμεληθείς δια την εκεί έλευσιν μου. Τέλος φθάσας εις το κέντρον της κωμοπόλεως απαντώ έμπροσθεν του δημοτικού Σχολείου σωρείαν παιδων και ως εκ συνθήματος ήρχισαν φωνάζοντες αγιε Χριστόφορε φύλαξον τους δούλους σου, που ήλθες απο τον ουρανόν και μας εγονάτισες, Κύριε ελέησον, Κύριε ελέησον κλπ. άλλοι δε εφώναζον λέγοντες <όστις δεν θέλει τον παπού,κρατημάρα και στραβούνι> Τοιαύτην υποδοχήν μου έκαμον μέχρι της οικίας του δημάρχου. αλλ'εμβάς αίφνης ακούω κρότον μέγαν εις την θύραν απο λίθους, ους ο ανάγωγος λαός του Κρανιδίου έρριπτεν. ο θεός με εφώτισε και διευθύνθην εις την οικίαν του δημάρχου, άλλως αν επήγαινον εις την του επιτρόπου σας ή εις άλλον, ήθελον μου συντρίψει την κεφαλήν τα γεννήματα των εχιδνών. Τέλος μένω έγκλειστος χωρίς να δυνηθώ να εξέλθω απο την οικίαν του δημάρχου. Την επιούσαν προσκαλώ τους ιερείς, τους ομιλώ τα θέοντα, τους επιπλήτω δια τι να βλέπωσι με αδιαφορίαν τους ενορίτας των και να υποπέσωσιν εις τοιαύτην πλάνην να προσκυνώσι την Ξυλοκερατιά ως αγίαν, δια τι δεν εμποδίζωσι τον λαόν κατασκευάζοντα ναούς εις το όνομα του Χριστοφόρου; Διαιτί δεν οδηγούσι τον λαόν να μην υποπέση εις την ειδωλολατρείαν λατρεύοντα την Ξυλοκερατίαν ως αγίαν, καθώς οι Σπετσιώται τους λίθους και το ράσον του; Προς ταύτα μου απεκρίθησαν οτι δεν δυνάμεθα να τους εμποδίσωμεν, και οτι θα προσπαθήσωμεν κτλ. Τότε εννοήσας οτι ευρίσκομαι εις κίνδυνον προσεκάλεσα τον Κύριον Επαρχον Σπετσών και Ερμιονίδος, όστις παραλαβών τον ενωματάρχην και χωροφύλακαν ήλθε εις Κρανίδιον την 21 του α.μ. εκ τούτου λαβών θάρρος εξήλθον μετ'αυτών εις περιοδείαν, και εδόξασα τον θεόν ελευθερωθείς απο τους παπουλακίζοντας. Την 22 του α.μ. γενομένης μονοκκλησίας [σα τον θεϊον λόγον και οι παρευρεθέντες ευχαριστήθησαν τα μέγιστα. αλλά πολλοί και πολλά γραΐδια εμποδισθέντες απο τους σπερμολόγους δεν ήλθον αλλά μετενόησαν έπειτα. οι εχθροί της τάξεως διακηρύττουν οτι ο Ιεροκύρηξ της Κυβερνήσεως θέλει ομιλήσει α) να αλλάξετε την πίστιν β) να μη βαπτίζεσθε, ειμή αφ'ου φθάσητε το 20ον έτος, γ) να μην έχητε τας ιεράς εικόνας, και άλλα πολλά καθώς και Εν Άργει ούται εμου Γ. αλλ'εγω λαμβάνω ως θέματα αυτά, τα οποια οι σπερμολόγοι διαδίδουσι, λέγω, οτι η πίστις μας δεν έχει φόβον οχι τώρα μάλιστα, οτε ο Σεβαστός ημων Βασιλεύς υπερασπίζεται καθώς

και η Κυβέρνησις αυτού, και η Σ.Ιερά Σύνοδος αλλά δεν εφοβήθη [οτε κατεδιώχθη απο τους 10 εκείνους αυτοκρατορικούς πολέμους και αιρεσιάρχας του καιρού εκείνου κλ. β) Τα τέκνα των να βαπτίζωσι, οτε θέλουν, και μη δίδουν, ακρόασιν εις τα ληρήματα των σπερμολόγων γ) περί των αγίων εικόνων αρκετά είπον και λέγω ώστε οι άνθρωποι, εν ω περιμένωσι να ακούσωσιν άλλα, κατά τους σπερμολόγους, ακούουσι χριστιανικά. και προς βεβαίωσιν φέρω αυτούς τους Κρανιδιώτας, οίτινες άλλα εφρόνουν προ της ομιλίας μου, και άλλα ήκουσαν, και δια την μέγιστην ευχαρίστησιν της ομιλίας μου, με παρεκάλεσαν να τους ομιλήσω και δευτέραν φοράν, και όλοι όσοι εφώναζον κατ'μου ήλθαν και μου εξήτησαν συγχώρησιν. ώστε ο λαός ο δυστυχής άγεται και φέρεται απο τινος δημαγωγούς προς κατόρθωσιν των υπούλων σκοπών των. Κατά πλάτος δύνασθε να πληροφορηθήτε απο τον Επίτροπόν σας, όστις τω οντι ελυπήθη δια τα συμβεβηκότα. χρεωστώ δε να ομολογήσω οτι και οι ιερείς γνωρίσαντες την πλάνην των, περιήλθον και κατέπεισαν τον λαόν να έλθη εις την Εκκλησίαν και θέλη ευχαριστηθή, καθώς και ευχαριστήθησαν άπαντες οι παρευρεθέντες. χρεωστώ δε να ομολογήσω οτι ο ενταύθα λαός δεν έχει καμμίαν ομοιότητα με εκείνους των Σπετσών και Κρανιδίου, διότι χθές γενομένης μονοκλησίας, ήκουσεν ο λαός μετά μέγιστης προσοχής τον θείον λόγον. Τούτο δε προήλθε διότι εξ αρχής και οι ιερείς και ο δήμαρχος και οι πρόκριτοι απεδοκίμασαν τον χριστόφορον και τας αισχράς βωμολοχίας αυτού. Ταύτα προς γνώσιν ημών ως προς την επαρχίαν των Σπετσών και Ερμιόνης. αύριον δε μεταβαίνω εις Υδραν δια να ομιλήσω την ελευσομένην Κυριακήν και εκείθεν εις Πόρον, όθεν θέλω κάμει γενικήν έκθεσιν προς την Σ.Ιεράν Σύνοδον. Πεποιθώς δ'οτι θέλετε κάμει γνωστά τα ανωτέρω και προς την Ιεράν Σύνοδον, υποφάινομαι εν βία.

Ο Ιεροκήρυξ
Αρχιμαν. Ν.Κωνσταντινίδης

Εν Γυθείω τη 25ην Ιουνίου 1852

Το
Αρχηγείον των κατά την Λακωνίαν και Μεσσηνίαν Βασιλικών
Στρατευμάτων

Προς
Τα επι των Στρατιωτικών και Εσωτερικών Υπουργείων.

Αθήναι.

Περί αποστολής του λαοπλάνου εις Πειραιά.

Δια του Βασιλικού ατμοπλοίου ο Οθων σας διευθύνομεν τον συλληφθέντα λαοπλάνον χριστόφορον, υπο την συνοδείαν του Μοιράρχου Κυρίου Δ.Σούτζου, και των 6 χωροφυλάκων, οίτινες μεταμφιεσθέντες ενήργησαν την σύλληψιν του με την συνδρομήν του ιερέως Παπαβασίλαρου.

Αι λεπτομέρειαι του μέτρου τούτου έγιναν ήδη γνωσταί εγκαίρως εις την Βασιλικήν Κυβέρνησιν. Κρίνομεν χρέος μας να συστήσωμεν εις την Βασιλικήν Εύνοιαν, τον Υπομοίραρχον Κ.Ζωγράφον, όστις διεύθυνεν απ' αρχής πολλά επιτηδείως και ευστόχως, το μέτρον της συλλήψεως του λαοπλάνου.

Εκρίναμεν εύλογον να πληρωθώσιν ενταύθα τρεις χιλιάδες δραχμαί εις τον Παπαβασίλαρον και αι λοιπαί τρεις να πληρωθώσιν εις Αθήνας, εις τους 6 χωροφύλακας, οίτινες είμεθα γνώμης να μη επανέλθουν πλέον εις Λακωνίαν.

Ο Μοίραρχος του ιππικού Κύριος Δ.Σούτζος, διετάχθη ν' αναφέρη προφορικώς, όλας τας λεπτομερίας του συμβάντος, καθώς και όσας πληροφορίας επιθυμεί να έχη η Βασιλική Κυβέρνησις περί της σημερινής καταστάσεως των πραγμάτων της Λακωνίας. Επεφορτίσθη συγχρόνως να καθυποβάλη τα μέτρα τα οποία εκρίναμεν κατάλληλα, οτι πρέπει να ληφθώσι δια την εντελή αποκατάστασιν της ηουχίας και ευταξίας κατά την Λακωνίαν.

Ο Μοίραρχος Κύριος Δ.Σούτζος, διετάχθη ν' αφήση τον λαοπλάνον εντός του Βασιλικού ατμοπλοίου, μέχρις ότου το Βασιλικόν Υπουργείον ευαρεστηθή να εκδώση τας περί αυτού περαιτέρω διαταγάς του.

Παρακαλείται το Β. τούτο Υπουργείον να ευαρεστηθή να εκδώση όσον τάχος τας διαταγάς του.

Εσώκλειστως καθυποβάλλονται και 7 έγγραφα, τα οποία αυτά και μόνα εύρομεν εις τον λαοπλάνον Χριστόφορον.

Δια το ακριβές της αντιγραφής
Εν Γυθείω τη 27ην Ιουνίου 1852
Κ.Δ. (υπ)

217) ΕΣΩ 171

Εν Αθήναις την 26 Ιουνίου 1852
Περί του Χριστοφόρου.

Μεγαλειότατε!

Πληροφορηθείς ότι ο Κύριος Πρωθυπουργός, προς τον ο Κιευθυντής του Ατμοκινήτου έσπευσε να κοινοποιήση προ παντός άλλου την χαροποιάν είδησιν της συλλήψεως του λαοπλάνου Χριστοφόρου, και ο Κύριος Υπουργός των Στρατιωτικών όστις ειδοποιήθη εγκαίρως περί του αυτού αντικειμένου υπο του συνοδεύσαντος τον καλόγηρον Κ. Σούτσου, έσπευσαν να φέρωσιν εις γνώσιν Της Υ.Μ. τα περί συλλήψεως, ενόμισα περιττόν πλέον να ειδοποιήσω και εγω Την Υ.Μ, ενασχοληθείς εις την έκδοσιν εγκυκλίου προς τους Νομάρχας περί του γεγονότος, ης αντίγραφον εσωκλείω, εις την έκδοσιν εκτάκτου παραρτήματος της εβδομάδος, και εις την αποστολήν οδηγίων προς τε τον προσωρινόν Νομάρχην και τον Αρχηγόν, καθ' όσον αφορά την εξέτασιν των πνευμάτων της Μάνης, την σημείωσιν των συντρεξάντων υπέρ της δημοσίας τάξεως την ανεύρεσιν των τυχόν ερεθισάντων τα πνεύματα των λακώνων και την εξακρίβωσιν του αληθούς αριθμού των υπο λακώνων στρατολογηθέντων εθνοφυλάκων και την όσον οίόν τε ταχυτέραν απόλυσίν των, διότι τα χρηματικά μέσα ελλείπουσι.

Λαμβάνω την τιμήν να προσθέσω εις Την Υ.Μ. προσέτι ότι ο Κος Δούκας ζητεί να τον δώσω την άδειαν να επανέλθη ενταύθα, θεωρών πλέον την διαμονήν του εκεί περιττήν, και διότι πάσχει κατά την υγείαν του, αλλ' εγω τον απήντησα ότι πρέπει να μένη ακόμη μεχρισότου τακτοποιηθώσι τα της λακωνίας.

Της Υμετέρας Μεγαλειότητος

Ευπειθέστατος και πιστότατος θεράπων.

Ο Υπουργός των Εσωτερικών
Α.Σ.Δανόπουλος

Προς τους Νομάρχας

Σας αναγγέλλομεν, Κύριε Νομάρχα, ότι ο λαοπλάνος Χριστόφορος, όστις δια των αγυρτιών του συνετάρραξε τα πνεύματα των κατοίκων Λακωνίας συνελήφθη την 23 τρ.μ. υπο της δημοσίας δυνάμεως εν Λακωνία και ήδη ευρίσκεται εις χείρας της εξουσίας.

Οφείλομεν δε να προσθέσωμεν ότι και προ της συλλήψεως του χριστοφόρου εκείνοι των Λακώνων, οίτινες δια των κηρυγμάτων του είχαν αποπλανηθή, μετεμελήθησαν επι τη διαγωγή των ταύτη και προσήλθον εις τας αρχάς εξαιτούμενοι την Β.Επιείκειαν, και προσφέροντες εαυτούς εις ενίσχυσιν της δημοσίας δυνάμεως.

Την αγγελίαν ταύτην σας προσκαλούμεν Κύριε Νομάρχα, να καταστήσητε θεόντως γνωστήν προς τους πολίτας εις γνώσιν των.

Εν Αθήναις την 26 Ιουνίου 1852

Ο Υπουργός των Εσωτερικών

Α.Σ.Δανόπουλος

Φίλε Κύριε Δούκα!

Η σύλληψις του Χριστοφόρου εννοείτε, ότι ευηρέστησε την Κυβέρνησιν. Ηδη εναπόκειται εις υμας να τακτοποιήσητε τα της καταστάσεως των επαρχιών Γυθείου και Οιτύλου, δίδοντες την αναγκαίαν ώθησιν εις την τακτικήν υπηρεσίαν, και φωτίζοντες περί πάντων την Κυβέρνησιν. λυπούμαι μεγάλως, ότι δεν δύναμαι να εκπληρώσω την αίτησιν σας περί της εις Αθήνας ελεύσεώς σας, ήτις αναγκάως θέλει αναβληθή επι τινα ετι χρόνον, μέχρις ου τακτοποιηθώσι καλώς τα αυτόθι και παγιωθή καθ'ολοκληρίαν η δημοσία τάξις. Προ πάντων αναμένω να μοι δώσητε γνώμην περί των εκκρεμών δημαιορειών, καθ'α σας προέγραψα, και να με πληροφορήσητε συγχρόνως περί των στρατολογηθέντων εθνοφυλάκων κλ. Ηδη όμως πρέπει να διαλυθώσιν ούτοι και επανέλθωσιν εις τα ίδια. Διότι είναι αρκούσα η δημοσία δύναμις υπο τας διαταγάς του Αρχηγού.

Εν Αθήναις την 26 Ιουνίου 1852

Ο φίλος σας
Α.Σ.Δανόπουλος

Υ.Γ. Εις το ατμοκίνητον τον Χριστόφορον έπρεπε να τον συνοδεύσης και με διοικητικόν υπάλληλον. Διότι ο Υπουργός των Εσωτερικών ευρέθη εις την θέσιν του να μάθη υατερότερον τα περί της συλλήψεως του Χριστοφόρου. καθότι ο διευθυντής του ατμοκινήτου και ο Ταγματάρχης Κυρ. Σούτσος ειδοποίησαν κατά χρέος τους υπουργούς των πρότερον, ώστε, εν ω υμεις συνετελέσατε περισσότερον παντός άλλου υποστάντες και κόπους, και εγω είχον την περισσότεραν άμεσον ευθύνην, μένομεν τελευταίοι.

Αναγινώσκων ταύτα, θέλεις βεβαίως ειπεί, <πως την έπαθες!> αλλά τι να γενή, ενίοτε απατώνται και οι πνευματωδέστατοι. Δεν πειράζει όμως, και ταύτα σας παρατηρώ απλώς και ουχί με σκοπόν τινα τούτο έπαθες και άλλοτε, οτε δηλ. σοι έφερον τον Λεωνίδα Βούλγαρην εκ Σύρου. φαίνεται, οτι απο ενθουσιασμόν παθαίνεις πάντοτε ταύτα Γέρων Δούκα.

Ο ίδιος.
Α.Σ.Δ

Εν τούτοις σας συνιστώ να φροντίσητε να ανακαλύψετε τους τυχόν υποθερμένοντας ή υποκινήσαντας τα εν Λακωνία γενόμενα, εκφέροντες και γνώμην περί της τιμωρίας ή συγχωρήσεως αυτών, τους οποίους θέλετε κατονοματίσει εις την έκθεσιν σας. Ετι δε θέλετε αναφέρει ονομαστί και τους συνετελέσαντας κατά του πνεύματος του λαοπλάνου δίδοντες και μερικήν περί της απονεμητέας εις αυτούς ηθικής αμοιβής. Ιδίως δε θέλετε ενασχοληθή και μας δώσητε τοιαύτας πληροφορίας περί του κατά την Λακωνίαν κλήρου και δημοτικών αρχών εν γένει. Επειδή η Κυβέρνησις έχει αναποφεύκτως ανάγκην τοιαύτην πληροφορίαν, εννοείτε, οτι η εις τα αυτόθι παρουσία σας επι τινα χρόνον καθίσταται αναγκαία. διότι υμεις είσθε εις γνώσιν πάντων, εν ω πας άλλος, όστις ήθελε σταλεί εις αναπλήρωσιν σας, δεν δύναται να πράξη τούτο εντός βραχέος διαστήματος και επιτυχώς.

0 (8103
A.E.D.

Γύθειον την 26 Ιουνίου 1852

Υπόμνημα.

Τα διατρέξαντα απ' αρχής μέχρι τέλους της συλλήψεως του Χριστοφόρου περιστατικά, και αι λοιπαί προς τον αυτόν σκοπόν ενασχολήσεις μας, αίτινες ως εκ του χαρακτήρος των κατήντησαν πολυάσχολοι δεν μας έδωκαν τον απαιτούμενον καιρόν να σας περιγράψωμεν αντικείμενα τινα σχέσιν έχοντα με την διαγωγήν του Γρηγορίου Πατριarchά Δημάρχου Καρδαμύλης ως προς τα Χριστοφορικά. Ο Πατριarchάς ούτος είτε απο θρησκευτικήν παραφοράν, είτε δια να δείξη εις τον θρησκομανή της Δυτικής Μάνης λαόν οτι συμμερίζεται τα αισθήματα αυτού και σέβεται την διδαχήν του Χριστοφόρου ως Ιεράν, έσπευσε να εννωθή μετ' αυτού κατά την 19ην Μαΐου Τ.Ε. εις το Χωρίον Λοσνά του Δήμου Λεύκτρου, ήτοι μετά τα διατρέξαντα εις Λαγκάδα και να τον παρακαλέση δημοσία να τον συγχωρήση δια να λάβη και ούτος τον λόγον απο του βήματος. Ο Χριστόφορος συγκατατεθείς εις τούτο και αναβάντος του Πατριarchά επι του βήματος είπεν ενώπιον πολυπληθεστάτου ακροατηρίου υπερβαίνοντος τας τέσσαρας χιλιάδας ψυχάς, οτι

< Αδελφοί αυτός ο Χριστόφορος τον οποίον βλέπεται είναι απεσταλμένος παρά Θεού. Η Κυβέρνησις τον καταδιώκει αλλ' ημείς χρεωστούμεν ν' αποθάνωμεν υπέρ αυτού και να μην τον παραδώσωμεν εις χείρας της. Εγώ ως Βουλευτής σας όταν έχω εσας δεν έχω ανάγκην ούτε της Κυβερνήσεως ούτε του Βασιλέως και αυτά τα γαλόνια, τα οποία έχω /εννοών τον βαθμόν του/ τα ξυλώνω δια την πίστιν και την πατρίδα και δι' αυτόν τον Άγιον Άνθρωπον, τον οποίον ως γνωρίζετε και περίσου εδέχθη εις την οικίαν μου.>

Οι Προκείμενοι λόγοι του γρηγορίου Πατριarchά έκαμε τον λαόν να ενθουσιασθή υπέρ του Χριστοφόρου εις βαθμόν ανεξήγητον και να παρακολουθήση αυτόν εις Εξωχώρι και Πηγάδια.

Εν γνώσει του αυτού Πατριarchά μετά την διαλυσή του ο Χριστόφορος έμενεν υποθαλπτόμενος, τροφοδοτούμενος και φυλαττόμενος παρά δέκα ενόπλων συνδηματών του εντός της περιφέρειας της Μονής Βαΐδινίτζης του Χωρίου Σαϊδώνος του Δήμου Καρδαμύλης, εις ην του εδιεύθυνθη τρεις ημέρας προ της συλλήψεώς του δια τινος νεανία εκ του Χωρίου Εξωχώρι κουλούρια, κεράσια, και λουκούμια.

Τέλος πάντων δύναται να προσθέση τις μετά βεβαιότητος οτι ο Γρηγόριος Πατριarchάς εστάθη το θερμώτερον του Χριστοφόρου υποστήριγμα και παρήγαγεν αυτό διπλήν την συνδρομήν, διότι ενώ εξ ενός τον υπέθαλπε και τον ετροφοδότη, εξ άλλου απατούσε τας αρχάς και την Κυβέρνησιν με προ(σ)ποιημένους αφοσιώσεις οτι καταγίνεται ανενδότης προς σύλληψιν αυτού.

Κατά ταύτα κατά χρέος υποβάλλω υπ' όψιν σας.

Δια το ακριβές της αντιγραφής

Εν Αθήναις τη 11 Αυγούστου 1852

Ο Γενικός Γραμματεύς του Υπουργείου των Στρατ.

Δ. Σούτζος

221) Αριθ.31050/5387
2 Ιουλίου 1852

4988
6005

4442

MON 307

Εν Αθήναις την 27ην Ιουνίου 1852

Προς το επι της Δικαιοσύνης Υπουργείον.
(Χριστοφορικά)

Ο παρά ταις εν Χαλκίδι Πρωτοδικαίς Κύριος Εισαγγελεύς, δια του υπ' αριθ.22469 εγγράφου του, αναφέρει ότι ο εκ ΣΙ της Νονάκριδος Μοναχός Παρθένιος Δ.Αναγνωστόπουλος επι δεκαετίαν διαμείνας εν τη Μονή του Μεγάλου Σπηλαίου, ανεχώρησεν εκείθεν προ τινος καιρού δια το Άγιον Όρος, αλλ' ασθενήσας εν Σκιάθω, εξενίσθη υπο του εκεί διαμένοντος Διονυσίου Διδασκάλου, εκείθεν δε μετέβη εις την κατά τον Δήμον Αιδιψίων διατηρουμένην Μονήν Ηλία, ένθα μη γινόμενος δεκτός, διευθύνθη προς την κατά τον δήμον Αιγαίων μονήν του Γέροντος, εν η ολίγον διατρίψα, μετέβη έπειτα εις χαλκίδα, και υπηρετεί παρά τω εκεί επισκοπικώ επιτρόπω Αρχιμανδρίτη Καμπάνη. γνωμοδοτεί δε να περιορισθή επι του παρόντος ο Παρθένιος εις μονήν τινα, διότι η εκ του Μεγάλου Σπηλαίου απομάκρυνσις αυτού, η μετάβασις του εις Σκιάθον, η μετά ταύτα εις δυο Μονάς προσέλευσις του, και η μετά του εν Μεγάλω Σπηλαίω Ιγνατίου, έχοντος σχέσεις μετά του Φλαμιάτου και Χριστοφόρου, σχέσις αυτού πιθανολογούν συνεννόησιν τινα τούτου μετ' αυτών.

Ταύτα λοιπόν υποβάλλω προς το Σεβαστόν τούτο Υπουργείον, παρακαλών αυτό να ευαρεστηθή να προκαλέση, αν εγκρίνη, την επι του παρόντος ενέργειαν της γνωμοδοτήσεως του Εισαγγελέως, μέχρις ου ενεργήσωσι περί του Παρθενίου τα θέοντα αι αρμόδιαι ανακριτικά αρχαι, προς τας οποιας εκοινοποίησεν ο αυτός Εισαγγελεύς τα εικότα, δια του παρά τοις εν Ναυπλίω εφέταις Κυρίου Εισαγγελέως.

Ευπειθέστατος
Ο Παρ. Εφέταις Εισαγγελεύς
(υπ)

ΤΣ

Διευθύνεται προς το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών κλπ. παρακαλούμενον να διατάξη, και εγκρίνη, την πραγματοποιήσιν της αιτήσεως του αναφερομένου εισαγγελέως, και μας Ι περί τούτου, επιστραφησμένης και της παρούσης.

Τη 2 Ιουλίου 1852 Αθήναι
Ο Υπουργός της Δικαιοσύνης. (υπ)

2031

Προς την Ιεράν Σύνοδον της Εκκλησίας της Ελλάδος, ινα λαβούσα γνώσιν των ενδιαλαμβανομένων, ενεργήση τα των καθηκόντων αυτής και ειδοποιήση ημας, με την επιστροφήν της παρούσης.

Εν Αθήναις τη 19 Ιουλίου 1852

Ο Υπουργός των Εκκλησιαστικών
Σταύρος Βλάχος

Ελ.22 Ιουλίου 52/Αρ.Πρ.2672

3218 Αρ.5719/ 19 88ρ.

Διευθύνεται επι επιστροφή προς τον Εισαγγελέα των εν Ναυπλίο
Εφετών, παρακαλούμενον να μας δηλώση όσον το δυνατόν ταχύτερον
εαν η περί του ωδε μνημονευομένου μοναχού Παρθενίου ανάκρισις
απεπερατώθη, και όποιον το αποτέλεσμα αυτής.

Αθήναι τη 16 Οκτωβρίου 1852
Ο επι των Εκκλ/ων κτλ. Υπουργός
Σταύρος Βλάχος

Ευγενέστατε αδελφέ!

η απάντησίς μου εις την της 23 Ιουνίου φίλης μου επιστολής σας είναι περιττή ηδη διότι το αντικείμενον των φόβων σας εις την αποτυχίαν του σχεδίου, είναι ηδη εις χείρας σας. είχετε ξίκαιον να αμφιταλαντεύεσθε εις την επιτυχίαν, διότι και ο φίλος Κολοκοτρώνης, καίτοι γινώσκων κάλλιστα τα ενεργηθέντα, εφοβείτο την αποτυχίαν εξ εναντίας εγω είχον τοιαύτην πεποίθησιν ώστε δια της ημιεπισήμου μου της 23 απο άγιον δημήτριον σας έδίδα την χαροποιάν αγγελίαν της συλλήψεως του αμα αφίχθη εις των μετεμφισμένων χωροφυλάκων, και επληροφορήθην οτι ήτον εις τας χείρας αυτών, βεβαιωθείτε φίλε Κύριε θανόπουλε, οτι είχον σχηματίσει τελείαν πεποίθησιν περί της συλλήψεως του και ως εξ αυτού, καίτοι προσβληθείς απο τον δυνατόν ρευματισμόν του ποδός, απεφάσισα να περιοδεύσω εν προσχήματι, δια να ευρεθώμεν εις θέσιν να συνδράμομεν τους μετεμφισμένους με ενα λόχον οροφυλάκων [είχον μετ'εμου. αν τυχόν παρρουσιασθή τοιαύτη ανάγκη μ'όλον οτι οι αποσταλμένοι τούτοι είχον εν απελπισία και άλλας διαταγάς, τας οποίας κατενόει[, δια να εκλείψη το σκάνδαλον, διότι δεν ήθελεν καταλληλότερον τόπον να εμφολεύει υποκρυπτόμενος και φυλαττόμενος απο ενόπλους λάκονας, και ίσως ίσως και απο εκείνους οίτινες επωλούσαν ακριβά ακριβά τα στουφάτα, την επιρροήν των, και [όμως [μενον εν λεπτομερεία οποιαν αξίαν και επιρροήν έχει έκαστος εις τον τόπον του, και η πονηρία των δεν ηδυνήθη να κατισχύση και μετά το με τόσην σύνεσιν διαχαραχθέν σχέδιόν μας, και ως εκ τούτου [με προσποιημένα αισθήματα να μας συγχαρή οτι απηλλάχθη ο τόπος των γενήσεών των απο τα επακόλουθα δεινά μιας εμφυλίου ρίξεως, ή και Στρατ. επιθέσεως. αν εβλέπατε αδελφέ Κ.θανόπουλε την κατήφειαν και λύπην των λακώνων, και προ πάντων του υιού του τζανετάκη, ηθέλετε μείνει εκστατικός και μ'ολα ταύτα έγινεν το κατόρθωμα διοικητικόν [διοικητικόν, και ας κουρεύωνται οι παλαιάνθρωποι.

όλαι αι ραδιουργίαι των και σπερμολογίαι, [εναντίον του αρχηγού και εμου, και δεν είναι παράδοξον και εις αυτήν την περίστασιν να γράφωσιν αυτόθεν άρρητα ρήματα, διότι τινες του δήμου Κολοκυθίου, υποθέτοντες τινα συνδημότην των ως προδότην ηθέλησαν να τον κακοποιήσωσιν, και μετέβησαν εις τα χωρία του δήμου Οιτύλου, πύργον και καργίαν, οίτινες τους υπέβαλον φήσαντες <οτι ημεις μίαν φοράν δια πάντα> εδώσαμεν την σκόπιμον υπόσχεσιν και έκθεσιν εις τον Νομάρχη, εις αυτήν στεκόμεθα, και είμεθα έτοιμοι αν μας διατάξει και να σας αντικρούσωμεν, τοιουτοτρόπως διελύθησαν μεταβαίνοντες έκαστος εις τα ίδια.

οτι πενθηφορούσιν πολλοί των λακώνων, και προ πάντων το γυναικείον φίλον, τούτο είναι αναντίρρητον, οτι πολλοί έλεγον, οτι η μετακομίζουσα Γολέτα τον λαοπλάνον εκανόνιζεν ως εκ θαύματος, και έτρεχον πολλοί δια να είδωσιν το θαύμα, και δια να ιδήτε εις πόσον βαθμόν έφθασαν αι σπερμολογίαι των, σας αποστέλω εν πρωτοτύπω την αναφοράν του δημαστυνόμου Καρδαμύλης και αν την αναγνώσετε βεβαίως θα γελάσετε. τοιαύτην αναφοράν έχω και απο τον πρωτο[Πατριαρχέαν δήμαρχον και βουλευτήν και απο διάφορα αποσπάσματα των εθνοφυλάκων.

εγω δυστυχώς υποφέρω απο τον ρευματισμόν και σας παρακαλώ να ανακληθώ εν τάχει, διότι άλλως είμαι βιασμένος να αποσυρθώ της

υπηρεσίας, δια να προφυλάξω την υγείαν μου, και να απαλλαχθώ απο
τας δυσάρεστους συνεπείας του ρευματισμού, όστις με καταταυρανεί,
διότι δια λουτρών και τινών άλλων ιαματικών μέσων, δεν
απαλλάττομαι

σας προσκυνώ και ειμί
εν Γ Δούκας

Την 27 Ιουνίου 1852
εν Γυθείω

Υπουργ. Εσωτερικών, διευθύνει αναφοράν του Νομάρχου Αργολίδος και Κορινθίας περί καταστάσεως της πτωχίας και ευταξίας εις Σπέτσας.

Εν Αθήναις τη 28 Ιουνίου 1852

Λαβόντες γνώσιν των διαλαμβανομένων εν τη παρούση επιστρέφομεν αυτήν τε και τα εις συνημμένα έγγραφα προς το Υπουργείον των Εσωτερικών, κατά την αίτησίν του.

ο Υπουργός
Στ.Β.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ.

Προς τον Νομάρχη Λακωνίας Κύριον Δούκαν Κ.Δούκαν

Ηδη, οτε η Χριστοφορείος σκηνή διελύθη, συλληφθέντος του λαοπλάνου και οτε απαλλαχθέντες των φροντίδων της συλλήψεως αυτού, έχετε τον απαιτούμενον καιρόν, είναι αναγκαίον, Κυριε Νομάρχα, να ενασχοληθήτε εις την σύνταξιν εκθέσεως ιστορικής περί των Χριστοφορείων εν γένει της εποχής της εμφανίσεως του λαοπλάνου εις τας λακωνικάς επαρχίας μέχρι της συλλήψεως αυτού.

Η έκθεσίς σας αύτη, την οποίαν προσμένομεν όσον τάχιστα πρέπει να διαλαμβάνη εν πάση λεπτομερεία και σαφήνεια περί των εξής.

Αον Περί της εμφανίσεως του λαοπλάνου εις τας λακωνικάς επαρχίας περί των κηρυγμάτων αυτού, και περί των υποκινήθέντων παρ'αυτού διαφόρων στασιωδών κινήμάτων και των διαφόρων αυτών φάσεων. Ιδίαιτέρως δε θέλετε σημειώσαι λεπτομερώς την πρώτην αρχήν της αντικρούσεως της εξουσίας, ήτις φρονούμεν, οτι είναι η κατά το χωρίον Κώτρωνα συμβάσα απόκρουσις του Ταγματάρχου Κ. Κουτζογιαννοπούλου.

Βον Περί του σκοπού των υποκινήσεων τούτων.

Γον Περί του αν όπισθεν αυτού εκρύπτοντο άνθρωποι του τόπου εν Λακωνία διευθύνοντες, ή υποκινούντες τα πλήθη ή εξ άλλης επαρχίας, ποίοι και προς ποίον σκοπόν. Ιδίως δε ονομαστί ποίοι και πόσοι οι επιβαλλόντες χείρα κατά του Επάρχου Οιτύλου και Υπομοιράρχου, και ποίοι οι επι κεφαλής των κατά της Μεσσηνίας μετά του Χριστοφόρου εκστρατευσάντων.

Δον Εις ποίαν στάσιν εύρητε τα πνεύματα, οτε αφίχθητε αυτόσε μετά του αρχηγού, ποία μέτρα ελάβετε στρατιωτικά ή ηθικά δια να κατορθώσητε αντιδρώντες εις τα κηρύγματα του λαοπλάνου, και καθησυχάσητε τας διαταραχθείσας συνειδήσεις και ν'αποκαταστήσητε την ηουχίαν και τάξιν και ποία η πορεία των μέτρων τούτου απ'αρχής μέχρι τέλους.

Εον Κατά πόσον επενήργησεν εις τον σκοπόν τούτον η ηθική της εξουσίας επιρροή, η πειθώ και νουθετήσεις των τε πολιτικών και των εκκλησιαστικών αρχών και κατά πόσον η παρουσία της ενόπλου δυνάμεως.

Στον Αν συνέδραμον τας αρχάς της Κυβερνήσεως εις την εκτέλεσιν της αποστολής των εγχώριοι εκ των τε πρωτοί φερόντων, ή και κατωτέρας τάξεως, ποίοι εισίν ούτοι ονομαστί και ποία η συνδρομή, ην παρέσχεν έκαστος.

Ζον Αν εις ενίσχυσιν της στρατιωτικής δυνάμεως εστρατολογήθησαν εθνοφύλακες, πόσοι ονομαστί και απο πότε και εως πότε υπηρέτησαν και υπο ποίους.

Ηον Εις ποίαν κατάστασιν ευρίσκονται ηδη τα πνεύματα του λαού της λακωνίας ως εκ της Χριστοφορείου σκηνής ποίαν εντύπωσιν εις τους κατοίκους της μάνης η σύλληψις του έκαμεν και ποία μέτρα απαιτείται να λάβη η Κυβέρνησις δια να βελτιώση την ηθικήν κατάστασιν του λαού τούτου, και να προσκολλήση αυτόν εις τα καθεστώτα, ώστε να μη παρασύρη αυτόν εις άτοπα ο τυχόν εμφανισθείς αγύρτης και λαοπλάνος. Προς ταύτα θέλετε σημειώσαι αν

απαιτείται να μένη στρατιωτική δύναμις εις Μάνην και πόση και εαν είναι αναγκαία η μετάθεσις των διοικητικών υπαλλήλων αυτής ή η διαμονή των εις τας θέσεις των.

Εαν φρονήτε, ότι πρέπει να τιμωρηθώσιν οι ένοχοι Μανιάται ποίοι και πόσοι ή πρέπει να δοθή αμνηστία εις όλους και ποίους;

Εμβλέποντες εις το πολύπειρον και την εμβρίθειαν σας Κύριε Νομάρχα, ελπίζομεν, ότι η προκειμένη έκθεσις σας θέλει διαλάβει εν λεπτομερεία και ακριβεία περί όλων των ανωτέρω θεμάτων και περί παντός άλλου αναγομένου εις την Χριστοφόρειον σκηνήν και θέλει φωτίσει αρκούντως την Κυβέρνησιν, ώστε να τεθή εις θέσιν να διαπράξεται ως προς τον λαόν της Λακωνίας ο,τι το συμφέρον της επι[, της ισχύος των νόμων και της ευημερίας του λαού τούτου απαιτεί.

Μέχρις ότου λάβητε διαταγάς άλλας, θέλετε καθοδηγήσει τους υπαλλήλους να προσφέρωνται αδιακρίτως μεθ' όλων των μανιατών ενόχων ή μη προσηνώς και άνευ διακρίσεως, και να μην εννοήση τις, ότι η Κυβέρνησις προτίθεται ή ού να πράξη τι κατά τινος.

Τη 30 Ιουνίου 1852 Αθήναι

Ο Υπουργός

Α.Σ.Δανόπουλος

Περί Γενικής Εκθέσεως αφορώσης τα Χριστοφόρεια.

225) Αριθ.1298.1517 2934
Ελ.την 5 Ιουλ(ου) 1852 /5299

12589

MON 307

Εν Υδρα την α' Ιουλ(ου) 1852
Επι της υπ'αριθ.3952 εγκυκλ(ου).

Προς την Β.Νομαρχίαν Αργολιδοκαρινθίας
Περί του Ιεροκήρυκος Νεοφύτου Κωνσταντινίδου.

Αμα λαβών την απαντωμένην διαταγήν παρήγγειλα προς τους Δημάρχους της Επαρχίας Υδρας και Τροιζηνίας τα δέοντα ως προς την υποδοχήν του επιδηλουμένου Ιεροκήρυκος. Κατά συνέπειαν ούτος αφιχθείς εν τη πόλει ταύτη εκήρυξε δις επ'εκκλησίας κατά τε την 30 και 31 λήξαντος μηνός τας εντολάς του Ιερού Ευαγγελίου και αντέκρουσεν εν γένει τας αγυρτίας, οι δε κάτοικοι ηκροάσθησαν αυτόν με τον απαιτούμενον σεβασμόν και χθές διευθύνθη εις την Τροιζηνίαν ενθα δεν αμφιβάλω οτι θέλει λάβη την αυτήν υποδοχήν.

Ευπειθέστατος
Ο Επαρχος Υδρας και Τροιζηνίας
Α.Σ.Αντωνόπουλος

Φίλε Κύριε Δανόπουλε

Ε ανέκαθεν και να περιπαίω πλέον απο την χθεσινήν Ε προσβολήν του ρευματισμού εις τον αριστερόν πόδαν. η αιματοπτυσία εξακολουθεί. δεν λέγω οτι είναι φθύσις αλλ'είναι αποτέλεσμα της κακουχίας και δεινοπαθείας την οποίαν Ε δια την σύλληψιν του λασπλάνου. η αποσταλείσα αναφορά μου ήδη σας θυσaréστησεν, αλλ'αφού τα γράμματά μου τα θεωρείτε μηδέν, και δεν σας λέγω οτι πάσχω δεινώς, και κατά φυσικόν λόγον και αι διανοητικά μου δυνάμεις δεν ευρίσκονται εις κατάστασιν. μου ζητάτε αυθάδεις Ε, δεν Ε όλην τούτην έχετε επανελκειμένως εκθέσεις μου, και επι τέλους δεν εξέλιπεν το σκάνδαλον απο τον απονενοημένον λαόν της λακωνίας, και αυτή η κατάσταση Ε είναι αρκετά ευάρεστος και Ε

σας προσκυνώ και ειμι Ε
Δούκας

Τη 3 Ιουλίου 1852
Εν Γυθείω

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ.

Προς τον προσωρινόν Νομάρχην Λακωνίας Κύριον Δούκαν Κ.Δούκαν
Διευθυντήν της Διοικητικής Αστυνομίας Αθηνών και Πειραιώς.

Εκλιπόντων ηδη των λόγων δι' ους διωρίσθητε προσωρινός Νομάρχης
Λακωνίας και μετέβητε εις τας Λακωνικάς Επαρχίας, Σας
προσκαλούμεν, Κύριε Διευθυντά, να επανέλθητε εις την θέσιν Σας,
φέροντες μεθ' υμών και οποιαν διετάχθητε να κάμητε περί
Χριστοφορείων έκθεσιν Σας ή τουλάχιστον συμπαραλαμβάνοντες
μεθ' ημών αυτών τας αναγκαίας σημειώσεις δια να συνηθήτε να
συντάξητε την έκθεσιν τούτην ενταύθα.

Εν Αθήναις την 3 Ιουλίου 1852

Ο Υπουργός
Α.Σ.Δανοπουλος

Περί της επανόδου του εις την θέσιν του.

Εν Γυθείω τη 3η Ιουλίου 1852

Το
 Αρχηγείον των κατά την Λακωνίαν και Μεσσηνίαν βασιλικών
 Στρατευμάτων

Προς
 Το επι των Στρατιωτικών Υπουργείον.
 Αθήνας.

Υποβολή Ονομαστικού καταλόγου των συνοδευσάντων τον Υπομοίραρχον
 Ζωγράφον μέχρι της Μονής Τζιγκου.

Αριθ.11037

Κατά την υπ'αριθ.10418 απο 28 του λήξαντος διαταγήν του
 Υπουργείου τούτου έχομεν την τιμήν να υποβάλωμεν τον εσώκλειστον
 ονομαστικόν κατάλογον των συνοδευσάντων ανδρών τον Υπομοίραρχον
 Κύριον Ζωγράφον, εις την Μονήν Τζιγκου δια την σύλληψιν του
 λαοπλάνου Χριστοφόρου.

Ιωάννης Θ.Κολακοτρώνης.

Δια το ακριβές της αντιγραφής
 Εν Αθήναις τη 11 Αυγούστου 1852

Ο Γενικός Γραμμ. του Υπουργ. των Στρατ.
 Δ.Σούτζας

Ονομαστικός Κατάλογος

των συνοδευσάντων τον Κύριον Υπομοίραρχον Ζωγράφον εις την Μονήν
 Τζιγκου κατά την σύλληψιν του λαοπλάνου Χριστοφόρου.

αύξων βαθμός όνομα και επώνυμον Σώμα εις ο ανήκει
 αριθμός

1.	χωροφύλαξ	Ιωάννης Καραγιαννόπουλος	χωροφ.Μοίρα Λακωνίας
2.	..	Γ.Φωτόπουλος	..
3.	Επιλοχίας	Γ.Σούλης	4ου λόχου 5ου.Ελ.Τάγ.οροφ
4.	Στρατιώτης	Νικόλαος Καγκελοδημητρόπουλος	..
5.	..	Ιωάννης Ασημακόπουλος	..
6.	..	Γεώργιος Ευθιμιόπουλος	..
7.	..	Χρήστος Διάτης	..
8.	..	Γεώργιος Κουκολώνης	..
9.	..	Δημήτριος Σεΐτογεωργόπουλος	..
10.	..	Δημήτριος Κωνσταντίτου	..
11.	..	Αποστόλης Γαλανόπουλος	..
12.	..	Σπύρος Δημητρίου	..
13.	..	Γεώργιος Δημητρίου	..
14.	Υποπλοίαρ. Β.τάξεως	Νικόλαος Α.Αποστόλης	Γολέτα Ματθ(λδη

15.	Ναύτες	Δήμας Ιω.Τζάνης	..
	Β.τάξεως		
16.	..	Κωνσταντίνος Θ.Μαριολήμας	..
17.	..	Νικόλαος Σ.Πάλας	..
18.	Γ.τάξεως	Φίλιππος Γ.Κανέλλου	..
19.	Πολίτης	Ιωάννης Σωτηρίου	παρά τω Νομάρχη Λακωνίας

Παρατηρήσεις.

(στο 4.) υποψήφιος Θεοκνεύς

Εν Γυθείω τη 3η Ιουλίου 1852

Το

Αρχηγείον των κατά την Λακωνίαν και Μεσσηνίαν Στρατευμάτων

Ιωάννης Θ.Κολοκοτρώνης

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Εν Αθήναις, την 4 Ιουλίου 1852

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Προς το επι των εκκλησιαστικών κτλ. Υπουργείον

Περί των Χριστοφορείων κτλ.

Ο κατά την Αργολίδα Γενικός επισκοπικός επίτροπος απέστειλεν απο 24 και 28 του παρελθόντος μηνός προς την Σύνοδον δυο εκθέσεις του κατά τον νομόν εκείνον μεταβάντος και κηρύξαντος τον λόγον του θεού ιεροκήρυκος Κ.Νεοφύτου Κωνσταντινίδου, αντίγραφον των οποίων κρίνει εύλογον αύτη, να διαβιβάση προς το Υπουργείον, δια να πληροφορηθή τούτο ο,τι ο διαβόητος εκείνος Χριστόφορος διαβάς εκείθεν ωκοδόμησε δια της υποκριτικής αυτού διδασκαλίας και ο,τι ούτος δια της υγειούς και αληθοῦς αντέταξεν εις την καταστροφήν αυτού και εις κατάρτισμόν των χριστιανών προς την πίστιν και την διατήρησιν της κοινής ησυχίας, και ο,τι υπέστη, ιδίως εν Σπέτσαις και εν Κρανίδι, διδάσκων, με την θήλωσιν εις αυτό οτι επιφυλάττεται η Σύνοδος, και όσον αφορά τους μνημονευομένους εν αυταίς ιερείς των Σπετσών, αμα λαβούσα τας παρά του Γενικού Επισκοπικού Επιτρόπου Αργολίδος περιμενομένας εξετάσεις και ιδούσα τον επικρατούντα εισέτι κατά την νήσον εκείνην φανατισμόν εντελώς κατευνασμένον, ινα πράξη κατ'αυτών οτι εκ των καθηκόντων της προς σωφρονισμόν των.

+ο Αθηνών Νεόφυτος Πρόεδρος:
+ο Αιγίνης Σαμουήλ
+ο Καλαβρύτων Βαρθολομαίος

ΤΣ ο Γραμματεὺς Αρχιμανδ: Μ Αποστολίδης

Μεγαλειότατε!

γνωρίζετε κάλλιστα, Βασιλεύ! ποίαν ιδέαν είχαν περί της συλλήψεως του λαοπλάνου οτε έλαβον τας Βασιλικάς σας ευχάς διορισθείς εις την ενταύθα [αποστολήν μου, εις τον τεθέντα τούτον άξωνα επεριστράφησαν όλαι αι ασχολίαι και προσπάθειαι μου και καθ'εκάστην διεκοίνωνα εις τον Κύριον επι των εσώτ. Υπουργόν ημιεπισήμως και επισήμως τας τοιαύτας εργασίας μου.

μεταβάς εις σπάρτην ανέγνωσα μετά σπουδής τον φάκελον των εγγράφων των αφορόντων την εις την λακωνίαν άφιξιν του λαοπλάνου, και κατά πρώτον επεβιβάσθην εις τον δήμον Κολοκυθίου, όπου οι κάτοικοι εν γένει ητον οι πλέον ενθουσιασμένοι υπέρ του Παπουλάκη. και τούτο δε έπραξα δια να είμαι εις θέσιν να κρίνω τας ενεργείας των τε διοικητικών και Στρατιωτικών αρχών της λακωνίας, και να γνωρίζω μέχρι τινος βαθμού, είχεν φθάσει η θρησκευτική παραφορά των απονενοημένων λακώνων υπέρ του πανούργου τούτου αγύρτου.

πρίν δε μεταβώ εις Γύθειον διέταξα τον έπαρχον, να προσκαλέσει τα δημάρχ. δημοτ. συμβούλια παρέδρους και τους προκριτοτέρους εκάστου δήμου τας οποίας επίσταται επαρχίας, να παρευρεθώσιν [εις Γύθειον όπου αφιχθείς, υπεδέχθην φιλοφρόνως παρά των δημάρχων και λοιπών δημοτ. υπαλλήλων των δήμων Μαλευρίου, Γυθίου και Καριουπόλεως, πάντες ούτοι επεκαλέσθησαν την Β. ευαρέσκειαν σας, δια την αξιόποινον διαγωγήν προκληθείσαν απο μίαν μέθην θρησκευτικής παραφοράς των, τους εδέχθην με πατρικήν ευγένειαν, αλλά τους έγιναν αυστηραί παρατηρήσεις, οτι η μεταμέλειά των δεν είναι προϊόν πεποιθήσεως, και δια να το παραδεχθώ ως τοιούτον, απαιτούνται πράγματα, τα δε πράγματα εισιν η σύλληψις του λαοπλάνου.

την 23 προσήλθον [των της δευτέρας τάξεως προκρίτων του δήμου Κολοκυθίου, μετά του δημαρχ. και των λοιπών δημοτ. υπαλλήλων επικαλεσθέντες επίσης το έλεος της Υμετ. Μεγαλειότητος, προς αυτούς έκαμα αυστηροτέρας παρατηρήσεις μετά την επάνοδον των Κολοκυθιατών παρουσιάσθησαν όλων των δήμων οι πρόκριτοι μετά των δημοτικών υπαλλήλων

δεν υπάρχει η ελαχίστη αμφιβολία οτι η άφιξις των Β.Στρατευμάτων, αν και ολιγίστων, έκαμεν μεγίστην εντύπωσιν εις τους απονενοημένους, εις τρόπον ώστε ο λαοπλάνος απεσύρθη, προχωρών εις τα μεθώρια της Μεσσηνίας τούτο πληροφορηθείς ο αρχηγός Κύριος Κολοκοτρώνης την αυτήν ημέραν της αφίξεώς του εις Γύθειον εκινήθη μεθ'όλας τας τότε δυνάμεις, δια τα πηγάδια, αλλά [θαίμων, τουτέστιν η επισυμβάσα στάσις εκ μέρους της πολιτικής έχθρας κατά του πιεράκου, τον υπεχρέωσεν να λοξοδρομήσει δια Γύθειον αποστείλας τον διοικητήν της μοίρας Κουτζογιαννόπουλον με δυω λόχους οροφυλάκων, και με τινας χωροφύλακας.

ο πανούργος παπουλάκης, διαλύσας τους παρακολουθούντας απονενοημένους, τον Μαίον έγινεν αφανής, και κατέφυγεν εις τα πηγάδια υπεκρύπτετο δε εξ ημέρας, προσκαλών δια των συνήθων απειλητικών εγκυκλίων του να [θήσωσιν εις πηγάδια, δια να εισβάλωσιν εις Μεσσηνίαν.

ο Συνταγ. Κουτζογιαννόπουλος, καίτοι ευρισκόμενος εις την μονήν δίμιοβας, παρακειμένης εις το χωρίον Γιάννιτσα δεν εστάθη ευτυχής να πληροφορηθή οτι ο λαοπλάνος ευρίσκεται εις τα πηγάδια,

πληροφορηθείς δε την εξοδόν του έκδραμεν προς υπεράσπισιν της πόλεως καλαμών, επαπειλουμένης τότε υπο των εισβολών των λακώνων. ο χριστόφορος τον Μαΐον εξήλθεν πανοτρατιά των πηγαδίων και το εσπέρας διανυκτέρευσεν εις Γιαννίτσαν, όπου το πρωί της επισύσης τω απέστειλον παρά του νομάρχου και των λοιπών αρχών της Ε επιτροπή συγκειμένη παρά του οικονόμου, επιτρόπου της συνόδου, του Ε Γιάννη του Ε Γουλυπούλου, και ενός Πέτρου επίσης Ε, των καλαμών, με την παράκλησιν να μην εισέλθῃ εις την πόλιν, ο δε πονηρός ιούδας χριστόφορος δεν συγκατετέθη, αλλά μετ'ολίγας στιγμάς επροχώρησεν δια τας Καλάμας, αφιχθείς δε εις τα Γιαννιτσανικά καλύβια, απέστειλεν ένα δόκιμον εκ του δήμου Καρδαμύλης με αναφοράν του, εις τον Κύριον λ. μπενάκην, όστις τον επαρουσίασεν εις τον νομάρχην, και αμέσως επανήλθεν όπου και ο παμπόνηρος, όστις επιθεωρών τους αγαπητούς του λάκονας, και ιδών οτι μόλις ητον πεντακόσιοι οι οπλισμένοι, υποχρεώθη αμέσως να αποσυρθῇ διευθυνόμενος, εις την σέλιτζαν κειμένη εις δύσβατον και κρημνώδη βράχον, εκείθεν διευθύνθη εις την παρακειμένην τω χωρίω Σωτηργιάνικα διατηρουμένην μονήν ο άγιος Νικόλαος όπου διέμεινεν δυω ημέρας, εκείθεν δε διευθύνθη εις τον δήμον Καρδαμύλης υποδεχθείς κατά το σύνηδες μετ'ενθουσιασμού παρ'αμφοτέρων των κομάτων, και εκείθεν μετέβη εις τον δήμον λεύκτρου. μεταβάς εκείθεν εις το χωρίον λοζονά του αυτού δήμου, με τον σκοπόν να εξακολουθήσει τα συνήθη λυρήματα, αλλ'αίφνης ακούσθη κρότος κανονιού, και θεωρών ο σύνηγμένος όχλος οτι αποβιβάζεται και Στρατ. δύναμις, διευθυνομένη εις το χωρίον θίγλια, αμέσως διαλύεται ο όχλος. ο δε παμπόνηρος αγύρτης παρακολουθούμενος απο δούλους πιστούς, και δυω μοναχούς, διέφυγεν την καταβόρξιν καταφυγών εις το δυσβατον λαγκάδι του χωρίου νίζινης, και δια της προσεγγιζούσης νυκτός τα αποσπάσματα δεν ηδυνήθησαν να ανιχνεύσωσιν την διεύθυνσιν των. έγινον διάφοραι κινήσεις διαφόρων αποσπασμάτων και κατά διαταγήν μου εκινήθησαν εξ όλων των δήμων λακεδαιμόνιοι εθνοφύλακες προς εύρεσιν και σύλληψιν του λαοπλάνου μετεμφισθέντες ως διεφημίζετο, φουστανελοφόροι, και μ'όλα ταύτα εστάθη αδύνατον να γνωρίσωσιν που υποκρύπτεται ο Χριστόφορος.

υπέστειλον διαφόρους άνδρας πληρονομένους δια να ανιχνεύσωσιν την διαμονήν του και εστάθη αδύνατο, αν και πολλοί των αποσταλμένων αβασίμους πληροφορίας μου έδιδον, τας οποίας εκών άκων έθετα υπο κάθαρσιν.

απελπισθείς απο πάσαν ειλικρινή συνδρομήν παρά των λακώνων της Ανατ. λακωνίας, και διότι είχαν πληροφορηθεί ακολουθώς με τον θετικότερον τρόπον, οτι ο λαοπλάνος υποκρύπτεται εις τα μέρη της δυτικής λακωνίας έγραψα εις τον έπαρχον οϊτύλου, οτι επειδή υπάρχει περισσοτέρα πιθανότης οτι υποκρύπτεται εις τα απόμακρα μέρη της επαρχίας του να καταβάλλη πάσαν προσπάθειαν και εύρι, τα κατάλληλα πρόσωπα, υποσχόμενος εν ονόματί μου πλουσιόδωρον χρηματικήν αμοιβήν και τ.τ.

εις απάντησιν της επιστολής μου, μετά παρέλευσιν των ημερών μοι λέγει, οτι συνενοηθείς μετά του υπομοιράρχου ζωγράφου, εύρον δυω πρόσωπα κατάλληλα, και ούτοι εισίν δυω φυγόδικοι επι κακουργήματι, και αν εγκρίνομεν μετά του αρχηγού την τοιαύτην ενέργειαν, αυθαρεί εγράψαμεν τα εικότα, ώστε αμελετί να θέσωσιν εις ενέργειαν το σχέδιον υποσχόμενοι εκτός των χρηματικών αμοιβών και αυτήν τε την αμνηστείαν.

την επαύριον Ε του Μαΐου, ο ίδιος έπαρχος μοι αναφέρει, οτι

αντ'αυτών ο Γ υπομοίραρχος Ζωγράφος, εύρεν τον ιερέαν αθ. βασίλαρον απο λαγκάδαν του δήμου λεύκτρου, το πιστότερον τέκνον του χριστοφόρου, και μετ'αυτού συνδιαλεχθείς παραδέχθη την πρότασιν, και τω εδόθη εις μετεμφισμένους χωροφύλαξ, Γ και με φύλλον πορείας δια να κατασκοπεύσωσιν το μέρος όπου διαμένει ο λαοπλάνος.

Οι διαλειφθέντες ιερέως αθ.βασίλαρος και ο μετεμφισμένος αφου δι'αρκετάς ημέρας περιφερόμενοι απο δήμου εις δήμον, κηρύττοντες στεντορεία τη φωνή υπέρ του λαοπλάνου, ητύχησαν να εύρωσιν το μέρος όπου υποκρύπτεται ούτος, και αφού συνδιαλέχθησαν αρκετά και επειδή το μέρος όπου υποκρύπτετο δεν ητον τόσοσ ασφαλέσ, μήτε είχεν την πλήρη πίστιν εις τους φυλάττοντας δορυφόρους, είπεν εις τον Γ βασίλαρον, να μεταβή εις Κολοκύθι και εις τον αρχιερέαν ασίνης και ομιλήση μετ'αυτού, δια να του στείλη φρουρά εκείθεν συντροφευμένον με έγγραφον του ασίνης, και ούτος να μεταβή εκεί, δια να γίνη η ανήκουσα φροντίς, ώστε αν οι λαοί απο τον φόβον των Βασιλι. στρατευμάτων δεν τον υποστηρίζωσιν ως πρότερον τότε να μεταβή εις Κρήτην ή αλλαχόσε δια να αποφύγη τον κίνδυνον της αιφνιδίου συλλήψεώς του.

την 13 περί τας Γ αφίχθη εις αρεούπολιν ο μετεμφυσσθείς χωροφύλαξ, με επιστολήν του ιερέως, όστις Γ προς εμε, τον έπαρχον αιτύλου και τον υπομοίραρχον την συναθίωξιν του μετά του παπουλάκη κ.τ.λ. και αμέσως διεκοίνωσα εις το Ζωγράφων ταύτα, γράφων συγχρόνως και εις τον Κύριον Κολοκοτρώνην τα χρειώδη, διότι ο ιερέως έγραφεν μετά οκτώ ημέρας να μεταβή και συλλάβη αυτόν.

ενεκρίθη όθεν και παρά του αρχηγού να επιτευχθή η μετάβασις του ιερέως, και επ'αυτώ τω σκοπώ, καθυπεβλήθη το σχέδιον της συλλήψεως του λαοπλάνου, το οποίον και ενεκρίθη, παρά του αρχηγού και αμέσως έγινε η φροντίς περί του σπλισμού και ιματισμού, εις την περίστασιν ταύτην συνετέλεσεν τα μέγιστα ο αντισυνταγματάρχης Πουλικάκος και μετακομίζων τα πάντα κατά την εθιμοταξίαν των λακώνων, δια τους μετεμφισμένους χωροφύλακας, καθώς και μίαν επιστολή πλαστή με εντέλειαν όμως της τε υπογραφής και της Σφραγίδος του Ασίνης, προσκαλούντος αυτόν να επιταχύνη τον ερχομόν του εις Κολοκύθιον, διότι ανυπομόνως τον επερίμενεν, να κυρήξη Γ το ευαγγέλιον και τ. την 18 περί την 8 1/2 ώραν ανεχώρησαν οι μετεμφυσσμένοι και δια να φθάσωσιν λίαν πρωΐ εις την οικίαν του μνησθέντος ιερέως, όταν δι'όλην την ημέραν εκρύφθησαν εκεί, εμεις δε μετά του υπομοιράρχου λαβόντες ένα λόχον εκ του τάγματος του μαυροδήμου επιβιβάσθημεν εις την Β. Γολέταν Ματθίλδη και ανεχωρίσαμεν περί την στ ώραν Μ.Μ. της 19. την 2 Μ.Μ ώραν της 19 αφίχθημεν εις τον λιμένα Καρδαμύλης, και αμέσως διέταξα τον δημαρχεύοντα, απόντος του δημάρχου, να προσκαλέσει το δημ. συμβούλιον παρέδρους προκρίτους και το ιερατειον προσκάλεσα συγχρόνως με μυστικήν μου επιστολήν τον Σεβ. επίσκοπον Γ ανδρουβίστης δια να μεταβή εις Καρδαμύλην αν Γ παρά πάντων των λακώνων

την 20 Ιουνίου, συνελθόντος του δημοτ. συμβουλίου, και των λοιπών προσκληθέντων, εξέλθον την 10 ώραν Π.Μ. με υπεδέχθησαν αξιοπρεπώς, μοι εξέφρασαν πάνδημοι την μεταμέλειάν των προερχομένην απο μόνην θρησκευτικήν παραφοράν, επικαλεσθέντες δε το έλεος της υμετ. Μεγαλειότητος, μοι έδωσαν επι τέλους την πάνδημον υπόσχεσιν των οτι οχι μόνον δεν θέλει παραδεχθώσιν του λοιπού τον λαοπλάνον, αλλά και προθύμως θέλει συνδράμωσιν τας Β.

αρχάς σου δια την συλληψίν των, τας υστερινάς ταύτας λέξεις των εθεώρησα ως αποτέλεσμα των ληφθέντων αυστηρών μέτρων μας, και δεν έδωσα την ελάχιστην πίστιν, τότε ο επίσκοπος εγγυήθη πανδημώς οτι θέλει διατηρήσωσιν θρησκευτικώς, την οποίαν έδωσαν επίσημον υπόσχεσιν των.

την 22 περί την 9 ώραν αφίχθην εις τον δήμον αβίας. όπου είχαν εξέλθει προς προϋπάντησιν μου ο δημαρχος, οι αξιωματικοί, μέρος του συμβουλίου και του ιερατείου. ομίλησα και εκεί ολίγα, διότι εκτός των χωρίων Πηγάδια και αλτομυράι, οι λοιποί δήμοι δεν έλαβον μέρος υπέρ των κηρυγμάτων του χριστοφόρου. περί την 7 ώραν Μ.Μ. επανήλθον εις Καρδαμύλην.

ο σκοπός της περιοδείας μου τούτης ήτον δια την σύλληψιν του λαοπλάνου, ώστε εν περιπτώσει καθήν οι μετεμφιεσθέντες κάμωσιν τους τρεις φανούς, να διευθυνθώσιν μετά του λόχου εις το μέρος εκείνο και παραλάβωσιν τον εις χείρας των χριστόφορον, ή να μεταβή τις εξ αυτών μοι αναγγείλη το μέρος όπου ευρίσκεται ήδη ο λαοπλάνος. ευτυχώς την 23 περί την 6 ώραν Μ.Μ. αφίχθη εις των μετεμφιεσμένων, και μοι εξιστόρισεν τον τρόπον της συλλήψεώς του, και οτι αύριον περί την ανατολήν του ηλίου, θέλει φθάσωσιν οι λοιποί με τον αθ. βασίλαρον έχοντες την αυστηράν επιτήρησιν του λαοπλάνου και ένα οπαδόν του καταγόμενον απο το χωρίον προάστιον του δήμου Καρδαμύλης, εις την ήρεμον μονήν τζίγου, κειμένην άνωθεν του χωρίου σιτύλου του ομοήχου δήμου της επαρχίας.

την 11 ώραν Μ.Μ. απέστειλα τον άξιον υπομοιραρχον ζωγράφον με την αναγκαία σας δύναμιν, και με διαταγήν μου προς τον διοικητήν του 5ου Τάγματος να εξαποστείλη ένα λόχον εις Οίτυλον απέχοντα ως έγγιστα μίαν ώραν εκ λιμενίου, δια να εξασφαλίσωμεν θεόντως την διάβασιν του λαοπλάνου, μη τυχόν συμβή τι δυσάρεστον μετά των απονενοσμένων, λακώνων, και φθάσωσιν εις την πράξιν του φόνου, τον οποίον δεν επιθυμώ ποτέ

ο άξιος υπομοίραρχος, έμετέβη εις τον τόπον απέχοντα τρεις ώρας απο την παραλίαν Καραβοστάσι. όπου έμελλεν να φθάση ο λαοπλάνος, μετά των φρουρούντων μετεμφιεσμένων, τον συλλαμβάνει και τον μετακομίζει εις το λιμένι, θέτων αυτόν προσωρινώς εις την Κανονοφόρον ο Κανάρης, μέχρις ότου αφιχθείς περί την 7ην ώραν Μ.Μ. μετά της Β. Γολέτας η ματθίλδη, τον παρέλαβον.

ο Κύριος ζωγράφος είχαν αναγγείλη την συλληψίν του αυθωρεί εις τον αρχηγόν Κύριον Κολοκοτρώνην οστις διηύθυνεν το ατμοκίνητον, και επιβιβασθέντες περί την 1 1/2 μετά το μεσονύκτιον, αφίχθη [την 8 ώραν Π.Μ. εις Γύθειον και την 3 ώραν Μ.Μ. απεστείλαμεν τον λαοπλάνον εις χείρας της Β. Κυβερνήσεώς σου, συντροφευμένον απο τον αρχηγόν των επιτελών Ταγματάρχην Κύριον Δ.Σούτζον.

(Δρούκας)

Σημειώσεις

Οι αναφανέντες εν Ευβοία πέντε Κολυβισταί, και εἰς προ ολίγου ενταύθα, εἶναι εκ των εξωσθέντων απο το Άγιον Όρος προ καιρού /ένεκα της αἰρέσεώς των του να μη λειτουργούν Κυριακήν και Σάββατον/ και καταφυγόντων εἰς την Μονήν Υῶρας "Προφήτην Ηλίαν", και Σκίαθον. Δεν εἶναι δε καθόλου παράδοξον να ἦναι συνεννοημένοι με τον Χριστόφορον τον Παπουλάκη, καθότι μέχρι της σήμερον δεν ἦσαν γνωστοί, καίτοι διατρίβοντες εντός του Ελλ. Κράτους.

Εν Αρεουπόλει την 6ην Ιουλίου 1852

Η 4. Τετταρχία της φάλαγγος

Προς

Το επι των Στρατιωτικών Υπουργείον
εις Αθήνας

Περί των εν Λακωνία διατρεφάντων απο τας 17 Μαΐου μέχρι τέλος Ιουνίου και περί την διαγωγήν ενός εκάστου των αξιωματικών της τετταρχίας κτλ.

Κατά την υπ' αριθ. 7525 της 15ης Π. Μαΐου επιστολής του επι των Στρατιωτικών Υπουργείου, και κατόπιν της υπ' αριθ. 7559 της αυτής ημερομηνίας, συγκεντρώσαντες εις Αρεώπολιν, την υφ' Ημας Τετταρχίαν εις αίσιον πέρας των εν Λακωνία συμβεβηκότων καταντησάντων, χρέος ημών ενομίσαμεν συμφώνως τη τελευταία των διαταγών του Σ. τούτου Υπουργείου ν' αναφέρωμεν, όσον το δυνατόν συντομώτερον, και αμερολήπτως τας τε πράξεις της καθόλου Τετταρχίας και την έν έκαστος των αξιωματικών αυτής, και των αυθορμήτως εις αυτήν προσκολληθέντων, έδειξε διαγωγήν δια τα περαιτέρω.

Μεταχειρισθείς ως έπρεπεν αξιοπρεπώς την δημόσιον θέσιν μου, και βοηθούμενος υπο της, ην είχον εν Λακωνία, κοινωνικώς την επισύσαν της εις Γυθείον αφίξεώς μου, μετάβασιν εις Αχύλιον προς τον σκοπόν να ανταμόσω τον ένοχον, κατ' αρχάς εις τας πράξεις του κακούργου Μοναχού Επίσκοπον Αίλινης Μακάριον, όστις τω όντι κατά την παραγγελίαν μου, και εις Αχύλιον ήλθε, και προς την Αρεώπολιν δια των Δήμων Μέσης και Οιτύλου μετά του Δημάρχου λαγίας πορευόμενος με ακολούθησεν. αλλά οι κάτοικοι των χωρίων Πύργου και Χαριάς εξελθόντες κατά την 20ην Ιουνίου εμπόδισαν αυτών την πορείαν, εμου κατά σύμπτωσιν προπορευομένου. Εγω δε φθάσας εις Αρεώπολιν με τινα των αξιωματικών της Τετταρχίας και μετά των προκρίτων των, εξ ων διέβαινον χωρίων, εβιάσθην δια των όπλων εις την πόλιν ταύτην την εις Μαυροβούνιον του Γυθείου εις Ρηγανόχωρα του Κολοκυνθίου και εις λαγκάδα του Λεύκτρου, εξυβρισθείσαν υπόληψιν της Κυβερνήσεως, να ικανοποιήσω, την 21-22 του αυτού, αντιταχθείς με 70 περίπου αξιωματικούς και Εθνοφύλακας κατά βαναύσου εξηγριωμένου όχλου και ενόπλου οχι μικρού αριθμού, εκ διαφόρων μεν Δήμων αμφοτέρων των Επαρχιών, Οιτύλου και Γυθείου συναθροισθέντος, σκοπόν ό'έχοντας εκ όύω αιτίων κινουμένου, του θρησκευτικού και πολιτικού, να πράξωσι κατά των Β.κων αρχών, τ' αυτά, και ετι μέγιστα και πλείστα των όσων εν τοις προηρημένοις τόποις επράχθησαν. τούτου δε γινομένου και μετ' αίσχύνης της συναθροίσεως, δυο εξ αυτών πληγωθέντων, και εις εκ των ημετέρων, εκ του δι' όλης της νυκτός πυροβολισμού, δυο τινά προέκυψαν καλά. το μεν οτι πρώτην ήδη φοράν κατά τα χριστοφορικά ευρέθησαν εις κατάστασιν αι Βασιλ. αρχαί την βίαν δια της βίας ν' αντικρούσωσι και την σφύρην να ταπεινώσωσι των θρασυδείλων τούτων σπαδών του πραγματικώς μεν αγύρτου, κατ' αυτούς δε Αγίου Χριστοφόρου, το δε, οτι αι υπέρ ημών συμπάθειαι πολλών εκ της επαναστατικής συναθροίσεως, ων αι προς τους λοιπούς παρατηρήσεις του να μην αρχίση η μάχη, και αρξαμένης ταύτης, να παύση ο πυροβολισμός, δεν έλαβον χώραν, εγένοντο αφορμή διαιρέσεως μεταξύ των μεγάλων,

ώστε ολίγον έλειψε να έλθωσιν εις ρήξιν, και έκτοτε εθεωρήθησαν
 σχεδόν διαλελυμένοι του μωρού θρησκευτικού αυτών συνδέσμου.
 Ευθύς μετά τούτο κατάλληλον πρόσωπον προς τον ρηθέντα επίσκοπον
 αποστείλας, επειθανάγκασε αυτόν να υπογράψη και σφραγίση κατά την
 23ην του ιδίου δέκα χειρόγραφα έγγραφα, εν δι'έκαστον δήμον των
 δυο επαρχιών του εστάλη δε και έτερον, ινα τω αποστείλῃ
 δι'αναφοράς του προς την Ιεράν Σύνοδον. Δια των εγγράφων τούτων
 διέλυε μεν αφ'ενός τον δι'αναθέματος εγκληματικόν μεταξύ των
 κατοίκων και του κακούργου Μοναχού υπάρχοντα σύνδεσμον, προέτρεπε
 δε αφ'έτερου, και αφώριζε πάντας, όσοι εις το μέλλον ήθελον
 ακολουθήσει, ινα συνδράμῃ τον λαοπλάνον τούτον. Η ανάγνωσις δε
 των συγχωρητηρίων, και συνάμα αφοριστικών τούτων εγγράφων εις
 πολλούς των κατοίκων αμφοτέρων των Επαρχιών αποπλανηθέντας, οχι
 ολίγην εντύπωσιν προυξένησεν, ιδίως εις τας γυναίκας, των οποίων
 τας καρδίας θωρεάν ο αγύρτης εκέκοθησεν.
 Κατόπιν τούτων την τε πειθώ και την απειλήν προς πολλούς των
 προκριωτέρων εκατέρας επαρχίας προς εμε παρουσιασθέντας
 μετεχειρίσθην και τα μεν κατάλληλα πρόσωπα απέστειλα, το δε και
 αυτοπροσώπως εις άπαντας τους Δήμους μετέβην. ουχί δε εγκαίρως
 την εκτός των ορίων λακωνίας πλησίον των Καλαμών τοποθέτησιν του
 λαοπλάνου μετά πολλών εκ των αποπλανημένων και μη ειδοποιηθείς,
 δεν ηδυνήθην ένεκα του μεταξύ κειμένου δεκαπενταώρου διαστήματος,
 την αναγκαίαν να παρέξω βοήθειαν, διότι μετ'ου πολύ πληροφόρήθην
 την εκ νέου εις τους λακωνικούς Δήμους με συνοδίαν μωρών ουκ
 ολίγων αυτού είσοδον, την οποίαν όμως προϊδών, είχα πέμψει
 ισχυρόν απόσπασμα Εθνοφυλάκων εις τον Δήμον Λεύκτρου υφ'ενός των
 υπο την οδηγίαν μου αξιωματικών, και συγχρόνως προσεκάλεσα τους
 προκρίτους του Δήμου εκείνου, και ιδίως της Πρωτεύουσας Πλάτσης
 προς εμφύχωσιν αυτών. Αλλ'επειδή οι απεσταλμένοι πεζοί
 εξηκολούθουν να μοι δίδωσιν πληροφορίας περί της πρόσω της
 λακωνίας προχωρήσεως του Αγύρτου μετ'αρκετής συνοδίας ενόπλων,
 αναγκαίον εθεώρησα να κινηθώ όσον τάχει προς απάντησιν αυτού.
 διότι οι σκοποί τούτου, ως πληροφορήθην, ήσαν να φθάσῃ μέχρι του
 κέντρου της λακωνίας να ενδυναμωθῇ εκ νέου και τότε εκστρατεύσῃ ή
 προς τα μέρη της Μεσσηνίας εκ νέου, ή προς τα της λακεδαιμονος,
 ενασχοληθείς δε δι'όλης εκείνης της νυκτός των 28-29, ινα πέμψω
 πεζούς και απεσταλμένους άλλους καταλλήλους, κατέβην περί τα
 εξημερώματα εις λιμένιον, και λίαν πρωί μετά 87 ανδρών
 επεβιβάσθην εις την Β.κήν Γολέταν, η Μαθίλδη, της οποίας τον
 Διευθυντήν μετά των αξιωματικών και του πληρώματος εύρον με όλον
 τον ζήλον και την πρέπουσαν προθυμίαν. αυτό λοιπόν δια του
 παραλίου περιπλέοντες, και πληροφορίας συλλέγοντες, καθ'ας είχον
 δώσει οδηγίας του αρμοδιώτερου ν'αποβιβασθώμεν προς επιτυχίαν,
 πληροφορήθημεν, οτι ο λαοπλάνος εκήρυττεν εις το κέντρον του
 Δήμου Λεύκτρου εις το χωρίον λοζονά πλησίον της Πλάτσης υπο
 πολλών ενόπλων ακροώμενος δια λέξεων ουχί κήρυκος, αλλά καθαρού
 πλέον αποστάτου. διο και εσπεύσαμεν να προσορμισθώμεν, και αμέσως
 ν'αποβιβασθώμεν κατά την 4-5 Μ.Μ. της αυτής ημέρας εις το
 κατάντικρυ του μέρους τούτου παράλιον, Άγιος Δημήτριος, μόλις 3/4
 της ώρας εκ της λοζονάς απέχον. Η εμοάνισις ημων εις το μέρος
 τούτο και η αμέσως γενομένη έξοδος, εκ του πλοίου ενεψύχωσε το
 εις την Πλάτσαν ευρισκόμενον απόσπασμά μας και αυτούς τους ως
 είρηται, προκρίτους της Πρωτεύουσας ταύτης, ώστε δια των όπλων
 και των κοδωνοκρουσιών, το μεν πλήθος των ακροατών του Αγύρτου
 και αυτή η ένοπλος φρουρά του διεσκορπίσθη, αυτός δε τρέμων, εις

βίασαν ετράπη φυγήν, υπ'ολίγων μόνον, εν οίς και δυο μωροί ιερείς συλληφθέντες κατόπιν, συνοδευόμενος.

Ούτω λοιπόν ο λαοπλάνος μόλις και ως εκ θαύματος ηδυνήθη να διασωθή, ωφεληθείς απο μέγα τί ρεύμα, εις ο έπεσε, και απο το σκότος της επελθούσης νυκτός, καίτοι μεγάλας προς ανίχνευσιν αυτού τα αποσπάσματα ημών κατέβαλον προσπάθειας δι'όλης εκείνης της νυκτός και της επιούσης ημέρας.

Την επιούσαν, ητοι την 1ην ισταμένου μετέβην εις την Πρωτεύουσαν του Δήμου εκείνου την Κωμόπολιν Πλάτσαν και εκεί εδέχθην τους προκρίτους του Δήμου, και αυτούς τους πρώτους της τελευταίας ενόπλου φρουράς του λαοπλάνου κατοίκους τριών ορεινών παρέδρους οίτινες δι'ημών εξήτησαν το έλεος της Α.Μ. και ωμολόγησαν την, εις ην υπέπεσαν πλάνην μέχρις εγκληματικών πράξεων φθάσαντες. Ενω δε εξ'ενός ουδεμίαν ηδυνάμην εις αυτούς περί του ζητημένου ελέους βεβαιότητα να δώσω, ηπείλησα αφ'ετέρου αυτούς δια τα οποία υπέπεσαν αμαρτήματα, και διευθέτησα συγχρόνως, ινα ζητήσωσι το έλεος τούτο απ'ευθείας δι'αναφοράς των προς την Α.Μ. την οποίαν αναφοράν την επιούσαν και εν πρωτοτύπω διεύθυνα δια του κατά την λακωνίαν και Μεσσηνίαν Αρχηγείου. Το αυτό ε'έπραξα και δια την αναφοράν ολοκλήρου του Δήμου μετά παρέλευσιν ολίγων ημερών. Κατά δε την 2αν ανεχώρησα εκ Πλάτσης δια το αυτό του Αγίου Δημητρίου παράλιον, αφου πλέον εις τον Δήμον εκείνον δεν μοι έμεινεν να ενεργήσω μεν τι, διότι την προτεραίαν της αναχώρησews ημών έπεμψα εσπευμένως δυο νεοσχηματισθέντα ισχυρά αποσπάσματα υπο την οδηγίαν ανωτέρων, και ενός κατωτέρου αξιωματικού προς έρευναν και κατδίωξιν του κακούργου, παραγγείλας αυτοίς να υπάγωσι μέχρι των ορίων λακεδαίμονος, και προς τους πρόποδας του Ταυγέτου.

Των πραγμάτων ούτως εχόντων η παρεξήγησις διαταγής τινος του κατά την λακωνίαν και Μεσσηνίαν Αρχηγείου υπο του Αντισυνταγματάρχου Κουτζουγιαννοπούλου έκαμε τούτον να μεταβή δια θαλάσσης εις τα παράλια εκείνα μετά 300 περίπου οροφυλάκων, οίτινες εις έρημόν τι μέρος, Καλαμίται, πλησίον της Καρδαμύλης την εσπέραν της 25 Ιουνίου αποβιβασθέντες, κρότον μέγαν προυξένησαν εις ολα τα πλησιόχωρα και ορεινά χωρία, συνεννοηθέντα πάραυτα και κινηθέντα σχεδόν κατά των Β/ων Στρατευμάτων. Αφου υπο το θρησκευτικόν πρόσχημα, οι επι πολιτικό ψευδοπρόστολοι ισχυροποίησαν τα παρ'αυτών απ'αρχής διαδιδόμενα, οτι δήθεν ημεις προδόται της πατρίδος εφέραμεν τα στρατεύματα ταύτα προς πραγματοποιήσιν της πληρωμής του δεκάτου να καύσωσι τας οικίας των και ν'ατιμάσωσι τας γυναίκας των, και ούτω δι'όλης εκείνης της νυκτός των 2 3 οι σχεδόν άγριοι ούτοι κάτοικοι ήσαν εις κίνησιν δια κοθωνοκρουσιών, πυροβολισμών, και φωνών ενόπλως εις διαφόρους τόπους τοποθετούμενοι. Και ημεις δε όλην εκείνην την νύκτα την αυτήν είχομεν κίνησιν προς αποφυγήν ασκόπου και δυσσρέστου συνεπειών, και δια του εντονωτέρου τρόπου την πειθώ και την απειλήν μεταχειρισθέντες, κατωρθώσαμεν αν οχι ολοκλήρως την διάλυσιν αυτών, να διασκεδάσωμεν όμως τας ανοήτους υπονοίας των. την δε πρωίαν το στράτευμα τούτο δια του παραλίου προς ημας αφιχθέν, καταλλήλως ετοποθετήσαμεν συνεδριάσεως κατόπιν γενομένης υπ'εμού, του Αντισυνταγματάρχου Κ. Κουτζουγιαννοπούλου, του Ταγματάρχου Ματάλα, και Διευθυντού της Β.κής Γολέτας, η Μαθίλδη, περί των πρακτέων κατά το μάλλον, εφάνη η παρεξήγησις της, περί ης ο λόγος διαταγής, της λέξεως Να συνεννοηθήτε/ αμέσως μετά του Κου Πιεράκου/" κακώς αναγινωσκομένης "να κινηθήτε"/

Αναγνωσθέντος λοιπόν του λάθους τούτου, και μη ούσης

εσχηματισμένης της ιδέας επιθετικής κινήσεως, όθεν έδει, δεν ητο δυνατό κατ'εμε αφ'εαυτού, και άνευ διαταγής ρητής να επιχειρήσω πόλεμον άσκοπον, υποπτευόμενος μάλιστα μήπως τά αποτελέσματα του κινήματός μου τούτου πέσωσιν επι της κεφαλής μου, διότι είχαν υπ'όψιν μου, οτι ανωτεροί τινες υπάλληλοι παραδόξως πως ωνόμασαν την εν Αρεωπόλει κατά την 21-22 του Π. Μαΐου ένοπλον στάσιν κατά των Β/ων Αρχών, εμφύλιον ρήξιν, ή τα διαμαχόμενα μέρη. Εμού δε προτείνοντος να τοποθετηθώσι τα ρηθέντα στρατεύματα εις Αρεώπολιν ή Λιμένιον, επέδειξεν εις ημας ο κ. Κουτζουγιαννόπουλος προγενεστέραν τινά διαταγήν του Αρχηγείου, η οποία υποχρέωσεν αυτόν να τοποθετήση τον υπ'αυτόν στρατόν εις τον Δήμον Αβίας, και της δια θαλάσσης μεταβάσεως δυσκόλου ούσης, διότι τα λοιπά πλοία, εκτός της Μαθιλθης, ανεχώρησαν, εγένετο χρεία να συνοδεύσω και εγω αυτόν τον ρηθέντα στρατόν με τας υπ'εμε 150 περίπου τον αριθμόν, έχων μάλιστα αφορμήν να κάμω το ταξείδιον τούτο εκ της προσκλήσεως, ην έλαβον την προτεραίαν παρά των προκριτωτέρων του Δήμου Καρδαμύλης, ελθόντων εις την Πρωτεύουσαν του Δήμου Λεύκτρου και βεβαιωσάντων με περί των αισθημάτων της υποταγής των κτλ.

Αι τρεις λοιπόν παρεδρείαι, αίτινες, ως είρηται, ησαν και η τελευταία ένοπλος φρουρά του Κακούργου Μοναχού προσέφερον κατά ζήτησίν μου τα ζώα των εις τον Βασιλικόν Στρατόν, και αυτοί οι ίδιοι εγένοντο αυθορμήτως φρουροί ημών ως σημείον της προς την εξουσίαν προθυμίας και σεβασμού, και ούτω την εσπέραν της 4ης ελθόντες εις Καρδαμύλην, προσεκαλέσαμεν την επισύσαν τους προκρίτους του Δήμου εκείνου μετα του εκεί Αρχιερέως και της αναφοράς, ην μετά τινος ημέρας δια του αυτού Αρχηγείου προς την Α.Μ. επέμφαμεν, σχεδιασθείσης, απήλθομεν εκείθεν, και αφίχθημεν εις Αβοίαν, όπου τοποθετηθέντος του στρατού, εβιάσθην υπο επιστολών λίαν κατεπειγουσών του Υποστρατήγου Κ.ου Κολοκοτρώνη, καίτοι ασθενών, ν'αναχωρήσω εκείθεν δι'Αγίαν Παρασκευήν, όπου φθάσας κατά την 11ην μετά 150 περίπου ανδρών, αφού προηγουμένως εκτός των εις Λεύκτρον ευρισκομένων αποσπασμάτων εσχημάτισα και έτερον εν Καρδαμύλη, ετι πρότερον εν Αβοία υπο φαλαγγιτών τσοούτου εσχηματισμένου υπάρχοντος προς ανίχνευσιν του Κακούργου Μοναχού μονωθέντος μετά την σκηνήν της 30ης Μαΐου και μη επιφόβου πλέον υπάρχοντος, εύρον τοποθετημένον τον Βασιλ.Στρατόν μετά του Αρχηγού αυτού, μεθ'ου αμα τη αφίξει μου ειργάσθην επι των στιγμιαίων της ημέρας εκείνης περιστάσεων. Αι δε κινήσεις της επισύσης διασκεδάσθησαν δια της πειθούς και της απειλής.

Μετά την μόνωσιν του Αγύρτου απο της ημέρας της καταστροφής αυτού και των ενόπλων σπαδών του, διάφορα σχέδια κοινά και ιδιαίτερα υφ'ενός εκάστου ετέθησαν αμέσως εις ενέργειαν, περί της συλλήψεως τούτου, εν των οποίων επέτυχε, και απο την πρώην της 21ης Π.Ιουνίου ο λαοπλάνος ούτος εις χείρας της εξουσίας ευρίσκεται. αλλά κατά το διάστημα τούτο προς επιτυχίαν του κυρίου σκοπού, της συλλήψεως αυτού, και προς την ησυχίαν και τάξιν του τεταραγμένου τούτου τόπου, χρέος μου ητον ουδέν δυνατόν μέσον ν'αφίσω ανενέργητον σύμφωνα με την αξιοπρέπειαν και τα καλώς εννοούμενα συμφέροντα της Β/κής Κυβερνήσεως, και δια τούτο με πολύ θάρρος θέτομεν υπ' όψιν του Σ.ου τούτου Υπουργείου δια της παρούσης εκθέσεώς μας ταύτα πάντα με τα όπλα της αληθείας, και εις ταύτα εγκαυχώμενοι, δεν δειλιώμεν, ν'αποκρούσωμεν παν τυχόν αποδιδόμενον επι των πράξεών μας ελάττωμα ή σφάλμα απλούν, εις το διάστημα, λέγω τούτο, προς υποστήριξιν και πραγματοποιήσιν των αγαθών σκοπών της Β/κής Κυβερνήσεως. ουχί μόνον κόπων και εξόδων

δεν εφείσθην, αλλά και βήματά τινα με θυσίαν μάλιστα και αυτής της φιλοτιμίας παρέβλεψα, μόνον και μόνον δια να μη παρεξηγηθώσιν αι διαθέσεις μου ενώπιον της Βασιλ. Κυβερνήσεως. Ούτω λοιπόν δια της βοήθειας του Θεού και των ευχών της Α.Μεγαλειότητος εφθάσαμεν εις εν ευάρεστον αποτέλεσμα, εις ο δεν ηθέλομεν φθάσει, αν δεν εδίδετο η πρόπουσα συνδρομή και βοήθεια εις τον καταβλ Παπαβασιλαρον απο εν των εις λεύκτρον αποσπασμάτων μας, επι τη βάσει της απο 19 Ιουνίου αναφοράς του ρηθέντος καταβλ, και αν επέμποντο και άλλα αποσπάσματα προς ενίσχυσιν και πραγματοποίησιν του σχεδίου της συλλήψεως.

Απο μεν λοιπόν τους εν ενεργεία υπο την οδηγίαν ημων αξιωματικούς, διεκρίθησαν διά τε την προθυμίαν, αφοσίωσιν, και ευκινήσαν τόσοσιν εις την εν Αρεωπόλει σύγκρουσιν, όσοσιν και κατά την εν λοζονά καταστροφήν της ενόπλου συναθροίσεως, και περί την καταβλωσιν του Πλάνου οι Κύριοι

Δ.Πουπολάκης Αντισυνταγματάρχης

Ι.Γρηγορακάκης Ταγματάρχης

Β.Γ.Κυβελος Υπολοχαγός

Μ.Σάκκαρης Ανθυπολοχαγός και

κατόπιν τούτων οι Κύριοι

Μ.Μπεχράκης Υπολοχαγός

Α.Φραντζισκάκης Ανθυπολοχαγός

Δρακούλης χαμονδράκος ..

Β.Μπέλετας ..

Ν.Πατσούρας .. και

οι Κύριοι Ν.Κουτουλιέρης Υπολοχαγός της Γραμμής παρ'ημιν προσωρινώς προσκολλημένος και Ν.Σάκκαρης εν αργία Ανθυπολοχαγός της Γραμμής.

Απο δε τους αυθωρμήτως καταταχθέντας υφ'ημας πρεσβύτες, προικοδοτημένους και αξιωματικούς της τιμής, οι Κύριοι

Ν.Νικολινάκος Υπολοχαγός

Ν.Σκαλικάκος ..

Θεόδωρος Κανδύλης Ανθυπολοχαγός

Κυριακούλης Αντωνάκος ..

Δημήτριος Δημάκος ..

Δικαίος Βουδιγάρης ..

Πουλάκος Σκουρούτος ..

Π.λαγουδάκης ..

Π.Παντελεάκος ..

λογοθέτης Ταγαρούλης ..

Δ.Σάκκαρης Ανθυπολοχαγός

Κ.Τζανετάκης .. εν Κουτήφωρι

Γ.Λιακέας ..

Επίσης οι και εις ακινήσαν ευρισκόμενοι οι εν Αρεωπόλει κάτοικοι καλήν και πρόθυμον έδειξαν διαγωγήν οι Κύριοι

Στέφανος Πηκουλάκος Αντισυνταγματάρχης

Ιωάννης Πετρουνάκης Υποπλοίαρχος

Αν δε κατ'όνομα δεν αναφέραμεν τα λοιπά της Τετραρχίας πρόσωπα, τούτο προέρχεται εκ του οτι οι μεν τούτων δεν είχαν απαιτουμένην ευκινήσαν, οι δε δεν παρεστάθησαν εις τους τόπους της σπουδαιότητος των περιστάσεων. εξαιρουμένων των Υπολοχαγών Κ.εν Πασχάλη Γερακαράκη, όστις καίτοι διετάχθη προφορικώς παρ'ημων κατά την προσωρινήν εν Γυθείω διαμονήν μας να συγκεντρωθή μετά της λοιπής Τετραρχίας, δεν ενεφανίσθη παντάπασιν. Θεοδώρου Σαραταγέα Ανθυπολοχαγού, όστις απατήσας ημας κατά την κρισιμότητα

των περιστάσεων υπο το πρόσχημα ολιγοώρου αδείας, έμειναν έκτοτε μακράν ημών τον ασθενή μεν προσποιούμενος, πραγματικώς δε ραδιουργών.

Πρίν τελειώσωμεν την παραθεσιν ημών, χρέος μας νομίζομεν απαραίτητον να θέσωμεν υπ'όψιν του Σ. τούτου Υπουργείου την αξιέπαινον προθυμίαν εις όλον το διάστημα της σπουδαιότητος των περιστάσεων του τε Επάρχου και Υπομοιράρχου Οιτύλου, Κυρίων Π. Παπαδημητράκοπούλου και Γ. Ζωγράφου, δια την ακριβή εκτέλεσιν του καθήκοντος μεθ'όλης της φρονήσεως συνεργαζόμενοι μεθ'ημών, ενόσω διεμείνομεν εις την Πρωτεύουσαν της Επαρχίας και χορηγώντας εις ημας πάσαν βοήθειαν όταν περιωδευόμεν, καθώς επίσης τον αξιέπαινον ζήλον του Διευθυντού της Β.κής Γολέτας η Μαθίλδη, Κ. Παλάσκα, και των αξιωματικών αυτής Κ.ου Κρεμαθή και Αποστόλου δια τε τας ευκολίας, ας εχορήγησαν εις ημας και προς άπαντα τον Βασιλ. Στρατόν εις στιγμάς αλλεπαλλήλας κρίσιμους και σπουδαίως και δια την επιθυμίαν, ην εδείκνυε προς την αισίαν απόβασιν της απασχολούσης ημας υποθέσεως.

Ν. Πιεράκος
Συνταγματάρχης

Δια το ακριβές της αντιγραφής
Εν Αθήναις τη 11 Αυγούστου 1852

Ο Γενικός Γραμμ. του Υπουργ. των Στρατ.
Δ. Σούτζος

234) Αριθ.5299

ΜΟΝ 307

Ναύπλιον τη 7 Ιουλίου 1852.

ΤΣ

Προς το Υπουργείον των Εσωτερικών.

Περί του Ιεροκήρυκος Κωνσταντινίδου εις Υδραν.

Υποβάλλομεν εσφκλείστως την αριθ. 1517 αναφοράν του Επάρχου Υδρας περί του Ιεροκήρυκος Ν.Κωνσταντινίδου διδάξαντος αποτελεσματικώς εις Υδραν, και μεταβαίνοντος επι τούτω εις Τροιζηνίαν.

Ευπειθέστατος

ο Νομάρχης Αργολίδος κτλ. (υη)

ΤΣ

Διευθύνεται μετά του επισυνημμένου επι επιστροφή προς το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών εις γνώσιν του.

Εν Αθήναις τη 12 Ιουλίου 1852

Ο Υπουργός των Εσωτερικών.

Ρήγας Παλαμήδης.

235) 2741/1947 θεωρ.15 Ιουλίου 52

ΜΟΝ 307

Δικαιοσύνης Υπουργείον

Περί των αποτελεσμάτων της διδασκής του Χριστοφόρου.

Εν Αθήναις τη 12 Ιουλίου 1852

Διευθ.

Προς το Υπουργείον των Στρατιωτικών, συμφώνως προς την όπισθεν
επισημείωσιν του επι της Δικαιοσύνης.

ο Υπουργός

Σταύρος Μάντζος.

236) 2743/1946

θεωρ. 15 Ιουλίου 52

ΜΟΝ 307

Εσωτερ. Υπουργείον

Περί των λαβουσών χώραν σκλαγωγίων εις Κρανίδιον.

Εν Αθήναις τη 12 Ιουλίου 1852

Διευθ.

Προς το Υπουργείον της Δικαιοσύνης ομού με τα επισυνημμένα, κατά την όπισθεν επισημείωσιν του Υπουργείου των Εσωτερικών.

ο Υπουργός

(εκλ.)

237) 2833/1945

2833

θεωρ.15 Ιουλίου 52

ΜΟΝ 307

Στρατιωτικών Υπουργείον

Περί της καταστάσεως των πνευμάτων της επαρχίας Σητερών.

Εν Αθήναις τη 12 Ιουλίου 1852

Διευθ.

Λαβόντες γνώσιν των διαλαμβανομένων εις την παρούσαν και εις τα εν αυτή επισυνημμένα επιστρέφομεν αυτήν προς το Υπουργείον των Εσωτερικών κατά την απο 28 του παρελθόντος μηνός επισημείωσιν του.

ο Υπουργός

(εκλ)

την 12 Ιουλίου 1852.
Εν Αθήναις.

Προς την Ιεράν Σύνοδον της Εκκλησίας της Ελλάδος.
εν.22 Ιουλίου

Διορισθείς παρά της Ιεράς Συνόδου την 8 του παρελθόντος Μαΐου, απεσταλθείς εξ αρχής κατά την Λακωνίαν, ανεχώρησα αυθημερόν επιβάς εις τινα πλοιάριον, και μετά δυο ημέρας απέβην εις Κυπαρίσσιον παράλιον χωρίον της Επιδαύρου λιμηράς. Εκείθεν αναχωρήσας την επιούσαν δια Ξηράς, έφθασα μετά μίαν και ημίσειαν ημέραν εις Γύθειον. διατρίβων δε εκεί 17 ημέρας, ανέφερον συνεχώς εις την Ιεράν Σύνοδον ο,τι έπράττον και ο,τι ήτον δυνατόν να πράξω. μετά ταύτα υπ' οδηγίαν του Στρατηγού Ιω.Θ.Καλοκοτρώνη, και του Νομάρχου Κ.Δούκα, μετέβην εις Σπάρτην και μέινας εκεί 10 ημέρας, εκήρυττον επ'εκκλησίας τον λόγον του Θεού, προς κατάπαυσιν του ερεθισμού των πνευμάτων του λαού ομοίως και εις τα πέριξ χωρία της Σπάρτης. Παρατηρήσας δε και εγω, ως αι πολιτικάί αρχαί οτι ετι μάλλον ερεθίζεται ο όχλος ακούων κατηγορούμενον δημοσία τον απονενοημένον Χριστόφορον, γνώμη των αρχών τούτων, περιήλεον χωρία τινα της Λακωνίας, Μεγαλουπόλεως, Γορτυνίας, μέχρι Τριπόλεως και Ναυπλίου, όπου δεν εκήρυττον επ'εκκλησίας κατά Χριστοφόρου δια το ασκανδάλιστον, ει μη, προς τους Ιερείς και πολλούς άλλους κοσμικούς. ηρμήνευον το πνεύμα της κατά του Χριστοφόρου εγκυκλίου της Ιεράς Συνόδου, προσθέτων και οσα άλλα αναγκαία, άτινα έπρεπε να γνωρίζωσιν οι Ιερείς και οι φρόνιμοι των πολιτών, δια να καταπαύωσι τα ερεθισμένα πνεύματα των ερησκομανών. φθάσας δε ενταύθα την 29 του παρελθόντος μηνός Ιουνίου, αναφέρω κατά χρέος ήδη προς την Ιεράν Σύνοδον τα ανωτέρω. Επι τούτοις περικλείω και τινα φυλλάδιον περιέχον πιστήν συλλογήν λόγων τινων και πράξεων του απονενοημένου Χριστοφόρου, όπως ίδη και θαυμάση η Ιερά Σύνοδος τας αγυρτικές αυτού πράξεις, δι'ων απεπλάνησε τον λαόν, και ως εκ τούτου ετάραξε την ηουκίαν της Κυβερνήσεως. Πεικλείω προσέτι και τα αποδεικτικά των εξόδων της περιοδείας μου, παρακαλώ εαν εγκρίνη [η Ιερά Σύνοδος, να ενεργηώσι τα δέοντα περί της εξοφλήσεώς των, και υποσημειούμαι

Ευπειθέστατος.

Καλλίνικος Καστόρης
Ιεροκήρυξ

Τη 6 Ιουλίου 1852
Εν Γυθείω

Υπουργείον Εσωτερικών.

Την 23 Απριλίου ο Λαοπλάνος αφίκεται εις το χωρίον Κόττρονα του Δήμου Κολοκυθίου της Επαρχίας Γυθείου, όπου υπεδέχθη δια κωδωνοκρούσεων και μετ' ενθουσιασμού παρά του Ιερατείου και όλων εν γένει των κατοίκων, διαμείνας εκείσε μέχρι της 28ης. Εκείθεν δε μετέβη εις τον Δήμον Λαγίας την αυτήν ημέραν το εσπέρας. Την 29ην παρακολουθούμενος και παρά του κούφου Γέροντος Επισκόπου Αίφνης, του Ιερατείου και πολυπληθοῦς ὄχλου μετέβη εις τον Δήμον Μέσσης της Επαρχίας Οιτύλου διαμείνας εκείσε μέχρι της 3ης Μαΐου. Το εσπέρας δε της αυτής ημέρας επανήλθεν εις το χωρίον Κάβαλο πρωτεύουσαν του Δήμου Κολοκυθίου.

Την 4ην πρωΐαν αναχωρήσας εκείθεν αφίκεται εις το χωρίον Μαυροβούνι του Δήμου Γυθείου παρακολουθούμενος υπο περίπου 4000 ὄχλου αχαλινώτου των Δήμων ὅλης της Επαρχίας.

Εκείθεν δε την 5ην ὥραν μετέβη εις το χωρίον Καρβελά του Δήμου Μαλεβρίου λαβὼν δε υπονοίας περί της ενδεχομένης συλλήψεως του αφοῦ οι φρονιμώτεροι και προκριτώτεροι των κατοίκων, μη συμμερισθέντες των Κηρυγμάτων του, εἶπον προς αὐτόν ν' ἀπέλθῃ ἀλλακῶς, διαμείνας δε εκείσε ολίγας στιγμὰς, ανεχώρησε δια το χωρίον Σκουτάρι του Δήμου Καρυουπόλεως, ἀφ' ὅπου ἐγείνεν ἄφαντος δια τινὰς ημέρας, υποκρυπτόμενος βεβαίως εις τα ἀγαπητότερα του τέκνα του Δήμου Κολοκυθίου.

Την 6ην Μαΐου ἀφίκεται ο Διοικητὴς της Μοίρας εις Γύθειον, καίτοι σκοπεῦον να μεταβῇ εις Φλομοχώρι του Δήμου Κολοκυθίου, δια της Κανονοφόρου, προς Σύλληψιν του Παπουλάκου, πληροφορηθεὶς δε ἀκολουθῶς οτι εις Μαυροβούνι γίνεται μεγάλη Συρροή πολλῶν κατοίκων των Επαρχιῶν Γυθείου και Οιτύλου, ἐπὶ τῷ τέλει να μεταβῶσιν εις Γύθειον και ἐγχειρίσωσιν μίαν αναφοράν ἄνευ υπογραφῶν εις τὰς εκείσε ἀρχὰς, μετέβη εις Μαυροβούνι και παραλαβὼν τινὰς ἐκ των Ιερέων, μετέβη εις Γύθειον, και ἐπὶ παρουσίᾳ αὐτοῦ, του Επάρχου, και του Τοποτηρητοῦ Σασσανά, ἐνεχειρίσθη μία ἀπότομος και σκληρωγική αναφορά.

Την 8ην Μαΐου μετέβησαν και ἄλλοι Ιερεῖς φέροντες ἐτέραν αναφοράν προς την Α.Μ. ἄνευ υπογραφῆς. Το κατ' ἐμὲ η παραδοκὴ ἀμφοτέρων των αναφορῶν ἦτον ἄσκοπος.

Ο Λαοπλάνος μέχρι την 11 Μαΐου υπεκρύπτετο εις τον Δήμον Κολοκυθίου, διεδόθη δε φήμη, οτι οὗτος σκοπεῖ ἐνώπιον του ὄχλου ἀμφοτέρων των Επαρχιῶν να κάμῃ γενικὴν συνάθροισιν εις την Αγίαν Παρασκευήν, ὅπου ὡς ἐκήρυττεν ἐμέλλε να διακοινώσῃ ἐνώπιον του ἀπονενοημένου ὄχλου των Λακόνων το υστερινόν του μυστήριον. Εἰς την διαδοθείσαν ταύτην φήμην ο Διοικητὴς της Μοίρας, ο Επαρχος Γυθείου, και ο κατ' ἐκείνην την στιγμὴν ἀφίκεται Ἀντισυνταγματάρχης Πετροπουλάκης και πολλοὶ των φρονίμων Λακόνων ἐκ των Δήμων της Επαρχίας Γυθείου, ἐκίνησαν Πάντα Λίθον, γράψαντες εις διαφόρους, ἀπεσταλέντες Συγκρότως εις Βωχόν της Καρυοπόλεως τον Υἱόν του βουλευτοῦ Πετροπουλάκη Λεωνίδα με διαταγὰς αὐστηράς του Επάρχου εις ὅλους τους Δημοτικούς Υπαλλήλους θεωροῦνται πάντες ὡς στασιασταὶ ἐνώπιον του Νόμου, αν δεν ἀναχαιτήσωσι την Συγκρότησιν της συνελεύσεως ταύτης. Τα

ληφθέντα τούτα μέτρα έφερον ευτυχώς αποτέλεσμα του να μη συνέλθω ο λαός, διότι άλλως ήθελεν εκεί δυσαρέστους συνεπείας μη υπάρχουσας τότε αναλόγου στρατιωτικής δυνάμεως προς απόκρουσιν μιάς τοιαύτης ορμής του ακαλινώτου όχλου της Λακωνίας, όστις εθεώρει ευτύχημα ερησκευτικών ν' αποσάνη υπέρ της ερησκειας και τοιαύτη Ιδέα δυστυχώς υπήρχε και εις το Γυναικείον φύλον με μεγαλύτερον ενθουσιασμόν.

Ο Επίσκοπος Ασσίνης μολονότι πολλάκις τω έγιναν προτροπαί, δια να μη παρακολουθήση τον Λαοπλάνον, δεν επέσθη Αλλ' ο υιός του Πετροπουλάκη κατώρεωσεν να τον κάνη δια να αποσυρής. Ιδών όθεν ο Λαοπλάνος ότι κατά τας προκλήσεις του ο λαός δεν συνέρχεται εις την προαδιορισθείσαν θέσιν και ότι ο Επίσκοπος Ασσίνης τον εγκαταλείπει, διέμεινεν εις Βωχόν μέχρι της 13ης Μαΐου και εκείθεν μετέβη πάλιν εις τον Δήμον Κολοκυθείου.

Πληροφορηθείς ο Διοικητής της Μοίρας ότι ο Λαοπλάνος ευρίσκεται εις Φλωμοχώρι χωρίον του Δήμου Κολοκυθείου, Απεφάσισε να μεταβή εκείσε δια να τον συλλάβη, παραλαβών δε το κατ' εκείνην την ημέραν αφιχθέν Απόσπασμα Οροφυλάκων απο τον Δήμον Κροκεών μετά του λοχαγού Κου Καλαντζή, τον Αντισυνταγματάρχην Πετροπουλάκην, τον Ταγματάρχην Π. Σταρόγιαννην, τον Λοχαγόν Ιω. Γρηγοράκη τους υπολοχαγούς Νικόλαον Παναγουλάκον, Γιαννούλην Δομέστικον, Θεόδωρον Κοτσανεάκον, τους ανθυπολοχαγούς Παναγιώτην Καλογερόγιαννην, Ιωάννην Γεωργόπουλον, Νικόλαον Λιναράν και τον Δικηγόρον Τζιγκουράκον, μετέβη την 15ην Μαΐου δια Νυκτός εις το χωρίον ριγανοχώρι, όπου και ετοποεστήθη, έχων πεποίθησιν κατά τας οποίας τω έδιδον πληροφορίας πολλοί, ότι μόνη η εμφάνισις του ήθελε χαλαρώσει τα υπέρ του Λαοπλάνου αισθήματα των κατοίκων του Δήμου Κολοκυθείου και λοιπών Συνημμένων εκείσε. Πληροφορηθέντες δε οι κάτοικοι την άφιξίν του εκεί, ήρχισαν τας κωδωνοκρουσίας εις όλα τα χωρία του Δήμου και άμέσως ευρέθησαν απέναντι των ριγανοχωρίων υπέρ τους Τρείς Χιλιάδες Ενόπλων και Αόπλων. Ο Κύριος Διοικητής της Μοίρας είχε προσκαλέσει τον Διοικητήν του 5 Τάγματος Μαυροδήμον να μεταβή εκείσε με τους δυο λόχους. Τούτο δε πληροφορηθέντες οι κάτοικοι του Δήμου Κολοκυθείου, απέστειλον 150 ενόπλους και κατέλαβον τη στενή Δίοδον καλουμένην Πλατειάν Σέλαν Εκ της οποίας έμελλε να διέλθω ο Μαυροδήμος. Τούτο πληροφορηθείς ο Διοικητής της Μοίρας και προβλεπων τον άφευκτον κίνδυνον απέστειλεν έκτακτον πεζόν προς τον Ταγματάρχην Μαυροδήμον με την ειδοποίησιν των διατρεχόντων και συγχρόνως τω έγγραψε να οπισθοδρομήση, όπως και γέγονε. Οι κάτοικοι του Δήμου Κολοκυθείου απέστειλον επανειλημμένως επιτροπάς προς τον Διοικητήν της Μοίρας και τους λοιπούς δια να αναχωρήση εκείσε.

Συγκροτηθέντος δε Στρατιωτικού Συμβουλίου παρ' όλων των αξιωματικών ενεκρίθη ν' αναχωρήσωσιν αφού προηγουμένως Απεσύρθησαν οι Συνταχθέντες χωρίς να γίνη η Ελαχίστη προσβολή. Χρεωστώ δε να είπω μίαν αλήθειαν εξ όσων έλαβον πληροφοριών παρ' όλων εν γένει των αξιωματικών και αυτού του Λοχαγού, Καλαντζή ότι ο Διοικητής της Μοίρας είχεν αμετάθετον απόφασιν να [τον Συνταχθέντα όχλον και ούτως ο Διοικητής της Μοίρας μεθ' όλων των αξιωματικών δια της Κανονοφόρου "ο Κανάρης" απέστρεψεν εις Γύσειον την 17ην. μετά την αναχώρησιν του Διοικητού της μοίρας την αυτήν ημέραν,

Ο Λαοπλάνος Ανεφάνη την 17ην Μαΐου ει το Φλωμοχώρι, αναμασσών παντού και πάντοτε τά αυτά ληρήματα και αισχρολογίας. Περί δε την μεσημβρίαν κατά προτροπήν του Επαρχου Οιτύλου μετέβη και ο Αντισυνταγματάρχης Γερμανός Μαυρομικάλης παρακολουθούμενος παρά

του Β. Ζερβομπεγάκου. Ο Γερμανός είπεν εις τον Λαοπλάνον, οτι χρεώσται δυοίν εάτερον να κάμη, ή να παραδοθή εις την Κυβέρνησιν ή να αναχωρήσῃ. Αλλ'ως ανέφερεν ο Δήμαρχος Κολοκυθίου προς τον Επαρχον Γυθείου, δεν έδωσεν ουδεμίαν απόκρισιν εις τον Γερμανόν και την Αυτήν ημέραν Ηδη ανεχώρησεν δια το χωρίον βωκό. Εκείθεν δε μετέβη την 18ην το εσπέρας εις τον Δήμον λεύκτρου, όπου την 19ην έμελλε μετά την λειτουργίαν ν' αρχίσῃ τα ληρήματά του. Την Αυτήν ημέραν λίαν πρωϊ μετέβη εις το χωρίον λαγκάδα ο Επαρχος Οιτύλου, Ο Υπομοίραρχος, ο αντιουνταγματάρχης Γερμανός ο αντισυνταγματάρχης Πουλικάκος, ο Ανευπολοχαγός Σάσσαρης, ο Πουλικός Κιουρίνος Ανευπολοχαγός Προικοδοτημένος, ο Παναγιωτάκης Λαγουδάκης Ανευπολοχαγός της Τιμής, ο Πιλότος Μηχανής Πικουλάκος ανηψιός του Βουλευτού Πικουλάκου εξ αρεουπόλεως, ο Υπο Σύνταξιν Αξιωματικός του Ναυτικού Ιωάννης Πετρονάκος, με δεκαπέντε ως έγγιστα χωροφύλακας και οροφύλακας, επι σκοπώ ινα συλλάβωσι τον Λαοπλάνον τον οποίον εύρον περιστοιχούμενον υπο 3000 ως έγγιστα Λαού ενόπλων και αόπλων εκ του Δήμου Καρδαμύλης, Αρεουπόλεως, Κολοκυθίου και ολίγων τινων εκ του Δήμου Μελιτινής της επαρχίας Λακεδαιμόνος, οίτινες ενέπεσαν κατ'αυτών μετά ροπάλων και πετρών. Τα καθεάσστα δε της επισυμβάσης ταύτης σκηνής, γνωρίζει ήδη το Υπουργείον απο τας εκθέσεις του τε Επαρχου και Υπομοιράρχου Οιτύλου σταλείσας εις το Υπουργείον την 19ην Μαΐου.

Την 2αν ώραν ΜΜαν της 19ης Μαΐου ο Λαοπλάνος διαβάς εκ του χωρίου Λοσνά του Δήμου λεύκτρου και ληρήσας κατά το Σύνθηες δι'αρκετήν ώραν εκείσε αφίκεθ εις το Προάστειον του Δήμου Καρδαμύλης. Εις το χωρίον Λοσνά Αφού ετελείωσεν ο Παππουλάκης τα ληρήματά του, έλαβε τον λόγον και ο Δήμαρχος Καρδαμύλης πατριαρκέας λαλήσας δι'αρκετήν ώραν υπέρ του Παπουλάκη.

την 20ην Πρωϊαν αποπερατώσας και εις το Προάστειον το Κήρυγμά του, Ανεχώρησεν εκείθεν ΜΜ. παρακολουθούμενος απο αρκετούς Ενόπλους και αόπλους Καθ'αδόν δε, εγκαταλείψας τους πάντας Εχεινεν Αφανής διευθυνθείς λάερα εις τα Πηγαδάκια του Δήμου Αβίας, όπου διέμεινεν εξ ημέρας προσκαλών Εκείθεν κατά το Σύνθηες, δι'εγκυκλίου όλους τους κατοίκους αμφοτέρων των Επαρχιών δια να επιπεύσωσι την μετάβασιν των εκείσε και εισβάλλωσιν εις την Μεσσηνίαν, δια να Δικασθῇ με τους Δικαστάς.

Ο Αντισυνταγματάρχης και Διοικητής της Μοίρας Κουταογιαννόπουλος καίτοι Ευρισκόμενος εις την Μονήν Δήμωβας πλησίον του χωρίου Γιάννιτσα του Δήμου Καλαμών, δεν εστάθη ευτυχής να πληροφορηθῇ οτι ο Λαοπλάνος υποκρύπτεται εις τα Πηγάδια στρατολογών. Μαθών δε παρά του Υπολοχαγού Α. Καπετανάκη και του Ανακριτού [...] οτι ο Λαοπλάνος έμελλε να εισέλθῃ εις τας καλάμας έδραμε με τους υπ'αυτόν προς υπεράσπισιν της Πόλεως Καλαμών Επαπειλουμένης τότε δήθεν απο την εισβολήν των Λακώνων. Ο Χριστόφορος εξελθών των Πηγαδίων Αφίκεθ το Εσπέρας εις Γιάννιτσα όπου διανυκτέρευεν υποδεχθείς παρά των κατοίκων. Ο Νομάρχης Μεσσηνίας ως επληροφορήθη, την 28ην Πρωϊαν Απέστειλε προς τον Λαοπλάνον Επιτροπήν συγκεκλιμένην εκ του Οικονόμου Τοποτηρητού Αρχιερατικού, τον Ιερέα Παππαγάκην, δυο Εμπόρους με την Παράκλησιν να μην εισέλθῃ εις την Πόλιν. Ο δε Πονηρός Χριστόφορος παρακολουθούμενος απο το Ιερατείον και τους λοιπούς Λάκωνες Ενόπλους και αόπλους, Αφίκεθ εις τα Γιαννιτσάνικα Καλύβια Απέχοντα 3/4 της ώρας Απο την Πόλιν Καλαμών και απέστειλε τον μετ'αυτού συλληφθέντα δόκιμον και κρατούμενον εις την Β. Κορβέταν Αμαλίαν με αναφοράν προς τον Κύριον Λ. Μπενάκην, όστις τον Επαρουσίασεν εις τον Νομάρχην, προς

ον ενεχειρίσθη η αναφορά και Επανήλθεν όπου και ο Χριστόφορος, όστις Επισωρών τους φρουρούντας αυτόν λάκωνας και Ιδών οτι μόλις 40 ήτον Ενοπλοι απεσύρθη Αμέσως διευθυνόμενος εις το χωρίον Νοκλείκα κείμενον επι δυσβάτων και Αποτόμων βράχων και εκείθεν μετέβη εις την Διατηρουμένην Μονήν "ο Άγιος Νικόλαος" του Δήμου Αβίας, όπου διέμεινε δυω ημέρας.

Την δε 30 Μαΐου Επανήλθεν εις το χωρίον Λοζνά του Δήμου Λεύκτρου επι σκοπώ ινα εξακολουθήση τα συνήθη ληρήματά του. Αλλ' αΐφνης ηκούσθη κρότος κανονίου με σφαίραν και θεωρών ο συνημμένος όκλος προσορμιζόμενον Β. Πλοίον εις τον λιμένα του Αγ. Δημητρίου και εν ω Απεβιβάζετο ο Συνταγματάρχης Ν. Πιεράκος εκ του Πλοίου μετά των υπ' αυτόν Εκαιρετήθη δι' επτά Τηλεβόλων, τότε ο όκλος διελύθη διευθυνόμενος εις το χωρίον Ρίγλια. Ο δε παμπόνηρος Αγύρτης παρακολουθούμενος απο ολίγους Πεζούς, τον Μοναχόν Διονύσιον και τον συλλληφέντα δόκιμον κατέφυγεν δια της άνωθεν του χωρίου οδού εις το Ξηρολάγκαδον του χωρίου Νίζναι και διέφυγεν αύτως την καταδίωξιν των υπο τας Διαταγάς του Αντισυνταγματάρχου Πουλικάκου, του Ανθυπολοχαγού Βενζέλου Κιβέλου Εενοφυλάκων, οίτινες ως εκ του Σκότους της Νυκτός δεν ηδυνήθησαν ν' ανιχνεύσωσι την Διεύθυνσιν των και δι' αρκετάς ημέρας επεριφέροντο εις τα πλέον Απόκεντρα και δύσβατα μέρη του Ταύγέτου προς καταδίωξιν, χωρίς Αποτέλεσμα.

Πληροφορηθείς δε οτι ο Χρηστόφορος μετεμφιέσθη Φουσανελλοφόρος εξέδωκα εντόνους Διαταγάς προς την Γραμματεία της Νομαρχίας δια να εξέλθωσιν Εενοφύλακες εξ όλων των Δήμων της Επαρχίας Λακεδαίμονος προς καταδίωξιν του, θέτοντες τα διάφορα Αποσπάσματα μικτά μετά κωροφυλάκων, δια να Επιτηρώσι τους στενωπούς δρόμους όλης εν γένει της Επαρχίας Λακεδαίμονος, μη τυχόν μετημφιεσμένος διαφύγη την Σύλληψιν του.

Κατά Διαταγήν του Αρχηγού Ιω. Κολοκοτρώνη ήλθον και οι Κ/οι Βουλευταί εις διαφόρους Δήμους της Λακεδαίμονος προς ανίχνευσιν του Παπουλάκου.

Εις την περίστασιν ταύτην κρεωστώ να Συστήσω εις την Β. Κυβέρνησιν τον ζήλον και την ειλικρινή Συμπραξιν όλων εν γένει των Κ. Βουλευτών και προ πάντων δε των Κ. Κορφιοτάκη όστις Συνέλαβε τον Ησαΐα και τον Διονύσιον Μοναχόν οπαδούς του Λαοπλάνου.

Μολονότι με την εις Γύθειον Αφίξήν μου απέστειλα διαφόρους δια να κατασκοπεύσωσι και ανιχνεύσωσι την διαμονήν του Λαοπλάνου και πολλάκις μοι επέδιδον διαφόρους Πληροφορίας, τας οποίας αμφιταλαντευόμην να παραδεχθώ ως αληθείς μολαταύτα εν μέρει εκ δοθείσης μοι πληροφορίας επαλήθευσαν και ως εκ τούτου αφού επληροφορήθην οτι ο Πανούργος Χριστόφορος υποκρύπτεται εις τα Απόκεντρα μέρη της Δυτικής Λακωνίας, έγγραψα προς τον Επαρχον Οιτύλου, δια να καταβάλη πάσαν προσπάθειαν και ως εκ της θέσεως και των σχέσεών του, ινα κατορθώση να εύρη τον κατάλληλον τρόπον υποσχόμενος εξ ονόματός εμού και του αρχηγού πλουσιόδορον χρηματικήν Αμοιβήν. Εις απάντησιν των Επιστολών μου μετά παρέλευσιν τινών ημερών μοι λέγει οτι συνεννοηθείς μετά του Υπομοιράρχου Ζωγράφου εύρε δυω φυγοδίκους Ενταλμένους επι κακουργήματι και εγκρίναντες μετά του Αρχηγού την πρότασιν του τω εγράψαμεν Αμφότεροι να θέσωσιν εις Ενέργειαν το σχέδιον αμέσως, υποσχόμενος εκτός της Χρημ. Αμοιβής και αυτήν την Β. Χάριν, δια να φθάσωμεν εις το Αποτέλεσμα. Εις μεταγενεστέραν επιστολήν του ο Κ. Επαρχος και ο Υπομοιράρχος μοι ανήγγειλον οτι επροσκάλεσαν τον Ιερέα Παπαβασίλαρον απο το χωρίον Λαγκάδια του Δήμου Λεύκτρου εκ

των πιστοτέρων και αγαπώντων οπαδών του Λαοπλάνου και συνδιαλεχθείς μετ'αυτού μόνος ο Υπομάρχαρχος παρέδεκε την πρότασιν ο Ιερεύς και δι'εγγράφου του αρχηγού τε και εμού τω υπεσκέσθημεν εξακισχιλίων δραχμών χρηματικήν αμοιβήν και αμέσως τω εδόθη εις Χωροφύλαξ Καλούμενος Σπύρος Νέζος μετεμφιεσμένος με Ιματισμόν και οπλισμόν λακωνικόν, δια να κατασκοπεύσωσιν το μέρος ένθα διαμένει υποκρυπτόμενος ο Λαοπλάνος.

Οι διαληφθέντες Ιερεύς Παππαβασίλαρος και ο μετεμφιεσμένος Χωροφύλαξ, αφού δια πολλές ημέρας περιεφέροντο απο Δήμον εις Δήμον Αμφοτέρων των Επαρχιών ηυτύχησαν να εύρωσι το μέρος όπου υπεκρύπτετο ούτος και αφού συνδιαλέχθησαν Αρκετά και επειδή το μέρος όπου υπεκρύπτετο δεν ητο τόσον ασφαλές, μήτε είχε πλήρη πίστιν εις τους φυλάττοντας του δορυφόρους είπεν εις τον Παππαβασίλαρον να μεταβή εις τον Δήμον Κολοκυθίου και εις τον Αρχιερέα Ασσήνης και ομιλήση μετ'αυτών δια να τω σταλή φρουρά εκείθεν συνοδευομένη και με έγγραφον του Επισκόπου Ασσήνης ώστε μεταβαίνων εκεί να γίνη η ανήκουσα φροντίς, αν οι Λαοί απο τον φόβον των Β. Στρατευμάτων δεν τον υποστηρίζουν ως και πρότερον να μεταβή εις Κρήτην ή Αλλαχόσε δια να αποφύγη την Αφευκτον Σύλληψίν του.

Την 16ην Ιουνίου ευρισκόμενος εις Αρεούπολιν περί λύχνων αφάς, αφίκεθ εκεί ο μετεμφιεσμένος χωροφύλαξ με επιστολήν του Ιερέως Παππαβασίλαρου, όστις εδιηγήθη προς εμε, τον Επαρχον και υπομάρχαρον την συνέντευξιν του μετά του Παπουλάκου. Ταύτα πάντα διεκοίνωσα αυωρή δι'εκτάκτου πεζού εις το Υπουργείον, γράφων συγχρόνως και εις τον Κύριον Αρχηγόν τα δέοντα. Ενεκρίθη Όθεν να επιταχυνθή η μετάβασις του Ιερέως και επ'αυτό τω σκοπώ καευπεβλήθη εις τον Αρχηγόν το σκέδιον της συλλήψεως του Λαοπλάνου, το οποίον και ενεκρίθη ολοσχερώς και Αμέσως Εγινεν η ανήκουσα φροντίς περί των Οπλισμών και Ιματισμών των Αποστελλομένων εις την περίστασιν ταύτην Χρεωστώ να ομολογήσω οτι συνετέλεσε τα μέγιστα ο Αντισυνταγματάρχης Κύριος Πουλικάκος, δια την ταχείαν μετακόμισιν των Αναγκαίων δια την μεταμπίεσιν των χωροφυλάκων καθώς και μία επιστολή προς τον Λαοπλάναν, πλαστή με εκδήλους όμως της υπογραφής και της Σφραγίδος του Ασσήνης προσκαλούντος να επιταχύνη την επάνοδόν του εις Κολοκύθειον, διότι ανυπομόνως τον περιμένωσιν άπαντες να κηρύξη Εκ νέου το ευαγγέλιον και τα τοιαύτα. Αντίγραφο της Επιστολής ταύτης ως και της του Ιερέως εστάλη εγκαίρως εις το Υπουργείον.

Την 18ην λοιπόν περί την 8 1/2 ώραν ΜΜ. Ανεχώρησαν οι μετεμφιεσμένοι δια να φθάσωσιν πριν της ανατολής του Ηλίου εις την Οικίαν του Μνησθέντος Ιερέως Ημείς δε μετά του Υπομάρχαρχου λαβόντες Ενα λόχον εκ του Τάγματος του Μαυροδήμου, επεβίβασθημεν εις την Β. Γολέτα η Ματσίλδη, Ανεχωρήσαμεν περί την 5 ώρα ΠΜ της 19 και αφίκεθημεν την 2αν ώραν ΜΜ. της αυτής ημέρας εις το λιμένα Καρδαμύλης, Αμέσως δε διέταξα τον γραμματέαν του δημάρχου, Απόντος αυτού, να προσκαλέση εξ ονόματός μου το Δημοτικόν Συμβούλιον, τους Παρέδρους τους Προκρίτους και το Ιερατείον δια να παρευρεθώσιν την 20ην περί την 10ην ώραν ΠΜ. εις το Δημοτικόν Κατάστημα. Προσεκάλεσα δε Συγχρόνως με Ευγενήν μου επιστολήν τον πρώην Ανδρουβίστης Επίσκοπον, να μεταβή και Πανοσιότης του εις Καρδαμύλη.

Την 10ην ώραν ΠΜ. της 20ης Ιουνίου εξελεών του Πλοίου εύρον συνηγμένους τους προσκληθέντας και πολλούς των προκρίτων, μοι εξέφρασαν πανδήμως την μεταμέλειάν των δια την διαγωγήν των

προελήσαν απο μόνην ερηκευτικήν παραφοράν Επικαλεσθέντες δ' επι τέλους το Ελεος του Α.Μ. του Βασιλέως μας μοι έδωσαν την πάνδημον υπόσχεσιν των οτι οχι μόνον δεν θέλει παραδεχώσαι του λοιπού τον λαοπλάνον Αλλά και προθύμως θέλει συντρέξωσι τας Β Αρχάς δια την Σύλληψιν του. Τας υστερινάς ταύτας λέξεις των εθεώρησα οχι ως αποτέλεσμα πεποιθήσεως, αλλά μάλλον των ληφθέντων αυστηρών μας και δεν έδωσα την ελαχίστην εις αυτούς πίστιν.

Τότε ο Σεβ. Επίσκοπος πρώην ανδρουβίστης εγγυήθη οτι θέλει διατηρήσωσι ερηκευτικώς την οποίαν έδωσαν πάνδημον υπόσχεσιν των.

Την 22αν περί την 9ην ώραν ΠΜ. αφίκεθ εις τον Δήμον Αβίας, όπου είχεν εξέλθει προς προϋπάντησιν μου ο Δήμαρχος, μέρος του Δημοτικού Συμβουλίου, και του Ιερατείου, και οι αξιωματικοί και τινες των Προκρίτων. Ωμίλησα και προς αυτούς ολίγα τινά διότι εκτός των Χωρίων Πηγαδίων και Αλτομηρά ο λοιπός δήμος δεν έλαβε μέρος υπέρ των Κηρυγμάτων του Χρηστοφόρου και μήτε τον εδέχθησαν εις τα χωρία των. Περί δε την 7ην ώρα ΜΜ επανήλθα εις Καρδαμύλην και περί τούτων ανέφερα τα δέοντα.

Το αντικείμενον της περιοδείας μου, ως παρατηρείτε, Κε Υπουργέ ητο η Σύλληψις του λαοπλάνου ώστε εν περιπτώσει καθ'ην οι μετεμφισθέντες κάμνωσι τους διαταχέντας τρείς φανούς να διευθυνθώμεν μετά του λόκου εις το μέρος εκείνο και παραλάβωμεν τον Χρηστοφόρον ή εν περιήτώσει καθ'ην μεταβή τις των μετεμφισμένων και μοι αναγγείλει το μέρος όπου ευρίσκεται.

Ευτυχώς, ως γινώσκει κάλλιστα το Υπουργείον την 23ην Περί την 4ην ώραν ΜΜ. αφίκεθ εις των μετεμφισμένων και μοι εξιστόρησεν τον τρόπον της Συλλήψεώς του και οτι αύριον περί την Ανατολήν του ηλίου θέλει φθάσωσιν οι λοιποί με τον Παππαβασίλαρον, τον λαοπλάνον και ενα σπαδόν του, καταγόμενον απο το χωρίον Προάστειον του Δήμου Καρδαμύλης εις την έρημον Μονήν Τσέγκου κειμένη άνωθεν του Χωρίου Οιτύλου του ομώνυμου Δήμου και Επαρχίας.

Την 11ην ώραν ΜΜ. της 23 ενεκρίθη ν' αποσταλή ο Κ.Υπομοίραρχος Ζωγράφος δια της Μεγάλης Λέμβου της Β Γολέτας "η Ματείλδη" με την αναγκαίαν ενοπλον Δύναμιν, ως παρατηρείτε εις την υποβαλομένην αναφοράν του αυτού υπομοιράρχου της 24 Ιουνίου, με ετέρα Διαταγήν μου προς τον Διοικητή του 5 Τάγματος να εξαποστείλη ενα λόκον εις το χωρίον Οίτυλον, απέκον ως έγγιστα μίαν ώρα εκ λιμενίου δια να εξασφαλίσωμεν δεόντως την διάβασιν του λαοπλάνου, μη τυχόν συμβή τι δυσάρεστον μετά των απονενοημένων λακώνων και φθάσωμεν εις την πράξιν του φόνου το οποίον δεν επιθυμώμεν ποτέ. Ο άξιος υπομοίραρχος επιβιβάσας εις την λέμβον μετέβη εις Καραβοστάσιον και δια παν ενδεχόμενον παρέλαβεν μεθ'εαυτού κατά την απόφασιν μας τον αξιωματικόν της Ματείλδης [...], τέσσαρας Ναύτας ωπλισμένους και εν πλατύ σανίδιον ινα χρησιμεύση εις το να μεταφερθή δέσμιος επ'αυτού εν περιπτώσει καθ'ην δεν ήθελε παρακολουθήση τον υπομοίραρχον.

Την 1ην ώραν Μ. το μεσονύκτιον αφίκεθ εις λιμένιον, έδωσα Αμέσως την διαταγήν του Ταγματάρχου και μεταβās εις το Καραβοστάσιον αστραπή ανεχώρησε δια την Μονήν Τσέγκου, τον Συλλαμβάνει τον μετακομίζη εις τον λιμένα θέτων αυτών προσωρινώς εις την Κανονοφόρον "ο Κανάρης μέχρις ότου αφικηείς περί την 8ην ώραν ΜΜ. μετά της Β.Γολέτας "η Ματείλδη" τον παρέλαβα.

Ο δε Υπομοίραρχος Κ.Ζωγράφος Ανήγγειλε δι επίτηδες Πεζού την Σύλληψιν του εις τον Αρχηγόν Κ.Κολοκοτρώνη όστις μοι απέστειλε το

Ατμοκίνητον και όθεν επιβιβασθέντες την 1 ώρα Μ Μεσονύκτιον αφίκεθμεν την 3ην ώρα Π.Μ. εις Γύθειον. Την δε 3 ώρα ΜΜ. Απεστείλαμεν τον Λαοπλάνον εις χείρας της Β.Κυβερνήσεως συνωδευμενον απο τον Αρχηγόν των Επιτελών Ταγματάρχην Κ. Δ. Σούτσον, και τους εξ μετεμφιεσθέντας Χωροφύλακας, τον δε οπαδόν του εθέσαμεν υπο επιτήρησιν της Β.Κορβέτας Αμαλίας.

Συμμορφούμενος δε κατά την έννοια της υπ'αρ. 11988 Διαταγής του Υπουργείου εκθέτω κατ' άρθρο τας ζητηθείσας πληροφορίας.

Α Ο Λαοπλάνος Χρηστόφορος μετέβη ως παρατηρείτε εις Κολοκύθειον την 23 Απριλίου Τα Ληρήματα και αι αισχρολογίαι του περιστρέφοντο πάντοτε εις το να εξυβρίζωσι την Ιερά Σύνοδον, την Κυβέρνησιν τον ΛουθηροΚαλβινισμόν, να εμποδίση τα φώτα και άλλας αισχρολογίας τας οποίας θεωρώ ανοικταίους να τας εκθέσω.

Ο δε Λακωνικός Λαός τετυφλωμένος απο μέση παραλόγου θρησκευτικής παραφοράς τον παρηκολούθει εις την αγρίαν ζωήν της αγέλης μέχρι τινος άνευ όπλων.

Μετά την μετάβασιν του Διοικητού της Μοίρας εις το χωρίον Ριγανοχώρι δια την Σύλληψίν του έκτοτε εφρουρείτο και απο ενόπλους.

Το κατ'εμε δεν θεωρώ αντίκρουσιν κατά της αρχής την οπισθοδρόμησιν του Διοικητού της Μοίρας, διότι ουδείς ετόλμησε να επιτεθή κατ' αυτού και των μετ' αυτού. Αλλ'επειδή ευρέθη εις Απάτην παρα πολλών διαβεβαιούντων αυτόν οτι μόνη η παρουσία του θέλει υποχρεώσει τους απονενοημένους Κολοκυθείους να εγκαταλείψωσιν απροστάτευτον τον αγύρτη και τον Συλλάβη.

Πραγματικώς αντίκρουσις εγένετο την 19 Μαΐου εις το χωρίο Λαγκάδια του Δήμου Λαύκτρων επιτηθέντος του όχλου μετά ροπάλων και πετρών κατά των μεταβάντων Επαρχου Υπομοιράρχου και Λοιπών.

Β Ουδείς σκοπός εφαινετο εις όλας τας συναθροίσεις του αχαλινώτου και απονενοημένου όχλου της Λακωνίας, μήτε υποκίνησις καμμία ειμή παραφορά.

Γ Δεν υπάρχει η ελαχίστη αμφιβολία το κατ'εμε, ως και δι' άλλων εκθέσεων μου ανέφερα οτι υπήρχον τινες εξ όλων σχεδόν των Δήμων υποκρυπτόμενοι όπισθεν της θρησκευτικής αυτής παραφοράς του Όχλου, οχι εξάπτοντες την παραφορά του, διότι ητο Ανεόρμητος, αλλά χειροκροτούντες τα γενόμενα και προτρέποντες μετά μεγίστης προσοχής τα απονενοημένα αιτήματα των Λακώνων, και όσοι υπο το πρίσμα κομματικών εμπνεύσεων ενήργουν τι, διετήρουν μίαν τακτικήν ιδία καταχρηζόμενοι εις τας Επιστολάς διάφορα έγγραφα χωρίς καμμίαν γραφήν αλλά με το "οι αδελφοί Σας Μαυλεβριάνοι" οι δε μετακομισταί των τοιούτων εγγράφων ήτον το Γυναικείον φύλο, αναπτύξαν την περισσότερα θρησκευτική παραφορά και θεωρούν τον Λαοπλάνον θεόπεμπτον Σωτήρα της Καταπολεμουμένης θρησκείας μας.

Ο Επαρχος και ο Υπομοιράρχος Γυθείου πολλάκις προσεκλήθησαν δια να μοι δώσωσι σημείωσιν ποίοι ήτον επι Κεφαλής του Όχλου οι επιβαλόντες χείρα επ'αυτών, δεν ηδυνήθησαν να γνωρίσωσιν ουδένα, εκ τούτου δε εικάζεται οτι οι υποκρυπτόμενοι δεν παρουσιάζοντο εις την σκηνήν ειμή ως Εσχατοι του Όχλου, προ πάντων το Γυναικείον φύλον επροπορεύετο. Καθόσον δ' αφορά τα πρόσωπα τα επι Κεφαλής της κατά την Μεσοηνίαν εισβολής του Λαοπλάνου εις και μόνος είναι γνωστός ο Αξιωματικός Φάσσης και ούτος υπέργηρος και ουδείς άλλος των Σημαινόντων Απο τους λοιπούς Δήμους Αμφοτέρων των Επαρχιών.

Δον. Αφίκείς ενταύθα την 22 Μαΐου, ως ανέφερα εύρον τα πνεύματα των κατοίκων κατευνασμένα εν μέρει. Η Ιδέα μου αυτή διαβεβαιούται εκ της μεταβάσεως των Δημοτικών Υπαλλήλων, και προκρίτων των

Δήμων Μαλευρίου και Κολοκυθίου αρεουπόλεως Γυθείου οίτινες, ως γνωρίζετε επικαλέσθησαν την Β.Επικήκειαν και το έλεος της Α.Μ. του Σ. ημών Βασιλέως.

Ο Λαοπλάνος και πριν ετι αφικεώμεν εις Γύθειον εγνώριζε τον διορισμόν μου και του αρχηγού και αμέσως εγκατέλειψε την Ανατολικήν Λακωνίαν. Εις τους προσελθόντας μετεχειρίσθημεν πάντοτε γλώσσαν αξιοπρεπή [με την Αποστολήν μας και ήτις καθ' εκάστη καθεούκαζε τας Συνειδήσεις και τους Φόβους των κατοίκων. Εν γένει δια πάσαν ΣτρατιωτικοΔικαστικήν καταδίωξιν, εις τρόπον ώστε μέρος των κατοίκων της Επαρχίας Γυθείου εκτιμών την Πατρικήν Διαγωγήν μας ήρχισε να ουδετερεύηται το υπέρ του Λαοπλάνου Αίσθημα των κατοίκων, Αν και το Ιερατεϊόν εξηκολούθει να θεοποιή τον παμπόνηρον Αγύρτην.

Η πρώτη Στρατιωτ. κίνησις έγεινε μετά του αρχηγού δια τα Πηγαδάκια, αλλ' ως εκ της Επισυμβάσης στάσεως κατά του Πιεράκου οπισθοδρόμησε, αποστείλας ως γνωρίζετε εκείσε τον Διοικητήν της Μοίρας με δυο λόχους της οροφυλακής και της χωροφυλακής.

Δευτέρα Στρατιωτική κίνησις έγεινεν ότε πληροφορηθήμεν την επάνοδον του Λαοπλάνου εις την Δυτικήν Λακωνίαν, αποστείλαντες εκ Σπάρτης μετά του Αρχηγού τον Ταγματάρχην Ματάλαν με ένα λόχον της οροφυλακής και με τινας Εθνοφύλακας και δια του Ταύγέτου μετέβη εις τον Δήμον Αβίας.

Τρίτη Στρατιωτ. Κίνησις έγινε κατά την 9 Ιουνίου οτε μετέβημεν μετά του αρχηγού εις Αγία Παρασκευήν και επειδή οι Λαοί της Ανατολικής Λακωνίας ραδιουργηθέντες απο τους υποκρυπτομένους ως [της Κυβερνήσεως, ίσως και απο τινας Άλλους προσποιουμένους τον φίλον οτι δήθεν ο σκοπός της μεταβάσεώς των και εκείσε είπον να επαναληφθή η Τραγική Σκηνή των πλενίων, μετέβησαν Άρκετοί εις Νεοχώρι άνωθεν της Αγίας παρασκευής την 12 Ιουνίου, την δε θην ώραν Π.Μ. της 13 απέστειλον Επιτροπήν δια να Επικαλεσώσιν εκ Νέου την μακροθυμίαν της Β.Κυβερνήσεως, υποσχεθέντας οχι μόνον τελεία Αφοσίωσιν και Υποταγήν, οχι μόνον να μη δεχώσι του λοιπού τον Λαοπλάνον, αλλά και να τον καταδιώξωσι με τους Στρατιώτας της Β.Κυβερνήσεως, χωρίς όμως να γίνωσιν Αυτοί προδότες.

Εζήτησαν δε συγχρόνως να σταλή ο Υπομοίραρχος λέκας εκείσε ουχι πλέον με Εθνοφύλακας αλλά με Βασιλικούς Στρατιώτας παραλαβόντας δε τον υπομοίραρχον αμέσως ανεχώρησαν πάντες και μετέβησαν εις τον δήμον Κολοκυθίου. Τότε δε το μεν Στρατοπαιδευθέν Σώμα επέστρεψεν εις Γύθειον εγω δε μετέβην εις Αρεούπολιν ως τούτο γινώσκει Επίσης κάλλιστα το Υπουργείον, Ο δε Αρχηγός την 16 Ανεχώρησε δια Γύθειον.

Ε. Αι πατρικαί και αξιοπρεπείς Νουθετήσεις Αμφοτέρων ημών επέφερον την ηθικήν επιρροήν της εξουσίας εις την Λακωνίαν καθώς και η εμφάνισις της Ενόπλου δυνάμεως συνετέλεσεν ουκ ολίγον εις τούτο.

Χρεωστόν δε να ομολογήσω οτι διετηρήθη η μεγαλητέρα τάξις και Αρμονία μεταξύ των διαφόρων όπλων του Στρατού καθώς και του Ναυτικού εις όλον το διάστημα διέμενον εις Γύθειον και αλλαχόσε.

Στ. Αν και οι μεταβάντες αξιωματικοί μετά του Διοικητού της Μοίρας εις Ριγανόχωρι του Δήμου Κολοκυθίου δεν επέφερον το προσδοκώμενον Αποτέλεσμα μαλαταύτα συνιστώ αυτούς εις την Β.Κυβέρνησιν δια την οποίαν έδειξαν προθυμίαν.

Ο Αντισυνταγματάρχης Πετροπουλάκος ως και δια της υπ' αρ. 100, αναφοράς μου εξέθεσα συνετέλεσε τα μέγιστα εις διαφόρους περιστάσεις ιδίως δε εις την μη Συγκρότησιν της Συνθεροίσεως κατά

→ την 13ην Μαΐου εις την θέσιν Αγίαν Παρασκευήν, διότι έκτοτε χρονολογείται η Αποτυχία του Πολιτ. Σχεδίου του Λαοπλάνου. Εις την Οπισθοδρόμησιν του Επισκόπου Ασίνης, εις την ουδετέρωσιν του Δήμου λαγείας μη λαβόντων των κατοίκων πλέον μέρος υπέρ του Λαοπλάνου, αλλά μάλλον υπέρ της Κυβερνήσεως, εις την Εκδοσιν του αφορισμού εκ μέρους του Ασίνης διαλύοντας τας προτέρας ορκωμοσίας και Αναθέματα των Λακώνων και αφορίζοντας πάντα Λάκωνα εξ αμφοτέρων των Επαρχιών αν παρακολουθήση του λοιπού τον Λαοπλάνον κλπ.

Επίσης είν' άξιος της Β.Προστασίας και Ηθικής αμοιβής και ο Υιός του Αντισυνταγματάρχου Πετροπουλάκη Λεωνίδας, όστις Ανέπτυξεν εις την Χριστοφορικήν Σκηνήν μέγιστον ζήλον και προθυμίαν υπέρ της Τάξεως και ησυχίας του Δήμου λαγείας, και η ουδετέρωσις αυτού του Δήμου και η Αφοσίωσις του υπέρ των καθεστώτων ενέπνευσε ουκ ολίγον φόβον εις τους ομόρους Δήμους αμφοτέρων των Επαρχιών.

Ο Υπομοίραρχος Κυρ. Ζωγράφος είναι άξιος Παντός Επαίνου δια την προς την Β.Κυβέρνησιν αφοσίωσιν, δι' οσα υπέφερε δυστυχήματι εις την μετάβασίν του εις το χωρίον λαγκάδα και επι τέλους δι' ην ανέπτυξεν Ικανότητα και δραστηριότητα μετά πολλής Συνέσεως εις την Σύλληψιν και αυτού του κακούργου Χριστοφόρου. Και Επειδή τα ενεργηθέντα είσαν ήδη γνωστά εις το Υπουργείον απο τας καθημερινάς ημιεπισήμους Εκθέσεις και αναφοράς μου, πάσα σύστασις υπέρ αυτού είναι περιττή, διότι πιστεύω αδιαστάκτως οτι η Α.Μ. ο Τριμέβαστος Βασιλεύς μας και η Β.Κυβέρνησις του εκτιμά Ανηκούκτως τας πιστάς και Ειλικρινείς Εκδουλεύσεις των δούλων Αποδούσα και αστατηράν δικαιοσύνην εκτός της ηθικής Βασιλικής μεγαλοδωρίας και γενναιόδωρον Χρημ. αμοιβήν.

Εις τον Παπαβασιλάρον τον μόνον όστις επέφερε το αποτέλεσμα της Συλλήψεως του Λαοπλάνου υπεσκέσθημεν Εγγράφως εγω τε και ο Αρχηγός χρημ. Αμοιβήν 6000 Δρ. λαμβάνω την τόλμην να συστήσω αυτόν προς υμας Κε Υπουργέ, δια να δοθή πλήρης η υποσχεθείσα Χρημ. Ποσότης και επειδή επι του παρόντος ίσως δια πολλά έτη δεν δύναται να μεταβή εις την Πατρίδα του, να διορισθή Ιερεύς εις τι Τάγμα ή εις την Φρουράν του Νεοκάστρου

Εις δε τους μετεμφισθέντες Χωροφύλακας προτείνω να δοθή η ανάλογος χρημ. αμοιβή και διότι αν τυχαίως Ανεκαλύπτοντο, έτρεχον κίνδυνον μέγιστον, συγχρόνως δε, αν τινες εξ' αυτών είχον την απαιτουμένην Ικανότητα, ήθελεν είσθαι απο σκοπού να προβιβασθώσιν ενωμοτάρχαι.

Τους μετά του Υπομοιράρχου Κ.Ζωγράφου μεταβάντας 10 Στρατιώτας επι του λόχου του λοχαγού Κ.Καλανσή, τους δώω χωροφύλακας, τέσσαρας Ναύτας, οίτινες μετέβησαν μέχρι της Μονής Τσέγκου, λαμβάνω την τόλμην να συστήσω δια να ήθελε τους δοθή μία ανάλογος χρημ. αμοιβή εκ Δρ. 100, Διακοσίας Δραχμάς εις τον Λοχίαν Σούλφον, εις δε τους λοιπούς μείναντες τεσσάρους Ναύτας και ενα Υπαξιωματικόν ανά πενήτηκοντα. Τον Γιάγκον Σωτηρίου παλαιόν Υπαξιωματικόν των Χιλιαρχιών και έχοντα Δικαιώματα βασιμολογίας να δοθή ο βαθμός του Ανθυπολοχαγού.

Λαμβάνω την τιμήν επίσης να συστήσω τον Διευθυντήν της Β.Πολέτας "η Ματεϊλάδη" καθώς και τους λοιπούς αξιωματικούς, προ πάντων δε τον μεταβάντα εις την Μονήν Τσέγκου Αποστόλην και μοχεήσαντος, διαρκούσης της Χριστοφορικής Σκηνής και ως Συντελέσαντος τα μέγιστα, δια του ζήλου και προθυμίας των και εις αυτήν την Σύλληψιν του Λαοπλάνου. Συνιστώ επίσης και τον Λοχαγόν της Οροφυλακής Κωνστ. Καλαντσήν.

Χρεωστώ Συγχρόνως να στυστήσω εις την Β.Κυβέρνησιν τον Χαρακτηρισμένον Ταγματάρχην και Δι/τήν Λακεδαίμονος Κ.Ματάλαν και τον Κ. Παναγιώτην Ν. Γιατράκον δια την με μέγιστον κίνδυνον μετάβασιν των μεθ' ενός λόκου της οροφυλακής και επέκεινα των 90 Εανοφυλάκων εις την πρωτεύουσαν του Δήμου Αβίας δια των πλέον δυαβάτων δρόμων του Ταυγέτου. Η μετάβασις των αύτη εις το Κέντρον του Δήμου Αβίας επέφερε τας ζωηροτέρας εντυπώσεις υπέρ της Κυβερνήσεως.

Αν και εις την Εκθεσίμ μου αναφέρω εμπειριστατομένως οποίον αποτέλεσμα επέφεραν εις την διάλυσιν της εις Λοζνά Συνανοήσεως των κατοίκων η μετάβασις του Συνταγματάρχου Ν.Πιεράκου καθώς και την οποίαν έδειξαν προθυμίαν και ζήλον οι ΚΚοι Αντισυνταγματάρχης Πουλικάκος και ο Υπολοχαγός Βενετσάνος Κίβελος και πρίν και κατά την διάλυσιν, μολαταύτα εσώρω καθήκον μου να Συστήσω και αυτούς εις την Β.Κυβέρνησιν, δια να ανταμειφώσι δεόντως αι καταβληθείσαι προσπάθειαι των εις την δι' αρκετάς ημέρας καταδίωξιν του Λαοπλάνου μετά την διάλυσιν του απο το χωρίο Λοζνά.

Ο Κύριος Αντισυνταγματάρχης Πουλικάκος, ως γνωρίζει κάλλιστα το Υπουργείον, συνετέλεσε τα μέγιστα εις την ταχείαν ανεύρεσιν του υματισμού και οπλισμού, διατηρήσας εις την περίστασιν ταύτην άκραν μυστικότητα.

Ζ. Οι Στρατολαογηέντες εανοφύλακες είναι αι ακόλουθοι

200 εανοφύλακες υπο τας Διαταγάς του Συνταγματάρχου Κ.Ν.Πιεράκου οι μεν 70 απο 26 Μαΐου δια της υπ' αρ. 109 Διαταγής του Αρχηγού, οι δε 130 απο της 28 Μαΐου δι' άλλης διαταγής του Αυτού Κ. Αρχηγού.

50 Εανοφύλακες ομοίως υπο τας Διαταγάς του Αντισυνταγματάρχου Πετροπουλάκου απο της 21 Μαΐου.

10 Ομοίως υπο τας Διαταγάς του Ταγματάρχου Σταρόγιαννη απο της 28 Μαΐου.

15 Ομοίως υπο τον Γιαννούτον Δομέστικον απο της 1ης Ιουνίου

8 Ομοίως η Φρουρά του Νομάρχου υπο τας Διαταγάς του Υπολοχαγού Μ.Παναγουλάκου απο 9 Ιουνίου.

100 Λαγιάτας κατ' έγκρισιν του Υπουργείου.

Το Ολον 393. Η διάρκειά των είτον μέχρι τέλους Ιουνίου οτε διελύθησαν και εκληρώθησαν άπαντες.

Ηον. Σήμερον τα πνεύματα των κατοίκων εν γένει είναι ηουχώτατα εκτός ολίγων τινών κυριευμένων απο υδροφοβίαν Δικαστικής Καταδίωξεως η Σύλληψις του Λαοπλάνου έκαμε μεγάλη εντύπωσιν και δύναμαι να είπω οτι η Λακωνία εν γένει επανοσοφόρησε αν και επροσποιούντο οτι ήτον ευκαριαστημένοι διότι απηλλάγησαν απο τας δεινάς συνεπείας ενός καταστρεπτικού πολέμου. Γνωρίζετε ήδη, οτι οι απονενοημένοι Λάκωνες εδέχθησαν ως αληθή την διαδοθείσαν φήμην του ναυαγίου της Β.Γολέτας και οτι μόνος ο Λαοπλάνος διεσώθη. Ετρεχον πανταχόθεν να ίδωσι τον διασωθέντα προφητάνακτα και επέστρεφον κατηρεΐς.

Είναι αδύνατον, Κ.Υπουργέ, να περιγράψω οποία υπήρχε η ερησκευτική παραφορά των Λακώνων υπέρ του Λαοπλάνου. Ηκουσα παρά πολλών οτι ήτον έτοιμοι να πνιγώσιν άπαντες εις εν απλούστατον νεύμα αυτού του αγύρτου. Σας φέρω επίσης και άλλα ινά παραδείγματα της αφοσίωσης εν μέρει των Λακώνων εις την Κυβέρνησιν μετά την αφιξίν μας, οτι ο Παππαβασίλαρος διερχόμενος απο το χωρίον Βοχό κατέκρινεν αυτηρώς τους κατοίκους δια την οποίαν επρόσφεραν υποταγήν εις την Κυβέρνησιν. Τότε τινές εκ των

παρευρεθέντων τω είπον, οτι, αν δε ήτον Ιερεύς, ήθελον τον αποστείλη δέομιον εις τον Νομάρχην. Τούτ' αυτό ωμολόγησεν ενώπιον εμού και αυτός ο Παπαβασίλαρος.

Εις τα χωριά Χαργιά και Πύργον του Δήμου Οιτύλου μετέβησαν οι Καλοκύνειοι μετά τινος Σκανταλάρου υποτιθεμένου ως Προδότου του Λαοπλάνου και εζήτουν την συνδρομήν αυτών, δια ν' [τον θάνατόν του Οι δε κάτοικοι αμφοτέρων τούτων των χωρίων είπον προς αυτούς οτι αυτοί εφ' έδωσαν την ένορκον υπόσχεσίν των εις τον Νομάρχην δε συμμερίζονται πλέον ουδεμία τινά ιδέαν των και ας κάμωσιν οτι θέλωσι με τον Σκανδαλάρου, Επι τέλους δε είπον προς αυτούς οτι αν λάβωσι διαταγήν παρά του Νομάρχου θέλει τους κτυπήσωσι και δια των όπλων.

Η ερησκευτική αύτη παραφορά των Λακώνων Κ.Υπουργέ, ομοιάζει τους εκ της Πολυομβρίας με ορμήν ρέοντας χειμάρρους και αμα το αίτιον της παραφοράς των και της ερησκευτικής μέσσης εξέλιπε, κατευνάσθη το εξημμένον Αίσθημά των και ο χρόνος θέλει κάμει να εξαλειφθή ολοσχερώς απο τας καρδίας των Λακώνων κα αυτή η ίδια ύπαρξις του Λαοπλάνου.

Εκ τούτου είσθε εις θέσιν να κρίνητε, Κε Υπουργέ, οτι οι Λάκωνες δεν είναι εις θέσιν να υποπέσωσιν εις τοιαύτα Ατοπήματα αν τυχαίως παρουσιασθώσι και άλλοι αγύρτες τοιαύτης φύσεως. Το κατ' εμέ φρονώ να ενισχυθώσιν οι Υπομοιραρχίαι Γυθείου και Αρεουπόλεως δι' ενός Τάγματος της οροφυλακής, εις δε τους Δήμους Αμφοτέρων των Επαρχιών να διορισθώσιν ενωμοτíαι πλήρεις με Ικανούς Ενωμοτάρχας, διότι η δύναμις αύτη ως γνωρίζετε, είναι εκείνη ήτις εξ αυτής της θέσεώς της είναι σεβαστή εις όλας τας τάξεις των ανθρώπων και παρέχει Ικανά εκέγγυα της καλής διαγωγής των. Συγχρόνως δε να διορισθή ανάλογος δύναμις εις την Πρωτεύουσάν του Νομού Λακωνίας, ήτις θέλει χρησιμεύσει εις την είσπραξιν των καθυστερούντων προς το Δημόσιον.

Μολονότι πολλάκις έγγραφα προς τον Επαρχον Οιτύλου να ετοιμάση τας αναγκαίας Εκθέσεις κατά των τολμησάντων να επιθέσωσι κατ' αυτού και του Υπομοιράρχου βέβηλον Χείρα, καθώς και εις τον Επαρχον Γυθείου προφορικός είπον πολλάκις να ετοιμάση όσας έχει βασίμους πληροφορίας περί των όσων τυχόν υποκώφως προέτρεπον τον λαόν εις παραφροσύνην και ταραχάς, μολαταύτα μέχρι τούδε ουκ ήνώνον εκθέσεις δεν μοι απέστειλε ουδ' απλάς σημειώσεις, και ως [το κατ' εμέ θεωρώ αναγκαίον συγχρόνως δε φιλόανθρωπον και αξιοπρεπές δια την Β.Κυβέρνησιν να επεκταθή η Β.Επιείκεια εις όλους τους Λάκωνας τους υποκινηθέντας υπό ερησκευτικής παραφοράς του παμπανήρου Λαοπλάνου Χριστοφόρου, υπό τον όρον να καταδιωχθώσι εκείνοι μόνον όσοι εκ των Ανακρίσεων αποδειχθώσιν ένοχοι ως ανατελούντες μέρος εις την μυστικήν Εταιρείαν σκοπόν έχουσα την ανατροπήν των καθεστώτων.

Οι ΚΚ. Επαρχοι Ιδόντες εκ του Σύνεγγυς την Πατρικήν ούτως ειπείν συμπεριφορά μου προς πάντας τους Λάκωνας, πέπεισμαι οτι προσηνώς και άνευ διακρίσεως θέλει προσφέρωσι προς πάντα Λάκωνα ένοχον ή μή.

Ως εκ των καθηκόντων μου παρατηρώ ευσεβώς εις το Υπουργείον, οτι δια την Διοίκησιν εν γένει του Νομού Λακωνίας Απαιτείται εν γένει σύντομος μεταρρύθμισις των Διοικητικών και Στρατιωτικών Αρχών, μετατιθεμένην Αλλαχόσε.

Συνιστώ δε χρεωστικώς τον Γραμματέα της Νομαρχίας και τους Επαρχους αμφοτέρων των Επαρχιών Εις την Β.Κυβέρνησιν, διότι και зήλον και προθυμίαν κατέβαλον εις την δεινήν περίστασιν της

Χριστοφορικής Σκηνής, χαλαρώσαντες εν μέρει, δια των Συνετών προσπαθειών των την μανιώδη αυτή ειπείν παραφοράν των λακώνων. Ο Κύριος Υπουργός και εκ της παρούσης εκθέσεώς μου και εκ των κατά καιρούς σταλειςών ημερησίων και επισήμων αναφορών μου, αναλόγως των περικυκλώντων με περιστάσεων, Ελπίζω θέλει Εκτιμήσει δεόντως τας καταβληθείσας προσπάθειάς, την ειλικρίνειαν και зήλον μου και θέλει είπει Ενδομύχως τουλάχιστον οτι εξεπλήρωσα Αξιοπρεπώς την εντολήν και Αποστολήν μου Επανελεύσεως της τάξεως και πυχίας εις την λακωνίαν αναιμωτί και συλληφθέντος επι τέλους και αυτού του αυτοχειροτονήτου Ιεροκήρυκος του λαοπλάνου Χριστοφόρου.

Ευπειθέστατος
(υπ)

Εν Αθήναις τη 16η Ιουλίου 1852.

Ο

Υποστράτηγος Ιωάννης Κολοκοτρώνης.

Προς

Το επι των Στρατιωτικών Υπουργείον

Ενταύθα.

Περί των διασπρεψάντων κατά την Λακωνίαν.

Κατά συνέπειαν της υπ' αριθ.10697 διαταγής του Βασιλ. τούτου Υπουργείου, λαμβάνω την τιμή ν' αναφέρω, οτι καθ' ον καιρόν έφθασα εις Λακωνίαν, με τας ολίγας δυνάμεις, τας οποίας η Βασιλική Κυβέρνησις έθεσεν υπο τας διαταγάς μου, εύρον τας επαρχίας ταύτας εις πλήρη αναβρασμόν, εξαιτίας του μεγάλου ερεθισμού, τον οποίον ο Μοναχός Χριστόφορος υπεκίνησεν έχων ως πρόσχημα την θρησκείαν και εξαιτίας της ανησυχίας την οποίαν οι σπερμολόγοι δια λόγους ιδιοτελείας και ατομικών συμφερόντων επροξένουν εις τα πνεύματα των Λακώνων, διαδίδοντες ψευδείς φήμας, και παρεξηγούντες τους αληθείς σκοπούς της Κυβερνήσεως.

Εξ αιτίας τινών ασφαμάτων των κατά την Λακωνίαν Αρχών, οι Λάκωνες είχαν καταντήσει αρκετά προπέτεις, η υπηρεσία είχε διακοπή κατά τας δύο ταύτας επαρχίας και αυτά τα σχολεία είχαν κλείσει κατά συνέπειαν των καταχρονίων διδασχών του Χριστοφόρου.

Το Αρχηγείον αφ' ου έλαβεν επιτοπίως τας αρκούσας πληροφορίας περί της αληθούς καταστάσεως των πραγμάτων, και θεωρήσαν οτι ο λαός της Λακωνίας εξαπατηθείς, ευρίσκετο εις θρησκευτικήν μέσσην, παρεδέχθη ως σύστημα του να μεταχειρισθή κατ' αρχάς τον παραινετικόν τρόπον, δια να μεταβάλη προς το καλόν τα τεταραγμένα πνεύματα των κατοίκων των δύο τούτων επαρχιών, και αν ο τρόπος ούτος δεν ισχύση να μεταχειρισθή την βίαν των όπλων. Δεν έλλειψε μ' όλον τούτο πανταχού όπου η παρουσία δυνάμεως στρατιωτικής θεωρήθη αναγκαία, να διευθύνη και πριν και μετά την διάλυσιν των περί τον Χριστόφορον, αποσπάσματα, και να στρατοπεδεύση σώματα, και η έγκαιρος αύτη εμφάνισις των Βασιλικών στρατευμάτων εις διαφόρους δήμους, οχι ολίγον ωφέλησε, δειλιάσασα μεγάλως τους κατοίκους, οίτινες επίστευσαν τότε, οτι η Βασιλική Κυβέρνησις ενήργησε οπουδαίως και ούτω επανήλθον βασημηδόν εις την τάξιν και εγκατέλειψαν τον Μοναχόν Χριστόφορον.

Τα αποτελέσματα του συστήματος τούτου αν και ήδη γνωστά, είναι τ' ακόλουθα.

Η επάνοδος της ησυχίας και τάξεως κατά την Λακωνίαν.

Η σύλληψις του Χριστοφόρου.

Η εξακολούθησις της διακοπείσης τακτικής υπηρεσίας κατά τας δύο επαρχίας Γυθείου και Οιτύλου.

Η επανέλευσις των νέων εις τα Δημοτικά Σχολεία.

Είμαι εύελπις οτι η Βασιλική Κυβέρνησις, έχουσα υπ' όψιν τα ολίγα μέσα τα οποία είχαν υπο την διάθεσίν μου, και τας οποίας έκαμα ολίγας δαπάνας ως προς όσας εδύναντο να γενούν, θέλει μένει ευχαριστημένη απο το τοιούτον αποτέλεσμα.

Κρίνω όμως κρέος μου να συστήσω εις την Βασιλ. Κυβέρνησιν και να επικαλεσθώ την δια των ανηκουσών αμοιβών αναγνώρισιν των

εκδουλεύσεων, εκείνων οίτινες ουσιωδώς με συνέδραμον εις το έργον τούτο και έδειξαν μέγαν ζήλον, αφοσίωσιν επιτηδειότητα, σύνεσιν και δραστηριότητα εις την διεύθυνσιν των διαφόρων εργασιών και εις την εκτέλεσιν των διαταγών μου.

Τα ονόματα αυτών συμπεριλαμβάνονται εις τας δύο εσωκλείστους καταστάσεις υπο στοιχ. Α και Β και προς διάκρισιν των εκδουλεύσεων, η μεν υπο στοιχ. Α! περιέχει τους εξόχως διακριθέντας, η δε υπο στοιχ. Β! τους κατά δεύτερον βαθμόν διακριθέντας.

Υποβάλλω προς τούτοις εσωκλείστως ονομαστικήν κατάστασιν υπο στοιχ. Γ. των συνοδευσάντων τον υπομοίραρχον Κύριον Ζωγράφον, χωροφυλάκων και Οροφυλάκων προς παραλαβήν του συλληφθέντος Χριστοφόρου και παρακαλώ το Βασιλ. τούτο Υπουργείον να ενεργήση και υπέρ αυτών την ανήκουσαν χρηματικήν αμοιβήν, καθ' όσον και ούτοι εξετέθησαν όχι ολίγον προς τελειοποίησιν της πράξεως, των συλλαβόντων τον Χριστόφορον εξ χωροφυλάκων.

Περί του Μοιράρχου Κυρίου Δ.Σούτζου, θέλω αναφέρει ιδιαιτέρως.

Περί του Υπομοιράρχου Κυρίου Ζωγράφου, και περί των εξ χωροφυλάκων, οίτινες συνέλαβον τον Χριστόφορον, έγινεν ηδη ιδιαιτέρα πρότασις προφορικώς δια του Μοιράρχου Κυρίου Δ.Σούτζου. Λαμβάνω την τιμήν να προσέσω ότι τα υπο την οδηγίαν μου στρατιωτικά σώματα, ήγουν η Οροφ. Κανονοστοιχία, το απόσπασμα του Ιππικού, ο λόχος των ευζώνων, και το απόσπασμα του 6ου λόχου του Ιου πεζ. Τάγματος της γραμμής, η διλοχία του 2ου τάγματος το απόσπασμα του 3ου, το 5ο τάγμα, και ο λόχος του 6ου τάγματος της οροφυλακής, έδειξεν πειθαρχίαν και διαγωγήν εξαιρετον και παρακαλώ το Βασιλ. τούτο Υπουργείον, να ενεργήση όπως εκφρασθή η Βασιλική Ευαρέσκεια προς τα σώματα ταύτα, προ πάντων εις τον Ιον Λόχον του 5ου τάγματος της οροφυλακής, όστις εισέβαλε με τον ταγματάρχην Ματάλαν εις την Ακωνίαν εις εποχήν κρίσιμον και επέφερε σημαντικόν ηθικόν αποτέλεσμα.

Παρακαλώ προς τούτοις το Βασιλ. τούτο Υπουργείον, να ενεργήση όπως εκφρασθή η Υψηλή ευαρέσκεια και εις τους οικονομικούς και υγειονομικούς υπαλλήλους, οίτινες εξετέλεσαν με ζήλον και δραστηριότητα την υπηρεσίαν των.

Παρακαλώ επι τέλους το Βασιλ. τούτο Υπουργείον να ευαρεστηθή να λάβη υπ' όψιν τας συστάσεις μου ταύτας, και να ενεργήση ό,τι θεωρήσει δίκαιον, προς εμψύκωσιν των με ζήλον και με μεγάλην αφοσίωσιν υπηρετησάντων την Α.Μεγαλειότητα τον Βασιλέα.

Ιωάννης Θ.Κολοκοτρώνης.

Δια το ακριβές της αντιγραφής
Εν Αθήναις τη 11 Αυγούστου 1852

Ο Γενικός Γραμματεύς του Υπουργείου Στρατιωτικών
Δ.Σούτζος.

Στοιχ. Α. Ονομαστική Κατάσταση
των κατά την Λακωνίαν εξόπως διακριθέντων.

αύξων αριθμός/ όνομα και επώνυμον/βαθμός/Σώμα εις ο ανήκει/
αιτιολογίαι

1. Νικόλαος Χαντζάρας
Υπολοχαγός διοικητής του Ιου Λόχου του 5ου τάγματος της οροφυλακής
Οροφυλακή.
Επι κεφαλής του Ιου Λόχου του 5ου τάγματος της οροφυλ. εισέβαλε δια του Ταυγέτου εις τον δήμον Αβίας, καθεόν καιρόν ο Χριστόφορος επανήρχετο απο την Μεσσηνίαν. Η εισβολή αυτή περιέστειλεν επαισθητώς τους δήμους εκείνους και ανεχαίτισε την αύξησιν των οπαδών του Χριστοφόρου.
2. Χαράλαμπος Δημητρακόπουλος
Υπολοχαγός
Πεζικόν προσκολλημένος εις την στρατ. Σχολήν.
Συνώδευσε τον ανωτέρω λόχον εις την εντός της Λακωνίας εισβολήν του και εις περίστασιν κρίσιμον έδειξε μέγαν ζήλον και προθυμίαν.
3. Παρασκευάς Ματάλας
Χ. Ταγματάρχης
Φάλαγξ
Συνώδευσε με τινας εανοφύλακας τον ανωτέρω λόχον.
έδειξε ζήλον, αφοσίωσιν και προθυμίαν.
4. Παναγιώτης Γιατράκος
Πολίτης
Συνώδευσε με τινας εανοφύλακας τον ανωτέρω λόχον, έδραμεν έπειτα προς ανεύρεσιν του χριστοφόρου και έδειξε ζήλον, προθυμίαν και αφοσίωσιν.
5. Βενετζάνος Κυβέλος
Υπολοχαγός εν αργία
Πεζικόν
Εκ της εγκαίρου παρουσίας του με τινας εανοφύλακας εις τον Δήμον Λεύκτρου, διελύθησαν οι τελευταίως περιστοιχούντες τον Χριστόφορον.
Ενήργησε δραστηρίως την καταδίωξιν μέχρι της συλλήψεώς του και έδειξε πάντοτε ζήλον προθυμίαν και αφοσίωσιν.
6. Δημήτριος Πουλικάκος
Αντισυνταγματάρχης
Φάλαγξ.
έφθασεν εις τον Δήμον Λεύκτρου κατά την διάλυσιν του Χριστοφόρου, ενήργησε μετά του υπολοχαγού Κυβέλου, δραστηρίως την καταδίωξιν του και έδειξε πάντοτε ζήλον προθυμίαν και αφοσίωσιν.
7. Δημήτρης Πετροπουλάκης
Αντισυνταγματάρχης
Φάλαγξ
έδειξε μέγαν ζήλον, αφοσίωσιν δραστηριότητα και ειλικρίνειαν.
8. Λεωνίδας Πετροπουλάκης
Πολίτης
Δια της παρουσίας του εις Λαγίαν, διετήρησε τον δήμον τούτον εις άκραν ησυχίαν μέχρι τέλους. Ενήργησε και την έκδοσιν του αφορισμού παρά του Επισκόπου Λαγίας κατά του Χριστοφόρου.

Εν Αθήναις τη 16η Ιουλίου 1852
Ιωάννης Θ. Κολοκοτρώνης

Στ.Β. Ονομαστική Κατάσταση.

των κατά την Λακωνίαν διακριθέντων δια τον зήλον και την προθυμίαν των.

αύξων αριθ./Όνομα και επώνυμον/ Βαθμός/ Σώμα εις ο ανήκει/
Παρατηρήσεις

1. Νικόλαος Πιεράκος

Συνταγματάρχης

Φάλαγξ

έβησσε με την Β.Γολέταν η Ματθαίλδη εις τον λιμένα Αγίος Δημήτριος κατά την διάλυσιν των περιστοιχούντων τον Χριστόφορον.

2. Αναστάσιος Πλέσσας

Μοίραρχος

Χωροφυλακή

3. Δημήτριος Μπότζαρης

Λοχαγός

Πυροβολικόν

4. Θρασύβουλος Κωνσταντέλης

υπολοχαγός

Πυροβολικόν

5. Σωτήριος Πετιμεζάς

ανθυπολοχαγός

Πυροβολικόν

6. Δημήτριος Γιαννούλης

λοχαγός διοικητής του λόκου των ευζώνων του Ιου πεζ. της γραμ.

7. Μπουκουβάλας

λοχαγός διοικητής

2ο Ελ.Τάγμα της οροφυλ.

8. Παναγιώτης Τζαμάλης

ανθυπολοχαγός

3ο Ελ.Τάγμα οροφυλ.

9. Νικήτας Ζαχαρόπουλος

πολίτης

10. Αριστείδης Μπονακούρης

επιλοχίας

4ο πεζ.Τάγμα ακροβολ.

11. Γιαννούτσος Δομέστικας

υπολοχαγός εν αργία

Πεζικόν

Εν Αθήναις τη 16η Ιουλίου 1852

Ιωάννης Θ.Κολοκοτρώνης

Β. Ονομαστική Κατάσταση

Των συνοδευσάντων τον Υπομάρτυρα Ζωγράφον προς παραλαβήν του συλληφθέντος Χριστοφόρου και σύστηνομένων δια χρηματικήν αμοιβήν.

αυξ.αριθμ./ Ονομα και Επώνυμον/ Βαθμός/ Σώμα εις ο ανήκει/ αιτία.

1. Ιωάννης Καραγιαννόπουλος
Χωροφύλαξ
Χωροφυλακή
2. Γεώργιος Φωτόπουλος
Χωροφύλαξ
Χωροφυλακή
3. Γεώργιος Σούλης Επιλοχίας 4ος λόχος του 5ου της Οροφυλακής.
4. Νικόλαος Κάγκας " "
5. Ιωάννης Ασημακόπουλος " "
6. Γεώργιος Ευθυμιόπουλος " "
7. Χρήστος Λιάπης " "
8. Γεώργιος Κουκολύνης " "
9. Δημήτριος Κωνσταντίνου " "
10. Δημήτριος Σαϊτογεωργόπουλος " "
11. Σπύρος Δημητρίου " "
12. Αποστόλης Γαλακτόπουλος " "
13. Γεώργιος Δημητρίου " "
14. Ιωάννης Σωτηρίου
Πολίτης

Εν Αθήναις την 16 Ιουλίου 1852.

Δια το ακριβές της αντιγραφής

Εν Αθήναις την 11 Αυγούστου

Ο Γεν. Γραμ. του Υπουρ. των Στρατ.

Δ. Σούτζος.

Εν Αθήναις τη 16η Ιουλίου 1852.

Ο Υποστράτηγος Ιωάννης Κολοκοτρώνης

Πρός

Το επι των Στρατιωτικών Υπουργείον.

Ενταύθα.

Περί συστάσεως του Μοιράρχου Δ. Σούτζου.

Περαιωθείσης ευτυχώς της κατά την Λακωνίαν αποστολής μου, θεωρώ εμαυτόν εις την πλέον ευάρεστον θέσιν όταν εκπληρώ χρέος απαραίτητον συστήνον εις την ευμένειαν της Κυβερνήσεως τα εξόχως διαπρέψαντα εις την έκτακτον ταύτην περίστασιν άτομα άτινα ευρίσκοντο υπο τας άμέσους διαταγάς μου.

Σχετικώς όθεν με την απο κεραυνήν ημερομηνίαν και υπ' αριθ.- έκθεσίν μου, έχω την τιμήν να πληροφορήσω το υπουργείον, ότι ο Μοίραρχος του Ιηπικού Κύριος Δ. Σούτζος, διορισμένος ως Αρχηγός των επιτελών του υπ' εμέ Αρχηγείου, ομού με τα πλεονεκτήματα τα οποία χαρακτηρίζουσιν ένα εκ των πλέον ικανοτέρων ανώτερον, αξιωματικών του στατού, έδειξε προσέτι εις την περίστασιν ταύτην, μέγιστην στρατιωτικήν σύνεσιν και με συνέδραμεν εις τας σκέψεις μου περί όλων των στρατιωτικών κινήσεων και εν γένει περί της εκτάκτου ταύτης υπηρεσίας μου, μ' όλην την απαιτουμένην ευχαρίστησιν συμμερισθείς τους κόπους μου.

Ενεκα λοιπόν των εξόχων πλεονεκτημάτων του διαληφθέντος Κυρίου αξιωματικού, λαμβάνω την τιμήν να συστήσω αυτόν, δι' υμών, Κύριε Υπουργέ, εις την Κυβερνήσιν του Σ. ημών Βασιλέως, δια να τον ανταμείψη εν καιρώ όπως ήελε νομίση δίκαιον.

Ιωάννης Θ. Κολοκοτρώνης

Δια το ακριβές της αντιγραφής

Εν Αθήναις την 11 Αυγούστου 1852

Ο Γενικός Γραμματεύς του Υπουργείων Στρατ.

Σ. Σούτζος.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ.

Προς τον προσωρινόν Νομάρχην Λακωνίας Κ.Δούκα Κ.Δούκα.

Εις απάντησιν της απο 16 Ιουλίου Τ.Ε αναφοράς Σας Σας κοινοποιούμεν εν οπισθογράφω αντίγραφον του πρὸς το ἐπὶ των Στρατιωτικῶν Υπουργείον ὑπὸ σημερινήν ἡμερομηνίαν ἐγγραφόν μας περὶ ἀποδόσεως των προκαταβληθεισῶν παρὰ του Οικονομικοῦ Επιθεωρητοῦ του κατὰ την Λακωνίαν Στρατοῦ τη αἰτήσῃ ὑμῶν τριῶν χιλιάδων Δραχμῶν εἰς τον συλλαβόντα τον Μοναχόν Χριστόφορον Δ.Παππαβασιλόπουλον και πρὸς ἐπιστροφὴν των οποίων ὑμεῖς ἐδώκατε ἀποδείξιν δια την ποσότητα τούτων πρὸς γνῶσιν Σας.

Εν Αθήναις, την 16 Ιουλίου 1852

Ο Υπουργός
Ρήγας Παλαμήδης

Πρὸς το ἐπὶ των Στρατιωτικῶν Υπουργείον

Λαμβάνομεν την τιμὴν να Σας διευθύνωμεν το ἐγκλειστον ἐνταῦθα ὑπ' αριθ. 2618 αἴτημα του ὑπο την διεύθυνσίν μας Υπουργείου ἐκδοθέν πρὸς ἀπόδοσιν των τριῶν χιλιάδων δραχμῶν, τας οποίας ο οικονομικός επιθεωρητής του κατὰ την Λακωνίαν Στρατοῦ προκατέβαλε τη αἰτήσῃ του προσωρινοῦ Νομάρχου Λακωνίας Κ.Δούκα Κ. Δούκα εἰς τον συλλαβόντα τον Μοναχόν Χριστόφορον Δ.Παππαβασίλαρον. Επομένως σας παρακαλούμεν να ευαρεστηθῆτε να διατάξητε ἵνα ἐπιστραφῶσι τῷ εἰρημένῳ προσωρινῷ Νομάρχῃ Λακωνίας Δούκα Κ.Δούκα αἱ ἀποδείξεις τας οποίας εἶχε παραδώσει δια την εἰρημένην ποσότητα εἰς τον Οικονομικόν Επιθεωρητήν.

Εν Αθήναις, την 16 Ιουλίου 1852

Ο υπουργός

242) 2836/2031

θεωρ. 21 Ιουλίου 52

ΜΟΝ 307

Δικαιοσύνης Υπουργείον

Περί περιορισμού του μοναχού Παρενίου Ν. Αναγνωστοπούλου.

Εν Αθήναις τη 19 Ιουλίου 1852

Διευθ.

Προς την Ιεράν Σύνοδον της Εκκλησίας της Ελλάδος, ινα
λαβούσα γνώσιν των ενδιαλαμβανομένων, ενεργήση τα των καθηκόντων
αυτής και ειδοποιήση ημας, με την επιστροφή της παρούσης.

ο Υπουργός

Σταύρος Βλάχος

243) 2836/2068

θεωρ.23 Ιουλίου 52

ΜΟΝ 307

Εν Αθήναις τη 19 Ιουλίου 1852

Περί του εν Συνόδω Ιερομονάχου Διονυσίου.

Προς τον Νομόρχην Ευβοίας

Εξ αναφοράς του παρά τοις εν Αθήναις Εφέταις Εισαγγελέως, περιελαούσης εις ημας δια του Υπουργείου της Δικαιοσύνης, λαβόντες αφορμήν, Σας προσκαλούμεν να μας ειδοποιήσετε εντός πέντε ημερών μετά την παραλαβήν της παρούσης εαν , και τότε, εξετελέσθη η απο 2 Ιουνίου Τ.Ε. υπ' αριθ.2214 ημετέρα επισημειωτική διαταγή επι της υπ' αριθ. 2364 Συνοδικής πράξεως, την οποίαν συγχρόνως θέλετε μας Επιστρέψει.

ο Υπουργός
Στ. Β.

245) 2955/2029

θεωρ.21 Ιουλίου 52

ΜΟΝ 307

Δικαιοσύνης Υπουργείον

διευθύνει αναφοράν του Εισαγγελέως των εν Ναυπηλίω Εφετών περί
τινος Παναγι Κατσεράκη ως συναιτίου του Χριστοφόρου

Εν Αθήναις τη 19 Ιουλίου 1852

Διευθύνεται μετά των εγκλείστων προς το Υπουργείον των Εσωτερικών
συμφώνως προς την όπισθεν επιστημείωσιν του επί της Δικαιοσύνης.

ο Υπουργός

Στ.Β.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Εν Αθήναις, την 19 Ιουλίου 1852.

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Πρός το επι των Εκκλησιαστικών κτλ. Υπουργείον

Επι της υπ' αριθ.2002 Διευθύνσεως κτλ.

Πληροφορηθείσα η Σύνοδος υπο του κατά την Λακωνίαν Γενικού Επισκοπικού επιτρόπου, ότι ο εξ Επιδάυρου Λιμηράς διαβάς και κηρύξας την απαγόρευσιν απο της νομίμου επι των δικαστηρίων ορκοδοσίας, είναι ο γνωστός τοις πάσι μοναχός Χριστόφορος, και ενεργήσασα ήδη συμφώνως προς την αξίωσιν του επι των Οικονομικών Υπουργείου ο,τι εκ των κατηκόντων της, αναφέρει τούτο προς γνώσιν του εις απάντησιν, επιστρέφουσα εις αυτό και τα έγγραφα.

Ο Αθηνών Νεόφυτος πρόεδρος:

+ο Κυκλάδων Δανιήλ:

+ο Αιγίνης Σαμουήλ.

+ο Καλαβρύτων Βαρθολομαίος

ΤΣ Ο Γραμματέυς Αρχιμανδ:ΜΑποστολίδης

ΤΣ 2075/20206.30/49

Πρός το Υπουργείον των Οικονομικών μετά του εγκλείστου, ινα λάβη γνώσιν των ενεργηθέντων υπο της Ιεράς Συνόδου, κατά συνέπειαν της απο [...] Μαΐου Τ.Ε. υπ'αριθ. 20206 διευθύνσεως αυτού επι της υπ' αριθ.848 κοινής αναφοράς των εν Επιδάυρω Λιμηρά Αρχών του τε Επάρχου και του Εφόρου, την οποίαν αφού κρατήση παρ' αυτό, παρακαλείται να επιστρέψη έπειτα προς ημας την παρούσαν.

Εν Αθήναις τη 22 Ιουλίου 1852

Ο Υπουργός των Εκκλ.ων κτλ.

Σταύρος Βλάχος

Επιστρέφεται προς το επι των Εκκλ. κλπ. Υπουργείον, [...] το συνημμένο έγγραφόν μας.

Την 26 Ιουλίου 1852

Ο υπουργός (υπ)

ΤΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Εν Αθήναις, την 22 Ιουλίου 1852

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Πρός το επι των Εκκλησιαστικών κτλ. Υπουργείον
Περί οδοιπορικών εξόδων κτλ.

Ο Ιεροκήρυξ Κος Καλλίνικος Καστόρχης, επανελθών εκ της Λακωνίας, όπου απεστάλη κατά το απο 7 Μαΐου ενεστώτος έτους και υπ' αρ. 1819. έγγραφον του Υπουργείου, υπέβαλεν εις την Σύνοδον κατάλογον εξόδων, άπερ έκαμεν κατά την αποστολήν του αυτήν, ζητών την απότισιν αυτών. Όθεν αύτη διαβιβάζει αυτόν μετά των δικαιολογητικών εγγράφων προς το υπουργείον, ινα επεξεργασθέν αυτά, διατάξει περί αυτών τα περαιτέρω.

ο Αθηνών Νεόφυτος Πρόεδρος:
+ο Κυκλάδων Δανιήλ:
+ο Αιγίνης Σαμουήλ
+ο Καλαβρύτων Βαρθελομαίος

ΤΣ ο Γραμματεύς Αρχιμανδ:ΜΑποστολίδης

Εγκρίνεται να πληρωθούν εκ του ανήκοντος άφερου του Προϋπολογισμού των εξόδων του Υπουργείου τα περί ων ο λόγος έξοδα, συνιστάμενα κατά του ώδε επισυνημμένου λογαριασμού εις Δραχμάς εκατόν είκοσι εξ. αρ.126.

εν Αθήναις τη 25 Ιουλίου 1852
Ο επι των Εκκλησιαστικών κτλ. Υπουργός
Σταύρος Βλάχος

Εξεδόθη το υπ' αρ. 1249 Ενταλμα.

Ιερά Σύνοδος

Περί της απο του Χριστοφόρου απαγορεύσεως του όρκου κτλ.

Εν Αθήναις τη 22 Ιουλίου 1852

Διευθ.

Προς το Υπουργείον των Οικονομικών μετά του Εγκλείστου ινα λάβη γνώσιν των ενεργηθέντων υπο της Ιεράς Συνόδου κατά συνέπειαν της απο 16 Μαΐου Τ.Ε. υπ' αριθ. 20206 διευθύνσεως αυτού επι της υπ' αρ. 848 κοινής αναφοράς των εν Επιδαύρω λιμηρά Αρχών του τε Επάρχου και του Εφόρου, την οποίαν αφού κρατήση παρ' αυτό παρακαλείται να επιστρέψη έπειτα προς ημας την παρούσαν.

ο Υπουργός

Στ.Β.

248) ΜΟΝ 307

Σημείωσις δια το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών

Εξ' αναφοράς της Μοιραρχίας Αχαιοήλιδος πληροφορούμεθα στί δια της Βασιλικής Ελληνικής γαλέτας η Ματείλδη, την 23 του λήγοντος, μετεφέρθη εις Πάτρας ο αγύρτης και λαοπλάνος Χριστόφορος, όστις μέχρι της ημέρας εκείνης εκρατείτο εν τη Γαλέτα μέχρις ου η αρμοδία δικαστική Αρχή παραγγείλη τα περαιτέρω.

Αθήναι την 26 Ιουλίου 1852

Αντίγραφον του αρχηγείου της Χωροφυλακής.

ΤΣ

Σήμερα την 26 του μηνός Ιουλίου του 1852 συνελθόντων εις το Νομαρχιακόν Κατάστημα των Κ.ων Αντισυνταγματάρχου Γονατά, του Εισαγγελέως Κ.Βούρου, του Μοιράρχου Κου Γενοβέλη, εξ αυτού του Νομάρχου Κου Ι.Κ.Σούτζου απεφασίσθη να κρατηθή εις τας φυλακάς Ρίου εις χωριστόν δωμάτιον ο Χρητοφόρος ο και Παπουλάκος επιλεγόμενος, την δε ασφαλή τήρησιν αυτού ανέλαβεν ο φρούραρχος Κος Γονατάς αφού τω εγένοντο υπο των λοιπών ως ανωτέρω συνελθόντων αι δέουσαι παρατηρήσεις επι της ασφαλούς τηρήσεως του προκειμένου χρητοφόρου. θέλει δε τηρείσθαι ούτος εις απρόσωπον δωμάτιον χωρίς να πλησιάζη αυτόν ουδείς οποιοσδήποτε κατά τας πρός τον Εισαγγελέα διαταγάς του επι της δικαιοσύνης υπηρεσίας. θέλει δε απαγορεύεται αυστηρώς και εις αυτούς τους φύλακας και σκοπούς των ως και αρχιφύλακας να ομιλώσι μετ' αυτού.

Ιω. Κ.Σούτζος Νομάρχης
Γ.Α.Βούρος Εισαγγελεύς
Κ.Γενοβέλης Μοίραρχος
Σ.Γονατάς Αντισυνταγματάρχης

Δια το ακριβές της αντιγραφής
Αθήναι την 28 Ιουλίου 1852
Ο Υπασπιστής του Αρχηγείου της Χωροφυλακής
Π.Βακάλογλου Υπομ.
ΤΣ

το ίδιο έγγραφο και στο ΕΣΩ 171
Μετά τα ονόματα η ένδειξη "αντίγραφον"

Αθήναι την 28 Ιουλίου 1852

Το

Αρχηγείον της Χωροφυλακής

Πρός

Το επι των Εκκλησιαστικών Υπουργείον.

Ενταύθα

Περί του Λαοπλάνου Μοναχού Χριστοφόρου.

Σήμερον η Μοιραρχία Αχαιοήλιδος μας διεύθυνε το Εσώκλειστον πρωτόκολλον περί της φυλακίσεως του Λαοπλάνου Μοναχού Χριστοφόρου, το οποίον υποβάλλομεν πρὸς το Υπουργείον τούτο πρὸς πληροφορίαν του

Τα Υπουργεία Εσωτερικῶν, Δικαιοσύνης, και Στρατιωτικῶν ειδοποιήθησαν.

(υπ)

Εν Αθήναις 31 Ιουλίου 1852

Πρός το Υπουργείον Εσωτερικών

Αρ.174

Ομοίως προς το Υπουργείον των Στρατιωτικών [
 Αυστηρ. Ο Νομαρχ.

Η Κυρία Ζωΐτσα χήρα του αποβιώσαντος λαχαγρού Χ.Καπετανάκη κάτοικος του χωρίου Καβάλου Πρωτεύουσας του Δήμου Κολοκυθείου και έχουσα αποκλειστικήν επιρροήν εις τον αυτόν Δήμον εκ του Συζύγου της, συνετέλεσε τα μέγιστα εις την κατησυχασίν εν μέρει των τεταραγμένων πνευμάτων, τροφοδοτούσα και εκ του υστερήματός της πολλούς των Συνδημοτών της επ' αυτό τω σκοπώ.

Η Χήρα αυτή τυχαίως ευρεθείσα εις Αρεούπολιν συνετέλεσεν ουκ ολίγον εις την διάλυσιν της Στάσιαστικής Συνστροφίσεως κατά την 21 και 22 Μαΐου.

Η Δυστυχής Αύτη χήρα έχουσα επτά ανήλικα τέκνα τέσσαρα θήλεα και τρία αρρενα και μη έχουσα ουδεμίαν ιδιοκτησίαν ή τινα πόρον άλλον ευρίσκεται εις μεγίστην δυστυχίαν.

Ο αποθανών Σύζυγός της ως με είπεν, έχει να λάβη απο καυσυτέρησιν της μισθοδοσίας του Δραχμάς 4800. Και Φιλάνθρωπον και Δίκαιον είναι, νομίζω, να δοθώσιν εις αυτήν τα καυσυτερήματα της μισθοδοσίας, δυνάμει των οποίων χρημάτων να ευρεθή εις θέσιν και φροντίση την ανατροφήν των ορφανών της ανηλίκων Τέκνων της.

Λαμβάνω την τόλμην Κε Υπουργέ, να συστήσω Αυτήν προς υμάς και δι' υμών εις την προστασίαν της Βασιλικής Κυβερνήσεως.

Ευπειθέστατος

Ο πρόην Νομάρχης Λακωνίας

(υπ)

Περί των διαπρεψάντων κατά την Λακωνίαν.

Μεγαλειοτάτη!

Δεν έλλειψα κατά διαφόρους εποχές να καευποβάλω υπ' όψιν της Υμετέρας Μεγαλειότητος την κατάστασιν των δύο επαρχιών της Λακωνίας, Οιτύλου και Γυθείου των οποίων οι κάτοικοι παρασυρόμενοι απο ερησκειυτικών φανατισμών και υποκινούμενοι παρά τινων ατόμων εκόντων σκοπούς κατακτονίους, τείνοντες προς ανατροπήν των καθεστώτων, παρεκτράπησαν εις παρανόμους πράξεις, εις απειθείας και προσβολάς κατά των Βασιλικών αρχών, κατά το Μαυροβούνιον, κατά τα Ριγανόχωρα, κατά την Αρεούπολιν, κατά την Λαγκάδαν, παρηκολούθησαν τον Μοναχόν Χριστόφορον ένοπλοι και άοπλοι δια να εισβάλουν εις την Μεσσηνίαν και εμελέτησαν επίθεσιν κατά του εις Αγίαν Παρασκευήν στρατοπεδευμένου Βασιλικού στρατού ήτις όμως δεν έλαβε χώραν. Εκ της καταστάσεως ταύτης αι δύο αύται επαρχίαι είχαν καταντήσσει εις πλήρη αναρχίαν, η τακτική υπηρεσία είχε διακοπή, τα σχολεία είχαν κλείσει κατά συνέπειαν των κατακτονίων διδασκόν του Χριστοφόρου, και το μίσμα τούτο διαδιδόμενον επιμελώς παρά της κακοβούλου ραδιουργίας και εις τας λοιπάς επαρχίας του Κράτους, παρ' ολίγον έλλειψε να παρσύρη και τους λαούς αυτών, εις τα οποία οι κάτοικοι της Λακωνίας υπέπεσαν ατοπήματα.

Κατ' ευτυχίαν όμως τα έντονα και δραστήρια μέτρα τα οποία η Υμετέρα Μεγαλειότης ευηρεστήθη να ε ανεκαίτισαν την αύξησιν του κακού και περιόρισαν αυτό εις την πηγήν του.

Αι κατά τινας επαρχίας του Κράτους ανακαλύψει σχέσεών τινων μετά της Χριστοφορικής συνωμοσίας της οποίας οι συνένοχοι παρεδόθησαν ηδη εις χείρας της δικαιοσύνης, η στρατολογία των Λακεδαιμονίων και Λακώνων, εκ της οποίας μέρος των κατοίκων των επαρχιών τούτων εφάνησαν ως κηρυχθέντες κατά του Χριστοφόρου, η δια της παρουσίας των Βασιλικών στρατευμάτων και του Αρχηγείου αυτών ηεική επι των πνευμάτων ενέργεια προξενήσασα την ανήκουσαν διαίρεσιν εξαφάνισαν οπωσούν την υπέρ της Αγιότητος του Χριστοφόρου πίστιν του Λακωνικού λαού, εφώτισαν τον απο ερησκομανίαν παρασυρόμενον όχλον και η ερησκειυτική μέθη παρερχομένη βασημηδόν, απεγύμνωσε τον υπο το πρόσχημα της διακινδυνευούσης ερησκείας κρυπτόμενον πολιτικόν σκοπόν. Τα αίτια αποτελέσματα των συνετών μέτρων τούτων είναι.

Η αποκατάστασις της ησυχίας και τάξεως κατά την Λακωνίαν.

Η σύλληψις του Χριστοφόρου και η παράδοσίς του εις χείρας της δικαιοσύνης.

Η εξακολούθησις της διακοπείσης τακτικής υπηρεσίας κατά τας επαρχίας Γυθείου και Οιτύλου.

Γνωρίζων ότι η θέλησις της Υμετέρας Μεγαλειότητος, είναι ν' αποδίδηται εις μεν τους καλώς πράξαντας δικαία αμοιβή, οι δε παρεκτρεπόμενοι εις αθεμίτους πράξεις να παραδίδονται εις την αυστηρότητα των Νόμων δεν έλλειψα να παραπέμπω τας μέχρι τούδε συλλεχθείσας πληροφορίες, καθώς και τα ονόματα των ενοχοποιηθέντων ατόμων, εις το Υπουργείον της Δικαιοσύνης, παρακαλέσας αυτό να ενεργήση ό,τι εκ των καθηκόντων του προς ικανοποίησιν των Νόμων και της αξιοπρεπείας της Κυβερνήσεως. Επίσης επέστησα εις την ιδιαιτέραν προσοχήν του Κυρίου Υπουργού, την εκλογήν καταλληλοτέρου ατόμου δια το έργον τούτο, αντί του

νυν Εισαγγελέως Σπάρτης. Αντίγραφον της καταστάσεως ταύτης καθυποβάλω εσωκλείστως υπο Στ.Α. εις την Υμετέραν Μεγαλειότητα. Δεν έλλειψα επίσης να διακρίνωσιν και εις το Υπουργείον των εσωτερικών τας ανηκούσας πληροφορίας ως προς τας ενοχοποιηθείσας δημοτικές αρχάς, δια να ενεργήση και αυτό διοικητικώς, ο,τι εκ των καθήκόντων του.

Επειδή εις τινας των κατά την Λακωνίαν περιστάσεων, απεδόθησαν ελλείψεις εις την διαγωγήν του Αντισυνταγματάρχου Κυρίου Κουτσογιαννοπούλου διεύθυνσιν τον ανήκοντα υπάλληλον δια να ενεργήση επιτοπίως τας απαιτούμενας ανακρίσεις προς ανακάλυψιν αληθείας. Επιφυλάττομαι δε ν' αναφέρω εις την Υμετέραν Μεγαλειότητα, το εξαγόμενον ως προς την διαγωγήν του ανωτέρου τούτου αξιωματικού.

Δεν έλλειψα να συστήσω ήδη εις το Υπουργείον των Εσωτερικών, ως υπαγομένους εις την δικαιοδοσίαν αυτού τους Βουλευτάς, τους προικοδοτημένους φαλαγγίτας, δημοτικούς υπαλλήλους και πολίτας τινάς, οίτινες επι κεφαλής εενοφυλάκων και αυτοπροσώπως συνέδραμον τας Βασιλικάς Αρχάς και τα Βασιλικά στρατεύματα εις την αποκατάστασιν της ησυχίας και τάξεως, και έδειξαν ζήλον προθυμίαν και αφοσίωσιν. Επισημάντω επίσης ενταύθα αντίγραφον των προς το υπουργείον τούτο σταλειςών καταστάσεων υπο στοιχ. Β.

Λαμβάνω προς τούτοις την τιμήν ν' αναφέρω, οτι τα Βασιλικά στρατεύματα έδειξαν καθ' όλον το διάστημα τούτον εξαίρετον διαγωγήν και πειθαρχίαν, και τινες των διοικούντων αυτά αξιωματικών, καθώς και τινες των εν αρχία πρεσβυτών και επιτίμων, οίτινες συνέδραμον δια της παρουσίας των, κατέστησαν αξιέπαινοι, τόσον δια επιτηδείου και καταλλήλου διευθύνσεως, όσον και δια του ζήλου και της αφοσίωσός των. Επι τη βάσει των εσωκλειομένων αναφορών υπο στοιχ. Γ. του Αρχηγείου των κατά την Λακωνίαν και Μεσσηνίαν Βασιλικών δυνάμεων, και απο τας εκθέσεις του Συνταγματάρχου Κυρίου Πιεράκου υπο στοιχ. Δ. και του διοικητού της Μοίρας Λακωνίας, Αντισυνταγματάρχου Κουτσογιαννοπούλου υπο στοιχ. Ε, συνέταξα τας υπ' αριθ. 1 και 2 επισυναπτομένας ονομαστικές καταστάσεις, διαιρέσας τα άτομα κατά τον βαθμόν της υπηρεσίας των και παρακαλώ την Υμετέραν Μεγαλειότητα να ευαρεσθηθή να εκφράση εις μεν τους εις την υπ' αριθ. 1 κατάστασιν περιεχομένους την έκφρασιν του Βασιλικού επαίνου, εις δε τους εις την υπ' αριθ. 2 κατάστασιν, την έκφρασιν της Υψηλής Βασιλικής ευαρεσκείας.

Επιφυλάττομαι ν' αναφέρω εις την Υμετέραν Μεγαλειότητα ως προς την διαγωγήν των εις Καλάμας συγκεντρωθεισών ενωμοτών της χωροφυλακής.

Παρακαλώ την Υμετέραν Μεγαλειότητα να ευαρεσθηθή να εγκρίνη τας προτάσεις μου ταύτας.

Εν Αθήναις τη 11 Αυγούστου 1852

Ο Υπουργός των Στρατιωτικών
Σ.Μίλιος

Στοιχ. Α.

Κατάλογος των όσων εφάνησαν μάλλον ως πρωταίτιοι διαιρεθείζοντες τα πνεύματα του Ναού, και προτρέποντες αυτόν εις απείθειαν.

αυξ. αριθ./όνομα και επώνυμον/βαθμός/διαμονή:επαρχία/δήμος/χωρίον.
Παρατηρήσεις

1. Μακάριος Ασίνης -Επίσκοπος Γυθείου -Λαγείας -Λάγεια
Εις τον Επίσκοπον τούτον κατέφυγεν ο Λαοπλάνος Χριστόφορος όστις προσκαλέσας τον Ναόν και τους Ιερείς εστράτευσεν μετά του Λαοπλάνου προπορευόμενος μετά 50 περίπου Ιερέων και ενδεδιωμένος την Αρχιερατικήν του στολήν ανήγειρεν εις πολλά μέρη αναστάματα εκ λίθων κατ' εκείνων, οι οποίοι δεν ήθελον στηρίξη τον Λαοπλάνον, και αν δεν ήθελον αποθανεί υπέρ αυτού, και αν δεν ήθελον επιτεσθαι και κατ' αυτής της εξουσίας, η δε συνοδία του Επισκόπου υπέρ του Λαοπλάνου διήρκεσεν επι πολλές ημέρας, εκ Λαγείας εις το χωρίον [...]

Αραιούπολις, Κάβαλο, Μαυροβούνιον, Καρβελά, Φλομοχώρι, μέχρι Βακού, και τέλος πάντων ο Λαοπλάνος ενισχύθη απο τον Επίσκοπον τούτον πρὸς ανάπτυξιν των καταθεονίων σκοπών του περισσότερον παρά παντός άλλου.

2. Γερμανός Μαυρομιχάλης -Αντισυνταγματάρχης -Οιτύλου -Οίτυλον - Αρεούπολις

1) Ενα Μήνα περίπου ο διαληφθείς ανώτερος Αξιωματικός προ της αφίξεως του Λαοπλάνου εις Λακωνίαν μετεκόμισεν άπασαν την οικογένειάν του εις Λυκοβουνό εγκαταλείψας ολοσχερώς την Λακωνίαν.

2) μετά την άφιξιν του Λαοπλάνου εις Λακωνίαν μετέβη απο Λυκοβουνό εις Αρεούπολιν χωρίς ποσὸς να λάβωμεν περί τούτου είδησιν ενω διετέλει εν αδεία.

3) Συνεστίσει του Κυρίου Επαρχου Οιτύλου ή δεν ηξεύρω πὸς άλλως μετέβη εις Φλομοχώρι του Δήμου Κολοκυθείου όπου εύρεν τον Λαοπλάνον περιστοικισμένον παρά πολλού όκλου και αποταθείς πρὸς τον Χριστόφορον του είπεν δια ν' αναχωρήση και ν' αφήση ήσυχον την Λακωνίαν, αλλά φωναί τινες του όκλου, ουκί δε, και απειλητικός επρότρεψαν τον Γερμανόν δια να τους αφήση ηούκους, ούτος δε απήντησε "μεγάλη τη φωνή", οτι είναι σύμφωνος με τον Ναόν, και επομένως σμιλήσας ιδιαιτέρως μετά του Λαοπλάνου και κατά μέρος, ανεχώρησεν ομού πρὸς το χωρίον Βακό, εις δε το χωρίον Χειμάρρα εγκατέλειπεν ο Γερμανός τον Λαοπλάνον και μετέβη εις Αρεούπολιν.

4) Αι αρχαί της Επαρχίας Οιτύλου είχαν, αποφασίσαντες δια να ενεργήσουν την σύλληψιν του Χριστοφόρου, και πρὸς τον σκοπὸν τούτον προσλαβόντες τους Αντισυνταγματάρχας Δημ. Πουλικάκον και Γερμανόν Μαυρομιχάλην και τον Ανθυπολοχαγόν Μιχαήλ Σάσσαρη μετέβησαν δια θαλάσσης εις Τρακίλα, και εκείθεν δια Ξηράς εις Λαγκάδα παρακολουθεύμενοι δια Ξηράς παρ' ενός αποσπάσματος συγκειμένου εξ 25 ανδρών, φθάσαντες άθεν εις Λαγκάδα έτυχον τον Λαοπλάνον εντός του Ναού προσευχομένου εις εν μόται ο Υπομάρτυρχος Κ. Ζωγράφος εισήλθεν, και πρίν φορασθή ο σκοπός της μεταβάσεως των αρχών ο Γερμανός Μαυρομιχάλης αποταθείς πρὸς τον έξωθεν του Ναού όκλου είπεν, οτι δεν ηδύνατο πλέον να τους υποφέρη, και συγχρόνως Ιερεύς τις ιστάμενος εις το έσωθεν μέρος

του Ναού καλούμενος Μανδραγούρης εκ του χωρίου Οιτύλου, εφώναξε Γιαμά προδοσία και αμέσως ο Δημαρχεύων Πάρεδρος Ιωάννης Κτεναβέας, ο αδελφός αυτού κι ο διαληφθείς Ιερεύς, άπαντες φίλοι του Γερμανού, και άλλοι εισέτι επιτέθησαν κατά του Κυρίου Επάρχου, Υπομειράρχου και του Άνευπολοχαγού Μιχαήλ Σάσσαρη, τους οποίους εκκακοποίησαν τρομερά και μέχρι θανάτου, οι δε εχεροί του Γερμανού κάτοικοι του χωρίου Νομιτζή επιτέθησαν κατά του ιδίου και είς εξ αυτών ήθελε φονεύση δια πυροβόλου όπλου αν δεν ήθελε αποσυρθή απο του όκλου.

5) Οτε επολιόρκησαν τον Συνταγματάρχη Κον Νικόλασον Πιεράκον ο Γερμανός ανεχώρησεν εξ Αρεουπόλεως δια το Λιμένιον, αλλ' επανελεύων ως φαίνεται λασρέως διέμεινε εις την οικίαν προπαρασκευάζων φυσίκια και πυροβολών εκ της οικίας του, ο Λόγος και η απάντησις των πολιορκητών μέχρι τινος ήτον δια ν' αναχωρήση ο Συνταγματάρχης Κος Ν.Πιεράκος, και ο Αντισυνταγματάρχης Γερμανός Μαυρομικάλης αλλ' οπόταν οι υπο του Σκλαβουνάκου Πυριακοί και Χαριάται, επρότειναν δια να καταστρέψωσιν τα Γραφεία και να διώξωσιν τας αρχάς, τότε κατανοήσαντες οι πολιορκηταί οτι ο σκοπός δεν απέβλεπεν τα άτομα του Πιεράκου και του Γερμανού διαιρέθησαν λαβών έκαστος το μέρος της μερίδος του και ούτω διελύθη ή σκηνή. Ο Σκλαβουνάκος είναι Γυναικάδελφος του Γερμανού Μαυρομικάλη.

3. Ιωάννης Σκλαβουνάκος -Πολίτης -Οιτύλου -Οιτύλου -Πύργος.

1) Ούτος ήλθεν εναντίον μας εις Κολοκύνειον με 300 περίπου Πυριώτας και Χαριάτας

2) Το αυτό έπραξε και εις την Αρεούπολιν πολιορκήσας τον Συνταγματάρχη Κ.Ν.Πιεράκον.

3) διέυθуне επίσης αρκετούς ενόπλους κατά του Στρατηγού οτε εστρατοπέδευσεν εις Αγίαν Παρασκευήν, ούτος δε ίστατο εις Τρικεφαλή με 70 περίπου ενόπλους, έτοιμος δια να μεταβή προς βοήθειαν κατά του Στρατηγού, και τελευταίον άνευ αδείας του Γερμανού, ούτε να βίξη κατά την παροιμίαν δύναται.

4.Βασίλειος Ζερβομπεάκος -Λοχαγός -Γυθείου -Μαλευρίου -Καρβελά

1) Ούτος διερέθειζε τους Λάκωνας παρακινών αυτούς εις απείθειαν.

2) Ενω ο Λαοπλάνος εκήρυξε εις το Μαυροβούνιον τον μετέφερε και προς τον αυτόν σκοπόν και εις το χωρίον Καρβελά Επιπληχείς περί τούτου απο τον Σεβάσμιον και πρόεδρον του Δημοτικού Συμβουλίου Αντισυνταγματάρχου Κου Γ.Δημητρακαράκου.

3) με ικανούς Λάκωνας ήλθεν εναντίον μας εις Ριγανάχωρα, εις δε το Φλομοχώρι αφού ωμίλησε κατ' ιδία με τον Λαοπλάνον εφώναξε εν τω μέσω του λαού θάνατος υπέρ πατρίδος και πίστεως.

4) Μετά πολλών επίσης Λακώνων έτρεξεν εις Αρεούπολιν προς πολιορκίαν του Συνταγματάρχου Κ.Ν.Πιεράκου, και καθόλον το διάστημα της διατριβής της εις τα μέρη ταύτα του Λαοπλάνου Χριστοφόρου δεν ησύχασε ποτέ αλλ' έτρεχε εις το εν και εις το άλλο μέρος διερεθίζων τον ερησκευτικόν φανατισμόν των απλών, είναι δε Γαμβρός της Μαυρομικαλικής Οικογενείας.

5. Παναγιώτης Καλογράκος -Άνευπολοχαγός -Γυθείου -Καρυούπολις - Νεοχώρι.

1) Ούτος καθόλον το διάστημα των Χριστοφορικών διατρεχόντων, διατρέχων τα χωρία ερέθειζε τον ερησκευτικόν φανατισμόν των Λακώνων παρακινών αυτούς εις απείθειαν, οτε δε ο Στρατηγός

εστρατοπέδευσεν εις την Αγίαν Παρασκευήν επρότρεπε τους Λάκωνας να τον προσβάλωσι δια των όπλων, είναι δε συγγενής των Μαυρομιχαλέων.

6. Αντόνιος Καβουλάκος -Δήμαρχος -Γυθείου -ομ. (οίως) -Σκουτάρη

1) Ο διαληφθείς Δήμαρχος Καρυσιπόλεως διαρρείζων τον Λαόν είχε εις την οικίαν του τον Λαοπλάνον εναντίον πολλών προκηρύξεων του Επαρχείου τας οποίας είχε ανα χείρας του, εις δε την σκληραγωγικήν συνάθροισιν του Μαυροβουνίου εφαινότο εις εκ των αρχηγών, μείνας εκεί μετά των σκληραγωγών μέχρι της διαλύσεώς του, και τέλος πάντων έτρεχεν απο το εν εις το άλλο μέρος προτρέπων την απειθειαν εις τους απλούς, είναι δε αποκλειστικός οπαδός του Στρατηγού Κυρίου Τσανετάκη.

7. Δημήτριος Καββαλιεράκης -Υπολοχαγός -ομ. -ομ. Καρισιπόλεως

1) Ο διαληφθείς συγγενής του Αντισυνταγματάρχου Κου Π. Κοσονάκου και φίλος των Μαυρομιχαλέων, οτε μέρος Λακώνων διευθύνθησαν ένοπλοι εις την Αγίαν Παρασκευήν, στρατοπεδευμένου εκεί του Στρατηγού δεν ηθέλησε να παραχωρήση τον πύργον του, ζητηθέντος παρά του Κυρίου Νομάρχου.

8. Νικόλαος Πετράκος -Πάρεδρος -ομ. -Μαλευρίου -Καρβελά

1) Ούτος διαρρείζων τον ερησκειτικόν φανατισμόν των Λακώνων εφάνη εις εκ των αρχηγών της σκληραγωγικής συνάθροισεως του Μαυροβουνίου, είναι δε οπαδός των Μαυρομιχαλέων.

9. Κωνσταντίνος Μαγκοράκος -Πολίτης -Γυθείου -Γυθείου -Γύθειον

1) Ούτος διατρέκων τα χωρία επ' ικανάς ημέρας διερέειζε μυστικώ τω τρόπω τους Λάκωνας και τους επρότρεπε εις απείθειαν, καθώς επίσης και ενταύθα εις Γύθειον καθ' ας ελάβαμεν εσχάτως πληροφορίας, ενεργούσι τα αυτά υπο το ερησκειτικόν κάλυμα είναι δε ανηψιός του Στρατηγού Τσανετάκη εις Βασιλ. Ζερβομπεάκου.

10. Γιαννούτσος Δερμέστικος -Υπολοχαγός αργίας - " -Κολοκυθίου - Ριγανόχωρα

1) Ο Αξιωματικός ούτος και πριν και μετά εφέρθη καλώς, εις δε τα συμβάντα της Ριγανοχώρου έδειξεν τον χειρότερον χαρακτήρα, και ένεκεν των συγγενών του επεκινδυνεύσαμεν όπαντες τα μέγιστα, καθότι απέβαλεν τους Στρατιώτας μας μην παραδεχθέντες αυτούς εις εναν οχυρότατον πύργον ανήκον εις τον ίδιον κείμενον πλησίον της θαλάσσης, και αν τούτο δεν ελάμβανε χώραν, τα συμβάντα του Ριγανοχώρου ήθελον τελειώση άλλως πως, και επομένως πολύ εκ των εναντίων εισήλθον εις το χωρίον χωρίς ημείς να τους γνωρίζωμεν, και ενώ αυτός όφειλε να μας φωτίζη περί των διατρεκόντων δεν μας είπεν τίποτε.

11. Σταματάκης Καράμπελας -Πολίτης -Γυθείου -Μαλευρίου - Σκιφιάνικα

12. Πέτρος Χαδιαράκος " " "

Πάνιτζα " " "

13. Παναγιώτης Ρεντζεπεράκος " " "

Σκαμνάκη " " "

14. Πέτρος Μανισδάκος " " "

Σκαμνάκη " " "

15. Κυριάκος Τσιγκουράκος " " "

Σκαμνάκη			
16. Σακελάριος Μπεκαράκος	-Ιερεύς	"	"
Σκαμνάκη			
17. Οικονόμος Τουρμπετιάρης	"	"	"
Σκαμνάκη			
18. Οικονόμος Μαντινιώτης	"	"	"
Καρβελά			
19. Γρηγόριος Οικονομίδης	"	"	"
Μαραθέα			
20. Γεώργιος Λιπολολάκος	"	"	"
Πλάτσα			
21. Γεώργιος Πουλάκος	-Πάρεδρος	"	"
Μαραθέα			
22. Παναγιώτης Ξανθάκος	"	"	"
Κονάκια			
23. Δημήτριος Νικηταράκος	-Ιερεύς	"	"
Σκιφιάνικα			
24. Δημήτριος Κ.Καράμπελας	-Πολίτης	"	"
Σκαμνίτζα			
25. Ιερεύς Μανδραγούρης -Ιερεύς -Οιτύλου -Οιτύλου -Οίτυλον
1) Ούτος παρηκολούθει πάντοτε τον Χριστόφορον και είναι εἰς ἐκ των πρώτων ὅστις ἐπέθεσεν χεῖρά κατὰ του Επάρχου και Υπομοιράρχου εἰς Ἀσγκάδα.
26. Ιωάννης Κτεναβέας -Πάρεδρος -Οιτύλου -Λεύκτρου
1) Ούτος αναπληρών τον Δήμαρχον διερέειζε τα πράγματα εἰς τον υπέρτατον βαθμόν προτρέπων εἰς ἀπείθειαν τον Λαόν και εἶναι ὁ πρῶτος ὅστις ἐπέτεθη κατὰ του Επάρχου και Υπομοιράρχου εἰς Ἀσγκάδα, παυσείσ επομένως της θέσεως του Δημάρχου. Εἶναι δε εἰς ἐκ των σφόδρα σπαδός των Μαυρομιχαλέων.
27. Κτεναβέας -Πολίτης -Οιτύλου -Λεύκτρου -Οιτύλου
Τα αὐτά ἐπραξεν ὡς και ὁ ἀνωτέρω ἀδελφός του.
28. Γεώργιος Κιτζέας -Λοχαγός και Δήμαρχος Αβίας -Οιτύλου -Αβίας Ὀσολούς.
1) Ούτος ἐνῶ ὁ Λαοπλάνος Χρηστοφόρος εὐρίσκετο μετὰ του περὶ αὐτοῦ ὄκλου εἰς το χωρίον Οροβά ἐν τέταρτον της ὥρας μακράν της ἑδρας του δήμου του μας ἐπληροφόρησεν, ὅτι ὁ Χρηστοφόρος ἐπέρασε τα Τζέρια διευθυνόμενος πρὸς την Ἀνδρούβιστα και κατ' αὐτοῦ του τρόπου μας ηπάτησεν.
29. Γεώργιος Πιερέας Καπετανάκης -Πολίτης " "
Μαντήνις
1) Ούτος διατελὼν ὡς φυγόδικοις ἐνεκα φόνου, ἦτον εἰς ἐκ των Σωματάρχων του Χρηστοφόρου και διεύθυνε πυρίτιδα εἰς Ἀλτομυρόν και Πηγάδια προτρέπων και παρακινῶν τους κατοίκους εἰς ἀπείθειαν, και να διατελώσιν ὑπο τα ὅπλα κατὰ της ἐξουσίας. Εἶναι δε γαμβρός ἐξ ἀδελφῆς του Γερμανοῦ Μαυρομιχαλή.
30. Κωνσταντῖνος Ντουράκης -Υπολοχαγός " -Λεύκτρου
Μεγάλη Καστάνια
1) παρηκολούθει πάντοτε τον Λαοπλάνον Χρηστοφόρον ὡς Σωματάρχης μέχρι τέλους. Εἶναι δε σπαδός της Μαυρομιχαλικῆς Οικογενείας.

31) Παππ. Αθανάσιος -Ιερεύς

"

-Αβίας

Πηγάδια

1) ο Ιερεύς ούτος υπέκρυπτε 8 ημέρας ολοκλήρους τον Ασπλάνον και δεύτερον παρακινούσε τους Πηγαδιώτας να τον παρακολουθήσωσιν και να τον υπερασπισθώσι μέχρι θανάτου.

32. Αθανάσιος Φάσσος -Ανευπολοκαχός προικοδοτημένος

"

"

Πηγάδια

Ούτος είναι ο αρχηγός των Πηγαδιωτών, και ονομασθείς παρά του Ασπλάνου ως Στρατηγός της πίστεως, αυτός ήτον ο πιστώτερος του Χρηστοφόρου και μετ' αυτού συνέζη.

33. Νικόλαος Μαυρουίδης

"

"

"

Πηγάδια

Ούτος ήτον εις την αυτήν θέσιν μετά του Φάσσου του Στρατηγού της πίστεως, παρακολουθήσας τον Ασπλάνον απο την αρχήν εως τέλους μετά των συμπολιτών του, και πρὸς τούτους εξεμυστηρεύθη πολλά αντικείμενα των κατακλονίων σχεδίων του ο Χρηστοφόρος.

34. Πιέρος Τζανετάκης -Βουλευτής -Γυθείου -Γυθείου -Γύθειον

1) Ο Δρακούλης Μπερδισσάκος και Βασίλειος Λύρας εστάλησαν απο τον Κύριον Πιέρον τζανετάκην Βουλευτήν εις Κολοκύνειον δια να ειπώσι πρὸς τους κατοίκους να λάβωσι τα όπλα κατά της Κυβερνήσεως δήμεν.

2) ο ίδιος Δρακούλης Μπερδισσάκος εστάλη παρά του ιδίου εις Λάγεια δια να ραδιοουργήση τους κατοίκους κατά της Κυβερνήσεως.

3) Ο Δημήτριος Καρακούλιας ή Λισσράκος είπεν πρὸς τον Κύριον Λεωνίδα Δ. Πετροπουλάκην καεώς και εις τον Δημοτικόν πάρεδρον της Λαγείας Ιωάννην Δρακουλάκην, οτι ο Κ.Π. Τζανετάκης Βουλευτής έστειλεν εις Κολοκύνειον πολεμοφόδια, και έλεγεν οτι δυο τουφέκια μόνον να πέσωσι θέλει πέσει το Υπουργείον και οτι θέλουν επανέλαθ φίλοι του εις τα πράγματα και οτι άνευ τούτων να μην ελπίζωσι τίποτε.

35. Ιωάννης Κρανίδης -Ταγματάρχης -Επιδ.Λυμηνρά -Μολάους - Αρχάγγελος

1) Είπεν εις τον Ιωάννην Γουνελά δημοσίως οτι πρέπει να λάβωσι τα όπλα κατά της Κυβερνήσεως

Ταύτα πάντα συνέβησαν εν απουσία μας και έλαβε γνώσιν αυτών και ο Στρατηγός Κυρ.Ιω.Κολοκοτρώνης.

36. Λογοθέτης Νικολ.Σαββάκης -Πολίτης -Γυθείου -Κολοκυνθείου - Κότρωνα

Ούτος ήτον ο πιστώτερος οπαδός του Ασπλάνου Χρηστοφόρου, ο οποίος μετέβαινε ως πρεσβύτης εις διάφορα μέρη και τελευταίον μετέφερε Γράμματα του ιδίου εις Μεσσηνίαν ο ενωμοτάρχης Π.Γουλάκος, είπεν πρὸς τον Υπολοκαχόν Δεμέστιχον, οτι εκυνήγησε τον διαληφθέντα Λογοθέτην εις Μεσσηνίαν πλην δεν τον έφθασε καεότι είχεν αναχωρήση.

37. Παππά Χιότης -Ιερεύς -Γυθείου -Καριουπόλεως -Καλύβια

Ο Ιερεύς ούτος υπήρξε το χειρότερον ερησκευτικόν σκάνδαλον πρὸς τον Ασόν καεόλον το διάστημα των Χρηστοφορικών διαστρεξάντων.

38. Γεώργιος Νταμύλος -Σύμβουλος -Γυθείου -Γυθείου -Μαυροβούνι

Ούτος διερέθειζε τα πνεύματα των συγχωρίων του και τους επρότρεπε

εις απείθειαν διευθύνων ενόπλους τους συγγενείς του, τότε εις το εν και τότε εις το άλλο μέρος, και μάλιστα οτε η Διλοχία του 5ου Τάγματος επανήρχετο εις Γύθειον επροσκάλη τον Λαόν δια ν εξέλθη ένοπλος δια να προσβάλη την Διλοχίαν, άλλοι δε φιλήσυχοι της κοινής πouxίας και τάξεως επρόλαβαν και εμπόδισαν τους κατοίκους απο το απονενοημένον τούτο κίνημα.

39. Κωνσταντίνος Μηράκος -Πολίτης " Κολοκυθίου -Ριγανόχωρα
Ούτος μη πρoδεχθείς τους Στρατιώτας μας εις τας οικίας του παρέδωκεν αυτούς εις τους εναντίους αμα εισήλθον εις το χωρίον.

Περαίνων τον παρόντα κατάλογον, προσθέτω οτι αι Δημοτικά Αρχαι του Δήμου Καρδαμύλης Στρατιωτικοί τε και πολιτικοί τε εφέρθησαν κακώς και καθίστανται αξιόποιοι, καθότι ενώ εγκυούνται περί της πιστής αφοσιώσεως των συνδηματών των, εγκυούμενοι αν ο λαοπλάνος ήελε φανή εντός του Δήμου των ήελε τον καταδιώξει, τον συλλάβη κτλ. Ούτοι τον εφύλαττον εν γνώσει και ουχί μακράν της έδρας του Δήμου των.

Γύθειον την 20 Ιουλίου 1852
Ο Διοικητής της Μοίρας Λακωνίας
Κουτσογιαννόπουλος Αντισυνταγματάρχης

Δια το ακριβές της αντιγραφής.
Εν Αθήναις τη 11 Αυγούστου 1852
Ο Γενικός Γραμματεύς του Υπουργ. των Στρατ.
Σ.Σούτζος

Β. Κατάλογος.

Των δημοτικών υπαλλήλων και πολιτών όσων συνετέλεσαν υπέρ της τάξεως και της ησυχίας κατά τα Χρηστοφορικά Συμβάντα εις Λακωνίαν.

αυξ. αριθ. / Ονόματα / Βαθμός / Διανομή: Επαρχία	Δήμος	Χωρίον / Παρατηρήσεις
--	-------	-----------------------

1. Δαμιανός Μαργιολάκος / Δήμαρχος / Γυθείου / Κολοκυθαίου / Κάββαλος
Ούτος είναι ο μόνος μεταξύ των Δημάρχων, όστις εξετέλεσε μετά κινδύνου τα καθήκοντά του καθ' όλην την περίοδον του Λαοπλάνου και είναι αξιέπαινος, διότι έλαβε την τόλμην να εγχειρίση ιδίοις χερσί προς τον Λαοπλάνον προκήρυξιν δια της οποίας του απηγόρευε να κηρύξη εις τον Δήμον του και τον διέταττε ν' αναχωρήση εκείθεν.

2. Ευστράτιος Μάντανος / Αστυνόμος / " / Μαλεούρου / Πανίτζα
Ο άνθρωπος ούτος καταγγεινόμενος εκ πρώτης αφηταιρίας περί της διατηρήσεως της τάξεως και της ησυχίας ως Αστυνόμος και Γραμματέας του Δήμου Μαλεουρίου, προσεβλήθη και εκινδύνευσε πολλάκις και αυτήν την ζωήν του κατά του οποίου και ανασθένια ανηγέρθησαν, ταύτα δε υπέφερεν μετ' επιμονής και καρτερίας, και τέλος πάντων διακεκριμένος πως εξετέλεσε τα καθήκον του.

3. Μιχαήλ Σκυλανθρώπος / Δήμαρχος / Γυθείου / Λαγείας / Λάγεια

4. Μιχαήλ Γουνελάς / Πρόεδρος / " / " / "

5. Ιωάννης Δρακουλάκος / Πρόεδρος / " / " / "

6. Γεώργιος Μελάς / Πολίτης / " / " / "

7. Γρηγόριος Μπουρδάκος / " / " / " / "

8. Κωνσταντίνος Σκυλανθρώπος / " / " / " / "

9. Κυριακούλης Γεωργόπουλος / " / " / " / "

10. Δρακούλης Μπερδεσάκος / " / " / " / "

11. Κωνσταντίνος Γεωργατζάκος / " / " / " / "

12. Ιωάννης Δασκαλάκης / " / " / " / "

13. Παναγιώτης Νικολόπουλος / " / " / " / "

Ούτοι προσκληθέντες να μεταβώσι ενταύθα προς ενίσχυσιν μας προσλαβόντες τους συγγενείς των έτρεξαν άνευ αναβολής, στε επαπηλείτο το Γύθειον και ήλθον άπαντες δια θαλάσσης, και επομένως μας παρηκολούθησαν και εις ριγανόχωρον, ο Δήμαρχος Σκυλανθρώπος και ο πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου Μιχαήλ Γουνελάς είναι άξιοι επαίνου.

14. Θεόδωρος Ηλιοπούλος / Ταμίας / " / Γυθείου / Γυθείου

Ο αξιότιμος ούτος υπάλληλος καθόλον το διάστημα των Λακωνικών συμβάντων έδειξεν μέγιστον зήλον υπέρ της ησυχίας και τάξεως, ενεργών και προτρέπων άπαντας εις την τάξιν και ησυχίαν.

15. Λεωνίδας Πετροπουλάκης / Πολίτης / " / " / "

Ο Νέος Ούτος σταλείς παρ' ημών εις διάφορα χωρία δια να εξάξη απο τους κατοίκους την σπάτην εις ην υπέπεσαν απο τον Λαοπλάνον εξετέλεσε πιστώς μετά σφοδρώσεως και μετά κινδύνων την αποστολήν του και συνετέλεσε μεγάλως υπέρ της τάξεως και της ησυχίας του τόπου, έπειτα σταλείς εις Λάγεια συγκέντρωσε τους κατοίκους, και

ήτον έτοιμος να επιτεθή κατά των Καλοκυνθιανών αν ούτοι ήθελον κάμει κίνημά τι, μετά ταύτα δε εξετέλεσε με την αυτήν προθυμίαν και τας παρά του Στρατηγού δοθείσας προς αυτόν διαταγάς συγκινδυνεύσας μεθ' ημών εις Ριγανόχωρα.

16.Γεώργιος Δ.Τζιγκουράκος/ Πολίτης/ Γυθείου/ Καρυουπόλεως/ Αγερανό.

Ο αξιότιμος ούτος ανήρ μετερχόμενος τον δικηγόρον εις Σπάρτην σμα πληροφορηθείς τα διατρέχοντα εις Λακωνίαν εγκαταλείψας το επάγγελμά του έτρεξε μεθ' ημών καθόλον τον Δήμον του Μαλευρίου προς καταδίωξιν του λαοπλάνου, συγκινδυνεύσας μετ' εμού εις την διάλυσιν της σκληρωγικής συνστροφίσεως του Μαυροβουνίου όπου ανηγέρθη κατ' αυτόν και ανάθεμα, μας παρηκολούθησεν εις Ριγανόχωρα, και τέλος πάντων ενήργησε μέχρι τέλους παν ο,τι εδυνήθη υπέρ της επανόδου της τάξεως και της ησυχίας.

17.Γεώργιος Καλογεράς/"/Γυθείου/Γύθειον

Ούτος απ' αρχής επεριφέρετο αυθορμήτως ως κύρηξ προτρέπων τους ανθρώπους υπέρ της τάξεως και της ησυχίας και είναι ο μόνος όστις ετόλμα δημοσίως να ομιλή κατά του λαοπλάνου, ονομάζων αυτόν αγύρτην και αποδοκιμάζων τα απονενομημένα κινήματα των συμπολιτών του.

18.Χρηστάδουλος Χριστέας/"/Οιτύλου/ Λεύκτρου/ Άγιος Δημήτριος.

19.Στέφανος Χριστέας/"

Αμφότεροι οι δύο αδελφοί ούτοι συνετέλεσαν πολύ υπέρ της επανόδου της τάξεως και ησυχίας και επεριποιήθησαν μετά ζημίας των τον Στρατόν της Κυβερνήσεως.

20.Ιωάννης Σωτηρίου/"

Συνόδευσεν το υπο τον Υπομοίραρχον Π.Ζωγράφον απόσπασμα προς παραλαβήν και συνοδείαν του συλληφθέντος Χρηστοφόρου.

21.Παναγιώτης Ιατράκος/"

Συνόδευσε μετά τινας Εθνοφύλακας τον εις την Λακωνίαν Εισβαλλόντα λόχον της Οροφυλακής μετά του Ταγματάρχου Ματάλα, έδραμεν έπειτα προς ανεύρεσιν του Χρηστοφόρου και έδειξε ζήλον προθυμίαν και αφοσίωσιν.

22.Νικήτας Ζαχαρόπουλος/"

Επι κεφαλής τινών Εθνοφυλάκων έδειξε ζήλον προθυμίαν και αφοσίωσιν εις την εκτέλεσιν των διαταγών του Αρχηγείου.

Περαιώνον τον παρόντα κατάλογον προσθέτω οτι ο Δήμος της Λαγείας, και προ πάντων της Μέσσης χρήζουσι τον έπαινον της Κυβερνήσεως δια την ακλόνητον και πιστήν αφοσίωσιν των προς τον Υψηλόν θρόνον και τα καθεστώτα, καθότι ουδείς εκ τούτων και μάλιστα εκ του τελευταίου εκινήθη καθόλον το διάστημα των διατρεξάντων.

Γύθειον την 20 Ιουλίου 1852

Ο Διοικητής της Μοίρας Λακωνίας
Κουτσογιαννόπουλος Αντισυνταγ.

Δια το ακριβές της αντιγραφής
Εν Αθήναις τη 11 Αυγούστου 1852

Ο Γενικός Γραμμ. του Υπουργείου των Στρατ.
Σ.Σούτζος

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ

Πρός
Το Υπουργείον των Εσωτερικών

Δεν σας λανθάνει Κύριε Υπουργέ, εις πόσον βαθμόν αναρχίας, είχαν καταντήσει τελευταίως κατά τους μήνας Μάϊον και Ιούνιον, Επαρχίαι Γυθείου και Οιτύλου, των οποίων οι κάτοικοι παρασυρόμενοι δήθεν, απο ερησκαυτικών αίσθημα υπέρ του Μοναχού Χρηστοφόρου υπεκινούντο εις απείθειαν κατά των αρχών παρά τινων ατόμων εκόντων ακοπούς καταχωσίου και τείνοντας προς ανατροπήν των καθεστώτων. Τας περί τούτου συλλεχθείσας μέχρι τούδε πληροφορίας καώς και τα ονόματα των ατόμων τούτων, παρέπεμψα ήδη εις το επι της Δικαιοσύνης Υπουργείον δια να ενεργήση οτι εκ των καθηκόντων και της αξιοπρεπείας της Κυβερνήσεως. Διευθύνω δε και εις υμάς, Κύριε Υπουργέ, αντίγραφον της Καταστάσεως των ατόμων τούτων, δια να ευαρεστηθήτε να ενεργήσετε οτι εκ των καθηκόντων σας, κατά των εις την δικαιοδοσίαν σας υπαγομένων ατόμων.

Κατ' ευτυχίαν τα έγκαιρα και δραστήρια μέτρα τα οποία η Β.Κυβέρνησις έλαβεν, εμπόδισαν την αύξησιν του κακού, την διάδοσιν του εις τας λοιπάς Επαρχίας του Κράτους και εξάλειψαν το πρόσχημα του κακού. Μεταξύ των μέτρων τούτων και η διαταχθείσα Στρατολογία Λακεδαιμονίων και Λακώνων εφάνη αρκετά συντελεστική, καθ' όσον αφ' ενός κηρυχθέντων κατοίκων τινων των Λακώνων κατά του Χρηστοφόρου, εκλονίσθη η υπέρ της αγιότητος αυτού πίστις του λαού και εκ τούτου επροξενήθη ηθική τις διαίρεσις, αφ' ετέρου αποσπάσματα εθνοφυλάκων τοποθετηθέντα εις διαφόρους Δήμους, συνετέλεσαν εις το να εμποδίσουν την αύξησιν του κακού εις την αποκατάστασιν της ησυχίας καώς και εις την διαίρεσιν του περιτοιχούντος τον Χρηστοφόρον πλήθους. η δε απομόνωσις του Μοναχού επέφερε την ήδη γνωστήν παρά της Χωροφυλακής σύλληψίν του. Μεταξύ των συντελεσάντων εις τα αίτια ταύτα αποτελέσματα, υπάρχουν Φαλαγγίται προικοδοτημένοι και Πρεσβύτει Δημοτικοί Υπάλληλοι και πολίται, των οποίων τα ονόματα καταχωρημένα εις τας εσωκλείστους δύο καταστάσεις, λαμβάνω την τιμήν να συστήσω εις υμάς Κύριε Υπουργέ, ως υπαγομένων εις την δικαιοδοσίαν σας, και σας παρακαλώ να ενεργήσετε υπέρ αυτών οποιανδήποτε αμοιβήν εγκρίνετε, προς αναγνώρισιν των πιστών εκδουλεύσεών των. Διευθύνω προς τούτοις εσωκλείστως και την ονομαστικήν κατάστασιν των συνοδευσάντων τον Υπομείραρχον Κον Ζωγράφον ατόμων, προς παραλαβήν και συνοδείαν του συλληφθέντος Χρηστοφόρου, και σας παρακαλώ Κε Υπουργέ, να ενεργήσητε υπέρ αυτών, την ανήκουσαν χρηματικήν αμοιβήν, καεότι και ούτοι εξετέθησαν οχι ολίγον, προς τελειοποίησιν της πράξεως των συλλαβόντων τον Χρηστοφόρον έξ Χωροφυλάκων.

Επι τέλους λαμβάνω την τιμήν να συστήσω εις υμάς Κε Υπουργέ, τους Βουλευτάς Λακεδαιμόνος Κυρίους Κορφιωτάκη, Μελετόπουλον και Κοπανίτζαν, οίτινες εξετέλεσαν πάντοτε με ζήλον και προθυμίαν, τας διαταγάς του κατά την Λακωνίαν και Μεσσηνίαν Αρχηγείου και ενήργησαν καταλλήλως επι των πνευμάτων των κατοίκων της Επαρχίας των, συνώδευσαν με αρκετούς εθνοφύλακας τα Βα Στρατεύματα εις

Λακωνίαν, το οποίον επέφερεν ηθικόν αποτέλεσμα και μετά την απομόνωσιν του Χρηστοφόρου, κατέλαβαν επίσης με αρκετούς εθνοφύλακας, τας επι του Ταύχétου αγούσας διόδους εις την επαρχίαν των.

Ο δε Βουλευτής Λακωνίας Κύριος Σταυριανός Καπετανάκης αν και έδειξε μέγαν ζήλον και αφοσίωσιν υπέρ της τάξεως και ησυχίας, αλλά δυστυχώς ουδείς τον ήκουεν, αλλ' ούτε τον παρηκολούθησεν εκτός ολίγων, συνετέλεσε δε και δια ζώσης και δια γραμμάτων πρὸς διασκέδασιν του φανατισμού.

Αθήναι την 29 Ιουλίου 1852
Ο Υπουργός

Δια το ακριβές της αντιγραφής
Εν Αθήναις τη 11 Αυγούστου 1852
Ο Γενικός Γραμμα: του Υπουργείου
Σ. Σούτζος

Περί των διαπρεψάντων κατά την Λακωνίαν.

Αρ.1 Κατάστασις
των κατά την Λακωνίαν εξόχως διασπρεψάντων και προτεινομένων δια
την έκφρασιν του Υ.Β.επαίνου.

αριθμός/Όνομα και Επώνυμον/Βαθμός/Σώμα/Παρατηρήσεις

1. Νικόλαος Πιεράκος	Συνταγματάρχης	4 Τετραρχία
2. Αποστόλης Κολοκοτρώνης	"	"
3. Δημ. Πουλικάκος	Αντισυνταγματάρχης	"
4. Δημ. Πετροπουλάκης	"	"
5. Π. Ματάλας	Ταγματάρχης	Προικοδοτημένος
6. Δημ. Σούτζος	"	Ιππικών
7. Κωνστ. Δημακόπουλος	Μοίραρχος	Χωροφυλακή
8. Δημ. Γιαννούλης	Λοχαγός	Ι.Πεζ.Ταγμα
9. Ν. Βλαχογιάννης	"	5.Ταγ.Οροφυλακής
10. Κ. Καλαϊντζής	"	"
11. Γ. Μουχόπουλος	[...]	Υπουργ.Στρατιωτ.
12. Ν. Χαντζάρας	Υπολοχαγός	5.Ταγ.Οροφυλακής
13. Χ. Δημητρακόπουλος	"	Στρατ.Σχολή
14. Ιω. Στάϊκος	"	Ι.Πεζ.Τάγμα
15. Β. Κυβέλος	"	4 Τετραρχία
16. Μι. Σάσσαρης	"	"

Αθήναι τη 11 Αυγούστου 1852
Ο Υπουργός των Στρατιωτικών
Σ.Μίλιος

Αρ.2 Κατάστασις
των κατά την Λακωνίαν διασπρεψάντων Σωμάτων και ατόμων, και
προτεινομένων δια την έκφρασιν της Υ.Β. Ευαρεσκείας

αριθμός/Σώματα/Παρατηρήσεις

- 1.4.Τετραρχία της Φάλαγγος
- 2.Ορεινή Κανονοσπηχία
- 3.Λόχος Ευζώνων του Αου Πεζικού Ταγματος
- 4.Απόσπασμα του 6.Λόχου του Αου Πεζικού Τάγματος
- 5.Διλοχία του II Ελαφρού Τάγματος της Οροφυλακής
- 6.Απόσπασμα του IIIου Ελαφρού Τάγματος της Οροφυλ.
- 7.5.Τάγμα της Οροφυλακής και προπάντων εις τον I Λόχον του ιδίου Τάγματος
- Δια των εις Λακωνίαν εισβολών του εις κρίσιμον περίστασιν
- 8.Λόχος του 6.Τάγματος της Οροφυλακής
9. 3.33 67. 68.6. Πεζοί Ενωμοτίαι της Μοίρας Λακωνίας.
10. 5 Εφιπιοι της Μοίρας Αρκαδίας. 14 της Μοίρας Αργολιδοκορινθίας και 4. της Μοίρας Ακαρνανίας

Αθήναι τη 11 Αυγούστου 1852
Ο Υπουργός των Στρατιωτικών
ΣΜΙΛΙΟΣ

αριθμός/Όνομα και Επώνυμον/Βαθμός/Σώμα/Παρατηρήσεις

1. Π.Γ.Καπετανάκης	Αντισυνταχης	4.Τετραρχία
2. Ιωάννης Γρηγοράκης	Ταγματάρχης	"
3. Π.Σταρόγιαννης	Ταγματάρχης	εις Αργίαν
4. Α.Πλέσσας	Μοίραρχος	Χωροφυλακής
5. Δ.Μπότзарης	Λοχαγός	Πυροβολικού
6. Ν.Μπουκουβάλας	Λοχαγός	II Ελαφ.Τάγμα
7. Θ.Κυρσαντέλης	Υπολοχαγός	Πυροβολικόν
8. Α.Καπετανάκης	"	του I.Πεζικού
9. Ν.Μπεχράκος	"	4.Τετραρχία
10.Π.Καλιανούδης	"	"
11.Π.Αλώπης	"	"
12.Ν.Κατζουλιέρης	"	Επιτροπή Ιματισμού
13.Ν.Σκαλκάκος	"	Πρεσβύτες
14.Ν.Παναγολάκος	"	Αργίαν
15.Κ.Κουτήφαρης	"	Πρεσβύτες
16.Ευστ.Εύδης	Ιατρός Τάγματος	II.Πεζ.ον Τάγμα
17.Χρήστος Λέκκας	Υπομοίραρχος	Χωροφυλακή
18.Σωτήριος Πετμεζάς	Ανευπολοχαγός	Πυροβολικόν
19.Π.Τζαμάλας	"	III Ελαφ.Τάγμα
20.Ν.Ζινάρης	"	4.Τετραρχία
21.Ιω.Γεωργόπουλος	"	"
22.Α.Φραγκισκάκος	"	"
23.Δ.Χαστάδρακος	"	"
24.Β.Μπέλετας	"	"
25.Ν.Πατζόρας	"	"

26. Κυριάκος Αντωνάκος	"	Πρεσβύτες
27. Δημ. Δημάκος	"	"
28. Δικαίος Βουδύγαρης	"	"
29. Παναγιώτης Γιανδάκης	"	ακόλουθος
30. Δημ. Σάσσαρης	"	Πρεσβύτες
31. Γεώργιος Ζιακέας	"	της Τιμής
32. Ν. Σάσσαρης	"	Αρχίαν
33. Γ. Μ. Καπετανάκης	"	της Τιμής
34. Ακριβός Ιωάννου	Ενωμοτάρχης	Χωροφυλακή
35. Ιωάννης Νικολάου	"	"
36. Αριστείδης Μουκασούρης	Επιλοχίας	Υπουργείον Στρατ. κόν

Στ.Ε

Κύριε Υπουργέ.

Συμφώνως με την επιστολήν Σας της 4ης του τρέκοντος μηνός, λαμβανώ την τιμήν να υποβάλω υπ' όψιν Σας, τους δύο επισυνημμένους καταλόγους, ο μεν των όσων εφάνησαν μάλλον ως προταίτιοι κατά τα χριστοφορικά συμβάντα εις Ασκωνίαν, διερεσιζοντες τον λαόν και προτρέποντες στόν εις απείθειαν, ο δε των όσων συνετέλεσαν πολυτρόπως υπέρ της τάξεως και της κοινής ηουκίας, συνάμα δε και τέσσαρα ιδιαίτερα γράμματα δια να λάβητε γνώσιν αυτών.

Επομένως αφ' οτι παρατηρήθη, Κύριε Υπουργέ, καθ' όλον το διάστημα των δεινών εκείνων περιστάσεων, οι λαβόντες τα όπλα και απειθήσαντες λάκωνες, πότε εφώναζον οτι έρχεται ο Ασωνίδας Μαυρομικάλης με 4 χιλιάδες όπλων, πότε ο Κοσσονάκος με δύο χιλιάδες πότε ο Πέτρος, αν και αποθαμένος, τα παρόμοια.

Επειτα επειδή εις Ριγανόκωρον εν τω μέσω του σκλαγωγικού εκείνου κινήματος, είχαν πληροφορηθή μυστικώς πως, απο τους ιδίους σκλαγωγούς ή μάλλον στασιαστάς, οτι ο Ιωάννης Κατζάκος, έμελλε να εισέλθη εις Ασκωνίαν, δια να τεθή επι κεφαλής αυτών, γινόμενον τον χαρακτήρα του διαληφθέντος έγγραφα κατεπειγόντως εις Σπάρτην, δια να φεραή εκεί και φυλάττεται αυστηρώς μέχρι της αποπερατώσεως των πραγμάτων.

Αναλαμβάνω συγχρόνως την τιμήν, Κύριε Υπουργέ να σας συστήσω ιδιαιτέρως και επισήμως τον 2ον λόχον και τον 4ον του 5ου τάγματος της οροφυλακής, και την κοροφυλακήν ήτις με παρηκολούθησε και πρό πάντων τους κοροφύλακας και τον 4ον λόχον αίτινες συνεκινδύνευσαν μετ' εμού εις Μαυροβούνι και Ριγανόκωρον διακεκριμένως δε, συνιστώ τους εις τους εσσκελείστους τρεις καταλόγους εγγεγραμμένους, καθότι αν υποτεθή οτι εγω έπταισα και είμαι ένοχος, ούτοι εξετέλεσαν πιστώς μετ' αφοσίωσης και μετά κινδύνου το καθήκον των και είναι δίκαιον τολμώ ειπείν δια να επαινεθώσιν.

Ο Αναπληρών την θέσιν του Νομάρχου Ασκωνίας, Γραμματεύς Κύριος Σ.Γ.Αντωνόπουλος, ο ενταύθα έπαρχος Κύριος Σακελλίου, και ο Κύριος Δημητρακόπουλος έπαρχος Οιτύλου, εξετέλεσαν πιστώς τα καθήκοντά των, και ανέπτυξαν την καλητέραν φρόνησιν και την μεγαλητέραν δραστηριότητα καθ' όλας τας περιστάσεις των συμβάντων.

Συνάμα δε, δεν δύναμαι να παρσιωπήσω ενώπιον Σας και τον ζήλον την αφοσίωσιν και την δραστηριότητα την οποίαν ανέπτυξαν, καθ' όλας τας περιστάσεις και δια θαλάσσης και δια ξηράς, υπέρ της καλής εκβάσεως των πραγμάτων, ο διευθυντής της Ματείλδης Κύριος Α.Βαλάσκας, όστις κάμνει τιμήν εις το Ναυτικόν μας και κατά δεύτερον λόγον ο διευθυντής της Κανονοφόρου ο Κανάρης, Κύριος Γ.Καριζός, ο σημαιοφόρος της Ματείλδης Κύριος Ν.Αποστόλου, όστις έλαβεν ενεργητικόν μέρος και εις την σύλληψιν του λαοπλάνου, και ο τροφοδότης της Κανονοφόρου Κύριος Α.Μάνσης.

Καθόσον αφορά επομένως τας κατά την Μάνην ενωμοτίας της κοροφυλακής, ο Υπομείραρχος Κύριος Χ.Λέκας, οι ενωμοτάρχαι και κοροφύλακες καθίστανται αξιέσπαιοι δια τους κόπους και τους κινδύνους εις ους υπέστησαν και δια την πιστήν αφοσίωσιν των πρός

τον Υψηλόν θρόνον της Αυτού Μεγαλειότητος και διακεκριμένως δε, ο
Υπομοίραρχος Κύριος Λέκας.

Περαιών την παρούσαν αναλαμβάνω την τιμήν και την τόλμην, Κύριε
Υπουργέ, να σας παρατηρήσω, αν η Κυβέρνησις προτίθεται, να
διεξάγη δικαστικώς τα διατρέξαντα εις την Λακωνίαν, πρέπει να
λάβη πρόνοιαν περί αποστολής εισαγγελέως.

Ο Διοικητής της Μοίρας Λακωνίας
Κουτσογιαννόπουλος Αντισυνταγ.

Δια το ακριβές της αντιγραφής
Εν Αθήναις τη 11 Αυγούστου 1852
Ο Γενικός Γραμμ. του Υπουργ. των Στρατ.
Σ. Σούτζος

Α. Κατάλογος των εις τα Χριστοφορικά ενοχοποιηθέντων κατά τας πληροφορίες των διοικητικών και στρατιωτικών αρχών Λακωνίας και Μεσσηνίας.

Κατάλογος των υπέρ του χριστοφόρου λαβόντων μέρος, κατά τας παρά των διοικητικών και στρατιωτικών αρχών Λακωνίας και Μεσσηνίας δοθείσας πληροφορίες.

αύξων αριθμός/Όνομα και επώνυμον/Επάγγελμα ή ιδιότης αυτών/
Υπουργείον Στρατιωτικών, κατά τους καταλόγους του Νομάρχου
Λακωνίας/ Πληροφορίαι δοθείσαι παρά του προσωρινού Νομάρχου
Λακωνίας/ Πληροφορίαι δοθείσαι παρά του Νομάρχου Μεσσηνίας/
Παρατηρήσεις.

1.Γρηγόριος Πατριαρχέας και συγγενείς αυτού/ δήμαρχος Καρδαμύλης/
Υπουργ.Στρατιωτικών υπ' αριθ. 18386/ έκθεσις αυτού αριθ.153/-/ οι
δημόται Καρδαμύλης δι'αναφοράς του εξητήσαντο το έλεος και το
δημοτικόν συμβούλιον δεν έπαυε επαινούν μέγιστα την διαγωγήν του
δημάρχου του Πατριαρχέα.

2.Α.Πατριαρχέας/ δημοτ. αστυνόμος Καρδαμύλης/-/ αριθ.164 έκθεσις
αυτού/-/

3.Νικόλαος Πατράκος/ ειδικός Πάρεδρος Καρβελά του δήμου
Μαλευρίου/ καταλόγου αρ.8/ αριθ.165 έκθεσις αυτού

4.Μακάριος/ Επίσκοπος Αρίνης/ καταλόγου αρ.1

5.Γερμανός Μαυρομικάλης/ Αντισυνταγματάρχης/ καταλόγου αρ.2/-/-/
όρα τας επι του αρ.8 του καταλόγου των συντελεσάντων σημειώσεις.

6.Ιωάννης Σκλαβουνάκος/ δημότης Οιτύλου/ " αρ.3

7.Βασίλειος Ζερβομπεάκος/ δημότης Μαλευρίου.Λοχαγός/ "αρ.4

8.Παναγιώτης Καλογράκος/ " Καρυουπόλεως. Ανθυπολοχαγός/ " αρ.5

9.Αντώνιος Καβουλάκος/ δήμαρχος Καρυουπόλεως/ " αρ.6

10.Δημήτριος Καβαλιεράκος/ Υπολοχαγός/ " αρ.7

11.Κωνσταντίνος Μαγκιοράκος/ δημότης Γυθείου/ " αρ.9

12.Γιαννούτος Δομέστικος/ Υπολοχαγός/ " αρ.10/-/-/ όρα τον αριθ.
19 του καταλόγου των συντελεσάντων.

13.Σταμάτης Καράμπελης/ δημότης Μαλευρίου/ " αρ.11

14.Πέτρος Χαΐδοράκος/ "/ " αρ.12

15.Παναγ.Ρετσεμράκος/ "/ " αρ.13

16.Πέτρος Μανισδάκος/ "/ " αρ.14

17.Κυριάκος Τσιγκουράκος/ "/ " αρ.15

18.Σκελλάριος Μπενιαράκος ιερέυς/ "/ "αρ.16

19.Οικονόμος Τουρμπετάρης "/ "/ " αρ.17

20.Οικονόμος Μαντηνιώτης "/ "/ " αρ.18

21.Γρηγόριος Οικονομίδης "/ "/ " αρ.19

22.Γεώργιος Μπολολάκος "/ "/ " αρ.20

23.Γεώργιος Πουλάκος/ Πάρεδρος/ "/ " αρ.21

24.Παναγιώτης Ξανθάκος ιερέυς/ "/ " αρ.22

25.Δημήτριος Νικηταράκος "/ "/ " αρ.23

26.Δημήτριος Κ.Καράμπελας/ "/ " αρ.24

- 27.Ιερεύς Μανδραγούρης/ δημότης Οιτύλου/ καταλόγου αρ.25
- 28.Ιωάννης Κτηναβέας/ Πάρεδρος "/ " αρ.26
- 29.Κτηναβέας/ δημότης "/ " αρ.27
- 30.Γεώργιος Κετσέας/ δήμαρχος Αβίας/ " αρ.28
- 31.Γεώργιος Πιερέας Καπετανάκης/ δημότης Οιτύλου/ " αρ.29
- 32.Κωνσταντίνος Δουράκης/ Υπολοχαγός/ " αρ.30/ έκθεσις αυτού αριθ. 4766
- 33.Παππαθανάσιος/ Ιερεύς Πηγάδια/ " αρ.31
- 34.Αθανάσιος Φάσος/ Ανθυπολοχαγός/ " αρ.32/ έκθεσις αυτού υπ'αρ.153/ έκθεσις αυτού αριθ.4766
- 35.Νικόλαος Μαυροειδής/ "/ " αρ.33/ έκθεσις αυτού αριθ.4766
- 36.Πιέρως Τσαννετάκος/ Βουλευτής/ " αρ.34
- 37.Ιωάννης Κρανίδης/ Ταγματάρχης/ " αρ.35
- 38.Λογοθέτης Νικολ.Σαββάκης/ δημότης Κολοκυθείου/ " αρ.36
- 39.Παππά Χιότης/ Ιερεύς Καρυσιπόλεως/ " αρ.37
- 40.Γεώργιος Δαμύλος/ Σύμβουλος Γυθείου/ " αρ.38
- 41.Κωνσταντίνος Μπράκος/ δημότης Κολοκυθείου/ " αρ.39

Β. Κατάλογος των μη εν ενεργεία όσων ανωτέρων και κατωτέρων Αξιωματικών συνετέλεσαν υπέρ της τάξεως και της ηουκίας κατά τα Χρηστοφορικά συμβάντα εις Λακωνίαν.

αυξ.αριθ./Όνόματα/Βαθμός/εις ποίον Σώμα ανήκουν/Παρατηρήσεις

1. Γεώργιος Δημητρακαράκος/ Αντισυνταγματάρχης Προικοδοτημένος/ Φάλαγξ

ο Σεβάσμιος ούτος Γέρων ών πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Μαλευρίου έδειξε πάντοτε μέγιστην αφοσίωσιν υπέρ των καθεστώτων, προτρέπων τους συμπολίτας του υπέρ της τάξεως και της ηουκίας, και ήτον ο μόνος όστις ύψωσε κατά του Άσοπλάνου φωνήν αποδοκιμάσας δημοσίως τα κινήματα και τας πράξεις του Βασιλ. Ζερβομπεάκου.

2. Παρασκευάς Ματάλας/ Χαρ.Ταγματάρχης Προικοδοτημένος/ ομ.

Εκρησίμεισε ως οδηγός του εκ 50 Οροφυλάκων και 30 Εθνοφυλάκων συγκειμένου Σώματος κατά την δια του Ταύγέτου εισβολήν του εις τον Δήμον Αβίας άξιος παντός επαίγου τόσοσιν διότι ως Βουλευτής έδειξε μεγάλην προθυμίαν όσον και διότι ως Στρατιωτικός ενήργησε σπανίως Στρατιωτικήν πράξιν με τόλμην και απόφασιν.

3. Παναγιώτης Σταρόγιαννης/ Ταγματάρχης εν αρχία/ εις αρχίαν

Καθ' όλας τς περιστάσεις εξετέλεσε πιστώσ και γενναίως το καθήκον του συγκινδυνεύσας μεθ' ήμων εις την διάλυσιν της οχλαγωγικής συνασπρίσεως του Μαυροβουνίου και εις Ριγανόχωρα.

4. Ιωνάννης Α.Γρηγοράκης Άποχαγός προικοδοτημένος Φάλαγξ
μας παρηκολούθησεν εις Ριγανόχωρα και εφέρθη καλώς.

5. Νικόλαος Παναγουλάκος Υπολοχαγός εν αρχία εις αρχία
καθ' όλας τας περιστάσεις εφέρθη άριστα εξετελέσας μετά ζήλου και προθυμίας το καθήκον του συγκινδυνεύσας μεθ' ήμών εις ριγανόχωρα

6. Νικόλαος Νικολάκος ομ.Προικοδοτ. εις αρχία
υπο τον Συνταγματάρχην Κον Ν.Πιεράκον έδειξε ζήλον και προθυμίαν

7.Νικόλαος Σκαλκάκος Υπολοχαγός Πρεσβύτης Πρεσβύτης
ομ. ομ. ομ.

8. Κωνσταντίνος Κουτήφαρης Υπολοχαγός Πρεσβύτης ομ.
ο Γέρων ούτος πρεσβύτης συνετέλεσε ουκί ολίγον υπέρ της τάξεως και ηουκίας και κατά τον Δήμον της Αβίας και εις Καρδαμύλην.

9. Θεόδωρος Κατσανάκος Υπολοχαγός Προικοδοτημένος Φάλαγξ
Ούτος περιφερόμενος κατά διαταγήν μας εις τα χωρία του Δήμου Κολοκυνθίου εξετέλεσε πιστώσ τας παραγγελίας μας και ενήργησε τα μέγιστα υπέρ της τάξεως και ηουκίας.

10.Θεόδωρος Κανδήρος Άνευπολοχαγός Προικοδοτημένος Φάλαγξ
υπο τον Συνταγματάρχην Κον Ν.Πιεράκον έδειξε ζήλον και προθυμίαν.

11.Κυριακούλης Αντωνάκος Άνευπολοχαγός Πρεσβύτης Πρεσβύτης
ομ. ομ. ομ. ομ.ομ.

12. Δημήτριος Δημάκος	ομ.	ομ.
ομ.		
13. Δικαίος Βουδιγάρης	ομ.	ομ.
ομ.		
14. Πουλάκος Κούρινος	ομ. Προικοδοτημένος	Φάλαγξ
ομ.		
15. Παναγιώτης Λαγουδάκης	Ανευπολοχαγός	Ακόλουθος του Στρατού.
ομ.		
16. Παναγιώτης Παντελάκος	ομ. Προικοδοτημένος	Φάλαγξ
ομ.		
17. Λογοθέτης Μ. Σταγαρούλης	ομ.	ομ.
ομ.		
18. Δημήτριος Σάσσαρης	ομ. Πρεσβύτης	ομ.
ομ.		
19. Γεώργιος Λυκέας	Ανευπολοχαγός	της Τιμής
ομ.		
20. Νικόλαος Σάσσαρης	Ανευπολοχαγός εν αργία	αργία
ομ.		

Δια το ακριβές της αντιγραφής

Εν Αθήναις τη 11 Αυγούστου 1852

Ο Γενικός Γραμματεύς του Υπουργείου των Στρατ.ων.

Σ. Σούτζος

Ο Νομάρχης Μεσσηνίας δια της υπ' αριθ. 4766 της 6 Ιουλίου 1852 εκθέσεώς του
Συνιστά.

Τον Φρούραρχον Καλαμών Υπολοχαγόν Αντ.Καπετανάκη, όστις εκτελέσας εις ημέρας κρίσιμους σπουδαίας και κινδυνώδεις υπηρεσίας, ανέπτυξε ζήλον ου τον τυκόντα.

τον Κύριον Παναγ. Παππατσώνην, επιδείξαντα την προς την Κυβέρνησιν αφοσίωσιν του ελεόντα δε εις Καλάμας εφ' ικανού αριθμού 130 ενόπλων κατά την κρίσινον της 27 Μαΐου.

τον Βουλευτήν Κ.Γρηγόριον Κορφιωτάκη, αναδεχθέντα εμπιστευτικήν αποστολήν του Νομάρχου, συντελέσαντα ουσιοδώς εις την εξάλειψιν της Χριστοφορείου πλάνης, στρατολογήσαντα και οδηγήσαντα εις Καλάμας κατά την 27 Μαΐου 100 ενοφυλάκας, παραιτηθέντα δε φιλατίμως πάσης περί τροφής και αποζημιώσεως τούτων απαιτήσεως.

τον Δήμαρχον Αρτος Αθ.Δανιλόπουλον

τον Γραμματέα αυτού και αστυνόμον Ν.Στασόπουλον

τον ανθυπολοχαγόν της φάλαγγος Απ.Σκινάν

τον Αναγνώστην Βασιλάκη

} Οίτινες, στρατολογήσαντες 90 εμπειροπολέμους οπλίτας, έσπευσαν εις Καλάμας την 27 Μαΐου. ο Δανιλόπουλος ιδίως είχε μεταβή και πρότερον εις Καλάμας επι κεφαλής 40 ενοφυλάκων.

τον δημοτικόν Αστυνόμον θουρίας Α.Σπανίδη, όστις, στρατολογήσας και μετά σπουδής ελεών εις Καλάμας αυθημερόν μετά του πρώην δημάρχου θουρίας Κ.Δικαίου, του ειδικού Παρέδρου Α.Σπανίδου, του πρώην δημαρχικού Παρέδρου Παππαστασθοπούλου και των πολιτών Π.Μουστοπούλου και Αθ.Παγού, εκρησίμευσεν ουσιοδώς προς εξάλειψιν της Χριστοφορείου, πλάνης κατά τον δήμον εκείνον.

τον Δήμαρχον θουρίας Δ.Κατσάνην, μεταβάντα επίσης επι 40 οπλιτών κατά την 27 Μαΐου εις Καλάμας.

τον δήμαρχον Αλαγωνείας Ι.Βασιλάκη, τον ανθυπολοχαγόν της φάλαγγος Ευστ.Μέλιον.} Οίτινες μετέβησαν εις Καλάμας μετά των υπο του Γρηγ. Κορφιωτάκη στρατολογηθέντων. ο Μέλιος διέμεινεν εις Καλάμας επι 50 ενοφυλάκων διατηρηθέντων επι μισθώ εκεί δια πέντε ημέρας.

τον υπολοχαγόν της φάλαγγος πρώην δήμαρχον Αμφείας και Βουλευτήν Ι.Ν. Φλέσσα.} Όστις αυθορμητώς προσελθών προσέφερε χρήσιμους υπηρεσίας. στρατολογήσας δε 68 οπλίτας διατηρηθέντας επι τρείς ημέρας μετέβη εις Καλάμας την 29 Μαΐου

τους δημότας Ιωαν. Γιαννακόπουλον και Αναγν.Κοταρίδη.} μεταβάντας μετά του ειρημένου Ιωάννου Ν.Φλέσσα εις Καλάμας.

τον δημαρχεύοντα Πάρεδρον Αμφείας Αντώνιον Γεωργούσην, μεταβάντα εις Καλάμας μετά 40 οπλιτών κατά την 29 Μαΐου και διαμείναντα εκεί μετ' αυτού τρείς ημέρας.

τον δημότην Παναγ. Κολιτσιόδη.} μεταβάντα εις Καλάμας κατά την 20 Μαΐου συνεπεία διαταγής του δημαρχεύοντος Παρέδρου Αμφείας, μετά 20 οπλιτών.

τον ανθυπολοχαγόν της φάλαγγος Γεώργιον Μ.Καπετανάκη. } διατηρήσαντα οκτώ ημέρας μετά την φυγήν Χριστοφόρου το κορίον Γιάννιτσα μετά 30 οπλιτών

τον δήμαρχον Καλαμών Ιω.Κ.Κυριακόν και τον Αστυνόμον Διονύσιον Τσάννην. } Επιδείξαντες αφοσίωσιν προς την τάξιν, χρησιμεύσαντας δ' εις την ευδόωσιν των οχεδίων της Νομαρχίας.

τον Ιατρόν Ν.Βράχμαν
τον Συμβολαιογράφον Π.Α.Στραβοσκιάδην
τον δικηγόρον Κατσέρην
τον Βασίλειον Κορφιωτάκην
και τον Ηλίαν Λυκουρέζον :

3) Προσενεγκόντας εις την Νομαρχίαν χρησίμους υπηρεσίας κατά τας ώρας εκείνας.

τον Παναγ.Μπαρλήν, όντα μεν εκ των της δευτέρας τάξεως, χρησιμεύσαντα δε ως κήρυκα εν τη αγορά κατά της Χριστοφορείου πλάνης

την Εκκλησιαστικόν Τοποτηρητήν Οικονόμον Πολίτην.

τον ιερέα Ηλίαν Καλλίνικον

τον ιερομόναχον Πανάρετον Αγγελόπουλον.

τον εν Γιάννιτσα ιερέα Νικ.Σαλτάρην

3) Στερεώσαντας την ευευφροσύνην εις τας συνειδήσεις των πολιτών, ο τελευταίος μάλιστα μετ' αφοβίας απέκρουσε τον Χριστόφορον, μέλλοντα να εισέλθη εις Γιάννιτσα.

τον ανακριτήν Α.Μενδώρον, μετά ζήλου παρευρεθέντα εις πηγάδια και εκ της Μονής Δήμιοβας φωτίσαντα την Νομαρχίαν δι' αληθών πληροφοριών.

τον Νομοϊατρόν Αλβανάκην, προσενεγκόντα χρησίμους υπηρεσίας εις την Νομαρχίαν.

Προτείνει να εκφρασθή η Βασιλική ευαρέσκεια εις τους ανωτέρω, προσέτι δε και εις τον Εμμ.Δαρείωτην δήμαρχον Παμίσου, συνεισενεγκόντα εις την εν τη πόλει Νηαίου συγκέντρωσιν εθνοφυλακής.

Μέτρα ληπτέα

Αυστηροτάτη αμεροληψία των υπαλλήλων της Κυβερνήσεως πρός τας διοικητικοπολιτικές σχέσεις των λακώνων, διότι αύτη θέλει συνοικειώσει αυτούς με την εξουσίαν.

Τοποθέτησις μιας ενωμοτίας Χωροφυλακής εις έκαστον δήμον της λακωνίας, αλλ' ούτε οι χωροφύλακες, ουδ' αξιωματικοί αυτών να ήναι λακώνες.

Εκκλησιαστικοί επίσκοποι πεφωτισμένοι και μη άμοιροι εκκλησιαστικής παιδείας και να εισαχθώσιν ιερείς αλλαχόθεν, διότι οι υπάρχοντες είναι αγράμματοι.

Πολλαπλασιασμός των αλληλοδιδασκτικών Σχολείων. εύκολον δ' είναι να βελτιωθώσι τα της εκπαιδεύσεως δια των προσοδοφόρων κτημάτων των κατά την λακωνίαν Μονών.

Ενοχοι

Ο Χριστόφορος δι' εσχάτην προδοσίαν, ως δύναται να βεβαιωθή εκ των προγενεστέρων πράξεών του.

Ο Φάσος, είναι συναυτουργός, ονομαζόμενος παρά του Χριστοφόρου και των άλλων στρατηγός.

Ο εκ Πηγαδακίων Μαυροειδής.

ο εκ Μηλέας Δουράκης.

Αι δύο κοινότητες των Πηγαδακίων και Αλτομυρών του δήμου Αβίας, υποστηρίξασαι δι' όπλων τον Χριστόφορον και αντιστασθείσαι και εις διακοτικούς κλητήρας και εις την δημοσίαν δύναμιν.

Πρέπει δε να εξαιρεθώσι της αμνηστείας, εις την οποίαν δύναται να προσέλθη η Κυβέρνησις, αν Κυβερνητικώς εύρη αυτήν αναγκαίαν, οι

εξής πράξεις.

Η εις τον δήμον Κολοκυνθείου απόκρουσις της ενόπλου δυνάμεως.

Η εις Λαγκάδαν δι' όπλων και λίθων επίθεσις κατά του Επάρχου και Υπομαριάρχου Διτύλου.

Η προς τον Κουτσογιαννόπουλον δι' όπλων αντίστασις κατά την Μαρβινίτσαν

Η εναντίωσις των Πηγαδιωτών προς τον ανακριτήν Μεντώρον και τον κλητήραν.

και οι πρωταίτιοι τούτων να καταδιωχέσθαι. προτιμώτερον δε να μείνωσιν ακαταδίωκτοι οι άλλοι παρά να δοθή αμνηστία, ήτις δύναται να παρεξηγηθή, διότι θέλουσι διατελεί υπό το βάρος της ευθύνης και γνωρίζει, οτι πάσα υποτροπή θέλει επιφέρει καταδίωξιν

Δούκας Κ. Δούκας Νομάρχης Λακωνίας.
Δια του υπ' αριθ. 153 απο 6 Ιουλίου 1852 εκθέσεώς του
Συνιστά τους Κυρίους

τον Αντιουνταγματάρχην Πετροπουλάκην, διότι συνετέλεσε τα μέγιστα εις διαφόρους περιστάσεις, ιδίως δε εις την μη συνάθροισιν του πλήθους κατά την 11 Μαΐου εις την Αγίαν Παρασκευήν, οτε δεν υπήρχεν εισέτι συγκεντρωμένη ανάλογος στρατιωτική δύναμις, προσέτι εις την ουδετέρωσιν των δημοτών λαγείας, εις την έκδοσιν του αφορισμού του Ασίνης.

τον υιόν αυτού Λεωνίδαν Πετροπουλάκην, διότι ανέπτυξε μέγαν ζήλον και προθυμίαν υπέρ της τάξεως και ησυχίας του δήμου Λαγείας, κατεστάθη δ' ούτως άξιος ηθικής αμοιβής και προστασίας.

τον Υπομοιράρχον Ζωγράφον, διότι ανέπτυξεν ικανότητα και δραστηριότητα μετά πολλής συνέσεως εις την σύλληψιν του Χριστοφόρου, άξιος εκτός της ηθικής Βασιλ. μεγαλοδωρείας και πλουσίας χρηματικής δωρεάς. υπέφερε δε και δυστυχήματα κατά την εις λαγκάδα μετάβασίν του τη 19 Μαΐου.

τον ιερέα Παπημβασίλαρον, διότι κατώρθωσε την σύλληψιν προτείνεται δε να δοθή εις αυτόν πλήρης η υποσχεθείσα χρηματική αμοιβή και να διορισθή ιερεύς εις τάγμα τι ή εις την φρουράν της Πύλου, διότι επι πολλά έτη δεν θέλει δυνηθή να ζήση εις την πατρίδα του.

τους μετεμφιεσθέντας κωροφύλακας -

Σπύρον Νέτσον της 68 ενωμοτίας

Θεόδωρον Γεωργίου "

Δημ. Βασιλείου της 6 ενωμοτίας

Ευστ. Παναγόπουλον "

Κυριακόν Νικολάου "

Δημ. Νάκου "

διότι αν εγίνοντο γνωστοί έτρεχον τον έσχατον κίνδυνον, προτείνεται δε να δοθή εις αυτόν ανάλογος χρηματική δωρεά, και οι έχοντες εξ αυτών ανάλογον ικανότητα να προβιβασθούν ενωμοτάρχαι. τους μετά του Υπομοιράρχου Κ. Ζωγράφου μεταβάντας εκ του λόχου του Κ. Καλαντοή δέκα στρατιώτας οροφύλακας τους δύο κωροφύλακας Ιω. Καραγιαννόπουλον και ΉΓ. Φωτόπουλον και τον Ιω. Σωτηρίου παλαιόν υπαξιωματικών. } διότι αυτοί μετέβησαν εις την Μονήν Τσίγκου αφ' ου διήλθον απο το караβοστάσιον. προτείνεται δε να δοθώσι 200 δρ. εις τον λοχίαν Σούλον 50 εις τον υπαξιωματικών των οροφυλάκων, εις τους λοιπούς, και ο βαθμός του ανευπολοχαγού εις τον Ι. Σωτηρίου.

τους τέσσαρας ναύτας της Ματείλδης οίτινες μετά του Υπομοιράρχου υπήγον εις τα ειρημένα μέρη. } Προτείνεται να δοθώσιν εις έκαστον δραχμαί εκατόν.

Τον Διευθυντήν της Β. Γολέτας "η Ματείλδη" και τους λοιπούς αξιωματικούς, προ πάντων τον αξιωματικών Αποστόλην. } διότι διαρκώς κατά την στάσιν ταύτην και συνετέλεσαν τα μέγιστα δια του ζήλου και της προθυμίας των και εις αυτήν την σύλληψιν του Χριστοφόρου. ο αξιωματικός Αποστόλης μάλιστα υπήγε μετά του Υπομοιράρχου εις την Μονήν Τσίγκου διότι έδειξε μεγίστην προθυμίαν ου μόνο κατά την εις Φεγανοχώρι μετάβασιν, αλλά και καθ' όλην την διάρκειαν της στάσεως.

τον χαρακτηρισμένον ταγματάρχην και Βουλευτήν Λακεδαιμόνος Π. Ματάλαν και τον Κύριον Παναγιώτην Ν. Γιατράκον. } διότι μέγιστον κίνδυνον μετέβησαν μεθ' ενός λόχου οροφυλάκων και πλέον

των 30 εανοφυλάκων εις την πρωτεύουσάν του δήμου Αβίας. τον Συνταγματάρχην Ν.Πιεράκον, τον Αντισυνταγματάρχην Παυλικάκον και υπολοχαγόν Βενεταάνον Κυβέλαν. } διότι ο πρώτος συνετέλεσεν εις την διάλυσιν της εν Λοσνά συναθροίσεως των κατοίκων, κατέβαλαν δ' όλοι πολλές προσπάθειας και μέγα επέδειξαν ζήλον και προ και μετά την ειρημένην διάλυσιν. ο Παυλικάκος μάλιστα συνετέλεσε εις την ταχείαν εύρεσιν των λακωνικών ενδυμάτων, με τα οποία ενεδύθησαν οι κωροφύλακες

Σημείωσις Α! Ο Ταγματάρχης Π.Σταρόγιαννης, ο λοχαγός Ιω.Γρηγοράκης, οι υπολοχαγοί Νικόλαος Παναγουλάκος, Γιαννούλης Δομέστικος και θεόδωρος Κοτσονώκος, οι ανθυπολοχαγοί Παναγιώτης Καλογερόγιαννης, Ιω.Γεωργόπουλος, Νικόλαος Ήιναράς και ο δικηγόρος τσιγκουράκης δεν αναφέρονται μεταξύ των συνιστωμένων, μετέβησαν δε κατά την έκθεσιν εις Φεγανοχώρι δια νυκτός της 15 Μαΐου, αν και άνευ αποτελέσματος, δια να χαλαρώσωσι τα υπέρ του Χριστοφόρου αισθήματα των δηματών Κολοκυνηίου.

Β! Ο Αντισυνταγματάρχης Γερμανός Μαυρομιχάλης, ο ανθυπολοχαγός Σάσσαρης, ο προικοδοτημένος ανθυπολοχαγός Πουλίκος Κιουρίνος, ο ανθυπολοχαγός της τιμής Παναγιωτάκης Λαγουδάκης, και ο Μιχαήλ Πικουλάκης, πολίτης, μετά του υπο σύνταξιν αξιωματικού του Ναυτικού Ιωάννου Πετρονάκου και δεκαπέντε περίπου κωροφύλακων κι οροφυλάκων, δεν αναφέρονται μεταξύ των συνιστωμένων. μετέβησαν δε και ούτοι μετά του Επάρχου οϊτύλου και οϊπών την 19 Μαΐου εις λαγκάδα, δια να συλλάβωσι τον Χριστόφορον, οτε εγένετο η κατά του Επάρχου επίθεσις του όχλου.

Συνιστά προσέτι

τους Βουλευτάς Λακεδαίμονος και προ πάντων τον Κ.Α.Κορφιωτάκην } διότι συνέτρεξαν ειλικρινώς και μετά ζήλου την Κυβέρνησιν. ο δε κ.Κορφιωτάκης συνέλαβε τον Ησαΐα και τον Διονύσιον μοναχόν, οπαδούς του Χριστοφόρου

τον Γραμματέα της Νομαρχίας και τους Επάρχους Οϊτύλου και Γυθείου } διότι και ζήλον και προθυμίαν έδειξαν χαλαρώσαντες εν μέρει δια των συνετών προσπαθειών των την μανιώδη παραφοράν του όχλου Και εαυτόν (Δούκαν Κ.Δούκαν) διότι και προσπάθειας και ζήλον κατέβαλε και ακριβώς την δοθείσαν εντολήν εξεπλήρωσε.

Ενοχοποιούνται εκ της εκθέσεως του Κ.Δούκα

ο αξιωματικός Φάσος υπέργηρος ών επι κεφαλής των παρακολουθούντων τον Χριστόφορον λακώνων.

ο δήμαρχος Καρδαμύλης Πατριαρχέας λαλήσας ικανήν ώραν υπέρ του Χριστοφόρου εις το κορίον Λοσνά κατά την 19 Μαΐου.

Μέτρα Ληφθέντα

Υπο τας διαταγάς του Συνταγματάρχου Ν.Πιεράκου ετέθησαν 70 μεν εανοφύλακες απο 26 Μαΐου μέχρι τέλους Ιουνίου, 130 δ' άλλοι προσέτι απο της 28 Μαΐου μέχρι τέλους Ιουνίου.

υπο τας διαταγάς του αντισυνταγματάρχου Πετροπουλάκου 50 εανοφύλακες απο 21 Μαΐου μέχρι τέλους Ιουνίου.

Υπο τας του Ταγματάρχου Σταρόγιαννη 10 εανοφύλακες απο της 28 Μαΐου μέχρι τέλους Ιουνίου.

Υπο τον Γιαννούτσον Δομέστικον 15 εανοφύλακες απο 1 μέχρι τέλους

Ιουνίου

Υπο τον λοχαγόν Παναγουλάκον ως φρουρά του Νομάρχου 8 ενοφύλακες
απο 9 μέχρι τέλους Ιουνίου.

Κατ' έγκρισιν του Υπουργείου 100 δημόται λαγείας.

Μέτρα ληπτέα

Να ενισχυθώσιν αι υπομοιραρχίαι Γυθείου και Αρεουπόλεως δι' ενός
τάγματος οροφυλάκων, εις δε τους δήμους αμφοτέρων των Επαρχιών να
ήναι ενωμοτίαι πλήρεις υπο ενωμοτάρχας ικανούς.

Να διορισθή ανάλογος δύναμις εις την πρωτεύουσαν του Νομού
Λακωνίας ήτις θέλει χρησιμεύει προς είσπραξιν των προς το
δημόσιον οφειλομένων

Να επεκταθή η Βασιλική επιείκεια εις όλους τους λάκωνας ως
υποκινηθέντας υπο θρησκευτικής παραφοράς, να καταδιωχέωσι δε
μόνον οι εκ ανακρίσεων αναδειχθησόμενοι ένοχοι ανατροπής των
καθεστώτων.

Να γείνη σύντομος μεταρύθμισις των τε διοικητικών και
στρατιωτικών αρχών μετατιθεμένων.

Να παυθή ο δημοτικός Αστυνόμος Καρδαμύλης Α. Πατριαρχέας διότι ου
μόνον δεν παρέσχε την οφειλομένην συνδρομήν, αλλ' ήτον έκδοτος
και με απουδαίας αντιπράξεις συντρέχων εις την ευόδωσιν των
σχεδίων του Χριστοφόρου (όρα την υπ' αριθ.164 απο 7 Ιουλίου 1852
έκθεσίν του)

Να παυθή ο ειδικός Πάρεδρος του κορίου καρβελά του δήμου
Μαλευρίου Νικόλαος Πετράκος διότι και λόγω και έργω ενεψύχονε την
επάνοδον του Χριστοφόρου (όρα την υπ' αριθ.165 απο 7 Ιουλίου 1852
έκθεσίν του.)

Συνιστώνται υπο του Επάρχου Οιτύλου,
όρα την υπ' αριθ.2274 απο 8 Ιουλίου έκθεσίν του.

Ο Συνταγματάρχης Ν.Πιεράκος } Συντελέσας εις την ελάττωσιν των
οπαδών του Χριστοφόρου και την διάλυσιν αυτών, μηδέ κόπου μηδέ
δαπανών φεισθείς.

Ο Υπομοίραρχος Ζωγράφος } Κινδυνεύσας να γείνη θύμα των
παρακολουθούντων τον Χριστόφορον εις λαγκάδαν μετά του Επάρχου,
και συντελέσας εις την σύλληψιν του Χριστοφόρου.

Οι Αντισυνταγματάρχαι Δ.Πουλικάκος

Σταυριανός Καπετανάκης

Π.Ι.Καπετανάκης

Στέφανος Πικουλάκος

ο Ταγματάρχης Ι.Γρηγοράκης

Ο Υπολοχαγός Β.Κυβέλος

Οι Ανευπολοχαγοί αδελφοί Μιχαήλ και Νικόλαος Σασσαράιοι

Ο Υποπλοίαρχος Β. τάξεως διαθέσιμος Ι.Πετρουνάκης

Ο Υπολοχαγός Ν.Κατσουλιέρης

} Πάντες συνετέλεσαν δια των επιτοπίων σχέσεών των και
προσπαθειών των εις ματαίωσιν των σχεδίων του Χριστοφόρου. Ιδίως
ο Β.Κυβέλος μεθ' ενός αποσπάσματος ενοφυλάκων κατώρθε την
διάλυσιν του Χριστοφόρου εις τον δήμον Λεύκτρου. ο Δ.Πουλικάκος,
Μ.Σάσαρης και Ιω.Πετρουνάκης ήσαν μετά του Επάρχου
συγκινδυνεύσαντες εις Λεύκτρον. ο Πουλικάκος επρομήθευσε και τα
λακωνικά φορέματα.

Ο Υγειονομικός Σταθμάρχης Καρδαμύλης Ση.Μεταξάς και ο ειρηνοδίκης
Κάμπου Ι.Κονδάκης } Διδόντες εις το Επαρχεῖον τακτικώς
ειλικρινείς και πιστάς πληροφορίας περί του πνεύματος και της
διαγωγής των κατοίκων.

ο Δήμαρχος Μέσσης Δρακούλης Γρηγορακάκης } Κατορεώσας τη συνδρομή
των αδελφών Σασσαράϊων να μη παρακολουθήσῃ τις εκ του δήμου τον
Χριστόφορον.

Ο Δήμαρχος Αβίας Γρηγόριος Κετσάς } Κατορεώσας να μη γείνη
δεκτός ο Χριστόφορος εις τε την πρωτεύουσαν και άλλα χωρία του
δήμου.

Ο Υπολοχαγός του τάγματος της Γραμμής Α.Στάϊκος, όστις διοικόν
ημιλοχίαν πρὸς φρούρησιν της πρωτεύουσας της επαρχίας ευηρέστησε
και τας τοπικάς αρχάς και τους πολίτας.

Η κήρα Γεωργ.Κ.Μαυρομιχάλου λοχαγού, μηδέν παραλείψασα μέσον πρὸς
ματαίωσιν των σχεδίων του Χριστοφόρου και συνδραμούσα δια τε της
προσωπικής παρουσίας της και δια της επιρροής της εις την ταχείαν
διάλυσιν του εν Αρεουπόλει γτενομένου κινήματος κατά την 21
Μαΐου. Προτείνεται δε να θεραπευθῶσιν οσα εκει παράπονα λόγω
καυστερουμένων στρατιωτικών μισθών του συζύγου της, επεί και
πολυμελή εκει οικογένειαν και θυγατέρας εν ώρα γάμου.

Σπύλιος Γ. Αντωνόπουλος
πρώην Γραμματεὺς τῆς Νομαρχίας Λακωνίας
Συνιστά δια τῆς υπ' αριθ. 4965 ἐκθέσεώς του ἀπο 22 Ιουλίου

τον Γ.Τσιγκουράκον δικηγόρον ἐκ Γυθείου, διότι παρηκολούθησε τὸν κύριον Κουτσογιαννόπουλον, κατὰ τὴν ἀρχὴν τῶν Χριστοφορικῶν, συντελέσας εἰς τὴν κατεύνασιν τῶν πνευμάτων. μετέβη κατόπιν εἰς διάφορα μέρη τῆς Ανατολικῆς Μάνης καὶ εστράτολόγησεν εενοφύλακάς τινας, τοὺς οὗς ἐξ ιδίων συνετήρει.

τὸν δήμαρχον Φάριδος Δ.Μούτουλαν διότι ἐπέμψε 40 εενοφύλακας πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἐν Γυθείῳ δημοσίας δυνάμεως. ἀπέστειλε μετὰ τοῦτο τοιοῦτους πρὸς φρούρησιν τῆς πόλεως Σπάρτης, καὶ μετὰ τὴν ἀπόκρυψιν τοῦ Χριστοφόρου ἀπῆλθεν εἰς τὸν Ταῦγέτον μετὰ τῶν ἄλλων πρὸς ἀνεύρεσιν αὐτοῦ.

τὴν Παναγ.Γιατράκον, διότι ἐπέμψεν 25 εενοφύλακας πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἐν Γυθείῳ δημοσίας δυνάμεως καὶ μετέβη μετὰ τοῦ Π.Ματάλα εἰς τὸν δῆμον Αβίας πρὸ ἐνίσχυσιν τοῦ Διοικητοῦ τῆς Μοίρας.

τὸν Ταγματάρχην τῆς φάλαγγος Παρ.Ματάλαν, διότι ἐν ἀρχῇ ἐξῆλθε πρὸς στρατολογίαν. κριθέντος τοῦ μέτρου τούτου περιτοῦ, παρηκολούθησε τὸν ἀρχηγὸν Κολοκοτρώνην μετὰ 70 εενοφυλάκων. μετέβη εἰς τὸν δῆμον Αβίας μετὰ 20 εενοφυλάκων καὶ ἐνὸς λόκου πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ διοικητοῦ τῆς Μοίρας.

τοὺς δημάρχους Σπάρτης, Μελιτίνης καὶ Φελλίας. διότι ἐδείξαν προθυμίαν δια στρατολογίαν καὶ ἀποστολὴν εενοφυλάκων, ἀλλ' ἀπετράπησαν δια διαταγῆς. ἀπῆλθον μετὰ τῶν ἄλλων ἐπὶ τοῦ Ταῦγέτου πρὸς ἀνεύρεσιν καὶ σύλληψιν τοῦ Χριστοφόρου.

τοὺς δημάρχους Βρυσῶν, Καστορίου καὶ Πελλάνης διότι ἀπῆλθον μετὰ τῶν ἄλλων ἐπὶ τοῦ Ταῦγέτου πρὸς σύλληψιν τοῦ κατ' α' ἐφημίζετο κρυπτομένου ἐκεῖ Χριστοφόρου.

τοὺς Βουλευτὰς Μελετόπουλον, Κορφιοτάκην, Ματάλαν καὶ Κοπανίτσαν. διότι παρηκολούθησαν τὸν ἀρχηγὸν Κολοκοτρώνην με εενοφύλακας. οἱ Κύριοι Κορφιοτάκης καὶ Μελετόπουλος καὶ πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ εἰρημένου ἀρχηγοῦ συνέτρεχον τὰς διαφόρους ἐνεργείας τῆς Νομαρχίας. αὐτοὶ δὲ οἱ ἑ καὶ ὁ κύριος Κοπανίτσας ἀπῆλθον πρὸς ἀνεύρεσιν Χριστοφόρου ἐπὶ τοῦ Ταῦγέτου μετ' εενοφυλάκων καὶ ἐμύκησαν, ὁ δὲ κύριος Κορφιοτάκης συνέλαβε καὶ ἐνα σπαδὸν τοῦ μοναχόν.

τὸν δημαρχεῦοντα Πάρεδρον Σπάρτης Δ.Μελετόπουλον. διότι διετήρει ολίγους εενοφύλακας πολλακίς δὲ συνεκέντρωσε καὶ ἱκανὸν ἀριθμὸν τοιούτων.

τὸν εἰδικὸν Πάρεδρον τοῦ χωρίου Τρύπης δῆμου Σπάρτης διότι ἐπανειλημμένως κατέλαβε μετ' εενοφυλάκων τὴν μεταξύ Καλαμών καὶ Σπάρτης δύσβατον ὁδὸν λαγκάδαν ἐκρησίμειυσεν εἰς οὐσιώδεις ἀποστολάς.

τὸν Δ.Δεσποτόπουλον Γραμματέα τῆς δημορχίας Σπάρτης διότι ἐκρησίμειυσεν ὡς ὁδηγὸς τῶν Π.Ματάλα καὶ Π.Γιατράκου ἀποσταλέντος μετὰ 20 εενοφυλάκων καὶ ἐνὸς λόκου οροφυλακῆς εἰς Αβίαν πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ διοικητοῦ τῆς Μοίρας.

τὸν Παππά Θεανάσιον Λαδόπουλον, τοποτηρητὴν τῆς παρὰ τὴν Ἀναβρυτὴ Μονῆς Φανερωμένης. διότι ἐκρησίμειυσεν εἰς οὐσιώδεις ἀποστολάς.

Καὶ ἑαυτὸν (Σπύλιον Γ.Αντωνόπουλον Γραμματέα τῆς Νομαρχίας Λακωνίας, δαι τῆς υπ' αριθ.4556 ἀπο 20 Ιουλίου 1852 αναφοράς του) διότι καὶ πρὸ τῆς ἀφίξεως εἰς Λακωνίαν τῶν ἀπεσταλμένων τῆς Κυβερνήσεως κατέβαλε πολλοὺς κόπους, καὶ μετ' αὐτὴν ἐνήργησε μετὰ ζήλου καὶ προθυμίας πρὸς κατάπυσιν τῶν ταραχῶν καὶ κατεύνασιν

των πνευμάτων.

253) ΕΣΩ 182

Λογαριασμός των Κατά την Λακωνίαν γενομένων εξόδων.

Λογαριασμός των εν Λακωνία γενομένων εξόδων

Εξόδα πραγματοποιηθέντα

Όνομα του λαβόντος /αιτία της δαπάνης/Ποσόν Πληρωθέν. Δρ.

Δια του προσφω. Νουάρχου.

Ν.Πιεράκος Συνταγματάρχης/ Δια μισθόν 200 εναφυλ. των μεν 70 απο 26 Μαΐου των δε 130 απο 28 Μαΐου εως της 1 Ιουλίου/ 5783.33

Δ.Πετροπουλάκης Αντισυνταγ./ Δια μισθόν 50 εναφυλ. απο της 21 Μαΐου εως τέλους Ιουνίου/ 1708.33

Α.Πετροπουλάκης/ Δια μισθόν 100 εναφυλ. απο α.εως τέλους Ιουνίου/ 2500

Π.Σταυρογιάννης Ταγματάρχης/ Δια μισθόν 10 εναφυλ. απο 28 Μαΐου εως τέλους Ιουνίου/ 283.33

Γ.Δομέστιχος Υπολοχαγός/ Δια μισθόν 15 εναφυλ. απο α. εως τέλους Ιουνίου/ 375

Ν.Παναγουλάκης Υπολοχαγός/ Δια μισθόν 8 εναφυλ. απο της 9 εως τέλους Ιουνίου/ 146.66

Λέκας Υπομύριρκος/ Δια μισθοδοσίαν εναφυλάκων/ 200

Γραμματεύς της Νομαρχίας/ Διάφορα έξοδα/ 228.14

Μαντάλας Ταγματάρχης/ Σιτηρέσια εναφυλάκων/ 690.60

Δ.Κορφιωτάκης/ ωσ./ 234.60

Σ.Κοπανίτζας/ωσ./ 195

Μελετόπουλος/ωσ./ 194

Προσφω.Νομάρχης/ Δια πεζούς/ 251

ο ίδιος/ Δι' έκτακτα διάφορα έξοδα δια την σύλληψιν του Χριστοφόρου/ 1198

13987.99

Δια του Νουάρχου Μεσσηνίας

Γ.Μ.Καπετανάκης/ Δια μισθόν 30 εναφυλ. απο 30 Μαΐου εως 6 Ιουνίου/240

Γρ.Κορφιωτάκης και Α.Σκινάς/ ωσ. 70 εναφυλ. απο 30 Μαΐου εως 5 Ιουνίου/ 464.10

Αρτοποιής Κοτζέρης κτλ./ Τροφοδοσίαν των προσελθόντων εν Καλάμραις Εναφυλ. / 248.8

Δήμαρχος Καλαμών/ αγωγή/ 28

Αντώνιος Καπετανάκης/ Αγωγή και Πολεμοφόδια/ 56.81

1036.99

Δια του Υπουργείου

Ιεροκλήρῳ Καστόρκης/ Δι' έξοδα της εκτάκτου αποστολής του/ 150
Νομάρχης Δ.Κ.Δούκας/ οσαύτως/ 600
Ιω. Κολοκοτρώνης αρχηγός/ διάφορα έξοδά του/ 500
Παππά Βασίλαρος/ Αμοιβή αυτού συλλαβόντος τον Χριστόφορον/ 6000
Υπαμίρρακος Ζωγράφος/ οσ. ενσκοληθέντος εις τα περί της
συλλήψεως/ 1500
Δ.Βασιλείου κροφύλαξ/ Συντελέσας/ 800
Δ.Νιάκος ομ./ οσ./ 800
Ευστ.Παναγόπουλος ομ./οσ./800
Θ.Γεωργίου "/ οσ./800
Κυρίτζης Νικολάου "/ οσ./800
Σπύρος Νέτζος "/οσ./800

7550

=====

Εξοδα αιτούμενα

Όνομα του αιτούντος/ αιτία της δαπάνης/ ποσόν αιτούμενον.Δρ.

Ν.Πιεράκος Συνταγματάρχης/ Δία μισθόν 40 ενοφυλ. κατά την 19
Μαΐου

Δία μισθόν 70 οσ. απο 20 εως 25 Μαΐου

" 130 οσ. απο 23 εως 28 Μαΐου

" 200 οσ. απο 1 εως 2 Ιουλίου

" 28 οσ. απο 1 Ιουνίου εως 2 Ιουλίου } 1973.85

ο ίδιος/ Δι' έκτακτα έξοδα αυτού του ιδίου/ 2588.94

ο ίδιος/ Προτείνει να κορηγηθώσιν εις άτομα τινά σημασίαν έχοντα
διάφορα ποσά λόγω εκτάκτων εξόδων αυτών, συμποσούμενα εις } 1900

Δ.Πατροπουλάκης αντισυνταχμ./ Δία μισθόν 50 ενοφυλ. απο 14 εως
21 Μαΐου/ 333

ο ίδιος/ Δι' έξοδα διάφορα, ήτοι αγωγή, σιτηρέσια/ 361.50

Α.Πατροπουλάκης/ Δία μισθόν 100 ενοφυλ. απο 18 εως τέλη Μαΐου/
1083

ο ίδιος/ Δι' έξοδα διάφορα, ήτοι πεζούς, ναύλους πολεμοφόδια
κτλ./ 100.50

Π.Σταυρόγιαννης Ταγματάρχης/ Δία μισθόν 32 ενοφυλ. των 6 απο της
14 των 21 απο της 16 και των 5 απο της 17 εως της 28 Μαΐου/
324.53

Γ.Δομέστιχος υπολοκαγός/ Δία μισθόν 10 ενοφυλ. απο 15 εως τέλη
Μαΐου/ 125

Ν. Παναγουλάκης Υπολοχαγός/ Δια μισθόν 4 ενοφυλ. από της 11 Μαΐου
εως 9 Ιουνίου/ 100

Ιω. Κολοκοτρώνης αρχηγός/ Δι' αντιμισθίαν του Γραμματέως του
Μαρκοπούλου/ 200

Πρ. Παπαδημητράκης Επαρχος/ Δια πεζούς, αγωγή και λ./
140.80

Σ. και Π. Ιω. Καπετανάκης Αντισυνταγματάρχης/ Δια μισθόν 50
ενοφυλάκων/ 1510

οι ίδιοι/ Δια τροφοδοσίαν 100 ενοφυλ. διατηρηθέντων επί 8
ημέρας/ 280

Σ. Καπετανάκης/ Δι' έξοδα διάφορα ήτοι σιτηρέσια ενοφυλ. αγωγή
και πεζούς/ 661.50

Προσωρ. Νομάρχης Δούκας/ Διάφορα έξοδα πρὸς μετεμπίεσιν των
κωροφυλ. έκτακτων του υπομοιρ. Ζωγράφου κτλ./ 207

11889.62

Ανακεφαλαιώσεις

Εξοδα γενόμενα δια του προσωρ. Νομάρχου δρ.	13987.99
ωσ. δια του Νομάρχ. Μεσσηνίας "	1036.99
ωσ. δια του Υπουργείου	7550

22574-98

Τα αιτούμενα ως άπισθεν	11889 62
Τα όλον των πληρωθέντων και αιτουμένων	34464=60

254) 13074 Αρ.11.394

MON 307

Πάτραι τη 12 Αυγούστου 1852 ΤΣ

14 Αυγούστου 1852 7494

Πρός το επι της δικαιοσύνης Β.Υπουργείον

Επιστρέφω το επισυνημμένον [...] Α.Αυγούστου έγγραφον του Β.Υπουργείου αναφερόμενον προς τας δι' αυτού αιτουμένας πληροφορίας, εις το υπ' Αρ.152 εσώκλειστον έγγραφον του Ανακριτού περί του ότι ο Ιερομόναχος Αθανάσιος έφερεν άδειαν του γενικού επισκοπ: επιτρόπου Κορινθίας.

Ευπειθέστατος

Ο Εισαγγελεύς (υπ)

επι της απο Αρ. Αυγούστου διαταγής του.

Προς το επι των Εσωτερικών Υπουργείον παρακαλούμενον να λάβη γνώσιν, συνεπεία του εγκλείστως επιστρεφομένου υπ' αριθ.13904 εγγράφου του των εκτιθεμένων υπο του εν Πάτραις Εισαγγελέως, και Ανακριτού, περί του Ιερομονάχου Αθανασίου. Η παρούσα παρακαλούμεν να μας επιστραφή.

Αθήναι την 16 Αυγούστου 1852

Ο Υπουργός της Δικαιοσύνης

Α Πάϊκος

ΤΣ Αρ.15704

Διευθύνεται προς το επι των Εκκλησιαστικών και της δημοσίας εκπαιδεύσεως Υπουργείον εις απάντησιν της υπ' αριθ.11638 επισημειώσεώς του επι της επιστρεφομένης αναφοράς του Νομάρχου Αττικής και Βοιωτίας.

Εν Αθήναις τη 20 Αυγούστου 1852

Ο Υπουργός των Εσωτερικών

Ρήγας Παλαμήδης

ΤΣ 2490

Αντεπιστέλλεται μετά των εγκλείστων προς το Υπουργείον των Εσωτερικών διότι καθά εξαγεται εκ της άνωθι επισημειώσεώς του υπάρχει και έτερον έγγραφον, εις ο παραπεμπόμεθα, μνημονευόμενον μεν και μη ου δε επισυνημμένον ενταύθα, το οποίον παρακαλείται να μας πέμψη με την επιστροφήν της παρούσης και των εγκλείστων όπως απαντήσωμεν ανηκούντως εις την Ιεράν Σύνοδον.

Εν Αθήναις την 23 Αυγούστου 1852

Ο επι των Εκκλησιαστικών κλπ Υπουργός

Σταύρος Βλάχος

16243 ΤΣ

Επιστρέφεται προς το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών, με την παρατήρησιν ότι ο εν τω υπ' αριθ. 15709 απο 30 Αυγούστου Τ.Ε. επισημειώσει μας αριθ. 10638, δι' ου παραπέμποντες το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών εσημειώθη εσφαλμένως, αντί να σημειωθή ο αριθμός 2583 απο 21 τρ.μ. υφ' ον κατεχωρίσθη εις το πρωτόκολλον του Υπουργείου των Εκκλησιαστικών το έγκλειστον προς αυτό έγγραφον της Ιεράς Συνόδου υπ' αριθ. 2438, 2473.

Εν Αθήναις την 27 Αυγούστου 1852

Ο Υπουργός των Εσωτερικών
Ρήγας Παλαμής

255) ΕΣΩ 182

Μεγαλειοτάτη

Λαμβάνω την τιμήν να εσωκλείσω εν τη παρούση αμφοτέρω τα διατάγματα, ρυθμισθέντα μετά της προσηκούσης φειδούς εις την κατάταξιν των επαίνων και αρμοδίως εις την της Υ.Ευαρεσκείας. Συνυποβάλλω προσέτι και το προγενόμενον Διάταγμα, δια να εξαλειφθῇ.

Εις την Υμετέραν Μεγαλειότητα απόκεινται τα περαιτέρω. Υποσημειούμαι ευσεβάστως.

Εν Αθηναις την 13 Αυγούστου 1852

Της Υμετέρας Μεγαλειότητος
Υποκλινέστατος και πιστότατος θεράπων
Ο επι των Εσωτερικῶν Υπουργός

Ρήγας Παλαμήδης

Ενεκρ.13/8 52

Εν Αθήναις την 20 Αυγούστου 1852

Το Αρχηγείον της Χωροφυλακής

Προς το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίας
Εκπαιδεύσεως

Ενταύθα.

Επίσημοι Ειδήσεις.

Εξ αναφοράς της Νομαρχίας Αργολιδοκορινθίας πληροφορούμεθα ότι την 15 τρ. Μηνός διαβάς εκ Σπετζών ο Λάκων ιερεύς Παναγ. Βασιλείου όστις διευθύνετο εις Καλάμας με το τρεχαντήριο του Γεωργίου Γιακουμή, το όποιον προσωρμίσθη εις Σπέτσας δια να αποβιβάση εκείσε τινάς επιβάτας και εξελθών εις την νήσον δια να παρυσιασθή εις τας εκείσε Αρχάς και ζητήση να υποχρεώσουν τον πλοίαρχον ν' αναχωρήση αμέσως καθότι προετίθετο να μείνη εκεί την ημέραν εκείνην, και ιδόντες αυτόν οι κάτοικοι Σπετζών συνηθροίσθησαν εξ' ατών πολλοί εις την προκυμαίαν φωνάζοντες "Γιούχα" πρὸς τον μνησθέντα ιερέα, πρὸς εκδίκησιν του Χριστοφόρου Παπουλάκου, τον όποιον παρέδωκεν, ως έλεγον, εις τας Αρχάς της Κυβερνήσεως. Οτι ταυτα πληροφορηθείς ο Ενωμοτάρχης Σπετζών παρέλαβε τον δημαρχεύοντα πάρεδρον και τους τυχόντας χωροφύλακας και πολιτοφύλακας και απελθών εις το μνησθέν μέρος ωδήγησε τον απειλούμενον ιερέα εις το Επαρχιακόν κατάστημα, και μετά την καθυσύχασιν του όχλου τον επεβίβασεν εις το πλοίον, δώσας εις αυτόν και ενα χωροφύλακα πρὸς συνοδείαν του μέχρι Καλαμών. Τα αρμόδια Υπουργεία ειδοποιήθησαν.

(υπ)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Εν Αθήναις, τη 23 Αυγούστου 1852

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤ. ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Θεωρ.25 Αυγούστου 52

Εσωτερικῶν Υπουργείον περί του Ιερομονάχου Αθανασίου εκ Χασίων
(Χριστοφορικά)

Διευθ

Αντεπιστέλλεται μετά των Εγκλείστων πρὸς το Υπουργείον των Εσωτερικῶν, διότι καθά εξάγεται εκ της άνωθι επισημειώσεώς του υπάρχει και έτερον έγγραφον, εις ο παραπεμπόμεθα, μνημονευόμενον μεν, μη ουδέ επισυνημμένον ενταυθα, το οποίον παρακαλείται να μας πέμψη με την επιστροφήν της παρούσης και των εγκλείστων, όπως απαντήσωμεν ανηκόντως εις την Ιεράν Σύνοδον.

ο Υπουργός
Σταύρος Βλάχος

258) 3737/2556

θεωρ.28 Αυγούστου 52

MON 307

Υπουργ.Εσωτερικών διευθύνει αναφοράν του Νομάρχου Αργολίδος κτλ.
περί της προσορμίσσεως του Παππαβασίλαρου εις Σπέτσας.

Εν Αθήναις τη 27 Αυγούστου 1852

Διευθ.

Λαβόντες γνώσιν των διαλαμβανομένων εις την παρούσαν και εις
το εν αυτή επισυνημμένον, επιστρέφομεν αμφοτέρα πρὸς το
Υπουργεῖον των Εσωτερικῶν, κατὰ την αἴτησιν αὐτοῦ.

ο Υπουργός
Σταύρος Βλάχος

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Εν Αθήναις, την 23 Σεπτεμβρίου 1852

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Πρός το επι των Εκκλησιαστικών κτλ.Υπουργείον
Επι της υπ' Αρ.2836 διευθύνσεως κτλ. (Χριστοφορικά)

Επειδή ο περί ου ο λόγος μοναχός Παρθένιος Ν.Α.Γκολφινόπουλος, καθ' α ανέφερεν προς την Σύνοδον ο Σεβασμιώτατος Επίσκοπος Καλαβρύτων και Αιγιαλείας, ζών βίον άτακτον εν τη μονή του Μεγάλου Σπηλαίου, εν η είχε την μετάνοιάν του, απεδιώχθη εκείθεν ως τοιούτος, και δεν είναι πλέον δεκτός εις αυτήν.

Επειδή εξ ων ανέφερεν εις το Υπουργείον Δικαιοσύνης ο παρά τοις εν Αθήναις Εφέταις Εισαγγελεύς ούτος είναι ύποπτος, ως οπαδός του Φλαμιάτου και του Χριστοφόρου, μέχρις ου φανή το περί αυτού αποτέλεσμα των αρμοδίων Ανακριτικών Αρχών, η Σύνοδος προτείνει, ινα απαχθή ούτος, διαμένων ήδη εν Αθήναις, εις την κατά την Σκιάθον κοινοβιακήν μονήν της Ευαγγελιστρίας, εν η και μετά τι αποτέλεσμα των ανακρίσεων θέλει και εγκαταβιώσει του λοιπού, και απεκδέχεται ήδη την εις τούτο έγκρισιν του Υπουργείου, δια να ενεργήση και αύτη ο,τι εκ των καθηκόντων της προς τούτο και επειδή παρηκολούθουν αυτώ, προελθόντι εκ του αγίου όρους, και δυο έτεροι ως δόκιμοι, ονομαζόμενοι ο μεν Βασίλειος, ο δε Νικόλαος Δαφνόπουλοι, και ούτοι διαμένουσιν κατά διαταγήν του Νομάρχου Ευβοίας εις την κατά την νήσον εκείνην μονήν του ήλια, υπο επιτήρησιν, και επειδή ούτοι δεν παύουσι, ταραττοντες την κοινήν ησυχίαν των μοναχών της μονής εκείνης, παρακαλείται το υπουργείον, να διατάξη ινα, ως κοσμικοί, απέλθωσιν εις τα ίδια, ή άλλως, αν τυχόν επιβαρύνωνται εγκληματικώς, να πεμφθώσιν εις το αρμόδιον δικαστήριον και ενεργηθώσι κατ' αυτών τα παρά του νόμου οριζόμενα, ινα ούτως απαλλαχθή η μονή εκείνη και εφησυχάσωσιν οι εν αυτή μοναχοί.

Επιστρέφεται και το έγγραφον του εισαγγελέως των εφετών.

ο Αθηνών Νεόφυτος Πρόεδρος:

+ο Σύρου και Τήνου Δανιήλ:

+ο Κορίνθου Ιωνάς

+ο Καλαβρύτων και Αιγιαλείας Βαρθολομαίος

+ο Οιτύλου Προκόπιος.

ΤΣ Ο Υπογραμ. Κωνστ.Τέγης Ο Β.Γραμματεύς Θεοφάνης Σια[...]

3214

ελ.την 19 8βρίου/Πρ.αριθ.7250

Διευθύνεται προς τον Νομάρχην Ευβοίας, με την παρατήρησιν, οτι καθόσον μεν αφορά τον μοναχόν Παρθένιον περί ου γίνεται λόγος εν τω πρώτω μέρει της παρούσης Συνοδικής πράξεως, θέλομεν επιστείλει προσεχώς τα δέοντα προς την Νομαρχίαν. Καθόσον δ' αφορά τους εκ του αγίου όρους παρακολουθήσαντας αυτόν δυο νέους Βασίλειον και Νικόλαον Δαφνοπούλους οίτινες κατά διαταγήν της Νομαρχίας μένουσι

επιτηρούμενοι εν τη μονή Ηλία, προσκαλείται ο ειρημένος Νομάρχης να συνεννοηθή άνευ αναβολής μετά του αρμοδίου Εισαγγελέως και αν τυχόν ούτοι επιβαρύνωνται εγκληματικώς τότε να σταλώσιν εις το αρμόδιον Δικαστήριον δια να ενεργηθώσι και επ' αυτούς τα κατά νόμον. άλλως ν' απολυθώσιν καθό κοσμικοί και μηδεμίαν των μοναστικών ιδιοτήτων έχόντων, δια ν' απέλθωσιν εις τα ίδια, και ούτως απαλλαγή η μονή εκείνη της εξ αυτών τύρβης και του σκανδάλου.

Περιμένομεν ταχείαν την περί τούτου απάντησιν, επιστρεφομένης και της παρούσης.

Αθήνησι τη 16 Οκτωβρίου 1852

Ο επι των Εκκλ.ων κτλ. Υπουργός .

Σταύρος Βλάχος

επι επιστροφή ΤΣ

Παρακαλείται ο παρά τοις ενταύθα Πλημμελειοδίκαις Κύριος Εισαγγελεύς πρός ον διαβιβάζεται η παρούσα, ινα λαβών γνώσιν της επισημειώσεως του υπουργείου των εκκλησιαστικών κτλ. μας δηλώση τα εικότα περί των εν αυτή μνημονευομένων δύο κοσμικών, αν δηλ. ούτοι επιβαρύνωνται με εγκληματικήν τινά πράξιν δια να εκτελέσωμεν τα περαιτέρω.

Χαλκίς την 21 88βρίου 1852

Ο Νομάρχης

(υπ)

Αριθ.25623

Πρός τον ενταύθα Κον Ανακριτήν παρακαλούμενον να με πληροφορήση αν κατά των, περί ων η παρούσα, δυο νέων εν τη Μονή Ηλία διαμενώντων, ενεργή ανάκρισιν δια ποινικήν τινά πράξιν.

[...] τη 22 88βρίου 1852

Ο Αντεισαγγελεύς (υπ)

αριθ.2657 ΤΣ

Επιστρέφεται πρός τον Κύριον Εισαγγελέα ενταύθα, πληροφορούμενον οτι συμφώνως με το ανωτέρω έγγραφον αυτού γενομένης ερεύνης εις τα βιβλία των εισερχομένων μη ουδέν δεν εύρομεν κατά των εν τω παρόντι εγγράφω αναφερομένων νεανίων κατηγορίαν τινά.

Χαλκίς 23 88βρίου 1852

Ο Πρ. Ανακριτής (υπ)

αριθ.25705 ΤΣ

επιστρέφεται πρός τον Κον Νομάρχην της Ευβοίας πληροφορούμενον εις απάντησιν της υπ' αριθ. 7250 επισημειώσεως του, οτι κατά των

περί ων η παρούσα αδελφών Δαφνοπούλων, δεν υφίσταται ήδη
κατηγορία τις ουδ' ενεργείται ανάκρισις κατ' αυτών ένεκα
τοιαύτης.

Χαλκίς τη 25 8βρίου 1852
Ο Αντiseisaγγελεύς (υπ)

260) 4442

θεωρ.17 88βρίου 52 3218

MON 307

Ιερά Σύνοδος περί Χριστοφορικών.

Εν Αθήναις τη α.η Οκτωβρίου 1852

Διευθ.επι του αριθ.2836

Διευθύνεται επι επιστροφή προς τον Εισαγγελέα των εν Ναυπλίο Εφετών, παρακαλούμενον να Μας δηλώση εαν η περί του ωδε μνημονευομένου μοναχού Παρθενίου ανάκρισις απεπερατώθη, και οποίον το αποτέλεσμα αυτής.

ο Υπουργός

Στ.Βλ.

Διευθ.επι του αριθ.4442

3214

Διευθύνεται προς τον Νομάρχην Ευβοίας, με την παρατήρησιν, ότι καθόσον μεν αφορά τον μοναχόν Παρθένιον περί ου γίνεται λόγος εν τω πρώτω μέρει της παρούσης Συνοδικής πράξεως, θέλομεν επιστείλει προσεχώς τα δέοντα προς την Νομαρχίαν καθόσον δ' αφορά τους εκ του αγίου όρους παρακολουθήσαντας αυτόν δυο νέους Βασίλειον και Νικόλαον Δαφνοπούλους οίτινες κατά διαταγήν της Νομαρχίας μένουσιν επιτηρούμενοι εν τη μονή ήλια, προσκαλείται ο ειρημένος Νομάρχης να συνεννοηθή άνευ αναβολής μετά του αρμοδίου Εισαγγελέως και αν τυχόν ούτοι επιβαρύνωνται εκκληματικώς τότε να σταλώσιν εις το αρμόδιον Δικαστήριον δια να ενεργηθώσι και επ' αυτούς τα κατά νόμον. άλλως ν' απολυθώσιν, καθό κοσμικοί, και μηδέ των μοναστικών ιδιοτήτων έχοντες, δια ν' απέλθωσιν εις τα ίδια, και ούτως απαλλαγή η μονή εκείνη της εξ αυτών τύρβης και του σκανδάλου. Περιμένομεν ταχείαν την περί τούτου απάντησιν, επιστρεφομένης και της παρούσης.

ο Υπουργός

Στ.Βλ.

261) αριθ.7057

ΤΣ

ΜΟΝ 307

Εν Ναυπλίω την 19 88βρίου 1852

Πρός το επι των Εκκλησιαστικών κτλ. Βασιλικόν Υπουργείον
την 4442 δεν την έχω.

(Χριστοφορικά)

Την υπ' αριθ.31050 αναφοράν του εν Αθήναις συναδέλφου μου επιστρέφων [...] το Β.Υπουργείον ότι έχω κατ' αυτήν ανα χείρας και μάλιστα την περί συνωμοσίας του Φλαμιάτου Ιγατίου και λοιπών δικογραφία δεν ευρίσκω μεταξύ των κατηγορηθέντων και τον εν λόγω παρθένιον Ν.Αναγνωστόπουλον απο Σόλον της Νονάκριδος, επομένως κρίνω ότι η δια την πράξιν ταύτην ενεργηθείσα ανάκρισις δεν ανέδειξε και αυτόν ως ενα των αναμιχθέντων μοναχών.

Ευπιθέστατος

Ο παρ' εφέταις Εισαγγελεύς.

Μ.Κοσσινός

επι του αριθ.3218

περί του παρθενίου Ν.Αναγνωστοπούλου μοναχού.

Περί του μοναχού Παρθένιου.

Εν Αθήναις τη 24 Οκτωβρίου 1852
Πρός τον Νομάρχην Ευβοίας

Μη λαβόντες παρ' υμών άχρι τούδε απάντησιν επι των προεπισταλέντων προς την Νομαρχίαν δια της απο α μηνός φθίνοντος υπ' αριθ.4442 επισημειώσεως του υπουργείου περί της κάτωθι υποθέσεως, Σας προσκαλούμεν να μας απαντήσετε εν τάχει, επιστρέφοντες και το δι' επισημειώσεως σταλέν προς υμας Συνοδικόν έγγραφον.

ο Υπουργός
Στ.Βλ.

Πρός το επι των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίας εκπαιδεύσεως Υπουργείον.

Χαλκίς την 31 Οκτωβρίου 1852

επι των υπ' αριθ. 4442 και 4988 απο 16 και 24 του λήγοντος μηνός Διαταγών του.

Περί του Μοναχού Παρθενίου και των εξ αγίου Ορους παρακολουθησάντων αυτόν δύο νέων Βασιλείου και Νικολάου Δαφνοπούλων. (Χριστοφορικά)

την 4988

Εις απάντησιν των ανωτέρω Διαταγών ανακοινώ εις το Υπουργείον, οτι απέστειλα τα εικότα προς τε τον Σεβασμιώτατον Αρχιεπίσκοπον Χαλκίδος και τον Επαρχον Ξηροχωρίου όπως ενεργήσωσι την εκ της Μονής Ηλια απόλυσιν των εν τη περιλήψει επιδηλουμένων νέων, καθό κοσμικών, και μηδεμίαν των μοναστικών ιδιοτήτων εχόντων, ινα απέλθωσιν εις τα ίδια κτλ., αφού προηγουμένως συνεννοήθην με τον παρά τοις ενταύθα Πλημμελειοδίκαις Κύριον Εισαγγελέα, και εβεβαιώθην, οτι ούτοι δεν επιβαρύνονται με εγκληματικήν τινά πράξιν.

Εβράδυνα δε κατά τι να δώσω τας πληροφορίας ταύτας εις το Υπουργείον, καθόσον μόλις ήδη μοι εκοινοποίησεν ο διαληφθείς Εισαγγελεύς, οτι οι προκείμενοι νέοι δεν φέρουσιν ουδεμίαν αξιόποινον πράξιν εις ευατούς.

Επιστρέφεται και η επιστάλειςα.

Ευπειθέστατος
Ο Νομάρχης Ευβοίας
(υπ)

Ο Γραμματεύς (υπ)

επι του αριθ.2717

Εν Αθήναις τη 12 Νοεμβρίου 1852

Πρός την Ιεράν Σύνοδον της Εκκλησίας κτλ.

Επειδή κατά την δοθείσαν εις τον Νομάρχην Ευβοίας πληροφορίαν παρά του Εισαγγελέως των εν Χαλκίδι Πρωτοδικών δεν υφίσταται ήδη κατηγορία τις και επομένως ουδ' ενεργείται ανάκρισις κατά των δύο αδελφών Δαφνοπούλων Βασιλείου και Νικολάου, περί ων πραγματεύεται το Συνοδικόν έγγραφον 23 Σεπτεμβρίου Τ.Ε. δια τούτο προσεκαλέσαμεν τον ειρημένον Νομάρχην να τους απολύση καθό κοσμικούς και μηδεμίαν έχοντας μοναστικήν ιδιότητα. Αύτη δ' η πρόσκλησις ημών εξετελέσθη ήδη, καθά ειδοποιούμεθα εκ της αναφοράς της Νομαρχίας 31 του παρελθόντος μηνός.

Περί δε του ετέρου μοναχού Παρθενίου, περί ου, ως δέθεν υπο κατηγορίαν όντος, η Ιερά Σύνοδος δια του ιδίου εγγράφου αυτής απεφαίνεται "ινα απαχθή εις την κατά την Σκίαθον κοινοβιακήν μονήν της Ευαγγελιστρίας" μέχρις ου περαιωθώσιν αι ανακρίσεις, γνωστοποιούμεν εις την Ιεράν Σύνοδον, οτι ζητήσαντες και λαβόντες πληροφορίαν παρά του αρμοδίου Εισαγγελέως των Εφετών, έγνωμεν οτι μεταξύ των περί συνομωσίας του φλαμιάτου, Ιγνατίου κτλ. κατηγορηθέντων, δεν υπάρχει ο δι' ου ο λόγος Παρθένιος Ν. Αναγνωστόπουλος απο Σόλον της Νονάκριδος και επομένως η δια την καταδιώξιμον πράξιν ενεργηθείσα ανάκρισις δεν ανέδειξε και αυτόν ως ενα των αναμιχθέντων μοναχών. Μετά τοιαύτην πληροφορίαν, εις την Ιεράν Σύνοδον απόκειται ν' αποφασίση εαν η προεκδοθείσα πράξις της πρέπει να εκτελεσθή, ή εαν, μη υπάρχούσης αφορμής προς την δια της βίας αποπομπήν του μοναχού εις τι μοναστήριον εκ των διατηρουμένων, αρμόζη μάλλον (ως φρονούμεν) να εκτελεσθή και επι τούτου του μοναχού η διάταξις του τελευταίου παραγράφου του ΙΓ άρθρου του Σ νόμου.

ο Υπουργός
Στ.Βλ.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ.

Πρός το επι των Εκκλησιαστικῶν

Η 20 Τ.Μ. επροσδιωρίσθη ως ημέρα ενάρξεως της ψηφοφορίας πρὸς ανανέωσιν του τριτημορίου του δημοτικού συμβουλίου Σπετσῶν, και ο Νομάρχης Αργολίδος και Κορινθίας διετάχθη να μεταβή εγκαίρως εκεί μετ' αναλόγου στρατιωτικής δυνάμεως και μετά του Μοιράρχου, δια να φροντίση να ενεργηθῇ η ψηφοφορία εν ευταξία και νομιμότητι. Επειδὴ δε, ως λέγεται, ἐνεκα του ερεθισμού των πνευμάτων του γεννηθέντος εκ της Χριστοφορείου πλάνης υπάρχει φόβος μη διαταραχθῇ η ησυχία, ἤθελε συντελέσει, καθ' ημάς, εις το να προληφθῇ παν ενδεχόμενον απευκταίον το να παρακαλεσθῇ ο Σεβασμ. Επίσκοπος Υδρας να μεταβή άνευ αναβολῆς εις Σπέτσας, ὅπως δια καταλλήλων πνευματικῶν νουθεσιῶν διασκεδάση τας εκ της ρηθείσης πλάνης προλήψεις και διαιρέσεις, και συντελέση ούτως εις διατήρησιν της ησυχίας και τάξεως. Εάν και υμεῖς, Κύριε Υπουργέ, συμμερίζεσθε της γνώμης μας ταύτης, παρακαλείσθε να ενεργήσητε τα εικότα, και να απαντήσητε εις την παρούσαν μας πρὸς γνώσιν μας.

Εν Αθήναις την 12 Νοεμβρίου 1852

Ο Υπουργός
Ρήγας Παλαμήδης

Περί μεταβάσεως του Σεβ. Επισκόπου Υδρας εις Σπέτσας.

Πρός τον Σ.Επίσκοπον Υδρας και Σπετσών.
Περί μεταβάσεως του εις Σπέτσας

Δι' εγγράφου του 12 μηνός υπερμεσούντος, το Υπουργείον των Εσωτερικών ειδοποίησεν ημας, ότι η 20 του παρόντος μηνός προσδιωρίσθη ως ημέρα ενάρξεως της ψηφοφορίας, προς ανανέωσιν του τριτημορίου του Δημοτικού Συμβουλίου Σπετσών, και ο Νομάρχης Αργολίδος και Κορινθίας διετάχθη να μεταβή εγκαίρως εκείσε μετά αναλόγου στρατιωτικής δυνάμεως και μετά του Μοιράρχου δια να φροντίση να ενεργηθή η ψηφοφορία εν αυταξία και νομιμότητι. Επειδή δε, ως λέγεται, ένεκα του ερεθισμού των πνευμάτων γεννηθέντος εκ της Χριστοφορείου πλάνης υπάρχει φόβος μη διαταραχθή η ησυχία, δια τούτο, ινα προληφθή παν ενδεχόμενον απευκταίον, εκρίθη ως μέτρον, συντελεστικόν, να μεταβήτε εις Σπέτσας και η Υμετέρα Σεβασμιότης. Οθεν, παρακαλείσθε να απέλθετε εις Σπέτσας άνευ αναβολής, όπως δια καταλλήλων πνευματικών νουθεσιών διασκεδάσητε τας εκ της ρηθείσης πλάνης προλήψεις και διαιρέσεις, και συντελέσητε ούτως εις την διατήρησιν της ησυχίας και της τάξεως.

Περί της προκειμένης μεταβάσεως υμων εις Σπέτσας ειδοποιήσαμεν ηδη το Υπουργείον των Εσωτερικών.

ο Υπουργός
Στ.Βλ.

επι του αριθ.22010 3653

Πρός το Υπουργείον των Εσωτερικών
Περί της εις Σπέτσας μεταβάσεως του Σ.Επισκόπου Υδρας κτλ.

Γνωστοποιούμεν εις υμας προς απάντησιν επι του Υμετέρου εγγράφου 12 μηνός υπερμεσούντος, ότι συμφώνως προς τα εν αυτώ τω εγγράφω περιεχόμενα, επεστείλαμεν ηδη τα δέοντα προς τον Σ.Επίσκοπον Υδρας και Σπετσών περί της άνευ αναβολής μεταβάσεως του εις Σπέτσας.

ο Υπουργός
Στ.Βλ.

Η Ιερά Σύνοδος του Βασιλείου δια πράξεώς της υπ' αριθ. 2259 απο 24 Ιουλ. 1852 εγκριθείσης δια Β. αποφάσεως απήγγειλε την απαγωγήν του Μοναχού Χριστοφόρου Παναγιωτοπούλου ή Παππουλάκου εις την εν θήρα διατηρουμένην Μονήν του Προφήτου Ηλίου και τον εν ταύτη περιορισμόν του, και πληροφορείσας ειδικότερον εκ της εν αντιγράφω υπ' αριθ. 752 απο 26 Απριλ. 1852 πρὸς τον Νομάρχην Λακωνίας και Μεσσηνίας διαταγῆς του Υπουργείου.

Η εκτέλεσις ὅμως της Συνοδικῆς ταύτης αποφάσεως ανεβλήθη μέχρι τούδε, διότι ο περί ου ο λόγος Χριστόφορος συλληφθείς διετέλλει, ὡς οἴδατε, υπόδικος εις τας εν Ρίω φυλακάς. Επειδὴ δε, ἀμνηστευθέντος ἤδη τούτου, δια Βασιλ. Διατάγματος της 1ης τρ. μηνός, απαιτεῖται νὰ εκτελεσθῇ η Συνοδική ἀπόφασις, κατὰ τα ἐγκλείστα αντίγραφα του απο 2 τρ. μ. πρὸς τα Υπουργεία των Εσωτερικῶν και της δικαιοσύνης εγγράφων του επι των Εκκλησιαστικῶν, διετάγη Β. πλοῖον νὰ καταπλεύσῃ εις Πάτρας και, παραλαβὼν τον ειρημένον Χριστόφορον, μεταγάγῃ αὐτὸν εις θήραν, ὅπου δια διαταγῆς του Υπουργείου των Στρατιωτικῶν απεστάλη ἤδη και μια ἐνωμοτία Χωροφυλακῆς. Ταῦτα γνωστοποιούντες υμίν, Κυρ. Νομάρκα, σας προσκαλούμεν νὰ επιστείλῃτε πρὸς τον Επαρχον θήρας τας δεούσας διαταγὰς, ὅπως συνεννοηθῇ μετὰ του Επισκόπου θήρας και ληφῶσι τ' απαιτούμενα μέτρα εις αποτελεσματικὴν ἐπιτήρησιν του Χριστοφόρου, δια νὰ ματαιωθῇ πάσα τυχούσα ἀπόπειρα της ἐκείθεν δραπετεύσεως του.

Εν Αθήναις την 5 Ιανουαρίου 1853

Ο Υπουργός

Ελ.την 9 Ιαν.1853/ 209

Σπέτσαι την 6 Ιανουαρίου 1853

Περί των μνημονευσάντων εις την μεγάλην είσοδον εν ταις αγίαις Ιερουργίαις τον Χριστόφορον Παπουλάκον εκ των ενταύθα Ιερέων.

Μεταξύ των άλλων καρπών τους οποίους παρήγαγεν ενταύθα η επάρατος Χριστοφορική πλάνη, ή μάλλον των απονενοημένων συμπτωμάτων τα οποία υπήρξαν προϊόν των ενόχων κηρυγμάτων του ην και η αποχή των πλείστων Ιερέων του να μνημονεύωσι κατά το εϊκός κατά την μεγάλην είσοδον καθ' ας ημέρας Ιερουργώσι τας Α.Α.Μ.Μ. Περί της ασυγγνώστου ταύτης ελλείψεως των πληροφορηθέντες ενεργήσαμεν εν καιρώ τα δέοντα, και κατορθώθη να συνέλθωσιν ούτοι απο την πλάνην, και ν' αποπτύσωσι την ένοχον εκείνην εισήγησιν, υπο την επιρροήν της οποίας είχαν παρασυρεθή εις το προκείμενον ατόπημα. Συγχρόνως όμως είχομεν πληροφορηθή οτι και τινες εξ' αυτών επελάβοντο του να μνημονεύουσιν εν τε τοις Ιεροίς Διπτύχοις και κατά την μεγάλην ακόμη είσοδον τον λαοπλάνον Χριστόφορον. Ενω δε ηπορήσαμεν δια την απόνοιαν αυτών ταύτην, ήτις μετείχεν αγροικίας αμα και κακής προαιρέσεως, εθεωρήσαμεν καλόν να μετακαλέσωμεν αυτούς ενώπιόν μας και να τους απευθύνωμεν τας δεούσας πρός απομάκρυνσιν του σκανδάλου παρατηρήσεις, απειλήσαντας αυτούς εν εναντία περιπτώσει οτι θέλομεν προκαλέση αυστηρά κατά της διαγωγής των μέτρα.

Εις τας παρατηρήσεις μας δε τούτας και ενεργείας προσετίθετο και η σύμπραξις του ενταύθα Αρχιερατικού Επιτρόπου όπως περιβάλλονται με πλείονα βαρύτητα και αποτελεσματικότητα και όμως ενω τασαύται μας εδόθησαν διαβεβαιώσεις, ενω δια τασούτων υποσχέσεων απεδέκεχσαν, ώστε οχι μόνον να παύσωσιν απο το να μνημονεύωσι τον αγύρτην, αλλά και ν' αποσκορακίσουσιν απο το πνεύμα των και αυτόν και την διδασκαλίαν του, απεναντίας και αφού προηγήθη και η ενταύθα έλευσις του Σεβασμιωτάτου Επισκόπου Υδρας και Σπετζών, εις εξ' αυτών ο Παππά Μιχαήλ Αόλας ετόλμησε κατά την ημέραν των Γενεαλίων του Σωτήρος να μνημονεύση παρρησία τον αγύρτην εν τω Ναώ των Ταξιάρχων, και να παραλείψη το καθήκον το οποίον και αυτός ο καταστατικός της Ιεράς Συνόδου Νόμος επιβάλλει του να μνημονεύωσιν οι Ιερείς κατά την μεγάλην είσοδον τας Α.Α.Μ.Μ. το παράδειγμα δε τούτου επιμήθη και εις έτερος Ιερεύς ο Παππά Νικόλαος κατά την ημέραν του Νέου έτους.

Επειδή δε η διαγωγή τοιαύτη, ητις είναι προφανής απείθεια κατά των νενομημένων και σκάνδαλον προξενεί, και το κακόν το οποίον δια τασούτων προσπαθειών αγωνιζόμεθα ν' αποσοβήσωμεν υποθάλπει, ενομίσαμεν αναγκαίον να την φέρωμεν επισήμως υπόψιν του Σ.Επισκόπου Υδρας και Πετζών και καταστιγματίζοντες αυτήν, να ζητήσωμεν την αυστηράν τιμωρίαν των ενόχων, καθόσον η αναπτυχθείσα ανακή απέναντι σειράς παραπτωμάτων των, σχετικώς με την Χριστοφορικήν πλάνην, και ασχέτων ακόμη ως των καταγγελεθέντων δια της υπ' αριθ. 1934 (3 78βρίου Π.Ε) αναφοράς μας, κατέστησεν αυτούς θρασυτέρους και τους ανεψύχωσεν εις την εξακολούθησιν της σκολιάς οδού την οποίαν έκτοτε εγκολπωθέντες βαδίζωσιν, ενω μια αυστηρά τιμωρία θέλει θέση εις την εξακρειωσίν των καλινόν! και τους φέρη εις συναίσθησιν, δια να μη πλανώνται απο την ιδέαν, οτι

δεν περιμένει τας παρεκτροπὰς των ευθύνη τις.
Και εκ της περιστάσεως ταύτης αριδήλως διατρανούται, οτι δάκτυλοι
κακοβουλίας αφ' ενός και τύφλωσιν αφ' ετέρου υποθάλπουσι την
εξακολουθήσιν του Χριστοφορικού το οποίον όμως σσημέρας δι' όλων
των αρμοδίων μέσων προβαλλόμενον, εξασθενείται κι αποσκορακίζεται
απο το πνεύμα των κατοίκων.

Επιπροσθέτομεν δε οτι ο Σ.Επίσκοπος κατά συνέπειαν των
καταγγελιών μας συνέστησεν ανακριτικήν Επιτροπήν δια να εξετάση
τα περί της διαγωγής των Ιερέων περί ων ο λόγος και καθ' α μας
πληροφορή μετά το αποτέλεσμα αυτής θέλει τιμωρήση αυτούς
παραδειγματικώς.

Ευπειθέστατος

Ο Επαρκος Σπετσών και Ερμιονίδος

(υπ)

Εν Ναυπλίο τη 15 Ιανουαρίου 1853

Πρός Το Υπουργείον των Εσωτερικών.

Περί της διαγωγής των ιερέων εις Σπέτζας.

Τινές των ιερέων εις Σπέτζας, οίτινες έδειξαν τόσον επιλήψιμον διαγωγήν καθ' ην εποχήν διέτριβεν εκείσε, ο αγύρτης μοναχός Χριστόφορος, και μετά ταύτα, δίδοντες εις τον λαόν πρώτοι το παράδειγμα του φανατισμού και της προς τον αγύρτην τούτον αφοσιώσεως, μη μείναντες ατιμώρητοι, αν και κατηγορήθησαν κατ' επανάληψιν παρ' υμών εις τε τον επισκοπικόν Επίτροπον Αργολίδος και το Υπουργείον, κατέστησαν αυτούς αμεταμελήτους και ενεσθαρρύνθησαν οι όμοιοί των εις τρόπον ώστε και μέχρι σήμερον εμμένωσιν εις την πλάνην αυτού, και κατήντησαν ως εκ της τυφλώσεως των ώστε να μνημονεύωσι τον αγύρτην εις τους ιερούς Ναούς κατά την θείαν Αυτοουργεία, παραλείποντες να μνημονεύωσι το Σ. όνομα της Α.Μ.

Τα περί τούτου θέλει πληροφορηθή λεπτομερέστερα το υπουργείον κε της εσωκλειστείας υποβαλλομένης υπ' αριθ.58 αναφοράς του Επαρχου Σπετσών, και απόκειται εις τον Κ.Υπουργόν να ενεργήση ο,τι δέον προς ταχείαν και παραδειγματικήν τιμωρίαν των κακοβούλων τούτων και αναξίων του ιερατικού επαγγέλματος ανθρώπων.

Ευπειθέστατος

Ο Νομόρχης Αργολίδος και Κορινθίας

(υπ)

ΤΣ

Διευθύνεται επι επιστροφή προς το επι των εκκλησιαστικών κτλ. υπουργείον παρακαλούμενον να διατάξη συμφώνως προς τους Εκκλησιαστικούς νόμους την αυστηράν τιμωρίαν των περί ων ο λόγος Ιερέων δια να παύση η εξακολούθησις του κακοβούλου μεγίστην επιρροήν έχουσα εις την ησυχίαν της νήσου Σπετσών.

Εν Αθήναις τη 19 Ιαν.53

Ο Υπουργός των Εσωτερικών

Ρήγας Παλαμήδης

Βασίλειον της Ελλάδος.

Εν Υδρα τη 17 Ιανουαρίου 1853
Ο Επίσκοπος Υδρας και Σπετζών.

Πρός τον Σ.Υπουργόν των Εκκλ. και Δημοσίας Εκπαιδεύσεως.

Εις την υπ' αριθ.3,659 απο 16 9βρίου Π.Ε.

Λαβών το απο 16 9βρίου π.ε.1852 υπ' αριθ.5.548 3.659 σεβαστόν έγγραφον του Υπουργείου των Εκκλ. δια του οποίου διατατόμην να μεταβώ πάραυτα εις Σπέτσας πρὸς κατάπαυσιν του γενηθέντος ερεθισμού, ἔνεκα της Χριστοφορείου πλάνης κατὰ την ανανέωσιν του τριτημηνίου του Δημοτικού Συμβουλίου Σπετσών, Την διαταγὴν ταύτην λαβὼν Κε Υπουργέ, και την ἀνάγκην της ἐκείσε μεταβάσεώς μου θεωρήσας σπουδαίαν, ανεχώρησα πάραυτα εντεύθεν, και φθάσας ἐκεῖ με ἐδέξαθησαν ευμενῶς, ἅπανσι αἱ ἐκεῖ ἀρχαί, καθὼς και οἱ Πολῖται. Φθάσας ἐκεῖ ἐθεώρησα ἀναγκαῖον να προσκαλέσω κατ' ἀρχάς τους Ἱερεῖς, και κατηκῆσω αὐτούς δια να καθοδηγήσωσιν ἕκαστος τους ἐνορίτας του να παύσωσι του λοιπού, απο του να ἐκώσιν εις το στόμα των τον λαοπλάνον Χριστόφορον, ὅστις δια την κατὰ των καθεστώτων, και Σ.ημὼν Βασιλέως παραφορὰν του, συλληφθεὶς εὐρίσκεται ἤδη ἐν φυλακαίς τουτο δε εἶπον και ἐνώπιον ὅλων των ἐκεῖ προυκόντων, και λοιπὼν χριστιανῶν, παρόντος και του αγίου Μαντινείας διαβάντος ἐκεῖθεν, ὅστις ὡμίλησε σύμφωνα μετ' ἐμοῦ. ἐγὼ δε Κ.Υπουργέ και ἐπ' ἐκκλησίας, και εις τας πρὸς ἐμε ἐπισκέψεις ὡμίλησα τα δέοντα κατὰ του Χριστοφόρου παπουλάκου, και μάρτυρας τούτου, ἐπικαλούμαι τας ἐκεῖ ἀρχάς και πολῖτας. Ὀνόματι δε, να Σας πληροφορήσω Κ.Υπουργέ, οτι ἐν τῷ σιναστήματι της ἐκεῖ παρουσίας μου συνετέλεσα οὐκ ὀλίγον, και καθὼς ἐπληροφόρηθην ἐπισήμως απο τον ἐκεῖ Ἐπαρχον και Ἐπίτροπόν μου το χριστοφορικόν μίσμα εἶχεν ἐξαλειφθῇ. Ἀλλ' ὅμως και παρ' ἐλπίδα μασὼν ἐπισήμως, οτι δύο ἐκ των ἐκεῖ Ἱερέων Μιχαὴλ Ἀλεξίου Ὀόλας, και Νικόλαου Παππαθεοδώρου, ὁ μὲν Ἱερουργὼν ἐν τη ἐκκλησίᾳ των Ταξιάρχων, την 25 του π.μ. ἐμνημόνευσε κατὰ την μεγάλην εἴσοδον τον ἀγύρτην Χριστόφορον, χωρὶς να ἀναφέρῃ το ὄνομα του Σ.ημὼν Βασιλέως, και Βασιλίσσης, ἐνῷ ἐπισήμως διέταξα ἅπαντας τους Ἱερεῖς της ημετέρας Ἐπαρχίας, δια του υπ' αριθ. 21/24 και απο 3 του π.μ. να μνημονεύωσι το Σ.ὄνομα του Βασιλέως και Βασιλίσσης. Ὁ δε Παππανικόλαος Παππαθεοδώρου, κατὰ την α'ην Ιανουαρίου Ἱερουργὼν ἐν τη ἐκκλησίᾳ του Αγίου Βασιλείου, ἐμνημόνευσε και αὐτὸς κατὰ την μεγάλην εἴσοδον τον χριστόφορον, τον ταραξάντα το ἔθνος, ὅστις δια τα ληρήματα του ἠνάγκασε την Κυβέρνησιν ν' ἀποστείλῃ στρατεύματα πρὸς σύλληψιν αὐτοῦ, καθὼς και ἔγεινε, θεοῦ ευδοκούντος. Ταῦτα μασὼν, Κ.Υπουργέ, ἐπισήμως διέταξα τριμελὴ ἐπιτροπὴν, συνισταμένην απο τον ἐπιτροπὸν μου Γερμανὸν Τηλεφάνην, και απο δύο ἐτέρους Ἱερεῖς, Μιχαὴλ Σακελλάριον, και Προκόπιον Τριανταφυλλίδην, να ἐνεργήσῃ ἀνακρίσεις, τας οποίας σήμερον λαβὼν ἀποστέλλω πρὸς την Ἱεράν Σύνοδον, ἐκεῖτων κατ' ἑκτάσιν τα ἐκείσε περιστατικά δια να ἐνεργήσῃ τα δέοντα κατὰ των δύο Ἱερέων πρὸς σωφρονισμόν των λοιπών. Σας παρακαλῶ, Κ.Υπουργέ, συνεννοηθέντες με την Ἱεράν Σύνοδον, να διατάξητε την ἐξορίαν αὐτῶν εις Μοναστήριον ἐκτὸς της ημετέρας Ἐπαρχίας, διότι θεωρῶ το πράγμα

πολλά σπουδαίον και σοβαρόν, και αν δεν γίνη ττοιαύτη τιμωρία, θεωρώ αδύνατον την εξαλείψιν του χριστοφορικού μιάσματος. Απο τας ανακρίσεις, ας διευθύνω σήμερον πρός την Ιεράν Σύνοδον δύνασθε να πληροφορηήτε Κ.Υπουργέ, οτι και οι δύο Ιερείς ωμολόγησαν ενώπιον της τριμελούς επιτροπής, οτι εμνημόνευσαν τον Χριστοφόρον κατά την μεγάλην είσοδον, με την διαφοράν, οτι ο μεν λέγει, οτι εμνημόνευσε τον ίδιον παπουλάκον, ο δε, άλλον Χριστόφορον άγιον Πρόκωρον καλούμενον. Αλλ' ούτος φαίνεται κατ' εισήγησιν άλλων είπε τον Πρόκωρον, εις τας ανακρίσεις ενω κατά την μεγάλην είσοδον ουδείς εκ των αγίων μνημονεύεται. Ταύτα ενόμισα καθήκον μου ν' αναφέρω πρός υμας Κ.Υπουργέ, και να σας παρακαλέσω να ενεργήσητε όσον τάχιον να πράξητε, ο,τι θα πράξητε, διότι ως σας είπο το πρόγμα δεν επιδέχεται άλλην θεραπείαν.

Εγω δε επειδή προσεβλήθη το υψηλόν όνομα του Σ.ημών Βασιλέως, και της Σ.ημών Βασιλίσσης, και αντί να μνημονευθή ο Σ.ημών Βασιλεύς κατά την μεγάλην είσοδον, επροτιμήθη ο αγύρτης απο τους αναγώγους Ιερείς, διέταξα επι του παρόντος αρχίαν πάσης Ιεροπραξίας, μέχρις ου αποφανεή τον περιορισμόν αυτών η Ιερά Σύνοδος, και ο,τι άλλο πρός τιμωρίαν των ήθελεν εγκρίνει.

Ο Ευπειθέστατος

ΤΣ Υδρας και Σπετσών Νεόφυτος

Πρός την Ιεράν Σύνοδον της Εκκλησίας της Ελλάδος παραπέμπομεν την παρούσαν μετά του εγκλείστου, ινα γνώ την ανάγκην της αμέσου προς τους Σ.Επισκόπους ικανοποιήσεως του απο 24 Σεπτεμβρίου Π.Ε. Βασιλικού Διατάγματος, το οποίον αυθημερόν τότε διεβιβάσθη προς την Ιεράν Σύνοδον δια του υπ' αριθ.3048, 3990,4340 ημετέρου εγγράφου, και δια του αριθ.45 της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως εδημοσιεύθη.

Η βραδύτης της δια την εκτέλεσιν του ειρημένου Διατάγματος απαιτουμένης Συνοδικής προς τους Σ.Επισκόπους διαταγής, έφερε και φέρει μεγίστην ανωμαλίαν εις την υπηρεσίαν, διότι παρεκτός της εις τα προκείμενα έγγραφα διαλαμβανομένης περιπτώσεως, της εκδίκασεως δηλονότι παρεκτροπών, ως έπραξαν κληρικοί τινες εν τη νήσω Σπετσών, και περί των οποίων μέλλει να δικάση ο αρμόδιος Σ.Επίσκοπος κατά την διάταξιν του θ άρθρου του Σ νόμου, έφθασεν εις γνώσιν ημών, οτι και τις των Σ.Επισκόπων προς φίλον αυτού ιδία γράφων, προσθέτει οτι "πολλοί των εν τη αυτού παροικία κληρικών υπέπεσαν εις παραπτώματα, τα οποία πρέπει να δικασθώσι, και δεν δύναται να προβή κατά τον νόμον εις την εκδίκασιν αυτών, πριν ή λάβη την περί της εκτελέσεως του Βασιλικού Διατάγματος διαταγήν της Ιεράς Συνόδου".

Εκθέτοντες ταύτα, κόμνομεν συγχρόνως την παρατήρησιν α) οτι η μέχρι τούδε αναβολή της εκτελέσεως του περί ου ο λόγος Βασιλικού Διατάγματος, είναι παρά τον νόμον. και β) οτι, εάν ίσως η Ιερά Σύνοδος προήκαη εις την αναβολήν ταύτην ένεκα της μήπω γενομένης τακτικής αναπληρώσεως του Επισκόπου απόντος, η περίπτωσις αύτη δεν ήτον ούτε είναι ικανή ν' αναστείλη το παράπαν την εκτέλεσιν, καθότι τέσσαρες επι του παρόντος Σ.Αρχιερείς άπασιν εκ των εδρών αυτών, ως Σύεδροι παρά τη Συνόδω, οι δε λοιποί καθεδρεύουσιν εν ταις εαυτών Επισκοπαίς, και μολοντούτο και περί ταύτης της αναπληρώσεως επισκόπου απόντος, ή άλλως κωλυομένου, ελήφθη ήδη η ανήκουσα φροντίς, και πεποίθαμεν οτι ταχέως έρχεται και επι τούτο η πρόπουσα θεραπεία.

Καταπαύομεν τον λόγον παρακαλούντες εκ νέου την Ιεράν Σύνοδον να μη αναβάλη επι πλέον, αλλά να εκδώσ η άμέσως την προς τους ΣΣ. Επισκόπους απαιτουμένην Συνοδικήν διαταγήν, δια την εκτέλεσιν του απο 24 Σεπτεμβρίου Π.Ε. Βασιλικού Διατάγματος και ειδοποιήση ημας, με την επιστροφήν της παρούσης και του εν αυτώ εγκλείστου.

Εν Αθήναις τη 22 Ιανουαρίου 1953
Ο Επι των Εκκλ.ων. κτλ. Υπουργός

Σταύρος Βλάχος

Ελ.26 Ιαν.53/ αρ.Πρ. 3063

272) 323/201

θεωρ. 23 Ιανουαρίου 53

MON 307

Εσωτερ. Υπουργείον

Περί των εν Σπέτσαις Ιερέων μνημονευόντων τον Χριστόφορον

Εν Αθήναις τη 22 Ιανουαρίου 1853

Διευθ

(ίδιο κείμενο με 270)

Ο Υπουργός

Στ. Βλ.

ελ.4 φεβρ./ 969

Εν Σπέτσαις την 30 Ιανουαρίου 1853

Πρός την Β.Νομαρχίαν Αργολιδοκορινθίας.

Περί της απαγγελθείσης παύσεως πάσης Ιεροπραξίας κατά των ταλμησάντων να μνημονεύσωσι τον Χριστοφορον Παπουλάκην Ιερέων.

Κατόπιν της υπ' αριθ. 58 Ε.Μ. αναφοράς μας σπεύδομεν να πληροφορήσωμεν την Β.ταύτην Νομαρχίαν, ότι ο Σεβασμιώτατος Επίσκοπος Υδρας και Σπετσών, προς ον κατηγγείλαμεν τους ταλμήσαντας προς κοινόν σκάνδαλον να μνημονεύσωσιν επ' εκκλησίας τον λαοπλάνον Χριστόφορον ή Παπουλάκον συνεπεία των ενεργηθεισών ανακρίσεων απήγγειλεν κατ' αυτών παύσιν πρόσκαιρον πάσης Ιεροπραξίας.

Εχοντες δε υπ' όψιν το αποτέλεσμα το οποίον η κυκλοφορία και η γνώσις του μέτρου τούτου επήνεγκεν εις τα Πνεύματα, θεωρούμεν ευκταίον όπως η Ιερά Σύνοδος επεκτείνη εν τη Νομίμω αυτής εξουσία την Ποινήν ταύτην, διότι δια της τοιαύτης αυστηρότητος εν ω θέλει έλθη εις συναίσθησιν ο τσαούτον παρεκτραπείς κλήρος της Νήσου ταύτης, και περιστέλλει η ένεκα της Χριστοφορικής

274) κκ. ΜΟΝ 307

Πρός τον Κύριον Σ.Βλάχον
Υπουργόν των Εκκλησιαστικών κτλ. κτλ. κτλ.
ΙΧ

Κύριε Μάμουκα.

καί τι ημιεπισήμως κοινοποιηθέντα τα παρόντα προς ημάς, καλόν
θεώρώ να αποσταλώσι ταύτα προς την Ιεράν Σύνοδον, όπως προσκαλέση
τους αναφερομένους Ιερείς, εξετάση, και τιμωρίση αυτούς, σύμφωνα
με το δίκαιον και τον Νόμον.

Στ.Β.

8807

Πρός την Β.Νομαρχίαν Αργολιδοκορινθίας.

Απάντησις εις την υπ' αριθ. 1668
επισημειωτικήν Διαταγήν της.

Σπέτσαι την 6 Μαρτίου 1853

Περί των τιμωρηθέντων Ιερέων Πεττών.

Λαβόντες γνώσιν της δια της απέναντι επισημειωτικής διαταγής της διευθυνθείσης ημίν ομοίας του επι των Εσωτερικών Υπουργείου περί της επιδηλουμένης υποθέσεως επιστρέφομεν εσωκλείστως αυτήν μεθ' όλων των συνημμένων δια τα περαιτέρω.

Εν τούτοις επισυνάπτομεν αντίγραφον του προς ημάς υπ' αριθ. 86 τ. ε. εγγράφου του Σεβασμιωτάτου επισκόπου Υδρας και Πεττών εξ ου προκύπτει ότι η επιβληθείσα εις τους περί ων πρόκειται Ιερείς ποινή αρχίας παρ' αυτού, ήτο προσωρινή, οριστικά δε κατ' αυτών μέτρα προέκάλεσεν παρά της Ιεράς Συνόδου εις ην έσπευσεν ως εκ[.]θεσιν να υποβάλλη και το αποτέλεσμα των ανακρίσεων. Ενταύθα δε και το καθ' ημάς παρεκινήθημεν να ζητήσωμεν όπως η ιερά Σύνοδος κρίνη το παράπτωμα αυτών επιβαρυντικώς δια να επιφερθή το εκτεθέν εις τας υπ' αριθ. 58 και 295 ε.ν. αναφοράς μας αποτέλεσμα. αλλ' όμως καθ' α τελευταίον επληροφορήθημεν εις μεν τον ένα των τιμωρηθέντων δύο Ιερέων, εδόθη η άδεια του Ιεροπράττειν εις δε τον έτερον πρόκειται επίσης να δοθή κατ' αυτάς, αγνοούμεν δε τι εις την επιείκίαν ταύτην έδωκε χώραν διότι δεν ελάβομεν μεταγενεστέραν τινά κοινοποίησιν του Επισκόπου. Εις την Νομαρχίαν δε κείται να ενεργήση οτι ήθελεν εκκρίνοι.

Ευπειθέστατος
Ο Επαρχος Σπετσών κτλ.
(υπ)

Ναύπλιον την 13 Μαρτίου 1853.

Πρός το Υπουργείον των Εσωτερικών.

Επι της απο 26 Φεβρουαρίου υπ' αριθ. 4073 επισημειωτ. διαταγής του.

Περί των δι' αρχίας τιμωρηθέντων δύο Ιερέων εις Σπέτσας.

Εκ των εις προσωρινήν αρχίαν τιθέντων δύο Ιερέων εις Σπέτσας, ο εις επανέλαβεν ήδη τας Ιεροπραξίας αρχιερατική αδεία και ο έτερος θέλει πράξει μετ' ολίγον το αυτό, ενώ αυτοί ούτοι ομολόγησαν ενώπιον του Σ.Επισκόπου Υδρας, ότι εμνημόνευσαν δημοσίως τον αγύρτην Χριστόφορον, εις τους Ιερούς ναούς.

Αγνοώντας ποίαι αι ελαττώσασαι το αξιόποινον της διαγωγής των Ιερέων τούτων αιτίαι, ενώ το εκ της διαγωγής των σκάνδαλον υπήρξε σημαντικόν και αι συνέπειαι ηδύναντο να είναι λίαν δυσάρεστοι, απέχομεν του να επιφέρωμεν παρατηρήσεις απόκειται δε εις το Υπουργείον να ενεργήση αρμοδίως τα δέοντα επι του προκειμένου.

Επιστρέφομεν εσωκλείστως την υπ' αριθ. 969 αναφοράν μας επισυνάπτοντες και την επι του αντικειμένου τούτου [...] αναφοράν του Επάρχου Σπετσών υπ' αριθ. 612.

Ευπειθέστατος

Του Νομάρχη Αργολίδος και Κορινθίας απόντος

Ο Γραμματεύς

(υπ)

ΤΣ

Διευθύνεται προς το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών επ' ανταποστολή, δια να λάβη εις απάντησιν της υπ' αριθ. 812 απο 18 π.μ. επισημειώσεώς του γνώσιν των υπο του Νομάρχου Αργολίδος και Κορινθίας και Επάρχου Σπετσών εκτιθεμένων.

Αθήναι τη 19 Μαρτίου 1853.

Ο Υπουργός των Εσωτερικών.

(υπ)

Εν Αθήναις τη 30 Μαρτίου 1853

Θεωρ. 31 Μαρτίου 53

Περί της παρεκτροπής δύο Ιερέων εν Σπέτζαις.

Πρός τον Σ.Επίσκοπον Υδρας και Σπετζών.

Το υπουργεῖον των Εσωτερικῶν παρέπεμψεν πρὸς ἡμᾶς αναφορὰν τῆς Νομαρχίας Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας 13 μηνὸς φέινοντος ἐν ἡ πρὸς τοῖς ἄλλοις [...] "ἐκ τῶν εἰς προσωρινὴν ἀρχίαν τιθέντων δύο Ιερέων εἰς Σπέτζας, ὁ εἰς ἐπανελάβεν ἤδη τὰς ιεροπραξίας ἀδεία Ἀρχιερατικῇ, καὶ ὁ ἕτερος θέλει πράξει μεθ' ὀλίγον τὸ αὐτό, ἐνῶ αὐτοὶ οὗτοι ὡμολόγησαν ἐνώπιον τοῦ Σ. Ἐπισκόπου Υδρας ὅτι ἐμνημόνευσαν δημοσίως τὸν ἀγύρτην Χριστόφορον".

Ἡ ἀνάγνωσις τῆς περικοπῆς ταύτης μᾶς ἐπροξένησε μεγίστην ἀπορίαν καὶ λύπην: διότι τὸ ἐκ τῆς παρεκτροπῆς τῶν εἰρημένων Ιερέων προελθὸν σκάνδαλον υπῆρξε σημαντικόν, καὶ αἱ συνέπειαι αὐτοῦ ἠδύναντο νὰ εἶναι λίαν δυσάρεστοι, καὶ διότι, ἀφοῦ κατὰ τὸ καθήκον Σας τοὺς υπεβάλατε εἰς ἀρχίαν ἀμὰ προσαχθέντας εἰς δίκην, δὲν ἔπρεπε, συμπληρωθείσης τῆς ἀνακρίσεως, νὰ βραδύνη ἐπὶ τοσούτον ἡ Ἐκθεσις τῆς περὶ αὐτῶν ἀποφάσεως τοῦ ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου Σας. ἡ δὲ ἀνάκρισις τῶν ἦτον ἤδη πρὸ πολλῶν ἐβδομάδων πεπερατωμένη, καὶ κατὰ λάθος διαβιβάσθαι πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, ἐπεστράφη αὐτοῖς πρὸς ὑμᾶς, ἵνα προβῆτε εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων Σας, κατὰ τὸ θ' ἄρθρον τοῦ Σ' νόμου, τὴν Επαξίαν δηλονότι καὶ ἀνάλογον πρὸς τὸ βάρος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς παραβάσεως καὶ παρεκτροπῆς τὴν μωρίαν τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος δύο Κληρικῶν, καθὰ προεπεσταίλαμεν πρὸς ὑμᾶς διὰ τοῦ υπ' ἀριθ: 424 (28 Ἰανουαρ. Τ.Ε) ἐγγράφου μᾶς.

Ὑποῦμεθα Σεβασμιώτατε, πρόεδρε, διότι ἡ θετικότης μετὰ τὴν ὁποίαν τὸ Νομαρχεῖον διὰ τῆς προμνηυθείσης ἀναφορᾶς τοῦ ἐκφράζεται, δὲν ἀφίνει δισταγμὸν περὶ τοῦ ὅτι πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς περὶ αὐτῶν ἀποφάσεως οἱ δύο Κληρικοὶ ἐπανελάβον τὴν ἐξάσκησιν τῶν ιερατικῶν καθηκόντων τῶν. Ὑμεῖς βεβαίως γινώσκετε, ὅτι κατὰ τοὺς γενικοὺς κανόνας τῆς Ἑλληνικῆς νομοθεσίας ἀμὰ ὅτε τις ἐν υπηρεσίᾳ διατελὼν καὶ ἀμαρτῶν εἰσαχθῇ εἰς δίκην, ἐπέρχεται κατ' αὐτοῦ ἡ διακοπὴ τῆς υπηρεσίας καὶ τὸ ἐκ τῆς υπηρεσίας [...] ὄφελος. Προβαίνει ἡ ἀνάκρισις, καὶ μετὰ ταύτην ἐκδίδεται ἡ εἴτε ἀθωωτικὴ εἴτε καταδικαστικὴ ἀπόφασις. Πρὸ τῆς ἐκδόσεως δὲ τῆς ἀποφάσεως (εἰάν αὕτη ἤθελεν εἶσθαι ἀθωωτικὴ, οὐδεὶς ὑπόδικος, οὐδέποτε καὶ οὐδαμῶς ἀποκαθίσταται εἰς τὰ τῆς υπηρεσίας τοῦ ἔργα. Καὶ ὅταν οὕτως ἡ νομοθεσία διακελεύεται καὶ ὅταν οὗτοι οἱ γενικοὶ κανόνες ἐφαρμόζονται εἰς πάντα δημόσιον λειτουργὸν υπάλληλον καὶ υπηρέτην ὅς τις ἤθελε ποτε παρεκτραπῇ ἢ παραβῇ τῶν καθηκόντων τοῦ, εἶναι ἔλλογον, εἶναι εὐφημον, εἶναι σεμνόν, εἶναι πρέπον, ἐν ὁμοίᾳ περιπτώσει νὰ μὴ ἐφαρμόζονται οὗτοι οἱ κανόνες ἐπίσης - ἢ οὐκ αὐστηρότερον - εἰς τὸν λειτουργὸν τοῦ ἁγίου Θυσιαστηρίου, τὸν ὑπουργὸν τῆς Ἐκκλησίας, τὸν υπηρέτην τῆς χάριτος, ὁ ὁποῖος οφείλει νὰ διάγῃ ἀμέμπτως καὶ ἀγνῶς, νὰ μὴ δίδῃ καμμίαν ποτε ἀφορμὴν σκανδάλου κατακρίσεως καὶ νὰ γίνεταί ἐν πάσι τύπος ἀρετῆς εἰς τοὺς χριστιανοὺς τῆς ἐνορίας τοῦ; Εἰσαίρεσις βεβαίως ἡ διαστολὴ οὐδεμίᾳ ὑπάρχει κατὰ τοῦτο μεταξὺ τοῦ Πολιτικοῦ καὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ἀνθρώπου, διότι καθόσον ὁ μὲν Δημόσιος λειτουργὸς ἐκτελεῖ καθήκοντα πολιτικά πρὸς τὸ συμφέρον τῆς Πολιτείας καὶ τῆς

κοινωνίας, ο δε Εκκλησιαστικός λειτουργός εκτελεί καθήκοντα πνευματικά προς το αυτό συμφέρον και της Πολιτείας και της κοινωνίας, προσθέσομεν μάλιστα και της Εκκλησίας αυτής και κατά τούτο μάλιστα τα χρέη και καθήκοντα του Κληρικού θεωρώντες βαρύτερα και σπουδαιότερα.

Ικανά λογιζόμεθα ταύτα γράφοντες προς υμάς οίτινες και τους νόμους της Εκκλησίας γινώσκετε και τους νόμους της Πολιτείας ε[.]μελετάτε. Διο καταπαύοντες τον λόγον, Σας προσκαλούμεν ινα, κατά τα προς υμάς επισταλέντα δια της προμνησθείσης υπ' αριθ. 424 ημετέρας διαταγής, επιταχύνετε την έκδοσιν της αποφάσεως του καθ' υμάς Επισκοπικού Δικαστηρίου, επι τη Εκκλησιαστική παραβάσει και παρεκτροπή των εκ Σπετζών δύο Ιερέων, προς σωφρονισμόν μεν τούτων, παραδειγματισμόν δε του λοιπού Κλήρου, Ικανοποίησιν της Εκκλησίας, και καησύχασιν της συνειδήσεως των εν Σπέτζαις, όπου το σκάνδαλον εγένετο, χριστιανών.

Ειδοποιήσατε δε και ημάς άνευ αναβολής.

ο Υπουργός
(υπ)

Διεκ. 118.

Βασιλείον της Ελλάδος.

Εν Υδρα τη 22 Απριλίου 1853

Ο Επίσκοπος Υδρας και Σπετσών.

Πρός το επι των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίας εκπαιδεύσεως Σ.Υπουργείον.

Λαβών το απο 30 π.μ. υπ' αριθ. 1635/878 Σ. έγγραφον του Υπουργείου, σπεύδω να πληροφορήσω αυτό περί των εν Σπέτσαις δύο Ιερέων. Τους Ιερείς δε τούτους ως έγγραφον προς το Σ.Υπουργείον δια του απο 17 Ιανουαρίου ε.ε. υπ' αριθ. 79 έκαμα αρχούς, πρίν συστήσω το Επισκοπικόν δικαστήριον, διότι εθεώρησα σπουδαίαν την αυθάδειάν των μαθών οτι τον μεν αγύρτην Χριστοφόρον εμνημόνευσαν κατά τας επισήμους ημέρας των Χριστουγεννών και αγίου Βασιλείου τον δε Σ. ημών Βασιλέα και Βασίλισσαν δεν ανέφερον παντάπασιν εν τη θεία Ιερουργία, και [...] ο Μ.Αλεξίου Λίλας εν τη ανακρίσει ωμολόγησεν, οτι ουκ εμνημόνευσεν, ούτε θέλει μνημόνευσει, κάν όλοι οι ιερείς τον μνημονεύωσι.

Το Επισκοπικόν δικαστήριον δεν είχεν [...] περιμένον μερικάς διασαφήσεις απο την Ιεράν σύνοδον. Κατά δε τα μέσα φεβρουαρίου ε.ε μετέβην εις την Επαρχίαν Τροιζηνίας, όπου έλαβον τα επιγραφέντα έγγραφα περί των δύο εν Σπέτσαις Ιερέων, καθώς και το απο 28 Ιανουαρίου τ.ε. υπ' αριθ. 424 Σ. υμέτερον έγγραφον. Σας ευγνωμονώ δε τα μέγιστα Κύριε Υπουργέ, δια την εν αιώ σοφήν και καθαράν ερμηνείαν ως προς το θ' άρθρον του Σ' νόμου.

Εκτοτε απεφάσισα Κύριε Υπουργέ να επανέλθω εις Υδραν δια να προχειρίσω τους αξιωματικούς του Επισκοπικού δικαστηρίου, αλλ' αι παρακλήσεις των ευσεβών χριστιανών εξ άλλου, μ' εμπόδισεν μέχρι τούδε.

Ευρισκόμενος λοιπόν εν Τροιζηνία έλαβον τας αναφοράς των δυο εν Σπέτσαις Ιερέων, οίτινες συναισθανθέντες, ωμολόγησαν το σφάλμα εις ο υπέπεσαν εξ αγνοίας, και παρεκάλουν θερμώς την Επισκοπήν, όπως παραχωρήση αυτοίς την άδειαν του Ιεροπραττειν, και να μη αφήση τους χριστιανούς να περιφέρωνται εις άλλας εκκλησίας, και μάλιστα κατά τας αγίας ημέρας της μεγάλης εβδομάδος του Πάσχα. Εγω δε και δια τας παρακλήσεις των εκεί χριστιανών, και Ιερέων ενέδωκα προσωρινώς λογιζόμενος, οτι και αν οι Ιερείς ούτοι δεν ελάμβανον την άδειαν, τότε κατά τον νόμον, αφού παρέλθωσιν αι ημέραι της αρχίας εις ην υπεβλήθησαν δια της επισκοπικής αποφάσεως, πρίν αποφανθή η Ιερά Σύνοδος, ηδύναντο να λάβωσιν αυτοδικαίως την εκπλήρωσιν των Ιερών καθηκόντων των. Ηδη δε σχηματίσας το Επισκοπικόν δικαστήριον, και προσκαλέσας αυτό απεφάνθη περί των Ιερέων. α) να ήνε αρχοί πάσης Ιεροπραξίας, και β) να περιορισθώσιν εντός διατηρουμένου μοναστηρίου ή άλλου ειδικού δια τους κληρικούς σωφρονιστικού καταστήματος δυνάμει του β' και δ' εδαφίου θ' άρθρου του Σ' νόμου.

Την δε πράξιν του Επισκοπικού δικαστηρίου, καθώς και τας ανακρίσεις και αναφοράς των άνω Ιερέων εστείλαμεν προς την Ιεράν Σύνοδον πρό ημερών, όπως αποφασίση τα δέοντα προς σωφρονισμόν και

του λοιπού κλήρου, όστις ένεκα του αγύρτου Χριστοφόρου με πολλήν δυσκολίαν μνημονεύει τον Σ.ημών Βασιλέα και Βασίλισσαν, μ' όλας τας πατρικάς συμβουλάς μου. Το άτοπον Κύριε Υπουργέ, γνωρίζω διότι έκαμα αργούς τους ειρημένους Ιερείς πρίν συστήσω το Επισκοπικόν δικαστήριον.

Αλλά δια τους ανωτέρω λόγους νομίζω, στί θα τύχω συγγνώμης. Του λοιπού όμως θέλω βαδίζει σύμφωνα κατά πάντα με το θ' άρερον του Σ' νόμου, σχημαστισθέντος ήδη του Επισκοπικού δικαστηρίου, του οποίου τας αποφάσεις, δεν αμφιβάλλω στί θέλετε ενισχύσει κατά το δίκαιον πρός περιστολήν των απειθών κληρικών, και πρός σεβασμόν των διαταγών της Ιεράς Συνόδου και Κυβερνήσεως.

Ευπειθέστατος

ο Υδρας και Σπετσών Νεόφυτος

ΤΣ

επι του αρ. 878

περί των εν Σπέτσαις δύο Ιερέων.

Περί της τιμωρίας των εν Σπέτζαις δύο Ιερέων.

Εν Αθήναις τη 27 Απριλίου 1853.

Πρός την Ιεράν Σύνοδον.

Θεωρ. 28 Απριλίου 53

Πληροφορηθέντες ότι πρό ημερών διεβιβάσθη προς την Ιεράν Σύνοδον η κατά των εν Σπέτζαις δύο Ιερέων εκδοθείσα παρά του Επισκοπικού Δικαστηρίου Υδρας απόφασις, παρακαλούμεν αυτήν την Ιεράν Σύνοδον να μας ειδοποιήση εν τάχει εαν διεβιβάσθη η ειρημένη απόφασις, κατ' έφεσιν, ή προς απλήν της Συνόδου πληροφορίαν.

ο Υπουργός
(υπ)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Εν Αθήναις, την 2 Μαΐου 1853.

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Πρός το επι των εκκλησιαστικών κτλ. Υπουργείον.

Επι του υπ' αρ. 2170.

Απαντάται εις το απο 27 του ήδη λήξαντος Απριλίου και υπ' αρ. 2170 εγγράφου του Υπουργείου, ότι ο Σεβασμιώτατος Επίσκοπος Υδρας και Σπετσών ενεργήσας δια της [...] ανακρίσεις επι των εν Σπέτσαις δύω Ιερέων Μιχαήλ Λίλα και Νικολάου Παπαθεοδώρου, δεν προέβη κατά τον νόμον εις την δια του Επισκοπικού Δικαστηρίου εκδίκασιν, αλλ' απέστειλεν αυτάς εις την Σύνοδον, ινα [...] δικάση.

Η Σύνοδος αμέσως ανταπέστειλεν [...] εις αυτόν, καθά και το Υπουργείον [...] του απο 28 Ιανουαρίου και υπ' αρ. 424 εγγράφου αυτού, διατάξασα αυτόν ινα συμμορφωθείς προς την διάταξιν του θ' άρθρου του Σ. Νόμου προβή εις την έκδοσιν της Επισκοπικής Αποφάσεως προς τιμωρίαν των παρεκτραπέντων ειρημένων δύω Ιερέων. Ο Σεβασμιώτατος Επίσκοπος συγκαλέσας τότε το Επισκοπικόν Δικαστήριον του εδίκασε και κατεδίκασε τους διαληφθέντας δύω Ιερείς εις δύω ποινάς, εις αργίαν απο πάσης ιεροπραξίας μετά και της στερήσεως των απο της ενορίας των δικαιωμάτων, και εις προσωπικόν περιορισμόν.

Την τοιαύτην δε απόφασιν του Επισκοπικού Δικαστηρίου χωρίς να επιδώση κατά τον Νόμον εις τους καταδικασθέντας, ινα εφεσιβάλωσιν, αν θέλωσιν αυτήν, διεβίβασε παρά τον Νόμον εις την Σύνοδον, μήτ' αυτός εξηγούμενος, αν είτε ως εφεσιβάλλων, είτε προς πληροφορίαν της Συνόδου διαβιβάζη αυτήν. Ισως δε υπέβαλεν αυτήν εις την Σύνοδον προς επικύρωσιν εξ αγνοίας.

Η δε Σύνοδος ευρούσα και την απόφασιν αυτήν άτακτον, και την εις Σύνοδον αποστολήν αυτής μη κατά νόμον γενομένην, αντεπέστρεψεν αυτήν προς τον ίδιον Επίσκοπον, διατάξασα αυτόν να επιδώση αυτήν κατά την διάταξιν του Νόμου εις τους καταδικασθέντας, οίτινες μόνοι εισίν αρμόδιοι να εφεσιβάλλωσιν αυτή, αν θέλωσι, καεότι άλλως δεν δύναται η Σύνοδος να λάβη αυτήν υπ' όψιν.

ο Αθηνών Νεόφυτος Πρόεδρος:

+ ο Σύρου Δανιήλ:

+ ο [...] Ιωνάς

+ ο Καλαβρύτων και Αιγιαλείας Βαρθολομαίος

+ ο [...] Προκόπιος

ΤΣ ο Γραμματεύς Αρχιμανδρ. Ζ.Μαθάς.

επι του αριθ. 181

Θεωρ. 9 Μαΐου 53

Εν Αθήναις τη 6 Μαΐου 1853.

Πρός τον Σ.Επίσκοπον Υδρας και Σπετσών.

Εκ της αναφοράς σας 22 του παρελθόντος μηνός λαβόντες αφορμήν, κάμνομεν εις υμάς την παρατήρησιν οτι την κατά των δύο εκ Σπετσών Ιερέων εκδοθείσαν υπο του καθ' υμάς Επισκοπικού Δικαστηρίου καταδικαστικήν απόφασιν διευθύνετε ατάκτως προς την Ιεράν Σύνοδον. Κατά την διάταξιν του θ' άρθρου του Σ' νόμου, πάσα απόφασις του Επισκοπικού Δικαστηρίου καταγινώσκουσα επίπληξιν, ή επταήμερον αργίαν, είναι ανέκλητος. όλαι αι λοιπαί υποκείνται εις έφεσιν ενώπιον της Ιεράς Συνόδου. Η απόφασις άρα περί ης ο λόγος, υπόκειται εις έφεσιν. Αλλά δια να γένη [...] των καταδικασθέντων έφεσις, έπρεπε να τοις κοινοποιήσετε την απόφασιν. τούθ' όπερ ουκ οίδαμεν πως παράδατε. Διότι γινώσκετε βεβαίως οτι κατά τας γενικάς της νομολογίας αρχάς, εαν τα μη προσηκόντως κοινοποιούμενα έγγραφα δεν δύνανται να βαρύνωσι τον εις ον αφορώσι, πολλώ ολιγώτερον δύνανται να έχωσι κύρος τα μηδόλως κοινοποιούμενα. Φροντίσατε λοιπόν να κοινοποιήσετε εις έκαστον των καταδικασθέντων την απόφασίν Σας, ήτις τότε θέλει γένει οριστική και αμετάκλητος οπόταν εντός της εν τω νόμω ωρισμένης δι' έφεσιν προθεσμίας δεν εκκαλέσωσι την απόφασιν Σας οι καταδικασθέντες.

Πεποίθαμεν οτι η παρατήρησις ημών αύτη επί ταύτης της ειδικής περιστάσεως θέλει Σας χρησιμεύσει ως οδηγία [...] εις το μέλλον.

ο Υπουργός
(υπ)

Πρός το Β.Επαρχεῖον Σπετσών.

Εν Κρανιδίῳ τὴν 22 Ἰουλίου 1853 ἐπὶ τῆς ὑπ' αριθ. 2347 ἐπιστολῆς του.

Περὶ τῶν εἰρημένων Δελτίων.

Απαντώντες εἰς τὴν ὑπ' αριθ. 2347 διαταγὴν, σας πληροφοροῦμεν Κύριε ἐπαρχε, ὅτι παρομοίᾳ διάδοσις τοιούτων Δελτίων, ἔλαβε χώραν ἐνταῦθα καὶ κατὰ τὸν αὐγούστου 1852 ἔτους, ὡς ἐξάγεται ἀπὸ τὰς πρὸς τὸ Επαρχεῖον ὑπ' αριθ. 236 242 καὶ 244 τῶν 1 2 καὶ 16 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς αναφορῶν τοῦ ἀστυνόμου μας, καὶ ἀν καὶ ἐνεργήθησαν σπουδαίως αἱ ἀπαιτούμεναι ἐξετάσεις, καὶ ὑπεβλήθησαν ἀρμοδίως εἰς τὸν Εἰσαγγελέα τῶν ἐν Ναυπλίῳ Πλημμελειοδικῶν διὰ τῆς ὑπ' αριθ. 261 τῆς 16 Ἰουλίου αναφορᾶς του, καὶ ὅμως δὲν ἐξήχθη τίποτε. Τοιαῦτα χαλκογραφημένα Δελτία δὲν μας ἐπαρουσιάσθησαν ἄλλα, ἐκτὸς τοῦ ἀποσταλέντος εἰς τὸ Επαρχεῖον, καὶ οὐτ' ἠκούσθη εὗρεσις ἄλλων τοιούτων.

Ευρέθη δὲ παρὰ τοῦ θεοδώρου Γαλαξιδιώτη ἐξοθεν τοῦ Καφφενείου τοῦ Πέτρου Παπακοπούλου δὲν ἐνεργήσαμεν μέχρι τῆς σήμερον τίποτε, διότι ἐκαταγινόμεθα εἰς ἄλλας σπουδαιότερας ἐργασίας, ἥτοι τὴν κατὰστρωσιν τοῦ Προϋπολογισμοῦ, ἥδη δὲ θέλομεν ἐπιληφθῇ τῶν ἐξετάσεων.

Εβραδύναμεν τὴν εἰδοποίησιν σκοπὸν ἔχοντες νὰ ἐνεργήσωμεν προκαταρκτικὰς ἀνακρίσεις, διὰ νὰ ὑποβάλλομεν συνάμα με τὴν εἰδοποίησιν αὐτάς, καὶ ἀφοῦ ἡ ἀσχολία δὲν μας ἐπέτρεψε νὰ ἐπιληφθῶμεν τὰς ἐξετάσεις ὑπεβάλλαμεν τὴν εἰδοποίησιν πρὸς γνῶσιν σας.

Εὐπειθέστατος
Ο Δήμαρχος Κρανιδίου
Βασίλειος Νόνας

Διὰ τὴν ἀντιγραφὴν

ΤΣ Σπέτσαι τὴν
Ο Γραμματεὺς τοῦ Επαρχείου Σπετσῶν
(ὑπ).

Κύριε Συνάδελφε!

Ο Επαρχος Σπετσών δι' επιστολής του απο 24 τρ. μ. μοι διεύθυνε τας εν αντιγράφω εσωκλείστους επιστολάς σχέσιν εκούσας με τον Παπουλάκον. Αι επιστολαί αύται εντός περικαλύμματος φέροντος την επιγραφήν "Πρός τον Κύριον Ανδριανόν Σάντον" ευρέθησαν εις την περιτοιχισμένην οικίαν της αυλής τούτου, όστις δια του δημάρχου τα παρέδωκεν εις τον Επαρχον. Ο Επαρχος δε μόνος παρατηρεί ότι ο εν τη προς τον Χριστόφορον επιστολή αναφερόμενος πνευματικός είναι ο πατήρ του Ιερέως Κωνσταντίνου Μανούσου διακριθείς ως σφόδρα Παπουλακιστής, ότι αναγκάϊον καθίσταται να προσκληώσι ο τε πνευματικός Μανούσος και ο υιός αυτού ιερεύς Κωνσταντίνος υπο της ιεράς συνόδου ενταύθα, και αναλόγως του εξαγομένου της γενομένης παρ' αυτώ καταθέσεως τοις προσδιορισθή τόπος διαμονής άλλος παρά τας Σπέτσας. Προστήθισι δ' ο Επαρχος, ότι ήελε δυσπιστήσει εαν δεν είχαν πεποιθήσιν περί της ειλικρινείας, τιμιότητος και της εις τα καθεστώτα αφοσιώσεως του δημάρχου Σπετσών και Ανδριανού Σάντου, και εαν η υπογραφή του Ιερέως Κωνσταντίνου Μανούσου δεν ανεγνωρίζετο ως γνησία.

Τα πρωτότυπα των ειρημένων επιστολών εκράτησεν ο επαρχος δια να οδηγηθή εις τας οποίας ενεργεί εξετάσεις προς περαιτέρω ανακάλυψιν, τον επροσκάλεσα δε σήμερα να τα διευθύνη προς τον Εισαγγελέα των εν Ναυπλίω πλημμελειοδικών, δια να ενεργήση ούτος, ο,τι εκ των καθηκόντων του.

Εγκλείω προς τούτοις εις γνώσιν σας εν αντίγραφον εκθέσεως του δημάρχου Κρανιδίου υπ' αριθ. 770 απο 22 τρ. μ. επι του ζητηθέντος παρ' αυτού λόγου περί δελτίων χαλκογραφημένων ευρεθέντων εν Κρανιδίω.

Εν Αθήναις την 28 Σεπτεμβρίου 1853.

Ο Συνάδελφος
(υπ).

284) ΜΟΝ 307

Πρός τον Κύριον Δήμαρχον Σπετζών.

Εἰς Σπέτζας.

Κύριον Δήμαρχον Σπετζών.

τη 10 Σεπτεμβρίου 1853 Σπέτζας.

Ἦμουν εἰς τὴν ἀδελφότητα καὶ σπαδὸς τοῦ Παπουλάκου, εἶδον ὅμως τοὺς καταστρεπτικοὺς σκοποὺς μερικῶν Προυχόντων ἐνταύθα καὶ ἄλων τινῶν, διὰ τοῦτο ἡ ἐσώκλειστος ἐπέσεν εἰς χεῖρας μου σὰς τὴν στέλνω χωρὶς τὴν υπογραφήν μου, διὰ νὰ λάβετε μέτρα καὶ νὰ παιδεύτουν ὅσοι λαϊκοὶ καὶ Ἱερεῖς ζητοῦν νὰ Ταράζουν τὴν ησυχίαν τοῦ κράτους, υβρίζοντες τὸ Βασιλεῖα καὶ τὴν Σύνοδον, με τὸ πρόσχημα ὅτι εἶναι ἐρήσκοι καὶ οἱ τοιοῦτοί εἶναι λύκοι καθεαυτοί.

Εἰς τῶν [...]πολιτῶν Σας.

αντίγραφον τοῦ εὐρεθέντος
τὴν 24 78ρίου 1853 Σπέτζας
ὁ Ἐπαρχος Σπετζών
(υπ)

285) MON 307

Να δωθῇ εἰς χείρας τοῦ Πάτερ Χριστοφοροῦ ὅπου καὶ ἀν εὐρίσκεται,
να τὸν εὖρης προσεκτικῶς καὶ νὰ τοῦ εἰπῇ τὰ δέοντα.

+ ἡ ἀδελφότης.

ἀντίγραφον.

+ Πάτερ Χριστόφορε.

Σπέτζαις τῇ 20 Μαΐου 1852.

Ὡς ομιλήσαμεν ἐδῶ ἐνεργήσαμεν τὰ δέοντα ὁ Πατήρ μου ὡς
Πνευματικὸς ἐκατήχησε πολλούς, οἱ ἀδελφοὶ Μάζιδες καθὼς σου το
εἶπαν εἶναι σύμφωνοι εἰς ὅλα, τὰ ἀδέλφια μου εἶναι σύμφωνοι,
ἐκτός τοῦ Νικολοῦ μας, καὶ θὰ τὸν καταφέρωμεν, οἱ Μάζιδες ἔχουν
καὶ ἄλους ἐδῶ, εἴμεθα ὀρκωμένοι νὰ βαπτίζωμεν μέχρι αἵματος,
κοίταξε νὰ καταφέρῃς τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν Μορέα, καὶ στέλνεις
ἄνθρωπον μυστικόν στοὺς Μάζηδες, ἐδῶ ἐνεργούμεν νὰ λάβουν τὴν
Δημαρχίαν οἱ Μάζηδες, καὶ τότε συμφώνως ἐδῶ καὶ ἐκεῖ πασχίζομεν
καὶ διόχνωμεν τὸν ἀντίχριστον Βασιλέα καὶ τὴν μιανρὰν Σύνοδον, καὶ
συσταίνομεν τὸ Βασίλειον μας ἀπὸ ομιλήσαμεν.

+ ὅλη ἡ ἀδελφότης σε ἀσπάζεται

+ Κωνσταντῖνος Ἱερεὺς Μανούσος.

ἀντίγραφον τοῦ εὐρεθέντος πρωτοτύπου
τὴν 24 78ρίου 1853 Σπέτζας
ὁ Ἐπαρχος Σπετσῶν
(υπ)

286) ΜΟΝ 307

Εν Αθήναις τη α/η οκτωβρίου 1853.

Πρός τον Κύριον Ι.Αμβροσιάδην Υπουργόν των Εσωτερικών.

Κύριε Συνάδελφε

Ελαβον την Επιστολήν Σας 28 Σεπτεμβρίου δι' ης μοι γνωστοποιείτε πρὸς τοὺς ἄλλοις, ὅτι παρηγγείλατε εἰς τὸν Ἐπαρχὸν Σπετζῶν νὰ διευθύνῃ πρὸς τὸν Εἰσαγγελεὰ τῶν ἐν Ναυπλίῳ Πλημμελειοδικῶν τὰς πρωτοτύπους ἐπιστολάς τῶν ὁποίων ἀντίγραφα μοι ἐπέμψατε ὅπως ἐνεργήσῃ ἡ Εἰσαγγελεία τὰ τῶν καθηκόντων τῆς διὰ τὴν περαιτέρω ἀνακάλυψιν τῆς ἐνοχῆς τῶν καταγγελεθέντων δύο Ἱερέων.

Αφοῦ, καλῶς ποιοῦντες, διετάξατε οὕτω, νομίζω ὅτι δὲν εἶναι πρέπον, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας αλυσιτελές διὰ τὴν ταχείαν διεξαγωγὴν τῆς δικαστικῆς ἀνακρίσεως το νὰ προσκαλεσῶσιν ἀπὸ τὴν Ἱεράν Σύνοδον οἱ καταμνηυθέντες Ἱερεῖς νὰ προσέλθωσιν ἐνθάδε καὶ νὰ τοῖς προσδιορισθῇ ἕτερος παρὰ τὰς Σπέτσας τόπος διαμονῆς. Τοῦτο πρέπει καθ' ἐμὴν Ἰδέαν νὰ γένη καὶ θέλει γένει βεβαίως, μετὰ τὸ πέρας τῆς δίκης περὶ τῆς ὁποίας ὁπωσδήποτε καὶ ἀν' ἀποβὴ αὕτη, παρακαλεῖσθε νὰ με εἰδοποιήσετε ἐν καιρῷ, διὰ νὰ ἐνεργήσω τότε διὰ τῆς Ἱεράς Συνόδου τὰ περὶ τῆς πνευματικῆς τιμωρίας τῶν καταμνηυθέντων.

ὁ Συνάδελφος
(υπ)

287) ΜΟΝ 307

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ.

Αριθ. Πρωτ. 1/ Διεκπ. 3.

Εν Αθήναις την 2 Ιανουαρίου 1854.

ΤΣ

Πρός το επι των Εκκλησιαστικών κ. λ.

Κοινοποιούμεν υμίν Κύριε Υπουργέ αντίγραφον του απο 1 Ιανουαρίου Ν.Ε. Β. Διατάγματος δι' ου επεξετάθη εις τους εν αυτώ αναφερομένους Χριστόφορον Παναγιωτόπουλον ή Παπουλάκον κ. λ. η απονεμηθείσα αμνηστία δια του Διατάγματος της 9 Αυγούστου 1852 ένεκα των κατά την Λακωνίαν ανταρτικών κινήματων.

Ο Υπουργός
Σ.Πήλικας.

Θεων

Ελέω Θεού

Βασιλεύς της Ελλάδος.

Εχοντες υπ' όψιν το άρθρον 32 του Συντάγματος και το απο 9 Αυγούστου 1852 Ημέτερον Διάταγμα δι' ου εξηρέθησαν της δοθείσης αμνηστίας ένεκεν της κατά την Λακωνίαν ανταρτικών κινήματων οι Χριστόφορος Παναγιωτόπουλος ή Παπουλάκος, Γεώργιος Πιερέας Καπετανάκης, και Βασίλειος Ζερβομπεάκος, επι τη προτάσει του Ημετέρου Υπουργικού Συβουλίου επεκτείνομεν εις τους ειρημένους την δια του Διατάγματος της 9 Αυγούστου 1852 απονεμηθείσαν αμνηστειαν ανατιθέμενοι την εκτέλεσιν και δημοσίευσιν του παρόντος εις τους Υπουργούς της Δικαιοσύνης των Εσωτερικών και των Στρατιωτικών.

Εν Αθήναις τη 1 Ιανουαρίου 1854.

Θεων

Α.Γ. Κριεζής, Α.Παϊκος, Σταύρος Βλάχος, [...]

Εν Αθήναις τη 2 Ιανουαρίου 1854.

επι του αριθ. 1.

Περί της αμνηστείας του μοναχού Χριστοφόρου.

Πρός το Υπουργείον της Δικαιοσύνης.

Λαβόντες το έγγραφον υμών σπεύδομεν αυθημερόν να Σας γνωστοποιήσωμεν Κύριε Υπουργέ, ότι περί του μοναχού Χριστοφόρου Παναγιωτόπουλου ή Παπουλάκου ενός εκ των [...] του Βασιλικού Διατάγματος α.ης Ιανουαρίου Τ.Ε. αμνηστευθέντων τριών, υπάρχει προεκδοσμένη απόφασις Συνοδική υπ' αριθ. 2259, κυρωθείσα μεν δια Βασιλικού Διατάγματος 24 Απριλίου 1852, μήπω δε εκτελεσθείσα, διότι ο ειρημένος μοναχός, τότε συγχρόνως συλληφθείς, παρεδόθη εις το τακτικά ποινικά Δικαστήρια.

Επειδή δε η μεν παρά της Α.Μ. χορηγηθείσα εις τούτον αμνηστεία αφορά την κατάστασιν αυτού ως Πολίτου, η δε Συνοδική απόφασις αφορά την κατάστασιν του Ιδίου ως μοναχού, και πρόκειται νύν να εκτελεσθή, δια τούτο εγκλείοντες ώδε αντίγραφον του προμνησθέντος Βασιλικού Διατάγματος δι ού εκυρώθη η απόφασις της Ιεράς Συνόδου, και παρακαλούμεν υμάς ινα διατάξετε τον αρμόδιον εισαγγελέα να συνεννοηθή με τον αρμόδιον Νομάρχην ούτος συγχρονα με την ενέργειαν του περί αμνηστείας Βασιλικού Διατάγματος, επιλάβηται αμέσως της εκτελέσεως του εν αντιγράφω εγκλείστου [...] Διατάγματος, καθά γράφομεν σήμερον προς το Υπουργείον των Εσωτερικών.

ο Υπουργός
(υπ)

Διεκπ. αριθ. 2

Πρός το Υπουργείον των Εσωτερικών

Κοινοποιούμεν εις υμάς εν οπισθογράφω την προς το Υπουργείον της Δικαιοσύνης [...] απάντησίν μας περί της κάτωθι υποθέσεως και παρακαλούμεν υμάς, Κύριε Υπουργέ, λαβόντες υπ' όψιν τα εκ της 25 Απριλίου 1852 επισταλέντα προς υμάς περί αυτής ταύτης της υποθέσεως και συνεννοηθέντες μετά των επι των Ναυτικών και επι των Στρατιωτικών Υπουργείων δώτε ει δυνατόν αυθημερόν, τας ανηκούσας διαταγάς προς τον Νομάρχην Αχαΐας και Ηλιδος, όπως σύγχρονα με την περί της αμνηστείας ενέργειαν του χεές εκδοθέντος Βασιλικού Διατάγματος επιλάβηται ούτος της ενεργείας του κατά την 24 Απριλίου 1852 προεκδοθέντος Διατάγματος, και πέμψη εις την εν Θήρα μονήν του Προφήτου Ηλίου, ή κατ' ευθείαν δια του Νομάρχου Κυκλάδων, τον οποίον σπεύδομεν σήμερον να ειδοποιήσωμεν απλώς περί τούτου.

ο Υπουργός
(υπ)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Πρός το επι των Εκκλησιαστικών.

Σας κοινοποιούμεν εις απάντησιν το υπ' αριθ. 6735 υπο σημερινή ημερομηνία εγγράφου Σας αντίγραφον της σήμερον εκδοθείσης διαταγής μας προς τον Νομόρχην Αχαΐας και Ηλιδος.

Εν Αθήναις τη 2 Ιανουαρίου 1854

Ο Υπουργός
(υπ)

Περί του Μοναχού Χριστοφόρου.

Η ιερά σύνοδος του Βασιλείου δια πράξεώς της υπ' αριθ. 2259 απο 24 απριλίου 1852 εγκριθείσης δια Β. Διατάγματος απάγγειλε την απαγωγήν του Μοναχού Χριστοφόρου Παναγιωτοπούλου ή Παπουλάκου εις την εν Θήρα διατηρουμένην Μονήν του προφήτου Ηλίου και του εν ταύτη περιορισμού του προς σωφρονισμόν του, ως πληροφορούμεθα ειδικώτερον και εκ της εν αντιγράφω υπ' αριθ. 7525 απο 26 Απριλίου 1852 προς τον Νομόρχην Λακωνίας και Μεσσηνίας διαταγής του Υπουργείου. Η εκτέλεσις όμως της συνοδικής ταύτης αποφάσεως ανεβλήθη μέχρι τούδε, διότι ο περί ού ο λόγος Χριστόφορος συλληφθείς διετέλει, ως οίδατε, υπόδικος εις την εν Ρίω φυλακήν. Επειδή δε αμνηστευθέντος ήδη τούτου κατά τα ανακοινωθέντα ημίν δια της υπο σημερινήν ημερομηνίαν υπ' αριθ' 56 διαταγής μας απαιτείται να εκτελεσθή η συνοδική απόφασις κατά τα έγκλειστα αντίγραφα των απο 2 τρ. μ. προς τα Υπουργεία των Εσωτερικών και της Δικαιοσύνης εγγράφων του επι των Εκκλησιαστικών, Σας προσκαλούμεν να μελετήσετε ταύτα και φροντίσετε να επιβιβασθή ο Χριστόφορος εις το μέλλον να καταπλεύση αυτό σε Β πλοίον προς τον σκοπόν του να τον μεταγάγη εις Θήραν.

Περί της εκτελέσεως της παρούσης μας αναμένομεν απάντησιν Σας.

Εν Αθήναις την 2 Ιανουαρίου 1854

Εν Αθήναις τη 4 Ιανουαρίου 1854.

Επι του αριθ. 2259

Περί του Μοναχού Χριστοφόρου Παναγιωτοπούλου ή Παπουλάκου.

θεωρ. 4 Ιανουαρίου 54

Πρός τη Ιεράν Σύνοδον.

Των περί του μοναχού Χριστοφόρου Συνοδικώς αποφασισθέντων και δια Βασιλικού Διατάγματος εγκριθέντων, κατά το προς την Ιεράν Σύνοδον ημέτερον έγγραφον 25 Απριλίου 1852, ανεβλήθη μέχρι τούδε η εκτέλεσις, διότι, τότε συγχρόνως συλληφθείς, ο ειρημένος μοναχός παρεδόθη εις τα τακτικά Ποινικά Δικαστήρια, και διετελεί υπόδικος εις τας εν Ρίω φυλακάς ένεκα των κατά την Λακωνίαν συμβάντων τότε ανταρτικών κινήματων.

Επειδή δε δια Βασιλικού Διατάγματος εκδοθέντος τη α/ου μηνός Ισταμένου η Α.Μ. εκαρίνατο αμνηστειάν εις τρείς επι τω αυτώ εγκλήματι κρατούμένους ως εις υπάρχει και ο μοναχός Χριστόφορος, και επειδή η μεν αμνηστεία αφορά την τούτου κατάστασιν ως πολίτου, η δε συνοδική απόφασις αφορά την κατάστασιν του ιδίου ως μοναχού, και πρόκειται του να επιβληθή, δια ταύτα σπεύσαντες συνεννοήθημεν μετά των επι των Εσωτερικών και επι της Δικαιοσύνης Υπουργείων, παρ' ων εξεδόθησαν ήδη αι ανήκουσαι διαταγαί προς τε τον αρμόδιον Εισαγγελέα και προς τον Νομάρχην Αχαΐας και Ηλιδος. εστάλη δε συγχρόνως και Βασιλικόν Πλοίον εις Πάτρας.

ούτως είτε μεν ο Εισαγγελεύς θέλει εκτελέσει το περί της αμνηστείας Βασιλικόν διάταγμα, είτε δε ο Νομάρχης θέλει επιβιβάσει εις το Βασιλικόν Πλοίον τον Χριστόφορον δια να καταπλεύση εις Θήραν προς εκτέλεσιν των εκ του μηνός Απριλίου του 1852 έτους αποφασισθέντων περί αυτού.

Δια του Νομάρχου Κυκλάδων [...] τας απαιτουμένας διαταγάς προς τον επάρχον Θήρας υπολείπεται, δε να εκδώση η Ιερά Σύνοδος το ανήκον έγγραφον προς τον Σ.Επίσκοπον Θήρας.

ο Υπουργός
(υπ)

Εν Αθήναις τη 4 Ιανουαρίου 1854

Περί του μοναχού Χριστοφόρου Παναγιωτοπούλου ή Παπουλάκου.

Θεωρ. 4 Ιανουαρίου 54

Πρός τον Νομάρχην Κυκλάδων.

Δια της υπ' αριθ. 1638 (25 Απριλίου 1852) επισημειωτικής διαταγής μας, αναγγείλαμεν εις υμάς οτι κατά τα υπο της Ιεράς Συνόδου αποφασισθέντα και παρά της Α.Μ. εγκριθέντα ο μοναχός Χριστόφορος έμελλε να σταλή εις περιορισμόν εντός της εν θήρα μονής του Προφήτου Ηλίου, ως εναντίον των Εκκλησιαστικών κανόνων και της Εκκλησιαστικής διατάξεως κηρύττων άνευ αδείας Εκκλησιαστικής τινός Αρχής, και ως απειθήσας εις τας Συνοδικάς διαταγάς. Αλλ' η εκτέλεσις της Συνοδικής ταύτης αποφάσεως ανεβλήθη μέχρι τούδε, διότι ο ειρημένος μοναχός, τότε συγχρόνως συλληφθείς, παρεδόθη εις τα τακτικά Ποινικά Δικαστήρια, και διετέλει υπόδικος εις τας εν Ρίω φυλακάς, ένεκα των κατά την Λακωνίαν.

Επειδή όμως, δια Διατάγματος α μηνός ισταμένου η Α.Μ. έδωκεν αμνηστείαν εις τρείς επι τω αυτώ εγκλήματι κρατουμένους ων είς είναι και ο μοναχός Χριστόφορος και επειδή η μεν αμνηστεία αφορά την κατάστασιν τούτου ως πολίτου, η δε άνωθι μνημονευθείσα Συνοδική απόφασις, αφορά την κατάστασιν του Ιδίου ως μοναχού, και πρόκειται νύν να εκτελεσθή, δια τούτο [..]σαντες συνεννοήθημεν ήδη μετά των επι των Εσωτερικών και επι της Δικαιοσύνης Υπουργείων. Καθά δε ειδοποίησεν ημάς το Υπουργείον των Εσωτερικών, ο Νομάρχης Αχαΐας και Ηλιδος παρηγγέλην ινα ούτο σύγχρονα με την παρά του αρμοδίου Εισαγγελέως γεννησομένην ενέργειαν του περί αμνηστείας Βασιλικού Διατάγματος, επιλάβηται της εκτελέσεως του κατά Απρίλιον μήνα του έτους 1852 προεκδοθέντος και κυρώσαντος την απόφασιν της Ιεράς Συνόδου, επιβιβάζων τον μοναχόν Χριστόφορον εις το επίτηδες αποσταλέν εις Πάτρας Βασιλικόν Πλοίον όπως μεταφέρει αυτόν εις θήραν.

Ταύτα δια της παρούσης γνωστοποιούντες εις υμάς, Σας προσκαλούμεν να παραγγείλετε άνευ αναβολής εις τον Επαρχον θήρας ινα άμα φθάση εκείσε το Πλοίον το φέρον τον μοναχόν Χριστόφορον, αποστείλη τούτον κατ' ευθείαν απο του πλοίου εις την μονήν του Προφήτου Ηλίου εντός της οποίας θέλει μείνει περιορισμένος κατά τα προαποφασισθέντα περί αυτού υπο της Ιεράς Συνόδου.

Περί της εκτελέσεως, αναμένομεν ταχείαν την παρ' υμών απάντησιν, με την επιστροφήν του Συνοδικού εγγράφου του επιγεγραμμένην φέροντος την υπ' αριθ. 1638 (25 Απριλ. 1852) διαταγήν μας.

ο Υπουργός

(υπ)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ.

Πρός το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών.

Κατόπι της υπ' αριθ. 106 απο 2 τρ. μηνός εγγράφου μας περί του Μοναχού Χριστοφόρου Παναγιωτοπούλου, λαμβάνομεν την τιμήν να σας κοινοποιήσωμεν οπισθογράφως και το προς τον Νομόρχην Κυκλάδων υπο σημερινήν ημερομηνίαν εγγράφον μας.

Εν Αθήναις την 5 Ιανουαρίου 1854

ο Υπουργός
(υπ)

Περί περιορισμού του Μοναχού Χριστοφόρου εις την εν Θήρα Μονήν του Προφήτου Ηλίου.

επι του αριθ. 79

Περί της παρεκτροπής δύω εν Σπέτζαις Ιερέων.

εν Αθήναις τη 28 Ιανουαρίου 1854.

Πρός τον Σ.Επίσκοπον Υδρας και Σπετζών.

Ανέγνωμεν το έγγραφόν Σας 17 μηνός φθίνοντος και αφ' ενός μεν επηρέσαμεν το πρόθυμον υμών περί [...] ταχείαν εκτέλεσιν της υπ' αριθ. 5348 υπουργικής διαταγής, εξ ου [...] παρήχθη το άριστον αποτέλεσμα δια τον εν Σπέτζαις ευσεβή και ορθόδοξον λαόν, εξ ετέρου δε ελυπήθημεν διότι εις την εκδίκασιν των παρεκτραπέντων δύο Ιερέων Μιχαήλ Αλεξίου λόλα και Νικολάου παπά Θεοδώρου, δεν συνεμορφώθητε προς τον νόμον. Και τούτο είναι του παρόντος ημετέρου εγγράφου υπόθεσις.

Κατά το θ' άρθρον του Σ. Νόμου ο αρμόδιος Επίσκοπος δικάζει μετά τεσσάρων Αξιωματικών της Επισκοπής του (οίτινες και διωρίσθησαν εφάπαξ δια του Βασιλικού Διατάγματος, 24 Σεπτεμβρίου Π.Ε. βλ. αρ. 45 της εφημ. της Κυβερν. Σελ. 287) τας Εκκλησιαστικές παραβάσεις και παρεκτροπάς των υπο την ποιμαντορίαν του Κληρικών, και επιβάλλει Εκκλησιαστικές ποινάς εις τον περαπεσόντα αποδεδειγμένως εις αμάρτημα ως προς τα χρέη και καθήκοντα της Επαγγελίας του. Αι δε αποφάσεις του Επισκοπικού Δικαστηρίου, υπόκεινται εις έφεσιν ενώπιον της Ιεράς Συνόδου εις μόνας τας περιστάσεις τας εν τω ειρημένω άρθρω του νόμου ωρισμένας.

Εις δύο μόνον περιπτώσεις η Ιερά Σύνοδος επιλαμβάνεται απ' ευθείας της εκδίκασως Εκκλησιαστικών παραβάσεων και παρεκτροπών, δηλονότι α) όταν κατά το ΙΔ άρθρον του ΣΑ νόμου "Κληρικός έχει παράπονον κατά του ιδίου αυτού Επισκόπου, και β) όταν κατά την τελευταίαν παράγραφον του θ άρθρου του Σ νόμου πρόκειται περί αμαρτήματος Εκκλησιαστικού επάγοντος καθαίρεσιν. ουδετέρα των δύο τούτων περιπτώσεων υπάρχει (ως [...]) τα του ειρημένου εγγράφου Σας) δια τους περί ών ο λόγος παρεκτραπέντας δύο Ιερείς τους εκ Σπετσών. Οθεν αφού κατά το γράφειν Σας εγένετο και επερατώθη επιτυχώς περί της παρεκτροπής των ανάκρισις, υμέτερον χρέος ήτο να συγκαλέσητε τα μέλη του Δικαστηρίου της καθ' υμάς Επισκοπής και προβήτε εις την κατ' αυτών των Ιερέων απόφασιν εκτέλεσις της οποίας, εφεσιβληθείσης, δεν αναβάλλεται μέχρι της εκδόσεως της αποφάσεως της Ιεάς Συνόδου ήτις μέλλει να δικά[...], τελεσιδίκου δε [...] γίνεται κατά τας διατάξεις των 661 και 2 του ΙΔ' άρθρου του ΣΑ' νόμου.

Εκ τούτων, βλέπετε, οτι αναρμοδίως παρεπέμφθησαν τα της ανακρίσεως έγγραφα προς την Ιεράν Σύνοδον διότι μη προκειμένου λόγου πρί παραπόνου καθ' υμών, εκ μέρους των Ιερών, μήτε περί αμαρτήματος επάγοντος καθαίρεσιν, η Ιερά Σύνοδος δν δύναται να δικάση πρωτοδίκως. αλλά τότε θέλει επιληφθή της υποθέσεως κατά την ευατής, ως Ανωτάτου Δικαστηρίου αρμοδιότητα (αρθ. ΙΔ του ΣΑ' νόμου) οπότε ήθελε γένη έφεσις εναντίον της αποφάσεως του καθ' υμάς Επισκοπικού Δικαστηρίου.

Ούτως ο νομοθέτης, δια των αρτίως επιψηφισθέντων νόμων Σ και ΣΑ, διέκρινεν εμφρόνως και διέταξε τα όρια της κατά μέρος

δικαιοδοσίας των Σ.Σ. Επισκόπων επι του εφ' έκαστον αυτών τελούντος Κλήρου, και υπερτάτην δικαιοδοσίαν της Ιεράς Συνόδου ως Ανωτάτης Εκκλησιαστικής Αρχής εφ' όλων των εν τω Βασιλείω Κληρικών.

Ταύτα επιστέλλοντες δια της παρούσης προς οδηγίαν υμών επι ταύτης της αναχείρας και επι πάσης άλλης εις τα υμέτερα καθήκοντα κατά τον νόμον αναγομένης υποθέσεως, προσθέσομεν, οτι παρεκαλέσαμεν ήδη την Ιεράν Σύνοδον να ανταποστείλη προς υμάς τον οποίον τη υπεβάλατε ήδη φάκελον, ινα προβήτε υμείς εις την εκδίκασιν των παρεκτροπών των κατηγορουμένων δύο Ιερέων.

ο Υπουργός
(υπ)

304

Περί των παρεκτραπέντων εν Σπέτσαις δύο Ιερέων.

Πρός την Ιεράν Σύνοδον της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Διευθύνοντες έγκλειστον επι επιστροφή την χεές περιελοούσαν εις ημάς υπ' αριθ. 79 αναφοράν του Σ.πισκόπου Υδρας και Σπετζών, κοινοποιούμεν συγχρόνως εις την Ιεράν Σύνοδον εν οπισθογράφω, και τας οποίας εξεδώκαμεν προς τον ειρημένον Σ.Επίσκοπον οδηγίας, προκειμένου λόγου περί της εκτελέσεως των διατάξεων του νόμου.

Παρακαλούμεν δε την Ιεράν Σύνοδον ν' αποστείλη εις αυτόν, τον φάκελον της ανακρίσεως, τον οποίον καθά η σεβασμιότης του γράφει υπέβαλεν ήδη εις την Ιεράν Σύνοδον, όπως συμμορφωθείς προς την διάταξιν του θ' άρθρου του Σ' νόμου προβή εις την έκδοσιν της επισκοπικής αποφάσεως προς τιμωρίαν των παρεκτραπέντων δύο Ιερέων.

Της αφορμής ταύτης δραττόμενοι παρακαλούμεν την Ιεράν Σύνοδον να εκδώση όσον τάχος την προς ουδέν δέον αναβληθείσαν διαταγήν της προς τους Σ.Σ. Επισκόπους δια την ενέργειαν του Βασιλικού Διατάγματος 24 Σεπτεμβρίου Π.Ε περί ής διέλαβεν ου μόνον το υπ' αριθ. 4340 αλλά και το υπ' αριθ. 323 (22 μηνός φθίνοντος) έγγραφόν μας, και ειδοποίηση ημάς.

ο Υπουργός
(υπ).

304) Αρ. 700

ΜΟΝ 307

Εν Ερμουπόλει τη 19 Φεβρουαρίου 1834.

Επι του αρ. 6767 της 6 Ιανουαρίου τ.ε

Περί περιορισμού του Χριστοφόρου

ΤΣ

Γνωστοποιώ τω Υπουργείω Εκκλησιαστικών της υπ' αρ. 6767 της 6 Ιανουαρίου τ. ε. διαταγής, οτι ο μοναχός Χριστόφορος φθάσας εις Θήραν επι του Β. πλοίου της Ματείλδης την 22 του αυτού μηνός περιωρίσθη αυθημερόν εις την εκεί Ιεράν Μονήν ο Προφήτης Ηλίας. Επιστρέφεται το υπ' αρ. 2259 συνοδικόν έγγραφον.

Ευπειθέστατος

ο Νοάρχης Κυκλάδων
(υπ).

305) Αριθ. 176

MON 307

Θήρα την 14 Ιουνίου 1854

0

Ενωμοτάρχης της 63 Πεζών

Πρός

την Μοιραρχίαν Κυκλάδων εν Θήρα

Περί του Παππουλάκη

Πληροφορούμεθα ότι του ευρισκομένου εις περιορισμόν παρά [...] Παππουλάκη εις την ενταύθα Μονήν του προφήτου Ηλίου δια του υπ' αρ. 1714 εγγράφου του επαρχείου Θήρας αποκαθίσταται ύποπτος ως παρά της Μονής Αναχωρήσας

Δια ταύτα τη [του Κυρίου Επάρχου απεστείλαμεν έναν Χωροφύλακα, εις την Μονήν (τον Χωροφύλακα αυτόν θέλομεν ανταλλάξει με άλλον ανά οκτώ ημέρας) ο οποίος συνενοούμενος μετά του Ηγούμενου θέλουν επιτηρεί την διαγωγήν και τα διαβάσματα αυτού, εις τον Χωροφύλακα εδώθησαν αι περαιτέρω οδηγίαι ο δε ηγούμενος της Μονής έλαβεν έγγραφον ειδοποίησιν παρά του επάρχου περί τούτου.

(υπ)

ΤΣ

Αριθ. 1774

Ερμούπολις την 1 Ιουλίου 1854.

η Μοιραρχία Κυκλάδων

Πρός

το Ι. Τμήμα του Υπουργείου των Στρατιωτ. Γραφ. Χωροφυλακής εις Αθήνας

υποβάλλεται προς πληροφορίαν του με την προσθήκην ότι διετάξαμεν τον Ενωμοτάρχην Θήρας να διορίση τρεις Χωροφύλακας αντ' ενός συνεννοούμενος περί τούτου με τον Κύριον Επαρχον.

(υπ)

ΤΣ

Αριθ. 6405

Αθήναι τη 2 Ιουλίου 1854

Το

Ι. Τμήμα του Υπουρ. των Στρατ. Γραφείον Χωροφυλακής

Πρός

το [...] Υπουργείον

Ο Γενικός Γραμμ.

(υπ)

ΤΣ

Αριθ. 1454

Το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών και της δημοσίου εκπαίδευσως,
επι επιστροφή δια να λάβη γνώσιν των ενδιαλαμβανομένων και
ευαρεστηθή να ενεργήση ο,τι εγκρίνει.

εν Αθήναις την 6 Ιουλίου 1854.

ο Υπουργός των Στρατιωτικών.

(υπ).

Εν Αθήναις τη 9 Ιουλίου 1854

Υπουργείον των Εσωτερικών

Διευθύνει αναφοράν του Νομάρχου Κυκλάδων.

Περί της εις άλλην μονήν μεταθέσεως του μοναχού Χριστοφόρου Παπουλάκου.

Θεωρ. 9 Ιουλίου 54

Διευθ.

Αν και τα περί της μετενέξεως του μοναχού Χριστοφόρου εις την εν Ανδρω μονήν της Παναχράντου εκ της εν Θήρα του Προφήτου Ηλίου απεπερατώθησαν ήδη κατά τα επισταλέντα πρὸς την Ιεράν Σύνοδον δια της υπ' αριθ. 9184 επισημειώσεως ημών αλλ' όμως δεν εκρίναμεν απο σκοπού να διευθύνωμεν (ως και διευθύνομεν) και τα παρόντα πρὸς την Ιεράν Σύνοδον, καθό αρμοδίαν να εξετάση αυτά δια χρωστήρος σημειωθέντα δύο μέρη εν τῷ περισελιδίῳ της αναφοράς του Επάρχου Θήρας (ὡν το μὲν διαλαμβάνει οτι ο ηγούμενος της εν Θήρα μονῆς του Προφήτου Ηλίου "εἶναι πάντῃ ἀνίκανος και δεν υπάρχει μηδεμία πειθαρχία εις την μονήν." το δε οτι "εν τη μονή δεν υπάρχει ἀρμονία μεταξύ μοναχών και ηγουμένου". Εάν λέγομεν, ταύτα εἰσιν ἀληθῆ, και ἐπιφέρῃ ἀνηκόντως την προσήκουσαν θεραπείαν. Μετά της ἀπαντήσεώς της δε παρακαλεῖται να ἐπιστρέψῃ πρὸς ημᾶς την παρούσαν μετά των ἐγκλείστων.

ο Υπουργός
(υπ)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ.

Πρός το επι των Εκκλησιαστικών κτλ. Υπουργείον.

Μετά το υπ' αριθ. 3363 απο 3 του ισταμένου εγγράφου μας, ειδοποιούμεν υμάς, Κύριε Υπουργέ, ότι το Υπουργείον των Ναυτικών, καθ' α μας γνωστοποιεί, διέταξε την Β.Γολέταν ο Ναυτίλος να μεταβή εις Θήραν, δια να παραλάβη εκείθεν, και μεταφέρη εις Άνδρον τον Μοναχόν Χριστόφορον Παπουλάκην.

Έχει δε το αυτό πλοίον, εντολήν να διέλθη εκ Σύρου, δια να παραλάβη απο τον Νομάρχην Κυκλάδων τ' απαιτούμενα προς τους Επάρχους Θήρας και Άνδρου έγγραφα.

Εν Αθήναις τν 9 Ιουλίου 1854.

Ο Υπουργός
Ρήγας Παλαμήδης.

Περί του Χριστοφόρου Παπουλάκου.

Εν Αθήναις τη 12 Ιουλίου 1854

θεωρ. 12 Ιουλίου 54

Εσωτερ. Υπουργείον
Περί του Χριστοφόρου Παπουλάκου.

Διευθ.

Μετά τα επισταλέντα πρὸς την Ιερὰν Σύνοδον δια της υπ' αριθ. 9184 επισημειώσεως ημών, 8 μηνός μεσούντος, διευθύνομεν πρὸς αὐτόν και το παρόν, ινα λάβη γνώσιν των ενδιαλαμβανομένων.

ο Υπουργός
(υπ)

309) Αριθ. Πρωτ. 4217-4231-4232
Διεκπ. 244

ΜΟΝ 307

ΤΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Εν Αθήναις, την 17 Ιουλίου 1854.

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

εις αρχείον

Πρός το επι των Εκκλησιαστικών κτλ. Υπουργείον

Επι των υπ' αρ. 9184 και 9262 δύω διευθύνσεων κτλ.

Κατά τα απο 8 και 12 του ενεστώτος μηνός προς αυτήν διευθυνθέντα έγγραφα, επιστείλασα η Σύνοδος τας απαιτούμενας διαταγάς προς τους Σεβασμιωτάτους επισκόπους τον Θήρας και τον Άνδρου και Κέας, περί του μοναχού Χριστοφόρου, επιστρέφει αυτά προς το Υπουργείον.

ο Αθηνών Νεόφυτος πρόεδρος:
+ ο Σύρου και Τήνου Δανιήλ:
+ ο Πατρών και Ηλιδίας Μισσήλ
+ [...]
+ Υδρας [...] Νεόφυτος

ΤΣ ο Γραμματεύς
Αρχδρ. Ζ.Μαθάς.

Ελήφθη την 21 Ιουλίου 1854

831 14859323

Βασίλειον της Ελλάδος

την 19 Ιουλίου 1854

θήρα

Ο Επαρχος θήρας

Πρός τον Κύριον Διευθυντήν της Β.Γολέτας ο Ναυτίλος

Επειδή ένεκα των εναντίων ανέμων και της μη αναχωρήσεως εξ ενταύθα ιδιωτικού πλοίου κατά την ώραν ταύτην του χρόνου μένει εισέτι ενταύθα ο πρό μηνών μετατεθείς εις Τήνον Γραμματεύς του Επαρχείου Ε.Γ. Φραγκούλης, και επειδή δια της περί μεταθέσεως του διαταγής του Υπουργείου προσκαλείται να μεταβή εντάχει εις την νέαν θέσιν του προς το συμφέρον της υπηρεσίας, σας παρακαλούμεν, Κ! Διευθυντά, όπως παραλάβητε αυτόν και εκ της εκ Σύρου διαβάσεώς σας αποβιβάσετε αυτόν εκείσε δια να μεταβή εις την θέσιν του.

Ο Επαρχος
(υπ)

Εν [...] Σύρου
την 26 Ιουλίου 1854

Πρός το Διευθυντήν της Β.Κορβέτας ο Λουδοβίκος

Ο Διευθυντής της Β.Γολέτας ο Ναυτίλος. ΤΣ

Περί μεταφοράς του Μοναχού Χριστοφόρου Παπουλάκου.

[...] της υπ' αρ. 2920 διαταγής του επι των Ναυτικών Υπουργείου και του εγκλείστου προς [...] εγγράφου του Επάρχου Θήρας παρέλαβε και μετέφερε ενταύθα τον Μοναχόν Χριστόφορον Παπουλάκην. Επειδή όμως ούτος κατά την ως άνω διαταγήν επρόκειτο να μεταφερθή εις Άνδρον περί[...] να διατάξετε οτι περί της μεταφοράς του εγκρίνεται.

Κατ' έγγραφον αίτησιν του ιδίου Επάρχου [...] εσωκλείω αναφορά [...] εις τον Γραμματέα του Επαρχείου Κύριον Φραγκούλη. [...] οτι κατά την διέλευσιν τούτου δεν ηδυνήθημεν να πληροφορηώμεν τι περί [...].

ο Διευθυντής
(υπ)

Διαβιβάζοντες προς το επι των Ν/ων Υπουργείον, το οποίον ευπειώς πληροφορούμεν οτι προκειμένου λόγου αναχωρήσεως η ενταύθα επι αυτās ευρισκομένη Β.Γολ. η Μικέλα, δια τον προς όν όρον της, διατάζομεν να μεταβιβάση αύτη εις άνδρον διερχομένη, τον Μοναχόν Χριστόφορον Παπουλάκον, τον δε Διευθυντήν του Ναυτίλου διατάζομεν επίσης, να επανέλθη όπου απήλθε.

Εν [...] την 26 Ιουλ. 1854
Επι της Β. Κορβ. ο λουδοβίκος.

Ευπειθέστατος
Ο Διευθυντής
(υπ)

ΤΣ

Πρός το επι των Εσωτερικών Υπουργείον μετά του συνημμένου, επι επιστροφή.

Εν Αθ. την 28 Ιουλίου 1854

Ο Υπουργός
Κανάρης

ΤΣ Διευθύνεται επι επιστροφή προς το επι των Εκκλησιαστικών κτλ.
Υπουργείον σχετικώς με το υπ' αριθ. 12696 έγγραφόν μας.

Εν Αθήναις την 30 Ιουλίου 1854

Ο Υπουργός
Ρήγας Παλαμήδης

312) 9612/1572

ΜΟΝ 307

Θεωρ. 14 Αυγούστου 54

Παππουλάκης

Εν Αθήναις τη 14η Αυγούστου 1854

Διευθ.

Λαβόντες γνώσιν των διαλαμβανόμενων εν τη παρούση, επιστρέφομεν αυτήν πρὸς το Υπουργεῖον των Εσωτερικῶν κατὰ την αἴτησίν του.

ο Υπουργός
(υπ).

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Εν Αθήναις, την 14 θβρίου 1854

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Πρός το επι των Εκκλησιαστικών κτλ. Υπουργείον.

Επι της υπ' αριθ. 9169 Διευθύνσεως κτλ.

(Χριστόφορος) εις το αρχείον

Ενεργήσασα η Σύνοδος ο,τι εκ των αυτής καθηκόντων επι των απο 9 Ιουλίου ε.ε προς αυτήν διευθυνθέντων εγγάφων γνωστοποιεί εις το Υπουργείον, οτι καθ' ας ο Σεβασμιωτ. Επίσκοπος Θήρας έδωκεν εις αυτήν πληροφορίας, δια της ενταύθα εγκλεισμένης αναφοράς αυτού, τα κατά του ηγουμένου της εν Θήρα μονής του Προφήτου Ηλίου Σεραφείμ Καΐρου, και των μοναχών αυτής της μονής λεγόμενα, δεν έχονται αληθείας. όθεν επιστρέφει αύτη προς το Υπουργείον τα περι ού ο λόγος έγγραφα.

+ο Αθηνών Νεόφυτος Πρόεδρος:
+ ο Πατρών Ηλιείας Μισαήλ
+ [..]
+ ο Φειώτιδος Καλλίνικος
+ ο Ανδρου και Κέας Προκόπιος

ΤΣ ο Γραμματεύς Αρχδρ. Ζ.Μαθάς.